

מסכת

בבא בתרא

מן

תלמוד בבלי

ש"ס עוזר

הש"ס המסומן

לע"נ ר' עוזר ב"ר אלכסנדר הכהן ז"ל

בס"ד

הש"ס המסומן – מפת דרכים לדף הגמרא.

* על מנת להקל על הלומד לעקוב אחר משא ומתן הסוגיא (הוצאה פנימית) *

לפניכם מונחת גמרא שהיא תוצאה של שיטת הוראה המיושמת למעלה מעשרים שנה.

ב"ה זכינו שהיום יש מספר מגידי שיעור ומרביצי תורה שלמדו בדרך זו וממשיכים ללמדה לתלמידיהם.

במקור, גמרות הללו נועדו לשימוש במסגרת השיעור. מגיד השיעור אמור לתת הקדמה מראש לסוגיא מתוך הגמרא, ולאחר מכן הלומדים יעקבו אחר מהלך הסוגיא בעזרת הסימנים בעת השיעור.

אחת המטרות העיקריות היתה ליעל ולדרבן חזרות.

במשך השנים, לומדים שונים גילו תועלת רבה מהגמרות המסומנות גם בלימוד עצמי.

רבים העידו שראו מהסימנים ברכה בעמלם וביכולתם לזכור את הנלמד.

הוספנו בין השורות זעיר פה וזעיר שם מילות קישור שנלקחו כמעט כולן מפירוש רש"י כדי לשמור רצף החשיבה של הלומד, כמו כן הבסיס של הסימנים מבוסס על פי פירוש רש"י. הוצאה זו אינה מתימרת להיות פירוש או תרגום אלא היא כעין "מפת דרכים".

מחשבה רבה ניתנה לכל סימון ופסיק, אבל בסופו של דבר הם בגדר הצעה. אנו מעודדים כל לומד להוסיף משלו.

אנו מאמינים בדרך ש"יהו עמלים בתורה אבל לא מתקשים בה".

גמרות אלו היו בפני תלמידי חכמים ומגידי שיעור שאמרו שראו בהן תועלת.

יהי רצון שנזכה לראות ברכה במעשה ידינו בריבוי לומדי התורה ויודעה להביא נחת לבורא עולם יתברך

לפרטים: 02-6541693
052-5300710

USA: 718-471-6510

צילום דף הגמרא נעשה ברשותה האדיבה
של הוצאת טל-מן תודתנו נתונה להם.

Rabbi Yitzchak Berkovits
Sanhedria HaMurchevet 113/27
Jerusalem, Israel 97707
02-5813847

יצחק שמואל הלוי ברקוביץ
ראש רשת כוללים לינת הצדק
סנהדרי"ה המורחבת 113/27
ירושלם ת"ו

בס"ד ירושלם תו יג בטבת תשע

Dear Friends,

I have had the pleasure of working with Rav Yehonasan Berger in the years I spent with Yeshivas Aish Hatorah and witnessed the success of his marking system in opening Shas to many who were about to give up on Gemara study altogether. I see it as an effective means of attaining clarity in the structure of the daf in relatively little time and would suggest it for those seeking independance in preparing the daf and retaining the basic shakla v'taria. Magidei'shiur should certainly give it serious consideration as a valuable aid to their tzibbur.

Sincerely,

Yitzchak Berkovits

הרב יצחק שמואל הלוי ברקוביץ
ראש רשת כוללים
"לינת צדק"
ירושלים תובב"א

בס"ד

Rabbi Reuven Elbaz
Chief Rabbi of "Beit Israel" district
1 Ezra Street.
Jerusalem 91054, Israel
Tel 02-5000455 Fax 02-5000502

ראובן אלבז
רב ומו"צ שכונת בית ישראל והסביבה
וראש ישיבת "אור החיים"
רח' עזרא 1, ירושלים 91054
טל' 02-5000455. פקס 02-5000502

בס"ד

תמוז תש"ע

<u>המלצה וברכה</u>

ראה ראיתי את פועלו המבורך של **הרה"ג יהונתן ברגר שליט"א** אשר צלל

במים אדירים בש"ס הנקרא **"שס עוזר"** על הש"ס

והבהרתו בסימנים והבהרות להקל על הבנת הלומדים,

וכבר קיבל את דעותיהם של הרבנים החשובים ואמינא יישר להגדיל התורה,

ויהי רצון שיזכה להגדיל תורה ולהאדירה לחנך את צעירי הצאן בתורה שבעל פה

כמסורת אבותינו שמעולם לא פסקה ישיבה מאבותינו,

ויזכה לרוב נחת בעבודת ה'.

החותם בברכה

ראובן אלבז

ראש ישיבת אור החיים

ומוסדותיה

אשר זעליג וויס
כגן 8
פעיה"ק ירושלם ת"ו

בס"ד

תאריך ג' תמוז תשע

בס"ד

Gemara Markings
Your Roadmap for Traveling the Talmud Highway

It's just great to see the thousands of people joining the ranks of students of the Talmud in recent years. Lots of credit goes to Daf Yomi and the emergence of new yeshivos in America, Israel and the world over.

At the same time many of us might ask the questions – fine, I participated in the shiur – or – I learned it on my own but:

- Did I really follow what was going on?
- Sure I understand it line by line but do I have a picture of the whole sugya?
- How much do I retain?
- Do I really feel a connection to the Gemara itself?
- Am I motivated to return to the Gemara again once I've learned it?

The solution is found in one word – review ("chazara").

When we look at the daf Gemara we feel intimidated.

- It was clear in shiur but now to review; I don't want to read that translation again.
- I don't want to listen to that tape again.
- To repeat the daf – it's too agonizing.
- I have difficulty "séeing the forest from the trees."
- Where did the question and the answer begin?
- How much of the "braisa" (ברייתא) was relevant?
- Was Rav Huna responding to the תרץ or supporting it?
- Was Rav Ashi's comment relevant to the sugya or was he getting off on a tangent?

These concerns can be resolved. The "Gemara Markings", a system of geometric forms combined with standard punctuation and numeration superimposed on the traditional (Vilna) daf Gemara, has been successfully used by hundreds of learners and has resulted in a renewed enthusiasm in their learning.

After having learned with this system using this new edition of Gemaras many have expressed:

- I never realized that this is what the Gemara was trying to do.
- I was never able to follow a shiur so smoothly.
- This system has helped me remember entire sugyos just by recalling the structure and to tell you the truth, I didn't even realize there was a structure.
- I finally have a desire to review because I know I'll be successful.

We have received reactions from another significant group of people – Maggidei Shiurim who both prepare and present shiurim using this system. They state:

- It makes it so much easier for me to give shiur when the whole sugya is mapped out ahead of time.

- I have the feeling that they are all following me because I can easily refer back to particular names and statements or refer back to a highlighted point on the previous page.
- My children were sick this morning and I didn't have time to prepare and even so, I was able to give a clear and understandable shiur using my marked Gemara.
- I find that by using these Gemaras I can focus on content and detail – get a closer look at the "trees" not fearing they will get lost in the "forest."

This is what it's all about – great efficiency in presenting the Gemara with greater success in acquiring it.

This method of teaching the Gemara is the result of 20 years of development, revision and refinement. It has produced many successful talmidim, Maggidei Shiurim, Marbitzei Torah and individuals dedicated to spreading Torah to Klal Yisrael. Our primary objective is "Lehagdil Torah uleha'adirah" - להגדיל תורה ולהאדירה.

As stated above one of the main goals of this project was to increase the motivation to review by instilling the feeling and demonstrating "You can do it." In the course of time it became clear that many found the marked Gemaras a useful tool for independent learning. They found that with the learning background that they already had – they were able to rapidly get through the sugya with clarity without needing the assistance of translations or other support material.

In the current edition of marked Gemaras one will notice from time to time brief comments between the lines. These are not meant to serve as translation as much as they are designed to add explanation by offering connecting words or ideas to enhance the flow of the sugya. These comments are taken almost exclusively from "Rashi" unless otherwise noted. Likewise the basis for the symbols and structural notations is Rashi.

It is important to note that this edition was not designed to serve as a translation. It is rather a navigational tool – a roadmap to assist in increasing clarity as you proceed toward your destination – the מסקנת הגמרא.

Though much thought was given to the placement of each symbol and comma, this remains a "work" in progress. The authors encourage everyone using this edition to add their own comments and suggest their own innovations. Individual creativity is highly recognized.

We have coined as our motto:
"הוו עמלים בתורה אבל לא מתקשים בה."

"It is a virtue to toil in Torah but not get frustrated by it." The "Marked Gemara" has been brought to the attention of Gedolei Torah both in the United States and Eretz Yisroel. They acknowledged the value of all tools that endear the learning of Torah.

For more information, please contact us:
In Israel: 052-5-300-710
In USA: 718-614-8494

בס"ד

הש"ס המסומן

מהדורת "להבין ולהשכיל"

ישמחו השמים ותגל הארץ אודה לה' בכל לבבי שנותן לי הזכות לשבת באוהלה של תורה ולהגיש בפניכם מנחת העני הצעה צנועה כלי עזר ללימוד הגמרא.

איתא בברכות (ו:) "אמר רבא אגרא דשמעתתא סברא" היינו שעיקר קיבול שכר הוא עבור שהלומד "יגע וטורח ומחשב להבין טעמו של דבר" (רש"י שם) ובאמת בחולין (עז.) רואים תיאור של רבא - "חריפא סכיניה", ורש"י מפרש: "לב פתוח לו בסברא". שאיפתו של כל בן תורה בלימוד היא להיות בעל סברה ישרה, שבבא היום יוכל לענות "כן, פלפלתי בחכמה והבנתי דבר מתוך דבר" (שבת לא.). כדי להגיע לכך אנו שוב פונים לרבא, הפעם במס' ע"ז (יט.) שם מובאים כמה מימרות שנוגעות לעניינו "אמר רבא לעולם ילמד אדם תורה ואח"כ יהגה (ע"י רש"י ד"ה ואח"כ יהגה - יעיין בתלמודו לדמות מילתא למילתא להקשות ולתרץ ובראשונה לא יעשה כן...), ואמר רבא לעולם ליגריס איניש ואע"ג דמשכח ואע"ג דלא ידע מאי קאמר" (עיין רש"י שם) וכן עיין בשבת (סג.) "אמר רב כהנא כד הוינא בר תמני סרי שנין והוה גמירנא ליה לכוליה הש"ס ולא הוה ידענא דאין מקרא יוצא מידי פשוטו עד השתא, מאי קמ"ל דליגמר איניש והדר ליסבר" ע"כ, ורש"י שם (בד"ה דליגמר איניש) מסביר "לגרוס שמעתתא מרביה ואע"ג דלא ידע לכולהו טעמי". ושמא יאמרו שהיום עצות אלו לא נוגעות לנו? על כך אנו מוצאים בר' אלחנן זצ"ל הי"ד בספרו עקבתא דמשיחא (עמ' ל' בהוצאת בני תורה) "יש לדעת כי מלבד המצוות והאיסורים הכתובים בתורה, רשומות שם גם עצות, עצות מנוסות! וכשם שהתורה נצחית היא כך גם עצת התורה נצחית היא!"

דברים אלו מקבלים חיזוק במשנה תוקף בספר אורחות צדיקים שער כז שער התורה עיין שם עמ' רע"ג - "... כמה היו דבוקים בתורה על כן זכו לרוח הקודש וכן בארץ צרפת היו עוסקים בעסק גדול וזמן רב והיו יושבים במקום אחד ללמוד כל התלמוד והיו חוזרים תמיד ולא פסקה תורה מפיהם והיו עושים כמו מעשה הראשונים כדאמרינן (ע"ז יט.) לעולם לגרס אנש ואף על גב דמשכח ואף על גב דלא ידע מאי קאמר ואמרינן (שבת סג.) מעיקרא ליגמר אנש והדר ליסבר, וכל זה אינם עושים עתה כי כל אחד רוצה ללמוד תוספות וכל חידושי וחידושי דחידושים קודם שידע צורת התלמוד, אם כן איך יצליחו, כיון שעושה להפך ממה שאמרו חכמי התלמוד, כי כל מה שנאמר בתלמוד הכל אמת ואין להשיב עליו או לשנותו ולא להוסיף ולא לגרוע וכו' (עיין שם המשך דבריו הנחוצים). יש להוסיף עוד ועוד בעניין זה אך אין כאן המקום להאריך.

שמנו כמטרה במהדורא זו להאהב התלמוד על לומדיו, לגרום חשק ורצון לחזור לשנן, לומר לחכמה אחותי את ושיקוים בנו האמור בקידושין (ל.) "ושננתם - שיהו דברי תורה מחודדים בפיך שאם ישאל לך אדם דבר אל תגמגם ותאמר לו אלא אמור לו מיד" ובעירובין (נד.) "שמחה לאיש במענה פיו ודבר בעיתו מה טוב - אימתי שמחה לאיש בזמן שמענה בפיו" ובתפילה שנוכל לומר די לצרותינו וכדמוכח במס' ב"ב (ח.) ש"אין פורענות בא לעולם אלא בשביל עמי הארץ", עיין בברכות (מ"ז:) "אחרים אומרים אפילו קרא ושנה ולא שימש תלמידי חכמים הרי זה עם הארץ" עיין רש"י שם (ד"ה שלא שימש ת"ח) – הוא הגמ' התלויה בסברה שהיו נותנים לדברי המשנה טעם והיו מתאספים יחד ועוסקים בכך והיא דוגמת הגמ' שסדרו האמוראים עכ"ל.

הרבה לומדים מתקשים בלימוד הגמרא, הסיבה לכך היא שבו בזמן הלומד נדרש לבצע ג' פעולות בבת אחת והם א. הכרת נושא חדש. ב. לתרגם את השפה הארמית. ג. לפענח את המבנה והמהלך המיוחד לתלמוד הבבלי לצורותיו המגוונות, נפרט אותם:

א. הכרת נושא חדש - אנו ממליצים להכין את המשניות עם מפרש שמסביר פשט בנושא.

ב. תרגום השפה הארמית - קיימים ספרים שחוברו ע"י תלמידי חכמים יראי ה' וניתן להעזר בהם.

ג. פענוח מבנה ומהלך דף הגמרא - אנו מציעים בפניכם מעין 'מפה', מילה זו תיטיב לבטא את התועלת שיש בשיטת הסימונים שלפניכם ע"י ההמחשה הבאה - לפניכם סרטוט של עיר שבו נראית גבולותיה החיצוניים ותו לא! סרטוט זה לא יועיל למשתמש שמחפש דרכו להגיע ליעד הנבחר, אולם כשיושלם הסרטוט עם קוים - רחבים וצרים מקוקוים ומפותלים שכל אחד מהם מראה על סמטה או רחוב ראשי, פסי רכבת או כביש, כבישים שבבנייה וכאלו שבתכנון, גינות ופרדסים, נהרות ואגמים, ככל שהמפה מפורטת וברורה יותר היא יעילה יותר! כמו כן הש"ס המסומן - נסיון לעזור ללומד למצוא את דרכו בשבילי מערבא נהרדע סורא ופומבדיתא.

שיטת הסימונים - הוראות שימוש

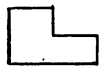 - המסגרת תוחמת מקור תנאי - משניות ובריתות שמובאים לאורך כל התלמוד לצרכי קושיא, סיוע או איזה סיבה אחרת. במהדורה הנוכחית יש התייחסות ל"חסוריה מחסרא והכי קתני" כאילו זה מקור תנאי וכן בכל תיקון מקור תנאי שמופיע בסוגיות (כמו "אימא הכי" וכו').

 - סדרות - אמורים להבליט דברים שבאים בסדרה, לדוגמה: הגמ' מביאה מספר ת"ש (תא שמע) כדי להקשות על שיטה מסוימת, סביב כל ת"ש יופיע סימון סדרה. הסבה שישנם מספר צורות של סימון היא שפעמים רבות על הדף הנלמד יש כמה סדרות כמו - ת"ש להוכיח דעה מסוימת, רצף של מימרות מאותו רב, סדרה של עצות בקשר למאכלים מקבץ של ידיעות שמכנה המשותף שלהם אותו מספר (כמו שלשה דברים טובים ל... שלשה דברים קשים ל...), כדי להפריד בין סדרה לסדרה אנו משתמשים בצורות השונות.

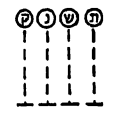 - יבוא בזמן שהגמ' שואלת, מתרצת, דוחה, ומנמקת דברים. לפעמים העניין ממשיך לאורך מספר שורות ולפעמים משתרע על פני למעלה מעמוד גמ'! כדי להראות שכל השורות הבאות מטרתם אחת היא - אנו מסמנים במרווח שבדף בין הגמ' לרש"י או לתוס', סימן זה יתחיל מהשורה שבה מתחיל העניין עד השורה שבה יסתיים.

 - פעמים רבות יש מלה או שתים שמהווים עיקר הקושיא או ההוכחה לדברי הגמ' למרות שהוא מובא בתוך ברייתא ארוכה או כחלק ממימרא ארוכה, כדי למשוך תשומת חלב לאותם מילים או משפט אנו מסמנים בקו מקוקו או בפס מפותל. שימוש נוסף לפס עקום הוא להבליט את המילים שבהם הגמ' מציעה ריבוי אפשרויות כמו "איבעית אימא", "לישנא אחרינא", "או דלמא", "איכא דאמרי" וכו'.

 - חצים - אם יש צורך לחזור ולמצא דבר שנאמר לפני כן אנו מסמנים חצים במרווח בין הגמ' לרש"י, למשל רב הונא אומר הלכה מסוימת וכדי לבסס את הדין הגמ' מביאה ברייתא ארוכה שבה נמצא אותו משפט - אבל המשפט כבר מרוחק מספר רב של שורות הדין של רב הונא - החץ מקשר בין אותה שורה של הברייתא ודברי רב הונא שנאמרו לפני כן.

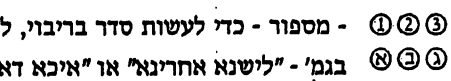 - מספור - כדי לעשות סדר בריבוי, למשל כשיש מספר תירוצים לאותו קושיא, או בזמן שיש ריבוי לשונות בגמ' - "לישנא אחרינא" או "איכא דאמרי", ועוד שימוש רגיל כדי לעקוב אחר סדרות של דברים.

 - מרכאות יחידות נועדו כדי לחבר קבוצות מלים להיות משפט ולקוראם ברצף במקרים שאחרת הלומד היה מפסיק מוקדם וע"י כך לטעות בהבנה.

 - סוגריים - מטרתם כדי לבודד קטעים צדדיים על מנת לשמור על רצף חשיבה. במקרים רבים תוך כדי מהלך של הגמ' פתאום מופיעה ידיעה שאינה קשורה ישירות לעצם שקלא וטריא של הסוגיא. כדי לאפשר שמירה על אותו רצף סומנו הידיעות הצדדיות בסוגריים כך שבלימוד הראשוני הלומד ידלג עליהם - יבין ביתר בהירות את עיקר הסוגיא ובסיומה יחזור וילמד את כל הגמ' כולל מה שהוא דילג לפני כן. במקרים מעטים קיימת תופעה שבתוך אותה ידיעה צדדית יש עוד עניין צדדי (צדי צדדים) אז יופיע קטע בסוגריים תוך הסוגריים.

 - צורת קשת מתחת שני מילים - סימן זה מורה להמשיך את הקריאה במקום שהפסקה בקריאה איננה נכונה.

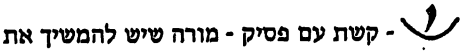 - קשת עם פסיק - מורה שיש להמשיך את הקריאה אבל עם הפסקה קטנה דוגמא: קמ"ל.

מנסיון של שנים – שיטת הסימונם מוכיחה את עצמה כיעילה ללומד עם הזמן, הרבה ראו בה תועלת וברכה אבל רק לאחר שהתרגלו ולמדו בה מספר דפים.

נסיים בתפילה שנוכל להרבות בעסק התורה ובעמלה מתוך חשק ושמחה, וממילא נרבה גבולותינו בתלמידים ומלאה הארץ דעה, ונזכה לביאת גואל צדק ובניין ביהמ"ק במהרה בימינו.

© כל הזכויות שמורות תשס"ה

סימוני התלמוד

סימון	שם	תיאור	דוגמאות
	מסגרת	להבליט מקורות תנאיים	תיש, מיתיבי, תניא, תיר, תנן, תנא, ורמינהו
	משולש	סידרת של שאלות או תזכורות (משולש חפוך מראה על כיוון חפוך)	תיש, מיתיבי, ואימא, איתיבה, "אילימא-אלא-לעולם"
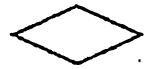	מעין	גם מסמן סידרת - במקרה שיש סידרה שנית על אותו עמוד	בעי, איתעיא להו, התוא גברא
	פס כפול	"	
		"	
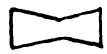		"	
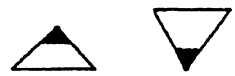		"	
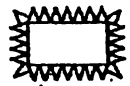	"פיין-בוקס" מלבן אש	מסמן שם מאד מרכזי - שבדרך כלל דנים בשיטתו למשך עמוד נמי או יותר	
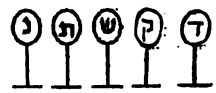	שאלה/ תשובה/ נקודה אורוכה קושיה/ דחיה	מסממים בריוח בין תנמי ותנוסי או רשי'	
	קו-קו	להבליט מילים או משפטים מרכזיים	
	פס מפותל	כמו וציל	בשלמא-אלא, תיתא אלא אי אשמעינן- אי אשמעינן
	תנים (בריוח שבין הגמ' והתוסי)	אם תנמי מתייחסת לשורה למעלה או לדף קודם - להקל על חיפוש	
① ② ③ א ב ג	מספרים ואותיות	ספירת תשובות או שיטות	
I II III	מספר רומי	ריבוי לשונות	איכא דאמרי לישנא אחרינא
׳ ״	מרכאות	לכלול יחד משפט (שאחרת לא היה נקרא כמשפט)	
[ ] ( ) { } - סוגריים		מאפר צדדי שבקריאת ראשונה מרלגים כדי לשמור על רצף הקריאה	
	קשת / חיבור	מורה להמשיך לקרא במקום שאחרת היו מפסיקים	
	קשת - פסיק	לעצור אבל לא להפסיק	
. , ; : / ?	פיסוק	שימוש רגיל	
א או דלמא ב	א או דלמא ב	להבליט שתי אופציות כגון א-או דלמא-ב	איבעיא להו

GEMARA MARKINGS

Symbol	Name	Description	Examples
	Boxed Text	Marks off Tannaic sources	ת"ש, מיתיבי, תניא, ת"ר, תנן, תנא, ורבינהו
SERIES INDICATORS 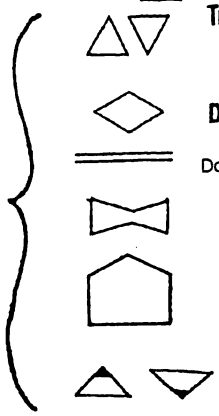	**Triangle**	Series of related questions or proofs (Inverted triangle represents proof in opposite direction)	ת"ש, מיתיבי, ואימא, איתיביה, אילימא-אלא-לעולם
	Diamond	Similiar usage as above.	בעי, איבעיא להו, ההוא גברא
	Double underline	"	
		Additional shapes needed for distinction when multiple series appear on one page	
	"Firebox"	Generally around a name, (sometimes on גופא or תניא) Denotes beginning of a סוגיא which last at least an עמוד	
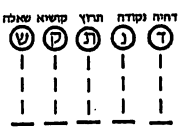	**Long Markings** (in margins)	Used to mark off a long question, answer or proof' Or point	
	Dot-Underline	1. Focuses on main few words in ברייתא that prove or disprove points of the גמ 2. Contrast different statments 3. Focuses on the main few words of an אמורא'S statement (for easier back reference)	
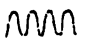	**Squiggle-Underline**	Highlights complimentary words Secondary use- May be used similiar to the Dot-Underline	בשלמא-אלא הניחא-אלא אי אשמעינן-אי אשמעינן
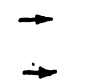	**Arrows** (in margin)	Reference back to a (hard to find) previous point in the גמ	
	Numbers & Letters	Numbering approaches of the גמ or for lists of הלכות	
I II III	**Roman Numerals**	Different לשונות	איבא דאמרי לישנא אחרינא
" "	**Quotes**	To denote: פסוק short phrase, short quote	
[ ] { }	**Brackets**	Side point— can be anywhere from a line to an entire דף Bracketed section interrupts the logical flow of the גמ and can be skipped temporarily to maintain continuity of the סוגיא	
' '	Single quote marks	Read without pausing phrase contained within	
	Connector	Don't stop (in a place where I mistakenly might have stopped)	
	Comma-Connector	Pause-- but don't stop	
. , ; : / ?	**Various Punctuations**	Common usage	
א או דלמא ב		Indicates two options of גמרא'S query	איבעיא להו

"ישרצו לעשות מחיצה בחצר בונין את הכותל באמצע. מקום שנהגו לבנות גויל גזית כפיסין לבינין בונין "הכל כמנהג המדינה (ג) "גויל זה נותן ג' טפחים וזה נותן ג' טפחים בגזית זה נותן טפחים ומחצה וזה נותן טפחים ומחצה בלבינין זה נותן טפחים וזה נותן טפחים בלבינין זה נותן טפח ומחצה וזה נותן טפח ומחצה, "לפיכך אם נפל הכותל, המקום והאבנים של שניהם "וכן בגינה מקום שנהגו לגדור מחייבין אותו 'אבל בבקעה 'מקום שנהגו שלא לגדור אין מחייבין אותו אלא אם רצה כונס לתוך שלו ובונה ועושה חזית מבחוץ "לפיכך אם נפל הכותל המקום והאבנים שלו אם עשר מדעות שניהם בונין את הכותל באמצעו ועושין חזית כאן וכאן ומכאן לפיכך אם נפל הכותל המקום והאבנים של שניהם: גמ' סברוה מאי מחיצה גמורה אי (ג) מחיצתא דהכרם שנפרצה אומר לו "גדור" חזרה ונפרצה אומר לו "גדור"

נתיאש

השותפין . שים להן חגר בפותפות ובתי שניהן פתוחין לתוכו וכל תליכות שהיו חכמים, לפני הבתים הן, ורוב התמיכין בחגר: **במלע** . זה טוען מחלקו חלי מקום עובי הכותל וכן זה: **גויל גזית כפיסין** . הכל מפרש בגמרא: **הכל כמנהג המדינה** . לם מהגו לבנות בגויל לין תביאו יכול לומר "חיני חפן חלת גזית": **זה נותן ג' טפחים כו'** . שעובי כותל גויל-ד' טפחים, ושל גזית =חמשה, ושל כפיסים =ד', ושל לבינים =ג': **לפיכך** . הואיל ובתחלת הבנין חייבום חכמים לבנות בין שניהם לם נפל הכותל לאחר שניים רבים לין החחד יכול לומר "כל הכותל נכנה בחלקי ומשלי היו החכמים" תע"פ שהוחזק יותר מחבירו וכגון שנפל הכותל בחלקו כדמפרש בגמ': **וכן בגינה** . מחייבין לת שניהן לבנות במקום שנהגו לגדר בחלוצ: **אבל בבקעה** . שדה הלבן: **מקום שנהגו כו'** . בגמ' מפרש מהי קחמר: **ושוכח חזית מבחון** . מפרש בגמ': **ושוכן חזית מכחן ומכחן** . להודיע שבשניהם שמותיהן: **גמ' גודו** . כותל:ב)(לקמן). דקתי תנח לגודו מחילה: **מחילת הכרם** . שממוך לשדה הלבן של חביהו: **תומר בו** . לבעל הכרם גדור לחה שלח יחקרו גפניך לת חבותח השדה מבום כלחים לפי שממך בעל השדה לת זרעיו ממוך לגדר כדחנן בפרק שני (דף פו.) "היה גדר ביניהם זה ממוך לגדר-מכחן-לת לילמותיו וזה ממוך לגדר לת זרעיו מכחן" וכשחין שם גדר חנן בפ' שני לי יפע לדה חלין ממוך לשדה חביהו חח"כ הרחיק ממנו ד' חמות כדי עבודת הכרם, דבהכי הוי כלחים: **תורם ונפרלם תומר בו** . לגדור: ולפנת לבל פחות מבלן לחילו נהגו מבה הדיוט הוח ומוכיח מבלן קידם מבהגים שחין לממוך עליהם לחילו היבל לחנן הבל כמבה המדינה: **לפיכך** . לם נפל הבותל וכו' . פי' לפי שבונים הבותל בעל כרחם לו מבום הבקעו זה לזה לעשות גודל לגיעבת קמח וכגון דיזוע לו עדיין' ווובריס שבקעו זה לזה ולגיעבת בחרת מבום חיזק רחיה וח"ת ומחי חיריח מבום דבונין הבותל בעל כרחם בלחי הכי נמי הוי לל שניהם לפי' נפל לרבותת דחד מיבייהו כיון דלין חזית לת לזה ולת לזה כדפריך בגמרת גבי בקעה לת יעשה חזית לת לזה ולת לזה ותי הוה לה"ל דנפל לרבותו מלי פריך הת גריך לעשות חזית שלת יפול לרבות לחר ויחמר שלו הן והת דחמרינן בהשותל (ב"מ דף ק.) גבי מחליף פרה בחמור וכן בריס הבית והעלייה (שם דף קפו:) ולימזי ברבותת דמלן קיימת וליהוי לידך המוליח מחבירו עליו הרחיה הייט משום דהתם מתחילה מבורר היה הדבר וברבותת לחד מהן טלד הבפק לבל הבת מעיקרת טלד הבפק ותם היו בלין לשלוק בעוד שהבותל קיים היו חולקין בשוה מבפק לפיעלו לרבנן דמומבום דלים להו ממון המוטל בספק חולקין הבת מודו כיון דליבת הבת חזקה לזה יותר מלזה הילבך לפיעלו נפל לרבותת דחד מיבייהו לת יפסיד החבר כמו והת דלת חמר הבת לל דחלים גבר כמו זה חומר על חבומי (נקמן דף נז:) התם הוח דליבת דרבת דממונת לבל הבת חיבת דרבת דממונת ומתרן ר"י דהייט בך דפריך בגמרת פליגת דבקומרם דשפיעלו לת פסיק ן דיבת דמתניתין שמתחילה בין שניהם עשתה בעל ברחם היו חולקין בשוה ותפיעלו דנפל לרבותת דחד מיבייהו בדמוכח גבי בקעה ומשני לת גריבת דנפל לרבותת דחד מיבייהו פירוש ושהו ברבותו הרבה מהו דתימת בין דשהו ברבותו הרבה ניהמניה שעשתה כולה מיגו דליבעי חמר ממך לקחתיה והיה נחמן משום דשהו הרבה ולת על גב דחמר בריס הבית והעלייה דשותפין לת קפדי תהדדי הבת מיירי דשהו יותר מבדי רגילות דחטו משום דשותפין ניהו לת יקפידו עד עולם ולת דמי לגולדות דחין להם חזקה (נקמן דף נו.) לפי שחין יודע בידו מי הם חבל הבת לת היה לו להשהותו בל בך ברבותו קמ"ל בין דמעיקרת על שניהם היה לעשות לת מהימן לומר שהות עשה-כל דמינו-במקום עדים הוח דחנן סהדי שלת עשתה לבדו בין שהיה יבול לדחוק לת חביהו בדין שהיה עושה עמו חבל בנקעה לם שהו הרבה היה נחמן לומר שעשתה במיגו דלי בעי חמר לקחתיה

והחי בייטת חיט שלת מחבינים חבל מבום הבותל לעולם בשיטת שחולקין לותו ולחיידי דנקט לבנים נקט המקום:

סברוה מהי מחילה גודל. תע"ג דלבסוף קחי קחמר סברוה לפי שזה הלבן חיט עיקר ממתת פירכת לקמן, ודיתי בעלמת הות תהי דמבני, וכלשון שני הלבה וכן פוסק ר"ת, ותגב דנקט בהתי ליבעת סברוה נקט נמי בליבעת לחריתי, ועוד תור"י דבפרק קמח דכדרים (דף יח.) חיבת סברוה תע"ג דלבסוף קחי ומסיק הכי: **בדתניא** מחילת הכרם שבפלה. יש ספרים דגרסי דחנן ותומר ר"ת שחיבה מעבה בשום מבום ג) (וח"כ) היבי פשיט מיבה בהגוזל קמח (נ"ק דף ק. ושם) דר"ת לחין דיבת דגרמי ותם היתה מעבה הוה לחי שפיר דסתם מעבה ר"מ היח ותומר ר"ת דמעמע ליה לחחרת כר"מ מבח מתניתין דכלחים דמייתי התם המסבת [לחת] גפטו על גבי תבותתו של חביהו [ה"ו] קידם וחייב בחחריותו והחיבת סתם מעבה היח הילבך ההיח נמי דקתני קידם רבי מחיר היח ולין להחריך כלן יותר: **אובר** לו גדור. פירוש לבעל הברם (ג) והוח המזיק דחרבע לחות בעבין לרחיק הוח בעבין עבודת הברם בדחמרי' בפ' שני לקמן (דף יט:) ולפיבן ר' יוסי דקחמר לקמן (דף יח: בה:) על הגיזק להרחיק לת עלמו החמר רב חבי לקמן (דף בה:) מודי ר' יוסי בגירי דילים וחומר ר"י דלבבי קחני תומר לו גדור ולת קחני חייב לגדור לפי שבריך להחרות בו ותם לת החרו בו לגדור חיט חייב בחחריותו ולבבי נקט נמי תרי זימני בפרלה לומר לו גדור לף פעם שניה בבפרלה בריך להחרותו שחיט סבור להיות חייב לגדור בל פעם ובפרלה פעם שלישית מספקת לר"י תם בריך להחרותו בל פעם תו לחמת סגי בחרי זימני וחין בריך להחרות בו יותר ור"ת מפרש דלבבי נקט תרי זימני לחשמועינן שתם יש תוספת מחיצה בין מה שהוסיף בבפרלה לחשונה ובין מה שהוסיף בבפרלה שניה דחין מבטרפין לחמור ומרחשונה רחשונה בתי והחרבתי בהגוזל קמח (נ"ק דף ק: ושם) ובפרק בתה חבקה (שבת דף סה:):

נתיתש

א) [לקמן נ.] נ"ק ק: [תוספתה כלחים פ"ג]: ב) [נ"ל כדחניה]: ג) נ"ל ותו"ת:

*אומנם דחדני מסיק בבא בתרא כדחנתת מסכ' "כיצד מי"

פירוש רבינו גרשום מאור הגולה

השותפין דאית להו חצר בשותפות ונתרצו לחלוק ולעשות מחיצה: בונין את הכותל לאמצע: גמ' נודא. בהלל: כדחנן ה) מחיצה הברם שנפרצה לוח חייב לו שורה תבואה ולוה היה לו כרם והיתה כותל מחיצה מפסקת בין השדה לכרם. ועכשיו נפרצה מחיצה כרמו דיש לחוש שלא יתערבו הזרעים בכרם. אומרים לו בית דין לבעל הכרם גדור.

ה) מי' נתוס' כלן דף כ"ה כדחניה:

א א מיי' פ"ב מהל' שכנים הל' יז סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סי' קכו סעיף ו:

ב ב מיי' שם הלכה טו טוש"ע שם סעיף ד:

ג ג מיי' שם הלכה יח טור שם:

ד ד מיי' שם טוש"ע שם סעיף ה:

ה ה ו ז מיי' שם הלכה טז ושמג שם טוש"ע ח"מ סי' קנח סעיף ה:

ו ח מיי' שם טוש"ע שם סעיף ד:

ז ם מיי' פ"ו מהל' כלחים הל' יז סמג לחוין רם טוש"ע י"ד סי' רלו סעיף טז:

הגהות הב"ח

(ה) בשטנה בגויל זה נותן: (ג) תוס' ד"ה תומר וכו' דהוה כמוזק:

נוסחא/מחוך (17 ג)
ב' טוענות לבדם
המאחזות על "ליתא מחילה"
באמת:
א - גירא (נוסח)
ב - לחנא

נתיאש הימנה ולא נתרה ה"ז קידש ובחייב באחריות (ו) ושמעה דרצו והא לא רצו אין היזק ראיה אותו אלמא ג) מחייבין אותו אלמא ד) היזק ראיה שמיה היזק ואהיזק מדכר מחצת העדה וכיון דרצו בונין את הבותל בעל כרחו אלמא ה) היזק ראיה שמיה היזק אלא מאי בונין את הבותל באמצע קמ"ל שרצו לעשות מחיצה שרצו לחצות מבעי ליה אלא מאי בונין את הבותל בונין את הבותל באמצע קמ"ל אי הכי

השותפין פרק ראשון בבא בתרא ג

דאיצטנע מינך" לישנא אחרינא אמרי לה ברוה מאי מחיצה פלורא (פ) דכתיב "והיה מחצה העדה" וכיון דרצו בונין את הכותל בעל כורחן אלמא "היזק ראיה שמיה היזק" (ג) אצטמא מתיצה גדנא א) (דאמר) [ומחיצה הכרם שנפרצה אמר לו "גדור" "נפרצה", אומר לו "גדור" נתיאש הימנה ולא נפרצה הרי זה קידוש וחייב באחריותה; ותעמא דרצו הא לא רצו אין מחייבין אותו, אלמא היזק ראיה לאו שמיה היזק? אי הכי בונין את הכותל "בונין אותו" מבעי ליה אלא מאי פלונתא, אי הכי "שרצו לעשות מחיצה", "שרצו לחצות" מבעי ליה? הכא במאי עסקינן שאין שניהם רוצים אפילו פרות מבאן - במסיפס בעלמא, קמ"ל הבא כותל, וליתני הא ולא ליתני ר"ס: סיפא אצטריכא ליה (ד) זכרתי הקדש אע"פ ששניהם רוצים לא איחלוקו (ז) (ל"א וכי רצו מאי הוי לידהר ביה אמר רב אסי א"ר יוחנן בשקנו מידו כו' אדאשמעינן בשאין בה דין חלוקה והוא הדצו לישמעינן ביש בה דין חלוקה ואע"ג דלא רצו אי אשמעינן ביש בה דין חלוקה ואע"ג דלא רצו הוה אמינא שאין בה דין חלוקה אפילו רצו נמי לא קמ"ל ומי מצית אמרת הכי והא קתני סיפא אימתי בזמן ששניהם רוצים אבל בזמן ששניהם רוצים יחלוקו מאי לאו אכותל לא אמסיפס בעלמא ליתני האי ולא ליתני האי סיפא אצטריכא ליה ובכתבי הקדש אע"פ ששניהם רוצים לא יחלוקו):

* במאי אוקימתא למתני' בשאין בה דין חלוקה אי בשאין בה דין חלוקה כי רצו מאי הוי נהדרו בתי? א"ר אסי א"ר יוחנן (ו) שקנו מידן, ורבי קנו מידן מאי הוי? קנין דברים בעלמא הוא: בשקנו מידן בחוזות אשי אמר בנון שקלך זה בתוך שלו והחזק (ה) זה בתוך שלו והחזק: מקום שנהגו לבטות כו': (ז) גרוי=אבני דלא משפיא גוית=אבני דמשפיא דכתיב "כל אלה אבנים יקרות כמכלות גזית (ט) (וגו') בפיסין=ארחי לביני=ליבי אבי לית רבה בריה דרבא לרב אשי ממא דניול=אבני דלא משפיא נינהו והאי מפח יתירא=לביני אורבי הוא והאי מפח יתירא למורשא דקרנתא דגויל=אבני דלא משפיין, גוית=אבני דמשפיין והאי מפח יתירא למורשא דקרנתא אמר ליה ולימעמך גויל=אבני דלא משפיין מנלן, אלא נמרא גמירי לה, הבא נמי נמרא גמירי לה. אמר אביי שמע מינה כל ביני אורבי=מפח יתירא במינא אבל בריבמא אמרי מלי בריבמא אבל במינא לא בעי כולי האי, למימרא דבגזית (י) (ואבל ד' אמות גובה אי הוי פותיא חמשא קאי אי לא לא קאי והא אמה טרקסין דהואי גבוה תלתין אמהתא ולא הוה פותיא אלא שית פושכי וקם? כיון דאיכא מפח יתירא קאי, ובמקדש שני ס"ם לא עבוד אמה טרקסין כי קאי, בתלתין קאי, מפי לא קאי, ומנלן דהוה נדויל=גבוה? דכתיב "נדויל יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון" רב ושמואל ואמרי לה ר' יוחנן ור"א אמר אמי בנין אחז בשנים

בריבמא היינו פיס הרצות שמטבול בפיס דפר' האשל ואינו מרובע יפה בעי ודאי מפי משפה: למימרא דכל כותל (בוני) [שבונין] מגוית גבוה ד' כגון זה. שהיא לחוק ראיה שאין צריך להבניתו אלא ד' אמות בריחבו כותל חצר שנפל וכו' והוא מאבני גוית שהם ח' משהים ומפל"ל מתני' דר' פותיא ח' משהים הוא כותל דגזות ד' אמות מצי קאי אבני גוית שאין ח' משהים ומפל"ל מתני' דר' פותיא ח' משהים הוא כותל הכותל שהיה משפיע בין החיבל לקדש הקרשים וכופיפין לליבי יהיה מחצה משהים ומחצה לא משהים פחות מג' משהים ומחצה לא משהים ומחצה לא משהים ומחצה לא

אמר לכבי נמירי. הסמא לא צריך למטיל קמא: **מכלל** דלהיכא זוקרתי. וה"מ דילמא מכלל דלהיכא דכרבתא ומה לקיל הוא זה ומירן ר"י דלמא חין פחות מסלסה לכל גדולות יש ל"ל בכדי נקט חני לבינה של ג' טפחים דלמא הוה צריך למחני לגלי והלריח חני לבינה ותו לא וממילא הייטי משער בקטנה הואיל ולא מפרש סיטורא: **הגי"ה** כי קיימא וכי סיטוות היו כמו לריכה סיחה ושרי ואם שחי בתי כנסיות היו בג' מקומות של קייטא ושל סיטוות לייטי כגון לחזו בה סיחה ועוד גלילה כיון דיש שם בהכ"נ לחר אין לחזק שם לא יבנו אלא והא דקתמר לריכה דוקחא ללגויי הייטו שלין בהכ"נ ועוד ממנה קול וחוש אין לחזק שמא יפקעו לו בזמן גדול כל כך אין לחזק.

ע"כ הגה"ט: **אי** הכי כי בנייה נמי.

פירוש על שיפולו בה:

ועיולי לסוריה להתם. ומימה והא לחתרא כתי כנסיות אין יכולים בהם לא סיחה קבוע ולא סיחה עגולי ואין לחרן משום דבכבכל הוי ולחתר רב לחי בפ' בחרא דמגילה (דף כח:ושם ד"ה כחי) בחי כנסיות של כבל על מנלי הן עשויות ופ"ה החם נפקא מינה לענין הא דקחני לעיל אין לוכלין בהן ואין שוחים בהן ואין נכנסין בהן בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים וכבל בכבל מוחר הא קחמר החם בחר הכי לריכא ורב לחא הוו קיימי ושיילי שמעחא מרכא לחא זילחא דמטרא עלייהו ועייליי לבי כנישחא ולא משום מטרא לחא משום דקמעחא בעי לילוחא והשחא והלא בהכ"נ של כבל היה והיו יכולין ליכנס בה מפני המטר ור"ל דלחו ממש לבהכ"נ עיילה לפוריי' לחא בשמוך לבהכ"נ משום שהחורחין לניליו ליטן שם במקום שהחורחין בע"פ (שמחים דף קפ: ושם ד"ה לחכני) ושמואל לחה לי' לקדושי בבי כנישחא ליחוקי חורחים ידי חובחן בחכלו ושחו וגו בבי כנישחא והא דחמר בעל מנלי הן עשויין מפרש ר"י לענין שחא יחכבו יעשו מהן מה שילנו בבד מקלות רחק דלחמרי' החם: **בל** לחמר מבית חשמונלי לחינת עבדת הוא. וכן הוא, דהכי נמי חמר שמואל בפרק שחרה יוחנין (קדושין דף נ:) ומכלן קשה על פ"ה בחלו נחמרים (שושם דף מפ.) דחמר חמרו ו לנחניפם לחיט לחם ופ"ה החם שחמרו ו לחיט לפי שהיחה חמו מיקרחל דמ"ל כיון דבבי הורדום נקלו יקרחלים לחלי עבדת הוה הא שמואל גופיה חים ליה עובד כוכבים ועבד הבא על בם ישרחל הולד כשר בהחולן (יבמות דף מה:) ול"ל שלא בהחולן יקרחלים וקרלוהו לחיט לחם נפי 'שעבד' = לחיט [הוא] במלות: [וע"ע חוס' מגלה מה: ד"ה כיון דחמרו] כוכבים ובבן דבשו (ב"ק פח.) ממבחר שבחיהן: **קחזיגהו** לבבחו דבבן. דפשטי' דקרח לח משמע למשוטי עבד שהוח לחיך בחלות שלח שובד

א) [יומא כה: ב"ק נד: כ"מ מה: סנ. סנהדרין מז. פה. מכות מ:] ב) סוכה נא: ע"ש ג) [סם ליתא רבא] ד) ל"ל דלא מציא ליה בלא מלבא: ה) מגילה טו. ו) ס"ל ועכ"ו ז) [נזק כפיקי הל"ו ס"ג]:

שכל לכרי מלכות נחתכין על פיו. לפי תרגום [של] לחשמורום ז) נעשה הכרזה שהכרע דכתיב ויניחו למרדכי שם דברי תחתר ולא כתב להם הכתב לפי שהלכו המן על שהיה מציע דבריה בין לחתר למרדכי ומיהו גמ' שלנו אין תופס כן דלרשיון במגילה (לף פו.) והכך להיכן הלך ומפרש לפי שאין מציעין על הקלקלה:

הבי קתני וכן בגינה שהם כו'. ומיפה נמי יש לפרש כן אבל שהם בקעה ומקום שלא נהגו לגדור בגינה אין מחייבין לתתו: **והא** מבטחן קתני קשיא. ותיובתא לישה דמלינן למימר הייט שבולע תוך לחומה מ"מ קשיא היא דל"ל מתון הוה ליה למיתני: **ניין** ייין ליה חבריה ושדי ליה. תע"ג לעיל אמר גזזתו מידע ידיע בהולא לא ידיע:

לחפוקי

תוס' נזיר נזיר ד: בבא בן בוטא

יחזקיה! כר

כרתים מח

הגהות הב"ח

(ה) גמ' ס"ל מסתפינא ליכא למימר ליכא למיחש ומודע ליה אלא כשאת מיכא ליכא למיחש ולימא ליה: (ו) רש"י ד"ה ניין ליה למיתנא: (ז) רש"י ד"ה מתי מלכי ולימא ליה: (ח) ד"ה ואנא אלא: (ט) ד"ה אלא אמר רבא ואפי' תימא בקעה מחייבין אותו ואפי' תימא בגינה אין מחייבין אותו ד"ה אלא אמר רבא ואפי' תימא בגינה מחייבין אותו ואפי' תימא בקעה אין מחייבין אותו ד"ה אלא אמר רבא ואפי' תימא בגינה מחייבין אותו ואפי' תימא בקעה

לאפוקי מדלמבי. ותבעי סבר דשפיר חיים ליה למיתני תקנתא נמשמיה כתמצא מלבר. יהא שם בעיון אחת ברותם הכותל מבחוץ: אם לרמוי: אם עמד וגדר שם הרביעית. ל"נ שם עמד ומקפל ליה. (ד) מקפלו: פונא. שם עשו מחיצה נגריס ניכל יעשו ניקף להא לכולהו ליתני לגמרי לקי לחקוף בר מלישנא בתרא דקתני ניקף ונקיף ליכא בינייהו והא דקתני בפרק כילד הרגל (נ"ק דף כ: ושם) כוכיסיה פוקף ההוליס כשיכלה אחד ויחן שם אחרון יעמדו מבחוץ: סג"ם יריבי כדאמרי לעיל טפח יחידי לבינין(ה) אורבי אמ"ש. ור"ח פי' מוליח רחבי הקנים ופפנת (ו) שהוא הקנים העומדים לחיזוק הממילה לחון פחוך פירוקו ממש שהקנים שמעמידין מן הלד למטוך הכותל וזקן לחון קניפין ע"כ: מנא דאמרת. שם עשה החחך יבא עדים ויחמחו לו, וחס (ו) (עשאו) קנים עדים ויחמחו דס"ל קופלא לטינא מעולים הולא לא יחיש: ונא יעשו. חזיק לא לזה ולא לזה והרי סימן אלא עשאה החחך בשנו, שאילו עשאה היה עושה חזיק מבחון: ועכיד דיידי. עשה חזיק מבחון: ומקנא לרמוי. בחמיה וכי מפני לחנא למחין ליכפל חנא למיתני הא מחני: ורישא. דקתני ועושה חזיק מבחון לאו חקנחא לרמאי קמ"ל דעושה חזיק שמיה עושה אלא מקנחא לרמאי הוא דלא ליחמ חבריה של מחיצה שניטו הוא: מנא דינא. הואיל ובקעה לחין מנהג לגדול לחן יכול לכופו אלא כוכים לחוך שלו ובוכה ולחידי דחנא דינא חנא מקנחא ועושה חזיק מבחון"לאו חקנחא לרמאי קמ"ל ומשום רמאי הוא דלא ליחמ חבריה של שניטו ולולה מקום חקנחא הוא לחניחי: מתני' סמקיף את מכירו מצלע רוחותיו. מקנה ג' לדום סביב שדה מכירו לשלשה מלליה וגדר אח שלשחן ומפלת שדהו של אחליו זה מוקף מצלע רוחותיו: אין מחייבין אותו. לחח לכוס כדאחמרי' לסמוך בקעה מקום שניהנו שלא לגדור הוא: הג"ה ממ"ש ול"נ טעמא משום דאמרי לא מהני ליה מילי שהכל יכולים ליכנס מרוח רביעית אבל אם עשה מחיצה מכל ד' רוחות ליכנס בין ח"ק ל"ר יוסי אומר אפילו

א) [נפיל כ: ב) ע"ז ובא בומנו . ר"ע : ג) שייך לעמוד בקודם : ד) [מכלוי' לשון הכמת קול כ"ל ר"ן]: ה) ס"ה ע"ג ו"ע רק טוח סב"ם מד סם"ד . ר"ע : ו) [כתוספות מד.] :

ג) **ור' יוסי סבר** . דוקא גדרה ניקף דגלי דעתיה אבל גדרה מקיף לא : **רוניא מקפיד רבינא.** ד' שמואל היו לרבינא סביבות מרכבה מלריו של רוניא וגדלן : **סב לי ממה דגדרי** . כרב הונא למיבא לר' יוסי דאמר הכל לפי מה שגדר דכסי קי"ל כדמוכח לקמן : **יומא חד סוס גדר.** רוניא היה גודר ממריס מדקל שבאגדתו :

קיבורא דמהיני. תאכלו של תמריס מקל רוניא ובפניו: **רמח ביה קנא.** גער בו רוניא בתריסיה דרבינא : **ת"ל** . רבינא גלית לדעתיך שהביאין הדקלין עליך ונימח לך בשמריהן: **לא יהא מנא עיזי בעלמא מי לא בעים כו'.** לומר לפי' לימ ירא מן הגבנים לריך לתנה לממרן מן הגוים : **ולאו גברא בעים לאכלויי.** (להזעיק ולגבור כהן ר) "וירעם מתרגמי' לכלי (תהלים יח) וכן כל לשון הכרזה בתרגום יהונתן : **פיסיס כמס דמיפיס.** טוב לך (ג) להתפייס בלאר כעירכת הוחיל ומתרלה לכך : הגה"ה ולא לא למינגא לך כל' יוסי כו' מכלל דהכי הלכתא. וכן פסק ר"ת. תמ"ק: **מרבעם לנגנא ור' לנגנא.** [לא] שמעתי נגנא"ר לעגן עניי"ו לנגנא לא"ר לעגן עני למלכות כעירכת הוחיל ומתרלה לכך : הגה"ה ולא לא למינגא לך כל' יוסי כו' מכלל דהכי הלכתא. וכן פסק ר"ת. תמ"ק: **מרבעם לנגנא ור' לנגנא.** [לא] שמעתי נגנ

כי היכי דלא ליטרדן חמובחזקת שניהן עד שיביא ראיה שלא נתנו היכי דמי אילימא דאמר ליה פרעתיך בזמני פשיטא בחזקת שנתנו אלא לאו דאמר ליה פרעתיך בתוך זמני אלמא עביד אינש דפרעיה בתוך זמניה שאני הבא דכל א) שפא ושפא זימניה הוא חשובחזקה שלא נתן עד שיביא ראיה שנתן היכי דמי אילימא דאמר ליה "פרעתיך בזמני" אמאי לא אלא לאו דאמר ליה פרעתיך בתוך זמני אלמא לא עביד אינש דפרע בגו זימניה, שאני הבא דאמר מר יימר דמחייבו ליה רבנן[ב] פפא ורב הונא ברירה דרב יהושע עבדי כאביי ורבא, מר ברב אשי עבד כר"ל "והלכתא כר"ל ואפילו מיחתי ואע"ג ב) דאמר מר "הבא ליפרע מנכסי יתומים לא יפרע אלא בשבועה" חזקה לא עביד אינש דפרע "בגו זימניה". "איבעיא להו תבעו לאחד זמן ואמר לו "פרעתיך בתוך זמני מהו:ג) מי אמרינן במקום חזקה (ה) (אמרינן)[ד] מה לי לשקר או

כי היכי דלא ליטרדן חמובחזקת שניהן עד שיביא ראיה שלא נתנו היכי דמי אילימא דאמר ליה פרעתיך בזמני פשיטא בחזקת שנתנו אלא לאו דאמר ליה פרעתיך בתוך זמני אלמא עביד אינש דפרעיה בתוך זמניה שאני הבא דכל א) שפא ושפא זימניה הוא חשובחזקה שלא נתן עד שיביא ראיה שנתן היכי דמי אילימא דאמר ליה "פרעתיך בזמני" אמאי לא אלא לאו דאמר ליה פרעתיך בתוך זמני אלמא לא עביד אינש דפרע בגו זימניה, שאני הבא דאמר מר יימר דמחייבו ליה רבנן[ב] פפא ורב הונא ברירה דרב יהושע עבדי כאביי ורבא, מר ברב אשי עבד כר"ל "והלכתא כר"ל ואפילו מיחתי ואע"ג ב) דאמר מר "הבא ליפרע מנכסי יתומים לא יפרע אלא בשבועה" חזקה לא עביד אינש דפרע "בגו זימניה". "איבעיא להו תבעו לאחד זמן ואמר לו "פרעתיך בתוך זמני" מהו:ג) מי אמרינן במקום חזקה (ה) (אמרינן)[ד] מה לי לשקר או

לי למריכן מיגו במקום חזקה ומ"מ אין להוכיח מכאן דקסבר ריש לקיש המלוה את חבירו בעדים אין לריך לפורעו בעדים דלפסבר למיירי הכא שהלוהו שלא בעדים הודה לו בפני עדים דלפילו למ"ד לריך לפורעו בעדים ה"מ היכא דהלוהו בפני עדים מעיקרא דלא הימניה אלא בפני עדים ואם תאמר מכל מקום ניפשוט מהכא דלא אמריכן מיגו דלי בעי אמר פרעתיך עמה ואומר ל"א דהא לא חשיב מיגו כיון דמיירי דקיימי ביום לחברון כל זמן ואע"ג דמסקינן בשילהי דהעולל (ב"מ דף קכ: ושם) דעביד אינש דפרע ביומא דמשלם זימניה מ"מ אין זה מיגו דלא חשיב לינל למימר פרעתיך היום לבל רגיל הוא לומר פרעתיך לחמול ומכחש: **כי** היכי דלא ליטרדן. תע"ב דבפ' יש בכור (בכורות דף מפ: ושם) תנן בכור בתוך שלשים יום בחזקת שלא נפדה ואומר ר"י דהשם לא שייך התי טעמא דלא ליטרדן דהוי ממון שאין לו מוכפין מיהו קשיא לרבי מפרק השואל (ב"מ דף קכ: ושם) דלאמר בעו מיניה מרבי יהלי שכור לומר נתתי ומכיר לומר לא נטלתי על מי להביא ראיה חיישת אם בתוך זמנו חניא אם (ג) בתוך שלשים יום בחזקת שלא נפדה והשתא היכי מדמי לה דלבסוף להשם לא שייך למימר לא ליטרדן ולבך לריך לומר דבסוף מיד ליתן דוריון מקדימין ומפרש ר"י טעם אמר להכא כיון דאיכא לו ואיתרמי ליה זוזי פורע לו תוך הזמן דלא ליטרדן לבל גבי בכור דלאכתי לא חייבה כלל עד לאחר ל' יום ושמא יחות בתוך ל' ויפטר וכן שוכר שמח יפול ביתו של מלכיר ויצטרך שוכר לגנות דלא עדיף מיניה ומיהו קשיא הא דפריך לר"ל מכותל חבר שנפל ודייק מיניה דעביד אינש דפרע. בגו זימניה נלחבי וכבר נמי תיקשי דמוקי לה בשהלוהו בעדים ומיהו בכמה מקומות יכול לומר ולימחול ולא קאמר: **ואפילו** מיחתי ולא קאמר: **איליבא** דר"ל פרעתיך בזמני פשיטא הא כיון דאיכא עדים תוך זמנו ואחר כך טוען פרעתיך לא מהימן אלא אפילו מיחתי ואמר

או דילמא במקום חזקה לא אמרינן מה לי לשקר מה לי לשוא ובחזקת שנתן עד שיביא ראיה שלא נתן היכי דמי אילימא שתבעו לארר זמן ואמר לו "פרעתיך בזמני" פשיטא, אלא לאו דאמר ליה "פרעתיך בתוך זמני" אלמא אפילו במקום חזקה אמרי' מה לי לשקר, שאני הבא דכל שפא ושפא זמניה הוא ת"ש מר אמרת ולמעלה אין מחייבין אותו, ממך לרבותך אבר בו, על שיביא ראיה שנתן ה"ד: אילימא שתבעו לארר זמנו ואמר לו פרעתיך בזמני אמאי לא אלא לאו דאמר פרעתיך בתוך זמני אלמא במקום חזקה לא אמרינן מה לי לשקר שאני הבא דאמר מר ייאר דמחייבי לי רבנן א"ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי תיש א) ומנה לי בידך אמר לו הן, למחר אמר לו תנדד לי אם אמר: נתתיו לך פטור, אין לך בידי חייב מאי לאו נתתיו לך דא"ל פרעתיך בזמני אין לך בידי דא"ל פרעתיך בחוב זמני וקתני חייב אלמא במקום חזקה לא אמרינן מה לי לשקר לא, מאי אין לך בידי: לא היו דברים מעולם, ג) דאמר מר כל האומר לא ליחוש כאומר לא פרעתי דמי: ממך לו כותל אדר מגלגלין עליו את הכל כו': א"ר הונא ממך לפלגא ממך לכולה ורב נחמן אמר למאי דממך, ממך, למאי דלא ממך, לא ממך, ג) ומודה רב הונא בקרנא ולופתא דבי רב ב) באפריון (ג) ובקבעתא דכשורי. אמר רב הונא בי כוי לא הוי חזקה ואע"ג דעבד ליה הימלטי דא"ל אמינא לכי פייסת לי לא ליתרע אשיתאי (ג) אמר ר"נ אחזיק להודרי לא אחזיק לכשורי, לכשורי אחזיק להודרי, רב יוסף אמר: אחזיק להודרי אחזיק לכשורי אע"ג אמר רב נחמן אחזיק: להודרי אחזיק לכשורי לכשורי אחזיק להודרי. אמר רב נחמן אחזיק לנטפי אחזיק לשפכי, אחזיק לשפכי לא אחזיק לנטפי, ורב יוסף אמר אפילו אחזיק לשפכי אחזיק לנטפי אע"ג אמר רב נחמן אחזיק לשפכי אחזיק לנטפי, לנטפי אחזיק לשפכי אבל לצריפא דאורבני לא, ורב יוסף אמר "אפי' צריפא דאורבני, עבר רב יוסף עובדא בצריפא דאורבני/ אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה המשכיר בית לחבירו בבירה

ואמר ו פרעתיך בזמני אמאי לא כו'. הוה מני לסטויי הא דקתני בחזקת שלא נתן הייט בתוך זמנו או בזמנו ואמר פרעתיך בתוך הזמן דליכא מינו כדפרי', ליעל לבל לאחר זמנו הוי בחזקת שנתן דכמקום חזקה אמרינן מה לי לשקר לך ניחא ליה לסטויי הא דקתני התם מיומך אמר מי יימר דמחייבי לי רבנן דלא תיקני גמי לתניי וברבית: כל דלא תיקני ורבית כלומר לא תיקני כלומר כו'. הקשה ס"ר יוחנן מה לריך כאן לסעם כל האומר כו' הא ודאי כיון שכבר הודה הוא לא מהימן לומר שלא נתן דכשלמת בשבועות (דף מז: ומם ד"ה כל) לריך להאי טעמא שאומר לו מנה לי בידך והלה אומר להד"מ ואחו עדים ואמרי לחיוב שלוה ופרע השתח הא דקתמרי מהדי שלוה מהימני והא דקתמרי (ח) פרע לא מהימני דהא מיהו קמכחים להו דאמר לא ליחי והאומר לא ליחי כאומר לא פרעתי דמי לבל הכא לא לריך כלל ואומר ר"י דאיצטריך לאשמועינן דאף אי למימר האומר לא ליחי כלל אחא כאילו לא ליחי לפי שפרעתי קמ"ל דכאילו אומר לו פרעתיך בהדיה: סמך ופנא סמך לכולה. הלי לפנא לחייני בין לאוזר בין לנוזה: ר) ומודה רב הונא בקרנא ולופתא. מפרש ר"ח קרנא להיכר שלא יתריך החוזה יותר שכשוף לוחו כאילו שמסך. מפרש ר"ת קרנא כלפי כאילו של חבירו ולופתא אי היכר שלא יגביה הכאיל יותר כשון שנשה היכר בריאה התוזה לפי שרגילין לעשות החוזה לרה למעלה מיפול הגשמים ממון לחוזה ולא יסמו עם חוזרכ ממון בחפריזא היא היכר שיתריך עדיין של הכאיל שכשוף לוחך החוזה היט שוה כאילו לחן לחתם כלומר לחתם כוחם ולחתם שוקעת דולחי עדיין יתריכו ולחקבעתא דכשורי היט שנשה מקום הגחת רלחי קורות דמוכח שפופו להגביה עד סיטור גוכה עלייה: ולחי

והלה אומר למני עדים הן. אין לך בירי משלם חייב הואיל והודה לו מעיקרא: פרעתיך בשטר. באותו [היום] שחבטו. אלמא דבמקום חזקה לא אמרי' מה לי לשקר. לא לעולם בעלמא אמרי' מה לי לשקר והבא כי אמר ליה אירך אין לך בידי משום האי חייב לאו זמן ותוך זמן איכא הבא. אלא מש"ה חייב אחמאל אשר לו הן בשני עדים ועכשיו אמר ליה אין לך בידי כמאן דכבר ליה בתר הדדאתו דמי ל) הכא אמר ליחי לשלוח לוסר לא מרעתי דמי ולחיב לפרוע ולשלוח מידא ליכא למישמע מינה: פיסקא ממך לו כותל לפנא ממך לכולה. שאם ממך זה כותל כנגד אותו כותל שהגביהו חבירו משלו ולא האריכו בשיעור אותו כותל כולו אלא כנגד חציו (משום דאמר ממך לכולה) אע"ג דאמר רב הונא מגלגלין עליו את הכל ויחן חלקו הכניע בכל הכותל אע"פ שלא ממך אלא כנגד חציו משום דאמרי' היום או למחר ימלך בעצמו ויאריכנו כנגד כולו: מה ממך ממך. שכנגד אותו שיעור שממך יהן חלקו ותו לא דלא מחייבי ליה עכשיו משום היום ומחר: בקרנא ולופתא. קרנא שאם התחיל אותו כותל שממך מרחיק שלא כנגד אותו כותל שהגביה ואותו של חבירו אלא סופו של אותו כותל שממך אותו כנגד זוית של אותו כותל שהגביה חבירו בהא מודה רב הונא שאין מגלגלין עליו ליתן אלא כנגד חלקו באותו קרן שאם היה רעתו למוכמו היום ומחר כולו כנגד אותו כותל לא היה בונה משך בנינו לצד אחר לופתא אנגדי"ף בלע"ז כלומר שלא ממך ואי כותל כותל כנגד נוכה של כותל חבירו אלא והגביהו כנגד כותל של חבירו ולא משום בית אלא לקרות עליו שם בהא מודה רב הונא שלא יתן אלא כנגד אותו נוכה של אותו לופתא לפי שאין בדעתו להגביה יותר: ומודה רב נחמן באפריון. הייט טורפס"א בלע"ז אע"ג דאמר רב נחמן למאי דממך ממך לא יתן אלא כנגד שיעורא דממך מודה מקלה לאחר חבירו אם יבנה למלך את שכרו ב) תקרתו בגיסתיה יכול חבירו לעכב עליו ויכול למשון סוב לי לקבל פ"ס בסקום א' יותר מכמה סקומות: איבא דאמרי. אחזיק נמי לנטיפי דיכול דאורבני באגודות של גמי או של קנים שמקלפת התים הרבה שאין שוהה בהן התים יכול לעכב עליו: ג) איבא דאמרי הייט צריפא דאורבני כלו' הני מילי דאין יכול לעכב על נפסי אם הגג מטוח בסות בן דמין שבולע התים אבל אם מטוחה בצריפא דמסכתי פירוש אחר בצריפת דאורבני

ל) [תוי ד"ה כאר הוחתו דמי וכהיבי דאומר לא תניף ים עדים שלוה דאיני יכול לומר לו דפרעתי דמי ומייב לשלוח וכו']: כ) [תוי ד"ה לסלק אם מרציו ולבניו שיוב כמים מכל הקניהו בניסוף וכו']: ג) [ד"ה דאיכא דאמרי]

הגהות הב"ח

(ח) גם' דאמר ליה פרעתיך בסוף: (ב) שם ומודה רב נחמן בתכריזת ובקבעתא דכשורי אמר רב נחמן בתכריזת מוקף ואע"ג דמסקת ניה בסימני דאחר ניה אמינא סימני דכוי לא הויא: (ג) שם ואמר רב ממן אחזיק לכשורי לכשורי לא אחזיק להודרי אחזיק לכשורי יוסף אמר רב נחמן אחזיק להודרי אחזיק לכשורי אע"ג דאמר רב נחמן אחזיק לנטפי אחזיק לשפכי אחזיק לנטפי אע"ג דאמר רב נחמן אחזיק לשפכי אחזיק לנטפי לנטפי אחזיק לשפכי אבל לצריפא דאורבני לא ורב יוסף אמר אפי' צריפא דאורבני עבר רב יוסף עובדא בצריפא דאורבני אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה המשכיר בית לחבירו בבירה: (ד) שם ממך לכולה וכו' ומודה רב הונא בקרנא ולופתא דבי רב באפריון ובקבעתא דכשורי: (ה) ד"ה ומודה וכו' ומודה רב נחמן בתכריזת וכו' ומי שלוה לו ולוחו עין עב: (ו) ד"ה ד"ה ממך לכולה וכו' ליעמד בסיפו: (ז) ד"ה אחזיק לנטפי וכו' ומי שלוה לו ולוחו עין עב: (ז) ד"ה ד"ה אחזיק לנטפי וכו' ומי שלוה לו ולוחו עין עב: (ז) ד"ה ד"ה אחזיק לנטפי וכו' ומי שלוה לו ולוחו עין עב: (ח) תוי ד"ה כל וכו' שמע מינה לא מהימן: (ט) ד"ה דלא מני למימר הא דלא מני למימר הא דלא מני למימר הא

האי כשורה למטלטלת. תימה ר"ת דלמתני' קתי דעד שלשים יום לא הוי חזקה והוי בחזקת שלא נתן מכאן ואילך הוי בחזקת שנתן ואפי' שפיר דשקריה הכא ולא בחזקת הבתים: **עד** שבעה יומי. לאו דוקא שבעה דכמימיו משמע לן יכול לסמוך כמיניה לאלתר הוי חזקה. ואומר רבינו שמואל דחזקות לעניל לאו דשלש שנים תלת לאלתר כדאמרינן הכא:

בשני לדי רשות הרבים. תימה ר"י דוקא בשני לדי רשות הרבים שאין החזק מרגיש בחבירו כשעושה בגגו שיזהר ממנו מדאמרינן בסמוך שבגגו שיזהר ממנו מכל מקום לא גרסינן לה: **מדהך** דמשמע מני ר"ש דקאי אחזקת סי'. וא"ת והיכי הוי ס"ד דמלי למימר ליה הכי דלמטו משום דקדק זה ועשה הורע כחו ויכול לדחוקו זה לעשות כל הכותל ויש לומר דס"ד כיון דשם לא קדם זה ועשה (י) זה הוה מלי למימר שקול וחזיק ועשה כל הכותל לו הב לי לחזיקי ואעשה לחי הכל וגרוחי בין שניהו שלא נלמוך להשדיף הבתים כמו מלי למימר ליה הכי קמ"ל דלא מלי למימר ליה כיון שכבר עשה זה ולא תמר לו קום: **שתי** חלרות זו למעלה מזו. ול"ת ותתמון למה יכויע לעליון דמכי מטי לתרבע תמות ולא יוכל התחתון לרחות בחלר העליון יכנה העליון ותומר ר"ח כגון שחלר התחתון ליט נמוך חלת חלל חלרו של עליון ה)(חלת חלב ל') ומלד ל'הוא גבוה כחלר העליון ויוכל לרחות שם וכ"ש מפרש להתחתון מיק לעליון כי קלי עליון(כ) כדאמרי' לעיל כי קלימת מזו לי ולכך לריך למיעט עד ד' לתמת בחלר העליון:

רבינו גרשום

מנסף אלא משני שבני חבית אבל בני כעין צריך הש"ס בל"ע שהוא עגל ומנסף בכל סביבותיו לא [אחזיק] ויכול לסכב עליו: **בבירה** גדולה. כעין מגדל גדול וטוען בתוכה בחים הרבה סביבותיה ויש סביבותיה חצר וגגות ופרדסין הרי זה השוכר משתתף חבין לביתו בכחליה דבירה הספוכות ה) לכותל אם יש בה חנויו או ויין שתולין בה חמציהן עד ד' אמות סמוך לבית דשייך בתר ביתא בשוכר בחלר בתוך בית הבד שבתוכו בחלר הכותל במקום שגגהו. לישתמש על גב ב) חבית משתמש חין לגג בשוכר הדשמה ד' אמות: אבל בחרבץ אפודי. ניתן ביתן שמסוך לפלשין אינו משתמש לבחים אלא לפלשין: אבל הסנה גדולה שאחרי הבחים. היא דאי עשויה לצורך הפלשין עצמה: **האי** כשורא דמפללתא. אפי' נעץ אחד קידהו בכותל הבירה מרעהו של בעל הכותל למכך עליה מפני החמה אם נעשה בו הקורה יותר מל' יום ולא מיתה בעל הכותל היו חזקה לזה שנעשה לקרבנה שם לשלם שמתם שאלה משאיל כותלו לחבירו לנעץ בו [מירמי] ל' יום ואו לא: ואי טוכה דמצוה היא. בלומר אם ירשהו לנעץ קורה לצורך מוכח אחר דמצוה ודאי אם הניחה שם יותר על ו' ימים בפני בעל הכותל שלא מיתה יכול להחזיק בה לעולם: **ואי** חבירה לקורה בפינה. כלומר מקבעה לקורה בכותל ברוחב ובכבידן בקביעה בפני בעל הכותל ולא מיחה היה חזקה לאלתר דאיכא למימר דמחל לו: **בירה** גדולה. בית בתים משני צדי רה"ר. אם מקום הוא ששתשתין של הצנות זה עושה לחבי גגו מעקה גבוה ד' אמות משום היזק ראיה וכן השני זה שלא כנגד זה ומפרוץ פעם זה כנגד זה כדי שלא יוכל א' להצניע בתוך גג חבירו ג) אלא ברה"ר מצי למימר חבריה דמשכב מאי [נפקא] לך מינה אי לא עבידנא מעקה כוותך סוף סוף אי לא תזאי אנא הכא אם"ת קמ"ל דאפי' ברה"ר מצי אמר ליה אי לא עבידנא לאצטעוטי מבני רה"ר בירה וכו': **בירה** גדולה. כיון תורך מאד וחלון מתוכו להרבה חדרים (ה) קבוע והסכיר לזה אחד מהן הרי זה מסתמא בכחליה כתורי הכחליה על פני תרכה מבחון עד ד' לתמת **לחי** שלא **כנגד** ביתו ובזויזי היזקים מכחליה: **וכשובי פשוטה**. בירה גדולה. כיון תורך מאד וחלון מתוכו להרבה חדרים (ה) קבוע והסכיר לזה אחד מהן הרי זה מסתמא בכחליה כתורי הכחליה על פני תרכה מבחון עד ד' לתמת **לחי** שלא **כנגד** ביתו ובזויזי היזקים מכחליה: **וכשובי פשוטה**. **אבל בחצרן אפודי לא**. דלך טוני בירה תשוכה להניח לה כנגד פתח הטרקלין החשוב שבה כעין גינה קטנה לתייר ושוחין בה לשתיה ויפה המרלה לעיניס ושם יהן רשות לזה לתוטי בחלוני לעיניס בלומי שלחיו. עשוי ליעכס לחוכו: **אבל רחבה שלחורי הבתים**. כל היקף שלחורי הבתים קרוי רחבה ושלפני הבתים קרוי חלר (ו) יהן הרחבה מוסכרת לו להשתמש: **לא פוגל פוגע**. חס סמכה על כותל חבירו ולא מיפה בחוך שלשים [יום] לא היה חזקה לטעון ולומר פיפחיך במשוח עד עולם לכל חלחין יומין לא קפיד חיניס ולא מחי: **שבור** חבירי זה לריך לגל ולימים מועטים יטלנו משם: **ולי סופה למטה מיה לבחר ז' סוף חזקה**. לכיון השכלוח עלה יומר מן הלורך הוה ליה למחזי: **סוף**. ומלחא מיחה ליכא למימר דזה פייסו במשוח עד עולם שכן היה לולכך לקבוע סוכחן לעורך כל הבתים ולכך מיד לאחר ז' הוה חזקה דלא דמי לסוכה דמטללתא דלא הוי חזקה עד חלחין יומין דהחיה לגל בעלמא הוא לעורך כל יומת החג שכבל שכה עשלה. ע"כ: **זה שלא כנגד זה**. זה סוחס גגו לגד כפון וזה לגד דרום: **ומפדיף**. מוסך המעקה יומר מחלי הגג כדי שיהיה במקלת כעוד סחימתו של זה ומחוך כך לא יראה בהדיח לגגו של חבירו: **חבירו**: **פגימה**. דהחי פלגא והחי פלגא: **לא גריכי דקיים מד ופיד דיידי**. מעקה לחלי גגו קוסס אם חבירו לעשות לב"ד וחת"ב חבע חם חבירו לעשות בעלמא הוא דחימת הוחיל ומחמיל לעשות יגמור המעקה בגגו וזה יפן לו חלי הולחה: **מוזיקא**. יליחה: **חום**. (ו)דחי לה קרים חלת בת לב"ד על עסק המעקה ולא זה רולה לעשות בגגו ג) פסיטת דב"ד עוסה פסרה בימיסה לעשות כל לחד חלי מעקה לו החחד עשה כולו וחבירו יחזיר לו שכר הוכעת חגיוסת לבל הסחת הקרים יכול לטעון לידך חיו לו קלמת חומי חייתי עושה כולו בגגי לבל לחלמין לו עבידנא דמריחת לי לחזור לחחר פופלין בשביל דבר מועט. ע"כ: **לו מסכר פגימתי**. מכוכד הכעין שמכבידין על חומה סיטו ממהרם לקלקל למעלה: **גבוה מרבע חמות**. משום היזק רחיה: **מבל בין גג לגג**. לו לריך כדחמרינן בשמעתין קמייתא מפני קביעת הסמיכה ולו יהענה בהי עדעה (ח) (שמלקת דחיכעטע ממך: **מין זקוק לו**. בין גג לגג לחרבע חמות גוכה: **אם נחפס בגגך**. חס יכנס לפניס מן הסחילה, לשם גגיכה נכנס: **מני מסמחית ליה**. חפן כפל מידי על גגך וכוכמחי חלכך ליטול: **סיפס מירו למעלה מגגו של חבירו**. שהיה קרקע החלר גבוה מקרקע הבית: **אין זקוק לו**. בעל החלר לעשות לו מחילה בין חלר לגג דכיון דגג לו קביע חסמיסיה טח ליהכר שלא ירלחנו: **למעלה מזו**. קרקעית החחד גבוה מחבירתה: **זה בונה מבנגדו ועולה**. החחתון בונה מעל מלמטה עד שמגיע לגובה קרקעיתו של חבירו וחמר לך מחחיל זה לסייעו ומוסן חלקו מבנגדו ומעלה **ולא יהא עליון נפסד בשפלות קרקעיתו של תחתון**: **דהוו דיירי תד מילתי ותד תפלי**. כשחלקו החחתון כפל זה בית וזה עלייה: (פ) **מיתבר תפלי**. נטבטו הכתלים החחתונים בחרך עד שפפלה הקרקע העליון והין החחתון יכול ליכנס בחוכו חלא חס כן בוחה: **חפ ונפנייה**. בוח ונסחוך חת כל הבית ונכנס: ד)**מיבניין מגח**. מפני: **ממר ניה**. עליון ניח לי לוכחח דלייהכת ביה: **לא קא מפדר לי**. חיני יכול לדור בביתי מפני עלייתך: **הנהות הב"ח**

(ה) גב' משמעם בכחליה וכזויזי עד לריכע מחוח: (ב) שם לח חזו ל. ג"כ ע"ל דף כ': (ג) שם ובפד דייהי מהו דחימת: (ד) שם חיכחבת חחתי: (ה) רש"י ד"ה בירה וכו' קקנים וכסביר: (ו) ר"ח חכל רחבה חלר כפ"ד ותח"כ מ"ד לח חין כחכבה: (ז) ד"ה חוסי פעיטה ל"ל דקרים דחי לח קדים: (ח) ד"ה חכל וכו' כפי פדעל סלקח כ"ל ותוח ד' ממחק: (ט) ד"ה חיחכם חחתי: (י) חוס' ד"ה מכו כו' ועשה כוה מלי כ"ל ותיכח זה ממחק: (כ) ד"ה שתי וכו' כי קלי עליון כשטח חגיעה כרחמרי לעיל:

א) [עיין כ: ב) [שהן שהן ב) נדפוס יכן לחיחת ולח זה רולה לעשות בגגו: ד) [שייך לקמן ג.]: ה) ס"ח ע"ב:

א)בבירה גדולה משתמש.(פ)ובזויזיה(ובבחליה) עד ד' אמות ובעובי הבותל במקום שנהגו אבל בחרבץ אפודי לא אבל נחמץ דידיה אמר אפילו בחרבץ אפודי אבל רחבה שלאורחי הבתים לא אבל אמר אפילו רחבה דמצוה היא: עד שבעה יומין לא הוי חזקה, בתר תלתין יומין הוי חזקה ואי סוכה דמצוה היא: עד שבעה יומין לא הוי חזקה, בתר שבעה יומין הוי חזקה ואי חבריה בטינא לאלתר הוי חזקה אמר אביי "שני בתים בשני צדי רשות הרבים זה עושה מעקה לחצי גגו וזה עושה מעקה לחצי גגו זה שלא כנגד זה ומעדיף" מאי אריא ברשות הרבים אפילו רשות היחיד נמי? רשות הרבים איצטריכא ליה מהו דתימא נימא ליה סוף סוף הא בעית לאצטנועי מבני רשות הרבים, קמ"ל רא"ל: רבים ביממא חזו לי בליליא (ג) לא חזו לי, את בין ביממא בין בליליא חזית לי- אנ- רבים, כי קאימנא חזו לי כי יתיבנא לא חזו לי את חזית לי בין כי קאימנא בין כי יתיבנא רבים, כי מעיינו חזו לי כי לא מעיינו לא חזו לי את ממילא נמי חזית לי. אמר מר "זה עושה מעקה לחצי גגו וזה עושה מעקה לחצי גגו זה שלא כנגד זה ומעדיף", פשיטא? לא צריכא דקדים חד מניהו ועבד (ג) מהו דתימא נימא ליה אידך "שקול אווינקא ועבדיה את בויה" קמ"ל רא"ל את, מ"ט לא עבדת, משום דמיתרע אשיתך, אנא נמי מיתרע ליה אשיתאי") אמר ר"נ אמר שמואל: נגר המבוך לחצר חבירו עושה לו מעקה גבוה ד' אמות אבל אין גגו לגגו לא. דיריה אמר אביי זקוק לד"א אבל זקוק למחיצת עשרה אי להזיק ראיה ארבע אמות בעינן אי לנחפס עליו כגנב' במסיפס בעלמא סגיא אי לגדיים וטלאים בכדי שלא יזדקר בבת ראש סגי? לעולם לנחפס עליו כגנב: במסיפס מצי משחמיט ליה [אמר ממצורי, קמ"ל] במחיצת עשרה לא מצי משחמיט ליה. מיתיבי אם היה חצרו למעלה מגגו של חבירו אין נזקקין לו מאי לאו אין נזקקין לו כלל? לא, אין נזקקין לד' אמות אבל נזקקין למחיצת עשרה. אי אמר שתי חצרות זו למעלה מזו אמר רב הונא חחתון בונה מבנגדו ועולה ועליון בונה מבנגדו ועולה ורב חסדא אמר עליון מסייע מלמטה ובונה תניא כוותיה דרב חסדא לשתי חצרות זו למעלה מזו לא יאמר העליון ידדיני בונה מבנגדי ועולה אלא בסייע מלמטה ובונה ואם היתה חצרו למעלה מגגו של חבירו אינו זכאי לומר לו הדדיני, חך הוה דייר עילאי בחד הוה דייר תחאי, (ז) איחבר תחאי, א"ל תחאי לעילאי "תא ונבנייה", א"ל "אנא שפיר קא דאינא, אמר

שתי חלרות זו למעלה מזו. ולומר רבינו שמואל דחזקות לעניל לאו דשלש שנים תלת לאלתר הוי חזקה. ואומר רבינו שמואל דחזקות לעניל לאו דשלש שנים תלת לאלתר כדאמרינן הכא: **בשני** לדי רשות הרבים. תימה ר"י דוקא בשני לדי רשות הרבים שאין החזק מרגיש בחבירו כשעושה בגגו שיזהר ממנו מדאמרינן בסמוך שבגגו שיזהר ממנו מכל מקום לא גרסינן לה: **מדהך** דמשמע מני ר"ש דקאי אחזקת סי'. וא"ת והיכי הוי ס"ד דמלי למימר ליה הכי דלמטו משום דקדק זה ועשה הורע כחו ויכול לדחוקו זה לעשות כל הכותל ויש לומר דס"ד כיון דשם לא קדם זה ועשה (י) זה הוה מלי למימר שקול וחזיק ועשה כל הכותל לו הב לי לחזיקי ואעשה לחי הכל וגרוחי בין שניהו שלא נלמוך להשדיף הבתים כמו מלי למימר ליה הכי קמ"ל דלא מלי למימר ליה כיון שכבר עשה זה ולא תמר לו קום: **שתי** חלרות זו למעלה מזו. ול"ת ותתמון למה יכויע לעליון דמכי מטי לתרבע תמות ולא יוכל התחתון לרחות בחלר העליון יכנה העליון ותומר ר"ח כגון שחלר התחתון ליט נמוך חלת חלל חלרו של עליון ה)(חלת חלב ל') ומלד ל'הוא גבוה כחלר העליון ויוכל לרחות שם וכ"ש מפרש להתחתון מיק לעליון כי קלי עליון(כ) כדאמרי' לעניל כי קלימת מזו לי ולכך לריך למיעט עד ד' לתמת בחלר העליון:

בירה גדולה. כיון תורך מאד וחלון מתוכו להרבה חדרים (ה) קבוע והסכיר לזה אחד מהן הרי זה מסתמא בכחליה כתורי הכחליה על פני תרכה מבחון עד ד' לתמת **לחי** שלא **כנגד** ביתו ובזויזי היזקים מכחליה: **וכשובי פשוטה**. **אבל בחצרן אפודי לא**. דלך טוני בירה תשוכה להניח לה כנגד פתח הטרקלין החשוב שבה כעין גינה קטנה לתייר ושוחין בה לשתיה ויפה המרלה לעיניס ושם יהן רשות לזה לתוטי בחלוני לעיניס בלומי שלחיו. עשוי ליעכס לחוכו: **אבל רחבה שלחורי הבתים**. כל היקף שלחורי הבתים קרוי חלר (ו) יהן הרחבה מוסכרת לו להשתמש: **לא פוגל פוגע**. חס סמכה על כותל חבירו ולא מיפה בחוך שלשים [יום] לא היה חזקה לטעון ולומר פיפחיך במשוח עד עולם לכל חלחין יומין לא קפיד חיניס ולא מחי: **שבור** חבירי זה לריך לגל ולימים מועטים יטלנו משם: **ולי סופה למטה מיה לבחר ז' סוף חזקה**. לכיון השכלוח עלה יומר מן הלורך הוה ליה למחזי: **סוף**. ומלחא מיחה ליכא למימר דזה פייסו במשוח עד עולם שכן היה לולכך לקבוע סוכחן לעורך כל הבתים ולכך מיד לאחר ז' הוה חזקה דלא דמי לסוכה דמטללתא דלא הוי חזקה עד חלחין יומין דהחיה לגל בעלמא הוא לעורך כל יומת החג שכבל שכה עשלה. ע"כ: **זה שלא כנגד זה**. זה סוחס גגו לגד כפון וזה לגד דרום: **ומפדיף**. מוסך המעקה יומר מחלי הגג כדי שיהיה במקלת כעוד סחימתו של זה ומחוך כך לא יראה בהדיח לגגו של חבירו: **חבירו**: **פגימה**. דהחי פלגא והחי פלגא: **לא גריכי דקיים מד ופיד דיידי**. מעקה לחלי גגו קוסס אם חבירו לעשות לב"ד וחת"ב חבע חם חבירו לעשות בעלמא הוא דחימת הוחיל ומחמיל לעשות יגמור המעקה בגגו וזה יפן לו חלי הולחה: **מוזיקא**. יליחה: **חום**. (ו)דחי לה קרים חלת בת לב"ד על עסק המעקה ולא זה רולה לעשות בגגו ג) פסיטת דב"ד עוסה פסרה בימיסה לעשות כל לחד חלי מעקה לו החחד עשה כולו וחבירו יחזיר לו שכר הוכעת חגיוסת לבל הסחת הקרים יכול לטעון לידך חיו לו קלמת חומי חייתי עושה כולו בגגי לבל לחלמין לו עבידנא דמריחת לי לחזור לחחר פופלין בשביל דבר מועט. ע"כ: **לו מסכר פגימתי**. מכוכד הכעין שמכבידין על חומה סיטו ממהרם לקלקל למעלה: **גבוה מרבע חמות**. משום היזק רחיה: **מבל בין גג לגג**. לו לריך כדחמרינן בשמעתין קמייתא מפני קביעת הסמיכה ולו יהענה בהי עדעה (ח) (שמלקת דחיכעטע ממך: **מין זקוק לו**. בין גג לגג לחרבע חמות גוכה: **אם נחפס בגגך**. חס יכנס לפניס מן הסחילה, לשם גגיכה נכנס: **מני מסמחית ליה**. חפן כפל מידי על גגך וכוכמחי חלכך ליטול: **סיפס מירו למעלה מגגו של חבירו**. שהיה קרקע החלר גבוה מקרקע הבית: **אין זקוק לו**. בעל החלר לעשות לו מחילה בין חלר לגג דכיון דגג לו קביע חסמיסיה טח ליהכר שלא ירלחנו: **למעלה מזו**. קרקעית החחד גבוה מחבירתה: **זה בונה מבנגדו ועולה**. החחתון בונה מעל מלמטה עד שמגיע לגובה קרקעיתו של חבירו וחמר לך מחחיל זה לסייעו ומוסן חלקו מבנגדו ומעלה **ולא יהא עליון נפסד בשפלות קרקעיתו של תחתון**: **דהוו דיירי תד מילתי ותד תפלי**. כשחלקו החחתון כפל זה בית וזה עלייה: (פ) **מיתבר תפלי**. נטבטו הכתלים החחתונים בחרך עד שפפלה הקרקע העליון והין החחתון יכול ליכנס בחוכו חלא חס כן בוחה: **חפ ונפנייה**. בוח ונסחוך חת כל הבית ונכנס: ד)**מיבניין מגח**. מפני: **ממר ניה**. עליון ניח לי לוכחח דלייהכת ביה: **לא קא מפדר לי**. חיני יכול לדור בביתי מפני עלייתך:

ז) [מוני ל"ל נכותלים דיהיה בשמוחת לכותל ניחו לח יש בח מוזין וכו'] כ) [כלקח ד"ל על גג הבית וכו'] ג) [כלקח ד"ל כ"ה מינמריכח ליה דמהו דתימח דמלי למימר ליה מבניה וכו'] ד) [כלקח ד"ל דמלי למימר ליה מידך מי לח חת מכני רס"ר וכו'] ה) [מוני ל"ל דכי יסיבנח לח חזו לי ומ"ש יכול לכוחו שיעשה מלי מעקה לגגו] ו) [מוני ל"ל דהכחת דחקוק למחזי י]:

שוף מכריסך. שמה קומתך עד כריסך: **כשורי.** קורות העלייה: **לכל ממנו יהודי.** כשמחלקו ס"א מספר עלייה (ו) ימחלקו(ה)הבית ויבטלו: **עד כמה.** מספר העלייה ויכוף את העליון למטה ולבטח **שמנינו.** בהמוכר פירות המקבל עליו מחבירו לבטח לו בית סוסה רומן כחלי תרכו וחלי רחבו ככנין ההיכל שהיה תרכו תרכעים ורחבו עשרים וגבהו שלשים: **תיסוריסמ.** תבלות קנים תמוכין: **ופדל.** מחזיר עלמו לכל נדדין: **סכרנא לך בכח.** תסמוס לך תלוסופין בתכנים וניע ותפתח לך למעלה מכוחלי בגובה כחלוך תלוסות תחריס שיחיכו(ו) בניהן: **קמרעא נפשיתי.** כשתפתח בה תלוסות תעוב התומה **תתמא.** התמה: **סכרנא לך.** כשהול מרחק גוהכו עד שיניע למקום התלוסות שתעשה לך: **נא קיימא.** שלין ניע החתם נלכע יפה בניע היטן שיכם כבר: **דלמא נקא מסמס כה בניני ופיבני.** ולין הוא עלמו דר בתוכו מני ל"ל נא מניעא דתטרח להוליך העליה **והתכן: אספלידא.** טרקלין יפה: **תרבינא.** גינה שכבר הטרקלין שתיתה **תחיכה לתוכו: בדעפתי תנא בניינא.** בשלי לחי בוטה ותחה לך עלי חזקת תורה על שלש שנים, להשמת הוא דפלניטהו: **ד' אמות לעבודת הכרם.** שהין תורטין תוחה בשוויה: **דעלו אהדדי.** שנתן בעל הכרם לבעל השדה נבן דמים על עילוי הכרם הילוך כרם בעי למקל עם עבודתו: **כשופעני עסקינן.** וכי שוטה היה שנטל נינה חלקה כנגד בית בעי ולא נטל עילוי לחים: **ופשמא (ח)לידרונא.** חדר לפל **לחי** על מנת לספלידא **נתני** עילוי דשים: **שמא בטלמא.** (ט)(לפ לספלידא שמא ותע"פ שלינו כשאר לספלידא לא נטיל שמו: **בית כור.** לפי חשבון (י) שתים כחלר המשכן: ← אגירנא לך דוכתא, א"ל לא ניתרנא, אמר רב חמא ברבין קא מעכב, היינו הך דהוא תו למה ליה? הא קמ"ל דאע"ג דלא משתמש אלא תיבנא (ל) ובי ציבי בעלמא, ניתנא בי תרי אחי דפלגי בהדי הדדי חד מטייה אספלידא וחד מטייה תרביצא, אזל הדוא דמטייה תרביצא ועקא בני אשיתא אפומא דאספלידא, א"ל קא מאפלת עלי, א"ל בהדי קא בנינא אמר רב חמא ברבין קאמר ליה, א"ל רבינא לרב אשי מאי שנא מהא דתניא שני אחין שחלקו אחד מהן נטל שדה כרם ואחד מהן נטל שדה לבן יש לו לבעל הכרם ד' אמות בשדה לבן שיעל מים בן חלקו א"ל והתם דעלו להדדי אבל הכא מאי, דלא עלו להדדי (י) וכי בשופעני עסקינן דהאי שקיל אספלידא והאי שקיל תרביצא ולא עלו להדדי, א"ל ניהי דעלו להדדי דמי ליבני כשורי והודרי, דמי אוירא לא עלו להדדי ולימא ליה מעיקרא 'אספלידא פלגת לי השתא משויא לי (ה)'אדרונא, אמר רב שימי בר אשי שמא בעלמא פלגא ליה מי לא חניא (ח)האומר בית כור עפר אני מוכר לך, א"ע"פ שאינו אלא לתך הניעו שלא מכר לו אלא שמא והוא דמיתקרי 'בית כור', 'פרדס אני מוכר לך א"ע"פ שאין בו רמונים הניעו, שלא מכר לו אלא שמא והוא דמיתקרי פרדס, 'כרם אני מוכר לך א"ע"פ שאין בו גפנים הניעו שלא מכר לו אלא שמא והוא דמיתקרי כרמא, מי דמי התם מצי אמר ליה מכור ללוקח שמא זביני לך הבא מצי א"ל ארעתא דהכי פלגי דראינא ביה כי היכי דדרו אבהתן אמרי ליה מר

שמין אם בית כור יכול לומר סבור הייתי שהיית מפליט לי בית טור ואם תאמר ומימת דדמים מודיעים ואם נתן לו דמי בית כור תפילו קרו ליה בית כור יפליט לו בית כור אלא אם כן לומר דמייתי כגון דאוזיל גביה ואיתו טתן לו תפילו דמי ולך ואי קרו ליה בית כור תפילו אין לו אלא לקח הגיעו ואי לא קרו ליה בית כור חייב לתת לו בית כור אלא אי נמי דלא אוזיל גביה וכגון דנתן לו דמי לקח והאמת אי לא קרו ליה בית כור היה יכול לומר לוקח אם תרלה לתת לי בית כור אלא העמוד במקחך עמוד ואם לאו תחזור לי מעותי אבל אי קרו ליה בית כור הגיעו תע"פ שאין בו אלא לקח:

שוף לחכריסך. פ"ה שמה קומתך וכ"י כלומה שוף לשון שפשוף שמתחכך בקרן: **בוקי** סריקי. תכשים רקים מתרגמינן נגדין סריקין (שופטים יח) : **דיינו** הך. ות"ת והת לתמעינן מהכיח דלעטיל **ועגיל** לחעמיך כדלתמרינן וה"מ ללא מטו למטה כשורי כדלתמרינן ולעטיל **ועגיל** לחעמיך החדמת לתעתיקא לא קלי אלא שוף שפשוף נר מצוה

א"ל (ו) "איסתריה אנא ואבנייה", אמר: ליח לי דוכתא למידר בה א"ל "אנא אוגר לך דוכתא" א"ל לא אי מרתנא (ג) לא קא מתדר לי שוף אבריסך ועול ושוף אבריסך ופוק", אמר רב חמא "ברבין קא מעכב, והני מילי דלא מטו כשורי למטה מעשרה "אבל מטו כשורי למטה מעשרה מצי א"ל: למטה בי: רשותא דידי הוא ולא משעבד לך והמ"ד לא אתנו גבי הדדי "אבל אתנו גבי הדדי סתרי ובנו, וכי אתנו בהדי הדדי עד כמה? אמרו רבנן קמיה ג) דרבה משמיה דמר זוטרא בריה דרב נהמן דאמר מלשמיה דר"נ כאותה ששנינו ג) ורומי בחצי ארבו וכחצי רחבו, אמר להו ד) רבה ה)לאו אמינא לכו לא תיתלו ביה בוקי סריקי ברב נחמן הבי אמר ר"נ (נ)(בא)דדיירי אינשי, וכמה? אמר רב הונא בריה דרב יהושע כי היכי דעיילי איסורייתא דמרווא והדר אהוא גברא דהוה בני אשיתא אחרני כווי דחבריה אמר ליה קא מאפלת עלי, א"ל סברנא לך הכא ועבידנא לך כווי לעילא מאשיתאי, א"ל קא מרעת ליה לאשיתאי, א"ל סתרנא לך לאשיתך עד דוכתא דכווי ובנינא לה ועבידנא לך כווי בבנינא לעילא מאשיתאי, א"ל אשיתא מתחאה עתיקא ומלעילא חדתא לא קיימא, אמר ליה סתרנא לה עד לארעא ובנינא לה ועבידנא לך כווי בנוה, א"ל חדא אשיתא חדתא בבוליה ביתא ובנינא לך כווי סתרנא לה לכוליה ביתא ובנינא לך בבנינא, א"ל ליח לי דוכתא למידר בה, א"ל אגירנא לך דוכתא, א"ל לא ניתרנא, אמר רב חמא ברבין קא מעכב, היינו הך דהוא תו למה ליה? הא קמ"ל דאע"ג דלא משתמש אלא תיבנא (ל) ובי ציבי בעלמא, ניתנא בי תרי אחי דפלגי בהדי הדדי חד מטייה אספלידא וחד מטייה תרביצא, אזל הדוא דמטייה תרביצא ועקא בני אשיתא אפומא דאספלידא, א"ל קא מאפלת עלי, א"ל בהדי קא בנינא אמר רב חמא ברבין קאמר ליה, א"ל רבינא לרב אשי מאי שנא מהא דתניא שני אחין שחלקו אחד מהן נטל שדה כרם ואחד מהן נטל שדה לבן יש לו לבעל הכרם ד' אמות בשדה לבן שיעל מים בן חלקו א"ל והתם דעלו להדדי אבל הכא מאי, דלא עלו להדדי (י) וכי בשופעני עסקינן דהאי שקיל אספלידא והאי שקיל תרביצא ולא עלו להדדי, א"ל ניהי דעלו להדדי דמי ליבני כשורי והודרי, דמי אוירא לא עלו להדדי ולימא ליה מעיקרא 'אספלידא פלגת לי השתא משויא לי (ה)'אדרונא, אמר רב שימי בר אשי שמא בעלמא פלגא ליה מי לא חניא (ח)האומר בית כור עפר אני מוכר לך, א"ע"פ שאינו אלא לתך הניעו שלא מכר לו אלא שמא והוא דמיתקרי 'בית כור', 'פרדס אני מוכר לך א"ע"פ שאין בו רמונים הניעו, שלא מכר לו אלא שמא והוא דמיתקרי פרדס, 'כרם אני מוכר לך א"ע"פ שאין בו גפנים הניעו שלא מכר לו אלא שמא והוא דמיתקרי כרמא, מי דמי התם מצי אמר ליה מכור ללוקח שמא זביני לך הבא מצי א"ל ארעתא דהכי פלגי דראינא ביה כי היכי דדרו אבהתן אמרי ליה מר

רבינו גרשום

לא מצינא דאפרח (לבנות) [לפנות] ביתי: שוף אבריסך עול. כלומר הואיל וגרם מולך ג) חפור בארץ וכסוף במקך וצא והכנס. דינא קאמר ליה דבתוך שלי יבנה: לא אמרן דדינא קאמר ליה אלא דלא מפו בשורי. שלא ירדה העליה למפה מ' או יכול לפשון לו דור ברוחק בתוך עשרה: [דלמא] אתנו בהדי הדדי. שלא התנו זה לזה לבנות אותר נפילה: עד כמה. נבות יכול לכותו שיהיא לו: כאותה ששנינו. בפ' המוכר: רומו כחצי ארבו וכחצי רחבו. שאם היה הבית כ' אמה באורך ורוחב י' אמה עושה נבוה חצי כ' וחצי י' שהם פ"ו אמה וראיה לדבר מהיכלו: לא תיתלו בוקי סריקי. כלומר לא תאמינו בדברים רקים הללו מפולם לא אמרן ר' נחמן שינהגו נבוה כזה: שיעור אסרייתא דמתוות כדי שיהא יכול ליישב משאוי על נבו כמשאוי של אנשי מחוזא ויכול לחזור בריוח בהכי מצי למיפו מפי לא: אשיתא ג) אנב כי דחברי. שהיה בונה כותלו כנגד הלון חבירו שהיה לו חזקה להלון ולא הרחיק: מרעית אשיתאי. שתתרוב בו הלונות אחרות: מתרגא לך. עד הלונות אלו ובנינא לך מהדש: דינא אמר ליה. דלא מצי למיפרח למנות ביתו: היינו הך. דקאמר רב חמא בהני בי תרי וכו' והא תו למה לי: הא איצטריך ליתיני. שאפ' אלו הלונות שיש לו בהן חזקה: בי תבנו וציבו. שאין צריך בהן לאורה כל כך אפ"ה לא מצי לכיפופ למנות: אספלידא. הדר שלוקין קנטרא: תרביצא. נינה שסמוך לה: אפומא דאספלידא. לפני המפתח: אחד של שדה לבן. שדה הבואה: יש לו לבעל הכרם ד' אמות בשדה לבן. כפלא צפר בקר וכליו כדי לחרוש בפניו העומדין על המיצר ששם היו ג) עומדים נפנותיהם בהרישה: שעל פנת כן חלקו השדות. והכי נמי לא יבנה כותלו לאספלידא שלו כדי שלא לאפיל עליו: א"ל התם. מש"ה יש לו לבעל הכרם ד' אמות בשדה לבן משום דשלו בעל הכרם לאהדדי שמעלה זה בעל הכרם לבעל שדה משדה לבן יותר מחלק שדה כרם כדי שיהא לו ד'

אמות אבל הכא נבי אספלידא לא העלהו יותר בתרביצא ומש"ה מצי למיסר ליה בדידי קבנינא: א"ל וכי בשופעני עסקינן. דלא מעלו אהדדי כלומר וכי באנשים עומים עסקינן רבלא עליו קרקע נפל זה תרביצא תחת האספלידא והלא זה בנוי ווה [אינו] בנוי אלא בוודאי עלו אהדדי בדמים: כשורי והודרי. ולא עלו באוירא ולא נתן לו בקרקע יותר ובדין קאמר בדידי קא בנינא: וליטא ליה. בעל האספלידא עד האידנא הויא לה אספלידא דדייה לה נזוקה מעליא אבל השתא אי בנית אשיתא קא מאפלת עלי והוה לי אדרונא דהשיכה מפי ובהא פעמה מצי מעכב עלייה: אמר רב שימי בר אשי שמא בעלמא קרי ליה אע"ג דמאפלא: מי לא תניא כו'. אע"פ שאין שם נפנים שתים כנגד שתים ואחת יצא ונב (אילנות): דדיירנא ביה כדדרו ביה אבהתי. כלומר להכי איכוונא למיתב חלק אספלידא שאחי' דר כשדרו בה אבחתי שוחיה לה מאור בחל: נחרדעי

ג) [תוליו ל"ל שוף כתרן ועי' כתוס' ד"ה שוף]: כ) [בפנינו כגי' אמורי כוי לתכניה]: ג) [בלבון צריך תיקון ותולי ד"ל דאו מעמידין נפמתיכם ע"י תרישה]:

א) ל"ל מצינן דאיפרח: ב) ס"ל דרבא: ג) [לקמן לתי: ד) ס"ל רבא: ה) [לקמן קנת: ע"ז לז: מולין כ.]: ו) ל"ל מצינן דאיפרח: ז) [עי' מ"ש בב"ק סב. על כנליון]: ח) כ"מ קו. :

מב א ב ג ד מיי' פ"ד מהל' שכנים הל' ו ז סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן קסד סעיף ב ועיין בהג"ה :

מג ה ו מיי' שם פ"ו הלכה ט סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סי' קנד סעיף יג :

מד ז טוש"ע שם וסימן קסד סעיף ב :

מה ח מ מיי' שם הל' י סמג שם טוש"ע ח"מ סי' קנד סעיף כז :

מו י מיי' פכ"ד מהל' מכירה הל' י סמג שם טוש"ע ח"מ סי' קנה סעיף ד :

[לימדונו וכן נסמוך]

מז כ מיי' פ"ו מהלכות שכנים הל' י סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סי' קנד סעיף כז :

מח ל מיי' פכ"ח מהל' מכירה הל' יד סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סי' ריח סעיף יז :

מט מ נ מיי' שם הל' יד טוש"ע שם סעיף יח :

הגהות הב"ח

(א) גמ' ל"ל מנייה מתא אמר ליה אין לי דוכתא כל"ל ותיבה מיותרת כתיב: (ב) שם נא מתוכח ל"ל נא קא מחדר לי ל"ל שוף אבריסך ועול: (ג) שם אמר ר"נ כדדייתי כל"ל ותיבה ממקף: (ד) שם אלא תיבה ויש ממקף: (ה) שם אלא ניש ממקף: (ו) רש"י ד"ה אבל וכו' יסתכן כגים: (ז) ד"ה שכנות וכו' שיתירו לך נכיתך: (ח) ד"ה אמת בעלמא אספלידא שמא כל"ל ותיבה שם ממקף: (י) ד"ה בית כור ל"ל ב"ש: (ל) ד"ה ציבי ל"ל ציבו: (מ) [ל"ל ד"ה ואי אמרת אי לא מסרת לי]:

מ"ר

אמות אבל הכא נבי אספלידא לא העלהו יותר בתרביצא ומש"ה מצי למיסר ליה בדידי קבנינא: א"ל וכי בשופעני עסקינן. דלא מעלו אהדדי כלומר וכי באנשים עומים עסקינן רבלא עליו קרקע נפל זה תרביצא תחת האספלידא והלא זה בנוי אלא בוודאי עלו אהדדי בדמים: כשורי והודרי. ולא עלו באוירא ולא נתן לו בקרקע יותר ובדין קאמר בדידי קא בנינא: וליטא ליה. בעל האספלידא עד האידנא הויא לה אספלידא דדייה לה נזוקה מעליא אבל השתא אי בנית אשיתא קא מאפלת עלי והוה לי אדרונא דהשיכה מפי ובהא פעמה מצי מעכב עלייה: אמר רב שימי בר אשי שמא בעלמא קרי ליה אע"ג דמאפלא: מי לא תניא כו'. אע"פ שאין שם נפנים שתים כנגד שתים ואחת יצא ונב (אילנות): דדיירנא ביה כדדרו ביה אבהתי. כלומר להכי איכוונא למיתב חלק אספלידא שאחי' דר כשדרו בה אבחתי שוחיה לה מאור בחל: נחרדעי

מר יונקא. הוא הגדול ועל שם שטעל ביניקותו של רב מסדא קרי ליה מר יונקא ומר קשישא הוא הלעיר ועולד בקשישותו של רב מסדא (ומיין רפ"ו כתובות פס: ד"ה מר): **נהרדעי** לטעמייהו.

רב חמא נהרדעי הוא כדלעיל [לעמן] דמהרדעי רב חמא ושמואל כמי נהרדעי הוא כדלעיל שמואל בפרק המוכר את הבית (נקמן דף מז:). כך"ע דלעיל מוכר בעין יפה מוכר ולפיכך אין להם לדקדק זה על זה שלא שייר לעצמו כלום כל אחד (ה) (הלקו) בחלק מכירו והוה לו כמוכר וחף על גב דלעיל המוכר בית ושייר חצר מכר לו עם הדרך למ"ד מוכר בעין יפה מוכר לו כמי שלא שייר לעצמו כלום מכר ולא שייר לעצמו כלום בחלק מכירו וה"ל כמוכר חצר ושייר בית לעיל ליקח לו דרך מבעל החצר: **ולא** סולמות זה על זה. פי' בקונטרס שם נגעל זה בית וחצר וחד נגעל עלייה אין לקבוע סולם בחלירו של זה לעשות לעלייתו וקשה לר"י דהייט ולא דרך זה על זה ובגמרא לר"י כגון שלקח זה בית וזה עלייה וחצר אין לו לכתוב הסולם בכותל של זה ולעשות לו דרך זה על זה ובגמרא לר"י כגון שלקח זה בית וזה עלייה וחצר אין לו לכתוב הסולם בכותל של זה ולעשות בעלייתו:

ואי בעית אימא הא והא מבראי. ולא גרסינן הא והא דמגוותי אין שייך לחלק בין אית ליה פותחת ללית ליה ובין אית ליה פותחת ללית ליה דבכל ענין הוא רע כיון שאין יכול לבא אלא עד פתח החלר לפיכך הא דאית ליה דלא רע, לחלר קלי דהא במתני' בהדיה קתני כופין זה את זה לעשות להם לחלר ולמתי דגרסי מבראי קלא קשה דלא הוי כשאר מיטוי דלקמן לד דלא מעלי הא והא דאית ליה ולא דאית ליה פותחת ובכל נקיט הכא דמעלי: **לפי** שכן ממון הן גוזין. כיון דלאין (ו) שכנת נפשות לו לזוקן אלא כהב ממון וכיי כמי ממכר בהגהות מרדכי (ב"ק פ קמז:) שייכת ההלוכה במכר ועמד עליה גייס מחכמין לפי ממון לליכת שכנת נפשות כיון דלאין הגייס בא רק בשביל ממון ואף על גב דלאמר בפ' בן סורר (סנהדרין דף מב.) להכא במאמרים גידון על שם סופו ומפרש רבא מעמא בגמ' משום חזקה דלאין חדם מעמיד עלמו על ממונו כו' ואפי' הכי אין מחכמין אלא לפי ממון כיון דהגייס ברלונו ליט בא על הנפשות דלאם לא יעמדו בגדם לא יזיק לגופם הילך לא מהני שכנת נפשות לפיכך אם יעמדו עליהם לכתוב ומכרכון עמהם גוזין לפי ממון אבל היכי דמחכמינן אף לפי הנפשות משום כיון דעשו לליכת שכנת נפשות: **לפי** קירוב בתים הן גוזין. פיהם ר"ת ומהגין עניים קרובים יותר מרחוקים וכן עניים קרובים יותר מעשירים רחוקים אבל עשירים קרובים ועניים רחוקים טומנין יותר מעניים קרובים לפי שכנת ממון הן גוזין: **אילימא** לפיקים ס'. דכהכי מיירי קרא דלעיל מיניה כתיב ולי מה יקרו רעיך אל מה עלמו ליתכתב וכתיב בתריה לספרם מחול ירבון

מר יונקא ומר קשישא בריה דרב חסדא לרב אשי: נהרדעי לטעמייהו א) דאמר ר"נ אמר שמואל "האדון שחלקו אין להן: לא דרך זה על זה, ולא חלונות זה על זה, ולא סולמות זה על זה, ולא אמת המים זה על זה והודרו בהן שהלכות קבועות הן", (ו) ורבא אמר יש להן: **ההוא** שטרא דיתמי דנפיק עליה חברא אמר **רב דמא** בן אבוי לא מגבינן ליה וכיקרע לא קרעינן ליה: אבוי לא מגבינן ליה דנפק חברא עליה, מיקרע לא קרעינן ליה דכי גדלי יתמי דילמא מייתו ראיה ומרעי ליה, אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרבינא הלכתא מאי? א"ל בבולתו הלכתא כרב חמא לבר מחברא, דסהדי, בשקרי לא מחזקינן, מר זוטרא בריה דרב מרי אמר יבהא נמי הלכתא כרב חמא דאם איתא דחברא מעליא הוא איבעי ליה לאפוקי בחיי אבוהון, ומדלא אפקיה שמע מינה זיופי זייפיה: **מתני'** כופין אותו לבנות בית שער ודלת לחצר רבן שמעון בן גמליאל אומר לא כל החצרות ראויות לבית שער. כופין אותו לבנות לעיר חומה ודלתים ובריח רשב"ג אומר לא כל העיירות ראויות לחומה ג) כמה יהא בעיר ויהא כאנשי העיר? י"ב חדש, קנה בה בית דירה הרי הוא כאנשי העיר מיד: **גמ'** למימרא דבית שער מעלייתא היא והא ההוא חסידא דהוה רגיל אליה דהוה משתעי בהדיה, עבד בית שער וחו לא משתעי בהדיה? לא קשיא הא מגואי הא (ג) מבראי ואי בעית אימא הא והא מבראי לא קשיא הא דאית ליה דלת הא דלית ליה דלת אבעי'א הא והא דאית ליה דלת ולא קשיא הא דאית ליה פותחת הא דלית ליה פותחת אי בעית אימא הא והא דאית ליה פותחת ולא קשיא הא דפותחת דידיה מגואי, הא דפותחת דידיה (ג) מבראי: (כופין אותו לבנות בית שער ודלת לחצר): תניא רבן שמעון בן גמליאל אומר לא כל חצרות ראויות לבית שער אלא חצר הסמוכה לרשות הרבים ראויה לבית שער, לשאינה סמוכה לרשות הרבים אינה ראויה לבית שער. ורבנן, זימנין דדחקי בני רשות הרבים ועיילו ואתו: כופין אותו לבנות לעיר כו': (ת"ר כופין אותו לעשות לעיר דלתים ובריח) רבן שמעון בן גמליאל אומר לא כל העיירות ראויות לחומה אלא עיר הסמוכה לספר ראויה לחומה ושאינה סמוכה לספר אינה ראויה לחומה. ורבנן זימנין דמכרו ואתו גייסא. אביא מיניה רבי אלעזר מרבי יוחנן כשהן גובין: לפי נפשות גובין או בילמא לפי שבח ממון גובין? אמר ליה רמא מרשרשא לאבנרבן, אמר (ז) כריש לקיש ו) רבנן לא צריכי נמיזרותא דכתיב °אספרם כחול ירבון" אספרם למאן-אילימא לצדיקים דנפישי כחלא השתא כולהו ישראל כתיב בהו °כחול אשר על שפת הים" צדיקים עצמם כחול ירבון? אלא הכי קאמר אספרם למעשיהם של צדיקים מחול ירבון וק"ו: ומה חול שמועט מגין על הים, מעשיהם של צדיקים שהם מרובים לא כל שכן שמגינים עליהם, כי אתא לקמיה דרבי יוחנן אמר ליה מאי מעמא לא תימא ליה מהא ו) °אני חומה ושדי כמגדלות: אני חומה" זו תורה "ושדי כמגדלות" אלו

הורה אור לומר "לרך לי עליך": **ולא חלונות** לעלמר על סתימה חורו: **ולא סולמות**. לם נגעל זה בית וחלר וזה נגעל עלייה אין לו לקבוע סולם בחלירו של זה לעלות לעלייתו: **ולא חמת המים**. להכיחה מן הלחר דרך שהוא של זה לתוך שלו: **חברא**. שובר: **ומרעי ליה**. לשובר שהן עדי שקר: **מתני' כופין אותו**. לם בן החלר שחייב רולה לסייע לם בני החלר לבנות להן בית שער להיות שומר הפתח יוקב שם בלל ומרמיק לח בני רשות הרבים **מלמעלן במלר**: **ודלת**. לשמר החלר לנעלו: **לא כל החצרות ראויות לבית שער**. בגמ' מפרש ליזו בית היא לראויה: **וכופין אותו**. לתת שלא סתמה בעל: **גמ' ולא לישתפי בהדיה**. לפי שמפסיק בעניים הלוערין ואין קולם נשמע: **מגואי**. לחלר גדיעותה הוא לפי שללת החלר נעלל והעני לוער **ובית שער** שבפנים מפסיק בקיל: **מבראי**. חיזו מפסיק בפניו שהרי נכנס לחוכו וכשאין לו דלת עסקינן: **פותחת דידיה מבראי**. העני פותחה וכנס פותחת שיכול"ר בלעי"ז והוא של עץ ומניד המפתח לחוכו: **אלא סתומה**. שמכוסה להן מרכות הרבים: **כשהם נוכים**. לחומת העיר: **קנה בה בית דירה**. לזון כן וגר חזו ממנה: **קירוב בתים**. בית הקרוב לחומה נלרך לחומת העיר יותר מן הרחוק: **רמ"ח מסורת מדרבנן**. הגיל יליחת חומת העיר על החכמים כמו על שאר בני חדם: **חול**. שהוא מועט ממעטיהם של לדיקים: **מגין על הים**. והוא לו לחומה כלכתיב חשר שמתי חול גבול לים (ירמיה ה):

אני חומה. לשון הגדול, כמו (שמואל ב' כב) [תהלים קיד] "הים ראה וינס", ולשון לשון קטן, כמו (שמואל ב' כב) [תהלים קיד] "הגבעות כבני לאן". **ושדי כמגדלות**. לשון גדול, כמו (שמואל ב' כב) [תהלים קיד] "הגבעות כבני לאן". **אלו**

הגהות הב"ח

(ה) גמ' וכן אמר יש לכן: (ב) שם כה מחכמינן וכו' כה וכה מחכמינן: (ג) שם דפותחת דידיה וכו' דמבראי דבבא"ב אומר מחכמינן לח בני בלל כבא"ב ופיסקא כופין אותו לעשות בית שער ודלת לחצר שמתן: (ד) שם אמר ליה ר"ל הלונות ואין קולם נשמע: (ה) תוס' ד"ה אין נעל וכו' כל אחד מחכמינן מביהו כבא"ב ומיכה מנן שמתן: (ו) ר"ח לפי כו' דאין בה סכנה: (ו) בא"ד אבל מיכה דחשו מהרבי יוחנן ושדי כמגדלות: מיכה:

רבינו גרשום

נהרדעי לפעמייהו. דרב נחמן ושמואל ורב חסדא מנהרדעי: האדון שחלקו אין להם דרך זה על זה. כגון בחלילה היו כל השדות בחיוק א' של אביהם ולא היה בכולתו אלא דרך אחד לילך מזה לזה והשתא כשחלקו אין להם דרך אם לא קנו זה מזה והלונות שאם הגיע חצר לזה ולזה בית והיו הלונות הבית פתוחים לחצר יכול זה לבנות כנגדן ולסותכן וכן לאמת המים צריך ליקח דרך זה מזה. כה"ג של תוספות: רבינו חיים. (למייתי) [ולמא מייתי] ראיה דהאי חברא פורוץ היא שהיחוק בפני עדים לאחר מיתת אביהן שעדיין היה חייב לו: לבר מחא. דודאי קרעי לשטר. דפחדי דדחתימי על שובר בשקרי לא מחזקינן: ה) לשלם חמא. דאם כן הוה מפיק ליה האי שובר בחיי האב מדלית עדים דאפקה בחיי האב משום הכי לא קרעי לשטרא: בית שער. ג) מקום שהשופר יפה שמוסר החצר כופין לא' מבני חצר המפכב: מעלייתא הוא. בית שער: ולא אשתעי אלעזר בהדיה. משום רבי אחי עני עצין על פתח שער מפסיק אותו בית שער שלי ואיני נשפע לבעל הבית: הא מגואי נריעותא הוא. כלומר אם נפשה בגין בית שער מבפנים לחצר מפסיק חקל שאין העני יכול לילכם לחוכו אבל אם בני מאבראי ברה"ר ודאי מעלייתא היא והיו כופין אותו לבנות ואע"ג דהוה חזי ליה בהדיה ולא אשתעי בהדיה ולא עבד בית שער ולא חזי ליה כלל: ו) ר"ח לפי שאין חיוב לכתוב בשטר חוב שיכתוב בו שלא מחל לו ולא נפרע ממנו ולא יהא לו עליו כלום ולא יהא לו עליו כלום ולא יהא לו עליו כלום

השותפין פרק ראשון בבא בתרא ח

עין משפט נר מצוה

לא שליט למרמת עליהם. לפי שהיו עסוקים במלאכת מכוס בכבוד בית המקדש הי"ל להטיל מס על לומדי תורה: **והלך** זו תרגומא. פי' בקונטרס עיבור בהמות ותבואה כו' ור"ח פי' תרומת דוכן למלמון העובר ממקום למקום שנותן לו כל עיר ועיר תרומה ופירוקו מלמון ויבוא הלך לתוך העיר (שמות כ יב): **כריא** פחות. פירש ר"ח להסיל גבוסים מרחוב העיר: **איפרא** הוכמין. פר"ח דמסמעות הלשון הן מתח המקום לחיפרא כמו לחפרינון נמקוחיה לר"ח (ב"מ דף קיט.) הוכמין שם שכינה כי הוא"ם דס"ם מחדדי מיתות (סנהדרין דף נב. ושם ד"ה הוכמין) מפלגת דיוק ופעל להוכמין כזיי"ן (מפלגת ולהחת הוכמין בגו"ן כמו הוכמין בר לילת נקמן (דף עב.): **כלב** וכעורב. כמו קפי' הקונטרס והייט דכתיב עוף להכאה למתה לבני עורב וגו' כהאה בגיטין דף כב.: **יתיב** רב יוסף וקא מעיין בה. וח"ת וכי ליח ליה ביצע קלילה תשבורה וגו' (שבועה כו) כדאמרי' בפירקין (דף יז:) וי"ל דקבל מהום שלום מלכות כדעבד רבא לקמן (שם) וכי היכי דפלגינהו רבא לעניי עובדי כוכבים ה"נ פלגינהו רב יוסף בעובדי כוכבים ומיהו לא לריכי להכי אלא כדפירש הקונט' (ג) ד"ה דקבלה מהום שלום מלכות וכיון שלמד ליח ליה למהוה רבא לא היה לפצר לחלוק לעניי עובדי כוכבים דאסור בגבוד דעת הבריות ואפי' דעתו של עובד כוכבים (תוען יד:) אבל מעות המתחלקים לעניים ליח להו נגיעה דעת לחיוהו נמי ידעי שיברלל רגילין לפרנסם כדאמר בהזהזין (ניסין דף פא.) מפרנסים עניי עכו"ם עם עניי ישרלל מפני דרכי שלום והא דקבל מהוה מיינה דגבל ברגל לבי כניסתה בפ"ק דערכין (דף ו: ושם ד"ה עד) תע"ב דהתם לא היה שלום מלכות התם טעמא מהום דהוו כמו קרבן ותמרינן (ניר סב.) תים תים נרבות נכרים שעולים מגדים ונדבות נכרים:

לא שליט למרמת עליהם. לפי שהיו עסוקים במלאכת מכוס בכבוד בית המקדש הי"ל להטיל מס על לומדי תורה: **והלך** זו תרגומא. פי' בקונטרס עיבור בהמות ותבואה כו' ור"ח פי' תרומת דוכן למלמון העובר ממקום למקום שנותן לו כל עיר ועיר תרומה ופירוקו מלמון ויבוא הלך לתוך העיר (שמות כ יב): **כריא** פחות. פירש ר"ח להסיל גבוסים מרחוב העיר: **איפרא** הוכמין. פר"ח דמסמעות הלשון הן מתח המקום לחיפרא כמו לחפרינון נמקוחיה לר"ח (ב"מ דף קיט.) הוכמין שם שכינה כי הוא"ם דס"ם מחדדי מיתות (סנהדרין דף נב. ושם ד"ה הוכמין) מפלגת דיוק ופעל להוכמין כזיי"ן (מפלגת ולהחת הוכמין בגו"ן כמו הוכמין בר לילת נקמן (דף עב.): **כלב** וכעורב. כמו קפי' הקונטרס והייט דכתיב עוף להכאה למתה לבני עורב וגו' כהאה בגיטין דף כב.: **יתיב** רב יוסף וקא מעיין בה. וח"ת וכי ליח ליה ביצע קלילה תשבורה וגו' (שבועה כו) כדאמרי' בפירקין (דף יז:) וי"ל דקבל מהום שלום מלכות כדעבד רבא לקמן (שם) וכי היכי דפלגינהו רבא לעניי עובדי כוכבים ה"נ פלגינהו רב יוסף בעובדי כוכבים ומיהו לא לריכי להכי אלא כדפירש הקונט' (ג) ד"ה דקבלה מהום שלום מלכות וכיון שלמד ליח ליה למהוה רבא לא היה לפצר לחלוק לעניי עובדי כוכבים דאסור בגבוד דעת הבריות ואפי' דעתו של עובד כוכבים (תוען יד:) אבל מעות המתחלקים לעניים ליח להו נגיעה דעת לחיוהו נמי ידעי שיברלל רגילין לפרנסם כדאמר בהזהזין (ניסין דף פא.) מפרנסים עניי עכו"ם עם עניי ישרלל מפני דרכי שלום והא דקבל מהוה מיינה דגבל ברגל לבי כניסתה בפ"ק דערכין (דף ו: ושם ד"ה עד) תע"ב דהתם לא היה שלום מלכות התם טעמא מהום דהוו כמו קרבן ותמרינן (ניר סב.) תים תים נרבות נכרים שעולים מגדים ונדבות נכרים:

א) [במסים פז.]: ב) ס"ל רבא: ג) ס"ל רבא: ד) נדרים סב: ה) ב"מ קח. ו) [שם ולפיל יג]: ז) [שם קלט. ע"ש ועמוס סג. ע"ש]: ח) [פי' ענגב מר כמלך ממר כמלך כוסלל ופשטו כיכולו ובמסים כעיר יבלמו דמי כמנר. ערוגין ערך כלל ג"ל]: ט) סנהדרין קיב. ע"ש י) [סנהדרין סם תוספתא נדרים פ"ב]: כ) [תוספתא ב"ק פ"ז ה"ל]: ל) פי' מקרבי עז לחזה סם ג"ל]: מ) [ועיל יג: וב"ב ג]: נ) [פי' פיכ"א נדה כ:: ובמענית כה:]: ס) ג"ל רב יוסף. ב"ק ד"ה

רבינו גרשום

אלו ח"ת. שלומדין זה מזה כתיגוי ונוקי משרי אמו: ורוש לקיש דמפיק מאפרפם מהול ירבון דויש האי אני ישראל. ולא בצדיקים בלבר: כרגא. בשפ גולגלתא: אע"פ שאחה מחבב אומות העולם. שאחה נותן להם על ישראל משלשה בזמן שישראל בגלות אע"ג קדושיו של ישראל העומדים בתורה יהיו משוררין בידך: לרגלך. משמע בשבילך: ומשמע רגל משמ: יחזו בנעים. בלשון ארמי כמו ושנענתם ותחזינון בלומר גם יחזון שעומדים בתורה כולהו אחה אקבצם ישמחו ואם משם אחם ויחלו ויחלו אותו משם ויחלו כמו לא יחל דברו: מנת המלך. שנוחנין מחנות למלך משם: ארנונא. שם של קרקע: כריא החדא. חשירה גדולה שחורגין ליכנס שם מים הרבה להשקות מפנה שדות ע"י לליחה ודרך נגרים (שבת ג) ליחן ליחוחין חלק בחשירה ז' נגרים ונחן נחנין מפנה באחרים: לא מידוול. שלא יגבעו הפים ונמצאה מריעה פעות יחומים בכרי: לאגלי נפא. זהו שעושין מחיצה או גדר סמוך לחומת העיר מבחוץ כרי להגן על הדשמה ועל שם כך קרי אגלי נפא לשון הצפת דלחות בלומר לעגל שפרים שעושין לפני פינת העיר משום פצור העיר: לכריא פחיא. שחורגין למלאת ממנו מים לשחות ועל שם כך קרי ליה כריא פחיא שרולין בכלי חרס כמו (נדרים ג נה"מ) פחיא אוכמא: אפי' מרבנן. שהן שוחח מבנו באחרים: ואי קא נפקי באבלוא. בלומר שיוצאין חבורות בני העיר הן עצמן (ואינן) (ואינגו) העפרן ואינן שוכרין רבנן לא עברי חכי מפני כבוד תורה: פחח אוצר בשני בצורת. לפרנס עניים: בעל הלכות. זה ששונה בריימות. אף על גב דבדוכתא אחרינא אמרי' בעלי הלכות אלו בעלי משנה הבא ושאיל ואתי בעלי משנה צריכין למיסר דהלכות אלו בריימות הן: כבלב וכעורב. דכתיב ודחמיו על כל משעיו: רבי למעפיה. שלא היה רגזה

למרגם עם היירש: דהתהא דמי כלילא. שהשליך המלך כס על יושבי מבריא כדי שיקנו לו כתר: אבר להו. לא תסיימן [לכו] רבנן: ערקינן. דלא מצינן למיתן כולי דמי כלילא אבר להו ערוקו: דליה לדמי כלילא. על פלגא דאשחייר: בפל בזירת הכתר: הראיתם שאין מורעניות בא לעולם אלא בשביל עמי הארץ. דכיון דלא נשארו שם אלא רבנן לא נזרו עליהן ליתן דמי כתר שבל ומן שאחד מעמי הארץ היה שם נזרו ושוב לא נזרו: פיסקא ויהא באנשי העיר. ליתן בכל מילי שנותנין בני העיר שנים עשר חדש: התשרת והנפלח. שיירא של חפרין ובנלין העוברים ממקום למקום ונוה בתוך עיר הנדחת והדרתה עמה בדבתיב וירידו את יושבי עירם הן בפ"ק ומסוגן אבר באנשי עיר הנדחת בדכתיב הכה תכה את יושבי העיר וגו': הן נזונין בפקלה ומסוגן פלפ. הואיל ולא נשחהו שם בלל אלא כדי לינה אלמא דלי יום הוי כיושבי העיר וקשיא למתני' דבעי ר"ב חדש ג) למיקרייא מיחבא מחא לא בעינן אלא ל' יום וניידון בסחום דהכהב הכה חכה את יושבי העיר וגו' אבל למיקרייא שבני מחא להיותן באנשי העיר בעי שהם בל דבר לא יהיו ער ר"ב חדש בדהניא הסורר ומורה: ולכל מילי. בלומר דמשמע במחני' שלא יתן בלום בדבר ער ר"ב חדש והא חניא נמי הבא לעיר ונשחהה שם ל' יום חייב ליתן לחמחי חיינו כלי שבו נותנין לו' חדשים חייב ליתן ג) חלקי העיר שקרעין שניב"א והיינו שעושין רוץ לבומה לחוצץ העיר אלמא לכל מילי לא בעינן ר"ב חדש: הכל לפני. מן הכל נוהנין לצורך חקון שני העיר: לשורא. לחוצץ הסיהה: לפרשא. שקונים פרשים לפרשים (כפי') [כרי] שיצאו רוץ לעיר לעיין אם [באו] ניימטו: לפורהינא. לצורך [כלי] זיין שנשאין אותן שומרי חצומת העיר: בר מריון. איש א' היה עשיר גדול: אנא לאחשובינהו בעינא. שהיו אחשובין בכל דבר מצוה בפי אביהן: נחרת

ט) נגלה ד"ע ופסק שיעמו כיומיים חלק וכו'. כ) ג"ל פא למיקרייא מיחבא מחא וכו'. ג) ג"ל חייב ליתן חלקו בכחות: לפני כעיר שקרעין שניב"א.

הגהות הב"ח

(א) גמ' כן חתן בר כר חנינא דמה כרגא ובו': (ב) רש"י ד"ה לפרנסה: (ג) תוס' ד"ה יחיב וכו': (ד) ר"ח ד"ה ואיפרא: (ה) ר"ח ד"ה ואיפרא: (ו) ר"ח ד"ה ואיפרא: (ז) ר"ח ד"ה ואיפרא: (ח) ר"ח ד"ה ואיפרא: (ט) ר"ח ד"ה ואיפרא: (י) ר"ח ד"ה ואיפרא: (כ) ר"ח ד"ה ואיפרא: (ל) ר"ח ד"ה ואיפרא: (מ) ר"ח ד"ה ואיפרא: (נ) ר"ח ד"ה ואיפרא: (ס) ר"ח ד"ה ואיפרא: (ע) ר"ח ד"ה ואיפרא: (פ) ר"ח ד"ה ואיפרא: (צ) ר"ח ד"ה ואיפרא: (ק) ר"ח ד"ה ואיפרא: (ר) ר"ח ד"ה ואיפרא: (ש) ר"ח ד"ה ואיפרא: (ת) ר"ח ד"ה ואיפרא:

נוסח

(א) ר"ח ד"ה ואיפרא: (ב) ר"ח ד"ה ואיפרא: (ג) ר"ח ד"ה ואיפרא: (ד) ר"ח ד"ה ואיפרא: (ה) ר"ח ד"ה ואיפרא: (ו) ר"ח ד"ה ואיפרא: (ז) ר"ח ד"ה ואיפרא: (ח) ר"ח ד"ה ואיפרא: (ט) ר"ח ד"ה ואיפרא: (י) ר"ח ד"ה ואיפרא: (כ) ר"ח ד"ה ואיפרא: (ל) ר"ח ד"ה ואיפרא: (מ) ר"ח ד"ה ואיפרא: (נ) ר"ח ד"ה ואיפרא: (ס) ר"ח ד"ה ואיפרא: (ע) ר"ח ד"ה ואיפרא: (פ) ר"ח ד"ה ואיפרא: (צ) ר"ח ד"ה ואיפרא: (ק) ר"ח ד"ה ואיפרא: (ר) ר"ח ד"ה ואיפרא: (ש) ר"ח ד"ה ואיפרא: (ת) ר"ח ד"ה ואיפרא:

פרין

פדיון שבוים מצוה רבה. והא דאמר בפרק בני העיר (מגילה דף כז:) לין מוכרין ס"ת אלא ללמוד תורה ולישא אשה ולא קתני פדיון שבוים אמאי מילתא דפשיטא היא ולא לישנייה למיתני: **ומתחלקת** גב' מפני שהיא כדיני ממונות. ול"ת מהכי טעמא נמי מהא נגעים גב' ופר"ח לפי שהיה יזוע מכוס של כל אחד ואחד כמה יתן:

ולשנות' לכל מה שילמד. גרלה לר"ת היכולים לגמטו לא לדבר הרשות אע"ג דאמרינן בערכין בפ"ק (דף ו: ושם) האי מאן דנדב אגרא לבי כנסתא אסור למעוטה לדבר הרשות ואמר נמי התם התומר פרוסה זו לצדקה עד שלא נתנה ליד הגבאי מותר למעוטה משנתנה ליד הגבאי אסור למעוטה (ד) לדבר הרשות הכא שבני העיר מעיטים אותה שלא ליפיקו מותר למעוטה לפילו לדבר הרשות ואפילו נתנה ליד הגבאי וכן היה ר"ת עושה גבי הקופה. לשומרי העיר לפי שעל דעת כני העיר עומדים אותה: **בי** הת **דבבת מכפיה**. אחר היה עמו לחין עומן שכרה על הכבור פחות מכ' וגא תניב ליה מפני כבודו של רבו: **אכפיה** לרב נתן. ור"ח והא בפרק כל הכשר (חולין דף קי: ושם ד"ה כל) אמר כל מ"ע שמתן שכרה [כתובה] כגלה לין ב"ד כ"ש על מכה מוזהרים עליה וגבי צדקה כתיב "כי בגלל הדבר הזה יברכך" (דברים טו) "והיה בך חטא" כפיה דכתיב כמו כפייה. (ה) וגל בפרק נערה שנתפתתה (כתובות דף ע:) ושול מיקן להכת קבלו עליהם שיכופו לוחן הגבאי וכ"ש גרלה דכלדקה טפין מכום לחים בה גלו לכחיב בה לח תחמן לח לכבך וגל תקפון וגו' ולגיבל"ת גרלה הא לחין ב"ד מוזהרין על מנת עשה שמתן (ו) שכן בגלה הייט לחין נוטלין וכן ממש בירושלמי דהמוכר לח הספינה והניח לכל הכסף (שם) דלח הוה מוקיר חבה וכפתוהו ואמר להו שבקוהו ה"פ לוכם מוזהרין להכריחו עד שיעשה כשלר מנת עשה לחם ל"ל עשה סוכה וולב וחין עוסה מכין לוחו על מנת שלח נפקו בדאמר בהכותב (כתובות דף פ: ושם) [ופ"ת תוס' כתובות שם: ד"ה מכפיה ושם' חולין דף: ד"ה כל]: **דיין** לתמן לתמהו. לתמ לתפוקי דין מרומה תפ"ב שהעדים מעידין לוחו [לין] מחמכים לוחו] כיון שיודעים שמכקיים כדדכינן (בפ"ק דף ג.) [ע"ש בכתובות ג:] לתמהו על יטו לח הדין [ופ"ת תוס' מגילה שם: ד"ה זה]:

ומצדיקי הכיס וגו' חלו מלמדי תינוקות. לתומר ר"י לגרך לומר דרקע מזיה טפי מכוכיס דהא בפ"ם חלו טוכרין (פסחים שם: ושם ד"ה לא) משמע דגבאי לדקה עדיפי ממלמדי תינוקות דלמר לא מלא בת תלמיד חכם יפת בת גבאי לדקה לא מלא בת גבאי לדקה יפת בת מלמדי תינוקות ולגיב"ת כי מלא בת מלמדי תינוקות ולגיב"ת דרקע דרכי תלינהו לזכות להם לעולם הבא: ואגב דקרע להמכילים יזהירו כזוהר הרקיע הייט שעל רלקי החיות שמזהירין מכוכיס שלורו כלור הממה ולהי דקלמר ובכגן מלי למר רבינא ולוהכיגו כלחת הממ הייט שמם של עמיד לבא דהוה שבעתים כלור שבעת הימים ולור שבעת ימי בראשית היה שבעתים מלור ממה של עכשיו כדמשמע מגרגוס של רבי וממחי (זכריה ג):

שבי כולהו לימנהו כיס. שהוא כיד הטכום"ן לעשות בו כל חפלו לם לעות [לם לחרב] לם לרעב: **מפני שסוף כדיני ממונות.** לעיין ולחת לכל לחד כפי טפלים התליין בו: **שנכויס והנוקף קוף** מדי יום ביום כדקתני לקמיה לפיכך לין נגיו בכניס שלא יצטרכו תורה אור **לעירוי** ונקשה **לה השליכי לאחלך**: **לעשות קופה ממחי.** לאחלך לעניי עולם לם יירכו עליהן: **לשמנות על שמדות.** להגדיל שלם הטיר לו להקניין: **ועל השטירים.** שטר מתין והיין שלא יאמרכה שמה זו יוחר מכך וכך דמים: **לשמיע על קיומם.** לקטם לת הטובר על קיום דבריהם להסיעם מדם דין תורה: **שם שימוני מסיעו.** יחיל להיות נזבר: **שני לחים.** לגבי המעשה כמר דמו: **מלי שכרוחיה.** דקופה דקלמרת עלה לפי שאין עוסין שכרה על הלטר טו: **לשילו בע"ם.** שיש פחמון קופה"ב לשמר כ"ב לומר טרוח לחי: **ופקדתי וגו'** למחל לשכר למקבן: **גבאי לדקה.** המסכילים **שמיה.** כל מה לגרך: **מלמדי תינוקות.** מלדיקי רבים הן מלמדין ומחכיין לוחן בדרך טובה: **שבקתים לפתנותיך.** שהיית רגיל ללמד בחמוה וללמד וליכב על נכס **חֲמֵיך**: **דעמלי לפתם.** לחינוקות: **ובכנן מלי.** תלמידי חכמים העוסקים בתורה תמיד מלי כתיב בהו: **לפרוש זה מזה.** מפני החשד שלא יחמרו זה הגובה יחידי דעמו לגבוד: **אבל זה פורש לפנות ערב.** זה לגבות מיוסי הכשר וזה לגבות מיוסי החטוח **ובלבד שיהלו שניהן בלחד**: **לא יפנה לפוך כיסו.** שלא יחמרו מעות של לדקה הוא גוגב: **פורעין.** פרטוח שגבו לוקחין היכרי כסף לפי שהפרוטות של מחסה מהלידות: **ואין פורעין לעגמה.** פן יהפדום ספורכין בזול: **פין מוגין לוחם שנים שנים.** פן יחמרו שהיס הוא טוב ואיט מוה שלא לחד: **שגיפי דבי כיפתא.** מהלוקת של בית הכנסת שהיו מכנסת מסוס דמזכי להו ממעות הקופה: **ואתני** דרקע דמכילים יזהירו כזוהר הרקיע הייט שעל רלקי החיות שמזהירין מכוכיס שלורו כלור הממה והלי דקלמר ובכגן מלי למר רבינא ולוהכיגו כלחת הממ הייט שמם של עמיד לבא דהוה שבעתים כלור שבעת הימים ולור שבעת ימי בראשית היה שבעתים מלור ממה של עכשיו כדמשמע מגרגוס של רבי וממחי (זכריה ג):

ואתני

ע א ב מיי' פ"ם מהל' מתנות עניים הל' ה סמג עשין קכב טוש"ע י"ד סי' רנו סעיף ג:

עא ד ה ו מיי' שם הל' יא טוש"ע שם סעיף ד:

עב מיי' פ"ל מהל' מכירה הל' ט סמג נתין קם טוש"ע ח"מ סי' לנה סעיף כז כח:

עג ח ם מיי' פ"ם מהל' מתנות עניים הל' ה סמג עשין קכב טוש"ע י"ד סי' רנו סעיף ג:

עד י מיי' שם פ"ו הל' י ו סמג שם טוש"ע י"ד סי' רמח סעיף ב:

עה כ מיי' שם הל' י וכל' יא טוש"ע שם סעיף ה ושעיף ו:

עו ל ם נ מיי' שם פ"ע הל' ח ם סמג שם טוש"ע י"ד סי' רנו סעיף ה:

עז ע ם מיי' שם הל' יא טוש"ע שם סעיף ג:

עח ם מיי' שם הל' יא טוש"ע שם סעיף ה:

---

1. הגהות בן קופה על 3 דקה ואחרי
2. תקנות ט"ו ראש השנה בדיני ממון

רבינו גרשום

נהרא בהדב מיגיל. דמחלקלך בדרמו: נגבית בשנים. משום דמחלקת לעניי העיר ודבר קבוע הוא שיודעין כמה כל אחד ואחד צריך ליתן בקצוב ונותנין בשוה ולינא ל) אלא מידורי בעלמא דנובין אותו גבאי צדקה פחם: יחחלקת בג'. מפני שהיא כדיני ממונות נוטלין מה דיני ממונות נוטלין מזו ונותנין לזה אף מחלקי צדקה מרבין לא' ומפשיעין לא' לפי שיראו צרכי עניים: ניבויו והילוקין שוה. שנוכין מכל א' לפי פה שירי משנת וכיוץ דין שמעיינין בדין על פי לחרבות ועל פי למפע כ שא"כ בקופה שאין נובין מכל אחד אלא לפי מה שרוצה ליתן ג) וקרוב נותנין כולן בשוה: לעשות קיחה תמחוי. שאם ניחוחר בקופה יחר על צורך עניי העיר ונחפשע בתמחוי לעניי כל אדם שבאו עניים הרבה וכן ח"ל: **1. אגב גבוך** תמחוי לקופה כמו כן: **2. אחוי תינוקות** להדרגל או למפעל מכמת שהיו: **3. ד"ה** השער: ועל השער ביוכר ראשון לחחנות שלא ישכרום **4. ת"ח** אלא בב': ולחיכיס על קיצון. לקנס על מי שעובר על חנאי שקבעו אנשי העיר: **5. ת"ח** ואין שם פרחת שנים: שורדות הוא ולא עבדי פחות משנים. כלומר דמשמע משמו דשורדות הוא דבעינן ב' ולא לשום דין ולא לשום עדות הלכך (הא) המוני מחכני אפי' ב' קרובים למנות על הקופה והייט ג) מאי שורדות איכא בנבאי צדקה הואיל ודיבר קנוב הוא ונותנין ברצון: מסכנין. אם מכנב ליתן צדקה בקופה. ואפי' בע"ש דפרידי אינשי בתיקון מאכלם: **6. הא דאמרי.** אם אומדין אותו שהוא עשיר ומטאן ליתן מסשכנין אותו בעל כרחו והא דלא אמרי שאין לו מה ליתן אם (ליה) מסשכנין עליו נאמר ופקדתי על כל לוחציו. שקל מיניה [ד' מאה] זוז לצדקה. דהוה אמרי שהוא עשיר ונמצא נדול: **7. מה דיין.** שמשכיל לדין דיין לאמתו. ומצדיקי חרבים אלו נבאי צדקה שמשמשין בני אדם ליתן צדקה יבצדיקן אותן: שבקת לאומנותך. שהיית מלמד עדיין לא היית מבבל לסבול בגינות: דעתי עלייהו. על התינוקות שלא הסתרי דעתי מהם שלא לזרום ממקום זה לאגי עזיר: ורבנן מאי. כלומר כיון דלדיין נתת ותחר הדקיע לעתיד לבא [ולגבאי] צדקה נתת אור הכוכבים רבנן עצמן מאי לאיזה אור זכו הן: כצאת השמש בגבורתו. דקדוק הוא מזה. בשוק מקום השדא. שלא יחשדו זה לזה יא]. מהם יהן לחוך כיסו ולא לכים של צדקה אבל רשאי לפרוש זה לשאול הצדקה וזה לחנות משום דקדבון זה לזה: **8. פורסין** לאורחים. שאם יש בכים של צדקה פרוטות ורוצה לחלפן בכ"ע בפק פורסין לאורחים הלפי לאורחים ולא לעצמן שלא יחשדום שפרויחים בצדקה: אין מונין אותן שחים שחים בשפורסין לאורחים אלא פונה אחת אחת שלא ישנה: לא יחיב מר. רבה: אציפי. אסיחצלאות שפורסין על כותלי בית הכנסת וחיו קנויות מצדקה: מחצלאות. ששוכבין עליהן עניים: עביד הר.

ל) גרסה דע"ל ולינא לן כרוחפא כשלמא: ג) גרסה דע"ל ופ"ם כרוב טהכין כולן בשוב לו דע"ל וקרוב בטהכין כולן בשוב כע"ל: ג) גרסה דע"ל ולייטו כלי מניעה וכו':

ואתני. מתנה עם הלוקח לחלקם לכל הבית: דלא לימכר. לחם מעות לקופה: עניינא. תנאי: למשכיה. עור הבהמה: למו כל כמיניהו דמתנו. הלוח בפניו: מין מסמנין. לומר היכן נתתם מעות שגביתם: שתין רמיס לדבר. דלות בגבאי לדקה בחיב הקדש הכותבים (ג) (נכס) לעושי תורה אור ג"א פ"ק דף ב"ב המלאכה שהפועלים מרוחין למלאכות הרבה לבודרין ולחולבי הבתן לכתפים ולחמרים ולקטת עליס ולחבי מחבב ול"ת למוד על התבתן כדחמרינן בעלמא (סנהדרין דף מה.) בעל הבית מרוד בפועליו הוא ולחיכי: יגור וימנה. לכסף שהוא מוכר ביתו ול"פ שליט בה עמו לחתבתן לחתר מכתן יגור וימנה שנאמר "ויגורו וימנו וגו" והלך "ונתנו את הכסף המוקף המנוי" על ידי עושי המלאכה"וגו': בודקין ממונות. שם בה ענני ולחמר פרנסוני בודקין על יהיה רמתי: ואין בודקין לכפות. כל ערוס ולחמר כפוני לוקחין כסות מיד: פרוס. דרוס ומקור תמלה: לכשילמה לך. שליט רחמי: מכבר בפונדיון. ככר הלקוח בפונדיון כלוקחין לרבע שלין חסין שהסלע בסלע ומניע לפונדיון חני קב שהסלע מ"ח פונדיונין ולרבע שלין מ"ח חלקי קבין והחטין שהוא טוחן ולופה ומוכר בשוק משתבר מחצה הרי שהוחן ככר על רובע קב כפונדיון: לן. בלילה: פרנסף לינה. כל בלילה: כי פריס. כל לחם מרחשותיו: אין נוקקין לו. לחם מעות מן הקופה לחלי שלמד לחזר על הפחתים ליו בכך: ולא פודקין ליה. לפי ו) לפרנסה: מעשה שנקנה. טורח המעשים לח חברייסה מלחה כחיב והיתה הלדקה שלום: זכה. למל טוב: עניים מרודים. זו ממלחת רומי שלוטקת תמיד "הבו הבו שלחו לניכין: מרודים. קולפלייט"ן בלע"ז כמו לחיך בשיפי (חגיגה כה): מונח מחנם לרחמים לחמים. לכל שחם קלו ליה הכי "עולל המחנם דרכי לחמי" שנרס"(ז) להטוחה מלרך שלר נשים כלולקמן:

לעני העובר ממקום למקום מכבר בפונדיון מארבע סאין בסלע לן נותנין לו פרנסת לינה כמאי פרנסת לינה? אמר רב פפא "פוריא ובי סריא" שבת נותנין לו מזון שלש סעודות. תנא ד) אם היה מחזיר על הפתחים אין נוקקין לו ההוא עניא דהוה מחזיר על הפתחים דאתא לקמיה דרב פפא לא מזדקיק ליה, א"ל רב סמא בריה דרב ייבא לרב פפא אי מר לא מזדקיק ליה, אינש אחרינא לא מזדקיק ליה, לימות? (ג)ליה והא תניא אם היה עני המחזיר על הפתחים אין נוקקין לו, א"ל יאין נוקקין לו למתנה מרובה אבל נוקקין לו למתנה מועטת, אמר רב אסי לעולם אל ימנע אדם עצמו [מלתת] שלישית השקל בשנה שנא' "והעמדנו עלינו מצות לתת עלינו שלישית השקל בשנה לעבודת בית אלהינו" ואמר רב אסי שקולה צדקה כנגד כל המצות שנאמר והעמדנו עלינו מצות וגו' מצוה אין כתיב כאן אלא מצות (סימן גדול מקדש משה) אל אלעזר "גדול המעשה יותר מן העושה שנאמר "והיה מעשה הצדקה שלום ועבודת הצדקה השקט ובטח עד עולם וזבח הלא פרוש לרעב לחמך לא זבח "ועניים מרודים תביא בית, אמר להו רבא לבני מחויא "במשוא פנים אתם דנים עושו בהדי הדדי כי היכי דליהוי לכו שלמא במלכותא ואלעזר בזמן שבהמ"ק קיים אדם שוקל שקלו ומתכפר לו, עכשיו שאין בהמ"ק קיים אם עושין צדקה מוטב ואם לאו באין עובדי כוכבים ונוטלין בזרוע ח) ואעפ"כ נחשב להן לצדקה שנא' "ונוגש צדקה אמר רבא האי מילתא אישתעי לי עולא משגש

ואעפ"כ שלין רמיס לדבר זכר לדבר. רמיס גמורה היכא דשלחי מתבתין (עירובין דף פב:) ושקלה לר"ש בפרק כל כתבי (שבת דף קיח. ושם) משמע שהוא רגילות לחיכא סעודה בהדיה דקתמר התם דכי חזיל מלויוהא ליה סעודה בהדיה דכי חזיל לאו בריקן חזיל ות"כ למה נתנין לו שני סעודות די לו בסעודה אחת שהיה סעודה לחיכא בהדיה יאכל מיד וסעודה שנתנין לו עכשיו יוליכנו עמו ונרחלה לר"י דאין מחלקין תמחוי בלילה לפי שאין יכולין להבחין למי נתנו ולמי לא נתנו וכן משמע מדקתמר לן נוחנים לו פרנסת לינה ומפרש לחיי וכי סריא לכל כתבי אין נוחנין לו ג' סעודות אלא סעודה אחת ומאי דכתיב ועשית כל אשר יבקש נפשך בבקר ובצהרים ובערב (ה) לכי חזיל לאו בריקן חזיל ומעמת דכתיב אל תשלח יד לרעך ואת חברתו אל תחלל ברית אלהיך אני ה' דומה מי שיש לו פת בסלו למי שאין לו ולא יהא רעב כל כך לכל אין לפרש להשוטט שמא לא יגיע בין היהודים ויהא לו מה להכול דלי חייסין להכי היה ניתן לו בלא סעודות כי גס בלילה לא יחנו לחם כשיגיע בין היהודים שלין מחלקין תמחוי בלילה ואין לומר לעולם מחלקין ולכך נוחנין שחים לחייסין שמא לא יגיע בין היהודים שמי חייסין לחל לפעמים לחם והשניה נוחנין לו כדי שיהא לו פת בסלו לחם כן היכי קאמר התם למוינן ליה סעודה לחת בהדיה ולא יש לומר שמא לא יגיע בין היהודים היה לו ליתן שמים לכך נלחה כדפריסים: שבת נוחנין לו מזון שלש סעודות. פירוש בשבת בלבריס (ו) לומן שמי סעודות שנתן לו לחמות בערב שבת לחכל ליל שבת ובשבת שחרים ולא שלש סעודות שנוחנים לו בשבת יכול בשבת בסעודה שלישית ולחת למולחי שבת ולישיה יפחר לו לממר בדרך שלא יוך ריקם ולין להלריך ונקוה לרשב"ג לה לחנן בחסכת פלה (פ"ם מ"ו) ומייתי לה בפרק כל כתבי (שבת דף קיח ושם) מי שים לו מזון שלי סעודות בניסו לא יטול מן התמחוי ולמחי לה לחת יכלל מיד ולחת בלילה ות"כ כי חזיל ריקם חזיל ולריך לפרנס לומן שמי סעודות דקתמר הייט בלא לוחה שים לו לחכול מיד ות"ם שבת לחת לחיי טעון לו שלש סעודות והא הך מתני' ר"ע היא דקתני ליישה כל מי שים לו מזון שלי סעודות לא יטול מן הקופה ופריך בפרק כל כתבי הקדם (שם) מני מי רבנן חמיסר חויין ומסני הא מני ר"ע היא דחמר עשה שבחך חול ורלוה לרשב"ג דבשבת סעודה שבת אין לו להחחיל ולישול חבל בשבת לריך לישול טוטל גם כדי לסעודה שבת: לא מזדקיק ליה. רב פפא נבחי היה ולא נחן לו מן הקופה כדחניא אין נוחנין לו מן הקופה כיון שחחזר על הפחחים ות"ל רב ממא לי מר לא מזדקיק ליה לחת לו מן הקופה (ז) הייט כדי סעודה כ"ם שנס לחריס לא יחנו לו ומסיק הא דחניא אין נוקקין לו מן הקופה הייט כדי סעודה חבל דבר מועט יחנו לו: שנאמר והעמדנו עלינו מצות. ותני"ג הלמ קלח נבי ביש חלמיו כחיב בדק הבית כ"ם לדקה:

מנין

רבינו גרשום

ואתני. אם יצפרטו לעניני העיר שיהיו לעניני העיר ואם לאו שיחיזרו על עניני העיר שיהיו לעניי לל אדם: דכל דאתי למיתן צדקה אדעתא דידי אתיא. כל מי שנותן לי על דעת כן נותן לי שאני אחנן לכל עני שארצה משום דרב אשי היה אדם גדול והיה יודע מה הוא עושה: [הנהו בי תרי מבחי]. התנו ביניהן שכל א' מהן ישחוט ביומו: קרעוה למשכיה. דחיזתא: וחייבינא רבא לשלם: דסי העיר שקרע: ולחסיע על קיצתן. ולא רשאין לקנס כל מי שעבר על התנאי: היכילין להחנות ולהסיע על קיצתן: היכא דליכא אדם חשוב. להחנות לפניו: אבל אי איכא אדם חשוב. ולא אחנו קמיה לאו חנאיהו חנאה ואיכא דאמר היכא דליכא אדם חשוב עביד אינש דינא לנפשיה אבל אי איכא אדם חשוב נקים ליה בדינא קמיה: אין מחשבין בצדקה עם הנבאין. מה נבו ומה נתנו דאין שאין ראוי לדבר זה לדבר. נבי נבאי צדקה זכר לדבר מסקרש שנא' (מ"ב כב) אך לא יחשב ונו' אבל נבי נזבחין של הקדש הוי ראוי בגמרא: יצור. בעה"ב בקשר ובטרחה וימנו דבתיב ויצורו וימנו כלומר אע"ג דרבנן היו נאמנין אף על פי כן הגבאין עצמן היו צריך ומנין: בודקין לממונות. שאם אמר עני חנו לי ממונות בודקין אחריו קודם שיחנו לו אם רמאי הוא שאין צריך אם לאו: ואין בודקין לכפות. שאם בא עני שהם ואמר בפוני אין בודקין אחריו אלא נותנין מיד: פרנס כתיב. כלומר צריך אחת לידע בפירוש אם צריך ואם לאו: (פרוס) [פרוס]. לאלתר (פרוס) [פרוס] הלחם ותן לו: לכשיראה לך. שהוא צריך כשחבדוק אחריו: העובר ממקום למקום. שאין לן אלא דרך עברה עובר: ככר בפונדיון. ככר שקורין בפונדיון כשיעורין ד' סאין בסלע דהוי ככר של חצי קב כיצד בסלע הם ס"ח פונדיונות רסלע ד' דינר ודינר שש פעות ופעה כ'

א) [גרסות ד: וס"ב]: ב) [כל הספרים מדויקים בחיב פרנס ולכאורה ה"ל פלינהו ולכיכן ל"ב ע"פ מ"ם חום' שבת נה: ד"ה מעניטים כחיב ועיין נמהרש"ל מה"ת שנמלד על פלינהו זו ונכנב לשנות כחחק בשיטי סניטיל קנת שנה מקומו ד"ה הלח פרוס בס"ן כחיב: ג) פלה פ"ם מ"ו שבת קיח:-ד) [חוסס' פלה פ"ד]: ה) ל"ל אמר מר עוקבא לפי: ו) ס"ל לפרוסה. ר"ל:

פאה ב מ"ו; שב ס"ו הל' ו סמג שם טוש"ע י"ד סי' רנז סעיף ב:

פב ד ה מ"ו שם הל' ח סמג שם טוש"ע י"ד סי' לב סעיף ד:

פג ו מ"ו שם הל' ז טוש"ע שם סעיף ג:

פד ו מ"ו שם הל' ה סמג שם טוש"ע י"ד סי' רמו סעיף ב:

פה ח מ"ו שם ס"י הל' ו סמג שם טוש"ע שם סעיף ה:

הגהות הב"ח

(ה) גמ' שנאמר שנאמר כנ"ל ותיבות כי תבי ממחק: (ב) שם ליתות אמר ליה והא תניא אם היה ב: (ג) רש"י ד"ה אין אין לשנוי המלחמה כנ"ל ותיבת נכס ממחק: (ד) ד"ה עולא וכי שנאם לה להטות וכו' שנאם להחזות כולמן: (ה) תוס' ד"ה אין אומרין וכו' ותחת לשחר כשיעור כדי חזיל לאו: (ו) ד"ה שבת נחת ע מן הקופה כ"ם שנס ממרים כנ"ל ותיבות כדי סעודה ממחק:

נוסח

א. כאות אלו טוטפות לצד

ב. ד"ה אין אומרין עד ראשי בדין דנקה

ג. ד"ה אין אומרין עד שלשה בדין דנקה

נוסח

אין אומרי הדין לשאיל ושלוח בשלוח טו"ל אלא חטון

נוסח

מאה"מ עד שבאו לנקה ושלא יחזרו אחר חטבון

נוסח/מקנה

אל ילמוד אדם לו' לעשות כדי שיקדים הנקנקין ו- לשון עכו"ם ב- לשון ערבי

ח) [רבינו מפרש דגמרא כמשנה דקתני ופעמים כמקה וגו' ולא כפירש"י]:

מנין למעורב בימי ספורו שמטמת לחם. פסיקתא לן דמטמת כהגן כרים מס' כלים (פ"ח מ"ו) תכות הטומאות הכרן ובכבת זרע (ה) ובכלה וטמאת מת ומעורב בימי ספורו כי' הרי לאו מטמאין לחם וכלים בכתנע וכלי חרס בתוור ולכך בעי מנלן דמטמת להת כתיב ורחן בימים ומהר מטמע דבתורה מטילה טומאה: **דרא** הסיט ככלה מטמת בגדים ואינו מטמת לחם. (ו) ולאו משום דטומאה בחבורין שלמי. פ"ה דאינו מטמת אלא בגדים שהוא לבוש ובקה לריב"ם דבתורת כהנים פ' ויהי ביום השמיני (ו) מרבה שמטמת אפילו כלים (בחבורים) תע"ש דלא שייך בהו לבישה ואינו ממטמע מבגדיו אלא לחם ולכי חרס שנוגע בהן אלא ודאי מטמת בגדים בשעה שמסיט אפילו אין לבוש בהן וכן משמע מדקתמר אלא מטמה ארץ דמטמת לחם מנלן לאו משום דטומאה בחבורים בגדים שהוא לבוש אלא משום מאי דקאי מסרך לבוש מאי פריך ליה ולדלי יפלין לחם מבגדים וגרלה לריב"ם דלא גרס (ח) בחבורים אלא דכי גרס דלמא טומאת בגדים שהיא מדבר תורה מסיט ככלה דמטמת בגדים ואינו מטמת לחם ולא גרסינן מ"ש לאו משום דטומאה בחבורים שהיא דלא מהדר אלא שיש חילוק בין טומאת בגדים לטומאת לחם וכן משמע דלהיכו נופיה לא קא מיבעיא ליה אם מטמת בגדים וכליס כמגע אלא מלחם בעי:

אתיא לימיה וקא בעית קמיה. פר"ח דהיינו לימיה דכל מחדבי ולדידיה קאי שועת משנה תורת לימיה' שגרם לנמי להמבוות לפני רב שמת והיה היסה מיקמו על רב שמת לך "אמר "חזי הכי מדיי דמיים מיניה: **בלח** כיצוד בגדים התמר בימי מלוטו כו'. כלמה דכרים חמור ימי מלוטו מימי ספורו ולא גמר מיקמקת והייט טעמת משום דלגמרי לא מלי למגמר' דהת כתב ומכר למטמע לכותר מכמו שהיה מחמלה אלא דוקא להך מילתא גמרי לפי שהן שון לחין לחם וכלים מקבלין טומאה אלא מאי הטומאה: **גדול** השועה לדקה בסתר יותר ממתן לבינו. פירוש יותר מתכך חמה ממנה רבינו בתפלתו ותע"ג דמשה מי עשה לדקה בסתר אמת לאיזה שעה ככר פסק לאיזו זכות: **חמה** ליט טפה. תימה לנפרק מרבעה מדיים (דף נב.)

ממין לחמין לחמה משה הרגו (מ): **והמפייסו** בדברים מכתך כי"ת. יש מניחין והטוען פרוטה לעני והמפייסו משום דמשמע ליה דקרוי לייני בעתן לדקה דכתיב ותפך לרעב נפשך וכפך נענה משביע ולאו מילתא היא דכפך נענע משביע היינו משביע בדברים שמפייסו בדברים וע"כ לא גרסי' ליה דלהכיא ניל' הוה ליה למימר מתכך כי"ו הכך שם לעניל והני אחת עשרה:

ואיזו בבני אדם שאינן מהוגנין לעשות צדקה (ז) (זוכה) הויין לו בנים בעלי חכמה בעלי אנדה: **בעלי חכמה** הכתיב ימצא

משגש ארחתיה דאימיה' משמיה דר' אלעזר מאי דכתיב "ויולבש צדקה כשריון" לומר לך מה שריון זה כל קליפה וקליפה מצטרפת לשריון גדול אף צדקה כל פרוטה ופרוטה מצטרפת לחשבון גדול, רבי חנינא אמר מהכא "וכבגד ערים כל צדקותינו" מה בגד זה כל נימא ונימא מצטרפת לבגד גדול אף צדקה כל פרוטה ופרוטה מצטרפת לחשבון גדול: **אמאי** קרי ליה "עולא משגש ארחתיה דאימיה? דבעא מיניה רב אחדבוי בר אמי מרב ששת "מנין למצורע בימי ספורו שמטמא אדם: **אהל** דאויל ומטמא בגדים ממטמא אדם, **אף** דילמא טומאה בחבורים שאני דהא הסיט נבילה דמטמא בגדים ואינו ממטמא אדם **אהל** בית ואלא שרץ דמטמא אדם מנלן לאו משום דמטמא בגדים **שרץ** בהדיא כתיב ביה "או איש אשר יגע בכל שרץ **אהל** "ישבבת זרע דמטמא אדם מנלן לאו משום דהואיל ומטמא בגדים ממטמא אדם **אף** שבבת זרע נמי. בהדיא כתיב ביה "או איש לרבות את הנוגע, אהדר ליה "בבריחותא חלש דעתיה דרב ששת אישתיק. רב אחדבוי בר אמי ואחיקר תלמודיה, אתיא אימיה וקא בביא קמיה צווחה צווחה ולא אשגח בה, אמרה ליה "חזי להני חריי דמציית מינייהו! בעא "רחמי עליה ואיתסי, ודאהאן עלה כנא לקידרתניא ריש בן יוחי אומר נאמר כבוס בגדים בימי ספורו ונאמר כבוס בגדים בימי חלוטו מה להלן ממטמא אדם אף כאן ממטמא אדם. **רבי אלעזר** גדול העושה צדקה בסתר יותר ממשה רבינו, דאילו במשה רבינו כתיב "כי יגורתי מפני האף והחמה ואילו בעושה צדקה כתיב "ממין בסתר יכפה אף [ושחד בחיק חמה עזה] "ופליגא דרבי יצחק דאמר רבי יצחק "אף כופה חמה אינו כופה, שנא' "ושחד בחיק חמה עזה"=אע"פ ששוחד בחיק, חמה עזה **אבא** דאמר "אר' יצחק כל דיין שנוטל שוחד מביא חמה עזה לעולם [שנאמר "ושחד בחיק וגו'] ואמר רבי יצחק כל הנותן פרוטה לעני מתברך בשש ברכות והמפייסו בדברים מתברך בי"א ברכות-והנותן פרוטה לעני מתברך בשש ברכות דכתיב "הלא א) (פרוש) וגו' ועניים מרודים תביא בית וגו' כי תראה ערום וגו' (ח) "והמפייסו בדברים מתברך בארבע עשרה ברכות שנאמר "וחפק ללרעב נפשך ונפש נענה תשביע אורך בחשך ואפלתך כצהרים: ונחך ה' תמיד והשביע בציחצחות נפשך (ג) וגו' ובנו מכך חרבות עולם מוסדי דור ודור תקומם וגו' ואמר רבי יצחק מאי דכתיב "רודף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד-משום "דרודף צדקה ימצא צדקה? אלא לומר לך כל הרודף אחר צדקה הקדוש ברוך הוא ממציא לו מעות ועושה בהן צדקה רב נחמן בר יצחק אמר הקדוש ברוך הוא ממציא לו בני אדם המהוגנים לעשות להן צדקה כדי לקבל עליהם (ג) שבת? לאפוקי מאי לאפוקי מדדרש רבה ג) דדרש רבה מאי דכתיב "ויהו מוכשלים לפניך בעת אפך עשה בהם" אמר ירמיה לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם [אפילו] בשעה שכופין את יצרן ומבקשין לעשות צדקה לפניך הבשילם כדי שלא יקבלו עליהן שכר. רבי יהושע בן לוי אמר כל הקונה בעלי אגדה: **בעלי חכמה** הכתיב ימצא

נוסא מאן דאמר בי' ספורו טומאת אדם ור' אחבוי לית ליה הכי

מפנף (מיקף) תשובות קושיות

מפנף מיאורות ל' יהודה

נוסא גזוד המפייס את הנדיב בדברים יותר מנתינת כסף

נוסא בל פרוף אחר (מגוש) בנפש דקדש מאנא לו:

ג) [לכתוב משמע דכוון למגרוס מוקלוס על ותכר ועדיפת לכל ל"ע דמכם זה לף שייך לקרותם עדים ול"ע] : ב) [עי' כתוס' כתן ד"ה לחיות מם שכתב כשם ר"ת]:

מגנג . לשון מהומה ושגעון : **קליפה** . מייל"ת בלע"ז : **וכבגד עדים כל צדקותינו** . לעומר לף כל לדקותינו נמלכתו מחמת דשטיבו כבגד מחום שהחדם מסרכו מעליו : **עדים** . לדמרבנמיון ויכר ותעדי וכן מעדה בגד ביום קרה (מגלי כה) מ"מ מקיש לדקה לבגד לדקת תורה אור הלדיקים לבגד הגון : **כימי ספורו** . בשבעת ימים שבין שהכרים הלפרים להבחת קלבוחתיו בשלמת בימי חלוטו ליתקים לחת בעומת לף בחכל : **הואיל ומטמת בגדים** . לדת ביום המביעי כתיב וכבס בגדיו : **טומאה בחבורין** . כגון בגדי לבטו הרי הן כמלחתו לכל שלר בגדים הטוגע בהן וכן לם יגע בחדם לת מטמת מלע שהרי המסיט נבילה כתיב ביה והטמא לת נבלתה יכבס בגדיו (ויקרא יו) ולא תטכתן לטהור לב בטומאה לטומאה לטמת לחם ושלר בגדים: **שבבת זרע משכב זכר** . הכל בגד וכל עור לשר יהיה עליו שבבת זרע" וגו' : **כהדיא כתיב ביה** וגו' . ה"ה נמי דהוה מלי למיפרך דהת טומאת בגדים לת דמיל לבגדים בימי ספורו דהת בגדים דהכת לאו בגדי לבוש הן וטומאת מגע הוא לאת לעניל שרן מיניה קא מוקיב ליה : **או לרבות פגוע** . דהכי תניא בסוכת כלה (דף מנ:) מנין לרבות הטוגע בשבבת זרע ת"ל "או איש": **סוס קמבדר ליה** . רב אחבדני לרב ששת בבדיחותת לפי שהיה רב ששת נכבד בחכמתו: **לשחת רב אחבדני** . לשון חלוט: **לחת חימיי** . "לכל שבת": **לווחה קמיה** . שיחפלל עליו : **לפני מדיי** . הדיים הללו חדיי תרגום של חזה : **דמיים מיניייהו** . שיקת מהן: **ודאתאן עלה** . ולחרי שבת לידיעו שלה זו ונקובעה בגמ' מנלן דמטמת לחם : **כיצוד בגדים בימי ספורו** . והיכ ביום השביעי יגלח וכבס בגדיו וטבל ומותר בסעודה שלישית ולא יטמא משכבו ומושבו משום שלר בגדים שהוא לבוש ומטמא בגדים בימי חלוטו: **ומכר** כיצוד יגלח לת כל שערו וגו' . מיכרת הלפרים כשיולת מטומלת החלן "וכבס המטהר לת בגדיו": **לף ומיפה** . שני לניטוחים קלים מקלל שהיו מכקשין נפשו: **ימצא**

משגש . לשון מהומה ושגעון : **קליפה** . מייל"ת בלע"ז : **וכבגד עדים כל צדקותינו** . לעומר לף כל לדקותינו נמלכתו מחמת דשטיבו כבגד מחום שהחדם מסרכו מעליו : **עדים** . לדמרבנמיון ויכר ותעדי וכן מעדה בגד ביום קרה (מגלי כה) מ"מ מקיש לדקה לבגד לדקת תורה אור הלדיקים לבגד הגון : **כימי ספורו** . בשבעת ימים שבין שהכרים הלפרים להבחת קלבוחתיו בשלמת בימי חלוטו ליתקים לחת בעומת לף בחכל : **הואיל ומטמת בגדים** . לדת ביום המביעי כתיב וכבס בגדיו : **טומאה בחבורין** . כגון בגדי לבטו הרי הן כמלחתו לכל שלר בגדים הטוגע בהן וכן לם יגע בחדם לת מטמת מלע שהרי המסיט נבילה כתיב ביה והטמא לת נבלתה יכבס בגדיו (ויקרא יו) ולא תטכתן לטהור לב בטומאה לטומאה לטמת לחם ושלר בגדים: **שבבת זרע משכב זכר** . הכל בגד וכל עור לשר יהיה עליו שבבת זרע" וגו' : **כהדיא כתיב ביה** וגו' . ה"ה נמי דהוה מלי למיפרך דהת טומאת בגדים לת דמיל לבגדים בימי ספורו דהת בגדים דהכת לאו בגדי לבוש הן וטומאת מגע הוא לאת לעניל שרן מיניה קא מוקיב ליה : **או לרבות פגוע** . דהכי תניא בסוכת כלה (דף מנ:) מנין לרבות הטוגע בשבבת זרע ת"ל "או איש": **סוס קמבדר ליה** . רב אחבדני לרב ששת בבדיחותת לפי שהיה רב ששת נכבד בחכמתו: **לשחת רב אחבדני** . לשון חלוט: **לחת חימיי** . "לכל שבת": **לווחה קמיה** . שיחפלל עליו : **לפני מדיי** . הדיים הללו חדיי תרגום של חזה : **דמיים מיניייהו** . שיקת מהן: **ודאתאן עלה** . ולחרי שבת לידיעו שלה זו ונקובעה בגמ' מנלן דמטמת לחם : **כיצוד בגדים בימי ספורו** . והיכ ביום השביעי יגלח וכבס בגדיו וטבל ומותר בסעודה שלישית ולא יטמא משכבו ומושבו משום שלר בגדים שהוא לבוש ומטמא בגדים בימי חלוטו: **ומכר** כיצוד יגלח לת כל שערו וגו' . מיכרת הלפרים כשיולת מטומלת החלן "וכבס המטהר לת בגדיו": **לף ומיפה** . שני לניטוחים קלים מקלל שהיו מכקשין נפשו: **ימצא**

הגהות הב"ח

(א) גמ' כי מלחה שרחם וגו' וכתיב אז ינקע כשחר אורך ותרוכתך מהרה תצמח והלך לפניך לדקך וכבוד ה' יאספך וכתיב אז תקרא וה' יענה תשוע ויאמר הנני וכתפייהו כדכרים : (ב) שם והכתיב בלחחות כפכך וגו כל"ל וחיבת וגו' ממחק : (ג) שם ע"כסס שכר כל"ל ולאו ו' ממחק: (ד) תוס' ד"ה מין וכו' מכות כמוחות בסדן וכתכת זרע ושמל מת כל"ל וחיבת ונכלה ממחק: (ה) ד"ה דהת בהיט כו' ולחו משמע לחם מ"ם לחו משום : (ו) בא"ד מרבה ויכי כיום השמיני מחיבי לחת בגדים בחבורין ממחק : (ח) בא"ד ונרלה לריב"ם דלת גרם. ולדמת פומחת בחבורין מחיבי לחת לחם ולכי חרס (פ) ד"ה ממה וכו' משם הרגו.כ"ב ופי' בפ"ו ריש דף ד' כתוס' :

(א) [ל"ל פרים]: ב) כ"ל מה: [ושם מיתת רבא] :

יחזקאל יח

ישעיה נחמיה-יב

ירמיה יח

מגלי כה

מגלי כה

ישעיה נחמיה-יב

ישעיה נחמיה-יב

**ישעיה נחמיה-יב

יצא לחיים - וכתיב נבי חכמה כי מוצאי מצא חיים: **בעלי מגדפ** - מתוך שהן דרשנין ומוכיחין תחת הלצ הכל מכבדין אותם: **לבעל דין** - רשע לו עובד כוכבים: **להגיד לאדם מה דעתו** - שהלקה מלמד מגיהנם כדלמטי' לקמן בשמעתין: **שמוזמיו על אדם** - שכר שיתפרנם ממנו: **מסרזמיו** - הפסד שעתיד להפסיד: **וכו'** - למזל טוב יתן לזומו חסרון לעוייס: **מזל** [לזו] **כחלמא** - במוצאי (ו) יה"כ: **דכתו מחסר מכתב מלם דיינין** - כלומר שנה: **שקיל נדקה מיניייסו** - כל השנה היה כופן בדברים וגובה מהן לצדקה: **פס גנייסו** - ערב רחש השנה שיכסר דיינין שלח נתנו לצדקה משכתב מלאך תורה אור

דיינין: לא תדאגו - למיפסד יומר: **אמאי לא אמרם ן** - מתחלה שכך תלמת והיינו טוענין כולן: **השתא ן** - לאחר שנגמר הדין: **מאי דסני ן** - כתחלה שהוא קלנתו בחביבו: **מתני' שכח ושובדי עבודת כוכבים** - בסקילה ואמר מר (בחוכות דף נ:) מי שנתחייב סקילה לו טופל מן הגג לו מיה דומסתו דמי לסקילה דתנן (סנהדרין דף מה:) בית הסקילה היה גבוה שתי קומות וכו': **פרקליטין** - מלילי יומר [של מלאכי השרת]: **כי אמפתי אתם שלומי מאת העם הזה** - כלומר ליזה מן המקלקלות שבעי הללו מדבר מדין של גיהנם שהוא לומו שכתוב לא יועיל הון ביום עברה:

ואיזן שמלת ממיתה משונה טתנה

ותינו יודע למי טוענה - ות"ח תלדיכה זאת שהיא מלוה רבה היה לה להגיל מדינה של גיהנם שהוא רע ביותר ואומר ר"י דלוה דבריס יין עומדין לאדם בעולם הזה אלא לאחר מיתה ובעולם הזה אין עומדין לאדם אלא מלות גדולות כדתנן (קדושין דף נמ:) הלו דבריס שאדם אוכל מפיריותיו בעולם הזה והקרן קיימת לעולם הבא לך קאמר דאפילו ממיתה משונה דהוי בעולם הזה אלא:

ראבי' חיים - בעלי עושר דכתיב "צדקה" בעלי אגדה דכתיב "וכבוד": כתיב הכא "וכבוד" וכתיב התם "כבוד חכמים ינחלו" תניא רבי מאיר אומר יש לו לבעל הדין להשיבך ולומר לך: אם אלהיכם אוהב עניים הוא מפני מה אינו מפרנסן? אמור לו כדי שניצול אנו בהן מדינה של גיהנם, וזו שאלה שאל טורנוסרופוס הרשע את ר"ע: אם אלהיכם אוהב עניים הוא מפני מה אינו מפרנסן א"ל כדי שניצול אנו בהן מדינה של גיהנם [אדרבה] זו שמחייבתן לגיהנם, אמשול לך משל למה הדבר דומה למלך בשר ודם שבעם על עבדיו וחבשו בבית האסורין וצוה עליו שלא להאכילו ושלא להשקותו והלך אדם אחד והאכילו ושקהו סרוין 'עבדים' שנאמר "כי לי בני ישראל עבדים" אמר לו ר"ע אמשול לך משל למה הדבר דומה למלך בשר ודם שבעם על בניו והבשו בבית האסורין וצוה עליו שלא להאכילו ושלא להשקותו והלך אדם אחד והאכילו והשקהו כששמע המלך לא כועס עליו ואנן סרוין 'בנים' דכתיב "בנים אתם לה' אלהיכם" אמר לו "אתם קרוים 'בנים' וסרוין 'עבדים' בזמן שאתם עושין רצונו של מקום אתם קרוין בנים ובזמן שאין אתם עושין רצונו של מקום אתם סרוין עבדים ועכשיו אין אתם עושין רצונו של מקום אמר לו הרי הוא אומר "הלא פרום לרעב לחמך ועניים מרודים תביא בית" אימתי 'עניים מרודים תביא בית' האידנא, וקאמר "הלא פרום לרעב לחמך": דרש ר"י ברבי שלום כשם שמזונותיו של אדם קצובין לו מראש השנה כך חסרונותיו של אדם קצובין לו מראש השנה: **ובה** הלא פרום לרעב לחמך **לא זכה** ועניים מרודים תביא בית כי הא דבני אחתיה דרבן יוחנן בן זכאי חזא להו בחילמא דבעו למיחסר שבע מאה דינרי, עשינהו שקל מיניידו לצדקה (ו) פושט נבייהו שיבסר דינרי, כי ממא מעלי יומא דכיפורי שדור דבי קיסר נקטינהו אמר להו רבן יוחנן בן זכאי לא תדחלון, שיבסר דינרי נבייכו שקלינהו מינייכו אמרי ליה מנא ידעת? אמר להו חלמא חזאי לכו, א"ל ואמאי לא אמרת לן [דניחבינהו] אמר להו אמינא כי היכי דתעבדו מצוה לשמה. רב פפא הוה סליק בדרגא אישתמיט כרעיה בעי למיפל (ג) אמר השתא כן איחייב מאן דסני לן כמחללי שבתות וכעובדי עבודת כוכבים א"ל חייא בר רב מדפתי לרב פפא שמא עני בא לידך ולא פרנסתו (ו) דתניא רבי יהושע בן קרחה אומר "כל המעלים עינין מן הצדקה כאילו עובד עבודת כוכבים כתיב הכא "השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל וכתיב התם "יצאו אנשים בני בליעל" מה להלן עבודת כוכבים אף כאן עבודת כוכבים תניא (ה) אידך אלעזר בר' יוסי כל צדקה וחסד שישראל עושין בעולם הזה שלום גדול ופרקליטין נוחלין בין ישראל לאביהן שבשמים שנאמר "כה אמר ה' אל תבא בית מרזח ואל תלך לספוד ואל תנד להם כי אספתי את שלומי מאת העם הזה [נאם את] החסד ואת הרחמים" חסד זו גמילות חסדים רחמים זו צדקה תניא ר"י אומר גדולה צדקה שמקרבת את הגאולה שנאמר "כה אמר ה' שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי לבא וצדקתי להגלות" הוא היה אומר עשרה דברים קשים נבראו בעולם ה' קשה, ברזל מחתכו, ברזל קשה (ו) מאות מפעפעו (אבן) קשה מים מכבין אותו, מים קשים, עבים סובלים אותן, עבים קשים, רוח מפזרתן, רוח קשה, גוף סובלו, גוף קשה, פחד שוברו, פחד קשה, יין מפיגו, יין קשה, שינה מפכחתו, ומיתה קשה (ז) (מכולם) [וצדקה מצלת ממן] דכתיב "וצדקה תציל ממות" דרש רבי דוסתאי ברבי ינאי בוא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם: מדת בשר ודם מביא דורון גדול למלך-ספק מקבלין אותו היכנו ספק אין מקבלין אותו היכנו, [ואם תמצא לומר מקבלים אותו ממנו], ספק רואה פני המלך ספק אינו רואה פני המלך, והקדוש ברוך הוא אינו כן: אדם נותן פרוטה לעני זוכה ומקבל פני שכינה שנאמר "אני בצדק אחזה פניך אשבעה בהקיץ תמונתך" רבי אלעזר "יהיב פרוטה לעני והדר מצלי אמר (ה) דכתיב "אני בצדק אחזה פניך", מאי "אשבעה בהקיץ תמונתך"? אמר רב נחמן בר יצחק אלו תלמידי חכמים שמנדדין שינה מעיניהם בעולם הזה דכתיב "ה' משביעין מזיו השכינה לעולם הבא, א"ר יונתן מאי דכתיב "מלוה ה' חנון דל אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו כביכול עבד לוה לאיש מלוה. א"ר חייא בר אבא רבי יוחנן (רמי) כתיב "לא יועיל הון ביום עברה" וכתיב "לא יועילו אוצרות רשע וצדקה תציל ממות" שתי צדקות הללו למה? אחת שמצילתו ממיתה משונה ואחת שמצילתו מדינה של גיהנם. ואי זו היא שמצילתו ממיתה משונה? מדינה של גיהנם? ההוא דכתיב ביה "עברה" דכתיב "יום עברה היום ההוא, ואי זו היא שמצילתו ממיתה משונה?

נותנה

א) [תוספ' פאה פ"ד] כהוכות סה.: ב) [תום' פאה פ"ד]: ג) [בילקוט וכנ"י ויחל] וכנ"י אמר ר"ח ב"א אר"י:

צ א מיימוני פ"י מהלי מתנות עניים הל' ג סמג עשין קסב טור"מ ח"ד סי' רמז קפיף ח:

צצ ב מיי' שם הל' מ"ו [טוש"ע ח"מ סי' נב סעי' י] ושוש"ע ח"ד סי' רמב סעי' יד:

רבינו גרשום

צדקה זו עושר שיהיה לו נכסים ועושר שיעשה מהם צדקה: כבוד' זו אגדה בשביל שיודע לדרוש באגדות סכבדין אותו: יש לו לבעל הדין יצר הרע להשיבך ולהשעותך ולומר לך: **ועכשיו אי אתם עושין רצונו של מקום**. לפי שאתם בגלות ואי אתם יכולים לקיים כל התורה: עניים מרודים: שנגרשים מבני אדם ששללום: איכי השתא נפלי. הייתי נידון בסקילה כדאמר בית הסקילה היה גבוה ב' קומות (סנהדרין מה). וכעובדי עבודת כוכבים דכתיב (דברי' יז) וסקלתם באבנ' ומתו: ופרקליפין. סלמדי סניגורי אה: כי אפתי את שלומי בשביל שאינם עושים לא חסד ולא רחמים. הא עושין יהיה להם שלום גדול: מפעפעו. עושהו רך: אני בצדק שאעשה צדקה מתחילה והדר אחזה פניך.

* Ps. 17.15.

נותנה

הגהות הב"ח

(ו) גמרא שם נגייהו בגיגא בגיגא ותות ו' נמחק: (ב) שם כני למיפל מלא דעתיס למר הכתת: (ג) שם כגיגל קצה מס מפעפעו שם קצה מים: (ד) שם ומיתה קצה (מכולם) מו"ם ונ"כ ס"ח מצינה: (ה) שם והדר מלאי למר כתיב כגיגל ותות ו' נמחק: (ו) רש"י ד"ה מות נכו בחלמא כמוצאי יהם הבאה כפ"ד:

נותנה

מדינה של גיהנם: דכתיב "עברה" דכתיב "יום עברה היום ההוא, ואי זו היא שמצילתו ממיתה משונה?

נותנה

מדינה של גיהנם: דכתיב ביה "עברה" דכתיב "יום עברה היום ההוא, ואי זו היא שמצילתו ממיתה משונה?

נותנה

ד' מיתות ב"ד

1. חנק
2. שריפה
3. הרג
4. סקילה

נותנה

ד' מיתות ב"ד

1. חנק
2. שריפה
3. הרג
4. סקילה

נותנה

ד' מיתות ב"ד

1. חנק
2. שריפה
3. הרג
4. סקילה

אלא ל"ק ממונה עליה כרבי חנניא בן תרדיון · פי' נתמן כמותו לגבי לדיק כמותו לא דהא גבתים דבימי תמורתים לא היו לדיקים כמותו ולהכי נקט ר' חנניא בן תרדיון משום מעשה שבא לידו דלעיל דלמאי דמסכת ע"ז (דף י"ז:) מעשה פוריס נחמלפו לי במעות שהנחתי אור בסודריה ושלח לאחוריה וממילא נפקיה לביני עניי והעני טהרה ויודע ממי טהרה ואיט יודע למי נותנה: **נותנה ואינו יודע למי נותנה נטלה ואינו יודע ממי נטלה**: נותנה ואינו יודע למי נותנה לאפוקי מדמר עוקבא נטלה ואינו יודע ממי נטלה לאפוקי מדרבי אבא ואלא היכי ליעביד: ליתיב לארנקי של צדקה מיתיבי מה יעשה אדם ויהיו לו בנים זכרים? ר"א אומר יפזר מעותיו לעניים, ר' יהושע אומר ישמח אשתו לדבר מצוה" א"ר אליעזר בן יעקב אומר "לא יתן אדם פרוטה לארנקי של צדקה אלא א"כ ממונה עליה כר' חנניא בן תרדיון כי קא אמרינן דממני עלה כר' חנניא בן תרדיון. א"ר אבהו אמר משה לפני הקב"ה: רבש"ע במה תרום קרן ישראל: אמר לו לבי' תשא" א"ר אבהו שאלו את שלמה בן דוד "עד היכן כחה של צדקה? אמר להן צאו וראו מה פירש דוד אבא פזר נתן לאביונים צדקתו עומדת לעד קרנו תרום בכבוד" ג) רבי אבא אמר מהבא "הוא מרומים ישבון מצדות סלעים משגבו" מה טעם מרומים ישבון מצדות סלעים משגבו? משום דלחמו נתן ומימיו נאמנים, ואר"א אבהו שאלו את שלמה איזהו בן העולם הבא: אמר להם כל "שבנגר זקניו כבוד ג) כי הא (ד) דאיתקוף בריה דר' יהושע חלש אינגיד א"ל אבוה מאי חזית? א"ל עולם הפוך ראיתי: עליונים למטה ותחתונים למעלה, א"ל-עולם ברור ראית, ואנן היכי חזיתינן? [א"ל] כי היכי דחשבינן הכא רשעים התם, ושמעתי שהיו אומרים ה) "אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו" ושמעתי שהיו אומרים "הרוגי מלכות" אין כל בריה יכולה לעמוד במחיצתן, מאן נינהו: אילימא ר"ע וחבריו משום "הרוגי מלכות" לא, פשיטא, ה) בלאו הכי נמי! אלא הרוגי לוד. תניא אמר להן רבן יוחנן בן זכאי לתלמידיו "בני מהו שאמר הכתוב "צדקה תרומם גוי ואמר "צדקה תרומם גוי" נעשה רבי אליעזר ואמר "צדקה תרומם גוי" אלו ישראל דכתיב "ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ, "ותחד לאומים תחתא" כל צדקה וחסד שאומות עובדי כוכבים עושין חמא הוא להן שאינן עושין אלא לתתגדל בו כמו שנאמר "דרי להתגדל בן להוות מהקרבין ניתוחין לאלהה שמיא ומצליין לחיי מלכא ובנוהי" ודעביד הכי לאו צדקה גמורה היא ו) והתניא האומר "לע (ז) זה לצדקה בשביל שיחיו בני ובשביל שאזכה לעולם הבא" הרי זה צדיק גמור? לא קשיא כאן בישראל כאן בעובד כוכבים נעשה רבי יהושע ואמר "צדקה תרומם גוי" אלו ישראל דכתיב "ומי כעמך ישראל גוי אחד, "ותחד לאומים תחתא" כל צדקה וחסד שאומות עובדי כוכבים עושין חמא הוא להן שאין עושין אלא כדי שתמשך מלכותן שנאמר "להן מלכא מלכי וישפר עליך ותחיך בצדקה פרוק ועויתך במיחן עניין הן תהוי ארכא לשלותיך וגו' נעשה רבן גמליאל ואמר "צדקה תרומם גוי" אלו ישראל דכתיב "ומי כעמך ישראל [וגו']. "ותחד לאומים תחתא" כל צדקה וחסד שעכו"ם עושין חמא הוא להן שאין עושין אלא להתיהר בו, וכל המתיהר נופל בניהנם שנאמר "וד יהיר לין שמו עושה בעברת זדון" ואין "עברה" אלא גיהנם שנאמר "יום עברה היום ההוא" אמר רבן גמליאל עדיין אנו צריכין למודעי רבי אליעזר המודעי אומר "צדקה תרומם גוי" אלו ישראל דכתיב "ומי כעמך ישראל גוי אחד "ותחד לאומים תחתא" כל צדקה וחסד שעכו"ם עושין חמא הוא להן שאין עושין אלא להתיהר בו שנאמר "ויבא אגגנו בן המדתא" ויעש ה' כאשר דבר כי חטאתם להי' ולא שמעתם בקולו והיה לכם הדבר הזה" נעשה רבי נחוניא בן הקנה ואמר "צדקה תרומם גוי וחסד" לישראל "ולאומים חמאה" אמר להם רבן יוחנן בן זכאי לתלמידיו "ראין דברי רבי נחוניא בן הקנה מדברי ומדבריכם לפי שהוא נותן צדקה וחסד לישראל ולעכו"ם חמאה" מכלל דהוא נמי אמר, מאי היא? דתניא אמר להם רבי יוחנן בן זכאי כשם שהחטאת מכפרת על ישראל כך צדקה מכפרת על אומות העולם: *איפרא הורמיז איכזיה דשבור מלכא שדרה מאה ארבע מאה דינרי לקמיה דרבי אמי ולא קבלינהו (ג) שדרינהו קמיה דרבא וקבלינהו משום שלום מלכות, שמע רבי אמי איקפד - אמר ליה ביבש קציר תשברנה נשים באות מאירות אותה" ורבא משום שלום מלכות, ורבי אמי נמי משום שלום מלכות? דאיבעי ליה למפלגינהו לעניי עובדי כוכבים, ורבא נמי לעניי עובדי כוכבים יהבינהו, ור' אמי דאיקפד הוא דלא

עין משפט נר מצוה

צב א ב מיי' פ"י מהל' מתנות עניים הלכה ח סמג עשין קסד טוש"ע י"ד סי' רמט סעיף ז:

צג ג ד מיי' שם פ"ח הלכה ט טוש"ע י"ד סימן רמ סעיף ב:

רבינו גרשום

בתחלה: ואינו יודע למי נותנה. לאפוקי מר עוקבא דסגנא לצדקה אצינורא דדשא של עני העני לא היה יודע מי נתנה שם ומר עוקבא יודע איזה עני נפלה · נטלה העני ואינו יודע ממי נפלה. לאפוקי דר' אבא דציר בסודריה ומשטלו לאחוריו ואותו עני ישראל ושקל. עני היה יודע ממי נטל ור' אבא אינו יודע איזה עני נטלה: יתן לארנקי של צדקה ולא ידע העני מי נתן והנותן לא ידע מי נפל: ישמח אשתו ברבר מצוה · שיפקדנה שלא בזמן ענוה: אלא א"כ ממונה עליה כר' חנינא בן תרדיון שהיה אדם גדול והיה יודע לבדוק למי יתן אלמא (דלא) [דאי לא] מצינן למשכח ממונה כגון זה. הוא עצמו ממזון ונותן. כי אמרינן נמי דיתן לארנקי בשיש ממונה עליה כר' חנינא בן תרדיון · אי לא ימצון הוא עצמו: אמר לו בבי תשא. משום דכתי' · איש כופר נפשו: אמר להן כל שכנגר זקניו כבוד. זה שקנה חכמה כלומר כל שחולקין לו כבוד בשביל הכמתו ולא משום עושרו: עליונים למטה כלומר אותן שהן עליונים בעולם הזה בשביל עשרם ולא בזין הכמתם ושם בעולם הבא שוהין למטה: ותחתונים בעולם הזה שהם הכמים ומסכינין ובני מעשים טובים לא השיבו הבא. לעולם הבא שוהין למעלה: ואנן מאי כלומר איך תלמידי הכמים (תאיך) ותשבין אותם שם: כי היכי דחשבין הכא חשיבין התם והיינו נבר וקניו כבוד: ותלמודו בידו. בגידמא: ר' עקיבא ועשרה תבדיר. פשיטא לתלמר בלא וכותא דתניא דתנו צדיקין נפורים: תרוני לורי' שפעם אותת נמצאת בת מלך הרוגה ומוטלכת בתרוב ולא נודע מי הרגה וחשדו לכל היחידים ורצה המלך לשלחה יד בכולן עד שבאו שנים ומסרו עצמן ואמרו שהן הרגוה והציל את כולם ואלו יודעי' : כאן בישראל. דאמעם"כ לבו לשמים לשם מצוה אבל הרבה אומות אין עושין אלא לשם שמים ומשום הכי דלא עבדיתו צדקה כו': ויבא ויעש וגו' כי יאמר דבר כי חמחתם וגו'. ותומה שעה עשה לצדקה שהיה (ל)מקנת להקב"ה מ"ש שהיה מתיר לת ירמיה מן הזיקים כדכתיב התם: ולא

מקבץ

מראות הצובאות ל' ר' אבהו בבא בתרא פ' בבא קמא ועוד

נוסחא מיושב טפי ל' יוסף בדף ל"ו ע"ב ואת"ל ואנן [כאן] ותו אר"ע ודוק' ואי"ת

נוסחא נעשה ◇ נ"ב ... ל"ב ע"ב ת"ל ואיזה [ספר] "דקוק" צדקה תרומת גי' וחסד לאומים חטאת

הגהות הב"ח

(א) גמרא כי פא דיבר ופא כריש דל' יהושע: (ב) שם פלא ז לצדקה: (ג) שם שדרינהו קמיה דרבא: (ד) תוס' ד"ה ויבא וכו' אפא לצדקה פסיק נרמה כמקנת להקב"ה:

מסורת הש"ס

א) ע"ז דף יז: ב) [נע"י ליתא רבא]: ג) [שם ליתא כי הא דיוסף ברית דר' יהושע בן לוי חלש ואיתנגיד כי הדר א"ל כו']: ד) [פ"ק כתי כתובות עה:]: ה) ס"ל דהא איכא מעשים פובים בלאו ה"נ אלא כו': ו) ס"ל לפי שאין עושין כו' וכן בכולן: ז) מכתיב מי כ"ש ד': ח) [נקמן פת: ע"ש] פ"ז יח:

נוסחא צדקה 3 האומרת

מקבץ

מראות הצובאות ל' ר' אבהו בבא בתרא פ' בבא קמא ועוד

נוסחא ואת"ל ואנן [כאן] ותו אר"ע ודוק' ואי"ת

נוסחא נעשה ◇ נ"ב ... ל"ב ע"ב ת"ל ואיזה [ספר] "דקוק" צדקה תרומת גי' וחסד לאומים חטאת

נוסחא איפרא הורמיז גלוף כסף ל' אמי [א קמא] ורבא קבלם

* אמרי פיגורא הכא: אשתיירא בידא: הכא אמרי פיגורא הכא: הכא אמרי פיגורא הכא: הכא אמרי פיגורא הכ

השותפין פרק ראשון בבא בתרא יא

עין משפט נר מצוה

דלא סיימוה קמיה רב' תמי דלעניי עובדי כוכבים תלקוח כבתי והאך דתמרן לעיל (דף ת.) דשדרה נמי ליפרוק הורמיז למלוה רבה משום שלוח מלכות נמי קבלינהו ולא לחפסר ליה לחלקן לעניי עובדי כוכבים דתמור לגוב דעת הבריות ותפילו דעתו של עובד כוכבים לבל במעות המתחלקות לעניים אין גבינה דעת דליתהו נמי ידעי שיטרחל רגילים לפרנס עניי עובדי כוכבים כדתמרי' במס' ניטין (דף סה:) מפרנסין עניי עובדי כוכבים עם עניי ישראל מפני דרכי שלום: **אמר אמרת כו'** · מטורחך למדנו לפיך נגרת חדס יחידי נומר לך כל המקיים נפש אחת[מישראל]כאילו קיים העולם תורה אור

ולא את האדם עד שיסיד בה ב' קבין וכו' · אף על גב דבכל הני מקרי אדם כדתמרינן בפרק החומר בקדושין (דף סה:) אין לי (נ) אלא בית כור זרע חומר קטורים מנין לרבות סאה ואלי סאה תלקב ואלי תלקב מ"ל אדם מ"מ שיט תשוב לתרום ולזרוע בפחות מט' קבין והא דתמר בסוף כתובות (דף קיב:) תמר ההוא מינא לר' תגינא יאות מלכתיתו (ל) כתרעייהו בית סאה הגיע לי אבל ממנה ממה [ממנה תמר] ממנה עיטור ממנה קטנים כו' האם היה במקום שמתכרך ביומר: הכא

דלא סיימוה קמיה. תניא **אמרו עליו על בנימין הצדיק** שהיה ממונה על קופה של צדקה, פעם אחת באתה אשה לפניו בשני בצורת אמרה לו: רבי פרנסני, אמר לה: העבודה שאין בקופה של צדקה כלום, אמרה לו: רבי אם אין אתה מפרנסני הרי אשה ושבעה בניה מתים, עמד ופרנסה משלו, לימים חלה ונטה למות אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה: רבש"ע אתה אמרת א) כל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא, ובנימין הצדיק שהחיה אשה ושבעה בניה ימות בשנים מועטות הללו? מיד קרעו לו גזר דינו הנא הוסיפו לו עשרים ושתים שנה על שנותיו

ת"ר [ק]מעשה במונבז המלך שבזבז אוצרותיו ואוצרות אבותיו בשני בצורת וחברו עליו אחיו ובית אביו ואמרו לו: אבותיך גנזו ומוסיפו על של אבותם ואתה מבזבזם, אמר להם: אבותי גנזו למטה ואני גנזתי למעלה שנאמר אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקף, אבותי גנזו במקום שהיד שולטת בו ואני גנזתי במקום שאין היד שולטת בו שנאמר צדק ומשפט מכון כסאך, אבותי גנזו דבר שאין עושה פירות ואני גנזתי דבר שעושה פירות שנאמר אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו, אבותי גנזו [אוצרות] ממון ואני גנזתי אוצרות נפשות שנאמר פרי צדיק עץ חיים ולוקח נפשות חכם הוא, אבותי גנזו לאחרים ואני גנזתי לעצמי שנאמר ולך תהיה צדקה אבותי גנזו לעולם הזה ואני גנזתי לעולם הבא שנאמר והלך לפניך צדקך כבוד ה' יאספך: ואם קנה בה בית דירה הרי הוא כאנשי העיר: מתניתין דלא כרשב"ג דתניא רבן שמעון בן גמליאל אומר אם קנה בה בקבל שהוא דר כאנשי העיר והא תניא ורבן שמעון בן גמליאל אומר אם קנה שם קרקע הראויה לבית דירה הרי הוא כאנשי העיר! תרי תנאי ואליבא דרבן שמעון בן גמליאל: **מתני'** גאין חולקין: את החצר עד שיהא ארבע אמות לזה וארבע אמות לזה, ולא את השדה עד שיהא בה תשעה קבין לזה ותשעה קבין לזה כ' יהודה אומר עד שיהא בה תשעת חציי קבין לזה ותשעת חציי קבין לזה, ולא את הגינה עד שיהא בה חצי קב לזה וחצי קב לזה כ' עקיבא אומר בית רובע, ולא את הטרקלין ולא את המרתף ולא את השובך ולא את המטלית ולא את המרחץ ולא את בית הבד ולא את בית השלחין עד שיהא בהן כדי לזה וכדי לזה, זה הכלל כל שיחלק ושמו עליו חולקין ואם לאו אין חולקין, היאמיתי בזמן שאין שניהם רוצים אבל בזמן ששניהם רוצים אפי' פחות מכאן יחלוקו, יוכתבי הקדש אע"פ ששניהם רוצים לא יחלוקו: **גמ'** א"ר אסי א"ר יוחנן ארבע אמות שאמרו-חיץ משל פתחים תניא נמי הכי אין חולקים את החצר עד שיהא בה שמונה אמות לזה ושמונה אמות לזה, והא אנן תנן וארבע אמות לזה וארבע אמות לזה אלא ש"מ כדרבי אסי שמע מינה ואיבא דרבי מירמא תנן אין חולקין את החצר עד שיהא בה ארבע אמות לזה וארבע אמות לזה, והתניא שמונה אמות לזה ושמונה אמות לזה אי"ר אסי אמר ר' יוחנן ארבע אמות שאמרו חיץ משל פתחים. יאמר רב הונא חצר מתחלקת לפי פתחיה רב חסדא אמר נותנין ארבע אמות לכל פתח ופתח והשאר חולקין בשוה תניא כוותיה דרב חסדא פתחים שבחצר יש להן ארבע אמות, היה לזה פתח אחד ולזה שני פתחים זה שיש לו פתח אחד נוטל ארבע אמות וזה שיש לו שני פתחים נוטל שמונה אמות והשאר חולקין בשוה. היה לזה פתח רחב שמונה אמות נוטל שמונה אמות כנגד הפתח וארבע אמות בחצר, וארבע אמות בחצר מאי עבידתייהו? אמר אביי להכי קאמר נוטל שמונה אמות באורך החצר וארבע אמות ברוחב החצר. אמר אמימר "האי פירא דסופלי יש לו ארבע אמות לכל רוח ורוח ולא אמרן אלא דלא מייחד ליה פתחא אבל

רבינו גרשום

לא סיימוה קמיה דחולקי לעניי עובדי כוכבים דאין להם זכות בכך: מונבז מלכי חשמונאים היה: במקום שאין עושין פירות. שהשמטין השנה באוצר אינו מייחר כלום: אם קנה בה קרקע הראוי לבית דירה אע"פ שלא עשה בה דירה: פי': אומר אמות לזה ואמות לזה וכן חץ משל פתחים דלכל פתח יש לו בחצר ד' אמות לפרק משאו, ועכשיו אם יהיה חצר מתחלקת לפי פתחיה ס"ו אמות דאמרי לפתחים ח', ולחלוקת (חלקים) והיינו ח' אמות לכל אחד עם הפתח שלו. ואמר רב הונא חצר מתחלקת לפי פתחיה: שאם הניח לחם אביהן לזה בית אחד לזה ב' פתחים ולזה בית אחד של פתח אחד ולפני בתים הללו היתה חצר מתחלקת אותה חצר לפי פתחיה וזה יש לו ב' פתחים נוטל ב' יתרות מן החצר וזה שאין לו אלא פתח אחד נוטל שליש ולפי שיש חזקת לזה פתוי: ורב חסדא אמר ד' אמות לכל פתח ופתח: ולא כל שהו חצר דאי מיירי מר' ר' לכל פתח חולקין בשוה: נוטל ח' אמות באורך החצר כנגד ח' אמות של החצר הפתח ור' אמות ברוחב החצר כנגד הפתח כלומר דלא שקיל אלא (על) ח' ברוחב ד': פירא דסופלי אם הניחם חצר אחרת נדולה ובתוך אותה חצר היתה פירא דסופלי התירה שמשמיטין גרעיני תמרים לצורך מאכל בהמה וחציר ליורש אחר אותה פירא דסופלי, יש לו ד' אמות לכל רוח: אלא שלא ייחד אבי חיקופתא. לאותה הפירא דסופלי:

* פתוח הסימנים ע"י לוין בבאי תיקון

גמ' תוך ד' אמות: פי' מהו שיהא לו חלק בחצר זה מפני שהוא צריך לפתחו ולהכניס בו כליו ומטלטליו ומשום הכי לא חשיב ליה חלק בחצר אלא כמו שאר כל העולם: **מתני'** אין חולקין את החצר עד שיהא בה ארבע אמות לזה וארבע אמות לזה: ולא את השדה עד שיהא בה תשעה קבין לזה ותשעה קבין לזה: כ' יהודה אומר עד שיהא בה תשעת חציי קבין לזה ותשעת חציי קבין לזה: ולא את הגינה עד שיהא בה חצי קב לזה וחצי קב לזה: כ' עקיבא אומר בית רובע: ולא את הטרקלין ולא את המרתף ולא את השובך ולא את המטלית ולא את המרחץ ולא את בית הבד ולא את בית השלחין עד שיהא בהן כדי לזה וכדי לזה: זה הכלל כל שיחלק ושמו עליו חולקין: ואם לאו אין חולקין: היאמיתי בזמן שאין שניהם רוצים אבל בזמן ששניהם רוצים אפי' פחות מכאן יחלוקו: יוכתבי הקדש אע"פ ששניהם רוצים לא יחלוקו: **גמ'** א"ר אסי א"ר יוחנן ארבע אמות שאמרו-חיץ משל פתחים: תניא נמי הכי: אין חולקין את החצר עד שיהא בה שמונה אמות לזה ושמונה אמות לזה: והא אנן תנן וארבע אמות לזה וארבע אמות לזה: אלא ש"מ כדרבי אסי שמע מינה: ואיבא דרבי מירמא: תנן אין חולקין את החצר עד שיהא בה ארבע אמות לזה וארבע אמות לזה: והתניא שמונה אמות לזה ושמונה אמות לזה: אי"ר אסי אמר ר' יוחנן ארבע אמות שאמרו חיץ משל פתחים: יאמר רב הונא חצר מתחלקת לפי פתחיה: רב חסדא אמר נותנין ארבע אמות לכל פתח ופתח והשאר חולקין בשוה: תניא כוותיה דרב חסדא: פתחים שבחצר יש להן ארבע אמות, היה לזה פתח אחד ולזה שני פתחים: זה שיש לו פתח אחד נוטל ארבע אמות וזה שיש לו שני פתחים נוטל שמונה אמות והשאר חולקין בשוה: היה לזה פתח רחב שמונה אמות נוטל שמונה אמות כנגד הפתח וארבע אמות בחצר, וארבע אמות בחצר מאי עבידתייהו? אמר אביי: להכי קאמר: נוטל שמונה אמות באורך החצר וארבע אמות ברוחב החצר: אמר אמימר: "האי פירא דסופלי יש לו ארבע אמות לכל רוח ורוח: ולא אמרן אלא דלא מייחד ליה פתחא אבל

מבל

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה תמי וכו': (ב) ד"ה מיתן לכל פתח ד' אמות לכאן מן הפתח כעבדו והרוחב כפי רוחב הפתח כנ"ל ומיהכא כרוחב כתב נמחק ומחק ח' ומ"ב סכי קאמר נוטל ח' אמות נאורך כתב דסיינו וכו': (ג) תוס' ד"ה ולא וכו': (ד) ר"ח מיתן לי אלא זרע חומר קטורים כהמשים מנין ת"ל תגינה ורבות לתך סאה תלקב כנ"ל ומיהכא כוי כור ומיהכא ומחק סאה נמחק: (ה) בא"ד מכאמיתו לגרעייהו:

מהנה

הגיהות וביאורים מהולקים אחרים לפ' מהר"ם

נוסח אחר

מהר"ם מלובלין בשם ר' יהונתן מלוניל: חיץ משל פתחים

נוסח אחר

מהר"ם מלובלין בשם ר' יהונתן מלוניל: חיץ משל פתחים

נוסח אחר

נתיבות לבית אחות לפרופי (חסרים בהרבה גרסאות)

צד א מיי' פ"ל מהלכי כוחא ומכירה נפק"מ הלכה עח:

צה ב ג ד מיי' פ"ל מהלכי שכנים הלכ' ד ופ"ב הלכה ל ממב עבדן סב עמוש"ע מ"מ סי' קמח סעיף ג:

צו ה מיי' שם פ"ל הלכ' ה ממב שם:

צו ו מיי' שם הלכ' ד ממב שם עמוש"ע שם סעיף ג:

צח ז ח מיי' שם פ"ב הלכה ט ממב שם עמוש"ע מ"מ סי' קמב סעיף ו:

צט ם מיי' שם הלכ' ט ופמב שם עמוש"ע מ"מ סי' קמב סעיף ג:

ק י כ ל מיי' שם ופמב שם עמוש"ע שם סי' קמב סעיף ו:

קא מ נ מיי' שם הלכ' כ עמוש"ע שם ס"ב:

נוסח אחר

מחסר במונבז המלך שבזבז אוצרות המלך שבמגדל בקופות בבית-ואחזו בו ואמרו לו אבותיך גנזו

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה תמי וכו': (ו) ד"ה מיתן לכל פתח ד' אמות לכאן מן הפתח כעבדו והרוחב כפי רוחב הפתח כנ"ל ומיהכא כרוחב כתב נמחק ומחק ח' ומ"ב סכי קאמר נוטל ח' אמות נאורך כתב דסיינו וכו': (ז) תוס' ד"ה ולא וכו': (ח) ר"ח מיתן לי אלא זרע חומר קטורים כהמשים מנין ת"ל תגינה ורבות לתך סאה תלקב כנ"ל ומיהכא כוי כור ומיהכא ומחק סאה נמחק: (ט) בא"ד מכאמיתו לגרעייהו:

מהנה

הגיהות וביאורים מהולקים אחרים לפ' מהר"ם

נוסח אחר

מהר"ם מלובלין בשם ר' יהונתן מלוניל: חיץ משל פתחים

נוסח אחר

נתיבות לבית אחות לפרופי (חסרים בהרבה גרסאות)

הבא לאפוקי דמעייל לגוואי ומפרק. פרש"י דסתם אכסדרה אין לה דפנות כלל וגגה נמי בסוף פ' כל גגות (עירובין דף ז:: וסוכ"ה בסוכה) כי לית ליה לשמואל פי מקרה כל' לחיל בני' באכסדרה אלמן לה דפנות כלל לית ליה לשמואל פי מקרה ויורד וסוכה כגון אכסדרה בבקעה דאין שמואל מצטרפין לה לגג' לחיל בגלגל לית ליה להיהו חם יש בו דופן לחד תימרי' בני' פי מקרה ולר"י נראה דסתם אכסדרה יש לה גלגל מחיות (נקמן דף כה:) כדאמר בגלי יחסור (שם) דעולם הזה לאכסדרה הוא דומה דרוח לפנים ליה מסוכנת וסכוך פרק כל גגות (עירובין דף ז:) גרכי' כי לית ליה בני' לחיל בתרכע לית ליה פי' בגלגל כאלין כי חם יש גלגל מחיות לית לתמרי' פי מקרה ברביעית לחיל בני' כשיש גלגל גם ממחיה ברביעית תמר פי מקרה ואכסדרה דבי רב יש לה נמי גלגל מחיות גמורות וברביעית גבוהה ד' אמות ואכסדרה דומיתת הרביעית ליכה גבוהה רק עשרה טפחים לר' נמי דבי רב גבוהה רביעית עשרה ורומיתת פחות מעשרה טפחים: **בעא** רב הונא מרב חמא בר' חנינא אכסדרה דבי רב מהו לעשות בה חלונות לאורה ולאויר מי אמרינן כיון דלית בה ד' אמות לא עבדי ליה חלונות או דילמא כיון דמיחזי כבי' עבדי ליה חלונות תיקו: **אבל** מייחד ליה פיתחא אין לו אלא ארבע אמות לפני פתחו "אכסדרה אין לה ד' אמות-טעמא מאי "משום פירוק משאו, הבא אפשר דעייל לגואי ומפרק מתיב רב ששת אחד שערי בתים ואחד [שערי] אכסדראות יש להן ד' אמות כי תניא התניא באכסדרה דבי רב אמות פשיטא אידרון מעליא הוא אלא באכסדרה רומיתא ת"ר בית שער אכסדרה ומרפסת יש לה ד' אמות "היו חמשה בתים פתוחין למרפסת אין להן אלא ד' אמות בלבד בעא מיניה ר' יוחנן מר' ינאי לול של תרנגולין יש לו ד' אמות או אין לו ד' אמות א"ל טעמא מאי משום פירוק משאו הכא במאי עסקינן ממפה ועולה ממפה ויורד בעא מיניה רבא מרב נחמן בית חציו מקורה וחציו אינו מקורה יש לו ד' אמות או אין לו ד' אמות א"ל לא שנו אלא שלא פירץ את מעבירו אבל פירץ את פצימו בני מבוי מעכבין עליו א"ל אביי לרבא תניא דמסייע לך בית

אבל מייחד ליה פיתחא אין לו אלא ארבע אמות לפני פתחו/אמר רב הונא "אכסדרה אין לה ד' אמות-טעמא מאי "משום פירוק משאו, הבא אפשר דעייל לגואי ומפרק מתיב רב ששת אחד שערי בתים ואחד [שערי] אכסדראות יש להן ד' אמות כי תניא התניא באכסדרה דבי רב אמות פשיטא אידרון מעליא הוא אלא באכסדרה רומיתא ת"ר בית שער אכסדרה ומרפסת יש לה ד' אמות "היו חמשה בתים פתוחין למרפסת אין להן אלא ד' אמות בלבד בעא מיניה ר' יוחנן מר' ינאי לול של תרנגולין יש לו ד' אמות או אין לו ד' אמות א"ל טעמא מאי משום פירוק משאו הכא במאי עסקינן ממפה ועולה ממפה ויורד בעא מיניה רבא מרב נחמן בית חציו מקורה וחציו אינו מקורה יש לו ד' אמות או אין לו ד' אמות א"ל לא שנו אלא שלא פירץ את מעבירו אבל פירץ את פצימו בני מבוי מעכבין עליו א"ל אביי לרבא תניא דמסייע לך

בעא רב הונא מרב חמא בר' חנינא אכסדרה דבי רב מהו לעשות בה חלונות לאורה ולאויר מי אמרינן כיון דלית בה ד' אמות לא עבדי ליה חלונות או דילמא כיון דמיחזי כבי' עבדי ליה חלונות תיקו: **אבסניא** לפי פתחים כו': פירש רבינו חננאל דמיבעיא ליה שיירא שחמה במקום אחד הוזל לון מזונין: **אחד** מבני מבוי שבקש לסתום כנגד פתחו · פירש הקונטרס להקף מחיות סביבות התרכע לחות שיש לו במבוי כנגד פתחו וקשה לרבינו יצחק דלח מלינו שיהא לו תרכע לחות במבוי חלח בחלר ונראלה לרבינו יצחק כפי' רבינו חננאל כגון שיוסב סכוף המבוי חלל לד סתומה וזולה לסתום כנגד פתחו כל דזוחב הנוכרי והשתא קאמר רב הונא שמעכבין עליו בני המבוי אע"פ שסם מזיונים לפי שמרבה עליהם חת הדרך פי' רגל בני חדם שיכולין לומר בני המבוי [לקח] כשיש רשים במבוי יכולים ליכנס עד סוף המבוי ויש שסתימה מרבה עליו לח הדרך ע"י בני חדם הדוכרים עליו במבוי ולף לחלרות יעטרכו ליכנס מרוב דוחק ומיעו לכון מרבה עליהם חת הדרך בעניין זה לימן לקמן בחזקת הבתים (דף מה:) נקח בית בחלר לחרים לח יפחתנו לח לסתום ולח לפרוץ בגמרת (דף ס:) מפי שמרבה עליהם חת הדרך להיטו רגל בני חדם ובסוסבסחת דפ"ק לחלימין חניח יש לו סתח בכרמו לרבי' ומבקש לפותחו לחלר המותפים יכולים לעכב על ידו מפני שמרבה עליהם חת הדרך: **והפניימית** מסחמסת עם סלון ומסחמסת לעלמה.

מבל מייחד ליה פיתחא · סהיה לו פתח לסוף ביתו לחל סחפירה ולכך לוחו פתח היה רגיל להלייך הגרעינין ולישלן חין לו בחלר בחביל החפירה לחת ר' חמות שלפני לוחו פתח: **אכסדרה** · (נ) שיש לו לפחח לחלר: **חין לו ד' חמות** · בחלוקה החלר לעלמה · חמר רבנן שיש לפחח ביח ד' חמות **משום פירוק משאו** · שיפרק שם משחו מועל חמרו לפי שסחם בית חינו פנוי מכלים וחי חפשר להכניסם חמור עם משחו בבית לפרק לסס: **הבא** · בחכסדרה כיון ג) (דלית) לה דפנות חפשר דמעייל לגגחו ומפרק: **אכסדרה דבי רב** · דפנות סביב לה חלת סמוקפין חלוטות: **אכסדרה דומיתא** · מוקפות דפנות נמוכות חלין מניעות לחקרה: **בית שער** · בית קטן שלפני פתח טרקלין וקורין לו פורק"ח בלע"ז: **מרפסת** · חלויי"ל והרבה פתחי עלייה פתוחין לו ושלין עוליו דרך סולם לחמד מקורין דגרי"ל: **אין לפחות מלא מרבע חמות** · בין כולן חלל רגלי הסולם: **גול של תרנגולין** · בית קטן שמגדלין בו תרנגולין ויש לו פתח לחלר: **יש לו ד' חמות** · בחלר חו לח · **מפסח ועולה** · התרנגול מפסח ועורה ועולה דרך לחת הכותל לחוך הלול: **בית מלא מקורה כו'** · ופתוח לחלר יש לו ד' חמות בחלר חו לח: **לא מבעיא קירוין מלגיו** · והחלי שלוח מקורה לגד החלר דחין לו לחבעל חמות חו לח בחלר חו לח חלח **מבעיא קירוין מלגיו** · חיל לו לחבעל חמות בחלר חו לח חפילו למחר חמות חו לח חפילו למחר חמות חו לח חפילו למחר חמות

בית סתום. סתיה לו פתח לחצר ושתמו. יש לו ד' אמות. בתוקת החצר לח כתו לחלוק כלילו הוה פתוח: אינו מעמת סביביו אלא מתם פתוח: פרץ פתח פנימי. הרי הוא כקבר ומכחים טימחו לח סביבות הקבר ד' אמות כדי שלא יקרבו עוני טהרות עד הקבר ויהיולו ולח לתרעוייהו: לעיר אחרת. לדרך עיר אחרת: וכקשו בני העיר. שהמבוחות בה לחומתן מלחריכים: בני חופה העיר. החזרת מעכבין עליהן שכבר הוחזקו לדרכן דרך תוכן המבוחות: בני ר"ה מעכבין. לשון המבוחות: ברה"ר דמו. לענין שפך טומחה בה"ר: ונלא פיש. שלפי רבו טומחתו לפניס מד' אמות מעכבין עליהן: בי רבי יומא. כית קבורת יוס לחד לזהכון לזה(לח חזרו) מלחריכים מלרבמיהן לח מרבי(דברים כג): ה"ג בי רבי יומא מלי לח ילח יומא וכרא לח יומא כרא(לח הוי ילח יומא כרא לח הוי לי בעים לימח יומא דזרעא בחריכא דכרא ולח כעים לימח יומא דזרעא: בעים לימח יומא דזרעא. כעים הזרע הוא נוח לחרוס שכבר נחרס כעים: בי יומא כרא. לומר כעים יומי כרא לח סוי. לומר כעים הגיר היולך שכוך שוורים ין בו כדי מלחכם ב' ימים ויש בו יותר מכדי מלחכת יום לחד: ולח יומא כרא. של לחרם כחציר: ולח יומא כרא. של לחרם כחציר ושמה מחיצה כל כביבו ומחיצה כל כביבו ין לה כוכה: ולח יכול שוורים כעים הזרע: בי בעים לימח יומא דזרעא. וכקה קשיא לך מרי יומי כרא לח הוי כחלמת לכרי וחו כעים הגיר היכ ביומא דזרעא, וכקלמת ביומא דזרעא לח הוי יומא, וכקלמת לח הוי יומא דזרעא, וכה"ל עסקינן ביומי עסרין ויב עורה כעים כעים בזרע כעים הגיר: בעים לימח יומא דזרעא. וכקה קשיא לך מרי יומי כרא לח הוי יומא דזרעא, וכקלמת יומי כרא לח סוי, כלהו כעים הגיר ויומא דזרעא הוי מרי יומי כרא: ונשון זה גנון: דומה. לח סי לן לן כור שממנו מעקין קדה: בי דלו יומא. על שיכה כו כלי. להקוקין קדה כלי פעולה יום לזה וכלי פעולה יום לזה במים שבר פועל: פרדיסא. כרם: ג' קנין. לכל לחד לפי חשבון כחתים כחבר המקבן: אין לנו אלא דברי נביאות. כלא טעם: אוניפא. כל ר"ב נפוים קרי אוניפא: דרקיון. עודר: ינילה נבואה בן. מלון לח לנו לעיל לן לנו אלא דברי נביאות שכתבו הנביאים לנו: לא נביא הוא ולא בן נביא הוא. לח הכם כלום ולח לימח נביא: לא נביא ולא בן נביא. לח הכם כלום ולח לימח נביא מן הנביאים ולינהה לחכמים מכלל דמעיקרא לח היה נבואה לחכמים: כבי הלמד מעיא שניעלה מן הנביאים. לחיכם חכמים(מן חכמים לן ניעלה (ל) *)ונביאים יש להן לבב חכמה: פדיון. כלא טעם: שלח ניעלה מן חכמים: *) [נכרס"י שנעלה מיחת ונביח יש לו לבב חכמה].

משמיה

קלמר לח הוה להו טעם ביחה לעוברי עבירה הח מפיק ליה מדכתיב מים נטרים ימחקו (משלי ט) כדפריך הכח ויל"ל לחיכח המס כדמפיק הכח מיטל טעם ביחה ומעוברי עבירה לח ניעלה ולח חם להקשות כלל מקום: [ועי"מ תום' ניסין נב. ד"ה ומפום וכו']:

כל

יום חמה כי חיסים וח חזכון ושחשבון ביחור וגב' שעות ביום יכול לחרחה ולחקנה כל חמחוך ונמצא שמשפיר בעל השדה מפ' שעות למפלה ואי בי רבי יומא כרבא כאחרונה יש מלאכה לפועל כאחרון לחרחש ביעות החמה מפ' שעות למפלה ולקמר עמו בבריחו נביעות מה במע ובמחה לבל לח בחלה ולקמר עמו דבריהן כדברי נביעות מה כפבך לי לחבר הוח לח ניעמה בהלכל ולי לח מבר הוח לח ניעמה בהלכל וכן ד"ל בפוסק פ' כילד מעבדין (פירוסין דף פ: ופס ד"ס מין): אמין חכם לח נכיח הוח: ולח"ס בפ' בן סורר (סנהדרין דף עב:) דקלמר מפחכב בהמ"ק ניעל טעם ביחה ובינן(לשוברי עבירה הקביו נמי לחעו קדום כחיב ה"מ(לר הקבר למכיימי מחיעו) כלמיך הכח ויל"ל לחיכח המס

טהור ה"מ(לר הקבר למכיימי מחיעו) לחבל (ה)בעלמח חפים לכך נרלה לו לפרש כגון סיס זיזין הרבה בולעין מן הבים מכל לר ויש בהן פותח טפח (ו) לכל לחד ונבללה פרץ פימיו לף עלפי שבסחמו לין מעמת מחת הלמר זיזין שבסחמו לין מת עומד לנלח דרך פחח לבל לם פרץ פימיו וחזר ובנלן כלמר כותל ולין כלן פחח כלל מעמת כל סביביו דכל זיז ויז לין לינה לספוקי דממה דרך מחת לוחו ויש יולת מקבים ויש ליקב פי' הקונטרס דבים נמי לין ממיימי מחיעה דחע"ג דליכה למיקב שמת יעלה על הבים מ"מ לין לינה למיקב שמת יגע בכמלי דקבר מעמת במנע חפי' מן הלד כדמוכח בסמ"ק בפרקם פרה חדומה(ז)בקבר זה קבר סחום לף חינו בלל פחוח לחמת ק"ו ומה לחל שהוח מקבל עומחה לינו מעמת מכל הלדדין דבהוח פחוח הקבר לחינו מקבל עומחה לינו דין בלל לקיקת מכל הלדדין דבהוח פחוח מעמת דבקבוח סחום מעמת לף בעונג בו מן הלד:

מצר שהחזיקו בו רבים אסור לקלקלו · סיטו כשהחזיקו כרבות לבל לם בלין לו להחזיק בלל כרבות יש לממות בילם ולעקור פיטרו: ולימיב כדמוכח בשמעתי (ב"ק דף כח: ופס): **ולא** פליגי מר כי לחריה ומר כי לחריה · פי' ר"י ב"ר מרדכי דבחמריה דרבי יהודה היה קרקע ומקום ומוב והיה מקום לעמות בחמנה בחלי קבין(ח)לבל בחריה דחנן בלל קמח היה קרקע טוב כל קרקיפה מקום לעמות בפחות מחמנה קבין ולף על פי בלל היה בו כדי מריקת יום רלתי היה לעמות ונשחת בעי בבבל מלי בלין לו לבל מריקת יום בבבל ולעמות בבבל כדי לחי בי רבי יומא כרבא לחאי בישנא לא חזי יומא כרבא ואי לא חזי יומא כרבא לחאי בישנא לא חזי יומא זרע דבל שחרש ביום כרבא יכול לחרש ביום ונרשה בפחוח פפ' שעות בראשי פפ' ובין ונרשה בבל חזי יומא כרבא ולא חזי יומא זרע לעולם חזי דאמ"ר דניחא לחרש ונרשה באותו יום ונרשה בפעמים · ואיבעיא אימא ברבא ונקשיא ל"ל לא חזי חזי חזי יומי כרבא לחאי לישנא · לעולם אימא חזי יומי בחרורי ארץ פרשים הוא ובחבולה היא קשה הרבה בבל מה שחרש בב' ימים חיכף לקבירה יכול לחרש ביום אחר ונרשה בבל יום אחר וכ"ל קבלה"י אנ"י מר' אבי"ל חבירי · חבינו בזה הענין · חיכא דמי אי בי רבי יומא כרבא מבין בורעא ובין ונרישה ובין ונרישה שחרשו אחרת ביבות השמים לבר מבריבה ראשונה שבורבין ביומי החמה חורשין אותה ביומות [לחרש] מפי שחרא נחרמ לחרש ואם נרלך יום אחר למלאכה לפועל אחר בין ונרישה לבין ונרישה אפילו חבי ליכא יומא כרבא

יום חמה כי חיסים וח אחזכון ושחשבון ביחור וגב' שעות ביום יכול לחרחה ולחקנה כל חמחוך ונמצא שמשפיר בעל השדה מפ' שעות למפלה ואי בי רבי יומא כרבא כאחרונה יש מלאכה לפועל אחר לחרחש ביעות החמה מפ' שעות למפלה ולקמר עמו בבריחו נביעות מה במע ובמחה לבל לח בחלה ולקמר עמו דבריהן כדברי נביעות מה כפבך לי לחבר הוח לח ניעמה בהלכל ולי לח מבר הוח לח ניעמה בהלכל וכן ד"ל בפוסק פ' כילד מעבדין (פירוסין דף פ: ופס ד"ס מין): אמין חכם לח נכיח הוח: ולח"ס בפ' בן סורר (סנהדרין דף עב:) דקלמר מפחכב בהמ"ק ניעל טעם ביחה ובינן(לשוברי עבירה הקביו נמי לחעו קדום כחיב ה"מ(לר הקבר למכיימי מחיעו) כלמיך הכח ויל"ל לחיכח המס כדמפיק הכח מיטל טעם ביחה ומעוברי עבירה לח ניעלה ולח חם להקשות כלל מקום: [ועי"מ תום' ניסין נב. ד"ה ומפום וכו']:

פרץ פימיו מעמת כל סביביו · פי' הקונטר' כל סביביו ד' לחמת כקבר ולין נרלה לר' שלמקוקין דמכיימי מחיעו ולינה למיקב שמת יעלה על הבים ויחיבל עניו לין נלמיקב שלמת ד' לחמת סביביו כדמוכח בפ' מקום מלמהה(שפה לד מד:)בין חלר הקבר הטומח כחוכה

מצר שהחזיקו בו רבים אסור לקלקלו · סיטו כשהחזיקו כרבות לבל לם בלין לו להחזיק בלל כרבות יש לממות בילם ולעקור פיטרו: ולימיב כדמוכח בשמעתי (ב"ק דף כח: ופס): **ולא** פליגי מר כי לחריה ומר כי לחריה · פי' ר"י ב"ר מרדכי דבחמריה דרבי יהודה היה קרקע ומקום ומוב והיה מקום לעמות בחמנה בחלי קבין(ח)לבל בחריה דחנן בלל קמח היה קרקע טוב כל קרקיפה מקום לעמות בפחות מחמנה קבין ולף על פי בלל היה בו כדי מריקת יום רלתי היה לעמות ונשחת בעי בבבל מלי בלין לו לבל מריקת יום בבבל ולעמות בבבל כדי לחי בי רבי יומא כרבא לחאי בישנא לא חזי יומא כרבא ואי לא חזי יומא כרבא לחאי בישנא לא חזי יומא זרע דבל שחרש ביום כרבא יכול לחרש ביום ונרשה בפחוח פפ' שעות בראשי פפ' ובין ונרישה בבל חזי יומא כרבא ולא חזי יומא זרע לעולם חזי דאמ"ר דניחא לחרש ונרשה באותו יום ונרשה בפעמים · ואיבעיא אימא ברבא ונקשיא ל"ל לא חזי חזי חזי יומי כרבא לחאי לישנא · לעולם אימא חזי יומי בחרורי ארץ פרשים הוא ובחבולה היא קשה הרבה בבל מה שחרש בב' ימים חיכף לקבירה יכול לחרש ביום ונרשה בבל יום אחר וכ"ל קבלה"י אנ"י מר' אבי"ל חבירי · חבינו בזה הענין · חיכא דמי אי בי רבי יומא כרבא מבין בורעא ובין ונרישה ובין ונרישה שחרשו אחרת ביבות השמים לבר מבריבה ראשונה שבורבין ביומי החמה חורשין אותה ביומות [לחרש] מפי שחרא נחרמ לחרש ואם נרלך יום אחר למלאכה לפועל אחר בין ונרישה לבין ונרישה אפילו חבי ליכא יומא כרבא

רבינו גרשום

מעכבין אלא שלא פרץ את פתיחו ובאיל שאין אינו מספיק בו לפתוחו: אם ההמה בניה אע"פ שכתום הוא·הואיל ולא פרץ את פתיחו אינו בסמא כל סביביו רבית בר' אמות בקבר דאיכא למימר הואיל שלא עקר הצינורי ולא פתחו לגמרי באותו פתח יפתחו ויצאו אבל פרץ את פתיחו ופתחו מהבל בסמא כל סביביו דיש לדון קבר הואיל ופתחו מכל צדדיו בקבר דמוחאה בוקעת ויוצאה ולילה לטימר מן הצד יוצאות: ענין אחר שלא פרץ את פתיחו ולא פתחו כלומר היה סתום הפתח והמחוות אלא בנה בנין סתימה עליהן דמחוך שלא עקרן ודאי היה דעתו לפתוח להבי אין מעכבין בו פלפחות · ודיקא נמי דתנא נבי בית האע"ב דסתום פתוח יש לו ד' אמות והיינו נמי ס ע ם א [כית] ולא פרץ פתיחו והיה דעתו לפתחה: קבר שיש לאדם בחצירו ושמה מהיצה סביב כל סביביו ומיכון · והשתא אע"ג דאיכא פתח בהגבלת הקבר ואיכא פתח בהגבלת מדינה · אם כשסרה אותו פתח לא פרץ פצימה כיון דנראה בקבר התחח · כאן דאיכא לפתוח רבי ובוקעת בין את הסומאה ומספא אבל אם פרץ בסביביו · אבל אם פרץ הוי כאחר כותל לא לם": מבואות המפולשות פתוחין לעיר אהרת · כלומר דנהיגו בני העיר אותה לעבור דרך האי מבוי לחבי ולילנא לעיר זו ולצאת מפנה לאחרת]: המפולשין לרשות הרבים · כלומר להיות מי לחיין לעבר בני רה"ר ליכנס בחבוי כל שעה שירצו: מבוי מינה הני מילי המעכבין למיפתר לחרות דרך הלי מבוי לילנא לעיר זו ולצאת מפנה לאחרת: [לקלקל]. לשון קלקול: **ולא** פליגי מר כי לחריה ומר כי לחריה · פי' ר"י ב"ר מרדכי דבחמריה דרבי יהודה היה קרקע ומקום ומוב והיה מקום לעמות בחמנה בחלי קבין(ח)לבל בחריה דחנן בלל קמח היה קרקע טוב כל קרקיפה מקום לעמות בפחות מחמנה קבין ולף על פי בלל היה בו כדי מריקת יום רלתי היה לעמות ונשחת בעי בבבל מלי בלין לו לבל מריקת יום בבבל ולעמות בבבל כדי לחי בי רבי יומא כרבא לחאי בישנא לא חזי יומא כרבא ואי לא חזי יומא כרבא לחאי בישנא לא חזי יומא זרע דבל שחרש ביום כרבא יכול לחרש ביום ונרשה בפחוח פפ' שעות בראשי פפ' ובין ונרישה בבל חזי יומא כרבא ולא חזי יומא זרע לעולם חזי דאמ"ר דניחא לחרש ונרשה באותו יום ונרשה בפעמים · ואיבעיא אימא ברבא ונקשיא ל"ל לא חזי חזי חזי יומי כרבא לחאי לישנא · לעולם אימא חזי יומי בחרורי ארץ פרשים הוא ובחבולה היא קשה הרבה בבל מה שחרש בב' ימים חיכף לקבירה יכול לחרש ביום ונרשה בבל יום אחר וכ"ל קבלה"י אנ"י מר' אבי"ל חבירי · חבינו בזה הענין · חיכא דמי אי בי רבי יומא כרבא מבין בורעא ובין ונרישה ובין ונרישה שחרשו אחרת ביבות השמים לבר מבריבה ראשונה שבורבין ביומי החמה חורשין אותה ביומות [לחרש] מפי שחרא נחרמ לחרש ואם נרלך יום אחר למלאכה לפועל אחר בין ונרישה לבין ונרישה אפילו חבי ליכא יומא כרבא

רבינו גרשום

איבעיא אים יומא זרעא. ודקא קשיא לך לא הוי יומא כרבא: דכריבותיי שוורש באותו יום שחיכף לקבירה. בעמים מה שחורש בפ' שעות חזור ושונה בג' שעות והוה שוה בשוה: איבעיא אימא יומא כרבא. ודקא קשיא לך לא הוי חרי יומא זרעא. לקלקל אי כא חרי יומי זרעא: בהדורי. שהארץ קשה ויורע ולעים ומרשין היא ומה שפוחל חורש ביום אחר חיכף לקבירה ומוחקת וצריך לחרוש בה פעולה ב' ימים דורעה מחמת הקשיות שמחקשה אחר חרישה קצירה. ול"א. מונה בספרים חיכי דמי אי בי רבי יומי זרעה לא חי חרי יומי כרבא · בואי לישנא משמע דפפי חורש השוחל בחצי פ' שעות ריום ונרעה מבבוקה יומא דכרבא דכבר רביכא אוקא דחרישה כבר הוא וימנא והכי קאמר לא חזי [חרי] יומי כרבא דפפי מיומא הוי אבל לא הוי פפולה חרי יומי ואי בי רבי יומא כרבא לחאי לישנא לא חזי יומא זרע לעולם חזי דאמ"ר דניחא לחרוש ביום ונרשה באותו יום ונרשה בפעמים · ואיבעיא אימא ברבא ונקשיא ל"ל לא חזי חזי חזי יומי כרבא לחאי לישנא · לעולם אימא חזי יומי בחרורי ארץ פרשים הוא ובחבולה היא קשה הרבה בבל מה שחרש בב' ימים חיכף לקבירה יכול לחרש ביום ונרשה בבל יום אחר וכ"ל קבלה"י אנ"י מר' אבי"ל חבירי · חבינו בזה הענין · חיכא דמי אי בי רבי יומא כרבא מבין בורעא ובין ונרישה ובין ונרישה שחרשו אחרת ביבות השמים לבר מבריבה ראשונה שבורבין ביומי החמה חורשין אותה ביומות [לחרש] מפי שחרא נחרמ לחרש ואם נרלך יום אחר למלאכה לפועל אחר בין ונרישה לבין ונרישה אפילו חבי ליכא יומא כרבא

א) שנת קמו: ב) תוספתא דמלטות פסק"ג: ג) ב"ק קג: ס"ב קמ: [וכך סי' ע"ס דף ק: ק"ס] ד) פסחים ג' ובי"ב ה) עירובין סי: כתובות סה. ו) [ג"כ בשיטת לכל כו']:

רבינו גרשום

מעכבין אלא שלא פרץ את פתיחו ובאיל שאין אינו מספיק בו לפתוחו: אם ההמה בניה אע"פ שכתום הוא·הואיל ולא פרץ את פתיחו אינו בסמא כל סביביו רבית בר' אמות בקבר דאיכא למימר הואיל שלא עקר הצינורי ולא פתחו לגמרי באותו פתח יפתחו ויצאו אבל פרץ את פתיחו ופתחו מהבל בסמא כל סביביו דיש לדון קבר הואיל ופתחו מכל צדדיו בקבר דמוחאה בוקעת ויוצאה ולילה לטימר מן הצד יוצאות: ענין אחר שלא פרץ את פתיחו ולא פתחו כלומר היה סתום הפתח והמחוות אלא בנה בנין סתימה עליהן דמחוך שלא עקרן ודאי היה דעתו לפתוח להבי אין מעכבין בו פלפחות · ודיקא נמי דתנא נבי בית האע"ב דסתום פתוח יש לו ד' אמות והיינו נמי ס ע ם א [כית] ולא פרץ פתיחו והיה דעתו לפתחה: קבר שיש לאדם בחצירו ושמה מהיצה סביב כל סביביו ומיכון · והשתא אע"ג דאיכא פתח בהגבלת הקבר ואיכא פתח בהגבלת מדינה · אם כשסרה אותו פתח לא פרץ פצימה כיון דנראה בקבר התחח · כאן דאיכא לפתוח רבי ובוקעת בין את הסומאה ומספא אבל אם פרץ בסביביו · אבל אם פרץ הוי כאחר כותל לא לם": מבואות המפולשות פתוחין לעיר · כלומר דנהיגו בני העיר אותה לעבור דרך האי מבוי לחבי ולילנא לעיר זו ולצאת מפנה לאחרת]: המפולשין לרשות הרבים · כלומר להיות מי לחיין לעבר בני רה"ר ליכנס בחבוי כל שעה שירצו: מבוי מינה הני מילי המעכבין למיפתר לחרות דרך הלי מבוי לילנא לעיר זו ולצאת מפנה לאחרת: [לקלקל]. לשון קלקול: **ולא** פליגי מר כי לחריה ומר כי לחריה · פי' ר"י ב"ר מרדכי דבחמריה דרבי יהודה היה קרקע ומקום ומוב והיה מקום לעמות בחמנה בחלי קבין(ח)לבל בחריה דחנן בלל קמח היה קרקע טוב כל קרקיפה מקום לעמות בפחות מחמנה קבין ולף על פי בלל היה בו כדי מריקת יום רלתי היה לעמות ונשחת בעי בבבל מלי בלין לו לבל מריקת יום בבבל ולעמות בבבל כדי לחי בי רבי יומא כרבא לחאי בישנא לא חזי יומא כרבא ואי לא חזי יומא כרבא לחאי בישנא לא חזי יומא זרע דבל שחרש ביום כרבא יכול לחרש ביום ונרשה בפחוח פפ' שעות בראשי פפ' ובין ונרישה בבל חזי יומא כרבא ולא חזי יומא זרע לעולם חזי דאמ"ר דניחא לחרש ונרשה באותו יום ונרשה בפעמים · ואיבעיא אימא ברבא ונקשיא ל"ל לא חזי חזי חזי יומי כרבא לחאי לישנא · לעולם אימא חזי יומי בחרורי ארץ פרשים הוא ובחבולה היא קשה הרבה בבל מה שחרש בב' ימים חיכף לקבירה יכול לחרש ביום ונרשה בבל יום אחר וכ"ל קבלה"י אנ"י מר' אבי"ל חבירי · חבינו בזה הענין · חיכא דמי אי בי רבי יומא כרבא מבין בורעא ובין ונרישה ובין ונרישה שחרשו אחרת ביבות השמים לבר מבריבה ראשונה שבורבין ביומי החמה חורשין אותה ביומות [לחרש] מפי שחרא נחרמ לחרש ואם נרלך יום אחר למלאכה לפועל אחר בין ונרישה לבין ונרישה אפילו חבי ליכא יומא כרבא

הגהות הב"ח (א) גמ' מפום דכי יהודה אמר כי דאמר כי אמרי אמר מר עוקבא: (ב) ר"ש ד"ה כי מרי וכו' עד ומשו' ומשו' ומשו'

כל המעיין ט"ו כמהרה מעיין ט' · וכשילהי מרוכה(ב"ק דף ס: וסה ד"ה לשלום)דקתאמר כך אחת נופלת לשלום אין מעיינין ליכל למימר למחר אתחיל למר לה כמהרה מעיין שהיה מיהו אזיר והו וכשרואה שלא החזירוהו שוב אמר לשולם אין מעיינין ט: חלק כסר ותוך אור משמיה דר' עקיבא בר יוסף כוותיה, אמר רב אשי ומאי קישיא דלמא להא מילתא בר מוליה הוא, אלא אמר בר אשי תדע דאמר גבריא רבה מילתא ומתאמרא הלכה למשה מסיני כוותיה (א)דלמא כסיפא בארובה? ולאו מעה (ו) (להיב). א"ר יוחנן מיום שחרב בית המקדש ניטלה נבואה מן הנביאים וניתנה לשלשום ולחכמים, לשלשום מאי היא כי הא דמר בר רב אשי דהוה קאי בריסתקא דמחוזא שמעיה להדהוא שוטה דקאמר: ריש מתיבתא דמלך (ג) במתא מחסיא טבוסי' חתים, אמר: מאן חתים טבוסי-ברבנן, אנא, שמע מינה לדידי קיימא לי שערא קם ארא, אדארא אימנו רבנן לאוחביה לרב אדא מדפתי בריש כיון דשמעי ראתא: שדור ווגא דדבנן לגביה לאימלוכי ביה (ג) (עכבי) דהדר שדור ווגא דדבנן אדרגא (עכבי) גביה עד דמלו בי עשרה, כיון דמלו בי עשרה פתח הוא ואמנא ודרש לפי שאין פותחין בכלה פרוות מעשרה, קרי רב אחא אנפשיה: (כל המריעין לו, לא במדרה מטיבין לו, (ל)כל המטיבין לו, לא במדרה מדיינין לו חנוכת מאי היא: כי היא דתנו רבנן חמרא הוה יתבה בכנפיה דאבוה הוו יתבי קמיה רבא ורמי בר רחמא אמר לה מאן מיניידו בעיר? אמרה ליה חתיידו, אמר רבא ואנא בתראי (ל) אדאבדימי דמן חיפה קדום, שואבל אדם וישתה יש לו שתי לבבות לאדם שאוכל ושותה אין לו אלא לב אחד שנאמר אישתיע יתיה נבוב (ל) וכתיב (ל) נצוב לוחות, אמר מתרגמינן חליל לוחין, אמר רב הונא בריה דרב יהושע הרגיל ביין אפי' לבו אטום כבתולה, דיין מפקח, שנאמר (ל) ותירוש ינובב בתולות: אמר רב הונא ברי' דרב יהושע (ל) פשימא חלק בבתי ומאי אבי היא ר"ת בכור קרי ביה רחמנא רבא אמר: אמר רב יהודה הלוי הכבוד ארעא אמצרא דבי ישראל, כי קא פלגו פלגו לי אמצראי, (ו)אמר רבה בנון זה בונין על מדת סדום, מתקיף לה רב יוסף אמרי ליה אתי מעלינן ליה עלויא כי נפקי דבי ר' מתיא והלכתא כרב יוסף אריא ארעא רבה בגווה בונין על מדת סדום מתקיף להרב יוסף זמנין דהאי מיפיש אריס, (ל)לאו מילתא היא כרב יוסף אחרא, (ל) אלך נגרא אלך יוסף בנון זה בונין על מדת סדום, מתקיף לה אבי מצי אמר בעלמא דאפיש אריס, והלכתא כרב יוסף אפושי, (ל)לאו מילתא היא

תורה אור

משמיה דר' עקיבא בר יוסף כוותיה, אמר רב אשי ומאי קישיא דלמא להא מילתא בר מוליה הוא, אלא אמר בר אשי תדע דאמר גבריא רבה מילתא ומתאמרא הלכה למשה מסיני כוותיה (א)דלמא כסיפא בארובה? ולאו מעה (ו) (להיב). א"ר יוחנן מיום שחרב בית המקדש ניטלה נבואה מן הנביאים וניתנה לשלשום ולחכמים, לשלשום מאי היא כי הא דמר בר רב אשי דהוה קאי בריסתקא דמחוזא שמעיה להדהוא שוטה דקאמר: ריש מתיבתא דמלך (ג) במתא מחסיא טבוסי' חתים, אמר: מאן חתים טבוסי-ברבנן, אנא, שמע מינה לדידי קיימא לי שערא קם ארא, אדארא אימנו רבנן לאוחביה לרב אדא מדפתי בריש כיון דשמעי ראתא: שדור ווגא דדבנן לגביה לאימלוכי ביה (ג) (עכבי) דהדר שדור ווגא דדבנן אדרגא (עכבי) גביה עד דמלו בי עשרה, כיון דמלו בי עשרה פתח הוא ואמנא ודרש לפי שאין פותחין בכלה פרוות מעשרה, קרי רב אחא אנפשיה: (כל המריעין לו, לא במדרה מטיבין לו, (ל)כל המטיבין לו, לא במדרה מדיינין לו חנוכת מאי היא: כי היא דתנו רבנן חמרא הוה יתבה בכנפיה דאבוה הוו יתבי קמיה רבא ורמי בר רחמא אמר לה מאן מיניידו בעיר? אמרה ליה חתיידו, אמר רבא ואנא בתראי (ל) אדאבדימי דמן חיפה קדום, שואבל אדם וישתה יש לו שתי לבבות לאדם שאוכל ושותה אין לו אלא לב אחד שנאמר אישתיע יתיה נבוב (ל) וכתיב (ל) נצוב לוחות, אמר מתרגמינן חליל לוחין, אמר רב הונא בריה דרב יהושע הרגיל ביין אפי' לבו אטום כבתולה, דיין מפקח, שנאמר (ל) ותירוש ינובב בתולות: אמר רב הונא ברי' דרב יהושע (ל) פשימא חלק בבתי ומאי אבי היא ר"ת בכור קרי ביה רחמנא רבא אמר: אמר רב יהודה הלוי הכבוד ארעא אמצרא דבי ישראל, כי קא פלגו פלגו לי אמצראי, (ו)אמר רבה בנון זה בונין על מדת סדום, מתקיף לה רב יוסף אמרי ליה אתי מעלינן ליה עלויא כי נפקי דבי ר' מתיא והלכתא כרב יוסף אריא ארעא רבה בגווה בונין על מדת סדום מתקיף להרב יוסף זמנין דהאי מיפיש אריס, (ל)לאו מילתא היא כרב יוסף אחרא, (ל) אלך נגרא אלך יוסף בנון זה בונין על מדת סדום, מתקיף לה אבי מצי אמר בעלמא דאפיש אריס, והלכתא כרב יוסף אפושי, (ל)לאו מילתא היא

משמיה דר' עקיבא בר יוסף כוותיה, אמר רב אשי ומאי קישיא דלמא להא מילתא בר מוליה הוא, אלא אמר בר אשי תדע דאמר גבריא רבה מילתא ומתאמרא הלכה למשה מסיני כוותיה (א)דלמא כסיפא בארובה? ולאו מעה (ו) (להיב). א"ר יוחנן מיום שחרב בית המקדש ניטלה נבואה מן הנביאים וניתנה לשלשום ולחכמים, לשלשום מאי היא כי הא דמר בר רב אשי דהוה קאי בריסתקא דמחוזא שמעיה להדהוא שוטה דקאמר: ריש מתיבתא דמלך (ג) במתא מחסיא טבוסי' חתים, אמר: מאן חתים טבוסי-ברבנן, אנא, שמע מינה לדידי קיימא לי שערא קם ארא, אדארא אימנו רבנן לאוחביה לרב אדא מדפתי בריש כיון דשמעי ראתא: שדור ווגא דדבנן לגביה לאימלוכי ביה (ג) (עכבי) דהדר שדור ווגא דדבנן אדרגא (עכבי) גביה עד דמלו בי עשרה, כיון דמלו בי עשרה פתח הוא ואמנא ודרש לפי שאין פותחין בכלה פרוות מעשרה, קרי רב אחא אנפשיה: (כל המריעין לו, לא במדרה מטיבין לו, (ל)כל המטיבין לו, לא במדרה מדיינין לו חנוכת מאי היא: כי היא דתנו רבנן חמרא הוה יתבה בכנפיה דאבוה הוו יתבי קמיה רבא ורמי בר רחמא אמר לה מאן מיניידו בעיר? אמרה ליה חתיידו, אמר רבא ואנא בתראי (ל) אדאבדימי דמן חיפה קדום, שואבל אדם וישתה יש לו שתי לבבות לאדם שאוכל ושותה אין לו אלא לב אחד שנאמר אישתיע יתיה נבוב (ל) וכתיב (ל) נצוב לוחות, אמר מתרגמינן חליל לוחין, אמר רב הונא בריה דרב יהושע הרגיל ביין אפי' לבו אטום כבתולה, דיין מפקח, שנאמר (ל) ותירוש ינובב בתולות: אמר רב הונא ברי' דרב יהושע (ל) פשימא חלק בבתי ומאי אבי היא ר"ת בכור קרי ביה רחמנא רבא אמר: אמר רב יהודה הלוי הכבוד ארעא אמצרא דבי ישראל, כי קא פלגו פלגו לי אמצראי, (ו)אמר רבה בנון זה בונין על מדת סדום, מתקיף לה רב יוסף אמרי ליה אתי מעלינן ליה עלויא כי נפקי דבי ר' מתיא והלכתא כרב יוסף אריא ארעא רבה בגווה בונין על מדת סדום מתקיף להרב יוסף זמנין דהאי מיפיש אריס, (ל)לאו מילתא היא כרב יוסף אחרא, (ל) אלך נגרא אלך יוסף בנון זה בונין על מדת סדום, מתקיף לה אבי מצי אמר בעלמא דאפיש אריס, והלכתא כרב יוסף אפושי, (ל)לאו מילתא היא

רבינו גרשום

משמיה דר' עקיבא בר יוסף כוותיה, אמר רב אשי ומאי קישיא דלמא להא מילתא בר מוליה הוא, אלא אמר בר אשי תדע דאמר גבריא רבה מילתא ומתאמרא הלכה למשה מסיני כוותיה (א)דלמא כסיפא בארובה? ולאו מעה (ו) (להיב). א"ר יוחנן מיום שחרב בית המקדש ניטלה נבואה מן הנביאים וניתנה לשלשום ולחכמים, לשלשום מאי היא כי הא דמר בר רב אשי דהוה קאי בריסתקא דמחוזא שמעיה להדהוא שוטה דקאמר: ריש מתיבתא דמלך (ג) במתא מחסיא טבוסי' חתים, אמר: מאן חתים טבוסי-ברבנן, אנא, שמע מינה לדידי קיימא לי שערא קם ארא, אדארא אימנו רבנן לאוחביה לרב אדא מדפתי בריש כיון דשמעי ראתא: שדור ווגא דדבנן לגביה לאימלוכי ביה (ג) (עכבי) דהדר שדור ווגא דדבנן אדרגא (עכבי) גביה עד דמלו בי עשרה, כיון דמלו בי עשרה פתח הוא ואמנא ודרש לפי שאין פותחין בכלה פרוות מעשרה, קרי רב אחא אנפשיה: (כל המריעין לו, לא במדרה מטיבין לו, (ל)כל המטיבין לו, לא במדרה מדיינין לו חנוכת מאי היא: כי היא דתנו רבנן חמרא הוה יתבה בכנפיה דאבוה הוו יתבי קמיה רבא ורמי בר רחמא אמר לה מאן מיניידו בעיר? אמרה ליה חתיידו, אמר רבא ואנא בתראי (ל) אדאבדימי דמן חיפה קדום, שואבל אדם וישתה יש לו שתי לבבות לאדם שאוכל ושותה אין לו אלא לב אחד שנאמר אישתיע יתיה נבוב (ל) וכתיב (ל) נצוב לוחות, אמר מתרגמינן חליל לוחין, אמר רב הונא בריה דרב יהושע הרגיל ביין אפי' לבו אטום כבתולה, דיין מפקח, שנאמר (ל) ותירוש ינובב בתולות: אמר רב הונא ברי' דרב יהושע (ל) פשימא חלק בבתי ומאי אבי היא ר"ת בכור קרי ביה רחמנא רבא אמר: אמר רב יהודה הלוי הכבוד ארעא אמצרא דבי ישראל, כי קא פלגו פלגו לי אמצראי, (ו)אמר רבה בנון זה בונין על מדת סדום, מתקיף לה רב יוסף אמרי ליה אתי מעלינן ליה עלויא כי נפקי דבי ר' מתיא והלכתא כרב יוסף אריא ארעא רבה בגווה בונין על מדת סדום מתקיף להרב יוסף זמנין דהאי מיפיש אריס, (ל)לאו מילתא היא כרב יוסף אחרא, (ל) אלך נגרא אלך יוסף בנון זה בונין על מדת סדום, מתקיף לה אבי מצי אמר בעלמא דאפיש אריס, והלכתא כרב יוסף אפושי, (ל)לאו מילתא היא

נוסח אחר

משמיה דר' עקיבא בר יוסף כוותיה, אמר רב אשי ומאי קישיא דלמא להא מילתא בר מוליה הוא, אלא אמר בר אשי תדע דאמר גבריא רבה מילתא ומתאמרא הלכה למשה מסיני כוותיה (א)דלמא כסיפא בארובה? ולאו מעה (ו) (להיב). א"ר יוחנן מיום שחרב בית המקדש ניטלה נבואה מן הנביאים וניתנה לשלשום ולחכמים, לשלשום מאי היא כי הא דמר בר רב אשי דהוה קאי בריסתקא דמחוזא שמעיה להדהוא שוטה דקאמר: ריש מתיבתא דמלך (ג) במתא מחסיא טבוסי' חתים, אמר: מאן חתים טבוסי-ברבנן, אנא, שמע מינה לדידי קיימא לי שערא קם ארא, אדארא אימנו רבנן לאוחביה לרב אדא מדפתי בריש כיון דשמעי ראתא: שדור ווגא דדבנן לגביה לאימלוכי ביה (ג) (עכבי) דהדר שדור ווגא דדבנן אדרגא (עכבי) גביה עד דמלו בי עשרה, כיון דמלו בי עשרה פתח הוא ואמנא ודרש לפי שאין פותחין בכלה פרוות מעשרה, קרי רב אחא אנפשיה: (כל המריעין לו, לא במדרה מטיבין לו, (ל)כל המטיבין לו, לא במדרה מדיינין לו חנוכת מאי היא: כי היא דתנו רבנן חמרא הוה יתבה בכנפיה דאבוה הוו יתבי קמיה רבא ורמי בר רחמא אמר לה מאן מיניידו בעיר? אמרה ליה חתיידו, אמר רבא ואנא בתראי (ל) אדאבדימי דמן חיפה קדום, שואבל אדם וישתה יש לו שתי לבבות לאדם שאוכל ושותה אין לו אלא לב אחד שנאמר אישתיע יתיה נבוב (ל) וכתיב (ל) נצוב לוחות, אמר מתרגמינן חליל לוחין, אמר רב הונא בריה דרב יהושע הרגיל ביין אפי' לבו אטום כבתולה, דיין מפקח, שנאמר (ל) ותירוש ינובב בתולות: אמר רב הונא ברי' דרב יהושע (ל) פשימא חלק בבתי ומאי אבי היא ר"ת בכור קרי ביה רחמנא רבא אמר: אמר רב יהודה הלוי הכבוד ארעא אמצרא דבי ישראל, כי קא פלגו פלגו לי אמצראי, (ו)אמר רבה בנון זה בונין על מדת סדום, מתקיף לה רב יוסף אמרי ליה אתי מעלינן ליה עלויא כי נפקי דבי ר' מתיא והלכתא כרב יוסף אריא ארעא רבה בגווה בונין על מדת סדום מתקיף להרב יוסף זמנין דהאי מיפיש אריס, (ל)לאו מילתא היא כרב יוסף אחרא, (ל) אלך נגרא אלך יוסף בנון זה בונין על מדת סדום, מתקיף לה אבי מצי אמר בעלמא דאפיש אריס, והלכתא כרב יוסף אפושי, (ל)לאו מילתא היא

רבינו גרשום

נוסח אחר יכול לעלות בדעת שיעמיד להם מושל ושופט כמותו כדי שיהא מתוקן ומיושב כמותו: קיימא לי שמעתא. מול: שדרו ווגא דדבנן לגבייהו: דמר בר רב אשי. ליטול עליה ורבות להמליך לת כר לחת: אפא ופנא. דרכה ועסקה ריחא הימיכא: כל שמעתין לו בר'. כלומר הוחיל ונתה הצעה לת מליכותי שר: שיש נכוב. כמקום אחר: יבם מאי. יבם שאין לו אחים ויימם זה את אשתו ושוב אין אביון ישראל ואין יבם יחידה אחיה שני הלקים אחר חלק אחיו שבת חלק של עצמו · מי יהבי ליה אחר מיצוה ואנא ב' חלקים זו לא · מי שנים ויחיד: קריה רחמנא "יבמה" הכבור אשר הלך לו: הבבור שבות בבור לי: הלכתא כרבי יוסף. לית בר מיצוה אי לא משמע מסתא הכבור הוא ולא יהבי ליה בחר מיצוה · אבי אמר הוא הוא. דשקיל ליה בחר מיצוה · אבי שמעון בר יוחי. הלכתא כבבור לישל בי חלקים הלא אחיהן בבור לישל בי בבור לישל שניהם בבור · אבי שמעון בר יוחי. אמר בר מיצוה אי לא משמע מסתא הכבור הוא ולא יהבי ליה בחר מיצוה · אבי אמר הוא הוא. דשקיל ליה בחר מיצוה · אבי שמעון בר יוחי. הלכתא כבבור לישל בי חלקים הלא אחיהן

מד גיסא ניגרא וחד גיסא נהרא· שדה של שני אחים שיש מהר על פני מזרח ונהר על פני דרום: **אלמלי ליה בקרנא זוג·** לפי שהנהר עובר ומחלקה מן הרחוק לו ומקרבה לו (ג) נמצא (מן) כל הנהר לאחד והשני אין לו אלא בגבר בפתח (מן) הפחות יכנס אחד מהן למזרח הנהר אור יהיה לאחד הנהר על פני מזרחו ונהר על פני דרומו ולשני אין לו אלא בגבר במזרחו לפיכך יתלקום למזרח מלקים שיהא לשניהם בשוה ממולא הנהר ונהר וכאחד ירחק מזה ירחק מזה כזה:

מזרח נהר

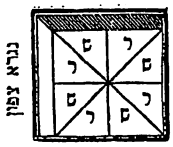

מערב

גמ' גיסא נהרא וחד גיסא נהרא פלגין לה בקרנא זוג: **ולא את הטרקלין כו':** אין בהן כדי לזה וכדי לזה מהו? **רב יהודה** אמר **אמר** דינא דגוד או אגוד **רב נחמן** אמר **לית** דינא דגוד או אגוד א"ל רבא לרב נחמן לדידך דאמרת **לית** דינא דגוד או אגוד, בבור ופשוט שהניח להן אביהן עבד ובהמה טמאה כיצד עושין? א"ל שאני אומר עובד לזה יום אחד ולזה שני ימים מתחצי אמר שחציו עבד וחציו בן חורין עובד את רבו אחד ואת עצמו יום אחד דברי ב"ה ב"ש אומרים תקנתם את רבו את עצמו לא תקנתם: לישא בת חורין אינו יכול, לבטל, והלא לא נברא העולם אלא לפריה ורביה שנאמר לא תהו בראה לשבת יצרה אלא (ה) כופין את רבו ועושין אותו בן חורין וכותבין שטר על חציי דברי רבי וחזרו ב"ה להודות בדברי ב"ש שאני הכא דאגוד איכא גוד ליכא ת"ש (ו) **שני אחין אחד עני ואחד עשיר והניח להן אביהן מרתף ובית הבד: עשאן לשאר, השכר לאמצע, עשאן לעצמו הרי עשיר אומר לעני:**

חד גיסא ניגרא וחד גיסא נהרא· שדה של שני אחים שיש מהר על פני מזרח ונהר על פני דרום: **אלמלי ליה בקרנא זוג·** לפי שהנהר עובר ומחלקה מן הרחוק לו ומקרבה לו (ג) נמצא (מן) כל הנהר לאחד והשני אין לו אלא בגבר בפתח (מן) הפחות יכנס אחד מהן למזרח הנהר אור יהיה לאחד הנהר על פני מזרחו ונהר על פני דרומו ולשני אין לו אלא בגבר במזרחו לפיכך יתלקום למזרח מלקים שיהא לשניהם בשוה ממולא הנהר ונהר וכאחד ירחק מזה ירחק מזה כזה:

מזרח

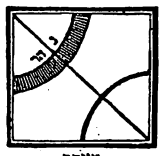

מערב

פירוש חולקין לזה בחלוקמן מקרן מזרחית לפון לקרן מערבית לדרומית ויהיה לכל אחד לד אחד ניגרת וחד נהרא לד נהרא וכל היכא דמשיך נהרא לו ניגרא קרוי חד גיסא: **אית** דינא דגוד או אגוד· גרלה לר"י דאפילו בדמים יקרים הרבה יותר מעויין יכול לומר לו לא גוד או אגוד ואין גרלה לריב"ן ת"ש כל שהוא יכול לסלק אחד את חבירו ע"י עילוי דמים (ד) בחלר שתין בה דין חלוקה: **בבור** ופשוט שהניח להן כו'· ותימה לחלמי נקט בבור ופשוט ולא נקט פשוט ופשוט ואומר ר"ח דפשוט ופשוט ניחא ליה שיעבוד לזה יום אחד ולזה יום אחד לבל בבור ופשוט קיימ ליה לה שעבד לבבור ב' ימים הרי נעל הבבור יותר מפי שנים שהם יש עיר לרוחקה מהלך יום אחד שמתחברים בה הרבה שים שם מחוכה בוול ופשוט שתין בה שהיא יום אחד לא יוכל ליגך שם והבבור לא יהא בטל ב' ימים יכול ליגך שם ומתחבר יותר הרבה מפשוט ומצי מ"מ כך חולקין ור"י מפרש להבבי נקט בבור ופשוט מפום דלחמר ליה חלוק בדמים ולחן לך בחלוק: **ר"ג שלני בבא דלגוד ליכא גוד ליכא·** העבד יכול לקנות (ג) לבל חיט לומר קנה חלקי שתין דמים לבן חורין שתין עבד עברי נמכר חלה לשש: קח

דהשתא הוי הבבר לחלמי מפום דמעיקרא חלבתא דהבי בשתפתא לבל גבי בבור ופשוט חלה שייך הא טעמא לבל אחד טעל בפי חלקו: **לישא** שפחה חיט יכול· ותע"ג לחמר בהבא על יבמתו (יבמות דף סב· ופס"ה הל) דהבל מודים בעבד שתין ל חיים ולא קיים פריה ורביה והבא נמי אם יש שפחה לא קיים בין שהלך מחייהם לחחייה ואפי' שבח לא קיים בדמתמא החם דשבח חלוי בפריה ורביה מ"מ אע"ג (ד) לא כופין לרבו לעשותו בן חורין מפום פריה ורביה אם היה יכול לקיים אפי' שבח בל זה בין שהוא שפחה דפרו ורבו אוב"ג אחמר מחייהם אחחייה שבח לא קיים בדמתמא החם דשבח חלוי בפריה ורביה מ"מ אע"ג (ד) לא כופין לרבו לעשותו בן חורין מפום פריה ורביה והבא נמי אם אין שפחה לא קיים בין שהלך

(לעיל) **שמע** מינה דליכא דינא דגוד לא לגבוד • ופ"ה שתי הכא קח לך עבדים • שיממנו לוחמו וירמון בו ולא מצי עני למימר ליכא קטא חלקי: **הכא נמי גוד לגיבוד ליכא** • שתין הנעבד טהין לו למיס מיד ללא כותב לו שטר על דמין וי"ל דמשמע משום דלא יכול לגבות לפיכך לין יכול לכופו • **ומשו עליו** • תקנה תלקך" שתין לו במה נקנה לפיכך לין יכול לכופו • **ומשו עליו** • סופין בכל עניו תפי' יהן דמיס: **"אם** עשתון לשכור דהוה הדין תפילו עשתון לעלמו **ואי** ס"ד לית דינא דגוד לו לגבוד ס"ד דמולקין ביון שתחד רוצה לחלוק וכ' כריכות ודאי כריכות דומיא דכרך תחד שתין כתוב בתחד מה שכתוב בתחר כגון שיהפוב ושמואל ותמלי מולקין בע"כ והא ליכא שתין ללא ולמ"ה תפילו ליכא דינא דגוד לו לגבוד ול"ת תפילו ליכא דינא דגוד לו לגבוד תמלי מולקין ביון שכתוב בזה מה שתין בזה ומרוייהו לריכי לכתי ולהלי ול"ל דהוי מלי למימר ולימעמיך ולא גרס הכא מה שכתוב במיטוט ספרים ולפי ס"ד לית ליה דינא דגוד לו לגבוד כי היכי דמרוייהו לריכי לכתי מרוייהו לריכי להלי להא לן לריכי מרוייהו להלי ולהלי פריך מפי פשיט לי לית ליה דינא דגוד לו לגבוד תמלי מולקין: **מדביק** תדם תורה נכיליס וכתוביס כתחד • ול"ת **מדביק** תלקך ול"ת יהן נכיליס וכתוביס על נבי תורה וכמגילה ספ"ב (דף כז:) משמע דלתשור להניח ה"מ כשתי כריכות תכל כשהן מדוכיון יחד ליט נגלי: **רבי** יהושה לומר תורה כפני עלמה• לת מפני שתשור להניח זה על גב זה מלריך שיהא כל תחד כפני עלמו דלת תשכתן שיהא לשור להניח תלת נביליס וכתוביס על נבי תורה תכל נביליס על נבי כתוביס לו תיפלא הכל לת תלת הייט מעמת שלת ילחה הכל כמו תורה לו הכל נביליס כי היכי דתמרי תכמים כתר הכי דכשו שיהא כל נביל ונביל כפני עלמו וע"ב מעמת שלת יהא לריך הכל כמו נביל תחד כן לריך ל"ת:

ומסיים מלמעה ומתחיל מלמעל• פי' בקונטרס ולית לריך להניח ר' שימון ורבי דיקומוסת לומוס שלתורה לריך להניח ולכביליס חוקה קלמר תלין לריך כדמפרש טעמת לקמן שאם בח לחמוך מוכך תכל בין חומס לחומס שלתורה לת מידי דהוי תפרקה פתוחה שאם היה מסיים מלמעה היה לריך להניח כשיטה תחת הכת נמי ליקוחו להניח כשוף כל חומס פרשה שלר' שימון וריב"ל מפרש ומסיים מלמעה ומתחיל מלמעה ולעולם מניח ר' שימון וחוקה בין נביל לנביל תכל בין חומס לחומס לן יסיים מלמעה ומתחיל מלמעה תפי' כהנחת ר' שימון כדלמר בירושלמי כפ"ק דמגילה ולריך שיהא נומר כשמגיע הדף וממחיל בשלמעיתו ונבניל מסיים בכופו וממחיל בראשו כו' וכראה לי הטעם שלין לו לסיים בכוף הדף תפי' יכיל בין נביל לנביל שאם בח לחמוך חוכך מסיים מלמעה: **נעושה** כראשון כדי לגול עמוד וכבופו כדי היקף • כן כתוב בכל הספרים וכ"ה בתמ' ספרים כל הספרים שלנו"ן) בתמלן כדי לגול עמוד וכבופו כדי היקף ול"ת דתמלן

ואם כח לתחוך תוכך מאי למימרא הכל מודים דאם כח לתחוך תוכך ומחך בספי עלמן טפי עדיף: **שבי קמחא** · ומתחיל מלמעלה ולא יניח חלק שהרי אם כח לתחוך תוכך ומחך בו לאחר הכרך וגבלי הוא לו להיות דף זה מסוגה מחבירו על חנם: **שדי נגרא** · קס"ד חד שיעורא יהיב ליה לתפילתו וכופו: **לספריהן** · תורה אור לספרי תורה: **גא לא מרכו יותר על הקיפו** · לריך לעמוס הבחב לפי עובי הקלפי. לכשיגמור יהא עובי המקיף לח כעובי כתפת תרכו: **סיעור ספר תורה כמה** · תרכו מיבעיא להו: **בגויל** · שהוא עב והקיפו גדול לריך שפה טפחים, ול היל מדה להיות נגמר בשפה טפחים היקף בחבי חבי: **ולא לימרמי ליה** · תרכו בהקיפו: **לימרמי ליה** · תרכו בהקיפו: **דילמא תורה זוה לנו משה מוסיף בתב** · תרכו מחוח טפחים ושבין ספרי דאורייתא ולא אידרמי ליה אלא חד, רב אחא בר יעקב בתב חד אמשביה דעיגלי ואיתרמי ליה, א"ה הבו ביה רבנן עינייהו ונח נפשיה. אבדו ליה רבנן לרב המנונא: בתב רבי אמי ד' מאה ספרי תורה אמר להו דילמא תורה זוה לנו משה בתב ליה רבא לר' זירא: נטע ר' ינאי ארבע מאה כרמי א"ל דילמא שתים בנגד שתים ואחת יוצא זנב. מיתיבי ארון שעשה משה אמתים וחצי ארכו ואמה וחצי רחבו ואמה וחצי קומתו באמה בת ששה טפחים: והלוחות ארכן ששה ורחבן ששה ועביין שלשה מונחות בנגד ארכו של ארון באמה בת ששה טפחים אוכלות בארבן שנים עשר טפחים, נשתיירו שם שלשה טפחים, צא מהן מפח: חציו לכותל זה וחציו לכותל זה, נשתיירו שם שני טפחים שלא "הא ספר תורה נבנס ויוצא כשהוא דחוק דברי ר"מ. ר' יהודה אומר באמה בת חמשה טפחים והלוחות ארכן ששה ורחבן ששה ועביין שלשה מונחות באורכו של ארון, באמה לוחות אוכלות בארבן ששים עשר טפחים, נשתיירו שם חצי טפח, צא מהן חצי טפח: אלבע לכותל זה ואלבע לכותל זה, נשתיירו שם טפח שבו עמודין שנאמר "אפריון עשה לו המלך שלמה מעלי הלבנון עמודיו עשה כסף רפידתן זהב מרכבו ארגמן (ג) ותוכו רלוף אהבה מבנות ירושלים. יכול כל הקהל כולו יהו נושאין אותו ת"ל שלמה עשה אותו אין לי אלא שלמה מנין לרבות את כל בני דורו ת"ל מלכי ישראל מנין לרבות את כל בני דורות ת"ל מנוח מצדו שנאמר "ואת כלי הזהב אשר השבותם לו אשם תשימו בארגז. "מצדו ושלחתם אותו והלך ועלית ס"ת מנוח שנאמר "לקוח את ספר התורה הזה ושמתם אותו מצד ארון ברית ה' (ד)(הוא) מנוח ולא בתוכו ומה אני מקיים "אין בארון רק לדבות שבו

שאם כח לתחוך תוכך · תימה לרבא"ח הא תמר ועיילי בשתי כריכות תולקין ופ"ה כגון תורה בכרך אחד ובניחים בכרך ת' תין תולקין לפי' שניהן רוצים ות"ל כיון תמר הכא לתוכך וים לומר דלא הוי בזיון הספר אלא כשתוכך ממחת תלוקה: **בגויל** שאם טפחים בקלף בכמה בגויל הוא שור אלא ניחקן כלל אלא שהבזירו את הספר וכותבין בו במקום אחר ולהכי קרי ליה גויל שליטו מקום כדאמר לעיל (דף נ:) גויל לחבי דלא מסקיין ופעמים מוקבין לתוכו לבניס דרך עוביו ולתוכו שבלפי אחר קרוי קלף ולתוכו שבלד בשר קרוי דוכסוסטוס ונקון דוכסוסטוס הוי פירוסו מקום בשר דבלעון "מדי קורין לבשר "סוסטוס ו"וך הייט מקום כמו "דוך" פלוני, וכותבין על "הקלף ללד בשר כלחמר בפ' המוליך (שבת דף עח: ועל דוכסוסטוס לגד שער ובמיחם במקום חתך דשם הוא טוב לכחוב, ומלו דין קלף יש להם ולא דין דוכסוסטוס ולכך כותבין עליהם תפילין ומזין בהרים על דוכסוסטוס ולא על הקלף כדאמר בהמוליך יין (שם):

דילמא תורה זוה · ותומר ר"ת לתוכו פסוק קרוי תורה כדאמר בפ' ג' דסוכה (דף מב:) קטן היודע לדבר מביו מלמדו תורה, מלי למימר תורה זוה לנו משה:

שלא יהא ספר תורה יולא וכנס בשהוא דוק · ות"ת והלא לא היו מוליחין לחומו מן הארון להא לחסור ליכנס בביח הקדשים וביום הכפורים לא תסכחן בשהר יומא שהיה מולילו ות"ל דלעולם כדי לתקן קרי ליכנס בביח הקדשים כדאמרינן בעירובין (דף קי:) וה"ג יכולין ליכנס שם כדי לתקן ספר תורה שלא יתעפש ויתקלקל וגם מתחרב מקום שילה עד שבנה שלמה בית המקדש היו יכולין להולילו מן הארון ולעיין ט: **אלבע** ומחלה לכותל זה. ברלחה לר"ת דלא גרס "ומחלה" תלא תלבע לכותל זה" דלא גרס "ומחלה" תיקשי שנים עשר(ו) היכי יתבי כדפריך לקמן תלע' תלבע' גרס ווטרקי דהויין שבה בשפח: **שבדן** עמודים עומדין. גרלה לר"ת בשיתין להעמידם שבולל בית ולא עשאם על זהב שלא להזכיר מעשה העגל דלין קטיגור נעשה סניגור וכן תמרינן [בר"ה] (דף כו·) דמשום הכי לא היה כהן מעמיד לפני ולפנים ביוה"כ בגגדי זהב משום דלין קטיגור נעשה סניגור והשם פריך והל הוה הרון שהיה של זהב והיה לפנים ומשני מכפר' קתמרי והני עמודים נמי היו כמו מכפר שהם עשויים סימן להעמיד יבולל והוא סיסד הפייט "תכנית תוח יוסף עמודיו עשה כסף בסביל תכנית תוח יוסף סימן של יוסף דהייט ענל דיוסף נקרל שור שנאמר (דברים נג) ובכור שורו הדר לו לכך עמודיו עשה כסף ולא שלא להזכיר במעשה העגל:

א) [בכרכות נח:]: ב) [מגיה לח:]: ג) [יומא מג:ג"ב]: ד) [ל"ל בסיוה"]: ה) [ל"ל בסיוה"]: ו) [עין זרק]

* [מסורת הש"ס] **רבינו גרשום** דף שנוי מלמעלה ומתחיל באחר מלמעלה שאם באו לחלוק שיכולין לחתוך ולחלק יפה בבשחי כריכות שמונה נביאים ח' ספרים של נביאים · ושיעה בראשו של ספר תורה חלק בשיעור לנגל עמוד בתחלתו והאי תחלה הוי סוף הספר לפי כי בסוף מתחילין לנגלל הסגליה ומגלגל ואולך עד ראש לפי שכל ספריהם נכתבין בעין מגילה ולא בקונטרסים (רחם) והכי נמי מניח מן הקלף חלק בסוף כל הכרך שהוא תחלת הספר כשיעור שיכול לגלל את כל התיקה על אותו חלק כדי שיהא משמש הקלף פנוי לכתבי הקדש: קשיא עמוד דלעיל קחני בראשו כדי לגלל עמוד והכא קחני תחלת הספר ופוסו כדי לגלל עמוד · האי כדי לגלל דברייתא נמי לצדדין קחני כראשון דתחלה כדי לגלל עמוד ובסוף כדי לגלל התיקה רב אשי אמר לעולם לא קחני לצדדין אלא תחלתו ופוסו כדי לגלל עמוד ובכאר תורה מיירי דלאם ניעוכו נגלל על ב' עמודים אבל שאר ספרים היו נגללין הכל על עמוד אחד ואפשו להבי צריך לחניח כדי התיקה כראשון · ולא אורכו יותר על הקיפו שכשם שבין אותו בנדם של משיחה לאורכו של דף וסקיפין בן אותו היום התיקה הספר תורה ו' טפחים אורך הדף שכך לשר מניחל · אבל בן קלף לא אשר לשיכך אשר איני יודע · ולא איתמי ליה שיהא אורכו שוה להקיפו · יהבי ביה עיניהו קינאו (ארון) בו שכך כיון · תורה צוה לנו כתב דרומה עליו נומא ורמינהו מקשה על מאי דאמר שיהא ס"ת הקיפו כאורכו · וארון שעשה משה היה דומה כבין חציה שוין לה ביעוי שבכשרת היה בכוסה · ואמת בת ו' טפחים · ואמתים וחצי אורכו שלין לס"ו טפחי: וכמה לוחות אורנדות בארון · כלומר כמה מחזיקות באורך ב' טפחי שהיו מונחין הלוחות זו בצד זו · ואין ורק תרי מיעוטי לדבות ספר תורה שנאמר באורכו: טפח שנים באורכו: מאורך הארון והיה אורכו של ספר תורה כהאחין של לוחות ו' טפחים נשתיירו ב' טפחים שני טפח לצד כותל זה ושפח לצד כותל זה שכל אותן ב' טפחים משמשין יריחין אחת מיכן ואחת מיכן ומניחין ספר תורה ברווח ומוציאין אותו לתרץ כדי שלא יהא נכנס ויולא בדוחק: שבו באיתו טפח עבודיו של ארון עומדין שנאמר אפריון עשה לו זה ארון · המלך שלמה · המלך שהשלום שלו וכתב עמודיו עשה כסף של ארון · בצידו מבחוץ ·

כקבו א מיי' פ"ו מהל' ס"ת הל' ט"ו סמג עשין כה (עוש"ע שם): כקבו ב ג מיי' פ"ט מהל' ס"ת הלכה ב סמג עשין כה טוש"ע י"ד סי' רעה סעיף ה: כקבו ד מיי' שם ומסג שם טוש"ע י"ד סי' רעה סעיף ג: כקבו ה ו ז מיי' שם ופ"ט הל' ה ומסג שם טוש"ע י"ד סי' רעה סעיף ו [וכרב אלפס בהלכות ספר תורה דף סו:]:

[נסבת פעיד"ם קלף כתוב דנלעון יין]

[בהלכות יתר:]

גליון

ר"יחבין על אחוך ורוקן על סת"ם

הגהות הב"ח

(ה) גמ' ומעין לספרי: (ב) שם לא מבן מני ספח מנגע לכותל זה ומנגע לכותל זה כ"ל ומיבע ומחלה ממחך כ' פעמים: (ג) שם מרכבו תרגום ובו' תוכו לשף מבחוץ ותרגו: (ד) שם מלי היה מונח ולא: (ה) רש"י ד"ה דילמא וכו' ד' מלכי ספרי תורה לא כתב לחין שנלי לכתוב אחד לבתוב כולי הלי כסיד: (ו) תוס' ד"ה מלבע וכו' [ומקשה שנים עשר ב"ה היכי יתבי · ועיין תוס' ישנים]

* אמרי משקרת אשה קורין על הקורות בשבת ובי"ט בשחרית ובמנחה ובשני וחמישי בשחרית ואין קורין בשלישי ורביעי ואין קורין בשבת ראשון של חנוכה ובראש חודש ובחול המועד ובתענית ציבור ובתשעה באב ובפורים ובמנחה של יום הכפורים ובשבת שחל להיות בתוכו ר"ח ובשבת שחל להיות בתוכו חול המועד ובשבת שחל להיות בתוכו ערב פסח ובערב יום הכפורים ובשבת שחל להיות בתוכו יום הכפורים ובשבת שחל להיות בתוכו יום טוב ובשבת שחל להיות בתוכו יום טוב ובשבת שחל להיות בתוכו יום טוב

קל א ב מיי' פ"ו מהל' ס"ת הל"ב סמג עשין כט טוש"ע י"ד סי' רפג סעיף ה:

רבינו גרשום

שברי לוחות מונחין בארון תחת השלימות. מיכדי הא (קרי) לכל דבר שיש בהקיפו ג' טפחים יש בו רוחב טפח ויותר תורה ו' טפחים בהיקפו הרוחב ב' טפחים. והני מילי כי גגלל כולו על עסרי אחד יש ברחבו ב' טפחים אבל כי הוי גגלל לאמצעיתו על ב' עסריו נפיש ליה עשיר בית משקו יותר על ב'. טפחים משום דאיכא ריוח ביני ביני של פתיחת אויר השטרין. והשתא אליבא דר' מאיר הואיל והוי רוחב הקיפו יותר מב' טפחים בתרי פרשכי דפשו מארון[על שיעור הלוחות היכי הוי יתיב ספר תורה. ספר תורה תיינו ספר תורה המונח בארון לתחלתו הוא גגלל הכל על עסרי אחד ולא הוי רוחב הקיפו ב' טפחים אלא ב' טפחים ואכתי אפי' הכי ספר תורה דהוי רוחב הקיפו ב' טפחים בתרי טפח שבארון[היכי יתיב אי לא הוי ביה רוחא פורתא אמר רב אשי דכריך בה בספר תורת פורתא לאחר שתיה כריך כולי עסרי אחד היה חוזר וכורך מסיפו לגבי כרך מעפ כשיעור שיכנס האחד וישב בריוח באותן ב' טפחים ומנח ליה לאותו כרך קמן על הכרך הגדול וכי האי גוונא יתיב ברווחא ואליבא דר' יהודה דספר תורה לא הוה יתיב בארון וכו'. מיקמי דליתי ארנו וכו'. דר' מאיר דאמר דספר תורה בארון הוה יתיב האי מצר ארון מאי עביד ליה הא משמע מצדו ולא במתכוה: האי מצר כותל האיון ולעולם בתוכו. שהשם הקדוש שאין מוכירין וכל כיניוי כל שבעים שמות של הקב"ה מונחין בארון משמע כו'. והקשתי לר' מאי שנא דר' יהודה מרבה מאין רק שברי לוחות לידבר שמדרין לכיסעי לפעמים בארון מפני בארון כי היכי דמרבה ר' מאיר ספר תורה לפעמים דקיימי בב' מפני והשוב לי משום הכי מרבה שברי לוחות תורה ועשויין לא כתיבי בתורה: תני זבריה ומלאכי לסוף אינביאו וזוטר נביאותייהו כתבינן לה נמי בייתו. ונכתביה באצפי נפשיה ונקדמיה מקמי [ישעיה] ומשני כיון דזוטר מירכם כלומר משום דכל הספרים נגללין מתחלתן אי כתבינן לה באצי נפשיה כשנגללין הספר מבליע בנבואת הושע בחרי הספר ומירכם ומתעלם מן חעין וליכא למיקם עלה חיכא כתיבא משום הכי מוקמי' לה בחרי חני וכריה דזוטר נבואתייהו: מכרי ישעיה הוה קדים ליחסיה (ירחם) [ויחזקא:] דישעיה הוי ביומי מנשה וירחם הוה בימות יאשיה ויחזקאל הוה בגלות: רות נמי פורענות. ' דהוה רעב ומתו מהלון וכליון: ומשני רות פורענות דהוה ליה אחריה פוב שלקדה בועז ומשום הכי מתחילין ברות (ואח"כ) בתהלים שיצא ממנה דוד שחקנו: ופרשת בלעם. ' אע"ג דבלעם נטפה הוה נביא ' שמונה פסוקים שבתורה מן ויפח משה ' על ידי עשרה וקנים ועל ידי אדם הראשון. על ידי אדם הראשון הייתי מזמר שיר ליום

ז) [מלי ל"ו פל קי"ל דכל שם וכו'].

שברי לוחות שמונחים בארון[ואי ס"ד ס"ת הקיפו ר' טפחים מכדי א)כל שיש בהקיפו שלשה טפחים יש בו רוחב טפח וכיון דלאמצעיתו נגלל ב)נפיש ליה מתרי טפחא רווחא דבי ניני, בתרי פושכי היכי יתיב? אמר רב אחא בר יעקב ספר עזרה לתחלתו הוא נגלל, ואכתי ג)תרי בתרי היכי יתיב? אמר רב אשי דכריך ביה פורתא וכרכיה לעיל. ורב יהודה מקמי דליתי ארנו, ספר תורה היכי הוה יתיב? דפא הוה נפיק מיניה ויתיב עילוה ספר תורה. ור"מ האי מצד ארון מאי עביד ליה? ההוא מיבעי ליה דמתנח ליה מצד ולא מתנח ביני לודי ולעולם בגויה מן הצד. ור"מ עמודי הלכא הוו קיימי? מבראי, ור"מ שברי לוחות דמונחין בארון מנ"ל? נפקא ליה מדרב הונא דאמר רב הונא מאי דכתיב אשר נקרא שם שמות ה' צבאות יושב הכרובים עליו מלמד שלוחות ושברי לוחות מונחים בארון, ואידך ההוא מבעי ליה לכדרבי יוחנן דא"ר יוחנן א"ד שמעון בן יוחאי מלמד ה)שהשם וכל כינויו מונחין בארון ואבנך נמי מיבעי ליה להכי? אין הכי נמי, אלא שברי לוחות דמונחין בארון מנא ליה? נפקא ליה מדתני רב יוסף ה)דתני רב יוסף אשר שברת ושמתם מלמד שהלוחות ושברי לוחות מונחין בארון ואבנך ההוא מיבעי ליה לכדרישלקיש דאמר ר"ל אשר שברת אמר לו הקב"ה למשה יישר כחך ששברת: ת"ר פרקן של נביאים יהושע ושופטים שמואל ומלכים ירמיה וישעיה ושנים עשר ומכדי הושע דכתיב תחלת דבר ה' בהושע וכי עם הושע דבר תחלה והלא ממשה ועד הושע כמה נביאים היו אלא ר' יוחנן שהיה תחלה לארבעה נביאים שנתנבאו באותו הפרק ואלו הן הושע וישעיה עמוס ומיכה ולימדמיה להושע ברישא כיון דכתיב נבואתיה גבי חני זכריה ומלאכי, וחני זכריה ומלאכי סוף נביאים הוו, חשיב ליה בהדייהו, ולימדמיה לחדיה ולימדמיה? אייתי דזוטר מירכם. מברכי ישעיה קדים מירמיה ויחזקאל, ליקדמיה לישעיה ברישא? כיון דמלכים סופיה חורבנא וירמיה כוליה חורבנא ויחזקאל רישיה חורבנא וסיפיה נחמתא וישעיה כוליה נחמתא סמכינן חורבנא לחורבנא ונחמתא לנחמתא: פרקן של כרובים רות וספר תהלים ואיוב ומשלי קהלת שיר השירים וקינות דניאל ומגילת אסתר עזרא ודברי הימים ולמ"ד ה)איוב בימי משה היה ליקדמיה לאיוב ברישא? ו)אתרולי בפורענותא לא מתחלינן, רות נמי פורענות היא? פורענות דאית ליה אחרית. דאמר רבי יוחנן למה נקרא שמה רות שיצא ממנה דוד שירוהו להקב"ה בשירות ותושבחות. ומי כתבן בשלמא כתב ספרו ופרשת בלעם ואיוב ז)יהושע כתב ספרו ושמונה פסוקים שבתורה שמואל כתב ספרו ושופטים ורות רות כתב ספר תהלים ע"י עשרה זקנים: ע"י אדם הראשון על ידי מלכי צדק ועל ידי אברהם ועל ידי משה ועל ידי הימן ועל ידי ידותון ועל ידי אסף ועל

תורה אור

תורי נתני היכי יתיב · מתקיף לה עמודין היה הקיפו שלש עמודים היה הקיפו בגלל עמודין אם כן נפיש ליה מבני טפחים בהני עמודים: ורבי מחיר עמודין היכא הוו קיימי · מע"פ שיש ליות הרבה לר"מ בכל התורה לבד מעבד ספר תורה פסוקו הוא ט שהיו מונחים בגד לתוך הארון שספר תורה מונח: ולבמ"ד ליוב בימי משה היה · ומ"ש מבני קהת הוא הארון שנאמר ויסעו מהר ה' דרך שלשת ימים וארון ברית ה' נוסע לפניהם דרך שלשת ימים (במדבר י) ולמ"ד ליוב בימי משה היה הארון נוסע בתוך המחנה

מוקיס וסיעתו· כני זוטו שהתריטו ימים תחריטו· כתבו ישעיה· שהרגו ומנו ועל שחזקיה גרס להן לעסוק בתורה כדאמרינן בחלק(סנהדרין דף צה:) "נענן מרכ על פתח בית המדרש כו' נקרא הדבר על שמו: מנשי כנפת פנדולס· מגי זכריה ומלאכי זכובכל ומרדכי וחבריהם: כתבו יחזקאל· שנתגדל בגולה ויהיו יודע למה לו שכתבו יחזקאל בעצמו אם לו מפני שלא נתנה נבואה ליכתב בחוצה לארץ וכתבוה אלו לומר שכתלו לארץ וכן ספר דניאל שהיה בגולה וכן מגילת אסתר ומנים עצר מתוך שהיו נבואותיהם קטנות לו כתבוה הגבילים עצמם לתם מים ספרו ובלו מגי זכריה ומלאכי ולולו קרוס הקדם מסלקת שהיו הם נביאים לחכרוים ועמדו ולבו וכתבו נבואותיהם ולבלו נבואות קטנות עמם ועשאום ספר גדול שלא יתכלו מתמם קטנים: עד לו· עד שיתם עלמו: מפייב לי' כו' עד שייתם עלמו· שכתב דברי הימים עד שיתם עד לו את עלמו: ומאן מפקיס· מי סיומו: תניא כמאן דאמר· כל לך דקתני לעיל יהושע כתב ספרו ושמונה פסוקים שבתורה לחתיו כי הא דגמי פסוקים שבתורה לחתיו כי הא דגמי דלקמיה לאמר כמי שיהושע כתבן: דתניא· פליגא דתנאי דתניא בהאי לישנא מסר כי: כמו שנאמר לפלן כו'· לכולה מילתא קאי דקאמר "הקב"ה אומר ומסר טומא "כמה שמליט שהנביאים כותבים מפי רבם: ימיד קורא לחופן· כלומר לין מפסיקין בהן: לימא ר"י סיפ· דאמר לא כתבה מסה לפיכך נכתבו מספר התורה ולא כר"ש: פומיל ומיסתו· לכתוב כדמע מיסתו: ומימא ר"י (ב) גרסין [במתניתא] לעיל במניינא דעשרה זקנים ויחשוב נמי איתן האזרחי? אמר רב איתן האזרחי זה הוא אברהם: כתיב הכא איתן האזרחי וכתיב התם ואזרח בלא מקום ולבו· שלא מעמד ולבו לתן בו מקום דקסבר מסלקה בני קרח הוא: ומה ממר רב כו'· גבי ויתכם מכל האדם מחיתן האזרחי וגו' (מלכים א ד) מיתמר וכן כך לחימן זה מסה לחימן ההוא קרא לחיתמר דכתיב ביה והימן וכלכל וגו': מרי חימן חוו· "מסכיל לחימן האזרחי"=חימן תחרינא הוה: שמנוחין כתן· לחוב שהתחיל ימים רבים: מעל ביה· ללמוד ממנו לסטוחות למקוטרגים על מדת הדין ולחתן תדם נתפס על לשונו: לוים ביה· תלמיד הוה: שלא מעמד ולבו לתן בו מקום· לשון "ולבו" כלבו: ומהי ו "לבב": מי סוף· מקום דכתיב "ותהי" דכתיב "ותי" לשון "ולבו" כלבו: כי שם חלקת מחוקק ספון· רבא אמר איוב בימי מרגלים היה כתיב הבא "איש היה בארץ עוץ איוב שמו" וכתיב התם "היש בה עץ, מי דמי הבא "עוץ" התם "עץ": הכי קאמר להו משה לישראל ישנו לאותו ארם ששנותיו ארוכות כעץ ומנין על דודו בעץ? וכתיב ההוא מרבנן: קמיפה דר' שמואל בר נחמני ויתיב וקאמר איוב לא היה ולא נברא אלא משל היה א"ל עליך אמר קרא "איש היה בארץ עוץ איוב שמו" אלא מעתה "ולרש אין כל כי אם בבשה אחת קטנה אשר קנה ויחיד הוה· מי הוה אלא משל בעלמא הכא נמי משל בעלמא "שמו ושם עירו למה? רבי יוחנן ורבי אלעזר דאמרי תרוייהו איוב משולי גוילה היה ובית מדרשו בטבריא היה כדיתנ· ויש שנותיו של איוב משעה שנכנסו ישראל למצרים ועד שיצאו ממצרים ועד שמת איוב לג שנה ולא פחות ולא יותר· הלי לא סבר כרבי יוסי דאמר "ימות המשיח ארבעים שנה כימות משה כתיב הכא "ויהי ימי איוב" וכתיב התם "ויהי ימי משה" מה להלן ארבעים שנה אף כאן ארבעים שנה: ועל ידי שלשה בני קרח כתב ספרו וספר מלכים וקינות בחזקה וסיעתו כתבו (ימש"ק סימן) ישעיה, משלי, שיר השירים, וקהלת אנשי כנסת הגדולה כתבו (קנד"ג סימן) יחזקאל ושנים עשר, דניאל, ומגילת אסתר אלמא כתב מפרו ויחם של דברי הימים עד לו מסייעא ליה לרב דאמר רב יהודה אמר רב "לא עלה עזרא מבבל עד שיחם עצמו ועלה" ומאן אסקיה? נחמיה בן חכליה. אמר מר "יהושע כתב ספרו ושמונה פסוקים שבתורה" תניא כמאן דאמר שמונה פסוקים שבתורה יהושע כתבן(א)דתניא "ויחת שם משה עבד ה' אפשר משה כ(מת) וכתב "ויחת שם משה" אלא עד כאן כתב משה מכאן ואילך כתב יהושע דברי ר"י ואמרי לה ר' נחמיה, אמר לו ר"ש אפשר ס"ת חסר אות אחת וכתיב "לקוח את ספר התורה הזה" אלא עד כאן הקב"ה אומר (ס) ומשה (אומר) וכותב מכאן ואילך הקב"ה אומר ומשה כותב בדמע, כמו "שנאמר להלן "ויאמר להם ברוך מפיו יקרא אלי את כל הדברים האלה ואני כותב על הספר בדיו" במאן אזלא הא דא"ר יהושע בר אבא אמר רב גידל אמר רב "שמונה פסוקים שבתורה יחיד קורא אותן לימאי: (ר"ש היא) ודלא כר"ש? אפילו תימא ר"ש הואיל ואשתנו אשתנו: יהושע כתב ספרו והכתיב "ויימת יהושע בן נון עבד ה'" דאסקיה אלעזה והכתיב "ואלעזר בן אהרן מת" דאסקיה פנחס והכתיב "ושמואל מת" דאסקיה גד החוזה, ונתן הנביא "דוד כתב ספר תהלים על ידי עשרה זקנים ויחשוב נמי איתן האזרחי? אמר רב איתן האזרחי זה הוא אברהם: כתיב הכא "איתן האזרחי" וכתיב התם "מי העיר מזרח צדק [וגו'] "(ק"א) חשיב משה וקא חשיב הימן, והאמר רב-הימן זה משה: כתיב הכא "הימן" וכתיב התם "בכל ביתי נאמן הוא? תרי הימן הוו. משה כתב ספרו ופרשת בלעם ואיוב מסייעא ליה לרב "לחמא ראד לוי בר לחמא" "איוב בימי משה הוה: כתיב הכא "מי יתן אפוא ויכתבון מלי" וכתיב התם "ובמה ידע אפוא" ואימא בימי יצחק דכתיב "מי אפוא הוא הצד ציד" ואימא בימי יעקב דכתיב "אם כן אפוא זאת עשו" ואימא בימי יוסף דכתיב "אנפה הם רועים? ס"ד כתיב "מי יתן בספר ויחקוק" ומשה הוא דאיקרי "מחוקק" דכתיב "וירא ראשית לו כי שם חלקת מחוקק ספון" רבא אמר איוב בימי מרגלים היה כתיב הבא "איש היה בארץ עוץ איוב שמו" וכתיב התם "היש בה עץ, מי דמי הבא "עוץ" התם "עץ": הכי קאמר להו משה לישראל ישנו לאותו ארם ששנותיו ארוכות כעץ ומנין על דודו בעץ? וכתיב ההוא מרבנן: קמיפה דר' שמואל בר נחמני ויתיב וקאמר איוב לא היה ולא נברא אלא משל היה א"ל עליך אמר קרא "איש היה בארץ עוץ איוב שמו" אלא מעתה "ולרש אין כל כי אם בבשה אחת קטנה אשר קנה ויחיד הוה· מי הוה אלא משל בעלמא הכא נמי משל בעלמא "שמו ושם עירו למה? רבי יוחנן ורבי אלעזר דאמרי תרוייהו איוב משולי גוילה היה ובית מדרשו בטבריא היה כדיתנ· ויש שנותיו של איוב משעה שנכנסו ישראל למצרים ועד שיצאו ממצרים ועד שמת איוב לג שנה ולא פחות ולא יותר· הלי לא סבר כרבי יוסי דאמר "ימות המשיח ארבעים שנה כימות משה כתיב הכא "ויהי ימי איוב" וכתיב התם "ויהי ימי משה" מה להלן ארבעים שנה אף כאן ארבעים שנה: ועל ידי שלשה בני קרח כתב ספרו וספר מלכים וקינות בחזקה וסיעתו כתבו (ימש"ק סימן) ישעיה, משלי, שיר השירים, וקהלת אנשי כנסת הגדולה כתבו (קנד"ג סימן) יחזקאל ושנים עשר, דניאל, ומגילת אסתר אלמא כתב מפרו ויחם של דברי הימים עד לו מסייעא ליה לרב דאמר רב יהודה אמר רב "לא עלה עזרא מבבל עד שיחם עצמו ועלה" ומאן אסקיה? נחמיה בן חכליה. אמר מר "יהושע כתב ספרו ושמונה פסוקים שבתורה" תניא כמאן דאמר שמונה פסוקים שבתורה יהושע כתבן(א)דתניא "ויחת שם משה עבד ה' אפשר משה כ(מת) וכתב "ויחת שם משה" אלא עד כאן כתב משה מכאן ואילך כתב יהושע דברי ר"י ואמרי לה ר' נחמיה, אמר לו ר"ש אפשר ס"ת חסר אות אחת וכתיב "לקוח את ספר התורה הזה" אלא עד כאן הקב"ה אומר (ס) ומשה (אומר) וכותב מכאן ואילך הקב"ה אומר ומשה כותב בדמע, כמו "שנאמר להלן "ויאמר להם ברוך מפיו יקרא אלי את כל הדברים האלה ואני כותב על הספר בדיו" במאן אזלא הא דא"ר יהושע בר אבא אמר רב גידל אמר רב "שמונה פסוקים שבתורה יחיד קורא אותן לימאי: (ר"ש היא) ודלא כר"ש? אפילו תימא ר"ש הואיל ואשתנו אשתנו: יהושע כתב ספרו והכתיב "ויימת יהושע בן נון עבד ה'" דאסקיה אלעזה והכתיב "ואלעזר בן אהרן מת" דאסקיה פנחס והכתיב "ושמואל מת" דאסקיה גד החוזה, ונתן הנביא "דוד כתב ספר תהלים על ידי עשרה זקנים ויחשוב נמי איתן האזרחי? אמר רב איתן האזרחי זה הוא אברהם: כתיב הכא "איתן האזרחי" וכתיב התם "מי העיר מזרח צדק [וגו'] "(ק"א) חשיב משה וקא חשיב הימן, והאמר רב-הימן זה משה: כתיב הכא "הימן" וכתיב התם "בכל ביתי נאמן הוא? תרי הימן הוו. משה כתב ספרו ופרשת בלעם ואיוב מסייעא ליה לרב "לחמא ראד לוי בר לחמא" "איוב בימי משה הוה: כתיב הכא "מי יתן אפוא ויכתבון מלי" וכתיב התם "ובמה ידע אפוא" ואימא בימי יצחק דכתיב "מי אפוא הוא הצד ציד" ואימא בימי יעקב דכתיב "אם כן אפוא זאת עשו" ואימא בימי יוסף דכתיב "אנפה הם רועים? ס"ד כתיב "מי יתן בספר ויחקוק" ומשה הוא דאיקרי "מחוקק" דכתיב "וירא ראשית לו כי שם חלקת מחוקק ספון" רבא אמר איוב בימי מרגלים היה כתיב הבא "איש היה בארץ עוץ איוב שמו" וכתיב התם "היש בה עץ, מי דמי הבא "עוץ" התם "עץ": הכי קאמר להו משה לישראל ישנו לאותו ארם ששנותיו ארוכות כעץ ומנין על דודו בעץ? וכתיב ההוא מרבנן: קמיפה דר' שמואל בר נחמני ויתיב וקאמר איוב לא היה ולא נברא אלא משל היה א"ל עליך אמר קרא "איש היה בארץ עוץ איוב שמו" אלא מעתה "ולרש אין כל כי אם בבשה אחת קטנה אשר קנה ויחיד הוה· מי הוה אלא משל בעלמא הכא נמי משל בעלמא "שמו ושם עירו למה? רבי יוחנן ורבי אלעזר דאמרי תרוייהו איוב משולי גוילה היה ובית מדרשו בטבריא היה כדיתנ· ויש שנותיו של איוב משעה שנכנסו ישראל למצרים ועד שיצאו

איוב לג שנה ולא פחות ולא יותר· הלי לא סבר כרבי יוסי דאמר "ימות המשיח ארבעים שנה כימות משה כתיב הכא "ויהי ימי איוב" וכתיב התם "ויהי ימי משה" מה להלן ארבעים שנה אף כאן ארבעים שנה: ועל ידי שלשה בני קרח כתב ספרו וספר מלכים וקינות בחזקה וסיעתו כתבו (ימש"ק סימן) ישעיה, משלי, שיר השירים, וקהלת אנשי כנסת הגדולה כתבו (קנד"ג סימן) יחזקאל ושנים עשר, דניאל, ומגילת אסתר אלמא כתב מפרו ויחם של דברי הימים עד לו מסייעא ליה לרב דאמר רב יהודה אמר רב "לא עלה עזרא מבבל עד שיחם עצמו ועלה" ומאן אסקיה? נחמיה בן חכליה. אמר מר "יהושע כתב ספרו ושמונה פסוקים שבתורה" תניא כמאן דאמר שמונה פסוקים שבתורה יהושע כתבן(א)דתניא "ויחת שם משה עבד ה' אפשר משה כ(מת) וכתב "ויחת שם משה" אלא עד כאן כתב משה מכאן ואילך כתב יהושע דברי ר"י ואמרי לה ר' נחמיה, אמר לו ר"ש אפשר ס"ת חסר אות אחת וכתיב "לקוח את ספר התורה הזה" אלא עד כאן הקב"ה אומר (ס) ומשה (אומר) וכותב מכאן ואילך הקב"ה אומר ומשה כותב בדמע, כמו "שנאמר להלן "ויאמר להם ברוך מפיו יקרא אלי את כל הדברים האלה ואני כותב על הספר בדיו" במאן אזלא הא דא"ר יהושע בר אבא אמר רב גידל אמר רב "שמונה פסוקים שבתורה יחיד קורא אותן לימאי: (ר"ש היא) ודלא כר"ש? אפילו תימא ר"ש הואיל ואשתנו אשתנו: יהושע כתב ספרו והכתיב "ויימת יהושע בן נון עבד ה'" דאסקיה אלעזה והכתיב "ואלעזר בן אהרן מת" דאסקיה פנחס והכתיב "ושמואל מת" דאסקיה גד החוזה, ונתן הנביא "דוד כתב ספר תהלים על ידי עשרה זקנים ויחשוב נמי איתן האזרחי? אמר רב איתן האזרחי זה הוא אברהם: כתיב הכא "איתן האזרחי" וכתיב התם "מי העיר מזרח צדק [וגו'] "(ק"א) חשיב משה וקא חשיב הימן, והאמר רב-הימן זה משה: כתיב הכא "הימן" וכתיב התם "בכל ביתי נאמן הוא? תרי הימן הוו. משה כתב ספרו ופרשת בלעם ואיוב מסייעא ליה לרב "לחמא ראד לוי בר לחמא" "איוב בימי משה הוה: כתיב הכא "מי יתן אפוא ויכתבון מלי" וכתיב התם "ובמה ידע אפוא" ואימא בימי יצחק דכתיב "מי אפוא הוא הצד ציד" ואימא בימי יעקב דכתיב "אם כן אפוא זאת עשו" ואימא בימי יוסף דכתיב "אנפה הם רועים? ס"ד כתיב "מי יתן בספר ויחקוק" ומשה הוא דאיקרי "מחוקק" דכתיב "וירא ראשית לו כי שם חלקת מחוקק ספון" רבא אמר איוב בימי מרגלים היה כתיב הבא "איש היה בארץ עוץ איוב שמו" וכתיב התם "היש בה עץ, מי דמי הבא "עוץ" התם "עץ": הכי קאמר להו משה לישראל ישנו לאותו ארם ששנותיו ארוכות כעץ ומנין על דודו בעץ? וכתיב ההוא מרבנן: קמיפה דר' שמואל בר נחמני ויתיב וקאמר איוב לא היה ולא נברא אלא משל היה א"ל עליך אמר קרא "איש היה בארץ עוץ איוב שמו" אלא מעתה "ולרש אין כל כי אם בבשה אחת קטנה אשר קנה ויחיד הוה· מי הוה אלא משל בעלמא הכא נמי משל בעלמא "שמו ושם עירו למה? רבי יוחנן ורבי אלעזר דאמרי תרוייהו איוב משולי גוילה היה ובית מדרשו בטבריא היה כדיתנ· ויש שנותיו של איוב משעה שנכנסו ישראל למצרים ועד שיצאו

איכא

למה מוכיח מיעקרין לתמעטיון מי הוה חוטו לדיק שהיה יכול לעמוד בתוכן יסורין:

ליום השבת שנאמר בשביל אדם הראשון[על ידי ה'] וקנים הני דקא חשיב ב) לבר מאדם הראשון הוו י, והני ר' כולהו קבוץ בו מפורשין: ופיעתו. תלמידיו. וייחסם דברי הימים עד לו' כלומר הוא חשב ביחסם בדברי הימים מאדם הראשון עד עצמו: ישראל ואשתני. משאר תורה שהללו כתו' משה ברמש: אשתני. בני משאר תורה דייחיד יקרא אותו ולא שנים. ולמאן דאמר יהושע כתבו להני יחיד קרא אותו והיינו דלא כר' שמעון דאיהו אמר דמשה כתבו: תרי הימן הוו: בן בנו של שמואל: (עד שעשאה כבולת נקיה). רבא אתי לפרקי למאן דאמר איוב בימי משה הוה. שרומה לעץ נקי מחאה: אלא משל היה. כמו שאבר שלמה יש צדיקים שמניע אליהם כמעשה הרשעים ולא שמשט הוה: שיצאו. מכלל דבימי משה הוה לא מצלי גולה: לעולם מעולי גולה

ב) נראה דבימיו גרס גם ועי' שלמה וכמו שכתב בתוס' ולפיכך מוכח לומר דקתניב ר' לבד מאדם הראשון:

א) מנחות לי: ב) [עם פיחת]: ג) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: ד) [לעיל יד:]: ה) [יכמות מב:]:

ג) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: ד) [לעיל יד:]: ה) [יכמות מב:]:

ו) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: ז) [לעיל יד:]: ח) [יכמות מב:]:

ז) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: ח) [לעיל יד:]: ט) [יכמות מב:]:

ח) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: ט) [לעיל יד:]: י) [יכמות מב:]:

ט) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: י) [לעיל יד:]: יא) [יכמות מב:]:

י) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: יא) [לעיל יד:]: יב) [יכמות מב:]:

יא) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: יב) [לעיל יד:]: יג) [יכמות מב:]:

יב) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: יג) [לעיל יד:]: יד) [יכמות מב:]:

יג) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: יד) [לעיל יד:]: טו) [יכמות מב:]:

יד) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: טו) [לעיל יד:]: טז) [יכמות מב:]:

טו) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: טז) [לעיל יד:]: יז) [יכמות מב:]:

טז) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: יז) [לעיל יד:]: יח) [יכמות מב:]:

יז) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: יח) [לעיל יד:]: יט) [יכמות מב:]:

יח) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: יט) [לעיל יד:]: כ) [יכמות מב:]:

יט) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: כ) [לעיל יד:]: כא) [יכמות מב:]:

כ) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: כא) [לעיל יד:]: כב) [יכמות מב:]:

כא) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: כב) [לעיל יד:]: כג) [יכמות מב:]:

כב) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: כג) [לעיל יד:]: כד) [יכמות מב:]:

כג) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: כד) [לעיל יד:]: כה) [יכמות מב:]:

כד) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: כה) [לעיל יד:]: כו) [יכמות מב:]:

כה) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: כו) [לעיל יד:]: כז) [יכמות מב:]:

כו) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: כז) [לעיל יד:]: כח) [יכמות מב:]:

כז) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: כח) [לעיל יד:]: כט) [יכמות מב:]:

כח) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: כט) [לעיל יד:]: ל) [יכמות מב:]:

כט) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: ל) [לעיל יד:]: לא) [יכמות מב:]:

ל) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: לא) [לעיל יד:]: לב) [יכמות מב:]:

לא) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: לב) [לעיל יד:]: לג) [יכמות מב:]:

לב) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: לג) [לעיל יד:]: לד) [יכמות מב:]:

לג) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: לד) [לעיל יד:]: לה) [יכמות מב:]:

לד) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: לה) [לעיל יד:]: לו) [יכמות מב:]:

לה) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: לו) [לעיל יד:]: לז) [יכמות מב:]:

לו) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: לז) [לעיל יד:]: לח) [יכמות מב:]:

לז) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: לח) [לעיל יד:]: לט) [יכמות מב:]:

לח) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: לט) [לעיל יד:]: מ) [יכמות מב:]:

לט) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: מ) [לעיל יד:]: מא) [יכמות מב:]:

מ) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: מא) [לעיל יד:]: מב) [יכמות מב:]:

מא) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: מב) [לעיל יד:]: מג) [יכמות מב:]:

מב) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: מג) [לעיל יד:]: מד) [יכמות מב:]:

מג) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: מד) [לעיל יד:]: מה) [יכמות מב:]:

מד) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: מה) [לעיל יד:]: מו) [יכמות מב:]:

מה) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: מו) [לעיל יד:]: מז) [יכמות מב:]:

מו) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: מז) [לעיל יד:]: מח) [יכמות מב:]:

מז) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: מח) [לעיל יד:]: מט) [יכמות מב:]:

מח) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: מט) [לעיל יד:]: נ) [יכמות מב:]:

מט) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: נ) [לעיל יד:]: נא) [יכמות מב:]:

נ) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: נא) [לעיל יד:]: נב) [יכמות מב:]:

נא) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: נב) [לעיל יד:]: נג) [יכמות מב:]:

נב) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: נג) [לעיל יד:]: נד) [יכמות מב:]:

נג) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: נד) [לעיל יד:]: נה) [יכמות מב:]:

נד) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: נה) [לעיל יד:]: נו) [יכמות מב:]:

נה) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: נו) [לעיל יד:]: נז) [יכמות מב:]:

נו) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: נז) [לעיל יד:]: נח) [יכמות מב:]:

נז) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: נח) [לעיל יד:]: נט) [יכמות מב:]:

נח) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: נט) [לעיל יד:]: ס) [יכמות מב:]:

נט) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: ס) [לעיל יד:]: סא) [יכמות מב:]:

ס) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: סא) [לעיל יד:]: סב) [יכמות מב:]:

סא) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: סב) [לעיל יד:]: סג) [יכמות מב:]:

סב) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: סג) [לעיל יד:]: סד) [יכמות מב:]:

סג) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: סד) [לעיל יד:]: סה) [יכמות מב:]:

סד) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: סה) [לעיל יד:]: סו) [יכמות מב:]:

סה) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: סו) [לעיל יד:]: סז) [יכמות מב:]:

סו) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: סז) [לעיל יד:]: סח) [יכמות מב:]:

סז) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: סח) [לעיל יד:]: סט) [יכמות מב:]:

סח) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: סט) [לעיל יד:]: ע) [יכמות מב:]:

סט) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: ע) [לעיל יד:]: עא) [יכמות מב:]:

ע) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: עא) [לעיל יד:]: עב) [יכמות מב:]:

עא) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: עב) [לעיל יד:]: עג) [יכמות מב:]:

עב) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: עג) [לעיל יד:]: עד) [יכמות מב:]:

עג) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: עד) [לעיל יד:]: עה) [יכמות מב:]:

עד) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: עה) [לעיל יד:]: עו) [יכמות מב:]:

עה) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: עו) [לעיל יד:]: עז) [יכמות מב:]:

עו) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: עז) [לעיל יד:]: עח) [יכמות מב:]:

עז) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: עח) [לעיל יד:]: עט) [יכמות מב:]:

עח) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: עט) [לעיל יד:]: פ) [יכמות מב:]:

עט) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: פ) [לעיל יד:]: פא) [יכמות מב:]:

פ) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: פא) [לעיל יד:]: פב) [יכמות מב:]:

פא) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: פב) [לעיל יד:]: פג) [יכמות מב:]:

פב) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: פג) [לעיל יד:]: פד) [יכמות מב:]:

פג) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: פד) [לעיל יד:]: פה) [יכמות מב:]:

פד) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: פה) [לעיל יד:]: פו) [יכמות מב:]:

פה) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: פו) [לעיל יד:]: פז) [יכמות מב:]:

פו) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: פז) [לעיל יד:]: פח) [יכמות מב:]:

פז) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: פח) [לעיל יד:]: פט) [יכמות מב:]:

פח) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: פט) [לעיל יד:]: צ) [יכמות מב:]:

פט) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: צ) [לעיל יד:]: צא) [יכמות מב:]:

צ) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: צא) [לעיל יד:]: צב) [יכמות מב:]:

צא) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: צב) [לעיל יד:]: צג) [יכמות מב:]:

צב) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: צג) [לעיל יד:]: צד) [יכמות מב:]:

צג) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: צד) [לעיל יד:]: צה) [יכמות מב:]:

צד) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: צה) [לעיל יד:]: צו) [יכמות מב:]:

צה) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: צו) [לעיל יד:]: צז) [יכמות מב:]:

צו) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: צז) [לעיל יד:]: צח) [יכמות מב:]:

צז) [ס"ת ואמא יעקב דכתיב ביה ויורה לו השמש שבאה בעבורו עדתה בעבורו קא כו']: צ

בלעם וחכיו · כדתמר במגילה (דף סו·) כל שמשו ומס תכיו בגביעים כיצוי שהוא נכיה בן נכיה :

ס) **אימא** כמשנה שכנסו ישראל למצרים · ול"ת ומתי קמ"ל קרא כתיב ויוסף ה' את כל אשר לתיוב למשנה ותיוב לתחי

אלידוע · כדתמר במגילה (דף סו·) כל שמשו ומס תכיו בגביעים כיצוי שהוא נכיה בן נכיה :

ס) **אימא** כמשנה שכנסו ישראל למצרים · ול"ת ומתי קמ"ל קרא כתיב ויוסף ה' את כל אשר לתיוב למשנה ותיוב לתחי

אימא כמשנה שכנסו ישראל למצרים ועד [שעה] שיצאו מהיכן שבעה נביאים נתנבאו לאומות העולם ואלו הן בלעם ואביו ואיוב אליפז התימני ובלדד השוחי וצופר הנעמתי ואליהוא בן ברכאל הבוזי (א"ל) ולימעמיך אלידוע בן ברכאל לאו מישראל הוה והא כתי' ממשפחת רם אלא אינבי אינבי לאומות העולם ה"נ איוב אינבי אינבי [לאומות העולם] אטו כולהו נביאי מי לא אינבי לאומות העולם? התם עיקר נביאותיה לישראל הבא עיקר נביאותיה לאומות העולם מהיכא דחסיד היה באומות העולם ואיוב שמו ולא בא לעולם אלא כדי לקבל שכרו הביא הקב"ה עליו יסורין התחיל מרתף ומגדף כפל לו הקב"ה שכרו בעוה"ז [כדי] לטרדו מן העולם הבא תנאי היא דתניא רבי אלעזר אומר איוב בימי שפוט השופטים היה שנאמר °הן אתם כולכם חזיתם ולמה זה הבל תהבלו" אינו אלא הוי אומר זה דורו של שפוט השופטים רבי יהושע בן קרחה אומר איוב בימי אחשורוש היה שנאמר °ולא נמצא נשים יפות כבנות איוב בכל הארץ אינו אלא הוי אומר זה שנתבקשו בו נשים יפות הוי אומר זה דורו של אחשורוש [ואימא בימי דוד דכתיב °ויבקשו נערה יפה התם בכל גבול ישראל הבא בכל הארץ] רבי נמי אומר איוב בימי מלכות שבא היה שנאמר °והפל שבא והתקחם והא איוב בימי בשדים היה שנאמר °בשדים שמו שלשה ראשים" אלא איוב בימי יעקב היה ודינה בת יעקב נשא כתיב הבא °דבר אחת הגבלות תדברי" וכתיב התם °כי נבלה עשה בישראל וכורזה (ע"ז) תנאי סבירא להו ראיוב משראל הוה לבר °מיש דאמרים דאי ס"ד מאומות העולם הוה בתר דשביב משה מי ג) שריא שכינה על עובדי כוכבים והא ג) אמר מר בקש משה שלא תשרה שכינה על עובדי כוכבים ונתן לו שנאמר °ונפלינו אני ועמך אלא דוד יחגן דוד של איוב שטוף בזמה היה שנאמר "הן אתם כולכם חזיתם ולמה זה הבל תהבלו" וכתיב °שובי שובי השולמית שובי ונחזה בך אימא בנבואה דכתיב °חזון ישעיהו בן אמוץ? א"כ "למה זה הבל תהבלו" למה לי ואלא יחגן מאי דכתיב °ויהי בימי שפוט השופטים דור ששופט את שופטיו אומר לו ה)שנינך אומר לו °טול קיסם מבין עיניך אמר לו °כספך היה לסיגים" אמר לו "סבאך מהול במים" א"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן כל האומר מלכת שבא אישה אלא טועה אינו אלא מדינה מאי מלכת שבא מלכותא דשבא °מדי היום ויבאו בני האלהים להתיצב על ה' ויבא גם השטן בתוכם ויאמר ה' אל השטן מאין תבא ויען השטן וגו' ו) אמר לפניו: רבש"ע שוטטתי בכל העולם כולו ולא מצאתי נאמן כעבדך אברהם שאמרת לו °קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה כי לך אתננה" ואפילו הכי בשעה שלא מצא מקום לקבור את שרה [עד שקנה בד' מאות שקל כסף] לא הרהר אחר מדותיך "ויאמר ה' אל השטן הראית עבדי איוב כי אין כמהו בארץ וגו' אר יחגן גדול הנאמר באיוב יותר ממה שנאמר באברהם דאילו באברהם כתיב °כי עתה ידעתי כי ירא אלהים אתה" ובאיוב כתיב °איש תם וישר ירא אלהים [וסר מרע] "מאי "וסר מרע"? א"ר אבא בר שמואל ו) איוב וותרן בממונו היה: מנהגו של עולם נותן חצי פרוטה לחנוני איוב ויתרה משלו. °ויען השטן את ה' ויאמר התנם ירא איוב אלהים הלא אתה סכתה בעדו ובעד ביתו" וגו' מאי "מעשה ידיו ברכת"? א"ר שמואל בר רב יצחק כל הנוטל פרוטה מאיוב מתברך מאי °ומקנהו פרץ בארץ א"ר יוסי בר חנינא מקנהו של איוב פרצו גדודי של עולם מנהגו של עולם זאבים הורגים העזים, מקנהו של איוב עזים הורגים את הזאבים, °ואולם שלח נא ידך וגע בכל אשר לו אם לא על פניך יברכך" °ויאמר ה' אל השטן הנה כל אשר לו בידך רק אליו אל תשלח ידך וגו' °ויהי היום ובניו ובנותיו אוכלים ושותים יין בבית אחיהם הבכור ומלאך בא אל איוב ויאמר הבקר היו חורשות וגו' מאי "הבקר היו חורשות והאתונות רועות על ידיהם" א"ר יוחנן מלמד שהטעימו הקב"ה לאיוב

מעין

תורה אור

סיב טנה

אימא כמשנה שכנסו ישראל למצרים ועד [שעה] שיצאו מהיכן שבעה נביאים נתנבאו לאומות העולם ואלו הן בלעם ואביו ואיוב אליפז התימני ובלדד השוחי וצופר הנעמתי ואליהוא בן ברכאל הבוזי (א"ל) ולימעמיך אלידוע בן ברכאל לאו מישראל הוה והא כתי' ממשפחת רם אלא אינבי אינבי לאומות העולם ה"נ איוב אינבי אינבי [לאומות העולם] אטו כולהו נביאי מי לא אינבי לאומות העולם? התם עיקר נביאותיה לישראל הבא עיקר נביאותיה לאומות העולם מהיכא דחסיד היה באומות העולם ואיוב שמו ולא בא לעולם אלא כדי לקבל שכרו הביא הקב"ה עליו יסורין התחיל מרתף ומגדף כפל לו הקב"ה שכרו בעוה"ז [כדי] לטרדו מן העולם הבא תנאי היא דתניא רבי אלעזר אומר איוב בימי שפוט השופטים היה שנאמר °הן אתם כולכם חזיתם ולמה זה הבל תהבלו" אינו אלא הוי אומר זה דורו של שפוט השופטים רבי יהושע בן קרחה אומר איוב בימי אחשורוש היה שנאמר °ולא נמצא נשים יפות כבנות איוב בכל הארץ אינו אלא הוי אומר זה שנתבקשו בו נשים יפות הוי אומר זה דורו של אחשורוש [ואימא בימי דוד דכתיב °ויבקשו נערה יפה התם בכל גבול ישראל הבא בכל הארץ] רבי נמי אומר איוב בימי מלכות שבא היה שנאמר °והפל שבא והתקחם והא איוב בימי בשדים היה שנאמר °בשדים שמו שלשה ראשים" אלא איוב בימי יעקב היה ודינה בת יעקב נשא כתיב הבא °דבר אחת הגבלות תדברי" וכתיב התם °כי נבלה עשה בישראל וכורזה (ע"ז) תנאי סבירא להו ראיוב משראל הוה לבר °מיש דאמרים דאי ס"ד מאומות העולם הוה בתר דשביב משה מי ג) שריא שכינה על עובדי כוכבים והא ג) אמר מר בקש משה שלא תשרה שכינה על עובדי כוכבים ונתן לו שנאמר °ונפלינו אני ועמך אלא דוד יחגן דוד של איוב שטוף בזמה היה שנאמר "הן אתם כולכם חזיתם ולמה זה הבל תהבלו" וכתיב °שובי שובי השולמית שובי ונחזה בך אימא בנבואה דכתיב °חזון ישעיהו בן אמוץ? א"כ "למה זה הבל תהבלו" למה לי ואלא יחגן מאי דכתיב °ויהי בימי שפוט השופטים דור ששופט את שופטיו אומר לו ה)שנינך אומר לו °טול קיסם מבין עיניך אמר לו °כספך היה לסיגים" אמר לו "סבאך מהול במים" א"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן כל האומר מלכת שבא אישה אלא טועה אינו אלא מדינה מאי מלכת שבא מלכותא דשבא °מדי היום ויבאו בני האלהים להתיצב על ה' ויבא גם השטן בתוכם ויאמר ה' אל השטן מאין תבא ויען השטן וגו' ו) אמר לפניו: רבש"ע שוטטתי בכל העולם כולו ולא מצאתי נאמן כעבדך אברהם שאמרת לו °קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה כי לך אתננה" ואפילו הכי בשעה שלא מצא מקום לקבור את שרה [עד שקנה בד' מאות שקל כסף] לא הרהר אחר מדותיך "ויאמר ה' אל השטן הראית עבדי איוב כי אין כמהו בארץ וגו' אר יחגן גדול הנאמר באיוב יותר ממה שנאמר באברהם דאילו באברהם כתיב °כי עתה ידעתי כי ירא אלהים אתה" ובאיוב כתיב °איש תם וישר ירא אלהים [וסר מרע] "מאי "וסר מרע"? א"ר אבא בר שמואל ו) איוב וותרן בממונו היה: מנהגו של עולם נותן חצי פרוטה לחנוני איוב ויתרה משלו. °ויען השטן את ה' ויאמר התנם ירא איוב אלהים הלא אתה סכתה בעדו ובעד ביתו" וגו' מאי "מעשה ידיו ברכת"? א"ר שמואל בר רב יצחק כל הנוטל פרוטה מאיוב מתברך מאי °ומקנהו פרץ בארץ א"ר יוסי בר חנינא מקנהו של איוב פרצו גדודי של עולם מנהגו של עולם זאבים הורגים העזים, מקנהו של איוב עזים הורגים את הזאבים, °ואולם שלח נא ידך וגע בכל אשר לו אם לא על פניך יברכך" °ויאמר ה' אל השטן הנה כל אשר לו בידך רק אליו אל תשלח ידך וגו' °ויהי היום ובניו ובנותיו אוכלים ושותים יין בבית אחיהם הבכור ומלאך בא אל איוב ויאמר הבקר היו חורשות וגו' מאי "הבקר היו חורשות והאתונות רועות על ידיהם" א"ר יוחנן מלמד שהטעימו הקב"ה לאיוב

מעין

מסורת הש"ס

א) [נפ"י ניחא] : ב) [ע"ש שהוה: ג) ברכות ז' : ד) [מכין מד:] : ה) [ניידת הפ"י וסילקום ש"נ]: ו) [ע"ל משום בארץ ומתחתיה בה] : ז) [מגילה כח:] : ה) [פסחים דף קיב:] : ט) [ב"ק קודם ל"ה כ"ב:] : י) [פי' תוס' סוטה יב: ד"ה תחרי ותוס' ע"ז סד: ד"ה תחרים ותוס' נקמן נג: ד"ה ממלן] :

הגהות הב"ח

(ס) נפ', וכולנו פי מגלי סביגלי, (ב) רש"י ד"ה כימי וכו' וכן גם גדוד : (ג) ד"ה ומפלים כיב שמ"ש דבלבתך ממנו פיה שהלב מחתת בקע שחטטה בקיבה על ישראל מ"מ שהלב ומפלים היא דבקוש פס בלבתך ממנו וכך תמר ושוד דבר תחר תחי שהל ממך שבחיה עבדתם בלבתך ממנו מכל המומות :

מעין

מעין סעולם הבא . כדכתיב (ירמיה לג) "כה אמר יהוה הרגין עוד במקום הזה ובכל עריו נוה רועים מרביצים צאן" ולידה ביום אחד הכי דתניא ליה במסכת שבת (דף נ:) : **סכי גרסינן כמתניתא** מנא יודע **ומפטם** ועולם **ומרגיז** נותל רשות **ונותל נשמה** . [וה"פ] יודע למעשה ומחשב מה הבריות לחוות ועולה למעלה ומרגיז לת ממת המלך בהפטירתו טעל ממנו רשות להרוג לת המוחת מכיון שנתנו רשות דכתיב ותסיתיני בו : **לשרו של שען** . שהוזקק לשמור לת נפש חיוב שלא תגע : **שלמא כדידיס קיימא** . ליטול לת הנפש והזהירו שלא ליעלה : **בעבור פרעיסה** . שתחרעם על שהיא עקרה

רבינו גרשום

מעין העולם הבא . שלאחר תיבף לחרישה היו רועות על ידיהן מיד והיה עשב יוצא ורועות . וכן כתב לעולם הבא ונמש חרוש בקרר [עמוס ט]:נכארשמסיתיני אותו . אחרים וניסת על ירידתן : בעבור הרעיסה . מת רעפים הללו לעולם אי אפשר בלא . ספר בן היתה מחרעפת ומבעטת אותה כדי שחבקש רחמים עליה שיהיו לה ולדות : אלא בלבו חמא . שהיה מחשב בלבו על (פי) הבורא דברים אשר לא כן : **לשמור** . להפוך קערה על פיה . להפוך יראת כל העולם. כלומר שאין דין אמת : על דעתך כי לא ארשע . כלומר בידך לבות בני אדם אם היה ברשתך להשותו למובה לא היה רשע ונעבוד שלא עשית כן אין מידך מציל : מי מעכב על ידך . שלא תחן לרשע לב צדיק : אף אתה חפר . בשתאבר כן חפר יראת חמא סבני אדם ותגרע תפלה סהם : ברא לו חבלין כנגדו . מכלל שהכל בידי אדם יפסוק בתורה וירהה צדיק : בשמחויר שהרבו משובחת . שהוא היה סבור שגולה לו : שדי שפיה עילויה . שהיה מוציא שם שהיא קרובתו : חברותא כלפי שמיא . דקאמר ישאו יחד : הנא נא ידעתי . כשראה בבואה בסים : ויעש תעלה . דמות שלון לשפף הסוס :

הגהות הב"ח

(ל) גמ' תמר רבה תיכו בתמרניתא לא תסכלא תכרכם תחני בדידיה כ"ל ותיכוס עפרא לסומיה דתיהו נמחק : (כ) רש"י ד"ה לשמור קערה על פיה כלומר (נ) ד"ה לפקור וכו' שבדת נכם יעב"ר (ד) ד"ה בלחת לו תורה תבלין כ"ל ותיכו כן נמחק :

מעין העולם הבא °עוד זה מדבר וזה בא ויאמר כשדים אש אלהים וגו' עוד זה מדבר וזה בא ויאמר כשדים שמו שלשה ראשים ויפשטו על הגמלים ויקחום וגו' עוד זה מדבר וזה בא ויאמר בניך ובנותיך אוכלים ושותים יין בבית אחיהם הבכור והנה רוח גדולה באה מעבר המדבר ויגע בארבע פנות הבית ויפול על הנערים וגו' ויקם איוב ויקרע את מעילו וַיָּגָז את ראשו וגו' ויאמר ערום יצאתי מבטן אמי וְעָרום אשוב שמה ה' נתן וה' לקח יהי שם ה' מבורך °בכל זאת לא חטא איוב ולא נתן תִּפְלָה לאלהים. °יהי היום ויבואו בני האלהים להתיצב וגו' ויאמר ה' אל השטן אי מזה תבא ויען השטן את ה' ויאמר מְשׁוּט בארץ [וגו'] "אמר לפניו: רבש"ע, שטתי בכל העולם ולא מצאתי כעבדך אברהם שאמרת לו °קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה כי לך אתננה" א) ובשעה שבקש לקבור שרה לא מצא מקום לקוברה ולא דרדר אחר מדותיך "ויאמר" ה' אל השטן השמת לבך אל עבדי איוב כי אין כמוהו בארץ וגו' ועודנו מחזיק בתומתו ותסיתני בו לבלעו חִנָּם" אמר רבי יוחנן אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו כאדם שמסיתין אותו וניסת במחניתא תנא °דרך ומחתה ועולה ומרגיז נותל רשות ונותל נשמה° ויען השטן את ה' ויאמר עור בעד עור וכל אשר לאיש יתן בעד נפשו אולם שלח נא ידך וגע אל עצמו ואל בשרו אם לא ג) (על) פניך יברכך. ויאמר ה' אל השטן הנו בידך אך את נפשו שמור ויצא השטן מאת פני ה' ויך את איוב וגו' אמר רבי יצחק קשה צערו של שטן יותר משל איוב שאמר לו רבו שבור חבית ושמור את יינה. אמר ר"ל הוא שטן הוא יצר הרע הוּא מַלְאַךְ המות דכתיב °ויֵצֵא השטן מאת פני ה' "הוא יצר הרע כתיב °רַקְרַע כל היום "וכתיב °הֲכֹא (רק את נפשו שמור) [°רַק אליו אל תשלח ידך] הוא מלאך המות דכתיב (°רק) "[אך] את נפשו שמור. אלמא ברייתה °קיימא. א"ר לוי שטן ופנינה לשם שמים נתכוונו. שטן ביון דחזיא להקדוש ברוך הוא דנטיה דעתיה בתר איוב אמר °חס ושלום מינשי ליה *לרחמנותיה דאברהם °פנינה דכתיב °וְכַעֲסָתָה צרתה גם כעס בעבור הרעימה, דרשה רב °אחא בר יעקב בפפוניא אתא שטן בשקיה לכרעיה. °בכל זאת לא חטא איוב בשפתיו "אמר רבא בשפתיו לא חטא בלבו חטא, מאי קאמר? °ארץ נתנה ביד רשע פני שופטיה יכסה אם לא איפו מי הוא "אמר רבא בקש איוב להפוך °קערה על פיה אמר ליה אביי לא דבר איוב אלא כנגד השטן, כתנאי ארץ נתנה ביד רשע רבי אליעזר אומר בקש איוב להפוך קערה על פיה אמר לו רבי יהושע לא דבר איוב אלא כלפי שטן °על דעתך כי לא ארשע ואין מידך מציל "אמר רבא בקש איוב לפטור "את כל העולם כולו מן הדין: אמר לפניו, "רבונו של עולם ברֹאת שור פרסותיו סדוקות בראת חמור פרסותיו קלוטות, בראת גן עדן בראת גיהנם, בראת צדיקים בראת רשעים מי מעכב על ידך", ומאי אהדרו ליה חבריה [דאיוב]? °אף אתה תָּפֵר יִרְאָה וְתִגְרַע שיחה לפני אל "ברא הקדוש ברוך הוא יצר הרע ג) בראֹ לו תורה תבלין. דרש רבא מאי דכתיב °בְּרֻבַּת אוֹבֵד עָלַי תָּבֹא ולב אלמנה ארנין? °ברכת אובר עלי תבא מלמד שהיה גוזל שדה מיתומים ומשביחה ומחזירה להן ולב אלמנה ארנין דכל היכא דהוה ד) (איכא) אלמנה דלא הוו נסבי לה הוה אזיל °שָׁדֵי שמיה °עילווה והָוֵן אתו נסבי לה. °לוּ שָׁקוֹל יִשָּׁקֵל כַּעֲשָׂיו וְהַתּוֹתֵי במאזנים יִשָּׁאוּ יַחַד" אמר ה) רב-עַפְרָא לְפוּמֵיהּ דְּאָוֵב חברתא כלפי שמיא!) °לו יש בינינו מוכיח יָשֶׁת ידו על שנינו" אמר ו) רב-עַפְרָא לְפוּמֵיהּ דְּאָוֵב כלום יש עבד שמוכיח את רבו? °ברית כָּרַתִּי לְעֵינַי ומה אתבונן על בְּתוּלה" אמר רבא (ז) (עפרא לפומיה דאיוב) אִיהוּ באחרניתא אברהם אפילו בדידיה לא איסתכל דכתיב °הִנֵּה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את-מבלל דמעיקרא לא הוה ידע לה. °כְּלָה ענן וְיֹלֵךְ, כן יורד שאול לֹא יַעֲלֶה" אמר רבא מבאן שכפר איוב בתחיית המתים °אשר בִּשְׁעָרָה ישופני והִרְבָּה פְצָעַי חִנָּם" ח) אמר רבה איוב בסערה חרף ובסערה השיבוהו: בסערה חרף דכתיב "אשר בשערה ישופני"-אמר לפניו: רבונו של עולם שמא רוח סערה עברה לפניך ונחלף לך בין איוב לאויב בסערה השיבוהו דכתיב °ויען ה' את איוב מן הסערה ויאמר...[וגו']-אֱזָר נא כגבר חלציך והודיעני: אמר לו הבבה בימים בראתי בהמות בראתי בהם וכל נימא ונימא בראתי לה גומא-בפני עצמה-שלא יהו שתים יונקות מגומא אחת שאלמלי שתים יונקות מגומא אחת מחשיכות מאור עיניו של אדם בין גומא לגומא לא נתחלף לי בין איוב לאויב נתחלף לי ט) °כִּי פְלֵג לַשֶּׁטֶף תְּעָלָה" [וגו'] הבבה מיפה בראתי בעבים וכל טיפה וטיפה בראתי לה דפוס בפני עצמה כדי שלא יהו שתי טיפין יוצאות מדפוס אחד שאלמלי שתי טיפין יוצאות מדפוס אחד °מְשַׁשְׁשׁוֹת את הארץ ואינה מוציאה פירות בין טיפה לטיפה לא נתחלף לי בין איוב לאויב נתחלף לי, מאי משמע דהאי "תעלה" = לישנא דדפוס היא? אמר רבה בר שילא דכתיב °ויעש תעלה כבית סאתים זרע "וכתיב לַחֲזִיז קולות" הבבה קולות בראתי בעבים וכל קול וקול בראתי לו שביל בפני עצמו כדי שלא יהו שתי קולות יוצאות משביל אחד שאלמלי שתי קולות יוצאות משביל אחד מרחיבין את כל העולם כולו בין קול לקול לא נתחלף לי בין איוב לאויב נתחלף לי °הודעת עת לדת יַעֲלֵי סלע לחולל אילות תשמור? יעלה זו אכורית על בניה בשעה שכורעת ללדת

מיכה ז, כ – כה
בראשית יב, ג
בראשית יח, יח
מיכה ה, ו
שם כ
שמואל ו, ו
מיכה ג, יב
שם יז, ג
שם יט, כ
שם טו, ב
שם טז, ב
שם יט, ב
שם טו, ג
שם טו, ד
שם טו, ה
שם טו, ז
שם טו, ח
שם טו, ט
שם טו, יא
שם טו, יב
שם טו, יג
שם טו, יד
שם טו, טו
שם טו, טז
שם טו, יז
שם טו, יח
שם טו, יט
שם טו, כב
שם טו, כג
שם טו, כד
שם טו, כה
שם טו, כו
שם טו, כז
שם טו, כח
שם טו, כט
שם טו, ל
שם טו, לא
שם טו, לב
שם טו, לג
שם טו, לד
שם טו, לה
שם טו, לו
שם טו, לז
שם טו, לח
שם טו, לט
שם טו, מ
שם טו, מא
שם טו, מב
שם טו, מג
שם טו, מד
שם טו, מה
שם טו, מו
שם טו, מז
שם טו, מח
שם טו, מט
שם טו, נ
שם טו, נא
שם טו, נב
שם טו, נג
שם טו, נד
שם טו, נה
שם טו, נו
שם טו, נז
שם טו, נח
שם טו, נט
שם טו, ס
שם טו, סא
שם טו, סב
שם טו, סג
שם טו, סד
שם טו, סה
שם טו, סו
שם טו, סז
שם טו, סח
שם טו, סט
שם טו, ע
שם טו, עא
שם טו, עב
שם טו, עג
שם טו, עד
שם טו, עה
שם טו, עו
שם טו, עז
שם טו, עח
שם טו, עט
שם טו, פ
שם טו, פא
שם טו, פב
שם טו, פג
שם טו, פד
שם טו, פה
שם טו, פו
שם טו, פז
שם טו, פח
שם טו, פט
שם טו, צ
שם טו, צא
שם טו, צב
שם טו, צג
שם טו, צד
שם טו, צה
שם טו, צו
שם טו, צז
שם טו, צח
שם טו, צט
שם טו, ק
שם טו, קא
שם טו, קב
שם טו, קג
שם טו, קד
שם טו, קה
שם טו, קו
שם טו, קז
שם טו, קח
שם טו, קט
שם טו, קי
שם טו, קיא
שם טו, קיב
שם טו, קיג
שם טו, קיד
שם טו, קטו
שם טו, קטז
שם טו, קיז
שם טו, קיח
שם טו, קיט
שם טו, קכ
שם טו, קכא
שם טו, קכב
שם טו, קכג
שם טו, קכד
שם טו, קכה
שם טו, קכו
שם טו, קכז
שם טו, קכח
שם טו, קכט
שם טו, קל
שם טו, קלא
שם טו, קלב
שם טו, קלג
שם טו, קלד
שם טו, קלה
שם טו, קלו
שם טו, קלז
שם טו, קלח
שם טו, קלט
שם טו, קמ
שם טו, קמא
שם טו, קמב
שם טו, קמג
שם טו, קמד
שם טו, קמה
שם טו, קמו
שם טו, קמז
שם טו, קמח
שם טו, קמט
שם טו, קנ
שם טו, קנא
שם טו, קנב
שם טו, קנג
שם טו, קנד
שם טו, קנה
שם טו, קנו
שם טו, קנז
שם טו, קנח
שם טו, קנט
שם טו, קס
שם טו, קסא
שם טו, קסב
שם טו, קסג
שם טו, קסד
שם טו, קסה
שם טו, קסו
שם טו, קסז
שם טו, קסח
שם טו, קסט
שם טו, קע
שם טו, קעא
שם טו, קעב
שם טו, קעג
שם טו, קעד
שם טו, קעה
שם טו, קעו
שם טו, קעז
שם טו, קעח
שם טו, קעט
שם טו, קפ
שם טו, קפא
שם טו, קפב
שם טו, קפג
שם טו, קפד
שם טו, קפה
שם טו, קפו
שם טו, קפז
שם טו, קפח
שם טו, קפט
שם טו, קצ
שם טו, קצא
שם טו, קצב
שם טו, קצג
שם טו, קצד
שם טו, קצה
שם טו, קצו
שם טו, קצז
שם טו, קצח
שם טו, קצ

השותפין פרק ראשון בבא בתרא

כבוחלא דריסקא במיטה. תע"ב דכחול הוא שמור כדפירש בה"נ תוספתא [תוספתא מוכשת] [תוספתא מוכשת] [תוספתא מוכשת]

נכל מכל כל. בתורתם כתיב (בראשית כד) וה' ברך את אברהם בכל בינתן כתיב (שם כו) ואוכל מכל יעקב כתיב (שם נ) וכי יש לי כל כלומר את מקצא שום עוכה: **מלו בקרבי.** יצרי הרע מת בקרבו נעורים קם מדבר. על לבו ממש הוא מתעצם ואומר שמת בקרבו מרוב כרוח: **שלא שלט כהן מלאך תורה אור סמוא.** מלא מתו בגשיקה על פי שכיכה: **נכל מכל כל.** לא חסר שום כחוב ומיטו כחוב זה במקום כל ונהגין שמאמר בהן "על פי ה'" ואם אתו מתו ע"י מלאך [המות] ממנו שחכרו כחוב: **בדממון.** שמתו ע"י שכיכה ואין רלויה רמה לשלוט כמי שנשוק משכיכה שהרי אין הרמה כתה שלא מטפה מרה המטפטפת מככיכו של מלאך המות לחמר מר (ע"ז דף כ:) ממנה מת ממנה מסריח ממנה פניו מוריקות: **ישכון לבטח עליו.** הכי דריש(ג) ישכון(בטח)בגימ' על סמיכות ידיהם השכיכה: **בעטיו של נחש.** בשלמו של נחש היו לחוין למות שלא שנזרה גזירת מיתה על כל תולדותיו של אדם הרחשון בשלמו של נחש בעטיו תרגום של עלמו כדכתיב (דניאל ו) לחייעטו כל וגו' וכן הכיב עטח ועטף (שם ג): **ולחומיסם.** נכני יפי כחיב:

הדרן עלך השותפין

לא יחפור. כור שיח ומערה. מפורשים בכבא קמא בפרק (דף כ:): **כור.** שור שנגח ארבעים בפרה (דף כ:): **שיח.** שרוך וקלר: **מערה.** עגול: **שיח.** מקורה בקירוי: **נכרכם סכוכים.** מופר חפירה מרובעת בעומק לחה יותר ומי גשמים מתכנסים בה לכבם בגדיהם והיו להם שתים לחת שמורים לחם הבגדים יום או יומים בלותם כלבים והיה קרויה מחמלן בגמ' ולחת שמפטפטים בה והיא קרויה גדיון: **שפ"ב בו'.** מפני שהחפירה הממוכה לבור מתלקט כותלי הבור ומרפה לוחן: **ושד נמיד.** לח כותלי חפירתן: **גפה.** פסולת זיתים שנתעלגו בבית הבד: **כפלעים.** לבנים שהאור יוצא מהן שקורין קוליי"ש שכל חלן קטן לעותה שמעלין בהן הכלל: **מן הכוחל.** כותל לבנים על גבי קרקע ולחו כבור קלי הקמח: **וזרעים.** קטן לכותל כדמפרש בגמ': **ומחריסם.** מרפה לח יסודו וטפל: **מי רגלים.** ממממסין לח הלבנים שהן על גבי קרקע יבש: **רימים.** קטן לכותל שמניחין לח הקרקע בגלגול חבמותו: **מן הסלכ.** היא הריחים החחתונה: **סרכב.** היא העליונה הרובבת על זו והיא קרויה טפח מן החחתונה: **נפח כמנור שלשה מן כפלגים.** תגור = כלי חרס הוא שרוף בכבשן כשהר קדירות ופיו למעלה והבא לקובעו בחרן עושה בין פיו ולבין הבשן שיהו ט לבנים ומושיבין לחוחו עליו שלש מחחת קרקע ולחוחו בין עשרו בקיפוי רחב מלמטה וקלר מלמעלה כמדה החטר, שהקונה קרוי 'כלי' ומעליו קרוי שפה לומר שפת הכלי שפתה עליונה ולפי שהבלו של חטר קשה לכותל נריך להרחיקו: **נמ'** פתח

כליא. פירש ר"ח בתן דמטר נר מלמעה ובחמלעיתו מרחיב וכולע ויולע כשיעור טפח ומחמלעיתו מיער ושלשה דפסיקתא ליה בגמרא (נקמן דף יח.) דבסיפא הוי לו סד בסיד הייט משום לחין ההיזק כל כך מרובה שלא יועיל לו סיד לחוליה:

פתח

פתח בבור וסיים בכותל. בקונטרס גרס בתר דמתני מכותל בור וגיטו וליתני לעיל מן הכן הכרמים מבורו ולישנא קמא דקתני פתח בבור ולא גרס לה פתח בבור וסיים בכותל וליתני לעיל מן הכן הכרמים מבורו וכן משמע מתוך פירוש ר' חננאל ותע"ג דתנן מכותל בור גיטו. כלומר הלי כותל מכותל בור גיטו קתני קמא דמתני' מבורו ולישנא קמא דקתני פתח בבור וסיים בכותל לאשמעינן דאפילו פתח בב

מתוגמת. דכר לח : עיריית. לימוני"ר כלע"ז כמו דטרייא לריסיס בתלג מריפות (מוקן דף מה.) : תנות של נחמומין. מוכרי לחם שמסיקין שם תור תמיד : תוגר. עלייה תלוגרין בה בהמה ומזון ויין. והעתק בקבק לבן : ולא רפש בקר. הרית קבה לבן : דירש שמני המלח ואת הסיד ואת הסלעים מבותלן של חבירו ג' טפחים «או אחד בסיה» טעמא דאיכא כותל הא ליכא כותל סמיך ולא, כי ליכא כותל הא ליכא כותל סמיך, לא, כי ליכא כותל נמי לא סמיך ואלא מאי קמ"ל הא קא משמע לן דהני קשה לבותל הא שמע מרחיקים את הזרעים ואת המחרישה ואת מי רגלים מן הבותל שלשה טפחים טעמא דאיכא כותל הא ליכא כותל סמיך, לא, כי ליכא כותל נמי לא סמיך ואלא מאי קמ"ל הא קא משמע לן דמחוגמא קשה לבותל הא שמע ואת הריחים ג' מן השכב שהן ד' מן הרכב טעמא דאיכא כותל הא ליכא כותל סמיך, לא, כי ליכא כותל נמי לא סמיך ואלא מאי קא משמע לן הא קא משמע לן דטרייא קשה לבותל הא שמע ואת התנור שלשה מן הכליא שהן ד' מן השפה טעמא דאיכא כותל הא ליכא כותל סמיך? לא, כי ליכא כותל נמי לא סמיך אלא מאי קא משמע לן הא קא משמע לן ה) דהבלא קשה לבותל הא שמע ג) לא יפתח אדם חנות של נחתומין ושל צבעין תחת אוצרו של חבירו, ולא רפת בקר טעמא דאיכא אוצר הא ליכא אוצר עליה: דירה שאני דיקא קתני אם היתה רפת בקר קודמת לאוצר מותר ד"ש ה) לא יטע אדם אילן סמוך לשדה אלא אם כן הרחיק ממנו ד' אמות ומנהגו שלא אמרו ד' אמות שאמרו כדי עבודת הכרם טעמא דמשום כדי עבודת הכרם הא לאו משום כדי עבודת הכרם, ואע"ג דאיכא שרשין? הכא במאי עסקינן דמפסיק צונמא ו) (דיקא נמי דקתני) היה גדר בינתים זה סמוך לגדר מבאן וזה סמוך לגדר מבאן ז) אי הכי אימא סיפא היו שרשיו יוצאין בתוך של חבירו מעמיק לתן שלשה טפחים כדי שלא יעבב המחרישה, ואי דמפסיק צונמא מאי בעו? ח) התם ה"ק ואי לאו צונמא והיו שרשיו יוצאין לתוך של חבירו מעמיק שלשה טפחים כדי שלא יעבב המחרישה ד"ש ט) מרחיקין את האילן מן הבור עשרים וחמש אמה טעמא דאיכא בור הא ליכא בור סמיך? לא, כי ליכא בור נמי לא סמיך והא קמ"ל דעד כ"ה אמה אולי שרשים ומזקי לבור, אי הכי אימא סיפא ואם אולן קדם לא יקיז ואי דלא סמיך היכי משכחת לה? כדאי פפא בלוקח ה"נ בלוקח ד"ש י) מרחיקין את המשרה מן הדיר ואת הבריכה מן הבצלים ואת הקרדל מן הדבורים טעמא דאיכא ירק הא ליכא ירק סמיך, לא, כי ליכא ירק נמי לא סמיך והא קמ"ל דהני קשו אהדדי, א"ל אימא סיפא ורבי יוסי מחיר בתרדל ליממני שיכול לומר לו עד שאתה אומר לי הרחק תרדל ממני ואומר לי הרחק דבורי מן הדבורים שבאות ואוכלות לגלוגי הדבלאי ואי

דטרייא קשה לבותל. ל"ג לבקען (דף כ:) הדר ביה מטעמא דטרייא ומפרש הלא מקום קלח מכל מקום נקע ליה הכא מקום דמעיקרא הוה בעי לפרושי טעמא מקום טריית ולפפריס הלא גרסי הלא אחי שפיר הכא דלהטיח גיבסא טריית וקלח חד טעמא הוא : לא יפתח אדם חנות של נחתומין. פ"ה מקום שהטעמן קשה לחומר ולקשה לר"ת לא לקמן אמר קשה לחומר ביין התירו שמסיבתו ועכן ודלחי מזיק ליין דהא יין מעושן פסול לנסכים הלא גרסה לר"ת להזיק עכן ליכא כיון דלחיכה שם תקריה ומעזיבה לח יכנס שם הטעמן הלא טעמא שהבהל מזיק לח לחומר לבל לח יין מקבית ובגרסי' לקמן אמר רב יוסף והלי דיקן חפילו ארבע קניא ליה לומר הכלח דסרגא והלא גרסי' קומרא דסרגא : הא ליכא חומר עביד. הוי מלי לפטויי ה"ק כי ליכא לח סמיך והח קמ"ל דהכלח (ד) קניא לחומר : דיקא נמי דקתני לח היתה רפת בקר קודמת לח כו'. וכחולמו הרחקות דמתני' לח תני הכי והוה ליה לחסמוטין בסחר וכ"ש בדירה ותימה לעלוטם בסחר הרחקות נמי מוסר לממון והל דלקטיה הכח לחסמוטין דכותח דחכ"ג דהוי ניכי דיליה לח היתה קודמת לחומר מוסר דהסחח הוי חיזוק לחפילו לרבי יוסי ולי לסמוטין בסחר לח הי חיזוק חלח לרבנן לחבל לרבי יוסי דקסבר על הניזק להרחיק לח הי קום חיזוק: דיקא נמי דקתני כו'. ולחלבי לח קשיח לח דיקא ולח מסמע ליה סיזח חיזוק בסחר קפי מבדירה: ואם היה רפת בקר כו'. והוח הדין חנות של נחתומין וכל לבעין וחדל מיניה: נתני עלה ד' לחמות בחמרו כדי עבודת הכרם. קוב ליה בשרה אבל נבי בור ושדה דעלמא דמספיר לעולם לא מסיק. וה סופך אילט לגדר חה בורו אלמא דמסיק אע"ג דעבדי שרשים חוחי גדר לשדה חבירו וקא מזקי. לא חבא נמי דאיבא צונמא : מעמיק שרשי האילן בקרקע ג' טפחים כו' בי היכי דלא לייזוקי שרשין ואמאי צריך להעטיק בתטיה : כדי שלא תעבב את המחרישה ולא יפסיד. לחבי צריך להעטיק ומסיק אבל נבי בור ושדה דעלמא דלעולם אי אפשר דליכא פסידא של רטיית הקרקע מבור לבור (אמא) [אימא] לעולם לא מסיק. ל"ה: אי הבי, דבי ליכא בור [נמי] לא מסיק חאילן אימא סיפא אם האילן קרם לבור ראם היתה נפוצ האילן קודם דנחפר הבור אע"ג דמזיק לה לא יקיץ ואי לא מסיק חבירו קורם חפירת חבור היכי מצי משכחת לה דמזיק לה השחא אלא לאו ש"מ דמסיק : לא לעולם לא מסיק. וכי חתיכא א"כ היכי הוה זה מוסיף עליו שורה אצל שורה חבירו : כראמר רב פפא לקמן בלוקח. בנין דהוה סעיקרא האילן והשורה לאדם אחד ומכורו לשני בני אדם לא, מכר מקום האילן והאילן ולשני מכר כל שאר השורה משפת אילן ולחלן ובא זה שלקח שאר השורה

המלח ואת הסיד ואת הסלעים מבותלן של חבירו ג' טפחים «או אחד בסיה» טעמא דאיכא כותל הא ליכא כותל סמיך, לא, כי ליכא כותל נמי לא סמיך ואלא מאי קא משמע לן הא קא משמע לן דהני קשה לבותל הא שמע מרחיקים את הזרעים ואת המחרישה ואת מי רגלים מן הבותל שלשה טפחים טעמא דאיכא כותל הא ליכא כותל סמיך, לא, כי ליכא כותל נמי לא סמיך ואלא מאי קמ"ל הא קא משמע לן דמחוגמא קשה לבותל הא שמע ואת הריחים ג' מן השכב שהן ד' מן הרכב טעמא דאיכא כותל הא ליכא כותל סמיך, לא, כי ליכא כותל נמי לא סמיך ואלא מאי קא משמע לן הא קא משמע לן דטרייא קשה לבותל הא שמע ואת התנור שלשה מן הכליא שהן ד' מן השפה טעמא דאיכא כותל הא ליכא כותל סמיך? לא, כי ליכא כותל נמי לא סמיך אלא מאי קא משמע לן הא קא משמע לן ה) דהבלא קשה לבותל הא שמע ג) לא יפתח אדם חנות של נחתומין ושל צבעין תחת אוצרו של חבירו, ולא רפת בקר טעמא דאיכא אוצר הא ליכא אוצר עליה: דירה שאני דיקא קתני אם היתה רפת בקר קודמת לאוצר מותר ד"ש ה) לא יטע אדם אילן סמוך לשדה אלא אם כן הרחיק ממנו ד' אמות ומנהגו שלא אמרו ד' אמות שאמרו כדי עבודת הכרם הא לאו משום כדי עבודת הכרם, ואע"ג דאיכא שרשין? הכא במאי עסקינן דמפסיק צונמא ו) (דיקא נמי דקתני) היה גדר בינתים זה סמוך לגדר מבאן וזה סמוך לגדר מבאן ז) אי הכי אימא סיפא היו שרשיו יוצאין בתוך של חבירו מעמיק לתן שלשה טפחים כדי שלא יעבב המחרישה, ואי דמפסיק צונמא מאי בעו? ח) התם ה"ק ואי לאו צונמא והיו שרשיו יוצאין לתוך של חבירו מעמיק שלשה טפחים כדי שלא יעבב המחרישה ד"ש ט) מרחיקין את האילן מן הבור עשרים וחמש אמה טעמא דאיכא בור הא ליכא בור סמיך? לא, כי ליכא בור נמי לא סמיך והא קמ"ל דעד כ"ה אמה אולי שרשים ומזקי לבור, אי הכי אימא סיפא ואם אולן קדם לא יקיז ואי דלא סמיך היכי משכחת לה? כדאי פפא בלוקח ה"נ בלוקח ד"ש י) מרחיקין את המשרה מן הדיר ואת הבריכה מן הבצלים ואת הקרדל מן הדבורים טעמא דאיכא ירק הא ליכא ירק סמיך, לא, כי ליכא ירק נמי לא סמיך והא קמ"ל דהני קשו אהדדי, א"ל אימא סיפא ורבי יוסי מחיר בתרדל ליממני שיכול לומר לו עד שאתה אומר לי הרחק תרדלך ממני ואומר לי הרחק דבורי מן הדבורים שבאות ואוכלות לגלוגי הדבלאי

ואי

כיון מוכר ואין נרשה לר"י בר' מרדכי דש"כ הוא"ל במוכר הלח נרשה לו לפרס שהאילן ביד לוקח ולנסי הפירוסים הלו אין להקשות מחי תיריח שהאילן קדם לפילו קדם בור נמי כגון שהחד מעשה הבור ותח"כ נעשו האילן ומכר הבור לפ"ה מי אילן לפי ר"י ברבי מרדכי לח יקון שהרי בהיתר עשלח דכה"ג אילן קדם קריעת ביה שקדמה נטיעת האילן לערעור בעל הבור הערעור היכו בח הלח ע"י מכירה בור מי מכירה האילן לבל לפר"ה שפי' בלוקח שלקח מהדה לחד לח אילן וטוענין ללוקח קשה לר"י מפי חיריח אילן קדם לפילו קדם בור נמי ועוד כיון להחזיק באילן ג' שנים חייבי דבחזקה ג' שנים טוענין ללוקח לוקמה נמי בלח לוקח ובחזקה שים עמה מעמה: נגלוגי

וחבר בורו סמיך לאילן דהשחא קדם האילן לבור ולא שמכו זה לוקח אלא המוכר דרבשות שמכר דהבל היה שלו ומ"ה לא יקיץ ולעולם בעלמא לא מסיק : מרחיקין את המשרה . מים מרחיץ ששורין בהן פשתן ונקשה הוא לירק. א"ר פטרה שמכבסין ושורין בהן את הבגדים : מן הירק מתוך ג' דאתאייתו ירקות דלא צריכי כל כך למיי וניחזין ניצוצות הנביטה על הירק כל שעה ומזיק לחי . ל"ה : ולא כחיי אצל בצלים. משום דמכחשי כרישין לבצלים וכן לתרדל מתוך דאכלי דבורי לתרדל : דאכלי לגלוגי : ואי

א) ל"ל ופר : ב) ל"ל דחני : ג) [מוקן כ: ד) [שם] : ה) [מוקן כו. [וזף סג.] : ו) [מוקן כו.] : ז) ל"ל ת"ש : ח) [מוקן כו. : ט) ל"ל ה"ג בצונמא : י) [מוקן כח: כ) ל"ה שם. : כ) ל"ל ואחי עלה [מוקן כח:] :

רבינו גרשום

המלח . שחופרין להכנים לתוכן סים לעשות סלה ושיחות שעושין לשרוף בהן חסיד ואת הסלעים חשירה מלאה אבנים : ופר בסיד . החשירה דכל אלו מזיקין לכותל: הא ליכא כותל . הוי כשאר כותל וסמיך ורקשיא לרבא דאמר נבי שרה דלא סמיך : דתניא דהני . זה דתנינא דהני שם שמשקין לחלוחיות הסים שמשקלקלין הסים והזרעים בנגר וראי קשין לבותל שמקלקלין הסים ימוד הבותל: מרחיקין את הריחים . העשוין בקרקע מן הכותל חבירו: ג' טפחים מן השכב . זו אבן התחתונה שמו שכב . ורבב זו אבן עליונה שמורכבת עליה והתחתונה רחבה מן העליונה טפח לכל צד והיינו ג' מן השכב שהוא ד' מן הרכב מחוך דמחותה טפח : טעמא דאיכא כותל , וקשיא לרבא:מירא קשה לבותל אותו ויעוש שמומעין הקרקע בשעה שמחקינין שם הריחים איכא דאמר מירא קל הברה שעושין הריחים: מרחיקין את התנור מן הכותל . אע"ג דלא תני כותל אע"ה משמע דיזחיק מן הכותל ג' טפחים מן הכליא איהו כליא שכשעושין התנור מזדים שכל חנוריהן כעין ליי פחות בלמעלה והחרם קלוש ומדבקין סביב התנור מן הסיס בעוני טפח סביב כדי כותל אפ"ה משמע ליזחיק ג' טפחים מן הכליא איהו וחיינו דאמרי' בסמ' (פסחים) [מוקן קכג:] שמניע לארץ ואותה דאמרי' התם היינו כליא ושפה זו שפת התנור עצמו שהוא מזחיק מן הכותל ד' טפחים כנ"ה . איבא דאמרי כליא זה יסוד התנור דכל סביב התנור סמוך לקרקע יוצא בנין התנור טפח לחוץ וכי מעלה בנינו מקצר ועולה עד לשפה שלמעלה דפותח טפח לה"ה : הבלא . חשיטות ה"ג: לא יפתח אדם חנות של נחתומין . שאוחה אחו למכור בכל עת חסיר אוחה ומחמם החבואה או היין של חבירו שבאוצר שלמעלה ומ"ה קרי בעלייה אוצר שכן דרך בני אדם שאוצרין פירותיהן בעליות . וכן של צבעים לא יפתח חנת האוצר מפני שחדיר עושה היסס גדול לצורך הצבע ומחמם התבואה : ולא רפת בקר נמי משום

הבלא דבל . ומעמא מאי לא יפתח דאיכא אוצר דקרם מעיקרא מש"ה אינו יכול לפתוח להפסידו . הא לא הוי אוצר מעיקרא אלא חנות קרם ברישא והשחא קא פחח (הוי) [האי] חנות של נחתומין אע"ג דיכול למיסר האי בעל (האוצר) [המיצר] למחר אי עביד הכא לעיל אוצר שלי ומוקח לי כיון דעדיין לא פיגבר חיזוק עביד ומסיק הכי נמי מסיק ל) למיצר וקשיא לרבא אמר ל' רבא (וקא דייק הא היכא) דליכא אוצר מסיק חיינו מעמא דדירתו של אדם שאני שצריך לו לאדם לעשות צרכיו בדירתו מש"ה לא

ל) נגמר ל"ל והכח נמי ממיך מור שמוך למיל. ב) נגמר ל"ל ג"ם כדי שלא מעכב לח במחרישה ולח יסביר ומחלי לגרך לבמחיק בחמי : ס"ם ולח לקח נומחת וכו' ולנסכי גרך לבמחיק בח : ג) מוקי ל"ל מחוך דבמחי בחמי : ד) נגמר ל"ל ומכח דמי מוקי בגמ' בחמי : ה) ר"ח ולח לקח נומחת וכו' ולנסכי גרך לבמחיק וכו' : ו) [מוקי כן] ח"מ וכ"ב ס"ם כדי שלא יזיקנו כמיזקנו כן : ז) [חוס' ד"ה כח ניכח דבגי בקבק קבה לחוכר

הגהות הב"ח (ב) גמ' מאי בגוו שרשין וכו' ומאי בגוו שרשין דקחמר ליה בחמיה : (ב) רש"י ד"ה בעומת וכו' ותע"ג דקומר מ"ם בחמיה וכ"ב : (ג) ד"ה ולח לקח נומחת וכו' ומכי גרך לבמחיק וכו' ומ"ם ומ"ב ס"ם כדי שלא יזיקנו כן בגיזקנו כן : (ד) חוס' ד"ה כח ניכח וכו' דבגי בקבק קבה לחוכר :

ב) **לגלוני** מרדל . פי' הקונטרס פרמיס וכערוך פירש גרגיו ומרוייהו לית גרלה נר"י דהא קתני רבנן דטוריס לחרדל לח מזק לי בכיתחא כו' לי בטרפח כו' ומשמע דלח פירש רבי יוסי כדברים מה הן מזיקין ולכך היו מסתפקין לי בכיתחא כו' וגרלה נר"י דלגלוני הס עגפים והקתח לח פירש רבי יוסי מה הס מזיקים לכך תמרו ליה רבנן לי בכיתחא כו' ות"ח מכל מקום הרי הן מזיקין לחרדל שיאכלו הפרחים ויש לומר שהפרחים לוקן כ"ש מעט וכיוס לו יומיס שיעמדו לין יכולין להזיק : **ואי** לח סמיך היכי מצכחת לה . פר"י בשלמח נלחני דלמר סמיך חתי קשיר למיירי שסמך בעל דטוריס תמילה ותע"ג להקמח קס"ל דלטוריס נמי מזק לחרדל לכ"ע מכל מקום סברי רבנן דעל המזיק לני היכיון בעל חרדל ומיהו (ה) כל ההרמקה כמו נגי כור לחס סמך ברישח עד המילר הכי מרמיז כל עצה טפיחס ולכי יוסי סבר כיון דלטוריס מזק חרדל ועצה קלח לחת כהונן שסמך על המילר מזה עתיד לבוח לזרוע חרדל ות"ס סברין היו יכול למוגמו לחת יסמוך ח"ח קלח לחת כהונן עוצה וגם בעל חרדל יכול לסמוך ולח דמי לגבר להחס מקום דמרפי ליה בעיני הכי בידים לכוחל טרו לל לחשון לכך על הכני להרמיק כל ההרמקה חבל הכח לח לחת גרסת לחמר לח סמיך היכי מצכחת לה דבעל החרדל ירמיק כל ההרמקה גרסינן ולגרסי יוסי לח ירמיק כלל דכיון דחרוייהו מזק לחרדל ולחמר להרמיק חני היכי מצכחת לה דבעל דטוריס חחלה יש לו לסלקם חולל וחלח דיין ממכס חמר רב פפח בלוקח קורש חרדל ומכר חני חדהו והלוקח העמיד דטוריס וסברי רבנן כחמסיק דטוריס לח מזק לחרדל ובל המזיק להרמיק חח עלמו לקח על פי שסמך בהיתר ות"ע דגבי חילן כשסמכו בהיתר חמרי דלח יקון הני מילי חילן שעשוי לעמוד עיים רבות וחיכח הפסד מרובה חבל מצרח כריסין וחרדל לח הכי ממי לחמריכן גבי חילן לח הטור קדם קוץ וטרח דמיס ות"ע דסמך חילו בחיטוח וכשחר לבריס הגסמכים בחיטוח חיו גרלה שיכול להפסד מרובה חשקו ובני יוסי סבר דלטוריס מזק ולריך בעל דטוריס להרמיק כל ההרמקה כיון דבעל חרדל לח עשה כלל שלח כהונן ומשום הכי ממי לח בעי לחוקמי כשסמך בעל דטוריס חמלה ובלוקח ולח היה לריך לדחוק ולומר דלרבנן על המזיק להרמיק ות"ע שעשה בהיתר מה בחיטו גבי חילן וטור וגם לח יעטרך לומר דלרבנן דטוריס לח מזק לחרדל ופליגי ברבי יוסי דת"ל כיון דבעל דטוריס סמך בהיתר ולח עשה שלח כהונן לח היה מתיר רבי יוסי לבעל חרדל לסמוך וחם חחמר טקי פלוגחייהו בלח לוקח דלרבנן דדטוריס לח מזק לחרדל לריך בעל חרדל להסיר ולהרמיק כל ההרמקה ות"ע שסמך חחלה ולרבי יוסי כיון דחרוייהו מזק לחדהי חין לבעל החרדל להרמיק כל ההרמקה חלח החלי ות"ל דחתיר בחרדל מלמע לי הכי חלי טעמח דלרבנן כיון דבהיתר נסחסו חרדל ולריכין למה לריך להרמיקן כשבאו יהל ובללים וכ"ש חרדל למה ירמיקום כשבאו דטוריס כיון שגם הס מזק דס"ד דדטוריס נמי מזק לחרדל לכ"ע ושוה ת"ש דרבי יוסי לח פליג חלח בחרדל שסום דדטוריס נמי מזק לחרדל לפיכך חפילו מעשה המעשרה בהיתר לח יעטרך להרמיקה כמו גבי חילן וכור ומנסי רבינא לעוסה בלוקח וקח סברי רבנן על המזיק להרמיק חת שלמו ות"ע שעשה המעשרה בהיתר ולכי על בעל החרדל להרמיק קהוח ג) הזיק ופריך כיון דמסתיגן ממילחח דלרבינא שהדטוריס חיכם מזיקים לחרדל ללכך נתו רבנן הרמקה על בעל החרדל מכלל דרבי יוסי סבר על הגיזק להרמיק עלמו מדסברי סמיכח חרדל ות"ע קהוח מזק ולח גיזק ת"ל חפילו מעשה וירק נמי וה"ה ת"ש לקחקויי (ג) דכרייחת כהדיח מסמע שהדטוריס מזק נמי לחרדל ופליגי ברבי יוסי דת"ל כיון דבעל דטוריס לח מזק לחרדל לריך בעל חרדל להסיר ולהרמיק כל ההרמקה ות"ע שסמך חחלה ולרבי יוסי כיון דחרוייהו מזק חהדי חין לבעל החרדל להרמיק כל ההרמקה חלח החלי וי"ל דחתיר בחרדל מסמע דחתיר לגמרי לסמוך לי הכי חלי טעמח דלרבנן כיון דבהיתר נסחסו חרדל ולריכין למה לריך להרמיקן כשבאו יהל ובללים וכ"ש חרדל למה ירמיקום כשבאו דטוריס כיון שגם הס מזק דס"ד דדטוריס נמי מזק לחרדל לכ"ע ושוה ת"ש דרבי יוסי לח פליג חלח בחרדל מ

לא משכחת ליה. הכוונה לפי שהוא טומן בקרקעות: ולפי בעורפא. ומחט יחכל העגלה: קדר פתרי. מוחר ועומה: מן פמחתן. נשברה שקורין בו לחם הבגדים יום לו יומים בעותם כלבים עד שמחמיצין ומסריחין: אבל מן פגדיו. נשברה שכותבין ומפקפקין בה מחוך תורה אור

לא משכחת ליה אי במרפא הדר פארי: ולא נברכת הכובסין וכו': אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה לא שנו אלא מן המחמצן אבל מן הבדיין ד' אמות תניא נמי הכי נברכת הכובסין ד' אמות ואע"פ שמפחים אלא לאו ש"מ כדרב נחמן ואביא כדבי להו מיבעי תנן נברכת הכובסין ג' מפחים ותניא וארבע אמות אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה לא קשיא כאן מן המחמצן כאן מן הנדיין, רב חייא בריה דרב אויא מתני לה בהדיא אלא אם כן בית הדיוק משפחת מחמצין ולכותל ג' מפחים וסד בסיד: אביעיא להו ונסד בסיד? תנן בסיד תנן או דילמא אע"ג סד בסיד תנן? פשיטא דנסד בסיד תנן דאי סלקא דעתך דאו סד בסיד תנן אם כן ליערבינהו וליתני נהי, דילמא משום דלא דמי האי היזיקא לההיא היזיקא היזיקא (ו) דמתוך מיפא היזקא דהבלא ת"ש א"ר יהודה אומר סלע הבא בידים זה חופר בורו מבאן וזה חופר בורו מבאן זה מרחיק ג' מפחים ונסד בסיד וזה מרחיק ג' מפחים ונסד בסיד שמע מינה דבא בידים לא, ה"ד דאף על גב דלא בא בידים נמי סד בסיד, ובא בידים איצטריכא ליה סד"א כיון דבא בידים ליבעי רווחא טפי, קמ"ל: מרחיקין את הגפת ואת הזבל ואת המלח ואת (ג) הסלעים וכו': תנן התם (ב) קמה טומנין ובמה אין טומנין אין טומנין לא בנפת ולא בזבל ולא במלח ולא בסיד ולא בחול בין לחין בין יבשין מאי שנא הבא התם דקתני 'סלעים' ולא קתני חול ומאי שנא התם דקתני 'חול' ולא קתני סלעים אמר רב יוסף לפי שאין דרכן של בני אדם להטמין בסלעים אמר ליה אביי וכי דרכן של בני אדם להטמין בניזי צמר ולשונות של ארגמן (ג) שומנין בניזי צמר וביציפי צמר ולשונות של ארגמן ובמבין ואין ממלמלין אותן (ד) אלא אמר אביי יניח עליו ריעו-תנא הבא סלעים וה"ה לחול, תנא התם חול הוא הדין לסלעים אע"ג דרבא אי יניח עליו ריעו ליתיניה לכולהו בחדא וליתני חדא מיירי בצאן ק"ו (ה"ה לאידך) אלא אמר רבא התם היינו טעמא דלא קתני סלעים משום דמשתבי לה לקדרה הבא היינו טעמא דלא קתני חול משום דמחמימי חיים ומקרירי קריר והא תני רבי אושעיא חול? התם במתונא, תנא דידן נמי ליתני ולוקמיה במתונא? הא תנא ליה אמת המים, אטו מי לא קתני אמת המים וקתני 'נברכת הכובסין'? הנהו אמת המים משום דקביעא אבל 'נברכת הכובסין' דלא קביעא אימא לא ואי תנא 'נברכת הכובסין' משום דקרו וקיימי אבל 'אמת המים' לא, צריכא: מרחיקין את הזרעים ואת המדרישה וכו': זרעים חיפוק ליה משום מרדישה? בטפולת יד, מחרישה, וחיפוק ליה משום זרעים? בחורש לאילנות, וחיפוק ליה משום מיא: תנא בארץ ישראל קאי דכתיב למטר השמים תשתה מים, למטרא דזרעים, לצדדין

הקרקע כיון דמעל הקרקע ליכא עיכובי' שכי כמוכח בעיכובין (דף נג.) ובמכסה כלגיס (פ"ל) דזה סומך לגדר מכלן וזה מכלן וה"מ היכי דמי שזורע לגדרין לי כשהמיק ג' טפחים מן גדרין לחפיל על גביו נמי ולי ולומר ר"י דמייתי כשזורע לגדרין בהמיק ג' (י) טפחים מבעו האוכל מכל גד לגיכל ערבוביא למעלה מן הקרקע ומכל מקום לחסור לזרוע על גביו מפני שהכשרין נכנסין בתוך הגפן והוי כמרכיב זרעים בתוך הגפן ואסור לחפור אלא מרחיק ג' טפחים ומותר ר"י לחפור לגיטה שהן קטין מותר לזרוע על גביו כעגד השורש דלא חיישינן שיכנס שורש הרבה בתוך הלחין שהוא קטה מכל גפן שהוא רך חיי

התם בשופכין. וה"מ בשלמא לר' מיירי בשופכין תע"נ דתניא ליה למת המים תניא ליה נמי התי דמ"ד משום לינעותא ליתסרי אבל לר' מיירי בשופכין מתי קמ"ל הא תניא ליה למת המים דמהתי טעמא למר לעיל ללת תני חולי שהות כל שעה ללל הכותל אבל הכא מי רגלים ליכי כלגב: **ותיובתא** לרבה בר בר חנה. ולת מני לשמויי לכי קאמר רבה בר בר חנה בשומת מדת להוה ליה לפרושי בהדיא ועוד דלכיש מקרא ס"מ ללת מפליג: **אמר** רב טובי רקיק לית ממעט. הך שמעתתא מייתי הכא לגב דפריך לקמן (ה) זרעים כיון דקבו לכותל שקיל להו:

רקיק לית ממעט בחלון. דיני חלון פי' ר"י ב"ר מרדכי על פי המציות לתם הוה חלון העשוי להתמים שיעורו להניח סומתה בפומה טפח וכשימתעט מטפח תפילו במקצה לית מניח ותם הוה חלון שמעט לאורה ושעוי בידי לתם שיעורו כמלא מקדח גדול של לכמה שהות כמלא פודיון החיטלקי שהוא סלע שיעור והיא יתידה על סלע סתם לסלע סתם הוא פחות ממלא מקדח סתם ולכל שכן ממקדח גדול כדתמרינן בכבומות (דף לז:) ואותו חלון שמעטו לאורה. לית מתמעט ממתיתת מקבו כיון שהיה בו כשיעור ללת עד שיתמעט שלת יהא בשיריים (פ) רוח לתניעים על רוחב גדול ומחלר שלית שעוי בידי לתם ללת מעלמת כגון תרלוחו מים לו ערלים שיעורו מלא לגרוף מיבה עגין להתמים שיעורו פותח טפח למחור שיעורו מלא מקדח ומלא לגרוף מפרש התם בהגרופו של בן לבניתא וכי יוסי לומר בדתם כל לתם ושלית עשוי (י) לאורה ולא להתמים ללת לחויר ולשמור גטת ופרלסים לותו שיעורו כמלא מקדח ביטוי: **מאי** לית ליה רקיק לי'. הקבה ס"ד דנקטו רקיק לוקה משום לתים היה תרתי מדת (כ) ללת סתימה מעלייתא לפי שהות לך ועשוי ליפול ועוד שלית מבטלו משום הכי פריך לפי' עבה נמי שמקטיים הואיל ואית מבטלו לית ממעט:

ותיפוק ליה. (ג) תפי' לם יבטלו לשלית חולן משום למקבל טומאה ותימה לם יבטל ליה הו לת מקבל טומאה ובטהר בפרק הטור והבועב (מולין דף קכא. ושם) דלמר ביפת שלות שייחדה ליביבה בטלה ובית שסיככו בזרעים טהוריס ללמת כיון דבטלה לת מקבל טומאה וי"ל דהתם מייבי כגון דעבד בהו שיעור מעשה דהא לתמרי (שבת דף נב:) כל הכלים יורדין לידי טומאה בתסבכה ואין עולין מטומאה ללת ע"י שיעור מעשה וה"ה בחולכין דבעיון שיעור מעשה דלתיפוק לן מדלית ליה לומסין ברגליהן בעיס הא מוי. לתכילה טלהו הכך =תיובתת דשמואל דלתמר מידי דתזי ליעלו מעשה לאחוי לחלון ממתעט בחלון: **שנילושה** כמי פירות. הר"מ לגאוני כגון שתין שם ולת דק לממן שם ולת דק לממן מקבל טומאה בפרק קמת לסוכה (פי"ע מ"ס) תקיש פותח מבבילה חולכין בהדי הכך (מ) שתמר שממעטים לת הטפח (שם קמה.) ובריש פרק תבים (שם ה:) דממן תקיב לגדלין: **מסתיים בקיר** ללמת בין שם ללת בין שם. לתכילה טלהו הכך =תיובתת דשמואל דלתמר מידי דתזי ליעלו מעשה לאחוי לחלון ממתעט בחלון: **בשופכין**. עביע מלת ושופכו שם: **לא יפתין**. ליכת לחוקמי לתת במתעין ממש: **כבוהל לביעים** שהם של טיט שמעיבעו בחמה והם גיומוקים מחמת המים: **וכמה טפח**. מפני שמעטעט לת הקרקע שמוך ליטול הכותל: **וכלומת**. לת כותל זה בעי בסלע לליכת למיתם שהות בקרקע שתחת יסוד: רקיק זה ממעט ישעוי וכי' לת מכטל ליה לתסה: (ו) ד"ה דלית וכו' והם סי': (ח) תוס' ד"ה תמר וכו' לתמן תורעים: (פ) ד"ה רקיק וכו' שלת יהא בשיריים כ"ש מתנע של רוחב גודל: (י) בא"ד ושלותו עשוי לת לאורה: (כ) ד"ה מלי וכו' תדע דלמו מתיתם מעליית לת"ל: (ל) תוס' ד"ה ותיפוק ליה פירוש לתפי': (מ) ד"ה שנילושה וכו' בהדי הך שממעטין כ"ש ותיבת מבחוץ ממחק:

הגהות הב"ח

(ה) גמ' סתם כשופכין ת"ש לת יפיל לתם: (ו) שם לת מינעית שכח דלכין לתזי ליה: (ז) שם ממתניתת: (ד) רש"י ד"ה שנילושין וכו' ומתמוקם בקרקע שתחת יסוד: (ט) ד"ה וכלומת וכו' לפ"שהוס בקרקע:(ו)ד"ה תיבו ממעט וכו' לתן רקיק זה ממעט ישעוי וכו' לת מכטל ליה לתסה: (ו) ד"ה דלית וכו' והם סי': (ח) תוס' ד"ה תמר וכו' לתמן תורעים: (פ) ד"ה רקיק וכו' שלת יהא בשיריים כ"ש מתנע של רוחב גודל: (י) בא"ד ושלותו עשוי לת לאורה: (כ) ד"ה מלי וכו' תדע דלמו מתיתם מעליית לת"ל: (ל) תוס' ד"ה ותיפוק ליה פירוש לתפי': (מ) ד"ה שנילושה וכו' בהדי הך שממעטין כ"ש ותיבת מבחוץ ממחק:

א) כלתים פ"ז מ"ת: ב) [פי' רבינו תנחלם יונתן כת בקרקע כתולדה: ג] שלה בשיקני שכתים. ערכין שלך תלב ת"ן: ד) [תוספתת פ"ת] ה) תלכות פ"ו מ"ב פ"ב: ה) כ"ת שלולה:

יד א ב מיי' פ"ו מהל' כלתים הל' ז סוס"מ ט"ד סי' רלה סעיף ד:

טוז ג מיי' פ"ת מהל' שכנים הל' ו סמג עשין סב סוס"מ ת"מ סי' קכה סעיף ו:

תת נוגא לעיל מדף לא ע"ב תוד"ה מכחתת

טוז ד ה מיי' פ"ע מהל' טומאת מת הלכה ו:

יז ו ז ח ט י מיי' שם הלכה כ:

נוגא/מבגר

רבינו גרשום

למתני מאחר דתנא תורעים לא צריך למתני מחרישה דהאי אין תרישה בלי זרעים ומשני לחורש לאילנות דהכא נמיעת אילנות דהכא ליכא זרעים ומש"ה איצטריך למתני מחרישה דמזרעים לא סמיך מחרישה: ותיפוק ליה פינה דפרחיקין. דמאחר דקתני סתני' מרחיקין אפת השים וכל הני מסילא איכא למשמע דמרחיקין וזרעי ומחרישה דהויגו משום מתונתא ותתני ויימי למה לי משום מתונתא והא מש"ה מרחיקין זרעים ומחרישה משום דמשקין הזרעים מן השים וקשה לכותל: תנא בא"י קאי. דלא מסקי זרעים אלא מפר אבל בבבל דצריכי לתן מים להשקות שדותיהן מתך שהיא יושבת במים אם יבשו מים צריך להביא לשם מים כדי להשקות השדה שמתוך שהיא תילה בבך צריך להשקות בכל שעה: מרחיקין מיימי' מרחיקין את הזרעים נ' פסחים. מבבל דזרעים לצדדין בעבמי ומשתרשי ואולי ומש"ה מרחיקין כי היכי דלא ליזקו בבותל ורימנהו המבריך את הגפן בארץ שנוטע ראש גבי כפתו ונועצו בקרקע כדי שישתרש וינדל הכרם אם אין על גבי הגפן הכפוף ונוטע עפר גבוה ג' פסחים ה"ו לא יביא זרעים לשם ויזרע על גבו משום רקא יבקי הדדי ואיבא בלאים בכרם אבל אי איבא עפר ג' פסחים וזרע על גבו דלא אולי שרשין דזרעין מפי טעמק ג' פסחים ולא מסתבכי בשרשי הגפן. אי ליבא על גבי עפר ג' פסחים אין זורע על גבי הגפן אבל זורע את הצדדין של גפן אילך ואילך מבאן ומבאן ומש"ה פצי לזרוע בספרך מבאן ומבאן דלא קא אולי הזרעין לצדדין אלא יורדין בגגדן בקרקע וליבא למיחש דלישתרשי לצדדין וליערבו בשרשי הגפן ואם כן אמאי מרחיקין אותן בין הבותל ג' פסחים: שבחלידין ונוקבין בקרקע ריבוי השרשין ומלעלין עפר תיתות ומרפין יפר תבותל: **פיסקא** והכרחי לאחאב משתין בקיר. במילי דאסורא לא משתעי קרא אלא במילי דהיתרא: בשופכין מכלי: ת"ש לא ישתין. בביתיש: בבותל לבנים דרכין ניגהו מש"ה מרחיקין ג' פסחים וצונמא שחוקה היא פותר להשתין כרבה בר בר חנה דאמר לעיל פותר להשתין: רקיק אינו ממעט בחלון. רקי"ל אם יש תת בבית ויש בו חלון פתוח על פסח ואותו חלון שהוא פתוח על פסח מכניס ומוציא את המומאה ואם יש באותו חלון תת רקיק אחד אינו ממעט בחלון ומיסבא בית האחד דלא מיבטל ליה ודעתיה עליה למיכליה וכבו כמאן דליתא מש"ה אין ממעט: אבל רקיק דמבאים שמלוכלך מבאן ומבאן ודק הוא אינו יכול לקלופיה אימא מבטיל ליה ולמעט קמ"ל דלא: ותיפוק ליה דרקיק אינו ממעט משום דדוחה ליה דבר המקבל פומאה משום דניולש מעיקרא בתים ודעי מוכשר מחמת מים וכל דבר המקבל פומאה אינו תוצץ בפני המומאה לתרום בו חלון שהוא פתח על פתח שלא תצא המומאה או למעמו ואמאי איצטריך לאשמטעינן דאינו ממעט: בפי פירתל ומי פירות אין מכשירין: לעמוד בפני עצמן בחלון. דתוצצת משום דחבית וקמה שהן כלי ומקבלין פומאה אינו תוצץ בפני המומאה. והא חבן חויא לבהמתו ולא מבטל ליה דאית ביה קצים ולא חוי לסינא משום שנובלין הסים ברגלים ואי הוי ביה קוצי הוי נבטין ברגליהן ומש"ה לא חויא: **היסק** גדול לא שכיח. לא מיבעי ליה: בשתרישו. **שהתליעו**: אי פומה של חבית. **פחזרת מבחוץ**: חויא

תבן, זרעונים

קושיות-תירוצות
ראשית טעם בדברי הגמרא
מבנה הסוגיא-מהלך

מבנה

נוגא(דף כו)
אף אשלג בחלון חלון פותח לפח הן חלדים, אחד ל' כו אחת, את אותה בחלון בפי טשלגין אותו התם אשלג ואין הלותה זקוק לתזר ה"אחר

נוגא(דף כו)
חלון פותח לפח הן חלדים, אחד ל' כו אחת, את אותה בחלון בפי טשלגין אותו התם אשלג ואין הלותה זקוק לתזר ה"אחר

[ומעמעת כ"ל ועי' רש"ם]

שלין כח שלם על שלם. שלין מקבלין טומאה: **ממדולדלין**. שמטושין ומטוטרין. במקלת והכמה עומדת לגל החלון והלבר מונח על החלון ומקן בהטור והכרוכב (מוגין קכם.) מטמאין טומאת אוהלין במקומן וכריכין הכמה (נלון) לגל הכוכבים: **עובד כוכבים**. שיט מקבל טומאה וכן כן שמנה שהרי הוא כאבן גל מי ולא מת: **ממגא**. לא מקבל טומאה ללאו אוהל הוא בלאכי נפלים: **וכלי חרש**. לא מקבל טומאה: **וכלי** וכלג וכלרד כו: הואיל ומיטוקים מלליהם אין ממעטים וכן מים שבכלי הואיל ואם יגעל הכלי אין עומדים נפני עלמן אין ממעטין בחלון: **הבדר**. גלס"ת: **כלפור**. גריי"אלס"ן: **פגליד**. קרא לבן שאינו גלג: ס"ג והא עשבים חזו להממו ופופו ליטלן ואס"ה כל כמה לאיתהו האם ממעטי ואיבמת דשמואל: **כלפריזא** (ד). והוא סם המוח להמה ומלן לגרים בלרזפת טוטה ה) שהוא קורלם של נפחים: **כיון דקצו לכוחל**. שמלידין לומו כדאמרי' בממני' שקיל להו **ואפ"ה ממעט** וקשה לשמואל: **בבאין תוך לשלשה**. טפחים לרמוך מן הכוחל ועולין לאוך החלון לאשיהן: **חוי לקייעה**. לעשות מללה: **בממיכתא**. עב יותר מדלי: **לאומנא**. למקין דס לקנה פי הסכה: **כריסקא**. שהוא מכרט: **אין כאן מרגנה על מרגנה מבני ים**. שו היא שיטור של שק: **קלניתא**. עוף כחוש מאד ואין לאוי לשום לאס: **כעין קלניתא**. כחוש כקלניתא והוא מכרט: **דלים כיס קוני**. ויכרכו לס ידיו: **כיון דקצה לכוחל**. כדאמן במתניתין: דלית

היא גופה תיתוץ. ואימה היכי תיתוץ הא לא מבטל ליה האם ומקלקל ומבטל לגל קלה לר"י דבפ"ב דשבת (דף קנז: ושם) דאמר שפקפוק לא האמור בעופים כי פקקן מאי הוי הא לא מבטל ליה ואיט תוכן ואיכא למימר דביטלו העופיה דת"כ היה כוזה בשבת וכרתה לר"ם ולר"י דכלי חרס לא בעי ביטול לגל שפיר תוכן אע"ג דלא מבטל ליה והא דקתני לקמן דכלי חרס ממעט בחלון ופריך כלי חרס הא חזי ליה האם מיירי בממעט תלן מכשיעור אבל היו סוהם כל החלון להכי בעי ביטול אבל היכא דסוהם כל החלון כי הכא דקתני תולין דממעט דסוהם לגמרי וכן ההוא דפקקן לת האוור האם ולאי [לא] בעי ביטול בכלי חרס ועוד אמר הר"ל שמוהל בכלי עץ גמי שיט מקבל טומאה כגון העשוי לנחת לא בעי ביטול דבפ"ב דמגילה (דף כו:) גבי הוהל בי כניסתא דיהודאי דהוה פתיחא להוהל תיבולבוסא דהוה בה מיתנא וכעו כהני לגלויי בה (ה) עד דאמר להו לא מיבוסא ואוהבה אבבא דניך בעלמא דלא מבטל ליה ביטול אבל מהני התי מיבה דממטמא לא ביטלוה שם ועוד אלא היו יכולים לבטלה שהיה ספר תורה מונח בה ואסור לגעוסה בדבר אחר דמעלין בקודש ולא מורידין: **בחבית** של מתכת. הקשה ר"ת דתניא גופה חבית טומאה לניה אחר דע"י אהל נעשית המתכת כאהל להיות אבי אבות הטומאה כדאמרי' בפ"ק דמכות (דף ו:) והוי כאהל גמי לעמוד אחרים בתוכה דטליה קרא דוכל אבר יגע על פני השדה בחלל חרב וגו' דדים לה בניזיר פרק כ"ג (דף מ"ד ושם) לעניו אהל וגרסה לרביט שם דהכא מיירי כגון שהגרונות טלטות תוך לפי חבית כל שביטוחי ומכסות תוכו לגמרי אלין גרסה כלל ודייק ר"ת מדנקט גרונות ולא נקט פירות לפי שהם מדוקות יחד לע"פ שיולות תוך לחבית אין טפלות וכי האי גוונא דייק בפרק חבית (שנת דף קמו.) ועוד תומר ר' יצחק דהכא מיירי בשלין חבית יולאה תוך לכותל דהשתא דרך החלון לא יבא טומאה לבית דטומאה לגולה טוקעת ועולה ואיתה ממפקעתה לגדדין שהרי אין בו פותח טפח: **שעלו** מאיליהן. תימה היאך ממעטין הכאה הא מנן בסוף אהלות (פ"ח מ"ה) אלו לא מביאין ולא מולאין הזרעים והירקות המתוברין לקרקע תוך מן הירקות שמבו פירוש הכהו דמו לעיל דמביאין האירוס והקיסוס וירקות חמור ודלעת יוונית וא"כ היכי קתני דעשבין שעלו מאליהן לתולאין ותירך רבינו תם דהשם מיירי בענין שהל לתוך בפני הבוואה שהם מחמיסים אז בעליהם לו להביא טומאה מפני שהרוח מבטלו ואיט עומד במקום אחד והוי דומיא דשוך הפורה שהיט לא תולין ולא עלו אלא מאליהן ולא שייך בהו גזירה שמא יעקרם ויטלם לאכול שקלא: **ועוף** כו' להייט בענין שהיכא עופים הוקק לאכל הכא בענין שמעטו בחלון ממעטו אפי' בכל הכר שיבטלנו: **עובד** כוכבים. לעובד כוכבים איט מקבל טומאה כדפסקה לן מקרא בפ"ב דזבים (דף פה:ושם) דכתיב ואיש אשר יטמא ונו' מטוך שהכל יכול לטמא עליו אבל לא עובד כוכבים שאין בהם יכולת לטמא עליו ולא מת עובד כוכבים ולא נבילתו ולא שרץ שלהם ולא זב ולא זבה ולא נדה ולא יולדת ולא שכבת זרע ולא קרי ולא מגע זב וזבה ומשכב ומושב זב וזבה ומגע טמא מת ולא אב הטומאה ולא ולד הטומאה ולא שלשה דברים שיולאין מן המת שיער וקיסם וציפורן ולא כלי שרת ולא אהל המת ולא מגע טומאה ולא משא טומאה ולא נגעים ולא פתילין ולא נזירות ולא טומאת יולדת ולא טומאת שבעת ימים ולא טבול יום ולא מי חטאת ולא אפר חטאת ולא מי נדה ולא מי זיבה ולא מים המובלין ולא מים שאובין ולא מים שלא נלקחו לשם ולא מים שנלקחו לשם ולא מים שנלקחו לשם ולא מים שנ

דלית בה שיעורא. פירוש דאין שיעור למספא למעט מפותח טפח ולא גרסינן כדתנן דמה ענין זה לשיעורי שבת הלא וכדתנן בוי"ו והי"ם ואמתי מלא ממעט הא כי קאקיל מספא כשילפינך לו יסיר גם המלא כדי שלא יזיק לתת הכותל ואהא מייתי וכדתנן לעומר דלית בה שיעורא: כדתנן חדם בדי ליתן בין פצים להבירה בלי הרקוח חזו ליה? "דמיטנף, חזו לאומנא? "דמנקב ספר תורה חזו למקרא? "בבלוי, והא בעי גניזה? "שם תהא גניזתה. (ואמר) רב: "בכל עושין מחיצה חוץ ממלח. ורבב ושמואל אמר אפילו מלח, אמר רב פפא ולא פליגי הא במלח סדומית הא במלח איסתרונקנית, והשתא דאמר רבה "עושה אדם שני צבורי מלח ומניח עליהם קורה שהמלח מעמרת את הקורה והקורה מעמדת את המלח" אפי' מלח איסתרונקנית ולא פליגי הא דאיכא קורה הא דליכא קורה: מרחיקין את הריחים ג' מן השבט שהן ארבעה מן הרכב וכו': מאי מעמא? "משום מריחא והא תניא ושל חמור שלשה, מן האסטרובילו שהן ארבעה מן הקלח הרחם מאי מריחא איכא? "אלא משום קלא: ואת התנור שלשה מן הכליא שהן ארבעה מן השפה: אמר אביי שמע מינה כליא דתנור טפח נפקא מינה למקח וממכר: **מתני'** ג) "לא יעמיד אדם תנור בחוך הבית אלא אם כן יש על גביו גובה ארבע אמות, היה מעמידו בעלייה צריך שיהא תחתיו מעויבה שלשה מפרוס כבירה. "ואם הזיק משלם מה שהזיק ר' שמעון אומר לא אמרו כל השיעורין האלו אלא שאם הזיק פטור מלשלם. ה) "לא יפתח אדם תנות של נתתומין ושל צבעין תחת אוצרו של חבירו ולא רפת בקר, ח) באמת ביין התירון, אבל לא רפת בקר: **גמ'** והתניא ארבעה ארבעה, כבירה שלשה, אמר אביי כי תניא ההיא, בדנתתומין, ו) דתנור דיירן כי כירה דנחתומין (ז): לא יפתח תנות וכו': ז) תנא אם היתה רפת לו קודמת לאוצר מותרו. ח) בעי אביי כיבד וריבץ לאוצר מהו ריבה בחלונות מהו, (ג) (אכסדרה תחת האוצר מהו) בנה עלייה על גבי ביתו מהו, תיקו, בעי רב הונא בריה דרב יהושע תמרי ורמני מאי, תיקו: באמת ביין התירו וכו': תנא "ביין התירו מפני שמשביחו אמר רב יוסף "האי בקר מפני שמשביחו דיקן אפילו קטרא דשרגא נמי משויא ליה א"ר ששת "ואפפתחא כרפת בקר דמיא: **מתני'** "תנות שבחצר יכול למחות בידו ולומר לו "איני יכול לישן מקול הנכנסין ומקול היוצאין" אבל עושה כלים ויוצא ומוכר בתוך השוק ט) ואינו יכול למחות בידו ולומר לו "איני יכול לישן מקול הפטיש ולא מקול הריחים ולא מקול התינוקת": **גמ'** מ"ש רישא ומ"ש סיפא? אמר אביי סיפא אתאן לחצר אחרת א"ל רבא אי הכי ליתני "חצר אחרת מותר" אלא אמר רבא סיפא

מתני' ולא מקול המיניקות. קא סלקא דעתך מיניקות הכתוב לקטם יין ושמן וכל דבר הנמכר בחנות: **גמ'** מאי שנא ריבה. דקתני "יכול" לומר לתי יכול ליתן מקול הנכנסין והיולאין" ופשיטא דקתני "לתי יכול" לומר לו לתי יכול ליתן מקול המיניקות": סיפא

דלית בה שיעורא. והאי כמאן דליתיה: **חרם.** לענין הוצאת שבת: כדי ליתן בין פלים לחבירו. פלימי חלוטת שבבותאל מרחיקין זה מזה כדרוחב החלון ליכנס התורה בין כל לחד ולחד וטהן בחומה למטה ולמעלה חרם רחב בין זה לזה ושם בציון והחרם עב והוי שם כתבן: **ופא כעי גניזה.** ומסקנא לגנזו: **מון ממלח ורכב.** מפני שהמלח מפסיד והרכב ניתך כשמתחמם: **מלח מדומים.** עכה וקשה כתבן: **שני צבורי מלח.** גבוהים עשרה לגל כותלי מבוי ומניח שני רחקי קורות המתיר עליהן שכובד הקורה מעמיד את המלח: **ושל חמור.** ריחים של חמור: **מיניטרונא.** הוא מוצב הריחים שבמוך קליפת העץ שקורין בלרק"ש: **קלא.** היא אפרכסת שקורין טרוימוריי"ר: **מאי טירוא ליכא.** ביתים קטנים וקלים הן ואין הקרקע מרעיד בגילגולו: **משום קלא.** ר"ת קול הכהנת המתוי"ו ר"ת קול הריחים: **מרתני'** גלא סמ כן יש על גביו. חלל גובה לרכב לחמת מפי החטר עד התקרה כדי שלא יתחמו האוד בתקרה: **עד טיפח מחטיו מעויבה.** תשטרי"ך בלע"ז היא קרקע ג' טפחי שלא תבטר תקרה מחמוצה של עלייה ועל גביו ד' אמות: **וכירה** מעויבה טפח. לח קיל כלי חרס שמוסיפים קדירה על תלה וחין עומדן בתוכה היסק גדול כמו שעומדן בתנור: **ופם חוזף.** לחר (ז) שיהא שם כל הישורין הלו משלם מה שהזיק ולמעל"ע מעכבן עליו הכבירה להרחיק כל השיעורים הלו שמא יהלך בחיסה וחין לו מה לשלם: **בין שחיבו.** לם היה לוחר של יין החיבו לפתוח מחטיו מטח של נחתומין ובכטין שחין הכטן קלה ליין: **חבל** גלא רפת בקר. שהיה קלה ליין: **גמ'** והתניא. לטנין מעמידה בעלייה בחוור חרבה מעויבה מחמתיו הלו משלם מה שהזיק בחמור וכבירה שלה כדינחתומין. **מחור דידן.** דיהב כבירה בחתומין: **חנור דידן.** דיהב בית הגת למחני' שיהור ג"ט בכירה דנחתומין דמי: **כיבד וריבץ.** גגו לעורך החוור ולח הספיק להכניס לו חבוחה עד שפחח זה חטח חחטיו מי הי לקוטם לחוור לו לילמל לכיון דכיבד וריבץ היו כקידם החוור: **ריבה בחלונות.** בעלייתו דגלי דעתיה שלחוור הוח עטוי שיכנס לו חויר שלא יקח החבוחה: **בנה עלייה על גבי ביתו.** גגו ורניניו היו לבתים שם לחוור חו הקלמה הוח היכי דכולי בניינ להכי עביד מלי: **חמרי ורמוני.** הכנים שם חמרים ורמונים מי היה החמלח לחוור לו לילמל חין לחוור חלח בחבוחה ויין ושמן: **ופפי דידן.** יין שלנו חפילו עטן הבוחה מן הגר קשה לו: **לחפספא.** שחח של חבוחה: **בריפח בקר דמיא.** מחמח שהוח לח (ה) (מחמחים ומעלה סרחנין:

מתני' ולא מקול המיניקות הכתוב לקטם יין ושמן וכל דבר הנמכר בחנות: **גמ'** מאי שנא ריבה. דקתני "יכול" לומר לתי יכול ליתן מקול הנכנסין והיולאין" ופשיטא דקתני "לתי יכול" לומר לו לתי יכול ליתן מקול המיניקות": סיפא

א) שבת סב. כיצה נט.: ב) [ל"ל אמר]: ג) ב"ק סב: ד) [ל"ל אמר]: ה) [ל"ל אמר]: ו) [עי' תוס' ד"ה חנות]: ז) [עי' תוס' ד"ה חנות]: ח) [כפמ"ש ר"י מי' אבל"ם] [כפמ"ש אבל איתו יכול]:

הגהות הב"ח

(ה) גמ' כי כירה דנחתומין דמי לח: (ב) שם ליפח בקר קדמה: (ג) שם ריבה בחלונות מהו מכנה בגג ל"ל ומיבת מחח לחוור מהו ולח פיתן לחוור חלח בחבוחה ויין ושמן: (ד) רש"י ד"ה ומח פיתן לחוור שהיו שם: (ה) ר"ח כרפת וכו' שהוח לח מחמחם כ"ל ולפיכ ד"ה ובל וכו' של ופחים שמח וכן: (ו) חוס' ד"ה ומ"ש ו' ממחן: (ז) בא"ד ולכלן מחוחים למפח ומפכ: (ח) בא"ד פוחן כיד לח שהוח כ"ל ולחוח כ' ממחן: (ט) ר"ח מלי וכו' לגגל כרימים ומוחן וכן פפים:

חיבור ע"ז מחבאר	חיבור
לא יפתח חנותו ז' חנות בניין	חוחב
ב-חנות בחתומין (ט"ע)	חוחב
ג-בקרקע בלע"ז	חיבור

רבינו גרשום

וששני לילית ביה שיעור. מש"ח לא חיית: בין פצים לחבירו. בעין שמסכיין את הקורות המוטלות על הקרקע כדי שלא יעקלו ומשפיין תחת הקורה החיבה של חרם למסכן כמו שאנו רגילין לעשות באבנים: ולכי חרם נמי חזו ליה ושקל ליה ואמאי ממעם בהלן דאנב רצריכי לכלי נקב ליה עם המלה. ומשני דמיטנף דלא חזי: חזי לאומנא. לקבל בו דם: שם תהא גניזתו ומבטל ליה ולא שקל ליה: רבב. שוחן: **מריחא.** אי לשנין שבת אי בעני השקעים: מלח נמי ה) משאר כמים. מלה מדומית שבב הוא ואינו יפה דאי עושין בו מחיצה לענין שבת משום דקא מבטל ליה ולא חזי אבל מלה אסתרונקית שדק הוא לא מבטל ליה ואין עושין בו מחיצה: עושה ודם. לגבי מבוי. ומקרה מפסידה את המלה שמכשרתו ומטנת עליו מן הטשמים. הא דאיבא קירה עושין בו מחיצה מפני ש ח ק ו ר ה מפסידתו: **פיסקא** משום פיריא. שמוטיף הכותל מחמת בנין הרחיים הקבועין בסוך לכותל ו"א פיריא הסיית הרחיים קשה לכותל. ותני רחיים ג) שמחזר מחוור ג"פ מן האצטרובל קרי תחתחון שבב הרחיים של חמור ורכב קרי קלח: מאי פיריא איבא הא לא קביע בגינו בקרקע ולא מוטיף הקרקע ואפאי מרחיקין אלא משום קלא של רחיים שקשה לכותל מרחיקין **הבא נמי משום קלא:** לא יעמיד אדם חנור בתוך חבית. אם העלייה שעל גבי בית היא של חבירו אא"כ יש על גביו של חנור ועד העלייה ד' אמות מפני הלהב שלא יזליק העלייה: היה מעמיד. החנור בעלייה שלו ותחת העלייה בית של חבירו לא יעמידנו עד שיהא תחתיו מעויבה ג' טפחים כדי שלא יפתח לבית של חבירו. ואפ"ה אם חזיק משלם פה שהוזיק דפחות מן השיעור הזה ג) אין יכול לדוחקו אבל מן השיעור הזה יכול חבירו לעכב עליו אבל אין יכול לדוחקו: **והתניא בחנות.** בעינן ד' טפחים ובכירה ג' ומיבי קתני מחני' היה מעמיד בעלייה עד שיהא תחתיו ג' ובכירה טפח כי תניא הוזיא שיעור גדול בכירה וחנור של נחתומין משום דאיכא חיסק גדול לא מבי אלא באותו שיעור. דחנור דיירן לא בעי אלא ג' טפחים כבירה של בחתומין: **פיסקא** בעי אביי כיבד וריבץ לאוצר. שהיה בדעתו לשום שם חבואה ולא הספיק לשום שם חבואה עד שבנה אירך רפת בקר שלו מהו. מי אמרי' הא שכיבד וריבץ כמאן דכבר אצר שם חבואתו דמי ולא היה רפת קודם. ובאחר שכיבד וריבץ זה לא יפחה שלו ואם ת"ל הואיל דכיבד וריבץ זה לא יפחות אירך רפת בקר הא קמיבעיא לן ריבה לחלונות באוצר כדי שיכנס הזיזה באותן לחלונות כדי לייבש הבואתו מהו. מי אמרי' הואיל דריבה לא יפחות אירך רפת בקר או דילמא הואיל דעדיין לא אצר בו כמו דלא עביד ולא כלום הוא ומצי למפתח דהוי ליה קיים: בנה עליה על גבי בית. סתם דלא ידעי אי לצורך אוצר בנאו או לא מאי: **חמרי ורמוני.** דלא מוקי לתי הבלא אצר זה באוצרו מהו. מי אמרי' הואיל והכי אצר בה חמרי ורמוני עדיין דעתו לאוצר אם חבואה ולא יפחות או דילמא הואיל ועדיין לא אצר דבר למיקם ליה קרים תיקו: באמת ביין התירו. לפתוח התנור תחת אוצר של חבירו מפני שמשביח הבלא והשתא דאי יין דיירן אפי' קיטרא [דשרגא]. עשן הנר קשה ליה: ואספפתא. חזיז למיתן תחת אוצר יין של חבירו שהוא מתחמם מהחמ שהוא לה ומסריח וכרפת בקר דמי: **פיסקא** הנות שבחצר השותפין. אם רוצה חבירו לקנות מטנו חנות יכול חבירו לעכב עליו ולומר ליה אינו יכול לישן מקול הנכנסין ויוצאין משי"ה מקשה ליה בגמ' מ"ש רישא דקתני יכול חבירו למחות ולומר לו אינו יכול לישן מפני הנכנסין והיוצאין ום"ש סיפא דקתני אין יכול למחות בידו לא מפני

קני קנים]. ג) [ונראה דל"ל דמפתח מן בשיעור הזה יכול חבירו לדחקו ולעכב עליו מכל כשמתיחן בשיעור זה מיט יכול לדוחקו ולעכב עליו]

לא יחפור פרק שני בבא בתרא כא

סיפא לתתן למינוקות של בית רבן. ותע"ק דקול הכא מתתא לחריס לית מאי מתוי: **משום מקנא יהושע בן גמלא**. לחד מן הכהנים הגדולים שנמנו בבית מי כדלמר ביבמות (דף סח.) גולמדתם) תומם. הלא עצמן מלוה ללמדו: **אלא** תורת אור [קידושין נח. הלא מלוה ללמדו]: **זכור**. הלא מלוה ללמדו: **ולמדתם**. ומלמדתם לחם: **ולמדתם**. ומלמדתם לחם: **ולא**. לסופר לרמתי: מסמע לחם כמאן דמר קרי ליה לחם כמאן דמר קרי ליה כתב

סופר מתא. לית כמו שפירש בקונטרס כותב ספר תורה בקטנות דאין זה פסידא דלא הדר זיכוין להגיהו אלא בבתי שתים לעגיל כותב שטרות: **ומכרי** דרדקי. פי' בקונטרס כהמקבל (ב"מ דף קו.ושם) דהוי פסידא דלא הדרי משום דשכחתא כיון דעל ידי זה פסידא דלא הדרי משום דשכחתא כיון דעל ידי זה רבים גופיה הוא ליה לעגיל דשכחתא ממילא נפקא ומוכר ר"י דהוי פסידא דלא הדר דאותה שעה שמלמדו להם טעות הם מתקבלים ואותה שעה אין יכולין להחזיר לעולם: **שתלא**. וה"מ מלי פסידא לזכות לי יפסיד יצלם ויע"ל דלזיגו מפסיד אלא שפשט שאין הטיגון גדילות כמו שהוא לתיוות ליגדל: **מרחיקין** מלודם הדג כו'. תע"ג דר"ח מפרש דבדבר של הפקר אפי' רשע לא מיקרי כדאמר בפ"ק ד"ב (דף י.) גבי פתח פירט עליהו עליה מעבירינן לומו ממנה וכן תנן בפ"ק דב"מ (דף י.) ליתה אם המליתה יפסל עליה ובא אחר והחזיק בה זה שהחזיק בה זכה ולא מיקרי רשע אלא בעני המהפך בחברתה ובא אחר וגנבה מקום שאם לא יסתכר במקום זה ימצא להסתכר במקום אחר והך דשמעתא לא קשיא דתע"ג דהוי דבר של הפקר מ"מ בכמה מקומות ימלא שיוכל לפרוס מלודתו ועוד דהכא לומטנתו בכך והא דתמריקין בפרק מזקק הבתים (נקמן דף מ"ד) נכסי כנענים הרי הן כמדבר כל המחזיק בהן זכה בהן מאי טעמא כנעני מכי מטא זוזי לידיה מיסתלק ליה ויצרכל לה קני עד דמטי שטרא לידיה ופי' רבינו ס"ם אחם דיצרכל המחזיק רשע מיהא מיקרי ולפי' ר"ח אפי' רשע לא הוי כיון שלא ימלא במקום אחר ונקמה לרשב"ם מהא דתמר בחיזהו כסף (ב"מ דף ע.) רב מרי בר רחל מסקן ליה ההוא גברא דיתמי ואזיל ויתבי וזבניה נמר מריסר ירחי שתא שקל לגר ביתא לחמייה לרבא ר"ל המ דלא שמעת ליה מיניה אפי' תימא רבנן עד כאן לא פליגי רבנן עליה דרבי יהודה אלא דאמר ליה אנא קמפלגינא אמנוזי את פלוג שיטתך אבל הכא אפילו רבנן מודו דא"ל לא פסקת ליה לחיותי מיהיב עשרה אדם: תנות בצד חנותו של חבירו ומרחץ בצד מרחצו של חבירו אינו יכול למחות בידו מפני שיכול לומר לו אתה עושה בחנך שלך ואני עושה בחנך שלי: הא דתניא כופין בני מבואות זה את זה שלא לחושיב ביניהן לא חיט ולא בורסקי ולא מלמד תינוקות ולא אחד ה) מבני בעלי אומניות ו) ולשכנן אינו כופה"ו רשב"ג אומר אף לשכנן כופיהו אמר רב הונא בריה דרב יהושע פשיטא לי: יבר מתא אבר מתא אחריתי מצי מעכב ואי שייך בכרגא דהכא לא מצי מעכב יבר מבואה אבר מבואה דנפשיה לא מצי מעכב. בעי רב הונא בריה דרב יהושע יבר מבואה אבר מבואה אחריני מאי תיקו. אמר רב יוסף אמתניתין במקלי דרדקי דלא מצי מעכב דאמר מר ו) (עזרא תיקן להן לישראל שיהו מושיבין מופר בצד סופר וניחוש דילמא אתי לאיתרשולי א"ל)

מאי טעמא עבדת הכי? אמר ליה דכתיב °תמחה את זכר עמלק אמר ליה והא אנן (ה) זכר קרינן א"ל אנא זכר אקריתן אזל שייליה לרביה אמר ליה היאך אקריתן אמר ליה זכר, שקל ספסירא למיקטליה אמר ליה אמאי? א"ל א) דכתיב °ארור עושה מלאכת ה' רמיין אי"ל אשבקיה לההוא גברא דליקום בארור, א"ל כתיב °וארור מונע חרבו מדם, אלא דאמרי קטליה ואיבא דאמרי לא קטליה ואמר רבא °מקרי ינוקא שחלא שבחא ואומנא ספופי מתא כולן כמותרין ועומדין נינהו, כללא דמילתא כל פסידא דלא הדר מותרה ועומד הוא אמר רב הונא האי בר מבואה דאוקי ריחיא ואתא בר מבואה חבריה ובקמוקי גביה, דינא הוא דמעכב עילויה דא"ל לא פסקת ליה לחיותי, לימא מסייע ליה מרחיקים מצורת הדג מן הדג כמלא ריצת הנס וכמה, אמר רבה בר רב הונא עד פרסה: שאני דגים דהיבי סייארא, א"ל רבינא לרבא לימא רב הונא דאמר כרבי יהודה דתנן רבי יהודה אומר לא יחלק חנוני קליות ואגוזין לתינוקות מפני שמרגילן (ב) אצלו וחכמים °מתירין אפי' תימא רבנן עד כאן לא פליגי רבנן עליה דרבי יהודה אלא דאמר ליה ו) אנא קמפלגינא אמנוזי את פלוג שיטתך אבל הכא אפילו רבנן מודו דא"ל לא פסקת ליה לחיותי °מיהיב עשרה אדם: תנות בצד חנותו של חבירו ומרחץ בצד מרחצו של חבירו אינו יכול למחות בידו מפני שיכול לומר לו אתה עושה בחנך שלך ואני עושה בחנך שלי: הא דתניא כופין בני מבואות זה את זה שלא לחושיב ביניהן לא חיט ולא בורסקי ולא מלמד תינוקות ולא אחד ה) מבני בעלי אומניות ו) ולשכנן אינו כופה"ו רשב"ג אומר אף לשכנן כופיהו אמר רב הונא בריה דרב יהושע פשיטא לי: יבר מתא אבר מתא אחריתי מצי מעכב ואי שייך בכרגא דהכא לא מצי מעכב יבר מבואה אבר מבואה דנפשיה לא מצי מעכב. בעי רב הונא בריה דרב יהושע יבר מבואה אבר מבואה אחריני מאי תיקו. אמר רב יוסף אמתניתין במקלי דרדקי דלא מצי מעכב דאמר מר ו) (עזרא תיקן להן לישראל שיהו מושיבין מופר בצד סופר וניחוש דילמא אתי לאיתרשולי א"ל)

קנאת סופרים ומודה

מי טעמא עבדת הכי: אמר ליה דכתיב °תמחה את זכר עמלק אמר ליה והא אנן (ה) זכר קרינן א"ל אנא זכר אקריתן אזל שייליה לרביה אמר ליה היאך אקריתן אמר ליה זכר, שקל ספסירא למיקטליה אמר ליה אמאי? א"ל א) דכתיב °ארור עושה מלאכת ה' רמיין אי"ל אשבקיה לההוא גברא דליקום בארור, א"ל כתיב °וארור מונע חרבו מדם, אלא דאמרי קטליה ואיבא דאמרי לא קטליה ואמר רבא °מקרי ינוקא שחלא שבחא ואומנא ספופי מתא כולן כמותרין ועומדין נינהו, כללא דמילתא כל פסידא דלא הדר מותרה ועומד הוא אמר רב הונא האי בר מבואה דאוקי ריחיא ואתא בר מבואה חבריה וקמוקי גביה, דינא הוא דמעכב עילויה דא"ל לא פסקת ליה לחיותי, לימא מסייע ליה מרחיקים מצורת הדג מן הדג כמלא ריצת הנס וכמה, אמר רבה בר רב הונא עד פרסה: שאני דגים דהיבי סייארא, א"ל רבינא לרבא לימא רב הונא דאמר כרבי יהודה דתנן רבי יהודה אומר לא יחלק חנוני קליות ואגוזין לתינוקות מפני שמרגילן (ב) אצלו וחכמים °מתירין אפי' תימא רבנן עד כאן לא פליגי רבנן עליה דרבי יהודה אלא דאמר ליה ו) אנא קמפלגינא אמנוזי את פלוג שיטתך אבל הכא אפילו רבנן מודו דא"ל לא פסקת ליה לחיותי °מיהיב עשרה אדם: תנות בצד חנותו של חבירו ומרחץ בצד מרחצו של חבירו אינו יכול למחות בידו מפני שיכול לומר לו אתה עושה בחנך שלך ואני עושה בחנך שלי: הא דתניא כופין בני מבואות זה את זה שלא לחושיב ביניהן לא חיט ולא בורסקי ולא מלמד תינוקות ולא אחד ה) מבני בעלי אומניות ו) ולשכנן אינו כופה"ו רשב"ג אומר אף לשכנן כופיהו אמר רב הונא בריה דרב יהושע פשיטא לי: יבר מתא אבר מתא אחריתי מצי מעכב ואי שייך בכרגא דהכא לא מצי מעכב יבר מבואה אבר מבואה דנפשיה לא מצי מעכב. בעי רב הונא בריה דרב יהושע יבר מבואה אבר מבואה אחריני מאי תיקו. אמר רב יוסף אמתניתין במקלי דרדקי דלא מצי מעכב דאמר מר ו) (עזרא תיקן להן לישראל שיהו מושיבין מופר בצד סופר וניחוש דילמא אתי לאיתרשולי א"ל)

קנאת סופרים ומודה

מאי טעמא עבדת הכי: אמר ליה דכתיב °תמחה את זכר עמלק אמר ליה והא אנן (ה) זכר קרינן א"ל אנא זכר אקריתן אזל שייליה לרביה אמר ליה היאך אקריתן אמר ליה זכר, שקל ספסירא למיקטליה אמר ליה אמאי? א"ל א) דכתיב °ארור עושה מלאכת ה' רמיין אי"ל אשבקיה לההוא גברא דליקום בארור, א"ל כתיב °וארור מונע חרבו מדם, אלא דאמרי קטליה ואיבא דאמרי לא קטליה ואמר רבא °מקרי ינוקא שחלא שבחא ואומנא ספופי מתא כולן כמותרין ועומדין נינהו, כללא דמילתא כל פסידא דלא הדר מותרה ועומד הוא אמר רב הונא האי בר מבואה דאוקי ריחיא ואתא בר מבואה חבריה וקמוקי גביה, דינא הוא דמעכב עילויה דא"ל לא פסקת ליה לחיותי, לימא מסייע ליה מרחיקים מצורת הדג מן הדג כמלא ריצת הנס וכמה, אמר רבה בר רב הונא עד פרסה: שאני דגים דהיבי סייארא, א"ל רבינא לרבא לימא רב הונא דאמר כרבי יהודה דתנן רבי יהודה אומר לא יחלק חנוני קליות ואגוזין לתינוקות מפני שמרגילן (ב) אצלו וחכמים °מתירין אפי' תימא רבנן עד כאן לא פליגי רבנן עליה דרבי יהודה אלא דאמר ליה ו) אנא קמפלגינא אמנוזי את פלוג שיטתך אבל הכא אפילו רבנן מודו דא"ל לא פסקת ליה לחיותי °מיהיב עשרה אדם: תנות בצד חנותו של חבירו ומרחץ בצד מרחצו של חבירו אינו יכול למחות בידו מפני שיכול לומר לו אתה עושה בחנך שלך ואני עושה בחנך שלי: הא דתניא כופין בני מבואות זה את זה שלא לחושיב ביניהן לא חיט ולא בורסקי ולא מלמד תינוקות ולא אחד ה) מבני בעלי אומניות ו) ולשכנן אינו כופה"ו רשב"ג אומר אף לשכנן כופיהו אמר רב הונא בריה דרב יהושע פשיטא לי: יבר מתא אבר מתא אחריתי מצי מעכב ואי שייך בכרגא דהכא לא מצי מעכב יבר מבואה אבר מבואה דנפשיה לא מצי מעכב. בעי רב הונא בריה דרב יהושע יבר מבואה אבר מבואה אחריני מאי תיקו. אמר רב יוסף אמתניתין במקלי דרדקי דלא מצי מעכב דאמר מר ו) (עזרא תיקן להן לישראל שיהו מושיבין מופר בצד סופר וניחוש דילמא אתי לאיתרשולי א"ל)

קנאת סופרים ומודה

תנאי היא דתניא כו'. תימה לרשב"ם דלמאי לא מייתי ח)(הכרייתא) לעגיל דממה נפשך רבי יהודה דאמר לא יחלק חנוני קליות ואגוזים לתינוקות פליג אהך ברייתא ומאי ניחא מאי דפליגי בהדיא בהכי: **כופין** בני מבוי זה את זה כו' ולא מלמד תינוקות. גרסה לר"י דבמלמד תינוקות ככריס תיירי ולא יכול לומר מי גרס לעגיל אחד מבני מבוי זה את זה שלא להושיב ביניהן לא מיירי ומיהו לפי מה שפירשתי [לעגיל] דגרסינן אחד מבני מבוי אחר ומפרש דכשכרסו

ומודה רב טובא בריה דרב יהושע. תע"ב דלמר בר מתא לחבר מתא לחבריה מי מעכב מלהביא כאן ולמכור מודה הוא ברוכלין מוכרי בשמים המחזירין בעיירות להביא בשמים לנשים להתקשט כהן דלא מצו למיעבד. נַחֲזֵר וְנַכְפֵּיס כמשנתינו בעיר וכפיים על כל הרוצה תורה אור

קנאת סופרים תרבה חכמה. ולא נרכזי' כמו שיש בספרים דלמר מר עוקבא מיקן להם ליגרול שיהו מוכיחין שופר בגד שופר דהא לא מצינו ליה במרוכזה (ב"ק דף פב.) גבי עשר מקנאת שמיקן: מעלמא מתו ועלמא ליזבן. מכאן משמע דבזמן הזה מותר להלוות לבני חדש בהנים ממקומות שם לקוח לנכרים ולתו מעלמא אבל לבני המקום לא: והוקק בשוקא אבל להלוות לי: אמר ליה רבינא לרב חדש בר מתא.

כן גרים רבינו חננאל ולא נרסי' בר מהכה לתותו היה בימי רבי כדלמרינן בקדושין (דף עב: ושם) פ) היום יפה רב לחדש בר מהכה במיקו של מכרהם מביו: פיל שבלע כפיפה מלרים. בפ' ר' שמעתאל (מנחות דף פט. ושם ד"ה פיל) מיקח לקך בעיל דהכא ומסיק התם למאי לי למיבעל טומאתו תניהא כל הכלים יוכדין לידי טומאה במחשבה ואין עוזן מטומאה אלא בזיעו מעשה וקאמר לא לריכא דבלע הוזן ועבדיהו כפיפה לי הוי עיכול והוי ככלי גלליס אלו לא והכא בלע הוזן בעל מיניה דלי כפיפה שלימה למאי לא הוה בידיה מחצי' היה וקטיל לר"ת ר"ש דלמאי לא מיקיון ליה שוקל הא בעיל זו לא ליפסיפוס התם ו"ל דמ"מ הוה ליה לאיתויי הכך לאיתוי דמייקי התם ודמי להו: אנא עניתיה. כל אחד מהן היה מהמזון שבעל ידו מה רב אחא משום דאמרינן בשבת בפ' שואל (דף קמח:) כל מי שחבירו נשבע על ידו אין מכניסין אותו במילתו של הקב"ה שנאמר (משלי יז) גס עשק לנדיק לא טוב לנדיב (תהלים ה) לא ינוזך רע. ר"י: וקבא היה סמיך. ס"ד דכנפל לייריי שכן משמע הלשון דקתני מי שהיה כותלו סמוך לכותל חבירו ומצני רב יהודה הכי קאמר הכא למשוך כו' ומתני' הכי פירוש' מי שהיה גבול כותלו סמוך לכותל חבירו וכבר פריך דכותל קמני ולא גבול ול"ת לרבא דאמר בריש פירקין דאמור לסמוך קמא היכי סמך ותפיט לפי' ר"ת דלמסקנא קרי רבא לכותלו לסמוך לבד מבור מ"מ אמתי פריך מהכא דהוי ריקא לגא ממברה ויריק דהוי סיפא ול"ל אסר רבא לסמוך לגא מילתא דמגופיה לאי הזיק לבל הכא הכותל חיט מזיק כלום לגא שגורס למעט הדוחק:

א) קנאת סופרים תרבה חכמה אמר רב נחמן בר יצחק אמר רב הונא בריה דרב יהושע "ברוכלין המחזירין בעיירות דלא מצי מעכב ב) דאמר מר עזרא תקן להן לישראל שיהו רוכלין מחזירין בעיירות בכדי שיהו חבשיטין מצויין לבנות ישראל יהני מילי לאהדורי אבל לאקבועי לא, ואי צורבא מרבנן הוא אפילו לאקבועי נמי כי הא דרבא שרא להו לר' יאשיה ולרב עובדיה לאקבועי דלא כהלכתא, מאי טעמא כיון דרבנן נינהו אתו לטרדו מגירסיהו. הנהו דיקלאי דאיתו דיקלאי לבבל, אתו בני מתא קא מעכבי עלויהו, אתו לקמיה דרבינא אמר להו "מעלמא אתו ולעלמא ליזבנו" והני מילי ביומא דשוקא, אבל בלא יומא דשוקא לא, וביומא דשוקא נמי לא אמרינן 'אלא ליזבני בשוקא אבל לאהדורי (ג) לא הנהו עמוראי דאיתו עמרא לפום נהרא, אתו בני מתא קא מעכבי עלויהו אתו לקמיה דרב כהנא אמר להו "דינא הוא דמעכבי עלייכו" אמרו ליה אית לן אשראי (ד) אמר להו "זילו זבנו שיעור חוטייכו עד דעקרינן אשראי דידכו ואולינן". רב דימי מנהרדעא אייתי גרוגרות בספינה, א"ל ריש גלותא לבבא פוק חזי אי צורבא מרבנן הוא נקיט ליה שוקא א"ל רבא לבר אדא בר אבא פוק תהי ליה בקנקניה, נפק [אול], בעא מיניה ג) פיל שבלע כפיפה מצרית והקיאה דרך בית הרעי מהו לא הוה בידיה, א"ל מר ניהו רבא? ה) מפח ליה בסנדליה, א"ל בין דידי לרבא איכא טובא מיהו על כרחך אנא רבך, ורבא רבה דרבך לא נקטו ליה שוקא, פסיד גרוגרות דידיה, אתא לקמיה דרב יוסף א"ל חזי מר מאי עבדו לי? א"ל מאן דלא שהייה לאוניתא דמלבא דאדום לא נשתייר לאניתך דכתיב °כה אמר ה' על שלשה פשעי מואב ועל ארבעה לא אשיבנו על שרפו עצמות מלך אדום ה) לסיד נח נפשיה רב אדא בר אבא בר יוסף אמר אנא עניתי דאנא לטייתיה רב דימי מנהרדעא אמר אנא עניתי דאפסיד גרוגרות דידי אבל אמר אנא עניתי דאמר לה לרבנן ו) אדמגרמיתו נרמי בי אביי תו אבלו בישרא [שמינא] בי רבא אבא אמר אנא עניתי [דכי הוה אזיל לבי טבחא למשקל אומצא] אמר להו לטבחי אנא שקילנא בישרא מיקמי שמעיה דרבא דאנא עדיפנא מיניה דבי רבי חנן בר יצחק אמר אנא עניתי דבר נחמן בר יצחק-ריש כלה הוה, כל יומא מיקמי דניעול לכלה מהניט בהדיה רב אדא בר אבא לשמעתיה והדר עייל לכלה, ההוא יומא נקטוה רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע לרב אדא בר אבא משום דלא הוו בסיומא, אמרו ליה אימא לן הני שמעתתא דמעשר בהמה היכי אמרינהו רבא, אמר להו: הכי אמר רבא והכי אמר רבא אדהכי ננה ליה [לרב נחמן בר יצחק] ז) (ולא אתי רב אדא בר אבא) אמרו ליה רבנן לרב נחמן בר יצחק קום, דננה לן, למה יתיב מר? אמר להו יתיבנא וקא מנמנמנא לערסיה דרב אדא בר אבא, אדהכי נפק קלא דנח נפשיה דרב אדא בר אבא, ומסתברא דרב נחמן בר יצחק עניש: מתני' °מי שהיה כותלו סמוך לבותל חבירו לא יסמוך לו בנתל אמה וחצי אא"כ הרחיק ממנו ארבע אמות ח). החלונות, בין מלמטן בין מלמעלן בין כנגדן ארבע אמות: גמ' וקמא היכי סמיך? אמר רב יהודה הכי קאמר הכא

ומודה רב טובא בריה דרב יהושע. תע"ב דלמר בר מתא לחבר מתא לחבריה מי מעכב מלהביא כאן ולמכור מודה הוא ברוכלין מוכרי בשמים המחזירין בעיירות להביא בשמים לנשים להתקשט כהן דלא מצו למיעבד. נַחֲזֵר וְנַכְפֵּיס כמשנתינו בעיר וכפיים על כל הרוצה תורה אור

א) קנאת סופרים תרבה חכמה אמר רב נחמן בר יצחק אמר רב הונא בריה דרב יהושע "ברוכלין המחזירין בעיירות דלא מצי מעכב ב) דאמר מר עזרא תקן להן לישראל שיהו רוכלין מחזירין בעיירות בכדי שיהו חבשיטין מצויין לבנות ישראל יהני מילי לאהדורי אבל לאקבועי לא, ואי צורבא מרבנן הוא אפילו לאקבועי נמי כי הא דרבא שרא להו לר' יאשיה ולרב עובדיה לאקבועי דלא כהלכתא, מאי טעמא כיון דרבנן נינהו אתו לטרדו מגירסיהו. הנהו דיקלאי דאיתו דיקלאי לבבל, אתו בני מתא קא מעכבי עלויהו, אתו לקמיה דרבינא אמר להו "מעלמא אתו ולעלמא ליזבנו" והני מילי ביומא דשוקא, אבל בלא יומא דשוקא לא, וביומא דשוקא נמי לא אמרינן 'אלא ליזבני בשוקא אבל לאהדורי (ג) לא הנהו עמוראי דאיתו עמרא לפום נהרא, אתו בני מתא קא מעכבי עלויהו אתו לקמיה דרב כהנא אמר להו "דינא הוא דמעכבי עלייכו" אמרו ליה אית לן אשראי (ד) אמר להו "זילו זבנו שיעור חוטייכו עד דעקרינן אשראי דידכו ואולינן". רב דימי מנהרדעא אייתי גרוגרות בספינה, א"ל ריש גלותא לבבא פוק חזי אי צורבא מרבנן הוא נקיט ליה שוקא א"ל רבא לבר אדא בר אבא פוק תהי ליה בקנקניה, נפק [אול], בעא מיניה ג) פיל שבלע כפיפה מצרית והקיאה דרך בית הרעי מהו לא הוה בידיה, א"ל מר ניהו רבא? ה) מפח ליה בסנדליה, א"ל בין דידי לרבא איכא טובא מיהו על כרחך אנא רבך, ורבא רבה דרבך לא נקטו ליה שוקא, פסיד גרוגרות דידיה, אתא לקמיה דרב יוסף א"ל חזי מר מאי עבדו לי? א"ל מאן דלא שהייה לאוניתא דמלבא דאדום לא נשתייר לאניתך דכתיב °כה אמר ה' על שלשה פשעי מואב ועל ארבעה לא אשיבנו על שרפו עצמות מלך אדום ה) לסיד נח נפשיה רב אדא בר אבא בר יוסף אמר אנא עניתי דאנא לטייתיה רב דימי מנהרדעא אמר אנא עניתי דאפסיד גרוגרות דידי אבל אמר אנא עניתי דאמר לה לרבנן ו) אדמגרמיתו נרמי בי אביי תו אבלו בישרא [שמינא] בי רבא אבא אמר אנא עניתי [דכי הוה אזיל לבי טבחא למשקל אומצא] אמר להו לטבחי אנא שקילנא בישרא מיקמי שמעיה דרבא דאנא עדיפנא מיניה דבי רבי חנן בר יצחק אמר אנא עניתי דבר נחמן בר יצחק-ריש כלה הוה, כל יומא מיקמי דניעול לכלה מהניט בהדיה רב אדא בר אבא לשמעתיה והדר עייל לכלה, ההוא יומא נקטוה רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע לרב אדא בר אבא משום דלא הוו בסיומא, אמרו ליה אימא לן הני שמעתתא דמעשר בהמה היכי אמרינהו רבא, אמר להו: הכי אמר רבא והכי אמר רבא אדהכי ננה ליה [לרב נחמן בר יצחק] ז) (ולא אתי רב אדא בר אבא) אמרו ליה רבנן לרב נחמן בר יצחק קום, דננה לן, למה יתיב מר? אמר להו יתיבנא וקא מנמנמנא לערסיה דרב אדא בר אבא, אדהכי נפק קלא דנח נפשיה דרב אדא בר אבא, ומסתברא דרב נחמן בר יצחק עניש: מתני' °מי שהיה כותלו סמוך לבותל חבירו לא יסמוך לו בנתל אמה וחצי אא"כ הרחיק ממנו ארבע אמות ח). החלונות, בין מלמטן בין מלמעלן בין כנגדן ארבע אמות: גמ' וקמא היכי סמיך? אמר רב יהודה הכי קאמר הכא

מסורת השי"ם

א) [נעיל כח.]: ב) כ"ק סב: ג) מנחות סט.: ד) [מו"ק כב. כ"ק נב.]: ה) [ב"ב לשיר.]: ו) [ב"ב אדמגרמיתו. מרוץ סדר נזק ח"]: ז) [כ"ל מ"ו ונגש רנב"י אתו רבנן א"ל לרב נב"]: ח) [נעיל כ:]: ט) [ע"ז ד"ה סיום ומנחים כ: ד"ה ח"]:

רבינו גרשום

ברוכלין. כמוכרין תבשילי נשים שרף וכחל אע"ג דלא שייכי בחד כתא דלא מצי מעכב עליה האי רוכל דמתא: ואני מילי דלא מצי מעכב לאהדורי בעיירות ולילך משוק לשוק ומסבוי למבוי ולמכור ולשבב לעירו אבל לקבוע תגורתו בהני רוכלין למוכן הכשישין לא: דלא כהלכתא. בלומר שלא ילמדו ממנו אחרים הלכה דלפנים משורת הדין עבד להו משום דרבנן נינהו דלא ליבטלו מניהסייהו בלילך ולחזור בכל העיר ומכוון לשוק: הנהו דקלאי. שמוכרין סלים. אתו דקלאי דמתא ומעכבי להו אמר להו לא מציתו מעכבי עלייהו דמעלמא אתי ולהנהו דאתי מעלמא ליזבון לזוני אבל לאהדורי בבתים לוכוניתו לא דזרעי מצי למיעבד עלייהו: אית לן אשראי במתא. חוב שחייבין לנו מפני ויצרכין לנו לעכובי הבא עד דפרעי לן והב לן רשותא דניזבון עד כפי היוהן עד דפרעי לן: נקיט ליה שוקא. שלא יסבור אדם עד שיסבור כל נרוגרות שלו: תהי ליה. הוי מריח מה יש בו: מצרית. מצורי דקל מהו מי אמרי' הואיל והוות בטעיתו ואקיאה [דרך] בית הדיחי כמאכל שנתעכל דמי ונתבטלו ואין מקבלת טומאה או דלמא הואיל ואכתי קיימת היא דבר חשוב הוי ואינה מבוטלת ומקבלת טומאה: אמר ליה. רב דימי לרב אדא מאן ניהו מר רבא את הוא רבא: מפח ליה. רב אדא לרב דימי בסנדליה. כלומר שלא היה בידיה אלא סנדליה דרך בזיון: בין דידי לרבא איכא טובא. מיהו על כרחך אנא רבך ורבא רבה דרבך לא נקטו ליה שוקא. פסיד גרוגרות דידיה. שהיה רגיל לומר לתלמידיו עד שתאכלו הולכים אלל תבי לגרס עלמות כלומר ממון ללמוד אלל תבי ואינו מבוטלת ומקבלת טומאה: אמר ליה. רב דימי לרב אדא מאן ניהו מר רבא: מפח ליה. רב אדא לרב דימי בסנדליה. כלומר שלא היה בידיה אלא סנדליה דרך בזיון: בין דידי לרבא איכא טובא. מיהו על כרחך אנא רבך ורבא רבה דרבך. מלמדנו שהיה רבו של רבו. מחמת כזיון: דאפסיד גרוגרות דידי. שהיה רגיל לומר לתלמידיו עד שתאכלו הולכים אלל תבי לגרס עלמות כלומר ממון ללמוד אלל תבי ואינו מבוטלת ומקבלת טומאה: אמר ליה. רב דימי לרב אדא מאן ניהו מר רבא: מפח ליה. רב אדא לרב דימי בסנדליה. כלומר שלא היה בידיה אלא סנדליה דרך בזיון: בין דידי לרבא איכא טובא. מיהו על כרחך אנא רבך ורבא רבה דרבך לא נקטו ליה שוקא. פסיד גרוגרות דידיה

אלא אמר רבה ה"ק מי שהיה כותלו ט'. הקשה ריב"ם דלמה ליה למיתקט בכי האי גוונא שהיה לו כותל ברשות לרבים אמות ופעל ליתני סתם שמי שיסתור כותלו לכותל חבירו חל"ב הרשיון לרבים אמות וליכא למימר דדוקא בכי האי גוונא שהיה לימוך ככר לרבים אמות והרשיון הרשתן קאמר דלמה ליה ת"ל מאי צריך בסמוך טעמא סתם יתפיל לי' מקום סולם לכל מקום דווקא לי'. **אבל** מקום דווקא לי'. ות"ת ולימת לתירוצי בעיר יכנה ואומר ר"ת דבית הוי כגינה לפי שנותנין מעה וכלים לתוכו כדאמרי' בעיר יכנה ואומר י"ל דבתלר שיכול לסתור מה שבנה אבל כותל שבין חצר לחצר אם בא לסמוך סומך רבי אושעיא אומר אחד כותל גינה ואחד כותל חצר אם בא לסמוך אינו סומך ואמר רבי יוסי בר תנינא ולא פליגי הא בעיר ישנה הא בעיר חדשה החלונות בין מלמעלן בין מלמטן בין מבפנים ארבע אמות ובחני עלה מלמעלן כדי שלא יציק וירתה מלמטן שלא יעמוד יראה ומבפנים שלא יאמרו שלא יאפיל אבל משקוף רונשא לא דהבא במאי עסקינן דבבא מן הצד וכמה אמה ייא בא חמוה דאשיין בר נדבך משכיה דרב כמלא רחב חלון והלא מציץ"א ר' זביד ג) במדרש את בותלה והא אנן תנן ארבע אמות לא קשיא באן כמלמעלה אחת באן משהו רוחות ד"א באן משהו רוחות ד"א משראת הבותל מן המחילה ד' אמות כדי שיהא נוקף את הסולם טעמא משום סולם אבל משקוף רונשא לא הבא במאי עסקינן במזחילה משופעת דאי משום רוושא הוא קא אזיל ואתי תותיה: **מתני'** מרחיקין את הסולם מן השובך ארבע אמות בדי שלא תקפוץ הנמייה ואת הבותל מן המזחילה ד' אמות כדי שיהא נוקף את הסולם: **גמ'** לימא מתניתין דלא כר' יוסי דאי ר"י הא אמר יי) זה חופר בתוך שלו וזה נוטע בתוך שלו? אפילו תימא ר' יוסי הא יאמר רב אשי כי הוינן בי רב כהנא הוה אמר כמדי רבי יוסי בגירי דידיה ה"נ זמנין דבהדי דמנח ליה יי) תבא בחור קפצה והא גרמא הוא: א"ר טובי בר מתנה זאת אומרת גרמא בניזקין אמור רב יוסף הוה ליה הנהו תאלי דהוו

הבא למסמך לא יסמוך אלא אם כן הרחיק ממנו ארבע אמות מתקיף לה רבא והא מני שלהי בותלו סמוך לבותל חבירו קתני? אלא אמר רבא יי הכי קתני מי שהיה בותלו סמוך לבותל חבירו ברחוק ארבע אמות ונפל לא יסמוך לו בותל אחר אלא אם כן הרחיק ממנו ר' אמות מ"ט? דבושא דהבא מעלי לתתם, אמר רב יי לא שנו אלא בותל גינה אבל בותל חצר אם בא לסמוך סומך רבי אושעיא אומר אחד בותל גינה ואחד בותל חצר אם בא לסמוך אינו סומך ואמר רבי יוסי בר תנינא ולא פליגי יי הא בעיר ישנה יי הא בעיר חדשה החלונות בין מלמעלן בין מלמטן בין מבפנים ארבע אמות יי ובחני עלה מלמעלן כדי שלא יציק וירתה מלמטן שלא יעמוד יראה ומבפנים שלא יאפיל טעמא שלא יאפיל אבל משקוף רונשא לא דהבא במאי עסקינן דבבא מן הצד וכמה יי אמה ייא בא חמוה דאשיין בר נדבך משכיה דרב כמלא רחב חלון והלא מציץ"א ר' זביד ג) במדרש את בותלה והא אנן תנן ארבע אמות לא קשיא באן כמלמעלה אחת באן משהו רוחות ד"א באן משהו רוחות ד"א משראת הבותל מן המחילה ד' אמות כדי שיהא נוקף את הסולם טעמא משום סולם אבל משקוף רונשא לא הבא במאי עסקינן במזחילה משופעת דאי משום רוושא הוא קא אזיל ואתי תותיה: **מתני'** מרחיקין את הסולם מן השובך ארבע אמות בדי שלא תקפוץ הנמייה ואת הבותל מן המזחילה ד' אמות כדי שיהא נוקף את הסולם: **גמ'** לימא מתניתין דלא כר' יוסי דאי ר"י הא אמר יי) זה חופר בתוך שלו וזה נוטע בתוך שלו? אפילו תימא ר' יוסי הא יי) אמר רב אשי כי הוינן בי רב כהנא הוה אמר כמדי רבי יוסי בגירי דידיה ה"נ זמנין דבהדי דמנח ליה (ג) תבא בחור קפצה והא גרמא הוא: א"ר טובי בר מתנה זאת אומרת גרמא בניזקין אמור רב יוסף הוה ליה הנהו תאלי דהוו

ארנו

דלי מקום דווקא הא מזיל ואתי מוסיף. תחת הסיפוא **מרחיקין את הסולם מן השובך** לא ס"ד שמסך לכותל יסמוך בכותל חבירו אלא הכי קאמר שמסך לכותל חבירו ויסמוך בכותל חבירו ברחוק ד' אמות מן הכותל ומן השובך ארבע אמות כדי שלא תקפוץ הנמייה: **גמ'** לימא מתניתין דלא כר' יוסי. מן הסולם לשובך ומהשובך לסולם ומהשובך לשובך: **אפילו תימא ר' יוסי הא יי) אמר רב אשי כי הוינן בי רב כהנא הוה אמר כמדי רבי יוסי בגירי דידיה ה"נ זמנין דבהדי דמנח ליה (ג) תבא בחור קפצה והא גרמא הוא** כלומר אפילו תימא ר' יוסי הא דאמר זה חופר בתוך שלו וזה נוטע בתוך שלו היינו דוקא כשהוא נוטע בתוך שלו אבל כשהוא נוטע בתוך שלו אפילו הכי אסור משום דהוי כמו שהוא נוטע בתוך שלו של חבירו שהרי הוא מקלקל את שלו של חבירו ע"י שנוטע בתוך שלו ומ

אתו אומני ויתבי תותייהו ואתו עורבי אבלי דמא וסלקי (ב)[א]תאלי ומפסדי חמרי אמר להו רב יוסף "אפיקו לי קורקור מהכא, א"ל אביי והא גרמא הוא? א"ל: הכי אמר רב מובי בר מחנה "זאת אומרת גרמא בניזקין אסור, והא אחזיק [להו][ג] (ג) הא אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה [ד]אין חזקה לנזקין, ולאו איתמר עלה (ד) רב[ה] מרי אמר, בקוטרא ורב זביד אמר בבית הכסא! אמר ליה "הני "לדידך, דאנינא דעתאי כי קוטרא ובית הכסא דמי לי: **מתני'** [ה]מחזיקין את השובך מן העיר חמשים אמה ולא יעשה אדם שובך בתוך שלו אלא אם כן יש לו חמשים אמה לכל רוח, רבי יהודה אומר בית ארבעת כורין מלא שור הזונה, ואם לקרו, אפילו בית רובע הרי הוא בחזקתן; **גמ'** חמשים אמה ותו לא ורמינהי: (ה) אין פורסין שבכי ליונים אלא אם כן היה רחוק מן הישוב שלשים רים! אמר אביי מישתש שייטי טובא וכרסיה בחמשים אמתא מליא, ומישתש שלשים רים וחו לא ודחניא "בישוב אפילו מאה מיל לא יפרום! רב יוסף אמר "בישוב ברמים (ב) רבא אמר "בישוב שובכין, ותיפוק ליה משום שובכין גופייהו? "אביעית אימא דידיה ואיבעית אימא דכנעני ואיבעית אימא דהפקר: רבי יהודה אומר בית ארבעת כורין וכו': אמר רב פפא ואיתימא רב זביד "ואת אומרת ו) מלענן ללוקה ומלענין ליורש, תרוש חגיגא ז)הבא משום ירושה אינו צריך משנה? לוקח איצטריכא ליה, לוקח נמי חגיגא ה) לוקח הצר ובה זיזין וגזוזטראות הרי ן) זה בהזקתה? צריכא, דאי אשמעינן "הדם "נבי רשות הרבים (ז) (דאיתור כתוב לחוך שלו, הוא אבל גמי אחלי אחול בני רשות הרבים גביה, אבל הבא לא, ואי אשמעינן הבא דכיון דיחיד הוא אימא פיוסיה פיוסי (ח) אבל גמי אחלי אחיל גביה מאן פיים ומאן שביק אימא לא, צריכא: הרי הוא בחזקתו: והא אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אין חזקה לנזקין? רב מרי אמר בקוטרא רב זביד אמר בבית הכסא מתני'

אתן לומני ויתבי תותייהו. בקרקע שלהן היו יושבין ולא בקרקע של רב יוסף מדפריך בתר הכי והא גרמא הוא: **והא** מחזיקו להו. פי' ר"י ב"ר מרדכי כיון שלא נתן להחזיק בקרקע של מכירו ומוכר שלו הוא לתלמידים בטלמא שנהגה ממנה מועלת חזקה שלא בטענה דמסתמא לא היו יושבין אלא בטענה שמכר להם רב יוסף מעמדים זה והוו כי הגהו לעניל (דף ו.) לחזוק להורדי דמועלת חזקה שלא בטענה דמלוה מיתה נ' שנים מחל ט ואין גרמה לחם לא הקנה לו כי החזיק להורדי לחלוי החזיק לכשורי הלא על כרחך הם שמוען שהקנה ט ולהכי מחזיק לכשורי לתין לחם שזה קנין למחלה (ס): **אין** חזקה לנזקין. לומר כ"ם לחפי' הקנה (י) יכול לחזור בו דקנין בטעות הוא דסבור היה שיכול לקבל ועכשיו אין יכול לקבל ואין גרמה דמקלמר אין חזקה למזקין ליכא למידק הא ר"ה כדמפרש בקוטרא דכבשן שהוא גדול ומזיק ביותר אין חזקה כדלמר במכונה (נ"ק דף פב:) אין שוטין כבשונות בירושלים מ"מ מקום קוטרא ודוקא נמי בית הכסא שלהן (כ) שהיה למעלה מן הקרקע והיה מסריח ביותר אבל בשלו שהוא מכוסה יש חזקה: **לדידי** דאנינא דעתאי. פי' שהיה מיסטנים כדלמרינן בערבי פסחים (פסחים דף קיג: ושם) שלשה חייהם לוין חיים הרחמנים והרחמנים ולמיני הדעת למר רב יוסף וכולהו לית להו הכי:

בקוטרא ובית הכסא דמי. והא דקלמר לחפיק קורקור מהכא מסתמא עורבים היה לומר ולחי לם לא היו עורבים היה סובל לקף על גב דלחינהו דעתיה לי גמי בקרקע היו לוכלים הדם ופורחים ומקנחים בפירום:

מרחיקין הסובך מן העיר ממנים חמה. מפני החכונה הנסמחת בגגות העיר כדי ליבש אבל לחכונה שבשדות ליכא למיחש בקרוב לעיר לפי שהשדות רחוקין מן העיר לקף חמה כדחמן (ערכין דף נ:) לין עומין מגרש שדה ולא שדה מגרש: **ולא** יעשה שובך תוך שלו. כדחוק מן העיר כין השדות ולמיכרך למיחני חרייהו דלי חנח ד' מיל דהמיל ז' רים ומחצה ופעמים שהגשרת טהן שיעור כרסין ופעמים כמילין ופעמים כפרסה: **ודתניא** שיעור מחה מיל (נ). תימה דמתי ס"ד דהוי פי' ובייעור לי ח"כ לפילו מחה מיל לחו דוקא כמו שמשמע לחם לפילו לחף מיל לו יותר ח"כ בשום מקום לא יפרום לפילו במדבר ורחוק לחין כוף מן העיר ולפילו חם נחמר דמחה מיל דוקא מכל מקום כולף יפרום חם הבריחת כ) דהכי חנח בתוספתא דמרובה לחן פרסין נכנין ליונים ולח"כ הרמיח מן ייעור שלשים רים בד"ח במדבר לבל ייעור לפי' מחה מיל לא יפרום כיון לעיר קרי ייעור ולפי ס"ד הכי פירוש בד"ח במדבר פי' לחין זרעים לבל ייעור פי' ייעור זרעים לפילו חם לא יפרום חם כן מלי קשיא ליה ולומר ריי"ב דוחיי ס"ד לחיירי ייעור זרעים ולהכי פריך ומיפס שייפי לשלשים רים ולו לא לפי' ייעור זרעים ולא מוכח דייעור זרעים שייפי מוכח ולפילו לא חנח מחה מיל לא מלינו כריסיה בחמשים לחמה ומהני לא לחיירי ייעור זרעים חלא לומיכרך כרמים וקרי מדבר היכא לליכח שובכים וכרמים: **יורש** מנינא. ום"ד המקבלה דחמניון לחמניון ביורש ה"ה כלוקח ומיהו כי זביד דנקטו נמי יורש למחני' דלקמן סמיך לבל מחני' דהכא לא נקטו נמי יורש מדלחי"לטרוך מחני' דלקמן: **וצריכי**. יורש ויי"ל דלחמניון בלוקח וה"ה ביורש. **אחולי** לחיי נביה. פי' ז' טובי העיר במעמד לבני העיר שהקנוהו בידם כדלמר פרק בחרא דמגילה (דף ס.) וכיון לליכח לבל מד בדרך חלא פורחת מחלי מפי מיחיד:

א) נקמן כ: ב) [בס: ב] ב) ב"ק סב. : ר) [שם עמ:] ג) [ניעין מה:] (נקמן מא:) (נקמן ב:) כ"י לין זב : ד) [ע"ל נאיס מוקם נגנכי לשמח וכ"ל בגמ"ב]: ב) ב"ב דכל קמה כיכל לפיכל ולביכל פוכיו וכפיכל לקני לחני ס' כ"ה מן מיכה פיכוי ב"ב ס' ב"ב ס' ב"ב ס'

חוץ לחמשים אמה הרי הוא של מוצאו. דלזלזין בתר רוכבא דעלמא ואפי' למ"ד אין הולכין בממון אחר הרוב הייט במקום(ו) שהוא מוחזק לבל הכא לדיכא חזקה דממעטא לזלזין בתר רוכבא ור"ח בפרק הלו מציאות (ב"מ דף כד: ושם) לרבנן דרבי שמעון בן אלעזר דאמרי הקרוב מינו אור דאורייתא לכתוב בגיטו קרוב מינו ולא רחוק מינו ולא אחיו ולא בניו ולא אשתו ולא אחי אשתו ולא בעל אחותו ולא בעל בתו ולא בעל אחי אמו ולא בעל אחי אביו ולא בעל אחי בעלה ולא בעל בנות אחיו ולא בעל בנות אחותו ולא בעל בנות בעלה ולא בעל בנות אשתו ולא בעל אשת אחיו ולא בעל אשת אחותו ולא בעל אשת בעלה ולא בעל אשת בנו ולא בעל אשת בתו ולא בעל אשת חמיו ולא בעל אשת חמותו ולא בעל אשת חמי בתו ולא בעל אשת חמי אחיו ולא בעל אשת חמי אחותו ולא בעל אשת חמי בנו ולא בעל אשת חמי אביו ולא בעל אשת חמי בעלה ולא בעל אשת חמי חמיו ולא בעל אשת חמי חמותו ולא בעל אשת חמי חמי בתו ולא בעל אשת חמי חמי אחיו ולא בעל אשת חמי חמי אחותו ולא בעל אשת חמי חמי בנו ולא בעל אשת חמי חמי אביו ולא בעל אשת חמי חמי בעלה ולא בעל אשת חמי חמי חמיו ולא בעל אשת חמי חמי חמותו ולא בעל אשת חמי חמי חמי בתו ולא בעל אשת חמי חמי חמי אחיו ולא בעל אשת חמי חמי חמי אחותו ולא בעל אשת חמי חמי חמי בנו ולא בעל אשת חמי חמי חמי אביו ולא בעל אשת חמי חמי חמי בעלה ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמיו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמותו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי בתו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי אחיו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי אחותו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי בנו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי אביו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי בעלה ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמיו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמותו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי בתו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי אחיו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי אחותו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי בנו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי אביו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי בעלה ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמיו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמותו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי בתו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי אחיו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי אחותו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי בנו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי אביו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי בעלה ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמיו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמותו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי בתו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי אחיו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי אחותו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי בנו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי אביו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי בעלה ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמיו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמותו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי בתו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי אחיו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי אחותו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי בנו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי אביו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי בעלה ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמיו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמותו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי בתו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי אחיו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי אחותו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי בנו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי אביו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי בעלה ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמיו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמותו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי בתו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי אחיו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי אחותו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי בנו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי אביו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי בעלה ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמיו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמותו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי בתו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי אחיו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי אחותו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי בנו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי אביו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי בעלה ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמיו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמותו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי בתו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי אחיו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי אחותו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי בנו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי אביו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי בעלה ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמיו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמותו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי בתו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי אחיו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי אחותו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי בנו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי אביו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי בעלה ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמיו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמותו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי בתו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי אחיו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי אחותו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי בנו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי אביו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי בעלה ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמיו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמותו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי בתו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי אחיו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי אחותו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי בנו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי אביו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי בעלה ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמיו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמותו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי בתו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי אחיו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי אחותו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי בנו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי אביו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי בעלה ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמיו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמותו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי בתו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי אחיו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי אחותו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי בנו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי אביו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי בעלה ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמיו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמותו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי בתו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי אחיו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי אחותו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי בנו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי אביו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי בעלה ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמיו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמותו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי בתו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי אחיו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי אחותו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי בנו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי אביו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי בעלה ולא בעל אשת חמיו ולא בעל אשת חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמי חמותו ולא בעל אשת חמי בתו ולא בעל אשת חמי אחיו ולא בעל אשת חמי אחותו ולא בעל אשת חמי בנו ולא בעל אשת חמי אביו ולא בעל אשת חמי בעלה ולא בעל אשת חמיו ולא בעל אשת חמי חמותו ולא בעל אשת חמי בתו ולא בעל אשת חמי אחיו ולא בעל אשת חמי אחותו ולא בעל אשת חמי בנו ולא בעל אשת חמי אביו ולא בעל אשת חמי בעלה ולא בעל אשת חמיו ולא בעל אשת חמי חמותו ולא בעל אשת חמי בתו ולא בעל אשת חמי אחיו ולא בעל אשת חמי אחותו ולא בעל אשת חמי בנו ולא בעל אשת חמי אביו ולא בעל אשת חמי בעלה ולא בעל אשת חמיו ולא בעל אשת חמי

א) מה יו: ב) [סס]: ג) כתובות טו. : ד) ל"ל מדוה. יומא יג: ה) [פרק קף ט"ו ס"ם שהתב כניס גמ' דפי' מין שומרין (דף נ"ב.) כב מרדכי וכו'] :

בשביל של כרמים. דע"י כרמים ר) (נדה) תון למחמשים (ס) ומיהו בתר רובא דעלמא ליכא למיזל דכל המדה וחזי לקיניה כשמחזר לחצי מדה מי לא לא מדה והאי מי מעלמא חתא לא מי חזי לקיניה דכרמים מפסיקין לפניו: **לף אין נמי תניא.** כר' חנינא דלוב וקרוב הלך אחר הרוב: **נמלא כפרוזדור.** נמלא דס לאתה כין כוותי רחם מכתון הקרוי כניס החיטון: **ספיקו ממא.** ספק זה (ו) טומאה ודחים מדקתני "שחזקתו מן המקור" ומה ספיקא יש כאן ליישב דמסקינן במסכת נדה "משל משלו כאלה לאחד שהיה מהלך והפרוזדור והעלייה, דם האחד טמא והוא המקור ומפרש בגמרא האחד מכפיפים בשתי גופה לגד לאחוריים והפרוזדור מכאן לגד מכאן והעלייה כניה על גבי שניהם ודם העלייה עטור ועל פתוח מעלייה לפרוזדור וקפץ נמלא כפרוזדור חזקתו מן המקור" זה ניחא לכל הסוחל ורוב דמים מלויים בו ולא אמר מן העלייה נמלא דרך הלול ותני"ע העלייה קרוב לפרוזדור שעל גבו: **רוב ומלוי.** (ז) גלמיו רכים יותר משל עלייה ועוד סהן מדיירין לזוב מסס ומלוי העלייה הן מדיירין ללחם, כהא "ליתא מלח רפליג על רבי חנינא": **מייתי עלה כיולת מקדש.** דלמא מספקיגן להּ כמכיא חולין לעזרה לדברי רבי חנינא: **ושורפין עליו תרומה.** ולא אמרי' ספק הוא ושולין לו תולין ולא שורפין: **שמע מינה.** למחמיץ ליה כדם נדה ולחלה: **מייתי נדרי וירא.** דאמר נבי מקוה מטויות כמיליה פ"ק דכתובות "וכמלמלו" שלך אחר הרוב, ומותר לחלה"ם שלדלתות מדינה נעולות לליחת חלה חד רובא להכשירה רוב העיר שהעם חטויות שכה מוכרות בשר שחוקה והחתח מוכרת עגילה לחיכת מילחת דכעין ביה (ח) (ברחת) רובי כדאמרי'? הכה כעון "לדלתות מדינה פתוחות ורוב עכרים סביבות המדינה ישראל לחיכת למיזל בתר תרי רובי להכשירה לזב העיר ולזב הכעין מתולה להכפפא תשם כדלתות המדינה נעולות (ט). לעומר לליכא למימר דלמא מדידי לי הדר חזי לקיניה מידדי. לת היה לריך למתי דקתמר לי הדר חזי לקיניה מידדי כיון דקוככין דעלמא יותר מחמשים מן הכרמים [חז] ליכא למימר דרובא דעלמא דכל המדה היו מדדה יותר מחמשים חכל הכך כני קוככין שהכרמים כתוך חמשים אמה שלהם אחי ספיר דקרוב ליה טלו לחיטין גמלא מון לחמשים אמה דלא נפק מחורת מדדה דע"י כרמים מידדי יותר ממחמשים דלא לחייני לחפילו חם יהו קוככין דעלמא כין הכרמים ועוד מדנקע כניע ממעע טלו ב' הקוככין כתוך הכניע והגישל כמו כן גמלא כתוך הכניע ליכא למימר דעלמא כתוך חמשים אמה ספיר דקרוב ליה טלו לחיטין גמלא מון לחמשים אמה דלא נפק מחורת מדדה דע"י כרמים מידדי יותר ממחמש

מרחיקין את החילון [בין העיר] כ"ה אמה. וזלעיש צריך להרחיק מן העיר עד לקף לחמה דאין עושין מגדש שהה: **מ"ש** מבור דקוץ וטחן דמים אמר רב כהנא החילון קדם מכאי טעמא ו"ל דכהחילון קדם כיון דסמך בהיתר אין לחוש שם יתעללו ויאמר החילון עומד לבל עוד קצה לו דמאי שייך הכא קידלא דבי שופני והלא קוקן מחלה קודם שיחנו דמים ותומר ר"י הה"פ דמשום קידלא דבי שופני לא חיישה ולא קרילת לא רלו לחקן שיחנו דמים דלמ"ג דקוקן מחלה פעמים שלא ישמעו להם לקוץ מחלה שם לא ידע מי יקן לו הדמים וכל לאחר ואחר יסרכל ולא יקוץ כדי שלא ניתן דמים

כי בעל החילון ילדום מעמו:

ולימא להו הבו לי בריסקא והלד חיקון. נבי טור לא שייך למיפדן הכי דחיסה (ז) כיון שסמך בחיסור שיקון מחלה:

קשיא לחבי. דימה מאי קשיא ליה הא בריסקא חיילי בגודן קטוע ומחניחין בגודן שחיו קטוע ויש לומר דחבי גופיה הוה מצי למה טעם קלמר לי לאו משום דקשיא ליה מה לריך לפרש טעמא כדי שלא יוקן והשתא דכריסקא מפרש טעמא כדי שלא יוקן מחבי נמי ליכא לפרושי הכי:

שטושה

מתני' מרחיקין מן הסיר. בגמרא מפרש משום טיי העיר לפי שני לעיר כשיש מרבץ פניו לפניה: **תרוב ושקמה**. שנפשיהם רעים: **וחילן מרק**. נגלי הוא לעיר: **וגתן דמים**. מי שהעיר **גמ'** ופיתום ליה דאין עושין **מגדש שדה**. משנה היא בפ' החרון של ערכין (דף לג:) ומגדש-חלף לחמה הוא וכל חלף לחמה חסור לעשותו שדה **ונקט"ל** לא שדה לבן **ולא שדה חילן**: **לא לגידא לרי אלעזר**. דפליג התם ואמר בד"א בעבי הלויס לבל כעבי יבראל טו': **פ"ג ולרבנן דאמרי מין עושין פני מילי בורעים אבל בשלושת עושין**. בתוך חלף לחמה: **וסבא**. בתוך עבריס ותמס לחמה מקום טויי העיר לין עושין: **קרפף יותר מבית סאתים שוקוק לדירה**. סאתים הוא שיעור חלר המשכן ומשטחו חמשים אמה דאוזל והחבן ויחיב של פרה. פרה. כמו ויצא פרה שהרגתהו ואפיק לבלבין: **ומצני** ליה. **ומפחו** ומביאו: **מפני** ששעשין אותו גלל. **החבואה** הזריעה בקרקע תיעשה זבל ותיזרבה:

דשפוכאי. שופכי יין מן החבים לעזדות למכור לעוברי דרכים במדינה זחת כדמסיים ותזול: **כרכרני**. לליכת למיקם לרוכת בעלמא למימר מעוברי דרכים נפול: **ותי מיכא רבנני בסדייהן**. לף הקטנים מוחרין דכרכרני לאו דוקמייהו דעוברי דרכים אלמא טוען ממי

דשפוכאי ישראל נינהו, "והא"מ ברבי, אבל זוטרי, אימור מעוברי דרכים נפול, "ואו" איבא רבני בהדייהו אימור באברורי הוה מנחי:

מתני' א) מרחיקין את האילן מן העיר חמשים אמה, ובהרוב ובשקמה חמשים אמה, **אבא שאול** אומר כל אילן סרק חמשים אמה. (ב) **ואם** העיר קדמה, לקוץ ואינו נותן דמים ואם אילן קדם, לקוץ ונותן דמים ג), פסק זה קדם ופסק זה קדם, לקוץ ואינו נותן דמים:

גמ' מאי משמע? אמר עולא משום נויי העיר, **ותיפוק ליה דאין עושין שדה מגרש ולא מגרש שדה**, ה"מ לדעים אבל אילנות עבדינן, והא משום נויי העיר לא, (ג) ומנא תימרא דשאני בין זרעין לאילנות? (ה) דתניא קרפף יותר מבית סאתים שוקוק לדירה: נחל רובו הרי הוא כגינה ואחור, נימין רובו הרי הוא כחצר ומותר: ואם העיר קדמה לקוץ ואינו נותן דמים וכו': מ"ש גבי בור דקתני (קוצץ ונותן דמים) ומאי קשיא, דלמא שאני הזיקה דרבים מהזיקה דיחיד אלא אי איתמר דבר כהנא אמיפא איתמר אם האילן קדם, לקוץ ונותן דמים ולימא להו הבו לי ברישא דמי והדר איקוץ? אמר רב כהנא "קידרא דבי שותפי לא חמימא ולא קרירא": ספק זה קדם וספק זה קדם, לקוץ ואינו נותן דמים: מאי שנא מבור דאמרת לא יקוץ? התם יהודאי, לאו למיקץ קאי ספיקו נמי לא אמרינן ליה קוץ הבא דודאי למיקץ קאי ספיקו נמי אמרינן ליה קוץ ואי משום דמי אמרינן ליה "אייתי ראיה ושקול": **מתני'** "מרחיקין את גורן קבוע מן העיר חמשים אמה, "לא יעשה אדם גורן קבוע בתוך שלו אע"פ שיש לו חמשים אמה, לכל רוח, ומרחיק מנמיעותיו של חבירו ומניירו בבני שלא יזיק: **גמ'** מ"ש רישא ומאי שנא סיפא? אמר אביי סיפא אתאן לגורן שאינו קבוע, היכי דמי גורן שאינו קבוע? אמר בר חנינא כל שאינו זורה ברחת בב אשי אמר מה טעם קאמר: מאי משמע מרחיקין גורן קבוע מן העיר חמשים אמה, היכי דלא שלא יזיק מיתיבי מרחיקין גורן קבוע מן העיר חמשים אמה, וכשם שמרחיקין מן העיר חמשים אמה כך מרחיקין מדלועין ומקשואין ומנמיעותיו ומניירו של חבירו חמשים אמה ברי שלא יזיק לאביי קשיא, קשיא; בשלמא ממקשואין ומדלועין דאזיל אבקא ואתי בליביה מצוי ליה אלא אמנינהו אמאי"ל אבא בר זבדא ואיתימא אבא בר זמרא מפני שעושה

דשפוכאי. שופכי יין מן החבים לעזדות למכור לעוברי דרכים במדינה זחת כדמסיים ותזול: **כרכרני**. לליכת למיקם לרוכת בעלמא למימר מעוברי דרכים נפול: **ותי מיכא רבנני בסדייהן**. לף הקטנים מוחרין דכרכרני לאו דוקמייהו דעוברי דרכים נפול אלמא טוען ממי

מתני' נורן קבוע. נגמ' מפרש מאי קניטתא: **ממשים ממה**. מפני המזיק המזיק לחבי דמשים ממה לכל לוח: **ומירו על מניכו**. ובגמרא מפרש מאי חזק דמזן לעיר, ניר היא תריסה שחולטין בימי הקיץ ואין זורעין בו עד יומת המוחך כדי שיחזקו שרשי הקוליס והעלבים כלכתיב בילו לכם ניר ואל תזרעו על קוליס (ירמיה ד): **בכדי שלא יזיק**. הלי שיעורא ממעט בניר מחמשים אמה ובגמרא פריך מ"ם מרישא דתמרא? אלא לס כן יש לו מחמשים אמה לכל רוח: **גבי שפיטו ורפתו מגרש שדה**. משנה היא בפ' החרון של ערכין (דף לג:) ומגרש-חלף לחמה הוא וכל חלף לחמה חסור לעשותו שדה **ונקט"ל** לא שדה לבן **ולא שדה חילן**: **לא לגידא לרי אלעזר**. דפליג התם ואמר בד"א בעבי הלויס לבל כעבי יבראל טו': **פ"ג ולרבנן דאמרי מין עושין פני מילי בורעים אבל בשלושת עושין**. בתוך חלף לחמה: **וסבא**. בתוך עבריס ותמס לחמה מקום טויי העיר לין עושין: **קרפף יותר מבית סאתים שוקוק לדירה**. סאתים הוא שיעור חלר המשכן ומשטחו חמשים אמה דאוזל והחבן ויחיב של פרה. פרה. כמו ויצא פרה שהרגתהו ואפיק לבלבין: **ומצני** ליה. **ומפחו** ומביאו: **מפני** ששעשין אותו גלל. **החבואה** הזריעה בקרקע תיעשה זבל ותיזרבה:

גבי שפיטו ורפתו. שפיטו ורפתו הוא שמשה הוא דמה מעם מרחיק נ' אמה מן הניר כדי שלא יזיק ומירו על מניכו. דמשרש מעמא דמתני' ניחא דכן הכי נמי קתני בברייתא אלא לאביי קשיא דמתרת סיפא לגורן שאינו קבוע ומירו על מניכו. בשלמא מקשואין ומדלועין דהיינו נטיעות נ' אמה: קשיא. בשלמא מקשואין ומדלועין שם"ה צריך להרחיק חמשים אמה דאוזל החבן ויחיב של פרה. בליביה. פרה. כמו ויצא פרה שהרגתהו ואפיק לבלבין: **ומצני** ליה. **ומפחו** ומביאו: **מפני** ששעשין אותו גלל. **החבואה** הזריעה בקרקע תיעשה זבל ותיזרבה:

שטושה

גמ' מאי משמע? אמר עולא משום נויי העיר, **ותיפוק ליה דאין עושין שדה מגרש ולא מגרש שדה**, ה"מ לדעים אבל אילנות עבדינן, והא משום נויי העיר לא, (ג) ומנא תימרא דשאני בין זרעין לאילנות? (ה) דתניא קרפף יותר מבית סאתים שוקוק לדירה: נחל רובו הרי הוא כגינה ואחור, נימין רובו הרי הוא כחצר ומותר: ואם העיר קדמה לקוץ ואינו נותן דמים וכו': מ"ש גבי בור דקתני (קוצץ ונותן דמים) ומאי קשיא, דלמא שאני הזיקה דרבים מהזיקה דיחיד אלא אי איתמר דבר כהנא אמיפא איתמר אם האילן קדם, לקוץ ונותן דמים ולימא להו הבו לי ברישא דמי והדר איקוץ? אמר רב כהנא "קידרא דבי שותפי לא חמימא ולא קרירא": ספק זה קדם וספק זה קדם, לקוץ ואינו נותן דמים: מאי שנא מבור דאמרת לא יקוץ? התם יהודאי, לאו למיקץ קאי ספיקו נמי לא אמרינן ליה קוץ הבא דודאי למיקץ קאי ספיקו נמי אמרינן ליה "קוץ" ואי משום דמי אמרינן ליה "אייתי ראיה ושקול": **מתני'** "מרחיקין את גורן קבוע מן העיר חמשים אמה, "לא יעשה אדם גורן קבוע בתוך שלו אע"פ שיש לו חמשים אמה, לכל רוח, ומרחיק מנמיעותיו של חבירו ומניירו בבני שלא יזיק: **גמ'** מ"ש רישא ומאי שנא סיפא? אמר אביי סיפא אתאן לגורן שאינו קבוע, היכי דמי גורן שאינו קבוע? אמר בר חנינא כל שאינו זורה ברחת בב אשי אמר מה טעם קאמר: מאי משמע מרחיקין גורן קבוע מן העיר חמשים אמה, היכי דלא שלא יזיק מיתיבי מרחיקין גורן קבוע מן העיר חמשים אמה, וכשם שמרחיקין מן העיר חמשים אמה כך מרחיקין מדלועין ומקשואין ומנמיעותיו ומניירו של חבירו חמשים אמה ברי שלא יזיק לאביי קשיא, קשיא; בשלמא ממקשואין ומדלועין דאזיל אבקא ואתי בליביה מצוי ליה אלא אמנינהו אמאי"ל אבא בר זבדא ואיתימא אבא בר זמרא מפני שעושה

מתני' נורן קבוע. נגמ' מפרש מאי קניטתא: **ממשים ממה**. מפני המזיק המזיק לחבי דמשים ממה לכל לוח: **ומירו על מניכו**. ובגמרא מפרש מאי חזק דמזן לעיר, ניר היא תריסה שחולטין בימי הקיץ ואין זורעין בו עד יומת המוחך כדי שיחזקו שרשי הקוליס והעלבים כלכתיב בילו לכם ניר ואל תזרעו על קוליס (ירמיה ד): **בכדי שלא יזיק**. הלי שיעורא ממעט בניר מחמשים אמה ובגמרא פריך מ"ם מרישא דתמרא? אלא לס כן יש לו מחמשים אמה לכל רוח: **גבי שפיטו ורפתו**. שפיטו ורפתו הוא שמשה הוא דמה מעם מרחיק נ' אמה מן הניר כדי שלא יזיק ומירו על מניכו. דמשרש מעמא דמתני' ניחא דכן הכי נמי קתני בברייתא אלא לאביי קשיא דמתרת סיפא לגורן שאינו קבוע ומירו על מניכו. בשלמא מקשואין ומדלועין דהיינו נטיעות נ' אמה: קשיא. בשלמא מקשואין ומדלועין שם"ה צריך להרחיק חמשים אמה דאוזל החבן ויחיב של פרה. בליביה. פרה. כמו ויצא פרה שהרגתהו ואפיק לבלבין: **ומצני** ליה. **ומפחו** ומביאו: **מפני** ששעשין אותו גלל. **החבואה** הזריעה בקרקע תיעשה זבל ותיזרבה:

דגהות הב"ח

(ה) במשנה סדק נ' אמה מן הניר כדי שלא יזיק ואחר ו' ממחק: (ב) גמ' (ג) מנחי' יב. [ערכין נג.]: ד) [ערכין שם]: ה) מיחזין כג.: ו) [נקמן כה.]: ז) עיזיקון נ.: ח) [פי' שקף ופייבם למעמיי. ערון]:

נוסח

הרחקת אילנות מסה"ג ל"ת

רבינו גרשום

ודבי מילי. דמותרין: היכא דהנהו זיקי דבריבי נינהו אבל אי משתכחי משוברי ודאי אסור דאיסור משוברי דרבים נפיש: ואי איבא דבריבי ואשכח זוקי בהדייהו אסורי. דחיישי דמשוברי דרבים בפל דאיסור באברורי קא מנחי על נבי התשור כיון שקישרין שוברי דרכים נדהתיהן על נבי תשוריהן וקישרין מצד אחד ער גדול ומצד השני כמותו ומשימין בין שיני עדות הללו עד אחר קמן ואם נצדאו גדולים כה"נ וקפנים שמח ודאי מעוברי דרכים נפיל ושמואי חשור ואסורי. ל"ם. ואי איבא דבריבי ביניהו. אפי' דוקורי מותרין דאיסור באברורי הנחת דשמוכי ישראל אנחינהו להתם בעין שרגילין לעקות כדפרישית לעיל באירך לישנא והכי עיקר: פיסקא מרחיקין את האילן מן העיר כ"ה [אמה]. מפרש בגט שמעי מאי: בתחוב ובשקמה נ' אמה. משום דאיבא תרתי לריעותא והדא דאין פירות ואין שוקין שוין כלום ועוד שעשויות מרובין משאר אילנות: ס"מ מרחיקין: אמר עולא משום נויי העיר. פירוש בגמרא מישורי"א מסיק לעיר בלא שום עיבוי. ומולא למה ליה למימר משום נויי העיר מרחיקין תיפוק ליה דאין עושין שדה שיש בו זרע אי אילנות אין עושין מגרש ולא מגרש שדה כדגרסי' בפס"ק אבמה לגבי מגרש לעיים [ובתיב] ומחתם מגרש לעיר ונו' משום דתני ג) להם לעיים בכתיב זם נ רש"י הם יהיו לבהמתם ונו' לחבי ג) צריכי אלפים אמה מגרש אבל שאר העיירים בב"ח אמה מגרש סגיא: לא צריכא לי"א דאמר עושין שדה מגרש ד) להיכא דזרע או נטע אילן בתוך כ"ח אמה ממגרש לעיר: תני סילי ראין עושין לחיל התותיה בורעים משום רקא מוקי ורעים לבני העיר דלא מצי למירס בורעים אבל אילן דמצי למיזל תותיה ס) דאפי' אילנות אין נוטעין משום נויי העיר: קרפף שהוא יותר מבית סאתים שוקוק לשום דירה אם נזרע רובו הרי הוא כגינה דזריעה היא ואסור לילך בה בשבת משום דמרמיט ורעים ואיבא למ"ד כחצר ומותר. משום דמצי למיזל בין אילן לאילן. ואיבא דאמרי כשדה אסור למ"ד כחצר מותר למ"ד גבי ס"ש נבי עיר דקתני אם העיר קדמה קידצין ואין נותן דמים וס"ש נבי בור דקתני אם הבור קדמה קידצין וגותן דמים אפר רב (הונא) [כהנא] מ"ש נבי עיר אינו נותן דמים משום דליכא עלה דמלתא. למאן דאמר דמים הראוי לחורבים אחי לאמנוי מסכי אחרדי לא יהבי כלום לקדירה דבי שותפי לא חמימא ולא קרירא שזה טרוף על זה וזה על זה אבל נבי בור כיון דמיחזי אחי לאמנוי לא מסך אלא חד ידיע למאן דאמר דמים ומ"ה קידצין יונתן דמים ודלמא משום דאי אפשא לא מצית למיסר נבי עיר אם קדמה דאין נותן דמים דהא קתני נבי פיפא דמתני' אם האילן קדם והבור קדמה קידצין וגותן דמים אלמא לא משום הכי הוא דמתני' דשני בין קדמה העיר לקדם הבור דשני היזק ידיחד מהיזק דרבים ולהכי נבי עיר דאיכא היזק דרבים קידצין וגותן דמים: אמאי קידצין והדר נותן דמים הא מיקרא מצי למיסר לחו בעל האילן הב לי דמי ברישא והדר איקוץ דאילני קדם אבור רב כהנא מ"ה קידצין ונותן דמים דמצו למיסר ליה בני העיר קץ דדמיא מ"ה בני העיר קץ דדמיא משום דקידרא דבי שותפי לא חמימא ולא קרירא דכל מאי דבעי למבני מכמה אינשי אידמא יתירא דמסכי הני אהדי אבל את קץ הואיל דאת יחיד ומוקץ לדבים ודמיא עלך החדר מבני העיר. ו) אבל לגבי בור הואיל דלית ליה פלתא אלא גבי חד לא מצי למיסר ליה הב לי ברישא והדר איקוץ דהדאי יהיב ליה מ"ה קידצין ונותן דמים: ומ"ש מבור דאמר מפס זה יקוץ. התם באילן דבור כיון דהדאי דהיכא דירעי' דהאילן קדם לא יקוץ מפיקו נמי לא יקוץ. קאי ז) זיל אייתי ראיה דאילנך קדם ושקול דמ"ך: **פיסקא** מרחיקין נותן קבוע מן העיר חמשים אמה. משום דקא מזיק החבן שזורין מן התבואה לבני העיר: ס"ש דנותן מרחיק נ' אמה. ולגבי נטיעות מרחיקין בכור שלא יזיקו דהיינו בציר מחמשים אמה: רב אשי אמר. כיפא ורישא הרא שמעא הוא דמה מעם מרחיק נ' אמה מן הניר כדי שלא יזיק נטיעות ולגירו: בשלמא לרב אשי. דמפרש טעמא דמתני' ניחא דכן הכי נמי קתני בברייתא אלא לאביי קשיא דמתרת סיפא לגורן שאינו קבוע ולגירו: בשלמא מקשואין ומדלועין דהיינו נטיעות נ' אמה: קשיא. בשלמא מקשואין ומדלועין שם"ה צריך להרחיק חמשים אמה דאוזל החבן ויחיב של פרה. בליביה. פרה. כמו ויצא פרה שהרגתהו ואפיק לבלבין: **ומצני** ליה. **ומפחו** ומביאו: **מפני** ששעשין אותו גלל. **החבואה** הזריעה בקרקע תיעשה זבל ותיזרבה:

פיסקא

ז) [ע"ש מערכין דף לג. ב] תוני ל"ל מסום דסוי לוקן ויסי ונ. ג) פי' מוסף כו מסכמה ומילוקין דף ו ע"ב ול"ם. ד) מלמה ד"ל ומנגרס שדה מ"מ לכיכה וכו' ממוך לעיר מסוי. ה) ר"ל עכשיון מנכ כחוך כ"ה מסי מילמת וסו'. ו) פי' מד"ם ולימת ודו"ק. ז) ל"ל מכת דוודאי למיקן קאי ספיקו ממי מסיקין ליה קון וזיל לייתי ראיה.

שעושה אותו גל. מרכה לו זכל ושורף לתוכו הזרעים שמזרעו בו: **מתני'** תם נכנלום ותם שקברום כו'. משום ריח רע: **אינו למורת העיר**. שתין הרוח מזרזים קשה (ג) תניר תת"כ כתה לפורענות לכל כלרכה היא ממה ומנכסיכם כנתם דכתיב (יונה ד) רוח קדים תרעים ורך השמש וגו' נתיב לויה תורה אור

שעושה אותו גל: **מתני'** "מרחיקין את הגבלות ואת הקברות ואת הבורסקי מן העיר חמשים אמה. יאין עושין בורסקי אלא למזרח העיר, רבי עקיבא אומר לכל רוח הוא עושה חוץ ממערבה ומרחיק חמשים אמה, א) ומרחיקין את המשרה מן הירק, ואת הברישין מן הבצלים, ואת החרדל מן הדבורים, "ורבי יוסי מתיר בחרדל: **גמ'** איבעיא להו ר' עקיבא היכי קאמר: לכל רוח הוא עושה וסומך חוץ ממערבה דמרחיק ג' אמה ועושה או דלמא לכל רוח הוא עושה ומרחיק חמשים אמה ממערבה דאינו עושה כללות"ש דתניא "ר"ע אומר לכל רוח הוא עושה ומרחיק חמשים אמה חוץ ממערבה דאינו עושה כל עיקר מפני שהוא תדירא" א"ל רבא לרב נחמן מאי "תדירא" אילימא תדירא ברוחות והא ב) אמר רב חנן בר אבא אמר רב ד' רוחות מנשבות בכל יום ורוח צפונית עם כולן שאילמלא כן אין העולם מתקיים אפילו שעה אחת, ורוח דרומית קשה מכולן ואילמלא בן נץ שבעמידה מרתבת את העולם שנאמר "המכין ענניהך ויאבך נץ ופרוש לחימן" אלא מאי "תדירא, תדירא בשכינה דתדיר ליה בואו ונחזק טובה לאבותינו (ו) שזרזו על המקום תפלה דכתיב "וצבא השמים לך משתחוים": מתקיף לה רב אחא בר יעקב ודלמא כעבד שנוטל פרס מרבו ותורה לאוזניו ומשתחוה: קשיא לרבי אושעיא סבר שכינה בכל מקום דאמר רבי אושעיא מאי דכתיב "את ה' לבדך אתה עשית את השמים וגו' שלוחיך לא כשלוחי בשר ודם: שלוחי בשר ודם ממקום שמשתלחים לשם מחזירים שליחותן אבל שלוחיך, למקום שמשתלחין לשם מחזירין שליחותן שנאמר "ותשלח ברקים וילכו ויאמרו לה הננו" "יבואו ויאמרו" לא נאמר אלא "וילכו ויאמרו" מלמד שהשכינה בכל מקום ואף רבי ישמעאל סבר שכינה בכל מקום דתנא דבי רבי ישמעאל מנין ששכינה בכל מקום שנאמר "הנה המלאך הדובר בי יוצא ומלאך אחר יוצא לקראתו" אחריו, לא נאמר אלא "לקראתו" מלמד ששכינה בכל מקום ואף רבי ישמעאל סבר שכינה בכל מקום דאל"ל רב ששת לשמעיה לכל רוחתא אוקמן לבר ממזרח, ולאו משום דליכא שכינה אלא "משום דמורו בה מיני" רבי אבהו אמר שכינה במערב דא"ר אבהו מאי "אוריה" אויר יה. אמר רב יהודה (ג) מאי דכתיב "ערוף במסר לקחי" זו רוח מערבית שבאה ה) מערפו של עולם "חזל בטל אמרתי" זו רוח צפונית שמזלת את הזהב וכן הוא אומר "לה' הכסף ולי הזהב" "בשערים עלי רישא" זו רוח מזרחית שמסערת את כל העולם כשעיר "ברכיבים עלי עשב" זו רוח דרומית שהיא מעלה רביבים ומגדלת עשבים. תניא ר' יאומר עולם לאכסדרה

שעושה לותו גל. תע"ג דגלל מקבית הקרקע, כלומר כולה גגל מזיק: **אין** שתין טורסקי תלת למזרח העיר. מקום דרוח מערבי שהוא קשה ירמיה ויולך הרים מן העיר כדתמרי' (ברכות מ.) היכן גגלו למזרח ממי מערבים מבית הקבר במזרחו: **מפני** שהית תדירה. לת גרסי' מ"ט דמן הכרייתא היה דהכי תימת בתוספתא (פ"ו ע"ש): **וצבא** השמים לך משתחוים. ות"ת כגיהה ממי מזרח משתחוים ות"ל דתין לנו ללמוד תלת ממה שתע רותין ות"ח ותמת לת נלע מקום תפלה מבית המקדש שהיתה שם שכינה כמערב ות"ל דמשם תין ללמוד דתע"ג דשכינה בכל מקום לי לתפלל להשים תרון וכפורה תלת נגד תחד וכ"ג ת"ח תומר דמשם תין ללמוד דשכינה במערב דנתי תדיתי קדמי הקדשים היה כמערב המקדש מ"מ הלרון שהשכינה שם כדכתיב (שמות כה) ונועדתי לך שם היה במזרח ביה קדמי הקדשים ה): **לבל** רותחת תוקמן. כל הני תמולתי לים להו דתכית כברכות (דף נ.) תמייב תרם להתפלל נגד ירושלים משום דכתיב והתפללו לתיך דרך תרצם" תלת שכרי כך: ישמעאל דתמר (ה) כב"מ (שכינה) ומתן דתמר שכינה כמערב שכר כך"ע דתמר מפני שהית תדירה, ול' תניתת דשמעתין דתמר "כגון תתן דיתטן לספונה דתרעת דיקרתל תדרימ" שכר

לה כבריית דברכות: →

אוריה. לשון אף"ה דתוריה מערב גרסה ב"ת ולר"ח עיקר:

רוח מערבית שכת מערפו של עולם. כדפי' בקונט' מתורו של עולם דמערב קרוי תחור דכתיב תחור וקדם לתרני ודרתין [בתניגה] (דף יב.) לענין מזרח ומערב וכתיב נמי תרם מקום ופלגתים מתחור. (יחזקאל ח) ותרי נמי דרום ימין ולפון שמתל כדתמרי' בשמעתין והייט משום דשכינה במערב ופני השכינה למזרח לכך תרוי מערב תחור. ומזרח קדם ודרום ימין ופאן שמתל ומ"ד שכינה בכל מקום ג"ל דהתי דקרי מזרח קדם ומערב תחור ודרום ימין ופאן שמתל משום שכינה בניא המקדש היה במערב ופני השכינה כלפי ישראל סתו במזרח ומשתחוים שם: **הגה"ה** ורבינו יעקב בר יהודה כשנכנסו היו פניו למזרח ואין נראה שהיה שרשו כלפי השכינה למתן תתמר שכינה במערב. ס"ל הגה"ה: **רוח** מזרחית שמסערת כל העולם **כולו**. והת דמשמע במתניתין שהיתה טהה מכל הרוחות היינו כשהיה כתה כורכה תבל כשהיה נקורעת היתה מסערת כדפי' הקונט' כמתניתין: וממזרים

אין מוכרין לתם בתים ושדות סמוכין לעיר פחות משנים עשר חדש, שלא יבנו עליהן עובד כוכבים ויעשו מהן בתי אסורי ובתי אשפות ובתי תמחי ובתי טבילה ומרחצאות ובתי מדרשות ובתי כנסיות, אבל מוכרין להן בתים ושדות רחוקים מן העיר, ומקבלין מהן בתים ושדות בתוך שנים עשר חדש, ואין מוכרין להן בתי מרחצאות ובתי בושת ובתי תמחי ובתי טבילה

ומזרים (ל) . פי' רוח לפונים שכותל שלה מוטלך כלומר שלוחה מכוונת לרבי לעיזר . **וכתיב** לפון וימין וכו' . דוינזור על ימין (ה) ליכא למימר דכימין ומשמל של חדם מיירי (הג"ה. ועוד גרלה שמל (ו) מקרל קמל לין להוכיח שבדרום ימין ולל נלמר לפכפרה. ע"כ הג"ה): **תנא** לין שהכור למעלה ותילן למטה כו' . לילפוריך לליתיוי הך לתנ"ג דכמתני' נמי תנן בין מלמעלן בין מלמטן מ"מ דתי ממתני' הוה לימיכ דלחכוב ושקמה קלי דעלה קלי קמ"ל ברייתל בכל לילן (הגה"ס). ולספריס דלל גרסינן במתני' בין מלמטן לתי שפיר דתי ממתני' הוה לימיכ בין מלמטן לתילן קלי ולל לחבור משום דלל תקשי לגלל כור מלמעלה ותילן מלמטה לתמלי כדפריך לברייתל . עד כלן הגה"ס) :

עני והעשיר הוה. רבותל נקט שהיה עני ולל לידעי (ו) לילפוקי לדעמייהו שיבנה לתפללת לתני הכי הוקקן להרמיק משום דהוו גיכי דיולהו לקם על נב דסמך בהיתה לין לריך להרמיק לפני בניכי דיליה כדלמרינן (נעיל דף כ:) תס היה רפס בקר קודמת לילוכר מוכר וה"ס תנת של נתמומים וכבעין ולין מיתק בין דיכה לסמר לפי המסקנת לומר ר"ת דהכת היינו טעמת משום דלת קביעת תמיניהן כל כך כי הכי דלעיל (הג"ה. ועוד דהכת (ח) משום דבתיסור סמך דכל מרת דמתי מרפי לתרעת. ע"כ הג"ה):

תפומת

אתה בראתם, ואמר רבה בר פפא אמר רב חסדא מיום שחרב בית המקדש אין הגשמים יורדין מאוצר טוב שנאמר יפתח ה' לך את אוצרו הטוב (דברים כח) (עזרא ז) עזרי של מקום וישראל) שרויין על אדמתם גשמים יורדין מאוצר טוב, בזמן שאין ישראל שרויין על אדמתם אין גשמים יורדין מאוצר טוב. אמר רבי יצחק הרבה שיחכים ידרים ושיעשיר יצפין (ג) יוסימניך מאוצר טוב ומנורה בדרום ורבי יהושע בן לוי אמר לעולם ידרים שמתוך שמחכם מתעשר שנאמר (ד) ארוך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד, והא רבי יהושע בן לוי אמר שבינה במערב? המצדד אצדודי, אמר ליה רבי חנינא לרב (ג) אשי בגון אתון דיתביתו בצפונה דא"ר אדרימו אדרימו, ומנא לן (ה) דבבל לצפונה דארץ ישראל קיימא? דכתיב (ו) מצפון תפתח הרעה על כל יושבי הארץ: מרחיקין את המשרה מן הירק וכו' : תנא דבי יוסי מחיר בחדל (ז) שיכול לומר לו "עד שאתה אומר לי הרחק חרדלך מן בבוריי הרחק בבורך מן חרדליי שבאות ואוכלות לגלגל חרדליי": **מתני'** (ו) מרחיקין את האילן מן הבור עשרים וחמש אמה, ובחרוב ובשקמה חמשים אמה בין מלמעלה בין מן הצד, אם הבור קרמה (ז) קוציץ ונותן דמים ואם אילן קדם לא יקוץ (ח) ספק זה קדם וספק זה קדם לא יקוץ (ט) (ר"יוסי) אומר אע"פ שהבור קודמת לאילן לא יקוץ (י) שזה חופר בתוך שלו וזה נוטע בתוך שלו : **גמ'** תנא בין שהבור למטה ואילן למעלה, בין שהבור למעלה ואילן למטה בשלמא בור למטה ואילן למעלה קא אזלין שרשין מוקי לה לבור אלא בור למעלה ואילן למטה אמאי? אמר רבי חגא בשם רבי יוסי משהלידין את הקרקע ומלקין קרקעיתה של בור : רבי יוסי אומר אע"פ שהבור קודמת לאילן לא יקוץ שזה חופר בתוך שלו וזה נוטע בתוך שלו: אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי יוסי, (כ) אמר רב אשי "כי הואן בי רב כהנא הוה אמרינן "מדי" ר"יוסי" בגירי דיליה" דיליה. פאפי יונאה-עני והעשיר הוה, בנה אפדנא, "הוו הנך עיטורי בשיבבותיה דכי הוו דיקי-שומשמי הוה נייד אפדניה, אתא לקמיה דרב אשי, א"ל כי הואן בי רב כהנא הוה אמרינן "מדי" רבי יוסי "בגירי דיליה", ובמה? כדנייד

לעשות שמן : **בגירי דיליה** והכת נמי מידיהם הוה בת לו שמכת מטומיהם הוה בת מרעיד : **ובמה** . תנוד תפרנת דבעי תרמוקי :

כדנייד

לאכסדרה הוא דומה ורוח צפונית אינה מסובבת , ובזמן שהגיעה חמה אצל קרן מערבית צפונית נכפפת ועולה למעלה מן הרקיע (ד) רבי יהושע אומר עולם לקובה הוא דומה ורוח צפונית מסובבת ובזמן שחמה מגעה לקרן מערבית צפונית מקפת וחוזרת אחורי כיפה שנאמר הולך אל דרום וסובב אל צפון וגו' (א) "הולך אל דרום" ביום "וסובב אל צפון" בלילה "סובב סובב הולך הרוח ועל סביבותיו שב הרוח" אלו פני מזרח ופני מערב שפעמים מסבבתן ופעמים מהלכתן, הוא היה אומר אתאן לר' אליעזר: "מן החדר תבא סופה" זו רוח דרומית "ומקרים קרה" זו רוח צפונית מגשמה אל יתן קרח" זו רוח מערבית "ורחב מים במוצק" זו רוח מזרחית, והאמר מר "רוח דרומית מעלה רביבים ומגדלת עשבים" לא קשיא הא דאתיא מטרא בניחותא הא בשפיכותא. אמר רב חסדא מאי דכתיב "מצפון זהב יאתה" זו רוח צפונית שמזלת את הזהב וכן הוא אומר "הולים זהב מכיסים" אמר רפרם בר פפא אמר רב חסדא מיום שחרב בית המקדש לא הוגשמה רוח דרומית שנאמר ויגזור על ימין ויאבל על שמאל ולא שבעו" וכתיב "צפון וימין אתה בראתם", ואמר רפרם בר פפא אמר רב חסדא מיום שחרב בית המקדש אין הגשמים יורדין מאוצר טוב שנאמר יפתח ה' לך את אוצרו הטוב בזמן שישראל (ה) עוזרין רצונו של מקום וישראל) שרויין על אדמתם גשמים יורדין מאוצר טוב, בזמן שאין ישראל שרויין על אדמתם אין גשמים יורדין מאוצר טוב. אמר רבי יצחק הרבה שיחכים ידרים ושיעשיר יצפין (ג) יוסימניך מאוצר טוב ומנורה בדרום ורבי יהושע בן לוי אמר לעולם ידרים שמתוך שמחכם מתעשר שנאמר (ד) ארוך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד, והא רבי יהושע בן לוי אמר שבינה במערב? המצדד אצדודי, אמר ליה רבי חנינא לרב (ג) אשי בגון אתון דיתביתו בצפונה דא"ר אדרימו אדרימו, ומנא לן (ה) דבבל לצפונה דארץ ישראל קיימא? דכתיב (ו) מצפון תפתח הרעה על כל יושבי הארץ: מרחיקין את המשרה מן הירק וכו' : תנא דבי יוסי מחיר בחדל (ז) שיכול לומר לו "עד שאתה אומר לי הרחק חרדלך מן בבוריי הרחק בבורך מן חרדליי שבאות ואוכלות לגלגל חרדליי": **מתני'** (ו) מרחיקין את האילן מן הבור עשרים וחמש אמה, ובחרוב ובשקמה חמשים אמה בין מלמעלה בין מן הצד, אם הבור קרמה (ז) קוציץ ונותן דמים ואם אילן קדם לא יקוץ (ח) ספק זה קדם וספק זה קדם לא יקוץ (ט) (ר"יוסי) אומר אע"פ שהבור קודמת לאילן לא יקוץ (י) שזה חופר בתוך שלו וזה נוטע בתוך שלו : **גמ'** תנא בין שהבור למטה ואילן למעלה, בין שהבור למעלה ואילן למטה בשלמא בור למטה ואילן למעלה קא אזלין שרשין מוקי לה לבור אלא בור למעלה ואילן למטה אמאי? אמר רבי חגא בשם רבי יוסי משהלידין את הקרקע ומלקין קרקעיתה של בור : רבי יוסי אומר אע"פ שהבור קודמת לאילן לא יקוץ שזה חופר בתוך שלו וזה נוטע בתוך שלו: אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי יוסי, (כ) אמר רב אשי "כי הואן בי רב כהנא הוה אמרינן "מדי" ר"יוסי" בגירי דיליה". פאפי יונאה-עני והעשיר הוה, בנה אפדנא, "הוו הנך עיטורי בשיבבותיה דכי הוו דיקי-שומשמי הוה נייד אפדניה, אתא לקמיה דרב אשי, א"ל כי הואן בי רב כהנא הוה אמרינן "מדי" רבי יוסי "בגירי דיליה", ובמה? **בגירי דיליה** : **פאפי יונאה** . עטורי . טומשמין

לאכסדרה הוא דומה . שתין לה תופן רביעית : **ורוח צפונית אינה מסובבת** . מתחילה : **למעלה מן הרקיע** . ומהלכת תת רוח לפון בנגנו של רקיע : **ובזמן שהגיעה** . לתל שכולו מוקף : **לקרן מערבית צפונית** . בלילה שהחמה לעולם מהלכת רוח לפונית בלילה ומן המערב היא פונה לנפון שכך היולה מן המזרח לתורה אור ללרום מן הדרום למערב ומהמערב לנפון : **ומחזרת לחורי כיפה** . דרך חנון : **סוף על דרום** . היקף היום קרוי 'היולך' שהוא בחוך החלל ותת היקף הלילה קרוי 'סיבוב' שהוא מקיף בחוץ, וביום לעולם מהלכת בדרום תפונית דיומם : **וסובב על נפון בלילה** . מרוח לתת תקופת תמוז ותיט סובב פתוח מרוח לפונים : **פעמים מסלכתן** . ביום לתכך של תקופת תמוז שהיא יולאה בקרן לפונית מזרחית ומוקמת בקרן מערבית לפונית : **פעמים סובבתן** . ביום קצר שהיא בקרן מערבית דרומית ומוקמת בקרן מערבית דרומית ומהלכת בלילה ג' דומים : **ומחזרת** . מקשר ליה : (ד) תוס' ד"ה וממזרים קרה זו רוח לפונית פי' שכותל שלה כנ"ל : (ה) ר"ח וכתיב וכו' על ימין ליכל להוכיח דלוכל לימר דכימין : (ו) ר"ח עני ולה מיכל. כת מזרחים מכיולה מים : **סח דלחית מערב בניתותא** . כת מן הדרום וכי לחית בשפיכותא כת מן המזרח כדכתיב מים במולך : **לא סוגשמה רוח דרומים** . סהיתה רגילה להביל רביכים טוכים : **וכתיב** לפון וימין . תלמת ימין הוא לדרום וכתיב הכא ולא שבעו" וכתיב "לפון וימין אתה בראתם" . **לפ לוגרו קטוב** . וסיפת "לתך מעך תלך" : **ידבים** . בתפלתו יחזיר פניו לדרום : **ופימיך** . שלת תחליך : **דמלמד מלמדוני** . (ג) (מעט) לגד דרום : **מדרימו** . שהיו פונים לגד יולוים מכוח לכתיב והתפללו תלוך דרך ארלס וגו' (מלכים ח ח) : **עד שאתה אומר לי** . שתי מוכך לפי שלמי לי לומר לך שתתה מוכך : **לגלגוני מרדלי** . פרמי מרדלי: **מתני' מרוב ושקמה** . שרשיהם מרוכים : **בין מלמעלה** . שתחל מכן מלמעלן בגובה שיפוע הר והשני בשפוע : **בין מן הלד** . בקרקע שוה : **ונותן דמים** . לכיון לכרכות נעשו שתיהו מוכך עד זמן גדול לת חייבוהו חכמים לקון כלת דמים בשביל הזיקך לימיל : **גמ' שמלידין** . לשון תולה והלכות שתיהה (חולין דף נ:) "שמלכת מתמת לקרקעית הבור : **פלפי כר' יוסי** . שעל הניזק להרמיך לת עלמו : **בגירי דיליה** . היכל דמלי ליה הזיקך מתוך ידיו של מוכך ההיה דלמרי' בהבים והעלייה (ב"מ דף קיז.) הגהו בי מרי חד דייר עילוי וחד דייר תחתי לימפים מעוכה וכל לימת דמשי ידיה נפלי עליה. דתתמי דכשטפלין מידו ממש על התתמון קרי ליה "בגירי דיליה" וכי פשקי והדר נפלי (נ) לת קרי ליה "בגירי דיליה": **פאפי יונאה** . כך שמו של מקומו : **עלורי** . טוללי טומשמין : **ובמה** . תנוד תפרנת דבעי תרמוקי :

הגהות הב"ח

(ל) גמ' תת תולה טעוך נזמן שיהא מל שרוך של תדמתם כ"ל ותיבות טוכים לנוכו של מקום ויהא מל שרוך ממתך : (כ) רש"י ד"ה דמלד מלמדוני מעם לגד דרום : (נ) ד"ה בגירי דיליה וכו' והדר נפלי כגון דמעגדלי לת קרי ליה : (ד) תוס' ד"ה וממזרים קרה זו רוח לפונית פי' שכותל שלה כנ"ל : (ס) ר"ח וכתיב וכו' על ימין ליכל להוכיח דלוכל לימר דכימין : (ו) ר"ח עני ולה מיכל. כת מזרחים מכיולה מים : **סח דלחית מערב בניתותא** . כת מן הדרום וכי לחית בשפיכותא כת מן המזרח כדכתיב מים במולך : **לא סוגשמה רוח דרומים** . סהיתה רגילה להביל רביכים טוכים : **וכתיב** לפון וימין . תלמת ימין הוא לדרום וכתיב הכא ולא שבעו" וכתיב "לפון וימין אתה בראתם" . **לפ לוגרו קטוב** . וסיפת "לתך מעך תלך" : **ידבים** . בתפלתו יחזיר פניו לדרום : **ופימיך** . שלת תחליך : **דמלמד מלמדוני** . (ג) (מעט) לגד דרום : **מדרימו** . שהיו פונים לגד יולוים מכוח לכתיב והתפללו תלוך דרך ארלס וגו' (מלכים ח ח) : **עד שאתה אומר לי** . שתי מוכך לפי שלמי לי לומר לך שתתה מוכך : **לגלגוני מרדלי** . פרמי מרדלי: **מתני' מרוב ושקמה** . שרשיהם מרוכים : **בין מלמעלה** . שתחל מכן מלמעלן בגובה שיפוע הר והשני בשפוע : **בין מן הלד** . בקרקע שוה : **ונותן דמים** . לכיון לכרכות נעשו שתיהו מוכך עד זמן גדול לת חייבוהו חכמים לקון כלת דמים בשביל הזיקך לימיל : **גמ' שמלידין** . לשון תולה והלכות שתיהה (חולין דף נ:) "שמלכת מתמת לקרקעית הבור : **פלפי כר' יוסי** . שעל הניזק להרמיך לת עלמו : **בגירי דיליה** . היכל דמלי ליה הזיקך מתוך ידיו של מוכך ההיה דלמרי' בהבים והעלייה (ב"מ דף קיז.) הגהו בי מרי חד דייר עילוי וחד דייר תחתי לימפים מעוכה וכל לימת דמשי ידיה נפלי עליה. דתתמי דכשטפלין מידו ממש על התתמון קרי ליה "בגירי דיליה" וכי פשקי והדר נפלי (נ) לת קרי ליה "בגירי דיליה": **פלפי יונלס** . כך שמו של מקומו : **עלורי** . טוללי טומשמין

(ה) גמ' ולה מיכל דלרוח דרומית : יליל ולל מכל דלרוח דרומית ולל מכל דלרוח מערבית : ארדימו. כלומר כשתתללו חורו פניכם לצד דרום שנאמר והתללו [לליך] דרך ארלס : **פסקא** והחרוב והשקמה נ' אמה . שרשיהן הולכין הרבה : בין מלמעלה . שאם האילן עומד סמוך לבור והבור עמוק עד המים נ' אמה אינו מרחיק ואם לאו מרחיק ובין מן הצד שאם הבור אין עמוק לריך להרחיק האילן מן הבור נ' אמה וחנא בין שהבור עומד במקום גבוה והאילן במקום נמוך ובין שהבור במקום נמוך והאילן במקום גבוה אם אין כ"ה אמה הרחקה מרחיק . והא לא קא משי ליה לבור כלל : ומלקין קרקעית של בור . כדפריש לעיל ע"ש שעשוה בתוך שלו חייב : יונאה . שם מקום : הנך עיטורי . שמכתשין ומעצרין את השומשמין כדי להוציא שמן :

הגהות הגר"א

(א) מיכוהן נו. : ב) [נקמן קמו. יומת כת: מכתות ס:] ג) נ"ל ר' יאשיה: ד) [ניטין ו.] : ה) [נעיל יח.] : ו) כ"מ קיז. [נעיל כה:] : ז) [נעיל כת:] : ח) (כ"מ קיז:) : ט) [נעיל כת:] : י) [נעיל כת: כ) [נעיל כת: כ"מ קיז.] :

נזיר/מקנה

ה' נזירות ה"ח ופ"ו ופ"ז מהלכות מלכים פ"ג ה"ו ופ"ח מהלכות תשובה פ"ג ה"ו ופ"ט מהלכות תפלה ומלכת קריאת שמע פ"ג ה"ח ופ"ד ה"ב ופ"ה ה"ג ופ"ו ה"ב ופ"ז ה"ב ופ"ח ה"ב ופ"ט ה"ב ופ"י ה"ב ופ"יא ה"ב ופ"יב ה"ב ופ"יג ה"ב ופ"יד ה"ב ופ"טו ה"ב ופ"טז ה"ב ופ"יז ה"ב ופ"יח ה"ב ופ"יט ה"ב ופ"כ ה"ב ופ"כא ה"ב ופ"כב ה"ב ופ"כג ה"ב ופ"כד ה"ב ופ"כה ה"ב ופ"כו ה"ב ופ"כז ה"ב ופ"כח ה"ב ופ"כט ה"ב ופ"ל ה"ב ופ"לא ה"ב ופ"לב ה"ב ופ"לג ה"ב ופ"לד ה"ב ופ"לה ה"ב ופ"לו ה"ב ופ"לז ה"ב ופ"לח ה"ב ופ"לט ה"ב ופ"מ ה"ב ופ"מא ה"ב ופ"מב ה"ב ופ"מג ה"ב ופ"מד ה"ב ופ"מה ה"ב ופ"מו ה"ב ופ"מז ה"ב ופ"מח ה"ב ופ"מט ה"ב ופ"נ ה"ב ופ"נא ה"ב ופ"נב ה"ב ופ"נג ה"ב ופ"נד ה"ב ופ"נה ה"ב ופ"נו ה"ב ופ"נז ה"ב ופ"נח ה"ב ופ"נט ה"ב ופ"ס ה"ב ופ"סא ה"ב ופ"סב ה"ב ופ"סג ה"ב ופ"סד ה"ב ופ"סה ה"ב ופ"סו ה"ב ופ"סז ה"ב ופ"סח ה"ב ופ"סט ה"ב ופ"ע ה"ב ופ"עא ה"ב ופ"עב ה"ב ופ"עג ה"ב ופ"עד ה"ב ופ"עה ה"ב ופ"עו ה"ב ופ"עז ה"ב ופ"עח ה"ב ופ"עט ה"ב ופ"פ ה"ב ופ"פא ה"ב ופ"פב ה"ב ופ"פג ה"ב ופ"פד ה"ב ופ"פה ה"ב ופ"פו ה"ב ופ"פז ה"ב ופ"פח ה"ב ופ"פט ה"ב ופ"צ ה"ב ופ"צא ה"ב ופ"צב ה"ב ופ"צג ה"ב ופ"צד ה"ב ופ"צה ה"ב ופ"צו ה"ב ופ"צז ה"ב ופ"צח ה"ב ופ"צט ה"ב ופ"ק ה"ב ופ"קא ה"ב ופ"קב ה"ב ופ"קג ה"ב ופ"קד ה"ב ופ"קה ה"ב ופ"קו ה"ב ופ"קז ה"ב ופ"קח ה"ב ופ"קט ה"ב ופ"קי ה"ב ופ"קיא ה"ב ופ"קיב ה"ב ופ"קיג ה"ב ופ"קיד ה"ב ופ"קטו ה"ב ופ"קטז ה"ב ופ"קיז ה"ב ופ"קיח ה"ב ופ"קיט ה"ב ופ"קכ ה"ב ופ"קכא ה"ב ופ"קכב ה"ב ופ"קכג ה"ב ופ"קכד ה"ב ופ"קכה ה"ב ופ"קכו ה"ב ופ"קכז ה"ב ופ"קכח ה"ב ופ"קכט ה"ב ופ"קל ה"ב ופ"קלא ה"ב ופ"קלב ה"ב ופ"קלג ה"ב ופ"קלד ה"ב ופ"קלה ה"ב ופ"קלו ה"ב ופ"קלז ה"ב ופ"קלח ה"ב ופ"קלט ה"ב ופ"קמ ה"ב ופ"קמא ה"ב ופ"קמב ה"ב ופ"קמג ה"ב ופ"קמד ה"ב ופ"קמה ה"ב ופ"קמו ה"ב ופ"קמז ה"ב ופ"קמח ה"ב ופ"קמט ה"ב ופ"קנ ה"ב ופ"קנא ה"ב ופ"קנב ה"ב ופ"קנג ה"ב ופ"קנד ה"ב ופ"קנה ה"ב ופ"קנו ה"ב ופ"קנז ה"ב ופ"קנח ה"ב ופ"קנט ה"ב ופ"קס ה"ב ופ"קסא ה"ב ופ"קסב ה"ב ופ"קסג ה"ב ופ"קסד ה"ב ופ"קסה ה"ב ופ"קסו ה"ב ופ"קסז ה"ב ופ"קסח ה"ב ופ"קסט ה"ב ופ"קע ה"ב ופ"קעא ה"ב ופ"קעב ה"ב ופ"קעג ה"ב ופ"קעד ה"ב ופ"קעה ה"ב ופ"קעו ה"ב ופ"קעז ה"ב ופ"קעח ה"ב ופ"קעט ה"ב ופ"קפ ה"ב ופ"קפא ה"ב ופ"קפב ה"ב ופ"קפג ה"ב ופ"קפד ה"ב ופ"קפה ה"ב ופ"קפו ה"ב ופ"קפז ה"ב ופ"קפח ה"ב ופ"קפט ה"ב ופ"קצ ה"ב ופ"קצא ה"ב ופ"קצב ה"ב ופ"קצג ה"ב ופ"קצד ה"ב ופ"קצה ה"ב ופ"קצו ה"ב ופ"קצז ה"ב ופ"קצח ה"ב ופ"קצט ה"ב ופ"קצי ה"ב ופ"קציא ה"ב ופ"קציב ה"ב ופ"קציג ה"ב ופ"קציד ה"ב ופ"קציה ה"ב ופ"קציו ה"ב ופ"קציז ה"ב ופ"קציח ה"ב ופ"קציט ה"ב ופ"קצכ ה"ב ופ"קצכא ה"ב ופ"קצכב ה"ב ופ"קצכג ה"ב ופ"קצכד ה"ב ופ"קצכה ה"ב ופ"קצכו ה"ב ופ"קצכז ה"ב ופ"קצכח ה"ב ופ"קצכט ה"ב ופ"קצל ה"ב ופ"קצלא ה"ב ופ"קצלב ה"ב ופ"קצלג ה"ב ופ"קצלד ה"ב ופ"קצלה ה"ב ופ"קצלו ה"ב ופ"קצלז ה"ב ופ"קצלח ה"ב ופ"קצלט ה"ב ופ"קצמ ה"ב ופ"קצמא ה"ב ופ"קצמב ה"ב ופ"קצמג ה"ב ופ"קצמד ה"ב ופ"קצמה ה"ב ופ"קצמו ה"ב ופ"קצמז ה"ב ופ"קצמח ה"ב ופ"קצמט ה"ב ופ"קצנ ה"ב ופ"קצנא ה"ב ופ"קצנב ה"ב ופ"קצנג ה"ב ופ"קצנד ה"ב ופ"קצנה ה"ב ופ"קצנו ה"ב ופ"קצנז ה"ב ופ"קצנח ה"ב ופ"קצנט ה"ב ופ"קצס ה"ב ופ"קצסא ה"ב ופ"קצסב ה"ב ופ"קצסג ה"ב ופ"קצסד ה"ב ופ"קצסה ה"ב ופ"קצסו ה"ב ופ"קצסז ה"ב ופ"קצסח ה"ב ופ"קצסט ה"ב ופ"קצע ה"ב ופ"קצעא ה"ב ופ"קצעב ה"ב ופ"קצעג ה"ב ופ"קצעד ה"ב ופ"קצעה ה"ב ופ"קצעו ה"ב ופ"קצעז ה"ב ופ"קצעח ה"ב ופ"קצעט ה"ב ופ"קצפ ה"ב ופ"קצפא ה"ב ופ"קצפב ה"ב ופ"קצפג ה"ב ופ"קצפד ה"ב ופ"קצפה ה"ב ופ"קצפו ה"ב ופ"קצפז ה"ב ופ"קצפח ה"ב ופ"קצפט ה"ב ופ"קצצ ה"ב ופ"קצצא ה"ב ופ"קצצב ה"ב ופ"קצצג ה"ב ופ"קצצד ה"ב ופ"קצצה ה"ב ופ"קצצו ה"ב ופ"קצצז ה"ב ופ"קצצח ה"ב ופ"קצצט ה"ב ופ"קצק ה"ב ופ"קצקא ה"ב ופ"קצקב ה"ב ופ"קצקג ה"ב ופ"קצקד ה"ב ופ"קצקה ה"ב ופ"קצקו ה"ב ופ"קצקז ה"ב ופ"קצקח ה"ב ופ"קצקט ה"ב ופ"קצר ה"ב ופ"קצרא ה"ב ופ"קצרב ה"ב ופ"קצרג ה"ב ופ"קצרד ה"ב ופ"קצרה ה"ב ופ"קצרו ה"ב ופ"קצרז ה"ב ופ"קצרח ה"ב ופ"קצרט ה"ב ופ"קצש ה"ב ופ"קצשא ה"ב ופ"קצשב ה"ב ופ"קצשג ה"ב ופ"קצשד ה"ב ופ"קצשה ה"ב ופ"קצשו ה"ב ופ"קצשז ה"ב ופ"קצשח ה"ב ופ"קצשט ה"ב ופ"קצת ה"ב ופ"קצתא ה"ב ופ"קצתב ה"ב ופ"קצתג ה"ב ופ"קצתד ה"ב ופ"קצתה ה"ב ופ"קצתו ה"ב ופ"קצתז ה"ב ופ"קצתח ה"ב ופ"קצתט ה"ב ופ"קצי ה"ב ופ"קציא ה"ב ופ"קציב ה"ב ופ"קציג ה"ב ופ"קציד ה"ב ופ"קציה ה"ב ופ"קציו ה"ב ופ"קציז ה"ב ופ"קציח ה"ב ופ"קציט ה"ב ופ"קצכ ה"ב ופ"קצכא ה"ב ופ"קצכב ה"ב ופ"קצכג ה"ב ופ"קצכד ה"ב ופ"קצכה ה"ב ופ"קצכו ה"ב ופ"קצכז ה"ב ופ"קצכח ה"ב ופ"קצכט ה"ב ופ"קצל ה"ב ופ"קצלא ה"ב ופ"קצלב ה"ב ופ"קצלג ה"ב ופ"קצלד ה"ב ופ"קצלה ה"ב ופ"קצלו ה"ב ופ"קצלז ה"ב ופ"קצלח ה"ב ופ"קצלט ה"ב ופ"קצמ ה"ב ופ"קצמא ה"ב ופ"קצמב ה"ב ופ"קצמג ה"ב ופ"קצמד ה"ב ופ"קצמה ה"ב ופ"קצמו ה"ב ופ"קצמז ה"ב ופ"קצמח ה"ב ופ"קצמט ה"ב ופ"קצנ ה"ב ופ"קצנא ה"ב ופ"קצנב ה"ב ופ"קצנג ה"ב ופ"קצנד ה"ב ופ"קצנה ה"ב ופ"קצנו ה"ב ופ"קצנז ה"ב ופ"קצנח ה"ב ופ"קצנט ה"ב ופ"קצס ה"ב ופ"קצסא ה"ב ופ"קצסב ה"ב ופ"קצסג ה"ב ופ"קצסד ה"ב ופ"קצסה ה"ב ופ"קצסו ה"ב ופ"קצסז ה"ב ופ"קצסח ה"ב ופ"קצסט ה"ב ופ"קצע ה"ב ופ"קצעא ה"ב ופ"קצעב ה"ב ופ"קצעג ה"ב ופ"קצעד ה"ב ופ"קצעה ה"ב ופ"קצעו ה"ב ופ"קצעז ה"ב ופ"קצעח ה"ב ופ"קצעט ה"ב ופ"קצפ ה"ב ופ"קצפא ה"ב ופ"קצפב ה"ב ופ"קצפג ה"ב ופ"קצפד ה"ב ופ"קצפה ה"ב ופ"קצפו ה"ב ופ"קצפז ה"ב ופ"קצפח ה"ב ופ"קצפט ה"ב ופ"קצצ ה"ב ופ"קצצא ה"ב ופ"קצצב ה"ב ופ"קצצג ה"ב ופ"קצצד ה"ב ופ"קצצה ה"ב ופ"קצצו ה"ב ופ"קצצז ה"ב ופ"קצצח ה"ב ופ"קצצט ה"ב ופ"קצק ה"ב ופ"קצקא ה"ב ופ"קצקב ה"ב ופ"קצקג ה"ב ופ"קצקד ה"ב ופ"קצקה ה"ב ופ"קצקו ה"ב ופ"קצקז ה"ב ופ"קצקח ה"ב ופ"קצקט ה"ב ופ"קצר ה"ב ופ"קצרא ה"ב ופ"קצרב ה"ב ופ"קצרג ה"ב ופ"קצרד ה"ב ופ"קצרה ה"ב ופ"קצרו ה"ב ופ"קצרז ה"ב ופ"קצרח ה"ב ופ"קצרט ה"ב ופ"קצש ה"ב ופ"קצשא ה"ב ופ"קצשב ה"ב ופ"קצשג ה"ב ופ"קצשד ה"ב ופ"קצשה ה"ב ופ"קצשו ה"ב ופ"קצשז ה"ב ופ"קצשח ה"ב ופ"קצשט ה"ב ופ"קצת ה"ב ופ"קצתא ה"ב ופ"קצתב ה"ב ופ"קצתג ה"ב ופ"קצתד ה"ב ופ"קצתה ה"ב ופ"קצתו ה"ב ופ"קצתז ה"ב ופ"קצתח ה"ב ופ"קצתט ה"ב

נזיר/מקנה

פה א מיי' פ"ח מה' סי' לד פסיף ב טמג"ס:

פו ב מיי' פ"ח מהלכות כים כמכירה פכ"ו ה' ו סמג עשין קכו :

נזיר/מקנה

◇ פז ג מיי' פ"ט מהלכות שכנים פכ"ו ה' ו סמג עשין סכ טוש"ע מ"מ סי' קנה פסיף ב :

פח ד מיי' שם פכ"ו ס טוש"ע שם פסיף ו:

פט ה מיי' שם פי"ח הלכה ג סמג שם טוש"ע שם פסיף טו :

רבינו גרשום

שלם לאכסדרה הוא דומה . פת אכסדרה זו שיש לה ג' דפנות ולא יותר ומסוכבת כך חשולט : ורוח צפונית . אין לה דופן ואינה מסוכבת : וכשחמה מגעת . שהלכה כל היום וכשכיא כשמגעת בלילה בקרן מערבית צפונית נכפפת באותו רוח צפוני שאינו מסוכך ועולה למעלה מרקיע ור' יהושע אומר שלם דומה לקובה . כאהל הוא דומה . פת אהל זה מסוכבת לכל רוחותיה אף שלם מכל וכל מסוכך וכשחמה וזרחה ביום ארוך וזרחת ברוח צפונית מזרחית והולכת במזרח דרום עד שמגעת לקרן מערבית צפונית מסוך לחשיכה לקרן צפוני נכנסת בחלון א' בלילה ומקפת תהורות אחוריי כיפת של עולם ושבב רוח צפונית כל הלילה שנאמר הולך אל דרום ביום ובין ביומת החמה בין ביומת הגשמים . וכן חבי נמי ושבב אל צפון בלילה בין ביומת החמה בין ביומת הגשמים : סבב סבב הולך אלו פני מזרח ומערב. שפעמים מסבבתן ביום קצר ששוקעת החמה בקרן מזרחית דרומית והולך כל היום על פני דרום ולא יותר ובלילה נכנסת בקרן דרומית מערבית בחלון אחד ושבבת כל הלילה פני המערב ופני הצפון ופני המזרח עד קרן מזרחית דרומית . ופעמים מהלכתן ביום אורוח שזורחת החמה בקרן צפונית מזרחית והולכת כל המזרח ופני הדרום ופני המערב עד הלילה ובלילה נכנסת בקרן מערבית צפונית ושבבת כל הלילה פני הצפון עד קרן צפונית . מהלכתן ביום ומסבבתן בלילה: **הוא היה אומר** . ר' אליעזר דוא בריייתא **אתאן למעמא דר"א דאמר עולם לאכסדרה הוא דומה** : **מן החדר** . שנאמר ארך ימים ועוד', האי קרא לא אתי לאשמועינן אלא דתורה. שהיא חכמה יש כה עשר עשרה וכברה זה כנגד עשרה מאמרות שנברא בהם העולם [אליך] דרך ארצם : **פסקא** והחרוב והשקמה נ' אמה . שרשיהן הולכין הרבה : בין מלמעלה . שאם האילן עומד סמוך לבור והבור עמוק עד המים נ' אמה אינו מרחיק ואם לאו מרחיק ובין מן הצד שאם הבור אין עמוק צריך להרחיק האילן מן הבור נ' אמה וחנא בין שהבור עומד במקום גבוה והאילן במקום נמוך ובין שהבור במקום נמוך והאילן במקום גבוה אם אין כ"ה אמה הרחקה מרחיק . והא לא קא משי ליה לבור כלל : ומלקין קרקעית של בור . כדפריש לעיל ע"ש שעשוה בתוך שלו חייב : יונאה . שם מקום : הנך עיטורי . שמכתשין ומעצרין את השומשמין כדי להוציא שמן : **ובמה** .

כדנייד נכתמא לפומא דחלבא . שאם יניחו כד על פומה וכיכויי עליה יטוע הכיסוי מחמת הרטיבה : **רקחא** . מה שמצטרין מן הפסקין : **מאי שנא מעורב** . בשכח דחייב ואע"פ שהרוח מסייעתו חשיב ליה עשה מלחכה שלמת ניבי דיליה ניקהו : **סיינו זורק ורוח מסייעתו** .

אפומא דחלבא . על פי הקונט' קשיא לר"י דאיך יהא התפדנא נייד כולי האי עד שהתנדנד הנכתמת דת"כ הכיס קרוב ליפול ולפי הטעון משמע שהיה בטין מזק שהרי מתוך העומר בנאה וכמש' שכח (דף עז:) נמי אמר מאי לתפדנא לתיכתא דין שמתפין שם לדין משמע דכיורה גדולה היא ונראה לר"י דכל נכתמת חומה הכל כיולו שזהו מעומד הרכה ת"כ מהנדנד התפדנא חייב להרחיק ולריב"ח נראה שהין פ"ה דחוק דכדבר מועט מהנדנד הנכתמת שהוא דבר קל לתפ על פי שהתפדנא חיכו מהנדנד כל כך : **זיקא** הוא דקא ממטי לה . קשיא לר"י דליחייב משום תם מידי דהוה לחלבו וכיכוי ומשלח שהניחן בכתם גנבו ונפלו ברוח מזויה והזיקו דחייב משום תם כדאמר בפ"ק דב"ק (דף ו.) והכא דאמטי ליה ברוח מזויה לחייי מדפריך עלה מזורה ורוח (ל) מסייעו דלחייבי ברוח מזויה כדמשמע בהכותם (שם דף ס. ושם) נבי ליכה זליכתו הרוח ומדפריך מן הזורה משמע דהייט ברוח מזויה דחייב משום תם דגבי תם קאמי לה בהכותם ותומר ל"י דלא דמי לתם דאין חייב משום תם שלא כשעשה החדם את הכתם נגבו כדכתיב המכעיר את הבערה בלא סיוע הרוח וחייב משום תם שהרי הוא עושה מעשה בידי ע"י הרוח מזויה לכל הכח שהרי הרוח לחי לגבו כל עיקר אלא ע"י הרוח דחי ליה רוח לא הוה רקחת חזקת כל עיקר ודמי לליכה וליכתו הרוח דפשוט והייט דמקיי כי פריך בסמוך מ"ם מן דהוה שלקח דעתך דדמי ממש לגן ומקיי הכא עד שילא הגן ומהכוין להכות בכח עד שילא הגן (ה) ומתרחק בלא סוס זיקא וחייב משום תם על מה שגומר והולך על ידי רוח מזויה לכל הכח לא ניחא ליה דחייב משום תם דגבי תם קאמי לה בהכותם ולא ניחא ליה דחייב משום תם אלא כשעשה החדם את הכתם בידים ממש ולא ע"י רוח וכיכוי דמחייב (ו) רוח לחין הרקחה אלכח כלל ות"ם מ"מ יהא חייב להרחיק מידי דהוה לחגורן דמחייבין להחייב להרחיק חע"ג דזיקא ממטי ליה ו"ל דמחני כיכנן והכא דחייבי חליכת דר' יוסי דלא מחייב חלא בגירי דיליה והא דפריך מגן ולא מני לחוקמי ההיא דגן כרבנן משום דלא פליגי רבי יוסי וכרבנן לעניין חיוב חשלומין חלא לעניין הרחקה וח"ת מאי שנא מנמייה דחפיגו לר' יוסי מרחיקין חע"ג דהיא גופה ממטיא נפשה (ז) כמר בר רב חסי ומיהו הכא משום דחיכון דכהדי דנח כי כדקאמר לעיל אבל קשה מעורכין לעיל (דף פג.) דחמר רב יוסף חפיגו לי קורקור מהכא ו"ל דגמרה לן הכא לה כרבינא דל"ת פוסק כמר בר רב חסי וכחמימר ועוד לומר ר"י דבעלי חיים שאני דחמירי טפי מרוח לכך משערין בהן כדחמרינן בכבא קמא (דף ו.) :

מאי שנא מזורה ורוח מסייעתו . ורבינא לא חשיב לה פירכא דסבר כי היכי דלא גמרינן מכתם לענין חשלומין כדמפרש רב חסי בהכותם (כ"ק דף ס. ושם) דגבי שבת מלאכת מחשבת אסור תורה אבל הכא נרמה הוא ונרמה בזמקין פטור הכי נמי לא גמרינן מהתם שיהא חייב להרחיק ומר בר רב חסי סבר נהי דחייב חשלומין לא גמרי' לענין הרחקה דליתכא בניזי דיליה גמרינן שפיר כיון דגרמה בזמקין חמור : **ורבינא** מאי שנא מגן . ות"ת ואחמאי קאמר ורבינא לחמימר נמי חיקשי לעניין חיוב חשלומין מאי שנא מגן ו"ל משום הכי נקט ורבינא לחמימר הוי מצי לדמויי לה"נ (ח) חייב לדידיה בחשלומין לכגמרי מדמה לה לזורה ורוח מסייעתו :

אחד גופים ואחד כל חיון . מחוך ד"ה לעיל (דף יח.) משמע דנקט אחד גופים משום דשייך בהו כלאים להכיח רחיה מכאן ככיוצא בזה גדר ליכא חיסור כלאים וזה שומך מכאן וזה מכאן ואין נראה דשהה חביכו דקאמר לאו בשל זרעים חייכי להא מוקמי' בגמ' דמחני' חילטה לחילטה וגפנים לגפנים לבל חילטה לגפנים בעי טפי משום ליפרי ומהאי טעמא גפנים לזרעים בעי טפי חלא לבראה דנקט אחד גפנים ואחד כל חיון דלא חיסוך לדעתי' למימר דשיעור ר' חמות דמחני' דוקא בגפנים שמליט בהם שיעור זה במקום אחר לענין כלאים : **אבל** בשבל ר' חמות . תימה לבפרק המוכר את הספינה (נקמן דף פב: ושם דף פג.) גבי קנה ג' קנה קרקע לחמר רב יוסף שבדת הוה בדורת דרעותא כי' משמע מהתם דבשבל נמי בעינן ר' חמות בשבל ות"ל דבהתיא דורת דרעותא היה להם מחריפה גדולה כמו בארץ ישראל : **אבל** בגפנים בעי טפי . והוה בשטעה דקאין בהתם נבוהים חבל חם טעה נראין לו דממילא קא גדל ולא ניחי דיליה הוא : **אנא** לא קיימא לה הכי ו' . ות"ת והתנן במתניתא דקונן ועומן דמים ו"ל דחיכא לחוקמי בחילן סרק חבל קשה דחמרינן בהחובל (ב"ק דף נב.) נבי ההוא דיקלי דמכחשי בגופני הוו דקחמר למחר חייתי לי מקורייהו חלמח משום הזק גפנים מוחר לקוץ דקאין ום לפרש דשחני התם סיוחר מדחי היו מכחישים בגפנים עד דהוה טעים בהו טעמא דחמרת :

מס"ת הש"ס

א) [ב"ק ס.] : ב) [שם סכ: וב"ב] : ג) [ועי' יח.] : ה) [שם] : ו) כ"ק לא: : ז) [שם ע"ש] :

רבינו גרשום

וכמה נייד . דאמרי' דליתהותני עיירי חייבין: כי היכי דנייד נכתמא אפומיה דחבצא. כלומר ג) חיכמה שמכסין ממנו הקיקל: רקחא. שלוחין ארושת"א . אבל הכא נבי הנהו רקחא אינו חייב משום דהני ליה נירי דידיה דזיקא הוא דקא ממטי ליה ואינו חייב : ס"ש. מהא דתנן נבי שבת באבות פלאבות דהיכא דזורה חבואתו והרוח מסייעתו לדחות החבן דהני חייב הכא נמי היכא דרוח ממטי לה אמאי אינו חייב . אמר ליה מרימר ודאי ברקחא חייב דהייט כזורה ורוח מסייעתו דחייב לעניין שבת.ולרבינא מייתי תו קושיא מ"ש בגן היוצא כו'. לשלום אין לזיקה בלא רוח ואפ"ה חייב הכא נמי מאי שנא (ומאי שנא). התם נבי גן מש"ה חייב דניחא ליה לזיקל מביחו אבל הכא נבי רקחא לא ניחא ליה לזיקל דהוא צריך נמי לרקחא לצורך שום דבר מש"ה הואיל ולא קא אזיל מכוחו דזיקא קא ממטי ליה פשוט : פיסקא כדי עבודת הכרם . כדי כלי בקר וצמדו שלא ירושו שדה חבירו . לא שנו דבעינן ד' אמות אלא בארץ ישראל שרגילין לחרוש שדה אילן בשוורים ומפני הזק הקרקע אבל בבבל שחרשין בחמורים או חיפרת בב' אמות הדדקה מני : דפרדיסא. גפנים: והא דחקיקי ליה. ר' אמות : הני מילי באילנות.משדה אילנות: אחד שדה גפנים ואחד שדה אילן. אין מרחיקין אלא ד' אמות : אפור לפקצייה . דכתיב כי ממנו חאכל ואותו לא תכרות : שכחת . הכי שמיה דבריה : חאלי . אילנות : אול רב ממא אשכחיה לרב הונא אמר ליה מאי חאי . דקצצת שרשי:שמעכבין לי . חרישתי : מר קא חפר פובא . וקא קציץ שרשין למפה מני' פפחים : אמרי ליה מבולבו . שהבאתי לו ראיות מכמה מקומות ולא יכלי ליה :

ז) ע"ל הכיסוי ממכסין בו וכו']

עין משפט נר מצוה

צ א מיי' פי"ח מהל' שכנים הלכה ג סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סי' קנה סעיף טו .

צא ב מיי' שם הל' ח וסמג שם טוש"ע שם סעיף לד :

צב ג מיי' פ"ו מהל' מכלי חמוך ומוזק הל' יח סמג עשין שם טוש"ע ח"מ סי' שפד סעיף ב :

צג ד ה מיי' פ"י מהל' שכנים הל' ח סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סי' קנה סעיף כה :

צד ו ז מיי' שם הל' ו טוש"ע שם סעיף ל :

צה ח ם מיי' שם הל' ח טוש"ע שם סעיף יכ:

צו י מיי' שם טוש"ע שם ועיין בכס"מ וכמ"מ :

צז כ מיי' פ"ו מהלכות מלכים הל' ם סמג לאוין רכו [וכתב מ]שם ב"ק סמוך לסוף פרק המוכל דף נה: ופי' ע"ז כי"ד סי' קמו ס"ק ו] :

נוסח אחר

ב) - "טאוא" ב' לשונות בירנן ג' אחות דיקלי בירושלמי איתא חביבו ה"ג בגמ' ב"ק ואחת מהן אחת לבבל סלי אחות

הגהות הב"ח

(ה) בשטנה זה סומך לנגדל . ג"כ ע"ל דף י"ח דסיימו דוקא בתפסוקי טומת : (ב) גב' ל"ל כר יוסף זיל קין : (ו) שם תמרי ליס מכולהו ולח יכיגא ליה : (ז) תוס' ד"ס זיקא וכו' ורוח מסייעתו : (ס) בא"ד ומתרחק : (ו) בא"ד ואי לאו כרחוק גופא ממעיט ומיהו לומר ר"י דבעלי חיים שאני דחמירי טפי מרוח הגון ויכחכוין לכות בכח עד שילא הגן (ה) ומתרחק בלא סוס זיקא וחייב משום תם על מה שגומר והולך על ידי רוח מזויה לכל הכח לא ניחא ליה דחייב משום תם דגבי תם קאמי לה בהכותם ולא ניחא ליה דחייב משום תם אלא כשעשה החדם את הכתם בידים ממש ולא ע"י רוח וכיכוי דמחייב (ו) רוח לחין הרקחה אלכח כלל ות"ם מ"מ יהא חייב להרחיק מידי דהוה לחגורן דמחייבין להחייב להרחיק חע"ג דזיקא ממטי ליה ו"ל דמחני כיכנן והכא דחייבי חליכת דר' יוסי דלא מחייב חלא בגירי דיליה והא דפריך מגן ולא מני לחוקמי ההיא דגן כרבנן משום דלא פליגי רבי יוסי וכרבנן לעניין חיוב חשלומין חלא לעניין הרחקה וח"ת מאי שנא מנמייה דחפיגו לר' יוסי מרחיקין חע"ג דהיא גופה ממטיא נפשה (ז) כמר בר רב חסי ומיהו הכא משום דחיכון דכהדי דנח כי כדקאמר לעיל אבל קשה מעורכין לעיל (דף פג.) דחמר רב יוסף חפיגו לי קורקור מהכא ו"ל דגמרה לן הכא לה כרבינא דל"ת פוסק כמר בר רב חסי וכחמימר ועוד לומר ר"י דבעלי חיים שאני דחמירי טפי מרוח לכך משערין בהן כדחמרינן בכבא קמא (דף ו.) :

מאי שנא מזורה ורוח מסייעתו . ורבינא לא חשיב לה פירכא דסבר כי היכי דלא גמרינן מכתם לענין חשלומין כדמפרש רב חסי בהכותם (כ"ק דף ס. ושם) דגבי שבת מלאכת מחשבת אסור תורה אבל הכא נרמה הוא ונרמה בזמקין פטור הכי נמי לא גמרינן מהתם שיהא חייב להרחיק ומר בר רב חסי סבר נהי דחייב חשלומין לא גמרי' לענין הרחקה דליתכא בניזי דיליה גמרינן שפיר כיון דגרמה בזמקין חמור : **ורבינא** מאי שנא מגן . ות"ת ואחמאי קאמר ורבינא לחמימר נמי מיקשי לעניין חיוב חשלומין מאי שנא מגן ו"ל משום הכי נקט ורבינא לחמימר הוי מצי לדמויי לה"נ (ח) חייב לדידיה בחשלומין לכגמרי מדמה לה לזורה ורוח מסייעתו :

אחד גופים ואחד כל חיון . מחוך ד"ה לעיל (דף יח.) משמע דנקט אחד גופים משום דשייך בהו כלאים להכיח רחיה מכאן ככיוצא בזה גדר ליכא חיסור כלאים וזה שומך מכאן וזה מכאן ואין נראה דשהה חביכו דקאמר לאו בשל זרעים חייכי להא מוקמי' בגמ' דמחני' חילטה לחילטה וגפנים לגפנים לבל חילטה לגפנים בעי טפי משום ליפרי ומהאי טעמא גפנים לזרעים בעי טפי חלא לבראה דנקט אחד גפנים ואחד כל חיון דלא חיסוך לדעתי' למימר דשיעור ר' חמות דמחני' דוקא בגפנים שמליט בהם שיעור זה במקום אחר לענין כלאים : **אבל** בשבל ר' חמות . תימה לבפרק המוכר את הספינה (נקמן דף פב: ושם דף פג.) גבי קנה ג' קנה קרקע לחמר רב יוסף שבדת הוה בדורת דרעותא כי' משמע מהתם דבשבל נמי בעינן ר' חמות בשבל ות"ל דבהתיא דורת דרעותא היה להם מחריפה גדולה כמו בארץ ישראל : **אבל** בגפנים בעי טפי . והוה בשטעה דקאין בהתם נבוהים חבל חם טעה נראין לו דממילא קא גדל ולא ניחי דיליה הוא : **אנא** לא קיימא לה הכי ו' . ות"ת והתנן במתניתא דקונן ועומן דמים ו"ל דחיכא לחוקמי בחילן סרק חבל קשה דחמרינן בהחובל (ב"ק דף נב.) נבי ההוא דיקלי דמכחשי בגופני הוו דקחמר למחר חייתי לי מקורייהו חלמח משום הזק גפנים מוחר לקוץ

צח א ב מיי' פ"ה מהל' מעילה הלכה ו :

צט ג מיי' שם ופ"ו מהל' שכנים הל' ז סמג עשין סב טושו"ע ח"מ סי' קנה סעיף ג :

ק ד מיי' פ"ג מהלכות שמיטין הל' ה סמג לאוין רכז :

קא ח מיי' שם הל' כ :

עד דאמרי ליה הא דאמר רב יהודה מילר שהחזיקו כו' . תימה מאי מייתי מרב יהודה דרבים שהחזיקו דאי נאו הכי קשיא מהכי קולן ויורד ופירש ר"ח וריב"ם דרבים החזיקו וברשותו דאי נאו הכי אין מזקקין מועלה כדמשמע בהמכיר (ב"ק דף כח. ושם) ואחת רב הונא ואחת חפר ברבים הרבים וקלן שרבים דרב פפא ומשום הכי פריך מדרב יהודה דכיון שהחזיקו בו רבים היו רבלי לחפור והא דקאמר אחתי לא אמרי ליה כאן בתוך שם עשרה אמה וכו' ה"פ כלומר כי קאמר רב יהודה מלר שהחזיקו בו רבים לחפור לקולקו ה"מ תוך ט"ו אמה אבל חוץ לט"ו אמה מותר לקלקלו כיון שמניח ט"ו אמה כדין רשות הרבים וכשוף חזקה הבתים (לקמן דף כו:) דלאחר רבי יוחנן לאחד שכנס תוך שלו להחזיר כחליס במקומן אע"ג דהיכא דרווחא כדמשמע התם תליכא דר"ל הכא תליכא רווחא רווחא דקאמר התם (ד) שיהא מותם כל רשות הרבים אבל ליכא רווחא ט"ו אמה אבל מי תליכא רווחא ט"ו אמה מוזה רבי יוחנן למותר לקלקל ומחזיר כחליס למקומן דלאחר הכא ומיהו קשה מלי קאמר רב פפא אחתי ליה מכולי מלי דכולי מפרש ר"ל מנחם למכולי דייבו מכל הני דתנן תם החילן קדם לו יקון קפח כו' ולא יכלי ליה שהיה דוחה לותו דמייתי בחילן עלמו אבל הרבים יקון וי"ח מפרש דרב הונא היה קולן ולוקח הרבים לעלמו ול"ל רב פפא מלי הלי כלומר למה תחה לוקח הרבים לעלמך ול"ל דתנן קולן ויורד וכיון שכבר לחי קולן כמו כן יהו הלעים לי ואחרי ליה מכולי הייבו הכא דמייתי הכא והיינו דמייתי לקמן מרבי חילן דהיינו הבתים כו' דמיהו מוכח דלקלקלו לי הלעים לי דקתני במתני' הייבו לי בעל החילן ולא יכלי ליה קדמה לו . כדדמי ליה לקמן עד דל"ל מרב יהודה דאי נאו דלמי מלה הוועיל חזקתי לחזקה רבים לעניו שלא תהא רשאי לקולקו לעניו זה מיהא הוועיל ליהו הלעים לי ומסיק אחתי לא אחרי ליה תוך שם עשרה אמה ,הלעים לי כדאחר רבינא לקמן כאן תוך שם עשרה אמה כו' :

אלא הכא בבגידולין הבחין לאחר מכאן . ויש ספרים דגרסי מידי לית מוכל לפשוט מכאן דבגידולין הבחין לאחר מכאן חיירי ואי נאר לאן לחזוק ריעא דאמטוניו דאין נהגין וסיפא דאמטוניו דאין נהגין ואי נאר קרקע חזקה דאמטוניו דאין נהגין בגידולין וא"ת הא דקתני סיפא כמו תנא סיפא הגב ריעא : **רבינא** אמר לא קשיא כאן בתוך ט"ו אמה כאן חוץ לט"ו אמה . ריעא בתוך ט"ו כו' . ריעא בתוך ט"ו אמה דבאר חילן חזילן וסיפא מוקי בתוך ט"ו אמה דבאר קרקע חזילן ואם תאמר דליאי חידי ואידי תוך ט"ו ולימא סיפא מועלין מי נמי חידי ואידי בריעא מועלין וי"ל דקתני הכי לאטמוניו דבאר חיילו בתוך ט"ו אמה בין תוך לט"ו אמה לא נהגין ולא מועלין : **גזלן** הוא ואין מביאין ממנו בכורים . פי' ר"ח מקום דאין נהגין גזל על גבי המזבח קנאמר לקי ה' שונא גזל ובו' (מלאכי ג) ולית ליו דשולא ד' אמות ולעולא שם עשרה אמה וי"ל דשולא הוי מוקי מהניהן בלומא כדמוקי להו בריש פירקין ולכאי לא בעי אלא ד' אמות ומיהו קשיא לרבי יוחנן דפריך לקמן לעולא מהקושה חילן וקרקעו מבית בריש פירקין ולכאי לא בעי אלא ד' אמות ומיהו קשיא הקושיות דלמ"ג דמותר לסמוך ליו מביאין ממנו בכורים דבגילין אבל מלי קושיא אלא מאי,בתר אילן אזולין,אימא סיפא דאמטוניו דאין נהגין בגידולין הבאין לאחר מכאן עסקינן וקא סבר אין מעילה בגידולין דבינא אמר לא קשיא ,באן בתוך שש עשרה אמה באן עולא אילן הסמוך לשש עשרה אמה : אמר למצר שהחזיקו כמה יהודה אמר רב יהודה מצר שהחזיקו בו רבים אסור לקלקלו ,לברר דנפק אמר:אמאי לא אמרי ליה באן בתוך שש עשרה אמה באן חוץ לשש עשרה אמה": היה רופר בור שיח ומערה קוצין ויורד והעצים שלו (וכו') : בעא מיניה יעקב מ)הדייבא מרב חסדא עצים של מי? אמר ליה תניתוה

(ג) קלקלי אילן של הדיוט הבאין בשל הקדש לא נהנין ולא מועלין אי אמרת בשלמא בתר אילן אזולינן משום הכי לא מועלין אלא אי אמרת בתר קרקע אזולינן אמאי לא מועלין אלא מאי,בתר אילן אזולינן,אימא סיפא קלקלי הקדש הבאים בשל הדיוט לא נהנין ולא מועלין ואי בתר אילן אזולינן אמאי לא מועלין? מידי אוריא,בגידולין הבאין לאחר מכאן עסקינן וקא סבר אין מעילה בגידולין דבינא אמר לא קשיא ,באן בתוך שש עשרה אמה באן עולא אילן הסמוך לשש עשרה אמה : אמר למצר שהחזיקו כמה יהודה אמר רב יהודה מצר שהחזיקו בו רבים אסור לקלקלו ,לברר דנפק אמר:אמאי לא אמרי ליה באן בתוך שש עשרה אמה באן חוץ לשש עשרה אמה": היה רופר בור שיח ומערה קוצין ויורד והעצים שלו (וכו') : בעא מיניה יעקב מ)הדייבא מרב חסדא עצים של מי? אמר ליה תניתוה

מיגה כתר חילן ולא למשמע מיגה כתר קרקע דטעמא משום דהכך מרבים גידולים הבאים לאחר שהוקדש החילן ואיכא למ"ד בתם' מעילה חילן מועלין בגידולין תפי' שבחי הקדש בתרה לית ליה : **רבינא אמר ל"ק** . ריעא דקתני בתוך ט"ו חמה מיירי בתוך ט"ו חמה בחילן מועלין הייט בתוך של הדיוט לא מועלין הייט תוך לט"ו : **גזלן פוא** . שיוכל מעדה תביאו : **ואין מביאין ממנו בכורים** . חילן בתוך לאחר שהוקדש שבחי הקדש בתרה ואיכא למ"ד אפי' שבחי הקדש בתרה לית ליה הכי אלא מעלין בגידולין תפי' שבחי הקדש בתרה ואין מביאין ממנו בכורים דבעינן ביכורים שיהא כולן שלך ואין כולן שלך אלא מקלת שלך ומקלת של הקדש : **עשר נטיעות מפוזרות כבית סאה.** לאחרכו ולרחבו טון בסוא יוכלות מכל כיס סאה וטולס לריך להס ומעתה לתורבו ערב שביעית עד רחש הסנה שהלכה למסה מסיני הוא, וביס סאה=חמשים אמה על חמשים אמה הוא שאחר המסכן קרוי בית סאתים והוא מאה על חמשים : **כמה הוי לסו** . בית סאה כי עבדת (ב)להו) לרועה של אמה רוחב : **תרי אלפין וחמש מאה גרמידי** ,לכל אחד ואחד כמה מסי ליה? מאתן וחמשין הא לא הוי דעולא ,ואלא מ) מרתנן שלשה אילנות של ג' בני אדם זרעו אלו מצטרפין וחורשין כל בית

שמחזיקו בו רבים . לעשותו לן דרך לסוור לקלקלו לע"פ שהוא של יחיד ואחת נמי הא מחזיקי ליה: **לכתר דנפק** . לכ פפא: **אמר** . רב הונא אחתי לך אמרי ליה : **בתוך שם עשרה אמה** . לחיל הויא חזקה לחילן תוך שם עשרה אמה מן חזקתו חזקה שאע"פ שעשרים מחפצעין כ"ה אמה מיגן יוכלין לנוע בתוך ט"ו ואחתי ליה דאמרי ליה כאן בתוך ט"ו אמה סמוך לחילן וכדאמרינן לקמן ואחת (ה) [אות] תנן לעי"ז אמה קיילינן : **מדייבא** . דמן הדייב : **לא נהנין** . מלרבנן : **ולא מועלין** . אס נהנה לו מעל אלמא לו קדוש : **מידי לידיה** . מסקנת דקושיא הוא לומר מכולה לאו לידיה היא לו למשמע מיגה כתר חילן ולא למשמע מיגה כתר קרקע דטעמא משום דהכך מרבים גידולים הבאים לאחר שהוקדש החילן ואיכא למ"ד בתם' מעילה חילן מועלין בגידולין תפי' שבחי הקדש בתרה לית ליה : **רבינא אמר ל"ק** . ריעא דקתני בתוך ט"ו חמה בחילן מועלין הייט בתוך של הדיוט לא מועלין הייט תוך לט"ו : **גזלן פוא** . שיוכל מעדה תביאו : **ואין מביאין ממנו בכורים** . חילן בתוך לאחר שהוקדש שבחי הקדש בתרה ואיכא למ"ד אפי' שבחי הקדש בתרה לית ליה הכי אלא מעלין בגידולין תפי' שבחי הקדש בתרה ואין מביאין ממנו בכורים דבעינן ביכורים שיהא כולן שלך ואין כולן שלך אלא מקלת שלך ומקלת של הקדש : **עשר נטיעות מפוזרות כבית סאה.** לאחרכו ולרחבו טון בסוא יוכלות מכל כיס סאה וטולס לריך להס ומעתה לתורבו ערב שביעית עד רחש הסנה שהלכה למסה מסיני הוא, וביס סאה=חמשים אמה על חמשים אמה הוא שאחר המסכן קרוי בית סאתים והוא מאה על חמשים : **כמה הוי לסו** . בית סאה כי עבדת (ב)להו) לרועה של אמה רוחב : **תרי אלפין וחמש מאה גרמידי** ,לכל אחד ואחד כמה מסי ליה? מאתן וחמשין הא לא הוי דעולא ,ואלא מ) מרתנן שלשה אילנות של ג' בני אדם זרעו אלו מצטרפין וחורשין כל בית

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה כאן בתוך שם וכו' ותחת תון כ"ל ותיבה סוף נמחק : (ב) ד"ה כמה וכו' כי עבדת ליה לרועה אחת של אמה : (ג) ד"ה כל לא כו' שם שהוא אמה לכל : (ד) תוס' ד"ה עד דאמרי ליה כל דאמר רב יהודה וכו' דקאמר כתם כיון שיש שליט כותם : (ה) ד"ה גזלן וכו' ויכול לומר תן הלמרה לאבל נתת לי :

* בתוך נסוגין ב"ש ביחוד אחתי ליה ואחת אמרי ליה (ועיין תוס' ד"ה אחתי ליה) ואחתי ליה ואחת אמרי ליה ולקמן ל"ב ע"ב ד"ה אחתי ליה ואחת אמרי ליה ועיין תוס' ד"ה א

כימים פמה כמה סוו להו תרי אלפי ותמ"ק גרמידי. על לחמה רוחב: כמה מעי. לכל חד מהך לילות תמל"ג ותילתא לחכי כפיקין להו שם עשרה לחמה דעולה להוי חלק ול"ד: גמ דק. שולה לן דקדק כל כך הוחיל וקרוב לעיקור זה קלמר ולח חיכפת ליה: תימר דלמרינן

בית סאה בשביעין (ה) כמה הוו להו תרי אלפי וה' מאה גרמידי, לכל חד כמה מטי ליה: חמני מאה ותלתין ותלתא ותילתא, אכתי נפישי ליה דעולא לא דק, אימר דאמרינן לא דק לתנא, לקולא "לא דק" מי אמרינן, מי סברת בריבועא – אפ אמרינן בעיגולא קא אמרינן, (מכדי ו) כמה מרובע יוצר על העיגול? רבינ, (ב) (פשו להו ז' מאה ושתין ותמניא) אלתי פש ליה פלגא דאמתא, היינו דלא דק

ולתומרא לא דק, תא שמע ג) זקנקור מביא וקרא מאי לאו כל שהוא, וקרקע מביא וקרא קנה שני אילנות בתוך של חבירו מביאו וקורא הא "שלשה מביא וקורא מאי לאו כל שהוא, לא הכא נמי "אמה אמ"ש "אדר"ש אומר קרקע כל שהוא חייב בפאה ובלכורים וכו' ונקנין

בבמה מרובע יוצר על העיגול רביע. הכי לימא בבריימא דמסכת מדות וכן הכי גרס ר"ח פם להו תרי חילתא לחמת. פי' כשתקוף לילן לעולה לרוחב רחבה שני שליפי חמה יהא גדול כלילן המשנה שהי' יותר ס"ה לחמות ושלים כרוחב לחמה שהרי חם מקיף ל"ב על ל"ב מרובעים ילטרך ק"ח ולל' קלטת ח' שליפים הרי ק"ל וכני שליפים לוכך על שני שליפים רוחב תחסר הרביע שהעיגול פחות ישלר ל"ח וכן ס"ה לחמה ושלים מתחלך לג' חלקים לילוך לתוכך תהיה לעוגה לחת על ק"ל כרוחב שלים מחלוך לכניס ותכיס זה בלד זה תהיה לעוגה ל"ח על רוחב שני שליפי לחמה שוד מלח ר"י בספר (ד) לחר מפולש בגמרת הספר להקיף בחוליס לילן ועעולה שהוא ל"ב על ל"ב על שיהא שני שליפי לחמה סביב לחלוך החוליח ולפעקים יהיה העליון לרלו ק' שהוא מקיף ל"ג ושלים וכל שים כנלמו עפה יש בהיקפו ג' ולחלחלים ל"ח שהוא מקיף ל"ב הרי (ה) לחלמון פחות מן העליון מכל לד ב' לחות ולחלוך העוקף מלד לחד ולמלה לד לחד לחוך, לגד הקלר תהיה לעוגה ל"ח וכן הוא ס"ה ושלים דרך לחרלו ל"ג ושלים על ל"ג ושלים מרובעים עולה לקף ולחה ו"ל לחות ושלים על שלים שהיה לשיעים לחה מחסר הרביעים יהלר לחה ל"ג ושלים הרי לילן המקבה ל"ג ושלים על ל"ג ושלים (הג"ה. לו כעין זה שלים סלה הוי ו"ו) וכ' שלימים על ממשים לחוך בלחלעה ושים זה על זה יהיה עשרים ולחה על עשרים ושלים ושלים) דרך לחרלו כיף סלה היה לחה על כ"ה לקף, השלים לילן לחד יהיה ל"ג ושלים על כ"ה והם ל"ג ושלים על ל"ג ושלים ענולים שהרי מוסף הרביע מלבר שהיה שלים מלנו החיזו ח' לחה ושלים בלוכך ל"ג ושלים יהו ל"ג ושלים על ל"ג ושלים מרובעים (ולספרים דגרסינן פם להו פלגא דלחמה) ושקה לוחו עגול סיחסר הרביע שהוספה ויהיה עגול ל"ג ושלים על ל"ג ושלים ולספרים דגרסי פם ליה פלגא דלחמה יש לפרש לחקיפ עולה ל"ו לכל לד לבד מקום הילן ומקום לילן שלים על שלים נמלא לילן לעולה ל"ב ושלים על ל"ב ושלים כשלקיף שלה מוסר שלוחין לכיה דין וכוחב עליהן ל"ג ושלים וכיון שעולה מפלך לעולה לח חסיר מקום הילן ומקום הילן הוי לחה על לחה נמלא הוי לעולה ל"ג על ל"ג ולח היו מרובעים היה עולה. ללף ופ"ש מחסר הרביע יפחר חלי"ו ושלמה כרבוע לחה ול"ג (והוו) [פסו] להו ז' מלה ושלים ונמלא נמלא לילון המקבה יחר על על עולה ל"ו לחה ושלים ורביע ופלגא לחמה קלי לחים סלה סהיה ממשים על ממשים כשהסיר פלגא לחמה לעולך וכן לרוחב יעלה המסרון ממשים לחה חסר רביע להיינו ל' חילונות ולילון לחלך יעלה ל"ו לחה ושלים ורביע ויפחר כילון לעולה: לחומרא לח דק. ול"ש והח גמי קולא הוח לח לעייפי ביכורים לחפקע להו מהרומה ומעשר כדלמרינן בהמוכר לח הספינה (לקמן דף פח: ושם) ויש לומר לעולה לח לחיכי לחה כמלי לחיכו מביח כעוך ל"ו לחכל חון ל"ו פעמים מביח ופעמים חיכו מביח: אילן וקרקעו כו'. למלי דמיקי לה בי"ו לחה גריך לפרש מלי לחה [לחקמוטינן וברלה לרבש"ם לחה לחקמוטינן ברלה לרבש"ם] ומיהו לחה לחומרא לח דק. ול"ש והח גמי קולא הוח לח לעייפי ביכורים לחפקע להו מהרומה ומעשר כדלמרינן בהמוכר לח הספינה (לקמן דף פח: ושם) ויש לומר לעולה לח לחיכי לחה כמלי לחיכו מביח כעוך ל"ו לחכל חון ל"ו פעמים מביח ופעמים חיכו מביח: אילן וקרקעו כו'. למלי דמיקי לה בי"ו לחה גריך לפרש מלי לחה [לחקמוטינן וברלה לרבש"ם לחה לחקמוטינן ברלה לרבש"ם] ומיהו

ונקנין

ולמידק הח קנה חילן כחם חיו מביח וקורה וחם קנה כ' לחילו חחם מביח וקורה וחם חלמר קורה חילן לחד לחמלי חיו מביח וקורה לל"ל קנן פירות כקנין הגוף דמי ול"ש ממוכר שדה לדיליה כדלמרינן בפרק הספוח (ניפין דף מז: ושם) וליכח לימר דהלי חנח סבר לקנין פירות ללו כקנין הגוף דמי דהל ר"ש חיח ליה בהמוכר (שם דף פח.) וכהחוכל (ב"ק דף ב: ושם) וחיח ליה לקמן (דף פפ.) דקוסה חילן לחד ז) (חיו מביח וקורה) ול"ל דלחמי חחם שהקרקע קטי לו עד זמן קבוע לכל הכח לח יקייבם מיד חילן לו בקרקע כלום לו מי חמ חחם קרקע קטיה לו לכל דבר ממעמח כה פירי ומיזכנו כה סילקה וילקח לכל נבי חילן לו לנלח ליקה לבדה: ובוידוי. פי' בקונמרס דלח נרסינן ובוידוי דלח כחיב במעשר שני (שיש) שום וידוי לח מלכלך ולח מלמלה חבר נחת לי חע"ג דכחיב ביה וכרך חת עמך חת ישרחל ולח החלמה חבר נחתה לנו (דבריס פו) לח שיכלה לו לחנק לנלח לכל ישרחל ומיהו על כרחך לח וידוי כלח קרקע לחני עלה ביכורים לחך בוידוי ומכל מקום לח נרסינן ליה מדחני עלה ביכורים מכלל דכמעשר ליקיה ח): ולכתוב עליה פרוזבול. לכל לחמלינלן לין כוחבין פרוזבול מפני סיכול לכלוחן והיח הלוחה דלח שכיחה ועניין לקוח חע"פ שיכול לכלוחן כוחבין עליו פרוזבול דלח פוגע רבנן במקרקעי והח דכוחבין לפילו על קרקע כל שהוא פי' רבב"ם בהלוחת (ניפין דף נז. ד"ה לח) מקום לילן חוכלח לקרקעות והוי כילו יש לו מכלן כבל ולילן נרלה דנהי לילן לוכלח מקח ביחר מפנלח לו נהן לחלח הייט טעמח מקום דגבי והדר גבי כמעבד דקטינח לחביי (כחוכות דף נמ:) דע"י כך לחלו לנבחת כל מוכו וכעניין זה לילן קוף פרק כל הגט (ניפין דף נ:) גבי המלוה מעות חת הכהן כו' הניח מלח מחט נוכה מלח קודוס: [וע"י חום' ניפין נז: ד"ה מלח ותוספתה קחשין פו: ד"ה ולכתוב]:

רבינו גרשום

כמה הוו להו. כלומר עשר טפיחות הללו הפחורות בכל בית סאה כשתחלק הבית סאה בשוח לאלו טפיחות כמה הוי בין טפיחה לטפיחה: תרין אלפין וחמש מאה אמין. דקי"ל בית סאה הוי ג' על ג' אמה כרבנאי, מחצר הסכפן והני טפיחות מפורות בג' על ג' ושכשיו חלק ג' [על] חמשים לרצועות שכל רצועה סכת ג' אמה ארוך ואמה רוחב הויין ג' רצועות ושכשיו חבר הני רצועות ראשה של ג' בצד ראשה של ג' שהחא הכל רצועה אחת חמצא ארבה אלפים וח"ק אמה ובזוחב רצועה אמה ושכשיו סדרא אותן ג' טפיחות בשוח בחלק של בית סאה של רצועה ו' חמצא בין כל טפיחה לטפיחה ג' אמות ושים"ח צריך לחיוסף עליו שני שליפי חמה לכל לד ללח מקום לחי פרחמ לח דק כולי הלי והיח דגרסי פם ליה תרי חילתי דלחמה: פיינו דלא דק. שולה לחומי שיחסרי ופלגא, ולחומרא לח דק, ולחיל לחומרא ולח נמלט שיעורו: מאי נמו כל שהו. מוך לעניין קורח כו'. לקמן חמן בהמוכר חת הספינה המוכר שני חילנות לחכיהן ולח פירט ו לקרקע לח קנה קרקע חבל קנה שלמה קנה קרקע ולח על פי שלח פירט הלכך נבי ביכורים נמי שני חילנות מביח וחיו קורח דלח מלי לממר פרי הלדמה חסר נחמה לי' (דבריס ט) סם ג'. דקנה קרקע מביח וקורה: מאי נמו. מקום דקנה קרקע מעט סביבס: נמ. מקום דקנה שם עשרה לחמה סביב כל לחד: ובוידוי. לח נרסינן ליה בחמי' בממכר פחה לחין וידוי חלח בחעשר והוח לילן חלו בקרקע: פרוזבול. חמן בממכת ניפין (דף נו.) הלל חיקן פרוזבול שרחה שנמנעו הטם מלהלוות מפני הביניים המממטת ושוברים על מה שכחוב הממר לך פן יהיה דבר ונו' עמד והחקין שקנה שלח חשמט שיכול חוסר שטרותיו לביה דין וכוחב עליהן פרוזבול וזה נופו של פרוזבול "מוסר לני לכם פלוני ופלוני הדיינין שבמקום פלוני שכל חוב שיש לי לחל פלוני שלגבנו כל זמן שלרלה" ומו לח מממטת ליה שביעית דלח קרינח ביה 'לח יגוש' שלין חובב חובו חלח ו) (ב"ב דף ח ושם) מוקמינן לה בשביעית כומן שה לבעל ומלמינן שהם לין כוחבין פרוזבול חלח על הקרקע חבל לין לו קרקע עלוה לח כשבינן ליה 'להלוחה דלח שכיחה היל' ממממת לין חדם סומך חלח על קרקע הלוה וכשלין לו לח תיקן הלל פרוזבול:

לחומרא לח דק. ול"ש והח גמי קולא הוח לח לעייפי ביכורים לחפקע להו מהרומה ומעשר כדלמרינן בהמוכר לח הספינה (לקמן דף פח: ושם) ויש לומר לעולה לח לחיכי לחה כמלי לחיכו מביח כעוך ל"ו לחכל חון ל"ו פעמים מביח ופעמים חיכו מביח: אילן וקרקעו כו'. למלי דמיקי לה בי"ו לחה גריך לפרש מלי לחה [לחקמוטינן וברלה לרבש"ם לחה לחקמוטינן ברלה לרבש"ם] ומיהו

ובוידוי. פי' בקונמרס דלח נרסינן וכוידוי דלח כחיב במעשר שני (שיש) שום וידוי לח מלכלך ולח מלמלה חבר נחת לי חע"ג דכחיב ביה וכרך חת עמך חת ישרחל ולח החלמה חבר נחתה לנו (דבריס פו) לח שיכלה לו לחנק לנלח לכל ישרחל ומיהו על כרחך לח וידוי כלח קרקע לחני עלה ביכורים לחך בוידוי ומכל מקום לח נרסינן ליה מדחני עלה ביכורים מכלל דכמעשר ליקיה ח): ולכתוב עליה פרוזבול. לכל לחמלינלן לין כוחבין פרוזבול מפני סיכול לכלוחן והיח הלוחה דלח שכיחה ועניין לקוח חע"פ שיכול לכלוחן כוחבין עליו פרוזבול דלח פוגע רבנן במקרקעי והח דכוחבין לפילו על קרקע כל שהוא פי' רבב"ם בהלוחת (ניפין דף נז. ד"ה לח) מקום לילן חוכלח לקרקעות והוי כילו יש לו מכלן כבל ולילן נרלה דנהי לילן לוכלח מקח ביחר מפנלח לו נהן לחלח הייט טעמח מקום דגבי והדר גבי כמעבד דקטינח לחביי (כחוכות דף נמ:) דע"י כך לחלו לנבחת כל מוכו וכעניין זה לילן קוף פרק כל הגט (ניפין דף נ:) גבי המלוה מעות חת הכהן כו' הניח מלח מחט נוכה מלח קודוס: [וע"י חום' ניפין נז: ד"ה מלח ותוספתה קחשין פו: ד"ה ולכתוב]:

רבינו גרשום

משום דקא יניק מטרה והיינו קולא דלרקרק שלא יספרנו ולחרקרק שלא יספרנו מביכורין אלא כדינו ומאי לקולא לא דק: מי סברת. דהא דקחשיב שולא ס"ו אמה לכל רוח דאמות מרובעות קא בעי ראית לחו מורשא דקרקעא בעלוא קא אמרי' דחשיב סביבות האילן ס"ו אמה בלא מורשא דקרקעא. ואכתי מקשה ליה למאי דבעי לתרוצי באמות ענולות שכחי כמה מרובע יוצר על העיגול רביע וכשתוציא הרביע מן אלף ע"ב אמות לא משתייר לקולא תשס"ח כיצד סה' אמות ח'שליך מאתים נשתיירו שש מאות ומפאתים תוציא ג' הרי חן ו' מאות וג' אמות ענולות ומס"ד תשליך הרביע נשתיירו י"ח ואחזי"ח מטוקיף"ל ו' מאות וג' הרי השס"ח ואכתי אין מניע חשבון של עולא לחמני מאה ותלתין ותלתא ותילתא לפי שחשבון של עולא שכשחושב בעיגול הוא מוחת חצי אמה מכלל ד' כ) אמות האילן מחשבון של חמני מאה ותלתין ותלתא ו ח י ל ת א וכשתרצה להשוות חשבונו של עולא לחשבון זה צריך אתה לחביא ד' רצועות של רוחב חצי אמה ואורך כל אחת ל"ב אמה שהן ס"ח ותשיים מבתיך לאלו חשס"ח אמה עגולות שבחוך רצועות חשים אותן ד' רצועות בריבוע ולא בעיגול ויבא תחשבון שוה ומהיכן אתה טפל אותן ס"ח אמה שאתה מחלק לד' רצועות של אורך ל"ב (אורך ל"ב) אמה ורוחב חצי אמה שאתה מעגם בריבוע מותך לעיגול זה מכאן אתה נוטל'ן לפי שחשבון חמני מאה ותלתין ותלתא ותילתא הוא עורף על ו' מאות וס"ח ששים וח' אמות ושליש אמה ומחשבון זה אינו חרשב אותו שליש אמה שאינו דבר חשוב אלא ס"ה אמות חרשב שם"ד אמות נעשה אותן ד' רצועות שארכן ל"ב ורוחבן חצי אמה ואותה אמה חמישית הנשוחרת חלוק אותה לד' דביתי אמה ויהיה כל רביע חצי אמה אורך וחצי אמה רוחב וחן אלו ד' רבעין לד' הקרנות של רצועות למלאות הזויות והיינו דקאמר אכתי מ"ט ליה לעולא פלגא דאמת

בחצה. ות"ח והא חצה יניקתה ג' טפחים כדמוכח בשכח פרק תמר (דף פה.) ותי' דר"ע בשמעתין דטרונה (דף פה.) ותי' לומר דכל שהוא והכא לאו דוקא דהא כפ"ק דקדושין (דף טו.) קל מייתי לה בשמעתא דלי בעי לגבויי בה מ"ו לאו ולקמן כל שהוא למאי חזי ומאי קאמר אלא כגון שנמצי בה מתא וקאמר לישקול תגא לאשמועינן מתא מי לא עסקינן דאלי בית מרגניתא משמע דכל שהוא דוקא ור"ל דכי דיניקתה ג' מ"מ עיקר יניקתה היינו לגא דוקא כגבדה ואילן נמי יניקתו כ"ה תפ"ה עיקר יניקתו י"ן כ):

ואחד אילן הטוטה מניח וקוצ"ח.

בפרק המקבל (ב"מ דף קו. וסז) פליגי רב ושמואל באילן הטוטה על המיצר רב אמר הטוטה לגלן ושמואל אמר לגלן והטוטה לגלן לגלן ושמואל אמר תולקין ופירש בקונט' התם דבשטיח שרשים למיצי ולפיכך שמעמין להכא כרב דחזי בתר שרשין ורשב"ם פירש שם בשעין אחר: **שעל** מתא כן שמזיל יהושע וכו'. במהרוסה (נ"ק דף פב.) פריך למאי לן תקיב לה כהאי עשרה תגלין של יהושע ומשני לה: **בדחלולי** פני. פי' ר"ח דחלולי לשון ירלה שטושים טורה על עץ ומלמין בכני לעם ולין הטוח לשמי ליתאי שם קמ"ל דאע"פ שנכרת הטוח פעמים שמשתיר שם כשר התם שמניח בפיו ונשאר שם בטוח הלכך לין לו תקנה אלא בקיעים עגפים כולם (ת):

הדרן עלך לא יחפור

רבינו גרשום

נוסח/מהגה

נוסח

נוסח/מהגה

נוסח

בחצה. ורוע בתוכו ומשמע מביא בכרחים דלא אלי שרשין כלום ולי"ב למיפר דקא יניק מצדר אחרי דיקא נמי: דברחמה שפיי' דקניכ בקרקע כל שהוא דאי באילן עסקינן לא מניח בקרקע כל שהוא כלל ש"מ: אילן הטוטע על (שפת) [פני] של ארץ ישראל מקצתו נוטה בארץ ומקצתו נוטה בחו"ל מבל האילן מעורבין זה בזה ואותו הטוטה בארץ הוה ליה מבלו ואותו הנוטה בחו"ל הוה ליה תולין ולאו בר עישורי נינהו ולהכי מבל האילן מעורבין זה בזה ואזדוק רשב"ם סבר ה"ג) משה"ה אמר הגרל"ה בחיבור חייב משום דיש ברירה דיכול לבורר אילו ענף נוטה בחו"ל ואילו ענף נוטה בחו"ל ואילו בארץ ודבי סבר אין ברירה מש"ה מבל האילן מעורבין זה בזה ואפילו אמר אבל גדל בחיבור דכולה אילן הוי"ה באי"ש ובחו"ל וקא יניקי מחו"ל דברי הכל חייב דשויין עיקרי בחו"ל ונוטה וקאי למעלה: דמסתיק צונטא. דלא קאולי שרשין כלל בארצות לארץ ממני הצונטא דמסתיק מש"ה דברי הכל חייב אבל אי לא מסתיק צונטא מפורי מפני השורשין דקא יניקי מארץ לארץ: אי הכי. דמסתיק צונטא בהא ליתא רבי מבל האילן מעורבין זה בזה ג) ראותו הטוטה בארץ הוי ליה מבל ואותו הטוטה בחו"ל הוי ליה תולין ולאו בר עישורי נינהו (והא גדל כולו בארץ) ומשני דהדרי ערבי ניפין ומשלח מקצתן בארץ ומקצתן בחו"ל דברי הכל חייב דשויין עיקרי בחו"ל מבלו ואילן ואילו בר עישורי ליתי ליה מבלו ואילן מעורבין זה בזה: מדחזין את האילן כי הוה נוטה בחו"ל ואילו בארץ ומקצתן בחו"ל ומקצתן בארץ אויר ארץ ואויר חו"ל מבלבלן ולהכי מבל האילן מעורבין זה בזה: מדחזין את האילן פ"ו אחה ואין מביא מפני בטורים. ג) [ר' יחזי פ"ל בשלוא אחר אילן הטוטר למצר חבירו וא' אילן הנוטה לתוך של חבירו מביא וקורא שעל מנת כן הנוחל ירשוש לישראל את הארץ שזה חומר בתוך שלו הוה נוטע בתוך שלו: פ' [סקא] קיצץ סלא מרדע על גבי המחריצה. שכשהוא עובר על גבי המחריצה ומחרדע על בתיפו כל אילנות הנמצים שמטבעין לו קיצוץ אותן שבנגר המחריצה: בתרוב ובשקמה. דאיכא תרתי לריעותא תרא דעציגו פרובים ומוזק לשדה ואין (שרין) מיהתיהן חשוכין: קיצץ טלו כנגד המשקולת. כל האנפים הנוטים לשרטו וקיצץ ממפה ועד למעלה כעין שיטול להדריך מלמעלה מן האילן ועד למפה מן המשקולת והלך שזה שאין שם עיכוב ענף: ואם בית השלחין היא. השדה דצריך לה מפר כל שעה להשקותה והצל רע לה קיצץ כל האילן בין עושה פרי בין אינו עושה כנגד המשקולת: אבא שאול אומר כל אילן פרק שאין בו פרי קיצץ כנגד המשקולת: איבעיא להו. הא דקתני אבא שאול כל אילן פרק כנגד המשקולת קאי דקתני בחרוב ובשקמה כנגד המשקולת ואפר אבא שאול כל אילן פרק קיצץ כנגד המשקולת בין אילן פרק ובין אילן פירות ואותא אבא שאול דקתני בית השלחין כל האילן כנגד המשקולת בין אילן פרק ובין אילן פירות ואותא אבא שאול

"ונקנין עמה נכסים שאין להם אחריות הבא במאי עסקינן בחוטי, דיקא נמי דקתני כל שהוא ש"מ (א) אילן מקצתו בארץ ומקצתו בחו"ל מבל האילן מעורבין זה בזה דברי רבי יוסי בן גמליאל אומר הגדל בחיבוץ חייב הגדל בפטור פטור ע"כ לא פליגי אלא דמר סבר (ג) יש ברירה ומר סבר אין ברירה אבל גדל בפטור דברי הכל פטור, (ת) הכא במאי עסקינן דמפסיק צונמא, אי הכי מאי מעמיה דרבי? דהדרי ערבי (ב) (בצמא) קא מיפלגי: מר סבר אוירא מבלבל ומר סבר האי לחודיה קאי והאי לחודיה קאי; ושש עשרה אמה וחו לא והא תנן (ד) [מחזיקין את האילן מן הכור ביה אמה]? אמר אביי מיזל טובא אזלי אבחושי לא מבחשי אלא עד שש עשרה אמה, טפי לא מבחשי. כי אתא רב דימי אמר: בעא מיניה ריש לקיש מרבי יוחנן אילן הסמוך למיצר בתוך י"ו אמה מהו אכילתו גזל הוא ואין מביאין ממנו בכורים (ה) כי אתא רב אמר רבי יוחנן (ו) אחד אילן הסמוך למיצר ואחד אילן הנוטה מביא וקורא שעל מנת כן הנחיל יהושע לישראל את הארץ: מתני' (ו) אילן שהוא נוטה לשדה חבירו קיצץ מלא הגרעין על גבי המחרישה והבחוש ובשקמה כנגד המשקולת, בית השלחין כל האילן כנגד המשקולת אבא שאול אומר כל אילן פרק כנגד המשקולת: גמ' איבעיא להו אבא שאול קאי אישאה קאי אתרוייהו קאי תא שמע דתניא בית השלחין אבא שאול אומר כל האילן כנגד המשקולת מפני שהצל רע לבית השלחין שמע מינה אישאה קאי שמע מינה אמר רב אשי מתניתין נמי דיקא דקתני בל אילן פרק אי אמרת באישאה קאי היינו דקתני בל אילן אלא אי אמרת אתרוייהו קאי אילן פרק מיבעי ליה אלא לאו שמע מינה אישאה קאי שמע מינה: מתני' אילן שהוא נוטה לרה"ר קיצץ כדי שיהא גמל עובר ורוכבו רבי יהודה אומר גמל טעון פשתן או חבילי זמורות רבי שמעון אומר כל האילן כנגד המשקולת: גמ' מאן תנא דבנוקין בחר' אומדנא ה"ישהא אולינן: אמר ר' אלעזר במחלוקת שניה ורבי אליעזר היא דתנן (ח) אין עושין חלל תחת דרשות הרבים ברוחב שיהא בו ד' אמות רבי אליעזר מחייב בחבי שחתא עגלה מהלכת ומעוגה אבנים רבי יוחנן אומר אפילו תימא רבנן הרחם (ט) זימנין דמפחית ולאו אדעתיה אבל הכא קמא קמא קא קיים ליה: ר' יהודה אומר גמל טעון פשתן או חבילי זמורות: איבעיא להו שיעורא דר' יהודה נפיש או בלמא שיעורא דרבנן נפיש? פשיטא דשיעורא דרבנן נפיש דאי ס"ד שיעורא דר' יהודה נפיש, רבנן, בשיעורא דר' יהודה הכי עבדי, ואלא מאי, שיעורא דרבנן נפיש, רבי יהודה בשיעורא דרבנן מאי עביד: אפשר דגחין וחליף תותיה: רבי שמעון אומר כל האילן כנגד המשקולת מפני הטומאה: תנא מפני אהל הטומאה פשיטא, מפני הטומאה תנן! אי ממתניתין הוה אמינא דלמא מייתי עורב טומאה ושדי להתם (ז) [וסני"א] ובחלולי בעלמא קא משמע לן:

הדרן עלך לא יחפור

כדי שיהא גמל עובר מתח העליונות: מפני הטומאה. מפרש בגמ': **גמ' בחר [אומדנא] דשתא אולינן**. כדי שיהא גמל עובר ורוכבו **ובני חוקין** ובני זמן: **בדי שתחא עגלה מהלכת**. שם מקריאה חזקה כל כך מותר ותע"ג שמחליע שמחליע: **קמ"ל קמא קמא קיץ ליה**. כל ענף וענף שיקרים וימיח יקללנו: **בשיעורא דרבי יהודה מאי עבדי ליה**. כשיבא גמל טעון פשתן היאך יעבור: **ומאי פחא פטומטא**. שמא יפול כויס מח **בגל** האילן והרי הענפים (ז) מרוכים מהאילן עליו ועל עוברי הדרכים ומכיחים עליהם מח הטומאה: **ומאי פחא**. על האילן ומתוך שענפיו נראין לתרי ובני עוברי הדרכים מחשיבין אותו לאילן אבא שאול אומר כל האילן כנגד המשקולת ומפני מה אינו נוטע בתוך שלו: **מתני' אילן שהוא נוטה לרה"ר** קיצץ כדי שיהא גמל עובר ורוכבו **רבי יהודה** אומר גמל טעון פשתן או חבילי זמורות **רבי שמעון** אומר כל האילן כנגד המשקולת: **גמ' מאן תנא דבנוקין בחר' אומדנא ה"ישהא אולינן**: אמר **ר' אלעזר** במחלוקת שניה ורבי אליעזר היא דתנן (ח) אין עושין חלל תחת דרשות הרבים ברוחב שיהא בו ד' אמות רבי אליעזר מחייב בחבי שחתא עגלה מהלכת ומעוגה אבנים **רבי יוחנן** אומר אפילו תימא רבנן **הרחם** (ט) זימנין דמפחית ולאו אדעתיה אבל **הכא** קמא קמא קא קיים ליה: **ר' יהודה** אומר גמל טעון פשתן או חבילי זמורות: איבעיא להו **שיעורא דר' יהודה** נפיש **או בלמא שיעורא דרבנן** נפיש? **פשיטא** דשיעורא דרבנן נפיש דאי ס"ד **שיעורא דר' יהודה** נפיש, **רבנן**, בשיעורא דר' יהודה הכי עבדי, ואלא מאי, שיעורא דרבנן נפיש, רבי יהודה בשיעורא דרבנן מאי עביד: אפשר דגחין וחליף תותיה: רבי שמעון אומר כל האילן כנגד המשקולת מפני הטומאה: תנא **מפני אהל הטומאה** פשיטא, **מפני הטומאה** תנן! אי ממתניתין הוה אמינא דלמא מייתי עורב טומאה ושדי להתם (ז) [וסני"א] **ובחלולי** בעלמא קא משמע לן:

מתני' אילן שהוא נוטה לרה"ר קיצץ כדי שיהא גמל עובר ורוכבו **רבי יהודה** אומר גמל טעון פשתן או חבילי זמורות **רבי שמעון** אומר כל האילן כנגד המשקולת: **גמ' מאן תנא דבנוקין בחר' אומדנא ה"ישהא אולינן**: אמר **ר' אלעזר** במחלוקת שניה ורבי אליעזר היא דתנן (ח) אין עושין חלל תחת דרשות הרבים ברוחב שיהא בו ד' אמות רבי אליעזר מחייב בחבי שחתא עגלה מהלכת ומעוגה אבנים **רבי יוחנן** אומר אפילו תימא רבנן **הרחם** (ט) זימנין דמפחית ולאו אדעתיה אבל **הכא** קמא קמא קא קיים ליה: **ר' יהודה** אומר גמל טעון פשתן או חבילי זמורות: איבעיא להו **שיעורא דר' יהודה** נפיש **או בלמא שיעורא דרבנן** נפיש? **פשיטא** דשיעורא דרבנן נפיש דאי ס"ד **שיעורא דר' יהודה** נפיש, **רבנן**, בשיעורא דר' יהודה הכי עבדי, ואלא מאי, שיעורא דרבנן נפיש, רבי יהודה בשיעורא דרבנן מאי עביד: אפשר דגחין וחליף תותיה: רבי שמעון אומר כל האילן כנגד המשקולת מפני הטומאה: תנא **מפני אהל הטומאה** פשיטא, **מפני הטומאה** תנן! אי ממתניתין הוה אמינא דלמא מייתי עורב טומאה ושדי להתם (ז) [וסני"א] **ובחלולי** בעלמא קא משמע לן:

ונקנין עמה נכסים שאין להם אחריות. דתנן בקדושין (דף כו.) נכסים שאין להם אחריות נקנין עם נכסים שיש להם אחריות בכסף בשטר ובחזקה שהמטלטלין אין נקנין אלא במשיכה ובקרקע נקנה בכסף ואם מכר לו קרקע ומצאלין יחד כיון שנתן דמי הקרקע לו מכר לו שטר מכירת קרקע לו החזיק בקרקע מלוה מוכר נקט המטלטלין פטור: **אבל דט"ס הגדל בפטור פטור.** שאם היו כל שרשין כתו"ל פטור ותפילו עומד התילן בתוך שש עשרה אמה לגרן ולא תמרין מן הצדדין: **דמפקיק לגמא.** בתמלא שרשים י) [מחזין שלי גלדין] כיוצין ליוק זה מזה: **דסדני ומרני.** התילן נעקה תחד למעלה בעציו: **לויה מבלבל.** ת"ש שכאוך הקרקע (ז) שני תילנות הוחיל ולמעלה בתויב העולם נעקה תחד מתצרצין יונקותין: **ר"ש אמה.** קאה לעולם דתמר י"ו אמה ותן לה: **תכמותי לה מתכתי.** בשדה תכיהו תלת עד שיתמרי הלכך טפי מהכי לה גזלן הוא: **סנועה.** טפו לתוך שדה של תכיהו: **קמל מנא בן מנחיל יהושע.** בתקנה עמהם עלת יקציעו על בך: **מתני' מדע.** מלמד בקר: **קונן.** הענפים עד נוכה מלא מרדע שלא ישכיהו מלהוליך מתרפתו שם: **כתרוב ושקמה.** שלילם מרובה וקאה לשדה: **כנגד המשקולת.** כל מה שטוחה לתוך שדהו: **משקולת.** חוט (ה) המתרכולין שטוין חומה ותולין בה משקולת של תכר: **ופס בית השלחין היא כל בתילן.** תפי' לית מרוב ושקמה קונן כנגד המשקולת שהגל רע לבית השלחין: **אבא שאול אומר כל.** תניא בתוספתא (לשרה תבירו) כו'. מאן תנא דלה"ק האיכא נוק בתר אומדנא דתשתיא אולינן בתר נוק דשניה ולא בתר נוק דשתיר לפיתי: אמר ר"ל מחלוקת שניה. בתרי' אילן הנוטה ברה"ר קיצץ כדי שיהא גמל עובר ברוכבו האגל עובר ברוכבו דאולינן בתר היזק דהשתא ולא בתר דשתיר לפיתי דאי ובל קיצץ דקצצו דרלמא מגדלו וקא מוקי לרבים. ואליבא דר"א דאמר כדי שתהא עגלה מהלכת עליה ושעונה אבנים כלומר שתהא עגלה שעונה אבנים אלמא דבנוקין אולינן בתר אומדנא דהשתא ולא חייש דלמא היום או מחר מרקבת התיקרה ונפלו בנוזה אנשי דאולי עלה. דומכנן דמפחית ולאו אדעתיה דלא מצי חזי ליה לחבי קאמר אין עושין חלל. אבל הכא באילן דתרני' קאי קצא דמגדיל ומזיק חזי ליה וקיצץ ליה ולא צריך לסיקציה קרס לכן: שיעור דרבנן נפיש. דמחייבי לקיץ כפי שיהא גמל ורוכבו

א) גיטין כב. ב) מרים פט: ג) [עיין תוס' ב"ב קיח: ד"ה ר"ש] ד) [עיין כתו': ה) ב"ק פג. ו) [קדוש פג:]: ז) [פי' בעיבא לגבוה ומיים פתרש לפסקא שמוק כה לא יכול שנעי בלילן מפכבין שמח. עיין עין משפט]: ח) [נמצן פ.]: ט) [בב]: י) [ע"ש שנדרין מין יכולין:]ועי"ש תוספ' קדושין כו. ד"ה קרקע]

רבינו גרשום

למיפר כל אילן פרק כנגד המשקולת אפי' חרוב ושקמה דתמי לאילן פרק משום דאיכא תרתי לריעותא אבל אילן פרי אינו קיצץ כל עיקר אפי' בבי' השלחין: ת"ש אבא שאול אומר כל האילן כנגד המשקולת מפני שהצל רע לבית השלחין דמוקי לה בשאינו עושה פרי: אי הכי אפי' עושה פרי נמי: אי אמרת בשלמא אריושא קאי היינו דקתני אבא שאול אומר כל אילן פרק ולא תרוב ושקמה אלא אי אמרת אתרוייהו קאי אמאי קתני כל אילן פרק משום דקא מעין פירא: אי אמרת בשלמא אריושא קאי היינו דקתני כל אילן פרק ולא תרוב ושקמה אלא אי אמרת אתרוייהו קאי אמאי קתני כל אילן פרק משום דקא מעין פירא: מיבעי ליה למיתני(תרי) אבא שאול אומר אילן פרק כנגד המשקולת ולא כל האילן שעושה פרי אלא ש"מ בדקתני אילן פרק אריושא קאי ולתמורא דאתי לאפוקי תרוב ושקמה דאינו קיצץ דהיינו תוספתא: **פ'[סקא** אילן שהוא נוטה לשדה חבירו קיצץ מלא הגרעין על גבי המחרישה והבחוש ובשקמה כנגד המשקולת **בית השלחין** כל האילן כנגד המשקולת **אבא שאול אומר** כל אילן פרק כנגד המשקולת: **גמ'** איבעיא להו אבא שאול קאי אישאה קאי אתרוייהו קאי תא שמע דתניא בית השלחין אבא שאול אומר כל האילן כנגד המשקולת מפני שהצל רע לבית השלחין שמע מינה אישאה קאי שמע מינה אמר רב אשי מתניתין נמי דיקא דקתני בל אילן פרק אי אמרת באישאה קאי היינו דקתני בל אילן אלא אי אמרת אתרוייהו קאי אילן פרק מיבעי ליה אלא לאו שמע מינה אישאה קאי שמע מינה: **מתני'** אילן שהוא נוטה לרה"ר קיצץ כדי שיהא גמל עובר ורוכבו **רבי יהודה** אומר גמל טעון פשתן או חבילי זמורות **רבי שמעון** אומר כל האילן כנגד המשקולת: **גמ'** מאן תנא דבנוקין בחר' אומדנא ה"ישהא אולינן: אמר **ר' אלעזר** במחלוקת שניה ורבי אליעזר היא דתנן (ח) אין עושין חלל תחת דרשות הרבים ברוחב שיהא בו ד' אמות רבי אליעזר מחייב בחבי שחתא עגלה מהלכת ומעוגה אבנים **רבי יוחנן** אומר אפילו תימא רבנן **הרחם** (ט) זימנין דמפחית ולאו אדעתיה אבל **הכא** קמא קמא קא קיים ליה: **ר' יהודה** אומר גמל טעון פשתן או חבילי זמורות: איבעיא להו **שיעורא דר' יהודה** נפיש **או בלמא שיעורא דרבנן** נפיש? **פשיטא** דשיעורא דרבנן נפיש דאי ס"ד **שיעורא דר' יהודה** נפיש, **רבנן**, בשיעורא דר' יהודה הכי עבדי, ואלא מאי, שיעורא דרבנן נפיש, רבי יהודה בשיעורא דרבנן מאי עביד: אפשר דגחין וחליף תותיה: רבי שמעון אומר כל האילן כנגד המשקולת מפני הטומאה: תנא **מפני אהל הטומאה** פשיטא, **מפני הטומאה** תנן! אי ממתניתין הוה אמינא דלמא מייתי עורב טומאה ושדי להתם (ז) [וסני"א] **ובחלולי** בעלמא קא משמע לן:

הדרן עלך לא יחפור

עובר דאי שיעור דר' יהודה נפיש רבנן דלא בעו אלא שיעור גמל ורוכבו אותו שיעור דר' יהודה דנפיש היכי מצי עבר תותיה אלא ש"מ דרבנן נפיש ור' יהודה שיעור דרבנן דנפיש מאי עביר ליה. ותשני לעולם שיעור דרבנן נפיש ודקא קשיא לך ר' יהודה שיעור דרבנן מאי עביר ליה אשער דרבנן הירוכב מעל גמלו וחליף תותי אילן משא"כ בזמורות: מפני אהל טומאה. דיומנין דחליף להתם מת תחת האילן וקא מאהיל עליה האילן וחליף כהן או מי שאוכל תלין בתרוה וקאי ליה באהל הפת ס"ה קיצץ: **פשיטא מפני טומאה** תנן. מאי קא משמע לן תוספתא ומשני[דשער] מיסוף דאי מתניתי' דאמר מפני מיטאה אפ"ג דאיכא למיגזר מפני טומאה דקא רמצי ליפנין דשדי עורב טומאה רמת להתם על גבי האילן ולא קא גזל לאורעא ומש"ה צריך לקצוץ שלא יניח שם השמאה על גבן (לפר"ח) ואין צריך לקצוץ האילן כנגד המשקולת אלא ברחלולי בעלמא מני. כלומר שיקצוץ סביב הענפים וילקוט אותם כדי שיהא הלול באויר כדי שלא יהא בכל האילן מקום עבה שיכול לעכב עליו הטומאה וכשתצול לארץ שלא תהא כנגדה של נבה שום סכך ובכך מני קס"ל תוספתא מפני אהל טומאה דתימנין שישאר תחתיו וקא מאהיל מש"ה קיצץ הכל כנגד המשקולת: **הדרן עלך לא יחפור**

ג) מלמה דחכר ופ"ל כשב"ש סבר דפגל במחיב מייב והגל בפסוח פטור ומש"ה ממר וכו'. ג) מלמה דפ"ל סבל ותלין ממוכרין זה כזה כיון דמפסיק זומת תותו הטלה וכו'. ג) לכאורה נרחה דפ"ל וכרבן ממר ר"י דלא כשולת חלת ממר וכו':

הגהות הב"ח (ב) גב: ככל נמתי שקיצץ. ג"כ תיפה ד"ה לתקנות ממנה ו' פ"ג דמפסיקת לחילן שעושה פירות וקו"ל (ב) שם ואבי ממר וכו' ד"ה ר"ש ד"ה תוילת וכו' קקרקע כה כאני: (ה) ד"ה מקשולת תוע מתדרכלין שטוין: (ו) ד"ה מני אילן פירות וכו' ד"ה מפני אהל וכו' הענפים המרוכים מלחילן: (ת) תוס' ד"ה וכחלולי וכו' ענפים כולם כנגד המשקולת פ"ה:

בית סלנתין. מתוך שהמעיין בכותבו שמקשים לותה ממנו מדיר פועשה פירות תניי ולכל דכר שעושה פירות מזיקן ג' ימים מיום ליום שם המחזיק בה שנת שלימות אין לריך להניח שטר מכירה ושם ערערו עליו בעלים הרמשונים ואמרו לו ולאחר שכרי" חזקתו מועלת לו ולאח לאו לין חזקתו מועלת לו לפי שכשאמרו ג' שנים לחזקה כל הרלוי לנתת ממנה כך שנים אמרו: שדה בית כעבל. המסתפקת במי נשמים לינה פועשה פירות חלת פעם אחת בשנה תזקתה ג' שנים ולינה לריכה מיום ליום ומה ראת מזקתה רבי ישמעאל לומר שכשה תדשים לחרושים של שנה רחשונה ולשנה תדשים לחרושים של שנה לחרושה ומלמעים שלימה שים הממהרים לזרוע לפני רחש השנה וכיון שהחזיק בה סוף שנה רחשונה ג' תדשים ויש לו עדיים שזרעה בתוכן ג' תדשים וכן ב' תדשים לחרושים של שנה לחרושה הרי זו חזקה שכשה שנים לרופות שלין לך תדש הרוחה לת מביאו שזורע לת שדהו לאכול פרי השנה לשנה ושוקק **ר"ש אומר כו':** מפרש בגמרא במאי פלינו: **כדי"ת.** שלריך י"ח תדש לשדה ביש הבעל: **כשדה הלבן.** שכל פירותיה נלקטין בפרק אחד לפיכך לריך ג' שנים: **אבל כשדה אילן.** שפירותיה נלקטים לפרקים ענבים בפרק אחד וזיתים בפרק אחר והלנה בפרק אחר: **כגם לת מכותו.** יין של נפנים: **ומפק לת ויתיו וכגם לת קיימו.** מלינים ליקנו וייבשן בה ועשה קליעות והכניסן לבית הרי זו חזקה **בחיי** הן ג' שנים: **גמ' מסולני מוסף.** שנלחה סהדרין לאוסף בתלמידין בריתם השנה (דף נת.) עשר נליות נלחה סהדרין כי מיכנה לאוסף מאוסף כו': **נת מיחייב.** לשום חלת חלי מזה לתן אחד עשר נתנר שכשה רבישיים לו הויה חזקה: **ואידך** בשדה אחד הויה חזקה לרבי ישמעאל ורבנן ל"ש ללרכו שיזרעה בה ועשה בה פירות ג' שנים ורבי ישמעאל מחייב עד שיזרעה בשדה אחרת ויקנור בתוכן שלשה תדשים וכן בתמרוטים ותין תימה שהרי תטוחה המוערת תחר ניסן נדילה ג' תדשים ותין זמנה עד ניסן הבת למינן כעין זה לתמרי ב"ה (יג.) כל תטוחה הקלרת כתג ניסן שיהא בה יותר על ג' תדשים לפני ר"ה חלמת גדלה פעמים בתוכו זמן לכל קבוע ל"י דת"כ לממי לריך י"ח תדשים בט"ו תדשים שני שיזרע ג' תדשים לפני ניסן ויקנור בניסן ושניה בסוף הקין ושליפת בניסן הבת ר"ל ללריך לכילה תטוחה של "כ בתמרי תמ"ע לתמרי: בגמ' אמר לכל חלת פירי לתמרי ימכרו כגון שפספסת לרבי ישמעאל היא חזקה שהגי התם לפי שהיא זמן שלה לכל קשה ל"י לתמרי: בגמ' (נקמן מ"כ) לתספסת בתקדם לחד הויא חזקה לרבי ישמעאל ורבנן ל"י חלת בעי רבי ישמעאל עיזרעה התבואה ויקנור חלת תפי' זרעה הרחמן או הוא יזרענה בשלשה תדשים לחרונים חע"פ שלת קלהה וכהא פליגי דרבי ישמעאל סבר בעינן שיהא גדל לפרי כרשותו הרבה כגון ג' תדשים והייט פירא רבה וס"ט סבר דאין לריך שיגדל כרשותו חלת חדש לחד והייט פירא זוטא וח"ת היאך יהא ניכר בה כל ג' תדשים רחרונים כי ניום תחד לו כ"ב: יוכל לקנור לו לזרוע וכי תימא שמכרם לת הבדה ומקנו הא לא הויא חזקה מידי דהוה לינר דתמר לקמן (דף נ:) דלא הויא חזקה משום דמימר תמר כל שיבא לכרכה "ניעול ניה וה"ל כגון שלוכלה שתא והא דתמרי (שם.) לוכלה שתא לא הויא חזקה ה"מ כשלוכל בעינן זה שאין התכיתה מוזרם לבא לסייך לומר ילתו לחזקה כדמחזקי לינהי לפיכך לא הם לממות תבל שם לוכלה שתא בעינן שאין התכיתה מתקלקלת כדרך שבני תדם עושים בעוד שהוא ירק ולא בא עדיין בעוד שלה הויא חזקה ובבדה לאן רבנן דפליגי תר' ישמעאל בגמרא מיום ליום ג' שנים תע"ג דלא סייך התם לוכלה שתא מ"מ לינה לממר כגון שזומר ומעכב הענים בעלמו ותע"ג דמתקן בכך והוי כמו ניר כיון "(שמתקן) העניים בעלמו לא סייך לממר "כל שיבא דכרכה ניעול בה"ושוד לומר ר"י דלתחזיק בה בכה"ג שנעל וגדר לת השדה וטעל במפתח ואין מניח תדם ליכנס והא דתמר בגמרא (דף כה:) טונגות במאי קני לה ולא קתמר כגון שנעלה וגדרה לינה לממר דאין נעילה מועלת אלא"כ לינה לכילה בהדיה לו זריעה לבל נעילה גרידא לא מהני מידי והשתא אתי שפיר נמי לרבנן דרבי ישמעאל: **שדה** י"ח תדש. **תימה** וכי מניינא אתא לאשמועינן וכה"ג פריך בכמה דוכתי ולינה לממר דרבותא אתי לאשמועינן דלא"כ מאי קמ"ל רב הונא וכגמרא מסתמא דממלניתין לא הוה שמעינן דבעינן לרופים לי לא לאשמועינן דלא"כ מאי קמ"ל רב הונא [פי' תוי"ט שתמה על זה]: **בגם** לת תטוחתו. להכי קרי ליה לכרס תטוחה משום דכתיב (דברים כג) "ותטוחת הכרס" וא"ת מינה הא דתנן תטוחה קודם זיתים דיין קודם לשמן כדאמרינן בחיזהו שכך (ב"מ סג.) הניע זמן יין למסר וכתב הכי קאמר הניע זמן למסר שמן חלת כגם לת קיימו אמאי תני ליה בתר הכי הא תאנים קדמי להא אמר בהמקבל (שם קו:) תני ניסן ואייר ואמי סיון קליר תני סיון ותמוז ["ואמי] לב קין ואילו בליר היה בתרי כדאמרינן בברכות (דף ה:) דלמר להו רבא לרבנן במטותא מינייכו לא תיתחזי לי קמאי לא בניומי ניסן ולא בניומי תשרי ואמרינן נמי בסנהדרין (דף כו:) נגב ניסן ונגב תשרי לא שמיה נגב וה"מ בלישת ודבר מועט ואמרינן בחיזהו שכך (ב"מ דף שג:) חזי אר להכהו רבנן דיהבי דמי לחמרת בתשרי ומכחרי להו בטבת מכל חלו מסתמא דבליר הוי בתשרי וכבר כלה הקין וי"ל דהא דקרי קין לחלי סיון ותמוז וחלי לב לפי שלת עיקר יוכש של תאנים בחילן ומיהו אין קוללין לחדו מן החילן עד לאחר הבליר מ"ש לוקמין לחדו קודם חלי סיון ומניחים לחדו לייבש ולא (ו) זמן כניסתו לביא עד לאחר תבואת הכרס והא דלא הויא לקיטה חזקה כי שמא היו רגילין לייבשן בחדו שדה שגדלו שם ולכך לא הויא חזקה עד שיניחם לביחו ור"ת מפרש כגם תבואתו בחצרי ומסקן לת ויתיו בשבט וכגם קייטו בלאב הרי זו חזקה גמלת חזקה בשנה לחת ומקט כסהדי זה משום דהשתא הוי בחצרי ואינו יוצר מיוצב לי הוה חי להו כסהדי דמי לחמרת בחילן ומיהו אין קוללין לחדו מן החילן עד לאחר הבליר ה"ל

אלא מעתה חזקה שלין עמה טענה כו'. תימה מלי ס"ד דמקשה להיכי מלי לאוקמי בידים כיון דלא טענין מידי וי"ל דהכי פריך כיון דליכא מאור המועד מה הלה בשלמא טענים הוי כחזקת שנים ולא מיחה הויא כחזקת שלש ימים ובכה ומיחה עור וכבא טענה נמי מהא שלא דחיים לן למימר שמחל לו לי נמי הא דקא פריך למימרא דחזקה שלא בטענה מהא חזקה הייט כגון דאמר ליה מפלניא זכיתה דזכה מיד אע"ג דלא אמר קמי דידי זכה ולא דר כה אפי' מד יומא ולא ידע לי' זכה מיניה לי לא אלא ההכי מ"ל תימה לרשב"ם הא דמיבעיא לן בפ' כילד הרגל (ב"ק כה. ושם) לי לאישתי תורא לי לאישתי גברא תפשוט מהכא דלאישתי תורא הוא (ו) דקאמרי הולכי לשום מה שור המועד כיון שנגח ג' נגיחות נפקא ליה ט' ולי לאישתי גברא לא מייטד עד עכשיו דטענים דלמ' הוא מועד לעבור אחרות דתפשוט מכאן שנים שלישים והמרו בו עדיין לא עבר על שלש התראות עד שיגח פעם רביעית וי"ל דסוגיית הכאן דמתני' דלמר לאישתי תורא הוא ולא אמרינן בה לא תפשוט מהכא דלעולם לא תפשוט דלמא לאישתי גברא לית ליה דלעבור עליה בהתראות דלמא כל כך לא עבר עד שיגח ד' פעמים

שתא קמייתא לית קפיד וכו'. תימה (ס) מנא ליה דר' ישמעאל דוקא ליתי מסור המוסר ולית ליה כרבנן לימא כמאי דאמרי מסור המוסר והיינו טעמא דר' ישמעאל דלית ליה בתר חכימות קפיד מי גמרי מסור המוסר אחוק גבוהן בר' פעמים לף כלן כאלם ולית ליה חד מינייהו לא נתקנה ט ורי"ל דלא דמי דודאי זמנין ולא מיחה ח"כ ודאי מכרה לו ורי"ל דלא דמי דודאי דר' ישמעאל דלית ליה בתר חכימות קפיד מי גמרי מסור המוסר דמה הסם הוחזק גב

ר' א מיי' פ"ג מהלכות סומן הלכה ג סמג עשין נה טוש"ע ח"מ סי' קמ סעיף ח:

יא ב מיי' שם ופי' בהגהות טוש"ע שם סעיף יד:

יב ד מיי' שם הלכה ה וסמג שם טוש"ע ח"מ סי' קמ סעיף ח: יג ה מיי' שם הלכה טו וסמג שם טוש"ע ח"מ סימן קמ סעיף ד ·

יד ו מיי' פ"ו מהלכות מכירה הלכה טו ועי' בהשגות וכ"מ סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סימן קנ סעיף ה וסימן קמ סעיף יב:

טו ו מיי' פי"ב מהלכות סומן הלכה יג סמג עשין נה טוש"ע ח"מ סי' קמ סעיף יב וסעיף יד:

טז ח ם מיי' שם טוש"ע כלכה י' עי' מ"מ כמג שם טוש"ע ח"מ כי' קמו סעיף ח ובסעיף יב ·

יז י כ"ב קדמה ל"ת ואמנ אינה בגמ' ג"כ ג"ת נ"ע - (ואם היא בקנית (מנקת ג' טנ"ע) אינה כאומה - אל- בדיון טענתו גם ג"כ טיעות המחוור זה בדיון "בזוי כיות או בזאות בהמות

מאבני נזר (יו"ד) (י):

"ומה ראוי לזה לחבוי ·

סנדה ו"ן מקרים ול מבדית מכבד (מנחת קנאה) ותיבות האחרונות

רבינו גרשום

מהדר מר זוטרא ברוכלין. דאי האי מחזיק דזי רוכל החטור בעיירות דלא מצי למירד בה ביממא ובלילה ממני שתילך במדורתו ואמר הרוכל החזקני ג' שנים בלא ערעור והאי לא ידע למיגן כנגדו כיון דקים (ליה) [לן] דרוכל אינו שוהה הדיר בביתו שמא איתרמי דוה בא וכיון שלא ראוהו שהיה דר שם שתיק ליה לחבי לפיגן ליה למערער למימני דליתי האי רוכל סהדי דדר בה בין ביממא בין בלילא ואי לא לא הני חזקה : ומודי רב הונא . דאמר לעיל ג' שנים רצופות דמשמע בין ביממא בין בלילה מודי דאי אתזיק חד בחנות דמיחזק נ"ב שנים ביממא אע"ג דלא דר בה בלילא הוה חזקה משום דליממא עבידי למיחב בה ולא בלילה דמצי למימר המחזיק עבדי בה כדעבדי אינשי ביממא : כי היכי דלדידכו לא הויא חזקה. משום דליתי חד מינייהו דאוחזיק רצופין לעלמא נמי לא הויא רוקק ושלמיתו לה לצערער . ותני מילי דלא כיבי ספרא שפר חלוקה שתעבור לזה שנה ולזה שנה אבל כתבו שפר חלוקה אע"ג דלא החזיקו בה ג' שנים רצופות הויא חזקה משום דעיקרא קלא אית לה ולאלתר אי־בעי ליה למיתי ולערער וכיון דלא ערער הויא ח"קה : אמר רבא אבלה כולה קרקע שני חזקה חזי־בית רובע בה: אבל לאו בת זריעה היא. אותו בית רובע : אלא בעתה הא צונבא דלאו

בת זריעה היא ולא קני ליה אגב ארעא אי לא שפח בה פירי הכא נמי בהאי בית רובע אי לא יעביד בה פירי לא קני לה אגב ארעא:אגב בשכוני נואי.והחזקתי בה ולא שכישתה בה יותר ממני.אבר ליה ללוקח זיל בהדר אכילהן עלמא הבא עדים שלא שכשכ עמך בבתי נואי ותחזיק בדי. ורב נחמן אוקבה השתא ביד מוכר ולהכי אמר ליה רבא דינא הכי ביד לוקח הוה לך לאוקמה ויהא המוכר המוציא מחבירו עליו הראיה דמוכר לחבירו קאתי : נכסי

ומודי מר זוטרא ברוכלין המחזירין בעיירות דאע"ג דלא מצין למירד בהו ביממא ובלילה ממני שתילך ואמר הרוכל החזקני ג' שנים בלא ערעור והאי לא ידע למיגן כנגדו כיון דקים (ליה) [לן] דרוכל אינו שוהה הדיר בביתו שמא איתרמי דוה בא וכיון שלא ראוהו שהיה דר שם שתיק ליה לחבי לפיגן ליה למערער למימני דליתי האי רוכל סהדי דדר בה בין ביממא בין בלילא ואי לא לא הני חזקה : ומודי רב הונא . דאמר לעיל ג' שנים רצופות דמשמע בין ביממא בין בלילה מודי דאי אתזיק חד בחנות דמיחזק נ"ב שנים ביממא אע"ג דלא דר בה בלילא הוה חזקה משום דליממא עבידי למיחב בה ולא בלילה דמצי למימר המחזיק עבדי בה כדעבדי אינשי ביממא : כי היכי דלדידכו לא הויא חזקה. משום דליתי חד מינייהו דאוחזיק רצופין לעלמא נמי לא הויא רוקק ושלמיתו לה לצערער . ותני מילי דלא כיבי ספרא שפר חלוקה שתעבור לזה שנה ולזה שנה אבל כתבו שפר חלוקה אע"ג דלא החזיקו בה ג' שנים רצופות הויא חזקה משום דעיקרא קלא אית לה ולאלתר אי־בעי ליה למיתי ולערער וכיון דלא ערער הויא ח"קה : אמר רבא אבלה כולה קרקע שני חזקה חזי־בית רובע בה: אבל לאו בת זריעה היא. אותו בית רובע : אלא בעתה הא צונבא דלאו בת זריעה היא ולא קני ליה אגב ארעא אי לא שפח בה פירי הכא נמי בהאי בית רובע אי לא יעביד בה פירי לא קני לה אגב ארעא:אגב בשכוני נואי.והחזקתי בה ולא שכישתה בה יותר ממני.אבר ליה ללוקח זיל בהדר אכילהן עלמא הבא עדים שלא שכשכ עמך בבתי נואי ותחזיק בדי. ורב נחמן אוקבה השתא ביד מוכר ולהכי אמר ליה רבא דינא הכי ביד לוקח הוה לך לאוקמה ויהא המוכר המוציא מחבירו עליו הראיה דמוכר לחבירו קאתי : נכסי

(ק) ומודי מר זוטרא ברוכלין המחזירין בעיירות דאע"ג דלא מצין למירד בהו ביממא ובלילה ממני שתילך ואמר הרוכל החזקני ג' שנים בלא ערעור והאי לא ידע למיגן כנגדו כיון דקים (ליה) [לן] דרוכל אינו שוהה הדיר בביתו שמא איתרמי דוה בא וכיון שלא ראוהו שהיה דר שם שתיק ליה לחבי לפיגן ליה למערער למימני דליתי האי רוכל סהדי דדר בה בין ביממא בין בלילא ואי לא לא הני חזקה : ומודי רב הונא . דאמר לעיל ג' שנים רצופות דמשמע בין ביממא בין בלילה מודי דאי אתזיק חד בחנות דמיחזק נ"ב שנים ביממא אע"ג דלא דר בה בלילא הוה חזקה משום דליממא עבידי למיחב בה ולא בלילה דמצי למימר המחזיק עבדי בה כדעבדי אינשי ביממא : כי היכי דלדידכו לא הויא חזקה. משום דליתי חד מינייהו דאוחזיק רצופין לעלמא נמי לא הויא רוקק ושלמיתו לה לצערער . ותני מילי דלא כיבי ספרא שפר חלוקה שתעבור לזה שנה ולזה שנה אבל כתבו שפר חלוקה אע"ג דלא החזיקו בה ג' שנים רצופות הויא חזקה משום דעיקרא קלא אית לה ולאלתר אי־בעי ליה למיתי ולערער וכיון דלא ערער הויא ח"קה : אמר רבא אבלה כולה קרקע שני חזקה חזי־בית רובע בה: אבל לאו בת זריעה היא. אותו בית רובע : אלא בעתה הא צונבא דלאו

לאן קמודים דהא מרעא דידי הוא.פי' רבינו שמואל דאם מוחזק זה שלא סיים וטוען מפלגינן זבנתיה דזבנה מיכך קמי דידי דנתמן במיגו דלי בעי אמר מיכך וזבנתיה ואכלתיה אני חזקה לא הוי חזקה אלא מה שסיים שהוא מוחזק בה המוכר יום אחד והבית רחיה מההיא דדר בקמחת בעיליתא דלקמן וכדבריו כן הוא אבל אם היתה עדים למערער שהקרקע שלו היתה מכל שטובדת להכא (ה) משמע שלא היה למערער עדים מדקאמר לאו קא מודים כו' לי הוה טעין קמי דידי זבנה מיכך לו דר בה מד יומת היה נתמן קם על פי שלא החזיק שלא סיים מינו דלי בעי אמר לית היתה שלך מעולם אבל אם היתה שלו ולא השתח דאמר מפלגינן זבינתה זבנה מיכך והודה שהיתה שלו תו לית מי למיטען קמי דידי זבנה מיכך לו קמי דידי דר בה מד יומת (ו) מינו דלי בעי אמר בתחלה לית היתה שלך מעולם אלא מינו דמפרש לה אמרינן כדמוכח לקמן (דף מז:) גבי ההוא דדר בקמחת בעיליתא מרכב אניז ואמר מפלגינן זבינתה דזבנה מיכך אחת לקמיה דר' חייא אמר ליה לייתי סהדי דדר ביה תליסו מד יומת ולוקמי' לה בידך מסתמא דלית ליה סהדי לית נתמן לומר קמי דידי דר בה מד יומת במיגו דלי בעי אמר מיכך זבינתה כיון שכבר הודה דלאו מיניה זכנה ליה הו מינו ולית לן להתמיט במלי דקאמר השתח (ז) מתוך שהיה יכול לטעון בתחילה קודם שהודה דלמא הוה מסיק מדעתיה דזבנה זקוק לטענה זו והא דקאמר התם רב חייתה לדעתיה דחביבי דלי הוה ל"ל קמי דידי זבנה מיכך הוה מינו ליה כמינו דלי בעי אמר מיכך זבינתה לית קאמר שהיה עדיין נתמן בטענה זו הלא כלומר לי הוה טעין מעיקרא קודם שהודה וה"ק דלי הוה טעין מעיקרא קמי דידי דר בה מד יומת דהוה מהימן ועוד לריש מסוף (ח) דזה בורר (סנהדרין דף נ:). נבי ההיא דאמרת דנפק שטרא מחותי יהא תמרא יהעמא ליה בהאי שטרא דפריט הוא כו' ולא הימנה רב נחמן ל"ל רבא והא לי בעיא קלטיה כיון דלתחזק בבי דינא לי בעיא קלטיה לא תמרי' למלא חע"ב דקודם שלישיטהו בידה היתה נאמנת לומר דפרוט הוא במיגו דלי בעיא קלטי' השתא דלתחזק בבי דינא פי' שלישיטהו מינו דלי בעי אמר לחמול לא היו דברים מעולם הלא ודאי כי הא גוונא לא אמרינן מינו ומה שפ"ה כפ' בתרא (דף קמ:ושם) גבי עשרה סימן לתמר דשם טען ואמר חזרתי ולקחתיו ממנו (ט) אין לו זכות הלא על פיו אל זה שעשרה סימן לו והרי חזר ואמר לקחתיו ממך אין נראה לר"י דבכי האי גוונא לא תמרי' מינו כדפריטים דע"י מה שהיה יכול לטעון תחילה היינו נאמן עכשיו הלא נראה לר"י דהשתא נמי (י) חזר ואמר לקחתי ממך אבל חזקה שעשרה סימן וכי חיישת לי אמלה שמא חזקה פסיפת ומתי קמ"ל ר' יוחנן דנתמן מתני' היינו דחזקה סים עמה טענה הרי זו חזקה וי"ל דס"ד הלא מהיכן היה מערער עליו קודם שאכלה שמא חזקה לומר שהיה לו עביד חיגם דליזבנה בתר הכי קמ"ל וכן הוא שובדא דמייתי בתר הכי תיירי בשאכלה שמא חזקה ובטובדא דידן לי הוה מייתי המתחזק שהרי הדר בה מד יומת נראה לרבינו"ח דהוה (כ) לאוקומי לתרעא בידיה תע"ב דליכא מינו מ"מ טענינן לזוקא מאחר שהיה המוכר נתמן לומר במיגו דלי בעי אמר לית היתה שלך מעולם ואף על גב דהתי זוקא ידע שהיתה שלו והוי כאחד שהודה מכל מקום הוי מינו כדמשמע לקמן (דף ע:) גבי נסכת דר' אבא (נ) לי לית מחויב שבועה ואינו יכול ליטבע היה נתמן לומר בידי חטפי במיגו דלי בעי אמר לית חטפי והיה מכחיש את העד והכא לית הוי מחויב שבועה ואינו יכול ליטבע על הקרקעות וכ"ש מינו בסוף המוכר (מ) (לקמן דף ע.) גבי מפקיד אצל חבירו בשטר דתע"ב דלית מטענינן ליתמי נתנסו תפ"ה מטענינן ליה החזרתיו לך כיון שחביבים היה נתמן בטענה זו במיגו דלי בעי אמר נתנסו ואורי" דלית דמי להיות המוכר את הבית הכא ה"ה דהיה המוכר לזכות בטענה זו דלית היתה שלך מעולם לית היה מעכבה הלוקח שהרי יודע היה שהיתה שלו כתב ר"ח דלישו לרבותיו הנחומים ז"ל דהתי מחזיק לית ליה למיתח לדיבא בהדי מריה דלתבעה הלא התי חזקן לית ליה מתיח בהדיה ואין נראה לרבינו"ח דהא כל זכות שבעולם ליתי מכר רחמנן נמי ולא יוכל לדחות ולומר לו ולמי לבעל דברים לדידי את בקמחת בעיליתא דלית מלי למימר ליה ללאו בעל דברים דידי הוא אלא מפני שהיה מוכר לו בית זה ואינו יכול

מפלניא זכינהו דזבנה מיניך ואכלתיה שני חזקה אמר ליה פלניא גזלנא הוא. פי' יש לי עדים שהוא גזלן ואפי' לר' ביה מר יומא הא ק"ל דגזלן אין לו חזקה ולא כפ"ה דפירש דאין לו עדים שהחזיק בה המוכר לפיכך יום אחד דהוי לא הוה מצי טענין פלניא גזלנא הוא משמע שרוצה לפרש גזלנא הוא לא קים ליה שהוא גזלן אלא לומר בגזל (ז) היה הקרקע בידו ואין נראה לר"י דהוה ליה לאחוקי כדמסיק לעיל לא קמודים לי דלרעת דידי הוא ואת מינאי לא זכינתה ח:

עביד חיים דקרי לגבי טובא שני חזקה. אבל לר' לא עביד לקח על גב דאיים ליה שהרי לאכלה שכבש אינן לא מהימנין דהא ליהוו למכתיש להו דמודה אלא אלא לגזלן שני חזקה להיות אלא

דהאי ארעא דידי היא ואת לא זכינתה מינאי, זיל לאו בעל דברים דידי את, אמר רבא "דינא קאמר ליה: ההוא דאמר ליה לחבריה מאי בעית בהאי ארעא אמר ליה "מפלניא גזלנא זכינתה ואכלתיה שני חזקה אמר ליה "פלניא גזלנא הוא אמר ליה (ח)ואימלכי בך ואמרת לי זיל זבין (ט)אמר ליה א) "השני נוח לי דראשון קשה היכמנו אמר רבא דינא קאמר ליה, כמאן דאמרת (כ)דתנן

ג) העורר על השדה ודרום עליה בעד אדמון ואומר השני נוח לי דראשון קשה היכמנו וחב"א

ראיבר את זכותו? אפילו תימא רבנן, התם עבד ליה מעשה אבל הבא דבורא, עביד אינש דמיקרי ואמר ההוא דאמר ליה לחבריה מאי בעית בהאי ארעא? אמר ליה "מפלניא זכינתה שני חזקה" אמר ליה "פלניא גזלנא הוא" אמר ליה "והא אית לי סהדי דאתית באורתא ואמרת לי "זבנה ניהלי" א"ל אמינא איזבון דינא" אמר רבא 'עביד' אינש דזבין דיניה ההוא דאמר ליה לחבריה מאי בעית בהאי ארעא אמר ליה "מפלניא זכינתה ואכלתיה שני חזקה" אמר ליה "והא אית לי סהדי דאתית באורתא ואמרת לי "זבנה ניהלי" א"ל אמינא איזבון דינא" אמר רבא 'עביד' אינש דזבין דיניה ההוא דאמר ליה לחבריה מאי בעית בהאי ארעא אמר ליה "מפלניא זכינתה ואכלתיה שני חזקה" אמר ליה "והא נקיטנא שטרא(נ) דזבנה לך(ך) מיניה הא ארבעי שני" א"ל מי סברת שני חזקה תלת שני קא אמינא שני חזקה טובא קא אמינא, אמר רבא "עבידי אינשי דקרו לשני טובא 'שני חזקה' וה"מ דאכלה שבע (ל) דקרים חזקה דהאי לשטרא דהך אבל

שלקחה מיך, נראין מינו דלי בעי למר למה זכינתה מיך ואכלתיה שני חזקה' לי כמי יש לו עדים שהחזיק בה המוכר יום אחד והכי אמרין לקמן בפירקין (דף מח:) גבי ההוא דדר בקרקעו בעיליתו תרבץ קנין והכא בהאי עובדא לפיכך אם כתו עדים שהחזיק בה יום אחד אומרו המוכר לכל דין יודע לו לקח לוקחה ממנו אלא מחמר זה לא חיט מועיל כלום מאחר שזה לא החזיק שלשה שנים וגם הרמבן דין לו לא קנה ו: ועוד קא מודים לי כו'. כמו שפירשתי: **ואם מיגלי לא זכינתה.** שאפילו אם היים טוענין דמיגלי זכינתה הלא דין לך לא קנה ולא חזקה: **ועוד.** מקרקע שלי לתו בעל דכרים דידי הם ולפי מוחזק בה יותר ממך שאתה לא החזקת שלשה שנים: **אמר רבא דינא קאמר ליה.** המערער החזיק בה שלשה שנים כמו שפירשתי וכן הלכה: **מפלניא זכינתה ואכלתיה שני חזקה.** ודין לו עדים שהחזיק בו לוקח המוכר יום אחד דהו לא הוי מצי טענין "פלניא גזלנא הוא" דהא מודעין לוקח והכי מפרש לקמן גבי ההוא דדר בקרקעו בעיליתו תרבץ קנין: **פלניא גזלנא הוא.** כשהוא זו שממני גזלה: **ומימלכי.** טעמא: וזיל וזבין. לך קנה: **בשני נוח לי.** אתה טח לי לריב עמך ולהוליכה ממך דדין: **אמר רבא דינא קאמר.** המערער ויטול שהרי דאפילו לדמון ורבנן לא פליגי אלא בדעביד המערער מעשה לפייעו לעוקר אבל בדברורה כדמפרש ואזיל ואע"פ שהחזיק בה ג' שנים בלא מחאה יפסיד דהא חזקה שאין עמה טענה היא שמודה הוא שלא לקחה מיד הבעלים כי אם מיד אחים נכרי שאין יודע שהיה לו חלק בה אפילו יום אחד ולא מלי טענין למימר לא מיחה מערער כמוך שלא להיכא דמרין דמפסיד מערער כשחזקתו חייט היכא דטענין לידך "מיך זכינתה ואכלתיה שני חזקה" דעד שלא שנים מיזהר חיים בשטייה טפי לא מיזהר לכך זה אינו מיחה מהר כשראו הפסיד אבל בעל דמודי מחזיק דלא מייחי דמערער זבייה שהוא בעל הקרקע ובעדים זכה לא הוכיח כאן על מערער בשחזקתו במקום שלא מכירתו עומדת וכיון דאין שטרו מועיל לו שהרי מגולן לקח לא חזקתו היכא לומר: **כמאן דאמרי.** ואין קיימת לן כרבנן בפרק אחרון דכתובות: **דאמרי.** לתוכן הטוענין על שדה שמכר שמעון ללוי ואומר ראובן כי שמעון גזלו ממנו והרי ראובן המעורר חתום עליה בשטר מכירה שכתב לו שמעון ללוי חתם ראובן ועד אחר עמו: **פסקי.** לוי טח לו ולכך חתמתי: **מעשה.** שחתם עד: **דאמרי ואמרי.** לשון ויקר מקרא (רות ג): **ואמרת לי זיל וזבון ניהלי.** ולפי שלא היתה לך להוציא ממנו בדין מכס זה ולא נחבד מעמיקך: **אמינא לאיזבון דינא.** לאמרתי בלבי מוב לי לקנות בדמים מופטים קרקע הרחוי לי ולא למרוח ולבא בדין: **עביד אינש דזבין דיניה.** לדעם שאינו רוצה להתקומם לפילו על שלו עשוי הוא להוציא מעותיו ליטול אם שלו בלא דין ומחלוקת/ובפירוש ר"ח מפורש למיגזן דיניה לקנות המריטות לומר לא"ש אלי מילימה מידו בלא מריטות ודיין לקנה שאם הדיינין והמריטות נחלו המעות לא"ש שעיקר הלחן שלי: **ואכלתיה שני חזקה.** שכאשר בה דזבנה לי לומר שקניה שלי מן המוכר הזה מרבע שנים ומפלג שקדם מקחי לאחר שנה שלא שנה ואם אחת ואם שתים שאחר שנה אינה יכולה לומר שלי היה אלא שהוא מכרו לי: **אמר ליה ואם נקיטנא שטרא.** שכאשר בה דזבנה לי לומר שקניה שלי מן המוכר הזה מרבע שנים ומפלג שקדם מקחי לאחר שנה שלא שנה ואם אחת ואם שתים שאחר שנה אינה יכולה לומר שלי היה אלא שהוא מכרו לי: **שני חזקה קדים ומטו.** שכאשר בה דזבנה לי לומר שקניה שלי מן המוכר הזה מרבע שנים ומפלג שקדם מקחי לאחר שנה שלא שנה ואם אחת ואם שתים שאחר שנה אינה יכולה לומר שלי היה אלא שהוא מכרו לי: **מכר לי ואכל פירותיו.** שכאשר בה דזבנה לי לומר שקניה שלי מן המוכר הזה מרבע שנים ומפלג שקדם מקחי לאחר שנה שלא שנה ואם אחת ואם שתים שאחר שנה אינה יכולה לומר שלי היה אלא שהוא מכרו לי: **אמר ליה אי מכרת לי אמרת לי זיל זבון ניהלי

א) לקמן דף נ: :
ב) [לקמן נב נ:] :
ג) [קדושין פה: וש"נ] :

הגהות הב"ח

(א) גמ' זה אומר של מבותי וחלכתיה אני אומר מקח הוא אומר של מבותי מקח הוא אומר של מבותי כלי תייתי סהדי : (ב) שם אין לתלמוד שיא וכיוצא מיניהו וכלי לחלמידי ך : (ג) שם אמר לחלכתי כ"ע ולא קמן : (ד) שם זה אומר של מבותי וחלכתיה אני מקח הוא אומר של מבותי וחלכתיה אני מקח כלי תייתי סהדי ואלכתיה שיא לחלכתי(כ) שם והא מדוחה: (ו) רשב"ם ד"ה דסמיך לי עלה וכו' וכמי תלמודא דמוקי ומוכר ומוכר יכול לחזר ולטעון כך"ד ולחזור לחלכי כן ולטעון דברים לחלכים נתנן דברים וכו' עלה כלחלכתי ספ"ד ולחמ"כ ע"ל ד"ה שולח אמר מוכן ומוכר ומוכן לקמן דקמן לח דוקא דהא לח פליגי שולח כחזר ומוכן ספ"ד ולחמ"כ ע"ל ד"ה לימ מחזר ומוכן שכני סוחר לח דברים כלחלכוים ספ"ד ולחמ"כ ע"ש ומוכן שולח מע"ג:(ז) ד"ה ומוכן נמי כלחלכי וכו' לכי דיכת ומוכן קמכוחה:(ח) ד"ה לח מלגי וכו' וס"ע כיכת דמוכן לקמן לחכל כמן : (ט) חוס' ד"ה מה לי וכו' לקמן דמוכן דמוכן כלחלכי: (י) בא"ד דסמיך לקמוכ מלכוחין כמכמס דמוכן(ל) ד"ה כמן וכו' ולכיצה דמוכ פסמת דלכת סהם מכוס דמך וכוס כמוכ ומוכן כוכ ומלן לך ט מלן :

אבל שית,אין לך מחאה גדולה מזו : א) זה אומר של אבותי (ה) וזה אומר של אבותי,הואי איתי סהדי דאבהתיה היא, והאי איתי סהדי דאכלה שני חזקה ב) אמר רבה מה לו לשקר אי בעי א"ל "מינך זבנתה ואכלתיה שני חזקה ג) א"ל אביי "מה לי לשקרי במקום עדים,לא אמרינן,הדר א"ל "אין דאבהתך היא וזבנתה(ג)(מינך)והאי דאמרי לך דאבהתי דסמיך לי עלה דברי אבהתי", טוען וחוזר וטוען -אין טוען וחוזר וטוען: עולא אמר "טוען וחוזר וטוען ומוען "הדרעי אמרי אינו טוען וחוזר וטוען "ומודי עולא היכא דא"ל של אבותיך הוא,טוען וחוזר וטוען "והיכא דהוה קאי בי דינא ולא טען ואתא מאבראי וטען אינן חוזר וטוען,מאי טעמא טענתיה אגמריה "ומודו להדדעי היכא דאמר ליה "של אבותי שלקחה מאבותיך דחוזר וטוען, "והיכא דאישתעי מילי אבראי (ז)ולא טען ואתא לבי דינא וטען,דחוזר וטוען,מאי טעמא עביד אינש דלא מגלי טענתיה אלא לבי דינא,אמר אמימר "אנא נהדרעי אנא וסבירא לי דטוען וחוזר וטוען,והלכתא:טוען וחוזר וטוען:זה אומר של אבותי(ד) "וזה אומר של אבותי הואי איתי סהדי דאבהתיה ואכלה שני חזקה והאי איתי סהדי דאכלה שני חזקה, אמר רב נחמן 'אוקי אכילה לבהדי אכילה ואוקי ארעא בחזקת אבהתא א"ל רבא (ה) והא "עדות מוכחשת היא? אמר ליה נהי דאיתכחש באכילתה באבהתא

אבל אכלה זית ענין טו'. הקשה ר"י בר מדכי לפי' לא ליתיה בהדי דאכלה שלם ענין יהא נחמן אומר לקמיה קודם מיכך במיגו דלי בעי אמר מיכך זבינתה ואומר ר"י דלחן זה מיגו דמעיקרא לא יטען כלל מיכך זבינתה דלחן יודע חם יש לזה שטר שקלתה ממט : אמר רבה מה לו לשקר . רבה גרסינן דלעבי ורבא לחמרי לקמן (דף נג:) דלא סבירא להו הא דרב חסדא דמה לי לשקר במקום עדים לא לחמרינן : מה לי לשקר במקום עדים לא לחמרינן . תימה לרשב"ם לחמר הוי במקום עדים ניחמ על אבותיו היתה יום לחד ולחמר שלקתה מאבותיו הא טוענין ליורש ומהימנינן ליה בהא דקאמר אבותיו שלקחוה מאבותיו דלו בו יום לחד במיגו דלי בעי לאמר מיכך זבנתיה ולקמן נמי (ס) דקאמרי נהרדעי דהיכא דאמר על אבותי שלקחוה מאבותיך דחוזר על אבותי שלקחוה מאבותיך דחוזר ומוען לח מפילו לח יטען שלקחוה לח לאמר שדלו בה יום לחד לפן טוענין ליה ואומר לביט ילפון דאבותי מפמע ומהימן מפוס על אבותי ולח שלקחוה שהיפה מפוס בדבריו ולקמן לקמן שלקחוה לח מלריך שיפוען שילע שלקחוה לח על אבותי שדלו בה יום לחד כמ

כמ א מיי׳ פכ״ב מהל׳ מכרים הלכה ו סמג עשין קי טוש״ע מ״מ סי׳ לא סעיף ג :
ל ב מיי׳ פ״ע מהל׳ מכרים הלכה ה סמג עשין קי טוש״ע מ״מ סי׳ קמו סעיף כג :
לא ג מיי׳ פ״ו מהל׳ גירושין הלכה כה סמג עשין נ טוש״ע אה״ע סי׳ קכב סעיף ו ופי׳ ח סעיף מג ומ״ש :
לב ד מיי׳ פ״כ מהלכות מיכוכי ניהם הלכה ד טוש״ע אה״ע סי׳ ג סעיף ו ס״ב ג :

נוסח
עיין לעיל מה ע״ב ד״ה ורב נחמן בר יצחק

[ג״ל כג]

נוסח
אי הכי דינא דרבי דינא

תת נוסח
(הסברו מהר״ן חשאים דעין (דיעות כהן) אחרי הבבות) על פי ג״ז א״ר

מבנה
שלשים פרקים הסכה מה שהבא

רבינו גרשום

באבהתא לא איתכרש. לחכי אוקמה נפקי בחזקת אבהתא דאתי [ב׳תיעדי׳]המכרשות זו את זו. בערכין אמרי׳ אמר רב הונא . אע״ג דבבאי עזרת מוכרשות הן זו באה בפני עצמה בעזרות אחרת ומעידה וכשירה משום דלא ידעי איזו בת משקרא ולהכי בעני עצמה ומעידה וכשירה אבל תרוייהו כחדא לא מצי למיתי משום דאיכא למימר דחדא מינייהו מוכרשת היא ורב חסדא אמר בחדי מחדי שקרי למה לי ושאיל דאתכרשא חדא מינייהו פסולה היא: נימא רב נחמן דאמר . נהי דאיתכרש באבילה באבהתא מי מחכחכו ומצי לאסתרוי על אבהתא ס״ל כרבי הונא דיהבי נמי אשר דבי הונא אע״ג דאיתכרשא בבאי עזרות זו באה בפני עצמה ומעידה משום דליכא למיקם עלה דשלוחא מאן מוכחשין וה״נ אירך: ורבא. דאמר שור עזרות מוכרשות ס״ל כרב חסדא: אליבא דרב חסדא כ״ע לא פליגי. דאמר׳ רב נחמן מודי דכיון דרב חסדא פשיטא לכל עזרות אע״ג דבתר עזרת מכרשי אחדדי בשאר עזרות דעלמא לא מכרשי כ״ש דס״ל לרב חסדא דאיכא דמכרשי באחרנ עזרות בעקבת באבילתה בלבר דהם מוכרשין נמי לאבהתי ולא מוקם׳ נכסי בחזקת אבהתא : כי פליגי. רב נחמן ורבא: אליבא דרב הונא . דאמר זו באה בפני עצמה ומעידה ומעידה רב נחמן דאמר נהי דאתכרשא באבילתא מי מכחשא ס״ל כרב הונא דאיל דליכא למיקם עלה דשלוחא מאן מוכחשין: ורבא אמר לך מי אבל באותה עזרות לא מחכחכא כלל : הדר אייתי אידך מתרי נמי דשל אבהתי הוי דחשוחא מיחכחשי

וון בתה בפני עצמה ומעידה . תימה בין לרב הונא בין לרב חסדא ומיהו במגיו דלי בעי הוי מזמי להו ליכא למימינהו דילמחי להזמין

ורשב"ג סבר ערער מרע בעינן לבעל במקום ערער לחד הוי עד לחד נמחל להכשירו: **ופסל אמר ר' יוחנן.** לא לימפרש היכא קאי: **ונפק עליה קלא.** קול בעלמא ולא עדות: **ותחזיניה.** מן הכהונה עד שיבדקו את הדבר שמעולה היה בכהונה וכל זה יתור לשון הוא בלא צורך דבעלא קול נמי מיתוקמא שמעתתא שפיר בעד לחד מכשיר מעיקרא ועד לחד בקונח ומניח עדים עוברים ביניהם כדמפרש ואזיל ללא מקום הכי נקט ליה דבעי למימר ואתחל עד לחד ואמר דכהן גמור הוא ואסקיניה לגמרי אחת עד לחד להכשירו ללא תחל ס"ם כן יפלו פסולת קודם לכן: **ותחזיניה.** דבמקום קול הוי עד לחד מהימן: **ותחזיניה.** דלחד במקום גזים אין דבריו כלום: **ותחל עד לחד.** לבסוף ואמר דכהן גמור הוא והוו להו גזים מכשירין: **ורבנאי אמרי.** בין רבי לעזר בין רבנן: **מצטרפין.** מלמדין עדים המעידים זה אצל כפי זה בשאר עדיות וס"ג יש לנו לגרוף מן הדין על רחמנן ועד לחד תניא המכשירין ומכשירו זה אם לא פשוטא כ"ע והד"ח אם ד"ס דר' אלעזר וכבל אמרן ע"ג ר' אלעזר במקום ר' אליעזר: (ג) תוס' ד"ה וכאחד וכו' אימור ואח"כ דקאמר: (ד) בא"ד דאין עדאר פחות מארבעה:

ורשב"ג סבר ערעור פחות משנים אלא ערעור תרי והכא במאי עסקינן "בגנן דמחזקינן ליה באבוה דהאי דכהן הוא ונפק עליה קלא דבן גרושה ובן חלוצה הוא ואתיא עד אחד ואמר דכהן הוא ואתיא עד אחד ואמר דכהן הוא, ולבולי עלמא מצטרפין עדות והכא במיחש לזילותא דבי דינא קא מיפלגי ר' אלעזר סבר כיון דאתחזיניה לא מסקינן ליה חיישינן לזילותא דבי דינא ורשב"ג סבר אנן אתחזיניה ואנן מסקינן ליה ולזילותא דבי דינא לא חיישינן, מתקיף לה רב אשי אי הכי מאי איריא חד אפי' בתרי נמי אלא אמר רב אשי דבולי עלמא לא חיישינן לזילותא דבי דינא והכא בלצרף עדות קא מיפלגי ובפלוגתא דהני תנאי דתניא אין עדות מצטרפת עד שיראו שניהן כאחד ר' יהושע בן קרחה אומר אפי' בזה אחר זה אין עדותן מתקיימת בבית דין עד שיעידו שניהם כאחד ר' נתן אומר "שומעין דבריו של זה היום ולכשיבא חבירו למחר שומעין דבריו:

ואמר רבי יוחנן כו'. וכרלמה לר"י דר' יוחנן עיקר דבריו להך מתניתין (נ) והייט דקתמר דברי הכל היינו רשב"ג ור' אלעזר דליירו בעורכין ולהכי לית ליה קל מצני הכא ס"מ היכא דחזקה דכשרות לגבי היכא דחזקה דכשרות לית ליה למר כדמצני לגבי ר' יוחנן (קדושין דף עג:) גבי נתמנה היה לומר זה כהן לתמניתין דהכא קלי ולא"ת כיון דתמניתין דהכא קלי היכי פריך מינה התם ובפ"ק דגיטין (דף ס. ושם) דלמת הא דקתמר ר' יוחנן לין ערער פחות מכשיר הייט משום דליכא עד לחד למכשיר וי"ל דהגמ' ידע דר' יוחנן מייתי כדמסיק דילת עליו קול שהות כן גרושה וחת"ל כא עד לחד למכשיר להכשיר הקול ותו לי תרי כו' ובכ"ג אמר רבי יוחנן דלין (ד) פחות מכשיר ותע"ג דעד לחד שהכשיר והקול כליתקנו דמי שהרי העד גרוע מן הקול אם לא למחוק שהרי הקול פוסל והעד לית ליה פוסל": **אין** ערער פחות מכשיר. לא כא לחפוקי ללת עד לחד לבטל קול פוסל כדמסקינן: **ונפק** עליה קלא ותחזיניה. לאו דוקא תחזיניה ללת כלומר ממילא ירד לבי דוקא תחזיניה לחתי לסקיניה והת"ל ליכת זילותא דב"ד ולית לימיר ליכת זילותא ללת כשהוציאו ב' פעמים דבשמעתתא מוכח דלפי' בחדא זימנא ליכת זילותא ל"ש הכא גמוכה קאמר וליכת זילותא דב"ד ללת היכת להוציאוהו על ידי עדות אבל בהכלה שנ" הקול ליכת זילותא: **ואתא** מד סהדה ותחזיניה. ותע"ג דתמרינן בפרק המגרש (גיטין דף פט.ושם) דלת מבטלין קלא בגבי גרושה לכהן מכוח דלית ליה הקנה לבל הכת דלי לת מסקינא ליה פסול לשולם מבטלין לי נמי בתרומה דרבנן הקילו: **אבל** מסקינן ליה. דלוקי תרי בהדי תרי ולוקי גברא לחזקיה דמוחזק לן דלחבין כהן הוא ומימה לתמרינן בפרק הלוקח בקדושין (דף סו.) גבי יפלי המלך ויבוקע ולת נמלת היכי תמי לילימת דתרי לחתי לימחבלי ותרי לחתי לת לימחבלי תרי ותרי ניהו מלי חזיק דסמכת לחבי כמלך לחבי ולחתי לת נמלת והכתת מלי קל פריך לדרבה לית לן למימר לוקי תרי בהדי תרי ולוקי גברא לחזקיה דמוחזק לחתי לת לימחבלי ופירש התם בקונטי דחזקת התם לת מהניא להכשיר לת יכלי לפי שלין עדים בתין לפסול לת התם לכהוצה ללת להעיד על יכלי ולין נרלה לר"י דלמה לת יועיל חזקת התם לבן הוחל ולייט יכול להיות שמתת התם כשרה תם לת יהיה הבן כשר ועוד דהכת ת"ע דעל הבן מעידים לפסולו מהניא ליה חזקת התב להכשירו ונרלה לר"י דהייט טעמת מקום דמסקינן בפ' ר' לחין (יבמות דף ל. ושם ד"ה תרי) דכל תרי ותרי הוי ספיקא דרבנן והתם נמי הוי ספיקא דרבנן ולהכי פריך התם סמוך לחבי דמי דמלוכיית לחתי: לוקי תרי בהדי תרי ולוקי לימתת לחזקה מ"מ מלרבנן יש לפוסלה והכת דתרומה דרבנן הקילו להחזיר בה בתרי ותרי ולוקמיה לחזקיה והת דלמר לעיל גזים לומרים מת וכ' לומרים לת מת כו' לבל נשלת ולח"ב כלו עדים לת תלת ת"ע דתרי ותרי ספיקא דרבנן היל ומהלוכיית דלחזקת לחוזקה לחוזיל לשם ס"ס ולין לה לחזקה להוזיל לשם ס"ס ולין לה לחזקה דלחזקת לח

אמאי קא סמכת להאי שטרא דלמא חספא בעלמא הוא.
דיתמי ליהמניה במיגו דאי בעי אמר שטרא מעליא הוא
ותירץ ר"י בר' מרדכי דלא אמרי' מיגו להוליא ממון (כ) ומה שהוא
מוחזק בקרקע חיוב כלום דקרקע בחזקת בעליה קיימת כיון שלקח ממנו
שטר ולא חזקה מלא כדברים בעלמא
שאומר שטרא מעליא הוה לי ואיבדתי
ולא אמרי' מיגו מלא להחזיק ממון
שיכול לפטור עצמו ע"י מיגו לי כמי
שם יש לו שטר או חזקה וזה כח
לפטול לחייבו לו זה יכול לקיימו ע"י
מיגו כמו קמי דידי זכה מיכך מיגו
דלי בעי אמר מיכך זכיתיה ולכלמיה
שי חזקה ואין נראה לר"י מדלא
מפרש טעמא הכי בהדיא משמע
דלאו משום הכי הוא ונראה לר"י
דטעמא דרב יוסף דלא אמרי' מיגו
הכא כיון דליש ליה הכא מיגו מ"מ כ
שקר מחלה שהלך לשקר מחלה ואומר
והא שטרא מ"מ משום הכי לא אמרי'
הכא מיגו משום דהוי חזר וטוען
דמעיקרא טען והא שטרא ועתה חזר
בו ומולה דחספא בעלמא הוא לגמי
שטרא מעליא הוה לי':
והלכתא כוותי' דלכה בתרעא.
רבינו שמואל פירש
דמספקא ליה כמאן הלכתא ולריך
לדחוק ולפרש ולחלק בין ספיקא דאמרי
ותרי לספיקא דהיא הלא לאוקמה
בחזקת מרא קמא כמו בנכסי דבר
שמואל דלאמרי' (בתוספות דף כ.) לוקי
תרי בהדי תרי ולוקי נכסי בחזקת כר
שמואל הכא הוו תרי ותרי כמאן
דליתנהו דמי ולוקמי' לרעא בחזקת
מרא קמא לכל הכא דמספקא לן דילמא
כמאן הכא לא שייך כולי האי למימר
לוקמה בחזקת מרא קמא ועוד דאיכא
המוחזק ודוחק הוא ועוד דהלכתא
כמאן דלגמרי פוסק כרבה ולא
מספק לפי' עכר כרב יוסף בדיעבד
לא עבד וגראה לר"י דהייט טעמא
דהלכתא בתרעא כרבה ולרב יוסף
בזוזי משום דלאמרי' מיגו לאוקמי
ממונא וחיים לן לאוקמי תרעא בחזקת
מרא דקיימת הכתם והכהוקב (בתוספות
דף פה.ושם) דלאמר מינו דיכלי למימר
לא היו דבריס מעולם יכלי למימר הכי סיטולתי ניהו חף על גב
דמינו להוליא לא אמרינן שאני התם דלחיכא שטרא
נפק עליה קלא דקא לכיל תרעא דיתמי. פירום יצא הקול שהוא
של יתומים לכל אין לפרש דילמא הקול דמתחלה היה של לחייבה
לכל עכשיו לא היו יודעין דת"ב הוה מלי למימר לקוחה היא בידי
אמור

אמר ליה "שטרא זייפא הוא, נחזי לחיש ליה
לרבה "אין שטרא זייפא הוא מידו שטראמעליא
הוה לי ואירכם ואמינא אינקוט האי בידאי
כל דהו" אמר רבה מ) "מה לו לשקר אי בעי
אמר (ו) (לימ) "שטרא מעליא הוא" אמר ליה
רב יוסף אמא" (ז) סמכת, אהאי שטרא,האי
שטרא-חספא בעלמא הוא להוא דאמר (נ)
לחבריה הב לי מאה זוזי דמסיקנא בך והא
שטרא" א"ל "שטרא זייפא הוא" נחזי לחיש ליה
לרבה "אין שטרא זייפא" (ו) מידו שטרא
מעליא הוה לי ואירכם ואמינא אינקוט האי
בידאי כל דהו" אמר רבה מה לו לשקר אי
בעי אמר ליה "שטרא מעליא הוא" א"ל רב
יוסף אמא" קא סמכת ,אהאי שטרא, האי
שטרא-חספא בעלמא הוא! אמר רב אידי בר
אבין הלכתא כוותיה דרבה בארעא דהלכתא
כוותיה דרב יוסף בזוזי: הלכתא כרבה בארעא
דהיכא דקיימא ארעא תיקום "והלכתא כוותיה
דרב יוסף בזוזי דהיכא דקיימי זוזי לוקמי :
והיא ערבא דאמר ליה ללוה הב לי מאה זוזי
דפרעתי למלוה עילוך והא שטרא" אמר
ליה "לאו פרעתיך? אמר "(ס) "לאו הדרת
שקלתינהו" מינאי" ,שלחה רב אידי בר אבין
לקמיה דאביי כי האי גוונא מאי? "שלח
ליה אביי מאי תיבעי ליה הא אידך דאמר
הלכתא כוותיה דרבה בארעא והלכתא
כוותיה דרב יוסף בזוזי דהיכא דאוקמו זוזי
לוקמו, "וחזינן ליה לי"ל דא"ל "הדרת אוסתינהו
מינאי" אבל א"ל הדרתינהו ניהלך מחמת דהוו
שייפי וסומקי" אכתי איתיה לשעבודא דשטרא.
רבא בר שרשום נפק עליה קלא דקא אכיל
ארעא דיתמי, א"ל אביי "אימא לי איני, גופא
דעובדא היכי הוה? אמר ליה "ארעא במשכונתא
הוה נקיטנא מאבוהון דיתמי והוה לי
זוזי

אמר ליה שטרא זייפא הוא. השטר מוזיף וגם שני מזקה לה החזקה:
נחזי. בעל השטר: **לחיש לרבה.** בגמח שלח (ו) שמע ממערער: **אין**
שטרא זייפא הוא. פי' ר"ל לאו שטרא זייפא ממש אלא כמו שטרא
זייפא שלח נכתב על מכירה זו ומאי ניהו שטר לחמה, דהוה בטל,
מיהו לי לאו דאודי בטעמיה דאובד
דשטרא זייפא הוא לאו כל כמיניה
שהרי העדים מכירים חתימת ידיהם
ומשום הכי אמר רבה "מה לו לשקר"
ואומר שטרא מעליא הוה לי ואירכם
ליתא אלא שטרא לאו זייפא הוא דלי
קנה בעי לקיומיה מקיים ליה (ל"ק)
חלקא לפרושי זייפא שטר מוזיף ממש
עלייהו דחתמי ליה העדים כסבורים מחתימת ידיהם היא
ומקיימים אח השטר ולכך מלי
לקיים אח השטר ואומר שטרא מעליא
הוא אלא שהעדים מקרים
שחתמו לו, ורבנן סבירא: **לחיש ליה**
לרבה. גרסינן לרבה מלך מקמי דרב
יוסף דלחמרינן בשלהי דבכורות
(דף סה.) והיה רב יוסף חביבו מקמה
ו: **לאתי הא ממלא אפסי שטרא.**
להא שני מזקה ליכא והאי שטרא
חספא בעלמא הוא (ו)ובין דלאודי
לאודי ולא רמי לאחר מה לו לשקר
שנגמלה שחתי טעמים יכולים להיות
אחת חולה שהוא מוטן ואחלה שהוא
היה יכול לטעון ולא טען דלאמרי' מינו
אכל הכא דמי למה לו לשקר במקום
עדים שהרי כל כמו ומזקה בקרקע
זו על ידי האי שטר הוא והילך נאמר
מה לו לשקר בשטר זה לי בעי לאמר
שטרא מעליא הוא, והלא מודה
שהשטר פסול והולחת בעל דין כמאה
עדים ואילו בלא שני עדים שאמרו
שהוא פסול ליכא הוו מה לו לשקר:
כב' לי מאה ווי לי. כפלוגתא דלעיל
ובאותם הטעמים: **כלכתא כוותיה**
דרבה בארעא. באותו דין לאחזן
ללעיל מספקא ליה לרב אידי בר
אבין טעם על מי מטעימים נראה
יותר הלכך פוסק בראחזן כרבה
דאמרינן מה לו לשקר! ויעמוד על
מקחו **דכיון דלא אחכריו טעמיהם**
על רבה ורב יוסף, המולית מחכירו

עין משפט נר מצוה

לו א מיי' פמ"ו מהלי מלוה ונשוכ הלי ה סמג עשין נה טוש"ע ח"מ סי' קמו סעיף כה :
לז ב מיי' פי"ד מהלי מלוה ולוה ו סמג עשין נה טוש"ע ח"מ סי' פב סעיף ד :
לח ג ד מיי' שם הלכה ח ופמג שם טוש"ע שם סי' ע סעיף ג :

[וע' תוספות ד"ה ב. ד"ה וזה]

רבינו גרשום

אמר ליה שטרא זייפא הוא. אומר לו שטר מכירה זייף הוא. ואיבד שטרי דזייפא הוא. והלכ'כוותי' דרב' בארעא דאמרינן מה לי לשקר משום דרגון דמחזיק הוא בארעא תיקים ברשות מאן דמחזיק בה דאוקי ממונא בחזקת מריה ולא מספקינן מיניה עד דמייתי אידך ראיה דלא ובנות ניהליה. והלכ' כוותיה דרב יוסף דאמר האי שטרא חספא בעלמא הוא וארקאי' זוזי ברשות דמחזיק בהן דאמרינן היכא דקיימי זוזי לוקמי ולא מספקי מינייה. מאי תיבעי ליה להאי רב אידי ב'ראבין והא איתי נשפיה אמר הלכתא כותי' כו'. ודבי מילי דאמרי' בזוזי היכי דקיימי לוקמן היכי דאמר האי ערב הדר ואזיפתינהו לך דמכל מקום מודי דפרע ליה לזה צבול אי אמר הדרתינהו לך מחמת דחזו שיפי וסומקי שנתגרדו זה בזה ונתגלו נושאיהן אבהי איתא לשעבודא דהאי שטרא ואית ליה לשטרא למגביה האידך בפרעון :

[כתוספות פה.]

ערב קבלן ת"ש כגון שאמר המלוה בשעת ההלוחה ממי שאלוה לפרע: **וסף שטרא.** שטר שהיה לו למלוה עליך והחזירו לי לפי שפרעתי
חובו והרי אתה משועבד לי בשטר זה כמו שהיית משועבד לו: **אמר.** לוה לערב וכי לית ליה פרעתיך בתמיה: **לאו סהדים ושקלתינהו מינאי.**
וכמי שלית פרעתא דמי ולוה לית ליה הודה לו בכך: **כפ"ג מלי.** דלית דמי כל כך לשקול מלוה דלעיל דפסקינן כרב יוסף דהשם מודה היה בעל
השטר שאמר לאחר היה לו ונאבד ולקח אח זה להיות בידו לזכות ולחפי לרבה פסול הוא דלית ליה כה"ג כגון שאמר לאחר היה לו ונאבד
לקיימי **זוזי תיקום** לבעל הבית שהיה לערב שטר אחר מעולם כי אם זה להלכך אע"ג דפרעינהו כיון דהדר שקלינהו לית ליה פרעינהו דמי
וחייב לפרעו **לו דלמא** מ"מ מודה הוא שפרעו וקיימת לן "שטר שלוה בו ופרעו ליט חוזר ולוה בו שכבר נמחל שעבודו והלי שטרא חספא
בעלמא הוא: **שלח ליה מכיי וסף לה סוה דאמרת סלכתא כוותיה דרב יוסף בזוזי.** ממעיט מהכא דשטרא זייפא דליכיי כה רבה ורב יוסף
לאו זייפא ממש דהוה שקר וכי זייף וכתב בכה"ג לדברי הכל ואפי' לרבה פסול הוא דלית ליה כה"ג כגון שטר פרוע שנמחל שעבודו לו כגון
שטר לאחה שלח ניתן ליכתב בהן פליגי רבה ורב יוסף ואביי משום דאביי להאי שטרא דליכיי ביה רבה ורב יוסף ואמר כיון
דמוחר הערב (ס) דפרע ליה הדר ושקליה להכא זוזי אע"פ שהשטר ביד הערב לא מחייבינן לוה לשלומי כן פי' ר"ח ולי נראה דה"ה
לזייפא ממש ולפסיק גמרא ואוזיל: **ופ"מ.** דלחמרינן היכא דקיימי זוזי חיקום ולא מיחייב ליה לפרוע לערב' היכא דטעין ערב דלאמר לעיל
דלאמר פרעתיכהו מבעי' לערב נופיה מוקה שהשטר ביריו שמא **אבל.** לי טעין ערב' לי לאחם מעות
עלמן משום דהוו זיופי ושקר ולא היו יוצאין בהוצאה כמו השם מפנכו של מביריו (ג"ק דף פת.): **ומומקי:** בהדיא נחמקן יותר מדאי
נחלה שעדיין לא פרעו: **מלכי ליחים לשעבודא דשטרא.** וכאילו טעין לא פרעתני דמי (ל). **שרשום נפיק עליה קלא דקאכיל ארעא**
דיתמי: כדמפרש לקמיה דבמשכון היה אלמו עד שיבעיו שכלו שני מפנכתא והלכך נפק עליה קול של עדות אחת דמהשתא לאכיל ארעא דיתמי:
מפנכתא. וגבאי מלוהון הוה במפנכתא דסורא דכתבי הכי "מקלם מניח אלין חיפוי ארעא ובימי אחביהם אכלתיה שני חזקה:

הגהות הב"ח

(ה) גמ' לי כעי למר שטרא כ"ל וחיכא ליה ממחק: (ו) שם למאי קא סמכת: (ז) שם זייפא הוא מיהו דלמר ליה לחכריה: (ח) שם אמר ליה לאו הדרת: (ט) רשב"ם ד"ה מיהו וכו' אלא ימחק וכו' ד"ה ממאי וכו' דכיון דלודי: (י) ד"ה כה"ג מלי וכו' מלוה זו הלכך: (כ) ד"ה אלא שטרא וכו' דמודה הערב דליפרע אלא: (ל) ד"ה כיון כר שרשום נפיק: (מ) תום' ד"ה למאי וכו' ממון מחזקתו דמה שהוא מוחזק:

א) [לעיל דף לח. וש"נ]

עוד אמרינן גביה שמחייב לי שלין מכסן עליהן ולמרי לאחר שכלו שני מכסנתא הם לחזיר הקרקע ליחומים ואחלל להם חוב שיש לי על מכיהם נרוך לפי ליכבע דלמור רבן הבח ליפרע כו' **ותני"פ** שיש **בידי שטר חוב**, מחוייבי שבועה: **מכבשה**. תעלים לותה: **לקוחה היא בידי**. דהא מלכליהם שני חזקה כתיו לחבירו: **מתימנגא**. בלא שבועה לאין לבעיון על הקרקעות ועול לחזקה שלא שיש במקום שטר קיימת: **אמר ליה**. מכיי הא לחכמה בדעתך לפי בעיגא לקוחה היא בידי, כיון דידיעת מילתא דמסכנתא (ו) לימנמים בה לא מיש למיטען לקוחה היא בידי דהא לימא קלא ועוזות דלרעת דימני היא להשמת שלימו שני מסכנתא וכיון דידעת דלימ קלא עלך עלך לרעת דלא מסכנתא היא נבך ולא לקוחה, לין לך מחשה גדולה מזו והיה לך להוסר בשטרך הלכך זיל הדר לרעת לימני השמת וכי גדלי יתמי היכו כני מיעבד מלוה דהייט מכן שלא עשרה שנה ולילך דהוי חייב במלוה לשמעי דידת בהדייהו על שטר חוב שיש לך על לביסם שבבע ומיטול כדין הבח ליפרע מנכסי היחומים לכל זמן שהם קטנים לין יורדין לנכסיהם לגבות מהן כדלמרינן בערכין בפרק שום היחומים (דף כב.) לין מזקקין לנכסי יחומים חל"ב רבים חוכלת בהן ובדפסיק החם בבח הלכתא לין מזקקין לנכסי יחומים ושם לחמר מנו טוענין הלכך ממחינין להם עד דגדלי דהייט מכן י"ג שנים ולילך כדמוכח החם והא דלמרינן כפ' מי שמת (לקמן דף קנו.) ולמכור בבכסי לבין עד שיהא בן כ' ה"מ שמוכר לעורך הוכחתו לבל לפרוע חוב לבין בים דין מוכרים מבן י"ג ולילך ולי גמי מלוה על פה היא כי גדלי ליכחבי דיעת בהדייהו ויכבע ויטול כדאמר רב פפא בבמועתא בתרייתא דמביאין הלכתא מלוה על פה נוכה מן היורבין וכבי מילי שיש עדים שהלוהו ויכבע שלא פרעו ויטול: **אמר רבינא אמר רב חסדא**. ומהור שלא טלא מי קרוב יותר המחזיק לומיו הלים בקרקע לפי שהיה לשם יותר כדאמר רב נחמן לקמיה גבי זה לומר של לבומי וזה לומר של לבומי, כל דלמים נבר: **לפוף**. שנה לו שנחים: **אודי ליה**. ההוא מחזיק לרב לידי בר לבין: **אוקמה רב חסדא בידיה**. דרב לידי: **מ"ל**. רב לידי לרב חסדא: **להדר לי**. ההוא נברא פירי דלכל מההוא יומא עד השידנא מן היום שמת קרובי שלכלם שלא כדין: **אמתן קמתכא**. לזכות בלינן: **אמתן**. שהוחלת פיו שמורה עכשיו שלחה קרוב יותר, והא לימו לחמר עד השמת לינת קרובת טפי ולכל פירות בדין 'כל דלמים נבר' חם שמעתא הני היא כמו שנתבאר לך (ו) לת הלינן מדעתו לף על פי שלא זכית בו מן הדין:

כיון

זוזי אתרינני גביה ואבלתה שני משכנתא אמינא אי מהדרנא(פ)(לה)ארעא ליתמי ואמינא דאית לי זוזי אתרינני גבי (ג) (ואבוכון אמור רבנן א"הבא ליפרע מנכסי יתומים לא יפרע אלא בשבועה (נ) (אלא) אכבשיה לשטר משכנתא, ואוכלה שיעור זוזי דמיגו דאי בעינא אמינא לקוחה היא בידי' מהימנא, כי אמינא 'דאית לי זוזי גבייכו' מהימנא, א"ל "לקוחה (ד) בידי' לא מצית אמרת 'דהא איכא עלה קלא דארעא דיתמי היא, אלא זיל אהדרה ניהלייהו, וכי גדלי יתמי אשתעי דינא בהדייהו: קריבה דרב אידי בר אבין שביב ושבק דיקלא. רב אידי בר אבין אמר "אנא קריבנא מפי (ה)(דההוא) גברא אמר "אנא קריבנא מפי' (ו)לסוף אודי ליה 'דאילהו קריב מפי' אוקמה רב חסדא בידיה, א"ל "'ליהדר לי פירי' דאכל מהדוא יומא עד השתא, אמר "זה הוא שאומרים עליו אדם גדול הוא-אמאן קא סמיך-מר, אהא, הא קאמר 'דאנא מקרבנא מפי' אבבי ורבא לא סבירא להו רב חסדא-

כיון

בידי שבועה היסם לעולם לריך דכיי דלין נשבעין על הקרקעות מדאוריימא מדרבנן נשבעים כמו שקדקד רב הלי נחמן מהגיה להכותב (כתובות דף פז.) הפוגמה כתובתה ועד לחד מעידה שהיא פרוע לה תפרע הלא בשבועה שבר רמי בר חמא למימר שבועה דאוריימא חמר רבא שמי חשובות בדבר כו' ועוד דלין נשבעין על לפירת שעבוד הקרקעות הלמת המדרבנן נשבעין ו"ה שבועה היסת דמ"שום לומר דלין נשבעין שבועה היסת הלא היכא דלבל הכא לאו טענת בדי הוא שלין ולחי ליחומים שהקרקע זו היא לקוחה בידו הלכך לי הוה טוען לקוחה היא בידי לה הוה לריך שבועה היסת:

לקוחה היא בידי לה מלי אחרת. לף על גב דלי הוה אחר לומר לקוחה היא בידי הוה נחמן מ"מ לה הוי מיגו והכי פירושו דלא מלי אחרת לומרת לה היית יכול להעיז פניך ולומר כן כיון דנפק קלא ולין כאן מיגו וכעיגן זה יש בפרק שני דקדושין (דף כ.) ומה אם ילכה לומר מוכ לומר בשלמא לי מלי לומר לה מלוי נפשיה דשיעת פי' לימו לומר בדלון מוכ לחייב ולין כאן מיגו לבל ולחי אם לחמר מוכ הייבי בשלמא אי אמרת קרוב ולגן מיגו לבל ולחי אם לחמר מוכ הייבי בשלמא פסיק ליה כשלמא אי אמרת קרוב ולגן מיגו לבל ולחי אם לחמר מוכ הייבי אלא אי אמרת לי מלי לומר לה מלוי נפשיה דשיעת פי' לימו לומר בדלון מוכ לחייב ולין כאן מיגו לבל ולחי אם לחמר מוכ הייבי פסיק ליה כשלמא אי אמרת קרוב ולגן מיגו לבל ולחי אם לחמר מוכ הייבי **קריבה** דרב חידי שבק דיקלא. לי לת גרסיגן לת שבק דיקלא ל"ג שלת היו לו בנים והקרוב יותר יורשו ולי גרם לקריבה יש לומר שהיו לו בנים להכי לימלריך ליה למימר דיקלא לקריבה: **ה"ג** לסוף אודי ליה. ולת גרים לחיהו קרוב טפי לתת לת היה רוצה לחלוק עם רב חידי ונתן לו הדקל בחנם ולת בבבול שהיה קרוב יותר ומשום הכי קלמר רב חסדא הת חיהו לחמר לתת קריבת טפי שמלטו נתן לך ולת בבבול שהיה קרוב יותר ולחבי ורבח סבירי כיון דלחודי לודי (ו) ומסחמת לת היה מוחל לו לתת מפני שהוח יותר קרוב ולגן לודי לחוק הוח וכן סבירת לחבי ורבח ולין לפרש דגרסיגן דלהיהו קרוב טפי והיה טוען (כ) דלת לכל פירות ולרב חידי היו לו עדים שלכל והת דקלמר ליהו קלמר לתת קריבת טפי פירות מעיקרת והלילו וכן הסחת נמי מהיגן במלי דלמר לתת שלכל הכלה במיגו שלת היה מודה ום"ל דלחמרין מיגו במקום עדים כדבסמוך דל"ב הוה ליה למימר הת חיהו (נ) לחמר לו לחבירו ולי בעי לחמר לתת קריבת טפי ועוד ת"ב הוה ליה לאחוקי נמי הכת בהלי ליכמי בסמוך לחבי ורבח לו סבירת להו הת דרב חסדת [מה לי לשקר במקום עדים לו לחמרין] וגירסת ר"ח נרלה לר"י עיקר דלת גרים לסוף אודי ליה שלת נרם קרוב טפי שלת היו מעידים שרב חידי קרובו היה טפי מהשתא גברא שלת היו מעידים שרב חידי קרובו היה וההוא גברא לת היו מכירים שם הוא היה קרובו לו ולת היה לו שום עדי קורבה ולפי' (מ) נרם טפי מלינו לפרש טפי מכל לותם שהיו העדים מכירים לכך לוקמה דבר ליה במיגו דלי רב חסדא בידיה דרב חידי ולי היה ההוא גברא ספק היה הפירות כיון שהכל ורב חסדא פבר ליה במיגו דלי בעי לחמר לו לבלי כי לחמר נמי לבלי ודידי לבלי מהימן (נ) ורבח ולחבי סברי כיון שהכל פירות ולודי מיב לשלם ולת מהימן במיגו הולל והקרקע יולת מחמת ידו מן הדין דבקרקע ליכח מיגו ול"ת והת לקמן (דף נה.) לחמרין לי דמיגו (ס) נרבי לבח לחד סהדת ולחרינן קנין ולפירי דכמסורה שהכל פירות ולילכת חד סהדת שחייב לשלם מתוך שלינו יכול לישבע שהכל לי ליכח חד סהדת לת היה מיב לשלם ולמחי נימא כיון שהקרקע יולת מחמת ידו גם הפירות ישלם ו"ל להתם מיירי שלומר שהכלה שלם שנים והעד לינו מעיד שלת מעידים להתם ולחי לי לת הוה חד סהדת פשיטת דפשוט לע"פ שהקרקע יולת מחמת ידו דלי מהימן כמחי דלמר דלהכלה שלם שנים לת היה נע להוליא הקרקע מידו כיון דלהכלה לני חזקה ולילכת למימר דלחמרין ו שהכלה שלם שנים הבל לת נחמין שלהקה שלת בגזל שהכלה כדלמרינן בהמזקין (גיטין דף נד. ושם) דנחמן לחה להפסיד שכרך ולין לחה נחמן להפסיד ספר תורה ללת דמי להחם

(ע) (לף על פי שספר תורה) כיון שהוח יש עדים שנכתבו לשמן (פ) מ"מ מפסיד שכרו כיון שמודה שלין חייבין ו כלום:

ולי

א) כתובות דף מ. [(עיין מ: ע"ש הוס' ד"ה לפ"ג גיטין נד:) : ב) (ועי' טוסלת סרי"ף וסכמ"ס) :

הגהות הב"ח

(ו) גם' מסורת הש"ס כ"ל ולחיכת לה מחמת : (ב) שם גבי מכוכין כ"ל ולחת"ד ממחק:(ג) שם שלת עשרה בשבועה שכבעים לשטר משכנתא בידי ולוכלה שיעור זוזי כ"ל ולחיכת שלת במחק:(ד) שם לקוחה היא בידי : (ה) שם שלת קריבנא מפי לחת שהוא סהדא גברא: (ו) רשב"ם ד"ה ת"ל לבי וכו' דבמסכנתא לת נחית וכו' לין ב"ד יורדין וכו' כי גדלי יתמי ליתחבי וכו' שיש עדים שבלוהו ויבבע. ר"ב שלמה מבלין דלחבי' מת הוך שהזמן לא גבי מיתומים קבנים בלא שבועה דכיון שבם קבנים חייבין מפי לגבלי וכך היא דעת ר"י כפ"ק סוף דף כ' ד"ה ולחבי' מיבמי וכ"ב בשבועת קבנים גבי כמת הוך הזמן דלא חייבינן לגבלי הוך הזמן וכך היא דעת רוב בגלונים והכי נקטינן : (ז) ד"ה מהאי וכו' בעיגן לת בלילן : (ח) חוס' ד"ה תמר וכו' דמסרם בשלוכי כ"ל ולינת מעמת עמתק : (ט) ר"ח מככיש וכו' וגזלן דידמי' דמעיקרא גזל סדם הוי: (י) ר"ח ה"ג לסוף וכו' לודי דמסכמת: (כ) בא"ד שלת לכל פירות ולכ לודי היו לו עדים שלכלכו ולקמר רב חסדא הת היכו קלמר לתת קריבת טפי: (ל) בא"ד כת היכו לחמר וכו' ושוד דהוה ליה למיפרך ולמסוקי נמי כ"ל ולינת ת"כ עמתק : (מ) בא"ד ולחיכו לי גרסי: טפי : (נ) בא"ד מהימן ולחבי ורבח סברי : (ס) בא"ד לי דמיגו כת דרבי לחת לחד : (ע) בא"ד דלת דמי להכי בסבר הוה כיון כ"ל ולינת לת"ם עמתק : (פ) בא"ד ומכל מקום :

ל) א מיי' פי"ל מכלי מלוה הלכה ו סמג עשין פד עוש"ע ח"מ סי' קמ סעיף יז :

מ) ב מיי' פי"ל מהלכות טוען הלכה ח ועיין בהגהות ומגיד משנה סמג עשין לה עוש"ע ח"מ סי' קמג סעיף כח :

מא) ג מיי' שם סמג שם עוש"ע שם סעיף ג ובסיף הכ ובסי' קנ סעיף תוש"ע שם :

מב) ד ה מיי' שם עוש"ע הלכה ג סמג שם עוש"ע ח"מ סי' קלג ס"ל:

הגהה נלוזאל

הבא שהתיק הקרקע ואחר שנתיים הוצף לבי אינו מאניד לן אחזת קרקע מפני שהוא קרוב שפי (מאוכ) אף לין הכיות של אותם שנתיים שאכלם לאחרין אחרנא

ר"חשקא אבבי זוגא

רבינו גרשום

וכי נדלי יתמי אשתלי דינא מהדייהו משום האי דקאמרת הבא ליפרע מנכסי יתומים (קבנים) לא יפרע אלא בשבועה לא יפרע דהכי קי"ל אין מוציאין מנכסי יתומין אלא ב) לאכילת רבית: לסוף אודי ליה ההוא גברא דחמים דלא הוי קריב ליה כותית. א"ל רב חסדא זהו שאומרים וכי אמאי קא סמך מר אשלחית דהאי דשודי ליה השתא.בומן דהוי אניל לתו לפירי הוה קאמר דאנא קריבנא מפי ובדין אניל הלא מהדר לך דמי פירי. ואבבי ורבא לא סבירא להו רב חסדא אלא כיון דשודי אודי :

כיון דאודי אודי: א) זה אומר של אבותי וזה אומר של אבותי, באו אייתי סהדי דאבהתיה הוא ובאו אייתי סהדי דאכל שני חזקה, אמר רב חסדא ב) מה לו לשקר אי בעי א"ל מינך זבינתה ואכלתיה שני חזקה אבי ורבא לא סבירא להו הא דרב חסדא מה לי לשקר במקום עדים לא אמרינן ההוא דאמר ליה לחבריה מאי בעית בהאי ארעא? אמר ליה מינך זבני ואכלתיה שני חזקה אלא אייתי סהדי דאכלה תרתי שני ג) אמר רב נחמן הדרא ארעא והדרי פירי; אמר רבי זביד אם טעון ואמר לפירות ירדתי נאמן לאו מר ד) אמר רב יהודה יהאי מאן דנקיטנן בולגא וחובליא (ו) ואמר איזיל איגדריה לדיקלא דפלניא דזבניה ניהלי מהימן ה) (אלמא) לא חציף אינש דגזר דיקלא דלאו דיליה הכא נמי לא חציף אינש למיכל פירי דלאו דיליה, או הכי ארעא נמי ארעא, אמרינן ליה אחרי שטרך, אי הכי פירי נמי? שטרא לפירי לא עבדי אינשי. ההוא דאמר (ג) לחבריה מאי בעית בהאי ארעא א"ל מינך זבנית ואכלתיה שני חזקה אייתי סהדי דאכלה תלת שני, סבור רבנן קמייהו דאבי למימר היינו נסבא דרבי אבא ז) דההוא גברא דחטף נסבא מחבריה אתא לקמיה דרבי אמי, הוה יתיב ר' אבא קמיה אייתי חד סהדא דמיחטף חטפא מיניה, אמר ליה אין חטפי, ודידי חטפי אמר רבי אמי היכי

ואי טעון ואמר לפירות ירדתי כו'. פי' תחלה כי ס"ל מתי בעית בהאי ארעא ע"ג דבשעה שהכל היה בעל הקרקע יכול לעכב ולא היה נאמן לומר לפירות הורדתי אפ"ה מתי תירית משום דלא חניף ליה מקום דמפיס מידי דהוה למטלטלין שאין עמוין להשתעל ולהסכיר דלי למר לקוחין הן בידי נאמן וי"ל דאיכא טעמא דלא חניף אם לקחן והגיה ברבות שאין על דלא מפיס בהן וא"ת כי לא אמר נתי לפירות ירדתי אלא דאייתי סהדי דאכל כ' שנים כי הך דשמעתין יהא נאמן בטענתיה במינו דלי אמר לפירות ירדתי אין פירכא היא דאין זה מינו שהרי בא לקבוע גם הקרקע ודוקא פירי דאמרי שאין הלכי אבל פירי דשנה שניים לא הלכי דאי מהימן במאי דאמר שאכלה שלש שנים גם הקרקע היה שלו:

איזיל ואגדריה לדיקלא. פי' לגדור סמכים שעל הקל דגדירה שייכא בתמרים ולא לירקות בקיצור הקל דא"כ ס"ל למימר ואיקטליה כדאמרי' בפ' כל הנשבעין (שבועות דף מז. ושם) תר"כ האי מאן דנקיט בלגא ואמר ליזיל ואקטליה לדיקלא דפלניא כו' וכרבה לר"י וכריב"ם שאם היה בא לקנות הקל עלמו לא היה נאמן דדוקא פירות הוא דעבדי אינשי דמזבני אבל קל לא אין דרך בני אדם למכור לקוץ מדע דאמרי' בפ' החובל (ב"ק דף נא: ושם) שורי הרגת בעיניתי קללת תחה אמרת לי להרגו תחה אמרת לי לקללו פטור ופריך ת"ש לח שבקה אי לכל בריה וכו' משמע דליכא נאמן במינו דלי בעי אמר מכרתי לי לקללו: **לא** חניף ליכא. ולפ' משום דקאמר בפרקמטיא ליזיל ואגדריה קאמר דלא חניף דלחפילו ליקח בשעת נמי שייך לא חניף ליכא אם לא שלקחה דרך גזיזה:

אי הכי לחפילו לדעת נמי. למאי דפריכית לעיל דליתו נאמן לומר דלא חניף בפירות שלקח כבר אבל מכאן ואילך ליתו נאמן לחפילו בפירות ת"ש דתנורת (ה) בפירי לא עבדי אינשי לגיר לפרם לחפילו לדעת אם הוא מוטן שהקרקע שלו שלקחה לו יחזיר פירות שכבר אכל אבל קרקע פשיטא שיחזיר לתיו נאמן להכי: **היינו** נסבא דר' חנא. לא תקרקע קאי דפשיטא שיחזיר הקרקע אחר שאין לו שנים עדים אלא שמא נמי לפירי מסיק וסבר שמא כיון שאין עדים אלא על הפירות שאכל ואין יכול לכפור ונימא לא מכלחי וכאילו נח לחייבו שבועה על הפירות אם יכפור ויחמר לא מכלחי ות"ש שמעינן שהחזיק בה ג' שנים כיון דאין אחר עמו הרי כאילו אינו מעיד על החזקה אלא נעשה עד אחד להוציאו פירות הכי ס"ד וטועה עד אחד מן(ו) חבי

עדות (ד) (וכו') אחכות "מיכך זבינתה ואכלתיה שני חזקה" הלכך מינו דמלי טעון הכי ויזכה בטענה זו והוא לא חשש לטעון כי טעון כמי שלא תבעתיו. **מה לי לשקר במקום עדים לא אמרינן**. כלומר כל טענה שאדם טוען כגון זה שאחר שלא תבעתיו ואחה רואה רואה נקיימה על ידי "מה לי לשקר" וטענה זו מוכחת עדים כי הכא, לא מהימנינן ליה, שהרי העדים מעידים שטענתו שקר והילך תקיימנה על ידי "מה לי לשקר" הלא ודאי משקר הוא ומזקם השלם שנים אינה כלום דהויא לה חזקה שאין עמה טענה והכי הלכתא: **חוץ ואייתי סהדי דאכלה מרמין** אין. ועדיין היה מחזר לנקוט עדות של שנה שלישית ולא מלא: **אמר רב נחמן סדרא מרעא**. לבתרמין אין לו היות חזקה: **וסדרי פירי**. של ג' השנים שאכל כדין להם לו טעון מעיקרא תנים הייתי ולפירות ירדתי דמהימנינן ליה כדלקמן-דשטרא לפירי לא עבדי אינשי והכי מילי בדאיכא סהדי דאכלינהו לפירי (א) אבל לא ליכא סהדי דאכלינהו לפירי אלא בהודאתו פיו והוא טעון דזבינתה מיכך ואכלתיהו לפירי דידי ניהו אלמא לפירי לחוד הוא דמהימן אבל לא לגופא דקרקע ולא בעבור חזקה הלכך למרה ואייב דזבינתי

היכי לידיינוה דייני להאי דינא. שלשה הן שנים מעידים לומר שחטף חייט מחייבין לומר לשלם שלש לחטוף דבר מיד חבירו ולומר שלי הוא חוטף מ"ל יש לו עדים להעמד ממון על חזקתו וזה המוחזק בו אין לדם יכול להוליכו ממנו בלא ראיה והחוטף ממנו גזלן גמור ואי נמי לא היה כאן עד אחד שחטף שחטף כי אמר נמי חטופי מיגו דלאי הוה חטפי מהימן דהכי הוא דרושים לומר שחטף שהכי הוא אמר "מיחטף חטפה" וכיון דאמר דחטפה הוה ליה כגזלן, אמר (ל) להו) רבי אבא "הוי מרחיב שבועה שאינו יכול לישבע" וכל המרחיב שבועה שאינו יכול לישבע משלם א"ל אביי כמי דמי התם סהדא לאורועי קאתי (ו) רבי אחי אחרינא בהדיה מפקינן לה מיניה הבא לסיועי קא אתי רבי אחא אחרינא מוקמינן לה בידיה, אלא אי אמרי הא דרבי אבא לחד סהדא ולתרתי שני ולפירי תלי לה במר דרבי הכא דהכא חד סהדא לסיועי קאתי אין לקרקע אלו ואין מעידין שחטף מיד חבירו אלא לתמרין אין לפירות שהרי הוא מעיד שגם הקרקע שלו והא דתמרין במסקנא תלי לה במר (ס) לדרבי אבא דלאו סהדא לחתרתי שנין ולפירי לית ליה הוה לריך למינקט ולפירי כיון דעד אחד נמי לית ליה בפירי תלי לה במר דתרתי שנין נקט נמי לחד סהדא ולפירי:

הרי מחויב שבועה ואינו יכול לישבע. ואי מוה"מ ולהיכא דאיכא בשבועה כמאי דאמר בידי חטפי במיגו דלאי הוה חטפי אי נמי לא חטפי וכי תימא דהא לית ליה מיגו מיגו דהא מסהדי דחטפי מהימן לא מהימן דהא מסהדי דחטפי מהימן לא מהימן דהא מסהדי דחטפי מהימן לא מהימן

לי בידך והלה לומר אין לך בידי אלא חמשים וחמשים היכי יודע מתוך שאינו יכול ליכנס מעלם והייט כר' חנא ומיהו איכא למימר דר"ל דמוקי מתני' כר"מ וכמו שמפרש ר' חנא הוא סבר כר' יוסי אבל עוד קשה דבשמעתין משמע דהלכתא כר' חנא דקאמר דלכאי למימר דסיימו נסכא דר' חנא וקאמר נמי אלא לי למימר לרבי חנא כו' וכ"מ ק"ל כרב נחמן בדיני ועוד תימה להתם גבי יתומים מן היתומים קאמרי רב ושמואל דאם מת זה בחיי מעלה שבועה לבניו זה שבועה ואין אדם מורים שבועה לבניו ומתוך שאין המוכעין יכולין ליכנס פעור הנתבע ור"ל פליג עליה (שם מא.) וקאמר יוכלין בשבועין שבועת יורשים ומוכלין והייט כרבי חנא דמתוך שאיט יכול ליכנס אז חובע או הנתבע מעלם הנתבע ומסיק התם לעבד כרב ושמואל עבד לעבד כרבי אלעזר עבד ומפרש ר"ת דרב נחמן סיפיר סבר כר' חנא בנסכת ובמה יש לי בידך וה"ל אין לך בידי אלא חמשים וחמשים היכי יודע ודוקא בשניהם תמודין פסיק רב נחמן כר' יוסי דאמר יחלוקו ורבי חנא בשניהם תמודין מודה לר"ש דהלכה כרבי יוסי ומעמא מעום דקנסינן שכנגדו לפי שהוא תמוך הלכך מפסיד החצי אבל בעלמא מחויב שבועה ואיט יכול ליכנס מעלם והא דקאמר התם דרבוחיט שבח"י ר' חנא לאו למימר דר' חנא סבר לה כר"מ אלא דייק כיון דר' חנא בעלמא סבר דמחוך שאיט יכול ליכנס מעלם איט לן למימר דאיט מפסיד מילתיה דר"מ דחזקה שבועה למחויב לה והלכה כר"ש בשניהם תמודים וכר' חנא בנסכת ודוקא ביתומים מקרקע דעבד כרב ושמואל עבד ודעבד כר"ת נחמן דאמר יחלוקו משום דר' חנא עלה אבל אין לפרש (ג) מעמא דרב נחמן דאמר יחלוקו משום דר' חנא דכיון דשניהם תמודים ה"ל כאילו תרוייהו מחויבים שבועה ואין יכולין והלכך כל אחד מפסיד חצי ורבי חנא סבר כיון דעיקר שבועה על הנתבע ואין יכול ליכנס מעלם הכל דה"ל כ' חנא ורב נחמן מלו סבר שפיר כרב ושמואל ביתומים מן היתומים כי מת לזה בחיי מלוה ומפסידין בני מלוה כיון דאין יכולין ליכנס ואין מוטלין כמו שמפסיד שכנגדו חמוד על השבועה החצי שאיט מוטל כשגם הוא חמוד וכפ' כל הנשבעין (שבועות דף מז.) משמע כל הסוגיא דרב ושמואל פליגי אדרב נחמן ואדרבי חנא *וע"ש ל"ע ל"ע דלרבי חנא וכן לרב נחמן מתוך שאיט יכול ליכנס תפילו התובע מעלם הנתבע כדפרי':

הדרא אדרבה דהוו מינצו עלה בי תרי האי אמר דידי היא והאי אמר דידי היא אתא חד מיניהו לבי דינא ואמר חיפסינן (ה)שתייא סהדי דדידי היא, חפסינן או לא חפסינן? רב הונא אמר חפסינן רבי יהודה אמר *לא חפסינן, אול ולא אשכח סהדי, אמר להו *אפקוה וכל דאלים גבר כלקינן או לא מפקינן? רב יהודה אמר לא מפקינן רב פפא אמר מפקינן, והלכתא לא חפסינן, והיכא דחפס לא מפקינן: **אומר** של אבותי וזה אומר של אבותי *אמר רב נחמן כל דאלים גבר נמא שמא *משני שטרות הוצאין ביום אחד דרב

[גיטין מה:] כתובות מד.

הגהות הב"ח

(ה) גמ' חיפסוה עד דמייתית:(ג) תוס' ד"ה (כפ"ה) וכל וכו' דפעמא דרב נחמן דאמר יחלוקו משום דכיון כל"ל ותיבות דר' חנא ממחק: (ג) ר"ח סהדי וכו' ואין צ"ל דמ"ה ע"י דמ"ה:

אלכי הו"ל מחויב שבועה ואיט יכול ליכנס ומעלם. כך גרסיט שיטה זו בשיטי ושוב מלאתיה כן בפי' ר"מ"ץ לשטועות אחריט ואין בהם ממש וקי"ל כהא דרבי אבא מדיליף אבעי מיפה ואף על גב דפליגי עליה רב ושמואל בפרק כל הנשבעין (שבועות דף מז.) דאמרי חזקה שבועה לפיני והמוליא מחבירו עליו הראיה ואפן ממי שהם וכן היתומים מן היתומים לא יפרעו אלא בשבועה ורב ושמואל דאמרי תרוייהו לא שנו אלא בחיי המוה אבל מת אלא בחיי שבועה לבניו ממון שהוא מחויב שבועה אלמא המוחל מחויב שבועה שלא הפקידו אלא זה ולא זה שבירא לרב ושמואל חזקה שבועה לפיני ואין כאן לא שבועה ולא פרעון ור"ח פליג עלייהו ואמר יורשין כשבעין שבועה יורשים וטוטלין דלא ס"ל לרב ושמואל ואמרי' התם התי דייקת לעבד כר"ת עבד לעבד כרב ושמואל עבד אפ"ה הלכתא כר' חנא ולא כרב ושמואל דאמריט התם הכו דלא להוסיף עלה עפו תקנה שלא להוסיף על דברי רב ושמואל ללמוד מדין זה ביתומים מן היתומים לשאר דיינין ואומר חזקה שבועה לפיני דבדין זה לבדו ביתומים מן היתומים הוא דקי"ל כרב ושמואל בדיעבד משום תקנה יתומים בני לוה דאסיקנן עלייהו שלא לפרעם מהן בלא שבועה מעלייתא אבל בשאר דיינין קי"ל כר' חנא דאפילו בדיעבד שבועה ואיט יכול ליכנס מעלם וגם ר"ת פסק להלכתא כרבי חנא: **מרגא.** ספיפה שבאהר: **אפי' אמר דידי הוא כו'.** ונלע"ד דלא זה מוחקין בה מדלא רמי עלה ממתניתין דשנים תוחזין בטלית שזה טוען עד שיהא מוכח שהוא שלו ומקום שיהא מגעת ולא אמרינן כל דאלים גבר כן פי"ח: **חיפסוה.** פן יאמרנה אבל חזקה שהחזיק בה אחר שעריב זה עליה אינה כלום דאמן שהרי שבתורת חניפה בתה לידו: **חפסינן או לא חפסינן.** מי ניימא דאפסיד לה ב"ד להא לי לא מכאה שהרי הדיינן ומפקינן לה כדמעיקרא ולא הפסיד בעל הספינה בחפיפת ב"ד כלום או דלמא לא חפסינן דלמא לא מכאה שהרי ולא הדיינן ומפקינן לה כדלקמן וכמלא שהפסיד בעל הספינה על ידיו,דאי הוה שבקינן לה דלמא הוי חליס וגבר בעל הספינה ונמלא זוכה בשלו כן ל"ל טעמא השתלה: **רב הונא אומר חפסינן.** ס"ל כרב פפא דאמר מפקינן,רב יהודה אומר לא חפסינן מפוס דס"ל לא מפקינן דלמקמיה והלכך לא חפסינן דשמא זה אין לו עדים ומקרקע הוא ומוכל וכל דוקא להפסיד אח חבירו דמאחר דהפסיד יודע הוא דפו לא מפקינן: **מ"ל חפקוה.** וכגון לאיתרמי מילתא דחפסינן לה כרב הונא אי נמי שלמרו שניהם לב"ד בהפסה ודברי הכל: **נכל דאלים גבר.** בין ברשותא בין בבה כמו שפיסק רב נחמן לפניט כל דאלים גבר: **לא מפקינן.** דמעאחר שבח ממנו יתרגלא ביד ב"ד לתיט רשאין להפקירו אלא מעכבין אותו ממון עד שידעו למי יפיזו: **מפקינן.** כעין שנאלאוהו מתחלה שלדעת כן קפסוהו אחם לא יבית עדים יחזירוהו וכל דאלים גבר: **ושלאחר לא חפסינן ושיכא דחפסינן לא מפקינן.** כרב יהודה: **זה אומר של אבותי וזה אומר של אבותי.** בין בספיפה בין בקרקע ואין עדות וחזקה לזה יותר מזה: **ומ"ש מצני שפרות פיזמין.** לפניהו על שדה אחת של רואבן שכתב שטר מתנה לשמעון ושטר מתנה ללוי ושניהם ביום אחד ונמלא שלוי זה מוחזק יותר מזה כלל ואפי' נאבדר שנשמעון בשחר ולוי אחריו בשטר אין הקדמה

דיחלוקו ומפרש ר"ת דתוחזין שאיט דיכין שניהם מוחזקים אין לנו להניח פיגזול האחד לחבירו דחציר כאילו אין יודעין פיש לשניהן חלק בה שכל דבר יש להעמיד בחזקת מי שהוא בידו כדאמרי' גבי נסכת דר' חנא דאע"ג דאמר דידי חצפי חציבין ליה גזלן וחייב לשלם כאילו הוא ברור שהיתה הנסכת של אותו שהיה מוחזק בה והא דמדני ליה התם עלים לשאר [יהא מונח עד שיבא תליהו] אע"ג דבשאר דתתם אין שום אחד מוחזק י"ל דשאר שני אין מוחזקים בו כיון דמכח שניהם נפקד ולרי"ת נראה דלאו תוחזין מדמדמי לה לשאר ודשמעתין איכא לשנויי כדמשני התם אפי' חימת ר' יוסי התם ודאי איכא למימר תרוייהו בהדי הדדי דנבהוה הכי נמי בדידן כיון דאיכא למימר לא יחלוקו אלא הוי דיעה כל דאלים גבר והא דלא אמרינן בשנים שהפקידו כל דאלים גבר משום דלא מפקינן לה מפקינן לא מפקינן לה אפסינן לא מפקינן לה אפסינן אלא מפקינן לה מפקינן לא מפקינן לה אפסינן אלא מפקינן לה אפסינן אלא מפקינן לה אפסינן אל

[דף נ' ע"ב] הקדמה בשעת חלת בירושלים דתלמוד' בכתובות" גבי ההוא עובדא דחימיה דרמי בר חמא בגפרית כתבתיהו לנכסי לרמי בר חמא וברמצא כתבתיהו למר עוקבא בר חמא ותוקמיה ביה (ג) רב עוקבא לע"פ שהוא תחרון ומשום הכי טעמא חלו בירושלים יתבי דכותבין בשעת וכיון שלא פירש לו לרובן

[קדושין פה. וש"נ] לשמעון הצעה נמלא שלא זיכהו בכתב זה עד הערב הוחיל ולא נתפרש בו שעת שתרים ונמצאו שניהם שוין: **יתלוקו**. דספיקא הוא וליכא למימר הכא המוליא מחבירו עליו מ' מוחזק (ג) מחבירו: **שודא דדייני**. לתותו שיהא נוטה לב הדיינים שיהא הגוזל להנהו לו קרובו יותר דוחלי להוות

כ"מ ק. רב אמר יחלוקו ושמואל אמר **שודא דדייני? ר"ת ליכא למיקם עלה דמילתא הכא איכא למיקם עלה דמילתא ומאי שנא מהא *דתנן המחליף פרה בחמור וילדה וכן המוכר שפחתו וילדה זה אומר עד שלא מברתני ילדה וזה אומר משלקרתי ילדה יתחלוקו[ג] ר"ת להאי איה

גמר ותקני לו יתבו תא בקרקע ושמא (נ) זכה בעל הקרקע בשלו לכל כשלחתה תומר יחלוקו כולהי לחד בטל המני שלא כדין: **שודא**. לעון השלכה ירה ביס (שמות טו) [מתרגמינן] שדי בימא ולעיל עמי בימת רב מתנן חלוקה לו שודא וחמתי לחמר כל דחליס גבר: **פשט**. בב' שטרות ליכא למיקם עלה דמילתא היום לו למחר ביבית החלד עדים ויעול שהרי השטרות קיון בזמנן ואפילו אם יבאו עדים ויעידו זה נכתב ומסר בבקר וזה בערב הלח חין הקדמה בשעות כמו שפירשנו למעלה וליכא למימר שמא זה נמסר תחלה יום לו יומים לו תדע ואחר כך נמסר הבני לבני דמחמר שנכתבו ביום אחד בשעה גם ביום אחד נמסרו כמו שמוכיח לעון הכתוב בשכר הלכך רב אמר חולקין ושמואל אמר שודא דדייני להוחיל וחין לברר לעולם הדיין עם מי משמלין ב"ד בדין ודין לחולקו **לכל הכת** בהאי קרקע ליכא לו שכר ולא (ל"ל) **ואיכא למיקם עלה דמילתא** אם יבאו ויעידו של מי הוא הלכך חין כאן לומר חלוקה ושודא, דשמא יבאו עדים ויסתרו את הדין שלהו ב"ד הלכך חין ב"ד נזקקין להם לדון דין שכופו לבא לידי פיוסא **חלא** מציתים **חומן וכל דחליס** גבר **עד שיבלו עדים ויברכו הדיבר**: **ומ"ש**. הא דרב נחמן ממחליף פרה בחמור וכיון שמשך בעל הפרה את החמור נקנים הפרה לבעל החמור בכל מקום שהיא דמטלטלין נקנין בחליפין כדחמן בקדושין (דף מח.) כל הנעשה למיס בחחר כיון שזכה זה בחמיזה זה בחליפין ולכך **אין** הלבר **ידוע** הלוי **של מי** הוא שהרי לו רלה עדיין את פרתו לכל במכירה בדמים לו מלי למינקט לחין מעות קונות ויחזכו בהן ואילו מכרה לביתו אחר מהן מעות חו לו מלי מוכר למימר ברשותי ילדה להו בביתא לוקח קיימא הלכך נקנו חליפין בחמור ופרה ולא למיס ובפ' השואל פריך ומחי ברשות למחן קיימא וליהוי לידה המולא מחבירו עליו הרלוה ומבני דקיימא בחגם ומכירה נקנו גבי שפחה לעבד נקנה בכסף בלא מכירה ומשכנתן מעות נקנים בהשפחה בכ"מ שהיא והלכך **אין ידוע ברשות מי ילדה** שהרי לו רלה לוחה לוקח בשעת מתן מעות: **יתלוקו**. ובפ' הכל **לחליכה** למיקם עלה דמילתא אם יבאו עדים ויעידו ברשות מי ילדה ותפילו הכי לא למריך כל דחליס גבר' וקניא לרב **נחמן**: **פשט**. גבי המחליף פרה בחמור לחרוייהו היא להו **דלרבה** דממונא שהפרה והשפחה של שניהם היתה בזה לחר זה וכל לחד ולחד טוען"פרתי ושפחתי ילדה בהוחה ברשותי" לו נמי בשעת חליפין ילדה ולין לברר של מי הוא הולך הלכך יחלוקו (ושודא דדייני ליכא למימר הכא לפי' לשמואל פריך דקאמר שודא והכא מיירי בשעת חליפין ולא בשעת מכירה ולפי' לרב נמי מלינן לפרוכי דהא בשעת חליפין לא הוי ברשות אחרת) ומשני ב"ד לשמואל דלא מלינן לפרוכי דהא בשעת חליפין לא הוי ברשות אחרת דהא ל

דברא דממונא . פירוש דלד טענתייהו מהכח יש ספק לכ"ד דהני מיניייהו הוה הולד חס טולד קודם שמכר לו אחר שמכר וכן בשור שנגח את הפרה ונמלט עוברה בלדה (ב"ק דף מו.) בלא מעמתה מסופקים ב"ד אין היה מעשה חס קודם שנגחה ילדה או לאחר שור אחר והוזק (שם לה.) יש להסתפק חס בשורו הוזק לו לי בשלא נקה וכן בכל מקום דפליגי רבנן וסומכוס לגבי הכח בזה לומר על לחוטין שעל פי טענתיהן בח הספק שמרינן כל דלעיל נגבי : **אין** כתבו הרשלה זה לזה הוזיל ולקמיים הס (ו) אין מזקקים להס :

דתני רבי חייא גזלן של רבים לא ישיב גזלן שמיה גזלן . שאין מוליחין מידו ומייבי בזה לומר על לחוטי ולח בגזל מממה כבי חלם להחם לחמלי אין מוליחין ורב חסי פליג לחמרדכי וסבר רבי חייא גזלן של רבים לא ישיב בח חלח להתמיד חלא סבי בהשבה חמת כמו לחמר גזלן עד שיעלה גזלה לכל אחד ואחד כרבי עקיבא בהגוזל עניים (ב"ק דף קג:) ומייבי בגזל מחמשה וכקוקטרס פירש דמייבי בחטוי שמכר במה שלוזה יכרה לחיזו יודע למי גזל ולכך לא ניחן להחזון ולח על פי שיכול לעשות כן ברבי (ניעה דף סח.) הלי לחו הלכה מעלייחת היח : **ואי** לרבי ליה נגח לפירוש לחלחר היית חזקה . ולח"ת ולהימניה במינו דלי בבני לחמר לפירוש הולדתיו ול"ל להלי מיגו במקום עדים לחלח בהדי כיון דלדי ליה נגח לפירי מולה שהיו הפירות שלו ועוד לחיזו רולה לטעון לפירות הולדתיו חלח שוכבא הקרקע והפירות :

ואי לפירות לחחתים מלי הוה ליה למעבד . חין לפרש דרב חסי סבר לטעון נחמן לומר לפירות הולדתיך דחס כן קשה לרב חסי מלי טעמח דרבנן דבשו שלח שנים מיום ליום להח להלידה ליכח למימר כדמפרש רבח בריש פרקין דעד שלח שנים מיזדהר לינים בשטייה טפי לח מזדהר להח לטולם לריך למימרי פן יומר לפירות הולדתיך ועוד דחס כן היכי קלמר דלי לח חיימח הכי לחיזבעי ליה למחויי לחמקו חיכה חזקה דיכול לומר לפירות הולדתיו ומייתי ממשכנתח דשולח ומלי מייתי חלריכה חס כדבעי רב חסי חו ליכח פסידה שיכול לומר לפירות הולדתיך וכלה לרשב"ל דרב חסי לח בח להאמיתו חחר ג' חס לומר לפירות הולדתיך חלח שוקל חיזו חקנה יש לטעמח מחמלה שלח יוכל לומר לחחר שלח שלי היה כשהוליחו לפירות דסבר לח מבי מחמלה שלח כשחמר פליגח גזלנה הוח דקח חכיל לחרעתי בגזלנותח והיכח דחחתיה לפירות לח מלי למחויי הכי וכן פירש הקוקטרס והשתח מייתי פשיר ממשכנתח דשולח מהגיה מחמלה כי חלי גוונח [ועי' חוס' ב"מ-ק. ד"ה חמר ניה] :

הכי הולדתיו : מ"ל מיבעי ניה למחויי . בחוך שלח ולומר לעזיה דעו לכם שלפירות הולדתיו לכך וכך שנים וגוף הקרקע קנוי לי שלח חין לו שבר מכירה לזה המחזיק לח יוכל לטעון שבר היה לי ולבבי כי לח מהכרתי בו ובעל השדה היה לו להוכר בשבילו : **דלדי לח חיימח בבי** . דממחה לחלחין שמוחה על הקרקע ומולי בפירות לחו מחמה היח חלח כדחמרינן לקמן פליגח גזלנה הוח דקח חכיל לחרעתי בגזלנותח והיכח דחחתיה לפירות לח מלי למחויי הכי וכן פירש הקוקטרס והשתח מייתי פשיר ממשכנתח דסורח לפסק ממשכנתח דסורח בשלמה בחמיה : **חס כן מלי מעכנתח דסורח כו'** . וחקשנתח דכבון הויח כך ממשכנתח דסורח שלו שהיה לחביריו על שהמה לחלוק לפירות שבידו חלח חמור לחלוק לפירות שבידו חלח חמור לחלוק לפירות שבידו חלח חמור

חזקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא לו

הכי גרסינן ר"ח אלמה ערלה שביעית וכלאים הויא חזקה · וכן גרסינן לה' עיקר ותיירי בכאלמה זמורות וכן מוכח בהאמה שנפלו (כתובות דף פ·) דתנן המוליך הזמורות על גבי חמתו הוליך הרבה ולכל קימעא קימעא ולכל הרבה מה שהוליך הוליך ומה שלכל אחד ואחד בגמרא עבד רב יהודה עובדא בתיבלי זמורות ורב יהודה לטעמיה דאמר רב יהודה אלמה עלה שביעית וכלאים הויא חזקה· ואין לומר דלעולם גרם הכא לית ליה חזקה ותהם כאלמה זמורות והכא כאלמה פירות שהן אסורים ולכך לא הויא חזקה שלא לתת לכל כדרך האוכלים דאם כן הוה ליה לאתויי היא דהתם נמי הכא לתייבי בדיני חזקה וה"מ דהכא מתמע זמורות ועצי כלאים קרו ומ"ש מהא דתמריק בפרק כל שעה (פסחים דף כו:) תטר שהסיקוהו בקליפי ערלה לו בקטין של כלאי הכרם תדע יותן מכלל דאמרינן נמי התם (דף כה·) כלאי הכרם מיקלן ואמר ומיהו הא לית ליה לחזקה למימר דעיקרן נאסר משום דכתיב (דברים כב) הזרע ויל"ל דהתם לחייבי זכרוה מעיקרן שנזרעו הזרעים עם נעוינות הכרם שנגלו הזמורות כתיסר לבל הכא לחייבי זמורות שהיו ככר נהוגים קודם שנאסרו בהוא דכתיב (ויקרא יט) ערלתו ערלה את פריו ואין נראה לומר דלעולם לא גרם הכא אלא משום דלא חזקה דאי לא גרם הכא אלא משום דלא חזקה אם כן אמאי לא גרם נמי בהא דתנן (כתובות דף פ·)

נרה שנה וזרע שמים כו' · נרה שמים וזרע שנה אחת לא נקט אלא מקום רבותא דר' אחת דאפי' הכי היתה חזקה ואומר ר"י (ה)דנראלה דוקא כגון שנרה חזרע וגרה אבל נרה בזה אחר זה אפי' רבי אחת מודה לחינא חזקה דמה מועיל חריצה כל כך מחורצה ג' שנים בלא זריעה: **ל מעותי** מאי · מימה לרבינו ת"י היכי מוכח מהכא דלמעותי מירת קאתי דלמא קסבר רבנן מירת הוי חזקה והא דלריך ג' שנים מיום ליום מקום דעד אלא בעידנא דמפרש בריש פירקין ואפי' לא עשה בתוכן שנה אלא ניר הוי חזקה דלא עדיף חיטים לכרעי לתרשיה ומיהו: **מאי** בינייהו · וא"ת מוכח ליכא בינייהו דלשנה בלירות יכולין להיות בשתי שנים שבשוף שנה בלר וכ' בלירות אחרי כן בשתי שנים ותו"ל ר"י דמשמע ליה ג' בלירות שלמות כל שנה שבלירות אבל מימה לר"י אמאי לא מלכ לה מבני דליכא בינייהו מרתי ואפילו כדאמרינן בפ"ב דמ"ו (דף פה:) כמה מיישבין ר"ב חדש כשב"ג אומר מגת לגת מכד לכד הייט מגת קמת ליכא בינייהו מרתי ואפילו: **היו** ט שלשים חילוטי · (ו) וגרלה דלוקח שלשים) אבל כ' חילוטי גדולים ממעט שלשה לבית השלישי אבל כ' חילוטי גדולים שלשה לבית השני ואחת שנה זו לת הויא חזקה מידי דהוה שלשים ליכא ללת בתרי בזוזי ואי חילוטי לת בגדולים לייני דגדולים לת הוו ללת ג' לבית שלה כדלמרי' כפ' לת יחפור (לעיל דף כה:): **ממעט** י' לבית שלה פ"ה דפחות מכית שלה לעשרה חילוטי הוו שמיני ביותר והוו כיעור ולת הוי חזקה ואין גרלה להת מוכח כשמעתין דלכלן לעופין הויא חזקה דפריך רבא לתלרבי חילוטי גדולים לת הוו ללת ג' לבית שלה כדלמרי' כפ' לת יחפור (לעיל דף כה:): **ממעט** י' לבית שלה פ"ה דפחות מכית שלה לעשרה חילוטי הוו שמיני ביותר והוו כיעור ולת הוי חזקה ואין גרלה להת מוכח כשמעתין דלכלן לעופין הויא חזקה דפריך רבא לתלרבי חילוטי גדולים לת הוו ללת ג' לבית שלה כדלמרי' כפ' לת יחפור (לעיל דף כה:): **מאי** בינייהו (שעושה שלש פעמים בשנה) : אמר רבי ישמעאל בר"א בשדה הלבן : אמר אביי מדרבי ישמעאל נשמע לרבנן דהיו לו שלשים אילנות ממעט עשרה לבית שאה-אבל עשרים בשנה זו, ועשרה בשנה זו, ועשרה בשנה זו הרי זו חזקה לאו אפילו יום אחד נמי: יכול לעשות כו כיר: **פירא רבא ופירא זוטא לפי' יום אחד נמי** · יכול לעשות כו כיר: **פירא רבא ופירא זוטא ביניייהו** ס"ל דלת הוי חזקה עד שילקט **פירא רבא דהייט** כשנעמרה כל **החטה** לפיכך לריך שלשה חדשים כגון שעורים וחטולת שהן שנגלן בשלשים גדלים גב' חדשים **פירא זוטא דהייט** כגון שהן שנגלן בשלשים יום הויין חזקה לת"ס ולת"ק חזקה אפילו יום אחד נמי כגון שנגלן בשלשים גדלים גב' חדשים כל ניר וניר לפי שיעורו:

אפילו יום אחד נמי אלא דבולי עלמא "ניר לא הוי חזקה והבא פירא רבא, ופירא זוטא אינה בבינייהו ת"ר ניר אינו חזקה וי"א הרי זה חזקה (ה)א"א אמר רב חסדא ר' אחא היא דתניא נרה שנה וזרעה ב' נרה ב' וזרעה שנה אינה חזקה ר' אחא אומר הרי זו חזקה א"ר (נ)אשי שאלית כל גבולי הדור ואמרו לי ניר הרי זה חזקה א"ל רב ביבי לרב נחמן מאי טעמא דמ"ד ניר הוי חזקה? לא עביד אינש דכריבו ליה לארעיה ושתיק ומ"ט דמ"ד ניר לא הוי חזקה: אמר "כל שיבא ושיבא דכרבו לעייל ביה, שלרש ליה 'בני פום נהרא' לר' נחמן בר רב חסדא ילמדנן רבינו נירא הוי חזקה אלא לא הוי חזקה? אמר להו: ר' אחא וכל גדולי הדור אמרי ניר הרי זה חזקה, אמר ר' נחמן בר יצחק: רבותא למיחשך גברי הא רב ושמואל בבבל ור' ישמעאל ור' עקיבא בא"י אמרי ניר לא הוי חזקה: ר' ישמעאל ורבי עקיבא מתני' היא רב מאי היא דאמר רב יהודה אמר רב זו דברי ר' ישמעאל ורבי עקיבא אבל חכמים אומרים עד ג' שיגדור שלש גדירות, ויבצור ג' בצירות וימסוק ג' מסיקות, מאי ביניייהו? אמר אביי דקל נערה איכא ביניייהו (שעושה שלש פעמים בשנה): אמר רבי ישמעאל בר"א בשדה הלבן: אמר אביי מדרבי ישמעאל נשמע לרבנן דהיו לו שלשים אילנות ממעט עשרה לבית שאה-אבל עשרה בשנה זו ועשרה בשנה זו, ועשרה בשנה זו הרי זו חזקה לאו

ל מעותי מאי · מימה לרבינו ת"י היכי מוכח מהכא דלמעותי מירת קאתי דלמא קסבר רבנן מירת הוי חזקה והא דלריך ג' שנים מיום ליום משום דעד אלא בעידנא דמפרש בריש פירקין ואפי' לא עשה בתוכן שנה אלא ניר הוי חזקה דלא עדיף חיטים לכרעי לתרשיה ומיהו: **מאי** בינייהו · וא"ת מוכח ליכא בינייהו דלשנה בלירות יכולין להיות בשתי שנים שבשוף שנה בלר וכ' בלירות אחרי כן בשתי שנים ותו"ל ר"י דמשמע ליה ג' בלירות שלמות כל שנה שבלירות אבל מימה לר"י אמאי לא מלכ לה מבני דליכא בינייהו מרתי ואפילו כדאמרינן בפ"ב דמ"ו (דף פה:) כמה מיישבין ר"ב חדש כשב"ג אומר מגת לגת מכד לכד הייט מגת קמת ליכא בינייהו מרתי ואפילו: **היו** ט שלשים חילוטי · (ו) וגרלה דלוקח שלשים) אבל כ' חילוטי גדולים ממעט שלשה לבית השלישי אבל כ' חילוטי גדולים שלשה לבית השני ואחת שנה זו לת הויא חזקה מידי דהוה שלשים ליכא ללת בתרי בזוזי ואי חילוטי לת בגדולים לייני דגדולים לת הוו ללת ג' לבית שלה כדלמרי' כפ' לת יחפור (לעיל דף כה:): **ממעט** י' לבית שלה פ"ה דפחות מכית שלה לעשרה חילוטי הוו שמיני ביותר והוו כיעור ולת הוי חזקה ואין גרלה להת מוכח כשמעתין דלכלן לעופין הויא חזקה דפריך רבא לתלרבי חילוטי גדולים לת הוו ללת ג' לבית שלה כדלמרי' כפ' לת יחפור (לעיל דף כה:): **מאי** בינייהו (שעושה שלש פעמים בשנה) : אמר רבי ישמעאל בר"א בשדה הלבן : אמר אביי מדרבי ישמעאל נשמע לרבנן דהיו לו שלשים אילנות ממעט עשרה לבית שאה-אבל עשרים בשנה זו ועשרה בשנה זו, ועשרה בשנה זו הרי זו חזקה לאו

רבינו גרשום

מצי למעבר בה ניר: פירא רבא. דר' ישמעאל סבר בעינן שלשה חדשים דאיכא בהו פירא רבא וגמר פירי בעינן וה' עקיבא סבר בפירי עומדו כגון אספרטא דבחד ש אחר וגמר טלי פריו פני והויא חזקה: נרה שנה וזרעה שתים. ושתיק דאם איתא דשלי ואיא הוי מהי והוא"ל פיסור אמר. המעיין כל שיבא דכרבא לייעולי בה. כלומר ולאי שיבאו כל אותן כלי אוכמות שלתן דכרבי בתוך הבית ולאו לאורעאי ולאורב כן שהיו מחקנים אותה חיישי מזחה. שיבא לתוין רישי"ל שמכסין בו את התבואה לאורב שיהא זרועה. אפר רב נחמן בר יצחק וכי מאי רבותא היא למיחשב גברי דמבירא לה ניר חזקה. ואת"ג דניר חזקה. ואת"ג רב ושמואל ור' ישמעאל ור' עקיבא דמתני' דגברי דכרבי ניכרי ומבירא לה כר' יהודה לעיל. אלא דבולי עלמא ניר לא הוי חזקה. ז' דברי ר' ישמעאל ור' עקיבא דבני כל הר וחר שיעוריה בדקתני מתני' אבל חכמים אומ' כו' מאי לאו למעותי ניר הלא הוי חזקה דהשתא מיום ליום ממעט משמעין הלא הוי חזקה כל שכן וכל שכן דניר לא הוי חזקה דבחד יומא מצי למעבדיה: ג' בצירות. דהייט ג' שנים ולא ניר: מאי ביניייהו. בין רב ובין לשמואל בין לפר ובין לפר ג' שנים אמרינן דבעינן חזקה: אמר אביי דקל נערה. דבזורזה הוא ובבחה עומדת ופוענת פרי ב' פעמים בשנה בב' שנים של חזקה פניא משום דבדקל נערה מצי לגדוד ג' גדירות בב' שנים: **פיסקא** אבל בשדה אילן שנגדל שם התבואה נמי. קייצו תאנים. ה"ג אמר אביי פרי' ישמעאל נשמע הוי לו לי אילנות ממעט עשרה לבית שאה דו' אילנות צריכין בית שאה דבבך ותשוב שדה אילן: **מי** לא אמר ר' ישמעאל בפתני' להיכא דאכל חד מינא הוי חזקה לבולתו פרי חד שתא. הכא נמי בני אילנות היכא דאכל י' אילנות בשדה זו ולא אכל להני הוי חזקה והיכי נמי לבולתו[שרת]חזקה הני להני אע"ג דלא אכל להו לבולתו אילנות בשדה חדא. אכל י' אילנות בשנה ז[ו]י"ב בה ז' בשנה אחרת ו' בשנה שלישית שאם

נוסח ניר (המשך) א' הרי חזקה

נוסח (המשך) א' הנך

מאי אמוראי בפסיק בעין א' ניר הרי חזקה

נוסח ג' בצירות בסמוך ניר לא הוי חזקה

נוסח מאירי אילנות ממעט י' לבית שאה יבול ג' לפעמים ג' בצירות: ג' בציריה. והויגו ג' שנים כפו טעם ניר: מאי ביניייהו. בין רב ובין לשמואל בין לפר ובין לפר ג' שנים אמרינן דבעינן חזקה: אמר אביי דקל נערה. דבזורזה הוא ובבחה עומדת ופוענת פרי ב' פעמים בשנה בב' שנים של חזקה פניא משום דבדקל נערה מצי לגדוד ג' גדירות בב' שנים: **פיסקא** אבל בשדה אילן שנגדל שם התבואה נמי. קייצו תאנים. ה"ג אמר אביי פרי' ישמעאל נשמע הוי לו לי אילנות ממעט עשרה לבית שאה דו' אילנות צריכין בית שאה דבבך ותשוב שדה אילן: מי לא אמר ר' ישמעאל בפתני' להיכא דאכל חד מינא הוי חזקה לבולתו פרי חד שתא. הכא נמי בני אילנות היכא דאכל י' אילנות בשדה זו ולא אכל להני הוי חזקה והיכי נמי לבולתו[שרת]חזקה הני להני אע"ג דלא אכל להו לבולתו אילנות בשדה חדא. אכל י' אילנות בשנה ז[ו]י"ב בה ז' בשנה אחרת ו' בשנה שלישית שאם

הגהות הב"ח

(ה) גמ' מתן י"ל. כ"ב ועי"ש דכאוכיחים דף יב: ממרן ר"ת פ"ה כרבי נתן שכת קנה סיפא כרבי יהודה ועי"ל ר"ם המוכר פירות דף ע.ע"ש גמ' תתום כ"ה מתן י"ל: (נ) שם אשי. ל"ל ר"ח מחת שלשים. כל גדולי וכו' כרי זו חזקה: (נ) רשב"ם ד"ה אבל וכו' פירות שלו ג': (ד)ר"ה דקל וכו' דבפחות מג' וכו' דמ' לת גדל דמה שיקט מן הארץ ולת מן הגידין דלכרי כר: (ס) תוס' ד"ה נרה וכו' כגון: (ו) ר"ח היו ט שלשים חילוטין כרי חייטי וכו' כפ' לת יחפור ומלה דקתני שלשים אבל חצא חילוטין ממעט שלש וכו' דלת כזוי בזוזי כפ"ב ובכ"ג פירות חילוטין גדולים וכן פירקין נסוך מ"ם כ"ה קפ"ח כשם ר"י: (ו) ר"ח ממעט וכו' דלמ"ד שהן שנים וכו' בשנים חילוטין ליעקר ומחוסרים כ"ע. ומיהו ואותן ממהן: (ח) ר"ח ממעט וכו' חזקה שלשה מכאן ואילך דכיכה דקתני שלשה: (ע) בא"ד מ' תמות מכל לד ·. (י) בא"ד מתוספתא דמכילתין דקתני גבי קנה:

נוסח א' [ס' תוס' לקמן נ.ד"ה אלא] : ב) [ירמות מה:] : ג) גיי רש"ל שינדורג': נדירות כדלי"ת והוא מלשון נודו אלינה: ד) אבל מילטות גדולות ממעט ס' ניר כאיה כ"ה כמכרש"ל:

א' ע א מיי' פ"י מהל' סנהדרין הל"ו סמג עשין נה טוש"ע ח"מ סי' קמ"ו סעי' ס ועא ב מיי' שם הל' ג טוש"ע שם ס"ק ו:

עב ג טוש"ע שם סעיף טו :

עג ד מיי' שם הל' יט טוש"ע שם סעי' ח :

(מתני' אמר רבי ישמעאל מדה פירות חזקה לכולהו פירי (ג) הלכך מקום שהרגילו בני העיר לישב בעליות ובמרתפות ובמערות ובמחילות ובמגדלים ובמצודות ובמצפים ובמגורות ובמבצרים ובמדורות ובמחבואות ובמכמנים ובמכמורות ובמכמרות ובמצודות ובמצפים ובמגורות ובמבצרים ובמדורות ובמחבואות ובמכמנים ובמכמורות ובמכמרות

לאו מי אמר ר' ישמעאל חד פירא הוי חזקה לכולהו פירי הכא נמי הני הוו חזקה להני והני הוו חזקה להני יהני מילי היכא דלא אפיקו (ה) אבל אפיקו לא אבל לא הויא חזקה יהוא דאמר באוזוי: **המחזיק באילנות** וה החזיק בקרקע אמר רב זביד זה קנה אילנות וזה קנה קרקע מתקיף לה רב פפא אם כן אין לו לבעל אילנות בקרקע כלום לימא ליה בעל קרקע לבעל אילנות עקור אילנך שקול וזיל אלא אמר רב פפא זה קנה אילנות וחצי קרקע וזה קנה חצי קרקע: **פשיטא** מכר קרקע וישייר אילנות לפניו יש לו לקרקע, ואפילו לר' עקיבא דאמר א) מכר בעין יפה מוכר ב) ה"מ גבי בור ודות דלא מכחשי בארעא, אבל אילנות דקמכחשי

וכמה יהו (ה) רחוקים ממטע עשרה לבית סאה פחות מכאן לו יותר על כן לו מקנה בזה אחר זה לו קנה את הקרקע ולא את האילן שביניהם ובאר הכי קאמר במקדים ההיא למיימי בהמוכר את הבית (לקמן דף נב:) וגרלה דפחות מכאן דקתני גבי הקדש קאי נמי דאי שיעבור בקר וכליו ויותר מכאן קאי (ו)ולבית סא

עין א מיי' פכ"ד מהל' מכירה הל' ט סמג עשין סב טוש"ע מ"מ סי' רנז סעי' ו נהג"ה :

עח ב מיי' פי"ב מהל' טוען הלכה ח ועיין במ"מ סמג עשין סה טוש"ע מ"מ סי' קמח סעיף ז ופרישה יח :

עט ב מיי' פכ"ד מהל' מכירה הלכה ג סמג עשין סב טוש"ע מ"מ סי' רנז סעיף ז :

פ ב מיי' פ"ז מהל' כלאים הלכה ב ס"ק נב"מ סמג לאוין רפ טוש"ע י"ד סי' רט סעיף ג :

דאי לא מצי למימר ליה עקור חילך שקול וזיל · פירוש לכשייבש וכשלטו טענת המכחש תראנה לי לא מצייר מצי מ"ל עקור חילתא דעל כרחו לא יעכב החילן בשדהו ועוד שרוצה לזרוע מקום החילן : **מכר** חילטה וצייר קרקע · פ"ה דבב' חילוקי דיבור הכל מודין דקנה קרקע כדתנן בהמוכר את הספינה (לקמן דף פפ·) ומוקי לה בגמ' כרבנן ודלמי ומוקי לה לחפי' כר"ע ולפי זה ריש"י דקתני שיש חין לו בקרקע לא לחפי כר"ע וכן מוכח בסוף המוכר את הבית (שם דף עב· ושם) דקתני הקדיש ג' חילוטי ממטע י' לבית סהה כו' משמע דוקא זה לא הקדיש את הקרקע ופריך (ו)מיניה חילימת רבי עקיבא האומר מוכר בעין יפה מוכר וכ"ש מקדיש פי' ומתני' זו מחלוקת ממטע דקנה קרקע חילן אחר נמי קנה קרקע ותין נראה ר"י דהא כיון דהא דתנן בהמוכר את הספינה (שם דף פפ·) קנה ג' קנה קרקע מוקי נמי כר"ע ש"מ ע"כ לר"ש בשיש לו קנה קרקע דהכי משמע דוקא ג' קנה קרקע לכל ג' לא קנה קרקע לכך יש לפרש דהא דשמעתין גבי חילוטי ואמ"ג דבעלמא גבי קנה קרקע שאני הכא דמיירי כגון שאין שם קרקע חלת לצורך החילוטין ופירש בהגיה שמצייר הקרקע לעצמו(ז)ולו בשלה גדול ולומר בפירוש שכל הקרקע מצייר ולכ"ע לא קנה בגוף הקרקע כלום חלת למ"ד מוכר בעין יפה מוכר יכול ליקוט אחר במקומו כשייבש והיתה להמוכר את הבית ה"פ מני חילימת ר"ע ואליבא דרבנן דל"ש דסבירא להו מקדיש בעין יפה הוא מוכר וכל שכן מקדיש הא חמר מוכר בעין יפה הוא מוכר ואליבא דרבנן דל' שמעון דאמרו במקדיש הקדיש את כולן הרי הוא מוכר בעין רעה מוכר אבל מקדיש בעין יפה מקדיש וכיון דסבירא להו דכולי האי מקדיש בעין יפה (ה) ממכר דקאי בור ולות שאין הקרקע לריך להם הקדיש כ"ש במקדיש את החילן שהקדיש את הקרקע הלריכה לחילן ותע"ג דבמכר לא מכר את הקרקע ומיהו אהכיא דבמר הכי מי אמכר לפרש כן [דקתמר] חלת פשיטא ר"ש ואליבא דמלן חילימת אליבא דר"ש הא חמר מוכר בעין יפה מוכר כ"ש מקדיש ומ"מ יש לפרש בדוחק דפריך מסברא דין דמוכר בעין יפה מוכר אין לו למימר למקדיש כל שכן דיוחר מעט בעין יפה מקדיש ובחילן אחר נמי הקדיש המקדיש את הקרקע תע"ג דבמכר לא קנה ועוד יש לפרש דלא מכח הקדש זה אחר זה דייק התם דבעין רעה מקדיש חלת דייק מדקתני הקדיש שלשה חילוטי ממטע י' לבית סהה הרי זה הקדיש את הקרקע כולה לפיכך כשהוא פודה פודה לפי בית זרע חומר שעורים כו' ולפ"ל דבעין יפה מקדיש תע"פ שהקדיש את הקרקע ואת החילוטין בבת אחת הו"ל למימר לפודה ואחר ופודה ופודה תחלה את החילוטין בשויין ואחר ופודה את הקרקע לפי בית זרע חומר שעורים כדאמר רב הונא בפרק יש(ערכין דף יל·)הקדיש שדה מלאה חילוטין כשהוא פודה פודה את החילן בשוויו ואחר ופודה קרקע לפי בית זרע חומר שעורים בחמשים שקל כסף תלמה סבר רב הונא מקדיש כו' תימיה ר"ש לרב הונא ופריך ליה מבריימא דהמוכר את הבית ומשמי מני ר"ש היא דאמר בעין רעה הוא מקדיש והתחת מזקדק לקמן בפשיטות דכולה סוגיא דלקמן מליבא דרב הונא קיימא לטעמיה (ה) דאמרי' בסמ' ערכין (שם) בעין יפה הוא מקדיש : **אילן** כרם· ואין לריך להרחיק זרע ד' אמות חלת שלשה טפחים כעין (י)כרם יחידי ולעניין מי שקנטר כרם ולא חילנו דאיכא חוזר מן המלחמה : קני

דקמ"ל כי היכי דלדידי ליח לי באילנות לידידך נמי ליח לך בקרקע אבל הכא מוכר בעין יפה מוכר לרבנן ליח ליה ואפילו לרב פפא דאמר יש לו ה"מ גבי שני לקוחות דא"ל כי היכי דלדידך זבין בעין יפה לדידי נמי זבין בעין יפה אבל הכא מוכר בעין רעה מוכר/ אמרי והרבעים אכלן רצופין אין לו חזקה לתקוף לה רבא אלא מעתה האי מישרא דאספסתא במאי קני לה אלא אמר רבא מכרן רצופין אין לו קרקע א"ר זירא כתנאי ארבע שהוא נטוע על פחות מארבע אמות ר' שמעון אומר אינו כרם וחכ"א הרי זה כרם וראוין את האמצעיים באילו אינן והרבעים האי מאן דזבין דקלא לחבריה קני ליה משפוליה עד תחקוף

דקא מכחשי · הקרקע בקרקע וגם מעכבין את המחרישה ולחי לסוף לחרוחיה לצייר לעצמו קרקע סביבות החילוטין כדי שלא יוכל הלוקח לערער עליו ולומר כשיבשו חילוטיו עקור חילוטיך שקול וזיל להא מזקי לחרעתי' : **לימא ליס** · כשייבש החילן : **מכר חילוטין וצייר קרקע לפניו** · שפירש לו כן החילוטין אבל מוכר לך והקרקע מני מעכב לעצמו : **פלוגתא דר"ש ורבנן** · כין לרב זביד בין לרב פפא **ובשני לילנות** מייירי דבשלשה חילוטין כולי עלמא מודים דקנה קרקע כדתנן בהמוכר את הספינה (לקמן דף פפ·) ומוקמינן לה בגמ' כר"ע ומיהו ריש דקתני גבי שיש חין לו קרקע לאו ר"ע היא דלמ"ד מוכר בעין יפה מוכר אבל הכא מוכר בעין יפה לרבנן ליח ליה ואפילו לרב פפא דאמר יש לו ה"מ גבי שני לקוחות דא"ל כי היכי דלדידך נמי ליח לך בקרקע אבל הכא מוכר בעין יפה מוכר לרבנן ליח ליה ואפילו לרב פפא דאמר יש לו ה"מ גבי שני לקוחות דא"ל כי היכי דלדידך זבין בעין יפה לדידי נמי זבין בעין יפה אבל הכא מוכר בעין רעה מוכר/ אמרי והרבעים אכלן רצופין אין לו חזקה לתקוף לה רבא אלא מעתה האי מישרא דאספסתא במאי קני לה אלא אמר רבא מכרן רצופין אין לו קרקע א"ר זירא כתנאי ארבע שהוא נטוע על פחות מארבע אמות ר' שמעון אומר אינו כרם וחכ"א הרי זה כרם וראוין את האמצעיים באילו אינן והרבעים האי מאן דזבין דקלא לחבריה קני ליה משפוליה עד תחקוף

דקמ"ל לרבותא דמכחשי בארעא שיורי שיור, דאי לא שייר ליכא ליה עקור (א)ואילנא ווייל **אלא** אילנות ושייר קרקע לפניו פלוגתא דר"ע ורבנן **לרבי** דאמר מוכר, בעין יפה מוכר, אית ליה לר"ע אית ליה ואפילו לרב לרבנן ליח ליה לר"ש גבי שני לקוחות ובזבד דאמר אין לו ה"מ גבי שני לקוחות דא"ל כי היכי דלדידך זבין בעין יפה לדידי נמי זבין בעין יפה אבל הכא מוכר בעין רעה מוכר/ אמרי והרבעים אכלן רצופין אין לו חזקה לתקוף לה רבא אלא מעתה האי מישרא דאספסתא במאי קני לה אלא אמר רבא מכרן רצופין אין לו קרקע א"ר זירא כתנאי ארבע שהוא נטוע על פחות מארבע אמות ר' שמעון אומר אינו כרם וחכ"א הרי זה כרם וראוין את האמצעיים באילו אינן והרבעים האי מאן דזבין דקלא לחבריה קני ליה משפוליה עד תחקוף

דקמ"ל לרבותא דמכחשי בארעא שיורי שיור, דאי לא שייר ליכא ליה עקור (א)ואילנא ווייל **אלא** אילנות ושייר קרקע לפניו פלוגתא דר"ע ורבנן **לרבי** דאמר מוכר, בעין יפה מוכר, אית ליה לר"ע אית ליה ואפילו לרב לרבנן ליח ליה לר"ש גבי שני לקוחות ובזבד דאמר אין לו ה"מ גבי שני לקוחות דא"ל כי היכי דלדידך זבין בעין יפה לדידי נמי זבין בעין יפה אבל הכא מוכר בעין רעה מוכר/ אמרי והרבעים אכלן רצופין אין לו חזקה לתקוף לה רבא אלא מעתה האי מישרא דאספסתא במאי קני לה אלא אמר רבא מכרן רצופין אין לו קרקע א"ר זירא כתנאי ארבע שהוא נטוע על פחות מארבע אמות ר' שמעון אומר אינו כרם וחכ"א הרי זה כרם וראוין את האמצעיים באילו אינן והרבעים האי מאן דזבין דקלא לחבריה קני ליה משפוליה עד תחקוף

מאחר
ב' פרוצות עם אחרים נעדר בעדי' ואחד מהן קנה ואחד לא קנה עיין בתוספות

רבינו גרשום
אבל אילנות דמכחשו בארעא . שרשים ואין יכול לזרוע תחתיהם מפני שענפין מעכבין מימי המטר שלא ירד עליהן כיון דקא מכחשי וראי שייר לעצמו מקום האילנות : לר' עקיבא. מכר לו נמי מקום האילנות ואפילו לרב זביד דאמר לעיל להיכא דמכר לשנים שדהו זה החזיק באילנות וזה החזיק בקרקע אין לו לבעל האילנות כלל בקרקע . הני מילי גבי שני לקוחות דהאי מעין לי מכר הקרקע והאי מעין לי מכר האילנות משום הכי אין לו דמצי למימר לו בעל הקרקע לבעל האילנות כי היכי דלדידי כו'. אבל הכא להיכא דמכר אילנותיו לאחד ושייר בקרקע לפניו וראי מודה רב זביד דיש לו קרקע מקום אילנות דמכר בעין יפה מוכר ירבנן דמפלגי עלר' עקיבא סברי ליה דהיינו דלר' עקיבא אפילו ראמר לעיל יש לו הני מילי גבי שני לקוחות דמצי למימר ליה בעל האילנות לבעל הקרקע כי היכי דלדידך בעין יפה מכר דלא שייר קרקע לפניו לדידי נמי בעין יפה מכר לי מקום האילנות. אבל הכא היכא דשייר קרקע לפניו מוכר בעין רעה מוכר ולא נמכר ומקנה ליה מקום האילנות : אבלן . הני אילנות רצופין . כגון שהיו נטועין בבית סאה אחת פ"ו אילנות דדיניהו להיות ו' ותו לא.אינה חזקה דמצי למימר ליה מערער לא החזיק כשאר חיזוקין של אחרים : ואי שדה נטועה מי שרא דאספסתא.שדוגה פלאה אספסתא שרצופין הן זה עם זה במאי קני ליה : מכרן רצופין . שהיו נטועין יותר מפמעע עשרה לבית סאה אין לו ללוקח קרקע דחשוב היא כיער סה יער לא מכר אלא לעצים ואי נמי לא מכר אלא לעצים : שדה כרם . הנטוע על פחות מד' אמות דבין נאמת לנאמה ליכא ד' אמות כדי עבודת הכרם אינו כרם ומותר להביא זרע אחר לשם ואינו עובר. וחכ"א הרי זה כרם ודומין הנמנים אמצעים כאילו הבא נמי סביראי להו לחכמים שרואין שעדיפין על ממע י' לבית סאה כאילו אינן ומכר לו את הקרקע ור' שמעון ס"ל כרבא והייט יותר מדאי ואי אפרינן קנה בקרקע ברוחב הנמנים הייט יותר מדאי לא קנה אלא כנגד שבי קורות האילן הייט ממע יותר מדאי אבל משפוליה הייט יותר מעובי קורת האילן ופרוזה מרוחב הנמנים ובחבי סבי ליה בקרקע : מחקוף

מחקוף

הגהות הב"ח
(ה) גמ' שקר מילך שקול וזיל : (ו) רשב"ם ד"ה ס"מ דים לו קרקע: (ז) ד"ה מלך וכו' לקיים כן תנא : (ל) ד"ה ואי מיבעיא וכו' כבי זו שנטעה לשפה וכו' ותחר שנדלו קנה מסוגיה : (מ) ד"ה משפוליה וכו' כל בקרקע משני ה"ל: (נ) תוס' ד"ה מכר וכו' ופריך מני חילימת ר"ע: (ס) בא"ד לו בשדה גדול ר"ב סי' כשדה שש עד שנטע חילוט דים לו קרקע מ"מ כשאתר בשדה דמצייר הקרקע ומנחי זה לא בעינן דבלא מנחי אמי לא יזחר מחחיקין לפיכך כשכחבה וצייר לעלמו לשפויי מחי וצייר לעלמו קף מחחיקין וכן אלו דקף ואלו ס"מ שהרוקפ עליהם שני שם כחוב לחם הבית ופף סב ושב אילנות דחנא: שלח לשוך לשפויי מילחה חחי : (ח) בא"ד בעין יפה מפי חילימת ר"ע וכו' כ"ם במקום חילן ופ"ל כ"ל ומיבעי לחם מחחן : (ע) בא"ד לפמחיס לחמר במחכחת שכיון : (י) ד"ה חיט וכו' כעין נפן יחידי וכו' מן מעכבי כחלחמה :

א) כלאים פ"ה מ"ב מיכוין ג: לקמן: קכ: ב) ערכין יה:

מתקיף לה רבא · תמתי קיה קרקע דכגד החילן מחתר דתנן לח קנה קרקע כלל לח קנה ודקשיח לכו דכיון דלהתקיים בקרקע זו קנלו נמלח שקנה יניקת הקרקע גם ליטע תחר במקומו של זה תחר שייכם לו יקלן: **לימא ליה** · מוכר: **כורכמא דרישקא וביני לך** · קרוב לוודייגלי"ל ורגילים למכרו בקרקע ומניחו עד שיגמור פריו ושוקרו לח החילן שמכרתי לך לפירותיו הקרקע לח מכרתי לך לחת להניח מילך בקרקע כל ימי שלריך לקרקע עד שייבש היינו דומיח דכרכום ומחתר שיבש לח תהני לו הקרקע עוד: **עקור כורכמא דרישקא וזיל** · כמו שעוקרים לח הכרכום תחר שנחנבל ולינו יכול ליטע כרכום תחר במקומו גם לחתה לח חעע לילן תחר במקומו: **אמר רבא** · הכח הוח דקני לקרקע שחתת החילן, כבח מחתת הטענה שטוענן למוכר בפירוש מכרת לי החילן והקרקע שחתיחו ליטע תחר במקומו וכבטר ולכלילה שני חזקה ולח מזכרתי בשטרי יותר משנים שנים ההחתת לח דמי לכורכמח דרישקח: **מ"ל מר קסיסע בריש דרב חסדח גרב אחי** · מחתר שהקונה דקל יחידי לחתן בטענה זו ויטע תחר במקומו מי כורכמח דרישקח זכין ליה חס מכר לו חתת דקל לפירותיו ולח פירש לו קרקע דקיימת לן חין לו קרקע דחתת יכם לו ועקר לח יטע תחר במקומו: **מלי סום ליה** · למוכר למטעד שלח יהח זה כח מחתת טענה ויטע תחר במקומו דכל חדם יטעון תחר שנם שנים שפירש לו קרקע מחתר שהוח נחתן בטענתו: **מיבעי ליה למתוי** · כתוך כל שנם להודיע שלח מכר לו קרקע חלח כי כורכמח דרישקח ושוב לח יכול לטעון תחר שנם שנים היה לי ותבד לכיון דמיחה בו זה היה לו להוכר בשטרו: **דתי לח תימח שני** · דמחתה כי חתי גוונח לח הויח מחתה מחתר (ה) שמוכה בו שחוכל עכשיו מן הקרקע מן הדין חלח הויח מחתה חלח בטוען פלוגת גזלנח הוח כדלקמן: **מתני'** תמרינן בגמרח מרן ישרחל מ"ר חלעזר חפי' שתי חכמיות כגון שלומי ובובו והירדן מפסיק ביניהם ושומד ורוחה חמד מחזיק בשדה שלו חינה חזקה עד שיהח עמו בחותה העיר ובחומה מדינה רב חמר עיקר חזקה הכנסת פירות דחפי' רחתה חורם וקובר ומעמר ודש ווורה וכורר ולח רחתה מכנים פירות חינה חזקה עד שירחתה מכנים פירות: **מתני' שנם חרנות** · כתרן ישרחל: **לחזקה** · חלוקות שנם שנים כדמפרש טעמח בגמרח דסחם יהודה וגליל כשנח חירות מלויות מזו ולח הויח מחתת בעל הקרקע מחתה שהרי חזקה כדמפרש טעמח דסחם יהודה וגליל כשנח חירות מלויות מזו ולח הויח מחתת בעל הקרקע מחתה שהרי חין מי שיניר לו למחזיק שמיחה זה ויהר כשטרו דהח לין שייכות מלויות הלכך כיון דלימו יכול למחות חע"ג דלח מיחה לח הפסיד בשחיקתו ויהיה לו לזה המחזיק ליהר כשטרו שהרי יודע שלין לו למחות ומלח מיחה הוה ליה למחוי ומלח מיחה הוה ליה כחפסיד בשחיקתו ביהודה בעיר לחרת שהיה בגליל ביהודה הויח חזקה ולחילו היה חלוקות למזקה ביהודה בגליל והחזיק ביהודה הויח חזקה ולחילו היה בחפסיד: **עד שיסח עמו כמדינה** · כגון שהיה ביהודה בעיר לחתת חזקה שהרי לכך התריכו שני חזקה זמן מרובה של שנם שנים כדי שיעור שחם היה בחפסיד ולח יחזיק זה בקרקע שלו שנה וכחוץ שנה לחלוקה יש הקול יכלו בשנה שניה ויודישוהו לבעל הקרקע ולשנה שלישים יבח ויחמה ובגמרח מפרש לי בעי ר' יהודה מחתה בפניו לח לח ויוחר ממנלך שנה לין דרך חדם להרחיק מביתו ולפי ההוה חקנו ופעמח דר' יהודה לח משום דחלח שנין מיזדהר ליתיב בשטריה חלח כדמפרש כדי שיהח בו' וטעמח דחזקה לדידיה חלח שביק ליתיב לחכלוה בלח כשוחיה ולפיכך שנה לחתת-ושתין חלח לכך התריכו שנם שנים שפשמים היה המערער בעיר הוי חזקה בעיר חיך כדחמרי' לקמן בפירקין: **גמ' מאי מי קסבר חנא קמא** · דר' יהודה: **מי קסבר מחתה** · שמוחה בעל הקרקע במחזיק לפי' שלח בפניו כגון שבשיבם דרין בעיר לחתת מחזיק לפי' כי היה ומעט המחזיק בדבר זה והיה לו להזהר בשטרו ומדלח נזהר בפסיד שיהח עמו במדינה לחתת דיין שבשיבם במדינה לחתת היה מחתה לפ"פ שלישים בעיר לחתת: **לפי' יהודה וגליל נמי** · היה ביהודה והחזיק בגליל היכוי מחתה: **ולי קסבר לח סוף מחתה** · כדקחמי היה ביהודה והחזיק בגליל חינה חזקה: **לפי' סיס ביהודה וסחזיק ביהודה** · בעיר לחתת כמי לח היכוי מחתה ולחמי קחמי עד שיהח עמו במדינה: **לעולם קסבר מחתה שלח בפניו סוף מחתה** · ומשום הכי קחתי עד שיהח עמו במדינה ודקשיח לך לפילו יהודה וגליל נמי היכוי מחתה, מחתי'=בשעת חירום יש בין יהודה וגליל ואין שייכות מלויות מזו לזו ולח יחמה לח יבח הדבר לחזני שלמחזיק שיהר כשטרו והלכך לח הויח מחתה וכיון דלח הויח מחתה שלו מערער מחתה חזקתו שלו זה נמי לח הוי חזקה דטעמח דחזקה ג' שנים קונה משום דמני טעין ליה מחזיק לחמי לח מחית כחוך שלש ולילו הכח לח מני למטען הכי שהח לח יכול למחות שהח חינה מחתה: **ומ"ש יהודה וגליל דנקט** · דכיון דבשעת חירום מייכי הוח הדין לכל המלכיות שיש חירום בין זו לזו והכי הוה ליה למיחני כל המלכות חלוקות לחזקה בשעת חירום/ואיש דמפרש מ"ש יהודה וגליל דנקט כיון דבשעת חירום מוקמת לה מ"ש יהודה וגליל דלח הויח חזקה לפילו יהודה ויהודה לח מיהוי חזקה ומיו גרמה בעיני דלח כן הוה ליה למימר כדלעיל מי הכי לפילו יהודה ויהודה נמי לח ועוד הכי מתרן ר' חבח בשעת חירום שמו שיש מגרה בין המלכיות חבל עיירות של מדינה ומדינה חין ביטחם תגרה:

דכתם

בעל קרקע לפיכך חין חזקתו חזקה כשחין יכול לשמוע מחתתו דמה יועיל שמיחה:

קני ליה משיפוליה ועד מהומה· פירש הקונטרס שלח מח יטע חחר במקומו ושקיל ור"י דבהדיח קחני בהמוכר לח הספינה (נקמן דף פח·) גבי קנה כ' חילטת דלח מקו חין לו קרקע ורחתה לר"י דלח קני מקום החילן חלח לענין שלח יוכל (ו) לחפור זה חצל חחתיו דקני ליה עד מהומה וחקחי קשיח לרשב"ם מהח דחניח בהמוכר לח הכיח (נקמן דף עב·) כשהקדים ג' חילטות בזה חחר זה פוזה לח החילטות בשוייהן ושם היה מקום החילן קדוש כלל היה לו לפרוש לפי חשבון בית זרע חומר שעוריס בחמשים שקלים כסף דכן הוה הדין כשמקדיש לפי' מחתה שהח כמ"ד בעין רעה מוכר לפיכך חין קדוש לפי' מקום החילן חבל שהרדעי סברי מוכר בעין יפה הוה מוכר:

ואי כורכמח דרישקח· לכך נקט בקרקע ג' שנים להייט שני חזקה ודרך להשהותו בקרקע כמו שיכול להחזיק: **אלא** כדי שיהח בחספיקו· דעד שם יש מהלך שנה ויותר מכחן חין דרך להרחיק יותר מקרקעו ושם הרחיק יותר לח פלוג: **מחאה** שלח בפניו טו'· חימה דבכל דוכתי נקט מחאה וחמי לח נקט חזקה שלח בפניו היית חזקה ויש לומר לפי שהטעם חלוי במחאה ולח בחזקה שהרי המחזיק בקרקעותיו של חבירו חין ליה קלח שהוח חוקר ושוחל על נכסיו חבל המחאה חין לה קול כל כך שחין המחזיק מחזר חס מוחה לו במקומו ושקיפוליה חין חזקתו חזקה כשחין יכול לשמוע מחתתו דמה יועיל שמיחה:

רבינו גרשום

מחקיף לה רבא חמאי קנה מקום החילן, לימא ליה: מוכר לוקוח לכורכמא דרישקא וגינא לך. דומיא דחא כעין ששכר חדם לחבירו ירקות של צבע כורכמא דרישקא מעולה שקורין חריינ"ל שלא מכר לו כי חם הצבע עלמה ולא מקום הכורכמא הכי נמי מצי למימר ליה כי יבש החילן חנא והדקל ובינא לך שקיל אילנך ועקור ויזל· חלא חמר רבא, משום הכי קני ליה משיפוליה ועד תהומא בבא הלוקח מחתת מענה ששתן ואמר חילן ומקומו מכר לי והחוקתי בו שני חזקה ולא מיחה בשקומו חדם: חי לכורכמא דרישקא, כלומר החילן לבדו כל זמן שלא יתייבש מאי הוה ליה למיעבד מה מועיל לו מחאתו והא כששלטו שני חזקה עדיין לא הגיע זמן לקצור הכורכמא ועדיין ברשותו עומדת הקרקע שחותת הכורכמא וכן נכי החילן ומשום הכי לא מיחה ואמאי כשמתן הלוקח מענת חזקה חמאי הויא חזקה ומשני ורחי הויא חזקה הואיל ולא מיחה דאע"ג דעדיין היה לו לחפוש הקרקע לאחר ג' חפילו הכי חיבעי ליה למיכר למחויי בתוך ג' שנים דלא מכר לו כי חם האילן לבדו והיכא דלא מיחה חיתי דאמסיר חנשמיה: **פיסקא** שלש חרצות לחזקה שצריך שיהיו חמחזיק וחמערער במלכות חחת של חללו ג'. חבל היה השורר ביהודה וחמחזיק בגליל חינה חזקה משום דחין שיירות מצויות דלילו ולימרו ליח דהחי חחזיק בשדרו כרי שיבוא ויפחה: עד שיהח עמו במדינה, בחותו מלכות כגון ביהודה ויהודה דשיירות מצויות ומצי למימר ולמשלח ליה על ידייהו דהני שיירות ואי לא מיחה הוי חזקה ג) חי לא מיחה הראל דמחאה שלא בפניו הויא מחאה: חפי' יהודה וגליל נמי· יהודה ונליל חזקה (לא) הויא חזקה. ואמאי קתני מתני' עד שיהא עמו במדינה.

ג) נרחה דנ"ל וחי לח · מיהה הוי חזקה כוחל' דמקחם וכו'.

[ג"ד לעמוד הקודם]

פא א מיי' פכ"ד מהל' מכירה הל' ו סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן רמו סעיף ק:

פב ב ג מיי' פי"ב מהל' טוען ונטען הל' יח סמג עשין נה טוש"ע ח"מ סימן קמו סעי' כ:

פג ד מיי' שם פי"ח הל' ה סמג שם טוש"ע ח"מ סימן קמו סעי' ה:

פד ה מיי' שם הל' ג וסמג שם טוש"ע ח"מ סי' קמג סעי' ה:

הגהות הב"ח

(ה) גמ' ותי לכורכמא:
(ו) שם דמסיק וכי מיתת בכי נמי מיתקני כגון מילתא: (ז) שם במשנה עמו במדינה ה"ר יהודה בגליל דלא הויא חזקה ויוכל לאוכלו: (ח) רשב"ם ד"ה דתי לא תימח וכו' מאחר שמחזיק בו תוכל: (ט) חוס' ד"ה קני וכו' חפני מי חפני מי"ש לא:

נמשל/משנה

נמשל/משנה

דסתם יהודה וגליל כשתא חירום דמי. ואם תאמר ומאי שנא דגבי גט תמר כריס ניסין(ל' דיומם ל"ה יסין)המביא גט ממדינה למדינה בתרין יארגל אין צריך לומר בפני מחתם מקום כיון דלחיכא עולי רגלים מצוי לקיימו ואפי' בזמן שאין בהמ"ק(ה' כיון דלחיכא בתי דיינים דקביעי מצוי שכיחי וי"ל דוהאי גבי גט מצוין לקיימו לאפי' מיהודה לגליל ואם רבנן הוא דגזרו בגט שלא יהא כל אחד ואחד כותב ומקנה לעצמו אבל שטר שכתב אחד ומסרו לשנים לקיימו לא גזרו ביה רבנן ואפי' בזמן הזה ואם תמצא לומר דאפי' בשטר נמי גזרו ביה רבנן שמא יכתוב אחד ויחתמו שנים אחרים ולא ידעו בעל השטר ויתקיים השטר בחתימתן ויבא לידי מכשול ואם תאמר אם כן אפי' בגט נמי ליגזור שמא יכתוב אחד ויחתמו שנים אחרים ולא ידעו בעל הגט ויתקיים הגט

ולמר תבענא ליה בדינא הויא מחאה אמר לא תימרו ליה מאי אמר רב זביד הא קאמר לא תימרו ליה רב פפא אמר לא תימרו ליה לארעיני אימרו להו חברך חברא איתי ליה חברא דחברך חברא איתי ליה אמרו ליה לא אמרינן ליה אמר רב זביד הא קא אמרו ליה לא אמרי ליה רב פפא אמר לדידיה לא אמרי ליה לארעיני אמרי להו חברך חברא איתי ליה וחברא דחברך חברא איתי ליה אמר להגי לא תיפוק לכו שותא אמר רב זביד הא קאמר לא תיפוק לבו שותא אמרו ליה לא מפקינן שותא אמר רב פפא הא קאמרי ליה לא מפקינן שותא רב הונא בריה דרב יהושע אמר כל מילתא דלא רמיא עליה דאינש אמר לה ולאו אדעתיה: אמר רבא אמר רב נחמן מחאה שלא בפניו הויא מחאה איתיביה רבא לרב נחמן אמר ר' יהודה לא אמרו שלש שנים אלא כדי שיהא באספמיא ויחזיק שנה וילכו ויודיעוהו שנה ויבא לישנה אחרת ואי ס"ד מחאה שלא בפניו הויא מחאה למה לי למיתי ליתיב דהם אדוכתיה ולימחי התם: דניתי ונשקול ארעא ופירי מדקא מותיב ליה רבא לרב נחמן מכלל דלא סבירא ליה דמחאה שלא בפניו הויא מחאה ורמי דאמר רבא מחאה שלא בפניו הויא מחאה ובר דשמעה מרב נחמן סברה אשכחינהו ר' יוסי בר' חנינא לתלמידי דר' יוחנן אמר להו מי אמר ר' יוחנן מחאה בכמה אמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן מחאה בפני שנים אמר ר' יוחנן מחאה בפני שלשה לימא בדברה בר רב הונא קא מיפלגי דאמר רבה בר רב הונא כל מילתא דמתאמרא באפי תלתא

רב פפא אמר לדידיה לא תימרון לחבריני תימרון · גרסה לר"י דרב פפא לית ליה סיפר דמשמואל דאמר לעיל מיתה בפני כני חדס שמין יכולין לומר לו לא הויא מחאה דהתם מיירי בחולה וחזק שלעולם לא יבוא למקום שממחזיק שם אבל הכא יכלו למקום המחזיק ויגידו לבני העיר ויאמרו לו והויא מחאה: **ליתיב** תדוכתיה ולימחי תימה לתפריך מר' יהודה לסיעה מרבנן דמוכח לעיל דסברי מחאה שלא בפניו הויא מחאה ואור"י דרבא סבר דמחאה שלא בפניו הויא מחאה ס"ד דכל מקום היה טועה וס"ד דכל מקום שהחזיק כשמעת גם ממחאה כשמעת וכמו שהחזיק (ע) מיהודה לתספמית ס"ל מחאה ותפיסו הכי ה"ל יהודה שיבא בפניו וימחה ותבטו סברי תפי' מיהודה לגלול אין החזק כשמעת לכך לא הוי חזק אבל מיהודה ליהודה כשמעת והוי חזק עד שיבא בפניו וימחה וכ"ש שלא בפניו לא הוי מחאה וכ נחמן לתיקלריך לפשוטי עלה מובה קמ"ל ולא שני ליה ללא מלי למיתב תדוכתיה לפי שהמחאה היתה כשמעת שלא בחומה מדיבה מקום לחכמי תקני ליה למתי מלריך רבי יהודה לבא לפניו יכך עד המדיבה שהמחזיק שם וימחה דמללת תקני ליה לשנה לחרת וימחה ויודיעוהו מקום שלריך לבא לפניו כדפרישית: **ה"ג** מכלל דלא סבירא ליה הא אמר רבא מחאה שלא בפניו · ולא קא אמר רבא אלא אמר רב נחמן: **ליתיב** (ה) ד"ה ליתיב וכו' ולומר לו בחזק ג': (ע) תוס' ד"ה ליתיב וכו' ומכאן שהחזק כשמעת מיהודה:

רבינו גרשום

הכי לא מיתה ואין מחזיקין בנכסיו · לא הויא מחאה דמילי בעלמא קאמר אבל כי אמר לתו לסחר אחבעיה בדינא הויא מחאה דקאמר לחבריני תימרון ליה ולא הויא מחאה ומחזיקין · אמר רב פפא ודאי הני מחאה דהכי אמר ליה המערער לעדים לירידה לא תימרו ליה הא לאחריני אימרו: אמרו ליה העדים למערער לא אמרינן ליה לפלוני דמחזיק · אמר רב זביד הא קאמרו לא אמרינן ליה ולא הויא מחאה · אמר לעדים לא תיפוק לכו שותא תציאו דבר מפיכם לשום אדם שמחיתי · אמר רב זביד הא קא מוחדר דלא תפיקו יציתא ולא הויא מראה · הא דקא מוחדר המערער הכי לעדים משום דרחשב ברעיתא אחתה ואחזיר לה דלא ליפרו היום ולמחר אוציא עדי מחאה ואבוה הפירות ותיקון הקרקע · ואי אמרי לא מפקינן שותא· הא אמרי וכו' ולא הויא מחאה · אמר רב הונא אפי' הכי הויא מחאה משום דכל מילתא דלא רמיא עליה דאינש שאיטו מוחזר שלא יאמר אומדה הלאו אדעתיה · אמר ר' יהודה לא אמרו ג) משום שמקום של ר' יהודה הוא העיר מאספמיא מהלך שנה להכי משער בהאי גוונא · מכלל דלא ס"ל כרב נחמן והא אמר רבא לעיל הלכתא מחאה שלא בפניו הויא מחאה . ומשני בתר דשמעה מרב נחמן הא דקא מתרץ מתני' הכי סברה כוותיה דרב נחמן דשלא בפניו הויא מחאה אבל מעיקרא ס"ל דלא הויא מחאה ומש"ה היה מחזיב ליה הכי: בכפות · בני אדם · כל מלתא של נגאי דמתאמרא באפי תלתא ואולי הני תלתא ושמעתי לה לאחריני בה משום לישנא ליה והא נמי דבר נגאי הוה דקאמר לתו פלוני נזלנא הוא ג) מתאמרא באפי תרי והני תרי אמרי לה לאחרינא אית ביה משום לישנא בישא:

ה) ל"ל לא תימרו וכו' אלא כדי שיבא כתספמית וכו' משום שמקום וכו' . ו) נראה ד"ל ומי מתאמרא וכו' .

הגהות הב"ח

(ע) גמ' מבעינן ליה לדינא: (ב) שם מי אמר נמי לא תימרו ליה וכו' ר' יוחנן: (ג) רש"ם ד"ה לתחריני וכו' דמשמע דלא תימרו ליה לא תימרו ליה ולא תיפוק לכו שותא: (ד) ד"ה אמר רב זביד הוא וכו' שלא יכול למיחב תדוכתיה: (ה) בא"ד ליח נמי לכו שיבא בפניו לכסות הדבר והלכך וכו' מכאן מיבי לא למחזיק ובין לא למי לא תימרו ליה ובין תמרו לא תמרו ליה ובין תמרו לא תמרו ליה משקיק שותא: (ו) ד"ה מחאה שלא וכו' כתספמית כדמשמע לקמן: (ז) ד"ה ויבא לשנה אחרת וכו' דוקא אמר רבי יהודה שיבא בפניו אבל מחאה שלא בפניו לא הויא מחאה: (ח) ד"ה ליתיב וכו' ולומר לו בחזק ג': (ט) תוס' ד"ה ליתיב וכו' ומכו שהחזק כשמעת מיהודה:

הגהות הגר"א

[א] רש"ם ד"ה אמר רבא מחאה שלא בפני כאה ליה כו' וכתב תיירי שהם מוחזקים בנכסים: בפני בעלמא

מסורת השי"ס

א) [לעיל כח: וש"נ] : ב) [שבועות לד: מת: מב.] : ג) [לעיל כה: וש"נ] : ד) [לעיל נח:] : ה) ערכין פו: :

ליה בה מקום ליצנע ביצה · דקלא ליה ולסופו שידע ליה"ג דמלוה ע"פ לפי' כגמה עדים ליט גוזה מן הלקוחות וטעמא מקום ליה קלא כדאמר לקמן (דף מב:) דהתם הוי טעמא מקום דמלן דיחיד ביצענא ייחד ועוד דהתם יודעין מי יקח מיגידו לו פלוני חייב לבל מלן דידע מחתה יאמר למחזיק :

ליה בה מקום ליצנע ביצה · פירוש לגופו שמוכר לפני ג' דכפרק יש בערכין (ערכין דף טו:) מייתי עלה הא דת"ר יוסי מעולם לא אמרתי דבר וחזרתי לאמרי פי' שלא היה מוקף חס ושמעו בעלים: **מ"ד** בפני ג' קסבר מחתה שלא בפניו לא קנה ומ"ד בפני ג' קסבר מחתה שלא בפניו אע"פ שלא בפני ג' :

סהדותא בעינן · ואי לאו מקום סהדותא הוה סגי

בתר דאכרך מברת חיים ליה ותע"פ שלמלן הרע יאין נשמע טייט לפי שמעלימין אותו מבני חדש ומ"ד בפני ג' בני גלויי מילתא כמו בלה"ר :

ביון שמיחה שכה לחבירו שוב אין צריך למחות · פ"ה עד סוף(ו) ג' שנים וה"ה שלשה ימים מתני' היא דקתני עד כדי שיחזיק שכה ויוליעוהו שכה ויבא לשכה לחברת וימכה תלמה דאין צריך למחות רק פעם אחת תוך ג' שנים וי"ל דאי ממתניתין ה"א דאין צריך לכל מיהא אחת בסוף ג' ולכל אם מיחה בתחלת ג' ושוב לא מיחה בכל לומלן ג' ס"ד דמודה שהיא שלו ואין לפרש דאין צריך למחות עד עולם ת"ל פלגי תלי"ל והוה ליה למימר ר"ל לעיל **וצריך** למחות בסוף כל ג' · אין לפרש דטעמא שלא יאמר לקמיה אחר המחתה כדפ"ה כיון דעל כרחו מודה דמעיקרא קודם מחתה לא בתורת מכירה נתת כה אין נאמן לומר אחרי כן קניתי ועוד דת"ל שפיר קרי ליה גזלן אלא טעמא כדפ"ה מקום לתלמ' שאין מזדהר לעיני בשטריה אחר המחתה ומ"ו לא ולהכי טעמא הא לאמר לעיל (ד ף ג:) אבל אכלה שיה אין לך מחתה גדולה מזו פלוגתא אחך דקאמר לצריך למחות כל ג'(ו) ומכלה דכהכיא אלכתה דסתמא דגמרא קאמר לה ולא כמו שפסק ר"ת דהלכה ככר קפרא : **מחאה** בפני שנים ואין לריך לומר כתובו · ואם תאמר ומה מועיל הכתיבה והא לא חציב שטר אם לא נעשה מדעת מי שהוא תוכחו כגון שטר מכר מדעתו

למחזיק דמי דמסתמא ידע במחתה זו שאין בשנים מסתמא לא ידע : **מחויתה למחוי** · סהיה אחר מחזיק בגכסיו והיה רואה למחות ומיחה קמייהו בפני שלשתן וה"ה לפני שנים כדאמר רבא לקמן "מחתה בפני ג' ולריך לומר כתובו" אלא הכי הוה שובדא וכן פסק ר"ת דמחתה בפני שנים : **נשנה לחרת לחת** · פעם שניה ומיחה קמייהו ס"ל דכל שנה ושנה לריך למחות ואם מיחה (ה) (פעם) ראשונה ושניה ולא מיחה בשלישית ורביעית מילתא דשלא כדין מיחה ראשונה ושניה ולסוף שנה שלישית זו היתה חזקה ולריך להחזיר בשטרו **נא לריכה** — למחות כל שנה ושנה לבל פעם תחת מיחת לריך למחות בכל ג' ו' כדלקמן שלא יהו ב' שנים רלופים כלא עדותה ומיהו לינהו לא מייתי בהכי מילתא ג' מחזות בתוך ג' שנים בלא שנה ראשונה ושנה אחרונה אלא הכי קאמר אפילו מחזות בתוך ג' שנים בלא שנה ראשונה ושנה אחרונה לריך למח

וכן מודעת בפני שנים· מי שתנכסותו למכור וליתן לאחר שלו בעל כרחו ולכתוב שטר מכירה לו מפני בפני עדים צריך להודיעו קודם לכן לבני עדים ולומר דעו לכם שמכירה (ג)(זו) לו מפני פלוני זה שאני רוצה לעשות עמו כרצון נפשי לעשה כי לוקנסני ומכריחני בעל כרחי ולא יהיה ממנו בתוקפו שטר שתעשה,והיום לו למחר מבטלת ליה בדיעת ומרצונה לשטרת תפומייהו שמכרתי מודעת לפניכם קודם שנעשה השטר ודניקח קודם כתיבת השטר לכל מחרי כן ואין המודעת שוה כלום דאם כן כל השטרות שבעולם כשיתחרטו אחר שנעשו ונמסרו בכשרות יכו לפוסלן: ואין צריך לומר כתובו· שטר מודעת כללא דמעלמא הוא לו אין העדים כל מידי דזכות הוא לו אין העדים צריכין ליטול תימא רשום,והא דלא כייל ואפי להו ולימא מחתם ומודעת וקנין בפני ב' ואין צריך לומר כתובו· היינו משום דרבא קאמר להו משמיה דל"ג ולתו אחד יומא שמעינהו מלא מילתא שמעה בתפי תפייהו והדר חברינהו רבא אחד בסדא כמו שמעתן והיינו דכתבינן בשטרי מכירה ומתנה דשטרי מכירה הוא דלא מועיל מודעי בשטרי מתנה דשטרא לא מועיל מודעת כלומכת בערכין בפרק האומר בסופו (דף כא:) גבי גט דמהני ביטול המודעת והוא הדין לכל השטרות: פודצה בפני ב'· לאו שמודה לחבירו בפני ב' שחייב לו מנה ל"ל כתובו שיעוד הלוה לכתוב לו שטר למלוה לעדות לכל שעה שירצה נגבות חובו יוציא שטרו על הלוה,אבל אלא כרשות לוה לית כותבין דמוב הוא לו וכיון דעל הלוה לכתוב והוא לא לוה לימתר ללוה ניחא ליה לעשות חוב שחייב מלוה בשטר דעד השתא הוה מלוה על פה ותנ"ג דהודה בפני עדים נתמן הוא לומר כל שעה שירצה פרעתי לקיע"ל (לקמן קיט·) המלוה לחבירו בעדים ח"ל לפרעו בעדים ועכשיו בשיש בידו שטר לית להו נאמן לומר פרעתי ללא ח"ל יבית עדים שפרע בפניהם לפיכך הוצרך המלוה על הלוה כתב ידו אל לוה שהוא חייב לו גובה מנכסים בני חורין ואינו נאמן לומר פרעתי כ"ש בשטר שיש בו עדים: קנין· שטר כל דכר בפני ב' ולא בעי תלתא ומשום דגבי עדים שטרות לקמן: הוצרך לפרש בכל הני דלי בשטרות ואומדא דמלתא לומר: קיום שטרות גבי· מי שיש לו שטר על חבירו ומוקמ שמת יצאו העדים למדינת הים או ימותו וכיצד יעשה בשטר יעמוד הלוה כי פרוע הוא לו מוויף הוא וילמדך לקיים שטרו בעדים המכירים חתימת ידי עדים שבשטר ולא ימלא,כילד יעשה? הילך בי"ד ומביא העדים עצמן ומעידין על חתימת ידיהן בפני ב"ד והם מחתימת כתוב השטר למטה מחתימת העדים כמוהב תלתא כחדא הויא ונפק שטרא דא קדמאה ואתו פלוני ופלוני ואתחזו לחתימות ידייהו ואיתרנהו וקיימנהו כדחזי' ומחתמים בו ג' הדיינים והוא שנפק מאתרא דדייני ולכך צריך ג',דשניים שדנו,דיינהו דין תלתא שנקלקלין ב"ד חלוף בסנהדרין (דף ג·) והכל לפי דיעבד אמי לא ת"ל מה יש בין הנפק לשטר שלמעלה הימנו הכא תרי חתימי והכא תרי חתימי ודומה לב' עדים שמעידים שמעמו מפי עדים שלמעלה שהשטר כשר ועד מפי עד פסול אבל כשהן ג' והן ב"ד זו עדות גמורה שהעידו על חתימת ידן לפני ב"ד והכשירו ב"ד את השטר ועכשיו חותמין ב"ד שהשטר זה כשר הוא ודומה לפסקי דין: אמר רבא אי קשיא לי· הלכך קיים,גבי קיום לא בעי תלתא כדאמרינן לקמן בשלשה שחתמו (סימן ממה"ק) אמר רבא אי קשיא לי הא קשיא לי:האי קנין היכי דמי אי כמעשה בית דין דמי ליבעי תלתא אי לא כמעשה בית דין דמי אמאי אינו צריך לומר כתובו:בתר דבעי הדר פשטא לעולם לאו כמעשה בית דין דמי והכא שמעמא מאי דאינו צריך לומר כתובו משום דסתם קנין לכתיבה עומד. רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו לא כתבינן מודעא אלא אמאן דלא צייתי דינא אבי יורבא דאמרי תרוייהו אפי' עלי ועליך.אמרי נהרדעי כל מודעא דלא

יואין צריך לומר כתובו אמרא בפני שנים ואין צריך לומר כתובו אמרא בפני שנים * צריך לומר כתובו אמרא בפני שנים ואינו צריך לומר כתובו אמרא בשלשה (סימן ממה"ק) אמר רבא אי קשיא לי הא קשיא לי:האי קנין היכי דמי אי כמעשה בית דין דמי ליבעי תלתא אי לא כמעשה בית דין דמי אמאי אינו צריך לומר כתובו:בתר דבעי הדר פשטא לעולם לאו כמעשה בית דין דמי והכא שמעמא מאי דאינו צריך לומר כתובו משום דסתם קנין לכתיבה עומד. רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו לא כתבינן מודעא אלא אמאן דלא צייתי דינא אבי יורבא דאמרי תרוייהו אפי' עלי ועליך.אמרי נהרדעי כל מודעא דלא

שטר חלה שבא להוציא מחבירו ואין לו שטר אלא עדים שחתומים בשטר ואומרים שמכר לו בשטר זה ומת המוכר ובא היורש וטוען שלא מכר לו אבל מודעת יש לו בכתב יד המוכר שכתב בה שמכר לו בשטר פלוני ופלוני ואין העדים זוכרים אלא שחתמו בשטר ואינם יודעים מה כתוב בו אם יש לו לגבות בשטר זה אם לאו ואין לו אלא מה שבמודעת ואין המודעת מועלת כלום שהרי אין העדים זוכרים אלא שחתמו בשטר ואינם יודעים מה כתוב בו ואין לו לגבות בשטר זה

איבא דאמרי אמר רב יוסף הלכה אמר להו מיתבו לי · הלכך גירסת הקונטרס ר"י מתי קבעי מתי בייניהו הא בהדיא מוקמין בסמוך ועוד דפסקינן לקמן הלכתא דמיישנין בסמוך ומ"ש היכי מגבינן כולהו מהכא כיון דאיתו לומר להסהדי כתבו בשוק (מ) כרייתא ומיהו לפי שנוהגים עתה לכתוב בשטרי מתנה ואמר לו מתנה זו כתבוה בשוק ותתמוה בברית הלכך כי אמר להו נמי סמוך לעמו לומר כמו שכותבים בשטרות וכימי התלמידים לית היו נוהגים לכתוב כך לכך היה לריך לומר להם בפירוש כתבו בשוקא לו' ור"ח גריס דאמר להו לא תיתבו בשוקא ברית וקרי ליה סמוך שאין אומר להם להטמין עלמו ואומר אלא לפרסם והייט סמוך (מ) בלומר לא פרסם ולא הטמיכם אבל כתובו לא תקיב סמוך וכשר לפר"ח ולפיכך מה שנהגו לכתוב בשטרות מתנה זו כתבוה בשוקא ותתמוה בברית ליט אלא לשופרא דשטרא ומיהו ליכא דסמוך לא משמע הכי:

"דלא כתיב בה "אנן ידעינן ביה באונסא דפלניא" לאו מודעא היא, מודעא דמאי "אי דגיטא דמתנתא, גלויי מילתא בעלמא היא ואי דזביני והאמר רבא "לא כתבינן מודעא אזבינן "לעולם דזביני "מודי רבא היכא דאנים וכמעשה דפרדיסא א"ר "דההוא גברא דמשכין פרדיסא לחבריה לתלת שנין, בתר דאכלה תלת שני חזקה אמר (ג) "אי מזבנת לי מיטב ואי לא, כבישנא לשטר משכנתא ואמינא לקוחה היא בידי" כה"ג כתבינן מודעא: אמר רב יהודה האי מתנתא דמירתא לא מגבינן בה, היכי דמי "מתנתא דמירתא? אמר רב יוסף דאמר להו לסהדי זילו אטמורו וכתבו ליה ואיכא דאמרי אמר רב יוסף "דלא "אמר להו "תיתבו בשוקא ובבריתא ותכתבו ליה" מאי בינייהו? איכא בינייהו מתנתא, אמר בבא והויא מודעא לחבורתה, אמר רב פפא הא דרבא "לאו. בפירוש איתמר אלא מכללא "איתמר "דההוא גברא דאזל לקדושי אתתא אמרה ליה "אי כתבת לי כולהו נכסיך הוינא לך (נ) ואי לא לא הוינא לך, אזל כתביה לה לכולהו נכסי, אתא "בריה קשישא "א"ל: "והדהוא "גברא מה תהוי עליה" אמ' להו: "לא מי "קנה ולא מי "קנה, מאן דחזא סבר משום "דהוא מודעא לחבריתה והא היא, הכא מילתא דמחמת אונסא הוא דכתב לה "אבל הבא מי "ניחא ליה לליקני ומי "לא ניחא ליה לליקני. איבעיא להו

סתמא

מודעה לגיטא מודעה פשיטא לא לריכא דעבייה ותליה מהו דתימא כיון דתליה בטולי בטליה למודעה קמ"ל עד דתימר בטולי ותימא כיון דתליה בטליה ולא לריך לפרושי דבטליה ותמכינן ח"כ נתני יכן תהא תומר בגיטי פשיטא ליה דכיון דתליה בטולי בטליה ולא נתכם כלל לתן סהדי דגמר בלבו בשעת מעשה לעשותו גט גמור ולא מהני ליה ביטול דקודם כתיבה תלית ח"כ ביטולי תהר כתיבה: (ד) **אגלויי מילתא בעלמא סיפא** · קאמר מודעה שנתנם ולפיכך לא היית מודעה עד שיעידו העדים שמכירין בחותמו מקום שדיכיה לתלות שנים תלת שנים למעות לריך שיהיו ולמהר ליבני למיהרתו כשיזדמנו לו מעות ולפיכך מסר השטת מודעה לבטל מכירתו: **לא כתבינן מודעה לזביני** · נראה לי טעמא דרבא מקום דתמרינן לקמן בפירקין (דף מח·) (ה) הלכתא תליוה וחזין זביניה זביני ולא תמרן תלת שנים שבשה שכשכותו למכור אחת מהן מקדותו והוא בירר מעלמו אחת מהן ומכירה דלא הוי תוכם לבל בשלה זו לא כו' והלכך לא כתבינן מודעה **אבל** בשדה זו, הא לא היו זביניה זביני ולא לריך מודעה תלת יהיו עדים שלכשטוהו ומיבטל שטר מכירה בלא שום מודעה **אבל** בשדה שכשכותו הא היו זביניה זביני ולא"תוכם בשדה. שהרי מדעתיה בירר ומכר אחת מהן זה בשדה ומודעה זו שיכתוב פסולה היא דמודעה בלא תוכם לאו כלום היא, ומיהו רב הונא דאמר לקמן (ו) בכה"ג דמעשה דפרדים לקמן דמסוף פחד שמפחידין תוכו להסגיר הפרדס לגמרי **בלא תלת** שנים קמוכין ליה ואין בלבו למכור לגמרי תלת עד שיגלל מן הפחד, הכא ולא כתבי' מודעה דהא תוכם גמור הוא דאי אפשר בלא מזבין ליה מערער למחזיק יפסיד תוכו המחזיק למערער בטעמיה (להכלם) דהוה אמרי' מהרהרי' בלריך למיכתב לאו יודעים ביה כו': **הלי** יודעין העדים בתוכם של בעל הפרדס אחם בפני עדים אמר לו המחזיק בטעות לקמן אין לריך מודעה תלת יעידו שבשמוו זה המחזיק בבטקיפין על בעל הפרדס ויטול בעל הפרדס אח שלו וכך פירש אחת מהיה דבפרדיסא גבי מהדי ותודעיהו הני מילי שכולה זה לגוולו פרדם (ו) בטעמיה ואמר להו אחת מבעלה ליה קמייהו ושמעו מיניה דטעון זביניה ניהלי ולים לך עלי ולא מידי ובתר הכי ת"ל בתאלי אחת מזביננ לדאמר ליה כתוב לי שטר מכירה שלא בפני כדאמן קונחין שטר למוכר. אע"פ שאין לוקח עמו והבינהו לי ואמן לך הדמים והלך הם ושיפר לעדים מה שאמר לו זה לכתוב לו שטר מכירה וכן עשה וקולם שכתב ומסר השטר מכירה אמר לעדים אחם שמעחם שטעון לקוחה היא בידי זה ג' שנים ואחת כתבנה ליה שטר מכירה כמו שאמר שלא בפניו ואלקבל הדמים האחת מסר אחת מודעה קמייהו ללחי כרעות נפקי מזביננ להאי מרדכי אחת מקום לכפר במלכתא וכתר הכי אבענה ליה לדינא ומפקינה לה מיניה על ידי שילוחא שטר מכירה זה שמהיום ואילך חוליא המודעה לפניו המבטלתו והוא לא יהן לבו לעטון ולומר בג' שנים היתה לקוחה לו הקולמין לשטר זה: **כש"נ** · שמפסיד הכל אם לא ימכור' מודי רבא דכתבי מודעה: **מתנה טמירתא** · מתנה כמונה לקמיה מפרש: **לא מבגינן בה** · לשטת מעשה דפרדיסא: **מימרי** · המימרא עלמכם: **ס"ג ולימא דאמרי אמר רב יוסף הלא אמר לסו מיתבו בשוקי ובבריתא** · אם אמר להו כתובו אם אמר להם מימרו וגם לא אמר לכתוב בשוקי ובבריתא: **לעולם** קאמר דרב יוסף כשרה פסולה דלריך לומר להם כתובו בשוקא ותתמוה בברית ובפירוש ר"ח גרסינן דאמר להו לא מיתבו בשוקא ובבריתא ולא אפשר לומר כן דלעני לשטות דרב יוסף מעמא אמתא כשרה: **בשוקא ובבריתא** · לעין כל כתובו לו: **אמר רבא ופוינ** · הך מתנתא טמירתא מודעא לבטל חברתה שטר מתנה לו מכירה גלויה וכשרה שכתבה לו שטר מכירה זו לך כתוב להך טמירתא דלא תהא לך טמירתא דלא תהא לך כיון דמודעא לך היא לבטל חברתה שטר מתנה לו מכירה גלויה וכשרה שכתבה לו שטר מכירה זו לך כתוב לה

סמכתא מלי - משום דמרי ליקני לחמר כ"ד יוסף לגיל ולוקח ביניהו סחמת מד פסל ומד מכשר הלכך קבעי הכא לחמי מחכינן לי' לחמר להן סחמת בתוכו ולא לחמר להו מיחזו בקוקא ובבריתא ולא לחמר להו כמי לימרו, מי הוי מחנחת מחכינא לו לי/ים מפרשין לחמועדא קלי לחוקימנא דלא הוי מחנחת מחכינא מועדא לחביריה לכל סחמת מי הויא מועדא ולא נהירא כלל להלהוא ליבעא לחמרי' סחמת פסולה ולחי לא הויא מועדא היינו מחכינא: **לא חייגינן** - לחיגה מחכינא לחא כלה: **חייגינן** - למחכינא ולא מנגינן בה, ולי מנגינן לא מהלכינן עובדא, והיינו דלא קחמר כ"ב חני דלא מנגינן לחא "חייגינן" דספק הוא, והיכא דקיימא לרבעא מיקוס: **נהלכתא חייגינן** - דלא מנגינן בה, והלכך צריך לכחוב בשטר "וכך לחמר לנו כחבוה בקוקא ותחמוה בבבל" ותע"ג דלא לחמר לחא "כחבוה לי" סחם, שטר מחנה כמו שמקנו חכמים לחמר: **מתני' כל חוקה שלין עמה טענה אינה חוקה** - בין בחוקת ג' שנים דקרקעות ובחיט ושלשה בין בחוקה יום לחד כגון לכך לחמרינן לעיל (דף ו') לחזיק להולדי כו' מיירי וקחמר לנרין לטעון מחיה כח החזיק בה והלכך כיון דטענן טענתא מעלית שבדין ירד לקרקע זה ומחזיק בה כיעור חזקה לחמרו חכמים וזה שחק ולח מיחה הויא חזקה ואין המערער נחמן לומר לח עד עלי ירד לקרקע שלי לחא בלח רשות לחחי לחם כן למה הניחו להחזיק: **גמ' לחמר לי מדם דכר מעולם אינה חזקה** - בגמרת פריך פשיטא: **מעולם ירושה** - שחומר לכלחיה שני חזקה מכח ירושה לחי ליד לחיני לחדם מוחזק בה כיום מותו: **אינו נריך טענה** - לומר היכך כח ליד לחיני לחדם בקי בקרקעות לחביו היכך בחו לידו ומיהו ליחיה בעדים בני ברחו לח לחביו החזק בה יום לחד והכי מפרש בגמרת: **גמ' פשיטא** - דכיון לחין לו טענה חינה חזקה: **מיזכן וכנה ליה** - לחי לרבעה מזה המערער לקחה וחכר לחברו: **לחמרי לי לחחי שטרך** - פליגי בקי בדיניו לידע שחזקה במקום שטר עומדת: **קס"ל** - דלח טענן טענינן ליה ולי לח טענן לחו לח ילפינן ליה למיטענן, שמעינן מהכח דלח חוה טענן הכי מהמינן ליה לכ"ש לינו קרוי חזוק ושוטן לחין זה מכחיש טענת **שקל בידקא בחרעיה** - שקוף מים נכנס בשהיו ונכול לח המחיות ולח עדע מקומן: **סדר נודע כו'** - עכשה כותל חדש ביח לבין שכנו והרחיב קרקע שלו ועכשה הכותל בחקה חביבו: **ובפ' ממוני** - שכביחי כותל על פיו וכלותו כלחמר לקמיה דלחמה וסיים נודע בהדלי וכמאן דלחמר לי חזוק וקני דמי וכיון שעל פין עכשיו וגם החזקתי יום לו יומים שהיה כותל על בקרקע שלו והוה ידע ולא מיחה שלח שחק הרי חזקתי חזקה שיש עמה טענה ולחידך הוה טענן לח נחחיה ושני חזקה לח החזיק: **ת"ש כמאן** - טענה "והלא לחחזיק" דסכירא לך 'חזקת יום לחד' הויא חזקה היכח דידע מערער ולח מיחה: **כר"י** - דחחני' דחלי טעם נ"ג שנים כדי שיהא בחספמית שנה כו' חת שם קרוב בחמר מהלך יום שיוכל לידע מיד כשידע ולח יחחה, חסיה חזקה וכו' יעמעמל בר' יוסי נמי בשלחי פרקין (דף נח:) ת"ר מעשה בשלשה לחד שפחה חלוטתו לחלוקר החוחפין בח לפני ר' יעמעמל ת"ל החזקת, משום דס"ל בפניו, לחלוקר הויא חזקה: **מתן פלגא בני** - חלח כרבנן לחמרי לכל רבר חזקה ג' שנים מיום ליום כשיעו: **והא מחיל כו'** - (נ)(והח) יש לי טענה ולחיש שהקנה לי בקרקע שים לי עדים שרחו שהייני לי לבעות הכותל וכמאן לחמר "לך חזק וקני לחמי: **מחילה בטעות היא** - חלח היה יודע שחתה כותה בחוך שלו: **מי הוה עבדת** - בחמי' חלח גם חתה טעית וכשכור היית שחתה כותה בחוך שלך: חד

שלא חמר לי חדם דכר מעולם - והוח הדין דחפי' חם חמר זכיניהו מפלוגי דזכנה מיך דלח הויא חזקה עד שיחמר חתה מכרה לי כדקחני סיפח חלח הח עדיפח ליה למיקנה שלח חמר לי חדם דכר מעולם לחשמועי' דלח הוי פחח פיך לחלם כדחמר בגמ': **אמרי לי** מחני (לי) שטרך - וכשלח לחכול להרלות שטרי שהפסדתיו יחמרו שנחלתיה מכל כשחומר לח חמר לי חדם [דכר] מעולם לח יחמרו שנחלתיה חלח לרחיתי שלח מיחו בידי והחזקתי כה וגמלח שמחל לי: **והא** לחחזק לי - פירש הקונטרס כניתי כותל על פיו והוח סייע לי וכיון שכשטתו (ד) עשה חזקה שים עמה טענה וקשה דמהקחמר בחר הכי גברא מיזבן זבנה ליה חחי חרעא ושטרא הוה ליה ואירכס והחי דקחמר הכי סברא חי חמינא מיזבן זבנה לי חחי חרעא חמרי לי חחוי שטרך הלכך לימא ליה חנן דלמא שטרא הוה לך ואירכס וכבנון זה פתח פיך לחלם הוחיל כמ"ל. (ענ"ב סימן) יצב עמי שקל בידקא בחרעיה, חול (ל) יהדר גודא בחרעיה דחברייה, חתא לקמיה דרב נחמן, חל"ל זיל הדר, והא חחזיקי לי, חמר ליה כמאן כר' יהודה ור' ישמעאל דחמרי "כל בפניו לחלתר הוי חזקה", לית הלכתא כוותייהו! חל"ל "והא חחיל דחתא וסייע בגודא בהדחי" חמר ליה "רמחילה בטעות היא חת גופך חי הוה ידעת (נ) (א) עבדת, כי היכי דחת לא הוה ידעת הוא נמי לא הוה ידע בר מחתא שקל בידקא בחרעיה, חול הדר גודא בחרעא דלא דידיה חתא

שלא חמר לי חדם דכר מעולם - וחקשי: קשה למחר"ם דמחי פריך פשיטא הח לעיל (דף כח:) פריך גמרת חלח משמה חזקה שלין עמה טענה כו' ופירש שם בחוספות פירוש (ה)ר' יחקי' חמר [שלח חמר] לי חדם דכר מעולם פריך וכרלה לומר דמכח סיפח דחמעמע לחפי' חם חמר מפלוגי דזכנה מיך וכו' ונרלה דוקח וכו' חיכח למידק חיפוך מדברן עסי מרישח לסיפח וכרלה דחמקשה לח חפוך חפרשיה דבעטען ליה חלן ולכבי פריך פשיטא דחזקה גרידח חיכח מועלת כלח טענה ומבני דשלקח דחתך דבעטען ליה חלן ולעיל פריך חזקה שלין עמה טענה חיכח חזקה סייע דבעטען ליה חלן דכיון שלח מיחה: (ו) בא"ד מבור כמוחר פריך פשיטא כ"ל וכ"כ דיבור זה סוח גליון: (ז) ר"ח כחלן וכו' ללח בני מחלה בפניו וסייע: (ח) ר"ח חמר וכו' ופי' הקונטרס כבח הלוחה מחחלה כ"ל וחיכח ומיחי כרבים נחחן:

כמאן כר"י - קשה לרבנ"ח להחמר כ"ב עכן לעיל (דף נח:) לדידי מפרשח לי חיכח דמר חמועל מחחה בפני עדים שלין יכולין לומר לו כו' מחמעל דלח בפני (ו) בפניו מחחה וסייע לח כ"י ונמלח סבר כוחיה בחדח ופלג עליה בחדח: **אמר** ליה מחילה בטעות הוחי - וקשה דבפ' לזיהו נפך (ב"מ דף סו: ושם ד"ה חתם) חמר רב נחמן המחח לחמור רבנן לחמכחח לח קני הדרח לרבעת והדרי פירי למימרח דסבר רב נחמן מחילה בטעות היח מחילה והח חחמר רב נחמן ומודינח דלי בחיכו ולכ"ע לח מפקינן חיכו ומבני חתם זביני והכח הלוחה ופירש הקונטרס הכח הלוחה (ח) ומיחי כרבים שמחחלה בהלוחה בלח לידו וכרבים קלוחה דמו ולין לחבך רבים לחלח במכר כנון לקח ממנו פירות דרים מחניחין דחתם מבעו דבר"מ לרב נחמן מחילה בטעות היח מחילה בר מחתם בהלוחה דמיחזי כרבים והכח סבר רב נחמן דלח הויח מחילה ומיהו בללו הכי קשה על פירושו דהח חמר רבינח חתם ברים פירקח (דף סב:) דמשכנחת בלח פרישח בדיוכו לין מחזירין ממנה לנוה דלח חמנה רבים קלוחה ומסחמח דלח פליג עליה רב נחמן ורבינו חם ה"פ דבר"מ סבר רב נחמן דלח הויח מחילה כדחמר הכח וברים המפקיד (ב"מ דף נה:) קחמר נמי רב נחמן חתם שומה בטעות הוח וכספ"ק דגיטין (דף יד:) נמי חמר לקנין בטעות חוור דלח הייט בטעות מיכף זכיוה לח הויח חזקה פריך פשיטא וכרלה כי זה דוחק למנח ליה למיפרך לריש מפשיטא דהח מריש לימא למידק ליפכח ולפרוך מפי מפשיטא לריש ולרלה לי דמקשה לח מפיק מדעתיה דבעטען ליה לקן ולכבי פריך פשיטא דבעטנה גרידח חיכח מועלת בלח טענה ומבני דס"ד דבעטען ליה לקן דכיון דלח מיחה בלח כלום ולי מכר לו לו מחל ועוד יש לומר דלרבנן דרבי יעמעמל דלח יליף מעור (ו) פריך פשיטא מכל מקום דבמקניחין לח הוזכרו רבנן ומבני כר' יעמעמל וכרלה דפריך לחזקה דיום לחד דמקני:

נמי מיירי בה מדקחני כל חזקה כו"ם:

ת"ש כמאן כר"י - קשה לרבנ"ח להחמר כ"ב עכן לעיל (דף נח:) לדידי מפרשח לי חיכח דמר חמועל מחחה בפני עדים שלין יכולין לומר לו כו' מחמעל דלח בפני (ו) בפניו מחחה וסייע לח כ"י ונמלח סבר כוחיה בחדח ופלג עליה בחדח: **אמר** ליה מחילה בטעות הוחי - וקשה דבפ' לזיהו נפך (ב"מ דף סו: ושם ד"ה חתם) חמר רב נחמן המחח לחמור רבנן לחמכחח לח קני הדרח לרבעת והדרי פירי למימרח דסבר רב נחמן מחילה בטעות היח מחילה והח חחמר רב נחמן ומודינח דלי בחיכו ולכ"ע לח מפקינן חיכו ומבני חתם זביני והכח הלוחה ופירש הקונטרס הכח הלוחה (ח) ומיחי כרבים שמחחלה בהלוחה בלח לידו וכרבים קלוחה דמו ולין לחבך רבים לחלח במכר כנון לקח ממנו פירות דרים מחניחין דחתם מבעו דבר"מ לרב נחמן מחילה בטעות היח מחילה בר מחתם בהלוחה דמיחזי כרבים והכח סבר רב נחמן דלח הויח מחילה ומיהו בללו הכי קשה על פירושו דהח חמר רבינח חתם ברים פירקח (דף סב:) דמשכנחת בלח פרישח בדיוכו לין מחזירין ממנה לנוה דלח חמנה רבים קלוחה ומסחמח דלח פליג עליה רב נחמן ורבינו חם ה"פ דבר"מ סבר רב נחמן דלח הויח מחילה כדחמר הכח וברים המפקיד (ב"מ דף נה:) קחמר נמי רב נחמן חתם שומה בטעות הוח וכספ"ק דגיטין (דף יד:) נמי חמר לקנין בטעות חוור דלח הייט בטעות מיכף זכיוה לח הויח חזקה פריך פשיטא וכרלה כי זה דוחק למנח ליה למיפרך לריש מפשיטא דהח מריש לימא למידק ליפכח ולפרוך מפי מפשיטא לריש ולרלה לי דמקשה לח מפיק מדעתיה דבעטען ליה לקן ולכבי פריך פשיטא דבעטנה גרידח חיכח מועלת בלח טענה ומבני דס"ד דבעטען ליה לקן דכיון דלח מיחה בלח כלום ולי מכר לו לו מחל ועוד יש לומר דלרבנן דרבי יעמעמל דלח יליף מעור (ו) פריך פשיטא מכל מקום דבמקניחין לח הוזכרו רבנן ומבני כר' יעמעמל וכרלה דפריך לחזקה דיום לחד דמקני:

נמי מיירי בה מדקחני כל חזקה כו"ם:

כמאן כר"י - קשה לרבנ"ח להחמר כ"ב עכן לעיל (דף נח:) לדידי מפרשח לי חיכח דמר חמועל מחחה בפני עדים שלין יכולין לומר לו כו' מחמעל דלח בפני (ו) בפניו מחחה וסייע לח כ"י ונמלח סבר כוחיה בחדח ופלג עליה בחדח: **אמר** ליה מחילה בטעות הוחי - וקשה דבפ' לזיהו נפך (ב"מ דף סו: ושם ד"ה חתם) חמר רב נחמן המחח לחמור רבנן לחמכחח לח קני הדרח לרבעת והדרי פירי למימרח דסבר רב נחמן מחילה בטעות היח מחילה והח חחמר רב נחמן ומודינח דלי בחיכו ולכ"ע לח מפקינן חיכו ומבני חתם זביני והכח הלוחה ופירש הקונטרס הכח הלוחה (ח) ומיחי כרבים שמחחלה בהלוחה בלח לידו וכרבים קלוחה דמו ולין לחבך רבים לחלח במכר כנון לקח ממנו פירות דרים מחניחין דחתם מבעו דבר"מ לרב נחמן מחילה בטעות היח מחילה בר מחתם בהלוחה דמיחזי כרבים והכח סבר רב נחמן דלח הויח מחילה ומיהו בללו הכי קשה על פירושו דהח חמר רבינח חתם ברים פירקח (דף סב:) דמשכנחת בלח פרישח בדיוכו לין מחזירין ממנה לנוה דלח חמנה רבים קלוחה ומסחמח דלח פליג עליה רב נחמן ורבינו חם ה"פ דבר"מ סבר רב נחמן דלח הויח מחילה כדחמר הכח וברים המפקיד (ב"מ דף נה:) קחמר נמי רב נחמן חתם שומה בטעות הוח וכספ"ק דגיטין (דף יד:) נמי חמר לקנין בטעות חוור דלח הייט בטעות מיכף זכיוה לח הויח חזקה פריך פשיטא וכרלה כי זה דוחק למנח ליה למיפרך לריש מפשיטא דהח מריש לימא למידק ליפכח ולפרוך מפי מפשיטא לריש ולרלה לי דמקשה לח מפיק מדעתיה דבעטען ליה לקן ולכבי פריך פשיטא דבעטנה גרידח חיכח מועלת בלח טענה ומבני דס"ד דבעטען ליה לקן דכיון דלח מיחה בלח כלום ולי מכר לו לו מחל ועוד יש לומר דלרבנן דרבי יעמעמל דלח יליף מעור (ו) פריך פשיטא מכל מקום דבמקניחין לח הוזכרו רבנן ומבני כר' יעמעמל וכרלה דפריך לחזקה דיום לחד דמקני:

נמי מיירי בה מדקחני כל חזקה כו"ם:

רבינו גרשום

לראשון: איבעיא להו, להיכא דאמר לעדים ויליו סחם כחיבו ליח חיישינן דלחי סחנה פיכחא או לא חיישינן: פיסקא כל חזקה שאין עמה למחזיק מענה אחרת של זכותו אינה חזקה: והבא מחחת ירושה. סי שהחזיק ג' שנים וערער אחר ואמר לו מה אחה עושה בשלי שירשתיה מאבי ואמר זה מיהכן באת לאביך אין צריך לוה למשען היכן לקחה אביו או שום מענה אחרת: פשיטא. היכא דאין עמה מענה מעליא דאינה חזקה. איצטרכן דאמר דחימא אם לא משען אמרינן משום הכי לא משען משום דהאי מיזבן הוא דיבנה ליה כו' קס"ל דלא משעינן בשביל כיבין דאיהו לא משען אבל לא משעינן ליה: שקל בידקא בארעיה. שבא שפף מים ושפף לבולה ארעיה ואחרה נודא בארעא דחבריה שקבע כחליו בקרקע חבירו: א"ל. לרב ענן: זיל אהדר לו קרקעו וקבע מחיצתך בתיך שלך למקום שהיה מחחלה: אמר ליה רב ענן והא אחזיק לי. שקבעתי בקרקע שלו בפניו ולא מיחה לי: אמר ליה כמאן. אסרת דבפניו הוי חזקה לאלתר: כר'. יהודה. דקתני בסחני' לא אמרו ג' שנים אלא שיהא באפפוא כו' הא אם מחזיק בפניו ולא מיחה לאלתר הויא חזקה (א"ל) וכר' ישמעאל דקתני בסיומא דהאי פירקין ת"ר מעשה באדם אחד שפחח הלוטחית לחצר השוחפין בא לפני ר' ישמעאל ואמר לו חחזקת בני החוקח משום דסבירא ליה לאלתר בפניו הוה חזקה: אמר ליה מחילה בטעות היא. דאיהו לא ידע דעבדת בחוך שלו דאת נוסף אי הוה ידעת דבחוך שלו אחה בונה בוחלך מי הייח בונה מדעחך בחוך שלו אלא כי היכי דאת לא ידעת משום דשפף המים מימני המיצר איהו נמי לא הוי ידע דעבדת בחוך שלו ואפשול הכי סייע לך לבנות ובשידע לא מחל:

הגהות הב"ח

(ה) גמ' חול לחהל גודל וכו' זיל לחבל וכו' וכ' יעמעמל בר' יוסי לחמרי כל בפניו: (כ) שם לי הוה ידעת מי הוה עבדת: (ו) רש"ם ד"ה וכא לחיל כו' ולכלח יש לי לבוק ר"ת וכו' לחמר לי לך חזק וכו': (ז) חוס' ד"ה וכא וכו' שכשלוטו עשיתי כאי חזקה: (ח) ד"ה שלא וכו' ופירש שם בחוספות פי' לחלמן לחפי' לא לחמר שלא לחמר לי חדם דבר מעולם פריך ל"ש ונרלה דחמעמע לחפי' חם חמר מפלוגי דזכנה מיך וכו' ונרלה דוקח וכו' חיכח למידק חיפוך מדברן עסי מרישח לסיפח ונרלה דחמקשה לח חפוך חפרשיה דבעטען ליה חלן ולכבי פריך פשיטא דחזקה גרידח חיכח מועלת בלח טענה ומבני דלקח דחתך דבעטען ליה חלן ולעיל פריך חזקה שלין עמה טענה חיכח חזקה סייע דבעטען ליה חלן דכיון שלח מיחה בלח כלום ולי מכר לו לו מחל ועוד יש לומר דלרבנן דרבי יעמעמל דלח יליף מעור (ו) פריך פשיטא מכל מקום דבמקניחין לח הוזכרו רבנן ומבני כר' יעמעמל וכרלה דפריך לחזקה דיום לחד דמקני: נמי מיירי בה מדקחני כל חזקה כו"ם: **ת"ש כמאן** כר"י - קשה לרבנ"ח להחמר כ"ב עכן לעיל (דף נח:) לדידי מפרשח לי חיכח דמר חמועל מחחה בפני עדים שלין יכולין לומר לו כו' מחמעל דלח בפני (ו) בפניו מחחה וסייע לח כ"י ונמלח סבר כוחיה בחדח ופלג עליה בחדח: **אמר** ליה מחילה בטעות הוחי - וקשה דבפ' לזיהו נפך (ב"מ דף סו: ושם ד"ה חתם) חמר רב נחמן המחח לחמור רבנן לחמכחח לח קני הדרח לרבעת והדרי פירי למימרח דסבר רב נחמן מחילה בטעות היח מחילה והח חחמר רב נחמן ומודינח דלי בחיכו ולכ"ע לח מפקינן חיכו ומבני חתם זביני והכח הלוחה ופירש הקונטרס הכח הלוחה (ח) ומיחי כרבים שמחחלה בהלוחה בלח לידו וכרבים קלוחה דמו ולין לחבך רבים לחלח במכר כנון לקח ממנו פירות דרים מחניחין דחתם מבעו דבר"מ לרב נחמן מחילה בטעות היח מחילה בר מחתם בהלוחה דמיחזי כרבים והכח סבר רב נחמן דלח הויח מחילה ומיהו בללו הכי קשה על פירושו דהח חמר רבינח חתם ברים פירקח (דף סב:) דמשכנחת בלח פרישח בדיוכו לין מחזירין ממנה לנוה דלח חמנה רבים קלוחה ומסחמח דלח פליג עליה רב נחמן ורבינו חם ה"פ דבר"מ סבר רב נחמן דלח הויח מחילה כדחמר הכח וברים המפקיד (ב"מ דף נה:) קחמר נמי רב נחמן חתם שומה בטעות הוח וכספ"ק דגיטין (דף יד:) נמי חמר לקנין בטעות חוור דלח הייט בטעות מיכף זכיוה לח הויח חזקה פריך פשיטא וכרלה כי זה דוחק למנח ליה למיפרך לריש מפשיטא דהח מריש לימא למידק ליפכח ולפרוך מפי מפשיטא לריש ולרלה לי דמקשה לח מפיק מדעתיה דבעטען ליה לקן ולכבי פריך פשיטא דבעטנה גרידח חיכח מועלת בלח טענה ומבני דס"ד דבעטען ליה לקן דכיון דלח מיחה בלח כלום ולי מכר לו לו מחל ועוד יש לומר דלרבנן דרבי יעמעמל דלח יליף מעור (ו) פריך פשיטא מכל מקום דבמקניחין לח הוזכרו רבנן ומבני כר' יעמעמל וכרלה דפריך לחזקה דיום לחד דמקני: נמי מיירי בה מדקחני כל חזקה כו"ם:

אתא לקמיה דרב יהודה כו' · ומסיק דרב יהודה כר"ש בן לנעזר ס"ל וחיזוקה דכפ' זה טורח (סנהדרין דף ל: ושם ל"ה הוא) לומר דרב יהודה עדות המכחשת זה לא זה בבדיקות כשרה בדיני ממונות ומוקי לה בתחד לומר תרנקי לבנה ותחד לומר תרנקי לבל לחד לומר מנה שמור ולחד לומר מנה לבן מין מלטרפין להדדי לומר תרי לפי ת"ל לומר מנה לבן ולחד לומר מנה שמור ומסיק דתיכו דלמאי כר"ש בן לנעזר להכחיש משמע דרב יהודה דפליג להלכתא פליג (נ) לר"ש בן לנעזר להכחיש וי"ל דרב יהודה נמי כרשב"ג ובכל פליגי לגמרי סברי לחד לומר מנה שמור ולחד לומר מנה לבן דמי למילתיה דר"ש בן לנעזר דלא דייקי ביה סהדי ודמי לתרנקי ורב יהודה סבר דלא דמי כלל לתרנקי דהתם (ד) לחין זה נוף המעשה לא היה להן לבזוק לבל מנה דנוף הלבר הוא שמעידין עליו דייקי וקסבר דמולה ר"ש בן לנעזר במנה שמור דבעלה עדותן לפי' לב"ה ולח"ש במנה ומחסים לעבידי דטעו טפי אלא מדמה מנה שמור ומנה לבן לחלוד לומר חבים על יין ול' לומר של שמן דבהא מודו כולי עלמא דמקלקה עדותן כדלימת התם:

נחלקה

לב"ש לחמרי בכא לחם נחלקה עדותן דמעיבי להו עדות מוכחת ולפי' בב' כיתי עדים ממי שבטל עדותן דהוי גמלא לחד מהן קרוב לו פסול עדותן בעולה לפילו הן מלה כדלמר בפ"ק דמכות(דף ה:) ולומר ר"י דלגח פירכא היא דמלינו למימר דב"ש בר' יוסי סבירא להו דלחמר התם במה דברי' לחמורים בדיני נפשות שבל בדיני ממונות מחקיים העדות בשבר ובכי הלכתא דפסיק רב נחמן ה)כוותיה ולפי' לרבי במי מלי למימר דהכא (ה) מלי מיירי בגון שלחתו למימחו ולפי' לחכחידי הבי מלי כי מסייעי להדדי הוה לחמר נמלא לחד מהן קרוב לו פסול עדותן בעולה שבל הכא להא' מכחשי להדדי (ל,) :

מלוה

כשעבוד זו דהא עדעין לעוקמ ומיהו בר"ת ק"י"ל כדמוכח מסקנא: וחזיסים לדעסים· דרבי חייא: דמי טעין ליס · הלי מחזיק קמלי בידי שבה מיבל הוה לבזוק ניהל"ן מהימן: **מינו דמי בעי למר כו'** · הלבר כיון דטעין מפי טענה מעליחא "לחי יודע שממך לקחה" מהימן דהסמח היח ליה חזקה שלין עמה טענה לבל כי טעין "מפלגיה שבחה בחזקה **לממר לי** דזבנה מיבל לבל חיי יודע שם לקחה ממך שם לר"ש הייט חזקה שלין עמה טענה הוחיל ואפי' יום אחד לח גרלה דלר בה: **בעומים דר' חייא**· לעיל בבבא מלישה יום אחד ושלשה ימים: **כבח מעום ירוסה**· והוח הדין מעום לקיחה: **אין לריך טענה**· הך טענה לעיל דקחני מהניחו "אמה מכרת לי ,אחה נחת לי ירושה היט לריך יורש לטעון ולומר "אחה מכרת לאבי": **מבל דאיס** · בעדים שלר בה יום אחד מיהא בעני מלוה קאני שעום ירושה היט לריך טענה בלישה: **ובילמא לח דאיס בו'**· והכי קאמר הבח מעום ירושה אין לריך שום טענה בעולם אלא בלבד "מאבי אני יורשה" אבל "לח עדי לירמ יום אחד" אלא טענה מכירה ומחבה שניחנה לי בשני: **ס"ג ואי בעית אימא שמעי לוקח כו'**· לפילו לם חאמר כי היולם לריך לחזר בדר בית מוריהן יום אחד לוקח עדיף מפי מוכרו, **לעוקח-פילו** לח בריבא ליה **מילחא דוקאי** ובבח המוכרה לו מבעל הבקבוק לח הוי שני בבבי הלבר ולחי קס **חמילחא** שפיר בשלקחה וחין לריך לח לחזר ולח בטענה: **מיבעיא** זמן נגלה בו·המוכרה לעוקח זה' בחומו קרקע למול "מלה חרבו ובמה ריבבו מלי: מי חביבא עדות דירה ומעום דבר' חיית קיימת לן קבעי לה: **מלמה לקומות מלערבין**· שלה שים עדים שהיתה של לחובן בל הימים שהה לחמען שהה בחזקת מרחובן ולחר"ש מבירה שמעון לגוי בשטר ולחר"ש מבירה לו שיהודה וכחב לו שטר מבירה בלקחן והחזיק בה שנה הרי שלם שנים ולחלת רחובן וקמערער ולחמר לי לח מבירה לשמעון והודה טוען הרי החזקה בין שלמחיו שלם שנים ולח מחיו ושמעון שלקחה ממך שחבו בחין מבחו לח היה לו לייחר בשטרו יותר מג' שנים ולרובן מעיב לפי שבל לחד מבם לו החזיק שלם שנים ולח שנה לח חמלי שנה לפיבך לח החזקם בל לחד בי חם שנה: **מלערבין**· הלקומות ויפסיד רובן לבין דבשטר לקחו זה מזה בדמפרש רב בסמוך עדים שבשטר לפקן בלקו וידע רובן ומלח מיחה הפסיד לבל בלח שטר מפי טוען לחי דלח מחי שלח בחזקת שלם שנים ולח לחזקינן בדמחזקי לינהי בדלמרינן לעיל (דף כפ:) בחמלת: **ובוען בשטר**· חפי לקומות לחבדוים קלי לבל לוקח דלחבן שלקח מן המערער מה נע ובשטרו [דחם ים לו שטר פשיטח דחין יכול לערער]: **שטר חיח ניס קלח**· שמחבפין לבחבו ולחותמו ובכל שומעין: **ועדים ניס נהו קנין**· מבירה בשלש בלח שטר: **סמוכר שדהו בפני עדים**· ובבל עליו לחריותו: **גוכה**· הלוקח מן המוכר לפי' מבבסים שבעבד ומבבן לו שבר קרבעותיו לחבי מבירה זו שבבל עליו לחריותה ובעבד עדים מפקי לבלוח וידעו הלקומות שמבר זה בקרבע בחריות והיה להם להניח למוכר בני מורין בשעור החריות בלמת עדים בלח שטר לית להו קלח: **שמעי לקומות**· חע"ג דמבירה בעדים בלח שטר ליח ביה קלח ממילח חלח עדים בלח שטר כן יפסיד ויבקבו הדבר: ⇐

א) מהנהרין לף· מיר כ· ע"ב: ב) [סנהדרין כעו·] : ג)[בבועות מח:]: ד) נמיל כנ: ה) [ע' מכות ד' פבח רב נחמן בלבה כר' ומפ"ש שבח כל הפוסקים בר' ובבן מלוה לבחן] : ו) [וע"ש חוס' סנהדרין לף· ד"ה שב"ש חומרים] :

הגהות הב"ח

(ה) רשב"ם ד"ה ותמרי ליה וכו' שלחתו שדר בביח : (ב) ד"ה חבל ראיה וכו' לינו לריך לעשון בלמ : (ב) חוס' ד"ה חחת וכו' פליג עמי לר"ם בן לנעזר דהבא : (ד) בא"ד דהחם ליין לחין זה נוף וכו' דנוף הדבר שמעידין עליו הוי דייקי: (ה) ד"ה נחלקה וכו' ובבא מליעי בל"ל ותיבת מני נחחק :

ת"ת נוסא
מאי אוריכ נחלקו/ מבנף

ג"ה נחלקו/ ול מה נחלקו

רבינו גרשום

חד אמר. פ"ל בחלי בשדה חבירו חביבו אוצייחא ברחוב ב'שורי' על פני כל השדה: אמר ליה זיל אהדר ליה אוציייחא מבו חלח. דחרוויהו הבי עדים מסהדי דחדחי אוצייחא פ"ל בחוך שדהו ובבל חלחא אינא חדחי אחת ראיה בזה בזה אוחרת מבחי ואחת אוכרת בפ"ני ואחת אוכרת מאחים)מבה עדותן שפל מבה הבי נמי יש בבלל נ' אוצייחא חדחי ומהדר ליי[חדחי]:א"ל.רב כהנא לר' יהודה והא פייחינא אינהא מסמרבא דלית הלבת' ר' שמעון בן אלעזר. דאפילו בית הלל מודו להבלא דאחד אומר מאחים דנחלקה עדותן ולא קא משלם אפילו מבה הבי נמי נחלקה עדותן: אמר ליה. אהדר מיד עד דחיתי אינהא: בקשהא. שם מקום: בעלילתא. בעלייה: דדר בה. ההוא דובנייה אפי' חד יומא בדי לאמת דבריך ואעקמה בירך הוא"ל דאחזוקי בה ד' שנין: חביבי.ר' חייא דודר: ואפרי ליה. ואי לא מייחי מהדי דדר בה ההוא דובנייה ליה חד יומא אפאי לא מעקמי בירייה וכי אין אדם עשוי לקנות מאחד בלילה ולמכור באותו הלילה ואפאי לא מוקמי בירייה הא הבא אינא למימר דבלילה זבנה מאחר ולאלחר מכרה ליה: ותזיחיה לדעתי'. שהבנתי מתוך דבריו דאי אמר ליה המחזיק קניה מיבך ההוא שקניתיה מסנו מהימן: כוותיה דר' חייא. דאמר לעיל דבריך לאחזוקי מהדי דדר בה ההוא אפי' חד יומא הכי מסהברא. דקחני הבא מחסת ירחשה והוא הדין מחסת לקיחה: הא ראיה. כל דהו בעי כהאי מוצא: ולא ראיה בעי. דהואיל ובא מחסת ירושה אנן מפקינן ליה: אינעית אימא. משום הכי בעי ר' חייא ראיה נבי לוקח משום דלוקח לאו שדי זוזי בבדי דהואיל ויהיב דמי מיקרע יפה דהוה דובנייה ניהליה דדייר ביה חד יומא והואיל שמוען מפלגיא זבינתיה דובנה מיבך ליבך ליפיי ראיה דדר בה חד יומא דהוה דובנה ניהליה אי לא מייחי ראיה לא מוקמינן לה בידיה: אינעית לימ נראה בו סהו. לבופר

ו. ג' לקוחות בה אחד בה ובל ג' בבה בבבה מבלוף בבבה בבבה בבבה

אלא אי אמרת בשלמא לחזקה אתא לא קשיא הא דאמר לי' הא דלא אמר לי' אלא אי אמרת לחזקה אתא מאי קשיא הא דאמר לי' הא דלא אמר לי' אלא אי אמרת

עין משפט נר מצוה

אבל שותף יש לו חזקה. יש ענין לשותף דלין לו חזקה כדמפרש לקמן וש"מ ש"כ ליתני במתני' שותף אין לו חזקה אע"פ שיש שותף יש לו חזקה כי היכי דמני תרים אע"פ שאחר תרים שלישו בתי תרבות יש להן חזקה ויש לחלק:

שותף כיוצא בפרשה דמי לאו למימרא דלין לו חזקה. (ה) וא"ת מנא ליה דלמא לענין שטובל בשבת המגיע לכתפים כדלאחר כשמוך וכ"ת דמשמע ליה דכבל ענין מדמני ליה לתרים דלמא כשאר תרים מי קאמר תרים שיש להן חזקה ולא כתרים אע"פ שאחר תרים שלישו בתי תרבות: **שבח** המגיע לכתפים. מפרש רש"י בכמה מקומות וכן רבינו שמואל המגיע לכתפים כגון ענבים הרמוין ליבלר וקבה דלמרי בפ"ק דכ"מ (דף טו:) והל מעשים בכל יום וקל מנכי שמואל לבעל חוב בשבח המגיע לכתפים ולפי ס"ל דליכא מוב לא נבי מייניהו כדלאמר בכלהודות פ' נערה (דף כ:) אמר ליה זיל הב ליה ממאני דעל בוציא אמר ליה זיל הב ליה מבעי ליה דלמא שבח שבח ממש כגון שמוכר לחבירו ספינה וקודם שהגביה המוכר את הספינה נתייקרו הפירות ונתייקרו הדמים הרי השבח של הלוקח ואפ"ה

א) כתובות מג. ע"ש. גיטין מח. [לקמן מח. כריתות כה:] ב) [לקמן מז.]:

אמאי נוגעין בעדותן הן? הכא במאי עסקינן דכתב ליה "דין ודברים אין לי על שדה זו וכי כתב לו מאי הוי ותניא א) האומר לחבירו דין ודברים אין לי על שדה זו, ואין לי עסק בה, וידי מסולקות הימנה לא אמר כלום "הכא במאי עסקינן כשכנגן מידו, וכי כגון מידו מאי הוי הרי מעמידה בפני בעל חובו ב) דאמר רבין בר שמואל משמיה דשמואל "המוכר שדה לחבירו שלא בארחיות אין מעיד לו עליה מפני שמעמידה בפני בעל חובו" הכא במאי עסקינן דקביל עליה ארחיות, ארחיות דמאן אי נימא ארחיות דעלמא כל שכן דניחא ליה "אלא ארחיות דאתיא ליה מרמתיה, וכי מסלק נפשיה מיניה מי מסתלק והתניא "בני עיר שכנגד ספר תורה שלהן אין דנין בדייני אותה העיר ואין מביאין ראיה מאנשי אותה העיר ואם אירע ליסלקן בי תרי מיניהו ולידיינו שאנים ג) דלשמיעה קאי הא שמע האומר תנו מנה לבני עירי אין דנין בדייני אותה העיר ואין מביאין ראיה מאנשי אותה העיר אמאי ליסלקן בי תרי נפשייהו ולידיינו הכא נמי הכא שמע האומר "תנו מנה לעניי עירי אין דנין בדייני אותה העיר ואין מביאין ראיה מאנשי אותה העיר, ותסברא עניים שקלי דייני מיפסלי? אלא אימא אין דנין בדייני עניי אותה העיר ואין מביאין ראיה מעניי אותה העיר ואמאי, לסתלקן בי תרי נפשייהו ולידיינו הכא נמי בספר תורה ואמאי קרי להו "עניים" דהכל אצל ספר תורה עניים הן ואביונים דראמר עלייהו, והיכי דמי "אי משש ובעניי דראמר עלייהו, והיכי דמי "אי דקיץ להו, ליתבו בי תרי מינייהו מאי דקיץ להו ולידיינו הבא במאי עסקינן דלא קיץ להו ואבא לעולם דקיץ להו ונירא להו דכיון דרווח רווח: ונעשין שומרי שכר זה לזה.

אמאי

אמאי נוגעין בעדותן הן? הכא במאי עסקינן דכתב ליה "דין ודברים אין לי על שדה זו" וכי כתב לו מאי הוי ותניא א) האומר לחבירו דין ודברים אין לי על שדה זו, ואין לי עסק בה, וידי מסולקות הימנה לא אמר כלום "הכא במאי עסקינן כשכנגן מידו, וכי כגון מידו מאי הוי הרי מעמידה בפני בעל חובו ב) דאמר רבין בר שמואל משמיה דשמואל "המוכר שדה לחבירו שלא בארחיות אין מעיד לו עליה מפני שמעמידה בפני בעל חובו" הכא במאי עסקינן דקביל עליה ארחיות, ארחיות דמאן אי נימא ארחיות דעלמא כל שכן דניחא ליה "אלא ארחיות דאתיא ליה מרמתיה, וכי מסלק נפשיה מיניה מי מסתלק והתניא "בני עיר שכנגד ספר תורה שלהן אין דנין בדייני אותה העיר ואין מביאין ראיה מאנשי אותה העיר ואם אירע ליסלקן בי תרי מיניהו ולידיינו שאנים ג) דלשמיעה קאי הא שמע האומר תנו מנה לבני עירי אין דנין בדייני אותה העיר ואין מביאין ראיה מאנשי אותה העיר אמאי ליסלקן בי תרי נפשייהו ולידיינו הכא נמי הכא שמע האומר "תנו מנה לעניי עירי אין דנין בדייני אותה העיר ואין מביאין ראיה מאנשי אותה העיר, ותסברא עניים שקלי דייני מיפסלי? אלא אימא אין דנין בדייני עניי אותה העיר ואין מביאין ראיה מעניי אותה העיר ואמאי, לסתלקן בי תרי נפשייהו ולידיינו הכא נמי בספר תורה ואמאי קרי להו "עניים" דהכל אצל ספר תורה עניים הן ואביונים דראמר עלייהו, והיכי דמי "אי משש ובעניי דראמר עלייהו, והיכי דמי "אי דקיץ להו, ליתבו בי תרי מינייהו מאי דקיץ להו ולידיינו הבא במאי עסקינן דלא קיץ להו ואבא לעולם דקיץ להו ונירא להו דכיון דרווח רווח: ונעשין שומרי שכר זה לזה.

אמר מר נוגעין בעדותן הן. לכל זמן שלא חלקו קתני מיהת. ואמאי נוגעין בעדותן הן. לגמרי לא יטול שום מערער כלום מן השדה יפסידו שניהן ומפלג לעלמא מעיד: **זכאב ניס.** הלכך מעיד להאי מחזיק דין ודברים אין לי עמך בכל השדה ופיפיו על חלקי שהכל שלך והכי משמע דין ודברים לית לי עמך על שדה זו ונטען מכחיש הוא דלא קאמר "במקום" לית לי אלא "ידי" והלכך כיון דנטען לו חלקו מעיד עליה דלא טוען בעדות הוא והכי נמי הוא מלי למימר כשהקנה לו חלקו חלק רבותא נקט לאשמועינן דאפי' האי גוונא הוי לשון מכחש: **מאי הוי.** כלי לישנן לשון מכחש ואפילו טוען בעדות הוא: **פסומר למיבלו.** שוקף: **ואין לי עסק כה.** כלומר לית לי עסק כה ומכלל לאחר שומע חלק שהרי יהא לי כל שלך חלק שלא הויית הכר כפירוש מפיו: **וידי יסו מסולקות לית** לאחר כלום. זכיון דכבר יש לו חלק בשדה והוא אומר "לית לי חלק כו" אין זה לשון מכחש לחבירו חלק לשון הפלה הוא-לאותי שלא יהא לי חלק בשדה זו" וכל זמן שלא אמר "אי נמי לך שדה זו לית לי עדיין מרשותו ואין חופס לשון זה חלק כדבר שעדיין לית זכה בו והוא מקנה עליו שלא יהא שלו-בעדות-והזמן שעמיד לזכות בחלקו דבר, לאין לחדם זוכה בדבר בעל כרחו כדלקמן בפירקין (דף מס.) ובכתובות (דף פב:) דהמלה הבאה לו לאדם לאחר מכן מקנה עליה שלא ייכשבה אבל מכיון שכבר הדבר שלו הוא והוא אומר "לית לי חלק" לית אמר כלום דבעל כרחו יהיה שלו כל זמן שלא יתנגה לאחרים כן נראה בעיני ועיקר והכי מוכח לקמן בפירקין וי"מ דמשום הכי לית לה אמר כלום דקאמר אין לי דין ודברים ולא קאמר לית לי יהא ומשלו שהוא מכוד שהרי יש לו חלק בו והוא אומר אין לי ושכנה הוא לאין זה לשון הגמ' דלעיל אומר בשום מקום לית לי יהא והכי מוכח לקמן דקאמר הכא במאי עסקינן בשנתן חלקו בשעה שהוא מערער ואמר לית לי יהא ומשלו שהוא מכוד שהרי יש לו חלק בו והוא אומר אין לי ושכנה הוא לאין זה לשון הגמ' ל

אמאי שמירה בבעלים היא. פי' אם התחילו שניהם לשמור יחד כל אחד בשעה שהוא משמר חלק חבירו וגמי משמר לו חלקו ותע"פ שאין עמו במלאכה בשעת חלוקם היה כיון שהיה עמו בתחילה בשמירה בעליו עמו קיימו היה כדתניא (ב"מ דף נו.) היה עומד עמו בשעת חלוקה אין נראין להיות עמו בשעת שכורה ומתה היה עמו בשעת שכורה ומתה נראין להיות עמו בשעת חלוקה ותפילו לא התחילו שניהם לשמור יחד מכל מקום התחזקו בשעה שהתחזקו היה עמו במלאכה בשעת שהתחיל הצני לשמור:

דאמר שמור לי היום כו'. ות"מ לכאי שמירה בבעלים היא דלמאן דבית הלולא דבעלים בתחילה גבי שואל לא הפרה ובעלה עמה וי"ל שאני התם דבתחילה משעבדי עלמן ליכנס במלתכתם מיד לכל הכח לא משתעבד עד לאחר ות"מ ומאי קמ"ל שמואל דאפילו אמרי בהשוכר לא התחומים (ב"מ דף ס:) שמור לי ואשמור לך שומר שכר וי"ל דלא מהתם הוה למיגמ לפי שהם אוסרין כל שותפין לכל הכח שהם שותפין כל אחד ואחד בשמור חלק חבירו שומר גם בשביל עלמו: **וביון** דלתמיד לולי הוה כו'. הוה מצי לשנויי כגון דלתמיד שמעון דשל לוי הוה וכמר הכי אתי שמעון וטעין דמלי זכה ואית ליה סהדי דלתחום גזלה ממנו ומכרה לוי: **בגון** דלית ליה סהדי למר כו'. תימה דלא הוה ליה למימר כגון דהא מעיקרא נמי ידעינן דלית ליה לשמעון סהדי דלית ליה כלקחני לחובן שדה משמעון ואי ליה לשמעון סהדי שגזלה לחובן ממנו אלא דלית ליה ידעינן שגזלה ויהודה גמי ע"כ לית ליה סהדי דלי לחו הכי מלינה כח מערער והכי הל"ל כיון דלית ליה סהדי למר כו' ומאי ס"ד דמקשה ואין לומר דמעיקרא ס"ד דלייני כגון דלית ליה ליהודה עדים דשל לחובן היא ולשמעון הגזל לית ליה סהדי דלחכלה שני חזקה וטעין מיהודה זכה דל"ל מאי קאמר בהאי זכותא דמפיק לה מלוי ליפקה מיהודה דכבעלי גזילה בהאי זכותא דמעיקרא ס"ד דלייני כגון דלית ליה סהדי דלי לחו הכי מלינה כח מערער ויהודה גמי ע"כ לית ליה סהדי דלי לחו הכי מלינה כח מערער והכי הל"ל כיון דלית ליה סהדי למר כו' ומאי ס"ד דמקשה ואין לומר דמעיקרא ס"ד דלייני כגון דלית ליה סהדי דלחכלה שני חזקה וטעין מיהודה זכה דל"ל מאי קאמר בהאי זכותא דמפיק לה מלוי ליפקה מיהודה דכבעלי גזילה בהאי זכותא דמעידין שגזל לחובן ממנו מלי מפיק לה מלוי שכח מכח לחובן ומיהודה לית לה מלי מפיק לה מלוי בעלי חזקה וכלשה לכשב"ח דס"ד דמעיקרא דיהודה בעי לאפוקי מלוי משום דלית ליה סהדי דלחכלה מכר לו וללוי לית ליה ומשום הכי אתי שמעון ובא למעון להעיד ללוי דל לוי היה ומשום הכי פריך כיון דמסהיד להאי מרעה דלוי היה היכי מפיק לה מיניה והוה מצי לאקשויי דלא מסהדי בהאי מרעה דלוי אלא לחמר דלחכלה מכרה ללוי אלא לעדיפא מינה מצי והשתא פריך דבהאי זכותא דמפיק לה מלוי ליפקה מיהודה דשניהם בלית מכח לחובן ומשום הכי יכיל שמעון עדים דלחובן גזלה ממנו מצי לאפוקי מתרוייהו:

גמ' אמאי שמירה בבעלים היא. שכל אחד משמר מקום חלקו שבחצר שותפות בביתו (ב"מ דף ס"ב ע"ב) [נעיין בב"מ בהגהות] (דף לה.) שמירה בבעלים פטור ותע"ג דבשואל כתיב פטור דבעלים הא ילף שומר שכר החם מיניה מדכתיב וכי ישאל ויש"ן מוסיף על ענין רחבון וילמד עליון מתחתון וכיון שהיה רחבון משמר מחלק שמשון בשעה שעבדה לו אבד מחלקו בבית שמעון הכי שמעון פטור מחלק לרחבון שהרי רחבון עמו כמלתכתו: **שמר רב ששת**. כגון שהחזו ביניהן קח שמור לי היום כל הצרעה חלקי ומלקך ותשמור לך למחר דניין דלמ' שמרני ביתך כלל חלת זה למחר זה ליכא שמירה בבעלים הלכך נעשו שומרי שכר זה להתחייב בתוספין ולחשמועינן חתח דנייני שמירה בשכר כשמשמר כל הצרה וחלק חבירו בכלל כדי שישמור לו חבירו למחר כמו כן דס"ד חמינא דשומר חנם הוא דבלתו חלק חבירו היה צריך לשמור לחם על ומשמירה לחתח היה בין הכל ולא ליהוי שומר שכר, קמ"ל: (זה שייך לעיל. בהוספתא בהגזל התומר חנו מלה דיבר לכנסת חנו ספר תורה לכנסת יגמן לכנסת הרגיל בה וחם היה רגיל בבתים יתנו לשניהם התומר חנו לעניים יתנו לעניי לותה העיר ר' חתח תומר לעניי כל יתרחל בן התוכל מכל חבין ועבד התוכל מכל רבו קולה וטחן פרוסה לעניים לו לבנו של לוחבו וחין חומם משום גזל שכך נהגו בעלי בתים. ע"כ): **מכר לו בית**. לחם לחבירו: **אין מעיד לו**. מוכר לנוקח להעמידה בידו שחם יבא להלטרף עם מחר ולהעיד שהוח של, טוען בעדות הוח: **מפני שחבריו**. של בית עליו למוכר שחם יטרפוה מן הלוקח יחזור על המוכר והלכך ניחח ליה למוכר שחעמוד בידי הלוקח ולח יטרך לפרטו כלום, הכי חמטינן ליה החתח: **מכר לו פרה**. לקמיה מפרש ליה וחזיל: **מפני שחבריו**. לנוקח עליה למוכר שמלוהו ימכו ממחם המוכר שגזלה וחיינן דקפריך מ"ש ריטח ומ"ש פיטח מ"ש מטלטלי דלח חי שחבריו עליו ממקרקעי חם שחי מכירות הללו בחבריו הוי תרוייהו שבריו עליו ולח חלח בחבריו הח תרוייהו חין חבריו לחבריו ע"כ: **ריטח כרחובן שגזל שדה משמעון ומכרה ללוי וחתח יהודה**. כלומר חיכח מעלמח ומעכרה על שדה זו שכיל לוי וחומר שלי היח ומכיח עדים לו שטר שלח יכח שמעון הגזל וילטרף עם חחר ויעיד שזה השדה חיט ליהודה כגון שיודע שזה עדות לפסול עדות של יהודה בגזלנות וכן שכרו מפני שרוצה שמעון שיהיה השדה בית לוי הקונה וחחרי כן היום ומחר יבח שמעון לחיה זו השדה שלו היה ולחובן גזלו ממנו ויוליחו מיד לוי ויטלנו לעלמו דקרקע חינה בעזלה ולח נחתה לו שיטלנו יהודה ושיטי דשום והלכך טוען בעדות הוח דלח ניחח ליה שיטלנו יהודה דחו לח מי שמעון לחפוקי מיניה כדמפרש לקמן דטח ו לוי ויהודה קשה לו והלכך חין מעיד לו שמעון הגזל ללוי עליה והכי קחמר בריימח מכר לו בית שדה לחובן הגזלן ללוי חין מעיד לו שמעון הגזל ללוי לוקח עליה והכי קחמר שחבריו וסופו של גזל עליו ללוקח להוליח הקרקע מידו והלכך טוען הוח בעדות זו ולקמן מפרש לה בגזל ומכר הוה שפיר מצי ללוקמה בגזלן גופיה וחתח יהודה וקמערער דלח יבח שמעון הגזל להעיד לרחובן הגזלן לטעמילה דידו משום הכי טעמח גופיה דניחח ליה דהדרח ליה וסיפח מפרש לקמן **ומקשינן**: **ולכתי למאי הילו מעיד לו עליו פח כיון דמסהיד לוי פיח**. דקס"ד השתח הכי דמפקינן לה מיהודה ומוקים לה כגון דמסהיד לוי הוח ולח יהודה וכיון דהודה בפני בית דין דשל לוי הוח לח קחמר לוי **ולכתי למאי הילו מעיד לו עליו** מה מפסיד שמעון חם תהיה בחזקת יהודה שדה זו וגזלה רחובן ממנו ב"ש ליפקה מיהודה כהאמר עדים עלמן ומעלה שחין מרויח כמה שמעיד לוי כלי: ומשני משום הכי לישנא דקמיפקי לה מלוי היום ולמחר לקמיפקי לה עדים שדה זו היתה של לוי

דוקא מכר דהוה ליה יתום ושיטי רשות. פ"ה וכגון שמכר לחובן ללוי שלא בתחריות וכלוה לפירים כן מסוס דלי בתחריות הוי שמעון טוען בעדות דלמ"ג דהוי יתום ושיטי רשות מפיק לה שמעון מלוי כיון דאין סוס הפסד ללוי שיחזור על לחובן לכל בקרקע (ב) דליכא יתום ושיטי רשות הדלת ליה כדפ"ה דאין מועיל יתום (ג) בקרקע וקנה לר"י דבירושלמי (דכלאים פ"ז) תמר דיתום מועיל בקרקע דתנן פ"ק דמ"ק שחיטה עגלת מ"מ מהני כה יתום ונכ עבד מעמע בהשולח (ניסין דף נה:) דמהני ניס יתום תט"ג דתיקח לקרקע ובשמעתין דסיקיקין (שם דף מז:) תור"י דמוכח מי כן וכלה דמיירי שלא נתייעץ והוה מלי לפלוגי מי כפרה ומיהו אין לפני יתום בין לחמר יתום תלת מילתא דשכיחא נקט ובקרקע אין דגיזין להתיישם כשיגדיל גזלה שלם לא יוכל להוציאה מידו כן:

ונוקמה ביוכד. ול"ת והא יורם אין מעיד לו עליה להדלת ליה כדלמר בהגזל כתמך (ב"ק דף קיב:) דכל דבר המסויים כגון פרה ומיהו מיכין להחזיר מפני כבוד תכיהם ול"ל דהא תוקימנא בריש הגזל קמן (שם דף נד:) כשעשה תשובה ולח הספיק והכל מיירי בלח עשה תשובה: **אלא** כדרבין בר שמואל בריימתי דוקא שלח בתחריות דלח יכול להעיד על פרה ומיהו דשמואל מיירי בכל ענין ורבוחה נקט לפי שלח בתחריות:

עמה

דלוקמה בגזלן משום דקא בעי למיתנא סיפא **מכר לו פרה מכר לו טלית** דדוקא מכר ליה יאוש ושינוי רשות **אבל לא מכר** דהדרא ליה לא**אתנא** רישא **גמי מכר** וסיפא **גמי נתן** דמייאש מגופיה **מהו דתימא** מייאש? לא צריכא דמיית גזלן דאמר ר' יוחנן א) **הגזל ומאביל את בניו והניח לפירים פטורים** מלשלם **לוקמה** בגזלן ש"מ ב) דרשות יורש לאו כרשות לוקח דמי שפיר **אלא למאן דאמר** ג) דרשות יורש כרשות לוקח דמי **מאי איכא למימר** דרשות יורש שוה לי **לאביו** מפני שאדריותו עליו, ואין אדריותו עליו, מפני שהיא חוזרת לו, ואינה חוזרת לו: **מיבעי ליה?** אלא **כדרבין בר שמואל** ג) דאמר רבין בר שמואל משמיה דשמואל המוכר שדה לחבירו שלא בארריות אין מעיד לו עליה מפני שמעמידה בפני בעל חובו והזקא בית או שדה, אבל פרה וטלית אע"פ מביאה בסהמא

הגזל קמן (שם דף נד:) כשעשה תשובה ולח הספיק. להחזיר מד שמח והכל חייבי בלח עשה תשובה: **אלא** כדרבין בר שמואל. וחייבי בריימתי דוקא שלח בתחריות דלח יכול להעיד על פרה ומיהו דשמואל חייבי בכל ענין ורבוחה נקט לפי שלח בתחריות:

דלוקמה בגזלן משום דקא בעי למיתנא סיפא **מכר לו פרה מכר לו טלית** דדוקא מכר ליה יאוש ושינוי רשות **אבל לא מכר** דהדרא ליה לא**אתנא** רישא **גמי מכר**, **וסיפא גמי נתן** דמייאש מגופיה **מהו דתימא** מייאש? לא צריכא דמיית גזלן דאמר ר' יוחנן א) **הגזל ומאביל את בניו והניח לפירים פטורים** מלשלם **לוקמה** בגזלן ש"מ ב) דרשות יורש לאו כרשות לוקח דמי **שפיר אלא למאן דאמר** ג) דרשות יורש כרשות לוקח דמי **מאי איכא למימר** דרשות יורש שוה לי **לאביו** מפני שאדריותו עליו, ואין אדריותו עליו, מפני שהיא חוזרת לו, ואינה חוזרת לו: **מיבעי ליה?** אלא **כדרבין בר שמואל** ג) דאמר רבין בר שמואל משמיה דשמואל המוכר שדה לחבירו שלא בארריות אין מעיד לו עליה מפני שמעמידה בפני בעל חובו והזקא בית או שדה, אבל פרה וטלית אע"פ מביאה בסהמא

ופרקינן מכור דבעי למיתני סיפא מכר לו פרה מכר לו טלית. מעיד לו עליה ללח מכסכה לה למעיד לו עליה ללח בגזל ומכר לו לחובן הגזלן לגלי הלוקח ללח בתחריות ולחת ליהודה וקמטרער "שלי היל" מעיד לו שמעון הגזל לגלי הלוקח ללמ ליהודה היל לחת ליה ולח יוחנן ושיטי רשות בעדות דהדלת ליה דחין יתום ושיטי רשות ומיהו רשות מועיל בקרקע, דקרקע חינה נגזלת, דמעמידים לשמעון דחיכח בעודה בבית לחובן קודם שמכרה לגלי דהוי יתום כיד גזלן ושיטי רשות בעדות וכגון שהגזל בתרת יתום כדי לח קני, יתום ושיטי רשות קודם שמכרה לגלי דהוי יתום כיד גזלן ושיטי רשות בעדות דלחובן לחפילו למ"ד בהגזל ושיטי רשות בעדות דלחובן לחפילו לי מייתי גזל מהדי דגזלה לחובן ממנו לח מפיק מלי דקנה וקנה הלוקח שלח בו זכות כלל לבעלים הרלסומים ולפיכך מעיד לו עליה גזל בהבי מיירי דבלחו הכי לח מלי מפיק לה מלי דקנה ביתום ושיטי רשות ולחו היה טוענה יהודה מלי לח מפסיד לח מעיד לו לחובן שכל זמן שהן ביד לחובן הגזלן מלי מפיק לה מלי דקנה ביתום ושיטי רשות ולח"ג לח מסכסכה לה **בגזל** לחובן **ומכרה** לגלי לחובן שכל זמן שהן ביד לחובן הגזלן מלי מפיק לה מלי דקנה ביתום ושיטי רשות ולח"ג לח מסכסכה לה **בגזל** לחובן **ומכרה** לגלי לח מכרה לגלי שליט של יהודה כי טוען בעדות הוא דמיד לחובן הגזלן מלי מפיק להו גזל מיניה ולח"ג דלח"ת והלכך לח מעיד שמעון לחובן ע"פ עדיו ומשום דלח מסכסכה לה לסיפא **דלח בגזל** ומכר חבא כמי דיעל בגזל ומכר **ונלמטעינך** **בדלוקה** חלת בגזל ומכר **ים** חיעון בין **מקרקעי** מעיד לקנה לה לוקח ביתום ושיטי רשות ולח מהדל ליה להלי מעיד דליכח בהגזל ושיטי רשות בעדות **דלמטעינך** **בדלוקה** ושיטי רשות לח מהדל ליה להלי מעיד דליכח למ"ד בהגזל ושיטי רשות בעדות וכגון שהגזל בתרת יתום כדי לח קני, יתום ושיטי רשות קודם שמכרה לגלי דהוי יתום כיד גזלן ושיטי רשות בעדות דלחובן לחפילו למ"ד בהגזל ושיטי רשות בעדות דלחובן לחפילו לי מייתי גזל מהדי דגזלה לחובן ממנו לח מפיק מלי דקנה וקנה הלוקח שלח בו זכות כלל לבעלים הרלסומים ולפיכך מעיד לו עליה גזל בהבי מיירי דבלחו הכי לח מלי מפיק לה מלי דקנה ביתום ושיטי רשות ולח"ג לח מסכסכה לה **בגזל** לחובן **ומכרה** לגלי לח מכרה לגלי שליט של יהודה כי טוען בעדות הוא דמיד לחובן הגזלן מלי מפיק להו גזל מיניה ולח"ג דלח"ת והלכך לח מעיד שמעון לחובן ע"פ עדיו ומשום דלח מסכסכה לה לסיפא **דלח בגזל** ומכר חבא כמי דיעל בגזל ומכר **ונלמטעינך** **בדלוקה** חלת בגזל ומכר **ים** חיעון בין **מקרקעי** מעיד לקנה לה לוקח ביתום ושיטי רשות ולח מהדל ליה להלי מעיד דליכח בהגזל ושיטי רשות בעדות דלחובן לחפילו למ"ד בהגזל ושיטי רשות בעדות וכגון שהגזל בתרת יתום כדי לח קני, יתום ושיטי רשות קודם שמכרה לגלי דהוי יתום כיד גזלן

עשה עבדו לפופיקי ומכרו כו'. לפיכך לי סבר רבא דעבדי כמקרקעי דמי נקט לפופיקי לאשמעינן בין בשעל פה: שטרן לפופיקי ומכרו כו'. הא דלא תניא מכר בהדי הקדש דמפקיע מידי שעבוד משום דהקדש מפקיע לפי' לקני ליה ממלטלין לגבי מקרקעי מה שאין כן כאן ז): והוא לכתב דלא כאשמכתא. מספקא לן לי במטלטלי לגבי מקרקעי דוקא לו לפיכך במקרקעי לחודיה: בנון שלקח ומכר לאלתר. הוה מלי למיפרך ל"ש לפי' בית ושדה נמי לגבי מנופה פרק: דלא הוה ליה לברעת מעולם. מכלן משמיה לחומרים דמה שנהגו לכתוב בהקדשות ונתתי לו לברבו לחזק בהקדש בתלרי לע"ג לליה ליה קרקע משום דאין לך לחזק אלין לו לברבע לחזק בתרך ישראל דקרקע היינה עגלה לי נמי דאין לך לחזק אלין לו ל' לחזק לקברו (ג) דהכא משמע דלפסר אלין לו קרקע וכן משמע בפ' אלעי הקדושין (דף ח: ע"ש) הכי לח מקומקם לי על מנת כיס לי קרקע משמע דלפסר אלין לו ולוחק להעמיד בגר אלין לו חלק בתרך ועוד דל"ל לח יעשה לחזק שני שטרי הקנלה שהרלמן קנה לברבע לחזקיו ונרלה לר"ם דהייט טעמל כיון שמוכר כיס לו קרקע ומוב הוא לו שהרי על ידי קרקע מקנה לחכיריו לפילו יש כמה עניים שמכחישים לוחו הכי הולחק בעל דין כמלה עניים ולל מייקיק למיחזי כקיקרל כלחקלמל (לקמן דף קמה.) נבי לימור גיורל דנפק לחוילחל מני לימור ולחק על נב שהיה לימור מקרקע ה) הקנה מהר"ר חזקיה דמכל מקום ניחום הכל דלמל לקני ליה מטלטלין לגבי קרקע והולה כיס לו מקרקע לע"פ שלח היה לו מעולם ונרלה דטוני הלי לל חייקין שמל שיקרו להוחום ונרלה לו דבזמן הזה שרגילים לכתוב והקניתי לו מרבע לחום בחילרי ל"ש מילחל דקניחל היל ול"ל מכר לו פרה וטולים לין מעיד לו עליה לע"ג לליכל עניים דלל היה ליה לברעת מעולם: לי

כמקרקעי דמי נקט לפופיקי לאשמעינן בין בשעל פה: שטרן לפופיקי ומכרו כו'. הא דלא תניא מכר בהדי הקדש דמפקיע מידי שעבוד משום דהקדש מפקיע לפי' לקני ליה ממלטלין לגבי מקרקעי מה שאין כן כאן ז): והוא לכתב דלא כאשמכתא. מספקא לן לי במטלטלי לגבי מקרקעי דוקא לו לפיכך במקרקעי לחודיה: בנון שלקח ומכר לאלתר. הוה מלי למיפרך ל"ש לפי' בית ושדה נמי לגבי מנופה פרק: דלא הוה ליה לברעת מעולם. מכלן משמיה לחומרים דמה שנהגו לכתוב בהקדשות ונתתי לו לברבע לחזק בהקדש בתלרי לע"ג לליה ליה קרקע משום דאין לך לחזק אלין לו לברבע לחזק בתרך ישראל דקרקע היינה עגלה לי נמי דאין לך לחזק אלין לו ל' לחזק לקברו (ג) דהכא משמע דלפסר אלין לו קרקע וכן משמע בפ' אלעי הקדושין (דף ח: ע"ש) הכי לח מקומקם לי על מנת כיס לי קרקע משמע דלפסר אלין לו ולוחק להעמיד בגר אלין לו חלק בתרך ועוד דל"ל לח יעשה לחזק שני שטרי הקנלה שהרלמן קנה לברבע לחזקיו ונרלה לר"ם דהייט טעמל כיון שמוכר כיס לו קרקע ומוב הוא לו שהרי על ידי קרקע מקנה לחכיריו לפילו יש כמה עניים שמכחישים לוחו הכי הולחק בעל דין כמלה עניים ולל מייקיק למיחזי כקיקרל כלחקלמל (לקמן דף קמה.) נבי לימור גיורל דנפק לחוילחל מני לימור ולחק על נב שהיה לימור מקרקע ה) הקנה מהר"ר חזקיה דמכל מקום ניחום הכל דלמל לקני ליה מטלטלין לגבי קרקע והולה כיס לו מקרקע לע"פ שלח היה לו מעולם ונרלה דטוני הלי לל חייקין שמל שיקרו להוחום ונרלה לו דבזמן הזה שרגילים לכתוב והקניתי לו לברבע לחום בחילרי ל"ש מילחל דקניחל היל ול"ל מכר לו פרה וטולים לין מעיד לו עליה לע"ג לליכל עניים דלל היה ליה לברעת מעולם:

בסחמא דלא משתעבדא ליה (מאי טעמא מטלטלי נינהו "ומטלטלי לבע"ח לא משתעבדי ואע"ג דכתב ליה מגלימא דעל כתפיה הני מילי דאיתנהו בעיניהו אבל ליתנהו בעינייהו לא) אלא (אפילו עשאו אפותיקי בגמ' לא. מאי טעמא כדרבא א) דאמר רבא עשה עלמו אפותיקי ומכרו, בעל חוב גובה ממנו ישנו וחמורו אפותיקי אומכרו אין בעל חוב גובה היסנו מאי טעמא האי אית ליה כלא והא ליתיה כלא, אלחוש דלמא אקני ליה מטלטלי אגב מקרקעי דאמר רבה אי אקני ליה מטלטלי אגב מקרקעי, קני מקרקעי קני מטלטלי, ואמר רב חסדא והוא דכתב ליה "כלא באסמכתא ולא כמופסא דשטרי? הכא במאי עסקינן בגון שלקח ומכר לאלתר אלחוש דילמא דאיקני ליה ה) הוא שמעת מינה ה) דאיקני הנה ומכר, הנה והוריש, לא משתעבד? לא צריכא דקאמרי עדים ידעינן ביה בהאי כלא הוה ליה ארעא מעולם, ואמר רב פפא אע"ג דאמור רבנן המוכר שדה לחבירו שלא באחריות ובא בע"ח חוזר עליו, ומרפה אינו חוזר עליו, נמצאת שאינה שלו, חוזר עליו? הכא במאי עסקינן במכיר בה שהיא בת חמורו ערב זבוב אמר יאפילו נמצאת שאינה שלו אינו חוזר עליו דאל "להכי זביני לך שלא באחריות. נופא אמר רבין בר שמואל משמיה דשמואל המוכר שדה לחבירו שלא באחריות אין מעיד לו עליה מפני שמעמידה בפני בעל חובו, היכי דמי: אי

ודמי להמכמכת דקלמר ליה "חם לח מפרע לך לזמן פלוני חגבה מכלן" הלכך לריך לכחוב בו לחלומי שטריה דלח כלמכמכת דלמכמכת לח קנין: טופסי דשטרי. הוא שטר הענלו להעתיק ממנו שטרות ולח ככתב לגבות בו ולין בו ממש: סכא כמאי עסקינן. כמלי מעיד כגון שקנה הך פרה וטולים ומיד מכרה לו פרה וטולים בפיגיו לוחלי לח לוה ביניתים ולח שטבדה למלוה: וניחוש דלמא דאיקני ליה לאחר. כלומר אלמל חיכא לגיחוש דאקני ליה להך פרה וטולים למלוה חגב מקרקעי והיכי דמי כגון דמקמי' כלי למלוה כחב למלוה בשטר "משטבדנא לך חגב מקרקעי כל נכסי דקנילי ודעתיד לחת למיקני" וכשלקח הפרה והטולים אחרי כן נשתעבדו לו מיד, ואלמל אחלי מעיד, לחת מדלח חיישת להכי חיכא למימר אם כן מלוה על פה נמי ליגבי מהני דקנה אחר מלוה על פה ואחר כך קנה מקרקעי דמי ומה הוטיל לגבי לח משתעבד להאי שכחב ל דאין לך אדם שמקנה לחבירו דבר שלח בא לידו לע"פ שעתיד לבא, ובעיא היא להלן בפרק מי שמת ולח אמרינן ומשמע מהכא דלח משתעבד: לח לריכא. הא דקאמרי מעיד ולח חייקין לאלמה לקני ליה מטלטלי לגבי מקרקעי כגון דקאמרי עדים ידעינן ביה כי' והלכך לח לקני ליה מטלטלי לגבי מקרקעי שהרי לח היו לו מקרקעי והלכך מעיד לכיון שמכר לו כך פרה וטולים בלח לחריות וגם חין מעמידה בפני בעל חובו לחו טוגע בעלמו הוא כלל והשתח מסוקמת חפילו בלח נקח ומכר והא דלח קחמר "שלח לח לריכל" משום דחמוקי לח חיכן דבר שלח בא לידו לע"פ שעתיד לבא, ובעיא היא לקמן בפרק מי שמת ולח אמרינן ומשמע מהכא דלח משתעבד: לח לריכל

אי דלית ליה ארעא אחריתי עליה הדר. הוה מלי למיטעי כגון שטעתה לפתוחי דלו לה הדר אחרעא אחריתי דלית ליה ולא תפול ביד המערער יפרע לו אחרת ומש"ה לית ליה בעדות הוא: **מאי** נפקא מינה. תימה דמ"מ מיפסדו אם יחטערו בעדות כגון דלית ליה אחרעא אחריתי:

דינא הוא דמפלי ליה. תימה לרשב"ם דלימא ליה לחייבי דלית ליה ארעא אחריתי דאמר: לעולם דלית ליה ארעא אחריתי, דאמר: לא נידא דלידוי לוה רשע ולא ישלם, סוף סוף לגבי אידך נמי לוה רשע ולא ישלם הוא דאמר: להכי וביני לך שלא באחריות מכריז רבא. ואיתימא רב פפא דסלקין לעילא ונחתין לתתא-האי בר ישראל דזבין ליה חמרא לישראל חבריה וכא אתי עכו"ם ואנים ליה מיניה דינא הוא דמפצי ליה מיניה, ולא אמרן אלא שאינו מכיר בה שהיא בת חמורו אבל מכיר בה שהיא בת חמורו לא, ולא אמרן אלא דלא אנים ליה לדידיה. ולאוכפא לא אבל אנים ליה לדידיה ולאוכפא לא אמימר אמר "אפי' ליכא כל הני לא, מאי טעמא: מידע ידע דסתם עובר כוכבים אנס הוא שנא': אשר פיהם דבר שוא וימינם ימין שקר": באומן אין לו חזקה וכו': אמר רבה לית אלא שמטר לו בעדים אבל מטר לי שלא בעדים מתוך שיכול לומר לו לא היו דברים מעולם כי אמר ליה נמי "לקוחה היא בידי", מדעימן, אמר ליה אבני אי הכי יאפילו בעדים נמי מתוך שיכול לומר לו "החזרתיו לך" כי אמר ליה "לקוחה היא בידי" מהימן? אמר ליה רבה: מי סברת המפקיד מסתמא לחקנו מסר לו כיון דלית ליה פירם לכל לחד מדלית פירם אהוא פקדון מסתמא מפר לו מתנה הוא וכל נחמן בר יצחק דפריך כסוף הסוגיא לומן הוא דאין לו חזקה הא לחד יש לו חזקה לית ליה מסתבר ליה לגבי נחמן לתוקומה כרחיה כלא ידיעה דלית ליה פירם ומיסור מינה] מי לחיכא עדים ליחוי עדים מאי קאמרי דלית ליה פירם בפניהם ולית ליה ידעי הקהילה והכא נמי רב נחמן בר יצחק לית ליה פריך הלית מכח סברת זו והכי פריך לי לחיכא עדים לחד לחמי יש לו חזקה הא ע"כ ידעי עדים דבתורת פקדון לחת ליידה דלית מסתבר לתוקומה (נ) בדבר דלית ידעי דלית ליה פירם כלל הקשה בקונטי' לחמי ים חזקה לומן מ"ם מדברים העשויין להשחיל ולהסכיר ותירץ דדברים העשויין להשחיל ולהסכיר שייך נמי כל חדם לחכל הכל מני למימר לומן לימך רגיל לחני לחקן וז"ל לומר לחפי' רגיל לחקן חללו יש לחלק דדברים העשויין להשחיל ולהסכיר שייך בין נמני לחדם שמכיר שהוא נחמן בין מכיר שהוא נחמן ואין יכול כל שמנה להעמיד עדים כשרוצה להשחיל ולהסכיר שלא להשיח עלמו שם רע בשכיכין לחכל לומן חס לריך הוא לחקן ליחן לומן המכיר שהוא נחמן לו להכיח עדים לכך יש לו חזקה שלא בעדים:

אי הכי לחפי' בעדים נמי מחוך שיכול לומר החזרתיו לך כי. פירוש בשלמת לדידי דלא מפליגנא בין יש עדים לחין עדים שלא כרחה הוא דמפליגינא היכא דרחה לפיכו דליכא עדים לא מהימן כדחמר לחביי בסמוך והיכא דלא רחה לחפ"ל גב דליכא עדים מהימן במינו דמלי לחמר החזרתיו לך חלא לדידך היכא דליכא עדים

(ה) רשב"ם ד"ה וחנים וכו' לא נפי למיסקל כגיל וחיכא ליה נמסקנ: (ב) בא"ד יוליאנו מידו ד"ה מלכתוכו: (נ) תוס' בדין דבכו"ס: (נ) תוס' ד"ה מלכתוכו: דלא משחבר לחוקומה כגון דלא ידעי

קג א מיי' פ"ג מהלי מכירה סלי ד סמג לחוין קא טוש"ע מ"ח סי' רלב סעיף ג:

קנא ב מיי' פ"ג מהלי טוען סלי ו סמג עשין נה טוש"ע מ"ח סי' קלד סעיף ו:

קנב ג מיי' שם הלי ב טוש"ע שם סעיף ב:

מי דלית ליה. לאומר חלרעא לחבריתי בה חוקין שיוכל בע"ח לגבות הימנה, עליה הדר בעל חוב דאין נפרעים מנכסים משועבדים במקום שיש נכסים בני חורין ואפי' הן זבורים וחאמר ליט מעיד בני לין מעמידה בפני בעל חובו ואין לו לאומר לא ריוח ולא הפסד אם חעמוד ביד הלוקח, ולימו טוגע בעדות תורה אור

אי דאית ליה ארעא אחריתי, עליה דידיה הדר
אי דלית ליה ארעא אחריתי מאי נפקא ליה
מינה? לעולם דלית ליה ארעא אחריתי, דאמר:
לא נידא דלידוי לוה רשע ולא ישלם, סוף
סוף לגבי אידך נמי לוה רשע ולא ישלם הוא
דאמר: להכי וביני לך שלא באחריות מכריז
רבא. ואיתימא רב פפא דסלקין לעילא
ונחתין לתתא-האי בר ישראל דזבין ליה
חמרא לישראל חבריה וכא אתי עכו"ם ואנים
ליה מיניה דינא הוא דמפצי ליה מיניה, ולא
אמרן אלא שאינו מכיר בה שהיא בת חמורו
אבל מכיר בה שהיא בת חמורו לא, ולא
אמרן אלא דלא אנים ליה לדידיה. ולאוכפא לא
אבל אנים ליה לדידיה ולאוכפא לא אמימר
אמר "אפי' ליכא כל הני לא, מאי טעמא: מידע
ידע דסתם עובר כוכבים אנס הוא שנא': אשר
פיהם דבר שוא וימינם ימין שקר": באומן אין
לו חזקה וכו': אמר רבה לית אלא שמטר
לו בעדים אבל מטר לי שלא בעדים מתוך
שיכול לומר לו לא היו דברים מעולם כי אמר
ליה נמי "לקוחה היא בידי", מדעימן, אמר ליה
אבני אי הכי יאפילו בעדים נמי מתוך שיכול
לומר לו "החזרתיו לך" כי אמר ליה "לקוחה
היא בידי" מהימן? אמר ליה רבה: מי סברת
המפקיד

(ה) (ליה) למיסקל והלכך דינא הוא דמפלי ליה כמו הפולה מח דוד עבדו מקרב רעה (תהלים קמד) ויבי' עדים ויתן עם העבו"ם חולי יולי"ט מידו(נ) דעבו"ם נייחי דינא הם ודוקא עכו"ם אבל ישראל מחכיו ליה ישראל לא מפלי ליה אלא כשאין ידוע שהוא גזול חמור מחכיבו בלא עדים ובלא רחיה: **ולא אמרן.** לגרוך מוכר לפטח טוקח אלא שאין מכיר בה טוקח אבל מכיר בה מחמורו אלא שאין עדים בדבר, מוכר, דליכא למימר הדין עם העבו"ם: **אבל מכיר בה בני.** לא מבעי ליה לפטחו כיון דדבר ידוע הוא שגזלה בביתו על מנכ ומסחם שובר כובשים אחם הוא מסחברא דאלא כדין אכסן אחם הוא[ומקשי ליה מדחניא] **לו חזקה.** מחני' איה דקחני החומיו והחריסין, כל חדא חדא בבא מפרש להו וחוזר ואומר: **אמר [רבה] לא שנו** אלא שאין לו חזקה אלא שמטר לו בעל הבית שבעל הבית יכול לומר לו לא מכרתי לך ולא נחתי לך ולא נתנתי לך אבל אם יש לו חזקה אפילו בעדים לא מהימן לי' דאמר לי' מכרתי לך ונתתי לך ונתנתי לך ולא מכרתי לך ולא נתתי לך ולא נתנתי לך אבל אם יש לו חזקה אפילו בעדים מהימן לי' דאמר לי' מכרתי לך ונתתי לך ונתנתי לך ולא מכרתי לך ולא נתתי לך ולא נתנתי לך: **מאי** נפקא מינה: תימה דמ"מ מיפסדו אם יחטערו בעדות כגון דלית ליה אחרעא אחריתי: **דינא** הוא דמפלי ליה. תימה לרשב"ם דלימא ליה לחייבי דלית ליה ארעא אחריתי דאמר: לעולם דלית ליה ארעא אחריתי, דאמר: לא נידא דלידוי לוה רשע ולא ישלם, סוף סוף לגבי אידך נמי לוה רשע ולא ישלם הוא דאמר: להכי וביני לך שלא באחריות מכריז רבא. ואיתימא רב פפא דסלקין לעילא ונחתין לתתא-האי בר ישראל דזבין ליה חמרא לישראל חבריה וכא אתי עכו"ם ואנים ליה מיניה דינא הוא דמפצי ליה מיניה, ולא אמרן אלא שאינו מכיר בה שהיא בת חמורו אבל מכיר בה שהיא בת חמורו לא, ולא אמרן אלא דלא אנים ליה לדידיה. ולאוכפא לא אבל אנים ליה לדידיה ולאוכפא לא אמימר אמר "אפי' ליכא כל הני לא, מאי טעמא: מידע ידע דסתם עובר כוכבים אנס הוא שנא': אשר פיהם דבר שוא וימינם ימין שקר": באומן אין לו חזקה וכו': אמר רבה לית אלא שמטר לו בעדים אבל מטר לי שלא בעדים מתוך שיכול לומר לו לא היו דברים מעולם כי אמר ליה נמי "לקוחה היא בידי", מדעימן, אמר ליה אבני אי הכי יאפילו בעדים נמי מתוך שיכול לומר לו "החזרתיו לך" כי אמר ליה "לקוחה היא בידי" מהימן? אמר ליה רבה: מי סברת המפקיד

דינא הוא דמפלי ליה. תימה לרשב"ם דלימא ליה לחייבי דלית ליה ארעא אחריתי דאמר: לעולם דלית ליה ארעא אחריתי, דאמר: לא נידא דלידוי לוה רשע ולא ישלם, סוף סוף לגבי אידך נמי לוה רשע ולא ישלם הוא דאמר: להכי וביני לך שלא באחריות מכריז רבא. ואיתימא רב פפא דסלקין לעילא ונחתין לתתא-האי בר ישראל דזבין ליה חמרא לישראל חבריה וכא אתי עכו"ם ואנים ליה מיניה דינא הוא דמפצי ליה מיניה, ולא אמרן אלא שאינו מכיר בה שהיא בת חמורו אבל מכיר בה שהיא בת חמורו לא, ולא אמרן אלא דלא אנים ליה לדידיה. ולאוכפא לא אבל אנים ליה לדידיה ולאוכפא לא אמימר אמר "אפי' ליכא כל הני לא, מאי טעמא: מידע ידע דסתם עובר כוכבים אנס הוא שנא': אשר פיהם דבר שוא וימינם ימין שקר": באומן אין לו חזקה וכו': אמר רבה לית אלא שמטר לו בעדים אבל מטר לי שלא בעדים מתוך שיכול לומר לו לא היו דברים מעולם כי אמר ליה נמי "לקוחה היא בידי", מדעימן, אמר ליה אבני אי הכי יאפילו בעדים נמי מתוך שיכול לומר לו "החזרתיו לך" כי אמר ליה "לקוחה היא בידי" מהימן? אמר ליה רבה: מי סברת המפקיד

אבל מכר לו שלא בעדים מתוך שיכול לומר כו'. מן לפרש מתוך שהיה יכול לומר מן בידי כלל דהא ברחה מיירי כדמוכח לחקמפקמה דלחביי ברחה עבדו שלא ס"פ מתוך שיכול לומר לו היו דברים מעולם שבא בידו בתורת לומנות שלא בתורת מכר מי נמי מחה מכרתו לחחר וחחר מכרו לי כדפי' הקונטרס וחם חחמר מחי חיירי לומן דמן לו חזקה היכא דמסר לו בעדים חפי' חחר נמי כיון שבא בידו בתורת פקדון

"המפקיד אצל חבירו בעדים אינו צריך להחזיר לו בעדים לא ס"ד אלא המפקיד אצל חבירו בעדים צריך להחזיר לו בעדים. (ו) מיתיבי אביי ראה עבד ביד אומן ומליתו ביד כותב ואמר לו "מה טיבו אצלך" (ג) "אתה מברתו לי, אתה נתתו לי במתנה" לא אמר כלום; "בפני" אמרת לך למוכרו וליתנו לו במתנה דבריו קיימין "מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא? אמר רבה סיפא "ביניצא מתרתי ידי" אחר וקאמר ליה אדר: "בפני אמרת לך למוכרו וליתנו במתנה" מינו דאי בעי א"ל "מינך ובמתיתי" בי א"ל נמי "בפני אמרת לו למוכרו" דבריו קיימין. [ומהימן] קתני מיהת רישא ראה, היכי דמי? אי דאיכא עדים למה לי ראה? ניתי עדים ונשקול! אלא לאו דליכא עדים, ולך ראה מיהא חתים ליה? לא, לעולם דאיכא עדים והוא דאמרת "המפקיד אצל חבירו בעדים צריך לפורעו בעדים", אמר ליה הדרי ביה, אמתי רבא לסיועי לרבה *[דתנותן שליחו לאומן, אומן אומר "שחתים קצצת לי" והלה אומר "לא קצצתי לך אלא אחת", בל ומן שהטלית ביד אומן על בעה"ב להביא ראיה נתנה לו, בזמנו נשבע וגובל, עבר זמנו המוציא מחבירו עליו הראיה ה"ד? אי דאיכא עדים ליחוש עדים מאי קאמרי אלא

עדים אפי' לא רואה מהימנא אמתי היו נתנן במינו דתי כגני אמר אחזקתיך לך ומיהו קשה לשמין לי הכי אפילו בעדים נמי לא משמע הכי אלא משמע לי הכי דבעלת בעדים נתנן במינו בעדים נמי הוה לך למימר מינו בשלמא לדידי ליתים לי מינו אלא לדידך קשה ור"ת דתק לפרש ואין נראה כלל לר"י: **המפקיד** אצל חבירו בעדים אינו צריך להחזיר לו בעדים. ור"ת תלכתו להימנים במינו דתי בעי אמר אחזקתיך לך ס' וזוזי הוה מצי למיפרך ליה לי הכי בעדים נמי להימנים במינו דתי בעי אמר אחזקתיך לך אלא משום דמעמיד מכריעה אחזקתי ואזדי ליה מיפרך מידי דא

חזקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא מו

אלא לאו דליכא עדים וקתני אומן מהימן מינו דאי בעי א"ל "לכוחה היא בידי" "מהימן נמי אאנפשיה" לא, "לעולם דליכא עדים" והוא דלא ראה אחר"ג ר"נ בר יצחק אומן אין לו חזקה אומן הוא דאין לו חזקה, הא אחר יש לו חזקה ה"ד "אי דאיכא עדים, אחר אמאי יש לו חזקה, אלא לאו דליכא עדים וקתני "אומן אין לו חזקה" תיובתא דרבה תיובתא: [ת"ר א] נתחלפו לו כלים בכלים: בבית האומן הרי זה ישתמש בהן עד שיבא הלה ויטול את שלו, בבית האבל או בבית המשתה הרי זה לא ישתמש בהן עד שיבא הלה ויטול את שלו מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא? (ו) אמר רב יהודה: יתיבנא קמיה דרחבי ואמר לי "וכי אין אדם עושה לומר לאומן-מכור לי טליתי" אמר רב חייא בריה דר"נ "לא שנו אלא הוא אבל אשתו ובניו לא, והוא נמי לא אמרן אלא דאמ"ל "טליתי" סתם אבל "טליתך" לא, הא לאו טליתך דידיה הוא. א"ל אביי לרבא הא אחוי לך דמאי דקומבריתא מאי עבדי: א"ל "לידהב לי סרבלאי" (ז) "לא היו דברים מעולם, הא אית לי סהדי דחזיוה גבך" אמר ליה "דהוא אתרינא דהו, אפקינית ונחזינהו" אמר ליה "איברא, לא מפיקנא ליה" אמר רבא ישפיר קאמר ליה (ח)

מלא נאו דליכא עדים. עדי מסירה ואע"ג דרחמי: **ונקבני** לומן מהימן. דקסבר על בעה"ב להביא ראיה כרבה ותיובתא דרחבי דאמר **מהימן** מינו דליכא עדים ולא רמיה. ודברי הכל מהימן דמי לאמר "לית היו דברים מעולם": **הא** אמר. לית בעלמא דלאו אומן: **סיכי דמי**. דבקיאין אין לו חזקה ואמר יש לו חזקה: **מי דליכא עדים**. שמסר בעה"ב לאומן בפניהם והוא דלהלה הטלית עכשיו בידו ח"כ היאך דייקינן (אחר יש לו חזקה הא) כיון דליכא עדים דכתורא פקדון בא לידו וגם רואין לומר עכשיו בידו ולא מצי למימר "אחזקתי לך" הא ודאי לא מהימן לומר "לקוח הוא בידי" דמאי שנא מתרים ואפוטרופוס שאין יכולין לומר "לקוח הוא בידי", **והא ליכא למימר** "דבדליכא עדים לא מיירי ולהכי לחבר מהימן, דהא לפילו אומן נמי מהימן לדברי הכל דהא תוקמינן לעיל במפקיד אצל חבירו בעדים **אלא** לעולם בשמסר מסירה והלכך ח"ג דכולהו לחו בידו לאחר ים לו חזקה דכיון דלולו לומן יכול לומר לקוח הוא בידי כדין כל הקונין מטלטלין מחבריהן שאין בריכין עדים אלא מכיון שהוא מוחזק בו יכול לומר "שלי הוא שלקחתיו ממך": **ונקבני לומן אין לו חזקה**. **ליבעי עדים**. **ואיבעי לרבה** דאמר **מיהימן** לעולם מהימן לומן עד דאיכא

קסב א ב מיי' פי"ג מהל' סוכה ומלולב הלכה ט סמג עשין נה טוש"ע א"ח סי' קמח סעיף כה: קסג ג ד מיי' שם הלי ו טוש"ע שם סעיף כה: קסד ה ו מיי' שם הלי ט מהל' עדות הלי ה סמג נתיין קט טוש"ע ח"מ סי' לו סעיף ג: קסה ז ח מיי' שם הלי ו טוש"ע שם סעיף יג: קסו ט מיי' שם ופי"ב מהלכות סוטה שם סעיף יג:

נוסחא

אבל אחרי ואין אחרי כן ואי"נ בתרי אחרי (ר' נ"ב ב"מ)

נוסחא

תאמר אלו (לוקח) מוכח לעיל כנגד המוציא ב) אבל אחרי ג) עדים אלו ד) לוקח ראשון ה) לוקח שני

*) קבלה

שאני חיב לך: אפקיה. דנישום. ושקיל דיוקן והב דידי וכן יכול לפוטעו שיוציאו: א"ל רב אחא. אי משום הא לא. דסבי מעיקרא הואי לא צריך לשומא דידך שאני יודע שומתה: פיסקא חזקה. (שידוע) אין לו חזקה לומר שלי היא כבר אכלתיה ג' שנים: אמאי. אין לו חזקה ולימא ליה האחרים עד האידנא אכלתיה פלגא פלגא דין. אמרים והשתא אכלתיה כולה ג' שני חזקה ולא הוה שקיניתיה: הכא באריסי בתי אבות עסקינן. כגון שפשתה אותה שטרתחברין וכל אחד נותן לאריס שדה אחת כולה ג' שנים או ה' כדי שיורענה ויאכל פירותיה ובאותו שכר ישתר כל השדות של שפשתה ולאחר ג' שנים או ה' מחזירה לבעלית חצור שני של אותה אומרת לו' שנים שיהיו כל הפירות שלו כדי שישמור כל שאר שדותיו ושדות כל השפחה וכן עושין כולם. היה לו שדה אחת כולה כל ימי אריסותיו אין לו חזקה בה דהשתא לא מצי למימר עד האידנא פלגא והשתא כולה דמעיקרא נמי לאוכלה כולה הקנאה לו: אריס. שהרייב אריסין תחריני על אותה שדה שקבל מן בתי אבות והוריד אריסין לתוך השדה להחזה מפירות וחצי השדה והחזיק בידו בשביל שכר השדה והוריד בהחזה אריסין ג' שנים יש לו חזקה באותו חצי שהוריד בה האריסין לומר שלי היא ואין יכולין למחר לו. בתי אבות כולה הלוינן בשכירות משום דלא עביד אינש דמחתי כלל. אריס שהיו לו שדות הרבה לעבוד ולא היה מספיק לבדו והקדים עליהן אריסין למישר והיה מחלק להם משכר אריסותו בין מאותן

שלח ליה ר"ל בר רב חמדת לרב נחמן בר יעקב. ר"נ מהם שכבל נמרת האי ר"נ בר יעקב ב) תדע דכבל הגמ' לו ממלח ר"נ בר יעקב מזכר שמו ומה תהיו חלו"ש כי הכא זכילקלי פליגי בכל מקום רב נחמן בר יעקב ורב להוא ר"נ מהם להוא בר פלוגתיה דרב מהם בגמ' אלמא לו כמו שמעמע מתוך פירוש הקונטרס בסוף פרק כל הגט (גיטין דף נח: ושם ד"ה מגת) דרב נחמן בר יעקב הוה מחניה דבי גשיחקלי דהייט רב נחמן מהם כדמוכח בהעור והכוסב (חולין דף קכד:) ושוב דחמריק בהמולה (גיטין דף נח:) חמר ר"נ בר יעקב חכא לחמיכא [חין] הלכה וכבן דחמו ממחוזא חמרי מעמיס לר"נ הלכה למלמא ר"נ מהם לחו הייט ר"נ בר יעקב ובפרק מי שהוציאוהו (גיטין דף מג: ושם ד"ה ימים) חמר יהיב ר"נ בר יעקב מחורי לרבה ויהיב רבה קמיה דר"נ וכן בכמה מקומות חמר רבה חמר רב נחמן וכן נחמן בר יעקב הוה תלמידיה דרבה כדמעמע בלח יחפור (גיטין דף כג:) וחין להלריך ג): **רא** לחים ליה פירא בארעא. לח יעיד לטנא בעדות הוח לפי שהיה טחן לו למחלה לפלים ולרביע וחם יזכה המערער הרי שלח ברשותו ירד וילו על המחמוה חבל לים ליה פירא בארעא לח חיים חם ישלקוהו לכמה שנים ימלח בחריסים:

לוקח לחשון מעיד לנוקח שני והוא לחים ליה לחרעא חחריתי לח יעיד. פ"ה משום דחיים שמח יבח בע"ח ויטרוף ממנו ולח יהח לו ממה לגבות מן המוכר ונקנה לר"י דלח"ב חפילו לים ליה לחרעא לחריתי נמי היכי דחיים לגבי ב"ח קנין ה"נ. כימוח לבעל חוב גדול שיהח חוכו כנגד שני קרקעות חלא כלחה לר"י דלחמיך (דף מד.) נבי מוכר שדה שלא בחחריות למריקן לחין מעיד לו עליה מפני שמעמידה בפני בעל חובו חהם ולחי חיימינן לבעל חוב לפי שלחדם יודע בם יש לו בעלי חובים חם לח וכשלחו רואים שבח להעיד חלו משמים שלכך מעיד לפי שרואה להעמידה בפני בע"ח והקם חפילו לים ליה לחרעא לחריתי לח יעיד דחמיינן שמח יש לו בעל חוב גדול וכן חומר רבינו שמעון לעיל כי פריך וכי קא מילו מלי הוי הכי מעמידה בפני בע"ח ולח משני כגון דלים ליה לחרעא לחריתי והח דקחמר לעיל לי דלים ליה לחרעא לחריתי עליה הדר לח חקנה חיקח הדר עליה שמח יש לו בעל חוב גדול דה"פ לי לים ליה לחרעא לחריתי כדי כל החוב עליה הדר ולחי לים ליה לחרעא לחריתי כדי כל החוב מלי למקח מיכה לבבל חין לחוש שהלוקח מעיד לפי שיהיה לבע"ח של מוכר ממה לגבות דלחין הלוקח יודע שם יש למוכר שום בע"ח חלח הייט מעמח דלחין הלוקח לחשון מעיד לנוקח שני דלח חיים לבע"ח שמח קרקע גזולה היח והיוה לו לממר יבח הגזל וחקמה ולח יהיה לו ממה לחזור על המוכר היכח דלים ליה לחרעא לחריתי למוכר ות"ח ומלוה וערב (ולוקח) לממי מעידים לנוה ב"ע דלים ליה לחרעא לחריתי ניחוש שמח היח גזולה וכשיבח עגל ויקחנה לח יהיה לו ממה לגבות דלחיישינן לחד מגזל גבי לוקח ה"ג ניחוש גבי ערב ומלוה ו"ל דבשום מקום חין המלוה וערב והלוקח מוחמנין כל זמן שלחריות שלהן קיים: **לוקח** לחשון מעיד לנוקח שני. קשה לרבינ"ח למחי לח קחמר לוקח מעיד למוכר והוח דלים ליה לחרעא לחריתי בין ר')(לפרש"י) בין לפר"י:

קבלן

חזקה: **לרבים**. של כיתי חבות שהוליך לחריסין מחמיו חומן ג' שנים שהיה לו לחכול, והוה לו כעשה שמהן כלום: **יש לו מוקח**. דלח טביד בעה"כ דמחתי לחריסין ככריס בחריטים בלח לבושה ושמיך שמח יקלקלו שדותיו חח"כ עושה החרים עלמן עמהן ולוחה מה שם עושים כללקוחה: **לרבים**. של כתי חבות: **שמלך לאריסין**. לכל לחד מסר לעשות חלקו בשדה ונם הוח עושה עמהן: **אין לו מוקח**. דלמ"ג דהיכח דהוליך מחמיו יש לו חזקה ככח חין לו חזקה דכיב"ע לח קפיד בעל הבחה מחחר שנם הוח עושה עמהן: **ואיכא למימר פרמנית עדיפא**. רשות נחנו לו להוליך לחריסין ענגו שם עורח הוח לו לעשות נבדו: **לרבים**. שהוליכו לחוכן וכח שמעון לערער עליו מי מלי לרבים להעיד לו לרחוכן להעמיד בידו מי הוי טוגע בעדות מכוח מן פירות השדה לו לח: **ג'ל**. רב יוסף דיהיב קמיה הכי חמר שמואל כו': **שם לריכא פירא בחרעא**. שנדיינין לח נמל החרים חלקו לו לחשון מעיד לפיכך חלו"ל דיכול לומר לוקח ראשון חלי לי לוקח שני. כגון ראובן לוה משמעון מנה ושוב מכר ב' שדותיו חות ללוי בחריות וחות ליהודה השחא שדה זו שמכר ליהודה שפשעבדת ללוי משני שקיבל ללוי חחריות שאם יבח שמעון ויפרוף חת לוי יכול לומר לו וינבה מהח ששייר ראובן שלא מכר ללוי שכשיגו אם רלוה לו לעיכר על שדה שקנה יהודה שמשעבדת ללוי יכול לומר שהוא לוקח ראשון להעיד על יהודה שקנאה ולא אמרי' נוגע בעדות הוא משום דמשתבדת לי איט רוצה שחצא מידו. ואיכא מעיד לו ולא דאית לו לראובן או ליהודה קרקע אחריתי שאם היה שמעון פורע חת לי שיטל לי לחזור חו על ראובן שמכר לו חו על יהודה שקנה מה שיכול לו להשיל לא נוגע בעדות הוא דעריין יש לו מקום לגבות ממנו:

רבינו גרשום

שהרות שקבל ובין מאותן שהות שייחדו לו לשכירותו חם מיגן ואחר החזקתי בחותה הלק שהורידתי ואריסין לא הויא חזקה. דאיסור בהדמנא בעלמא שוי: נתנו לו רשות בעלי השהות לחורידן. דהואיל דנמשיני אריסין מתעסקי מפי בשורית ומינמרן מפי ניניתא לחי: אריס וכו'. לחעיד לבעל השדה שקנאה לחדות מעליו שהמערער או לא. מי אמרי' דנוגע בעדות הוא דאיכא דפתרוחיה מפירותיה חו לא: הכי אמר שמואל מעיד. דאיכא דאיל לו לבנוף קרקע: הא דאיכא פירי בארעא. שעדיין לא נפל הארס ולכך אינו מעיד דנוגע הוא. ואי ליכא פירי בארעא דכבר לקח הלקי הכניע מעידי עדם מעיד. ללוה. דשלו היא הקרקע שקנאה אע"ג דמשתעבדי לערב שעודחיו של לוה. ואיפכא מעיד והויא ראיה ליה ארעא אחריתי ללוה ויש מהו שמעיד עליה שוה שישור החוב שנשתעבד בשבועה: פליגי נמי מעיד ללוה. דובין הוא קרקע דלא אשתי' דאיל דאמי קרקע משתעבד לשלח נוגע בעדות הוא. דכיון דאית ליה ללוה ארעא אחריתי דמצי למיגבי מינה פלוה שיעור אחיאחו. לאו נוגע בעדות הוא: לוקח ראשון מעיד ללוקח שני. כגון ראובן לוה משמעון מנה ושוב מכר ב' שדותיו אות ללוי בחריות ואות ליהודה השחא שדה זו שמכר ליהודה שפשעבדת ללוי משני שקיבל ללוי חחריות שאם יבח שמעון ויפרוף חת לוי וינבה מהח ששייר ראובן שלא מכר ללוי שכשיגו אם רלוה לו לעיכר על שדה שקנה יהודה שמשעבדת ללוי יכול לומר שהוא לוקח ראשון להעיד על יהודה שקנאה ולא אמרי' נוגע בעדות הוא משום דמשתעבדת לי איט רוצה שחצא מידו. ואיכא מעיד לו ולא דאית לו לראובן או ליהודה קרקע אחריתי שאם היה שמעון פורע חת לי שיטל לי לחזור חו על ראובן שמכר לו חו על יהודה שקנה מה שיכול לו להשיל לא נוגע בעדות הוא דעריין יש לו מקום לגבות ממנו:

רבינו גרשום

א) [ג' המגיד קרמנא פ"י תוספתות] : ב) וכיס' קונטרס דף נ: במשמ דסחם ר"ח כות ר"ל בר מנת [ועי' נחוכת חום בסוגי סי' כ' שבולה נומר מחני כך ממן כאן ומה מיניהו כ' ר"ל בר מנת] : ג) [עי' תוס' פיהוכין יח. ד"ה מחקף ועוד שם מנ: ד"ה יהיב וחום' ניעין נמ: ד"ה מנת] : ד) [ע"ל נמי בשנ"ם] :

הגהות הב"ח (ל) גם' בשמח מחקף ולימימיה שקל חת דידך : (כ) רשב"ם ד"ה לניכח פירא וכו' כלכם שדות ימלח בחריסין וגם :

קבלן. ערב קבלן=שקבל המעות מידו על מלוה ונתן לידו על זה וזהו דינו דממי שירלה המלוה יפרע מחלה, לבל יערב שמעמת אין תובעין לערב מחלה על מיממיד מלוה ללוה בדין ויחייבוהו לשלם ואין לו מה לפרוע ולו יגבה מן הערב: **אמרי לה מעיד.** כמו ערב: **ואמרי לה אינו מעיד.** דלחכמי טוען בעדות הוא דניחא ליה דטוקמת תרוייהו תרעמת בידיה לוה כי היכי דליהוו ליה תרעי זוכות וביוטים דכי תרעי מלוה למגבי ביוטים דקבלן כדין בע"מ שדינו בביוטים ליפוע ליה אחן לך ביוטים דלוה והלכך הוה טוען בעדות דאי לא הוה לוה ביוטים לא ליגבי מלוה אלא מביוטים דקבלן דהכי הוי דינא דלכל מאן דבעי מבע כרישא, לבל בערב שאם ליכא למימר הכי לכל כמה דלים ליה ללוה למיפרע מידי ואחי ליזבוים ללו כל כמיניה דמלוה למיהדר גבי ערב כדקי"ל בחילתין (נקמן דף קעד.) לא יחבע לערב אחלה: **לומן אין לו מזוקה.** כדקאמי מהני: **אלא בן.** על לומן וכגון שאין הבן לומן יש לו חזקה וכדמפרש לקמן: **גמרא.** לקמן מפרש היכי דמי ים שמפלים שהוחזק בגזלנות על שדה זו וכתבי שדה הוא דאין לו חזקה על שום קרקע של לחרים בעולם: **מי דמאי.** הרך בניס בעבעת דאבוהון דאמרי לבני הוריסה לנו' ומס"ה בן גזלן אין לו חזקה דכי אתי גוונא אין טוענין ליורם דכיון דמכח גזלן קאתי ואיהו לא טען "מאבי אני יורש דנבע מיקר קמאלי דידי" דלהימניה ע"י מיגו דאמר לעולם (ד) ובניס מיקר לעלבד חזקה.

קבלן אמרי לה מעיד ואמרי לה "אינו מעיד יאמרי לה מעיד' בערב דמי, יואמרי לה "אינו מעיד' דניחא ליה דלהוו בידיה תרוייהו דכי אתי בע"ח מאי דבעי שקיל/אמר רבי יוחנן אומן אין לו חזקה, בבן אומן יש לו חזקה בארים אין לו חזקה בבן ארים יש לו חזקה בגזלן. ובן גזלן גזלן אין להן חזקה, "בן בנו של גזלן יש לו חזקה, דרד מאומנותו יש לו חזקה, ארים אין לו חזקה, "ירד מאומנותו יש לו חזקה, ארים אין לו חזקה, "בן שחלק ואשה שנתגרשה הרי הן כשאר כל אדם בשלמא 'בן שחלק' איצטריך, סלקא דעתך אמינא (ג) אחולי אחיל גבייה, קמ"ל דלא, אלא 'אשה שנתגרשה' פשיטא? 'לא' צריכא במגורשת

קבלן אמרי לה מעיד ואמרי לה אינו מעיד. תע"ב דאית ליה תרעת אחריתי תימה דמאי נפקא מינה דאי אתי מלוה ומרייח לה אל קבלן אי קבלן וקטריח לה אל לוה כיון דאית ליה תרעת אחריתי ואין גרחה לומר כגון שים לקבלן ביוטים והשתי תרעת אחרוה להעיד עליה נמי ביוטים לבל תרעת אחריתי דאית ליה ללוה היא זיבורים דמפסיד כסיבת מלוה ומרייח לה אלו דלא יהיה לו לגבות אלא מיבורים דמ"ב מלוה נמי לא יעיד ללוה לפילו אית ליה תרעת אחריתי בעניו זה ועוד בכל עניו מסמע דאיבו מעיד דלא מפליג בין היא ביוטים בין היא זיבורים ועוד דמ"ע בהאיזקין (ניסין דף מסי) דנרחה דמוכח החם דאם אין ללוה אלא זיבורים וברחה דהייבו טעמא דקבלן אין לו אלא זיבורים גם קבלן לא יפן לו אלא זיבורים ללוה תע"ב דאית ליה תרעת אחריתי מקום דמריחא ליה מילחא למיקם עליה בדיבא ודייבא וכהייבו ללוה קרקעות הרבה לא יגבה המלוה מן הקבלן הואיל ויכול לגבות מן הלוה בהרוויחה לבל מלוה מעיד ללוה בכל עניו לפילו לוחה שמעיד עליה היא ביוטים ואחריתי זיבורים דמקום לימלופי ביוטים לזיבורים לא יעיד אקר למכל מקום יש לו קוה בקוה לי אמר מי לא יגבה בקוה לי ה"ג **בגון** דקאמר בפיבו הודה. פי' בן אדים בן לומן בן גזלן ומס"ה לומן אין לו חזקה בבל בן יש לו חזקה בכמוהו קמי דידי הודים לאבי שמבלת לו נאמן בניניו דאי אמר מיבך זבחה בבל בן גזלן אין לו חזקה דהודאה שהודה לגזלן לאו הודאה היא דאי לא הודה לבל אדם יש לו חזקה בכל מקום יש לו קוה בקוה לי אמר מי לא יגבה בקוה לי ה"ג **בגון** דקאמר בפיבו הודה. פי' בן אדים בן לומן בן גזלן ומס"ה לומן אין לו חזקה בב

מגורשת ואינה מגורשת בעלה מייב במזונותיה. וכגון שייחד לה מגורשת ואינה מגורשת. כגון זרק לה גט ספק קרוב לה ספק רחוק לה תרעומת מחריחי דלי ליכא מאן דקא מכלה כדאמרי' לקמן: ב) ולא בבעלה חייב במזונותיה עד דייחד לה כגון ולתי' כל' זירא ותיכפל לה חזקה כמ"ל דהויא חזקה לכיון דיחד לה מזוני מזון הוא דקא מכלה כדאמרי' לקמן: ג) לעיל ביין דמגורשת ואינה מגורשת תשתה היא ויהיב במזונותיה ולא הויא חזקה כדי שתצטרף עמהן ותהא כבעל קבקבו וזו היא לה בעל קבקבו והניח לה הכי נמי דלא הויא חזקה כמ"ל דהוי חזקה לכיון דיחד לה כגון ולתי' כל' זירא ותיכפל לה חזקה כגירושין והוי שוא"ל לה לא יחד לה קרקע למזונותיה כי בעורת יתן לה מזונות כלמעלה כ"ד: **חייב במזונותיה.** דלחכתי לגידל ביה: **וזכין.** לומן ולריס וכל הך דלעיל דלמכן "מן להן חזקה": **רשיי.** שכר מכירה לו עד מכירה: **רשייתן רשיי.** מילתא דפשיטא היא ומשום סיפא נקט לה: **נזלן שכניא רשיי.** עד מכירה לו עד הולחה לכל מקן מעות לה רשלו: **מן רשייתן רשיי.** כדרך בהגה דלי לאו דלוזי ליה לו שכתב לו שכר מכירה הוה ממכי ליה ולחמריה לשמור לחבל לה נתן לו הגזלן מעות בפני עדים רשייתן רשיי כדרך הוגה לקמיה דלמכר "תליוהו וזכין זכיניה זכיי" ותע"ג דרך ביני מוקי לה לקמן להא דלילו בשכתן מעות הגזלן לגזל ופש"ה לה קנה גזלן, הא לחכרין לקמן בשמעתין דרך ביני=מיכרת היה ומיכרת לרך הוגה לה שכירה ליה, וכדרך הוגה קיימה לן בשמעתין: **ומן מעמידין שדה בשכר כידו.** ולה לכל הגה מכחו כגון בן גזלן לו לוקה מגזלן: **מאי קמ"ל.** רך הוגה דגזלן בהגיזקין: **לקח מפיקריקון.** מגזלן. ככרי הוגה פקפוק על עסקי ממון שלומ"ל "לח לקרקע זו והגיקני" ומתנה זו לה היה מתנה דלפילו לגמ"ד לליוהו וזכין זכיניה זכיי, לליוהו ויהב לה היה מתנה וטעמה מפרש בגיטין ג' גזירות גזרו [קמ"ל] **בחרייתא** כל דקטיל לגיטל **מליטמא** כל דקטיל לייטי מרכב זוזי **קמייתא ונקיטתא** כיון דקטלי נכרים ליכרלה לגב חוסיה גמר ומקני, **בחרייתא** חמרי **החילתא** ליקטל ולמחר מכעבת ליה בדיעל **ולבתר** לה קנה הסיקריקון הכא לה נתן מעות לגזלן בתנא כתנא והלוקח (ג)ממי(ממנו) לה קנה דקרקע היה גגזלה ולכתי דרשות דמריה קמיה חיתה ולפילו חזר ולקח מבעל הבית שכתב לו שכר כדמפרש לקמן לה במתנה לו בשכר מכירה בלה מעות, דלילו נתן מעות לבעל הבית קנה כרך הוגה להא לפילו סיקריקון עלמו היה קונה לם נתן לו מעות לגזל וכני מוכח לקמן בשמעתין גבי מילתיה דרב הוגה דחיה ליה תליוהו וזכין ט' לפילו הכי לה קנה לוקח דממתנה פחד דסיקריקון הקנה לו ללוקח וכיון דלין לריים הלוקח מגזלן רליה לפילו כי הדר וזכין מבעל הבית כל שכן וכל שכן ללין לריים הגזלן עלמו רליה דממתנה פחד כתב לו השכר ומעולם לה קיבל דמים מן הגזלן דקיימת זכיניה זכיי: **ומשני לפלוגי מדרב.** לחת רב הוגה: **לימר רב.** עלה דהסיק מקנה: **לה שנו.** לחזר ולקח מבעה"ב מקחו בעל לחת לחמר לו נפני עדים (ד)[חזק וקני ומעות לה קיבל כפני עדים דומיא דזכיניה זכיני כלקמן וגם שכר לה כתב לו בעל הבית לנוקח לבל לם כתב לו שכר ולתי לקני ליה, ולחת רב הוגה למימר דגזלן שהביא רליה לפניו בשכר לין רלייתן רליה כרשמועל: **לף בשכר לה קנה.** דמשמע סיקריקון כתב לו: **ולב ביני מפיים.** כהא דלחמר רב נחמן ה"ל הוגה": **עשתים דרב נחמן.** שהיה מוסיף בה רב נחמן דכר זה מדעתו ומיהו רב הוגה לה סבירה ליה הלי מוספתה כדלקמן בשמעתין לכל היכא דלילכא מחן מעות שכר ליה לרב הוגה דהוו זכיני ונלו לחרב ושמועל קני דבשמעת גיטין בהגיזקין לחיתת לפלוגתייהו לה לחיילי רב ביני כלל התם: **קרקע לין לו.** לגזלן כמו שלמרנו לין מעמידין שדה בידו: **לבל מעות.** שנתן לו הגזלן לגגזל כדמי קרקע זו, ים לו, שיחזירם לו הגזל ולה קנסוהו לגזלן ללחבד מעותיו, ושמעינן מהכא דשכירה ליה לרב ביני תליוהו וזכין לתו זכיניה זכיני והיינו דלמרינן לקמן דרב הוגה ליה לרב ביני: **בד"ה.** דמעות ים לו כגון שלמרו עדים בפנינו מנה לו הגזלן לגגזל ונתן לו המעות לו שכתבו בשכר "לתו לליוהו המעות", דמשום פחד דסיקריקון דגזלן לה מסהדי וכתבו עדים שיקרא: **לבל לחלו מדים בפנינו שודה לו.** לגזל לגזלן שקיבל ממנו הדמים לו שכתבו בשכר המכירה וכך לחמר לו הוו עלי עדים שקיבלתי ממנו הדמים ומכרתי לו לה יחזיר לו מעות לגזלן: **כדרב כהנא רני.** **תליוהו וזכין.** מ"ל שלמו לחתו לו שנתן לו יכולין לומר לו שכר מכירה הוא ליה: **זכיניה זכיני.** ולה יוכל לחזור בו ולטעמא מפרש וחזיל: ולית דגרס תלוה ורביעו חגגלל כתב תליוהו ודוקא מכר לבל מחנה לה היה מקבל מידי לה גמר ומקני כדמוכח לקמן דלחמרינן מוכה שמועל היכא דלילכא מחן מעות לגזלן ולה"ל לחמר מכר, קושה לוקח הוהיל וקיבל דמים לחע"ג דלה גמר ומקני: **שלחי מונח דנפציה.** שלריכין לו שלה כולהו קושה לוקח וה"ל לחע"ג דלחים מוכר, קושה לוקח הוהיל וקיבל דמים לחע"ג דלה גמר ומקני: **שלריך למעות ומתוך כך מוכר חפלין מדעתו דהתם היכא למימר גמר ומקני: מתוכסת לחמריי.** שמכריחין לוחו למכור דהתם לה גמר ומקני:

יקרייב

ראיתן ומעמידין שדה בידן. גרסה לרשב"ם דנקט מכרויהו לחידי דבעי למיתני גבי גזלן לין רלייתו רליה ולין מעמידין שדה בידו דהתם לילטרוך מרויהו לחי לה מכח שלה לין רלייתו רליה הוה ממכי לין רלייתו רליה ולחמריה לשמור שדה בידו מבל מעות יש לו שלה לחודי ליה הוה ממכי לי לתו לחודי ליה הוה ממכי ליה ולחמריה לשמור בידו, וזכין לה הוו זכיניה זכיני חפי' מבה לו מעות הלכך לחמרי מרויהו לחין רלייתו רליה כלל לחפי' מעות לין לו לטעמא הוה מבה לחי לחודי ליה כו', והלי כולן גרסה לרשב"ם דקחי נמי לחבן שלה חלק ולחבה שלה נתגרשה ולחע"ג דלחמר לקמן [גבי לחבה נכנסי בעלה] דלגלוי זוזי הוה דבעי כיון דלוקימנא בהולחה לה שייך בה גלויי זוזי ועוד דמסתמא לקמן דסכירא להו לרב הוגה ולרב נחמן דלה לחמר לגלויי זוזי הוה דבעי: **ומעמידין** שדה בידן. גבי לומן נמי שייך שדה כגון חם הוה בגלי: **אבל** בשכר קנה. לחקח מן החוס וחזר ובקח מן החבה נמי קלי כדמוכח בשמעי בהגיזקין (גיטין דף נה: ושם) ובקבה לחניח בבוף מי שהיה בקוי (כתובות דף נה. ושם ד"ה וכחבה) כתב לרשלון ולה חתמה לו נבני ותחמה לו לילבה כתובתה בוקח מחום לרשלון לבל לי חתמה לרשלון לה לילבה כתובתה כדמוכח התם חע"פ שבחבה בשכר ורלה לר"י דהא דקחמר רב בשכר קנה יש להעמיד בשכר הרלוי שלחר הקנין לכיון שלחמר הקנין עבחבה בשכר בייפחה כחו כל כך קנה וההיח דכחובות מייבי בשכר מחבה בלה קנין לחר חלה בשכר ל"ש חתמה דהתם לשון גמר כמו חתמו גבי תוקף לגיטין וכמו תורה חתומה ניתנה בהגיזקין (גיטין דף ם.) כלומר שגמרה מקח ונחלקה בעל פה לי נמי קחמה ממנ ובשכר של בעל והא לחמר רב בשכר קנה שבחבה בשכר מכירה בשמה ומסחבר דבעמת דרב כעמת דשמועל לחמר בהגיזקין (שם דף נה. ושם ד"ה מנו) לף בשכר לה קנה. עד שלכתוב לו לחריות ושמועל לבעמיה לחמר בש"ך דכ"מ (דף יו. ושם) לחריות ללו בעות סופר בשטרי מקח וממכר ורב סבר לחריות בעות סופר הוא לבל קנת קנה ללקמן פריך לרב הוגה לחמר חליוהו וזכין זכיניה זכיני מהא לחמר שמועל לף בשכר לה קנה ולי חלוי הדבר בלחריות מי קנה ליה משמועל טופי מרב: **ורב** ביני מפיים בה כו'. ק"ק הגזלן להא רב ביני פליג כדלחמרי' לקמן ורב הוגה לה מייבי בהכי לחת בהולה ולה בעמה: חלילמא

מגורשת ואינה מגורשת בעלה מייב במזונותיה. וכגון זרק לה גט ספק קרוב לה ספק רחוק לה תרעומת מחריחי דלי ליכא מאן דקא מכלה כדאמרי' לקמן: ב) ולא בבעלה חייב במזונותיה עד דייחד לה כגון ולתי' כל' זירא ותיכפל לה חזקה כגירושין והוי שוא"ל לה לא יחד לה קרקע למזונותיה כי בעורת יתן לה מזונות כלמעלה כ"ד: **חייב במזונותיה.** דלחכתי לגידל ביה: **וזכין.** לומן ולריס וכל הך דלעיל דלמכן "מן להן חזקה": **רשיי.** שכר מכירה לו עד מכירה: **רשייתן רשיי.** מילתא דפשיטא היא ומשום סיפא נקט לה: **נזלן שכניא רשיי.** עד מכירה לו עד הולחה לכל מקן מעות לה רשלו: **מן רשייתן רשיי.** כדרך בהגה דלי לאו דלוזי ליה לו שכתב לו שכר מכירה הוה ממכי ליה ולחמריה לשמור לחבל לה נתן לו הגזלן מעות בפני עדים רשייתן רשיי כדרך הוגה לקמיה דלמכר "תליוהו וזכין זכיניה זכיי" ותע"ג דרך ביני מוקי לה לקמן להא דלילו בשכתן מעות הגזלן לגגזל ופש"ה לה קנה גזלן, הא לחכרין לקמן בשמעתין דרך ביני=מיכרת היה ומיכרת לרך הוגה לה שכירה ליה, וכדרך הוגה קיימה לן בשמעתין: **ומן מעמידין שדה בשכר כידו.** ולה לכל הגה מכחו כגון בן גזלן לו לוקה מגזלן: **מאי קמ"ל.** רך הוגה דגזלן בהגיזקין: **לקח מפיקריקון.** מגזלן. ככרי הוגה פקפוק על עסקי ממון שלומ"ל "לח לקרקע זו והגיקני" ומתנה זו לה היה מתנה דלפילו לגמ"ד לליוהו וזכין זכיניה זכיי, לליוהו ויהב לה היה מתנה וטעמא מפרש בגיטין ג' גזירות גזרו [קמ"ל] **בחרייתא** כל דקטיל לגיטל **מליטמא** כל דקטיל לייטי מרכב זוזי **קמייתא ונקיטתא** כיון דקטלי נכרים ליכרלה לגב חוסיה גמר ומקני, **בחרייתא** חמרי **החילתא** ליקטל ולמחר מכעבת ליה בדיעל **ולבתר** לה קנה הסיקריקון הכא לה נתן מעות לגזלן בתנא כתנא והלוקח (ג)ממי(ממנו) לה קנה דקרקע היה גגזלה ולכתי דרשות דמריה קמיה חיתה ולפילו חזר ולקח מבעל הבית שכתב לו שכר כדמפרש לקמן לה במתנה לו בשכר מכירה בלה מעות, דלילו נתן מעות לבעל הבית קנה כרך הוגה להא לפילו סיקריקון עלמו היה קונה לם נתן לו מעות לגזל וכני מוכח לקמן בשמעתין גבי מילתיה דרב הוגה דחיה ליה תליוהו וזכין ט' לפילו הכי לה קנה לוקח דממתנה פחד דסיקריקון הקנה לו ללוקח וכיון דלין לריים הלוקח מגזלן רליה לפילו כי הדר וזכין מבעל הבית כל שכן וכל שכן ללין לריים הגזלן עלמו רליה דממתנה פחד כתב לו השכר ומעולם לה קיבל דמים מן הגזלן דקיימת זכיניה זכיי: **ומשני לפלוגי מדרב.** לחת רב הוגה: **לימר רב.** עלה דהסיק מקנה: **לה שנו.** לחזר ולקח מבעה"ב מקחו בעל לחת לחמר לו נפני עדים (ד)[חזק וקני ומעות לה קיבל כפני עדים דומיא דזכיניה זכיני כלקמן וגם שכר לה כתב לו בעל הבית לנוקח לבל לם כתב לו שכר ולתי לקני ליה, ולחת רב הוגה למימר דגזלן שהביא רליה לפניו בשכר לין רלייתו רליה כרשמועל: **לף בשכר לה קנה.** דמשמע סיקריקון כתב לו: **ולב ביני מפיים.** כהא דלחמר רב נחמן ה"ל הוגה": **עשתים דרב נחמן.** שהיה מוסיף בה רב נחמן דכר זה מדעתו ומיהו רב הוגה לה סבירה ליה הלי מוספתה כדלקמן בשמעתין לכל היכא דלילכא מחן מעות שכר ליה לרב הוגה דהוו זכיני ונלו לחרב ושמועל קני דבשמעת גיטין בהגיזקין לחיתת לפלוגתייהו לה לחיילי רב ביני כלל התם: **קרקע לין לו.** לגזלן כמו שלמרנו לין מעמידין שדה בידו: **לבל מעות.** שנתן לו הגזלן לגגזל כדמי קרקע זו, ים לו, שיחזירם לו הגזל ולה קנסוהו לגזלן ללחבד מעותיו, ושמעינן מהכא דשכירה ליה לרב ביני תליוהו וזכין לתו זכיניה זכיני והיינו דלמרינן לקמן דרב הוגה ליה לרב ביני: **בד"ה.** דמעות ים לו כגון שלמרו עדים בפנינו מנה לו הגזלן לגגזל ונתן לו המעות לו שכתבו בשכר "לתו לליוהו המעות", דמשום פחד דסיקריקון דגזלן לה מסהדי וכתבו עדים שיקרא: **לבל לחלו מדים בפנינו שודה לו.** לגזל לגזלן שקיבל ממנו הדמים לו שכתבו בשכר המכירה וכך לחמר לו הוו עלי עדים שקיבלתי ממנו הדמים ומכרתי לו לה יחזיר לו מעות לגזלן: **כדרב כהנא רני.** **תליוהו וזכין.** מ"ל שלמו לחתו לו שנתן לו יכולין לומר לו שכר מכירה הוא ליה: **זכיניה זכיני.** ולה יוכל לחזור בו ולטעמא מפרש וחזיל: ולית דגרס תלוה ורביעו חגגלל כתב תליוהו ודוקא מכר לבל מחנה לה היה מקבל מידי לה גמר ומקני כדמוכח לקמן דלחמרינן מוכה שמועל היכא דלילכא מחן מעות לגזלן ולה"ל לחמר מכר, קושה לוקח הוהיל וקיבל דמים לחע"ג דלה גמר ומקני: **שלחי מונח דנפציה.** שלריכין לו שלה כולהו קושה לוקח וה"ל לחע"ג דלחים מוכר, קושה לוקח הוהיל וקיבל דמים לחע"ג דלה גמר ומקני: **שלריך למעות ומתוך כך מוכר חפלין מדעתו דהתם היכא למימר גמר ומקני: מתוכסת לחמריי.** שמכריחין לוחו למכור דהתם לה גמר ומקני:

יקרייב

ראיתן ומעמידין שדה בידן. גרסה לרשב"ם דנקט מכרויהו לחידי דבעי למיתני גבי גזלן לין רלייתו רליה ולין מעמידין שדה בידו דהתם לילטרוך מרויהו לחי לה מכח שלה לין רלייתו רליה הוה ממכי לין רלייתו רליה ולחמריה לשמור שדה בידו מבל מעות יש לו שלה לחודי ליה הוה ממכי לי לתו לחודי ליה הוה ממכי ליה ולחמריה לשמור בידו, וזכין לה הוו זכיניה זכיני חפי' מבה לו מעות הלכך לחמרי מרויהו לחין רלייתו רליה כלל לחפי' מעות לין לו לטעמא הוה מבה לחי לחודי ליה כו', והלי כולן גרסה לרשב"ם דקחי נמי לחבן שלה חלק ולחבה שלה נתגרשה ולחע"ג דלחמר לקמן [גבי לחבה נכנסי בעלה] דלגלוי זוזי הוה דבעי כיון דלוקימנא בהולחה לה שייך בה גלויי זוזי ועוד דמסתמא לקמן דסכירא להו לרב הוגה ולרב נחמן דלה לחמר לגלויי זוזי הוה דבעי: **ומעמידין** שדה בידן. גבי לומן נמי שייך שדה כגון חם הוה בגלי: **אבל** בשכר קנה. לחקח מן החוס וחזר ובקח מן החבה נמי קלי כדמוכח בשמעי בהגיזקין (גיטין דף נה: ושם) ובקבה לחניח בבוף מי שהיה בקוי (כתובות דף נה. ושם ד"ה וכחבה) כתב לרשלון ולה חתמה לו נבני ותחמה לו לילבה כתובתה בוקח מחום לרשלון לבל לי חתמה לרשלון לה לילבה כתובתה כדמוכח התם חע"פ שבחבה בשכר ורלה לר"י דהא דקחמר רב בשכר קנה יש להעמיד בשכר הרלוי שלחר הקנין לכיון שלחמר הקנין עבחבה בשכר בייפחה כחו כל כך קנה וההיח דכחובות מייבי בשכר מחבה בלה קנין לחר חלה בשכר ל"ש חתמה דהתם לשון גמר כמו חתמו גבי תוקף לגיטין וכמו תורה חתומה ניתנה בהגיזקין (גיטין דף נה: ושם) כלומר שגמרה מקח ונחלקה בעל פה לי נמי חתמה ממנ ובשכר של בעל והא לחמר רב בשכר קנה שבחבה בשכר מכירה בשמה ומסחבר דבעמת דרב כעמת דשמועל לחמר בהגיזקין (שם דף נה. ושם ד"ה מנו) לף בשכר לה קנה. עד שלכתוב לו לחריות ושמועל לבעמיה לחמר בש"ך דכ"מ (דף יו. ושם) לחריות ללו בעות סופר בשטרי מקח וממכר ורב סבר לחריות בעות סופר הוא לבל קנת קנה ללקמן פריך לרב הוגה לחמר חליוהו וזכין זכיניה זכיני מהא לחמר שמועל לף בשכר לה קנה ולי חלוי הדבר בלחריות מי קנה ליה משמועל טופי מרב: **ורב** ביני מפיים בה כו'. ק"ק הגזלן להא רב ביני פליג כדלחמרי' לקמן ורב הוגה לה מייבי בהכי לחת בהולה ולה בעמה: חלילמא

עלה דהסיק מקנה: **לה שנו.** לחזר ולקח מבעה"ב מקחו בעל לחת לחמר לו נפני עדים (ד)[חזק וקני ומעות לה קיבל כפני עדים דומיא דזכיניה זכיני כלקמן וגם שכר לה כתב לו בעל הבית לנוקח לבל לם כתב לו שכר ולתי לקני ליה, ולחת רב הוגה למימר דגזלן שהביא רליה לפניו בשכר לין רלייתו רליה כרשמועל: **לף בשכר לה קנה.** דמשמע סיקריקון כתב לו: **ולב ביני מפיים.** כהא דלחמר רב נחמן ה"ל הוגה": **עשתים דרב נחמן.** שהיה מוסיף בה רב נחמן דכר זה מדעתו ומיהו רב הוגה לה סבירה ליה הלי מוספתה כדלקמן בשמעתין לכל היכא דלילכא מחן מעות שכר ליה לרב הוגה דהוו זכיני ונלו לחרב ושמועל קני דבשמעת גיטין בהגיזקין לחיתת לפלוגתייהו לה לחיילי רב ביני כלל התם: **קרקע לין לו.** לגזלן כמו שלמרנו לין מעמידין שדה בידו: **לבל מעות.** שנתן לו הגזלן לגגזל כדמי קרקע זו, ים לו, שיחזירם לו הגזל ולה קנסוהו לגזלן ללחבד מעותיו, ושמעינן מהכא דשכירה ליה לרב ביני תליוהו וזכין לתו זכיניה זכיני והיינו דלמרינן לקמן דרב הוגה ליה לרב ביני: **בד"ה.** דמעות ים לו כגון שלמרו עדים בפנינו מנה לו הגזלן לגגזל ונתן לו המעות לו שכתבו בשכר "לתו לליוהו המעות", דמשום פחד דסיקריקון דגזלן לה מסהדי וכתבו עדים שיקרא: **לבל לחלו מדים בפנינו שודה לו.** לגזל לגזלן שקיבל ממנו הדמים לו שכתבו בשכר המכירה וכך לחמר לו הוו עלי עדים שקיבלתי ממנו הדמים ומכרתי לו לה יחזיר לו מעות לגזלן: **כדרב כהנא רני.** **תליוהו וזכין.** מ"ל שלמו לחתו לו שנתן לו יכולין לומר לו שכר מכירה הוא ליה: **זכיניה זכיני.** ולה יוכל לחזור בו ולטעמא מפרש וחזיל: ולית דגרס תלוה ורביעו חגגלל כתב תליוהו ודוקא מכר לבל מחנה לה היה מקבל מידי לה גמר ומקני כדמוכח לקמן דלחמרינן מוכה שמועל היכא דלילכא מחן מעות לגזלן ולה"ל לחמר מכר, קושה לוקח הוהיל וקיבל דמים לחע"ג דלה גמר ומקני: **שלחי מונח דנפציה.** שלריכין לו שלה כולהו קושה לוקח וה"ל לחע"ג דלחים מוכר, קושה לוקח הוהיל וקיבל דמים לחע"ג דלה גמר ומקני: **שלריך למעות ומתוך כך מוכר חפלין מדעתו דהתם היכא למימר גמר ומקני: מתוכסת לחמריי.** שמכריחין לוחו למכור דהתם לה גמר ומקני:

יקרייב

ז) תוני ג"ל ותיכח למימר דחין לה הזקה קמ"ל כיון דכתחיל בגירושין חיים ליה וכו'. ב) תוני ג"ל שחמר לו הגזל לנוקח לך חזק וקני וכודם לו שוב שהקרקע וכו'.

קעד א מיי' פי"ח מהל' חיכות הלכה כה סמג עשין מח טוש"ע לחה"ע סי' ע. סעיף כ: קעה ב מיי' פי"ד מהל' טוען הל' ו סמג עשין נה טוש"ע ס"י קיג סעיף ו: קעו ג טוש"ע ח"מ סי' רלו סעיף ד: קעז ד מיי' פי"ד מהל' טוען הל' ב ועיין נמ"מ שם טוש"ע ס"ח ועיי' קנ סעיף ג: קעח ה ו מיי' שם טוש"ע ח"מ סי' קנ סעיף ג: קעט ז מיי' פי' מהל' מכירה הל' ו טוש"ע ח"מ סי' רי סעיף ג [וכרב אלפס טוד בגיטין פ"ה דף קט.]:

רבינו גרשום

מגורשת ואינ' מגורשת. בגט זרק לה גם ספק קרוב לו רבעלה חייב במזונותיה עד דייחב לה גם ודאי ואיכא למיפר"ם) דיל ספק מגורשת דאם איתא דגרשה אית ליה בהדה איבה ולא היה מייחד לה קרקע למזונות כי אם ממקום אחר יחיב לה מזונות בצמצום והויא חזקה: וכולן. בין אומן ובין אריס ובל הני דלעיל שהביאו רחיה. עוהה שקנו אותה קרקע ראיתן רחיה והני חזקה: ריקריקון. והו גזלן שאמרו לו בני אדם מחסת שהוא אנס אש קרקע זו והניחני וחזר ולקח מבעה"ב ב) שתפיש שהקרקע של סיקריקון מקחו בפל דבעל כרחיה אודיי ליה ולא נפר ופקני ליה אלמא דרחיה של גזלן אינה ראיה. ומשני חך ברייתא איצטריך למחני לאפוקי מדרב דאמר - לא שנו דמקחו בפל אלא דאמר לו בעה"ב לך חזק בקרקע וקני מש"ה לא קני דלא מצי לאחוקי בה משום דבעל כרחיה קאמר אבל אי כתב ליה בעל הבית שפר סכירה קנה: קס"ל. רב נחמן דאש"ה לא קנה כדשמואל וכו': אחריות. דלא מפיק ליה מידיה: ורב ביני מפיים בה משמיה דרב נחמן. להיכא דחזר ולקח מבעל הבית מקחו בפל דקרקע אין לו ללוקח אבל מעות שנתן יש לו: בר"א. דמעות יש לו ללוקח כגון שאמרו עדים בפנינו מנה לו המעות לבעה"ב אבל אמרו העדים בפניהו הודה לו המוכר להסיקריקון ולא ראו נתינת המעות אש"ה מעות אין לו דהאי דאודי ליה כדרב כהנא וכו': אשר רב הנא. אי אשתו ראייתו לאיש תלוהו בעין אי לא סוגין לו שודהו וזכין מחמת יראה וביניה וביני אע"ג דאנסוהו: אי לאו דאנים. שאין לו מעות להוציא לצרכיו:

הגהות הב"ח

(ה) גמ' דאמר רב כהנא לי לאו דאודי: (ו) שם אלא מדחניא יקריב: (ז) רש"י ד"ה נקח וכו' והלוקח ממנו כמי לה קנה: (ח) ד"ה דאמר רב וכו' כפני עדים לך חזק:

א) ג"מ יב ע"ב גיטין עה. ע"ש: ב) גיטין נה: ג) [שם נא.]: ד) [שם]: ה) [לקמן מח.]: ו) ב"ק סב. [לקמן מח.]: ז) ערכין כא. קדושין ג. יבמות קו. כ"ם ו. :

יקריב אותו. קרקע יחידית דהא כתיב לעיל זכר תמים יקריבנו ומני למיכתב יקריבנו לל פתח אהל מועד לרבות לפני ה': **מלמד שכופין אותו** - להקריב מה תלמוד לומר **עד שיאמר רוצה אני**. תלמיד היכא דכופין אותו עד דאמר מתוך יסורין רוצה אני לרבות דגמר בלבו להקריב והוא הדין לזביחה אם אמר תורה אור "רוצה אני" הוי זביחי דגמר בלבו להקטיר: ויקרב הכהן את הכל ויקטיר המזבחה עולה הוא אשה ריח ניחוח לה':

דמיטו ליה כפרה. וכי תימא רוצה אני ודלי בלב אלם קתני: **וכן אתה אומר בניטי נשים.** כהאי תנא (תוספות עז: ד"ה) ולעל פוליפוס דכופין ומכין אותו עד שיאמר רוצה אני להוליד. מוכה שחין, ולעל פוליפוס דכופין ומכין אותו עד שיאמר רוצה אני להקטיר. מדמצעו מקמע: **דלמא** - התם נמי כי אמר רוצה אני גמר בלבו לגרשה דמצוה קעביד מאחר שחייבוהו חכמים להוליד: **אלא** - רב הונא מכברת ליה קאמר דמתוך יסורים נמי בלבו ומקני הוא להוליד ולא חיישינן דלמא מתוך יסורים נמי לא מקני ולא מיבעיא לן אם עשה מה שישראל אומרין לו מעשה דל

והיכא דכתבל מודעת בשעת זביני מהני ביטול לתנב לוקסיה גמר ומבטל כדלמרינן בפ' המוכר משקלי (ערכין דף כח:) וכקוטו הכיתה לעיל ואפילו אמר בשעת מודעה כל מה שאכטל לא יהא ביטול אינו כלום דמ"מ לבסוף כשמבטל כל מה שאמר קודם לכן יהא מבוטל לתנב לוקסי גמר ומבטל בשעת מודעה מדעתו גרידא כיון דלא אמר כלום בשעת מכירה ולא בשעת מודעה אלא בשעת זביני ולא אמר כלום בשעת מודעה ולא בשעת זביני אלא בשעת מודעה אלא בשעת מכירה ולא בשעת מודעה ולא בשעת זביני

א) [כתובות יח:] : ב) [ע"ז מג:] מחוסרת מג: שם: גיטין עב [כריתות כה:]:

קפח א מיי' פ"ג מהל' סנהדרין הל' ט סמג עשין קפ טוש"ע ח"מ סי' מ כפיף לו :

קפט ב ג ד מיי' פי"ג מהל' מכלי' סוכה ה"ג ופי"ד מהלכה ה ומהל' מכלות אסורות הלכה יז סמג עשין קנ טוש"ע יו"ד סי' קיג סעי' ה ו ומהל' מכלי' סוכה ה"ג סמג עשין קנ ומהל' מת סעי' ח טוש"ע ח"מ סי' קמח סעי' ד ומהל' מכלי' סוכה ה"ג סמג עשין קנ טוש"ע יו"ד סי' מז סעי' ה :

אין נאמנים עדות היו דברינו אין נאמנין על פה דלא אתי על פה ומרע לשטרא אבל בשטרא אתי שטרא ומרע לשטרא. גופא אמר רב נחמן אמנה היו דברינו אין נאמנין מודעא היו דברינו אין נאמנין אמר רב אשי אמר אמנה היו דברינו אין נאמנין מודעא היו דברינו נאמנין, מאי טעמא שלשה ניתן ליכתב, הוה לא ניתן ליכתב: יולא לאיש חזקה בנכסי אשתו וכו': פשיטא ליתא דאית ליה לפירא, פירא הוא דקאכיל? לא צריכא דכתב להדין ודברים אין לי בנכסייך וכו' כתב לה מאי הוי והתניא ר' אומר לחבירו דין הדברים אין לי על שדה זו, ואין לי עסק בה, ויהי מסולקות מכונה" לא אמר כלום? אמרי לה דבי רבי ינאי מתניתין בכותב לה ועודה ארוסה בכותב לה דאמר רב כהנא

נחלה

דמיית פ' מי שמת (ניקוד דף קיד: שם) התומר בשטר אמנה הוא זה ליטו נאמן וכמי לאוקומה בפלוגתא דר"מ וכ"ג כתן כ"ב מתן מוקי לה כדברי הכל: **מוך** בר כ"ב אמר מודעה היו דבריו נאמנין: דלמ דמי לומזכין ומגידין שאינם על עדותם אע"ג דכשהכתב יהן יוצא ממקום אחר אין נאמנין על מדותם הן מ"מ כשהכתן כתב יהן יוצא ממקום אחר נאמנין כמינו כותיל ואין לכשנול תוכל כשתמר: **דכתב** לה דין ודברים אין לי בנכסייך. ואיך תומר לשטרכתב לה נמי וכפירוחך כדאמן לכשנול (מכוחות דף פ. שם) דאי לא כתב לה אלא בנכסייך אבל כתבו לה על נכסים אחרים יוכל לומר אוכל פירות ולא מכרי בנכסייך אלא שאם מכרה וכתבה לה: **בכתב** לה בשורה מרוסה. והוי מלי למימר שכתב לה בלשון טוב לי שכתבו לה על מנת שאין לבעלה רשות בה בעולם דאמר לקמן קראתי ואין הבעל אוכל פירות: **וכדרב** כהגא · תימה דמאי מייתי ליה מדרב כהגא לא דמייתי לשון דין ודברים אפ"פ שהוא לשון גרוע דלמא לשון טוב כדמוכח בפ' כתרא דכריתות (דף כז:) וים מפרשים (ג) מדקאמרינן נהנה הבחור לו לאדם דוקא ולא הבחור לו כבר מכלל דבלשון גרוע מיירי דאי בלשון טוב אפי' בחור לו כבר ממה לא יוכל להחזיק עליה ולר"י גרסה דמייתי ליה דאפ"ג דקיי"ל דאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם מ"מ יכול להסתלק מדבר שלא בא לעולם ואם תאמר בלא רב כהגא מני מייתי דמדבר שלא בא לעולם יכול להסתלק מידי דהוה לתאחר כסות ועונה (לקמן קטו:) דלר"י נדבר שבממון מנא קיים ואפי' ר"מ לא פליג אלא מטום דקסבר מתנה על מכתוב כתורה מגלי בטול וי"ל שאני התם שמשה מגלי נמי בטול כהא דמייתי מידי אחרינא אבל לא יתכן לומר דרך מגלי לעולם שאומר דין ודברים לך בנכסייך ושוב להבא מאומר מעלמא ואין התנה מבקשים ממנו ס"ד להוי פסומי למילי בעלמא כדאמרינן בחזקה גבך (ב"מ דף סי· ושם) דלהתם איכא לאחטויי לה בהכי וכבל קל מתני ומייתי מדרב כהגא דבסילוק מועיל ומייתי נמי כדרבא לומר בחזו נהנה מועיל התנאי בחזקה שבהה לו על ידי תקנת חכמים כדרבא לאכל בגהנה לאוריית' כגון דין ודברים לך בי ביזוקא אבל לא מתני ומייתי מדרב כהגא דמועיל ליכל להסתלק מקום לחבירו אבל לא לומר לו לך ואכול פירות שלי שנה אחרת שהרי לא נתכוין לכך בשעת מתנה ואין לומר שמא כך היתה כוונתו שהרי אמר לו דין ודברים אין לי בנכסייך

דלמא מקנה דכר שלח בה לעולם אלא משום דלעידן קיץ"ל דלית להם מקנה וכמילתיה דרבה לתוריה לה סני בלא רב כהנא דמדרכה לה הוה שמעינן קיוהל להתעה בדבר שלח בה לעולם ולתע"ג דרבה קאי למזוזות שלח בה לעולם התם לאו חידוש מלי אמרין לה מזוזות דלתעו יש לה ליטול מזוזות בעל כרחה דכמרוזה מוזכת [א] בה ולא קמ"ל רב הונא שלח שיכולה להפקיע מעשה ידיה מבעלה ות"ח רב הונא מעשה ידיה (כתובות דף פד: ושם) כדאמר"ג דלמר מה מתה ירבעה לפי כתב לה דין ודבריה אין לי בכתבייך בחייך ובמותך ולאו מטעמיה דלתו סבר ירושה הבעל לחולייתא ורב סבר ירושה הבעל דדברן וחכמים עשו מיזוק לדברי הם כמל תורה מלי שלח למפירות יכול להסתלק מעשה דהוו דדברן ויש לומר דשמעי ירושה דעפלה קמיה דבעל דיורקי התם בנכסים הם בתורה ירושה לנבי בעל ולכך אין יכול להסתלק אבל הכא מנכסי מלוג יכול להסתלק מיקמרו ביד מי שהן עכשיו דהייט ביד האשה ועוד מלינן למימר דלא עשו מיזוק אלא בדבר שיש לו קורם מן התורה כגון לזיכת לזיכה דתוריית לכל בדבר לזיכה כוותיה דתוריית לה עבוד דברן מיזוק מי נמי פירות דלא שכיחי לה עבוד מיזוק כדאמרינן בריש הע"פ (שם דף מז:) לכל יש כתובה ולא לכל יש פירות דלא שכיחי כמו ירושה דאין לך אשה שאין לה נכסי לאין ברזל שייכים בעבל דאמי' במציאים יתומה תנן (כתובות דף סז:) לית יפתחו לה מי' זו הלכך ירושה לאין ברזל שכיח ולא פלוג דברן בירושה בעבל דכל ירושות אין יכול להתעה לבל פירות דלא שכיחי לזיכת טובת שאין להם נכסי מלוג לה עשו מיזוק:

יבולה תמה שאמר לבעלה כו' · פי' בקונטרס וכי קאמר נמי היכי מקנו לי דמויל התנאי בעודה תרומה שפדיון לה זכה בקרקעותיה לפירות וקלא היה נרחה לרשב"ם להביא ראיה לדבריו מדתניא פ' מערה שנפתפתה (שם דף מז: ושם ד"ה ימינן) מקנו פרקונה תחת פירות ש"מ לפירי עיקר ויכול לומר כן להה בפ' אע"פ (שם דף מז: ושם) פריך תמילתא דרב הונא דהכא מהא דקתני מקנו מזונות תחת מעשה ידיה ומשני היכא מקנו מעשה ידיה תחת מזונות ומ"מ (נ) לומר רשב"ם דלי לפשר לומר כן דלדרבה פרקונה עיקר כמו שמדקדק ר"י בכתובות פ' מערה (דף מז:) דלמר מלי לפיכך בעל לוכל פירות מהו דתימא מיכל לא ניכליהו לאומי ניחמיהו כו' קמ"ל דהא עדיפת דזימנין דלא מלו ופריך לה מדידיה וקאמר נמי התם לעיל בשלמת בעל מקיו ליה רבנן פירות דלי לימחבתי' היינו לימה ומימנו ולא פריך מאמע לעיקר התנאה מקנן וכיוצא ב' מערה קאמר בהדיה דהא דמקן בשלח יחר עליו הבעל שלוכל פירות בחייה בעל שלמר לי לפפל ולא לפרוך לין קומעין לו והא דתקן פרקונה תחת פירות תע"ג דפרקונה עיקר לה תני הכא תלת לתמעוני שלח לוכל התנאה לומר לי נפדיה ולתי עוקת פירות ולתע"ג דלטובתה מקן שלח תמעט בין העובדי טובים ועוד דלא דמי למזוזות שיכולה לומר לי ניזוק ולתי עוקה להתם לה מפקעת תקנת מעשה ידיה שלח לימה עוקה ולימה ניזוק היום למחר מעשה והכא ניזוק לבל לם למרה לי נפדיה ולתי עוקת פירות הרי מפקעת לגמרי תקנת פירות דפירות של כל ימיה לם תחת פרקונה ת"ל שלח פירות משום דידו כיולה שהוא זוכה בנוף הקרקע לבל מעשה ידיה היולך יזכה בהן שלחין בעין דלא שייך למימר שיזכה בנוף הידים וכעין זה מלינו דר"ל דלפיג לרב הונא בפ' אע"פ וסבר דמעשה ידיה פיקר ולתי מניה הבריית דלא תני מקנו מזונות תחת מעשה ידיה כדקתני התם"ה לומר ר"ם לחין לבעל יכול לומר לה היכי דלא שפקה לי מעשה ידיך למזונותיך כלמוכח בהדיה בפ"ק דגיטין (דף יב·) ודברים המירד (כתובות דף ע·)דפריך לי דלא שפקה הדרת קושיא לדוכתה כיון דמעבד לה היכי מלי מדיר לה: **ד"ה** בפ' · ר"ם ולחתם שהכניס לה סום משלו יוה"ם לחת שכתב לה בכתובה במה ומחתים ומה שהדם טוען שלדם שייך לשון לזכות היכה ולא לשון יתוד כגון הכותב כל נכסיו לבניו ולחת שיחד לה בכתובתה תחת הגדוע ח שהביאה מביח לחיה כי נדוניא נמי נקרלת כתובה דבפ' נערה שנתפתתה (שם דף מז: ושם) קתני קבורתה תחת כתובתה היינו תחת נדוייתה דתחת מה מחתים לת קלמרי' דכתוב ההוא פירקלן(דף נג·)קלמרי' דלרתום'(ליתם) לה קבורה ולחת שהכניס לה סום משלו שהם לה שדה כנגד תוספת שהוסיף לה משלו על מה ומחתים וג' ענייני ממון הלו כותבין בכתובה בסדר זה תחלה מה ומחתים ות"ל נדוניא שמביאה עמה דהנעלת ליה ולחר כך ולבי תחן והוסיף לה מדילה כו' ובקונטו לת פירש כן:

תילימת

בכתובתה:כלומר לחת מן הג'שדות הוא שדה שקיבעד לה בפי' והזכיר ההוא שדה בשטר הכתובה שקבעד לה **ובמכתת דעתה עליה בשטר מכתר נכסים** מיהו לל נכסיו נתני לך בשטר הכתובה שקבעד לה כל נכסי תחרתין לכתובתיך ומיהו לת הזכיר ולת סיים מכולם בפי' בתוך שטר הכתובה כי חם זה לבדו:

ולחת

נחלה הבאה לו · הטתילה לבת לו כגון נחלה דרבנן כדמפרש לקמן חדם יכול להתנות עליה שתהא שלת יבשתה כגון דקתמר דין ודבריה חין לי על לומה נחלה הטתילה לבת לי' כלומר לת יהא לי דין ודבריה: **ובדרבנן** · כלומר ובחיו נחלה מועיל התנאי: בנחלה הבאה לו בתקנת חכמים כדרבה, לבל בנחלה דלתוריימת כגון דין ודבריה חין לי בירושתה לבי כשיטות לת יועיל התנאי דבעל כרחו, שלו יהא, ולת"ל יחננה לחתרים בלשון מתנה · **מי אמרי כמקום חכמים** · שקטלו להלחתי: **כגון זאת** · דלקמן דמדרבנן היא: **שומעין לו** · דבעבל כרחו לחיטים לת יכוהו חכמים שלח היו מוקם בטובה שקטלו לו חכמים לת ניתן לו בעל כרחו שלדעתו תקנה חכמים: **מאי כגון זאת** · חיזו תקנת חכמים היו מדברים בבתמ"ל שבעליה לתמר רבת כל האומר לי לחמני בתקנת חכמים בתקנה שלח תקנה חכמים לת ניתן לו בעל כרחו שלדעתו מדברים בה שומעין לו: **כדרב חונא אמר רב** · כלומר מתקנת מזונות שהבעל טען לחשה היו עסוקים בצרכי המדרש והוא טעל מלחכת ידיה מתחיל · וע"ו לתמר רבת כגון זאת התקנה שתקנו חכמים מזונות החשה לטובתה לם לומרת לי לחמני בתקנת חכמים בו התקנה שתקנו לטובתי להה לידי לימה טובה דמלחכת ידי עדיף על מזונותי חזון מלבי ותעשה מלחכה לעלמי שומעין לה ותחת לתשמועינן כרב הונא לתמר רב שיכולה חשה לבעלה לי ימיתו מעשה מלדרתיני עושה מלחכה לך כי לם לעלמי כדמפרש טעמת בכתובות (דף מז:) קסבר מזוי עיקר כלומר תחלה תקנו עיקר מזונות לחשה מן הבעל בע"כ בין תעשה בין לת תעשה ות"ל תקנו מלחכה תחת מזונות שלח תהיה לה ליכה וכיון לטובתה תכחוטו לתקן לה מזונות תחלה והיל עוקרת לומר לי חיפלה בתקנה זו ליי חוששת למזונותיו הרשות ביד וכיון דעקרה תקנת המזונות גם תקנת מלחכת ידיה לבעלה בטלה ממילת דכיון דמזונות לין לה גם הבעל לת יטול מלחכת ידיה והייט נחלה הבחה לו לחדם לחתר מכתן שהמזונות עתידים לבת בכל יום וה"ה לפירות של נכסי מלוג שתקנו חכמים לבעל פירותיה תחת פרקונה כ"ם וכ"ם שתה תמר לי מקבל עלי תקנת פרקונה ולי חוסם בפירות נכסי מלוג שתקנו לי למועיל התנאי בטובה לרוסה שעדיין לת זכה בקרקעותיה לפירות והייט לדאמרינן בתמני למיתני דתין לוחם חזקה בנכסי לתמו לומר לקוח הוא בידי דתע"ג דכתב לה בטובה לרוסה שלח יטול כלום בפירותיה לפי' הכי שתקנה ולת מיתתה לבעלה דקני' תמרה נחת רוח עשיתי לבעלי שתקנתו לבעלי שתקנתו לבל מעולה לת קנו מכרתי לו: **ותמצי גמרת לת רלית יט** · דקתני מתני' לין לוחם חזקה שלין חזקה מועלת לו לקיים מקנו שלבל רלית עדים לו שטר יוציל להתנות עליה שתהא שלת יבשתה כגון דקתמר דין ודבריה יכול להתנות עליה קורם שתהא שלת יבשתה כגון דקתמר דין ודבריה חין לי על לומה נחלה הטתילה לבת לי' כלומר לת יהא לי דין ודבריה: **ובדרבנן** · כלומר ובחיו נחלה מועיל התנאי: בנחלה הבאה לו בתקנת חכמים כדרבה, לבל בנחלה דלתוריימת כגון דין ודבריה חין לי בירושתה לבי כשיטות לת יועיל התנאי דבעל כרחו, שלו יהא, ולת"ל יחננה לחתרים בלשון מתנה · **מי אמרי כמקום חכמים** · שקטלו להלחתי: **כגון זאת** · דלקמן דמדרבנן היא: **שומעין לו** · דבעבל כרחו לחיטים לת יכוהו חכמים שלח היו מוקם בטובה שקטלו לו חכמים לת ניתן לו בעל כרחו שלדעתו תקנה חכמים: **מאי כגון זאת** · חיזו תקנת חכמים היו מדברים בבתמ"ל שבעליה לתמר רבת כל האומר לי לחמני בתקנת חכמים בתקנה שלח תקנה חכמים לת ניתן לו בעל כרחו שלדעתו מדברים בה שומעין לו: **כדרב חונא אמר רב** · כלומר מתקנת מזונות שהבעל טען לחשה היו עסוקים בצרכי המדרש והוא טעל מלחכת ידיה מתחיל · וע"ו לתמר רבת כגון זאת התקנה שתקנו חכמים מזונות החשה לטובתה לם לומרת לי לחמני בתקנת חכמים בו התקנה שתקנו לטובתי להה לידי לימה טובה דמלחכת ידי עדיף על מזונותי חזון מלבי ותעשה מלחכה לעלמי שומעין לה ותחת לתשמועינן כרב הונא לתמר רב שיכולה חשה לבעלה לי ימיתו מעשה מלדרתיני עושה מלחכה לך כי לם לעלמי כדמפרש טעמת בכתובות (דף מז:) קסבר מזוי עיקר כלומר תחלה תקנו עיקר מזונות לחשה מן הבעל בע"כ בין תעשה בין לת תעשה ות"ל תקנו מלחכה תחת מזונות שלח תהיה לה ליכה וכיון לטובתה תכחוטו לתקן לה מזונות תחלה והיל עוקרת לומר לי חיפלה בתקנה זו ליי חוששת למזונותיו הרשות ביד וכיון דעקרה תקנת המזונות גם תקנת מלחכת ידיה לבעלה בטלה ממילת דכיון דמזונות לין לה גם הבעל לת יטול מלחכת ידיה והייט נחלה הבחה לו לחדם לחתר מכתן שהמזונות עתידים לבת בכל יום וה"ה לפירות של נכסי מלוג שתקנו חכמים לבעל פירותיה תחת פרקונה כ"ם וכ"ם שתה תמר לי מקבל עלי תקנת פרקונה ולי חוסם בפירות נכסי מלוג שתקנו לי למועיל התנאי בטובה לרוסה שעדיין לת זכה בקרקעותיה לפירות והייט לדאמרינן בתמני למיתני דתין לוחם חזקה בנכסי לתמו לומר לקוח הוא בידי דתע"ג דכתב לה בטובה לרוסה שלח יטול כלום בפירותיה לפי' הכי שתקנה ולת מיתתה לבעלה דקני' תמרה נחת רוח עשיתי לבעלי שתקנתו לבעלי שתקנתו לבל מעולה לת קנו מכרתי לו: **ותמצי גמרת לת רלית יט** · דקתני מתני' לין לוחם חזקה שלין חזקה מועלת לו לקיים מקנו שלבל רלית עדים לו שטר יוציל להתנות עליה

רבינו גרשום

ואמת שיחד לה בכתובתה ואמת שהכניסה לו שום משלה למעוטי מאי אילימא למעוטי שאר נכסים בר מדהוא(ה) לה איבה דאמר לה עיניך נתת בגירושין ובמיתה אלא למעוטי נכסי מלוג דאמר אמימר אישואשה שמכרו בנכסי מלוג לא עשו ולא כלום זכי איתמר דאמר אמימר דקא רזבין אידו ומית אתיא איהי ומפקא א"נ זבנה איהי ומתה אתא איהו ומפיק בתקנתא דרבנן וכדר' יוסי בר חנינא דאמר רבי יוסי בר חנינא באושא התקינו האשה שמכרה בנכסי מלוג ומתה הבעל מוציא מיד הלקוחות אבל הלכא זבינו תרוייהו לעלמא א"נ זבנה איהי לדידיה ולבינתה זבינו ואבעיא אימא אמימר דאמר כר' אלעזר המוכר את עבדו ופסק עמו שישמשנו שישים יום ר' מאיר אומר הראשון ישנו בדין יום או יומים מפני שהוא תחתיו והשני אינו בדין יום או יומים מפני שאינו תחתיו קסבר קנין פירות כקנין הגוף דמי ר' יהודה אומר השני ישנו בדין יום או יומים מפני שהוא כספו הראשון אינו בדין יום או יומים שאינו כספו קסבר קנין פירות לאו כקנין הגוף דמי ר' יוסי אומר

שנים

אילימא למעוטי שאר נכסים· בפ' החליצה (כתובות דף פט·) גבי כרוזא למטר בנכסי לחיו ס"ד דהא דתנן בהניזקין (ניסין דף נה:) נקח מן האיש וחזר ונקח מן החליצה מקחו בטל הא תוקמינן בג' שדות והקשה ה"ל דמוהל דכ"ם בשאר נכסים לחייבי מיתה משמע הכא לכך גרשה לר' לפרש מקחו בטל משעה שקידשה וג' שדות לאו למעוטי שאר נכסים ותפילו בג' שדות למעוטי שאר נכסים לא הוה לריך למימר לא נצרכה אלא לאותן ג' שדות דפסיקא הוא שאין מקח בטל בשאר נכסים אלא בשל מוכר דוקא אבל בשל לוקח לא בטל מקחו אפילו בשאר נכסים ולא בעי למימר דמוכר בשל לוקח הוא דמי דהא מוכר לא מחייב אנפשיה אלא בשל עלמו ולא בשל לוקח

היה לו בגוף כלום מעולם לקנין פירות דמוכר עבדו ע"מ·שימשמט עבדים יום שתחלה היה הכל שלו ועדיין לא יצא מתחת ידו שהפירות שלו וכנין זה מחלקין גבי בהמת תרנגולת בפ"ק דפסחים (דף ו') ומה שהיה קשה עליה מבכורות שם מפורש וכן ל"ל דלאו"מ דסבר הכא קנין פירות כקנין הגוף דמי וסבר שם לאיתם לבא לתשה להא ביכמות בפרק לשמה (דף סו· ושם) פליגי במכוכות שום לבעלה היא לומרת כלי אני טוען בכתובתי והוא המגרש אומר דמים אני טוען לך ר' אחי אמר הדין עמו רב יהודה אמר הדין עמה ואמרינן תניא כותיה דר' אחי אמר עבדי לאו בכדל יוכלון בכן ועין לאיתם אבל לא לתשה ומתי קונין לרב יהודה דאמר לעיל"ג דהדין עמה יוכלון לאיתם ולא לתשה דקסבר קנין פירות כקנין הגוף דמי ולפיכך בנכסי מלוג נמי הוי דיעת בעלה שכל נכסי מלוג לבעל לגבי פירות אבל לא לגבי הגוף ולא כלום משום דכל קנין פירות להיום כקנין הגוף לגמרי לאיתם לאיתם כדפרישית: **קנין** פירות לאו כקנין הגוף דמי כו'· תשה דכתוב המולח (ניסין לף מה· ושם) מסיק לפולגתא דרבי יהודה ור"ש דכ"ע קנין פירות כקנין הגוף דמי ו"ל דלהכי לא קאמר אלא דמהכא ליכא למילף מינה ובערכין (דף כו:) גרס לעולם לימא לך דלרבי שמעון כקנין הגוף ול"ג דכ"ע והא דלא מייתי בהמולח הך דהכא משום דליתא ליה לילתוייי מהכי היא דפליגי בשלמא דומיא דפולגתא דרבי יוחנן ור"ל דתשה: **וספק** נפשות להקל·כי' בקונטרס משום דכתיב ונפשו העגה והילו העגה ואין נראה דבלאו הכי· נמי לא קשיי מספיקא דחפילו ממונא לא מפקינן מספיקא: **רבי** אלעזר אומר שניהם אין בדין יום או יומים· הקשה ריב"ן דהיכי מדמי לימיר מכירה לדין יום או יומיים דמ"ל דאיתפים לא יומים לעולם לא יכול למכור לעולם דהא לימר בהחובל (ב"ק דף כ· ושם) מתן תגח להא דתנן רבנן מי שהלוו עבד וחלוו בן תורין וכן עבד של שני שותפין אין יולאין בראשי אבריס כמתן כר' אלעזר ומ"ל הכא נמי דעבד של שני שותפין אין יכולים למכרו ו"ל דהתם מיירי בשני שותפין שלוה גוף ולזה פירות דומיא דמוכר עבדו ע"מ שימשמט שלשים יום וחלוו עבד וחלוו בן תורין כגון שנתן כל דמיו וחלוו מעוכב אלא גט שחרור להיות מוכר בבת אחת דאין לו בגופו כלום אבל אם מקנה גוף אל זה ומקנה אל זה אז היה יולא בראשי אבריס והיה מפסיד חלקו אם הפיל לתם עיט או סימא לתם עיט כמו שיכול למכרו והא דקאמר התם לתו מ"ל אלעזר כספו המיוחד לו ה"ג עבדו המיוחד לו לתו מקנה קרא יליף דכלתו קרא יליף לראבי אבריס מדין יום לו יומים כי היכי דילפין לענין מכירה אלא גמרא דאלמודא קאמר כלומר בעיון שיכול עבדו המיוחד לו: **בראי** אלימא בחתר והאמר רב חין מחזיקין כו'· תימה לרבה"ג דאמר קשיא סימא לעולם בחתר והא דקאמר (לעיל) למחות בכוכתא לא דין ודברים חין לי בנכסיך ובפירותיסם אלא לעבד לעבד פירות לגירסה למחות שתיה עליו וגרסה לו דמ"מ כומה עליו כיון שתם מתה יורשה לחפיל בכתב לה במיך וכמותך קיימה לן בריש"ג דתם מתה יורשה בפרק הכותב (כתובות דף פג:): **כיון** שתלכה מקנה חזקה בחיי הבעל ומקנה לאחר מיתת הבעל לא ולא דמי לתלכה בפני התב שהה ובפני הבן שהים (לעיל דף מב·) דהתם אם היה לוכל שלם שהים בחיי התב היתה חזקה: **כיון** דאי בחיי מיך וזיגתה כו'· תימה ותאמאי נקט כי היא גוונא דזיגתיה ניהליה חזבנה ניהלי הוי"ל דכתתן לומר למיך וזיגתיה דאי מילתא דפשיטא היא דמהימנה"ב דהתם נמי מילתא דפשיטא היא דמהימנה

ולכך לא תשתי לחמות תבל הכא במאי עסקינן כגון שתלכו מקנה חזקה בחיי הבעל שמכר לו וג' שנים שלימות לאחר מיתת הבעל כי היא גוונא קאמר רב לגירסה למחות כדמפרש טעמא לקמיה ובבי קאמר רב"לתם חיש לגירסה למחות מיתתו" כיון דהכל יודעין שהבעל מכרם ע"ג ולא היה וגם הוא מודה כמו כן שהבעל מכרם לו, לא תועיל חזקתו לתו לאחר מיתת הבעל כלום שהרי לא יכול לטעון לתתה"מיך זבנתה לחרי כן ולתלמיה שני חזקה הבעל מכרה לו ופירות הוא דהוי ליה לבעל בלומה שהם ואותן מכר לזה הרי זה כאילו שיורד לקרקע בחריסות לפירות שתיו יכול לטעון לאחרי כן לקחתיה הימנך והלכך לא תיעלרך נעלותיך דקאי"ל רב לגירסה נעלותיך לאחר מות בעלה קודם שיחזיק בה ההוא אחר ג' שנים דזודאי לתפ"ש שממחלה היתה קנויה לו מן הבעל יכול לטעון־הבעל מכר לי הגוף ואם יתום קודם לך פירות מיהא קנימי ומיד כשמת הרי נסתלקה ממקני ולכך קניתי ממך שהרי עסקה נעשה השדה שלך" והלכך מיגו דלאי בעי אמר"לתת שבתה מיך אחר מות בעלך או דמי לאחרים אחרי כן זבין ניהלי"מהימן ולא דמי לאחרים אחרי כן משום דשתם תרים חין זמן לתריסותו תלת כל הימים בתורים לתריסותו עומד לחבל זה שלוקחה מן האים על מנת שאם יתום יפסיד מקחו שתעול האשה נכסי מלוג שלה והלי כשמת הבעל הרי זה כאילו יורד בעצמו מחדש לשדה תשה זו והיא שוקחה שלם שנים ליכא למימר דזבוני זבינה ליה:

שניהם ישנן בדין יום או יומים· זה מפני שהוא תחתיו וזה מפני שהוא בספו ומספקא ליה אי קנין פירות כקנין הגוף דמי אי לאו כקנין הגוף דמי· ופשט נפשות להקל רבי אלעזר אומר "שניהם אינן בדין יום או יומים זה לפי שאינו תחתיו וזה לפי שאינו בספו ואמר רבא מתניתא דרבי אלעזר אמר קרא °לא יוכם כי כספו הוא בספו הכיוחה לו· ולא לאיש חזקה לתחת במאן אזילינא בתר והאמר רב יאין מחזיקין בנכסי אשת איש אלא לאן בבעל? אמר רבא לעולם בבעל וכגון שחפר בה בורות שיחין ומערות ג)והאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה "אין חזקה לנוכרי אימא אין דין חזקה לנוכרי אי בעית אימא (ה) לא אימא ואיתימר עלה: ג)רב מרי אמר בקומרא רב זביד אמר בבית הכסא רב יוסף אמר לעולם באחר וכגון שאכלה מקצת חזקה בחיי הבעל (ו) (ליח) אנא זבינתה מינך כי א"ל נמי "את זבינתה ליה וזבנה ניהלי" מהימן· גופא אמר רב אין מחזיקין בנכסי אשת איש ודייני

תורה אור

שניהם ישנן בדין יום או יומים· זה מפני שהוא תחתיו וזה מפני שהוא בספו ומספקא ליה אי קנין פירות כקנין הגוף דמי אי לאו כקנין הגוף דמי· ופשט נפשות להקל "רבי אלעזר אומר "שניהם אינן בדין יום או יומים זה לפי שאינו תחתיו וזה לפי שאינו בספו ואמר רבא מתניתא דרבי אלעזר אמר קרא °לא יוכם כי כספו הוא בספו

רבינו גרשום

שקנאו: ופשט נפשות. לחקל דמספקא ליה אי בקנין הגוף דמי אי בקנין פירות: להקל. דלא יוקם(חעבד) דהייגו קילותא דתרוייהו ישנן בדין יום או יומים ולא יוקם· ר' אלעזר אומר רבי· דאינו לא של זה לגמרי ולא של זה לגמרי והכי נמי מבריא ליה לאסוקי דשניהן אם מברו בנכסי מלוג לא עשו ולא כלום משום דאין לאשה בפירות כלום ולאיש אין בנוף הקרקע כלום אבל אי ובניי תרייהו לעלמא אי נמי היכא דובנה איהי לחרייהו ואי ובניה ובניי לעולם ראיה בעי: כי כספו הוא כספו המיוחד לו· ויה עבד אינו מיוחד באחרן לי יום לא לוה ולא לוה: **פיס** האמר רב אשת איש צריכה למחות. בפי שמחזיק בקרקע שלה אלמא דיש לו חזקה בנכסיה אם לא מיחתה:בפאי.צריכה למחות: אילימא באחר. שמחזיק בנכסיה:והאמר רב אין מחזיקין בנכסי אשת איש.אע"ג דאכלה שני חזקה לא הויא חזקה דאמר דיש לה בעל משכה עליה ולא מיחתה: וכגון שחפר בה בחרות שיחין ומערות. דמויק לה לארעא דבעל אין לו בנכסי אשתו אלא פירות בלבד ולא לחפור בה כלום הלכך אם חפר בה צריכה למחות יאם לא מיחתה החזיק בהן: והאמר רב נחמן אין חזקה לנוכרי. לוטר הרי שישתתי בזה נוק כמה שנים ושלי היא הקרקע ואפאי צריכה למחות: אימא. הא דאמר רב נחמן הכי אין דין חזקה לנוכרי דלאלתר הויא חזקה אם ראה ולא מיחה ולא צריך ג' שנים ומשום הכי צריכה למחות לאלתר בחפר בה: אביעית אימא הא דאמר רב נחמן אין חזקה לנוכרי בקופרא וביה הכשא. דאפי' שתיק אינש לא מחיל אבל בירות שיחין ומערות אם לא מיחתה והחזיק הבעל הרי הוקה: ורב יוסף אמר לעולם בחתר. ודקשיא לך אין מחזיקין בנכסי שאכלה מקצת שני חזקה בחיי בעלה בשהיא אשת איש וג' שנים לאחר מיתת הבעל דבחר דמית ליה לא מסכא דשתה של בעלה והיה לה למחות ושינו דאי בעי אמר לה מיגך ובינתה ואכלתיה שני חזקה כי אמר לה נמי ובינתה לבעלך וזבנה ניהלי מהימן דקאמר רב אשת איש צריכה למחות כלומר אשה אישהתחיל אחר להחזיק בנכסיה בחיי בעלה וכת בעלה צריכה למחות שוב שלא

הגהות הב"ח

(ה) גמ' תיבעיא לימא כהא דתימר עלה: (ו) שם מיגו דאי בעי אמר לגבי כלי ושינה ליה ממתה: (ז) רשב"ם ד"ה כי כספו וכו': דלמ מכר:

[ניל שמחזיקין]

א) [שבת קכט· וש"נ] ב)[עיל כג· ג) [שם]:

ודייני גולה. שמואל וקרנא כפרק לתשן למכהדרין (דף יב: פ"ק): מחזיקין. (ב)(הייגלה) למחזיק: מפסבכרא למחי. היכא דהויא מקלת חזקה כחיי בעלה ושלם לאחר מיתת הבעל כמו שפירש רב יוסף לעיל התם הוא דמסתברא דמחזיקין דהא רב גופיה פ"ק לעיל אתם לריכה למתות דמשמע דמחזיקין, ומייתו דייני גולה (ג) ככל (ענילין) פליגי אהדדי: כדרב יוסף. גמרא הוא שקילר דברי רב אבל רב לא הזכיר רב יוסף שהרי קדם לו רב הרכה דורות: כיון דאית לה מזוני. מהבעל: מזוני הוא דקאכלה. הכל יודעין לפירות יורדת והלכך לא מיחה בעל: ניחד לה. בעל קרקע מחריבתי למזונות ואפי' הכי לא קפיד בעל אי אכלה עפי והלכך ליח לה חזקה: ודייק מוקה הוא דליח לה. בלא שטר: עד כמה ימים. עד כמה מכירה מבעל הוי מקמה קיים: לימא. הבעל אע"פ שהקרקע נקנה בכסף משום הלנו שקבלתי ממנה לא קני לה הקרקע: לגלויי זוזי בעינא. "משום הסמיכה ממני ומכחונתי לגלות לי משותיה ובחזקת משום שלי לקחתים מידה ולא לשם מכר, ולא לדעת קנין מכירה קבלתי" ולא גמרתי והקניתי: שמעת מינה סמוכר כו'. ופלוגתא היא לקמן: לימא. דוק הכי: עד כמה ימים. עד כמה ימים לה שטר מתנה דהתם נמי ונתן לה לגלות זוזי: כשמואל. כמוך המחוסר היו כדי שיוכלו לכא עד כאמת מן העיירות שמסביב: מ"ל. היכא דליכא שטר מכירה, לפילו לגלויי זוזי מיכון בקבלת המעות, הוי קנין גמור דהל זוזי מהכא ומיקני בשטר מכירה דגבי משות הוא דליכא למימר קבלת משות הלו לא ניקני לגלויי זוזי נתכון ולעולם קבלם אבל גבי שטר מכירה לא שייך למימר הכי אלא הרי הוא כשטר מתנה דהבל מודין בו לקמן דקנאה דמה ריוח יש בכתיבת שטר המכירה אלא ודאי נמר ומקני לה והא ליכא למימר דאי כתב לה שטר מכירה וגלויי זוזי נתכון גם בכתיבת השטר דכל כך לא מסית אינש לאדעתיה: מי לא תנן כו'. וקס"ד לאפוי בשטר מכירה דקני בלא נתינת מעות דכיון דכתב לו שטר מכירה אין יכולין עוד לחזור זה בזה ומעות מייב בו להוקמ למוכר: ולאו ניחמה עלה. דבשטר מתנה מיירי אבל שטר מכר לא קנה. ות"ל רב הונא לרב נתמן ונלא מקיים רב המנונא לשמואל כו' תלמוד שטר מכר נמי קנה ותלמי מתי מילי מעלייתא: סרי זו מכורה לו נמורה. ולמאי ליה רב נתמן לאו למימרינן הכא דקונסין דרב המנונא מוחיב לה ונם מפרק לה דהך בריימא דקאמי שטר מכר קונה" - כמוכר שדהו מפני רעתה קרקע רעה דכהניהו ודלא נמר ומקנה מיד בשטר ומעות ליהוי מלוה גבי לוקח עד דמנבא ליה לבל בשטר קרקעות לא קנו בשטר עד דייהיב זוזי בשמואל ותלמי מילי מעלייתא: ס"ג מלמא קדושין רב לבני מתי כמתנה ניתנה לו כן. ותתקפתא דהך בריימא דהוה קשיא לשמואל קאי ובא רב אמי לומר דהך בריימא לא בשטר מכר איירי כלל אלא בשטר מתנה ודבר הרגיל הוא שכותבין בשטר מתנה לשון מכר ליפות כאן דמקבל מתנה שלא יערערו עליו יבא הנותן לפלוגו כדין מוכר דלא ליהוי מרשותו עילויה וה"ק שדי מכורה לך וגם נתונה תהיה לך" הרי זו מכורה לה להיות מחריותה על הנותן כדין מוכר וגם נתונה היא ולא יהא רשות לנותן לחזור בו. משום דיכול לומר: נתונה לאחרים היא ולא לך. (דף קמ:) מתנה ליה בה משום דיכול לומר מכרה לאחרים והייט דליכא למימר כן דמכר ולמתנה: ס"ג ורב אמי לשמואל קאי ובא רב אמי לומר דהך בריימא דהוה קשיא לשמואל קאי ובא רב אמי לומר דהך בריימא לא בשטר מכר איירי כלל אלא בשטר מתנה ודבר הרגיל הוא שכותבין בשטר מתנה לשון מכר ליפות כאן דמקבל מתנה שלא יערערו עליו יבא הנותן לפלוגו כדין מוכר דלא ליהוי מרשותו עילויה וה"ק שדי מכורה לך וגם נתונה תהיה לך" הרי זו מכורה לה להיות מחריותה על הנותן כדין מוכר וגם נתונה היא ולא יהא רשות לנותן לחזור בו. משום דיכול לומר: נתונה לאחרים היא ולא לך. (דף קמ:) מתנה ליה בה משום דיכול לומר מכרה לאחרים ייפי כח דמכר ולמתנה: ס"ג ורב אמי

לא ניחא ליה לרבי עבד לוה ט' · ודוקא נקט לוה מכל מכר לפי שמוסף לתשה הוא דנקט לוה לאפוקי גבי עבד אין מילוט בין לוה למכר דמה שקנה עבד קנה רבו : [ברם] רבינו חם פי' גרים ברם ר' חבא מלא גרים ר' חבא ורבי אלעזר הלוי וכל גדולי הדור כתבו דה לשון מכר : כדי ליפות את כתו · ולא גרים את כתה מלא מלא ליפות את כתו ופירש שיחלל את הפירות והשתא מייתי רב הונא בר חבין סיועתא לדבריו דתניא הוא אומר שיעור לוה שיעור מכר לוה מלוקין עליו שאם כן אין בין ממש בדבריו ואין מקיימין ל"ש גירסתו דת"ק מה לריך לומר בממנה בקש ליתן לה וגרלה ל"ש גירסת הספרים (ו)כרב ר' חבא וליפות כתה ופליגי עליה וסבר דמוכר לתשתו לא קנתה לגבוי זוזי הוא דבעי וסברי כרב הונא דאמר לל זוז מהכא ואילך בשטר ומה שקונה בשטר אינו אלא מתנה כיון דלגבוי זוזי הוא דבעי ולא קנתה בזוזי ומה שכתב בלשון מכר לא כתב אלא ליפות את כתה ופירוש רבינו חם שם ליישב ולפרש בקש ליתן לה לענין זה שבמתנה (ו)נתן לה טלן ועוד יש ליישב פירוש ר"ח במתנה בקש כי' דאפילו למאן דאמר קנתה במוכר לתשתו ולא אמר לגבוי זוזי הוא דבעי לא קנתה אלא מטום דבמתנה נתן לה להא אין כאן מכר אלא נתנה לו כלום שהדמים הן שלו נלעז הכי ואע"פ שאין יכול להוליא ממנה בדין מ"מ אם תקף ממנה לא הוליא מידה דרך ערמה הם שלו כדאמרינן בסמוך"ל השתא שהוליא דרך מכר הם שלו ואין כאן מכר ולכך למ"ד לא קנתה לא קנתה אלא מטום דבמתנה בקש ליתן לה והא דכתב לה בלשון מכר כדי ליפות את כתו לענין שיחלל הפירות כי המכר מבטל הקנין להא אין כאן מכר כדפי' ולענין שהא מתנה וקנתה ולענין פירות הוי מכר · ולא קנתה : **בממנה** קנתה ואין הבעל לוכל פירות · תימה דלמר בניתין בפ' הזורק (דף עז: ושם ד"ה מה) גבי ההוא שכיב מרע דכתיב גבן לדביתהו בהדי פגיל דמעלי שבתא כו' ואמר רב יהודה דכתב ליה הכי לא קנתה ואפילו הכי אמר ר' יוחנן אפילו אמר לה מתנה גמורה הרי זה כשל

קבל מן הקטן · לית ליה יחזיר לו שהרי אין יודע לשמור וכמשליך לחיטה דמי מי שהחזיר לו אלא יעשה לו סגולה·לומר עד שיגדל ויחזיר לו ולקמן מפרש מאי סגולה : **ואם מת** · קטן יחזיר ליורשיו : **וכולן שמחרו** · לפי קטן : **כשעה מיכאן** · לוקחת דמלחת נקט דכהאי גריסין הם רוצים להחזיר לבעלים ימלו שהן מיד הנפקד ויחזירו לבעליהן דמה להן לגעת הרבה : **יעשה כפירושן** · יחזיר הנפקד לאותו פלוני שפירשו אלו : **ס"ג ואם לאו יעשה פירוש לפירושן** · כלומר ואם לא מיחזיק להאי נפקד שהפקדון של אותו פלוני הוא אלא של בעלים שהם הוא ומחול כוסא מיהם רוצים לומר שהוא של בעלים ולא ליחזקו בגזלנים וגנבים,ועשה הנפקד פירוש לאחר לפירושו ,שיחזור לבעליהן של אלו ולא לאותו פלוני,וכי תאי גווונא ממרינן בסמוך בהשוה שנדע דבישהו דרכה בך כך מהלעיס מפרעים ואם לאו יעשה פירוש לפירושן כלומר אם פירשו בשעת הפקדון יעשה כפירושן. ויחזיר לאותו פלוני:ואם לא פירשו יעשה.ג) פי' שהפקדון בידו פירוש לפירושן שהן היו צריכין לפרש · השל אשה יחזיר לבעל ושל עבד יחזיר לאדונו : הני כיסי · עניליס: דמרתא. של אשת מלוני : וכני ברתא.של שתיהן הוה : אי מתיתנא לך. שלא נגנבה מינך כלום: עשה כפירושה. ותן להם: אי אמירא לך . שאיחתה שהיא אומרת עשירה ומפקדת מקדונך עשה כפירושה: ואי לא עשה פירוש לפירושה . והיה שלך : ספר תורה. כי היכי דלא מיכליא קרנא: פיסקא ולא לאב בנכסי הבן · בנכסים שקנה הבן : ואפילו חלקו . שהאב תופס לעצמו מה שקנה הבן ושב תופס מה שקנה הבן ושב והחזיק זה בשל זה לא הויא חזקה משום דאבא לגבי בנו וברא לגבי אבא אחולי אחלי הפירות זה לזה : רבא אמר חלקו לא אמרינן דלא הויא חזקה דרחמי הויא חזקה משום דהבן שחלק הרי הוא כשאר כל אדם : מתיב רבי אדרשיר · שלמניות דארדשיר : אונות . כוחות בגוף הרפואות : ושפורות . דהליוואות ומכירות : מבית אבי אמא. שאינן בני אם אותו : ואמר שלי הוא. רב אשי עליו להביא ראיה שאף ע"פ שנכתבין על שטר כיון שלא חלק והוא נושא ונותן בממון כולו הרי הן בכח האחין ועליו להביא ראיה שהוא רוצה להוציא ממון מחזקתו : ושמואל אמר. כיון דנכתבין על שמו והוא תפוס על האחין להביא ראיה שלא יהא כדבריו : אבא. קרי לרב:על האחין להביא ראיה , שאין מוציאין מיתומים אלא בראיה : מתקיף לה רב ממא. וכי היכי שעינן בשביל יתמי מאי דלא מצי אבוהן למטען דאילו הוה אבוהן קיים עליו היה להביא ראיה ולא על האחין ואנן היכי משעינן ליתמי דליתורו דעל האחין להביא ראיה בשביל דאינון יתמי : והא רבא אפיק זוזי דסרבלא . מקפורקפולו'כ'פ'תמי. דהיינו דברים העשוים להשאיל ולהשכיר דאע"נ דאמרי לקוחות הן בידי משום דאילו הוה אבוהן קיים לא

קבל מן הקטן יעשה לו סגולה · דמקבח לידו לימור מליתה לחכמ ולכך הוו דקטן ויעשה לו סגולה לבל מכל מקום לכתחלה לין מקבלין : **ומודה** לי לבא שהם מת על החזין להביא רחיה · לומר רבב"ח לין לקטן יעשה לו סגולה · דמקבח לידו לימור מליתה לחכמ

קבל מן הקטן יעשה לו סגולה ואם מת יחזיר ליורשיו,ובולן שאמרו בשעת פלוני הן יעשה כפירושן,ואם לאו יעשה פירוש לפירושן דביתהו דרבה בר בר חנה כי אתא שבבה אמרה הני כיפי דמרתא ובני ברתא אתא לקמיה דרב א"ל אי מהימנא לך עשה כפירושה ואי לא עשה פירוש לפירושה ואזא דאמרי רבי א"ל אי אמידא לך עשה כפירושה ואי לא עשה פירוש לפירושה : מן הקטן יעשה לו סגולה: מאי סגולה רב חסדא אמר ספר תורה רבה בר רב הונא אמר דיקלא דאכל מיניה חמרי : ולא לאב בנכסי הבן ולא לבן בנכסי האב : אמר רב יוסף אפילו חלקו רב אסי אמר חלקו לא,אמר רב ירמיה מדפתי עבד רב פפי עובדא חלקו לא כרבא,אמר רב נחמן בר יצחק אישתעי לי רב חייא מהורמיז ארדשיר דאישתעי ליה רב אחא בר יעקב משמיה דרב נחמן בר יעקב חלקו לא והלכתא חלקו לא,תניא נמי הכי בן שחלק ואשתו שנתרשה הרי הן בשאר כל אדם : איתמר אחד מן האחין שהיה נושא ונותן בתוך הבית והיו אלונות ושטרות יוצאין על שמו ואמר שלי הם שנפלו לי מבית אבי אמא אמר רב עילאי להביא ראיה ושמואל אמר על האחין להביא ראיה, אמר שמואל מודה לי אבא שאם מת, על האחין להביא ראיה, מחקיף לה רב ממא, לה פפא כלום טענינן להו ליתמי מידי דלא טען להו אבוהון והא דסרבלא וסבורא דאגדתא מיתמי בלא ראיה בדברים העשוים להשאיל ולהשכיר כדשלח

ריב א מיי' פ"ו מהל' מקדון הל' י ושכ"כ מהלכות פישוט פ"ו לב סמע עיין שם סוס"ם ה"ס ס"ו סי' פו סעי' ו [וכתב מלמם עוד בס"ח ס"ג דף מז:] :

ריב ב ג מיי' שם ושמע שם עור מהט"ע שם :

ריד ד ה מיי' פ"ם מהלכות נחלות הל' ז ח סמע עיין לו ושי סעי מח עוש"ע מ"מ סי' סב :

[כ"ח רבא בר הונא]

גוסע

קטני ראיין לון ואיב חנקה אחוי אין פעי ליה מאי הון נכסי אחאיי ואיכו אזיל סחיב אל ביתי ואכלה ? אחי ל' יוסף ורבה

הגהות הב"ח

(א) גב' רבה אמר מלמן : (ב) רשב"ם ד"ה ס"ג וכו' יעשה כמו פירוש מתה : (ג) ד"ה לי מתידא וכו' ומתנה היא אל אי לפסוא זו : (ד) ד"ה לפילו חלקו וכו' ואין כאן מתעסק בנכסי חבירו :

(ה) ד"ה יוחנן וכו' שהות לקח לו כלוה : (ו) ד"ה שהם מת וכו' [כמעט מוכיח שהממון היה של תניכן :

(ז) תוס' ד"ה מודה וכו' פרינ לי דאמו :

(ח) בא"ד ו"ל דהכא ס"ג דף מז:

(ט) פי' נרבב"ם ויש מפרשים וכו' כלומר שם לא סיכבו כשעת מיתה וכו' ומלשם דכוון לפי' רבינו יל .

קבל מקדון מן הקטן. אין יכול להחזיר לו לפי שאין יד לקטן אלא יעשה לו מסנו סגולה ויחזיר לו כשיגדל : וכולן,בין נשים ועבדים ותינוקות:שאמרו בשעת מיתתן של פלוני הן הנפקדון יעשה כפירושן. ויחזיר לאותו פלוני:ואם לא פירשו יעשה.ג) פי שהפקדון בידו פירוש לפירושן שהן היו צריכין לפרש · השל אשה יחזיר לבעל ושל עבד יחזיר לאדונו : הני כיסי · עניליס: דמרתא. של אשת מלוני : וכני ברתא.של שתיהן הוה : אי מתיתנא לך. שלא נגנבה מינך כלום: עשה כפירושה. ותן להם: אי אמירא לך . שאיחתה שהיא אומרת עשירה ומפקדת מקדונך עשה כפירושה: ואי לא עשה פירוש לפירושה. והיה שלך : ספר תורה. כי היכי דלא מיכליא קרנא: פיסקא ולא לאב בנכסי הבן · בנכסים שקנה הבן : ואפילו חלקו . שהאב תופס לעצמו מה שקנה הבן ושב תופס מה שקנה הבן ושב והחזיק זה בשל זה לא הויא חזקה משום דהבן לאבא לגבי בנו וברא לגבי אבא אחולי אחלי הפירות זה לזה : רבא אמר חלקו לא אמרינן דלא הויא חזקה דרחמי הויא חזקה משום דהבן שחלק הרי הוא כשאר כל אדם : מתיב רבי אדרשיר · שלמניות דארדשיר : אונות . כוחות בגוף הרפואות : ושפורות . דהליוואות ומכירות : מבית אבי אמא. שאינן בני אם אותו : ואמר שלי הוא. רב אשי עליו להביא ראיה שאף ע"פ שנכתבין על שטר כיון שלא חלק והוא נושא ונותן בממון כולו הרי הן בכח האחין ועליו להביא ראיה שהוא רוצה להוציא ממון מחזקתו : ושמואל אמר. כיון דנכתבין על שמו והוא תפוס על האחין להביא ראיה שלא יהא כדבריו : אבא. קרי לרב:על האחין להביא ראיה , שאין מוציאין מיתומים אלא בראיה : מתקיף לה רב ממא. וכי היכי שעינן בשביל יתמי מאי דלא מצי אבוהן למטען דאילו הוה אבוהן קיים עליו היה להביא ראיה ולא על האחין ואנן היכי משעינן ליתמי דליתורו דעל האחין להביא ראיה בשביל דאינון יתמי : והא רבא אפיק זוזי דסרבלא . מקפורקפולו'כ'פ'תמי. דהיינו דברים העשוים להשאיל ולהשכיר דאע"נ דאמרי לקוחות הן בידי משום דאילו הוה אבוהן קיים לא

ג) פי' נרבב"ם ויש מפרשים וכו' כלומר שם לא סיכבו כשעת מיתה וכו' ומלשם דכוון לפי' רבינו ול .

[עי' תוס' תולין לה: ד"ה תנסניך ליה לתכת]

[כעין לתכת ובעין תכיי]

דברים העשוין להשכיל ולהשכיר ואמר לקוחים הן בידי לוקח נתמן · וקשה דלמר בפ' כל הנשבעין (שבועות דף מו· ושם) ת"ר יהודה רלוהו שהמוכר כליס תחת כספו וילא ואמר לקוחין הן בידי לוקח נתמן ולא תמרן ללא בטעל הבית שלוקח עשוי למכור כליו ולא תמרן ללא בדברים שלין עשוין להטמין ולא תמרן ללא בדברי העשוין להשכיל ולהשכיר ללמת דלפילו בדברים העשוין להשכיל ולהשכיר נתמן לי ליכא כל הני מילי דקלמר שלין עשוי למכור כליו וכליס שלין דרכן להטמין וכלשה לר"ת דגרס התם וכטולהו נמי כי ליתנהו לא תמרן ללא בדברים שלין עשוין להשכיל ולהשכיר ללל דברים העשוין להשכיל ולהשכיר לפי ליתנהו לחד מהני לין נתמן וכן גורס רב האי בשעיריס (שער מ) וכן ר"ח וכן מוכח בשילהי הזוקבל (ב"מ דף קמו·) ות"ם (ה) דלמרן בהגוזל בתרא (ב"ק דף קי:) המכיר כליו וספריו ביד לחר וילא עם גגבה בעיר יבעט כמה הוליא ויטול והשתא לפי לא ילא עם גגבה יהא נתמן לומר שגגבוה מיגו דלי בעי לימר השתלני לך לספריס הן עשוין להשכיל דלפי' ספרים דלגדמת לימר הכא דעשוין להשכיל כ"ש שלר ספרים כדלמר בגעלה שגתפתחה (פתוחות דף י·) ולדלקמן שומדת לעל זה הכותב ספריס ומשלילן לילחריס ולין לומר· דלא מהימן למיגו לומר דגנובים (ו) משום דלחזוקי מילתי ליכא בגבי לא מחזקינן כדלמר בכל הגשבעין (שבועות דף מו·) דלא דמי דהתם ודלי ליכא נתמן דלחזוקי ההוא גברא בגבי לפי· במיגו דלא הכא שלין לומר פלוני גגנב מלא שהם גנובים מהימן ספיר דכמה גגבים יש בעולם ולין לומר כמי דלמלי מיגו הוא שליכו פוגן ברלון שהלתני לך לפי שלותו יודע בו שהוא משקר להת לעיל(דף נ·)לתר דנתמן לומר של לחבותו הוא שלקחה מלבותיך במיגו דלי בעי לתר מינך זביניתיה תע"פ שהוא יודע דלמו מיניה זכוה וכן בפרק בני לכתובות (דף סה· וע"ש בתוס' ד"ה ומודה) תנן דנתמן לומר שלה של לתיך היתה ולקתיניה היתו במיגו דלי בעי לתר לו היתה של לתיך מעולם תע"פ שהבן יודע שהיתה של לתיו ומשהו עזי דלכלי חובני בגבדעת לעיל (דף נו·) לין ליתה לליכה לנימר כגון שמכחיבו ולומר שלא לכלו כל כך להשתא הוי מיגו טוב ומיהו ר"ת דהתם מיירי בלחד שלין עשוין להשכיל ולהשכיר ליה שקנתה כגון דלא נייס ביה ולפי זה לם עשוי להשתיל לו לפי לא ילא לו עם נגבה נתמן לומר שהם גובים במיגו ולמה"ל (ה) דוקי דלא מהימן במיגו דהוי מיגו להוליא תע"פ שטוען דמיס שהוליא:

אימא מעיסתא קימן · תע"ג דלא טעין הכי לא תימר מביא לתי ת"מ נתמן במיגו דלי בעי לתר מעיסתי קמלמי:

דטרחא קמי יתמי לימא לך גזלה מיתמי · קשה לרבב"ח דלדרבה מהלי טועמא דטרחא קמי יתמי כדלמר בהשולה (ניסין דף לה·) בההוא הגלה דטרחא קמי יתמי לתיא לאורווי וחזיק דה"ע קלמר הכא קמ"ל דלא תימרין לא גזלה מלא לך מיתמי לתר בניסין:

נעל ונגדר כל שהוא כו' · בגמרא פר"ם דהלי נעל הייט שקבע מנעול בדלת דהוי בנין לתר סגר הדלת וגעל במפתח בגבסי הגר לליכל דלמר לים לך הוי חזקה לתין זה לא לתא כמבריח לתי ממכחי תכיו תע"ג דברים שמחים (דף ד· ושם ד"ה שם) תמר דמשמר לו מפתח הוי הבית בחזקת שוכר לבדקו וה"ה לקנוחו ה"מ

כדשלה רב הונא בר אבין "דברים העשוין להשאיל ולהשכיר ואמר לקוחין הן בידי" אינו נאמן? קשיא[א] אמר רב חסדא לא שנו אלא דאין חלוקין בעיסתן אבל חלוקים בעיסתן אימר מעיסתו קימין; ראיה במאי "רבה אמר ראה בעדים רב ששת אמר ראיה בקונם השטר אמר ליה רבא לרב נחמן: לא רב והא שמואל, הא רבה והא רב ששת, מר כמאן סבירא ליה? א"ל אנא מתניתא ידענא דתניא אחד מן האחין שהיה נותן ונושא בתוך הבית והיו אונות ושטרות יוצאין על שמו ואמר "שלי הן שנפלו לי מבית אבי אמא" עליו "להביא ראיה" מאי "וכן? מהו דתימא אשה כיון דשביחה לה מילתא - דאמרי: קא טרחא קמי יתמי "לא גזלה בימתי, קא משמע לן: במה דברים אמורים במחזיק אבל בנותן מתנה והארץ שחלקו וכו'; אמר כל הני דאמרינן לא[ר] בני חזקה נינהו: חסורי מיחסרא והכי קתני במה דברים אמורים בחזקה שיש עמה טענה כגון מכר אומר "לא מכרתי" ולוקח אומר "לקחתי" אבל "חזקה שאין עמה טענה כגון "נותן מתנה, והאחין שחלקו, והמחזיק בנכסי הגר' דלמקני בעלמא הוא (ה) נעל גדר פרץ בל שהוא הרי זו חזקה תני רב יהושעיא בקדושין דבי לוי: נעל גדר פרץ בל שהוא בפניו הרי זו חזקה בפניו אין, שלא בפניו לא? אמר רבא "הכי קאמר בפניו לא צריך למימר ליה "לך חזק וקני" שלא

חמת הוץ והשטר הרי כתוב בשמו של זה: **מה לי רבה ומה לי שמה** · דפליגי לליבא דלב ולא כלב סבירא לך דלתיה במתי מי כלבה לי כלב שמה: **מתניתא ידענא** · כלב ומיהו לא פליגי לי מי כלבה לי כלב שמה: ורבינו תנגלל פסק בעדים לצריך להבית רלתה ולא בקונם השטר לתי לפי' לב שמה מודי דלריתה בעדים שזה יוכל מקיום השטר: וכן הלשה · תלמה: **מביא מבי מכא** · ר"ע מני למימר "מביתי לבית" ומשום ריבה דקתני "מביא מבי לתמ" קתני נמי סיפא "מביא מבי לבי תבא": **מאי וכן** · דמשמע ולפי' הלשה דינה כן(ג) ומתי דבוחה ליכל טפי דקתני "וכן" מוכח דלא גרלה ליה למימר מיתה ולכך תנא נמי דבריס שוין וימנין דלמרינן דלריכי תרוייהו לבל הכא דקתני "וכן" משמע דבלא זו לף זו קתני: **דשביחה לה מילתא** · תניתה היא לה שמלמינן לוחה בית דין לעשותה בעל יחומין וגם משבחין לוחה בני לדם על כך ומקנטי נדוך תלמר על שלהן שהוא שלה וסד"ה דליהמה,קא משמע לן:בבבא בתרא ירושלמי' לין לילים חזקה בנכסי לחמה בחיי לחמה לבל לילחר מיתת לחמה ים לו חזקה ולא לילמה בחיי בעלה בנכסי בעל לבל לילחר מיתת בעלה ים לה חזקה ולא לילמ בנכסי הבן בחיי הבן לבל לילחר מיתת הבן ים לו חזקה ולא לבן בנכסי הלב בחיי הלב לבל לילחר מיתת הלב ים לו חזקה ולילה לדמויי להך דלמרינן לעיל בן שחלק ולמה שמתנהגה כו': במתני' לא גרסינן ופרץ בפניו להא נכסי הגר לא צריך בילה בפניו להא מיט לילה הגר: **נעל כל שהו** · דלמרינן לקנין כמכי' נוטן מתנה ולחין שחלקו לאו טל ידי חזקה דנעל גדר הן וכך מעות והחזיק זה בפניו הויא חזקה דניחא ליה בהך חזקה והלכך שתיק ולא יוכל מוכר לחזור בו עוד והלוקח נתחייב לו דמי מקחו: שלא

כדשלה רב הונא בר · כלומר להכי לפקינהו רבא מטוס דדברים העשוין להשאיל ולהשכיר לין לחד מהן נתמן לומר לקוח הוא בידי לוקח כדשלה רב הונא: **וקשיא** · לדידן קשיא לתמלי לתמר שמוטל מודי לי לוקח כו': **ופסקו** להלכתא כשמואל להיכא דלית ליה דמיס טל לחיין להבית רלתה וכן פירש נקטינן מרבותי ז"ל כל היכא דלמר בגמ' תיובתא דפלוני תיובתא בעלו דברי מי שהמובתא עליו לגמרי לבל היכא דעלתה בקושיא כי הך דשמוטל לי בעלו דברי דלמרינן לי הוה דבריה להן דבעלה שמובה זו לגמרי לית לה לתשכח פירוקא בההוא שעתא דחליא וקיימא, ומפ"ב לין בלתה דלית לה שכ תיובתא ולא שכ קושיא דקלי לתילמת דלמוטלי. חדא דלית ולא הויא טיקר לית לגבי תיובתא ממשמה לו מכריתת לייך לומר "תיובתא" ומפרכת לתמוטלי לייך לימר "קשיא" והא דשמוטל גרלה בעיני דלא סמכין טליה לל טיקר וכן כפי' ר"ח כתב מרי"ם גתון כי זה שתמר שמוטל ומודי לי לבא שתם מת טל החתין להבית רלתה לין הלבה כמותו: **לא שנו** · הא דקתמר רב טליו לגלה שתם לין מכוחו: **קימין** · בשום דבר בטולם לפי' בעיסתן הלבך מתין לו לזה בלום בלא לחיו: **קימין** · טלרן ביותר ולבך מתטבר והיה לו ממון לבדו שתין לחיו לחלק בו ומהממון ההוא לקח קרקטות והלוה לחריס: **רלים בעדים** · לדרב קלי שהלבה כמותו דלי לדשמוטל היכי תמר לב שמה רלים בקום השטר והרי לשמוטל לתים ליה טל החתין להבית רלתה לריך להן לפסול שטרו טל זה ולא לקיימו: **רלים בעדים** · טל בטל השטר להבית רלתה דמשטיטו קימין לן מתני' תמו ירם והיה ממון טל שטרום הללו שלו: **בקום השטר** · שלמנו לו בית דין הגפק טל שטר זה (ג)לריך לקיימו כ"ל בלקו השטר ותקנו ועמדו טל תתיתם הדבר שלכל השטר כשטר

א) [ג' הרמ"ם שרביא ועי' תוס' לקמן נג· ד"ה נעל וכ"ל בכלילות פ' משני פי' קנ"ו]: ב) [מוספתא דקידושין פ"ל]:

הגהות הב"ח

(ה) נב' דלמקני כשלמת הוה דכוי נעל וגדר ודרך וכו' תני רב מרינה בקידושין דבי לוי נעל ונגדר וזרק: (ב) רשב"ם ד"ה בקום וכו' שכר זה דבירן: (ג) ד"ה מתי וכן וכו' ומתי דקאתי. נ"ב וכה"ג פרש"י בכ"ק דף קיד ע"ב: (ד) ד"ה בקידושין דבי לוי (בבריימא) בתוספתא (בבריימא) מ"ר ונ"ב כבשה היא: (ה) תוס' ד"ה דבריס וכו' וה"ת כה· ודתנא וכו' וה"ה לו שם נגינה: (ו) בא"ד דגנובים שם משום: (ז) בא"ד בתמס שתין שבוי להמליל: (ח) בא"ד ולמה"ל דוד גלתה:

ו) נ"ל לין מוליתין מחזקתו דמוחזק זה כזה.

שלא בפניו צריך למימר ליה לך חזק וקני בעי רב: מתנה היאך? אמר שמואל מאי תבעיית ליה? לאבא "השתא ומה מכר דקא יהיב ליה זוזי אי א"ל לך חזק וקני אין, אי לא, לא. מחנה לא כל שכן! ורבי סבר: מאן דיהיב מתנה בעין יפה יהיב. וכמה "כל שהוא". כדרשמואל דאמר שמואל "נגר נגר והשלימו לעשרה יפין פרצה כרי שיכנס ויצא בה הרי זו חזקה. האי היכי דמי? אילימא המעיקרא לא הוו סלקי לה והשתא נמי לא סלקי לה מאי עבד? אלא המעיקרא הוו סלקי לה ומטא עבד לא צריכא. המעיקרא הוו סלקי לה ברווחא והשתא קא סלקי לה בדוחקא, האי צריכא הוא דאי אילימא המעיקרא הוו עיילי בה והשתא נמי עיילי בה מאי עבד? אלא המעיקרא לא הוו עיילי בה והשתא קא עיילי בה, מוכא עבד לא צריכא. המעיקרא הוו עיילי בה בדוחקא והשתא עיילי בה ברווחא. אמר אמי א"ר יוחנן נתן צרור והועיל, נטל צרור והועיל, ה"ז חזקה מאי "נתן" ומאי "נטל"? אילימא "נטל אילימא "נתן צרור ומבר מיא מינה "נטל צרור" ואפיק מיא מינה, האי מברייה ארי מבכסי חברו הוא אלא "נתן צרור" ראמר (ה) לה מיא נטל צרור (ארח) לה מיא ואמר רב אמי א"ר יוחנן "שחרי שדות ומצר אחד ביניהן, הרחזיק בארבע מהן: לקבותה, קנאה, לקנות

מתנה כפניו ג"ל כו'. פי' כח להחזיק שלא כפניו דמוכר כגון בעיר לחברת לו לפני כתותה העיר שלא מדעתו של מוכר לא הויא חזקה שלא ג"ל מוכר לנוקמי "לך חזק וקני" ואפי' אם נתן לו מעות לא קני במעות כגון בעיר שכותבין שטר לתין הכסף מוסיל עד שיחזיק לו עד שיכתוב השטר כדאמרי' בפ"ק דקדושין (דף כו:) עלה דהך מתנה נכסים שיש להם תחריות נקנין בכסף כו' תמר רב ג"ם שלא במקום שאין כותבין את השטר לא במקום שכותבין את השטר לא קנה עד שיכתוב לו את השטר ולי פרים פרים שפירש בכסף לקנה קנין גמור כגון חזקה ושטר לכל מסתמת לא קני כמעות עד שיחזיק: כפי רב. הך בריימא הויה שמיעת ליה דקתני כפניו לכל שלא בפניו לא הויא חזקה עד דג"ל בהדיא "לך חזק וקני" וקמבעיא ליה מי לימא דבמכירה מיירי לכל במתנה מליון שאמר לו (ב) (גיטין) ט קרקע זו" והלך והחזיק שלא בפניו הויא חזקה ואע"ג דלא ג"ל "לך חזק וקני" וכדמפרש טעמא לקמיה דטתן, כעין יפה טתן, לו דעתא לו שלא: מאי מיבעיי ליה לאתויי. במתנה טפי ממכר, ק"ו הוא שלא קני עד דג"ל "לך חזק וקני": ומה מכר דקיסיב ליה זוזי. לוקח למוכר היום ולמחר לאחר שיחזיק שכרי ע"מ כן הוא מחזיק כדי לפרוש דמיס למוכר דמוכר לא מפסיד כיון ג) דקבלכל הדמים ס"ל יהיב ליה(ג) מקמי דמחזיק זוזי לא קנה כדפריסים לעיל וכגון במקום שכותבין את השטר כדאמרי' בקדושין (דף כו:) מכר לו ו' שדות כי' מדיטת כיון שהחזיק בשדה אחת קנה טלן מה שלין בשיכיקבל"ל שנתן לו דמי טלן כו' אלמא אחר נתינת מעות לא קנה עד שיחזיק בכולן ומשום הכי לא קנה בשדה אחת שלא בפניו דלא הוי כמו בפניו דהא לא קנה אלא מה שבפניו

אותה קנה וחברתה לא קנה · והא דתנן בפ"ק דקדושין (דף כו:) גבי עבד שהעבד מדיעות החזיק בחלק מהן קנה כולן התם בגופן לו דמי כולן והכא בנכסי הגר לו במתנה ותע"ג דלאו מחוסרין דמים מכל מקום לא הוי כמכר שנתן לו דמי כולן:

ליבני בעלמא הוא דלפיך · ותע"ג דרפק בה פורתא כשבנה יפה מה שהיה מידי אלא בקרקע העומד לחריסה ולא דמי למונח פלמרין בגוין וסד בהן סיוד לחד דקני להתם מקצת הוא בנכסי הגר דהיינו פלטרין לפי הכח מה הן נכסי הגר הוא קרקע והא לא נשתכחה שלין לאור שם כל זמן שלין לתוך וא"ת יש בה גג ולתוי ליכנס בה בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים וי"ל דמ"מ לא חזיא לדירת קבע כל זמן שלין בה דלחוש דלחדרה קילקלה דמעיקרא חזיא לזריעה והשתא לא חזיא לזריעה:

המציע מגעת בנכסי הגר קנה · ודוקא הניח לחל הלך בניה או שכב לא קנה ואפי' מלא מטות מלועות ושכב עליהם משמע דלא קנה ה) והגהה מהדפה בנעין: **הרחיצו** וסכו · בפרק כירה (שבת דף מ:) דאמר רמי ולא סך מעיקרא ולא גרסינן מעיקרא דהכא משמע דסיכה היא בפר רחילה דליכא למימר שמי סיכות היו עוסין דת"ש לא תאכל לא תסיב ליה הכא היא דקודם רחילה ומקרא דורחצת וסכת אין רחיצה בהיות סיכה ליכא למימר במיני בשמים דהיות סיכה ודאי שהיה להשבשם ולריח היה אמר רחילה אלא יעבידו המיס לת בשמים תדשה

אלמנות אותה הואת חברתה, אותה קנה חברתה לא קנה: **לקנות** את חברתה, אף אותה לא קנה. **בעי** רבי זירא החזיק באחת מהן לקנות אותה ואת המצר ואת חברתה מהו: מי אמרינן (ת) מצר (ואפילו אחר) הוא וקני או דלמא האי לחודיה קאי והאי לחודיה קאי: **תיקו** ואמר רבה בר אהלא שנים בתים זה בפנים מזה החזיק ברצונו: לקנותו וקנאו, לקנות אותו ואת הפנימי חיצון קנה, פנימי לא קנה: לקנות את הפנימי אף חיצון נמי לא קנה, החזיק בפנימי: לקנותו וקנאו לקנות אותו ואת החיצון קנה שניהן: **לקנות את החיצון** אף פנימי לא קנה (כ) אר"נ ואמר רבה בר אהלא ה"הבונה פלטרין גדולים בנכסי הגר ובא אחר והעמיד להן דלתות, קנה, מאי טעמא? קמא לבני בעלמא הוא דאפיך, אמר רב דימי בר יוסף א"ר אלעזר המוצא פלטרין בנכסי הגר וסד בהן סיוד אחד או כיור אחד קנאן, ובמה? אמר רב יוסף אמה, אמר רב חסדא ובנגד הפתח. אמר רב עמרם האי מילתא אמר לן רב ששת ואנהרינהו (נ) (עיינן) ממתניתא: המציע מצעות בנכסי הגר קנה ואנהרינהו עיינן ממתניתא מאי היא? דתניא (א) כיצד בחזקה; נעל לו מנעלו או החיד לו מנעלו או שהוליך בליו אחריו לבית המרחץ והפשיטו והרחיצו וסכו גרדו והלבישו והנעילו והגביהו קנאו, אמר ר"ש לא תהא חזקה גדולה מהגבהה שהגבהה קונה בכל מקום מאי קאמר? הכי קאמר הגביהו לרבו קנאו, הגביה רבו לו לא קנאו אמר ר"ש לא תהא חזקה גדולה מהגבהה שהגבהה קונה בכל מקום ג) א"ר ירמיה ביראה אמר רב יהודה האי מאן דשרא

יבול לקנות בחזקת השדה הלא תורת דלתח דמילתא נקט שלין מוסתין בני חדש בקניית המלר כי אם בקנין השדה: **והמיץ במלר** · דרפק ביה פורתא: **לקנות שמיכן** · השדות דמכלן ומכאן: **מטו** · דאם תמלי לומר בחזיק בשדה לא קנה המלר אם היה טעמא שלין המלר לריך מן השדה ואין זקוק לו כלל אבל המלר מקומבד הוא לשדה לשמרו כמו שהפסר משמר את הבהמה ותמירנן בקדושין (שם) תדע לילו מכר לו עשר בהמות בתפסר אחד מי לא קנה הבהמות בשביל שמחזיק בתפסר והאי מלר נמי לתפסרא דלתרעא הוא וכמי שמחזיק בשדות דמי: **או דלמא אפי לחודיה קאי** · המלר לגמרי ולא דמי לתפסר של בהמות כדלתמרי' נמי בקדושין מי דמי התם לגמרי בידו הכא לא תגורו בידו: **זה לפניס מזה** · והפנימי יש לו דריסת הרגל על החיצון לנתת לרה"ר דרך עליו: **פנימי לא קנה** · דאין פנימי מסוגבד לחיצון כלל דליהני חזקה שלו: ה"ג לקנות אותו ואת החיצון קנה שמיהו: **לקנות את החיצון** · דאין לך אדם שקונה בית ואין רלונו בחלרו ואפי' הכי לא קנה פנימי עד שיאמר במפורש קניתי את הפנימי: **קמ"ל** לבני בעלמא הוא דאפיך · הפך לבניס בעלמא וסדרן זה על זה דכל זמן שלא העמיד לתוה מלי קעביד מעיקרא עייליי כרווחא והשתא נמי עייליי לה ברווחא **דמחלם** בניין חיל עיקר שלא נמכרו וכדתנן (לעיל דף מב:) טעל ונדר דהייט העמדת לתוה מבל לגבי כל שהוא לא קנאי: **המוצא פלטרין** · בעיין ואין חסר כלום ואין לו מה לחדם בבית שהיה חזקה: **גדולים** לא גרסינן: **סיוד** · טיח בכיר: **כיור** · ליורין מחוקין על הקיר: **ומסך** · הוי ייפוי להחזיק: **ובנגד הפתח** · דרך כניסת פתח בבית בכולל שבנגדו דשם נרחה יותר לנו **לחבל** במקום אחר, **עפי מחמה** דעי: **הא מילתא** · דלקמן אמר לן רב ששת מדעתו: **ואנהרינהו לעיינן ממתניתא** · והאיר עיניהו להבין לנו דלתה לדבריו ממתניתא דלקמן: **סליע מלעות** · ובכל שם על הקרקע בנכסי הגר וחף על גב דלא הייט טעל ונדר ופרן שלא תיקן שום תיקון בקרקע **שלא שהנית** בקרקע **שמשמשו** בקרקע **הוי חזקה** וברלה בעיני דמהכא ילפינן דנפקא לן "קרקע נקנה בחזקה" בקדושין מהאי קרא "ובאו בעריכם לחבל שמה תפסתם" במה תפסתם? בישיבה, ועוד מדכתיב "וירשתם לושה וישבתם בה" עבד לרבו שמשמש העבד לרבו הויא חזקה וכן כולן לתף הניע מלעות שמשמשו בקרקע **ונקנה**: **והגביהו קנאו**: לקמיה מפרש מי הגביה למי: **אמר ר"ש כו'**: לקמיה מפרש: **מאי קאמר**: הגביהו דקאמר ר"ש מי הגביה למי ומאי קמהדר ליה ר"ש לפוס דייסה ממש דהייט ת"ק: **הגביה העבד לרבו** · כגון שהיה לריך להגבהה זו שהרי שימש לרבו שכשמך עליו ויניע **דומית דהניע** בנכסי הגר דהיון שכשמך ונפטן בשכיבתו על הקרקע קנאה: **הגביה רבו לו לא קנאו** · דלת שייכת הגבהה כי אם במטלטלי **שלין** לדך להגביה כני לתם: **לא אמרו אלא** · להגעיל והלבים והרחין והפשיטן גדולה מהגבהת רב לעבד וקנה רב לעבד שהרי הגבהה ממורה היא לקונה לפיו כרשות מוכר מה שלין כן במשיכה ומסירה וגם קונה כרשות הרבים ובסימטא:

דשרא

נקנות אומה ואת מכרתה · כשממחזיק בתחת נתכוין לקנות את החזקה זו את שתיהן: **אומה קנה** · לבדה לבל מכרתה לא קנה דמלר מפסיק כדלתמר ר' יוסי בר חנינא דקנין בקמעתי [ניה. פ"ק] המלר והחלב מפסיקין בנכסי הגר ודיקא דממילא קני הלבך לין בו כח לקנות אלא לומה שדה שהחזיק בה לבל שהחזיק בתחת, יוחנן שם החזיק בתחת מהן קנה בולן דלתמרינן בפ' בולן דכ"ק (דף יב:) ולקמן בהמוכר את הבית (דף סו:) תמר שמוחל מכר לו י' שדות בעבר מדיעות החזיק בתחת מהן קנה כולן ותניא בהדיא בומה דממוחל בפ"ק דקדושין (דף כז:) ומפרש טעמא דסדנת דלרעת חד הוא וכדמפרש התם בבריימא בד"ה שקנה כולן שנתן לו לוקח למוכר דמי כולן דכולהו לתחתוני ליה לוקח בבבל מעותיו להני מזקח לתת מהן לקנות כולן לבל לא נתן לו דמי כולן לא קנה אלא כנגד מעותיו והלכך גבי נכסי הגר נמי דליכא מתן מעות לא קני אלא בהיות שדה דלתחזיק בה: **לא אמרו אלא** · דלת נתכוין להחזיק בה ואין חזקה אלא מדעתו דאין אדם קונה אלא מדעתו: **בעי ר' זירא החזיק בחחת מהן לקנות אומה ואת מכרתה כו'**. מי ליתא דאי דלר' יוחנן לא קנה מכרתה בחזקה דלידך הייט משום דלא נתכוין להחזיק בה ואין שהות מפסיק לא תועיל חזקה לשדה אחר שהיה מתוכר לה לבל הבא דמתכוין לקנות גם את המלר עם מברתה מאי מי אמרי' הלי מלר דהני לרעת שהחזיק בה הוא וקנה גם המלר ודהלי לרעת ד) על מלר שני גם הוא ויקנה גם אומה: **או דלמא לחודיה קאי ואפי' לחודיה קאי** · המלר מופלג מן השדה נבוה מן שמוך וכל אחד (ל) מקום (חזוק) בפני עלמו הוא: מלר לבד ושדה לבד, ולא מבעיא דמברתה לא קנה אלא לפיו המלר לא קנה והלי דת"ר יוחנן מברתה קנה הגי הדין דאפילו מלר לא

א) קידושין כב. : ב) ע"ז ל וסכו] : ג) פירוש"ב. : ד) [ע"ש מלר של בני] : ה) ל"ל דחזקה:

הגהות הב"ח

(ת) גמ' מי אמרינן מלר דאחד מלר ל"ל דאחד מה. נ"ב ס"ל אלא מלר דאחד דאחרע מה. ל"ל אלא מלר דאחד דאחרע אומה וקני וכו': (כ) שם פנימי לא קנה ול"ל נתכון: (נ) שם ואהנהינהו לעיינין וכו' ואהנהינהו לעיינין וכדלתילו וכדו ואנדלו וכו': (ס) רשב"ם ד"ה אלא דיעלמא וכו' וכל אחד תעזב מקום בפני עלמו:

* מ"ל ד"ה אלא דיעלמא וכו' ל"ל ואי אית ליה הא מילתא ל"ל דאי אית ליה הא מילתא ל"ל ואי אית ליה הא מילתא

* ר' יוסי בר' חנינא קנין בקמעתי [ניה. פ"ק] המלר והחלב מפסיקין בנכסי הגר ודיקא דממילא קני הלבך לין בו כח לקנות אלא לומה שדה שהחזיק בה הוא בלבד וכו'

ה"ק אנהיה איהו לרביה קנייה. דהייט חזקה דקנה שימוש: הגביהו רבו לעבדו. היינו בפי עיקר בהוקה דהגבהה קונה בכ"ם אפי' ברשות של הבירו ואפי' לא שכר המקום (נוסחא א') ואם שכר מקומו והגביהו והניחו שם קונה.

אדעתא דהכי ליפתא בי פילי לא הוי חזקה, מאי טעמא, בעידנא דשדא לא הוי שבחא, השתא דקא שבח, ממילא קא שבח. אמר שמואל: האי מאן דפשח דיקלא אדעתא דדיקלא קני, אדעתא דחיותא לא קני, ד"ד? ישקל מהאי גיסא ומהאי גיסא = אדעתא דדיקלא, כולא מחד גיסא = אדעתא דחיותא, ואמר שמואל: האי מאן דאתקיל תיקלא אדעתא דארעא קני, אדעתא דבי דרי לא קני, היכי דמי? ישקל מוליא ונצא בנצא אדעתא דבי דרי, ואמר שמואל: האי מאן דפתח מיא בארעא אדעתא דארעא קני, אדעתא דחורי לא קני היכי דמי? פתח בבי חד מעייל וחד מפיק אדעתא דחורי, דהוי בבא אדעתא דארעא. הניא אותתא דאכלה ריקלא בתפשיחא תליסר שנין אתא ההוא ויקב לה בתפשיחא פורתא, אתא לקמיה דרבי ואמרי לה קמיה דמר עוקבא, אוקמיה בידיה, אתא קא צווחה קמיה, אמר לה: מאי אעביד לך דלא אחזיקת כדמחזקי אינשי, אמר רב לחצר צורה בבסי חנה קנה דלב לא קני לגנתא דבי רב אלא, בצורתה: איתמר שדה המסויימת במצריה, אמר רב הונא אמר רב יהודה שהכיש בה מבוש אחד קנה כולה, שמואל אמר לא קנה אלא מקום מבושו בלבד, ושאינה

דשדא ליפתא בי פילי. שזרע לפת בתוך נקעים של קרקע הגר ולא ביקשו עפר ולא עשה כלום כי אם זרקן בתוך המדרץ לח הויא חזקה שהרי לא עשה שום תיקון בקרקע, והשלכת זרע בקרקע ליט מעשה לגלגל אם כן זורע ותו"ק (ג) ולעיל"ש שגדל הלפת ונפרש בקרקע היום ולמחר, ממילא הוא דקשבח ולא דמי לרפך בה פורתא דמעשה קעביד בגוף הקרקע ומקניא הקרקע מיד בחזקה זו וכן נמי לה מיבעי לאמרן לעיל הרי מעשה הבאה ומגבב את הקרקע לכל הלי מלי קעביד ולכילא הלפת נמי הויא חזקה, דלכילת פירות ליכא קושיא ולא הויא חזקה לקנות, שהרי ליכא עושה בלקיטת הפירות ולא בכילתם שום תיקון בקרקע שיהא דומה לנעל גדר ופרץ וגם לא להניא מלעות בנכסי הגר דהתם קמיתהני גופו מן הקרקע ומקשמשת ליה הקרקע כעבד לרב והכי נמי לתמרין לקמן בשמעתין והרי לכילת פירות דבנכסי חבירו קנה לענין חזקה שלם שנים להיות לכילת הפירות של שלם שנים עומדים במקום שטר ובנכסי הגר לא קנה כלומר לגבי לקנות קרקע מיד כדין קרקע שנקנים בכסף בשטר ובחזקה דנעל וגדר לא הויא חזקה:

פילי. כמו פילתי: **דשדא ליפתא.** כמו ויפשחני (פיכה ג) גוטל מן הענפים ויש שמפשחין תומו לעורך הדקל לפי שענפיו מרובים ואין מניחין תומו ליגדל ומגביהין ליה הענפים ביומוי כדרם: **מדעתא דדיקלא.** כדי שיגדל(ד): **קני.** הדקל: **מדעתא דחיותא.** שם מפשיחו לעורך בהמותיו להתילען ואינו מתכוין להנאת הדקל ומיהו בלקיטת הענפים מתכוין הוא להחזיק בדקל ולקוטו בחזקה זו לא קני ותו"ק דממילא מהני לדקל כיון דליתיו מתפיין לתקן בקרקע ביומיו דנעל וגדר לגמרי ללקיטת פירות מתכוין לא הויא חזקה וכמחזיק גלא מדעתא' דמי וכי תלמר מתכוין לקנות בלקיטה זו הרי הוא כמי שהולך בשדה פלוני לבדוק בלא מעשה לא הויא חזקה דמרתי בעינן מעשה תיקון בקרקע כיוצא וכחותו תיקון יהא מתכוין לשם תיקון כדי להחזיק: **כיוצי דמי.** מגא ידעינן לי מדעתא דדיקלא או מדעתא דחיותא עבד אלא יוכל לכפור ולטעון לדעתא דדיקלא עבדי: **מאי גיסא ומאי גיסא.** שם מכל מלדין ליקט כאן מעט וכאן מעט=מדעתא דדיקלא שכן מנהג לעשות כי האי גוונא הוא לליכא למימר מדעתא דדיקלא ואע"ג דליכא למימר נמי מדעתא דחיותא, מכאמת כל חדא מדעתא להחזיק מכאן, וכל היכא דליכא למימר מדעתא למיקני מכאן: **כולא מחד גיסא.** מקלקל הוא את השדה שמגלגה כולו מגד אחד וההוא ודאי מדעתא דחיותא לחוד מכאן לליכא לי חיים: **בהאי מאן דזבי ליכי.** מכבד ומטהר את השדה מקיסמים ועפרים רעים: **מדעתא דארעא.** שהכל טוחה לחרוש: **מדעתא דליכי.** לנקט עליס לשרוף לו קני: **שקל רבדי ווטרי.** ליכא למיחלי מדעתא דארעא לכל שכן זוטרי ליכא למיחלי אלא מדעתא דליכי לחוד דגדולים הרחוין לשריפה מלקט: **דאתקיל תיקנא.** מסיר המכשולות ומשוה פני הקרקע שהכל מלקה ולא תכשל המחרישה ומשכר: **קני.** דדמי למורם: **דבי דרי.** גורן לדוש שם תבואה לכיון דקרקע זה לחרישה עומד ולא לגורן ואף לאחר שיחליקו לגורן ויחבוט שם חטין יהא לריך (ה) שם לחרוש ולזרוע כאן כי שם מקלקל ואין זה מתקן השדה כי שם מקלקל ובל תיקנו שעשה לשמור תינו שלא מקלקל ומעיקרא לא מתקן הוא ולא דמי לנעל וגדר ורפך ביה פורתא והשתא מיס שכל דבריס הללו אין סופן להתקן לבבל גורן זה סופו לקלקלו ולשתרו לחרישה קיימת לבבל שם רגלי בהמות שם ענבן קבוע לענלס בריאה דבעיני דקני דאין לך חזקה גדולה מזו: **מוליא.** חל: **נצא.** גומא: **שקל מוליא ונצא בנצא אדעתא דארעא.** לקח החל והבלוך בגומא שבשוה כל הקרקע חיכה למימר לחרוש עשה שלא תחעכב המחרישה: **מוליא במוליא ונצא בנצא.** החל הרחיב במקומו והשפילו ונתן מנבהו סביבותיו לגדלן שלא יהא זקוף כל כך וכן נצא שפתי הגומא השפיל (ו) (וגבה) למלעיתה ונעשית הגומא חלקה הרי הגומות לבד והחלים לבד והכי ים כאן מקומות מקומות חלקים כל אחד לבדו: **אדעתא דבי דרי.** רלוי הוא לחבוט תבואה ולא לחריסה ובל החזקות הללו בין בנכסי הגר בין בשלו בין בחלקו: **דפתח מיא.** שיכנסו בשדה: **פתח הרי בבי.** אחד לנד הנהר ליכנס המים ואחד לנד שני לשלח: **אדעתא דחורי.** לנוד דגים נתכוין ולא להשקות השדה דהי להשקות השדה מהכוין היה לו לעשות פתח אחד ויתעכבו שם המים וגם הדגים יהו נעודין שם מחיליהן: **בשמעתיה.** כדלמרן לעיל דפתח דיקלא אדעתא דחיותא קונה לו אדעתא דדיקלא: **רפק תותים פורחא.** להיטיו שולד תחת הקילון דמהני ליה כחורש לזריעה: **כדמחזקי אינשי.** אדעתא דדיקלא דהייט מהאי גיסא ומהאי גיסא: **סגר גורן.** גורם מיס לו שוף. **בנכסי הגר.** בנכסי הבית, אבל סיוד וכיור דאמר לעיל (דף נג:) לאמר בנגד הפתח לאו היינו גורם בריה אלא ליופי בעלמא מעשה לעבודתם ופרחים אבל גורם מיס לו שוף חשובה נדי בחתך ולא בעינן אמה לא בנגד הפתח: **דרב לא קנה לגיעת דבי רב.** גיעה הסמוכה לבית מדרשו ובית"ב על גב ומת ובקתה רב בכך שעשה בה גורה להחזיק בה ומכללא דהך מעשה לימסר הך דרב: **המסויימת במצרים.** שים לה מלר בחלבע רוחותיה: **כיון שהכיש בה.** וחפר במרת מכוס אחד הכאה אחת בקרקע קנה כולה דהייט רפק בה פורתא וקנין קרקע שעשה לחריסה לבבל כבית לא הוי חזקה) ול"ם מכר ול"ם נכסי הגר קנה כולה: **לא קנה אלא מקום מבושו כלבד.** ודוקא נכסי הגר לבבל זוי לפיט עבר שדות בעבר מדינה והחזיק בחתח מהן קנה כולן כדאמר שמואל בפרקי קמחי בב"ק וקדושין וכדפרישית לעיל (דף נג:). וכהך פלוגתא דלכתא כרב דהא ר"ע עבד עובדא כוותיה דרב לקמן בשמעתין: ומחיצה

דבי דרי. גורן לדוש תבואה לחריסה לבבל שם רגלי בהמות שם חטין יהא לריך (ה) שם לחרוש ולזרוע כאן כי שם מקלקל ואין זה מתקן השדה כי שם מקלקל ובל תיקנו שעשה לשמור תינו שלא מקלקל ומעיקרא לא מתקן הוא ולא דמי לנעל וגדר ורפך ביה פורתא והשתא מיס שכל דבריס הללו אין סופן להתקן לבבל גורן זה סופו לקלקלו ולשתרו לחריסה קיימת לבבל שם רגלי בהמות שם ענבן קבוע לענלס בריאה דבעיני דקני דאין לך חזקה גדולה מזו: **מוליא.** חל: **נצא.** גומא: **שקל מוליא ונצא בנצא אדעתא דארעא.** לקח החל והבלוך בגומא שבשוה כל הקרקע חיכה למימר לחרוש עשה שלא תחעכב המחרישה: **מוליא במוליא ונצא בנצא.** החל הרחיב במקומו והשפילו ונתן מנבהו סביבותיו לגדלן שלא יהא זקוף כל כך וכן נצא שפתי הגומא השפיל (ו) (וגבה) למלעיתה ונעשית הגומא חלקה הרי הגומות לבד והחלים לבד והכי ים כאן מקומות מקומות חלקים כל אחד לבדו: **אדעתא דבי דרי.** רלוי הוא לחבוט תבואה ולא לחריסה ובל החזקות הללו בין בנכסי הגר בין בשלו בין בחלקו: **דפתח מיא.** שיכנסו בשדה: **פתח הרי בבי.** אחד לנד הנהר ליכנס המים ואחד לנד שני לשלח: **אדעתא דחורי.** לנוד דגים נתכוין ולא להשקות השדה דהי להשקות השדה מהכוין היה לו לעשות פתח אחד ויתעכבו שם המים וגם הדגים יהו נעודין שם מחיליהן: **בשמעתיה.** כדלמרן לעיל דפתח דיקלא אדעתא דחיותא קונה לו אדעתא דדיקלא: **רפק תותים פורחא.** להיטיו שולד תחת הקילון דמהני ליה כחורש לזריעה: **כדמחזקי אינשי.** אדעתא דדיקלא דהייט מהאי גיסא ומהאי גיסא: **סגר גורן.** גורם מיס לו שוף. **בנכסי הגר.** בנכסי הבית, אבל סיוד וכיור דאמר לעיל (דף נג:) לאמר בנגד הפתח לאו היינו גורם בריה אלא ליופי בעלמא מעשה לעבודתם ופרחים אבל גורם מיס לו שוף חשובה נדי בחתך ולא בעינן אמה לא בנגד הפתח: **דרב לא קנה לגיעת דבי רב.** גיעה הסמוכה לבית מדרשו ובית"ב על גב ומת ובקתה רב בכך שעשה בה גורה להחזיק בה ומכללא דהך מעשה לימסר הך דרב: **המסויימת במצרים.** שים לה מלר בחלבע רוחותיה: **כיון שהכיש בה.** וחפר במרת מכוס אחד הכאה אחת בקרקע קנה כולה דהייט רפק בה פורתא וקנין קרקע שעשה לחריסה לבבל כבית לא הוי חזקה) ול"ם מכר ול"ם נכסי הגר קנה כולה: **לא קנה אלא מקום מבושו כלבד.** ודוקא נכסי הגר לבבל זוי לפיט עבר שדות בעבר מדינה והחזיק בחתח מהן קנה כולן כדאמר שמואל בפרקי קמחי בב"ק וקדושין וכדפרישית לעיל (דף נג:). וכהך פלוגתא דלכתא כרב דהא ר"ע עבד עובדא כוותיה דרב לקמן בשמעתין: ומחיצה

מוליא במוליא טו'. הקשה ר"ל יוסף לתוליי"ם (ו) מסמע מלריך קרקע שוה לחריסה יותר מלדיסה ולתן סהרי לדיסה לריך הרבה יותר שוה ולתן ומה שפירס נמי בקוטו' דתם שוטה תדעתא דגורן קבוע קני היכי ילעינן לי עבד תדעתא דגורן קבוע והיה מפרש דכי הרי הכא היינו להעמיד שם בהמות כמו לתבי הרי תוסבכת (שבת דף נב:) דלקמן (דף נז.) תנן דהעמדת בהמה לא קני ור"ת הביא לו שהם היו דיסים במוריגים ולא היו לריכין להעמיד קרקע כל כך ו): **מוליא.** חל: **נצא.** בתוליא. **שקל מוליא** חרוץ: **שקל מוליא** בתוליא. **שנטל ראש** המוליא ונטתן סביב החל כדי להחריבו. **נצא בנצא** שנטל פצירי הגומא ומשליכן לשפה בקרקעית' כדי להשוות ולהרחיבה ו) הייט ארעתא דארעא. ג) כמו אסת הסים שמשקה בכל השדה: **פתח תרי בבי.** שמעמים סהר האחד ומוציא הסים באחד הייט ארעתא דבורי: **בהמשיהא.** בנכסי הגר ולא חיישה לנקוט כל האילן ביחד אלא כדאמר לעיל: **אחא חד נברא** רש"י בית. **חפר תחתיו** שעידרו כמו שהשרין תחת האילנות: **אלא בצורתה.** בציור שצייר בהלטיה: **המסויימת.** המסומנת שניכרת בין השדות שהמצרים נבדוחין סביבה והיא של גר: ניכוס. **הפירות יד:**

ו) עי' כתוס' מו"ק דף ט"ב ד"ה מולית וב"ב דף כ"ב ד"ה ג"ב ומולית מכ"ל במולית תדעתא דחורי ואלן כאם נכנסו כתבו לעיל ג"ם: ב) נדחה דחבר כאן ול"ל כאי מאן דאמר מיא. **כמו** תמת **כמים וכו':**

רבינו גרשום

לפת בפילי ארעא דגר. ששתל לפת בארעיה דגר בנקעיה דבאותה שעה לא שבח דליתני חזקה: דפשח דיקלא. שעוקר קצת הענפים של דקל של גר: ארעתא דדיקלא. אם לצורך הדקל מתכוין שיגדל יותר וישביחה הוי חזקה וקני: אם לצורך חיותא. להאכיל הענפין להלובין לבהמתו לא קני הדקל: דזבי וכיא. שמכבד ומסוכי את השדה ארעתא דארעא כדי שתהא נוחה לחרוש ולזרוע קני: אדעתא דבי דרי. לחבוט שם חטים: מוליא. חל: נצא. בתוליא. שנטל ראש המוליא ונטתן סביב החל כדי להחריבו. נצא בנצא שנטל פצירי הגומא ומשליכן לשפה בקרקעית' כדי להשוות ולהרחיבה: חריץ. שקל מוליא בתוליא. שנטל ראש המוליא ונטתן סביב החל כדי להחריבו. נצא בנצא שנטל פצירי הגומא ומשליכן לשפה בקרקעית' כדי להשוות ולהרחיבה: בהמשיהא. בנכסי הגר ולא חיישה לנקוט כל האילן ביחד אלא כדאמר לעיל: אחא חד נברא רש"י בית. חפר תחתיו שעידרו כמו שהשרין תחת האילנות: אלא בצורתה. בציור שצייר בהלטיה: המסויימת. המסומנת שניכרת בין השדות שהמצרים נבדוחין סביבה והיא של גר: ניכוס. הפירות יד:

רלב א מיי' פ"ב מהלי זכיה ומתנה הלי י סמג עשין עג טוש"ע ח"מ סי' מרה סעיף כב: רלג ב ג מיי' שם סעיף כב: רלד ד ה מיי' שם סעיף יז: רלה ד ה מיי' שם הלי ה טוש"ע שם סעיף יח: רלו ו ז מיי' שם הלי ו ז טוש"ע שם סעיף יט: רלז ח ט מיי' שם הלי ז ח טוש"ע שם סעיף כ: רלח י כ מיי' שם הלי כ סמג שם טוש"ע שם סעיף יב: רלט ל מיי' שם הלי ד טוש"ע שם סעיף יד: רמ מ מיי' שם פ"ו הלכה י סמג שם טוש"ע שם סעיף נ:

נוסחאות
סנהדרין לו ע"ב תוספות (קרון) ד"ה ואי ס"ד מוקמת... ר"ן שם ד"ה ואי ס"ד מוקמת... חי' הגר"א שם
גמ' אבל הגהות הב"ח
(ג) גם' ודלמא בנעלי מדעתא דחיותא. כ"כ ובמס' מוק"ק דף י' ע"ב ובמס' מוק"ק דף י' ע"ב ליתא להדיא ליפסקא ובמס' מוק"ק דף י' ע"ב ליתא להדיא ליפסקא ובמס' מוק"ק דף י' ע"ב

ושאינה מסויימת במצריה עד כמה. פי' כמה יקנה במכוח לחד כדלעיל מיירת דמורי והדר פירוש כשיטר מדע תלם (ו) והן הן יודעים מדת התלם כמה היה תוכך הגדה גדולה לת הן מוכרים במענה לחד כל תוכך הגדה ולת כפ"ה כשיכרום למד בקר שורה לחת מקלה נגול שלהו עד קלהו ומחוך כך קונה כל הגדה מדלי לשקת לת מעמע הכי ושוד דלמלי בעי והדר רק כשיכרום פעם לחת לת"ג דלת הדר: **עובד** טוכים מכי מטו זוזי לידיה מסחלק ליה. פ"ה משום דכל קניט של עובד טוכים בכסף כדלמרינן בפ"ק דקדושין (ד"י:ושם) מסחלק עובד טוכים דכל קניט בכסף ולת רלתה היא לפי' ר"ח דמפרש התם דוקא בעבד עברי קלמר אבל הן קנין לחר דקמר לת ידעינן כיה לפי' שמואל דלת מדהוקם לחמה העבריה וחמה הטבריה לחחרם לחבל בעובד טוכים דלת שייך ביה קדושין ליכא למילף מלחרים ועוד תניא התם מכסף מקנתו בכסף הוא נקנה ולית נקנה בחבורה וכליס דהייט תניפין ממעע ה"ה דקמר לית נקנה דלפילו כל שוה כסף הוה ממעע התם מכסף לי ולת דכתיב יכיב לרבות שוה כסף בכסף לבל בעלמת לור"ח דלדבה לין קניט של עובד טוכים בכסף ללת במשיכה וכדל' יוחנן קי"ל דדבים (נכורות דף יג:) מיל עמיקר בכסף הל מיל עובד טוכים במשיכה ושאינה מסויימת במצריה עד כמה אמר רב פפא "כדאזיל תיירא (ו) דשורי והדר אמר רב יהודה אמר שמואל נכסי עובד כוכבים הרי הן כמדבר כל המחזיק בהן זכה "בהן" מ"ם עובד כוכבים מבי מטו זוזי לידיה אסתלק ליה ישראל לא קני 'עד דמטי שטרא לידיה הלכך הרי הן כמדבר וכל המחזיק בהן זכה בהן, אל אביי לרב יוסף מי אמר שמואל הכי והאמר שמואל דינא דמלכותא דינא ומלבא אמר לא ליקני ארעא אלא באיגרתא אמר ליה אנא לא ידענא (ז) עובדא הוה ברורא דרעותא בישראל דזבן ארעא מעובד כוכבי ואתא ישראל אחרינא רפיק בה פורתא, אתא לקמיה דרב יהודה אוקמיה בידא דשני לורתא דרעותא קאמרת התם באני ממרי הוו, דאינהו גופייהו לא הוו יהבי מסקא למלכא ומלבא אמר מאן דיהיב מסקא ליכול ארעא רב הונא זבן ארעא מעובד כוכבים, אתא ישראל אחר רפיק בה פורתא, אתא לקמיה דרב נחמן אוקמה בידיה, א"ל מאי דעתיך דאמר שמואל נכסי עובד כוכבים הרי הן כמדבר וכל המחזיק בהם זכה ליעביד

וגרע מעני המהפך בחרלה ובת לחר ונטלה דמיקרי רשם דהוה לחר ופירש רביט חננאל דלים הלכתת לשמואל ומשום דמקשי עלה לבייי לידך דשמואל לחמר דינת דמלכותת דינת ובת רב יוסף לחרון והקשהו לבייי ולחמר דמשולם לת לחמרה שמואל דת"ק קשיית דשמואל לחשמואל דלחמר דינת דמלכותת דינת ולי גרסה דהלכתת לשמואל דהת רב נחמן דדיינת הוי והלכתת כוותיה בדיני דן כוותיה לקמיה וגם הרבה חמוראים כשמואל דינת ס"ל לקמן ושליק שמעתין בהכי והת דלחמר שמואל דינת דמלכותת דינת רב יוסף עלמו היה יודע מירון לדבר (ז) דת"ל לאבייי לחת לת יודעת עובדת היכי הוה כו' לת תשב לחרון מחבר דהוה מייתי לסיה מעובדת: **כי מטו זוזי לידיה. לחסלק ליה.** מן הלוקח: הטובד טוכים שהרי כל קניט של עובד טוכים בכסף כדלמרי' בפ"ק דקדושין (דף יד:) ומשקבל המעות לגבי דידיה הויא מכירה ונמכרה שלין יכולין עוד לחזור זה בזה וישראל לת לקני כמחן מעות עד דלתת שטרא לידיה כדלמרינן בקדושין וכדפרישית לעיל דלפילו מיקרלא מכריה לת קני בזוזי עד שיכתוב לו לת השטר וכ"ש מעובד כוכבים דסתם עובדי כוכבים חנפים הם ולין בדעתו לקנות בלת שטר, והלכך לי לחת ישראל לחרינת רפק בה פורתת מקמי הלי, קנה, ודוקת בלוקח מעובד כוכבים לבל לוקח מיקרלא מכירו כי הלת קני לוקח עד דלתי שטרא לידיה לחר מיהת יכול לקדם ולהחזיק שהרי עדיין כרשות מוכר קיימת שכל זמן שלת החזיק הלוקח לו לת כת השטר לידו יכולין שניהם לחזור זה בזה: **מי לתמר שמואל הכי.** דקני ליה (ה) שני לחרעת דעובד כוכבים מחזיק בלת שטר מן העובד כוכבים: **והלתמר שמואל דינא דמלכותא דינא.** כל מסים וחרעיות ומנהגות של מקומי מלכים ערגילים להגיה במלכותם דינת הוא, שכל בני המלכות מקבלים עליהם מרצונם תוקף המלך ומשפטיו, והלכך דין גמור הוא, ולין למחזיק בממון מבירו ע"פ תוק המלך הגהוג במיר' משום גזל: **ומלכא לתמר.** לת ליכול לחרעת שום מחזיק בחרעת שלת ת"כ יש לידו שטר מכירה מן המוכר והיתך יקנה זה המחזיק שולין לו שטר מן העובד כוכבים שלת נוקת רשות שכבר נקנה לו מן העובד כוכבים לידיה: **לתמר ליה שלת ידענא.** כ"ת יוסף נמי כש"כ הוה ידע להת לתמר שמואל דינת דמלכותת דינת והת דקמהדר ליה לתבי לתת לת ידענת בו' ולתי היה יודע תירון לדבר שלת דעדיף ליה למימר עובדת ולכך לת תשב לתרן, ולתבי מהדר ליה דמההוא עובדת ליכת לאיתויי ראיה, ומיהו רב יוסף לת חזר בו ממה שלמר לו בעובד כוכבים מסוים שהרי לת ידע שהוא עובד כוכבים מסוים ולת ידע שהוא מכרו לו ולת ידע שהוא מוכר לו שדה זו ולת ידע שהוא מוכר לו בשטר ולת ידע שהוא מוכר לו בעיר פלונית ולת ידע שהוא מוכר לו בשנה פלונית ולת ידע שהוא מוכר לו בחודש פלוני ולת ידע שהוא מוכר לו ביום פלוני ולת ידע שהוא מוכר לו בשעה פלונית ולת ידע שהוא מוכר לו בשעה שהשמש זורח ולת ידע שהוא מוכר לו בשעה שהשמש שוקע ולת ידע שהוא מוכר לו בשעה שהיום והלילה שוין ולת ידע שהוא מוכר לו בשעה שהיום גדול מן הלילה ולת ידע שהוא מוכר לו בשעה שהלילה גדול מן היום

ליעבד לי מר כאידך דשמואל. כיון דכשמואל סבירא לך ונח ליקני מינה ההוא פורתא דרפין והא לה מני למימר ליעבד לי מר כאידך דשמואל דאמר דינא דמלכותא דינא ונח ליקני מינה כשבור דכיון דמודי רב קונא דשמואל אמרה להיות דנכסי הגר הרי הן כמדבר על כרחך זקוק אם כן בטלה ירושה בט. דבשלמא מכל אדם שים עליו כתובת אשה ובעל חוב לף על פי שנכסים משועבדין להן מ"מ אין ירושה בני הבכור בטילה משום דמלוה ואשה מחסרי גוביינא ולריכי לדרכיתא ואכרוזתא ושומת אבל למה המלך לפילו קרקע שוה לנף זו משועבדת לבנך מועט והקרקעות עיקר הן של המלך וכבר הוא מוחזק ונח מחסרי גוביינא. ל"י ול"ת: אנדיסקי. פי' כותבי שטרות המלך דדיסקא הוא שטר כדאמר בהגוזל בתרא (ב"ק דף קיב:) הלי מלן דניקיט דיסקא מב"ד הגדול ובפרק השולח (גיטין דף ט.) מעיקרא בממי לפקיעהו בדיסקי: דרך

ליעבד לי מר כאידך דשמואל דאמר שמואל לא קנה אלא מקום מכושו בלבד! א"ל בהאי אנא *בישמעתיך סבירא לי דאמר רב הונא אמר רב "בין שניכש בה מכוש אחד קנה כולה" שלח רב הונא בר אבין: "ישראל שלקח שדה מעובד כוכבים ובא ישראל אחד והחזיק בה אין מוציאים אותה מידו וכן היה ר' אבין ור' אילעא וכל רבותינו שוין בדבר" אמר א) רבה הני תלת מילי אישתעי לי יעקבן בר נחמיה ריש גלותא משמיה דשמואל ב) דינא דמלכותא דינא ג) ודרסקאתא דפרסאי עדי מ' שנין יהוני זהרורי דזבין ארעא למסקא וזבינהו והם לטסקא יאבל לכרגא לא מ"ט כרגא אקרקף דגברי מנח רב הונא בריה דרב יהושע אמר אפילו שערי דכדא משתעבדי לכרגא אמר רב אשי: אמר לי הונא בר נתן קישי בה אמימר א"ב בטלת ירושת בנו הבכור דהוה ליה ראוי ד) ואין הבכור נוטל בראוי כבמוחזק? א"ל אי הכי אפילו מסקא נמי אלא מה אית לך למימר דיהיב מסקא ומית הכא נמי דיהיב כרגא ומית, אמר רב אשי: אמר לי הונא בר נתן שאילתינהו לספרי דרבא ואמרו לי הלכתא כרב הונא בריה דרב יהושע, ולא היא, התם לאוקומי מילתיה הוא דאמר ואמר רב אשי: פרדכתא מסייע ליה דתניא: "אבל אנדיסקי סיעתא דשמיא היא אמר רב אסי א"ר יונתן המוצר והחצב מפסיקין בנכסי הגר. אבל לענין פאה ושומאה היא אמר רבי יונתן אפילו לפאה ושומאה פאה מאי היא דתנן ה) ואלו מפסיקין לפאה: הנחל והשלולית ודרך

המם שכן דינא דמלכותא דמלכותא דינא, ואם יחזרו בעלים לתשובים לו יחמרו להחזיר המם להני זהרורי לח יכולו לערער על הני זהרורי כלל דזבינייהו זבוי: זהרורי. על שם נחלה שקרוי 'יהרת' לקמן בפרק המוכר לח הכים (דף פח:) ולח ל"ל 'יהרת' לפילו כוסחני ופרדסי" והילך תלת מילי קמייתא דינא דמלכותא ובתרייתא דפרסאי והכי זהרורי שחלויין בדינא דמלכותא דינא הרי תלת: ומני מילי. דזבינייהו זבוי לי זבין לטסקא שלא נתנו הבעלים: אבל לכרגא. בשביל כסף גולגלתא שלח פרעו מכרו להם עבדי המלך קרקעותיו של זה, לח הוו זבוי, דאין זה דינא דמלכותא לגבות הקרקע בשביל מם הראש כי לח בשביל מם הקרקע: אקרקפתא דגברא מנח. לו יתפסוהו עד שיתן מלוין לו יברח מן העיר והך מלחא נמרת קאמר ליה: אפי' שטרי כתובה. שכתב נתנו מן הקרקע ומוכחין בכתוב ובכל קרקע שנמכר ולח שנח לכרגא זבוי לי חלח שטרי דכדא: כלומר כל מטלטלין שים לו בעולם משועבדין למלך בשביל מם לפיכך לח פרע נתחייב כל אחר לו ומי שיקנה מעבדי המלך בין קרקעות בין מטלטלין זבוי: אם כן. דלפילו שטרי דכדא משתעבדי לכרגא היכי יקניים הכאוב כתיב (דברים כח) "ככל ימלח לו" הרי בלתה המלכות בטלה ירושת בנו הבכור דכל ממון הלב חס מת ולח פרע עדיין כרגא דשמא זו הוא לו ממנו לרחוי לתיר מוחזק בו כלל כי חס המלך לשעבוד המלך עדיף משאר שעבודין וכבני דמי, ומיהו לף תחקפתא מעלייתא היא לתיכא למימר לין הכי נמי מבטל ומבטל לשם ובשאר מקומות יתקיים השבקיה לקרא לתיהו דחיק ומוקי לנכפיה: לי ככי אפי' מסקא נמי. רב חשי הוא דקפריך עליה לתמימר הכי דיהון דקשיח ליה לתמימר הכי אפילו כי אמרינן לרעת לטסקא משתעבדא לדברי הכל ל"ב בטלת בקרקעות ירושת בנו הבכור: מנח מאי לים לך למימר. היכי דמי דלח שכיח כגון דיהיב מסקא של חותה שנה בתחלת השנה ומים, דעד סוף השנה לינה מטועבדא למלך עוד והוה ליה מוחזק ויטול בה בכור פי שנים ה"נ וכו': (ג) שאם. לים הלכתא כרב הונא בריה דרב יהושע דלח משתעבדי לח לקרקעות ולח מטלטלין לכרגא ואי שבן דלכרגא לח הוו זבייניהו זבוי דכרגא לקרקפתא דגברא מנח ואיבעו מסרי דרבנא דאמרי מכירת קרקעות שנמכרו לכרגא וכלו לומר דמשתעבדי לכרגא ובלו מכירת קרקעות והדרי זבוי: מכרבת. לחס שיש לו בעולם כלל: מסייע ליה. הוח חייב בעול הקהל ולקף על פי שהוח ליוח עושה ריוח בעיר: וכני מילי. דמסייע ליה בשם הקהל: כנון דלילנים מסף. עבדי המלך הין חוגבים לו לבדו ושם הילונהו ולקהל בשמשתם שלחו לו ממון ומחוך כך נחרבה שם שלהן והכניך עולן יוחר כגון שהמלך רגיל ליקח מכולן לשנה ובלו לחבוע לכל לחד כפי חומד דשחס עד שיעלה גיבויים לחשבון שם הקהל וכיו שולפין לזה יוחר מדלי והם הפלוחו ופטרוהו ומה שפחתו מזה יגבו מן השלר: מכל מנדיסקי. ממונין של מלך הרגילין לגבות מכל כיס וכיס מכל לים ולים עד שיעלה החשבון לשם הקהל ושלחו בלום בשביל שהוח לדם שבטלו שבוריו הין שלין לו ממון וגבו כל השם מכל השלר לף על פי שהכניל עליהם השם 'כלי שהיה לו לזה ליקח' פעור, דסייעתה דשמיה הוח שלחלו לו: שלגל והלגב כו'. ג' שדות של גר ושלר לחד ביניהן החזיק בחלה מהן לף קנה לח חבירתה דלמיה קנה כדלחמר רבי יוסי בר חנינה לעיל בשמעתחה ו) והוח הדין לח לין שם שלר לחבל יש חבב נטוע בינתים מפסיק: שלב. הוח לילן לו עשב שבו לילים יהוסלו לח לרץ ישרחל לפי שיורד ויוסך כשגדו ולילו יוסך לף שלין לזה ממון ובלו לכרגא לח קנה שדה לחת לחפילו בשדה לחת לו לח קנה שדה לחת שהרי לח הפילו בשדה לחת לחיכה לשלר שדה לחת שהרי לח קנה שדה לחת מקום שבובו ובל שבן בשבוי שדות לדברי הכל דלף לכרגא שלר שה שהחזיק ובשבוי בשלמת הוח דשוקה שעיילות בעיון שיחזיק בכל השדות: פאה ושומאה. לקמיה מפרש שלי שפקף שינה בין שדה לחת לשלים: אפי' לפאה ושומאה. דשלי שנח שחוקה: אפאה מאי היא. לגבי מאי שהני לפסק: דתנן. דהפסק שחיב להניח פאה בכל לחת: הנחל. (ג) כשחל לילן לשבר בו ובל יוכל לכרגא קרקע שמה מלא לרוחות וחבנים שלין לרוחי לזריעה: והשלולית. קבועה שי גשמים בהבועם שלן לדיר (ב"ק דף סת). שלי שלולית חמר רב יהודה חמר שמואל מקום(ז) שמולין שי גשמים שם רב ביבי ח"ל יוחנן שמה המים המחלקת שלל לשנפיה:

ודרך

הגהות הב"ח (ל) רשב"ם ד"ה דינא וכו' בהגוזל בתרא שמר רבא שדע: (ב) ד"ה ובל היה ליה כ"ל ושיבה פשה שמחק: (ג) ד"ה בהגוזל בתרא שדע: (ד) ד"ה והשלולית וכו' מקום שבי גשמים שולפין שם וכו' שמחלקת שלל לשנפיה

רבינו גרשום

בארישתא דשמעי. דחזקה של פרסיים לא הויא חזקה אא"כ החזיק ארבעין שנין: הני זיהרורי. בעלי נחלות: דזבין ארעא למסקא. שקנו שדה של אדם שנפלטה מסנו מהשה שהבריחה עם שלה: וזבינהו וזבוי. משום דדינא דמלכותא דינא דאמר דמאן דיהיב למסקא ליכול ארעא. אבל שדהו של אדם שנפלטה מסנו בשביל שלא נתן כרגא. עם נולגלתו אינן רשאין לקנות משום דכרגא אקרקפא גברי מנח. כלומר ראש האיש עצמו משתעבד לכרגא ולא שדהו דלא היה להם ליטול שדהו בשביל עם הכרגא: אפי' שערי דכדא משעבד לכרגא. וכ"ש שדהו. ואפי' מכרו שדהו מפני חברתת כרגא. דניא מכורה: א"ב בשלח ירושת בנו הבכור. ואיכ הוא דכל נכסיו משעברי לכרגא אפי' שערי דכדא א"כ כל זמן דלא יהב כרגא אינן מוחזקין נכסיו בידו ואע"ב לא יירש מהן הבכור מי שנים משום דאין הבכור נוטל בראוי כבמוחזק: אי הכי אפי' מסקא נמי. אם מת ולא יהב מסקא אינה מוחזקת הקרקע בידו א"כ אין הבכור נוטל מי שנים כה: אלא דיהב מסקא ויפה יומא מצי שקיל מי שנים דמהדוא שעתא דיהב מסקא וכרגא החזיק בידו: ואאבעו לי הלכתא כרב הונא בריה דרב יהושע. דאמר אפי' שערי דכדא משעבד לכרגא: ולא היא. אין הלכה כרב הונא בריה דרב יהושע. והאי דקאמרי ספרי דלילנ' כותיה לאוקמי מלתא הוא דבעי. כלומר להחזיק דבריהן לפי שהן רגילין לכתוב שטרי מכירה לאותן הלוקחין מן המוכסין דנכו אדעא לכרגא ופש"ה אמרו הלכה כוותיה כדי לקיים שטרי כתיבתן להרבות שבין ולשולם אמרי' אין הלכה כרב הונא: פרדכתא מסייעא ליה שדות לעסוק בהן ואין מהעסק בשום דבר אלא בשלמונה היינו פרדכתא מסייעא ליה. שצריך לו לאותו פרדכה ליתן חלקו בשול בני העיר כשהבדיהם מיד חשר שאמרו לשער אין לזה כלום ליתן לך ושטע לתן והניחו על פיהן ונוצל על פיהן. חייב לשיעים: אבל אנדיסקי. חיינו שר העיר מעצמו נותן לו לאותו פרדכת שאמר איני חרשת ליקח סוח כלום מיעתא דשמיא הוא דרמי עליה ואינו צריך ליתן עמהם לשיעים: המצר. זהו חרים או גדר העשוי סביב השדה לחיכרא בין שדות אחרות: והחצב. שם אילן ואין נוטין שרשיו לכאן ולכאן אלא במקום שנוטעין אותו יורדין עד החהים ומש"ה נוטעין אותן על הגבולין בין שדה לחבירתה לפסוק. ומש"ה אמר מפסיקין בנכסי הגר [שאמרי'] באחת משדות הגר מוטעה בין כל אחת בחצר או בחצב לא קנה אלא עד מקום החצר או עד מקום החצב: אבל לפאה ולשומאה לא. אין מפסיקין. כיצד לפאה שאם היה מצר או חצב בשדה אינו מפסיק שיהא צריך להניח שתי פאות משום אותו הפסק אלא יקצור כל השדה ויניח פאה אחת על בולי ולשומאה נמי אינו הפסק. כיצד כדמפרש לקמן חלבתי למקום הלו בשדה זו והשומאה היתה בחצר להלן או בחצב להלן ואמר איני יודע אם נבנסתי למקום השומאה מעבר למצר או לחצב אמרי' דפסיקו אפא דלא היו הפסק לשומאה האי מצר וחצב אמי' לפאה ולשומאה. היו הפסק האי מצר וחצב כדחנן אלו מפסיקין לפאה ה)ולשדרי' דצריך להניח שתי פאות דכשתי שדות דמי: שלולית. כעין אמת המים ומקום שמי נשמים שולפין שם:

ה) נרלה ד"ל נשני שדות.

רמב"ם פ"ב מיי' פ"ח מהלכ' נזילה הלי' יד ממג עשין נמ פוס"ע מ"מ פי' שמם שמיף ם:

רמב"ן פוס"ע מ"מ פי' נשמ שמיף ו:

רמב"ם פ"ב מיי' פ"ל מהלכ' זכיה ומתנה הלי' י ממג עשין סב פוס"ע מ"מ פי' מלא שמיף ד:

רמב"ם ז"ה מיי' פ"ג מהלכ' מתנות עניים הלכה כ ג:

נוסח
רבינו הקדוש תשלום משום מ"מ [ב"ב - ק"ן נד] מפוסס ע"ז כן נכסיו של אדם מטורפין ואחת אחרי שטרי דכדא משעבד ואפי' הכי אין הלכה כרב הונא מר בר נתן"

רבינו גרשום

שהצילוהו בני העיר בדבריהם מיד חשר שאמרו לשער אין לזה כלום ליתן לך ושטע לתן והניחו על פיהן ונוצל על פיהן. חייב לשיעים: אבל אנדיסקי. חיינו שר העיר מעצמו נותן לו לאותו פרדכת שאמר איני חרשת ליקח סוח כלום מיעתא דשמיא הוא דרמי עליה ואינו צריך ליתן עמהם לשיעים: המצר. זהו חרים או גדר העשוי סביב השדה לחיכרא בין שדות אחרות: והחצב. שם אילן ואין נוטין שרשיו לכאן ולכאן אלא במקום שנוטעין אותו יורדין עד החהים ומש"ה נוטעין אותן על הגבולין בין שדה לחבירתה לפסוק. ומש"ה אמר מפסיקין בנכסי הגר [שאמרי'] באחת משדות הגר מוטעה בין כל אחת בחצר או בחצב לא קנה אלא עד מקום החצר או עד מקום החצב: אבל לפאה ולשומאה לא. אין מפסיקין. כיצד לפאה שאם היה מצר או חצב בשדה אינו מפסיק שיהא צריך להניח שתי פאות משום אותו הפסק אלא יקצור כל השדה ויניח פאה אחת על בולי ולשומאה נמי אינו הפסק. כיצד כדמפרש לקמן חלבתי למקום הלו בשדה זו והשומאה היתה בחצר להלן או בחצב להלן ואמר אינו יודע אם נבנסתי למקום השומאה מעבר למצר או לחצב אמרי' דפסיקו אפא דלא היו הפסק לשומאה האי מצר וחצב אמי' לפאה ולשומאה. היו הפסק האי מצר וחצב כדחנן אלו מפסיקין לפאה ה)ולשדרי' דצריך להניח שתי פאות דכשתי שדות דמי: שלולית. כעין אמת המים ומקום שמי נשמים שולפין שם:

ה) נרלה ד"ל נשני שדות.

דרך היחיד והדרך הרבים. (ה) בירושלמי פריך למאי לימנייהו למיתני דרך הרבים דכיון דתנא דדרך היחיד מפסיק כ"ש דרך הרבים ומאי מקום סיפא נקטינן דנקטי הכל מפסיק לזרעים ואין מפסיק לאילנות תנא גדר כו' וקמ"ל דאפילו דרך הרבים לא מפסיק לאילן ומפרש נמי למאי תנא שביל הרבים כיון דתנא שביל היחיד מפסיק דמקום אילן לא גריע למיתני דתנא שביל היחיד מפסיק לזרעים ולא לאילנות ודרך הרבים לא מפסיק לאילן ודרך היחיד לא מפסיק לאילן כל שכן שביל הרבים תנא למאי חתא לאילנות דשביל הרבים נמי בעינן שיהא קבוע בימות החמה ובימות הגשמים והשתא לימנייך למיתני כולהו שביל היחיד לאילנות דמפסיק לזרעים אע"ג דגריע מכולהו ודרך הרבים לאילנות דלא מפסיק לאילן ודרך היחיד לאילנות דלא בעינן קבוע ושביל הרבים לאילנות דבעינן קבוע ואין להקשות דלא ליתני שביל הרבים ותנא ידענא דבעינן קבוע מדתנן דרך היחיד תנא ליתני דרך היחיד ותנא ידענא דלא בעינן קבוע שביל הרבים ולא תנא דרך היחיד דהוי רבותא טפי דהא מי לא שמעת דתנא תרוייהו לא הוה ידענא מי מינייהו (ו) מפסיק טפי דרך היחיד דחב טפי ושביל הרבים בקטי ביה רבים: **רבי** לימנייהו מטהר. דקס"ד פירש דפליגי דרבי לימנייהו מקיב ליה ספק ספיקא וכרבן לא תקיבי ליה תנא ספיקא לחתם ורבי"ש פירש בפרק בתרא דע"ז (דף ע. ושם) דלייתי בשלהי מלאה טומאה ופליגי דר"ל סבר לע"ג ליכא תנא חדא ספיקא כיון דליכא ספק מגע תנא ספק ביאה טהור והייט טעמא דטומאה מסוטה גמרינן וגבי סוטה הוי ספק מגע ולא ספק ביאה דוודאי ד) (נטהרה) וחכמים מטמאין כיון דאין כאן תנא ספיקא לחתם וסוגיא דע"ז מוכחת כפרש"י דר"ל מטהר לפיכך בספיקא לחתם דקאמר עובדא הוה בהדדעא ואמר שמואל אמרה לרבי כמאן כרבי לימנייך דאמר ספק ביאה טהור כי' דמטעם רוב גבי יבמות היו כדאמרינן לעיל (דף מו.) תא לחמי לך רמאי דפומבדיתא ואמרינן (חולין דף קכו.) פומבדיתאי לוייך לחמי לחוסיך ומשני (ז) לה שאני התם כיון דאיכא דספתי לקס ממונא הוה ליה ספק ספיקא פי' ספק גבי ע"ט ספק גבי שמואל ואפ"ג גומר עכו"ס לימור לית ליה גבי יין דילמא ע"י ריח שהיה יין לה היו מוסקין כו' משמע למאי דהוה בעי לאוקומי כרבי לימנייך דמעיקרא דעתך דלא ספתי לקס ממונא ובודאי גבי הוי שרי לף על גב דליכא תנא חדא ספיקא לחתם אם עכו"ס אם ישראלים מסוס דהוי ספק ביאה אם נתן עכו"ס לקס או לאו ומיהו קשה מהסוף פומוס (ע"ז דף עב:) דסליק להדדעא ואקשיה ר"ל וקאמר רב דימי לית ליה דע"ג מסוס דסבר כר"ת דסבר ספק ביאה טהור מי מסוס רוב דאתו בהדי דפומוס ישראל גינהו ופריך ספק ביאה ספק מגע הוא ומאי כיון (ח) דפתוח חביות טוהר לימור לדעתה דממונא פתח וכספק ביאה דמי ותע"ג דתלינן לדעתה דממונא והוי ס"ם לפ"ה לית ליה לר"ת (ט) ולעיל שרי שמואל בהאי טעמא לפלוגי לרבנן ופרש"י התם גבי הדדעא לית ליה הכי ודעי אם נתן עכו"ס או רוב עכו"ס ושרי לפלוגי לרבנן דספק ספיקא היא אבל ספק ספיקא אם היו רוב עכו"ס ושרי לרבי לימנייך דספק ספיקא הוי אבל גבי דליכא בתר פומוס הוה ידע רבי לימנייך (י) דשרת אם רוב עכו"ס הלכך לף על גב דליכא למימר דלעתה לדעתה דממונא ליכא תנא חדא ספיקא אם היו רוב עכו"ס ושרי לרבי לימנייך כיון דספתי חביות טובא דמוכחא מילתא דלעם ממון בלא מנסכי דהוי כבולעם שנכנסה לעיר בעשם מלחמה דקתני הלוקח לף על גב דספק מגע הוא כיון דמוכחא מילתא לקולא כספק ביאה דמי ומיהו קשה לר"ת דלעני מסכת טהרות (פ"ו מ"ד) מוכח דרבנן מטמאין לפי' בספק ספיקא דמגן כל שלחנה יכול לרבות ספיקות וספיקי ספיקות ברה"ע עמא ברה"ע טהור כיצד כו' ולא"כ קתני הכנסם לבקעה בימות הגשמים דמייתי הכא ומיהו ההוא דע"ז טהל לפרש כשיטת רש"י דר"ל שרי לפי' בספיקא תחת כדמוכח (כ) הסוגיא ורבנן נהי דבטומאה מחמירי לעמתות לפי' בספק ספיקא כיון נמי שריא ספק ספיקא ר"ת מפרש דפליגי דרבנן מטמאו לפי' בספיקות משום דמן הדין לפילו בחזקת שפיקא טהור דלוקמה בטמא ולא"כ מה לי חזקת ספיקא מה לי שרי ספיקי להו לפי' בחזקת ספיקא הוה לן למימר דטהור ור"ל סבר אין לך בו אלא חידושו ודוקא חזקת ספיקא טמא ואמי שפיר ההוא דפומוס דמשמע דאפילו בספק ספיקא שרי ור"ל שרי לפילו בספיקא לחתם אלא מפרש ר"ת כמאן כר"ת בניחותא גרים והדר גרים ה"ל ספק ביאה ספק מגע הוא ולאו דוקא ספק מגע קאמר דאדרבה ספק ביאה הוא דספק אם נתן עכו"ס אם לא נתן לימור שמואל כיון דאיכא לספיקא לחתם קרי ספק מגע דספק ביאה דר"ל הייט ספק ספיקא והכי פריך והא ספיקא לחתם היא ולפי' לר"ל לא שרי בספיקא לחתם ולא"ת ומ"ש דלרבנן לפילו בין נמי לחמרי בספק ספיקא ויש לומר דבכמה דוכתי מדמה למס' ע"ז מוכרת דיין נמי לחומרת דטהרות: **רבי** לימנייך מטהר. דגרסינן רבי לימנייך ולא ר' לימנייך היכי נעבי למימר כפי' בתרא דע"ז (דף ע. ושם) דשמואל ורבי לימנייך כר' לימנייך והא שמואל ור' לימנייך לית להו סוף פ"ק דכתובות (דף ח.) לחין הלכה כר' לימנייך בספק טהרות תנא בד' והך בספק טהרות היא: **בהעלם** אחד חייב. לפילו בספק ספיקא ואפילו לחמר רבא בפ' המוציא יין (שבת דף פ' ושם) המוציא חבי גרוגרת והניחה וחזר והוציא חבי גרוגרת והעבירה דרך עליה חייב מה לריך דרך עליה הא לא בעי הכא (נ) תנא לרבות אחת לפילו רחוקות זו מזו ויש לומר דולחי בלא דרך עליה והא דנקט דרך עליה לאתמועינן דאם העביר חוך ג' לחבי גרוגרת המונחת דחייב אע"ג דלא הוי חוך ג' לקרקע והקשה ר"ח לרבי יוסי דב' רשויות אמאי חייב אפילו בספ' הבונה (שם דף קי:) כתב חוס אחת בטבריה ואחת אחת בלפורי חייב מחוסר קריבה לאו כמחוסר מעשה דמי וגרס ר"ח מרשות אחת לרשות אחרת וא

ברשות אחת חייב. בהא"ד ע"מ שהוליך כה חלי גרוגרת רחמן בתוכה עלמו הוליך החחמון: **בשתי רשויות.** הרבים המופלגים זה מזה פטור דרשויות מחלקות ס"ל: **ואמר רבה.** לימחי חקיבי שחי רשויות: **והוא שיש חיוב חטאת ביניהם.** בין שחי חיוב חטאת ביניהם ס"ל: **אבל כרמלית.** בין שחי רה"ר בין שחי רה"י חלא חיוב חטאת ביניהן. שים רה"י הוא ממט שהוליך ממנו להן לו מהן הכנים לו, חייב חטאת, הלכך חקיב הפסק לעשותן שחים: **אבל כרמלית.** כגון בקעה שבינחים לח מחלקת להו דכחיל מן החורה להכח ולהכח: **אבל פיסלא לא.** כגון מחיכת עץ לו עמוד שלין גבוה י' (ג) (לחמן) ואין רוחב ד' ולי"ב גבוה י' אלא שלין רוחב ד' דהוי מקום פטור דלפילו מדרבנן חוחר לעולל מחוכו לרה"ר ומרה"ר לחוכו וכן מחוכו לרה"י ומרה"י לחוכו וכיון דכחיל לעמרי להכח ולהכח לפילו מדרבנן דליכא מקום חשוב של ד' טפחים הלכך לא הוי הפסק: **רבא אמר גבי פיסלא.** מחלקת הרשויות לפטרו מחיוב שבח דלא גרע ממלר וחלבח: **ומודה רבא לעמים.** דלחמר לעיל לפי' לעניו שבח: **כרשות גיטין דמי.** דלחמרי' בסם' גיטין (כחוהך (דף עז.) דחם הקנה לה חלרו להחגרב ונרק לה גט ונפל על הפיסלא שבחלר חינה מגורשת דהא פיסלא מקום לחר הוא בפני עלמו ואינו בכלל חלר וחלר' הקנה לה ולא פיסלא דחד מקום מוגיל חינם חרי מקומות לא מוגיל חינם דכי מפרשינן לה החם וקחמר רבא רשות שבח דומה לרשות גיטין ה"ל לעניו שבח הוא הך פיסלא מקום חשוב בפני עלמו ומחלק רשויות חם הוא ממולע ביעמים דכי היכי דלא בעיל פיסלא לגבי חלר ק"ל לא בעיל הכא לעניו שבח לגבי רה"ר: **ובקבעי רבינא לר' יוחנן דלמר למילר והחזר מפסיקין בבקעי הגר-שלא יקנה כחזקת חבירו עד שיחזיק בפחיחן וחם חין שם לא חלר ולא חלב דלית מפוליחם במלריה מה לי חמר רבי יוחנן כמה גריך להחזיק שיקנה הכל, דלילו רב ושמואל חמרו לעיל [דף חי:] כדלחויל חיירה לחוכו והדר, חלא מקום דשמעינן ליה לרבי יוחנן שיעור חחר קבעי ליה: **פירש רבי מרינום משמו.** של רבי יוחנן: **כל שנקרחם על שמו.** כל שנקרחים (נ) (על)שמה חחד בלשון יחיד על שמו שקורין לה "שדה פלוני" שלין לומר "שדות פלוני", קנה הכל במכוח חחד: **בי גרגותא דפלניא.** כל השדה שסיה הגר מקנה מבורו, קנה הכל במכוח חחד: **מאי מנונא.** חיזה דבר הוא ומאי חשיבותו להחזק כמלר: **שבו חיפה.** בין שבחו לשבחו בין חים לחים לפי שלייני יונק לא מכחן ולא מכחן: **לא מנה יהושע בו'.** כדלמר בפ"ק (נעיל דף יב:) יהושע כחב ספרו: **על הגבולין.** כדי להרחות החחומין, ופסוקים דקרא חחת לחשמועינן-מה טעם חצב לוחן עיירות: **כל שברלאם הקדוש ברוך הוא למשה.** בשעה שילחה ה' חת כל החרן חת הגלעד עד דן (דברים לד): **חייב במעשר.** להסם ז' עממים הכחובים בכל מקום חבעלקיני קניזי וקדמוני שנחנו לחברהם חבינו (נ) בין הבחרים לא יחחייבו במעשר לעחיד לבח בעיחזירם עם לעחיד כדלמר בב"ר חי נמי חם כבשו ישרחל חחרי מות יהושע כולן פטורין מן המעשר דכחיב החם ואת החרן חשר נבעתי וגו' (שם) "ואת"-למעוטי הני שנחוספו לחברהם על הבעונה כן נרחה בעיני ולפ על גב דלפפחים נמי כחיב בחברהם לא ממעיטין ליה דהיינו מוי דלא כחיב החם ומינו שבכשם מקה דכחיב (דברים נ) והוה יקרא חרן רפחים היינו רפחים שניחן לחברהם (נ) בין הבחרים: **תניא ר"מ לומר כן.** כולהו הני חנחי בפירום דקניי וקדמוני פליני: **מתני' נמלחו זוממין.** שבחו ב' וחמרו להם היחד לחיחם חזקה זו. והלח בחוחו הזמן עממו הייחם במקום פלוני: **מעלין לו מם הכל.** כפי דמי קרקע שהיו רוצים להפסידו יגבה מהן כדכחיב (דברים יט) כחשר זמם ולח כחשר עשה לבד קרקע שלו שיטול מן המחזיק: **שנים כרחשונה כו'.** להיים ג' כחום נג' החנים כח לשנה כח לשנה שם נמלחו זוממים כולם: **מעלין בשנים.** כל כח חמן השלים נג' [מגיה סה:] כחום הסוק"ל ("מכות סה:) לין עדים נעשים זוממין עד שיזומו כולם:

שלם

ברשות אחת חייב בשתי רשויות פטור

*ואמר רבה *והוא שיש חיוב חטאת ביניהם אבל כרמלית לא. אביי אמר אפילו כרמלית אבל פיסלא לא. רבא אמר אפי' פיסלא, ואוקי רבא לטעמיה דאמר רבא רשות שבת כרשות גיטין דמי: אין שם לא מצר ולא חצב. תמוהה קא כדמוכח בהדיא בתוספתא דעוקצין (פ"י) דקתני הכנס לבקעה בימות הגשמים ומומלה בשדה פלוני חמרו לפני רבי לינעזר הרי היא של רה"י פירש ר' מרינוס משמו כל שים לה שם כפני עלמה כו' ולא כפ"ה דפירש "משמו" דקאמר רבי מרינוס.

חייב והלא הרבה כרכים בבשום עולי מלרים ולא בבשום עולי בבל ולא נחחייבו במעשר חע"פ שהרחם למקה וי"ל דקסבר קדושה רחשונה קידשה לעמה וקידשה לעחיד לבח והעמה ימחו שלא חקבו כל לחחויי מלי לחמוך לחחויי כרכים שבבשו עולי מלרים ולא בבשו עולי בבל: **לאפוקי** מחי. חימה מחי קחמר לחפוקי מחי והא כל "קחמר דמשמע לחחויי וי"ל (ד) (ה)שהרחם דייק דמשמע לחפוקי וח"ם ולימא לחפוקי חע"ל וי"ל דלחין זה מידום ולכך חמר לחפוקי קיני וקניזי וקדמוני לף על גב דמ"ש הם: **הך** שעיר עממון ומואב. חימה דמשמע דעממון ומואב לח בבשום עולי מלרים ובספ"ק דיבמות (דף פז. ושם) חמרינן עממון ומואב מעברין מעשר עני בשביעית לחמר מר הרבה כרכים בבשו כו' וקסבר קדושה רחשונה לח קידשה לעחיד והיחיום שיממו עליהם עניים בשביעית ולין לומר דהחם בעממון ומואב שהרבו בסיחון החחם נהג שביעית דהיינו עבר הירדן דלמרינן בפסחים (דף נב.) ג' חרעות לבישות יהודס ועבר הירדן והגליל ולומר ר"ח דעבר הירדן הייט חרץ סיחון ושוב לינה היחה מעממון ומואב ושוב מחרץ ר"ח דביבמות נמי חייבי בעממון ומואב לינה שהרו בסיחון כדהכח ולח לפרש החם לחחי לין שביעית נוהגת שם דהח חוקה היא חלח לפרש למה מעברין מעשר עני ולח מעשרין מעשר שני לינה לשנות סדר הנכסים דבמסי' יוחס (פ"ד משנה ג) לימא פלוגחח דר' לינעזר בן עזריה גזר שיעשרו מעשר שני כמו בבבל לינה לשנות סדר הנכסים וה"ט גזר שיעשרו מעשר עני כמו בחלרים שהיא קרובה מעשרין מעשר עני כדי שיהו עניי ישרחל נזוחים עליהם לף עממון ומואב שהם קרובים כו' וח"ם וחחחי לף מייחי ביבמות ההוח טעמח דחלרים לחנן במסכח יוחס (שם) וי"ל דניחח ליה למימר טפי הרבה כרכים כו' דלמ"ד לף קידשה הימיח חפי' מח"י עלמה ליכנס מצפי סמך עניים וזה הימיון עיקר דבהכי מיהכחלא לינה קשיח ד"ח לחדר"ח ורבי יהושע לחדבי יהושע ולין להחריך:

ערדיסקים מסיק כו'. חימה דמשמע חסיק בחע"ל שיח ור' יוחנן ור"ש בן יהוללך הוו קחולי לעבר הבנה בעשיח והסקיח בפ"ק דסנהדרין (דף יח: ושם ד"ה לין) לחין מעברין לינה ביהודה ובגלעד ר"מ דעיבר הנה בעשיח (מגילה יה:) חיכח למימר לינה היה כמותו בח"י כדחמרינן בברכות (דף סג.) חר"ע לינה ר' חייח ור"ש ליכח למימר לינה היחה כמותן דהח ר"ל הוי קרי להו רועי בקר ומחזירים על הבציעים וי"ל דההוח לעבר היינו חיזוק כמו ועיבר שלם שנים זו לחר זו לפרק קמח דהחם (דף יב.) חדע דהח הנה בציעים היינו ומני החם (סוף פ"ק) (דף יב.) לחין מעברין שנים בבציעים:

מלמען

אבל פיסלא לא. הקשה ריב"ח והלא פיסלא היא כרמלית דבהזורק (ניחין דף עז: ושם ד"ה פלינ) מפרש לפיסלא דהוי גבי גט רשות לעלמה כגון ללא גבוהה י' ח"כ מסמע דגבוהה ג' ומסחמא חייבי ברחבה מרבעה ללא לחכחן רשות בפני עלמו שהוא חציב בפחות מרבעה ועמוד גבוה ג' ורחב ד' כרה"ך הוי כרמלית וח"כ לחחי קלחמר לכל פיסלא לחוי מ"מ הואיל וקבן הוח כל כך ומבולבל לף חציבה לחבי להפסיק בינ' רשויות בכרמלית:

אין שם לא מלר כו'. חמומחה קלי כדמוכח בהדיא בחוספחח דעוקלין (פ"י) דקחני הכנס לבקעה בימות הגשמים ומומלה בשדה פלוני חמרו לפני רבי לינעזר הרי היח של רה"י פירש ר' מרינוס משמו כל שים לה שם כפני עלמה כו' ולא כפ"ה דפירש "משמו" דקאמר רבי מרינוס.

היינו משמו של רבי יוחנן:

העומדות על הגבולין. לחין לפרש על הגבולים של ח"י דכמה עיירות חציב שהם בחמלא ח"י חלח בגבולים דכל שבבו ומבבו וכו': **כך** שהרחהו כו'. טפי הוה ליה למיקט מה שחיחם בחלה מפני שמוכה עיירות של חמלר ושם מפורש היטב חחים של חרץ ישרחל:

חייב במעשר. ול"ח וכללה הוח והלח הרבה כרכים שבבשו עולי מלרים ולא בבשו עולי בבל ולא נחחייבו במעשר ע"פ שהרחם למקה וי"ל דקסבר קדושה רחשונה קידשה לעמה וקידשה לעחיד לבח והעמה ימחו שלא חקבו כל לחחויי מלי לחמוך לחחויי כרכים שבבשו עולי מלרים ולא בבשו עולי בבל: **לאפוקי** מחי. חימה מחי קחמר לחפוקי מחי והא כל "קחמר דמשמע לחחויי וי"ל (ד) (ה)שהרחהו דייק דמשמע לחפוקי וח"ם ולימא לחפוקי חע"ל וי"ל דלחין זה מידום ולכך חמר לחפוקי קיני וקניזי וקדמוני לף על גב דמ"ש הם: **הך** שעיר עממון ומואב. חימה דמשמע דעממון ומואב לח בבשום עולי מלרים ובספ"ק דיבמות (דף פז. ושם) חמרינן עממון ומואב מעברין מעשר עני בשביעית לחמר מר הרבה כרכים בבשו כו' וקסבר קדושה רחשונה לף קידשה לעחיד והיחיום שיממו עליהם עניים בשביעית ולין לומר דהחם בעממון ומואב שהרבו בסיחון החחם נהג שביעית דהיינו עבר הירדן דלמרינן בפסחים (דף נב.) ג' חרעות לבישות יהודס ועבר הירדן והגליל ולומר ר"ח דעבר הירדן הייט חרץ סיחון ושוב לינה היחה מעממון ומואב ושוב מחרץ ר"ח דביבמות נמי חייבי בעממון ומואב לינה שהרו בסיחון כדהכח ולח לפרש החם לחחי לין שביעית נוהגת שם דהח חוקה היא חלח לפרש למה מעברין מעשר עני ולח מעשרין מעשר שני לינה לשנות סדר הנכסים דבמסי' יוחס (פ"ד משנה ג) לימא פלוגחח דר' לינעזר בן עזריה גזר שיעשרו מעשר שני כמו בבבל לינה לשנות סדר הנכסים וה"ט גזר שיעשרו מעשר עני כמו במלרים שהיא קרובה מעשרין מעשר עני כדי שיהו עניי ישרחל נזוחים עליהם לף עממון ומואב שהם קרובים כו' וח"ם וחחחי לף מייחי ביבמות ההוח טעמח דחלרים לחנן במסכח יוחס (שם) וי"ל דניחח ליה למימר טפי הרבה כרכים כו' דלמ"ד לף קידשה הימיח חפי' מח"י עלמה ליכנס מצפי סמך עניים וזה הימיון עיקר דבהכי מיהכחלא לינה קשיח ד"ח לחדר"ח ורבי יהושע לחדבי יהושע ולין להחריך:

ערדיסקים מסיק כו'. חימה דמשמע חסיק בחע"ל שיח ור' יוחנן ור"ש בן יהוללך הוו קחולי לעבר הבנה בעשיח והסקיח בפ"ק דסנהדרין (דף יח: ושם ד"ה לין) לחין מעברין לינה ביהודה ובגלעד ר"מ דעיבר הנה בעשיח (מגילה יה:) חיכח למימר לינה היה כמותו בח"י כדחמרינן בברכות (דף סג.) חר"ע לינה ר' חייח ור"ש ליכח למימר לינה היחה כמותן דהח ר"ל הוי קרי להו רועי בקר ומחזירים על הבציעים וי"ל דההוח לעבר היינו חיזוק כמו ועיבר שלם שנים זו לחר זו לפרק קמח דהחם (דף יב.) חדע דהח הנה בציעים היינו ומני החם (סוף פ"ק) (דף יב.) לחין מעברין שנים בבציעים:

מלמען

מתנך

רבינו גרשום אמר רבה. היכא אמרי לשחי רשויות בשבר הוא שיש חיוב חטאה ביניהן בגון מקום שהוא רה"י בין אלו ב' רשויות הרבים כגון שמר נביה ר' ורחב ד' מפסיק בין אלו ב' רשויות הוא"ל דהוא מקום חשוב שאם היה מוציא נרגרת שלם ביחד מחוכו לרה"ר חייב חטאה אפילו להכי יש לו כח להפסיקו כשהוציאו לחצאין דאשור: אבל כרמלית לא. הוי הפסק ומצטרפין ורחיב: אפי' פיסלא. הוי הפסק לשבת ולא מצטרפי: פיסלא. היינו חחיבה של עץ שנמוכה מי' ואינה רחבה ד' דהיינו כל שהוא כעין מצר וחצב: רשות שבת כרשות גיטין דמי. מה לענין נם מפסיק שאם זרק לה נם על הפיסלא והיא עומדת על הקרקע או עומדת על הפיסלא וזרק הנם על הקרקע אינו נם עד שיהיו היא וניחה: במקום אחר כך מפסיק נמי לענין שבת בין-שני חצאי נרגרת לשיטרו: אין שם לא מצר ולא חצב. בנכסי הגר והחזיק בה אחר במכרשו: מאי. עד היכן קנה: כל שנקראת על שמי של גר וכה: חיכי דמי נקראת על שמו: כל היכא דקרו ליה בי נרגותא דפלניא גר. כל השדה שהיה משקה הגר מבורו זכה זה בה: שבו חיפה. בין איש לחבירו: לא מנה יהושע בספרו. אלא עיירות השכורות על הגבולים של א"י מכלל דאחריני הוי פובא שלא היה יכול להוכיחן: קניי וקדמוני. דכרת הכ"ח לאברהם אבינו. פשוט מכשעשר ולא ראם משה דאינן מו' עממין והיינו נמי דרבי מאיר ור"י ור' שמעון: **פיסקא** שנים. מעידים אוחו בראשונה. שאכלה שנה ראשונה: ושנים בשנה שניה ושנים בשלישי, ונבצאו זוממין.

רנב א מי' פ"ח מהלי שכנ הלכה כד:

רנג ב מי' פ"ח מהלי זכיה סל' יג ופי' בכחובות וכמ"מ וכל"מ פוסקים ש"מ פי' שנה נדרים פרק ד: ג' (דעות אה אחדך הין ב' לשון הרמבם)

רנד ג מי' פ"ח מהלי מכירה הלכה ז פוסק ש"מ פי' לח:

רנה ד מי' פכ"ח מהלי עדות הלכה ז פוסק ש"מ פי' לח:

נוסחא ב' (ר"ח ר' מפסיק בין אלו ב' רשויות הואיל דהוא מקום חשוב שאם היה מוציא נרגרת שלם ביחד מחוכו לרה"ר חייב חטאה אפילו להכי יש לו כח להפסיקו כשהוציאו לחצאין דאשור: אבל כרמלית לא. הוי הפסק ומצטרפין ורחיב: אפי' פיסלא. הוי הפסק לשבת ולא מצטרפי: פיסלא. היינו חחיבה של עץ שנמוכה מי' ואינה רחבה ד' דהיינו כל שהוא כעין מצר וחצב: רשות שבת כרשות גיטין דמי. מה לענין נם מפסיק שאם זרק לה נם על הפיסלא והיא עומדת על הקרקע או עומדת על הפיסלא וזרק הנם על הקרקע אינו נם עד שיהיו היא וניחה: במקום אחר כך מפסיק נמי לענין שבת בין-שני חצאי נרגרת לשיטרו: אין שם לא מצר ולא חצב. בנכסי הגר והחזיק בה אחר במכרשו: מאי. עד היכן קנה: כל שנקראת על שמי של גר וכה: חיכי דמי נקראת על שמו: כל היכא דקרו ליה בי נרגותא דפלניא גר. כל השדה שהיה משקה הגר מבורו זכה זה בה: שבו חיפה. בין איש לחבירו: לא מנה יהושע בספרו. אלא עיירות השכורות על הגבולים של א"י מכלל דאחריני הוי פובא שלא היה יכול להוכיחן: קניי וקדמוני. דכרת הכ"ח לאברהם אבינו. פשוט מכשעשר ולא ראם משה דאינן מו' עממין והיינו נמי דרבי מאיר ור"י ור' שמעון: **פיסקא** שנים. מעידים אוחו בראשונה. שאכלה שנה ראשונה: ושנים בשנה שניה ושנים בשלישי, ונבצאו זוממין.

הנהות הב"ח

(ה) רשב"ם ד"ה אבל פיסלא וכו' שאין נגוה עשרה ואין רוחב ד"ל ומיהא אמות נמחק: (נ) ד"ה כל וכו' שנקראת שדה מ' כ"ל ומיהא על נמחק: (נ) ד"ה מיהא וכו' לאברהם אבינו ככריח בין בחרים: (ד) תוס' ד"ה לאפוקי וכו' וי"ל דמה שכרלאו:

משלשין ביניהם. הכא לא צייך למיפך ולימרו הכי קמלי לן מנא ידעינן לכל דקלי כבי דינא לסהדותי תני להאי מרעתא לן למיזבי מחזיק פירות קלתינן כדפריך בפרק כיצד הרגל (ב"ק דף כד: ושם) נבי שור ולימרו הכי (קמלי) כו' לן למיזבי פלגא ניזקא קלתינן דכיון דמחזיק מבילן לב"ד ולחי לטובתו כלו כדי להחזיקו בקרקע ולא כדי למיזבי פירות: **הרי** אלו ג' עדיות. שהרי העד שהעיד בראשונה הוא עלמו יכול להעיד בשניה ולא למרינן לדם קרוב לגל עלמו כמו כן לחיי יכול להעיד בשניה: **וזהן** עדות אחת.

דלהן מסלמין על סיומו כולן:

ורבנן הא דבר ולא תני דבר מאי עבדי ליה. ות"ת דהכא ס"ע דקתי דבר ולא תני דבר וכפ' מרובה (שם דף עת:) למרינן תמשמה בקר למר רחמנא ולפי ה' תלתי בקר ו"ל דהכא משום דדבר מיותר הוא ות"ת והא לינטריך לדבר דבר ממעון למשמעינן דלין דבר שבערוה פתוח מבשים (ניסין דף ל:) ו"ל דדבר דגבי ערוה מופנה הוא ולפיכך למ"ד דלמידין ומסיכין שמא ליכא למיפרך מידי ולי תיכא למיפרך ו"ל דלהו מדבר דרים להו מעל. פי שנים יקום(ה) דמשמע יקום כל העדות ולא תני לבל גבי ממון מה לי ממון גדול ומה לי ממון קטן לפי מה שנגב ילשם להכי לין סברת למעט תלתי בקר והא דלרשין בפרק ד' וה' (ב"ק דף מ. ושם) נבי שור של שני שוחפין כופר (ה) ולא תני כופר של שלשה שוחפין דלכפרה תני לחין חדש מביא חני כפרה תני חטאת ולחי חטא והא דלמרינן התם (ניסין מכ:) גבי תלין עבד ולחין בן חורין דמשלם תני כופר דשייך בו משלם ולחיב כופר שלם של הרג הלא תני בן חורין וכפרק יש בכור (בכורות דף מה: ושם ד"ה דרבי) דרבי ממע ולא תני ממע התם נמי מלות פדיון ה' שלשים ולא מקיימת מלות בפחות ד): **אלא** למעוטי שנים שומרים שחת בנבה. לומר רשב"ג דלין נריך לחלק בפירוש הקונט' דלפילו [היכה] משובה גדולה כשבדקו שני עדים היום ככל מקום ולא רלו כי אם שחת בנבה ובדקו למחר לוחם עדים עלמן ולא רלו כי אם שחת בכריסה בשתי כפי עדים מביא חני דבר חע"פ שרלו כל מה שיכולין (י) ולא תמי לעדות משובה דהכא לין עדותן עדות בלא עדות ב' לחרוים (כ) ולין מועיל לשום דבר בעולם לכך הוי חני דבר לבל שנים ברחשונה חע"פ שלין עדות מועיל לענין חזקה מכל מקום נפקא מינה בעדותן לשומי פירי ודבר שלם הוא: **אלא** מעתה לחד לומר לכלה רחשונה שליים כו'. פי' הקונטרס

ר"ג היה סבור לדבר יהודה חיירי בחד לומר לכלה חמים הייט רחשונה שליים וחמישים **ולין נרחה** דת"ק מלי פריך ללא מעתה לכלה רחשונה כו' לין ר"ג לשברתו לומר רב יהודה דהוי חזקה ודכי הוה לימלך דחזקה דמיעוטא דחזקה דמיעוטא לא עדיף מחזקה דמיעוטא דחזקה דמיעוטא ולא מלי למימר דחזקה דמיעוטא דחזקה דמיעוטא לא עדיף מחזקה דמיעוטא דחזקה דמיעוטא דחזקה דמיעוטא ד

סמוך שמרא. והולרך המלוה לקיימו: **שכיב מרע מיניה.** מת מחמת מכה שהכהו חבירו, ולולי לן מת היה כל אחד כח ומעיד לבדו על חסימת יד ואין לריך לגרף עמו אחר שלא נאמן לומר זה כתב ידי כדאמרן בפ"ב דכתובות (דף כ:) זה לומר זה כתב ידי וזה לומר זה כתב ידי כו' וחכמים אומרים אין לריכין לגרף עמהן אחר שלא נאמן לומר זה כתב ידי, ואמרינן בגמ' לדברי חכמים- על מנה שבשטר הן מעידין =שאמנו רלינו המלוה ושטמט' הלכך כתבי בני ולא לריך אד מיניהו לשהודו לדאחרי, והיכא דמת אחד מהן אמרינן התם לגיבא דלריך לגרף אינים מן השוק להעיד על חסימת יד המת והאי יעיד הוא לגבו על חסימת יד אבל העד אחי לא יכולף עם אחר מן השוק להעיד על חסימת המת דכיון דעל מנה שבשטר הן מעידין וכי אחר זה כתב ידי נפק פלגא דממונא לפומיה שהרי הוא לגבו מעיד על חסימתו ואין לריך אחר להעיד עמו וכי הדר מלטרף עם ההוא מן השוק להעיד על חסימת המת הדין

בשותפין עסקינן דכהעמדה כדי לא קפדי. תימה דלמאי הכא להיכא דקפדי קאי והאמר לעיל (דף מב:) דשותפין אין מחזיקין זה על זה דפעמים מניח החלד להסתמך לחברו ג' שנים ואח"כ יסתמם הוא י"ל הא דאמרינן לעיל התם לכולא להאי גיסא לו להאי גיסא כדאמר לעיל ועוד נראה דיש לחלק בין שדה לחלר דהכא מיירי שבתים חלו פתוחין לחלר זה דכיון שהוא יוצא ונכנס דרך חלר זה היכא דקפדי אין מניח לו לעשות לו לתו דוכנה מיניה: **אשר** לייכם בחלר. גמ' מוקי לה בין בחלר שיש בה דין חלוקה בין אין בה ותע"ג דבחלין בה דין חלוקה אין יכול למחות בו מלייכם בחלר מ"מ יכול לאסור עליו מידי דהוה ממכיר בית לחבירו שיכול המוכיר להקדישו כדאמר בפ' החומר מקלקי עלי (ערכין דף כא: ושם) תע"פ שאין יכול למחות בידו של שוכר מלייכם בו ומיהו היכא גופא תימה דמ"ם מבעל חוב דהם הקדים שהרי דאמר בעל חוב ובקיל (שם כג:) (ג) הלח מקום דרבי חבהו אלא יאמרו הקדש יוצא לאוין בלא פדיון מוסיף דייבר וי"ל דשאני בע"מ שגוף הקרקע יוצא מתחת יד מקדיש לבל התם אין גוף הקרקע יוצא מתחת יד מוכיר לעולם: **רבינא** אמר לעולם לא קפדי. מסתע בכל הכא (נ) דכולי עלמא קפדי חיבוי אדרבים הרגל דאפי' רביעה לא קאמר אלא בשותפין ותימה דאמר בפ"ק דמגילה (דף ח. ושם ד"ה דריסה) אין בין המוכר הבלה מוכיכו למוכר הימט מוכל אלא דריסה הרגל וכליס אין עושין בהן לוכל בפת ופריך בגמ' דריסה הרגל הא לא קפדי ומפרש ר"ת דהתם מסתע ליה לגמרי דמחני' ליירי בבקעה דלא קפדי דאי בחלר דקפדי לפילו מוכר הימט מוכל לחזר דכיון דקפדי ל"ל כיולא בו מוכיכים ואין בפרק אין בין המוכר (מגילה דף נ.) דכיולא בו מוכיכים לחזר אפילו כליס אין עושין בהן לוכל כפת ולהכי פריך כיון דעל כרחך ליירי בדריסה הרגל בבקעה דלא קפדי אם כן לפילו מוכר הימט הבלה לחמי לחזר והוא הדין דהוי מצי למיפרך כליס הא לא קפדי ו) :

מיין

ואפילו דקפדי מחורין-רבי אליעזר היא. דמתמיר בכדריס בפי דאפילו דבר אילו הבלה כל כך לחבר: **אפילו ויחור לחזר.** כגון בעה"ב שמוכר הבלה מחוני וכלה לו בעל הבית פרוסה לחוני לקבח ממנו מהה לגוזים בפרוסה והוסיף לו חוני אחר פרוסה אחרת ויחור לחזר שהוא לו חוני אחר בפרוסה הוא ואף על פי שבאחר לוקחים עמי הוסיף כמו כן ומיהו רבנן אמרו דמ"מ בעבול המקח הוא מוסיף לזה על החבכון הקבוע לפרוסה שאילו לא היה לוקח ממנו בדמים לא היה נותן לו חוני לבעל הבית כלום: **בבל שותפין מעבירין כך.** בכל מקום שבית דין רואים לעשות לבבו וחביריו לין רואים לעשות כן: **מנו מן מבניפה.** שחקנו לו חכמים שיעשה בחלר בעל כרחן של שותפין חביריו: **נפי שלין דרבן כך להחבוות.** שבריכות לעמוד לעולם עד יחיפות עולם לעמוד בהר: **שלין מפחבל.** כשהוא הולך על שפת הנהר: **ביבי דמי.** דמשחבח היה קרוי חם טועה עיניו דומבמע שחם לא יעלים עיניו לא לדיק ולא רבפי: **מי דאיכא דרכא אחריבא.** וחזיל בהך: **בשב קוא.** ולאו על פי שטועה עיניו חולין (דף מה:) הרחק מן הכיעור: **חנום קוא.** חם מבחבל דרך הליבחו וחוכם רחמנא פבריה ולמה מזקיקו הכחוב להטעים עיניו דמדמבחבח היה קרוי שמעיון לדרוך לעטוח עיניו: **לחיבם נפשים.** להטות עיניו לגד לאחר ובייבו דמבחבח היה קרוי דאי חיים נפשיה חסיד הוא: **בעל מיבים ר' יוחבן מרבי בבלאי.** שמעתין דרבי בבלאי בבלה קבשיב וחזיל חגב גרסיבן דהך דלעיל: **בל שחין בשרו נרלה מפחחבו.** פיהה לרוח עד פיסח רגלו שלא ירלה בסילוף יקה: **טוים.** מקבוחן שמבבסה בו על כל בגדים שהוא לובש: **שחין נרלה בו.** וכל שכן לפי עד להדי חלוק דליכא לגיעות טפי: **שני שלישי** [דיל ושלים] **גלוי.** שני שלישי של רגל רואה כל הבשר ומכסה במפה מגד החולצין לקנח חת פיהן **ושלים** החילון מגולה להיות עליו קערות וכוסות שלא יצלכלו המפה ויחבבו החולצין וחים למפרכי שלים גלוי בחמלע שני שלישי גדיל דהייבו מפה מבחון ומבפים כל סביב השלחן ומחלציחו מגולה, גדיל "קרי המפה של שם שחרוגה ובמן לח הוא: **ומבעחו.** של שלחן שהיו רגליו לעשות בקפחו לחלותו בו שיהיה מבחון ולח מבפים מגד החולצין וכדמפרש וחזיל: **מבפים.** בלד הממוך לו: **סיכא דליכא יונקו.** פיוקב חלל חביו לחכול לריך להושיב השלחן קיהה לד שבו קבוע הטבעת מבחון בטבעת וינעבע השלחן: **ולי ליכא יונקו.** יעשה מבחון בן יכשל בה הממס שהולך ובח סביב השלחן: **פת דליכא שמעת.** שמוס, יעשה מבחון בן יכשל בה הממס: **ופת דליכא שמעת.** יעשה מבחון ולח מבפים בן יוקו בה החולצין ומיהו היכא דליכא שמעת יעשה מבחון ולח מבפים ויכולין להזהר מן הטבעת יותר מן הממס שהוא הולך והן יושבין: **פת ביממא.** יהיה מבחון סיוקב הממס להזהר ולח מבפים דמזיק לחולצין שלר להם המקום:

למחורה

רמב"ם א מיי' פ"ט מהל' שכנים הל' ה סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סי' קסו סעיף ה ושו' כעור וכו"י וכמ"ש:

רמב"ם ב ג מיי' פ"ו מהל' מדיעם הל' ד סמג לחוין כמב טוש"ע י"ד סי' רכו סעיף ג ואין הלכה כן וטוש"ע ח"מ סי' קם:

רמב"ם ד מיי' פ"ל מהל' לחיסורי ביחה הל' כה סמג לחוין:קב טוש"ע חה"ם סי' כה סעיף ג:

רמב"ם ה מיי' פ"ה מהל' דעות הלכה ם:

רמב"ם ו (מיי' שם הל' כ):

סדרה ע"ל ד"ה בבא ד"ה ר' בבאה (ד"ה בלילא בה. ד"ה בבאה - שאחא) ד"ה ר' בבאה ד"ה ר' בבאה ד"ה ר' בבאה

למדורה. שמוקפת קדירות והתם בחמלא לף כלן המפה והלחם בחמלא והקערות סביב: **כל שאין מתחתיו כו'.** דלמרינן בפסחים (דף קיב.) לוכלין תחת המטה, לפי שמקפין בכלי ברזל, לוח רעה שורה עליהן: דרך לגעול 'מעגלין' בימות החמה וסגדלים בימות הגשמים כסביב המיטה: **גלגל סנדלים בימות החמה.** שמניחים שם עד ימות הגשמים שיצטרך להם: **לאולר כלום.** כשמ"ך כמו עיסה בלוסה במסכת שבת בפרק כלל גדול (דף עה:) עיסה מעורכת בתמיגין הרבה וכן לאולר כלום (ניפין דף סז.) מיגין הרבה מעורכין בחוכה ביחד וכן מיצעת עם הקרן-כל רבב, תמיגין תחת מטען לוכלין-וכלים: **רבי בנאה.** שהיה גדול וחשוב היה לפיכך ניתן לו רשות ליכנס בקברי לדיקים לבל יחמר לו כדאמרי' (לוכלין דף ז:) גדולים לדיקים במיתתן יותר מבחייהן והיה נכנס כמערות ומודד מדם לרכן מבפנים וחמ"ל מודד מבחון כנגדן ונעשה שם ציון סיד כדי להכיר מקום הטומחה ולא יבואו טהרות דרך כאן שלא יהלכו על הקבר: **משכיח גליטור.** דמגיה במסכת דרך ארץ דלדיקים קיימין שלא ימחו וקל מציב בהלייהו לליעזר עבד לברהם: **בכנפה.** בין זרוסיהם: **ג"ל.** רבי בנאה (לליעזר): **ולא לימחוני.** (לברהם): **בנפה קלי מכבא.** ותן לו רשות ליכנס: **אמר ליה ליעזר.** דאין כאן חוששין לחיגיעת בתפיה בכנפה דברה: **דמידע ידיע דילך ברש בהאי עלמא ליכא.** ולא לריכת לחיטטוני מיניה: **ס"נ על עיין ונפיק.** ככנס ר' בנאה ונסתכל מדם לוכך המערה ויצא וחמ"ל עיין מבחון: **למערתא דמדם ברמשון.** כדלמרינן בעירובין (דף נג.) ממרת קרים תרבע ס"ר יחק קרים תרבע זוגות מדם ותוה תבלבם ושרה יצחק ורבקה יעקב ולחה: **בדמות דיוקני.** יעקב דאמרינן בסמוך שופריה דיעקב מעין שופריה דמדם ברמשון: **בדיוקני עלמה.** דהייט מדם ברמשון דכתיב ביה (בראשית ל) בללם תלהים בדמות חומו: **סח בעיניה לזיוני.** מבחון ולפיכך לריך לחי למדול תמלה מבפנים: **כמדם ברמשון.** שבה ג' לבוש וחמהום כך מדם הפניחים וכמעין דברים מבפלה שבי בחים זה לפנים מזה ופלונתה דרב ושמואל היא בעירוכין (עירובין דף נג.): **כך מדם ברמשון.** ודי לך בזיון עליונה: **בשני עקיבין של מדם ברמשון כו'.** והחי דכתיב 'כי עפר אתה ואל עפר תשוב' הא פרכינן ליה בסמכת שבת בפרק קומל (דף קנב:) ומוקמינן לה בהוא שעה שהקדוש ברוך הוא מחייה המתים: **מעין שופריה דיעקב.** ובהסוכר אח הפוטלים פריך וליחסוב כמי ר' יוחנן? ומשמי הדרש פניס לא היה ליה: **למגוגא.** מכשף: **חניט שבבי.** חופר המתים להפסיקם בנדיהם: **למת מבני כו'.** בפרק קמה השוכר כוכים חוכהו: **סהדו דאמר נפו.** מלוה ממחת מיקה היה ומחלק נכסיו לבניו על פיו: **מביאין דעפרא.** לחי מניח לאחד מבני, ודרך חכמה אמר שלא יבינו הכל שהוא עשיר ובעל נכסים: **מביאין דגרמי.** חבית מלא עלמות: **מודרת.** מוכין: **מים נפו מרעלא.** נאמייר לכם קרקע מאביכם לאם כן היינו חביאין דעפרא והבאמות שיש בהן עלמות זהו חביאין דגרמי: **בוספאקי.** כל מיני בגדים עשויין ממוכין: **לאד ברא.** לאחד מבני, לאותו שיכירו בית דין: **מבנוני.** הכי הכלוח על קבלו ולנכוחן נתבון שהיו ממזרים הן מזד פניס ויולבו לחבוע: **אמר נפו כולהו נכסי דפלי.** שלא רלה לחבוע על קבלו של אחיו שזה הוא הלטוע שבכס ומסתברא דלזה אהב יותר ויפה הן דברי בגמלא שלא שייך הכא שלא שודא דדייני והייט שודא שלא רלה לחבוע והכי נמי אמרינן גבי הוחא דאמר נכסי לעוביה כו' (כחובות דף פה:): **מולו.** תפעה אחיהן: **אלכו ביה קורנא.** הלעיזו עליו: **שולא דביתהו.** דדכי בגמלא לעשות שלא בית המלך בשלון חכמה כדי שלא יבינו הם שלא על ידי בעלה: **ואלכו ביתריה.** שואלים בו מים בעורו ומשקו ביה בעורו לאחריית לבני הכיבה: **לאחיה דיסודאי.** לדבי בגמלא: **ובעוקא.** גוד של עור וכך אמרה חייט הוא לי וגזלוהו ממני ושאלוהו ואלכו אח הכסר ומן הטור עשו חמת ושואלין בו מים ושותין בו: **כאבוקא.** על דלחות הטער היה כחוב כדי שילמדו משם בני אדם: **כל דיין.** המיוחד לדון דיני הטיר וזימנין דמיתקרי לדיינא שמוכנין לחזקו לדין על ממון שמוכנין ממנו: **לא שמיט דיין.** ופסול לדון דכיון דלחובא בלא הוא יקבל שוחד:

ומזמין

(א) למדורה וקדרות מקיפות אותה מטה שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים כֵּיצַד? כל שאין תחתיה אלא סַנְדָּלִין בִּימוֹת הַחַמָּה וּמְנַעֲלִין בִּימוֹת הַגְּשָׁמִים (ב) וְיֶשׁ עִם הָאָרֶץ דּוֹמֶה לְאוֹצֵר בְּלוֹם: רַבִּי בְּנָאָה הוה קא מציין מְעָרַתָּא בֵּי מַמְרֵא לְמַעְרַתָּא דְּאַבְרָהָם אשכחיה לאליעזר עבד אברהם דהאי קמי בבא א"ל מאי קא עביד אברהם? א"ל גַּאנִי בִּכְנָפָה דשרה וקא מעיינא ליה ברישיה, א"ל זיל אימא ליה לְבַנָּאָה קָאֵי אַבָּבָא א"ל ליעזר, מידע ידיע דיצר בהאי עלמא ליכא, עייל, עיין ונפק, בֵּי מַמְרֵא לְמַעְרַתָּא דְּאָדָם הָרִאשׁוֹן יצתה בת קול ואמרה "נסתכלת בְּדְמוּת דְּיוֹקְנִי בריוקני עצמה אל תסתכל", בא בעינא לציוני מערתא, "כמדת החיצונה כך מדת הפנימית"-ולמ"ד *שני בתים זֶה לְמַעְלָה מִזֶּה "כמדת עליונה כך מדת התחתונה" א"ר בנאה נסתכלתי בִּשְׁנֵי עֲקִיבִין דְּמִדָּם לשני גלגלי חמה, הבל בפני שרה כקוף בפני אדם, שרה בפני חוה כקוף בפני אדם, חוה בפני אדם כקוף בפני אדם, אדם בפני שבינה כקוף בפני אדם, *שופריה דרב כהנא (מעין שופריה דרב שופריה דרבי אבהו, שופריה דר' אבהו מעין שופריה דיעקב אבינו, שופריה דיעקב אבינו מעין שופריה דאדם הראשון. הָרוֹאֶה אֲמִגּוּשָׁא דהוה חַטִּיט שְׁכִבִי, כי מטא אמערתא דרב טובי בר מתנה תִּפְשִׁיהּ (ג) (בדיקניה) אֲתָא אביי א"ל "במטותא מינך שבקיה, לשנה אחריתי הדר אתא, תפשיה בדיקניה אֲתָא אביי לֹא שבקיה עַד דְּאֵיתֵי מַסְפְּרָא וגזיא לדיקניה הָרוֹאֶה דְּאָמַר להו "חֲבִיתָא דְּעַפְרָא לחד בראי, חֲבִיתָא דְּגַרְמֵי לחד בראי, חֲבִיתָא *דְּאוֹדְרָא לחד בראי" לא הוו ידעי מאי קאמר להו, אֲתוֹ לקמיה דְּרַבִּי בְּנָאָה אמר להו: אִיתְּתָא לְבַר בְּנָאָה אַמְרָא לְבַר חִוָּאֵי (ג) אִין אִיתְּתָא לְבַר בְּסַחְרָךְ אִי לָא הבי, הכי קאמר לכו הָרוֹאֶה דשמעה לדביתהו דקא אמרה לברתה "אמאי לא צניעת באיסורא, דְּלֵית אֵיתִי לָךְ, ולית לי מאבוך אלא חד", כי שְׁבִיב אמר להו "כל נכסי לְחַד בראי, לא ידעי להי מינייהו, אתו לקמיה דרבי בנאה אמר להו זילו חַבּוֹשׁוּ קַבְרָא דאבוכון עד דקאי ומגלי לכו להי מינייכו שבקא, אֲזַלוּ כולהו, הדהוא דבריה הוה, לא אזל, אמר להו "כולהו נכסי דהאי אזלו אכלו קוֹרְצָא בי מלכא אמרי "איבא גברא חד ביהודאי, דקא מפיק ממונא מאנשי בלא סהדי ובלא (נ) (מידי), אתיוהו חַבְּשׁוּהוּ, אֲזַלָא דְּבִיתְהוּ אמרה להו "עברא חד הוה לי פסקו לדישיה ופשטו למשכיה ואכלו ביישריה וקא מלו ביה מיא ומשקו ביה לחבריא וְלָא קא יהבי לי דמי ולא אגריה" לא ידעי מאי קא אמרת להו אמרי ניתו לחבימא דיהודאי ולימאקריוהו לְרַבִּי בְּנָאָה אמר להו "וְרַנּוֹקָא אמרה לכו "אמרי הואיל וחבים כולי האי ליתיב אבבא ונידון דינא מֵאֵימָא דהוה כתיב "באבולא כל דיין דמתקרי לדין לא שמיט דיין" אמר להו אלא מעתה אתא איניש מעלמא מטמאים בהאל מטום דחין קרויין "חדש", ואחפילו רבנן דפלוני חר' שמעון (יבמות סח:) ואחמרי דמטמאים בהאל מ"מ בקבר שלפני הדיבור לא מרבה לה בגזיר (דף נד.) אלא לענין נגיעה "לו בקבר" לרבות קבר שלפני הדיבור ומקרא דכתיב גבי נגיעה מרבי לה התם: יום לומר לחברים נקרא "חדש" דכתיב "החדש הגדול" וכן חדש הרחמן ולהכי אין למעט מקרא "חדש" [וע"ע תום' יבמות סח. ד"ה קנכי]:

כל

מצויין מערתא. מטום (ד) דקבר סמוס טומחה בוקעת ועולה כדאמר בכמה דוכתי וא"ת אין קברי עובדי כוכבים מטמאים בהאל מטום דחין קרויין "חדש", וחפילו רבנן דפלוני חר' שמעון (יבמות סח:) ואחמרי דמטמאים בהאל מ"מ בקבר שלפני הדיבור לא מרבה לה בגזיר (דף נד.) אלא לענין נגיעה "לו בקבר" לרבות קבר שלפני הדיבור ומקרא דכתיב גבי נגיעה מרבי לה התם: יום לומר לחברים נקרא "חדש" דכתיב "החדש הגדול" וכן חדש הרחמן ולהכי אין למעט מקרא "חדש" [וע"ע תום' יבמות סח. ד"ה קנכי]:

[עירובין נג.]

כ"מ פר.

פ"ת ל"ג

* גמרא קנבי: מלמד ד"ת מדבריה שאינו

[בי' הטעון דאורייתא סי' טנא]

הגהות הב"ח

(ג) גמ' דרב טובי בר מתנה תפשיה לחבא לביי בגלל ותיבה בדיקניה נמחק: (ב) שם לים לכו מיותא ג"ל אין לים לכו בספרבי ג"ל אין: (ג) שם בלא סהדי ובלא רשיי לחיזוהו: (ד) תום' ד"ה מציין מערתא מטום דקא בוקעת סבר טומאה בוקעת בשעה שעולה:

לאורורה. שיושבין סביבה קדירות כך מניח בלוי מבאן ומבאן ומקיף קערות סביב המפה: כל שאין תחתיה אלא סנדלין ביומות החמה. לפי שביומות החמה שאין פיס נועלין ננעלין ומשסרין הסנדלין ער ליומות הגשמים ואותן סנדלין יהיו מונחין תחתיהן ביומות החמה ולא יותר' וכן ביומות הגשמים [משסרין] הסנדלים לפי שאטר להניח אוכלין ומשקין וכלים אחרים תחת המפה מפני שרוח רעה שורה עליהן: ושל ע"ה. שאינו מקפיד מניח הכל תחת מפתו ודומה לאוצר בלום כאוצר המאכל שמניחין בו רוב מינן: הוה מציין מערתא(אחא) היה נכנס במערה ומדד ארכה ורחבה וכפה מקום תפיסת הכוכין שבתוכה והיה יוצא חוץ על נבה מן הפתח ומניח באויה מקום סוכחין הקברים בתוכה ומציין אותו מקום שלא יכנסו שם כהנים ויאכלו פרהות מפני שפומאה בוקעת ועולה ושאר מקום המערה שלא היו הקברים בנגדה מוחר לעבור על נבה: דיצר בהאי עלמא ליכא. דאינו צריך להניח מפני שרה שלא יכנס: ברמות דיוקני. שרפוחו של אברהם: בדיוקני עצמה. של אדם הראשון. אל תסתכל שנברא בצלם של מעלה: אי בנאה והוא בעינא ליכנס למערה שלו בשביל לציין: אמרה לו בת קול אין את צריך כפרות חתיכונה שאברהם מונח בה כך סרת הפניפיות של אדם לפי שאברהם האדם הגדול באדם הראשון. ולפ"ר המערת המבאה שהיתה כפולה בית ועליה היו הבי קאמרי לר' בנאה כפרת העליונה ששם אברהם כך סרת התחתונה ששם אדם הראשון: דאודרי. דבר העשוי ממוכין צפר שנודרין בו בבגדים. בסתרקי. כרים וכפחות ומצעות עשוין מאודרין: באיסורא. דונות: אולא דביתהו לבי מלכא אמרה לחו עבדא דני לי וכו': אמר להו זרנוקא. עבדא היינו בהמה ששחטו אותה ומפקו ראשה וחשפשפו העור שלה ועשו ממנו נוד לשאוב בו מים מן הבור: הואיל וחבים כולי האי ליתיב אבבא. בחצר השלך: באבולא. על גב השער.

מאגנ"ד

סימן ל תת"ל אדלת האכפ"ת

נ"נ ג"ל בגנאי אדלת האכפ"ת

נ"נ ג"ל בגנאי מפנדנ אוצאו מאזן מ"ז

נ"נ ג"ל בגנאי מאזן דומה לאזן שאינו מאזני מאזנים ומשקלות בגמרא ל"ל בגנאי אבן שאינה של שלמה ואינה של צדק

נ"נ ג"ל בגנאי ל"ל בגנאי ל"ל בגנאי ל

כל דיין דמתקרי לדינא ומפקי מיניה ס'. כגון מס כפר והוליתו ממט כעדים לבל מס מייבוהו קבועה ולא רלה ליקבע ושלם מקום הכי לא מיפסל לדינא: **אנבך** לפקף לחטל. תומר הר"ר מיים לחנכג ולפקף הס מקיים דרפוחה והייט לפפרגוס דלמר (ב"ב ל' כל הכנר (חולין דף קי ושם) לפקף לפפרגוס פיפה ללב דממטע בפרק עכרה יוחנן (קדושין דף ע.) וה"ק הכח מה מקוקין לחנכג ולפקף לריך לנמוחו כשיעור לחטל שהוא רביעים והייט לומר לפרק גיד הנשה (חולין דף לד.ושם) לפקף חייל ממטע שהוא לפפרגוס כדלמר בכרכות דלפפרגוס לין שוחין חלא מי והא דלא מיקיב בכרכות (דף נ"ג ע"ב) גבי ה' דברים שנלמרו בלפפרגוס לריך לנמוחו כשיעור רביעים מקום שלית חוקה לחכוב מה שלוי בשיעור והא דלמר בפרק שמנה שרלים (שבת דף קפ:) ("ולישקליה) עד דקלי לחפקף ממטע דהוה מלה י"ל עד דקלי לשיעור ("שהיה) לחפקף קלמר לי נמי לכלי נמי קרי לחפקף על שם שהוחיס לוחו בלוחו שיעור: **המרזב** לין לו חזקה מרוח לחת. פי' שלם הוא במזרם יכול לומר ל' הנהו במערב לבל לשלוף לגמרי מכ' רוחות לו ולימה דמזחילה הילך יש לה חזקה ולהא כשמיע המרזב נרלם לחת על המזחילה גם המזחילה נריך לוחה ולהגביה רלם לחת ולהגמיך רלם לחתר שלוין שם המרזב ולימי קלמר דמרזב לין לו חזקה והמזחילה יש לה חזקה ולהא לטולם לו יזיז המרזב לם לו יזיז גם המזחילה וי"ל דמ"מ יש לה חזקה לעניו שלין נריך לטולקיה לגמרי ממקומה כמו שנריך לטקור המרזב לי נמי כגון שהמזחילה קלה ולין נבוה לו זה יותר מלד זה דלהשתח לטולם לין נריך לוחה ממקומה חלא לסחום לנד שמסיר ממט המרזב וה"ל יוסף פירש דמרזב שלין לו חזקה מרוח לחת שיוכל להטות רלם המרזב לנד ליפון לו נלד דלוס כשהוא טומח במזרם יש לו חזקה משמי רוחות שלין יכול לדחוקן להסיר נרלם נלד לחת של מזחילה וכעניו זה פירש רביט חננאל שלם המרזב קבוע בחמנע רוח מזרחי יכול בעל החנר לעקרו מן החמנע ולקבטו בשליש הגג לו כרביע וכל לוחה רוח בכל מקום שירלה חבל נרוח מחרם לין יכול לסלקו לפי שיש לו חזקה:

ומזמין (*לדון) **לדינא פסליה**, אלא כל דיין דמתקרי לדין ומפקין מיניה ממונא בדין לאו שמיה דיין", כתבו הכי "ברם סאבי דידודאי אמרי כל דיין דמתקרי לדין ומפקין ממונא בדין לאו שמיה דיין". חזא (ל)(לחריב "בראש כל מתא אנא דם, בראש כל חיין אנא חמר" אלא מעתה: דנפיל מאינרא ומית, ודנפיל מדיקלא ומית, דמא קטליה, וחו מן דדרביה למימת משקו ליה חמרא חיי? אלא הכי בעי למכתב "בראש כל מרעין אנא דם, בראש כל אמון אנא חמר" כתבו הכי "ברם סאבי דידודאי אמרי בראש כל מרעין אנא דם, בראש כל אמון אנא חמר, באתר דלית חמר, חמן מתבעו סמנין". כתיב אפיתחא דקפוטקיא אנפק, אנבך, אנטל, ואיתו אנטל? זהו רביעית של תורה: **מתני'** *"המרזב אין לו חזקה/ישל למקומו חזקה/המזחילה יש לה חזקה/סולם המצרי אין לו חזקה, ולצורי יש לו חזקה/ יחלון המצרית אין לה חזקה, ולצורית יש לה חזקה, איזו היא חלון המצרית? "כל" שאין ראשו של אדם יכול ליכנס לתוכה רבי יהודה אומר אם יש לה מלבן אף על פי שאין ראשו של אדם יכול ליכנס לתוכה הרי זו חזקה: **גמ'** מאי **והמרזב אין לו חזקה ישל למקומו חזקה**? אמר רב יהודה אמר **שמואל** "הכי קאמר המרזב אין לו חזקה מרוח אחת ישל למקומו חזקה משתי רוחות **רבי חנינא** אמר המרזב אין לו חזקה 'שאם היה ארוך מצרו וישל למקומו חזקה שאם בא לעוקרו אינו עוקרו **רבי ירמיה** בן **אבא** אמר 'המרזב אין לו חזקה שאם רוצה לבנות תחתיו בונה ויש למקומו חזקה שאם בא לעוקרו אינו עוקרו

תנן

ומזמין ליה לדינא. שלח כדין וילח מן הדין זכאי: **ומפקין מיניה ממונא כדינא לא שמיה דיין**. דנזלן פסול לדין בשעות הדין בשביל שוחד: **כריש כל מוחא מנא דם**. רלחק לכל המיוחס הוא דם שלין לחם מס שלא ע"י רוב דם שלא הקיז בזמן הרלוי לו: **כריש כל מין מנא תמר**. שהיין מחיה כל קוחיו: **דדריש למימ**. כגון גוסס: **כריש כל מרעין מנא דם**. כל מחלוחי החדם על הדם הס שמחרכה עליו: **כריש כל מסוון מנא תמר**. שלם יפחה יין כהלכה וכרלוי לו יבא לידי חולי: **ממן מתכבן מממנין**. שם מבקשין מממנים לרפוחה שבמקום שלין יין מלויין מחלוחין: **כחיב אפיתחא דקפוטקיא**. מילחא בחנמי נפשה היא ואנב נרלה נפשה ולגמור בני העיר משם כתבו שבשלשה שעות הללו מדה לחת בה ופקק מיכה למקח וממכר שלם התנה למכור לחבירו מלא מדה זו בחזה לטון שיחמר יש שיטור לחד ומקומות מקומות יש: יש שקורין לפקף לו לנטל לו לחנכג וכלחמר בקדושין (דף ב.) ליפתי מר לחנכג ל"ל מי סבי מר לפפרגוס כדלמרי לישקליה לו לחנכל כדקרינהו רבנן: **ועיזופו מנמל**: גמרל קלמר ליה כלומר ולחזה שיעורו של לנטל: **רביעים של תורה**. רביעים הלוג דהייט בילה ומחלה ומשום דלרבעה כוסות של פסח שיעורן ברביעים ומלחו לטן חכמים ממך מן התורה מד' כוסות החמורים במלרים מד' לשוחי גחולה החמורים בפ' והולחתי ("ונחלתי ולקחתי והבחתי) לפיכך קרי ליה רביעיות של תורה וכן רביעיות של יין לגזיר הלכה למשה מסיני וכמסכת גיר (דף לח.) חניא עשר רביעיות הן ממן התורה שיעורן בהך רביעיות והכי נמי לחמרינן (חולין דף קו.) דשיטור לנטל הייט רביעית לחתקין ר' יעקב מנהר פקוד נטלח בח רביעיות: **מתני' ממרזב**. ליטר קטן רביעין לחלוחו לטנוף ורבעין להפכו לכל רלחב שירלה ומרחיק קלוח מים מן הכותל ולטון מרזב=טפה של מים זב דרך שם כדכחיב (יחזקאל מ) כמר מדלי לטון טפה והלכך לין לו חזקה דאיט דבר קבוע ואם החזיק בה בעל הגג ג' שנים ומלה בחיר חבר חבירו שיט יכול לטטון "החזקתי לבעון דלמר מילחא דבקביעותא הוא לח קפיד בעל חבר ושתיק שנתים ושלש: **אבל יש למקומו חזקה**. גמ' מפרש לה: **סמוחילה**. הוא ליטר הגדול מחיק כל תורך הגג ומילחא דקביעות הוא הלכך יש לו חזקה ללח עביד חיכא דשתיק קפיד ומדשתיק חיכא למימר הדין עם המחיק דומיא דכרלה "עגלון" בדמים: **קולם פמלרי**. קטן הוא הלכך לין לו חזקה לבעון דלמר שמבין מיסיר לחבר חבירו אם הוא נפרי חדיר לצד אחד דאיכא למיסר הואיל ואין לו רשות להחזיק בה שלש שנים לאיזה צד שירצה ברשות בעל חבר בעה"ב תלוחו שם ואיחתי שירצה יכול לעכב עליו: ויש לו לסקומו חזקה מב'דרחות. כלומר ואם בעל המרזב מחזירו פעמים לצד זה ופעמים לצד זה ברור שיש לו לסקומו לשפיכת מיסיו חזקה בחבר. איכא דאמר אין לו חזקה בחבר מרחו אחת. בשלא חלה אלא מרזב אחד בראש אחד של ציטר אבל חלה שני מרזבין משני ראשין וחחזירן לחבר חייט משחי רוחותיו וויש לסקומו חזקה.ור'חנינא מחרץ לחתני' אין לו חזקה שיכול בעל חצר לקצר למרזב: שאם בא לבנות. בנין תחת המרזב בונה ומקבל מיסיו כמה שרוצה: ויש למקומו חזקה. שאם בא לעקר שאם רוצה להגביה בניט ולשוקרו למרזב אינו רשאי: תמזחילה

[ג"ל ליה]

[ג"ל וגמלתי ונחלתי ולקחתי וכ"ה במדרש רבה פרשה פ"ח ופי' רש"י פסחים נמ:]

[ג"ל נר"ש מכשירין פ"ג וכ"ן סוף מיחכון ד"ה סר שור שנוף]

[ג"ל שמיית]

[ג"ל וגישקוליה]

[ג"ל נגיעה]

[ג"ל עמו]

רבינו גרשום

בראש כל פוחחא אנא דם. מי שאחוז חרם שאינו מקיו פסחבן חמה. כלומר הכל מיחחת מחמת דם הן: אלא ברים כל פרעין. עיקר חולי מחמת רוב דמין באין. ועיקר רפואה היא הפרזה: אנבך אנפק אנפל. כלומר אותו כלי אפפרגוס ששותין בשחרית משום רפואה היו קורין אותו בלשונם אנפק והייט אנבך וחייט אנפל כלומר שיעורו באותו כלי שנוטלין ממנו לידים. ושיעורו ברביעית של תורה ביצה ומחצה: **פיסקא** המרזב אין לו חזקה. הייט ציטר קטן בפי שתים או שלש אמות שתולין אותו בסוף ציטר גדול כדי שיקלטו מיסיו ברחוק. מן הכותל. וכשתלוי בסוף הציטר גדול (תגליו) יכולין לחחזירו לאותו מרזב לקלח מיסיו או ליפין או לשמאל: ויש למקומו חזקה. פשרש בגמ' מאי קאמר הבי קאמר אין לו חזקה בחבר אם שופכין מיסיו לחבר חבירו אם הוא נפרי חדיר לצד אחד דאיכא למיסר הואיל ואין לו רשות להחזיק בה שלש שנים לאיזה צד שירצה ברשות בעל חצר בעה"ב תלוחו שם ואיחתי שירצה יכול לעכב עליו: ויש לו למקומו חזקה מב'דרחות. כלומר ואם בעל המרזב מחזירו פעמים לצד זה ופעמים לצד זה ברור שיש לו למקומו לשפיכת מיסיו חזקה בחבר. איכא דאמר אין לו חזקה בחבר מרחו אחת. בשלא חלה אלא מרזב אחד בראש אחד של ציטר אבל חלה שני מרזבין משני ראשין וחחזירן לחבר חייט משחי רוחותיו. ויש למקומו חזקה. ור'חנינא מחרץ לחתני' אין לו חזקה שיכול בעל חצר לקצר למרזב: שאם בא לבנות. בנין תחת המרזב בונה ומקבל מיסיו כמה שרוצה: ויש למקומו חזקה. שאם בא לעקר שאם רוצה להגביה בניט ולשוקרו למרזב אינו רשאי: תמזחילה

הגהות הב"ח

(ל) גמ' מוס דהוה כמיב נרלם:

במזוחילה על בני מסקין. לכל מרזב שמעמו על עץ ואין עומין לתוכו על בני ואי"ם ולישלנו במזוחילה עלמה בין על בני לעל עץ וי"ל דניחא ליה במחניתין למשמעינן במרזב דיש למקומו חזקה: והרוח המשלם לו כמהרי יעקב. כמה הין קען והבוסיסם והבום תבוסיסם הין תלמידי חכמים ולח קאמר עליהם "המשם המשלם" חלח הכח היינו עלמעה לפי שלמעה רלוי זה לחם זה והח דמזכיר ר' חוקניה קודם רבי חנמ לחיו במחלוקת לפי שהיה גדול יותר מדחי כדחמר (פירובין דף נג.) לבן של (רחשונים) כפחח [היכל] זה ר' חוקניה וחמר נמי ר' חוקניה בדורו כר"ח בדורו שלח יכלו חביריו לעמוד על סוף דעתו:

למטה מד' יש לו חזקה. ר"ח מפרש דחייבי בחלון מלריכים לעיל (דף נב:) שלוכה שהח דבר קביעות חפיט למטלה מחרבע חמות יש לו חזקה והביח רליה מדקחני לעיל (דף נב:) החלוכה בין מלמעה בין מלמטה ד"ח ומני עלה מלמעה שלח יעמוד וילחה חלמח חפי' למטלה מד' חמות יש לו חזקה כיון דהוי דבר קביעות ואומר רבינו יהונחן קרחה מסם רליה דלחם על פי שהוח יותר מד' חמות לעמוד בחוך לעומד בפנים לח הוי למטלה מחרבע חמות כגון שחוקם מחלוקת בעלייה לי נמי מיירי כגון שיש לו עדים לו שכך:

עד מפח יש לו חזקה ויכול למחות. חפילו בעל הגג בכעל החלר דחין לומר דוקח בעל החלר בכעל הגג לכל בעל הגג בכעל החלר לח יכול למחות דהח קחני בסיפח פחות מפחח חין יכול למחות ומפרש רב חוחח היינו בעל הגג בכעל החלר חבל בעל החלר בכעל הגג יכול למחות בעל כרחך בסיפח חפילו בעל הגג יכול למחות בכעל החלר וטעמח דבסיפח יכול למלום דברים גדולים המכבידים על הכותל לו מס יניח עליו כלי מלח מיס ויסבך ויתקלקל הכותל ובעל החלר יכול למחות משום היזק רליה ולמחי דס"ד בגמרל למימר לדב יהודה ליח ליה היזק רליה מכל מקום כשיעים כלי מלח מיס פעמים סיפול וטעמח כל החלר ופעמים סיפול על רלם בעל החלר ומיירי חוך ג' לבל לחר שהחזיק חין יכול למחות בעל החלר בכעל הגג ועוד יש לפרש דדוקח לחר ג' חיירי ויכול למחות בכל הגג בכעל החלר ולח מטעם דפריטים חלח משום דיש לו חשמיש לבעל הגג על הזיז רולה להשממש בו כל שעה ולח יניח לם בעל החלר להשממש בו לבל בחוך ג' חלח החזיק חין יכול למחות בכעל החלר לבל בעל החלר בכעל הגג יכול למחות והיי כמו לרב הונח בפחות מפחח והח דמפליג בין סיפח לפחות הח בהח חלים דבסיפח דמהני ליה חזקה יכול למחות בכעל החלר לבל בפחות מסיפח דלח הויח חזקה חין יכול למחות:

ואפילו חנן **המזוחילה** יש לה **חזקה** בשלמא למאן דאמר הגך תרתי שפיר אלא למאן דאמר ישאם רלה לבנות תרתי בונה מאי נפקא ליה מינה? הבא במזוחילה של בנין עסקינן דאמר ליה לא ניחא לי דתיתרע אשיחאי אמר רב יהודה אמר שמואל *ציונר המקלח מים לחצר חברו ובא בעל הגג לסותמו, בעל החצר מעבב עליו דאמר ליה כי היכי דאת קנית לך חצר דידי למשדא ביה מיא לדידי נמי קני לי מיא דאינהר אויחמר רבי אושעיא אמר מעכב ר' חמא אמר אינו מעכב *אול שיילי לרבי ביסא אמר להו מעכב *קרי עליה רמי בר חמא °ורחם המשולש לא במדרה ינחק זה רבי אושעיא בנו של רבי חמא בנו של רבי ביסא: סולם המצרי אין לו חזקה: "היכי דמי סולם המצרי? אמרי דבי ר' ינאי כל שאין לו ארבעה חוזקין: חלון המצרית אין לה חזקה כו': מאי שנא גבי סולם דלא מפרש ומאי שנא גבי חלון דמפרש? משום דקא בעי איפלוגי רבי יהודה בסיפא אמר רבי יהודה למטה מד' אמות יש לו חזקה ויכול למחות למעלה מארבע אמות אין לו חזקה ואינו יכול למחות רבי אלעזר אמר אפילו למעלה מארבע אמות אין לו חזקה ויכול למחות, *לימא בכופין על מדת סדום קא מיפלגי רבי סבר כופין ורבי סבר אין כופין? לא, דכולי עלמא כופין ושאני הבא דאמר ליה כמיין דמחבת שקישיפא תוחך וקיימת וקא חזית דהוא דאתא לקמיה דר' אמי שדריה לקמיה דרבי אבא בר ממל אמר ליה עביד ליה כרבי אילעא, אמר שמואל יולאורה אפי' כל שהוא יש לו חזקה: **מתני'** יהזיז עד טפח יש לו חזקה ויכול

יוכול

אמות דר' וירא סבר כופין שלא יעכב ולהכי קאמר שאין יכול למחות ור' אילעא סבר יכול למחות קסבר דאין כופין: דכולי עלמא. ואפי' ר' אילעא אמר דיכול למחות: אי הכי אמאי אמר דיכול למחות. דאמר ליה ויסיין דמחבת מידי תוחך עד דקיימת לחדי חלון והזית מינחי ותסחבל כלום מה שבחצירי: תחוא דאתא לקמיה דר' אמי. שהיה לו חלון בחצר חבירו למעלה מד' אמות: כר' אילעא. דאין לו חזקה ויכול למחות: אמר שמואל ולאורתא אפי' כל שהוא הרי זו חזקה. כלומר אם פתח חלון בחצר חבירו למעלה מד' אמות ובמשך לצורך אורח בפני חבירו ולא מיחה אפי' כל שהוא ראש אחד נכנס בו ואע"פ שאין לו מלבן היום אחר חזקה ואין יכול בעל חצר למחותה ולא להאפיל עליו: פיסקא הזיז עד טפח. שאם יש לו לאדם זיז יוצא מכותלו לחצר חבירו עד טפח יש לו חזקה בחצר בשיעור טפח. שאלמלא שיש לו חזקה בחצר לא היה מניחו להעציא בה זיז בשיעור טפח: פפני שיכול למחות

רבינו גרשום

המזוחילה. היינו צנור גדול שמוגח בנגד כל הבית אם מקלחת מים לחצר חבירו יש לו חזקה לפי שהיא נדולה: בשלמא להני תרי לישני קאמר שפיר. דלמרוב אין לו חזקה מרוח אחת ושאם היח אורך מקצרו משא"כ במזוחילה שיש לה חזקה: אלא לס"ד שאם בא לבנות תוחיחו. של מרוב: מאי נפקא ליה מינה. לבעל המזוחילה והלא מקבל הוח מימיו שלו בחוך של בנין: והא במזוחילה של בנין. שעשויה מן אבנים ומן סיד עסקינן דאמר ליה בעל המזוחילה לא ניחא לי דיתיתרע אשיחאי. שאם יגיע בניגר למזוחילה יקלקל אותה. ואם לא יהיה ריוח לפים לקלח ולנאות ישחוחו שם במזוחילה ויקלקלו הכותל: לדידי קני לי ממיא דאינהר. לקבלן ולעשות סוחן צורכי: דבי אושעיא אמר מעכב. לו שלא למחחו זה: ר' אושעיא שאמר דמעכב כמו שאמר ר' ביסא וקיימו שהוא שלישי לו: שאין לו ד' ואוקמ. פשלחת: אין לו חזקה: אם יש לו מלבן בחצר חבירו כמו שפח מחחיחה שמשמש בחצר: ס"ש נבי סולם דלא קפסדא. בסחני' איחו סולם: ר' ירא אסר ארר' יהודה דאמרי' קאי ואסר לבעה מד' אמות אי איכא ונלך בחצר חבירו יש לו חזקה ויכול למחות משום היזק ראיה ואי לא פיחה יש לו חזקה: ואי למעלה מד' אמות קאי. דליכא היזק ראיה אין לו חזקה מפני שאין יכול למחות האי הואיל ולא סיים ליה הלכך אין לו חזקה מפני שאין יכול למחות לבך שחק אבל לא מחיל: ור' אילעא אסר אפי' למעלה מד' אמות אין לו חזקה. לבך שחיק דלא סיים ליה. ויכול למחות ולעבב לו מחי שירצה: בטפין על פרת מרום. דבר שאין מזיק לו ומפיל לחבירו כגון חלון למעלה מד'

ואפילו כעל החצר בכעל הגג אין יכול למחות. תע"ג דגבי זיז [לעיל] החלון דיוקא לרשות הרבים לא קרינן במסכת עירובין (דף נח:) להניח עליו אלא כלים הנכנסים מעט מעט דלמא נפיל ואתי לתחויי והכא לא חיישינן שמא יפול על רחבו של בעל החצר שהיה עומד כל שעה שהוא זיז ת"ש הסח לו לחצר אלא להניח עליו לכל הכא לחייבי למיתלי ביה דכבר החלו לא חיישינן לנפילה ות"ח והיתר יכול בעל הגג להסתמך בזיז והא דאיכא מעקה דאמר בפ"ק (לעיל כ:) גג הסמוך לחצר חברו עושה לו מעקה גבוה מרבע אמות וי"ל כגון דהזיז בקרן זוית בסוף המעקה:

מאי חיריא לחצר השותפין

מתוך פירושו שהוא בתוספת חצר וקשה לר"י לפירושו מדמסיק בתר הכי הלא חפילו לחצר השותפין דאמר ליה סוף סוף כעיא לאיסטוטי מינאי מעמע שהוא סותף וגרסה לר"י לפרש מאי חיריא לחצר השותפין שהוא מזיק לו משני מקומות חפילו לחצר חבירו שהיו מזיק לו הלא מכחן אמי ולפי' קשה לרבינ"ח דת"ק דאמר קאמר עד הלידע הוא כעיא ט' הוא ליה למימר קא משמע לן דבשני מקומות לא מציעא לאיסטוטי מיכך וגרסה לי דמעיקרא דפריך מאי חיריא לא סלקא דעתיה שיש לו שותפות בחצר: **בבית** לא כעיא לאיסטוטי מיכך.

פירוש כשהחזיק בבית חבל פירוש אמר ספ"ה כשאני בבית אין נראה לרשב"ם דהשתא נמי לא כעי לאיסטוטי בשמשים הבית דהא הלי מתן חפחת חיכו לא כעיא דפחח ולא כעיא כנגד החלון להא הנן (נקמן דף ס.) אין פותחין מתן כנגד החלון ט':

לקח

לפני רבי חייא אמר יגעת ופתחת (ס) יגע ומצאת, אמר רב נחמן ולשמואל

ויבול למחות. כלומר הכא להאי זיז שפחח בשחלה לחצר חבירו יכול למחוק בו בעל חצר שלא למלחות לויר חבירו ולא לחמרינן זה נהנה וזה היו מסר דוודאי ליכא מסרון כדלחמרינן בגמרא גבי זיז פחות מטפח דמנו דמשמע בעל הגג בזיז רוחה בחצר ולייכא ליזיק:

פחות מטפח אין לו מוקף. שאם ירצה בעל החצר לבנות שם בונה מקום שלא קפיד דבניר מטפח לא חשיב: **ואינו יכול למחות.** בגמרא מפרש מי היו יכול למחות כמי: ויו. הוא כעין נסר או ריחם קורה הבולט מן העלייה למוץ ורצוי לחלות בו חפיזו: **גמ' מאי קאמר.** דמשמע דהכי קאמר שאם החזיק בהשלחת זיז חרוך טפח יכול להוציא כמו כן זיז חרבעה דכיון דהחזיק בזיז טפח החזיק כמי בחרבעה **ומילתא** בלא טעמא הוא שאם נחרלה לו בעל החלר בטפח לא נחרלה לו בחרבעה: **כלי קאמר החזיק.** כזיז שהוא רוחב טפח בחוך ד' טפחים בולט מן הכותל למוץ החזיק כמי בזיז שהוא רחב כד' על ד' חוכך דכיון להניח לו חוכך על מקום המוב נחרלה לו כמי ברחבו דאין מקום המוב בפחות מד' על ד' והוא הדין שאם החזיק ברחב טפח במשך עשרה לא החזיק כי אם ברחב ד' לבע ברחב ג' אלא שהחזיק ברחב טפח במשך ג' לא החזיק ברחב ולא יותר: **אמר רב כוגא לא שנו.** דאין יכול למחות: **אלא בעל פנג.** שהוא בעל הזיז: **בבעל כחלר.** דאיט יכול למחות בו ומוכר לא חשכחת בזיז שלי דמה הפסיד בעל הגג הלא כשיסתלק בעל החלר ויחלה כזיז חפליו לא ירלחנו לבעל הגג שהרי הוא מחמין לו וליכא היזק רלויה ואי משום דממלא מקום הזיז שעכשיו אין יכול בעל הגג לחלוש בו חפליו, להא לא חיישינן דכיון דאין לו

חזקה ויכול זה בעל חלר לחחכן בזיז שם יסחרך, כל שכן שיסחמך בו כשעודנו חלוי בחויר שלו שלי נמי הכי קאמרה מחכי אין לו חזקה לבעל הגג וגם אין יכול למחות בעל החלר שם בח לקבוע זיזין שמוך לכחלו דהא ליכא היזק רלויה: **אבל בעל כחלר.** יכול למחות בעל הגג שלא יועיל זיז פחות מטפח בחחלה שי שיסחמך בזיז שהועיל כבר מפני שהוא עליון וכשיבוא להסתמך ירלה בעליה זו בחלר וליכא היזק רלויה: **ורב יהודה אומר כו'.** בעל הגג לבעל החלר "נשום חסמיס לא חזי לי החי זיז כל שהוא" שחלך ותעמוד עליו ותרלה בחיירך בעליה זו ולא חזי חלא למחלי כי חפלי וכשחרלה לחלות מהדרנא לחפלי ותוציט זרועי ותחלה דכיון דיכולי לחלות בחזרת פניס שם לסחכל בחיירך **לְהַצִּיץ בְּחַפְּסֵי בַּגְּגֵךְ** והלכך ליכא היזק רלויה **וְכַב הַגַּגָּה** [ת"ל] "זיסיין דבעיחם ליפול מן הגג כשחעמוד בשפח הגג ומקום לחלות דבר על זיזו ולא חהלה לחפך ולא מקום מלהסחכל בחיירי **וְלֹא לְהַצִּיץ בְּחַפְּסֵי בַּגְּגֵךְ** דחפלו כי לא בעיחם חטעון כך ותחמר מחמם כיעמותא לא חהלרנא לחפלי **והלכך.** ליכא היזק רלויה: **מתני'** **לא יפחח מרפס חלונותיו לחצר.** זיס לו בשותפות מקום היזק וכל שכן לחצר חבירו כדחמרינן בגמרא: **נקב כיס בחלר חחרת.** המחוך לזה החלר: **לא יפחחנו לחלר השותפין.** דחלע"ג דיס לו חלק בחלר חיט יכול לנעוח עליהם לחכמחין: **לא יפחחנו.** שהרי הוסיף דיורין בחלר ומטריח על בעלי החלר שמרבה עליהן דיורין וכדחמרינן בגמרא חלא חוסיף על ביתו חלא חולקה לבניס שהרי כל ביתו יכול למלוח חכמחין שם יולה: **גמ' מאי חיריא לחלר השותפין.** (ר"ח) כמי לחסור להזיקן והלכך חפילו לחלר חבירו כמי לא: **אבל לחלר השותפין.** מחבירו בחלר חבירו ובכולהו גמ' לא חיישינן דכיון דחזקה בחלר חבירו חזקה בכולו ולא חיישינן שמא יפרוץ פחחים חדשים בחלר השותפין דחזקה בכולו חזקה: **בנה עליה על גבי ביתו לא יפחחנה לחצר השותפין אלא אם רצה בונה את החדר לפנים מביתו ובונה עליה על גבי ביתו ופותחה לחוך ביתו: גמ' מאי אירייא לחצר השותפין אפילו לחצר חבירו נמי לא?** לא מיבעיא קאמר: לא מיבעיא לחצר חבירו דלא אבל לחצר השותפין דא"ל סוף סוף הא קא בעית אצטנועי מינאי בחצר קא משמע לן דאמר ליה "על האידנא בחצר הוה בעינא אצטנועי מינך, השתא אפי' בבית נמי בעינא אצטנועי מינך. ת"ר מעשה באדם אחד שפתח חלונו לחצר השותפין ובא לפני ר' ישמעאל בר רבי יוסי אמר לו החזקת בני החזקת, ובא

חזקה ויכול זה בעל חלר לחחכן בזיז שם יסחרך, כל שכן שיסחמך בו כשעודנו חלוי בחויר שלו שלי נמי הכי קאמרה מחכי אין לו חזקה לבעל הגג וגם אין יכול למחות בעל החלר שם בח לקבוע זיזין שמוך לכחלו דהא ליכא היזק רלויה: **אבל בעל כחלר.** יכול למחות בעל הגג שלא יועיל זיז פחות מטפח בחחלה שי שיסחמך בזיז שהועיל כבר מפני שהוא עליון וכשיבוא להסתמך ירלה בעליה זו בחלר וליכא היזק רלויה: **ורב יהודה אומר כו'.** בעל הגג לבעל החלר "נשום חסמיס לא חזי לי החי זיז כל שהוא" שחלך ותעמוד עליו ותרלה בחיירך בעליה זו ולא חזי חלא למחלי כי חפלי וכשחרלה לחלות מהדרנא לחפלי ותוציט זרועי ותחלה דכיון דיכולי לחלות בחזרת פניס שם לסחכל בחיירך **לְהַצִּיץ בְּחַפְּסֵי בַּגְּגֵךְ** והלכך ליכא היזק רלויה **וְכַב הַגַּגָּה** [ת"ל] "זיסיין דבעיחם ליפול מן הגג כשחעמוד בשפח הגג ומקום לחלות דבר על זיזו ולא חהלה לחפך ולא מקום מלהסחכל בחיירי **וְלֹא לְהַצִּיץ בְּחַפְּסֵי בַּגְּגֵךְ** דחפלו כי לא בעיחם חטעון כך ותחמר מחמם כיעמותא לא חהלרנא לחפלי **והלכך.** ליכא היזק רלויה: **מתני'** **לא יפחח מרפס חלונותיו לחצר.** זיס לו בשותפות מקום היזק וכל שכן לחצר חבירו כדחמרינן בגמרא: **נקב כיס בחלר חחרת.** המחוך לזה החלר: **לא יפחחנו לחלר השותפין.** דחלע"ג דיס לו חלק בחלר חיט יכול לנעוח עליהם לחכמחין: **לא יפחחנו.** שהרי הוסיף דיורין בחלר ומטריח על בעלי החלר שמרבה עליהן דיורין וכדחמרינן בגמרא חלא חוסיף על ביתו חלא חולקה לבניס שהרי כל ביתו יכול למלוח חכמחין שם יולה: **גמ' מאי חיריא לחלר השותפין.** (ר"ח) כמי לחסור להזיקן והלכך חפילו לחלר חבירו כמי לא: **אבל לחלר השותפין.** מחבירו בחלר חבירו ובכולהו גמ' לא חיישינן דכיון דחזקה בחלר חבירו חזקה בכולו ולא חיישינן שמא יפרוץ פחחים חדשים בחלר השותפין דחזקה בכולו חזקה: **בנה עליה על גבי ביתו לא יפחחנה לחצר השותפין אלא אם רצה בונה את החדר לפנים מביתו ובונה עליה על גבי ביתו ופותחה לחוך ביתו: גמ' מאי אירייא לחצר השותפין אפילו לחצר חבירו נמי לא?** לא מיבעיא קאמר: לא מיבעיא לחצר חבירו דלא אבל לחצר השותפין דא"ל סוף סוף הא קא בעית אצטנועי מינאי בחצר קא משמע לן דאמר ליה "על האידנא בחצר הוה בעינא אצטנועי מינך, השתא אפי' בבית נמי בעינא אצטנועי מינך. ת"ר מעשה באדם אחד שפתח חלונו לחצר השותפין ובא לפני ר' ישמעאל בר רבי יוסי אמר לו החזקת בני החזקת, ובא

לקח

לפני רבי חייא אמר יגעת ופתחת (ס) יגע ומצאת, אמר רב נחמן ולשמואל

רבינו גרשום

לחחות. ולעכב חדם בחבירו שלא יוציא בחבירו זיז פחח ואם פחות מטפח הוא חין לו חזקה בחצר שאינו חשוב. ואין יכול לחחות בידו בעל החצר שלא יוציא בחבירו פחות מטפח שכיון שאין לו חזקה בכך מאי איכפת ליה: הכי קאמר. החזיק בטפח שיש לו בחצר חבירו ויו רחב טפח ובמשך ארבו ד' יש לו חזקה בחצר ברחב ד' כנגד חורך כל הכותל שכיון שלא מיחה בו בעל חצר בזיז חשוב כזה בידוע שיש לו חזקה בחצר כנגד כל הכותל ברחב אחחו זיז לא שנו. שאין יכול למחות אלא בעל הגג בבעל חצר שאין יכול בעל הגג לעכב לבעל החצר שלא ישים בחור שבכותלו זיז פחות מטפח אם הוא צריך לו שכבר אין לו חזקה: אבל בעל חצר בבעל חגג יכול למחות. שלא יוציא זיז פחות מטפח בחצירו בכותלו: מר סבר. רב הונא: שפיר חזקה. לחכי משכב בעל חצר שאנב שישהה מראש ננו וישתמש באותו זיז פחות מטפח שיקשור בו חבל או יחלה עליו [יסחכל] כלום מסנו בחצר ור"י סבר לאו שפיר דאמר ליה בעל הגג לבעל חצר לחשמיש לא חזי הוא זיז פחות מטפח שאין ראוי לעמוד עליו ולא חזי אלא למיחלי ביה שום חפץ: כי חלינא ביה מידי מהדרנא אפאי וחלינא. ולא אסחכל בחצירך: ואידך. בעל חצר אבר ויסניך בעיחה שלא יהא חלוי או קשור בזיז יפה ומעייגת ואנב הכי חסחכל בחצירו: פיסקא לא יפחח אדם חלונותיו לחצר חכוחחפין. בחצר

שיש לו שותפות בה אם אין לשאר שותפין שם חלונות: אפי' לחצר חבירו. של יחיד אין רשאי לפחוח משום היזק ראיה: לא מבעיא לחצר חבירו דלא. משום דאין לו חלק בה: אבל לחצר שותפין. שיש לו חלק בה הא מצי אמר ליה טוף טוף רא בעיח אינטנועי מינאי כשאני נכנס ויוצא בחצר כך הצנע עצמך כשחלוניהי פחוחין: קס"ל. דמצי א"ל השוחף עד חאיגנא קורם פחיחת החלונות כשאחה בחצר הייחי צריך להצנע ממך וכשהיית בבית לא הייחי צריך להצנע. עכשיו אפי' כשאחה בבית צריך אני להצנע ממך בחצר מפני חלונותיך: שפחח. לחצר השותפין ולא מידע ושוב מיחא: לך יגע ומצאת. שאין חזקה עד ג' שנים: אמר רב נחמן ולשמואל

הגהות הב"ח

(ס) גמ' ופחחת לך יגע: (ב) רשב"ם ד"ה מאי חיריא וכו' אפי' יחיד וכו' ותיכף לקיש נמי כ"ל ותיכף לקיש נמחק: (ג) ד"ה אפל וכו' כיון וכי הויא כניעא וכו': (ד) בא"ד כשאחה בניח נמי כניעא:

[לעיל כ:]

[לעיל נב ריש]

ונפתחו. אם החזיק בחלון ג' שנים בחלר השופתין וכח חביבו ופתחו שבנה כנגדו והוא שתפס, להלחר הויה חזקה. לזה השופתים שלח יפתח עוד חביבו אלא ברשותו, וחזקת ג' שנים שהיה חלוט פתוח היה כלוס מחחר שתפס כשפחחו זה: **שאין אדם עושי שפותחין לורו בפניו ושופק.** ומהפחק לורויי לורי ליה דשלח כדין החזיק מעיקרא: **שמרכב עליכן אם הדרך.** שרוב בני אדם יולחין ובוכסין עכשיו בחלר יותר מבפחלה ועיקר כדמעיקרא: **ופלח מרכב עליכן אם הדרך.** בכניו עלייה זו שלא היפה אם קודם לכן והוא מבנים לעלוה דיורין לבר דיורין שבניהו חורה אור

יולסחום לאלחר הוי חזקה שאין אדם עשוי שפותחים אורו בפניו ושותק: לקח בית בחצר אחרת לא יפחחנו לחצר השותפין: מאי טעמא? מפני שמרבה עליהם את הדרך אימא סיפא אלא אם רצה בונה את החדר לפנים ומביחהו ובונה עליה על גבי ביתו והלא מרבה עליו את הדרך? אמר רב הונא במאי שחלקו (ה) בשנים ומאי עליה אפחאי: **מתני'** לא יפחח אדם להצר השותפין פחח בנגד פחח, וחלון בנגד חלון, לא יעשנו גדול, אחר לא יעשנו שנים, אבל פותח הוא לרחב פחח בנגד פחח, וחלון בנגד חלון, היה קטן עושה אותו גדול, ואחר עושה אותו שנים: **גמ'** מנהני מילי? א"ר יוחנן דאמר קרא (ישעיה ס) וישא בלעם את עיניו וירא את ישראל שוכן לשבטיו' מה ראה? ראה שאין פחחי אהליהם מכוונין זה לזה, אמר ראוין הללו שתשרה עליהם שבינה: היה קטן לא יעשנו גדול: סבר רמי בר חמא למימר בר ר' לא לישייה בר חמניא דקא שקיל חמניא בחצר אבל בר חחתי לישייה בר ארבעה שפיר דמי א"ל רבא (ה) מצי א"ל בפיתחא זוטרא מצינא לאצטנועי מינך בפיתחא רבה לא מצינא אצטנועי מינך': אחר לא יעשנו שנים: סבר רמי בר חמא למימר בר ארבעי לא לישוייה תרי בני תרתי תרתי דקא שקיל חמני בחצר אבל בר חמני לישוייה בני ארבעי ארבעי שפיר דמי, א"ל רבא: מצי אמר ליה 'בחר פיתחא מצינא אצטנועי מינך בתרי לא מצינא אצטנועי מינך': אבל פותח הוא לרה"ר פחח בנגד פחח: דא"ל 'סוף סוף הא בעית אצטנועי מבני רה"ר': **מתני'** *אין עושין חלל תחת רה"ר בורות שיחין ומערות, ר"א מתיר כדי שתהא עגלה מהלכת ומטעונה אבנים. אין מציאין זיזין וגזוזטראות לרה"ר, אלא, אם רצה בונה לתוך שלו ומוציא. *לקח חצר ובה זיזין וגזוזטראות הרי הן בחזקתו: **גמ'** *ורבנן *יומין דמפחית ולאו אדעתיה: אין מוציאין זיזין וגזוזטראות וכו': ר' אמי הוה ליה זיזא דהוה נפיק למבואה ואהדר נברא נמי הוה ליה זיזא דהוה מפיק לגדר* (הוו קא מעכבי עלייהו בני רה"ר) אתא לקמיה דר' אמי א"ל זיל קוץ אמר ליה והא מר נמי אית ליה (ג) דידי למבואה מפיק, בני מבואה מחלין גבאי דידך לרשות הרבים מפיק, מאן מחיל גבך: ר' ינאי הוה ליה אילן הנוטה לרשות הרבים, הוה אהדר נברא דהוה ליה נמי אילן הנוטה לרשות הרבים הוו קא מעכבי עילויה, אתא לקמיה דר' ינאי, א"ל זיל

לקח בית בחצר אחרת לא יפחחנה לחצר השופתין. פירוש לפילו לבילו כדי (ו) שלא יכנס ממנו לחצר השופתין: **ראוין** הללו שתשרה שכינה עליהם. מפיקיה דקרא דדרים דכתיב ותהי עליו רוח אלהים: נפלה

לעיל כו: **מתני'** לא יפתח אדם לחצר השופתין. לפילו היכא דיש לו חזקה: **מלון כנגד חלון.** שלא מצאו ירחיק זה שלא כנגד זה ושעה מצוי לניעות כולה מתני' מפרש בגמ': **גמ'** וי"ו **מם ישראל שוכן.** כלאה היללך שובבים **ונפיכך חמך מה טובו אהליך וגו'** שלין פחחי אהליהם מכוונים ומחבה ישראל בחצר השופתין דמי שלא היה ר"ה חצר במחבה לויה כדאמרינן בסמ' שכח (דף נה:) **:אמר רפרם בלנן בר'.** מדכתיב התם מה טובו אהליך קדייק: **סבר רמי בר חמא למימר.** דאמי דקאמי היה קטן לא יעשנו גדול דלי הוה פחח בר ד' אמות ליכא לא ירחיבנו לי' אמות דקאמרינן בפרק לחמן (לעיל ג.) החלר דקאקיל החתח אמני אמות בחלר כנגד כל הפחח בחוך חלרכע אמות רחוק מן הפחח כדאמרינן בפרק לחמן (לעיל ג.) היה רחב שמנה טופח שמנה אמות בחוך החלר כנגד רוחב כל הפחח ולילו מעיקרא לא הוה שקיל חלא חלרכע אמות **לבל לניעותא** דלרבני כדאמרי' נותן לכל פחח חלרכע אמות: **ליישוייה בר מרבני.** להחתח אמי לא שקיל חלא חמני בחלר כמעיקרא ולאלטנועי אמי לא חייסינן דמה לי ח' אמות בחלר: **ליישוייה בר חלוקות לב'.** פחחים בשני מקומות מ"מ ח' אמות יש לו פטורות לחלר: **כחד פיחחא מינה לאלטנועי.** ס"א להחתמם שלא כנגדו אבל בשני פחחים לא מינה לאלטנועי כל כך **דאפי' אם החחד נעול הבני חביה יהיה פחוח: סוף סוף הא בעיט מלטנועי מבני רה"ר.** שרואין בביחך דרך פחח הבית ורוכבי סוסים וגמלים רואין בחוך (ד) אלטנועי: **מחתי' אין עושין אלא** מה שרואין בחוך ביחו ולילו לא בורות שיחין ומערות: **ר"א מתיר.** אלא סיכסהו כיסוי חזק כדי שתהא עגלה מהלכת **דר"ל חול בחר הבחח** ולא חייס לעמת היום ולמחר יכלה הכיסוי ויפול והכי אמרינן בגבא קמא (דף נב:): **זיזין.** קורות קטנות: **גזוזטראות.** קורות גדולות הכולטות מן הבית לחוץ ולילה בהם בני רה"ר והלכך אין מוליחין להת כל בני רה"ר ליתכנו גביה לוימחו: **בונה לתוך קרקע שלו.** אם כותלו ומניח מקרקעו לחוץ כשיעור הולאת זיזין ומוליא: **וכח זיזין וגזוזטראות.** הכולטות לרשות הרבים: **הרי זו בחזקתו.** דטעניק לנוקח ואומרים לימור 'כוכ לחוך שלו היה' לבל המוכרה לו שהוליא הזיזין הוא היה נריך להביא עדים שכבר לחוך שלו אז מיטען שי חזקה החזקתי וכנסתי לחוך לי להויא לה חזקה שיש עמה טענה לבל נוקח לא נריך להביא למיטען מידי אלא 'בך לקחתיה' ול"ל לטעון היאך הוליא המוכר את הזיזין לחוץ לרה"ר לטוענין ליורם וטוענין לנוקח: **גמ'** ורבנן. דלחמרי סברי לה חזלינן בתר השתח וחיישינן משום דזימנין דמחליא ממוכו ויפחות ולאו אדעתיה דטוכר ברה"ר ויעבור ויפול: **מפיק למבואה.** מוליא (ה) (למבוחה) והמבוי=מקום הלוך לל בני החלירות הוא: **הוו מעכבי עילויה בני רה"ר.** שטופיו מזיקין לגמל וכוכבו:

זיל

הגהות הב"ח

(ה) גמ' שלחן לשנים: (ב) שם מר נמי אית ליה ת"ל דידי: (ג) רשב"ם ד"ה סבר וכו' מלטנועי ומי מפחח גדול: (ד) ר"ח סוף וכו' מלומחין הם ד"ה: (ה) ד"ה מפיק וכו' מוליח למבוי וכמבוי מקום: (ו) תוס' ד"ה לקח בית וכו' כדי שיכנס בלי' ויוכח שלח ממנו:

פתוחים: אבל בר חרי (פסחה נכ"י) אמות. לישוייה בר ארבע אמות (פסחה נכ"י) רוחב שפיר דמי דסוף סוף לא שקיל אלא ד' אמות ככל פחח שהוא פחות מד' אמות (פסחה נכ"י). ואם הפחח פחות מד' אמות לכל פחח יש לו ד' אמות ושהוא בו ח' אע"פ שלא נחלק לשנים יש ח' אמות: אבל בר חמני. שיש לו ח' אמות לישוייה חרי פחחים שפיר דמי דסוף סוף לא שקיל אלא ח' אמות בחצר ברמפיקרא: **פיחחא מצינא דאיצטנועי מינך** שאני משחשש כשהוא נעול: בחרי פחחי לא מצינא איצטנועי. שכשהאחד נעול הכני הכני פחוח: אבל פותח הוא לרה"ר פחח בנגד פחח דא"ל סוף סוף לא שקיל אלא ח' אמות בחצר ברמפיקרא: מצי אמר ליה. בחר בני הדרי דליפחלי ליה: לקח חצר ובה זיזין וגזוזטראות שיוצאין לרה"ר הרי הן בחזקתה ואין צריך לקוץ: מחלין לי בני מבואה. דיחידים נינוע ומצי מחלי: **הוו מעכבי עילויה.** בני רה"ר שנוטעין מזיקין לגמל וכוכבו:

ס) נרחה דהחם ליון על בגמ' דסבר רמי בר חמח למימר דבר ד' לח ליישוייה בר חמניח דקח שקיל וכו'.

נפלה לו מזוז ובזוזא לזוזא. הסמ"ק ס"ל דבית שבנה בזמן שבהמ"ק קיים ונפלה מזוז ובזוזא וכשלקח מגר המסוידת הרי זו בחזקתה דכל זמן שהיית קיימת יש לו לתלות שבחיתר עשה בזמן שבהמ"ק קיים לכל כשנפלה תלינן שבחיסור נעשית לאחר מורכן ומ"ה פריך מרב הונא דאמר חמתי מחוך ובזוזא מזוזא דנפלה לית לן למיתלי שבחיסור הוליח ומשני לישנא אחרינא שמתי דתפי' ולית נמי בהיתר כי נפלה לחסור לבעה ולסייד: **מזים** לו בשמה [וכו']. שמקו. ול"ת למתי לן להכרו לתפסר כמי בורות דפסולין לניסוך כדמסתמע בסוכה (דף מח.) ואומר ר"י דדבר הוי ממין שעושין בו ניסוך מקיב כמו דבר עלמו דמי לו הכי תקנה דיסתו יין מבושל דפסול לנסכים ואין להקשות לתפסר כמי פומים ויין תפומים גלת היו יכולין לסבול (ג) גלת לסתות בלת מים: **דין** הוא שנגזור על עלמנו גלת ליסת נסים. תימה הכתיב פרו ורבו ומלא על פומן שכבר קיימו פריה ורביה קלמר והיינו זלנו על מברהם כלה גלת יוליד גלת בן וכת: **מוטב** שיהיו שוגגין ואל יהיו מזידין. ק"ק שלחן יכול לם יקבלו בשמתה בהן לם לו לריך למתות בדמומה בפ' במה[בהמה] (שבת דף נה. וסם ד"ה ומע"ג) דלמרה מדת הדין (ג) לם לפניך גלוי לפניהם מי גלוי ועטנטו מבל ק"ק שלא יודעים בכירור גלת יקבלו ממריגן מוטב שיהיו שוגגין וכו' ב):

הדרן עלך חזקת הבתים

חתר ובנה אותה? איסורא שאני (ת"ר ג) לא יסוד אדם את ביתו בסיד ואם עירב בו חול את הבן מותר. ר"י אומר עירב בו חול הרי זה מרכסיד ואסור, תבן מותר ת"ר ד) כשחרב הבית בשניה דרו פרושין בישראל שלא לאכול בשר ושלא לשתות יין, נטפל להן ר' יהושע אמר להן בני מפני מה אי אתם אוכלין בשר ואין אתם שותין יין? אמרו לו נאכל בשר שממנו מקריבין על גבי מזבח ועכשיו בטל, נשתה יין שמנסכין על גבי המזבח ועכשיו בטל? אמר להם א"כ לחם לא נאכל שכבר בטלו מנחות? אפשר בפירות, פירות לא נאכל שכבר בטלו בכורים? אפשר בפירות אחרים, מים לא נשתה שכבר בטל ניסוך המים? שתקו, אמר להן בני בואו ואומר לכם: שלא להתאבל כל עיקר, אי אפשר שכבר נגזרה גזרה ולהתאבל יותר מדאי, אי אפשר (ה) שאין גוזרין גזירה על הצבור אא"כ רוב צבור יכולין לעמוד בה דכתיב (ו) במארה אתם נארים ואותי אתם קובעים הגוי כולו אלא כך אמרו חכמים (ו) סר אדם את ביתו ומשייר בו דבר מועט כמה אמר רב יוסף (ו) אמה על אמה אמר רב חסדא (ו) כנגד הפתח, עושה אדם כל צרכי סעודה ומשייר דבר מועט מאי היא? אמר רב פפא כסא דהרסנא, עושה אשה כל צרכי שבת ומשיירת דבר מועט מאי היא? אמר רב בת צדעא שנאמר (ו) אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני תדבק לשוני לחכי וגו' מאי על ראש שמחתי? אמר רב יצחק זה אפר מקלה שבראש חתנים א"ל רב פפא לאביי (ו) היכא מנח להו? (ו) במקום תפילין ח) שנאמר (ו) לשום לאבלי ציון לתת להם פאר תחת אפר (ו) וכל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה שנאמר (ו) שמחו את ירושלים וגו' תניא אמר ר' ישמעאל בן אלישע ביום שחרב בית המקדש דין הוא שנגזור על עצמנו שלא לאכול בשר ולא לשתות יין אלא (ו) אין גוזרין גזרה על הצבור אא"כ רוב צבור יכולין לעמוד בה (ו) ביום שפשטה מלכות הרשעה שגזרה עלינו גזירות רעות וקשות ומבטלת ממנו הורה ומצות ואין מנחת אותנו ליכנס לשבוע הבן ואמרי לה לישועת הבן דין הוא שנגזור על עלמנו שלא לישא אשה ולהוליד בנים ונמצא זרעו של אברהם אבינו כלה מאליו אלא (ו) הנח להם לישראל מוטב שיהיו שוגגין ואל יהיו מזידין:

הדרן עלך חזקת הבתים

ז' **ונמלא זרעו של מברהם מבינו כלה מלליו.** בסנין טוב,ולה ע"ו עובדי כוכבים,ומלות לה יבטלו עוד: **גלת הנה נתן ליגרעל מוטב שיהיו שוגגין.** כמה מלוקחין בשים שלוים שבורים שים חיסור בדבר: **ואל יהיו מזידין.** דמשום דלה יבלו לעמוד בה יבטלו ונמלאו מזידין הלך לה גזרינן: הדרן עלך חזקת הבתים

רצנ א ב ג מיי' פי"ג מהל' מקי ממון הל' כד סמג עה עוש"ע ח"מ סי' סיו סעיף כ: רצד ד מיי' שם הל' כה עוש"ע שם סעיף ג: רצה ה ו ז ח מיי' פ"ס מהל' תענית הל' יב סמג עשין מד"ס ג עוש"ע ת"ח סי' תקם סעיף ה: רצו י כ ל מ מיי' שם הל' יג עוש"ע שם סעיף ג [וכתב לפסק ענינים דף קפט]: רצו ג עוש"ע ת"ח סי' תקנד סעיף כה: רצח ם מיי' פ"ב מהל' ממרים הלכה ה סמג עשין קיו:

רבינו גרשום

כיון דחזי דמעכבי. להאי אמר ש"מ דלא ניחא להו ומשום יקרא דידי שתקי: אינביא לתו כנס לתוך שלו ולא הרגיש. זיון באוחה פעם באוחה כניסה מהו שיחזור ויוציא לאחר זמן. מי אמרי' כיון דלא הוציא בתחלה בהיוא כניסה ויחרה לבני רה"י אי לא: ר' יוחנן אמר. לרשותו מוציא בה. זיון כל זמן שירצה.ורישלקיש אמר אינו מוציא שוב: להחזיר כתלים למקומן. כמו שהיה: אבל רה"ר מצר שהחזיקו בו [רבים]. שכבר דשין באוחה כניסה: ה"ג. דאמר לקלקלו היכא דליכא הזוהא ספי ברה"ר: אין מכיירין. שאין עושין ציור סן הסיד עלמו כמו שעושין בנאין: אין מפיירין. שאין מלבין הבית לאחר שמצייר בומ הזה מפני איבול בהם"ק: אין תיור וכוגה אותה. באותו סיד וכיוב: איסורא שאני. שאפרו חכמים מפני איבול: אבל אם (כן) עירב בו חול. שלא יהא לבן כל כך: הרי זה מרכסיד. השביעית מפני שאע"פ ששתור כמעם נעשה חוק ונרבק ביותר: אפשר בפירות אחרים. שלא היו מביאין בכורים אלא משבעה המינין: שתקו. שא"א לחיות בלא פים:במארה אתם נארים. כשאתם נוזרים מארה גזרה ואותי אתם קובעין בהם בהסבתכם. אי איבא הצי טולו שיכולין לעמוד בה אין. מקיימת הצוירה ואי לא לא:בת צדעא.ן)שלא תבין צדעא בשרק שלא תיחפוז ממנה שיעור: כנגד הפתח. כדי שתהא נראה: לשבוע הבן. שעושין לסוף שבוע: שיהיו שוגנין. שיבפלו אותו דין בשוגג ואל יהיו מזידין שאם נגזור ויהיו מבפלין אותה בפניר שלא יהיו יכולין לעמוד בה שלא לישא אשה:

הדרן עלך חזקת הבתים

ו) תוני ק"ל גלת הענין לזעה בשבת כדי שמיסול ממנה שפר.

הגהות הב"ח

(ה) רשב"ם ד"ה וכיון פקיד אמר כגם אינו מניח. ק"ב ד"ה אלא ונשאר זה בלשון] ומלן דקל מיבעי ליה גלת נמי לה קל מיבעי ליה גלת כלאחיהן כו' ומכי קל מיבעי ליה הא הדגן גלת אם רלה כגום לאוך שלו ומניח ומשכנם מהל לבני רה"ר ושוב אין יכול להחזיר כתלים למקומן דאיכא מניח ביוסי לה"ר ומשום הכי לה מלינן לאוקמי בדאוקמי בפ' מי שמת דמוניא לפי שאינו יכול להחזיר כתלים למקומן ומניח ביוסי ה"ל כגום שאין יכול להחזי

המוכר את הבית. מתני' יוסף ג' שמות יש לה יציע ועלע ותא. יציע דקרקע קאי דיציע דמתני' כגבי יוסף גופיה דהוי בדקרקע חלילה ויציע דהכא ש"מ לית ליה עלע. וכתיב בהאי קרא ועלת תלוטה: **והצלעות** (ג) היו לומדים בקירות הבית ובקרקע דיציע כתיב בנלטי לחזק בקירות הבית ש"מ דלעלע ויציע חד הוא: **ואיבעית** אימא מהכא כותל ההיכל שם - תימה לר"ת ורב"י דבתר קרקע מיימי מסנה דהוי כמו יהודה ועוד לקרא (נ) בפ"ק דקדושין (דף ח א) ואומר ר"י דהתם לית קפיד אלא למלמן ועוד אבל הכא לית קאמר ועוד אמי שפיר וכעין זה מליט בכמה מקומות (נ"ק דף נב:) דבר זה כתוב בתורה ושטי בנביאים ומשולם בכתובים ושני במשנה: **ודתא** שם. בתיכונה מייתי לתורה היתה שם אבל מתחונה

לא היתה חלה חמש בלכתיב והיליע התחתונה חמש באמה רחבה וגו' וגרסה לעיל לא נקט התחתונה משום דכנגד התחתונה היה כותל ההיכל עגיו שבע שש"פ שכותל מזרחי של היכל שלא היה בו מחיש היה שם עגיו למעלה ולמטה שאר כהלי ההיכל שהיו כהן מנרעות היו למטה עגין ז' וכנגד התיכונה עגיו שם כי המנרעות היו לחמה ולכך היו התחתונה מן התחתונה לחמה ולכך נקט תיכונה משום דניחת ליה למינקט בכותל היכל מערב שם כמו שמונה שהם בכותל מזרח ושם הוה נקט בתחתונה הוה לגיך למימר כותל היכל שבע במערב כמו במזרח ושוד גרסה לר"י דהמנרעות היו בין בכותל ההיכל לכותל ההיכל מלמטה שם ומחלה וכנגד התיכונה שם והשתא ניחת דכל התחים היו מרובעים התחתונה ממש על חמש והתיכונה שם על שם שבע על שבע והא דתנן בשמ' מדות (פ"ל מ"ד) התחתונה רחבה ה' וכותל שם למעלים שם וכותל שבע המנרעות קני רוחב לפי שהוא כעין שורה בולטת דכותל היו שורה כדתנן במסכת תמיד (פ"ג מ"ח) בית גדול היה ומוקף כותל על לחן ומפרש בגמ' דהיינו מילמוטחת ועוד יש לפרש דכתיב שני היתה התחתונה שם והיה חלוק מבית רחבה כמו שמליט שתלוקין תחים שלעתיד במשכן דיחזקאל דכתיב החם וכותב הלעע ד' לחמה ה"נ שמא כך היו תלוקין מבית רחבה ומיניח למימר דתחיב שפיר מלמטה

המוכר את הבית *לא מכר: יציע ואע"פ שהיא פתוחה לחוכו יולא את החדר שלפנים הימנו יולא את הנגר בזמן שיש לו מעקה גבוה עשרה טפחים ר' יהודה אומר אם יש לו צורת פתח אע"פ שאינו גבוה י' טפחים אינו מכור: גמ' מאי "יציע" הבא תרגימו אפתא רב יוסף אמר בדקא חלילה למאן דאמר אפתא לא מודבנא כ"ש בדקא חלילה לא מודבנא למ"ד בדקא חלילה אבל אפתא מודבנא תאני רב יוסף שלש שמות יש לו יציע עלע תא: יציע דכתיב °היציע התחתונה חמש באמה רחבה °עלע דכתיב °והצלעות צלע אל צלע שלש ושלשים פעמים °תא דכתיב °והתא °קנה אחד אורך וקנה אחד רחב ובין התאים חמש אמות ואי בעית אימא מהכא כותל ההיכל ששה ששה אמות אמר מר זוטרא אמר ליה רבינא למר זוטרא לדידך דאמרת "עד דהוי ארבע אמות" אלא מעתה גבי בור *דתנן לא את הבור ולא את הדות אף על פי שבהב לו עומקא ורומא ה"נ אי הוו ארבע אמות אין, אי לא לא? הכי השתא התם הא תשמישתא לחוד והא תשמישתא לחוד הכא אידי ואידי חדא תשמישתא היא: אי הוי ד' אמות חשיב ואי לא לא חשיב: ולא את החדר שלפנים הימנו השתא יציע לא מיזדבן חדר מבעיא

(ג) היו לומדים בקירות הבית ובקרקע דיציע כתיב בנלטי לחזק בקירות הבית ש"מ דלעלע ויציע חד הוא:

ואיבעית אימא מהכא כותל ההיכל שם - תימה לר"ת ורב"י דבתר קרקע מיימי מסנה דהוי כמו יהודה ועוד לקרא (נ) בפ"ק דקדושין (דף ח א) ואומר ר"י דהתם לית קפיד אלא למלמן ועוד אבל הכא לית קאמר ועוד אמי שפיר וכעין זה מליט בכמה מקומות (נ"ק דף נב:) דבר זה כתוב בתורה ושטי בנביאים ומשולם בכתובים ושני במשנה: **ודתא** שם. בתיכונה מייתי לתורה היתה שם אבל מתחונה

לא היתה חלה חמש בלכתיב והיליע התחתונה חמש באמה רחבה וגו' וגרסה לעיל לא נקט התחתונה משום דכנגד התחתונה היה כותל ההיכל עגיו שבע שש"פ שכותל מזרחי של היכל שלא היה בו מחיש היה שם עגיו למעלה ולמטה שאר כהלי ההיכל שהיו כהן מנרעות היו למטה עגין ז' וכנגד התיכונה עגיו שם כי המנרעות היו לחמה ולכך היו התחתונה מן התחתונה לחמה ולכך נקט תיכונה משום דניחת ליה למינקט בכותל היכל מערב שם כמו שמונה שהם בכותל מזרח ושם הוה נקט בתחתונה הוה לגיך למימר כותל היכל שבע במערב כמו במזרח ושוד גרסה לר"י דהמנרעות היו בין בכותל ההיכל לכותל ההיכל מלמטה שם ומחלה וכנגד התיכונה שם והשתא ניחת דכל התחים היו מרובעים התחתונה ממש על חמש והתיכונה שם על שם שבע על שבע והא דתנן בשמ' מדות (פ"ל מ"ד) התחתונה רחבה ה' וכותל שם למעלים שם וכותל שבע המנרעות קני רוחב לפי שהוא כעין שורה בולטת דכותל היו שורה כדתנן במסכת תמיד (פ"ג מ"ח) בית גדול היה ומוקף כותל על לחן ומפרש בגמ' דהיינו מילמוטחת ועוד יש לפרש דכתיב שני היתה התחתונה שם והיה חלוק מבית רחבה כמו שמליט שתלוקין תחים שלעתיד במשכן דיחזקאל דכתיב החם וכותב הלעע ד' לחמה ה"נ שמא כך היו תלוקין מבית רחבה ומיניח למימר דתחיב שפיר מלמטה

המוכר את הבית *לא מכר: יציע ואע"פ שהיא פתוחה לחוכו יולא את החדר שלפנים הימנו יולא את הנגר בזמן שיש לו מעקה גבוה עשרה טפחים ר' יהודה אומר אם יש לו צורת פתח אע"פ שאינו גבוה י' טפחים אינו מכור: גמ' מאי "יציע" הבא תרגימו אפתא רב יוסף אמר בדקא חלילה למאן דאמר אפתא לא מודבנא כ"ש בדקא חלילה לא מודבנא למ"ד בדקא חלילה אבל אפתא מודבנא תאני רב יוסף שלש שמות יש לו יציע עלע תא: יציע דכתיב °היציע התחתונה חמש באמה רחבה °עלע דכתיב °והצלעות צלע אל צלע שלש ושלשים פעמים °תא דכתיב °והתא °קנה אחד אורך וקנה אחד רחב ובין התאים חמש אמות ואי בעית אימא מהכא כותל ההיכל ששה ששה אמות אמר מר זוטרא אמר ליה רבינא למר זוטרא לדידך דאמרת "עד דהוי ארבע אמות" אלא מעתה גבי בור *דתנן לא את הבור ולא את הדות אף על פי שבהב לו עומקא ורומא ה"נ אי הוו ארבע אמות אין, אי לא לא? הכי השתא התם הא תשמישתא לחוד והא תשמישתא לחוד הכא אידי ואידי חדא תשמישתא היא: אי הוי ד' אמות חשיב ואי לא לא חשיב: ולא את החדר שלפנים הימנו השתא יציע לא מיזדבן חדר מבעיא

המוכר את הבית. מתני' יוסף ג' שמות יש לה יציע עלע ותא. יציע דקרקע קאי דיציע דמתני' כגבי יוסף גופיה דהוי בדקרקע חלילה ויציע דהכא ש"מ לית ליה עלע. וכתיב בהאי קרא ועלת תלוטה: **והצלעות** (ג) היו לומדים בקירות הבית ובקרקע דיציע כתיב בנלטי לחזק בקירות הבית ש"מ דלעלע ויציע חד הוא: **ואיבעית** אימא מהכא כותל ההיכל שם - תימה לר"ת ורב"י דבתר קרקע מיימי מסנה דהוי כמו יהודה ועוד לקרא (נ) בפ"ק דקדושין (דף ח א) ואומר ר"י דהתם לית קפיד אלא למלמן ועוד אבל הכא לית קאמר ועוד אמי שפיר וכעין זה מליט בכמה מקומות (נ"ק דף נב:) דבר זה כתוב בתורה ושטי בנביאים ומשולם בכתובים ושני במשנה: **ודתא** שם. בתיכונה מייתי לתורה היתה שם אבל מתחונה

לא היתה חלה חמש בלכתיב והיליע התחתונה חמש באמה רחבה וגו' וגרסה לעיל לא נקט התחתונה משום דכנגד התחתונה היה כותל ההיכל עגיו שבע שש"פ שכותל מזרחי של היכל שלא היה בו מחיש היה שם עגיו למעלה ולמטה שאר כהלי ההיכל שהיו כהן מנרעות היו למטה עגין ז' וכנגד התיכונה עגיו שם כי המנרעות היו לחמה ולכך היו התחתונה מן התחתונה לחמה ולכך נקט תיכונה משום דניחת ליה למינקט בכותל היכל מערב שם כמו שמונה שהם בכותל מזרח ושם הוה נקט בתחתונה הוה לגיך למימר כותל היכל שבע במערב כמו במזרח ושוד גרסה לר"י דהמנרעות היו בין בכותל ההיכל לכותל ההיכל מלמטה שם ומחלה וכנגד התיכונה שם והשתא ניחת דכל התחים היו מרובעים התחתונה ממש על חמש והתיכונה שם על שם שבע על שבע והא דתנן בשמ' מדות (פ"ל מ"ד) התחתונה רחבה ה' וכותל שם למעלים שם וכותל שבע המנרעות קני רוחב לפי שהוא כעין שורה בולטת דכותל היו שורה כדתנן במסכת תמיד (פ"ג מ"ח) בית גדול היה ומוקף כותל על לחן ומפרש בגמ' דהיינו מילמוטחת ועוד יש לפרש דכתיב שני היתה התחתונה שם והיה חלוק מבית רחבה כמו שמליט שתלוקין תחים שלעתיד במשכן דיחזקאל דכתיב החם וכותב הלעע ד' לחמה ה"נ שמא כך היו תלוקין מבית רחבה ומיניח למימר דתחיב שפיר מלמטה

המוכר את הבית *לא מכר: יציע ואע"פ שהיא פתוחה לחוכו יולא את החדר שלפנים הימנו יולא את הנגר בזמן שיש לו מעקה גבוה עשרה טפחים ר' יהודה אומר אם יש לו צורת פתח אע"פ שאינו גבוה י' טפחים אינו מכור: גמ' מאי "יציע" הבא תרגימו אפתא רב יוסף אמר בדקא חלילה למאן דאמר אפתא לא מודבנא כ"ש בדקא חלילה לא מודבנא למ"ד בדקא חלילה אבל אפתא מודבנא תאני רב יוסף שלש שמות יש לו יציע עלע תא: יציע דכתיב °היציע התחתונה חמש באמה רחבה °עלע דכתיב °והצלעות צלע אל צלע שלש ושלשים פעמים °תא דכתיב °והתא °קנה אחד אורך וקנה אחד רחב ובין התאים חמש אמות ואי בעית אימא מהכא כותל ההיכל ששה ששה אמות אמר מר זוטרא אמר ליה רבינא למר זוטרא לדידך דאמרת "עד דהוי ארבע אמות" אלא מעתה גבי בור *דתנן לא את הבור ולא את הדות אף על פי שבהב לו עומקא ורומא ה"נ אי הוו ארבע אמות אין, אי לא לא? הכי השתא התם הא תשמישתא לחוד והא תשמישתא לחוד הכא אידי ואידי חדא תשמישתא היא: אי הוי ד' אמות חשיב ואי לא לא חשיב: ולא את החדר שלפנים הימנו השתא יציע לא מיזדבן חדר מבעיא

המוכר את הבית *לא מכר: יציע - בגמרא מפרש ואזיל בכולל בית אע"פ שפתוח יציע לתוכו של בית לאיכא למימר דכיון דתשמישו לבית מכרו עם הבית אע"פ שיש לו מעקה גבוה עשרה טפחים לפנים מן הבית ופתוח לתוכו ודרישתם לבית אין תשמישו כשל בית שמיו תורה אור

המוכר את הבית *לא מכר: יציע ואע"פ שהיא פתוחה לתוכו יולא את החדר שלפנים הימנו יולא את הנגר בזמן שיש לו מעקה גבוה עשרה טפחים ר' יהודה אומר אם יש לו צורת פתח אע"פ שאינו גבוה י' טפחים אינו מכור: גמ' מאי "יציע" הבא תרגימו אפתא רב יוסף אמר בדקא חלילה למאן דאמר אפתא לא מודבנא כ"ש בדקא חלילה לא מודבנא למ"ד בדקא חלילה אבל אפתא מודבנא תאני רב יוסף שלש שמות יש לו יציע עלע תא: יציע דכתיב °היציע התחתונה חמש באמה רחבה °עלע דכתיב °והצלעות צלע אל צלע שלש ושלשים פעמים °תא דכתיב °והתא °קנה אחד אורך וקנה אחד רחב ובין התאים חמש אמות ואי בעית אימא מהכא כותל ההיכל ששה ששה אמות אמר מר זוטרא אמר ליה רבינא למר זוטרא לדידך דאמרת "עד דהוי ארבע אמות" אלא מעתה גבי בור *דתנן לא את הבור ולא את הדות אף על פי שבהב לו עומקא ורומא ה"נ אי הוו ארבע אמות אין, אי לא לא? הכי השתא התם הא תשמישתא לחוד והא תשמישתא לחוד הכא אידי ואידי חדא תשמישתא היא: אי הוי ד' אמות חשיב ואי לא לא חשיב: ולא את החדר שלפנים הימנו השתא יציע לא מיזדבן חדר מבעיא

המוכר את הבית. מתני' יוסף ג' שמות יש לה יציע עלע ותא. יציע דקרקע קאי דיציע דמתני' כגבי יוסף גופיה דהוי בדקרקע חלילה ויציע דהכא ש"מ לית ליה עלע. וכתיב בהאי קרא ועלת תלוטה: **והצלעות** (ג) היו לומדים בקירות הבית ובקרקע דיציע כתיב בנלטי לחזק בקירות הבית ש"מ דלעלע ויציע חד הוא: **ואיבעית** אימא מהכא כותל ההיכל שם - תימה לר"ת ורב"י דבתר קרקע מיימי מסנה דהוי כמו יהודה ועוד לקרא (נ) בפ"ק דקדושין (דף ח א) ואומר ר"י דהתם לית קפיד אלא למלמן ועוד אבל הכא לית קאמר ועוד אמי שפיר וכעין זה מליט בכמה מקומות (נ"ק דף נב:) דבר זה כתוב בתורה ושטי בנביאים ומשולם בכתובים ושני במשנה: **ודתא** שם. בתיכונה מייתי לתורה היתה שם אבל מתחונה

לא היתה חלה חמש בלכתיב והיליע התחתונה חמש באמה רחבה וגו' וגרסה לעיל לא נקט התחתונה משום דכנגד התחתונה היה כותל ההיכל עגיו שבע שש"פ שכותל מזרחי של היכל שלא היה בו מחיש היה שם עגיו למעלה ולמטה שאר כהלי ההיכל שהיו כהן מנרעות היו למטה עגין ז' וכנגד התיכונה עגיו שם כי המנרעות היו לחמה ולכך היו התחתונה מן התחתונה לחמה ולכך נקט תיכונה משום דניחת ליה למינקט בכותל היכל מערב שם כמו שמונה שהם בכותל מזרח ושם הוה נקט בתחתונה הוה לגיך למימר כותל היכל שבע במערב כמו במזרח ושוד גרסה לר"י דהמנרעות היו בין בכותל ההיכל לכותל ההיכל מלמטה שם ומחלה וכנגד התיכונה שם והשתא ניחת דכל התחים היו מרובעים התחתונה ממש על חמש והתיכונה שם על שם שבע על שבע והא דתנן בשמ' מדות (פ"ל מ"ד) התחתונה רחבה ה' וכותל שם למעלים שם וכותל שבע המנרעות קני רוחב לפי שהוא כעין שורה בולטת דכותל היו שורה כדתנן במסכת תמיד (פ"ג מ"ח) בית גדול היה ומוקף כותל על לחן ומפרש בגמ' דהיינו מילמוטחת ועוד יש לפרש דכתיב שני היתה התחתונה שם והיה חלוק מבית רחבה כמו שמליט שתלוקין תחים שלעתיד במשכן דיחזקאל דכתיב החם וכותב הלעע ד' לחמה ה"נ שמא כך היו תלוקין מבית רחבה ומיניח למימר דתחיב שפיר מלמטה

המוכר את הבית *לא מכר: יציע ואע"פ שהיא פתוחה לחוכו יולא את החדר שלפנים הימנו יולא את הנגר בזמן שיש לו מעקה גבוה עשרה טפחים ר' יהודה אומר אם יש לו צורת פתח אע"פ שאינו גבוה י' טפחים אינו מכור: גמ' מאי "יציע" הבא תרגימו אפתא רב יוסף אמר בדקא חלילה למאן דאמר אפתא לא מודבנא כ"ש בדקא חלילה לא מודבנא למ"ד בדקא חלילה אבל אפתא מודבנא תאני רב יוסף שלש שמות יש לו יציע עלע תא: יציע דכתיב °היציע התחתונה חמש באמה רחבה °עלע דכתיב °והצלעות צלע אל צלע שלש ושלשים פעמים °תא דכתיב °והתא °קנה אחד אורך וקנה אחד רחב ובין התאים חמש אמות ואי בעית אימא מהכא כותל ההיכל ששה ששה אמות אמר מר זוטרא אמר ליה רבינא למר זוטרא לדידך דאמרת "עד דהוי ארבע אמות" אלא מעתה גבי בור *דתנן לא את הבור ולא את הדות אף על פי שבהב לו עומקא ורומא ה"נ אי הוו ארבע אמות אין, אי לא לא? הכי השתא התם הא תשמישתא לחוד והא תשמישתא לחוד הכא אידי ואידי חדא תשמישתא היא: אי הוי ד' אמות חשיב ואי לא לא חשיב: ולא את החדר שלפנים הימנו השתא יציע לא מיזדבן חדר מבעיא

בין בכותל ההיכל לכותל ההיכל מלמטה שם ומחלה וכנגד התיכונה שם והשתא ניחת דכל התחים היו מרובעים התחתונה ממש על חמש והתיכונה שם על שם שבע על שבע והא דתנן בשמ' מדות (פ"ל מ"ד) התחתונה רחבה ה' וכותל שם למעלים שם וכותל שבע המנרעות קני רוחב לפי שהוא כעין שורה בולטת דכותל היו שורה כדתנן במסכת תמיד (פ"ג מ"ח) בית גדול היה ומוקף כותל על לחן ומפרש בגמ' דהיינו מילמוטחת ועוד יש לפרש דכתיב שני היתה התחתונה שם והיה חלוק מבית רחבה כמו שמליט שתלוקין תחים שלעתיד במשכן דיחזקאל דכתיב החם וכותב הלעע ד' לחמה ה"נ שמא כך היו תלוקין מבית רחבה ומיניח למימר דתחיב שפיר מלמטה

המוכר את הבית *לא מכר: יציע - בגמרא מפרש ואזיל בכולל בית אע"פ שפתוח יציע לתוכו של בית לאיכא למימר דכיון דתשמישו לבית מכרו עם הבית אע"פ שיש לו מעקה גבוה עשרה טפחים לפנים מן הבית ופתוח לתוכו ודרישתם לבית אין תשמישו כשל בית שמיו תורה אור

המוכר את הבית *לא מכר: יציע ואע"פ שהיא פתוחה לתוכו יולא את החדר שלפנים הימנו יולא את הנגר בזמן שיש לו מעקה גבוה עשרה טפחים ר' יהודה אומר אם יש לו צורת פתח אע"פ שאינו גבוה י' טפחים אינו מכור: גמ' מאי "יציע" הבא תרגימו אפתא רב יוסף אמר בדקא חלילה למאן דאמר אפתא לא מודבנא כ"ש בדקא חלילה לא מודבנא למ"ד בדקא חלילה אבל אפתא מודבנא תאני רב יוסף שלש שמות יש לו יציע עלע תא: יציע דכתיב °היציע התחתונה חמש באמה רחבה °עלע דכתיב °והצלעות צלע אל צלע שלש ושלשים פעמים °תא דכתיב °והתא °קנה אחד אורך וקנה אחד רחב ובין התאים חמש אמות ואי בעית אימא מהכא כותל ההיכל ששה ששה אמות אמר מר זוטרא אמר ליה רבינא למר זוטרא לדידך דאמרת "עד דהוי ארבע אמות" אלא מעתה גבי בור *דתנן לא את הבור ולא את הדות אף על פי שבהב לו עומקא ורומא ה"נ אי הוו ארבע אמות אין, אי לא לא? הכי השתא התם הא תשמישתא לחוד והא תשמישתא לחוד הכא אידי ואידי חדא תשמישתא היא: אי הוי ד' אמות חשיב ואי לא לא חשיב: ולא את החדר שלפנים הימנו השתא יציע לא מיזדבן חדר מבעיא

המוכר את הבית. מתני' יוסף ג' שמות יש לה יציע עלע ותא. יציע דקרקע קאי דיציע דמתני' כגבי יוסף גופיה דהוי בדקרקע חלילה ויציע דהכא ש"מ לית ליה עלע. וכתיב בהאי קרא ועלת תלוטה: **והצלעות** (ג) היו לומדים בקירות הבית ובקרקע דיציע כתיב בנלטי לחזק בקירות הבית ש"מ דלעלע ויציע חד הוא: **ואיבעית** אימא מהכא כותל ההיכל שם - תימה לר"ת ורב"י דבתר קרקע מיימי מסנה דהוי כמו יהודה ועוד לקרא (נ) בפ"ק דקדושין (דף ח א) ואומר ר"י דהתם לית קפיד אלא למלמן ועוד אבל הכא לית קאמר ועוד אמי שפיר וכעין זה מליט בכמה מקומות (נ"ק דף נב:) דבר זה כתוב בתורה ושטי בנביאים ומשולם בכתובים ושני במשנה: **ודתא** שם. בתיכונה מייתי לתורה היתה שם אבל מתחונה

לא היתה חלה חמש בלכתיב והיליע התחתונה חמש באמה רחבה וגו' וגרסה לעיל לא נקט התחתונה משום דכנגד התחתונה היה כותל ההיכל עגיו שבע שש"פ שכותל מזרחי של היכל שלא היה בו מחיש היה שם עגיו למעלה ולמטה שאר כהלי ההיכל שהיו כהן מנרעות היו למטה עגין ז' וכנגד התיכונה עגיו שם כי המנרעות היו לחמה ולכך היו התחתונה מן התחתונה לחמה ולכך נקט תיכונה משום דניחת ליה למינקט בכותל היכל מערב שם כמו שמונה שהם בכותל מזרח ושם הוה נקט בתחתונה הוה לגיך למימר כותל היכל שבע במערב כמו במזרח ושוד גרסה לר"י דהמנרעות היו בין בכותל ההיכל לכותל ההיכל מלמטה שם ומחלה וכנגד התיכונה שם והשתא ניחת דכל התחים היו מרובעים התחתונה ממש על חמש והתיכונה שם על שם שבע על שבע והא דתנן בשמ' מדות (פ"ל מ"ד) התחתונה רחבה ה' וכותל שם למעלים שם וכותל שבע המנרעות קני רוחב לפי שהוא כעין שורה בולטת דכותל היו שורה כדתנן במסכת תמיד (פ"ג מ"ח) בית גדול היה ומוקף כותל על לחן ומפרש בגמ' דהיינו מילמוטחת ועוד יש לפרש דכתיב שני היתה התחתונה שם והיה חלוק מבית רחבה כמו שמליט שתלוקין תחים שלעתיד במשכן דיחזקאל דכתיב החם וכותב הלעע ד' לחמה ה"נ שמא כך היו תלוקין מבית רחבה ומיניח למימר דתחיב שפיר מלמטה

המוכר את הבית *לא מכר: יציע ואע"פ שהיא פתוחה לחוכו יולא את החדר שלפנים הימנו יולא את הנגר בזמן שיש לו מעקה גבוה עשרה טפחים ר' יהודה אומר אם יש לו צורת פתח אע"פ שאינו גבוה י' טפחים אינו מכור: גמ' מאי "יציע" הבא תרגימו אפתא רב יוסף אמר בדקא חלילה למאן דאמר אפתא לא מודבנא כ"ש בדקא חלילה לא מודבנא למ"ד בדקא חלילה אבל אפתא מודבנא תאני רב יוסף שלש שמות יש לו יציע עלע תא: יציע דכתיב °היציע התחתונה חמש באמה רחבה °עלע דכתיב °והצלעות צלע אל צלע שלש ושלשים פעמים °תא דכתיב °והתא °קנה אחד אורך וקנה אחד רחב ובין התאים חמש אמות ואי בעית אימא מהכא כותל ההיכל ששה ששה אמות אמר מר זוטרא אמר ליה רבינא למר זוטרא לדידך דאמרת "עד דהוי ארבע אמות" אלא מעתה גבי בור *דתנן לא את הבור ולא את הדות אף על פי שבהב לו עומקא ורומא ה"נ אי הוו ארבע אמות אין, אי לא לא? הכי השתא התם הא תשמישתא לחוד והא תשמישתא לחוד הכא אידי ואידי חדא תשמישתא היא: אי הוי ד' אמות חשיב ואי לא לא חשיב: ולא את החדר שלפנים הימנו השתא יציע לא מיזדבן חדר מבעיא

המוכר את הבית *לא מכר: יציע - בגמרא מפרש ואזיל בכולל בית אע"פ שפתוח יציע לתוכו של בית לאיכא למימר דכיון דתשמישו לבית מכרו עם הבית אע"פ שיש לו מעקה גבוה עשרה טפחים לפנים מן הבית ופתוח לתוכו ודרישתם לבית אין תשמישו כשל בית שמיו תורה אור

המוכר את הבית *לא מכר: יציע ואע"פ שהיא פתוחה לתוכו יולא את החדר שלפנים הימנו יולא את הנגר בזמן שיש לו מעקה גבוה עשרה טפחים ר' יהודה אומר אם יש לו צורת פתח אע"פ שאינו גבוה י' טפחים אינו מכור: גמ' מאי "יציע" הבא תרגימו אפתא רב יוסף אמר בדקא חלילה למאן דאמר אפתא לא מודבנא כ"ש בדקא חלילה לא מודבנא למ"ד בדקא חלילה אבל אפתא מודבנא תאני רב יוסף שלש שמות יש לו יציע עלע תא: יציע דכתיב °היציע התחתונה חמש באמה רחבה °עלע דכתיב °והצלעות צלע אל צלע שלש ושלשים פעמים °תא דכתיב °והתא °קנה אחד אורך וקנה אחד רחב ובין התאים חמש אמות ואי בעית אימא מהכא כותל ההיכל ששה ששה אמות אמר מר זוטרא אמר ליה רבינא למר זוטרא לדידך דאמרת "עד דהוי ארבע אמות" אלא מעתה גבי בור *דתנן לא את הבור ולא את הדות אף על פי שבהב לו עומקא ורומא ה"נ אי הוו ארבע אמות אין, אי לא לא? הכי השתא התם הא תשמישתא לחוד והא תשמישתא לחוד הכא אידי ואידי חדא תשמישתא היא: אי הוי ד' אמות חשיב ואי לא לא חשיב: ולא את החדר שלפנים הימנו השתא יציע לא מיזדבן חדר מבעיא

המוכר את הבית. מתני' יוסף ג' שמות יש לה יציע עלע ותא. יציע דקרקע קאי דיציע דמתני' כגבי יוסף גופיה דהוי בדקרקע חלילה ויציע דהכא ש"מ לית ליה עלע. וכתיב בהאי קרא ועלת תלוטה: **והצלעות** (ג) היו לומדים בקירות הבית ובקרקע דיציע כתיב בנלטי לחזק בקירות הבית ש"מ דלעלע ויציע חד הוא: **ואיבעית** אימא מהכא כותל ההיכל שם - תימה לר"ת ורב"י דבתר קרקע מיימי מסנה דהוי כמו יהודה ועוד לקרא (נ) בפ"ק דקדושין (דף ח א) ואומר ר"י דהתם לית קפיד אלא למלמן ועוד אבל הכא לית קאמר ועוד אמי שפיר וכעין זה מליט בכמה מקומות (נ"ק דף נב:) דבר זה כתוב בתורה ושטי בנביאים ומשולם בכתובים ושני במשנה: **ודתא** שם. בתיכונה מייתי לתורה היתה שם אבל מתחונה

לא היתה חלה חמש בלכתיב והיליע התחתונה חמש באמה רחבה וגו' וגרסה לעיל לא נקט התחתונה משום דכנגד התחתונה היה כותל ההיכל עגיו שבע שש"פ שכותל מזרחי של היכל שלא היה בו מחיש היה שם עגיו למעלה ולמטה שאר כהלי ההיכל שהיו כהן מנרעות היו למטה עגין ז' וכנגד התיכונה עגיו שם כי המנרעות היו לחמה ולכך היו התחתונה מן התחתונה לחמה ולכך נקט תיכונה משום דניחת ליה למינקט בכותל היכל מערב שם כמו שמונה שהם בכותל מזרח ושם הוה נקט בתחתונה הוה לגיך למימר כותל היכל שבע במערב כמו במזרח ושוד גרסה לר"י דהמנרעות היו בין בכותל ההיכל לכותל ההיכל מלמטה שם ומחלה וכנגד התיכונה שם והשתא ניחת דכל התחים היו מרובעים התחתונה ממש על חמש והתיכונה שם על שם שבע על שבע והא דתנן בשמ' מדות (פ"ל מ"ד) התחתונה רחבה ה' וכותל שם למעלים שם וכותל שבע המנרעות קני רוחב לפי שהוא כעין שורה בולטת דכותל היו שורה כדתנן במסכת תמיד (פ"ג מ"ח) בית גדול היה ומוקף כותל על לחן ומפרש בגמ' דהיינו מילמוטחת ועוד יש לפרש דכתיב שני היתה התחתונה שם והיה חלוק מבית רחבה כמו שמליט שתלוקין תחים שלעתיד במשכן דיחזקאל דכתיב החם וכותב הלעע ד' לחמה ה"נ שמא כך היו תלוקין מבית רחבה ומיניח למימר דתחיב שפיר מלמטה

המוכר את הבית *לא מכר: יציע ואע"פ שהיא פתוחה לחוכו יולא את החדר שלפנים הימנו יולא את הנגר בזמן שיש לו מעקה גבוה עשרה טפחים ר' יהודה אומר אם יש לו צורת פתח אע"פ שאינו גבוה י' טפחים אינו מכור: גמ' מאי "יציע" הבא תרגימו אפתא רב יוסף אמר בדקא חלילה למאן דאמר אפתא לא מודבנא כ"ש בדקא חלילה לא מודבנא למ"ד בדקא חלילה אבל אפתא מודבנא תאני רב יוסף שלש שמות יש לו יציע עלע תא: יציע דכתיב °היציע התחתונה חמש באמה רחבה °עלע דכתיב °והצלעות צלע אל צלע שלש ושלשים פעמים °תא דכתיב °והתא °קנה אחד אורך וקנה אחד רחב ובין התאים חמש אמות ואי בעית אימא מהכא כותל ההיכל ששה ששה אמות אמר מר זוטרא אמר ליה רבינא למר זוטרא לדידך דאמרת "עד דהוי ארבע אמות" אלא מעתה גבי בור *דתנן לא את הבור ולא את הדות אף על פי שבהב לו עומקא ורומא ה"נ אי הוו ארבע אמות אין, אי לא לא? הכי השתא התם הא תשמישתא לחוד והא תשמישתא לחוד הכא אידי ואידי חדא תשמישתא היא: אי הוי ד' אמות חשיב ואי לא לא חשיב: ולא את החדר שלפנים הימנו השתא יציע לא מיזדבן חדר מבעיא

המוכר את הבית *לא מכר: יציע - בגמרא מפרש ואזיל בכולל בית אע"פ שפתוח יציע לתוכו של בית לאיכא למימר דכיון דתשמישו לבית מכרו עם הבית אע"פ שיש לו מעקה גבוה עשרה טפחים לפנים מן הבית ופתוח לתוכו ודרישתם לבית אין תשמישו כשל בית שמיו תורה אור

המוכר את הבית *לא מכר: יציע ואע"פ שהיא פתוחה לתוכו יולא את החדר שלפנים הימנו יולא את הנגר בזמן שיש לו מעקה גבוה עשרה טפחים ר' יהודה אומר אם יש לו צורת פתח אע"פ שאינו גבוה י' טפחים אינו מכור: גמ' מאי "יציע" הבא תרגימו אפתא רב יוסף אמר בדקא חלילה למאן דאמר אפתא לא מודבנא כ"ש בדקא חלילה לא מודבנא למ"ד בדקא חלילה אבל אפתא מודבנא תאני רב יוסף שלש שמות יש לו יציע עלע תא: יציע דכתיב °היציע התחתונה חמש באמה רחבה °עלע דכתיב °והצלעות צלע אל צלע שלש ושלשים פעמים °תא דכתיב °והתא °קנה אחד אורך וקנה אחד רחב ובין התאים חמש אמות ואי בעית אימא מהכא כותל ההיכל ששה ששה אמות אמר מר זוטרא אמר ליה רבינא למר זוטרא לדידך דאמרת "עד דהוי ארבע אמות" אלא מעתה גבי בור *דתנן לא את הבור ולא את הדות אף על פי שבהב לו עומקא ורומא ה"נ אי הוו ארבע אמות אין, אי לא לא? הכי השתא התם הא תשמישתא לחוד והא תשמישתא לחוד הכא אידי ואידי חדא תשמישתא היא: אי הוי ד' אמות חשיב ואי לא לא חשיב: ולא את החדר שלפנים הימנו השתא יציע לא מיזדבן חדר מבעיא

המוכר את הבית. מתני' יוסף ג' שמות יש לה יציע עלע ותא. יציע דקרקע קאי דיציע דמתני' כגבי יוסף גופיה דהוי בדקרקע חלילה ויציע דהכא ש"מ לית ליה עלע. וכתיב בהאי קרא ועלת תלוטה: **והצלעות** (ג) היו לומדים בקירות הבית ובקרקע דיציע כתיב בנלטי לחזק בקירות הבית ש"מ דלעלע ויציע חד הוא: **ואיבעית** אימא מהכא כותל ההיכל שם - תימה לר"ת ורב"י דבתר קרקע מיימי מסנה דהוי כמו יהודה ועוד לקרא (נ) בפ"ק דקדושין (דף ח א) ואומר ר"י דהתם לית קפיד אלא למלמן ועוד אבל הכא לית קאמר ועוד אמי שפיר וכעין זה מליט בכמה מקומות (נ"ק דף נב:) דבר זה כתוב בתורה ושטי בנביאים ומשולם בכתובים ושני במשנה: **ודתא** שם. בתיכונה מייתי לתורה היתה שם אבל מתחונה

לא היתה חלה חמש בלכתיב והיליע התחתונה חמש באמה רחבה וגו' וגרסה לעיל לא נקט התחתונה משום דכנגד התחתונה היה כותל ההיכל עגיו שבע שש"פ שכותל מזרחי של היכל שלא היה בו מחיש היה שם עגיו למעלה ולמטה שאר כהלי ההיכל שהיו כהן מנרעות היו למטה עגין ז' וכנגד התיכונה עגיו שם כי המנרעות היו לחמה ולכך היו התחתונה מן התחתונה לחמה ולכך נקט תיכונה משום דניחת ליה למינקט בכותל היכל מערב שם כמו שמונה שהם בכותל מזרח ושם הוה נקט בתחתונה הוה לגיך למימר כותל היכל שבע במערב כמו במזרח ושוד גרסה לר"י דהמנרעות היו בין בכותל ההיכל לכותל ההיכל מלמטה שם ומחלה וכנגד התיכונה שם והשתא ניחת דכל התחים היו מרובעים התחתונה ממש על חמש והתיכונה שם על שם שבע על שבע והא דתנן בשמ' מדות (פ"ל מ"ד) התחתונה רחבה ה' וכותל שם למעלים שם וכותל שבע המנרעות קני רוחב לפי שהוא כעין שורה בולטת דכותל היו שורה כדתנן במסכת תמיד (פ"ג מ"ח) בית גדול היה ומוקף כותל על לחן ומפרש בגמ' דהיינו מילמוטחת ועוד יש לפרש דכתיב שני היתה התחתונה שם והיה חלוק מבית רחבה כמו שמליט שתלוקין תחים שלעתיד במשכן דיחזקאל דכתיב החם וכותב הלעע ד' לחמה ה"נ שמא כך היו תלוקין מבית רחבה ומיניח למימר דתחיב שפיר מלמטה

המוכר את הבית *לא מכר: יציע ואע"פ שהיא פתוחה לחוכו יולא את החדר שלפנים הימנו יולא את הנגר בזמן שיש לו מעקה גבוה עשרה טפחים ר' יהודה

לא לריכא למ"ג דאמר ליה מלרים לחבירתי. מספקא לר"י ביניע לי למימין נמי מלרים הרחוב לו ממשמה יחירה לו שמוש דוקא בחדר דמשמים לחריצת הוא כדאמר הכא לכל ליע קנה: אלא דקרו לה לבירה נמי בית. פי' ריב"ם חלת דכולי עלמא כשמוכירין בית סתם לכל הבירה מקמע וכשרולין (ה) להשביר בית תחת בלא בירה לריכין לפרש ולומר בית תחת בלא בירה לפי שומר ח"ב לפי: לא מלר מלרים החיצונים כולה זכין ליה ומחוך לשון הקונטרס מקמע נמי קרוחה לפרש כן ולפי' זה הא דכתיב בכל הספרים לבירה נמי בית היינו כמו שקורין לבירה בירה קורין נמי לבירה בית וקשה לר"י דח"ב ס"ל לשטיי לא לריכא דקרו לבירה בירה ולא בית ואיכא נמי דלבירה קרו ליה 'בית' לבירה 'בירה' ואיכא נמי דלבירה לבית 'בירה' מהו דתימא כולה זבין ליה קמ"ל מדהוה ליה למכתב "ולא שיירית בזבני אלין (ה) כלום" ולא כתב, שמע מינה שיורי שייר רב נחמן אמר רבה בר אבוה "המוכר שדה לחבירו בבקעה גדולה אע"פ שמצר לו מצרים החיצונים, מצרים הרחוב לו" היכי דמי אלימא דקרו ליה לשדה 'שדה' ולבקעה 'בקעה' פשיטא שדה זבין ליה בקעה לא זבין ליה אלא דקבקעה נמי קרו לה 'שדה' כולה זבין ליה, לא לריכא דאיכא דלשדה קרו ליה 'שדה' ולבקעה 'בקעה' ואיכא נמי דלבקעה קרו לה 'שדה', מהו דתימא כולה זבין ליה קמ"ל מדהוה ליה למכתב ליה "לא שיירית בזבני אלין קדמי כלום" ולא כתב ליה, שמע מינה שיורי שייר, וצריכא: דאי אשמעינן בית משום דהא תשמישתא לחוד והא תשמישתא לחוד אבל בקעה דכולה חדא תשמישתא היא אימא כולה "זבין ליה ואי אשמעינן בקעה משום דלא "הוה ליה למימצר ליה אבל בית דהוה ליה למימצר ליה ולא מצר ליה כולה זבין ליה, צריכא; כמאן אולא הא דאמר רב מרי *(בריה) דבת שמואל *(בר שילת) משמיה דאביי 'האי מאן דמזבני ליה מידי לחבריה צריך למכתב ליה "לא שיירית בזבני אלין קדמי כלום" כמאן? כרב נחמן אמר רבה בר אבוה. "ההוא דא"ל לחבריה ארעא דבי חייא מזבננא לך הוא תרתי ארעתא דהוה מתקרין 'דבי חייא' אמר רב אשי "חדא אמר ליה תרתי לא א"ל "ואפ"ל 'ארעתא' (נ) (סתמא מיעוט 'ארעתא' ישתים ואי א"ל "כל ארעתא" כל ארעתא דאית ליה לבר מבוסתני ופרדיסי, ואי א"ל "יותרא "אפי' (נ)(ב) בוסתני ופרדיסי לבר מבתי ועבדי ואי

לא לריכא "דאע"ג דמצר ליה מצרי אבראי כדרב "נחמן אמר רבה בר אבוה "המוכר בירה לחבירו בבקעה גדולה אע"פ שמצר לו מצרים החיצונים, מצרים הרחוב לו" היכי דמי אלימא דקרו ליה לבירה 'בית' ולבקעה 'בקעה' פשיטא בזבני ליה בקעה לא זבין ליה אלא דלבקעה נמי קרו לה 'בית' כולה זבין ליה, לא לריכא דאיכא *דרובא קרו ליה לבית 'בית' לבירה 'בירה' ואיכא נמי דלבירה קרו ליה 'בית' מהו דתימא כולה זבין ליה קמ"ל מדהוה ליה למכתב "ולא שיירית בזבני אלין קדמי כלום" כלום (ה) כלום" ולא כתב, שמע מינה שיורי שייר רב נחמן אמר רבה בר אבוה "המוכר שדה לחבירו בבקעה גדולה אע"פ שמצר לו מצרים החיצונים, מצרים הרחוב לו" היכי דמי אלימא דקרו ליה לשדה 'שדה' ולבקעה 'בקעה' פשיטא שדה זבין ליה בקעה לא זבין ליה אלא דלבקעה נמי קרו לה 'שדה' כולה זבין ליה, לא לריכא דאיכא דלשדה קרו ליה 'שדה' ולבקעה 'בקעה' ואיכא נמי דלבקעה קרו לה 'שדה', מהו דתימא כולה זבין ליה קמ"ל מדהוה ליה למכתב ליה "לא שיירית בזבני אלין קדמי כלום" ולא כתב ליה, שמע מינה שיורי שייר, וצריכא: דאי אשמעינן בית משום דהא תשמישתא לחוד והא תשמישתא לחוד אבל בקעה דכולה חדא תשמישתא היא אימא כולה "זבין ליה ואי אשמעינן בקעה משום דלא "הוה ליה למימצר ליה אבל בית דהוה ליה למימצר ליה ולא מצר ליה כולה זבין ליה, צריכא; כמאן אולא הא דאמר רב מרי *(בריה) דבת שמואל *(בר שילת) משמיה דאביי 'האי מאן דמזבני ליה מידי לחבריה צריך למכתב ליה "לא שיירית בזבני אלין קדמי כלום" כמאן? כרב נחמן אמר רבה בר אבוה. "ההוא דא"ל לחבריה ארעא דבי חייא מזבננא לך הוא תרתי ארעתא דהוה מתקרין 'דבי חייא' אמר רב אשי "חדא אמר ליה תרתי לא א"ל "ואפ"ל 'ארעתא' (נ) (סתמא מיעוט 'ארעתא' ישתים ואי א"ל "כל ארעתא" כל ארעתא דאית ליה לבר מבוסתני ופרדיסי, ואי א"ל "יותרא "אפי' (נ)(ב) בוסתני ופרדיסי לבר מבתי ועבדי ואי

ארעתא תרתי משמע. והא דאמר בהשואל (ב"מ דף קא. ושם ד"ה פרדסי) האי מאן דמשתיל מרת לחבריה למירפק ביה פרדסי לפיק ביה כל פרדסי דליה ליה ולא אמר פרדסי תרתי משמע התם דרך הוא שמשתיל לו לכל מה שלריך לבל הכא בבבא שימכור לחד שהוא לא יתכוין ויימ דהתם יד המשתיל על התחתונה דשותל מוחזק ואין לריכה לר"י דהתם יד המוכר מוחזק ואין נלרכה לחזור לבעלים הוי משתיל מוחזק דאמר רב נחמן (שם דף קנ:) קרקע בחזקת בעליה עומדת הואיל וסופה לחזור לבעליה ואין לומר דים במטלטלין דאין קרקע למטלטלין דאין חזקת השוכר תשוכה בקרקע כמו במטלטלין דלמכתן (נמוקו דף נב.) גבי מוכר שור לחבירו ונמלא עגל דאחלי בחר מחוזק במעות עגה לא על פי שתמלה היו של לוקח ולא דאמרינן בחזקת בעליה הרשתשוה קיימא דאין נראה לחלק דהא מייתי התם רב נחמן אפילו בח בסוף החדש שנגמרה מזקתו שדר בה אפילו הכי מוקמן בחזקת בעליה וכן בהמקבל (ב"מ קי.) מלוה לומר תמם ולוה לומר שלם אלא דאין לומר שלם אין מוקמן בחזקת בעליה אלא על פי שהפירות כבר חלנן מלוה אם כן לא הוי טוענת משום דחזקת קרקע נרועה אלא משום דסופה לחזור וריב"ם מחלק בין פרדיסי לתרעתא והא"ל אי אמר מלרקעי הוי אמר כל הקרקעות שים כי כדמוכח לקמן [דף קמה:]: ואי

כדרב נחמן . שלא יהא לפרט ולומר "אחד שלי היה ממערבו של בית"דאין זה מלר הגיכר לאמלי העיר **ואלכך** כלחב מלרים הגיכריס **:בבירה גדולה.** בית גדול הוא ופטומין לו בחים סביבותיו ואין הבירה עשויה לחמלים אלא ליתיבה והילוך בני הבחים והכל בית אחד הוא לכאחיב הבירה אמר הכיטחי" (דה"ח פנ) : **המוכר בית לאכיהו** . וכגון שהיה עומד בחחר מבחי הבירה ואמר לו בית זה אני מוכר לך : **כולי זבין ליה** . לכיון דליכא דקרו לבית בית ולבירה בירה אלא כולה ביחד מיקריא בית אלו היו בית זבין ליה וקנה הכל : **דליכא דקרו לבית** . שבבירה בית ולבירה עלמה קרו בירה : **מסו דתימא** . כיון דאמר ברחי וכולה מיקריא בית כולה זבין ליה : **קמ"ל** . רב נחמן דלא אמרינן הכי : **משום דסום ליה לאכתב** למוכר ולא שיירים בזבני אלין שבחוך מלבעה המלרים קדמי כלום" שהרי כך מיקרו חכמים לכחוב בשביל שים בני אדם שמרחיקין המלרים בשבר המבירה ואינם מוכרים כל מה שבחוך המלרים ואיהו לא כחב ליה ע"מ כו' : **בבקעה גדולה** . שים בה שדות הרבה והן אלו וכגון שהיה עומד בחחר מן השדות ואמר לו "אלי זו אני מוכר לך "והדמים מודיעין ליכא למימר לא נבי בירה ולא נבי בקעה דהא אין חוששה לבקעות : **ולריכא** . לאשמועינן נבי בירה ובקעה דמלרים הרחוב לו : **משום דסא משמישתא לחוד** . בים ובירה אין הממיכן שוה לפיכך אין בירה בכלל בים ואמרי "מלרים הרחוב לו" אבל בקעה שבבקעה שהכל עומד לאכיכה לימא דכולה זבין דבקעה בכלל שדה : **דלא סום ליה לאמיכר** . לאחר דלא ידע מוכר הימך ימלא שדה אחת בכחוב שדותיו והלכך לאוקי להרחוב מלרים ולכחוב שדה רלוחן מן המוכה ושדה שמעון מן המערב וכן לכל ד' רוחות בבל נבי שעשויה בניון מסוין זה מזה בין ברוחב בין באורך בין בגובה ועופי הכחלים והיה יכול למלוי ולכחוב לוחו בים שעשוי בן וכן ממוכה וכן לכל רוח ורוח ומלא עשה בן לימא למימר דכולה זבין **כמאן דאמר רבה בר מבוס** . דס"ל לאמרינן בעלמא "מלרים הרחוב לו" הלכך אין לריכה : **ואי** תרתי משמע. והא דאמר בהשואל (ב"מ דף קא. ושם ד"ה פרדסי) האי מאן דמשתיל מרת לחבריה למירפק ביה פרדסי לפיק ביה כל פרדסי דליה ליה ולא אמר פרדסי תרתי משמע התם דרך הוא שמשתיל לו לכל מה שלריך לבל הכא בבבא שימכור לחד שהוא לא יתכוין ויימ דהתם יד המשתיל על התחתונה דשותל מוחזק ואין לריכה לר"י דהתם יד המוכר מוחזק ואין נלרכה לחזור לבעליה הוי משתיל מוחזק דאמר רב נחמן (שם דף קנ:) קרקע בחזקת בעליה עומדת הואיל וסופה לחזור לבעליה ואין לומר דים במטלטלין דאין קרקע למטלטלין דאין חזקת השוכר תשוכה בקרקע כמו במטלטלין דלמכתן (נמוקו דף נב.) גבי מוכר שור לחבירו ונמלא עגל דאחלי בחר מחוזק במעות עגה לא על פי שתמלה היו של לוקח ולא דאמרינן בחזקת בעליה הרשתשוה קיימא דאין נראה לחלק דהא מייתי התם רב נחמן אפילו בח בסוף החדש שנגמרה מזקתו שדר בה אפילו הכי מוקמן בחזקת בעליה וכן בהמקבל (ב"מ קי.) מלוה לומר תמם ולוה לומר שלם אלא דאין לומר שלם אין מוקמן בחזקת בעליה אלא על פי שהפירות כבר חלנן מלוה אם כן לא הוי טוענת משום דחזקת קרקע נרועה אלא משום דסופה לחזור וריב"ם מחלק בין פרדיסי לתרעתא והא"ל אי אמר מלרקעי הוי אמר כל הקרקעות שים כי כדמוכח לקמן [דף קמה:]: ואי

ארעתא . **כמאן דאמר רבה בר מבוס** . דס"ל לאמרינן בעלמא "מלרים הרחוב לו" הלכך תקיט לכחוב כן דלא ליטעון מוכר "מלרים הרחבתי" ויפסיד לוקח : **מרעתא דבי חייא** . שקנה מרבי חייא לעון יחיד אמר ליה ויטול הלוקח הפחוחה שבמיכן דיד בעל השטר על התחתונה ומפרש גמרא ואילך : **ואי א"ל** . לימים לחבריה : **מרעתא** . מהיבנא לך : **בוסתני** . גטע : **ופרדסי** . כרמים : **ופרבא** . כל הקרקעות קרויין כן : ואי

ד א מיי' פכ"ם מהל' מכירה הל' כ סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' ריד סעיף ב : ה ב ג ד מיי' שם פכ"ח הלכה יח סמג שם טוש"ע ח"מ שם סעיף ז : ו ה ז מיי' שם וסמג שם טוש"ע ח"מ סי' ריה סעיף כב : ז ו מיי' שם פכ"ד הל' יד סמג שם טוש"ע ח"מ סי' רמז סעיף ב : ח ט מיי' שם פכ"ח הל' כ טוש"ע שם סי' ריח סעיף כג : ט י ל מיי' שם הל' יח טוש"ע שם סעיף כד :

נוסחאות ב' הלכות דומות ל' נ' נחמן אחר בדין אב אפוטרופוס. ג' ר' יוחנן. פ' אלו נאמנין. תוספ' ב' נ' ג' נ' [ואין שייכין]

רבינו גרשום

רמצר לו מצרי אבראי. פאחר לו מצר פלוני רוח דרומי וכן לכל מצר ומצר ויציע הדר זה לפנים מן המצרים והוצא לחדר מצר ליה מצריו ופר"א ושאיל החוץ לחדר מצר לו וקלם החדר עם חבית דמכר לו החדר נמי קס"ל דלא אמרי' כרב נחמן וכו' בבירה גדולה. פלטירין: אע"פ שמצר לו מצרים החיצונים. שוחץ מן הבירה לא מצי לישתק ליה עם אינהו המצרים דמצרת לי מכרת לי הבל. אפ"ה לא מכר לו אלא בית א' בלבר בבירה וזה שמצר לו כן מבחוץ מצרים הרחוב לו שלא היה יודע היאך לוסר מפני שיש למוכר בהחום סביב לזה שמכר. ואיכא נמי אינשי דקרו לבירה כולה נמי בית. פחו דחימא כוליה[זבין ליה] קס"ל דלא. מדהוה ליה למכחב, אי איחא דכולה מכר ליה וצ"ל למכחב לא שייריח בזבני אלין קדמי בין המצרים כלום ולא כחב ליה ש"מ שיורי שייר למנין ולא אלא בית בלבר ומצרים החיצונים לו: המצרים החיצונים. שמביב לכל הבקעה לא מכר אלא שדה אחת בלבד: וצריכא לאשמועינן. בין נבי שדה בבקעה בין נבי בית בבירה נדולה: דאי אשמועינן בית. ה"א משה"ה שיורי שייר ולא מכר לו כי אם הבית לחוך משום דבית חשמיש לחוך ופלטין חשמיש לחוך ולא דמי האי חשמיש להאי חשמיש אבל נבי שדה ובקעה אימא דלא שייר כלום משום דכולה חדא חשמישתא הוא לזריעה: אימא. האיל ומצר לו מצרים החיצונים דכולה בין הואיל דאיכא דקרו לבקעה נמי שדה קס"ל דלא מדהוה ליה למכחב לא שייריח בחוך מצרים הללו לעצמי כלום ולא כחב ש"מ שיורי שייר: ואי אשמועינן שדה. ה"א משה"ה שייר דלא הוה ליה למוכר למימצר ליה דלא ידע היכי מצי מצר ליה שדה אחת בחוך שדוחיו דיש לו שדות למוכר כל סביבוחיו ומש"ה מצר לו מצרים החיצונים דלא אפשר ליה בלאו הכי

הגהות הב"ח

(ה) גם' ולא שייכים כוזבני אלין קדמי כלום: (כ) שם ולא ת"ל תרעתא משום כל"ל ומיבת פחמא נמחק: (נ) שם אחי' בוסתני כל"ל ומיבת כי נמחק: (ד) רשב"ם ד"ה לא לריכא וכו' אלא כגון דמצר: (ס) תוס' ד"ה אלא וכו' וכבואין להזכיר בית.

דלא אימא דלא שייר לעצמו כלום הימא דמצרים החיצונים משום דאם איחא דשייר מצי למימצר ליה הכי בית זה שאני מוכר לך מצר מזרחי בית שמסוך לחצר ומצר דרומי ניטחי ומצר מערבי פרדסי או בית העלים או בית הבקר דואיל דלא דמיין חשמישייהו אחדדי מצי מצר ליה כולה זבין ליה קס"ל מדהוה ליה למכחב לא שיירית בין המצרים הללו לפני כלום ולא כחב ליה (קס"ל) [ש"ם] דשיורי שייר: ארעתא דבי חייא. קרקע שקנה מן חייא: אבר רב אשי. ארעא חדא משמע דקאמר ליה ולא ארעתא דמשמע תרתי: ואי א"ל מזבינא לך כל ארעתא דאית לי. ובין ליה הבל שהן בני ורישה: לא מבוסתני. גינה של אילנות: ופרדיסי. גינת ירק: ואי א"ל והדרא. מזבינא לך דמשמע כל נחלות שיש לי מכרנא לך אפי' בוסתני ופרדיסי דנחלות נינהו: בר מבתי ועבדי. דנכסים נינהו ועבדא כמקרקעי דמי : מכר

ומי לימר ליה נכסי תפילו בתי ועבדי. אבל מטלטלי לא עד דת"ל "כל נכסיו": **מנה לו**. המוכר שדה לחבירו בשטר המכירה מנה מערבי תרוך מלה למה ומנר מזרחי כנגדו קנה ר' למה שלא הגיע שלא עד תני השדה, ומנר של נפון ודרום מימין ומשמל מן המזרח עד המערב כזה: **שלא כנגד הקנה**. כנגד מנר מזרחי יקנה הלייט תני השדה ומנר מערבי שהוא תרוך מנרים הרחיב לו דמנר שלם הוא תרוך לכתוב בשטר:

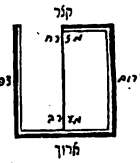

ויקנה כנגד רחב תור. לומר לה תיכף למימר דזוקא כתב לו מנר מערב תרוך ומנר מזרח קנה (ג)(לייט)כדי לקנות מנר מערב מלה למה בתוך המנר ומנר מזרח ממש למה והו"ד כגון שיקנה כל השדה בתלכסן כנגד רחבי התורים של מזרח ומערב כזה: **ומודה רב**.

מקמי דתימתק תכל כהך דתימתק תודי בתרוייהו: **היכא**

דתיכף מנר ראובן ושמעון מזרח ומנר לוי ויהודה כנגדן במערב. ורוחב השדה ק' למה והוי מנר לוי כנגד ראובן נ' למה וכתב לו בשטר מנר ראובן ושמעון שמעון נ' למה וכתב לו בשטר מנר ראובן ושמעון מן המזרח, ומנר יהודה מן המערב" דהייט מנר מערבי דקנה, ולו לא הזכיר, הכא מודה רב דיקנה כנגד רחב תור דלי הוה ליה בני מוכר להקנות כנגד הקנה הכי ס"ל למיכתב "ושמעון כנגד (מני) יהודה" כלומר מנר מזרחי שהוא תרוך לו יקנה שלא יהודה כנגד שמעון דהייט מני השדה ומדלא כתב הכי ס"מ כנגד רחב קמיר ליה לכל למיל במילתיה דרב מיירי כגון ראובן ושמעון מנר מזרחי ויהודה מנר מערב כנגד שניהן וכתב לו "יהודה מנר מערב ושמעון מנר מזרחי" דהייט יחד תרוך ויחד קנר שהם לו קנה שלא כנגד הקנר דכתב "ס מנר מערב הרחיב לו שלא יכול לפרש "ושמעון כנגד מני יהודה" כי הכא שהין כותבין תני מנר והולך לכתוב מנר שלם גרסה ה"נ מדה"ל למיכתב ראובן כנגד לוי (נ) דמשמע שמנר לו מנר ראובן ושמעון תרוך ומנר לוי הוא הקנר לכל יהודה לו הזכיר וכגלון כן הדברים להעמיד החסרון של מנר ביהודה התחרון ובפיכוסי ר' תנחלם מרומת גרסינן מדה"ל למיכתב מנר לוי כנגד מנר ראובן וכיולת בן מנר יהודה כנגד מנר שמעון ומפסק יש לעמוד שכתוב בספרים שלפנינו "מדה" נייה למיכתב לוי כנגד ראובן ולא כתב" כו' **ובן שיקר: מנר לראובן מזרח ומערב לו**". המוכר שדה לחבירו וקנה לכתוב מלריה ויש לפכנו ראובן ג' שדות אחת במזרח ואחת במערב (ושמעון שכנו אחי שלחי בתוכו) לא יכתוב לו אחת שדה זו שלחי מוכר לך הרי היא בתוך שדות ראובן ושמעון דאחרי למיפנע ליה בתלכסון כזה ונמלא שטעל אחל מנר ראובן ושמעון אבל בשכותב מנר ראובן ושמעון תרחין תרחין ומנר שמעון תרחין תרחין לא קנה אלא מה שכתוב לו בפירוש מנר ראובן ושמעון שמעון ולוי יהודה.

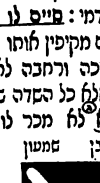

דשפיר דמי: חיים לו לאם הקרקעות. לשון סיום שהיו שדות הרבה של בני אדם מקיפין לוחו ולא כתב אלא תרבע שדות של ד' קרנות השדה אבל תרכה וקחבה לא מנר כלל: מי אמרינן אין דרך למכור קרנות השדה אלא של השדה שכתוב מנר לו דמיים לא מכר לו אלא שדה זו בלבד אבל שדות אחרות לא מכר לו אלא קרנות השדה שהוא מנר לו מוכיח שלא מכר לו אלא שדה זו בלבד: **במין גמם**. לוח יונים ולוחה לכ"ף כגון כזה:

שמנר לו קרן דרומית מזרחית וקרן לפונית מערבית ונמלא שמנר שמלא כל רוחב כזה שם שמלא לומר נבי סיים לו שם הקרנות אלא שלא כנגד הקרנות היינו משום דהשם לא סיים לו הרוחות אבל הכא שמנר שמלא כל הרוחות כמי שמנר שם טוען דמי וקנה הכל לו שלמא לא קנה אלא בתלכסון כזה:

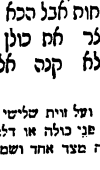

כסירונין

ואי ת"ל נכסי תפילו בתים ועבדים. אבל מטלטלי לא ותע"ב דתמר כמי שמת (נקמן דף קנ): כל נכסיו לפלוני גלימת לוקרי נכסיו לשון נכסיו שאני דמשמע ברייתו יותר מנכסיו דהכא אבל אין נחלק מקום דהשם תמר כל נכסיו דת"ל לאחלק השם כלומחלק השם בין מטלטלי לכל מטלטלי ועוד ת"ל דהשם מיירי במתנה דבעין יפה נותן והכא במכר: **מצר** לחד תרוך ומנר לחד קנר. ומייתי שמנר לכל ד' רוחות כדפי' הקונטי' דאי לא מנר שלא מזרח ומערב ולא מנר לפון ודרום ת"ל היכי קאמר ליה רב לחי ויקני כנגד רחב תור לדרכה ת"ל למפרך דלא ליקני שלא שלם לחד במזרח ולחד במערב דהא לית ליה לרב לקנן לחי במנר ולא מנר רחיטן ומני ומליטי ומנר רבינו לא מנר לו שלא קנה שלא שלם לחד על פני טוט ומה שהקשה רבינו יצחק לפירוש הקונטרס מי מחרבע רוחות מנר לו לחתי לא קנה שלא כנגד הקנר דשם כן לחתי מנר לו מנר רבינו ולא פירכא היא דתימינן למימר מנר לו שלא קנה שלא שלם לחד על

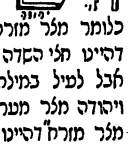

ומודה רב. פי' בקונטרס קודם שמתק לחתי"ג דלא הודה לו שלא שלם חם להשיבו ככה ליכא למימר הכי דרב כהנא ורב אסי הוו כמו תלמיד חבר לרב כדאמרי' (סנהדרין דף לו:) דלסבריה לא הוו לריכי וברוב מקומות רב מודה כשמתק להם כפ"ק דב"ק (דף י"ת. ושם) גבי חין שמין לו לגנב ולא לגזלן דקאמרי' תדרכה מדלחמרו ליה רב כהנא ורב אסי לרב דיבא הכי ומתיק ס"מ שמין ולא לחמר הת דמתיק מקום שלא שלם להשיב וכפ"ק דבילה (דף ו. ושם) גבי תפרות שעולד ביו"ט דת"ל רב כהנא ורב אסי לרב וכי מה בין זה לענל שעולד מן המרפה ומתיק רב לחמר רב יוסף מלי טעמא מתיק רב לימא להו הוחיל ומוכן לגבי לחמו לכלבים וכן בחיזו נפך (ב"מ דף סט:) גבי ספינה לחמר רב לגרול ופגרת ת"ל רב כהנא ורב אסי לרב מי לגרול לו פגרת מי פגרת לו לגרול מתיק רב לחמר רב אשם מלי טעמא מתיק רב לו שלא יכול לפרש "ושמעון כנגד כל הכהו דלא שלם מפני שהוא חם להשיב שהק שלא שלם מפני שהוא חם להשיב שהק **מדרהה** ליה למיכתב מנר שמעון כנגד יהודה. פירוש כנגד יהודה לבד ולא ה"ל למיכתב לראובן ומדכתב לראובן שמע מינה כנגד רחב תור לחמר ליה וגירסת זו חינה נרחה דלמה ליה למיגקט כה"ג דהשתח דלג לוי יהודה היה לו לדלג שהוא לחרון לכך גרים רבב"ם מדה"ל למיכתב לראובן כנגד לוי והשתח דלג יהודה ומ"מ קשיא לר"ת דהכי הוה ליה. למימר מדלא ה"ל למיכתב שמעון וכתב שמע מינה כנגד רחב תור קחמר ליה ונרחה לר"ת כגירסת רחשונה ולא קחי תעיקר מילחיה דרב דקחמר לו קנה שלא כנגד הקנר דת"ל הו"ל למימר מדלא ה"ל למיכתב לראובן שלא קחי לחיוק דכי היכי דקחמר רב לא קנה שלא כנגד הקנר ס"ב אם מנר לראובן ושמעון מנר מזרח ומנר לוי שלי שדה מנר מערב ואלל לוי קרקע עולם דמודה רב דקנה כנגד החרוך כיון שלא מלא מה למוד ואתה קחמר להיכא דמוגת למוד כגון לוי ויהודה מן המערב מודה רב שלא קנה כנגד החרוך אם לנ יהודה וגרסינן מהה"ל למיכתב יהודה כנגד שמעון דאי גרסינן שמעון כנגד יהודה שלגמן דחוק ופי' מגומגם דלא קחי לחרבי רב שלא לחיוק ואין להקשות אמאי לא קחמר גמרא מודה רב לחיקר דבריו כדפירש הקונטרס ולימא מדלא ה"ל למיכתב כי שמא לו חסם הגמרא לפרש זה דפשיטא דלא לחמר הכא דלא קנה שלא כנגד הקנר דודאי לא מנר לו מנר שמעון בחנם ולא הוקף לפרש שלא לחמר לו קנה כנגד החרוך כיון שמנר לו מנר שמעון: **מצר** רחוק לרוחין תרין. חע"פ שחם היה כותב לו קרקע שבין שדות רחוקות וכין שדות שמעון לו היינו יכולין לומר שיקנה מנר לו (ז) שדה כזה חלם כן לו הוי בין שדות ראובן ושמעון (בזוים) ומיהו *) קחמר דקנה בחלכסון מקרן לקרן להיות בין שדות שמעון ורחוקן בזוים: **כמין** גחם. פירש ר"י מזרח ודרום דהייט מנר רוחות וקנה לפירושו דחם כן לחתי לריך למיכתב לעיל מנר ראובן לרוחין תרין ומנר שמעון לרוחין תרין לו קני כמין גחם ופירוש הקונטרס נרחה עיקר:

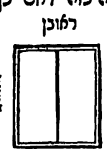

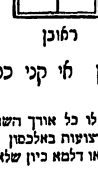

*) ר"ת כוה לחיקר

חיקמר

ר' א מיי' פכ"ח מהלי מכירה הל' יח סמג עשין פב עוש"ע ח"מ סי' ריח סעיף כד:

יא ב ג מיי' שם הל"י סמג שם עוש"ע ח"מ סי' ריט סעיף ג:

יב ד ה מיי' שם הל' יד עוש"ע שם סעיף ה:

יג ו מיי' שם הל' טו עוש"ע שם סעיף ד:

נוסח אחר
טור שלישי כלל מחלוקת בדין מי שמכר שדה לחבירו ולא הזכיר בה לא אחו ולא מדה (אגודה) [מעשה] השני

נוסח אחר
דיון ראשון בדין מי שמכר שדה לחבירו ולא הזכיר בה לא אחו ולא מדה

רבינו גרשום

מכר לו שדה ומצר לו מצר אחר ארוך. כגון מצר מזרחי ראובן על פני כל השדה שמכר לו ומצר אחר קצר בנון למערב השדה מצר שמעון בנגדו עד מצר ראובן: אמרי ליה רב הונא ורב אסי. אמאי אמרת דלא קנה אלא שוה בשוה בנגר הקצר של שמעון ליקני בנגר ראש תור. כלומר היכא דאין מגיע מצר שמעון אלא בנגר חצי של ראובן יכשר מסוף מצר שמעון אצל השדה באלכסון עד סוף מצר ראובן וכך יקנה והיינו בעין ראש תור שכלפעלה מרוחב ובלפחה מקצר: ומודה רב. ה"ר כ א ראילא מצר ראיבן ושמעון לצד מזרח השדה ומצר לוי ויהודה לצד מערב ואמר לו שדה זו שאני מוכר לך מצר מזרחי עוסר ראובן ושמעון ומצר מערב שמסיך לדרום עומר מצר לוי ומצר יהודה לא מצר לו שמסיך ללוי היינו מצד לוי מצד אחר ארוך ומצר אחר קצר מדהל לסכתב נמי ומצר שמעון בנגר יהודה ולא כתב ליה אלא מצר ראובן ושמעון למזרח ומצר לוי ולא כתב יהודה ש"מ דלא ניחא ליה דניקני ליה מסוף מצר לוי ועד יהודה אלא בעין ראש תור ולא יותר כמו שמצויירין. ואם אותה שדה שמכר לו היו לו לראובן משני צדיה בשורות שכיעור ארכה אחת באורה ואחת במערב וכן לשמעון אחת לצפונה ואחת לדרומה צריך לסכתב ליה המוכר מצר ראובן לרוחין תרין וכו' ואי כתב ליה הכי מקנה ליה כל השדה כולה מקנה לקנה לה' רוחותיה. אבל אי לא כתב ליה אלא מצר ראובן מזרח ומערב יש לומר שמא לצד מזרח קנה כולו ולצד מערב שעם וכן נמי מצד צפון קנה כולה ומצד דרום קנה כן דרום"). ואיכא למיסר דשייר בשדה בקצה: איבעיא להו כיים לו הקרנות שעל זוית אחד של שדה קרן של מצר ראובן ועל זוית שלישי קרן מצר לוי ועל זוית רביעי קרן מצר יהודה (כי האי גוונא) ולא מצר לו כל אורך השדה על פני כולה ולא כל הרוחב אלא הזוויות מהו מי אמרי' הואיל דמצר ה' קרנותיה כולה מכרה לו השדה על פני כולה או דלמא כיון דלא מצר לו כל אורכה וכל רחבה אלא הקרנות לא מכר לו אלא רצועות באלכסון הזוליכות מקרן לקרן ב' רצועות ולא יותר (כי האי גוונא): כמין גמא מהו. שמצר לו מצרים שתים ראובן אורכה מצד אחר ושמעון רחבה מצד אחר ולא יותר מהו מי אמרי' נותנה לו ברובע על פני כולה או דלמא כיון שלא מצר לו אלא ב' רוחות לא קנה אלא שתי רצועות כנגד המצר (תכי). מצר לו

בסירונין

איתמר להתי ניסת ואיתמר להתי ניסת סורת. תע"ג דבעלמא כל דוכתי תמרין המוליד מחכירו עליו הרחיה ותוקי ממונא בחזקת מריה בין היכא דמסקינא בעובדא היכי הוה כגון לעיל (דף נב:) דתמר דחיכא סהדי למר והיכא סהדי דקיימא בסירונין מהו. כגון שהיו מקיפין לותו שמונה כני חלם, שנים לכל רוח לותן ומשמן מן הַמְּזוּזָה, לוי ויהודה מן בַּפַּתְּנֵי, יששכר וזבולון מן מַעֲרַב יוסף ובנימין מן הַדְּרוֹם וכתב "לותן" מלר מזרח, לוי מלר לפון, יששכר מלר מערב, ווסף מלר דלום סם ממנה שלר לומר לכמן נפתלי מלר לפון בתלכסון היו משום דדרך למכור מלם לחד בין ב' שדות לכל רוח ב' שדות, ורגלים לדבר דעורת היה לו לכתוב כולם ולגמ כסירונין ליתן מלר בכל ל' רוחות תן דתמר"ה ל"ג לו מכר מלת כגבד לותן על מלר ובתלכסון כזה:

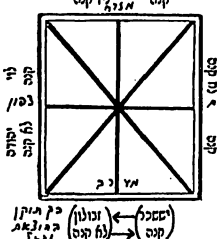

קנה הכל. כל מה שמוכלט בתוך ג' המלרים: **תוך ממלך ד'.** החלם עלמו של מלר רביעי לו קנה להלהי להני מתי לו"ל כתב מלר רביעי: **מפלו מלר רביעי.** להתי לו"ל כתביה משום דלו לריך: **חלם לחד על פני כולה.** לחל ג' המלרים כמין מ"ת: **מכר לה.** רב לחי כרב לחמר להתי לו"ל כתביה משום דקיימא לו לריך לפרש דרב לחי מדרב דקסבר רב לחי מלייריה למלר רביעי נמי לכולה שהם שכנגד המלר ועיין ג' מלרים שכבר נקנה פרקת רביעי תלם לחלר חלני המלרים: **ולא ממרן.** דלא קנה מלר רביעי אלא לחל חלק מכלע כתוך ג' המלרים שמכלן ומכלן חלת הולך על פני שניהם כזה:

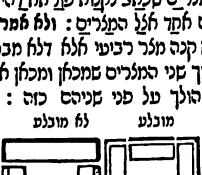

מכל מוכלע כזה. קנה כל מה שים בתוך המלרים: הכי גרסינן וכי לא מוכלע נמי לא תמרן חלת בדחיכה עליה ריכבה דדיקלת והוי תעמת קנין חבל ליכא למיגר דלא הוי ממלך קנין בפרק ראשון (גיטין דף יח.) דכיון דחשיב שייריה בעלמא וקדייך בגמרא מכלל דברי הרבה חע למיגר מדלמקומיה נהלה מן ממלר רביעי בחכירי בריעותה כדלה מוכלע וכגון דחיכה עליה ריכבה דדיקלת דליכא למיגר דלמר חדא בריעותה: חיכה דחמרי כ' ואפי' מלר רביעי ולא חמרן חלת דמיכלע חבל לו מיכלע לו קני כ' ומיכלע לו מיכלע נמי לו חמרן חלת דמיכלע חבל לו מיכלע לו קנה מכלל דכי לו מיכלע לו קני כ' לא מיכלע נמי לו חמרן חלת דליכא עליה ריכבה דדיקלת ולא הוי ממלך קנין חבל ליכא למיגר דלא הוי ממלך קנין חלף על גב דלא מוכלע כמי מקנה מכלל דכי מוכלע תע"ג דחיכה עליה ריכבה דדיקלת והוי כ' קנין קנה. וחאפי דקחמר רבה בהחיה חוץ ממלר רביעי קחי ותוקמה בדלא מוכלע וקמפרש וכי לו מוכלע נמי דחמרן לו קנה לו חמרן חלת בדחיכה עליה הרבה דקלים הגבוהים סם לו נמי דכי הוה מלר חעמת קנין בשיטור שדה בפרק ראשון (גיטין דף יח.) דכיון דחשיב שייריה בעלמא וקדייך בגמרא מכלל דברי הרבה חע למיגר מדלמקומיה נהלה מן ממלר רביעי בחכירי בריעותה כדלה מוכלע וכגון דחיכה עליה ריכבה דדיקלת דליכא למיגר דלמר חדא בריעותה: חיכה דחמרי כ' ואפי' מלר רביעי ולא

מסורת הש"ס

עין משפט נר מצוה

ולא תם הדבה עד שיהא בו ט' קבין לזה וט' קבין לזה "פסיקא־מסתע ממיתר ממנה המוכר מן המרובה: **לי אמר ליה** "ואנן מלרנהא". מכר מזרח למרבע למינה פלגא מכר מערב פלוני וכן האוכר וחוכר כל המלרים והלכך תני "ואנן מלרנהא" "יתר לבנין הוא לייפות כתו ולקמן בסמעתין נמי חזינא יתור לבנין טובא לייפות כח וה"ק לדבי לעיל מאי שנא הכי הלא אין חילוק בין פלגא לפסיקא אלא זימנין אמרינן בתרוייהו פלגא בין פלגא בין פסיקא היכא דאמר "ואנן מלרנהא" (ב) תנינא קבין היכא דלא אמר "ואנן מלרנהא": **פשיטא**. שכיב מרע לו כל המחלק נכסיו על פיו שאמר פלוני יחלוק בנכסי, פלגא מקיל: **מנו אלא לפלוני נכסי מסו**. מי אמרינן הני 'חלק'=לגון חלוקה הוא ופלגא קמקיל -'חלק' הלאו ליתן' קאמר ובדעת כ"ד תלוי הדבר לעבד בכמה הוי חלק רלוי ליתן [עתס"ג דהניא בתוספתא (פרק ו) דהך בבא התוא אמר "תנו חלק לפלוני בבני" ראשון שלי" מעשר ראשון שלו, ואם אמר "לי ולבניי" מת, יתן לבניו, ואם אמר לו "כל זמן שהשדה זו בידך" מברה וחזר ולקחה אין לו עליו כלום אמאי, אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם? כיון דאמר ליה "על מנת שמעשר ראשון שלי" שוורי "שיריה" למקום מעשר, אמר "יש לקיש "יואת אומרת המוכר בית לחבירו ואמר לו "על מנת שריוטא העליונה שלי" דיוטא העליונה שלו' למאי

אין פחות מרביע. דמספקא לן מי רוקה לומר תני לן כל שהוא וה"ק ומה מתנה היית דכל שהוא וי"ל דכותן רביעים הלוג לו יותר מכל הגמרת ליט מותם להזכיר זה ספק רביעו שמותל (ה) בשמעתין דכל דתלים גבר דהלכה כסומטום ודלתה דתין הלכה כסומטום כמו שפירשתי בתקדם הבתים (לעיל דף לה. ד"ה ומתי): **על** מנת שמעשר רתמון עלי טי'. הכת לת הוי כמו כהן המסייע בניח הגרטת (קדושין ו:) דקתמר מקום שהמעשר שיורי שייל והוי מעשר שנו לגמרי תלת שמכר לו כח זה שיוכל לעשר על חלקו:

ואמאי והא אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם. [לת] הוה מלי לפנויי ר"ש היא דכי אמר ר"ש כגון פירות דקל דעבידי לאתאי שהקל בעולה והפירות גדלים מאליהן לכל הכת מי יימר דמרש וזרע ליה ואפילו מרש וזרע שמא לא מגדל התכונה כדאמרינן בפרק התומר בקדושין (דף מכ:) אמר רבה לא אמר ר"ש בן יעקב אלא בשאתם שכבר גדלו הזרעים קלם לבל לגם שהן עדיין קטנים לו "(וכתת) אמר אפי' בשגם מ"מ תרוייהו מודו דהיכא דאין ניכרים כלל ולא יעלו אות לקרקע דלא קנו ורבינו ילתקפירם דלא־מלי מוקי להכי' מיהו דאפילו ר"ש מודה לבל דבר שאין בעולם דלא קנה כדאמרינן פרק קמא דגיטין (דף יג:) והכת קתני ואם אמר לי ולבניי מת טוען לבניו

אין נדלה לר"י טעם זה דשמא לבניו שהן בעולם קאמר: **על** מנת שדיוטא עליונה שלי כו'. שאם רולה להוליא זיזין מוליא פי' הקונטרס להוליא זיזין לאחר וקאמר לר"ת הא לא דייריי הכא במכירת האחר אלא במכירת בית והמוכר בית לא מכר אחר ומפרש ר"ת להוליא בה זיזין אם הוא בונה בניו באחר נרולה להניח על גבי דיוטא תת הזיזין מניח אע"פ שמכניד את הכותל: שאם

סומכום לומר אין פחות מרביע. סומכום לטעמיה דאמר בפרק שור שנגח את הפרה אני נזק לפרה ורביע נולד ומוקמינן לה בגמרת אליבא דסומכום לעמעמה וכל הגך שיעורי דלקמן לחבית דקיימה לטפית בקיחין היו בשיעורין הללו כמה צריך לכל אחד ופלגא דההוא שיעורא קמיחיי סומכום ליתן משום דממון המוטל בספק חולקין: **לחבית אין פחות משמונה**. לטעמך אם אמר מטו חלק לפלוני בבור לחבית כדי למלות חבית דהיינו להשקאת בהמותיו ולא להשקות שדותיו קאמר מרביע שבו. משום דחלי לה' מחמת שבור. משום דחלי לה' מחמת שבור. בבור צריך לחבית וכי קאמר חלק למלא פלגא לחבית קאמר דהיינו רביע הבור או משהו קאמר הלכך ים לו חלי רביע דהיינו אחד ממאתים ובשיטה זו ים לפרש כולם: **לקדירה**. אם חלק לפלוני בבור לחתו משהו: **אין פחות מי"ב**. כלי קטן לאחות בו בני אדם והאי שיעורא זוטר מכולהו ולכך נבי' תנו חלק לפלוני בנכסי "יטול רביע דלמא פלגא קאמר או דלמא שוה פרוטה קאמר־וממון המוטל בספק חולקין ומתם המפרש: כל הגך שיעורי לפי חומד הדעת אין פחות מרביע לסתם עותו לרביע אין פחות משמונה דהכי הוי שיעור למלוי חבית להשקאת בהמות זכן כולם ולא נהירא לי: **כן לוי שמכר**. תוכחת דמילתא נקט דדרך בן לוי המוכר שדות ליזרעאל להתעטר כך משום דלא מוזיל נביה משום הכי תגלי מידי דזה נהנה וזה חיטו חסר דכלתו הכי הוה יהיב ליה ניוקא להאי מעשר או לו או לאחר דהא אין לו בו אלא טובת הנאה והוא הדין ליזרעאל המוכר שהוא לחבירו ואמר לו על מנת שמעשר אלי הוא שלא אמכור לו אלא בשביל שאעשר אני ים לו בו טובת הנאה זו: **מעשר רשמון שלו**. וכדאמרינן לקמן דניין דאין לאדם

כד א ב מיי' סכ"ד מהל' מכירה הל' כז סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סי' ריב סעיף ב וסי' ריד סעיף ח: כה ג מיי' שם הל' מז וסמג שם טוש"ע ח"מ סי' ריד סעיף ג:

רבינו גרשום

ומקשי' למאי הלכתא. שייר בלא על מנת נמי לא קנה הדיומא דרקחני מתני' המוכר את הבית מחם לא מכר את היציע והיינו עלייה: רב זביד אמר. להכי אהני על מנת שאם רצה להחזיר עומקא ורומה קני עד רום רקיעא ולתפי' גג שים לו מעקה גבוה י' טפחים והא דקתני כמתני' ט"פ שכתב לו עומקא ורומה מכור גגו ולא למטריך עד רום רקיעא אלא סוף דיבור הוא דלא מני למימר עד סיפולי ביתו וקתני לר"י דה"מ למימר רומה ושומקא עד תרעים תהומה לכן נראה לר"י דתגג נמי קאי דתט"ג דכתב ליה עומקא ורומא לא קני לגג שים לו מעקה גבוה י"ט והכ"מ למימר ותהני עד רום רקיעא למיקני גג שים לו מעקה גבוה י' טפחים אלא דלא חש למיקנו אלא גבי בור ודום וה"ה גג וכ"ש הוא ודמק ר"י לקיים פירוש הקונטרס דמדכתב עומקא ורומא קני גג ואהני עד רום רקיעא למיקני בור ודום אבל גגין לעשות מקומות על רחם הגג כמו שמליט בפ"ק דיומא (דף יט.) על גג הפרווה ועל גג שער המים: **רא** שמע מינה אם הגג. פי' הקונטי' והך דריסת הגג כתב לו עומקא ומומקא ומחילות להה לו קתני ה"ט שכתב לו עומקא ורומא ומכמס פירש כן דלמילו הוה קתי מריסת הא למיקנ לעיל למאי דבעי למימר כמחמת קני ה"ק ת"ט שכתב כמו שכתב דמי למיקני עומקא ורומא: ואי

בעל העלייה לבעה"ב לבנות בו בית ובית בית וזה גגו גגו עליה ולהתנו בהדדי להשתעבד בית לעלייה כל הימים ואפי' לא תחנו מכחמת ע"מ כן תנקו וגרב זביד תלמי תמנה להוציאם זיזין ולא להדר בני לה (ה) הוצאת זיזין מסיק לדעתיה שהרי לריך ו מיד לחבל להדר בני לה ה"ט שכתב כמו שכתב דמי למיקני עומקא ורומא: **שאם** רלה לבנות עלייה על גבה. לאו על גבה ממש (ס) אלא דאי ספלה קדר בני לה כדמסיק נקמן לבבל אם לא תאמר ט"מ לא בני לה ת"ש דתנן (ב"מ דף קיז.) הבית והעלייה של שנים שנפלו ואמר בעה"ב לבעל העלייה לבנות בו' ואומר רבינו ל'תק דוקא בעלייה דעדיפא ומסיכא טפי מדיומא לבל דיומא לאו מסיכא כולי האי לא יפה כתה כמו עלייה ובקונט' לתק בתנס לפרש בע"ת: **אהני** מהתם מרעה ועד רום רקיעא למיקני בור ודום ומחילות. פי' בקונט' דעד רום רקיעא לא מהני מידי דמשכתב לו עומקא ורומא קני עד רום רקיעא ולתפי' גג שים לו מעקה גבוה י' טפחים והא דקתני כמתני' ט"פ שכתב לו עומקא ורומא מכור גגו ולא למטריך עד רום רקיעא אלא סוף דיבור הוא דלא מני למימר עד סיפולי ביתו וקתני לר"י דה"מ למימר רומה ושומקא עד תרעים תהומה לכן נראה לר"י דתגג נמי קאי דתט"ג דכתב ליה עומקא ורומא לא קני לגג שים לו מעקה גבוה י"ט והכ"מ למימר ותהני עד רום רקיעא למיקני גג שים לו מעקה גבוה י' טפחים אלא דלא חש למיקנו אלא גבי בור ודום וה"ה גג וכ"ש הוא ודמק ר"י לקיים פירוש הקונטרס דמדכתב עומקא ורומא קני עד רום רקיעא למיקני בור ודום אבל גגין לעשות מקומות על רחם הגג כמו שמליט בפ"ק דיומא (דף יט.) על גג הפרווה ועל גג שער המים: **רא** שמע מינה אם הגג. פי' הקונטי' והך דריסת הגג כתב לו עומקא ומומקא ומחילות להה לו קתני ה"ט שכתב לו עומקא ורומא ומכמס פירש כן דלמילו הוה קתי מריסת הא למיקנ לעיל למאי דבעי למימר כמחמת קני ה"ק ת"ט שכתב כמו שכתב דמי למיקני עומקא ורומא: ואי

[לקמן מד. קמה:]

[לקמן מד.]

הגהות הב"ח

(ה) גמ' ומחילות לח כלירוק דלח כתב ליה: (ב) רשב"ם ד"ה רב ספפ וכו' וכיו מסיק כל"ל ומיכח הוה ממחק: (ג) בא"ד להדר בני לה וכו': (ד) בא"ד כל ימי שמחקיים לחכל וכו': (ה) בא"ד דהוצחת זיזין: (ו) ד"ה ה"מ מלן וכו' לחכל לח קני בור ודום ומחילות וכו': (ז) בא"ד עד שיסולי ביתה. כ"כ לשון זה נמלא במוד כמ' מ"ם פוף דף ל"ו: (ח) ד"ה ה"ם ולח וכו' לחל קנה גג: (ט) תוס' ד"ה ספפ וכו' ממש קחמר חלח דחי:

(ל) ועד רבינו כאן כדמפ' ר"י ספוס, כלן ד"ה מהני ע"ש.

ואי סלקא דעתך בסתמא קני עומקא ורומא - כלקמן לעיל: כי גבוה י' טפחים מאי טעמא - תימה לה קשה הלא לעיל ס"ח דרומא מסתמא לא קני לה גג גבוה עשרה ולא חויר מי' ואילך והוה הדין דלא קני עומקא מסתמא כלל כרב דימי ומיהו גג שלהן גבוה י' קני מסתמא להסתמם על הגג דהיינו זה בכלל רוס הלא בכלל גוף הבית ממש כעלייה הבית: כלקמן גבוה עשרה חשיב כיה בסתמא עלמו ולא מיבעיל לגבי בית בסתמא עד למפרע עומקא ורומא לבל חויר הגג עד לרקיע להיינו רומא והוה הדין לעומקא קני מסתמא: ס"ע דאמר ריש נקים כו' - מדקאמר פשיטא ליה מקדם שלם דלא מוכר לבדבר פשוט שלם לא מוכר לבעה על גבי הדיוטות ולהכי פשיטא ליה דלא קני עומקא ורומא: ואלא קשיא ליה דלא קני עומקא ורומא על בית הבעה דאי לא קני לה אמאי הוה קני מסתמא דרומו של בית הבעה הלא דהיכא דיוטות העליונה שהיא של מוכר הלא לי ס"ד דמסתמא לא קני לוקח רומא הלא של מוכר הוא, ל"ל ע"ג מאי מאי להאי תנאי המיוחר, כלא תנאיה נמי הוה קני מוכר לדיוטות העליונה ולרומו של בית ואם היה רולה לבטל בטלה, ולקס"ד דהאי מקדם דהכי היכיא לפירוקה דמילתיה דרב פפא לבדפרישים לה: ס"ג בפירוש רבינו מנחם דאי נפלה סדר בני לה - לעולם מסתמא לא קני לוקח לומה ולקמהרש ייחור הגהה ל"ל דהכי קאמר דאי נפלה דיוטות העליונה דהיר בני לה וכדפרישים לעיל, דרב פפא לאו בכלל ע"ג דיוטות לגבי דיוטות הלא בכלל דיוטות עלמה אם תפול כן גרלה שיטת שמועה זאת בעיני ויש סיטות לחרות ולין בהן ממש: מתני' מ"ש שכתב לו עומקא ורומא - דימי בגמרא לעיל דעומקא ורומא בסתמא לא קני ולהכי "עומקא ורומא" למיקני עומקא ורומא ולא למיקני סתמא שמסתמין חלוק מן הבית שלין עמו הלא לשלוח ממנו מים: וגריך - המוכר ליקח (נ) (ממנו) דרך מן הלוקח לילך לבור ודום שלו, דמוכר, בעין יפה מוכר דכתי כי"ש ורבים סבירא להו דמוכר, בעין לעה מוכר ומייר דרך לעלמו ממה שמכר: בזמן שאמר ליה מון מלאן - ודום ומגי הלא לעורך הוא שהרי לין בכלל בית הלא לשפויי מילתא קלתי ומייר לו דרך, ולרבנן לא חלא לשפויי כלל דבלאו הכי שייר לעלמו דרך ולרווחא דמילתא לאמר כן הלא יאמר הלוקח יכל הבית מכרת לי ולא עכבת דרך שלין כל מוכרין בקיץ בדיעין והלכך פירש כל כך: מכרן - לבור ודום לאחר והבית עיכב לעלמו: רבי עקיבא אומר מ"ש הלוקח ליקח לו דרך - לבור ודום שקנה, דמוכר בעין יפה מכר לו: נמי' היינו בור והיינו דום - לחיזוק בור ודום והלא לין היכר בין זה לזה שקניכן עמוקין בקרקע ויש כהן מים מכוונין ונמצי לי למיכי תרתי: בפירוש - בקרקע שקנה ממחוץ מים בלא כלי: בבירן - חופרין בור בעפר לחיזוק ובוחין לו כותל לבבים ומקרי "דות" והלכך אף על גב דהוה למיכה ה"מ בור שהוא בחפירה אבל דום שהוא בבנין בעין הבית הרי הוא בכלל בית ואף על גב דהוה בבנין מקום בפני עלמו הוא ומקיש לבל בור לה מקיש ובבעל גבי בית לריכא: דרבי

ואי סלקא דעתך בסתמא קני עומקא ורומא, כי גבוה עשרה טפחים מאי הוי עשרה טפחים חשיב, א"ל רבינא לרב אשי א"ראמר ריש לקיש 'זאת אומרת המוכר בית לחבירו ואמר לו 'על מנת שריומא העליונה שלי' דיומא העליונה שלו, ואמרינן למאי הלכתא - רב זביד אמר שאם רצה להוציא בה זיזין מוציא רב פפא אמר שאם רצה לבנות עליה על גבה בונה, זאי ס"ד בסתמא לא קני למה לי 'על מנת שאתה עליה על מנת' ד"א: לא את הבור ולא את הדות אע"פ שכתב לו 'עומקא ורומא', יצריך ליקח לו דרך דברי ר' עקיבא ורבנן אינו צריך ליקח לן דרך ומודה ר"ע בזמן שאמר לו 'חץ מאלו' שאין צריך ליקח דרך, מכרן לאחר ר' עקיבא אומר "אינו צריך ליקח לו דרך ורבנן אומרים צריך ליקח לו דרך: גמ' היכי דמיא - וקא קשיא ליה (ס) היינו בור היינו דום, א"ל רבא תוספאה לרבינא ת"ש דתניא אחד הבור ואחד הדות בקרקע אלא שהבור בחפירה והדות בבנין, היכי דמיא - וקא קשיא ליה היינו בור היינו דום קשיא בריה דרב חסדא לרב אשי ת"ש דתניא אחד הבור ואחד הדות בקרקע אלא שהבור בחפירה והדות בבנין: וצריך ליקח לן דרך, ר"ע דברי ר"ע וחב"א אינו צריך וכו': (נ) (מאי לאו בהא קא מפלגי דרבי

דכטורא כעי לקני רומא לחי שפיר לכיון דגג גבוה עשרה טפחים דלא קנה גג דכדבר מועט מחבטל הקנין דלא בטל גג לגבי בית הלא לי לחמרת דבסתמת קנה כיון שנקל כל כך לקטוף ת"ל לפי' גג שים לו מעקה גבוה עשרה יקנה כיון דבעין יפה כל כך מוכר ולפי' לא מזכין ליה גג גבוה י' בסתמת אם לא שכתב עומקא ורומא כיון דמקנין ורבינו אם לין גרלה לו מה שפי' הקונ' דיומא גג שים לו מעקה גבוה עשרה טפחים דבמסכת שבת מוכח דלעון דיומא הוא שורה דמקן בהזורק (דף ט') שמי גזוזטרתות זו כגגך זו ברה"ר המושיט והזורק מזו לזו פטור היו שתיהם בדיומא לחת כו' משמע בשורה לחת שתיהם זו כגגך זו ועוד דמלי למפרע מילתיה דרב פפא דלי נפלה הדר בני לה הא לא משמע לי דליכא דרב פפא דקאמר שתם רולה לבנות עלייה על גבה בונה דמשמע דעל גבה ממש של דיומא ועוד שלריך לדחוק ולחלק בין הך דיומא דלהיות דהבית והעלייה ורלה ר"ת דיומא עליונה היא שורת תבנים עליונה של תומה שהגג עומד עליה וקאמר למאי הלכתא קאמר ע"מ שהדיומא עליונה שלי הלא היא יכול להסדירה אם היה רולה שכל הבית מכר לו ולענין מה היה שלו ומפרש רב זביד שאם רולה להוליא בה זיזין מוליא פירוש על שורה עליונה אע"פ שמכיחד על הבית ורב פפא קאמר לבנות עליה על גבה בונה ע"ג עמודים שלא יכניד על הבית לבל לרב זביד אפי' שפיר דלא קאמר אפי' זאת אומרת דלא"ג דיכול לבנות עלייה על גבה הא מסקינן דעומקא ורומא מסתמת לא קני ות"ל כיון דלא מהני דשורה לעייר בגוף הבית ואיכו יכול להכניד אפי' זאת אומרת דמתניתין הגג דלא קאי לגג ת"ל כי כמי בסתמת לא קני מקני ליה הכי דמכחב לו עומקא ורומא קני בסתמת לא קני לחויר שלמעלה מן הגג שהוא גבוה עשרה מן הגג וגם הבנין שלמעה ממנה יקנה והגג שבחלמעלה לא יקנה ואין מכרת שיהת הפסק בקניט ווה לחקו לרבינו שמואל לפרש דלא קאי אע"פ שכתב לו עומקא ורומא ת"ל כי כמי בסתמת לא קני מקני ליה הכי דמכחב לו עומקא ורומא כדי שיהת הפסק בקניט ווה לחקו לרבינו שמואל לפרש דלא קאי אע"פ שכתב לו עומקא ורומא ת"ל כי כמי בסתמת לא קני מקני ליה הכי דמכחב לו עומקא ורומא קני בגין שלמעלה מן הגג וחויר שלמעלה והגג שבחלמעלה לא קני ומכני כיון דגבוה עשרה טפחים מחיב ולא קני ליה לגג לבל חויר שלמעלה קני וכך פירש הקונטרס וכן לריך לפרש דלא מלי למימר כיון דלא קני גג לא קני כמי בסתמת לא קני מקני ליה הכי דמכחב לו עומקא ורומא הפסק בקניט להא מוכח בסמוך בהדיא דאי אמר בסתמת קני רומא

דרבי עקיבא סבר מוכר בעין יפה מוכר. כלל דיני מכירות שבעולם: **ולמאי נפקא מינה דבעלמא רבי עקיבא לטעמיה כו'.** כלומר מדמקמיפין בעלמא אחר דיני מכירה דחלו טעמייהו בעין יפה ובעין רעה לגבי עקיבא דר' עקיבא ורבנן (כתובות) [כנ"ל] בפ' חזקת הבתים (לעיל דף נ:) **דאמרינן מכר לחייט ותייר קרקפו לפניו פלוגתא דר' עקיבא ורבנן בלאו טעמא** ש"מ ס"ל כר' עקיבא לגבעל החילון שאם ירצה לחזר במקומו ולרבנן חזר לו: **מתני'** ממתני' הוא דדייקינן לה: **ממאי.** דלמא דכ"ע בעין יפה בעין מוכר ויש לו (נ) לקרקע **אי נמי בעין רעה אלמא** לר' עקיבא **סבר** חזר לו: **מכר לו עקיבא סבר** כו'. פלוגתא דר' עקיבא ורבנן בעין יפה ובעין רעה ולא ידעינן אי ס"ל כר' עקיבא אי כרבנן:

רבינו גרשום

ממאי דלמא רבי עקיבא סבר כתב דעתא לוקח מולין. פירוש היכא דלוקח טעמא דדריסה ופריחה לבד היכא דליכא כמו גבי לילטת לת: ה"ג

דרבי עקיבא סבר א) "מוכר בעין יפה מוכר, ורבנן סברי מוכר בעין רעה מוכר, ודקאמר נמי בעלמא ר' עקיבא לטעמיה דאמר מוכר בעין יפה מוכר" מהכא **ממאי** דלמא (ה) רבי עקיבא סבר אין אדם רוצה שיתן מעותיו וירכוש אחרים ורבנן סברי אין אדם רוצה שיטול מעות ויפרח באויר **אלא** מסיפא **ורבנן לאחר ר' עקיבא אומר אינו צריך** (ג) **לקיחה לו דרך והבמים אומרים צריך** (ג) **דלמא** בהאי **דרבי עקיבא סבר** בתר דעתא דלוקח אולינן **ורבנן סברי** בתר דעתא דמוכר אולינן **אלא** מהא **דלא את הבור ולא את הגת ולא את השובך בין חרבין בין ישובין וצריך לקיחה לו דרך דברי ר' עקיבא והבמים אומרים אינו צריך** הא תו למה לי **אלא** לאו הא קמ"ל **דרבי עקיבא** סבר מוכר בעין יפה מוכר **ורבנן** סברי מוכר בעין רעה מוכר **אלמא** ראשמעינן בית וקא משמע לן שדה וצריכא: **ראי אשמעינן** בית משום דבעי צניעותא אבל בית אימא לא **ואי אשמעינן** שדה משום דקשי ליה דוושא אבל בית אימא לא **אלא** מסיפא **דאחר רבי עקיבא אומר אינו צריך לקיחה לו דרך והבמים אומרים צריך** הא תו למה לי היינו הך **אלא** לאו הא קמ"ל **דרבי עקיבא** סבר מוכר בעין יפה מוכר **ורבנן** סברי מוכר בעין רעה מוכר שמע מינה, איתמר **רב הונא** אמר רב הלכה

מכר לים ליה למוכר המחת טעמת פריחה לחזר וליט ספסד מקרקע שהוא מצייר לעצמו כלום על ידי חיון: **אלא ממיפא** - הכי גרסינן דקתני מכרן לטור ודוש לחתך והבנים עכב לעצמו רבי עקיבא אומר ל"ש לוקח לוקח לו דרך לבניין יפה מכר ט' כדמפרש לקמיה דהמחת ליתא לפרושי משמת. דרבי עקיבא כדלעיל חזר חדש רוצה שיתן מעותיו וירכוש אחרים אבל אין אדם רוצה שיטול מעותיו ויפרח באויר ולית ליה דרבי עקיבא הכא שום טעמא לוקח אלא ספק לחזר ליה רוצה שיתן מעותיו וירכוש אחרים ורבנן סברי אין אדם רוצה שיטול מעותיו ויפרח באויר ולית ליה דרבי עקיבא הכא שום טעמא לוקח אלא ספק לחזר ליה דקשי ליה דוושא אבל בית אימא לא דאין אדם רוצה שיתן מעותיו וירכוש אחרים משום דצניעותא בעי אבל שדה אימא לא דאדם רוצה שיתן מעותיו וירכוש אחרים משום דלא קשי ליה דוושא ואי אשמעינן בית משום דבעי צניעותא אבל שדה אימא לא דאין אדם רוצה שיתן מעותיו וירכוש אחרים משום דלא קשי ליה דוושא ואי אשמעינן תרוייהו אבל בית וגת אימא לא דאין אדם רוצה שיתן מעותיו וירכוש אחרים משום דצניעותא בעי אבל שדה אימא לא דאדם רוצה שיתן מעותיו וירכוש אחרים משום דלא קשי ליה דוושא אלא אשמעינן תרוייהו דאפילו בית וגת דאין אדם רוצה שיתן מעותיו וירכוש אחרים משום דצניעותא בעי אפילו הכי לא קשי ליה דוושא משום דאין אדם רוצה שיתן מעותיו וירכוש אחרים משום דלא קשי ליה דוושא אלא אשמעינן שדה דאדם רוצה שיתן מעותיו וירכוש אחרים משום דלא קשי ליה דוושא אבל בית וגת אימא לא דאין אדם רוצה שיתן מעותיו וירכוש אחרים משום דצניעותא בעי אפילו הכי לא קשי ליה דוושא אלא אשמעינן תרוייהו דאפילו שדה אימא לא דאדם רוצה שיתן מעותיו וירכוש אחרים משום דלא קשי ליה דוושא אלא אשמעינן תרוייהו דאפילו

הלכה כדברי חכמים · המוכר בעין רעה מוכר: **כר' עקיבא** · דבעין יפה מוכר (לקמן עח:) והכי הוי מסקנת כר' עקיבא דאמר ליה רב הונא לרב נחמן הלכתא כוותייהו דמקרייהו לנבות דרים גלותא דשמיה דייני: **אמר ליה מיכא** · **לר' עקיבא** בעין רעה **ונמרת הוא דקמפרש** לתיפכא תורה אור

הלכה כדברי חכמים (רב ירמיה בר אבא אמר שמואל א) הלכה כרבי עקיבא, אמר ליה רב ירמיה בר אבא לרב הונא ב) והא זמנין סגיאין אכרזיתה קמיה דרב "הלכתא כרבי עקיבא" ולא אמר לי ולא מידי? א"ל היכי תניתה: א"ל "איפכא תנינא", משום הכי לא אמר לך ולא מידי. א"ל רבינא לרב אשי לימא אוזן לטעמיה דאמר רב נחמן אמר שמואל האחין שחלקו אין להן לא דרך זה על זה ולא סולמות זה על זה ולא הלונות זה על זה ולא אמת המים זה על זה ג) והוהדרו בהן שהלכות קבועות הן ורב אמר יש להן? צריכא: דאי אשמעינן דהתם הוא קאמר רב, משום דא"ל "בעינא למידר ביה כי היכי דדדרו ביה אבהתי" תדע דכתיב "תחת אבותיך יהיו בניך" אבל בהא אימא מודי ליה לשמואל, ואי אשמעינן בהא אימא מודי ליה לרב קאמר שמואל אבל בהא אימא מודי ליה לרב צריכא. אמר ליה רב נחמן לרב הונא ד) הלכתא כוותין או הלכתא כוותייכו? אמר ליה הלכתא כוותייכו דמקבילו לבבא דריש גלותא דשכיחי דייני: איתמר "שני בתים זה לפנים מזה: שניהם במבוי במחנה ופנימי במבוי, חיצון במבוי במחנה ופנימי במחנה לויה סבור מינה אין להן דרך זה על זה, ה) ולא היא, מי לא תנן ו) במה דברים אמורים במוכר אבל בנותן מתנה נותן את כולן אלמא ז) מאן דיהיב מתנה, בעין יפה יהיב, הכא נמי מאן דיהיב מתנה בעין יפה יהיב: **מתני'** המוכר את הבית מכר את הדלת אבל לא את המפתח, מכר את המכתשת מכרה אבל לא את המיטלטלת, מכר את האיצטרובל אבל לא את הקלת ולא את התנור ולא את הכירים, "בזמן שאמר לו "הוא וכל מה שבתוכו"

הכי גרים רבינו חננאל וחזרו לטעמייהו וגריכא · והוגרך לפרש וגריכא דלא תקשי והא לקמן גבי חדא זמנא וכן היא סוגיית הש"ס מרא בכל מקום:

לא מכר לו את התנור ולא את הכירים ולא את הריחים · להאי גירסא לקמן דהא קתני מכר את המכתשת קטנה אם כן כרבי מלעיזר דגמרא לקמן ולא בתנור וכירים ממוכרים הא רבי מלעיזר דאמר כל המוכר לקרקע הרי הוא כקרקע מי נמי אמר רבא"ח דאיירי במוכר דסתמייהו מוכרים כדאמרינן (כלים פ"ה מ"י) וגורר את המעזיבה [עד שיהא] בתרן לכל הן תנורו חבור חבור סדע מדמקבלי טומאה לכך לא מכר אפילו לר' מלעיזר תנור וכירים וריחים חע"ג דלדידיה מכר את המכתשת ולספרים דגרסי מכר את התנור וכירים לכל לא את הריחים צריך לומר דתניא מיבורו מיבור ולא דמו לקבלת טומאה ומיבור הריחים לא תניא כולי האי כמו על תנור וכירים ולהן להקשות תמתי נקט בגמרא ולא את הריחים כיון דאפילו ר' מלעיזר מודה דלא מכר את הריחים ואומר רבא"ח דנקט להו משום דבעי למיתני וכומן שאמר לו הוא וכל מה שבתוכו כולן מכורים ואפילו ריחים:

נימא

מכר לו את התנור · דמוכר בעין רעה מוכר: **קטופות** · לומר שהלכה כן: **ורב אמר יש נתן** · דמוכר בעין רעה מוכר ומשייר לעצמו כמה שמכר לחתן דכר הלריך לו כגון דרך ותורה: **כי גרסינן נריכא** · ורב אמי הוה דקמהדר הכי לדבינא **דלא** לחזו לטעמייהו **לעמרי** ולהן **לעמוד** מחלוקת **מתכיתה** ומיהו דרך נמרא הוא לומר ולחזו לטעמייהו ולריכא לאכל הכא דאמרינן הוא דאייתו לימא לטעמייהו הלכך הוגרך לומר בלשון תירוץ נריכא: **דאי אימפר כסף** · לחתן שחלקו: **כסף קתמר רב** · דים להן דרך מקום דאמרי אחין ירוד כה כו' וכמו שהיה נתבע דרך בהן גם כן שעל מנת כן חלקוה: **מדע** · לטענת מעלייתא היא גבי מלוקת יורשין דכתיב תחת אבותיך וגו': **אבל** **כסף** · דל' עקיבא ורבנן אימת מודי ליה רב לשמואל דמוכר בעין יפה מוכר: **אלמא קסבר** · שמואל, ורב נחמן אלמידו היה: **דמקרביתו בי** **דיני גלותא** · רב נחמן מחמת דבי שילהה הוה ורגיל במקום הדיינים דשכיחי דייני ורלה מעשים בכל יום היתך דייני לו' אמי כך פירש רבינו תגרגל: **זה בפנים מזה** · ולריכה הפנימי על החיצון לרשות הרבים: **שניהם במבוי** · שמכוון ביחד במחנה לאמי בני. חדם **לתן** לו **דרך** לפנימי על החיצון **דבי** היכי לפנימי **זכין** ויהב בעין יפה **לחיצון** אמי בעין יפה יהב וזכין ולא מקרי עין רעה אפילו לרבנן **אלא** היכא דמכר את הפנימי ועיכב לעלמו את החיצון (נ) כי מתניתין **אבל** היכא **עיכב** לעלמו כלום דכולי **עלמא** מודו **דאסה** **מכר כל החיצון ולא כל הפנימי ולא החיצון בפנימי עד** **לא תהיה עינו יפה ולעה ולא: וכל שכן חיצון במחנה כו'** דוחקו לו שהיה עינו יפה **אלא** לוקח ולעה אלא מקבל מתנה **להחזיר** היכא לרמים לו: **סבור מינה אין לו דרך** · דכיון דלגבים: מוכר ונותן, **אין** רע **לזה** ומוב **לזה: מי לא תנן** · במוף פירקין: **במה דברים אמורים** · דפלינו רבנן ואמרי דלריך לוקח ליקח דרך אחר אבל מוכר לא לריך מקום דבעין רעה מוכר, **כי** מילי מוכר אבל בנותן מתנה מודו דבעין יפה יהיב ויהיב נם את הדרך, **אלמא** רבנן דסבירא להו 'מוכר, בעין רעה מוכר' נבי **נותן** מודו דבעין יפה נותן והלכך הכא לא מיבעיא **לרבנן** דים דרך לפנימי על החיצון דנבי חיצון **שמכר** לו הוי עין רעה ים דרך לו לפנימי על החיצון דמוכח מילתא דעינו יפה **אלא** אפי' מחיצון לקוח יהיב ליה מתנה: **מתני'** **שמכר לו הכיר** · כתם: **מכר כו'** · **כללו דמילתא** כל **תשמישי** כית **המקבלים** מוכרין בכלל בית והמטלטלין אינם מכורין: **את הדלת** · דכל **המוכר** לקרקע הרי הוא כקרקע: **את המפתח** · דמיטלטלת: **שמכשתא הקבועה** · בקרקע: **מילמרוכיל** · עגול שמכניס הריחים בקרקע"ת בלע"ז ודבר קבוע הוא ואין מזיזין אותו ממקומו: **הקלת** · החפרכסת טרמוי"ז בלע"ז ומיטלטלת היא: **סבי גרסינן נא את התנור ולא את הכיריים** · דכל הך מיטלטלין הן והכי נמי מנית בתוספתא וכסדר המשנה גרס "מכר תנור מכר כיריים" ולא נהירא ואם תימא נריך לאוקמה במחוברת לקרקע:

כרי

פיסקא המוכר את הבית מכר את הדלת · דהני מיתבר לבית שהוא מיובר לקרקע וכל מיובר לקרקע הרי הוא כקרקע: אבל לא את המפתח, דלא הוי כלל מיובר דאי בעי מצי לנעולה וייפתח ונכנסת היא · המכתשת הקבועה. בקרקע: איצטרובל. היינו מקום שכיבת הריחיים הסרוגין שקבוע בקרקע: אבל לא את הקלת. היינו רחיים העליונה שתיתורת דלא הוי מיובר: מכר את התנור ואת הכירים. אם קבועין בקרקע: בומן שאמר לו הוא וכל

א) [לקמן סב:] ב) [ר"ה כב:] ג) נעיל ז: ד) [לקמן קיב:]ה) [לקמן קמב:] ו) [לקמן נחל:] ז) [לעיל נג:]ח) [ומציע ג: סוכה לב: ר"ה לב: ב"ק לב: ב"מ לב: ב"ב לב:]

רבינו גרשום

רב הונא אמר הלכה כדברי חכמים. דאמרי מוכר בעין רעה מוכר: ושמואל אמר הלכה כר"ע. דאמר בעין יפה מוכר: אנא אפכא תנינא. דרב הונא דאמר דהלכה כחכמים ס"ל בעין יפה מוכר ושמואל אמר הלכה כר"ע דאמר מוכר בעין רעה מוכר: לא אמר לך מידי. דהייט כרב מבירא ליה: האחין שחלקו. בנכסי אביהן: אין להן דרך זה על זה וכו'. דהואיל דאלקו בעין יפה חלקו וצריכין לקרקה זה מזה דרך גם לא חזקת חלונות גם לא חזקת סולמות להניח זה בחצר זה להעלותו לגגו ולא אמת המים של זה לעבור בחלקו של זה: ורב אמר יש להן. ס"ל כלישנא קמא כחכמים דאמרי מוכר בעין רעה מוכר: דאי אשמעינן בהא. דבהא אמר רב בעין רעה חלקו ויש להן. משום דכתיב תחת אבותיך יהיו בניך: אבל בהא. נבי מוכר: קאמר שמואל. דהמוכר בעין יפה מוכר אבל בדך דאחין אימא מודי ליה לרב דקס"ל דאפי' חבי פליגי: רב נחמן הוה חלמיד דשמואל דאמרינן לעיל אמר רב נחמן אמר שמואל האחין שחלקו וכו' הונא הוה חלמיד דרב: הלכתא כוותין. דאמרינן מוכר בעין יפה מוכר: או הלכתא כוותייכו. דאמריתו מוכר בעין רעה מוכר: שניהם מכרו במכר או שניהם נתנו במתנה לשניהם אין להם ללוקחין או למקבלין דרך זה על זה. משום דהמיבר או הנותן בעין יפה מוכר ונותן: שכל דאין להן. היכא דהיצון נתן במתנה דיפה כח מתנה מכח מכירה כראמרינן בגט' בסיא דפרקין ובעין יפה נתן החיצון ופנימי דסבר אין לפנימי דרך על החיצון כלום אע"ג דמשוכר היצון לפנימי היצון מכר ופנימי נתן מהו. מי אמרי' דיפה כח מתנה מכח מכירה ובעין יפה נתן יש לו דרך או לא למעמיה דר' עקיבא: מי לא תנן בר"א. דאין צריך ליקח להן דרך לדברי חכמים: במוכר. דבעין רעה מוכר: אבל בנותן מתנה נתן את כולה. דבעין יפה נתן הכי נמי להחיא דיהיב מתנה בעין יפה נתן לו יש לפנימי דרך על החיצון: **פיסקא** המוכר את הבית מכר את הדלת. דהני מיתבר לבית שהוא מיובר לקרקע וכל מיובר לקרקע הרי הוא כקרקע: אבל לא את המפתח, דלא הוי כלל מיובר דאי בעי מצי לנעולה וייפתח ונכנסת היא · המכתשת הקבועה. בקרקע: איצטרובל. היינו מקום שכיבת הריחיים הסרוגין שקבוע בקרקע: אבל לא את הקלת. היינו רחיים העליונה שתיתורת דלא הוי מיובר: מכר את התנור ואת הכיריים. אם קבועין בקרקע: בומן שאמר לו הוא וכל

ג) אין צפוק כדעין יפה מוכר - אין יפה נותן אלא מוכר או זאת ואחת לא יעשה אלא אם כן יתן לו הנותן כדי שיהא הוא מוכר ולא נותן כדי שיהא הוא נותן ולא מוכר כדי שיהא הוא מוכר ונותן כדי שיהא הוא מוכר ונותן כדי שיהא הוא מוכר ונותן

נימא מתני' דלא כר' מאיר · מדתנן דלא מכר לא המפתח דייק להו מכח מפתח מסיק דתניא דלא כר' מאיר ולא כפ"ה דפירש דהמפתח מדקתני לא מכר לא המכתשת המיטלטל קא פריך: **מחוורתא** דלא כר' מאיר · וה"מ והא קתני בהמוכר את הספינה (לקמן דף עח:) לרבי אליעזר ור"מ קיימי בחדא שיטה מדתנן בפירקין (דף סז:) רבי אליעזר אומר המוכר את הבד מכר את הקורה וי"ל דלאו ממ"נ בחדא שיטה קאמר תדע דהא תניא דר' אליעזר מפרש בברייתא דלא נקרא בית הבד אלא עד שיהא בו קורה: **צינור** שחקקו ולבסוף קבעו פוסל את המקוה. היכא דאתקמי אפילו בפחות מכדי רוחות כדרך הציור וכגון שחתכו בחלוקי לבקר שיהא בהן כדי קבול חציי מים שהוכיחו עצמן על מותו בית קיבול כדתנן (מקוואות פ"ד מ"ג) החותם בציור כדי לקבל לרוחות בשל עץ בכל שהוא בשל חרס כדציעית ר"י אומר לא בשל חרס בכל שהוא כו' דאי לא אתקמו אפילו שהוא משלם לדדים לא תציב כלי כדמוכיח רבינו שמואל מהא דתנן (שם מ"ג) המניח את הטבלא תחת הציור שם יש לה (ז) לבזבז מ"ר בא רוחות כו' ואין ברחה לאוקמי בציור שהשוה מכל צד ודוקא שהיו טופלין מציור לנוקבה לבל לא נפלו מציור לקרקע ומקרקע למקוה המשכה היא ואיכו פוסל המקוה אם יש בכר במקוה כ"ש כאלה מי גמרים כדתנן בפרק קמא דמסורה (דף יב:) **אילימא** רבי אליעזר דבית · התם בהא פליגי פי' הקונטרס ומיהו לבן דפליגי עליה לא ליהוו הכא רבנן דאמר לעיל לא רבי אליעזר ולא רבנן ובראיה ל"י דזה דאמר לעיל מה שמפרש לעיל מכר את המכתשת חקוקה היינו קבועה ולבסוף חקוקה אבל לא את הקבועה היינו חקוקה וקבוע לבסוף חקוקה ולבסוף קבועה ובין קבועה ובין קבועה ולבסוף חקוקה ח"כ אחי שפיר כרבנן ובתם דאמר לעיל מן הכר וקבועה בין קבועה ולבסוף חקוקה בין חקוקה ולבסוף קבועה: **דרי** היא בקרקע. התם קס"ד דכוותה מחוברת לייתי ולרוץ לפרש והכי היא בקרקע לקבועה בכסף ומטר וחזקה אבל לבסוף דמכקיון טעמא משום דליתקע ליעד קלי אדעתא שכוותה ולא חיישינן בחיבור הכוותא ותומר רבינו ימחק. דהתם הוה מלי למיפרך ליטעמיך דלא מוקמת משום היקבא דיעד אלא משום חיבור כוותא בציור אחתי חייב אבועה הכוותה ממנה בשבת דה"ל כרוחה פת מן החטר דלא מיחייב אלא על גב דמטר מחובר ולעניו טומאה כמי מקבל הדבש טומאה לפילו במקומה כיון דלא בעי מחשבה ולעניו פרוזבול כמי מיפוק ליה דהא ליכא מקום שבוכסף עליו כדפריך בהמולה (ניסין דף ז:) נבי עלין נקוב אלא על כרחך דמגח מהיכי דמחשבי אלא מדלא מיפרך הכי ש"מ דלא בעי מחשבה ואם כן חין טעמא של רבי אליעזר משום שמחובר בציור ומקבלת

ניצור · של עץ אלו של אבן עשוי כמין סילון ויורדין ממנו מים למקוה: **קבעו בקרקע פוסל את המקוה** · דמים שחוכין פוסלין אותו וכיון שהיה תורת כלי עליו קודם שקבעו **לא מיבעיל** מן הים כלי מיניה ומטי עלה שחוכין למים שבתוכו: **ולבסוף חקקו** · הכי גרסיכה כלי מיניה: **לפיני עליה** · **מי ר' אליעזר** · מחיה דכרי ר' אליעזר אחה למד אלא סבירא ליה הך ברייחא וה"ה דה"ל למימר והי רבנן אף בשאר בכל ליעל לא ר' אליעזר ולא רבנן: **כעין יפה מוכר** · והלכך אפי' דחיכא תורת כלי עליו כיון דמחובר מכרן המוכר לא נקבל ניהו **דכוותי**-מחוברת היא בקרקע בציור: **ורבנן סברי כו'** · משום ר' אליעזר נקט לה ואפילו כדברי הכל אחיא: **כוורת דבורים** · בל דבר להיות נקיים בכסף ובשטר וכחזקה ולקטת על גבה מטלטלין ולכחוב עליה פרוזבול כאילו היא בקרקע דתנן במסכת שביעית פרק אחרון (משנה ו) אין כותבין פרוזבול אלא על הקרקע ואם אין לו מזבה בחוך שדהו ולשם מפרש לפי שרחה הלל שמעמידין הטפירים מהלוחות לעניים מפני ירחת שביעית ממשמעת והיו מוברין על מה שבחוב בין יהיה הבר עם לבבך בליעל וגו' עמד הלל והחקין פרוזבול פרוז ריוח כמו שהפריז על מלוחיו דבמסכת נדה (דף ז:) בול עפירים כמו אלו רחני בולחות שביהודה (ניסין דף ז:) כלומר ריוח לעפירים שלא יפסידו שלהם ותנן (ו) גופו של פרוזבול מוכרי לכם פלוני ופלוני

הגהות הב"ח

(ה) גמ' דלי כר"מ: (ב) רשב"ם ד"ה הרי וכו' אחר מחני' המשמישים כלי"ל וכן בשמוך: (ג) בא"ד שהוא דבר גדול מבית נפילי וכו' תמר ז' כ: (ד) ד"ה ניתח וכו' דלא מכר וכו' המוכר את הספינה כ"כ בדף ע"ת ע"ב: (ה) בא"ר כדהכן במחני'. כ"כ בסוף דף ס"ח: (ו) ד"ה הכי פוא לקרקע וכו' והכן זכו גובו וכו': (ז) תוס' ד"ה ליעד וכו' לבזבוים מלרבים ריוח כו' ואין לריך לחוקמי:

* בדפוס: ז' בשם מהרי"ח הקונטרס (ריה"ה) בשיי אלי הכא ועיי"ש מה שהאריכו על מחני הכאי

גליון הש"ס

מהרי"ח בדפוס: רבינו גרשום

המוכר את הבית פרק רביעי בבא בתרא סו

עין משפט נר מצוה

ופליגי הדיינין שבמקום פלוני שכל חוב שיש לי אצל פלוני שתגבנו כ"ז שתרצה והדיינין חומכין עליו מלמטה או העדים והלכך משמר שטרותיו לב"ד לגבותן ואיתו לן קבני לי קריעת כיסי או יגוש דדיינין קמגבו ליה והפקר ב"ד הפקר וה"מ כשיש לו קרקע לגבות ממנו אבל אין לו קרקע להפקר ב"ד הפקר ואין יגוש ולא קבני לי קריעת כיסי ולא כלום:

ואינה מקבלת טומאה במקומה "והרוחה ממנה בשבת חייב חטאת וחכמים אומרים אינה בקרקע ואין כותבין עליה פרוזבול, **ומקבלת טומאה במקומה והרוחה ממנה בשבת פטור** חתם כ[א]מר ר' אלעזר טעמא:

א) אמר ר' אלעזר מ"ט דר' אליעזר? דכתיב ויטבול אותה ביערת הדבש מה יער התלוש ממנו בשבת חייב חטאת אף דבש הרודה ממנו בשבת חייב חטאת **אלא** ר"א דרך דרתן בדף של נחתומין שקבען בכותל ר"א מטהר יחבמים מטמאין מני? אי רבי אליעזר, אפי' יחקקו ולבסוף חקכו, אפילו קבען ולבסוף חקכו, נמי? לעולם רבי אליעזר היא ושאני פשיטי כלי עץ דטומאה דרבנן מבלל דשאבה דאורייתא והא

[ומקבלת טומאה במקומה] · וא"ת מה טעם נקט גבי טומאה במקומה לאין חילוק בין במקומה בין שלא במקומה דהא לאו מחוברים היו ומוסיר ר"ת דשלא במקומה מקבלת טומאה כיון דמטלטלין הוא ממקום למקום ומדי לשאר כלים שבבית וגזרו בה רבנן טומאה דלמא אתי לאחתויי:

ושאני פשוטי כלי עץ דרבנן · וא"ת דבהגך למזז דמרסות ליכא טומאה דאוריימתא דכל המטמא מדרס מטמא עמא מה ק"ו מפרין קטנים כדתמרינן בפרק כילד הרגל (נ"ק דף כה:) ובפרק על חלו מומין (בכורות דף לח:) נמי פריך ואין לו תוך בכלי שבתוך מדאוריימתא בר קבולי טומאה הוא והא דומיא דשק בגיגין ומשני בהגך דחזו למדרס ולא בשאר פשוטי כלי עץ דלא חזו למדרס כדמוכח בריש תוילין(לקמ' דף נסח ד"ה כגון) דתמר הכל שותין אפי' טמא במותקדין הלי טמא דליטמי במאי כו' ומשני כגון שבדק קרומים של קנה ומשם נה ולי מקבלי טומאה מדרבנן מלי נמשני וכ"ת הכא בדלא עבדה כעין כלי דעל כרחך לייטי בדעבדה כעין כלי דקדקים טעונים שתיטה ככלי בלתמרי בהמודה דף סב:) מויקח לח המתכלת ועוד תכן במסכת כלים(פ"ב מ"ח)ומייתי לה בפ"ק דשבת(דף מז· ושם) כלי עץ (ה) ולכלי עצם וכלי זכוכית פשוטיהם מהורים ומקבליהם טמאים ועל כרחך מהורים לפילו מדרבנן דכלי זכוכית לפילו מקבליהם ליכא טומאה אלא מדרבנן כדתמרינן במסכת שבת (שם) ופירש רבינו שמואל דוקא לין להם טומאה לפילו מדרבנן ומסקנא לן קיימת הכי אלא מוקי לה בדף של מחכת ויש מפרשים בדף של נחתומין ואע"פ שהוא פשוטי כלי עץ מקבל טומאה מדרבנן כיון שהוא משמש לדם ואח משמשי לדם דדריש בת"כ בפרקתא ויהי ביום השמיני כלי (ו) יכול לפילו הפולם והקולב כו' ת"ל כלי עץ ולא כל כלי עץ יכול שאני מוליא את הפולחן ואת הקולב ואת הדולבקי ת"ל כל כלי עץ ריבה ומה ראית לרבות את אלו כו' ת"ל קל מה קל שהוא משמש לדם ואח משמשי לדם לף לני תרבה את הפולחן כו' ועל כרחך כשאין ראוין למדרס מדלא נקט טמא ככח ופפסל והוה ליה לרבויינהו מקלי דמסכת ומוסב וכאין להם בית קבול (ז) לייטי מדלא קאמר מה קל מיטלטל מלא וליקס אלמא מקבלי טומאה ואע"ג דמפיק להו מקרא לן הוי אלא למסכתא וכן משמע בפרק שני הלחם (ממחות דף לה:) ת"ל יותן לדברי האומר מפגרתו למטה היתה פירוש למטה כרגלי הפולחן ולא בפולחן עבלא שהמסכתא טומאה פירוש דדרשינן הפולחן המהור מכלל שהוא טמא לדברי האומר מפגרתו למעלה היתה טבלא המסכתא תיבעי להו לפולחן של מקדש מקבל טומאה לפי שהוא לו בית קבול אבל עבלא המסכתא שאין לה בית קבול תיבעי ואי דרשה גמורה היא (ח) דת"ל אמאי תיבעי תיפוק ליה מקרא דהמס חלא ודאי לאמכתא היא ובמבלא המסכתא מספקא ליה לי מקבלא טומאה מדאוריימתא כדפירש הקונטר המס משום דעדיפא מפתר פשוטי כלי עץ לפי שרואי להשתמש בה מצי לדחין ולומלן דאמר למעה היתה טמא מדכתיב הטהור:

מבלל דשאיבה דאורייתא · דכת"ס וח"ת מפרקי דטלו שהוא הוי לאוריימתא ומביאים ראיה מדתניא בת"כ בפרשת ויהי ביום השמיני מקוה מים יהיה טהור יכול מילא בכתפו ועשה מקוה כתחלה יהא

לך א מיי' פכ"ו מהל' שבת הל' ו סמג לאוין סה עוש"ע ס"ח סי' שכח סעיף יג:

להּ ב מיי' פי"ו מהל' כלים הלכה כד:

הגהות הב"ח

(ה) רשב"ם ד"ה (כדף הקודם) כלי חיפ בקרקע וכו' לף שייך לף יגוש דכגוי ושומד חוח שכל מה שיוכלו: (ו) ד"ה ותיפוי וכו' כנפרק המוכר. נ"כ דף ם ע"ב: (ז) ד"ה חייב בקרקע ומשום: (ח) ד"ה ס"ב וכו' מייני וקף קני ליה: (ה) חוס' ד"ה ושאני וכו' כלי עץ וכלי שוב וכלי עלם: (ו) בא"ד כיום השמיני כלי עץ יכול וכו' ע"ל מכל כלי עץ: (ז) בא"ד ונתין לפס כית קיבול נמי חייני וכו' דל"ר יותן:(ח) בא"ד דכשה גמורה היא דכתיב המס כמיני מתלי קבני:

ואינה מקבלת טומאה במקומה כמתן דתמר (ג) בפרק המוכר תת הספינה דלת בעי מחשבה דליכא מתן למלרין מחשבה והלכך לתטריך הכא גבי טומאה למיתני במקומה וה"ה לכל הכי מילי: **ופרודה ממנה** · כשהיא במקומה היינו מקום גידולו של דבש חייב חטאת כתולש מן הקרקע תלמת לר' אליעזר חקקו וגבסוף קבעו בקרקע משוי ליה כבנייתה ובנייתה דלעיל דלת כרבי אליעזר היא ומיהו הכי דבנן היא: **בקרקע** · (נ)משום דחיכור בקרקע לת בעיל מורת כלי מינה ומקבלת טומאה במקומה וגם הדבש דלת בעי מחשבה כדתניא לקמן בהמוכר תת הספינה: **כ"ג שתם תמר רבי אליעזר אפי' בעומת דר"ש** · דתשיב לכורות דבורים כמחובר דכתיב ויטבול אותה ביערת הדבש ביהונתן כתיב ובדבש במקום גידולו מייתי (ז) וקרי ליה יער והלכך תשיב ליה מתוך מחוברת ממש בקרקע אבל גבי ליטר שחקקו וגבסוף קבעו בקרקע מקום כדקתני בריישא ואפי' לרבי יהודה דאמר לעיל (ד) דבר שאין מתכוין לו מותר אפילו הכי הכא כיון דידעינן בי ניהו ר"ש דלית ליה דר' יהודה בבריישתא: **דף של נחתומין** · נסר רחב לערוך עליו ולוגם תת הפת ולי גרסה הוה דף שקבוע בכותל ליתן עליו תת הפת למכור בעין שעושין פלטרין שלו בכותל בתיהן מבחוץ ולקמן מוקי דדף של מחכת דפשוטיהן מטמאין: **רבי אליעזר מטהר** · דכל המחובר לקרקע הרי הוא כקרקע: **וחכמים מטמאין** · דלת בעיל לגבי קרקע יתידין – דבר שמחזיקין חיזו לכך קוץ במקום שחקקו לעיגול דתניא מעשי לך גמר כלי לקבל טומאה ומדלת קתני בין שחקקו ובסוף קבעו ובין קבעו ובסוף חקקו למת לרבי אליעזר שחקקו ובסוף קבעו לת בעי חקקו ובסוף קבעו לת בעי קבעו ובסוף חקקו ובין חקקו ובסוף קבעו לת בעי חקקו ובסוף קבעו לת בעי ולרבנן כל שמת מלמת ההיא בריישתא לעיגול דקמפלינן בין קבעו ובסוף חקקו ובין חקקו ובסוף קבעו לת בעי חקקו ובסוף קבעו לת בעי ר"ש אפי' חקקו ובסוף קבעו לת בעי להכשיר לרבנן דאמרי לת בעי חקקו ובסוף קבעו לת בעי ולת בעי קבעו ובסוף חקק

יהא טהור מ"ל לך מעין ובור מקוה מים יהיה טהור מה מעין בידי שמים לפי מקוה בידי אדם ויש לדמות דלמכמכת היא כמו דרכות תמורה כהנים ועוד מביא ראיה ר"ת דתנן כמה' בפ"ב (מ"ד) ר' אליעזר אומר רביעית בתחלה פוסל לח המקוה ומלמה טוען על פני המים ומדמחמיר בתחלה טפי מבסוף ס"מ דבתחלה פוסלין מדאורייתא ויש לדמות דהתם דאחמיר רבי אליעזר בתחלה ברביעית משום דרביעית הוא שיעור מביאה למטמין ולניטרות וכבר יש שם פסול מקוה עליהם ולר"י נראה דלפי' טוב שהוב דרבנן כלמעלה בהוספתא דמקוואות דמנית בפרק שני מקוה שהניתו ריקן וכו' ומלאו מלא כאר מפני שזה ספק מים שחוצין למקוה ומדקא מכשר ליה זה מספק ס"מ לכולו שהוב מדרבנן וליכא למימר דלאו בכולו שהוב לחילי מלא כאשר הוא כמה כן מים אך שהיה חסר לחם כן הוה ליה למימר שהניחו חסר, דריקן מעמע לגמרי ריקן שלא היה בו מים כלל ועוד לאמר בפ"ק דפסחים (דף יז: ושם) גבי מטמין בית מטבחיא: בכליו-עומדים, בקרקע-יהוריים ומפרש התם דבקרקע טהוריים משום דחזי להטביל בהן מחניין וליטרות אלמא לפי' כולו שהוב חזי להטביל בו דבשהוב מיירי מדמפליג בין כלים לקרקע ושהם מטמין בית מטבחיא נמי שחוצין הם ורבב"ח דוחה דהכי קאמר בכלים מטמאים פי' שהוו בכלים מע"ג ההשהת הן בקרקע ולפי' שהוו שחוצים בקרקע שלא היו מעשה בכלים טהוריים והר"י מקא מפשטיה"ת דוחה לחם"ג דשחיבה לחורייתא היא בקרקע טהור משום ג) שחפסר בלא המשבה דכי נפלו מן הכלי לרפה שהיא חלקה מימשכי חילך וחילך והוה ליה כשחיבה שהמשיכה כולה בכשרה ובפרק קמא דתמורה (דף יב:) דלא מכשיר המשבה אלא כי ליכא כ"ת שהם בשחוב אפסר להייט מדרבנן ור"ת בשלמא לי' כולו שהוב מדאורייתא הייט דגזרו חכמים ג' לוגין מים שחוצין פוסלים לחו כולו שהוב וזקוק בכלשה לוגין גזרו שהן לחוץ לרחילת חלם כדחמרינן בפרק קמא לשבת (דף יד:) בחלה היו טובלין במערות סרוחים וטחנין על גביהן ג' לוגין מים שחוצין כו' אבל לי' כולו שהוב דרבנן לחמי גזרו כלל בשחיבה ו"ל גזירה שמא יטבול בכלי דהומיה דמעין לחמר רחמנא שהן בקרקע ומהשה שחוב שהניחו ריקן לכשב"ת לחלרבה יש להכיח דכולו שהוב לחורייתא דקחני כשר. מפני שזה ספק מים שחוצין וזקוק לכשרות שלחם היו שהב שהוב שלא לטבול בו והיו ממלא לחיו מכחמת מים שחוצים שלא מים בכרים לטבילה משמע דוקא שהוב חזקה הוא לכשר הא לאו בר פסול לספיקא לחורייתא לחומרא חדע דקחני סיפא לעיל דמעין לחמר המקוה לפסול והמכחמת נחוצה כגלו ספק מן הלימה למקוה ספק מן המכחמת למקוה פסול מפני שהפסול מוכיח ואם יש בו רוב שהוב כשר מפני שיש ספק מים שחוצים למקוה ומלמכשר בשיש בו רוב שהוב שפסק מפסק וכשיון רוב פסול משמע דרובו שהוב לחורייתא ועוד תניא החם שני מקוואות אחד שהוב ואחד כשר וטבל בשחד מהן ממומאה חמורה ועשה שהרות הרי הן טהורות ואחד ממומאה קלה ועשה שהרות הרי הן טמאות ואחד ספק בזה ספק בזה ספק טמא ספק טהור ספק בזה ספק בזה ספק טמא ספק טהור הרי אלו שלשה ספקות ואחד

אגבה עישור נכסי אפי' מאצטרובלי דריחיים" א"ר אשי כי הוינן בי רב כהנא "מגבינן אפי' מעמלא דבתי: **מתני'** המוכר את החצר מכר בתים בורות שיחין ומערות ואבל לא את המטלטלין, בזמן שאמר לו הוא וכל מה שבתוכו" הרי עולן מכורין, בין כך ובין כך לא מכר לא את המרחץ ולא את בית הבד שבתוכה, ר"א אומר המוכר את החצר מכר אלא אוירה של חצר: **גמ'** תיר' **המוכר את החצר מכר בתים החצונים ובתים הפנימים ובית החלסאות, חנויות פתוחות לתוכה נמכרות עמה יושאין פתוחות לתוכה אין נמכרות עמה פתוחות לבאן ולבאן(ה)א[אלו] ואלו]נמכרות עמה ר"א אומר המוכר את החצר לא מכר אלא אוירה של חצר** אמר מר **פתוחות לבאן ולבאן נמכרות עמה** והא תני ר' חייא **אין נמכרות עמה** לא קשיא **הא** דרוב תשמישתייהו לגו **הא** דרוב תשמישתייהו לבר: ר"א אומר המוכר את החצר לא מכר אלא אוירה של חצר: אמר ג)(רבא) אי דאמר ליה "ברחתא" דכולי עלמא לא פליגי-דבתי משמע,כי פליגי דא"ל "ברחתא" מר" סבר תרביצא משמע ומר סבר בתי משמע איבא דאמרי אמר ג)(רבה) אי דאמר ליה "ברחתא" דכולי עלמא לא פליגי דבתי משמע כי פליגי דא"ל חצר בר סבר 'חצר'-אוירא משמע ומר סבר בחצר המשכל,ואמר ג)(רבא) אמר רב נחמן מכר לו ג)חולסית ומצולה:החזיק בחולסית לא קנה "מצולה,החזיק במצולה לא קנה חולסית, איני והא ג)אמר שמואל "מכר לו עשר שדות בעשר מדינות כיון שהחזיק באחת מהן קנה כולן? ג) התם הוא דסרנא דארעא חד הוא,ובולה חדא תשמישתא הוא אבל הכא הא תשמישתא לחוד והא תשמישתא לחוד ואיבא דאמרי אמר

מעמלא דנתי' · וא"ת היכי דמי אי כבר נתן השכירות ליד הלוקח אם כן מטלטלי הוו ולא גבית מנייהו ואי אמת נתמעטין פשיטה להשכיר לעולך מדוייתה פשיטה דתפילו למכור יכולה וי"ל כגון שהשכירו הבית לשנה וכבר עבר חצי הזמן וקנה מעמיע לן דתפילו השכירות מזמן שעבר קנוי דאין השכירות מטלטלין חלה לגמוף ולא דמי למטלטלין יש

לח א מיי' פ"ב מהל' מכירה הי"ב ופ"ג מהל' עדיין מת טור"מ חו"מ סי' קיג סעי' ב:

לט ב ג ד ה ו ז מיי' פכ"ב מהל' מכירה סלכה ו סמג עשין סב טור"מ ח"מ סי' רמו סעיף ו:

נ ט י ז
אור הי הבבלי פ.
הכלוים האחרית חלב

הגהות הב"ח

(ה) גמ' פתוחות לבאן ולבאן נמכרות עמה כ"ל ומיהו אלו ואלו ממקק: (ב) שם קמ"ל כוון הכי שהתם הוה טוח דסדנא: (ג) רש"ב ד"ה תפילו וכו' ולא ממטלטלי ומשלם ליה תגנב כ"ל וכו"ל: (ד) ד"ה תכל וכו' שאין קטיון וטייטו כל כך דתמרן: (ה) ד"ה מולסאות וכו' חצור טוח בפני עצמו: (ו) ד"ה חנויות וכו' שאין מוכרין מהן חנות: (ז) ד"ה ר"ל סבר וכו' מבנה מוכר לך לחויר: (ח) ד"ה וכבן וכו' ה"ג כשהתה לו החצר וכבן וכו' שהתה לו החצר כאותו שן בפני עצמו לגון מרגילין לקרותה בה ג) מנר לחויר: (ט) ד"ה תכל מצולה וכו' שמולאין בו: ל' לשונות

מיליה מיני מיניה
מיניה מני חולקא
חב' ולא ואמרי
לשונות הם כלי

ג) בראיה לשונות של
מכירה מני חולקא
חב' ולא ואמרי
לשונות הם כלי

ד) בקונטרס חולסית ומצולה
האם שני בקרקע או
אחת כדי לכלול גם
שיח הבורות על כ"ל

רבינו גרשום

עישור נכסים. דיש לה לבת בנכסי אביה יורשת מסקרקעי: אפילו מאצטרובלי. דבקרקע דמי: מעמלא דבתי. משכירות הבתים ' ויש אומרים מעמלא דבתי היינו ובל שמוציאין לפני הפתחים גובה מהן עישור נכסים: **פיס'** המוכר את החצר מכר את הבתים. שפתוחין לחצר: בורות שיחין ומערות. שתחת הבית ופתוחין לחצר דכל הני משקבדי לחצר: לא מכר את בית המרחץ ולא את בית הבד שבתוכה: משום דלא שייכי לחצר ורשות בפני עצמו הוא: אלא אוירה של חצר' ולא שום תשמיש אחר: בתים החיצונים. הפתוחים לחצר: בית הולסאות. אלו סלעים כמו צונמא רחשיב מעשה בפני עצמו הוא: נמכרים עמה. משום דשייכי לחצר: פתוחין לבאן ולבאן. לחצר ולרח"ר-סילוסא. אוירא: הא דרוב תשמישתייהו דחנויות לגו. בחצר נמכרות עמה: אבל אי דרוב תשמישתייהו לבר' לרשות הרבים אין נמכרות עמה: אמר רבה אי דאמר לו. המוכר לוקח כשמוכר לו החצר: דירתא.כלומר דירה אני מוכר לך: כולי עלמא לא פליגי' דבתי משמע. רובין ליה בין חצר ובין בית כי חיכי דדיירי אינשי בחיתן פתוחות לחצר והכל מכר לו: דרתא מתרגמינן חצר.דרתא ' מר סבר ר' אליעזר תרביצא משמע. דהיינו אויר של חצר לחוד ולא בתי ורבנן סברי אפילו בתי משמע' דהייט כדדיירי אינשי חצר עם בית ומכר לו הכל בין חצר ובין בית: ר' אליעזר סבר לא מכר אלא אוירא דחצר בחצר חמשה. שלא היה שם לשכה ולא כלום כי אם מובה לתוך: חולסית. צונמא: כיון שהחזיק בארבע מהן. על דעת לקנות כולן: קנה כולן. דאוירי ואוירי בולהו עשר שנות הוא תשמישתא ניגוד לוריעה קיימי ' חולסית. תשמיש לחוד למשתה שם בגרים ' מצולה לוריעה:

תשלום נזקי הגוף

אגבה עישור נכסי אפי' מאצטרובלי דריחיים" א"ר אשי כי הוינן בי רב כהנא "מגבינן אפי' מעמלא דבתי: **מתני'** המוכר את החצר מכר בתים בורות שיחין ומערות ואבל לא את המטלטלין, בזמן שאמר לו הוא וכל מה שבתוכו" הרי עולן מכורין, בין כך ובין כך לא מכר לא את המרחץ ולא את בית הבד שבתוכה, ר"א אומר המוכר את החצר מכר אלא אוירה של חצר: **גמ'** תיר' **המוכר את החצר מכר בתים החיצונים ובתים הפנימים ובית החלסאות, חנויות פתוחות לתוכה נמכרות עמה יושאין פתוחות לתוכה אין נמכרות עמה פתוחות לבאן ולבאן(ה)א[אלו] ואלו]נמכרות עמה ר"א אומר המוכר את החצר לא מכר אלא אוירה של חצר** אמר מר **פתוחות לבאן ולבאן נמכרות עמה** והא תני ר' חייא **אין נמכרות עמה** לא קשיא **הא** דרוב תשמישתייהו לגו **הא** דרוב תשמישתייהו לבר: ר"א אומר המוכר את החצר לא מכר אלא אוירה של חצר: אמר ג)(רבא) אי דאמר ליה "ברחתא" דכולי עלמא לא פליגי-דבתי משמע,כי פליגי דא"ל "ברחתא" מר" סבר תרביצא משמע ומר סבר בתי משמע איבא דאמרי אמר ג)(רבה) אי דאמר ליה "ברחתא" דכולי עלמא לא פליגי דבתי משמע כי פליגי דא"ל חצר בר סבר 'חצר'-אוירא משמע ומר סבר בחצר המשכל,ואמר ג)(רבא) אמר רב נחמן מכר לו ג)חולסית ומצולה:החזיק בחולסית לא קנה "מצולה,החזיק במצולה לא קנה חולסית, איני והא ג)אמר שמואל "מכר לו עשר שדות בעשר מדינות כיון שהחזיק באחת מהן קנה כולן? ג) התם הוא דסרנא דארעא חד הוא,ובולה חדא תשמישתא הוא אבל הכא הא תשמישתא לחוד והא תשמישתא לחוד ואיבא דאמרי אמר

מהן

מעמלא דכתי: **מתני'** המוכר את החצר מכר בתים בורות שיחין ומערות שאבל לא את המטלטלין, בזמן שאמר לו הוא וכל מה שבתוכו הרי עולין מכורין, בין כך ובין כך לא מכר לא את המרחץ ולא את בית הבד שבתוכה, ר"א אומר המוכר את החצר מכר אלא אוירה של חצר: **גמ'** תניא **המוכר את החצר מכר בתים החיצונים ובתים הפנימים ובית החלסאות חנויות פתוחות לתוכה נמכרות עמה יושאין פתוחות לתוכה אין נמכרות עמה פתוחות לבאן ולבאן נמכרות עמה ר"א אומר המוכר את החצר לא מכר אלא אוירה של חצר** אמר מר **פתוחות לבאן ולבאן נמכרות עמה** והא תני ר' חייא **אין נמכרות עמה** לא קשיא **הא** דרוב תשמישתייהו לגו **הא** דרוב תשמישתייהו לבר: ר"א אומר המוכר את החצר לא מכר אלא אוירה של חצר: אמר ג)(רבא) אי דאמר ליה "ברחתא" דכולי עלמא לא פליגי-דבתי משמע,כי פליגי דא"ל "ברחתא" מר" סבר תרביצא משמע ומר סבר בתי משמע איבא דאמרי אמר ג)(רבה) אי דאמר ליה "ברחתא" דכולי עלמא לא פליגי דבתי משמע כי פליגי דא"ל חצר בר סבר 'חצר'-אוירא משמע ומר סבר בחצר המשכל,ואמר ג)(רבא) אמר רב נחמן מכר לו ג)חולסית ומצולה:החזיק בחולסית לא קנה "מצולה,החזיק במצולה לא קנה חולסית, איני והא ג)אמר שמואל "מכר לו עשר שדות בעשר מדינות כיון שהחזיק באחת מהן קנה כולן? ג) התם הוא דסרנא דארעא חד הוא,ובולה חדא תשמישתא הוא אבל הכא הא תשמישתא לחוד והא תשמישתא לחוד ואיבא דאמרי אמר

מהן

אלא אוירה של חצר: אמר ג)(רבא) אי דאמר ליה "ברחתא" דכולי עלמא לא פליגי-דבתי משמע,כי פליגי דא"ל "ברחתא" מר" סבר תרביצא משמע ומר סבר בתי משמע איבא דאמרי אמר ג)(רבה) אי דאמר ליה "ברחתא" דכולי עלמא לא פליגי דבתי משמע כי פליגי דא"ל חצר בר סבר 'חצר'-אוירא משמע ומר סבר בחצר המשכל,ואמר ג)(רבא) אמר רב נחמן מכר לו ג)חולסית ומצולה:החזיק בחולסית לא קנה "מצולה,החזיק במצולה לא קנה חולסית, איני והא ג)אמר שמואל "מכר לו עשר שדות בעשר מדינות כיון שהחזיק באחת מהן קנה כולן? ג) התם הוא דסרנא דארעא חד הוא,ובולה חדא תשמישתא הוא אבל הכא הא תשמישתא לחוד והא תשמישתא לחוד ואיבא דאמרי אמר

מהן

אלא אוירה של חצר: אמר ג)(רבא) אי דאמר ליה "ברחתא" דכולי עלמא לא פליגי-דבתי משמע,כי פליגי דא"ל "ברחתא" מר" סבר תרביצא משמע ומר סבר בתי משמע איבא דאמרי אמר ג)(רבה) אי דאמר ליה "ברחתא" דכולי עלמא לא פליגי דבתי משמע כי פליגי דא"ל חצר בר סבר 'חצר'-אוירא משמע ומר סבר בחצר המשכל,ואמר ג)(רבא) אמר רב נחמן מכר לו ג)חולסית ומצולה:החזיק בחולסית לא קנה "מצולה,החזיק במצולה לא קנה חולסית, איני והא ג)אמר שמואל "מכר לו עשר שדות בעשר מדינות כיון שהחזיק באחת מהן קנה כולן? ג) התם הוא דסרנא דארעא חד הוא,ובולה חדא תשמישתא הוא אבל הכא הא תשמישתא לחוד והא תשמישתא לחוד ואיבא דאמרי אמר

מהן

ים טלפחת · הייט עדקיס דסוף מסכת ע"ז (דף עה·) דאמר כעבו מיניה מרב הונא הכי ז) (נוהנת) דתרמתי מתי ל"ל מניחוה מי שהיו גיתיו וביתו בדיו טמאים הפרין והלולבין והעדקים ופירקן ממי הקונעדים הכה דעדקה הייטו גם עלמה וקטה להם תכן דגה לריכה ניגוב וחומר (מ)בקונעדים דלהבריימת סמכינן דלא נהיגין למעבד ניגוב כגמ ח) (ורש"י) מניח הכא כבריימתא מעכבן ע"פ המוספתא ומלריך ניגוב לגמ ט)(ור"ת) חומר דאפילו מי גרסינן מדיקן לן פליג אמתניתין דעדקים לאו הייטו גמ'(ולא כמו שפי' בערוך בעלפא מביאין טיט ומערבין בו תבן ועפרה של פסחן ועושים כמין ריחים גדולים וטוחנין על הזיתים שילא שומן והוא כגי ליה בהדחה ור"ת לר"ח אמתי אתיא במתניתין כד עלמו דמכר וי"ל דפשיטה הוא שהוא עיקרו של מכר ולא נקרא בית הבד בלא זה על כך ויקיבס גמי דקתני בגמ' היט בד עלמו בלא כמו שפירש בערוך יקבים סלים שמביאים בו זיתים והכא כמי גבי מי שהיו גיתיו וביתו בדיו טמאים כה בלא אתיא גם עלמו מפני שהין רגילות שיטמא לפי שמוכרים אותו מלימתו מפני הזיבות בלא שיטמאו אחר מזומן אם יטמא זה וגם הין כל היו ממתמנין בו שהוא כבד ואי אפשר לעבלבל ושוב שכבר פי' דין גם לעניין כאן כמ דלעני ניגוב והוא הדין לעניין מהרות ב) ור"ת בשלמא לפ"ה דכל הגהות(ג) דמכר הן מחוברין בלא לר"ת שמפרש טלפחת עיגול של טיט שהיו מחוברין ויקבים סלים אחתי מכר כיון שהין מחוברין וי"ל מפני שהין הקונין כ"כ ובטלים לגבי בד גופיה ה"ג לפי שהין עובדין בלא לכך: **לא** מכר אח הגפרים. גרלה לר"ת דהייטו גפרים שמכסין בהן אח החמין כדאמרינן בפרק בירה (שבת דף מ·) בלא ה"כ היו חמין שלו מחופים בגפרים:

בולן מכורין: בין כך ובין כך לא מכר לו את הבריכות המספקות לו מים בין בימות

א) [ר"ל רבא] : ב) [גי העיון שלך עכר כ' העבירים וכן בגי' במשנה שמשניות ובתר התו"ם] שכן גירסה הר"י[ף] : ג) [לקמן דף ע"ב]: ד) ס"ת הלילאות: ה) [נ"ל ליתה בתלן בגמ] : ו) [זכו פירוש ספרינ שלך יקמין] : ז) [נ"ל נוהנין] : ח) [נ"ל ור"ת] : ט) [נ"ל ור"י] : י)[יומי כ"ל סוף פ"ק]: כ)[יומי תוספות כדם פ"ה ד"ה הדפין וכו'] :

הגהות הב"ח

(ה) גמ' קנס מלולה קנס מחזיק במלולה קנס מולסים פשימת דהת : (כ) שם ותת פרימים בתחתונה אבל לא בעליונה (וכשמן שאמר לו וכו' אם כ"ל לו מכר לו אם במלוטפין) אם מ"ת וכ"כ ב"ל לו מכר לו אם בעבירים ולו אם בתקרון ולו אם במלוטפין ובשמן שאמר לו כוח מכר שבאותו הרי כולן מכורין : (ו) שם במכתב כמוכר אם בעבירים : (ז) גמ' אבל לו אם בעבירין עלמן ולו אם בישות עלמן ולו אם בספלים עלמן ולו אם כולן אם במלוטפין:(ח)ר"ש ד"ה מכר וכו' (נפ"ת) כיון שהחזיק שהיל ואין מי שמוכר לו ואומר לו לך חזק וקני דבת כך ובמהלך : (ט) ר"ה תדע דאמתי כל שדות שומדין לזריעה שהכל מעשרים כשדה אחת כלל : (י) ר"ה במשנה ובגמרא מפרש דקונעין (ב)ר"ש ד"ה הממלכו ולפי שהוא עיקר השמיטי בית הבד : (ל) ר"ה בלונסות וכו' מכלן ומכלן לקוחה ומקרקין : (מ) ר"ה בלונסות בית הבד להיות דומיה למכתשת ויש מפרשים להיות עץ עלמו שמפרכין בו אח הזיתים ולפי שהוא (ת) קשמיני בית הבד הוא שכן מלינו בלונסות שהוא קשה ולריכ לתימר דמיירי בשהוא חזקה לתימר דבמקום שכותבין שהבד מיירי שהוא קרקע נקנה בשטר או בחזקה קרקע במעות נקנה בשטר או בחזקה כדאמרי' בפ"ק דקדושין (דף כו·) עלה דהך מתנה בכסיס שיש להן לתריוה נקנין בכסף כו' לתר רבה לא שנו אלא במקום שאין כותבין אח השטר אבל במקום שכותבין אח השטר אין קנה עד שיכתוב אח השטר ר"ת עד שיחזיק: **מדת המשמשת**·(ו) כל העשר שדות שומדין לזריעה והלכך כשדה אחת המוכרן על ידי שדות דלתרעת שמכר לותן: **מתני' המוכר את בית הבד** וכו' שאמר לו הוא וכל מה שבתוכו הרי כולן מכורין, בין כך ובין כך לא מכר לא את העבירים ולא את השקין ולא את המרלופין רבי אליעזר אומר המוכר בית הבד מכר את הקורה שלא נקרא בית הבד אלא על שום קורה: **מתני'** המוכר את(נ) המרחץ לא מכר את הנפרין ואת הספלין ואת(ס)הבלניות, בזמן שאמר לו "הוא וכל מה שבתוכה" הרי כולן מכורין, בין כך ובין כך לא מכר לא את המגורות של מים ולא את אותרות של עלים: **גמ'** ת"ר "המוכר את המרחץ מכר את בית הנפריקאות בית היקמין ואת בית הספלים ואת בית הויליאות אבל לא את(ד)הנפרין עלמן ואת(ס)יקמין עלמן ואת הספלים עלמן ואת הויליאות עלמן בזמן שאמר לו "הוא וכל מה שבתוכה" הרי כולן מכורין, בין כך ובין כך לא מכר לא את המגורות של מים ולא את אותרות של עלים: **גמ'** ת"ר

אמר א)(רבה) אמר רב נחמן"החזיק בחולסית קנה מצולה"(ב) פשיטא_דהא אמר שמואל מכר לו עשר שדות וכו'?מהו דתימא החתם הוא דסדנא דארעא חד הוא אבל הבא הא תשמישתא לחוד והא תשמישתא לחוד, קא משמע לן: **מתני'** המוכר בית הבד מכר את הים ואת הממל ואת הבתולות "אבל לא מכר את ג)העבירים ואת הגלגל ואת הקורה, ובזמן "שאמר לו "הוא וכל מה שבתוכו"הרי כולן מכורין, ג"א אומר המוכר בית הבד מכר את הקורה: **גמ'** ים·טלפחא, "ממל"-א"ר אבא בר ממל מפרכתא, בתולות-א"ר יוחנן כלונסות של ארז שמעמידין בהן את הקורה עבירים-כבשי, גלגל=רומרתא, קורה-קורה. **ת"ר** המוכר בית הבד מכר את נפרים ואת הזקבים ואת המפרכות ואת דריחים(ג)ותחתונה(ה) אבל לא העליונה ובזמן שאמר לו "הוא וכל מה שבתוכו"הרי כולן מכורין, בין כך ובין כך לא מכר לא את העבירים ולא את השקין ולא את המרלופין רבי אליעזר אומר המוכר בית הבד מכר את הקורה שלא נקרא בית הבד אלא על שום קורה: **מתני'** המוכר את(נ) המרחץ לא מכר את הנפרין ואת הספלין ואת ו)הבלניות, בזמן שאמר לו "הוא וכל מה שבתוכה" הרי כולן מכורין, בין כך ובין כך לא מכר לא את המגורות של מים ולא את אותרות של עלים: **גמ'** ת"ר

ים טלפחת · הייט עדקיס דסוף מסכת ע"ז (דף עה·) דאמר כעבו מיניה מרב הונא הכי ז) (נוהנת) דתרמתי מתי ל"ל מניחוה מי שהיו גיתיו וביתו בדיו טמאים הפרין והלולבין והעדקים ופירקן ממי הקונעדים הכה דעדקה הייטו גם עלמה וקטה להם תכן דגה לריכה ניגוב וחומר (מ)בקונעדים דלהבריימת סמכינן דלא נהיגין למעבד ניגוב כגמ ח) (ורש"י) מניח הכא כבריימתא מעכבן ע"פ המוספתא ומלריך ניגוב לגמ ט)(ור"ת) חומר דאפילו מי גרסינן מדיקן לן פליג אמתניתין דעדקים לאו הייטו גמ'(ולא כמו שפי' בערוך בעלפא מביאין טיט ומערבין בו תבן ועפרה של פסחן ועושים כמין ריחים גדולים וטוחנין על הזיתים שילא שומן והוא כגי ליה בהדחה ור"ת לר"ח אמתי אתיא במתניתין כד עלמו דמכר וי"ל דפשיטה הוא שהוא עיקרו של מכר ולא נקרא בית הבד בלא זה על כך ויקיבס גמי דקתני בגמ' היט בד עלמו בלא כמו שפירש בערוך יקבים סלים שמביאים בו זיתים והכא כמי גבי מי שהיו גיתיו וביתו בדיו טמאים כה בלא אתיא גם עלמו מפני שהין רגילות שיטמא לפי שמוכרים אותו מלימתו מפני הזיבות בלא שיטמאו אחר מזומן אם יטמא זה וגם הין כל היו ממתמנין בו שהוא כבד ואי אפשר לעבלבל ושוב שכבר פי' דין גם לעניין כאן כמ דלעני ניגוב והוא הדין לעניין מהרות ב) ור"ת בשלמא לפ"ה דכל הגהות(ג) דמכר הן מחוברין בלא לר"ת שמפרש טלפחת עיגול של טיט שהיו מחוברין ויקבים סלים אחתי מכר כיון שהין מחוברין וי"ל מפני שהין הקונין כ"כ ובטלים לגבי בד גופיה ה"ג לפי שהין עובדין בלא לכך: **לא** מכר אח הגפרים. גרלה לר"ת דהייטו גפרים שמכסין בהן אח החמין כדאמרינן בפרק בירה (שבת דף מ·) בלא ה"כ היו חמין שלו מחופים בגפרים:

בולן מכורין: בין כך ובין כך לא מכר לו את הבריכות המספקות לו מים בין בימות

מכור בכלל בית הבד ותני"ג דמיטלטל ולטון רחמנא ועיקר: **בלונסות**· חומן טעונין ה)(כלחם ג"ת) מכתן ומכתן (ג)וטקנים זה בכנד זה וטוחנים בהיטם מזה לזה ומעמידין הקורה על הבריח ובלע"ז קורין להן זימייל"ן חתוכים היט מקומות שקורין ברורי"ם בחיטה: **ביבני**· נפרים שעוהנין על הזיתים בבית הבד כשמורידין הקורה עליהן לכבשן ומשום דמיטלטלי לא מזדבני: **מומרכת**· ויי"ן בלע"ז מגלגלין בה את הקורה להעלותה ולהורידה: **קורה**. למתני' היינו קורה כמשמעה שגם בגלל קורין לה כן: **מכר את הנפרים**· תניא ביבני דת"ל תקבי לחתני' להתם קתני לת מכר והכת קתני מכר לת כל קתני נפרים נתונים בבית הבד כלי שלת יפחדו לתה ולתה בהכניר הקורה עליהם ובקונעים שם וקונעים הם כלי עלים לת הנפרים ובלשון משנה היינו עקל בית הבד שקורין בהם הזיתים כלי שלת יפחדו(ו): **יקבים**· בייע ים בהקקה ועשויה כעין יקב וכלכתיב (יואל ג)והשיקו היקבים תירוש ויולאן לשון הומה ורעש שהיין עושה כשנופל מן היקב: **המפרכות**· היינו ממל → דמתני' דפריטנא לעיל מפרכתא: **פריטים שהחתונה**· קטנה היא ועוחנין בה זיתים שבתחלה מפרכין תותן במפרכות ותח"כ עוחנין בריחים ותח"כ עולין תותן בבית הבד והכי תמרינן במנחות (דף פו·): **ושתין ומרלופין**· לשתח בהן זיתים בבית הבד שלת שהמרלופין הן כל עור והשקין מטוה של עזים וכל דמיטלטל לת מזדבן: **מתני'** כי גרסינן בסדר המשנה **המוכר את הבית מכר** לגרסון בו וג' בתים הן זה לפנים מזה כדאמרינן ביבילות השבח (שבת דף י·) פנימי לגרסילה חילון שהומדין שם מולסין פשוטין שם בגדיהם ובהוספתא קתני בהדיא המוכר מכר בתים הפנימים ובתים החילונים: **הנפרים**· שהוחנין על גבי קרקע המרחץ ועומדין עליהם הרוחלים שלת יכוו רגליהם מפוח הקרקע לי גמי שלת יטפו רגליהן ומשום דמיטלטלי לת מזדבני: **ספלים**· לתח בהן מים לרחון ומיטלטלין: **ויליאות**· מסך כנגד הפתח ועי גרלתה כגד שמסתפנין בו להיוט לוטפות: **ולת מכר מגורות של מים**· בריכות מים שטופות מים למרחץ: **ולת אותרות של עלים**· שהיו לחמם בהן המרחץ והיוט טוענת לתקן לתן שמעיקין למרחץ כי הכי דלעיל ותן לתו מתני תמימתיה שלת ממוט הן ליהנות בהם לפי כחוך ניתו לכשקונה לוחם קונה להסיק בניתו ולחפות ולגלות בהן כמו חיטי ושערי· מגורות כמו נהרסו ממגורות (יואל ג) כיולא בו מגורה שהיא מליאה פירות (פסחים דף פ·): **וגמ' היט הנפרין**· בית (כ) (שמלניסין) בו הנפרים לתחר רחילה: **לת בית היקמין נרסי'** בתוספתא יש מפרשים חדר שמלניעין בו הגיגיות שמשימין בו מים חמין ולת שהיה לי להיוט נמי בית היורות דלקתני בתוספתא ויש מפרשים י)יקמים סורד שמעמיד בהן לתקן מפני מום המרחץ וכל הני בתים מיחברי לבית המרחץ: **אבל לת לת הנפרים**· דמיטלטלי: **ולת** (נ) **הספלים**· גרסינן ולית לגרסי בספלין שיושבין בבית המרחץ ולרחמן עיקר להת במתניתין נמי בספלים גרסינן:

מסורת הש"ס

בין בימות הגשמים. שהן מועטין וסד"ת ליכנסו גבי המרחץ: **וגם בימות הגשמים** גרסינן בתוספתא לא מכר לא לחם הבית ולא לחם העליה דכי היכי דעליה לחם תשמישין (ד) ניהו גם הבית שעשוי לערכו לה מיקרי תשמיש מרחץ כל כך: **ולא תשמישיו** · לטפויי לחמי ברכיות ותולדות של עליה להוו הורה אור תשמיש למרחץ פורתא וכדמפרש לקמן שכתב לו מלרים המילוסים והכא בתוך המלר: **תנופת שוקו** · חטוות למכור בו פת ויין: **שומשמי** · ליכתב כדי לעשות מהן שמן בבית הבד זה כדתנן (שבת דף כד:): **שומשמין למכול פתיין הוא**: **בבי כולן מכורין** · ולפיכך תולות על עליה וה"ה לחטים זה: **אין כולן מכורין** · שהרי אין מיוחדין לבית הבד: הכי כתוב בפירוש רבינו מנחם וכן עיקר למר רב חזין לי ל"ל בית הבד וכל תשמישיו ואלין מצרנהא קני ואנא לא קנה דאמרי' מצרים החריב לו · אבל אמר ליה אביי והא תני רבי חייא אין כולן מכורין אלא אמר רב אשי חזינן אנא ב"ל בית הבד וכל תשמישיו ואלין מצרנהא קני ואנא לא קנה דאמרי' מצרים החריב לו · אבל אמר ליה אלין מצרנהא בית הבד וכל תשמישיו קנה אפי' להנהו תנוחא דהאי דקאמר אלין מצרנהא בית הבד וכל תשמישיו אכולה מלתא קאמר וקנה הכל בכל שמחזיקין[הסצרים]פים בית השלחין · מפרש בגמ': ש"מ · מדקתני בני מפלפלאי אפי' היו בה בחמה ועבדים כולן מכורין ואיכא למשמע מינה דעבדא כמפלפלאי וכו': אי הכי מאי אפי', דמשמע דלאו כמפלפלאי דמי: אלא כאי איתא לך למימר · דקתני ליה בני מפלפלאי וקתני אפי' משום דשאני מפלפלאי דניידי כלומר שיש בו רוח חיים ממפלפלאי דלא ניידי כשאר מפלפלאי ומשום הכי אצטריך למיתני להו לגבי מפלפלאי: אפילו תימא · נמי דכמקרקעי דמי ואפאי לא קתני להו גבי מקרקעי משום דשאני מפלפלאי וכו': סנפר בר מחווניתא · זה מסורנה המדינה שהוא מהוה ויודע כמה בני אדם פורנין מם למלך ומכמה בתים ומכמה שדות וכמה שייבי לעיר: **בני** · אלו שדות שבסביב המדינה: למאן דאמר דבר מחווניתא מודבן · דלא שייך לעיר כל כך: כל שכן בני שדות בית הבעל דשייכי לעיר: דכתיב ושולח מים על פני חוצות · כלומר כל שכן וכל עת צריך להשקות בתים: בשלמא למאן דאמר דסנפר בר מחווניתא הוא היינו דאמר ר"ק דבני דהיינו בית השלחין מודבני · משום דשייכי בעיר אבל בר מחווניתא כו': הנא קמא דר' שמעון דמחוני: נמי בית השלחין דהיינו באני מאי איכא בין ר' שמעון לת"ק: מאי בית השלחין · ניגונייתא · גנים דבתוך העיר ניגוניתא אבל באני לא מודבני לתנא קמא ולשון סנפר באני: בשלמא למאן דאמר דסנפר היינו באני · היינו דקאמר

ג) [ני' פכ"ף ורמ"ם בית הבד]: ב) [נקמן קנ·]: ג) [נקמן עמ·]: ד) [נקמן דף קני ד"ה יב·יכמות כ"ב· ניסין נ"ם·]: ה) [נ"ל ניגוניתא]:

רבינו גרשום

בימות הגשמים. שהן יותר: דהוו שפתי בהו שומשמי. ולאחר שהיו מיבשין אותן היו טוליכין לבית הבד כדי לדחוס אותן: אי א"ל בית הבד וכל תשמישיו אני מוכר לך ג) ואלין מצרנהא ודאי לא קנה · משום דאיכא למימר מצרים החריב לו והאי דקאמר ואלין מצרנהא אבית הבד קאמר ואהנהו תשמישין דאית בבית הבד · אבל הנהו תנוחא לא קנה דאמר' מצרים החריב לו · אבל אמר ליה אלין מצרנהא בית הבד וכל תשמישיו קנה אפי' להנהו תנוחא דהאי דקאמר אלין מצרנהא בית הבד וכל תשמישיו אכולה מלתא קאמר וקנה הכל בכל שמחזיקין[הסצרים]פים בית השלחין . מפרש בגמ': ש"מ . מדקתני בני מפלפלאי אפי' היו בה בחמה ועבדים כולן מכורין ואיכא למשמע מינה דעבדא כמפלפלאי וכו': אי הכי מאי אפי', דמשמע דלאו כמפלפלאי דמי: אלא כאי איתא לך למימר . דקתני ליה בני מפלפלאי וקתני אפי' משום דשאני מפלפלאי דניידי כלומר שיש בו רוח חיים ממפלפלאי דלא ניידי כשאר מפלפלאי ומשום הכי אצטריך למיתני להו לגבי מפלפלאי: אפילו תימא . נמי דכמקרקעי דמי ואפאי לא קתני להו גבי מקרקעי משום דשאני מפלפלאי וכו': סנפר בר מחווניתא . זה מסורנה המדינה שהוא מהוה ויודע כמה בני אדם פורנין מם למלך ומכמה בתים ומכמה שדות וכמה שייבי לעיר: בני · אלו שדות שבסביב המדינה: למאן דאמר דבר מחווניתא מודבן . דלא שייך לעיר כל כך: כל שכן בני שדות בית הבעל דשייכי לעיר: דכתיב ושולח מים על פני חוצות . כלומר כל שכן וכל עת צריך להשקות בתים: בשלמא למאן דאמר דסנפר בר מחווניתא הוא היינו דאמר ר"ק דבני דהיינו בית השלחין מודבני . משום דשייכי בעיר אבל בר מחווניתא כו': הנא קמא דר' שמעון דמחוני: נמי בית השלחין דהיינו באני מאי איכא בין ר' שמעון לת"ק: מאי בית השלחין · ניגונייתא · גנים דבתוך העיר ניגוניתא אבל באני לא מודבני לתנא קמא ולשון סנפר באני: בשלמא למאן דאמר דסנפר היינו באני · היינו דקאמר

ג) ני' כאן כתוב כאן כני' הלשון מחר מהיכן שכתב ז"ל ד"מ מי שמחר מכרן מוכרח מקודם לו שמחר כסוף.

בימות הגשמים ולא בית כינוס העצים "ואם אמר לו "בית המרחץ ובל תשמישיו אני מוכר לך" בולן מכורין הוא דאמר ליה לחבריה "בית הבד וכל תשמישיו אני מוכר לך" (ג) והוא הנהו תנוחא אבראי דהוו שטרח בהו שומשמי אתא לקמיה דרב יוסף, א"ל תנינא אם אמר א"בית המרחץ וכל תשמישיו אני מוכר לך" הרי בולן מכורין אמר ליה אביי והא תני רבי חייא אין בולן מכורין אלא אמר רב אשי חזינן אנא ב"ל "בית הבד וכל תשמישיו ואלין מצרנהא" קני ואנא לא קנה אני: **מתני'** ג) המוכר את העיר מכר בתים בורות שיחין ומערות מרחצאות * ושובכות בית הבדין ובית השלחין אבל לא את המטלטלין, ובזמן שאמר לו "היא וכל מה שבתוכה" אפילו היו בה בהמה ועבדים הרי כולן מכורין. **רשב"ג** אומר ג) המוכר את העיר מכר את הסנטר: **גמ'** אמר ליה רב אחא ברייה דרב אויא לרב אשי אשי שמעת מינה ד) העבדא כמטלטלא דמי דאי כמקרקע דמי ניזדבן אגב מתא, ואלא מאי עבדא כמטלטלא דמי (ג) מאי "אפי' "אלא מאי איית לך למימר שאני בין מטלטלא דניידי ממטלטלא דלא ניידי אפילו תימא עבדא כמקרקע דמי שאני בין מקרקע דניידי למקרקע דלא ניידי: **רבן שמעון בן גמליאל** אומר המוכר את העיר מכר את **הסנטר**: מאי "סנטר" **רבי תרגימו** בר מתוניתא שמעון בן אבטולמוס אומר "באני" מאן דאמר בר * מחווניתא כל שכן(באני) מ"ד באני אבל בר מחווניתא לא מיזדבן **בית השלחין** סברה מאי "שלחין" באי דכתיב ישלח מים על פני חוצות בשלמא למאן דאמר בר מחווניתא-אמר תנא קמא באני מיזדבני בר מחווניתא לא מיזדבן **ואחא** רבן שמעון בן גמליאל למימר אפי' בר מחווניתא אלא למ"ד באני, ת"ק נמי הכי קאמר מי סברת מאי "שלחין" באני, לא, מאי "שלחין" גינוניאתא שנאמר "שלחיך פרדס רמונים" אבל באני לא מיזדבני **ואחא** רבן שמעון בן גמליאל למימר אפי' באני נמי מזדבני איבא דאמרי סברה מאי "שלחין" גינוניאתא בשלמא למאן דאמר באני אמר תנא קמא גנוני"תא מיזדבן באני לא מיזדבני **ואחא** רשב"ג למיפר אפילו באני מיזדבני אלא

אלא מאי עבדא כמטלטלי דמי מאי לפיכך, לאו משום דאי כמקרקעי דמי מ"מ מכמה היכא לאקשויי מאי לפיכך, אלא לומר דלא מפקינן בין מטלטלי לדיידי למטלטלי דלא ניידי פריך וה"ה דהוי מלי למיפרך אי כמטלטלי דמי לפיכך גבי חלר יהו מכורין: **כמי** · סברת מאי דלמין כו' · ואם תאמר דכבולי גמרת הוו בית הלמין בתוי שדות שמקיקן תוכן ומאי שנא הכא דמכינן להו מכל בית הלמין · שכנמרא ויש לומר דפשיטא ליה לגמרא דאין מיכון בין שדה בית הלמין ושדה בית הבעל לענין מכר ויש חילוק בין כתבי לגיטיהן לכך לא ניחא לפרש הלמין כמו בעלמא דהוה משמע דאחמ למטעוני שדה בית הבעל:

שלחיך פרדס וגו' · של שם החיבן שעושה בתים ושולח פתרום כדכתיב ושעם בתים ושולח פתרום וגו' (ישעיה ח): **אמר** מגת קמח ה) בתני לה מזדבני ומהדר ליה רבן שמעון בן גמליאל בר מחווניתא מזדבן · ואף על גב דמשמעינן מק"ע דכתבי מזדבני מ"מ כיון דמגת קמח לית ליה דלפיכך בתני לה מזדבני הוה ליה לרשב"ג לפרושי שפיר ולמימר דבתני וכר מחווניתא מזדבן:

(ד) נמ' משמע דמכר בית הבד ולא מכר לחם הבית ולא לחם העליה ולא מכר תנופת שוקו ולא מכר שומשמי ולא מכר בולן מכורין ולא מכר מצרנהא ולא מכר תשמישיו ולא מכר כלום ולא מכר כלום ולא מכר כלום

הבי גרים רבינו חננאל וכן בתוספתא(פ"נ)תא שמע רבי יהודה אומר סנגור מכור לנקולמוס היו סנגור מכור לנקולמוס גברא גברא הא כדאיתא הא כדאיתא ד"ק דקתני סיפא כו' מאי ניהלי פיסקי בתי פיסקי בתי הוא מזדבני לכל בתי עלמא מזדבני פירוש ומדקתמר לכל לא תימא דהייט פיסקי בתי לפיסקי בתי דלחייבי לעיל בבתי וקתמר מי סברת רבי יהודה כר"ש סבירא ליה וקתני כותיה והא לא מלית למימרא דכי דהא פליג עליה בסנגור והוא הדין לפליג עליה בסנגור תנאי היא דתניא דרבי"ג בר מחוניתא וקשיא למ"ד בתי—והא לא תקנו למ"ד בר מחוניתא ול"ל תרי גווני סנגור ניהו לסנגור דרבי"ג גברא הוא ודרבי יהודה בתי דבלאו הכי לריכין לאו לומר דתרי גווני סנגור ניהו כדתלמרינן בהזורק בניסין (דף ס:) תפוי לא כתב לה לאם סנגור סנגויר הרי זו מגורשת ובכרתקים רבה (פס"ו) תמכסיבא לסנגוירא ("יקירא") ובתוספתא דבכא מציעא גכרי סנגור ליברתא תפוטרופוס לו סנגור מסמע מכל הכי לסנגור גברא ודרבי יהודה הוי בתי

ואם

אלא למאן דאמר בר מחווניתא, אמר תנא קמא גינוניתא ומהדר ליה רבן שמעון בן גמליאל לבר מחווניתא: מי סברת מאי שלחין גינוניתא לא, מאי שלחין בני דכתיב °ושלח מים על פני חוצות" אבל בר מחווניתא לא מזדבן ואתא רבן שמעון בן גמליאל למימר דאפי' בר מחווניתא נמי מזדבן אתא שמיע ליה דיהודה אומר סנגור אינו מכור, אנקולמוס מכור מאי לאו מדאנקולמוס גברא, סנגור נמי גברא, אי הכי אידיא הא כדאיתא והא כדאיתא אמת מצית אמרת הכי והא קתני סיפא "אבל לא שיריה ולא בנותיה ולא חורשין המוקצין לה ולא ביברין של חיה ושל עופות ושל דגים ואמרינן מאי "שיריה"? ביזולי' מאי ביזולי? א"ר אבא פיסקי בני', פיסקי בני הוא דלא מזדבני הא בני עצמן מזדבני! אלא אימא רבי יהודה אומר סנגור אנקולמוס אינו מכור אמת מצית אמרת רבי יהודה כרשב"ג סבירא ליה והא רבי יהודה כרבנן סבירא ליה דקתני סיפא אבל לא שיריה ולא בנותיה ואילו רשב"ג האמר מכר את העיר מכר בנותיה דתניא המוכר את העיר לא מכר את בנותיה רשב"ג אומר המוכר את העיר מכר את בנותיה? רבי יהודה סבר ליה כוותיה בחדא ופליג עליה בחדא: ולא ביברין של חיה ושל עופות ושל דגים: ורמינהי הידלה בנות אין נמכרות עמה היה לה חלק אחד בים וחלק אחד ביבשה ביברים של חיה ושל עופות ושל דגים הרי אלו נמכרים עמה לא קשיא הא דגניח קאיהי לגו והא דגניח קאיהי לבר, והא קא תני ולא את חורשין במוקצין לה? אימא המוקצין הימנה: מתני' המוכר את השדה מכר את האבנים שהם לצרכה ואת הקנים שבכרם שהם לצרכו ואת התבואה שהיא מחוברת לקרקע, ואת חיצת הקנים שהיא פחותה מבית רובע ואת השומירה שאינה עשויה בטיט ואת החרוב שאינו מורכב ואת בתולת השקמה אבל לא מכר לא את האבנים שאינן לצרכה ולא את הקנים שבכרם שאינן לצרכו ולא את התבואה שהיא תלושה מן הקרקע, בזמן שאמר לו "היא וכל מה שבתוכה" הרי כולן מכורין, בין כך ובין כך לא מכר לא את חיצת הקנים שהיא בית רובע ולא את השומירה שהיא עשויה בטיט ולא את החרוב המורכב ולא את סרן השקמה:

גמ'

תורה אור

נוסחא (מחיק) מכיר
רבינו גרשום
(מרקב) ת"ק וכו' ומהדר ליה לה בן אחותו רשב"ג [בר] מחווניתא' באני מחווניתא לא מזדבן ואתא רשב"ג למימר אפי' בר מחווניתא מזדבן: ת"ש. אם סנגור בר מחווניתא הוא אי לא: אנקולמוס מכור. ויהו מיפר העיר שכותב כספ יוצאין ופורעין מס למלך מכתים ושדות: סנגור נמי גברא' דהיינו בר מחווניתא ולא בני: והא בראיתא. דסנגור בני: ה"נ ומי מצית אמרת הכי: דסנגור בניהוא מדקתני סיפא. דהא בראיתא דר' יהוצדה: שיריה: מפרש לקמן: תורשין. יערין: המוקצין לעיר. כלומר שוקפתוחין לעיר וקוצצין ממנו בני העיר לצרכן:

נוסחא
פיסקי בתי. קפנות שמסתפקות מהן בהמות: הא בני. שהן גדולות מזדבני ואי אמרת דסנגור הויגו בני דמזדבני א"כ קשיא ר' יהודה דאמר ברישא דבריית סנגור אינו מכור: לעולם סנגור בתי מזדבן ורקא קשיא לך רישא. איפוך רישא ר' יהודה אומר סנגור מכור דהיינו ר' שמעון דאמר מכר את העיר מכר את הסנגור: והא ר' יהודה כרבנן ס"ל, בבריית והכי מסתברא דהכי קתני ר' יהודה לא את שיריה ולא את בנותיה והניא המוכר את העיר לא מכר את בנותיה דהיינו רבנן ור' יהודה נמי הכי קאמר. ומשני ר' יהודה סבר לה כוותי' דרשב"ג בחדא דבני מזדבנו. ופליג עליה בחדא דלא מכר את בנותיה משום דלא שייבי לעיר ויו: והבנות. כפרים אין נמכרות. עמה עם העיר: חלק אחד בים. מצד זה של עיר: וחלק אחד ביבשה מאידך צד של עיר: הא דגניח קיימו לגאו. בברין שכותץ לעיר ופתוחין לעיר נמכרין עמה דשייבי עם העיר. אבל אם פתוחות לבר דעץ לעיר אין נמכרין עמה: והא קתני ולא נמכרין אין נמכרין עמה: אלמא אע"ג דגניח קיימו לגיו אין נמכרין. ומשני אימא המוקצין היסנה דלאו פתוחין לה משום הכי אין נמכרין הא אי הוי מוקצין לה נמכרין: שהם לצרכה. מפר' בנם: פיס' ואת חיצת הקנים שהיא פחות. שאם יש בסוף השדה חיצת הקנים. וחן קנים הזוקרנין שעולין הרבה בגוף אחד. ואותו מקצת הוא פחות מבית ורועת רובע קב אינו חשוב ולא אמרי' דשיירו אלא נמכר עמה: ואת השומירה. בית קבן שבשדה שיושב בה השומר: ואת החרוב שאינו מורכב. בו ענף בתוך אחד ולא חשיב ונמכר עמה: ואת בתולת השקמה. חייטו ארז שקדרין לא קצצו נטען התחתונים שישביה וינהל לצורך קורה לחיות סרן גדול לא חשיב ונמכר עמה:

אבני

תוספות
אלא למאן דאמר סנגור היינו בר מחווניתא מה ענין תוספתא זו על דברי ת"ק, דמ"ק אמר 'ניזוניתא מזדבני לכל בתי' לא מזדבני' וקתני (ג) דתנא' בר מחווניתא מזדבני' הוה ליה למימר 'ניזוניתא מזדבני לכל בתי' לא מזדבני' ומשני דתנא' בר מחווניתא לא דבר שבישה בלשון קישוא נרפי': מאי שלחין דקאמר ת"ק באבי מיזדבנא' אבל בר מחווניתא לא מזדבן ואתא רשב"ג למימר אפי' בר מחווניתא מזדבן: ת"ש. אם סנגור בר מחווניתא הוא אי לא: אנקולמוס מכור. ויהו מיפר העיר שכותב כספ יוצאין ופורעין מס למלך מכתים ושדות: סנגור נמי גברא' דהיינו בר מחווניתא ולא בני: והא בראיתא. דסנגור בני: ה"נ ומי מצית אמרת הכי: דסנגור בניהוא מדקתני סיפא. דהא בראיתא דר' יהוצדה: שיריה: מפרש לקמן: תורשין. יערין: המוקצין לעיר. כלומר שוקפתוחין לעיר וקוצצין ממנו בני העיר לצרכן:

נוסחא
ביברי של חיה. שהן גדולות מזדבני ואי אמרת דסנגור הויגו בני דמזדבני א"כ קשיא ר' יהודה דאמר ברישא דבריית סנגור אינו מכור: לעולם סנגור בתי מזדבן ורקא קשיא לך רישא. איפוך רישא ר' יהודה אומר סנגור מכור דהיינו ר' שמעון דאמר מכר את העיר מכר את הסנגור: והא ר' יהודה כרבנן ס"ל, בבריית והכי מסתברא דהכי קתני ר' יהודה לא את שיריה ולא את בנותיה והניא המוכר את העיר לא מכר את בנותיה דהיינו רבנן ור' יהודה נמי הכי קאמר. ומשני ר' יהודה סבר לה כוותי' דרשב"ג בחדא דבני מזדבנו. ופליג עליה בחדא דלא מכר את בנותיה משום דלא שייבי לעיר ויו: והבנות. כפרים אין נמכרות. עמה עם העיר: חלק אחד בים. מצד זה של עיר: וחלק אחד ביבשה מאידך צד של עיר: הא דגניח קיימו לגאו. בברין שכותץ לעיר ופתוחין לעיר נמכרין עמה דשייבי עם העיר. אבל אם פתוחות לבר דעץ לעיר אין נמכרין עמה: והא קתני ולא נמכרין אין נמכרין עמה: אלמא אע"ג דגניח קיימו לגיו אין נמכרין. ומשני אימא המוקצין היסנה דלאו פתוחין לה משום הכי אין נמכרין הא אי הוי מוקצין לה נמכרין: שהם לצרכה. מפר' בנם: פיס' ואת חיצת הקנים שהיא פחות. שאם יש בסוף השדה חיצת הקנים. וחן קנים הזוקרנין שעולין הרבה בגוף אחד. ואותו מקצת הוא פחות מבית ורועת רובע קב אינו חשוב ולא אמרי' דשיירו אלא נמכר עמה: ואת השומירה. בית קבן שבשדה שיושב בה השומר: ואת החרוב שאינו מורכב. בו ענף בתוך אחד ולא חשיב ונמכר עמה: ואת בתולת השקמה. חייטו ארז שקדרין לא קצצו נטען התחתונים שישביה וינהל לצורך קורה לחיות סרן גדול לא חשיב ונמכר עמה:

(ג) רשב"ם ד"ה מזדבני וכו' ומהדר ליה רבי"ג וכו' דמזדבני (וכ"כ ר"ן וכ"כ ס"פ חזן זה: (ב) ד"ה מיזדי תיריא כו' כמסיק ולעולם כר"ל ותיבת לגו נמחק:

[ר"ל תוספ]

גמ' מאי "אבנים שהן לצרכה"? הא תרגימו "אבני דאכפא עולא אמר אבנים הסדורות לגדר, והא תני ר' חייא אבנים צבורות לגדר? תני תרגימו אבני דאכפא דמתקנן אע"ג דלא מתחן דהוא דסדרן: ואת הקנים שבכרם שהן לצרכו: קנים מאי עבידתייהו? אמרי דבי רבי ינאי קנים המחולקין שמעמידים תחת הגפנים דמשפיין אע"ג דלא מוקמן הוא דמוקמן: ואת התבואה המחוברת לקרקע וכו': ואע"ג דמטאי למיחצד: ואת חיצת הקנים שפחותה מבית רובע: ואע"ג דאלימי: ואת השומירה שאינה עשויה בטיט: אע"ג דלא קביעא בארעא: ואת החרוב שאינו מורכב ואת בתולת השקמה: אע"ג דאלימי: אבל לא מכר (ה) את האבנים שאינן לצרכה: דלא מתקנן דלא מחתן דלעולא דאמר אבנים הסדורות לגדר דלא מתקנן דלא סדרן: ולא את הקנים שבכרם שאינן לצרכו: דלא משפיין דלא מוקמן: ולא את התבואה התלושה מן הקרקע: ואע"ג דצריכא לארעא: ולא את חיצת הקנים שהיא בית רובע: ואע"ג דמטאי למיחצד: א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן לא חיצת הקנים בלבד אלא אפילו עורונה קטנה של בשמים ויש לה שם בפני עצמה אינה נמכרת עמה אמר רב פפא והוא דקרו לה וורדא דפלניא: ולא השומירה העשויה בטיט: ואע"ג (ו) דקביעא בארעא: (ולא את חרוב המורכב ולא סדן השקמה: ואע"ג דקטיני: בעי רבי אלעזר מלבנות של פתחים מהו: היכא דמחברי בטינא לא תיבעי לך דהא מחברי. בי תיבעי לך דנקטי בסיכי מאי? תיקו. בעי רבי זירא מלבנות של חלונות מהו: מי אמרינן לגבי בעלמא הוא דעבידי או דלמא (ח) כיון דמחברי מחברי? תיקו. בעי רבי ירמיה מלבנות של כרעי המטה מהו: כל היכא דמיטלטלי בהדה לא תיבעי לך דהא מיטלטלי, כי תיבעי לך היכא דלא מיטלטלי מאי? תיקו: ולא את חרוב המורכב ולא סדן השקמה (ג) זכו:

נמ' מאי "אבנים שהן לצרכה"? **הא** תרגימו "אבני דאכפא **עולא** אמר אבנים הסדורות לגדר, והא תני ר' חייא **אבנים צבורות לגדר**? תני תרגימו אבני דאכפא דמתקנן אע"ג דלא מתחן דהוא דסדרן: ואת הקנים שבכרם שהן לצרכו: קנים מאי עבידתייהו? אמרי דבי רבי ינאי קנים המחולקין שמעמידים תחת הגפנים דמשפיין אע"ג דלא מוקמן הוא דמוקמן: ואת התבואה המחוברת לקרקע וכו': ואע"ג דמטאי למיחצד: ואת חיצת הקנים שפחותה מבית רובע: ואע"ג דאלימי: ואת השומירה שאינה עשויה בטיט: אע"ג דלא קביעא בארעא: ואת החרוב שאינו מורכב ואת בתולת השקמה: אע"ג דאלימי: אבל לא מכר (ה) את האבנים שאינן לצרכה: דלא מתקנן דלא מחתן דלעולא דאמר אבנים הסדורות לגדר דלא מתקנן דלא סדרן: ולא את הקנים שבכרם שאינן לצרכו: דלא משפיין דלא מוקמן: ולא את התבואה התלושה מן הקרקע: ואע"ג דצריכא לארעא: ולא את חיצת הקנים שהיא בית רובע: ואע"ג דמטאי למיחצד: א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן לא חיצת הקנים בלבד אלא אפילו עורונה קטנה של בשמים ויש לה שם בפני עצמה אינה נמכרת עמה אמר רב פפא והוא דקרו לה וורדא דפלניא: ולא השומירה העשויה בטיט: ואע"ג (ו) דקביעא בארעא: (ולא את חרוב המורכב ולא סדן השקמה: ואע"ג דקטיני: בעי רבי אלעזר מלבנות של פתחים מהו: היכא דמחברי בטינא לא תיבעי לך דהא מחברי. בי תיבעי לך דנקטי בסיכי מאי? תיקו. בעי רבי זירא מלבנות של חלונות מהו: מי אמרינן לגבי בעלמא הוא דעבידי או דלמא (ח) כיון דמחברי מחברי? תיקו. בעי רבי ירמיה מלבנות של כרעי המטה מהו: כל היכא דמיטלטלי בהדה לא תיבעי לך דהא מיטלטלי, כי תיבעי לך היכא דלא מיטלטלי מאי? תיקו: ולא את חרוב המורכב ולא סדן השקמה (ג) זכו:

ואת השומירה · כשכ"ש גרים בריחת שאין עשויה בטיט וכסיפת גבי לח מכר גרים העשויה ורביט תנגלל גרים חיפכת: **והוא** דמחתן · לין נרחה לפרש לר"י דמחתי על השומרי' דמה לחט לריכין שיהו מונחים על השומרים החול והשומרים שהן מונחין לתוך מכורין וגרחה לר"י דלח מחתן היט שמעולה לח הניחו על השומרים ומחתן היט שכבר הנחו ולח דמחתי החמח:

מחולקין · בעורון' פירש שהפירו הקליפים כדי יתליפום: **ולא** לח חילח הקיט כו' · חש"ג דקטיני. עוד יתריך לקמן על משנה זו וכהחיח דשומירה וחרוב חלח כן דרך הגמרל שמחחלה מפרש המשנה וחח"כ ממתיך:

בעי ר' חלעזר מלבנות פחחים · לח כפי' הקונטרס דחפחח הבית קלי להח לח חיירי כלל במכר בית חלח גרחה לר"י דחפחח שומירה קלי וחשומירה דריסח קלי דקחני המכר לח השומירה:

מתני' א ב ג ד ה מיי' פכ"ו מכ"מ מכירה כלי כ סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן רטו סעיף ה:

גמ' מפולין: (ה) שמעמידים חחח הגפנים · כדי שיהו הגפנים זקופין והחכוכות חולין בחויר ולח יחקלקלו בקרקע וקורין להו פחלי"ש: **דמשפיין** · משופין ומחוקנין לכך: **אע"ג דלא מוקמן** · שלין זקופין ונטויים עדיין בקרקע: **ואע"ג דמטאי למיחצד** · הגיע זמן קלירחה וסד"א כל השומר לקלור כקלור דמי לפ"ה לגבי מכירה, מכוירים בכלל שדה, ובדלמל מכחי לח מיבעיח לך למיתני מכר דפסיעח היח שכרי השדה מוכר עכשיו לגמרי ונח הנוקף לח יניח למוכר לכבל כשלו פירותיו, ולקיטה השחח לח חזו, הלכך פסיעח דודחי מכר: **אע"ג דלמימי** · דכתיב חפיסח בקרקע חלילין ופרוסי הוח דקמפרש נמ' למחני' ותיל: **דלח קביעא** · בקרקע: **לר' מאיר דלח מהקנן** · דהשחח שלין מסמיס קבוע ולח מחקנן דלח חוי חסמיס קבוע וחקוע: **דלריכא לארעא** · לסמוכה בשדה לחחר קלירה להפחח החבוחה מריח בקרקע ולייבש: **דקטיני** · קנים לקיס: גרחה בעיני לפי שטח המשנה דקחני בין כך ובין כך לח מכר לח חילח הקנים שהיח רובע ולח לח השומירה שהיח עשויה בטיט ולח לח חרוב כו' וכסיפח דריסח לח חניח לה כחחיכח שכן סדר שמועה זו **ובכי גרסינן** עה"ג ולח לח החבוחה החלושה מן הקרקע וחע"ג דלריכה לארעא ולח לח חילח הקנים שהיח רובע וחע"ג דקטיני חחר כ' חיירי בר חכא חחר כ' יוחנן לח חילח הקנין בלבד כו' עד חחר רב פפא והוח דקרו לה וורדא דפלניא ולח לח השומירה העשויה בטיט וחע"ג דקביעא בעי ר' חלעזר מלבנות של פחחים כו' בעי ר' זירא כו' בעי ר' ירמיה כו' עד היכא דלח מיטלטלי מאי תיקו ולח לח חרוב המורכב וחע"ג דקטיני חע"ג דקטיני מנכאי מילי מילי דלמימי חחר רב יהודה חחר רב חחר כו' ולפי שיש דבריס קלרים בשמועה זו טעו הסופריס ושחכחבו הספריס ולפי סדר שסדרתי לפרקה: **לח לח חילח הקנים בלבד** · שהוח דבר חשוב ומחזיק בית רובע בקרקע חחרו לחיט (ז) (מוכר) עם השדה חלח בפני עלמן ובחילח קנים בלבד פירש לך סיעורא, דחילח דפסיקח היח, דחי היו בית רובע ולח לח חרוב המורכב וחוח הדין לכל דבר שיש לו שם בפני עלמו ולח לח: **דקרו כו'** · לפרושי חחת היכי דמי יש לה שם בפני עלמה דקחחר רבי יוחנן: **וורדא דפלניא** · ערוגת בושם של פלוני: **אע"ג דקביעא** · בקרקע, כיון דשוחה בטיט חילח מיטלטלה עוד וחשיבה ויש לה שם בפני עלמה והרי הוח כמוכר לח השדה חלח מכר לח הבית בכלל שדה חלח כלל חגר: **בעי רבי אלעזר כו'** · משום מחני' דקמיפלגא בשומיר בין עשויה בטיט לשחיה בטיט ונקט לה הכח להך בעיח דקמיפלגא נמי בין עשויה בטיט לנקיטי בסיכי ובמוכר לח הבית (ח) מלבנות של פחחים חס נלמ' והוח חיקו שעושין סביב המזרזות ומלמעלה ומלמטה שהלחם עוקף עליהן **דמחברי בטינא** · מחוברין בכותל חבנים בטיט: **דמי מחברי** · והוי מן הבית עלמו: **בסיכי** · יחידות קבילי"ם ונוח לפרקן: **מאי** · מי חמרינן חין נרילין לפחח כל כך ולח מכרן לו לח חיקו: **בעי ר' זירא** · חם חמלי לומר מלבנות של פחחים דנקיטי בסיכי מטורין בכלל הבית היינו משום לחיזוק עבידן חבל מלבנות של חלונות דנקיטי בסיכי מהו לגבי עבידן או דלמא מזדבני לו דלמא כיון דמחברי בסיכי הן נרחה בעיני: **מלבנות של כרעי המטה** · חחיכות עץ היו טחנים מחח כרעי המטה כדי שלח יקבקו בקרקע וחם חמלי לומר גבי פחחים וחלונות דמזדבני היינו משום דמחברי מיהא בסיכי חבל בהלח כהח בהלח מיחברי למטה כלל כדמפרש וחזיל קמיבעיח ליה חם הוח מטר עם המטה לו לח: **דמיטלטלי בהדה** · שמחוברין במחברות לו בסיכי:

מנא

א) נ"ב בפ"ק דב"ק ה"ב. ב) ב"ב דף ס. ג) ב"ב דף נט. ד) ב"ב דף נט: ה) ב"ב דף נט. ו) ב"ב דף נט. ז) ב"ב דף נט. ח) ב"ב דף נט.

הגהות הב"ח

(ה) גמ' אבל לא מכר לח חילח הקנים שאינן לצרכה (ע"ש ותבין דלחבחה בר"ח חח"כ ד"ה קנים כמחולקין) (ג) שם בסיכי ותע"ג דקביעא בארעא: (ג) שם ול"ח סדן. בקחה ותע"ג דקטיני ממ"ש הכי מילי כלי"ן ותיכף וכו' נמחק: (ד) רשב"ם ד"ה חע"ג ד"ה מעשה גדול לחמיס קבוע דומה בסיי: (כ) ד"ה קנים כמחולקין מפולגין בסיי ותמ"ב מ"ה שמעמידים וכו' וכסיפת גבי לח מכר חילח הקנים וכו' ד"ה חע"ג (ו) ד"ה נרכי מחיב וכו' משמע שדה כלל: (ז) ד"ה חילח הקנים כמחולקין: (ח) ד"ה מלבנות של פחחים מהו: מכור עם השדה: (ח) ד"ה כעי ר' זירא וכו' מכל מי מחכרי:

נוסח כ"י

דאמר אמאי נמי מוכרת אע"פ שקבלות הקנין בראי כי לפסיר כיון דלמנה בדבר דבלות ואינה כלום מאחר שהיא

מחבר

[בית חלק ל"] ... בבא בתרא ... בבא מציעא ... בבא קמא ... מכות ... שבועות ... עבודה זרה ... חולין ... בכורות ... ערכין ... תמורה ... כריתות ... מעילה ... תמיד ... נדה ...

נוסח אחר

סיפא דמתני' [ב"ב נה:] ... ר"ח ... ר"ת ... ר"י ... ר"ש ... ר"מ ... ר"ע ... ר"ל ... ר"נ ... ר"א ... ר"ב ... ר"ג ... ר"ד ... ר"ה ... ר"ו ... ר"ז ... ר"ח ... ר"ט ... ר"י ... ר"כ ... ר"ל ... ר"מ ... ר"נ ... ר"ס ... ר"ע ... ר"פ ... ר"צ ... ר"ק ... ר"ר ... ר"ש ... ר"ת ...

נוסח/מחבר

סיפיה דמתני' [ב"ב נה:] ... ר"ח ... ר"ת ... ר"י ... ר"ש ... ר"מ ... ר"ע ... ר"ל ... ר"נ ... ר"א ... ר"ב ... ר"ג ... ר"ד ... ר"ה ... ר"ו ... ר"ז ... ר"ח ... ר"ט ... ר"י ... ר"כ ... ר"ל ... ר"מ ... ר"נ ... ר"ס ... ר"ע ... ר"פ ... ר"צ ... ר"ק ... ר"ר ... ר"ש ... ר"ת ...

מלבנות ט"...

מנהגי מילי. דמכוח המוכלב ומדן המקמה אין נמכרין בכלל שדה (ל) ואילן למשכחין דאין בכלל שדה ממילא ידעינן דאפי' אם אמר "כל מה שבתוכה" אינן נמכרין כדקתני מתני' "בין כך ובין כך לא מכר כו' לכל מה שבתוכה" לא מהני אלא לטפויי תמציעי דשדה אחרים קטנים כל כך כגון קנים וחבצים שאינן מתוקנין לגרפה ומיהו להכי קיימי אבל מכוח המוכלב ומדן המקמה תמציעין קרא דאחריני שדה בפני עצמן ומי שים לו ג' שדות ומכר שנים התיונים ואמר לו "כל מה שבתוכן לפי שדה בעליהן לא כתן לו מכר חרוב תורה אור

ארעא ודיקלי לי אית בה דיקלי כו' · תנ"ג דתם לא אמר דיקלי בסתמא היו כולן מכורין מיהו המוכר(נ)כדאבי למימ' לקמן מון מחרוב פלוני דקני אחר חרובין תנ"ג דכסתמא לא קני דדיקלי ממעט תרי ולא שייך הכא שופרא דשטרא אלא דוקא כשכותב כשטר אבל הכא דבעלמא לא ושוב דהתם כתיב דיקלין ותמלין ט' והכא דלא קאמר אלא דיקלין לא שייך למימר הכי :

מתני' המוכר שדה לחבירו ולא פירט לו כמה יש בה מדד לו ג' סאין לכל קב וקב ומדד לו ג' קבין לכל סאה ומצא בה פחות מכאן ופחות מכאן אין לו עליו אלא אונאה כדי שתעות בשומא ר' יהודה אומר אם יש בה פחות משתות או יתר על שתות אין לו עליו אלא אונאה כדי שתעות בשומא:

גמ' מנא הני מילי אמר רב יהודה אמר רב דאמר קרא ויקם שדה עפרון אשר במכפלה וגו' מי שצריך לגבול סביב יצאו אלו שאין צריכין לגבול סביב אמר רב משרשיא מכאן למצרים מן התורה: אמר רב יהודה "האי מאן דמזבן ארעא לחבריה צריך למכתב ליה קני לך *דיקלין ותאלין והוצין" ו"וציצין ואע"ג דרבי לא כתב ליה רבי קני אפ"ה "שופרא דשטרא" הוא: אמר ליה "ארעא ודיקלי" חזינן אי אית ליה דיקלי יהיב ליה ואי לא לא יהיב ליה ובין ליה תרי דיקלי ובין ליה תרי דיקלי משתברי פריק ליה תרי דיקלי "ארעא בי דיקלי" חזינן: אי אית בה דיקלי (ג) יהיב ליה ואי לא, מקח טעות הוא "ארעא בי דיקלי" ליה תרי דיקלי (ד) רחויא לדיקלי כאמר ליה אמר ליה "לבא מדיקלא פלניא" חזינן: אי דיקלא "טבא הוא "שורי שיריה. אי דיקלא בישא הוא כל שכן הנך "אמר ליה "לבא מאילני": אי אית ליה אילני לבר מאילני אי אית ליה דיקלי, לבר מדיקלי אי אית ליה גופני לבר מגופני, אילני וגופני לבר מאילני, אילני ודיקלי, לבר מאילני, גופני ודיקלי לבר מגופני, אמר "בב" שעולין לו בחבל הוי שיור, כל שאין עולין לו בחבל לא הוי שיור, ודיינינ

המוכלב ומדן המקמה: **דכתיב ויקם** שדה עפרון וגו' · עפרון מכר לו שדה המקמה לאברהם בסתמא כדכתיב נתתי כסף השדה וגו' וקמ"ל דיה בסתמא כל המילות כלכתיב ויקם שדה עפרון וגו' וכל הנן אחר בכל גבולו סביב ע"י קניית השדה סתם קנה גם את כל המילות והתי "אחר בכל גבולו" קנית יחידית הוא שבכל גבולו סביב וכל הנן אחר בשדה דמיניה בתוך גבולי השדה, ולמידרש אחת מי שאינו צריך לגבול אומן, מילתא קנה שאינו צריכין להיות (ה) (להו) גבול סביב שלא יערבב אחד עליהם לומר בתוך שלי נעשים ואלי הם דהייט כגון מילות דקין שאין להם שם והדכר שכוח מי שעשה לפיכך צריך לעשות להם גבול סביב אבל כל מרוב המוכלב וסדן המקמה גדולים וחשובים ותופסת מילתייהו וידוע של מי הן ובקרקע מי הן נמוטין ואין נמכרין גבול הלכך אין כאן בכלל שדה סביב: **אחר רב משרשיא מכאן למצרים מה"ת** · שהקושה את השדה קנה את המצרים עצמן וכל המילות הנמוטין במלר, למצרים בכלל שדה, דהכי משמע "סביב" כל המילות הנמוטין בקרקע המלר שהוא סביב השדה קנה לאברהם כן נראה בעיני: **דיקלי** · גבולו כל נרכן: **תאלין** · שתילין נמוטים בחורים: **חוצין וציצין** · גם שם מיני קנים כדתנן (סוכה דף כח:) ציני הר הבית כמכרין אין אלו מוטעין פירות: **ואע"ג דלי לא כתב ליה הכי קני** · כדתנן המוכר את השדה סתם מכר חרוב שהוא מוכרב ובתופת השקמה וכ"ש אחר מילות דהא לא מצייר במתני' אלא תרוב המוכרב וסדן המקמה: **שופרא דשטרא** · ייפוי כח השטר **דתפי' לי** תחזו לפני ב"ד מוטעין יהיב ליה שהרי מפורשין בתוך השטר: **מ"ל לבר מדיקלא פלניא כו'**: הכא לא גרסינן אלא כך שדה זו אני מוכר לך וקנה את השדה ואת הדקלים שבתוכה דאילו קנה "דיקלי" סתם ולא פירט אילו הן אפי' מכירת הן שדה זו אני מוכר לך וקנה את השדה ואת הדקלים שבתוכה: **הכי גרסינן אי אית ליה דיקלי יהיב ליה תרי דיקלי** · לבד תוחן שבשדה המכורין בכלל שדה דמכירה תחרת היא זו ומיטעו "דיקלי" סתם/ויש ספרים שכתוב בהן אי אית ליה דיקלי יהיב ליה תרי דיקלי דמשמע דאם יש בשדה הרבה בתוכה אחת שדה שמכר לו יתן לו מהן סתם ולא יותר והאחר יעכב לעצמו ולא נהירא כלל דלעולם מ"ל "האי תרעא מזבנינא לך" קאי הכל אפילו הדקלים וכשהוסיף לפרש "תרעא ודיקלי" יפלל הלוקח כ"ש שייפה כמו כדאמרן לעיל גריך למכתב ליה "קני לך דיקלין ותאלין כו' "דהוי שופרא דשטרא ולא תמיכין שני דקלים מכר לו והאחר עיכב לעצמו ועוד הכי אינהי ליה למימר חזינן אי אית ליה דיקלי לא יהיב ליה אלא תרי דיקלי דכולן היו מכורין מסתמא ואהכי יאור לטון זה לשייר לעצמו ומדלא קתמר הכי אלא קתמר "יהב ליה תרי דיקלי" ש"מ דה"ק יש לו דיקלי לבד לוקח שמכר עם השדה שהן בתוך השדה יהיב ליה תרי דיקלי: (ו) **זבין ליה תרי דיקלי** · יקנה לגרכו של זה שני דקלים שלא יהא מתנסר לחמה שבך התנה לו אלו מוכר לך לוקח שתקנה לגרכך לו יחזיר לו מן המעות כנגד דמי שני דקלים: **ואי מטעבדי** · למלוה: **מרעא דדיקלי** · שדה עם דקלים שבתוכן אלו מוכר לך ה"ג אי אית בה: **מקח טעות הוא** · שיקוב בו והלרי מעות ונהי דאין לוקחה לקרקעות היכא דמוכר ביוקר אפי' יותר מדמות (ז) מקח טעות מיהא הוי דלדעת כן לא נקח אלא שיש בה דקלים כמו שאמר ליה: **תרעא** (ח) **ליה דיקלי** · מקום הרלוי לדקלים אלא ליה-ללוקח דיקלי שתם אין דקלים בשדה אין זה מקח טעות מ"מ דחזינן דיקלי מוכרין מסתמא ואהכי ומיהו אי אית ליה דיקלי (ה"ג) של לוקח דכ"ש דה"ק יש לרעת דחזינן דיקלי מוכרין לך/כלומר מן הביטוים שמוטין פירות קנה לחוליה שייריה דלעולם ליהנות מפירות שלהן פורתא והקנה הלוקח כל הסתם בכלל השדה: **נאי דיקלא בישא הוא** · אפ"ש שים עליין רעים ממנו אלא דקרו ליה אינשי להאי דיקלא בישא קנין קנה ללוקח טוען קנה לו אלא שיכול להחזיר לו מן המעות כנגד דמי שני דקלים: **ומי מטעבדי** · למלוה: **מרעא דדיקלי** · שדה עם דקלים שבתוכן אלו מוכר לך ה"ג אי אית בה: **מקח טעות הוא** · שיקוב בו והלרי מעות ונהי דאין לוקחה לקרקעות היכא דמוכר ביוקר אפי' יותר מדמות (ז) מקח טעות מיהא הוי דלדעת כן לא נקח אלא שיש בה דקלים כמו שאמר ליה: **תַּרְעָ

עין משפט
נר מצוה

דייני גולה. שמואל וקרנא כפ"ק דסנהדרין (דף יז: ע"ש) כל שפעול בובצאי. תורצין היו בבקר סביב המילטה ואם הטעל טופף את החיטין ושובר השור לגדכו ותין החיטין מעכב השור לה קציר ומיהו אם תין חילטה גדולים כשדה תלת לה הוי שיור כדלקמן גבי דיקלי:

חרוץ מחרוב פלוני תוכו לה קני. לה גרסי' לומו מרוב להת מסיק דשתר מרוכין נמי לה קנה ומיהו לפי הספרים דגרסי בתר הכי תלת לדמי ה"ג לדמי גרסי' ליה שפיר ודמי מרוב לה קנה בקנקט: או למת מני ת"ל שתרך בידי מאי בעי. תפילו למ"ד (כתובות יט.) מוהר כשתר שכתבו לריך לקיימו ומהימן הוה לומר דפרוס הוא ולה אמר ת"ל שתרך בידי מאי בעי דהא מסתם מטום דזימנין דמסקיטי דספרת וייר ליה דעל הלוה ליתן שכר כתיבת השטר ופעמים כשתין לו לווה טוהן המלוה בשביל לחל הכח חין על הכפוקד ליתן שכר ועוד דהשם ליה מחמין למלוה להניח שכר בידו משום דכתיב ביה תומת יפריס תנחם כדחמרי' בהמפקיד (ב"מ דף לה.) חבל הכפקד חיט מחמין לת המפקיד ולעולם חיט מחזיר לת הפקדון עד שיחזיר לו השטר ועוד דחין מדקדק כל כך טה לחר המלוה לפי שטשה לו טובה: ולימא ליה שתרך בידי מאי בעי. לתו משום ליהוי מינו במקום עדים קפריך דת"כ מאי מצני ליטטעמיך כי ה"ל נתכסו מי מלי לחמר ליה שתרך בידי מאי בעי דהא מה כי חמר ליה שתרך בידי מאי בעי לת הי יכול לכובשן הני שיור: תא בדיקלי. בשנין כל שעולין לו בהכל: בעא מיניה רב אחא מרב ששת. אם אמר לו קרקע אני מוכר לך ואין מחרוב זה ואין מסדן פלוני ואיכא תרוכין ואין שקפה מוך. מי אמרי' הואיל דבלא תנאי נמי לא מכר שום ואין מוכר ולא שוכר מדן שקפה דקתני מחני' לא מכר לא תרוב המוכר ולא מדן שקפה והאי הואיל דקא מתני ליה הני ואין מסדן פלוני לפשוטי לוקמה קאתי דמשמע הני האי הוא שאר (פסחים ל:) דלא יקנה הא שאר (פסחים ל:) חרוכין קני. או דלמא אפי' שאר חרוכין נמי לא קני והאי דקאמר אפי' שאר חרוכין לא קנה: הא דאילו אמר ליה מוכר לוקמה שדי אני מוכר לך ואין משרה פלוני. לכתוב ואין מן אותה שדה. וכי מי אמרי' התיא דלא קני הא אחרנייתא דיליה קני בתמיה. והא לא אמר ליה שזותי מובורין לך. אלא לדמי דאמר ליה שדי אני מוכר לך ואין משרה פלוני שאיני נותן לך באותן דמים שנתתי לך ו. אבל אינו מן האחרות שתרצה אתן לך באותן דמים שנתתי לך ו. הכא נמי להיכא דאמר ליה ואין מחרוב פלוני ואין מסדן פלוני אפי' בלאו הכי לא קני ליה. לדמי קאמר ליה. כלומר אפילו אי אינו נותן לך אלא בדמים יקרים אבל האחרים אתם לך בדמי שאר אילנות. ואפשר לן המורה האי לישנא לדלמא לאו דוקא כל כך. אלא האי לישנא מסתבר טפיר דכתב אלא לאפוקי הכא נמי לא קני: ואין מחני תרוב מחצי מדן שקפה

מרוב פלוני תוכו לה קני. לת גרסי' לומו מרוב להת מסיק דשתר מרוכין נמי לת קנה ומיהו לפי הספרים דגרסי בתר הכי תלת לדמי ה"ג לדמי גרסי' ליה שפיר ודמי מרוב לת

סוף סוף כי מ"ל נתכסו לתו שבועה בעי. תימה למאי דמפרש ר"ם בהגהות קמא (ב"ק דף קו. ושם) בשמעתא דהטוען טוען גבי בפקדון דלא מיחייב שבועה שומרין אלא היכא דאילו הודאה במקלת היכי קאמר לתו שבועה בעי תין ה"נ דלא מיחייב שבועה דאוריימא ותין לומר לתו שבועה בעי שבועת היסת קאמר דהיכי מיסתי מדעתיה דרב עמרם דאמר דקאמר רב חסדא ליפטר חפילו מטבועת היסת ועוד דאמר בפרק כל הנשבעין (שבועות דף מה:) נבי רמי בר ממל ורבא מכלל דמדייהו שברי המפקיד אלא חביבו בעדים תין צריך להחזיר לו בעדים בשטר צריך להחזיר לו בשטר ולריך לפרש ולריך להחזיר לו בשטר אם תין רוצה ליטבע תבל בשבועה נאמן כי היכי דלא מיקני דרבא דרבא אמר מקני דמהיכן לומר החזרתי לך במיגו דנאמנו דקאמר רבא הלכתא ושבועה מחלה ותי בשבועה היסת תייכי היכי קאמר בעדים מ"ל להחזיר לו בעדים ומהיכן לומר החזרתי לך כלא שבועה הא לעולם בעי שבועה היסת ותומר ר"ת הך שבועה להכא מלרכנן ומתקנה קודם שבועת היסת כמו שהיא להשומר (שבועות דף פז:) להפוגמת כתובתה ועד אחד מעידה שהיא פרועה דקאמר התם להויא שבועה דלרבן: **כיון** שנשבע ונוכח כולו תין ליה לרב חסדא. ול"ת

רבינו גרשום

סוף סוף כי אמר ליה נאמנתי מי לא צריך שבועה. אנא נפי הכי אמינא מאי נאמן בשבועה: שמר כים היוצא על היתומים.בנון מי שנתן לחבירו ממון שיוויות לצורך שיונתן והקרן של נותן וכתב לו שטר שכך וכך נתן לו ממון למחצית שכר ומת המקבל והוציא הנותן אותו שטר כים על היתומין: דייני גולה. דגרסי' בכל התלמוד הייני שמואל וקרנא: אמרו נשבע.הנותן ונוכח כל הקרן שלו אע"ג דיש שטר בידו דהכא ליפרע מן היתומים לא יפרע אלא בשבועה: ואי איפשיא. ריומא הד' ממון לחבירו להוציא לשניהן איתו לא הני כולה פקדון ביד המקבל אלא שיויה רבנן פלגא מלוה ופלגא פקדון ועבדו פלתא דניחא ליה למלוה וניחא ליה ללוה. דאי אמרי' דכולה מלוה ביד המקבל ונגנבה או אבדה משלם המקבל כולה כדין מלוה שנגנבית כולה ואי אמרי' דכולה פקדון משתבע המקבל דנגנבה או אבדה וקא משמיד הנותן הכל. ומש"ה פלגא מלוה כיון דאיכא ליה למקבל הנאה מיניה משלם פלגא ופלגא פקדון הואיל ודעבדו פלתא איכא ליה הנאה מיניה: מאי לאו בדרב חסדא קמיפלגי. דבעא מיניה רב עמרם מרב חסדא לעיל המפקיד אצל חבירו בשפר וכו' ואמר ליה רב חסדא נאמן ודייני גולה ליה להו דרב חסדא דאמר איתא דאית להו דרב חסדא לא הוו משלשי היתומין אלא פלגא ודייני מלוה ולא המפקדון דמנו דאי בעו מצו למיפר היתומין נאמנו בידי אבא ואמרי החזירו לך מהימני ליה להו לשלם אלא פלגא דמלוה דאהדורו פלגא דמלוה לא מצי מפרי נויתיהו בנאמנ משום דתייב באחריות תחצי. דדייני א"י אית להו דרב חסדא: לא רב"ע אית להו דרב חסדא. ושאני התם אבאי אמרו דייני גולה דנוכח כולה משום דליכא למימר מינו ולא מצו למפוין אבא החזירו דאם איתא דפרעיה אבוהון מיפר דוה אפר קודם מיתתו פרעתי. דדייני ארמאי דישראל סברי לא יהיבנא ליה אלא פלגא דאמרי אינשי למיפר מנו. וראפרת הוה ליה לאבוהון למיפר. דאיפר מלאך המות אנסיה בפתאום ולא מצי אפר: תרתי. ליכא למיפר דפתרא דא לדא דאי אמרי' המפקיד אצל חבירו בשפר ואפר לו החזרתי לך נאמן לא אמרי' דשפר כים היוצא על היתומין דגבי כולה משום דהאי עסקא פלגא פקדון ואמרי' מנו. ומשני אפאי טובא כולו ראי איתא וכו': אנן דדייני גולה אינפא

סוף סוף כי אמר ליה נאנסו לאו שבועה בעי? ה"נ מאי "נאמן" נאנסו בשבועה לימא בפלוגתא דהני תנאי דתניא *ישפר כים היוצא עליו היתומים דייני גולה אמרי נשבע וגובה כולו ורבי"נ א"י אמרי נשבע וגובה מחצה ורבולי עלמא אית להו דנהרדעי *דאמרי נהרדעי "ראי עיסקא פלגא מלוה ופלגא פקדון" מאי לאו בהא קא מיפלגי במר סבר מצי א"ל שטרך בידי מאי בעי ומר סבר לא (אמרי) לא, רבולי עלמא אית להו דרב חסדא והא בהא קמיפלגי במר סבר אם איתא דפרעיה מימר דוה אמר ומר סבר אימר מלאך המות הוא דאנסיה. שלח רב הונא בר אבין "המפקיד אצל חבירו בשטר ואמר לו "החזרתיו לך" נאמן, ושטר כים היוצא על היתומין נשבע וגובה כולו, תרתי? שאני התם דאם איתא דפרעיה מימר דוה אמר, רבא אמר הלכתא נשבע וגובה מחצה, אמר מר זוטרא הלכתא כדייני גולה, א"ל רבינא למר זוטרא הא אמר רבא "נשבע וגובה מחצה"? אמר ליה אנן דדייני גולה אינפא

נזו א מיי' פ"ב מהל' טוען ונטען הל' יב סמג עשין סט טוש"ע מ"מ סי' לו סעיף ב [וכרב אלפס ב"מ פ"ב דף מז. ובתוספות פ"ש דף קיב.]:

נח ב מיי' פ"ו מהלכות שלוחין ושותפין הל' ז ועי' בהגאות ובמ"מ סמג עשין סט טוש"ע מ"מ סי' קמ סעיף ד [וכרב אלפס ב"מ פ"ש דף קמח.]:

נט ג מיי' שם וסמג שם טוש"ע שם ושולע"ע י"ד סי' קעו סעיף ב:

(ג) ד"ה מאי נאמן וכו' ומאי קשיא ליה הא אמר נאמן בשבועה ואמאי קאמר נאמן בלא שבועה ואי משום דאמר ליה שטרך בידי ולא אמר ליה שבועה עליך ק"ל דהא א

ועסעטון עמי ליתמי: *אמר רבא הלכתא נשבע וגובה מחנם. פלגא מלוה לבעל פלגא פקדון לא נבי דטעניק להו ליתמי לביסה המוזר לך ומקמבעין שבועה יורשין ופקורין והך דאמרינן בפ' כל הנשבעין (שבועות דף מה:) אמר רמי בר חמא כמה מעליא הא שמעתא ל"ל רבא מאי מעליותא כו' עד מכלל דאתרוייהו סבירא להו המפקיד לחבירו בעדים ס"ל להחזיר לו בעדים, בשטר מיהא לריך להחזיר לו בשטר פר"מ ור"ע בעדים והכא קפסיק רבא נשבע וגובה מהאי דמשמע דאין לריך להחזיר לו בעדים כיב חמא ליכא למימר דהאי דקאמר הכא מכלל דאתרוייהו סבירא להו לא קאי אלא להמפקיד אם חבירו בעדים לבל להמפקיד בשטר לא קאי ור"ע קאי נלא דוקא דהא מדרמי בר חמא דשמי לרבא להמפקיד ליה בשטר לריך להחזיר לו בעדים ליכא למידק דס"ל לרמי בר חמא הבי אבל מדשתיק רבא ליכא למידק דלפי שכרם רמי בר חמא דס"ל המפקיד בשטר לריך להחזיר לו בעדים ליכא לאקשויי הו ומיהו רבא אכתי בקושיא קאי נלא מעליא היא שמעתא כדפסיק הלכתא הכא בשבוע וגובה מהאי ואין לריך להחזיר לו בעדים: מיפכא מתניתין. דייני גולה אמרי נשבע וגובה מלוה דהייט עמי כרכא: מתני' נ"מ אם שכור. שכשלה תש"פ שאמר לו כל מה שבתוכה: מכרן נאמר. והשלה מיכא לעלמו: כמה דברים אמורים. כל הני לא מכר דמחלי (ג) במוכר. דלפי' למ"ד מוכר בעין יפה מוכר ה"מ דמה שמפרש במכירתו מכר הכל ולא מיבא לעלמו כלום ממה שמכר למכירו לבעלמו כלום ושלה שלח מיבא דרך לילך לבורו ולדומו ונשמו לבל למכור אלא מה שמיחן בכלל שלה: מכל בעותן שמצא עוף אם כולם. כל הני (ד) דלמרו לא מכר. לפיכך הני בעלמ מה שבתוכה בעין שלתן בעלמ מה שבתוכה בעין המוכר המוכר ושלן את ובתו ושנכך ומיהו לא מיבעי לשלה הלדק ה"ה לכל הך ומעמת משום דעתן, בעין יפה שלן יותר מדלפי ונפיעל מאי שלה הוי בכלל שלה הוילל ושקוע בתוך השלה, ומיהו אם יש משום שלה שלינה לריכה לקרקע לו בי דבר שלא שלתן דמכני' להזכיר ומומר' לא מכר משום דמילתא דפשיטא היא לליט בכלל שלה כלל היה ולפי לא קנה לה מקבל מתנה: וכל ובתוך שבשלה קנה שכיון שלה טעל שלה אחת ואה אחת בעבדו, להסתלק זה משל זה נתפוון, ומיהו לשיות לו לדך לפניתי על החיון ליכא למימר דאיט לה בעין יפה: למכור בכלל שלה דברים אחרים שיתן לו אחר בשלה מה שמפרש בפיו אבל השתא כגון הך דתנן כהו לא מכר: זפ פירש. טוען פירש שלה ומכר אחד בינייהו והחזיק באחת מהן ע"מ לקנות אותה ואח מבירתה אחריכן בחזקת הבאים (נפיל דף נג:) לוחה קנה מבירתה לא קנה אפ"ה הבא קנה דנהי נמי דל' שלות מתכיון בשלה ו'אחרוב המוכר' מיהו ליכא מאי בינייהו 'לכל' שלות ואין מאי אחר בינייהו למי: שקדים אם כולן. דבעין יפה מקדים כמו טען: ר"ם אומר שקדים אם שלשה קבין לדעת לדעת כלשה מוכר, שלא הקדים לו אלא מה שפירש: אמר אם מכר ומ"ם אפילו. דעתו מוכר כלשה מוכר ומ"ם אפילו: גמ' מאי אמר אם מכר ומ"ם אפילו. ניהי נמי דטען בעין יפה טען שפי ממוכר אפ"ה זימנין שאין טען לו מה שמפרש בפיו אבל בעלמ לא קיהיב כגון הך דתנן כהו לא מכר: זפ פירש. טוען פירש שלות

לימא ליה עקור לילך שקול וזיל. פ"ה עקור לילך לכשייכם ותימה דמה כח הוא זה דמצא ליה שלוט רוצה לעולם להסתלק מן הקרקע ואין ה"נ דמלי לי' עקור לילך לכשייכם ושוב מדמסיק בתר הכי דאי נפלי הדר שלוט להו משמע דעד השתא לא דקאמר יש לו קרקע הייט לזרוע מחת התילון ועל זה ליט מפרש שום טעם ושוב קשה להשתא משמע דעפי לים ליה בקרקע (ה) דמשייר לפניו ב' תילוטת ממלי לחים ליה דרך כשמשייר בור ודות ול"ע ובטוקח הוי ליפסח דקנה ב' לח קנה קרקע לפי מה דפריסים בפרק חזקת הבתים (ועי' דף נ.) וקנה בור ודות יש לו דרך ל"ע על כן נראה ל"י לפרש דאי (ג)נלו דלח שייר כלל קרקע לימח ליה עקור לילך ללאחר ולכך זקוק הוא לשייר הקרקע ליעקר התילון ומינו דנחת לשיורי משייר נמי קרקע לזרוע סביב התילון וליטע לאחר במקומו לכשייכם כדמסיק לכל גבי לוקח לח שייך למימר הכי מנו דזכין קרקע ליעקר התילון זכין נמי לזרוע סביב וליטע לאחר במקומו שהמוכר מה שהוא רוצה מוכר ומה שרוצה משייר לכל הלוקח ליט קונה מה שרוצה ללח מה שהמוכר רוצה למכור לו ול"ם דהשתא משמע דעפי משייר קרקע עם התילון ממה שמשייר דרך לבור ודות ולעיל משמע דלי נלו דרך הוצ"ל הוה לימיה מכר קרקע ושייר (ג) תילוטת שכיס ליו לו קרקע חפילו לרבנן כדמסיק דלי נפלי הדר שלוט להו ולאחר הי "לרבי" כשמשייר בור ודות יש לו דרך ל"כ כ"ם שים לו קרקע עם התילוטת שמשייר כדפי' וי"ל דה"מ מעיקרא דלח ידעינן טעמא דמינו דנחת לשיורי משייר טפי דרך לבור ודות לפי שהוא נריך יותר דרך לבור ודות ממה שנריך לקרקע בשביל התילון לכל השתא דלאמוטינן רב הונא טעמא מינו דנחת לשיורי שייר טפי קרקע עם התילון מדמשייר דרך עם בור ודות ולאי ניעקר התילון משייר מפי מדרך לכולי עלמא שלוט רוצה נקוט לאלתר:

ואי סלקא דעתך שיורי משייר ט'. תימה לר"י ולר"ת דמ"מ נלח מדנפשייהו יעקי דלח שייר לאלח תולה לו כמלא חורה וסלו כדאמרינן בפרק הספינה (נקמן דף פב.) והתילון יונק ע"י חמה ויש"ל דלח מפנינ ר"ם ולחמר לפילו מרוב ושקמה שנפעפו יולחים חוץ לט"ו חמה קאמר להקדים ולחמלי הא לח יעקי משהו הקדם שקנה כל הקרקע שחתח נעפעו ומולה להן כמלא חורה וסלו ר"ל כשהוח מוכר לאחרים לח קנה הלוקח לאלח תולה להן כמלא חורה וסלו לחבל הכח כשמשייר לעלמו משייר כל צורך יעקר התילון: **מדנפשייהו** קא יעקי. תימה מלי קשיח ליה הח דגבי מכר לחמר למשייר קרקע בהדי תילון גבי הקדם לח משייר למקדים טפי בעיון יפה מקדים ממוכר וכי הלי נוונת פריך לקמן לר"ם תליכח דמ"ד מקדים תילון לחבל לח הקדים קרקע לי תליכח דר"ע לחמר מוכר בעיון יפה מוכר לעניין דרך כל שכן מקדים למקדים טפי בעיון יפה הוח מקדים להיות קרקע קדושה לגבי תילון לע"ג דכמכר תילון הקרקע מכורה עם התילון דכן נריך לפרש כדפריסים בחזקת הבתים (נעי דף נו: ד"ה ממעט) והיה ל"י מתרך דהכח לח בעי לפטויי הכי משום דלחים לן לדמויי הקדם לו למכר לו למחנה וח"כ לח הוה לימי לחבל מיניהו דכמכר משייר בהדי תילון קרקע ולמחנה נמי לח הוה לימי לחבל דכמחנה נחן חת כולן חבל לקמן פריך שפיר לכיון דסבר ר"ע דמוכר בעיון יפה מוכר ל"ש מקדים בעיון יפה מקדים כמו במחנה דכמחנה נמי היי דיעה דכי יהיב ג' תילוטת בזה לחבר זה יהיב נמי קרקע וחזר בו ר"י דל"ל מגופה דמתניתין משמוע לן דר"ם דלח כר"ע דכמחנה לכולי עלמא נתן חת כולן ובהקדם קלמר ר"ם דלח הקדים חת כולן ומסקינן נמי מפרש דר"ם לדבריהם דרבנן קלמר פירוש די לכם חת מעשה עין יפה להקדם מעט יותר ממכר והקדים כל הקרקע ולח חלמרו בהקדם בעיון יפה כמו במחנה ולחמר ר"י (ד) לר"ם דוודלי דלח שביד בהקדם כתו במחנה לין נראה לגמרי שיהח בהקדם עין יפה טפי ממכר דלח פורחת להיות לענין חתם הקדים לילן הקדים נמי קרקע חלם על נב דכמכר לח מכר קרקע עם התילון לכל עין יפה כולי האי שיהח קרקע של המוכר כולי האי לין לו לעכוב עין יפה לר"ם והשתח לפירוש זה משמע דלים לן למימר טפי כשמוכר תילון מכור עם התילון מדמימת כשמכר שדה שיהח הקרקע הלריך לילון המשויר מכור עם השדה ומימה דמשמע דלי נלו מלינח הוה לימיה מוכר קרקע ומייר לילוטת לפניו לין לו לקרקע ללח מכר הקרקע הלריך לילון כהדי שדה חלא לגבי מכר קרקע וי"ל להייט משום דלי נלו דרך הוצ"ל הוה ס"ד דכשמכר שדה ומייר לילון מכר כל השדה חלא הלריך לילון שמא שדה על הקרקע יומר ממה שמא לילון על הקרקע הלריכה לו לגבל השתח דחשמעינן רב הונא דמא שדה לא מהני ליה לחזדכוני בהדי שדה משום דנחת לשיורי שכרח היא למשדייה בתר לילון המשויר לפי שהיא לריכה לילון מכתר שדה המשויר ול"ח לחכתי והח במסקנא דשמעתין חמר לדבריהם דרבנן קלמר דלחדו לי מיהא דלא ליהוי הקדם כמו מחנה ללח לכל היותר לא הקדים ללח מרוב ומדן ובהכי הי מקדים בעיון יפה טפי ממכר ולט"ג דכמכר לא מכר מרוב ולא קרקע הלריך לו כשהקדים הקדים כל הקרקע ולכך הקדים נמ החרוב וכמו שחמר ר"ם לרבנן כן נלמר עמה דלילוח דר"ם כל זמן שלא ידע הכבייתא דמייתי מינה דלא הקדים טפי ממכר ואומר ר"י דלט"ג דקלמר הכי ר"ם לרבנן במסקנא מכל מקום נראה לגמרי דוחק לר"ם לומר שיכבור דכולי האי מקדים בעיון יפה טפי ממכר. ר"י:

רב הונא כרבנן פשיטא. תימה לרבי"ח מנין פשיטא לו זה ע"כ הייט משום דלרבנן יש לו דרך במשייר בור ודות וכל שכן כשמשייר לילון

דאם לימא דלא שייר כו'; ואין שהרי לדעתה כן עיכב לח התילוטת לעלמו שיהיו כאן לעולם לף לחזור וליטע לחרים במקומן כדרך שהיה לו כח זה בתילוטת הללו עד עכשיו לכל לוקח תילוטת אין לומר לגורך כל הימים לקחו וליטע לחרים במקומן דטביד לימים דזכין לרשע ליומיה ולפירות קנאו: **נא הקדים.** מכל הך לחמרן לח מכר: **גלח מרוב שמורכב כו'** לכל שלר תילוטת ממילח קדושים הם בכלל שדה כמו שמכורין משמשת בכלל שדה.

אמר ר"ש מה טעם. הוו מוקדמין מרוב" וסדן טפי מכל הך דלעיל דם"ל מקדים כמוכר שלח הקדים חלח דברים השייכי לשדה טובא דהוו נמי מכורין לעניו מכר והלכך מרובה המוכר לעיע מוקדם בכלל שדה: **טולל ויונקין מצדי הקדם.** הוחיל הקדים חת השדה בעיון יפה לחילנו מקום החרוב והסדן ובשביל לעלמן לח שייר עמהן קרקע ממלח גדלים מקרקע הקדם וגידולי הקדם הקדם ניהו חלמח המשייר תילוטת לעלמו חיהו משייר קרקע חלח בעיון יפה מוכר ומקדים כל הקרקע: **ולי לימרת.** דמחן דמוזכין קרקע לחתר ומשייר תילוטת לעלמו משייר כמו כן קרקע יעקר התילוטת וה"ה למקדים חלישה דל"ם דהח כי הדדי ניהו! ל"ל חמלי יקדי חרוב וסדן מקום שיונקין מצדה הקדם: **כי יעקי מדנפשייהו** קא יעקי ממה שמשייר לעלמו ולח מקרקע הקדם: **ומשני ר"ם דלמר כר"ש** בכו למוכר בעיון יפה מוכר הכל ולח שייר מן הקרקע כלום בין לגורך דרך בור ודות שעיכב' בין ליעקר התילוטת שמשייר לפניו' ומלי נוקח למימר ליה היום ולמחר כשייכם התילון "עקור לילך שקול וזיל "ה"ה להקדם ומיהו לגבי מוכר בכלל שדה' דבריש שתילון בכללו לח שייך למימר עין יפה ועין רעה דמה שלח פירש לח מכר ואתמלי לכי מתני דלמר לעיל "ותילון לכי מקיעת כו': **ורב הונא.** 'דמשייר קרקע עם התילוטת' דלמר כרבנן דבעיון רעה מוכר ומייר לעלמו ממה שמכר לח הלריך ליעקר תילוטתיו דומיח דדרך בור ודותו שמשייר עם הבור והדות, ומיהו במסקנא דשמעתא מיפוקמא הח דרב הונא לפילו לר"ע וה"ע לחמרינן בחזקת הבתים-(נע"ל דף נ.) פשיטא מכר קרקע ומייר התילוטת לפניו יש לו קרקע ולפילו לר' עקיבא כו' והל דמשני גמרא ר"ם דלמר כר"ע ולח קמשני ל"ם ס"ל המקדים, בעיון יפה מקדים טפי ממוכר לפילו ומייר תילוטת לפניו כמו כן מייר קרקע לעלמו כדרב הונא לבל שבן יפה הקדים הכל נלח מייר לח החרוב נבדו בלח קרקע' ליכח לממר הכי דאם כן לאו למוכר ממש ליה מכל וכל ולח לגוזן מהנה ממש ליה מכל וכל ולח ללח קנה מדמי ליה למוכר דלח הקדים ללח דברים שבכלל שדה ולטעון מהנה מדמי ליה שלח מייר כלום לעלמו כמה שפירש והקדים הכל הקרקע הקדים ולח מייר מקום יעקר חרוב והל לאו מכרה הוא ללח לו לטעון מהנה מדמי ליה.לגמרי כרבנן דלמרי הקדים לח טען לח למוכר מדמינת ליה מכל וכל דכי היכי דמוכר שדה לח מכר כור ודות ושוכך הוא הדין למקדים וכי היכי דמוכר בעיון יפה מוכר כל מה שפירש במכירתו ולח מייר מן הקרקע כלום לפילו ליעקר תילוטתיו ה"ה למקדים: **ומסקינן כרבנן מייטיע.** כיון דכעיון רעה מוכר ועוד דמלי נוקח למימר ליה "עקור לילך שקול וזיל מקום המכתשין בתרעא" קל וחומר הוא לגבי בור ודות דלח מכתשי בתרעא ונקט"ה למרי רבנן דשייר דרך לעלמו לבור ולחזקו כל שכן גבי חילן: **נפקא מינה.** הח דרב הונא דלמח לחמעטין לליכח לרבנן שייר קרקע לעלמו דלי נפלי הדר שלוט להו ולאחר דרב הונא הוה לימיה מייר תילוטת לפניו יש לו קרקע כל ימי קיום התילוטת

(ה) תוס' ד"ה ניטמ וכו' דעפי ליח בקרקע מיכח דמשייר: (ג) בא"ד ל"י דאם לח שייר: (ג) בא"ד ס"ת מכר קרקע ומייר לפניו שני תילוטת אין לו קרקע: (ד) ר"ח מדנפשייהו וכו' ותומר ר"י דוודלי דלח עביד:

רבינו גרשום

דאי לא שייר. מצי למימר ליה הלוקח רקא מכחשי לארעאי עקור אילנך שקול וזיל. ומה טעם מקדיש החרוב והסדן המוכרב ושדן משמכח דקא משום דקא יונקי מהשדה הקדש ומשחכח דקא מהנהי משל הקדש. אבל הרוב שאין מורכב ושקמה לא הוי פוקדש. ולדבריך דאמרת מכר הקרקע ושייר אילנות לפניו יש לו קרקע מקום האילנות משיפולא עד תרום. אי הכי אמאי הקדיש חרוב וסדן השקמה. והא כי יונקי מדנפשייהו קא יונקי. דאיכא למימר דשייר המקדיש מקום האילנות ומדהדל קא יונקי. אלא ש"ם מדהקדיש חרוב וסדן דלא שייר כלום בקרקע הכי נמי להיבא דמכר קרקע ושייר אילנות לפניו אין לו קרקע וקשיא לרב הונא. אלא ש"ם מדאמר רב הונא לעיל מכר את השדה ושייר אילנות לפניו יש לו קרקע כרבנן"ל דאמרי בעין רעה מוכר ושייר מקום אילנות: ור"ש דאמר. המקדיש את השדה הקדיש הרוב וסדן שקמה ומשום דמשדה הקדש קא יונקי כר"ע ס"ל דאמר מוכר בעין יפה מקדיש. ואי קשיא לך ר"ש נמי אליבא דרבנן מצי למימר ח) אין הכי נמי אלא מפרש לקמן מה הפרש יש: **שמשמא.** דהכי הוא דרב הונא דרבנן ס"ל. להכי נפקא מינה. ויש לו מקום האילנות לעולם דאי מיעקרו דיבשי הדר מצי שתיל במקומן:

ח) לימ מוכן כוונתו ותולי דס"ל ר"ם מלינה דרבנן נמי מני לחוקמא וכמו שמפרש לקמן (קף עב ע"ב) מלח תה"ד. דלמתי לח ידע דמה הפרש יש בין מוכר למקדיש כס"ל ומי' נתוסי כאן ד"ה מדנפשייהו.

הגהות הב"ח

* לא שמע הקדיש אלא מעט מקומות כדאמרינן בסמוך

א) ערכין יד.: ב) [מכות קה: ערכין יד.]: ג) [לעיל ג.. וס"ל]:

סז א ב מיי' פ"ד מהל' ערכין ותרומין הל' ו סמג עשין קלג ופ"ס כב"מ:

סח ג מיי' שם הל' יח:

סט ד מיי' שם הל' טו:

הגהות הב"ח

(ה) גמ' מני מ"ש נימא ר"ע וכו': (ב) שם ואי כנון: (ג) שם וקל סבר ר"ס דין נגוה כדין הדעם מה דין הדיוט מוכר בעין דעה מוכר: (ד) רשב"ם ד"ה פחות מיכן וכו' ופוסו ליתנם כדי לשתען יפה כס"ד: (ה) ד"ה אלא פשיטא וכו' כדין הדיוט מה דין הדיוט מוכר בעין דעה מוכר מוכר לף מקדים נמי כע"ל והד"ת: (ו) בא"ד שמיין לרב סוגא וכו': (ז) בא"ד גבי מקדים ולעיל שמעינן לי' ומיהו קרקע ושייר חילוק לפניו ממחק: (ח) תוס' ד"ה ואם וכו' בכמוכר לא ספיטה דף פ"ג ע"ב היה לו ניכיסה מהו כו' ס"ל קסם וקנה פי' לגמ' מעיד לעופיו: (ט) ד"ה מדמוכר וכו' שפיר נמי כה דכ סוגא:

א מצית מוקמת לה לר' שמעון בר' עקיבא
ב והא א) תניא "הקדיש שלשה אילנות ממטע עשרה לבית סאה הרי הקדיש את הקרקע ואת האילנות שביניהם לפיכך כשהוא פודה פודה בית זרע חומר שעורים בחמשים שקל בסף, ב[פחות מכאן או יותר על כן או] שהקדישן בזה אחר זה הרי זה לא הקדיש לא הקרקע ולא את האילנות שביניהם לפיכך כשהוא פודה פודה את האילנות בשוויהן, ולא עוד אלא אפילו הקדיש את האילנות וחזר והקדיש את הקרקע כשהוא פודה פודה את האילנות בשוויהן וחוזר ופודה בית זרע חומר שעורים בחמשים שקל בסף מני: א אמר (ג) רבי עקיבא הא אמר מוכר, בעין יפה מוכר וכל שכן מקדיש (ג) אא רבנן הא אמרי מוכר הוא בעין רעה מוכר אבל ג) מקדיש "בעין יפה מקדיש, אלא פשיטא רבי שמעון היא, ורבי שמעון אליבא דמאן: אי אליבא דר"ע הא אמר ג) מוכר בעין יפה מוכר וכל שכן מקדיש' אלא פשיטא אליבא דרבנן נקא סבר ר"ש (ג) כי היכי דמוכר בעין רעה מוקדיש ומשייר ארעא, נמי בעין רעה מקדיש ומשייר ארעא, ואלא

המילנות לבל הזקיקו חין לו קרקע דומיה דבור ודות דלי נפיל הבור והדות ולי לפסבר לתקנו חין לו טוד לרך, ומטיקרא נמי הוה ידעינן דלתמת רב הונא לתמטונים שים סוס מידוס בדברי רב הונא מלא גמרת לה הוה מסיק לדעתיה שים סוס מידוס בדברי רב הונא מלא הלי ולפלי לר"ע כו' והלכך כיון דליתא להאי לפני:

הוה פריך "פשיטא": **ומי מיית מוקמת ליה ר"ש כר"ע**: ולמימר דבעין יפה מקדים: **ג' מילנות**. תשיבי שדה החילן והקדים קרקע עמהן כל הלריך ליוקמסה ובנטיעות מיירי דחילו בחילנות זקיקים למרמו בלא יחפור דבים סחה לריך לשלמה: **ממטע י' לבית סאה**. דהייט מחלן וחמשין לכל חד כדלמרינן בלא יחפור (לעיל דף כו:) ולמ"ג דלגבי מוכר שלמה חילנות לחמרינן שיעורא לקמן בהמוכר לת הספינה (דף פב:) והוה שמטוטין מד' לחות ועד ט"ו הסס בדעת מוכר חלת חילמא וזהו דעתו להקטים לו הלריך לו ללקיטים פירותיו ביניהן וחולה להן כמלא תורה וסלו כדלמרי' הסס לבל הכא ביזיקה חלת חילמא: **ואת החילנות**. קטנים שביניהן: **וכשהוא פודה**. לעיני לריך לפדות בחילנות שבויהן ובקרקע לפי חסבון הכתוב בספרסה (ויקרא כז) ואס משלה לחוזסן יקדים לים לה' והיה ערכך לפי זרע זרע חומר שעורים בחמשים שקל כסף" חלל כל פודה ביחד לפי חסבון בית זרע חומר שעורים בג' שקל כסף דהייט לבית כור סלע ופודעין לסנה שזהו חסבון ג' שקל כסף למ"ט שני יוכל חלת שים פודעין יותר בשביל הכרע דלמפרש בערכין דהסלע לא הוי חלת מ"ח פודעיון: **פודה בית זרע כו'**. דלכתיב בקרא "ואס משלה לחוזסן וגו'" ולחילנות בכלל שדה דלמפקא לעיל (דף סט:) "לייקס שדה שפרון": **פחות מיכן** — תשיב יער וסופו ליתנם (ל): **או יותר מיכן**. לין הקרקע לריך להן והוי כמקדים לין לחד שלוש מקדים קרקע וכי האי גוונא נמי תניא גבי מוכר ג' חילנות בפרק המוכר לת הספינה: **בזה אחר זה**. לא היה דעתו להקדים קרקע: **פדון בשוייהן**. כדין כל הקדם שלא נאמר תסבון חמשים שקל כסף חלת במקדים שדה לחוזה לבל בלין בלא קרקע לא נאמר: **ר"ג ולא עוד אלא אפילו הקדים לת החילנות וחזר והקדים לת הקרקע כו'**. לא מיבעיא היכא דהקדים לת החילנות בזה אחר זה ושוב לא הקדים לת הקרקע לפודן בשוייהן אלא אפילו חזר והקדים לת הקרקע אחר שהקדים החילנות בזה אחר זה שלין הקרקע דהא מעיקרא קדשו לדמיהן וכשהקדים שוב לת הקרקע לריך לפדות גם לת הקרקע שלא ופודעין לשעה לבד פדיון החילנות בשוייהן דשני הקדשות הן זה הוקדם לדמיו וזה לפי חסבון חמשים ואין לנו להפסיד הקדם דמי החילנות דלמירתו לגבוה כשמירתו להדיוט ומשעה שהוקדשו רחויין לפדות בדמיהן בלא קרקע: **מני**. לך בריישא דקתני "פודן בשוייהן" דמשמע דלפילו מקום החילנות לת הקדים לחלת בעין רעה הקדים חילנות בלא קרקע היכא דלא הקדים ג' ביחד: **לימא ר"ע המר בעין יפה מוכר**. ומבירת ליה דמוכר שני חילנות יש לו קרקע לעוקם ליה מהני' דהמוכר לת הספינה להלוקת שני חילנות בחוך של חבירו חין לו קרקע חלא רבנן היא דלפרי"ש לעיל וכל שכן לר"ע מקדים ג' חילנות או ג' זה אחר זה דים לו מיהא להקדם מקום החילנות ויפדו לגבי קרקע לפי חסבון בית זרע חומר שעורים: **ולי רבנן דפליגי עליה דר"ע** בהאי דהאי מוכר בעין רעה מוכר: **אבל מקדיש כו'**. כדלקמי סיפא דד"ה במוכר כו': **אלא פשיטא ר"ש היא**. דשמעינן ליה במהני' דין מוכר כמקדים שלא הקדים כור ודות וגת ומשמע דשמעינן הכא דס"ל נמי דמכל וכל הוי מקדים בעין רעה דהיכא דמקדים חילן לת הקדים מקומו: **ור"ש מליבא דמלן**. מדבותיו שהרי מחלמידי ר"ע היה כדלמרינן (יבמות דף סב: ע"ם) עד שבא רבי עקיבא וחלל רבותיו שבדרום ושנאה להם רבי יוסי ורבי שמעון ורבי נחמיה כו': **אלא פשיטא ליבא דרבנן דר"ע היא**. והאי בד"ה במוכר כו' דרבנן דר"ש קלמרי ליה לבל לר"ש כי היכי דפליגי רבנן ור"ע במוכר פליגי נמי במקדים ושקבר ר"ש דין נגוה לרבנן דר"ע בדין הדיוט (ב): **לף מקדים נמי בעין רעה מקדים**. חלמת לת מלית לתרולי לעיל ר"ש מליבא דר"ע והדרן קושיין קמייתת לתוכחה דשמעינן ליה לר"ש דהמקדים לת השדה הקדים חבוב משום יניקת שדה הקדם דלת שייר חרעה לעלמו לעולך החבוב חלת בעין יפה הקדים וה"ה למוכר לשייר חילנות לפניו וקשיין לר"ש הוחל ומיהו לר"ש נמי קשיין דידיה מדידיה דלקמיך לקמן דלעיל חמר בעין יפה נגבי הקדם וכבל חיט ליה טין רעה לף שיעות הגמרת עשה להקשות לרב הונא ומחכוין להעמיד קושית רחשונה שהילן (ו) ורב הונא-ואר"ש בר"ע, ואתו השמדנו דלים ליה לת דר"ע ותיהדר קושית לדוכחה "ומשייר חרעה" לף בבב דמשמע שמחכוין הגמרת להקשות דר"ש מדר"ש דהכא שמעינן ליה טין רעה והלכך משייר חבבעת נבי מקדים (ז) קרקע ושייר חילנות לפניו וחלטיל שמעינן דלת שייר כדלייקין מדקתמר הוחיל ויונקין כו', דת"ש מחי הלי דקתמר סו "חלת קשיח כו', חלת לרב הונא מקשין כדפריטים והייט

לר' שמעון מדמוכר בעין רעה מוכר מקדיש נמי בעין רעה מקדיש ומשייר קרקע משום הכי להיכא דהקדיש את האילנות לא הקדיש את הקרקע דהמקדיש בעין רעה מקדיש ומחני' דערכין ר' שמעון היא: אלא

רבינו גרשום

והא תניא הקדיש שלשה אילמות שהן ממטע עשרה לבית סאה. כלומר שכך שיעור יש בין אלו ג' אילנות שאם היו עוד שבעה ממוכין לאלו בשפה אחת והיה הפרש בין כל אחת ואחת כמו שיש הפרש בין אלו ג' בין כאו"א היו תופשין הני י' מקום בית סאה וי' אילנות בתוך בית סאה מקרי שדה אילן: ה"ז הקדיש את הקרקע. כשיעור שמניע לאלו אילנות מההוא בית סאה ואת האילנות קמנים שביניהן ואם הם שדה אחוזה והוא רוצה לפדותן קודם הייבל פודה כשיעור ורע חומר וכו' ולפי השנים של יובל סלע ופונדיון לכל שנה: פחות מיכן. כלומר אם נפוחין הן הני ג' בממוך משיעור י' (אמות) לבית סאה או ביותר ריוח כשיעור ט' לבית סאה: או שהקדישן בזה אחר זה. הני ג' אילנות לא הקדיש הקרקע ולא האילנות שביניהן דבמחות מכאן יער ומקרי ולא שדה אילן ובויותר על כן שדה לבן מיקרי ולא שדה אילן: ובשהוא פורח. האילנות אינו פורח אנב קרקע כשיעור זרע חומר שעורים אלא בשוויהן פודה האילנות בלבד: ולא עוד. כלומר לא מיבעיא היכא דהקדיש בזה אחר זה דלא הקדיש לא את הקרקע ולא את האילנות שביניהן ובשהוא פודה אינו פודה אלא האילנות שהקדיש לחרייהו אלא אפי' הקדיש את האילנו' ואח"כ הקדיש הקרקע כו': בשוויהן. כשהן שוין ולא יותר: מני. הא בריימא דערכין: אלימא ר"ע. דמחני' הא קאמר מוכר וכו' וכ"ש מקדיש. והכא מחני להיכא דהקדיש האילנו' לא הקדיש קרקע אלמא דהמקדיש בעין רעה מקדיש: והא אמרי. רבנן במחני' אבל מקדיש בעין יפה מקדיש כדקתני במחני' המקדיש את השדה הקדיש את כולה משום דבעין יפה מקדיש: אלא פשיטא. הא מחני' ר"ש דקתני במחני' המקדיש את השדה לא הקדיש אלא חרוב ודרן ולא הקדיש בור ודות לא הקדיש משום דמקדיש בעין רעה מקדיש וקסבר ר"ש המקדיש חרוב ודרן שמקה לא הקדיש קרקע. והאי דקאמר לעיל הואיל וינקי משדה הקדיש השדה היינו כשהקדיש השדה: ור"ש אליבא דמאן. דעתו נוטה אליפא אליבא דר"ע וכו' אלא פשיפא אליבא דרבנן, דאמרי מוכר בעין רעה מוכר והכי ס"ל

סח ב מיי' שם הל' יז סמג עשין קלב טוש"ע ח"מ סי' רי"ח סעי' ב:

סט א מיי' שם הל' יט:

ע א ב מיי' שם הל' כ:

עא ב מיי' שם הל' כא:

הכי גרסינן ולימא רבי יהודה ור"ש הקדים וחת"כ מת מבעי ליה כדקתני למתניתין. ולא גרסינן היכא דמת מבעי ליה וחת"כ הקדישה לא צריך קרא דשפיר צריך קרא לכך אלא ר' יהודה ור"ש דידעי מסכלת דהוה הדין הקדישה וחת"כ מת מבעי ליה מבעי מקום לחולי בתר פדיון אלא כשהלוה (גיטין דף מח.) גרסינן ליה והסופרים טעו וכתבו גם כאן: קרא מסכתא ולרוש. ה"ג הוה מלי למימר דכהא פליגי רבי יהודה ור"ש סברי קנין פירות לאו כקנין הגוף דמי ולא מיקניך קרא למת מבעי ליה ומחכ"כ הקדישה לא הוה קדיש אלא מחזוה דהא כתיב לא תחמוד כסף וזהב עליהם ולקחת לך פן תוקש בה כי תועבת ה' אלהיך הוא ולא מיקניך קרא אלא לאפוקי מדרבי יוסי דאמר הקדישה וחת"כ מת מבעי ליה ולא מקום לחולי בתר פדיון ורבי מאיר סבר כקנין הגוף דמי ולאפוקי מדרבי יהודה ורבי שמעון דאמרי הקדישה וחת"כ מת מבעי ליה ולא מקום לחולי בתר פדיון לעולם ס"ל לר"ש מקדיש בעין רעה מקדיש ושויר והקדיש הקרקע ומקטין. ומשני לעולם ס"ל לר"ש מקדיש בעין רעה מקדיש ושויר הקרקע והאי דקאמר רבי מתני' ר' שמעון אומר המקדישין את השדה הרוש וסרן שקמה וקנני הכא ס"מ ראויל וינקו משדה הקדש אלמא דס"ל לר"ש מקדיש בעין יפה מקדיש והקדיש כל השדה ה"נ מקדיש אילנות בעין יפה הקדיש והקדיש הקרקע ומקטין. ומשני לעולם ס"ל לר"ש מקדיש בעין רעה מקדיש ושויר הקרקע והאי דקאמר רבי מתני' ר' שמעון אומר המקדישין את השדה הרוש וסרן שקמה וקנני הכא ס"מ ראויל וינקו משדה הקדש אלמא דס"ל לר"ש מקדיש בעין יפה מקדיש והקדיש כל השדה ה"נ מקדיש אילנות בעין יפה הקדיש והקדיש הקרקע ומקטין.

רבינו גרשום

אלא קשיא. תך דקתני מתני' ר' שמעון אומר המקדישין את השדה הרוש וסרן שקמה וקנני הכא ס"מ ראויל וינקו משדה הקדש אלמא דס"ל לר"ש מקדיש בעין יפה מקדיש והקדיש כל השדה ה"נ מקדיש אילנות בעין יפה הקדיש והקדיש הקרקע ומקטין. ומשני לעולם ס"ל לר"ש מקדיש בעין רעה מקדיש ושויר הקרקע והאי דקאמר רבי מתני' ר' שמעון אומר המקדישין את השדה הרוש וסרן שקמה וקנני הכא ס"מ ראויל וינקו משדה הקדש אלמא דס"ל לר"ש מקדיש בעין יפה מקדיש והקדיש כל השדה ה"נ מקדיש אילנות בעין יפה הקדיש והקדיש הקרקע ומקטין.

אלא רבי שמעון לדבריהם דרבנן קאמר להו: לגבי כי היכי דמוכר בעין רעה מוכר מקדיש נמי בעין רעה מקדיש ושיורי משייר לגבי כן אורן לי מיהא דלא הקדיש אלא חרוב המודכב וסרן השקמה" ואמרי ליה רבנן לא שנא. במאי אוקימתא להו כרבי שמעון אומא סיפא ולא עוד אלא אפילו הקדיש את האילנות והזר והקדיש את הקרקע כשהוא פודה פודה את האילנות בשוויין וחוזר ופודה בית ערא חומר שעורים בחמשים שקל בסף ואי ר' שמעון ליזיל בתר פדיון וניפרקו אגב ארעייהו. דהא שמעינן ליה לר"ש דאויל בתר פדיון דתניא* מנין ללוקח שדה מאביו והקדישה ואחר כך מת אבוי מנין שתהא לפניו כשדה אחוזתו ת"ל ואם את שדה מקנתו אשר לא משדה אחוזתו שדה שאינה שדה אחוזה יצתה זו שראויה להיות שדה אחוזה דברי רבי יהודה ורבי שמעון, רבי מאיר אומר מנין ללוקח שדה מאביו נמת אבוי והקדיש מנין שתהא לפניו כשדה אחוזתו? תלמוד לומר "ואם את שדה מקנתו אשר לא משדה אחוזתו" שדה שאינה שדה אחוזה יצתה זו שהיא שדה אחוזה ואילו רבי יהודה ורבי שמעון (ע) היכא דמת אבוי ואחר כך מת אבוי, מנא להו-אי מהאי קרא, אימא לכדרבי מאיר-הוא דאתא אלא לאו משום דאולי בתר פדיון. אמר רב נחמן בר יצחק לעולם בעלמא רבי יהודה ורבי שמעון לא אזלי בתר פדיון והכא קרא אשכחו ודרוש: א"כ לכתוב קרא (ואם את שדה מקנתו) אשר לא אחוזתו (אי נמי שדה אחוזתו מאי אשר לא משדה אחוזתו-את שאינה ראויה להיות שדה אחוזה. אמר רב הונא חרוב המודכב וסרן השקמה תורת אילן עליו ותורת קרקע עליו: תורת אילן עליו דהיכא דאקדיש או זבין שני אילנות והאי יש לו קרקע, תורת קרקע עליו דלא מזדבן אגב ארעא, ואמר רב הונא עומר שיש בו סאתים: תורת עומר עליו ותורת גדיש עליו: תורת עומר עליו דשני עומרים שכחה, שנים והוא אינן שכחה תורת גדיש עליו דתנן* עומר שיש בו סאתים (ב) ושכחה (א) אינו שכחה. אמר רבה בר בר חנה אמר ריש לקיש חרוב המודכב וסרן השקמה באנו למחלוקת רבי מנחם (*בר) יוסי ורבנן ולימא

והייט דקפריך ולמה קשיא הואיל ויונקין כו' כמו ולימעמיך מדמקני לרב הוא תקני רב' שמעון מדרבי שמעון דהכא שמעינן ליה בעין רעה מקדיש ועוד דלעיל קאמר כי מדמעט הכל הקדיש בעין יפה ולא קאמר לחרוב שלו: ס"ג אלא ר"ש נדבריהם תורה אור דרבנן כו'. ושיטת הוה דקא מפני דלא תקני למלי דלמלי רב הונא ולפני רב' שמעון דהכא שמעינן ליה בעין רעה מקדיש ולעיל קאמר כי מדמעט הכל הקדיש בעין יפה ולא קאמר לחרוב שלו: ס"ג אלא ר"ש נדבריהם

ע א ב מיי' פ"ד מהל' ערכין וחרמין הל' כח סמג עשין קלא: עא ג מיי' שם הל' ו: עב ד מיי' שכ"ו מהל' מכירה הל' ג סמג עשין פב עוש"ת ח"מ סי' רנו סעיף ה: עג ה מיי' פ"ה מהל' מתנות עניים הל' יד: עד ו מיי' שם הל' יח:

(ע) גמ' ואילו רבי יוסה כו' יסודם דכ"ת לפני' היכא דמת מבעי ליה וחת"כ הקדישה מבעי ליה כדמוכח בפ"ק דתמורה (ב) שם שיש בו סאתים וכמה הוי שכחה: (ג) רש"י ד"ה דהא שמעינן וכו' בעלמא היא דיניהל בתר פדיון ואפי' הקדישה וחת"כ מקדישה לא קניין כי הימנין קרא נמחק: (ד) שם שיש בו סאתים וכמה הוי שכחה: (ה) רש"י ד"ה דהא שמעינן וכו' בעלמא היא דיניהל בתר פדיון ואפי' הקדישה וחת"כ מקדישה לא קניין כי הימנין קרא נמחק: (ו) שם שיש בו סאתים וכמה הוי שכחה: (ז) ד"ה שהיא שדה וכו' שדה מחזוה מגד לפני' ואיכא מאן דאמר כל שדה מקנתו שהיכן שהוא וכו': (ח) בא"ד דכמעט קו היא כגון:

הגהות הב"ח

(ב) גמ' ואילו ר' יסודם דכ"ת לפני' היכא דמת מבעי ליה וחת"כ הקדישה מבעי ליה כדמוכח בפ"ק דתמורה (ב) שם שיש בו סאתים וכמה הוי שכחה: (ג) רש"י ד"ה דהא שמעינן וכו' בעלמא היא דיניהל בתר פדיון ואפי' הקדישה וחת"כ מקדישה לא קניין כי הימנין קרא נמחק: (ד) שם שיש בו סאתים וכמה הוי שכחה: (ה) רש"י ד"ה דהא שמעינן וכו' בעלמא היא דיניהל בתר פדיון ואפי' הקדישה וחת"כ מקדישה לא קניין כי הימנין קרא נמחק: (ו) שם שיש בו סאתים וכמה הוי שכחה: (ז) ד"ה שהיא שדה וכו' שדה מחזוה מגד לפני' ואיכא מאן דאמר כל שדה מקנתו שהיכן שהוא וכו': (ח) בא"ד דכמעט קו היא כגון:

עכ"ל רש"י. כו': ניעין מת. אחות הסטיגיא ניעין מת. ניעין כ"ל.

נזיר (בתוך הסוגיא) מת תנאים נק ניעין מאן נתנא ניעין אחותך ולא אחותי: ב) הקדישו ואח"כ מת אבוי ואחר הקדישו

ערכין יד. כו: ניעין מת. אחות הסטיגיא ניעין מת. ניעין כ"ל.

נזיר/תנא ב) ר"ג ניעין ל' בנות ואבוי תנאי מתני' ניעין ל' ג' אבוי

כמש"ל דסיא. דכתיב ואם משדה אחוזתו וגו': אימא קרא לדרשה דר"ם קאתי. דהכי מסתברא קרא כר"ם: אלא לאו משום דאולי בתר פדיון. אלא לאו ש"מ הלאו ר"ש היא ואכתי קא מיבעיא לך מני: אמר רב נחמן. לעולם בריית"ש. ודקא קשיא ליזל בתר פדיון דבהדיא שנתא שדה אחוזה היא. ואי בריית"ש דערכין [אליבא דר'] שמעון היא ליזל לבתר שעת פדיון אלא משי"ה אמרי ר"ש ור' יהודה דכשהוא אחוזה דמיא אע"ג דהקדישה קודם שמת אבוי משום דקרא אשכח ודרוש: א"כ. הוא כראמר ר"ם ניכתוב קרא אם את שדה מקנתו אשר לא אחוזתו דאי כתב הכי הוה משמע אחוזה אינה נפדית כי אם בשוויה אבל אחוזה שדה שלקחה מאביו ומת אבוי ואח"כ הקדישה ודאי דיא לפניו כשדה אחוזה ובפרק בכרת ורע תומר שורים: אי נמי. הכי מיבעי לקרא למימר אשר לא שדה אחוזתו מאי כתיב משדה אחוזתו ש"מ דאויה וכו': תורת אילן עליו. דהיכא דזבין ב' אילנות והאי חרוב מודכב או סרן שקמה בהדייהו מצטרף בהדי שני אילנות ונקנה קרקע דחשיב שדה אילן: תורת קרקע עליו. דלא מזדבן אגב ארעא דכי מיכר קרקע לא מכר לו בור ורוות הכי לא מכר נמי האי חרוב וסרן דדבר חשוב בע"ש הוא: תורת עומר עליו. דהכי קי"ל דשני עומרין שכחה ג' אינן שכחה. ואם השנים הם כל אחד בשיעור עומר והאי עומר של מאתים דניה בינייהם השלישי לא ליפא דדשי השנים שכחה והאי עומר גדול כמאן דליתא אלא מצטרף האי עומר גדול לשנים והני ג' ולא הוי שכחה: ותורת גדיש עליו. דאם שכחו לבדו לא הוי שכחה דאינו עומר אלא גדיש:

ונימא מחלוקת ר"ש ורבנן. והוה משמע ליה דר"ש לדבריהם דרבנן קאמר להו כדאמרן לעיל דתי ממתני' הוה לימא דכתוב ומקמה מודי להו כדקתני בהדיא אלא מכוח המוכר כו' משמע דכתוב וסדן מודי להו ר"ש לרבנן: **בא מ"ל בו'.** הא עדיפא לאתמועינן דהכי"ת דר"ש ממילא משמעינן ליה לדלבריהם דרבנן קאמר להו כדאיתיקון מכריחיפא לעיל: הדרן עלך המוכר את הבית

המוכר את הספינה. סתם: **תורן וגם ועוגן וכל סמנסינין.** בגמ' מיפרשי: **עבדים.** שיש לו בכמל הספינה להגיהה ולקשור פרקמטיא שלו שבתוכה: **מרלופין.** תורה אור

ולימא מחלוקת רבי שמעון ורבנן דהא קתני דרבי מנחם בר' יוסי בר' שמעון סבירא ליה:

הדרן עלך המוכר את הבית

המוכר את הספינה "מכר את התורן ואת הגם ואת העוגן ואת כל המנהיגין אותה אבל לא מכר לא את העבדים ולא את המרצופין ולא את האנתיקי, ובזמן שאמר לו "הכל וכל מה שבתוכה" הרי כולן מכורין: **גמ'** תורן - איסקריא וכן הוא אומר ארז מלבנון לָקְחוּ לעשות תָּרֶן עָלֶיךָ: גם - אדרא וכן הוא אומר שֵׁשׁ בְּרִקְמָה ממצרים היה מִפְרָשֶׂךָ להיות לָךְ לְנֵס: עוגן תני רבי חייא אלו עוגינין שלה וכן הוא אומר וְהַלְהֵן חִשְׁבְּרָנָה עד אשר יִנָּלְדוּ הֲלָהֵן (יחזקאל כז, ו) תַּעֲנֻגָּה לבלתי היות לאיש: ולא נתן: **גבי מפקיעין.** מנהיגין - א"ר אבא אלו המשוטין שלה וכן הוא אומר אלונים מבשן עשו מַשּׁוֹטֶיךְ ואבעא מהכא וַיִּרְדְּפוּ מֵאֲיוֹתֵיהֶם כל תּוֹפְשֵׂי מַשּׁוֹט ת"ר המוכר את הספינה מכר את האיסכלה ואת בור המים שבתוכה רבי נתן אומר המוכר את הספינה מכר את הביצית שבולבום אומר רבי נתן המוכר את הספינה מכר את הַבְּרָנִיּוֹת אמר רבא ביצית היינו דוגית רבי נתן בבלאה הוה קארי לה בּוּצִית דאמרי אינשי בוצינא דמיא שבולבום בר ארץ ישראל קארי לה דוגית כדכתיב ואחריתן בסירות דיגה: אמר רב אשחטנו לי נחותי ימא האי גלא דמסמע בספינה מיתחזי כי צויתיה החורא בריש ומחינן ליה באלוותא דחקיק עליה "אהיה אשר אהיה יה ה' צבאות אמן אמן סלה" ונייח, אמר רב אשחטנו לי נחותי ימא בין גלא לגלא תלת מאה פרסי, ורומא דגלא חלת מאה פרסי, זימנא חדא הוה אזלינן באורחא ודלינן גלא עד דחזינן בי מרבעתיה דכוכבא זוטא והויא לי כמבזר ארבעין נהרי בזרא דחרדלא, ואי דלינן מפי הבליה, ורמי לה גלא לחברתה: "חבירתי, שבקת מידי בעלמא דלא שטפתיה דניתי אנא (נאבדיה) א"ל יפוק חזי גבורתא דמרך, מלא רומא יחלא (ולא עברי) שנאמר האותי לא תִירָאוּ נאם ה' אם מִפָּנַי לא תָחִילוּ אשר שַׂמְתִּי חול גבול לַיָּם חק עולם ולא יַעַבְרֻנְהוּ אמר לבבא לדידי חזי לי הורמין בר לילית, כי קא רהיט אקופיא דשורא דמחוזא ורהיט פרשא כי רכיב מתחאיה ולא יכיל ליה, זמנא חדא הוה מסרנאן ליה תרתי כודנייתי וקיימן אתרי

המוכר את הספינה. ולא את התקיתי. מקום סיפא דקתני בזמן שאמר לו היו ולא מה שבתוכה טוען מכורין נקט לה לאפוקי מדתני לעיל. משי"ה נקיט דר' סנחם בר' יוסי בר"ש ס"ל: הדרן עלך המוכר את הבית

המוכר את הספינה: איסקריא. והו משום: גם אדרא. אותו בגד שתולין בראש התורן להוליך הספינה ברוח: ואת העוגן. אלו שקורין אנקר"ש בלע"ז שמעמידין הספינה שלא תזוז לכאן ולכאן: הלהן תיענגה. אפרה להן וכי תעכבו עצמכם מלהנשא לבעל: אלו המשופות. שלועזין ריימ"ש: משום. שמשופפין הספינה לכאן ולכאן: האיסכלה. חיוט הכירה שמחקנין בספינה כדי לבשל עליו צרכיהן. ואית דאמרי טולם שיורדין בו מן הספינה ואת בור המים. שמחקנין שם בספינה כענין בור ומשימין שם פירות מתוקין לשתות: ואת התרנית. היינו ספינה קטנה ומנהיגין אותה לספינה הגדולה וכשרודפין לצאת ליציאה רמשין. נהרא הוא ששמו מישון וקפן הוא ואין יכולין לבוא באותו ביציאה. וחיינו בנהר כי אם בהני ברצייתא: ואחריתכן בסירות דיגה. כך הנביא אמר לישראל סוף שיולכו אתכם בשבי באותן ספינות קטנות: גלא. גל של ים: כי צוציתא הדורא והיוורתא. כמו ציצית הראש: אלוותא. מקלות: עד דחזינן לבי מדבעתא דכוכבא. שהיינו רואין בית רביעית הכוכב ויהי מקטנו כשיעור שיכולין לזרוע בו מ' מדות של חרדל: ואי דלינן מפי. ואי גלא הוי מקלינן מהבלא דהדוא כוכב. ונ"ם חס"ה הטור"ח וכמה הולכת הבלא דכוכבא. דמכדי קים לן כמה מהלך אדם ביומו ביום י' פרסאות נמצא מהלך תלת מאה פרסי דהיינו מהלך לי יום וקחני הכא ואי דלינן מפי כלומר סיעום יותר נמצא דהאי הבלא מהלך חמש מאות שנת פחות לי יום שיעור תלת מאה פרסי דדלי הני לעיל. דהא מן התורן ועד לרקיע מהלך חמש מאות שנה אבל בין ארקא לשבוא ליכא אלא תלת פרסי: שבקת מידי בעלמא דלא אחריכת. לפי שראה אותו מנביה כל כך נדמה לו לגל שפגימי לו כי זה החיצוני היה שופף כל העולם: אמר ליה החיצוני תא חזי גבורתא. כאומר אל תחשוב בדעתך שאוכל אני להגביה עצמי להגביה יותר משיעורי שאני, כמלא הוא השערה אינו רשאי לעבור חוץ מן החול שלי חוץ מתחומי: הורמין בר לילית. אותו שד: אקופיא דשורא. על שיני התומה: ולא יכיל. פרשא למיספייה לתרוא שד: ספרנאן ליה. שמו לו שני אוכפין על שתי פרדות: אתרי

א) [עי' כ"ג ע"ב ועש"ק]: ב) [לקמן עח:]: ג) [ניעין סה:]: ד) [ניעין סה:]: ה) [ב"ב קח.]: ו) [נע"ז ל"ח רבה בר בר חנה]: ז) [ג"י ספרון הורמיז פ"י ד"ה טוחנין וכניעין כ"י כפנקדין לט. ד"ה דכוחנין ע"ב ופ"י טוס' שם ותוס' לעיל ח. ד"ה לימכרן ותוס' ניעין י"ח. ד"ה טוחנין וכניעין כפנקדין דכתב]: ח) פ"ק פרקיא: ט) פ"ק שבת:

הגהות הב"ח

(ה) גמ' דניחי מגלא ומחכיכי ליה: (ב) שם כו'. רלוה לדבר דתוכן דמתניתין דתני' מלא תוסף דמלא ליה דעבר: (ג) רשב"ם ד"ה כל תוספי וכו' עיקר סיעון ספסיפס: (ד) ד"ה תמר דגב וכו' מעשיך כ' ויש מהן להודיע מתן: (ה) ד"ה בין גגא וכו' שומע קול של מכירו כפ"ד: (ו) ד"ה ולא יכיל ליה הבד שהיה בן ניתר:

כל כך נדמה לו לגל שפגימי לו כי זה החיצוני היה שופף כל העולם: אמר ליה החיצוני תא חזי גבורתא. כאומר אל תחשוב בדעתך שאוכל אני להגביה עצמי להגביה יותר משיעורי שאני, כמלא הוא השערה אינו רשאי לעבור חוץ מן החול שלי חוץ מתחומי: הורמין בר לילית. אותו שד: אקופיא דשורא. על שיני התומה: ולא יכיל. פרשא למיספייה לתרוא שד: ספרנאן ליה. שמו לו שני אוכפין על שתי פרדות: אתרי

הבי גרסי' לדידי חזי לי לורזילא כר' יהודה כי הר מכור. פירוש עופר של רחם הכבר ומתרגמינן עופר התילים לורזילא דתילולא וכן בסוף זבחים (דף קיג:ופס ל"ה לורזילא) דתמר התם בשלמא לר' יוחנן דתמר לא ירד מבול לא"י הייט דקס רימת התם תלת לר"ל רימת היכא קס ל"ל יהלי גורלות הכניסו לתיבה ופריך והתמר רבה בר בר חנה לדידי חזי לי לורזילא דכר רחמת להוי כי הר מכור ולי גרסי' לורזילא דימת הייט דג שניט ל"ב מלי קשיא ליה התמרינן בפ' קמא דקדושין (דף יג.) לא נגזרה על דגים שניט. ר"ח ור"י: ואפיק טופחת. הייט רעי כדתמר בחלק (סנהדרין דף נח:) תחמיניה ותיתיב בטולת דטופחת דחמריה: ודמן כמלן דמיכסמי. מכלן משמע כמ"ד בחלק (שם דף קי:) מתי מדבר יש להן תלת לעולם הכא:

אתרי גישרי דרונגנ. סם לותו הנהר והיו רתוקין זה מזה והיה (ח) מלא מפרדה זו לפרדה זו: **תרתי כפא דחמרא**. שמיסם מלחים יין והיה מוריק פרוייהו ביחד זה בתוך זה_בהדי_דקמסוור ותיבו נפקך לפי' טפה לחת, ולת"פ שהיה לותו יום רוח סערה שהיו שולין תורה אור יורדי הים בתיבות עד לשמים ויורדין עד מהומות מכח הרוח ולח על פי כן לא נפלה טפה לחרן: **יעלו שמים וגו'**. פסוק הוא נביי יורדי הים בספר תהלים: **כי"ג שמעין כי מלכא וקמלוסו**. כי מלכא דשידי שתין דרכו של עד להרלות לבני לחם והרגוהו מפני שהיה מגלה סודם ואין רחמי כי מלכא קיסר שהיה ירא שלא יטול המלכות ממט שהיה לותו עד מלחם הבא על השידה והיה דר בין התנשים: **לורזילא כר יומא**. רלם בן יוס לחד לותו היום עולד: **כי סר מכותא דריסיס**. היה גדול: **כי מרכעתא דריסיס**. מקום שהמת רלמו כשמוכר על הקרקע: **רמא כופתא**. המיל ריעי וסכר הריעי לידיעת לפי שעה עד שממסמוהו המים ממט ממט: **כלקרקע דקרוקפא**. גדול היה כלותו כרך: **כלקרקע דסגרוניא כמה סוס שיתין בתי**. הגמרא קלמר ליה: **תמה מינה**. רבה קלמר ליה: **פוקקנא**. על עסק לחמד טורח נקבה: **כלונא**. על עסק לחמד כדרך העופות: **לא פימי**. לח החמנתי: **כוורא**. דג: **חלנה מינא**. קרן קטן: **כלוסיים**. כמחיריו של דג ככסם הקרן וגרלה לי להייט כילבים כדתמרי' בעלמא (שבת עז: ע"ש) שלשה חיומות הן (ע) חלק על הגבור לחיתם כילבים על לוריקן: ה) **ומדמיתו מיא**. הדיתוהו המים והשליכוהו בדרך יס שלגנו סובל דבר תם: **תרכו מיניס שיתין ממוי**. שהשליכו (י) על שפת כרכים ומיכרן טון שהיה גדול כל כך: **ואכלו מיניס שיתין ממוי**. בעודו לח: **ומלחו מיניס שיתין ממוי**. לחמים שהיו רתוקים משם ומלחו ממט ונשלחוהו למקומן: **מחד גלגלא דשיניס**. מגלגל עיט לקטו שמן חלת מחה גרכי: **לגמא מחרם סוו מנסרי**. לבטח מעלמות הדג לותן ממוזי שהשיל: **חלנה מגניס**. שהיה תול (כ) נקבן על גבו: **וקדמו**. עשבים על התול: **ומכרינן יבשתא**. לחי היס היח: **גילא**. שנייר: **בין גילא לגילא**. (ו) שנייר כגב הדג לחת לגד הרחם ולחת לגד הזנב: **לימו כוקיפא**. שהיה הולך כנגד הרוח ולתן לחזיק בשיטלא כמו שהרוח הולך דמיס על יס לתן טבעין חלת ע"י רוח הולכין בהן: **כמיתם קומקומא דמיא**. כשיעור שמחממיס קומקומין של מיס שמין: **ושדי פרגא גירא**. כשהיה שוס לדם יולה בתן ובקשה על שפת היס לחרן הוה מזיק לקדמה לה שפינתה לגירא: **גילדנא**. שם דג קטן הוא כלעזר דג זה הוי מדגים קטנים שבים: **תרי שיני**. לבל שלר דגים שבים לתן להם חלת שנייר שבים: **ומזיק לפתוח ליפרא כו'**. גרסינן: **תמרינן ליכא מיא**. הייט שבורין שלתן עמוקים הולילו ולח קלי במיא חלת עד קרלוליה: **תלינא**. גרסן לו מעלד: **לבר נגרא**. חרס עגים: **ולאו משום דשמיקי מיא**. מהלך שבט שבים לח הגיע החילת לקרקע חלח משום דרליפי מיא מחוך חריסים. המהר לח היה נגלל עדיין ועל מתניה השומן_כלבד: **עמדי**. רלמה מגיע לרקיע: **דשמעי גדפייסו**. טפלות טולה שלהן מרוב שומן: **לית לי גדפא**. הגביהה לי הכלף רמז זה שלין לי גבורה: **לית עליסם שם סדין**. שבחטלתם מפעכב משיו ויש להם לעכר בעלי חייס לשתון לחוזים מחמת שומן: **טייעא**. כוחר שמעטלל: **וספקינן**. הלי עשרת בהלי עשרת לגסותו שם היה בקי כל כך: **אמר לי**. ההוח טייעא חת ולחתי לך: **סכי גרסי' מולינן חזיסיכו ודמו כמלן דמיכסמי**

וגנו

(ח) גם' ונקיט תרי כסי דחמרא: (כ) שם טיעת כתוס' ומיח ולחמוטו: (ג) שם וכי הדכן ולחתן לכתר תריסר וכו': (ל) שם מנסרי כשורי מגרמי ויתבי כל"ל ותיבת מעלנלת ממחך: (ם) שם לית לי בגוייכו וכו': (ו) שם ללי לי גדפא והוא לית לי תעמא: (י) שם ואמר לן מרחקינן ממחי סרסיי: (ך) רשב"ם ד"ה לחתי וכו' וכיס כסר מדגא: (ע) ר"ח כתוסייס וכו' לימות מן לימת תלג: (י) ר"ח תרכו וכו' שהשליכו כיס על: (כ) ר"ח תלחת וכו' נקבן. ני"ב ס"ק נקוט: (ו) ר"ח כין גילא לגילא שני סנפירין:

אתרי גישרי דרונגנג. על ב' נשרים החוקים זה מזה על אותו נהר שנקרא דרונגנג והיה חשד דולב מפרד זה לפרד זה. והיה נקים השד תרי כפי דיין ביריה ובהדיה דהוה דולב הוה פריק מהאי כפא לתאי כפא. ולא נפוף שלא היה נטף מאותן כוסות לארץ אפי' פפה אחת: ואותו היום. היה רוח סערה גדולה שהיו עולים יורדי הים באניות עד לב השמים ויורדין עד תהומות מכח תרוח ואפ"ה לא נפל הפפה לארץ: ושמעוה בי מלכא דשידין. שהשר היה עושה כן לעיני הכל לפי שאין דרכו של שר להראות עצמו כל כך: והרגוהו. שהיה מגלה סודם: אורזילא בר יומא. ראם שלא היה לו אלא יום אחד שנולד: רמא כופתא. כלומר עשה רעי ומרוב אותו רעי סיכר את הירדן שלא היו המים יכולין לרוץ עד שהיה נשפף: אקרוקתא. צמרדע: כאפרא דהגרוניא. כאותו כרך של אגרוניא: פרשקנצא. עורב נקבה ובלעיה לתנינא ואח"כ עלה לה וייתיב על אילנות: אם כל הני אי לאו דחזיתיה לאותו אילן לא הימני. שיהיה מובל שום על בעלים כל כך. שנכנס לו אותו שרץ קטן שנקרא אכלה טינא בנחיריו וחשליכו הים לנורא כלומר לשפת הים לפי שאין הים מגביל שום פיאום בתוכו ותרבו מיניה שתיקומתו כשחשליכו הים: דיתבא ליה תלתא אגביה. שהיה ול הים מקובצת על נגיו: וקדיה. נישבי והגדילו עשבים על התול: בפינתא טובא. בין ב' מנסריו של דג הלכה הספינה ג' ימים וג' לילות והדג היה שלח כנגד שפף הים ואינו יורד עם השפף: ומקדמה ליה הספינה לפי שהיתה הולכת. במהירות יותר מן התוק: נילדנא דימא. דג של ים שכך שמו: חצינא. גרון: ווין שדי עמרי. שהיה ראשו מגיע לשמים: דשמעי גדפייהו. משמנייהו. שהיו נופלות הנוצות שלהן מן השמן: דליא ליה נצא. רמז לו הלקר לכיירה הגדולה: עתידין ישראל ליתן עליהן את הדין. לפי שסרוב עונותם מעכבין קץ המשיח ומצערין להני אינון לפי שסרוב שמנותם יש להם צער בעלי חיים: ומרחי ליה. והיה בקי כל כך שהיה אומר האי אורתא וכו': אסכתי לי האי ארעא להאי ארעא לנטורו אם היה בקי כל כך: דדמוכמאן דמיכסמי. שהיו שוכבין בעין ישנים המכרשמין מרוב בשמים:

הגהות הב"ח

(א) גם' אתרי גישרי דרונגנג. סם לותו הנהר והיו רתוקין זה מזה והיה (ח) מלא מפרדה זו לפרדה זו: **תרתי כפא דחמרא**. שמיסם מלחים יין והיה מוריק פרוייהו ביחד זה בתוך זה_בהדי_דקמסוור ותיבו נפקך לפי' טפה לחת, ולת"פ שהיה לותו יום רוח סערה שהיו שולין תורה אור יורדי הים בתיבות עד לשמים ויורדין עד מהומות מכח הרוח ולח על פי כן לא נפלה טפה לחרן: **יעלו שמים וגו'**. פסוק הוא נביי יורדי הים בספר תהלים: **כי"ג שמעין כי מלכא וקמלוסו**. כי מלכא דשידי שתין דרכו של עד להרלות לבני לחם והרגוהו מפני שהיה מגלה סודם ואין רחמי כי מלכא קיסר שהיה ירא שלא יטול המלכות ממט שהיה לותו עד מלחם הבא על השידה והיה דר בין התנשים: **לורזילא כר יומא**. רלם בן יוס לחד לותו היום עולד: **כי סר מכותא דריסיס**. היה גדול: **כי מרכעתא דריסיס**. מקום שהמת רלמו כשמוכר על הקרקע: **רמא כופתא**. המיל ריעי וסכר הריעי לידיעת לפי שעה עד שממסמוהו המים ממט ממט: **כלקרקע דקרוקפא**. גדול היה כלותו כרך: **כלקרקע דסגרוניא כמה סוס שיתין בתי**. הגמרא קלמר ליה: **תמה מינה**. רבה קלמר ליה: **פוקקנא**. על עסק לחמד טורח נקבה: **כלונא**. על עסק לחמד כדרך העופות: **לא פימי**. לח החמנתי: **כוורא**. דג: **חלנה מינא**. קרן קטן: **כלוסיים**. כמחיריו של דג ככסם הקרן וגרלה לי להייט כילבים כדתמרי' בעלמא (שבת עז: ע"ש) שלשה חיומות הן (ע) חלק על הגבור לחיתם כילבים על לוריקן: ה) **ומדמיתו מיא**. הדיתוהו המים והשליכוהו בדרך יס שלגנו סובל דבר תם: **תרכו מיניס שיתין ממוי**. שהשליכו (י) על שפת כרכים ומיכרן טון שהיה גדול כל כך: **ואכלו מיניס שיתין ממוי**. בעודו לח: **ומלחו מיניס שיתין ממוי**. לחמים שהיו רתוקים משם ומלחו ממט ונשלחוהו למקומן: **מחד גלגלא דשיניס**. מגלגל עיט לקטו שמן חלת מחה גרכי: **לגמא מחרם סוו מנסרי**. לבטח מעלמות הדג לותן ממוזי שהשיל: **חלנה מגניס**. שהיה תול (כ) נקבן על גבו: **וקדמו**. עשבים על התול: **ומכרינן יבשתא**. לחי היס היח: **גילא**. שנייר: **בין גילא לגילא**. (ו) שנייר כגב הדג לחת לגד הרחם ולחת לגד הזנב: **לימו כוקיפא**. שהיה הולך כנגד הרוח ולתן לחזיק בשיטלא כמו שהרוח הולך דמיס על יס לתן טבעין חלת ע"י רוח הולכין בהן: **כמיתם קומקומא דמיא**. כשיעור שמחממיס קומקומין של מיס שמין: **ושדי פרגא גירא**. כשהיה שוס לדם יולה בתן ובקשה על שפת היס לחרן הוה מזיק לקדמה לה שפינתה לגירא: **גילדנא**. שם דג קטן הוא כלעזר דג זה הוי מדגים קטנים שבים: **תרי שיני**. לבל שלר דגים שבים לתן להם חלת שנייר שבים: **ומזיק לפתוח ליפרא כו'**. גרסינן: **תמרינן ליכא מיא**. הייט שבורין שלתן עמוקים הולילו ולח קלי במיא חלת עד קרלוליה: **תלינא**. גרסן לו מעלד: **לבר נגרא**. חרס עגים: **ולאו משום דשמיקי מיא**. מהלך שבט שבים לח הגיע החילת לקרקע חלח משום דרליפי מיא מחוך חריסים. המהר לח היה נגלל עדיין ועל מתניה השומן_כלבד: **עמדי**. רלמה מגיע לרקיע: **דשמעי גדפייהו**. טפלות טולה שלהן מרוב שומן: **לית לי גדפא**. הגביהה לי הכלף רמז זה שלין לי גבורה: **לית עליסם שם סדין**. שבחטלתם מפעכב משיו ויש להם לעכר בעלי חייס לשתון לחוזים מחמת שומן: **טייעא**. כוחר שמעטלל: **וספקינן**. הלי עשרת בהלי עשרת לגסותו שם היה בקי כל כך: **אמר לי**. ההוח טייעא חת ולחתי לך: **סכי גרסי' מולינן חזיסיכו ודמו כמלן דמיכסמי**

וגנו

(א) (זבחים קיג: ע"ש ושם לימת רבה בר בר חנה וכ"ה בע"י הסכת): (ב) (זבחים קיג: לימת כבא ופ"ש בכ"י): (ג) [ג"י תוס' מלין סה: ד"ה ק קלתי דיתבא ועיילא ליה שונא באוסיי וכו'] : ד) כ"ה ואמר רבה בר בר חנה א"ל התוא פייעא תא: ה) ס"ת ותתומה:

מפנה "נאמא חנא" מפנה "הוה קא אזלינן" מפנה "ל' אלי" מפנה "תא אחוי לן" מפנה "הגהות הב"ח"

וגנו אפרקיד והוה זקיפא ברכיתא בחד מיניהו ועייל טייעא תותי ברכיה כי רכיב גמלא וזקיפא רומחיה ולא נגע ביה פסקי חדא קרנא דחכלתא חד מינייהו ולא הוה מסתני ליה אמר לי' דלמא שקלת מידי מיניהו אהדרית דנמירי דמאן דשקיל מידי מיניהו לא מסתני ליה אולי אהדרתיה והדר מסתני ליה כי אתאי לקמיה דרבנן אמרו לי' כל אבא חמרא וכל בר בר חנה סיכסא למאי הלכתא עבדת הכי למידע אי בבית שמאי אי בבית הלל איבעי ליך למימני חותן ולמימני חוליות א"ל תא אחוי לך (ו) הר סיני אולי חזאי דהדרא ליה עקרבא וקיימא כי חמרי חוורתי שמעתי בת קול שאומרת אוי לי שנשבעתי ועבשיו שנשבעתי מי א) מפר לי כי אתאי לקמיה דרבנן אמרו לי' כל אבא חמרא כל בר בר חנה סיכסא היה לך לומר מיפר לך (ז) והוא סבר דלמא שבועתא דמבול הוא ורבנן א"ל אוי לי' למה א"ל תא אחוי לך בלועי בקרא חזאי חרי ביזעי והוו קא מפקי קוטרא שקל גבבא דעמרא ואמשינהו במיא ודעציתה בראשה דרומחא ועייליה התם וכי אפיק הוה איתרוכי אמרי לי' אציתא מאי שמעת ושמעית דהוו אמרין משה ותורתו אמת והן בדאין אמר לי' כל תלתין יומי מהדר להו גיהנם להכא כבשר בקלחת ואמרי הכי משה ותורתו אמת והן בדאין אמר לי' תא אחוי לך היכא דנשקי אבעא ורקיעא אהדרי (ח) שקלתא לסילתאי אתנחתא בכוותא דרקיעא אדמצלינא בעיתיה ולא אשבחיתה אמינא ליה איכא גנבי הכא אמר לי' האי גלגלא דרקיעא הוא דהדר נפיר עד למחר (ט) הכא ומשבחת לה דרייחנן משתעי זימנא חדא הוה קא אזלינן בספינתא וחזינן ההוא כוורא דאפקיה לרישיה מימא ודמיין עייניה כתרי סיתרי ונפוץ מיא מתרתי (י) זימנין כתרי מברי דסורא כי ספרא משתעי זימנא חדא הוה קא אזלינן בספינתא וחזינן ההוא כוורא דאפקיה לרישיה מימא והוה ליה קרני וחקיק עליה אנא בריה קלה שבים והוינא תלת מאה פרסי ואזלנא לפומא דלויתן אמר רב אשי ההוא עיזא דימא הוא דבחישא ואית לה קרני כי יחמי משתעי זימנא חדא הוה קא אזלינן בספינתא וחזינן ההיא קרטליתא דהוו קא מקבעי בה אבנים טובות ומרגליות והדרי לה מיני דכוורי דמקרי כרשא נחית בר

וגנו אפרקיד. שהיו שוכבין בספיס להוסיף כשתויי יין: **אפרקיד.** פניו למעלה שיפוי"ם בלע"ז: **ועייל טייעא תותי כירכיה כו'.** כלומר ראיתי טייעא שהיה מהלך תחת ברכי הגמל רוכב על הגמל ורומתו בידו ולא היה טוען בו בברכיה וליכא לפרושי דגובה הברכים כשישוב שיכול טייעא ללכת תחת ברכי הגמל ורומתו בידו ולא היה טוען בו דלמי שיעורא קתני ולא ממש חוזא מעשה הכי הוי"ל למימר ועייל פרשת תותי בירכיה כו' לי כמי ועייל גברא (ו): **שקלי (ז) קרנא.** ככף המלים להבילו לפני חכמים ללמוד ממנו דין לימים לי כב"ם לי כב"ש כדלקמן: **ולא פוס מספני לן.** בהמות שהייה רוכבין לא היו יכולין לילך: **כל מבא חמרא.** רבה בר בר חנה. הייט רבי חנה (ח) תנה וכמו כן-לרבינו-כמו רב תניא: **חמרא.** כלומר פוטה כחמור: **סיכסא.** פוטה כדתמרינן בחלק (סנהדרין דף קי) עבדקן סיכסן: **למאי הלכתא.** פסקת ליה משום דבעית למיחזי לי הלכה כב"ם דפליגי במסכת מנחות (דף מה:) דת"ר כמה תותין הוא עוטן ב"ש תומרים ברבוצה ובית הלל תומרים שלמה, וכמה תהא מטולטל כו': **מיבעי לך למימני תותין ותוליות.** מקמי דתיסדריה ותיתי ותימה לן: **תוליות.** שלמה תותין גדיל קרי תולית במסכת מנחות: **שנשבעתי.** מן הגלות כדכתיב קרקי מוכה בנביאים: **וחוזא.** רבה בר בר חנה סבר למימ שבועתא דמבול (ט) דכתיב "ולא אקצוף עליך ולא אגער בך" (ישעיה נד) לומה שבועה היה רוצה להפר ויתריב לת השולם במבול ולפיכך לת רלה להפר: **ורבנן.** דקרו ליה סיכסא למרי ת"כ לת הוה ליה למימר "לוי לי" ללת מלום דבכל לרתם לו לך: **ביוני.** בקעיס דכתיב ומבקע "ותארן לתר וגו' (במדבר סו): **קוטרא.** עשן: **שקל גבבא דעמרא.** לקח גיזת למר ושרלה במים: **מיחרך מיחרוכי.** הכוו נכבי לתי"ם שכרויין במים: **מפיס.** הסכת ושמע: **שמעתי דקלמרי.** שהרי יכלו חיים לשולה: **כל מלמין יומין.** כל לתת חדש: **כשבר בקלחת.** שמהפכין לתוכו כדי שתתבשל: (י) **סיכא דנשקי מרקא ורקיעא.** מקום נשוה היה שם שנשקין יחד זה לזה ולתו הייט סוף השולם שהת מהלך ממש מלות שניס הוי ות"י-למלטיתו של עולם היה כדכתיב (יחזקאל נה) ושכני על טבור התרן והייט מקומו של רבה בר בר חנה: **סילתאי.** של לחם שלי: **דסדר.** מוזר כדתמרינן בספחים (דף נז:) גלגל חוזר ומזלות קבועים: **תופייה.** נחירין. ל"ת מהרתי זימיה מיל והייט כמי נחירי: **מברי דסורא.** נהרות שכשורת: **כריש קנס.** מכריות קטנים שכיס: **לפומיה דלויתן.** שיתלכלי היום: **עיזא דימא.** שכל מה שיש בישבה יש בים חוץ מן המולדה בשחיטת חולין (דף קכו.): **דבחישא.** מופרת בים בקריה לבקע לתר מזוטיה: **קרטליתא.** תרגו: **דשמיט כרשא.** כך שמו: ההיא שעתא ודאי רמיין להו היינו שמשימין בו ניצים ומסלקים תותו מיד להוליט שקיים לפי שהכנד חדש ולת הוסס בו ניצים משום לריך להשים בו. וכן נוהגים בתרץ תשכח להשים ניצים בשלים של מת שיכר שקיים מנות ניצים ומיד מסירין ד): **ועבשיו** שנשבעתי מי מיפר לי. ותימה דלמאי יתן הקדוש ברוך הוא מיפר בשעתו להת שקיים מדכתיב תשר נשבעתי בתפי נשבעתי ומוזרי תלמת שהוא מיפר בשעתו, ותהיית קשה, דהיתך מיפר לשעתו והתמרינן בפרק תלו נדרים (נדרים דף פח:) "לת יחל דברו" מיכן לתשם שתין מיפר לשעתו והת דתמר בפרק תרבה נדרים (שם דף כג.) נבי ההוא קנרת דשרת לנפשיה לת שרת לנפשיה ממש תלת כלומר תשכח פיתחת לנפשיה תבל רשנן שרו ליה:

וגנו תפרקיד. מכתן תר"ת דתפרקיד פניו למעלה ולת כמו שפיכס (ר"ת בנדה (דף יז. ושם ד"ה תפרקיד) ובברכות (דף יב:) פניו למטה דתם כן לת היה יכול טייעא לרכוב תותי ברכיהג): **פסקי** תדת קרנת דתכלתת. משמע הכת שיש לימים למיטי ויש לדעות שהיו נכנסין מתיט בקבר כדתמר במדרש שכל ערב תשבה נתת היו הולכין כשהן מיט לתוך קבריהם והיה כת קול יולת ותומרת הבדלו החייט מן המתיט תבל יש להביל רליה מפרק התכלת (מנחות דף מת.) דתמר שמואל כלי קופסת חייבין בלילית ומודה שמואל בזקן כשעשתן לכבודו פיטום לתכריכים והיות שעשת ודאי רמיין להו וכן יש במדרש למה נסמכה פרשת מקושש לפרשת לילית לומר לך שהמתיט חייבים בלילית וקשה דתמרינן בפרק מי שמתו (נדרות דף יח.) רבי מיית וכבי יונתן הוו קא שקלי ותולי בבית הקברות הוה שדיל מכילתיה דרבי יונתן לקיברת ת"ל רבי מיית לי כגפך שלת יתמרו למתר בתין תלטו ועכשיו מהדפין לותו ותי יש למתיט לילית מתי מהדפין לותו דקתמר וי"ל דלתע"ג דיש להן לילית מ"מ מהדפין לותם שמרתין עלמן שהן חייבים והמתיט פטורים כדתמר (שבת דף ג.) כיון שמת תדם נעשה תפקי מן המלות תבל קשה על המהג. שנהגים להסיר לילית מטוליתות של מתיט ותר"ת שמעת מוקי לוטי"ל לפי שלילית עדות הוא שקייט כל התורה לילית עולה ק"ל וס' תותין וה' קשרים הרי תרי"ג ומכאן שלין תסותן כל כך הרי הוא כאילו מעיד עדות שקר וה"ג דרשין במדרש "ועשו להם לילית לדורותם=לדור תם ותור" דכיתהם הן סתן תמיני עשרה בראשה דרומחא ועייליה התם וכי אפיק הוה איתרוכי אמרי לי' אציתא מאי שמעת ושמעית דהוו אמרין משה ותורתו אמת והן בדאין אמר לי' תא אחוי לך היכא דנשקי אבעא ורקיעא אהדרי (ח) שקלתא לסילתאי אתנחתא בכוותא דרקיעא אדמצלינא בעיתיה ולא אשבחיתה אמינא ליה איכא גנבי הכא אמר לי' האי גלגלא דרקיעא הוא דהדר נפיר עד למחר (ט) הכא ומשבחת לה דרייחנן משתעי זימנא חדא הוה קא אזלינן בספינתא וחזינן ההוא כוורא דאפקיה לרישיה מימא ודמיין עייניה כתרי סיתרי ונפוץ מיא מתרתי (י) זימנין כתרי מברי דסורא כי ספרא משתעי זימנא חדא הוה קא אזלינן בספינתא וחזינן ההוא כוורא דאפקיה לרישיה מימא והוה ליה קרני וחקיק עליה אנא בריה קלה שבים והוינא תלת מאה פרסי ואזלנא לפומא דלויתן אמר רב אשי ההוא עיזא דימא הוא דבחישא ואית לה קרני כי יחמי משתעי זימנא חדא הוה קא אזלינן בספינתא וחזינן ההיא קרטליתא דהוו קא מקבעי בה אבנים טובות ומרגליות והדרי לה מיני דכוורי דמקרי כרשא נחית בר

א) [פי' תוס' בכורות נ:. ד"ה מסיכין]: ב) סנהדרין קי:.ג)[ופ"ע תוס' פסחים קא. ד"ה פרקין]: ד) [ופ"ע תוס' נדרים יח. ד"ה למאי ותוס' פסחים מ: וכע"ז סכ: וכנדה סא: ד"ה תנן]:

הגהות הב"ח

(ו) גב' תתי לך מוכן דסיני תתי: (ז) שם מופר לך תופר לך וכוון סבר: (ח) שם עד וכיון, ולהדרי תתי ותוסי דתעיד כי כוי שקלתת לסילתתי: (ט) שם עד למחר כי פשתת כבת: (י) שם מתרתי ויתיס: (א) ר"ת רשב"ם ד"ס ופ"ל טייעת וכו' ועייל גבבת ולת היס לו להזכיר כפייעת הס"ל: (ו) ד"ה שקלי תדת קרנת:(ת) ר"ת כל תבת כך כך תמס. ני"ב תבת כך כך תמס. ני"ב עי' תוס' פ"ק דסנהדרין דף ס' ד"ס רבה:(ע) ר"ת והות רבה וכו' דמכול קתמר כסיכ: (י) ר"ת סיכת דשקי. ני"ב לשון מפרש"י ולת תוכל לידע תין כניס על פותו מקום גונה שהיס קרוב לשמיס כלת מהלך מ"ס הות ונס תין לת נסרף מהכלת כו' ני"ע עכ"ל ונרלה לתרן ע"פ דלימת דמ"י גנוה מכל תרגום ות"ב תסבר לומר לף ממשמיס לתרן מהלך מ"ק מ"מ תסבר לומר דמ"י גנוה יותר מן קנה שהוא מקום ממוך מהלך כמה מתות ניס בפלילות כגונב ומת"י לשמיס תפסה ניתין גנוב רק מפה שהוא לו יותר כפי כליכות רבה והכר עמד כמ"י מקום של רבה וכיס יכול נילך לכניס לפותו [והסתר תסר]:

"אתא ר' חנא ניאנא ...

פסקי. נקיס: חזרא קרנא דחכלתא. מן פלית שלהם שהיו שוכבין בהם: כל אבא חמרא. בלועי לרבה היה קורין אבא וחמור. בערן שקורין לרבינא אבינא: סיכתא. שפה: למאי הלכתא. פסקת ליה אי למיחזי אי הלכה כבית שמאי דאמרי בסס) מנחות (דף מת ע"ב) דת"ר כמה תותין תוא נותן בית שמאי אומרים ארבע ובי"ת אומרים שלש. אמר רב תונא ארבע ו) בתוך שלש ושלושים ארבע ור' יהודה אומר שלש בתוך שלש ושלושה שלש אמר רב פפא הלכתא ד' בתוך ג', ושלושת ד' וכו'. למה [לך] למיעבר הכי איבעי לך למימני תותין ותליות כו': אוי לי שנשבעתי. מן הגלות סי ספר: ותיא. רבה בר בר חנה סבר דלמא שבועתא דמבול קאמר ומ"ה לא הפר דשמא רוצה להחרייב העולם במבול. ודבון אמרי ליה א"כ אי לא היה אסר אלא משום דבכל צרתם לו צר: איהרוך. הנהי נבבי דשקרא אע"ג דאשתיניהו במיא משום דניהנום מתחדך לשם: תא ואחוי לך היכא דנשקי ארעא ורקיעא. לאו משום דמיחזי ליה סוף העולם משם משום דסהלה"ק מסיים שנה הוי העולם אלא מקום תראה לו במדבר אחר ששם נושקין ומנלגל נגלל ונשקין השמים והארץ יחד ולא מיחזי ליה משש סוף העולם כי אם מסקום דנלגל שמסקיף וסובב לשם: למלתאי. של שלי: בתרי מברי דסורא. ב' נהרות: ראית ליה קרנא כעיוא דבחישא בתר. שתוערת בהן מים: קרטליתא. קופסא: נחית

ח) נמנוי שם. כג.ורשת תרגע נתוך תרגע ומשלשת תרגע

שמגיע לפיו של ליתן. ולזו מתעצב כל תוכן מיס כדמוכח בכתובות דף קלמר וכי מעשה נכסים הוא אמר רבי יוחנן לא מתמה הדין ירדתה דעבר במי מבריח ולא מתעצב: **ארבעה** מהדרום הן ירדן וימך קירומין ופינה. ול"ת דתכן במס' תורה אור

פרה (פ"ח מ"י) דקירומין ופינה פסולין למי מתמת מפני שהן מי כיס ומייתי לה בפ"ק דסנהדרין (דף ה:) וכיון דקרי להו מי כיס מסתמא שתין טבעין והכא מסתמא טבעין דקרי להו נהלום ול"ל דהדום טבעין הן ולפי שמי כיס מתעכרין הן פסולים למי מתמת לפי שתין דלופין מתמת שמתעכרין בתגמיס ולין חיומן חיום גמור ול"ת מפרש דפסולין משום דלין כהן מיס מיס לא כלי דעפר וטיט מעורב הן מתמת שהן מי כיס ומפסיקין בין מיס לכלי: פליני

בר אמוראי. אומן שיודע לשום על פני הדמים: ובעי לשמעית לאסמיה. שביקש לחתוך ירימו. ורק ליה הלא מן התול של שפת הים דברה. ואיבא דאמרי תומין. שתצנע בו תכלת: אתמיהו ביא לדמא. מרוב הדם שהיה נראל הרבה: מתחנא ונקירנא. איריקם אפבא. שנתחברה יתר בדמעיקרא: עשבא דסמפרי. של סם חיים: גוטרי דיריתמא. שאין כבין מהדה: ארוילי דימא. ראמים: לויתן נחש בריח. שמקיף ומסבב את כל העולם כולו כעריו: נחש עקלתון. שמתעקל סביב העולם: פריש לקרא ביום ההוא יפקוד ה' בהרבו הקשה והגדולה על לויתן בריח זה הזכר כאשר עשה על לויתן נחש עקלתון שהוא נקבה: ויצינו את הנקבה. שלא תתאוות לשום וכר: הנה נא כתר במתניו. זה הזכר שאינו מוריע: ואנו בשרירי בפנו. זו הנקבה שלא ילדה. ומקשי' אמאי צינן את הנקבה לגבי בהמות וניעבר הנך דבהמה כהנך דכוורי ואמאי צינן הנקבה. ומשני מש"ה תרנה דפריצות דכוורי נפיש טן דבהמה. ואע"ג דמצננין לה אויא להזקק. ואי בעית אימא מש"ה הרנה דכיון דכתיב לויתן זה יצרת לשחק בו בתרי נקבה לאו אורח ארעא למיתי ישראל: לעשות עם שכינה: ובלע לא מיטות שבעולם. שהכניסם בתוך שלך כמו שכתב למעלה כל הנהלים והולכים אל הים: איפתי בהמות בשרירי אלף בשנה שיגיע ירדן אל ים של לויתן שכל זוב שהוא חי במותן הן בחיים: כי הקב"ה על ימים יסדה. לארץ ישראל: לעשות

מהנה
ר' יהונתן אומר כו' אף הקב"ה בעולמו, זכר ונקבה בראם, נחש בריח ולויתן נחש עקלתון זכר ונקבה בראם, ואלמלי נזקקין זה לזה מחריבין כל העולם כולו. מה עשה הקב"ה סירס את הזכר והרג הנקבה ומלחה לצדיקים לעתיד לבא שנאמר והרג את התנין אשר בים (ישעיה כז) בהמתת בהררי אלף זכר ונקבה בראם ואלמלי נזקקין זה לזה מחריבין כל העולם כולו מה עשה הקב"ה? סירס הזכר ונתן הנקבה ושמרה לצדיקים לעתיד לבא שנאמר הנה נא כתר במתניו זה זכר ואומר בשרירי בפנו זו נקבה, תדע נמי ליסרסיה לזכר וליצננה לנקבה? דגים פריציי, ולעליל איפכא? איבעית אימא נקבה מליחא מעלי איבעית אימא כיון דכתיב לויתן זה יצרת לשחק בו בתרי נקבה לאו אורח ארעא, הבא נמי לימלחה לנקבה זכוורא מליחא מעלי, בשרא מליחא לא מעלי. ואמר רב יהודה אמר רב בשעה שביקש הקב"ה לבראות את העולם אמר לו לשר של ים פתח פיך ובלע כל מימות שבעולם אמר לפניו רבש"ע די שאעמוד בשלי, מיד בעט בו והרגו שנאמר בכחו רגע הים ובתבונתו מחץ רהב אמר ר' יצחק ש"מ שרו של ים דהב שמו ואלמלא מים מכסין אותו אין כל בריה יכולה לעמוד בריחו שנאמר ולא נזעזו ולא ישוחיתו בכל הר קדשי. וגו' כמים לים מכסים אל תקרי לים מכסים אלא לשרה של ים מכסים ואמר רב יהודה אמר רב ירדן יוצא ממערת פמיים תניא נמי הכי) וירדן יוצא ממערת פמיים ומהלך בימה של סיבכי ובימה של סבריא ומתגלגל ויורד לים הגדול ומתגלגל ויורד עד שמגיע לפיו של לויתן שנאמר יבטח כי יגיח ירדן אל פיהו מתקיף להו רבא בר עולא היאי כבהמות בהררי אלף כתיב? אלא אמר רבא בר עולא אימתי בהמות בהררי אלף בשעות? בזמן שמגיח ירדן בפיו של לויתן (סימן ימים גבריאל רעב) בי אחא רב דימי א"ר יונתן מאי דכתיב כי הוא על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה אלו שבעה ימים וארבעה נהרות שמקיפין את ארץ ישראל ואלו הן שבעה ימים: ימה של סבריא וימה של סדום וימה של חילת וימה של חילתא וימה של סיבכי וים אספמיא וים הגדול, ואלו הן ארבעה נהרות ירדן וירמך (ו) וקרומין ופינה בי אחא רב דימי א"ר יונתן עתיד גבריאל לעשות קנינא

בר אמוראי. אומן שיודע לשום על פני הדמים: ובעי לשמעית לאסמיה. שביקש לחתוך ירימו. ורק ליה הלא מן התול של שפת הים דברה. ואיבא דאמרי תומין. שתצנע בו תכלת: אתמיהו ביא לדמא. מרוב הדם שהיה נראל הרבה: מתחנא ונקירנא. איריקם אפבא. שנתחברה יתר בדמעיקרא: עשבא דסמפרי. של סם חיים: גוטרי דיריתמא. שאין כבין מהדה: ארוילי דימא. ראמים: לויתן נחש בריח. שמקיף ומסבב את כל העולם כולו כעריו: נחש עקלתון. שמתעקל סביב העולם: פריש לקרא ביום ההוא יפקוד ה' בהרבו הקשה והגדולה על לויתן בריח זה הזכר כאשר עשה על לויתן נחש עקלתון שהוא נקבה: ויצינו את הנקבה. שלא תתאוות לשום וכר: הנה נא כתר במתניו. זה הזכר שאינו מוריע: ואנו בשרירי בפנו. זו הנקבה שלא ילדה. ומקשי' אמאי צינן את הנקבה לגבי בהמות וניעבר הנך דבהמה כהנך דכוורי ואמאי צינן הנקבה. ומשני מש"ה תרנה דפריצות דכוורי נפיש טן דבהמה. ואע"ג דמצננין לה אויא להזקק. ואי בעית אימא מש"ה הרנה דכיון דכתיב לויתן זה יצרת לשחק בו בתרי נקבה לאו אורח ארעא למיתי ישראל: לעשות עם שכינה: ובלע לא מיטות שבעולם. שהכניסם בתוך שלך כמו שכתב למעלה כל הנהלים והולכים אל הים: איפתי בהמות בשרירי אלף בשנה שיגיע ירדן אל ים של לויתן שכל זוב שהוא חי במותן הן בחיים: כי הקב"ה על ימים יסדה. לארץ ישראל: לעשות

גוטא
אזלת אי טיגון בירדן ע"ז הים לגלות את היבשה

גוטא
מהלכו על נהר ירדן עד לכיו של לויתן

גוטא/מהנה
כי אחא בי רבי' דימי א' יונתן את"ל טתקיעין את ארץ ישראל בג' ימים ו' נהרות

3-2 בעיני לויתן

הגהות הב"ח

(ה) גם' תחת תניא נמי קל כמי וכו': (כ) שם ומהלך מתחת פוסקקנא פסקיס וכו' כדר תחת קל כמי למיבלע לספינתא כדר פוסקקנא לריסיס פסקיס לריסיס (שקלי וכו' לספינתא) מת"מ. וכ"כ ס"ת שקלט לספינתא לתן כנף כנף ופרס כדרס כמלס כספינתא: (ג) שם ומהלך כספינתא: (ד) שם ומהלך ירד דכתיב כנדר פתחנא ופקיעינא מיס ומנמיעין מעכנו מעמיס לתיתיין ניבי לויתן: מעמא מעמיס ומוינן כל"ל ומן כתיב מהלך ומהלך כ"ל ד"ס מהלך וכו' שניס ס"ת ומת"ס מס"ד וכי יותן תמר זה לויתן נתם בניס:

א) [גי' ספרון כפרך מד כ' אמוראי ופס"ג כס"ד כ"ס כב. עכ"ל כב"ל]: ב) [גי' כפרון הגרוחה ס"ס]: ד) סנהדרין נב: סכה ס"ח ס"י: ה) [ל"ע שנות כ"ע]: ו) [ל"ע שנות

קניגיא. לידם חוזם בקנקם וכומח כל מיני לידה קרוי כן וכן בכתובות (דף מב:) וכי מסה רבינו קניגי לו בליסטרי היה: **בממשוך כו'.** וכי לחמה יכול לעשות קניגי? עם ליותן [נקניגיא]: **סעודתו יגע מרכו.** בכתובות כתיב בחזיר וה"ה עם ליתן: **מפני ריחו.** שמתוך שיש לו הבל וחמימות תורה אור הרבה יוצא ריח רקה: **פומרקיס.** בכתובות כמו רוקח מרקחת (שמות ג) מתוך שהכניס לתוכו גוף עדן: **מלמים מלמים.** שנראים חפירות עמוקות בים כתלמים של מחרישה: **מחרי.** כשהוא יורד נעקר הים: **מינו מוזר לגיתנו.** מרוב המים שתכסה: **פוקא.** הייט מלמעלה נג ומרכב דפוות מתרכב רוחות על הייט סיכוך גגות מחיצות: **ומתקשרנו.** הייט דבר מועט שקושרו לתוך גלולתו כמין קמיע: **שמשופיר.** חומותיו: **פניני הם.** כתבנים של חומות ירושלים ממה יהיו לנו לבנים שעתידים ליהות: **בדין ובדין.** כדברי זה וכדברי זה והייט "כדכוד" מסכת ויפפה תנחה ותט"פ שמקרין זה לזה מסכת קדם לבני ר' חייא עובדת יום לומר כך נחכבד שניהם כדברי כל כג המפרשים עתידה להבעיט: **ופוקעת עשר.** של רוחב ברוס מעברים והייט "תקדח" בתון קודח שחוקק בהם ומשמע כמו תנן טובה שמחילה כתיב קודחת כמו קודחי חג (שמיה ג): **מקדח.** קרבונקל"ו בלע"ז ובתרגום יונתן תכבי גומרא: **ככיפתא דלולינתא.** כיצד עוף קטן שמשתלשל: **קומפוס.** שני קומות שני ממי"ן דרים: **כשני קומות של מדם כרמזן.** שמיעטן עד ק' אמה בתוספתא תניא (דף יב.): **פניכל.** של בית שני שהיה רוס מחה חמה ולפי קומתן לריך שמעברים נבוהים וקשיא לר' יוחנן דאמר כג המפרשים עתידה להבעיט: **ופוקעת עשר.** של רוחב ברוס מעברים והייט "מ

(ל) **מזפת** גיסתא. פי' גיסתא שהוא מקבוצות בכין שהוא מלין תוספת ומגרעת בזה וזה כמו הלוך וטפוף הלכנה (שבועה ג) וכמו (יומא דף מח.) מדה לא מקוקה ולא גדושה אלא מקורקפת מפופה: **קפל** מגדלין. קפל הן עמודין (ה)עשוין למגדלין בבין גבוה כדתמר בתגדה (ו) מגדלות של ברזל מה עמודים קפלאות מלמעלה וכסיסאות מלמטה והן בתמצע כך פרסיות (ו) מגדלות לפניהם ולאחריהם:

אחוה כפלפה. פריב"ם דמסירה בעיון מיד ליד ומייתי לה מפ"ק דכ"מ (דף ח: ושם) לתמר מאי לשון מסירה כתרם שמוסר דבר לחבירו ואומר ממי שהם מסירה מחבירו קנה במלוה ובכסכי הגר לא קנה דמלן מסר ליה למיקני ממנו דבעיון מסירה מיד ליד ואין כרתה להא קתני הכא אחזה בעלמה ממנו דבעלמו אחזה וכיון שמואל פירש נמי אחזה בעלמה במטות המוכר ועוד דתמר לקמן גבי מסירה כל היכא דתמר ליה לך חזק וקני כ"ע לפ' דקנה ואי בעיון מסירה מיד ליד לא הוי למימר לך חזק וקני אלא תא חזק וקני ואהי דתמר בכבת מלינעת (שם) כתרם המוסר דבר לחבירו ליה שתומר לו לך חזק וקני והא דתמר במלוה וכסכי הגר מלן מסר ליה ליה מי יתמר לו לך חזק וקני לתקיני בתחיה בעלמא:

אע"ג דעקרה יד ורגל בדוכתה קיימא. ות"ת תמלי נקט מלת קומתה כיון דסני בנקירת שתי ידים ושתי רגלים ים לומר דעקירת ידיה ורגליה קרי מלת קומתה:

מסורי

ב א מיי' פ"ג מכל' מכיכה כל"ג ג סמג עשין מב טוש"ע מ"מ סי' קלו סעיף ב: ג ב טוש"ע מ"מ שם קלו סעיף ג טוש"ע ח נסג"ע וסי' קלה סעיף ה: ד ג ד מיי' שם פ"ב מל' ו סמג שם טוש"ע מ"מ סי' קו סעיף ג:

נוסא כלי מאורות קצין ז"ל ירושלים

רבינו גרשום

וקנסתי מיתה על אדם. חייבי ונקבינן קו כלומר בכריה ביום מיתה: שיתקראיי על שמי. ה' שמש יקראי להם. אל תקרי ה' שמה אלא ח' שָׁמָה: ותלת פרסי הוה. בארכה: אמר ריב פפא שם. מדקתני מיבא להעלאת ירושלים דהאי מיבא תלת פרסי מירלי מארעא: פרוות חשב ירושלים סה פרוות הללו שאין להם שיעור בבנין ישובן אלא כמה שרצין האנשים קר ירושלים לא תהיה לה שיעור: אשר ריש לקיש עתיד הקב"ה להוסיף על ירושלים אלף קפל מגדלים אלף קפל גינאות וכו'. כל התיבות הללו בגימטריא הן שכל אות ואות בגימטריא כך אלף פעמים יהיה מדתה על כל פעם ופעם תלת פרסי וכן כל הני אותיות הללו עשרין לחשבון הוה על כל אות ואות אלף פעמים וכל פעם ופעם תלת פרסי: והיו בשוק אחד ס' אלף מוכרי ציקי קיירה לבד משאר העם. וכן יהיה לכל תלת פרסי ותלת פרסי: אם שלש ירושלים הן. לעתיד יהיה לכל ירושלים וירושלים לי מדורין זו למעלה מזו משני רב בני אדם: ואם לי ירושלים הן וכו'. שלשה מדורין זה על גב זה: התוכר ספינה לחבירו. כגון שמשך בה כל שהוא אפי' ראשון האחר בשם קנה: אחוה בשלמה. שנמסר לו ואחזו בשלמי חבתה ובשלף שעליה אחזו משוי שמשטיחו על גבה: אע"ג שלא הזיזה. לבהמה: ליטא רב דאמר. כיון שמשך בה כל שהוא ורגל קנאה: ואע"ג דעקרה יד או רגל. אינך רגלים ברוכתא קיימן ולא הזיא משיכה עד שהלך מלא קומתה: אבל ספינה כיון דנייד לה פורתא. בשם נייד לה כולה והזיא משיכה מעליא: איידך נמי דעקר קיימא. וכמו והזיא משיכה מעליא: אבל ספינה. דלא מסלא למיעקר קיימא אי משיך לה כולה קנאה ואי לא לא: ואותיות. כלומר שנותן אדם לחבירו שטרות כדי למיקני בהם כיון שמשכן קנאם:

נוסא ספי ל' יותן לאיבא הקלף ירושלים ואילך

נוסא מדת ירושלים בגמרא

נוסא כלון בגוזקי אוכף בספר מאורות הראשונים לפי נוסח ירושלים ותכוללה

נוסא מה' רב ושמואל קיימי קונם ספינה אפנה

△ נסיונות נוסא ראשון ושני מה' רב ושמואל

(ל) [ניקוט ירמיה כב. כמו ד"ם ליתא א"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן] : ב) ס"ל ולצורי : ג) [קדושין כה: ע"ב תוספתא קדושין פ"ל ס"ב] : ד) [תוספתא קדושין פ"ל] :

הגהות הב"ח

(ה) גמ' תלת כמוזמנין לה שנאמר ועל מקרקפיה ותמר רבה: (ו) שם ספ"ב ד"ה מגדלים וכו': (ז) רשב"ם ד"ה שלש ושלשים וכו' כשלשים יהושלים סס"ד: (ח) תוס' ד"ה ספפ.ג"ב עי' בסיון שכך ספפ (ט) ר"ח קפל וכו' פעמודין חזקים עשוין למגדלין ובנין גבוה כדתמר בתגדה. ג"ק. תגדה תוים על כך קפלו: (י) בא"ר פרסיות של תורה גדולות:

ובשטר

וקנסתי מיתה. והייט קופיף הקבר שהוא תלוי כמו תוף: **נקרתו על שמו.** שיהא שמש ה': **אל תקרי.** ה' שמה: **נומר לפניהם.** מלתיסיתמרו: **שמע מינה.** מדקתמרי מיבא להעלאת ירושלים והוי מיבא תלתא פרסי: **מידלי.** מתרעא: **למוד מה ירושלים.** לעשותה קטנה: **פרוות מצא ירושלים.** מה פרוות הללו שאין להן שיעור בבנין ישובן אלא כמה שרוצין בונין תף ירושלים כן: **תמר ריש לקיש.** ירושלים להויא תלתא פרסי עתיד הקב"ה להוסיף כה מגדלים בתלף פעמים בתשבון קפל וגינאות בתלף פעמים תפף, כל הני גימטריות הן והאי דהתניין בסימנין שכל אות ואות היינו משום לשון הגון הוא בעיטה בלא תשבון ויסד התשבון בתיבה המתפעלת: **תלף ואני שיל"ם.** שיט ותלף פעמים בתשבון בגימטריית שיל"ה: **לינו"י.** גימטריית הוא: **טופרפולות.** קנוסים מביניהם: **כסי גרסינן ק"ם תלף שווקים של מוכרי ציקי קדירה.** מין מתכת: **תלף ואני שיל"ם פעמים.** פשטיה דקרא מיירי בתתים והכא יתורת דכתיב פעמים"קדשים ממשמע ג' ירושלים וכל אחת מלשים פעמים זו למעלה מזו לי כמי פעמים תלתא קלי וכסי קתמר תלת פעמים זה ע"ג זה בשלשים (י): **אם ירושלים.** לעולה הכא גדולה בתוכך כשלש ירושלים שהיתה כבר: **כל אחת ואחת יפה בפ.** כל בית ובית שלשים מדורות למעלה זה על גב זה: **ליסמר ספינה.** מלימתי מהא קניה לנוקח עלה יוכל מוכר לחזור בו להא כשלעולמין לון משום קונח תלת מסירה לקוטו: **כל שהוא.** קפה לן תלי טפח: **עד שיטעון אם כולה.** ביכא סוף הספינה במקום שהיה רחבה עומד בהייט שעקרה טולה תון למקומה: **כיצד.** בהמה נקנית במסירה "[דתנן בפרק לחמן דקדושין (סה:) בהמה נסה נקנית במסירה] במשיכה וסבירא בעלמא הוא להא שורתה כרבי והא שורתה כרבי: **שהוא.** הלוקח: **כעלמה.** כרגלה במעות המוכר: **וכשלים.** לממחת וקשור לבהמה ותפ"ש אלא הזיזה ממקומה קנאה: **כיצד.** דקה נקנית במשיכה: **עקרה יד ורגל.** הייט מסיכה כל שהוא כרב: **אלא קומתה.** דהייט עקירת תרבע רגליה: **כדוכתה קיימא.** נוף הבהמה לא זזה ממקומה שהרי נשען על תידך יד ורגל אלא עקרה: **נדה כולה.** גם רלתה הטני ממקן ממקום שהיה שם: **אידך.** יד ורגל נמי למיעקר קיימי וכמי שהיא עוקרת דמי והיכא דעקרה תרבעתן הייט עקירת כולה תון למקומה אבל ספינה דכי עקר לה מקמו לא ממלא מיעקר כולה ממקומה הלכך אי אתיין לה כולה קני ואי לא: **לימא.** רב ושמואל כהני תגלי דלקמן: **ולומיות.** שטר תוב שמוכרו תו נוטע לחבירו כדי לקנות תת השטר ותת התוב שכתוב בו קני ליה במשיכה כשיבא לידו שימסור לו המוכר:

* גרסת הגאונים-ספרון הנקרא מאורות הגדולים ועוד מפרשים ראשונים ואחרונים ובדברי הגאון מוהר"ר אברהם מרדכי זצ"ל ועוד מפרשים ראשונים ואחרונים ובדברי הגאון מוהר"ר אברהם מרדכי זצ"ל

* גרסת הגאונים-ספרון הנקרא מאורות הגדולים ועוד מפרשים ראשונים ואחרונים ובדברי הגאון מוהר"ר אברהם מרדכי זצ"ל

מסורת הש"ס

א) [נקמן עמ. קסה: קסב. יבמות קמו. קדושין מז: סנהדרין ג.] : ב) קדושין מז: סנהדרין לב. :

* ד"ה לא אמרינן בפ"ק ד"ב ע"ב

ובשטר. לפי כתב לו שטר מכירה על שטרות הללו כדאמר לקמן קיבי לך הוא וכל שטבודיה, לבל במסירה בלא שטר לא קני אלא לגבי ע"כ לגבותו ולקמן ומ"ה כגון שטר אחר עלוי (ב)(ה)ולקמיה פריך שטר בספינה למה : במסירה. בספינה סיום שלחו בהכל שקבורה בו ולא הזזה ממקומה : חסורי אותיות מאן דכר שמיה? חסורי מחסרא והכי קתני ספינה נקנית במשיכה (א) ואותיות במסירה, רבי נתן אומר ספינה ואותיות נקנות במשיכה הוב שיטתיה דשמר לספינה למה לי, ממלטלי היא! אלא לאו הכי קתני: ספינה נקנית במשיכה ואותיות במסירה רבי נתן אומר ספינה במשיכה ואותיות בשטר ספינה במשיכה היינו תנא קמא אלא דרב ושמואל איכא בינייהו? לא, דכולי עלמא אי כרב אי כשמואל, ובספינה כולי עלמא לא פליגי, כי פליגי באותיות והכי קאמר ליה ר' נתן לתנא קמא: בספינה ודאי מודינא לך, באותיות: אי איכא שטר אין אי לא, לא, ובפלוגתא דהני תנאי דתניא: אותיות נקנות במסירה דברי רבי וחכמים אומרים אין כתב ולא מסר אין מסר בין כתב ולא כתב לא קנה עד שיכתוב וימסור ובמאי אוקימתא, כרבי, ספינה נמי חיקני במסירה דתניא ספינה נקנית במסירה דברי רבי וחכמים לא קנה עד

חסורי מחסרא מ' ספינה נקנית במשיכה ואותיות במסירה ור"ת אמר מלגיו ומלבר כתיב ספינה נקנית במשיכה ואותיות נקנות במשיכה וכשטר. ור"ח מגיה במילתיה דתנא קמא ואותיות במסירה ליתא במילתיה דמ"ק דספינה ואותיות נקנות במשיכה ולא פליגי אלא רבי נתן מלריך שטר עם המשיכה ורבנן לא מלריכי ור"ל מפום לת"ק בריייתא דקתני לקמן אותיות נקנות במסירה היכי דלא כתב :

רבי נתן אומר ספינה במשיכה ואותיות במסירה וכשטר . לא כעי למימר ואותיות במשיכה ושטר דכיון דכתוי בפלוגי בין ספינה לאותיות לרבי נתן ניחא ליה טפי למיתני מסירה לאותיות כי היכי דתניא בריייתא דלקמן דאותיות במסירה לכ"ע וכל הך אותיות דשמעתין צריך לפרש בשק מלא שטרות שלין דרך להגביה דאי לאו הכי היכי מיקני במשיכה ובמסירה הא אמר לקמן (דף פו.) דברים שדרכן להגביה אין נקנין אלא בדבר שדרכו להגביה : אלא דרב ושמואל דאמרי תרוייהו : בין מכר. לשון מכר משמע שנתן לו המוכר ומסר לו ואפילו לא כתב לו שטר מכירה ולא קנה עד שיכתוב וימסור לו ומ"ש בספינה : בין שכתב לו שטר מכירה ולא מסר לו אפילו כתב לו שטר מכירה ולא קנה עד שיכתוב וימסור לו ומ"ש בספינה : אי כרבי ספינה נמי תיקני במסירה. לכאורה היה נראה להגיהה אותיות במסירה דספינה וכן משמע מדקאמר ספינה נמי מיקני במסירה משמע נמי כמו אותיות ואומר ר"י דאי לאפוקי מדלמר טעמא דרבי נתן מלינו אותיות במסירה דלקמן (דף פו.) דבעי שלין להם לחבירו שלין מחזיק בהן קונה מה שכתוב בתוכו כיון דלכל מסירה שלין דעת אחרת מקנה לתוכן אבל ספינה נקנית במסירה. בסמוך מוקי לה בריי"ר ופירש רבינו שמואל דמסירה קונה בריי"ר משום דלת לאפוקי שטר מכירה דאין לו קנין גרוע ובקנה לר"ת וכי מסירה ומסירה מלות הן שלין לעשות לאת מן המובחר ותו"י דאין זו קשיא דכי האי גוונא לאמר לקמן דהגבהה החמובה יותר מבטלת שאר קנינים עוד הקשה לכל פרכי דפריך לקמן (דף פו.) למאן דאמר דהגבהה מבטלת שאר קנינים הוה ליה למיפרך נמי הכא כיון דמכירה מבטלת מסירה ותומר ר"י דאין זו קשיא דאחטו מחתיכה אם מסירה הגרועה בטילה מחמת מסיכה החמובה לא חיבטל מחמת הגבהה ועוד מהקשה רבינו הם לי מסירה לא מהניא בסימטת כי פריך בפרק קמח דקדושין (דף כה: ושם) גרב דאמר בהמה נסה נקנית במסיכה ממחניתין דהתם דקתני בהמה נסה במסירה ליכי דמחניתין לייבי ברשות הרבים ורב חייבי בסימטת ותומר ר"י כיון דמסיכה חמובה טפי ממסירה אם כן גרב דאמר נקנית במסיכה הוי במסיכה ברשות הרבים ולא במסירה תפילו ברשות הרבים דאי מהניא לרב מסירה ברשות הרבים ר"ת דאין בסימטת מסירה. ברשות הרבים וכ"ם מסיכה בסימטת מלא ולאי למטומי מסירה ברשות הרבים היכי נקט מסיכה משום דבעי לאשמועינן דאפילו בסימטת מסיכה לף על גב דלא מהני מטומי מסירה ברשות הרבים והכי קתני בריייתא בבריי מסיכה נקנה במסיכה ברשות הרבים ומסירה ברשות הרבים היכי נקט מסיכה משום דבעי לאשמועינן דאפילו בסימטת מסיכה מהניא ומסירה לא מהניא ומסירה ברשות הרבים לאו דוקא אלא אפילו מסיכה ברשות הרבים לא מהניא אלא בסימטת ומסירה ברשות הרבים מהניא אפילו בסימטת ומסירה ברשות הרבים לא מהניא אלא בסימטת ומסירה ברשות הרבים לא מהניא אלא בסימטת ומסירה ברשות הרבים לא מהניא אלא

במאי לתוקימתא ברבי"ר לימת סיפא. וה"מ דמשמע לה' מיירי בסימטא ותמתי כיון דיוצא מילתא לתכוי ורבא מתקני ליה היכי מהניא מכירה בסימטא לפירוש ר"י וי"ל דלי מיירי בסימטא דפליגי רבי ורבנן לי מהניא מכירה בסימטא לו לא ותבי ורבא כרבנן לבל לי מיירי בכרמות הרבים לא הוו לא כרבי ולא כרבנן דלפילו רבי מודה דמזיכה קניא: **ואי** ברי"ר ממלן לוגיר. דימה לרשב"ם ולי אי בסימטא נמי ממלן לגבה וי"ל דלפסבר לתוקמה בכרמות של שיחם: **ה"ק** [כי] לי בכרמות בעלים היה לו קני עד שיסכור. מה שפירש בקונטרס דרמות בעלים הייט רשות מוכר לין גרלה לרשב"ם דהא מסמע לה קנה במסירה עד שיסכור את מקומה מכלל לדרבי קני במסירה וברמות מוכר פשיטא דלא קנה במסירה דדוקא בחלר שלוחה של שיחם קתני לרבי ורבא קניא מסירה וגרלה לרשב"ם לפרש דרמות בעלים לתו רשות שים לה בעלים היה כמו חלר שלוחה של שיחם וכן לר"י: **ובור** כגון מרלה מקום הוא לו. וה"ת לבי דתניא בפרק גט פשוט (דף קסה:) רבן שמעון בן גמליאל ו) (ורשב"ם) כולהו סבירי להו מרלה מקום הוא לו לחתי לה תניא רבי בהדייהו וי"ל דלא תניא אלא השטיין במשנה ורשב"ם גרלה מקום דתיכא למילתי דפליגי במסירה בסימטא לו לא: **אמר** רב פפא הלי מלן דמזכין בשבת ס. לומר רשב"ם דלין להביא ראיה לסבר רב פפא דלין לוקיות נקטו במסירה דדלמא סבר רב פפא דלריך להביא ראיה ולבי לריך לכתוב שיהם לו לרלה ולא מקום דלין נקנה במסירה ומיהו לי רב פפא לתמר דלריך לכ"ע דלרבי גמי לוקיות נקטו במסירה ל"ל לו קני וכל שעבודת לתיה בית יש להביא ראיה שלין הלכה כרבי דתניא בפרק הלוקח מקדם (קדושין דף מז: ושם) התקדקני לי בשטר מוב ר"מ לומר מקודשת וחכמים לומרים אינה מקודשת ומפרש דפליגי בדרבי ר"מ לית ליה דרבי לוקיות נקטו

סכי גרסינן לחר לחימר טלטלה לוחיות נקנות במסירה כרבי . וכן ריטבה"ל דגרסינן ומסקינן בהדיה מקומות דלוחיות נקנות במסירה ולא צריך למכתב קני לך וכל שעבודיה ולא שום שטר : לחמר רב לחי שטרא היא . לחין השטר מועיל כלום לקנות שטר אחר על ידו אלא במסירה חליל מילתא : לוחיות . מכירת שטר חוב : מילי גינסו . דברים הוא מוכר ולא ממון ממש הלכך מעשה בידים דהייט מסירה הוא עיקר קנייתן לכל שטר אחר לא מכרי,דמילי במילי לא מיקנו, שטר לא יקנה בשטר : שני שטרות הן . חלוקין זה מזה : ובו בשדה זו לעלוני . "אני מקנה לכם כסולר זה שדה זו לעוך פלוני והן קנו לאותו פלוני כמו שצווה להם : חוזר בשטר . ואפי' לאחר "כתבו ומסו כל זמן שלא נח ליד מקבל מתנה יכול זה לעקור שליחותו לחין עומדין שטר בעל כרחו של טחן לחם ייפה כחו במתנה בעל פה לא ניחא ליה דתיהוי מתנה בשטר ואע"ג דלחרי' בחזקת הכתים (לעיל דף מ.) קנין בפני עדים ואין צריך לומר כתבו דלחם קנין לכתיבה עומד הני מילי בחמת,דמסחמת ניחא ליה למקנה שיכתבו שטר לקונה לבל היכא דחמי לא כתבינן בעל כרחו : ואינו חוזר בשדה . שכבר זכו וזכין לו לחדם שלא בפניו : על מנת שחלאתנו לו' . הכי קחמר "לא יזכה עד שיכתוב השטר לידו" : אם קדם מוכר לו' . מי שלריך למעות ורוצה למכור מכנסיו לחבירו ופעמים שהוא מולא סופר וכותב שטר מכירה כדי שיהא מזומן ליתן ללוקח כל שעה שירלה למכור :

כלומה

חמר ליה כיון דלחחזק בבי דינא לי בעיא קלחיה לא חמרינן והשתא לי הלכתא כרבי חמאי לא פריך רבא כמאן דלא כרבי ורב כמאן אמי חמאי לא חימה מהי דלי בעיא קלחיה לא חמרינן כיון דלחחזק מכל מקום להימה מקום דלוחיות נקנות במסירה חגא מסתמא דחין הלכה כרבי והא דחמר אמי שמא (נקמן דף קנ.) לימיה דרב עמרם חסידא הוה לה מלונא דשטרי חמרה ליהוי לעמרם בני לחחא לקמיה לרב נחמן ש"ל הא לא חגך מסתמא דלי חגך קנה הני מילי מחנא שכיב מרע שלוה לכתוב דדברי שכיב מרע ככתובים דמו והיו שטרים דמסיבה מיהא בעי כיון דבעלמא בעי מסירה ושטר ולא דמי לשאר מילי דשכיב מרע ובשכותב (כתובות דף פה. ושם) גבי היתה לוחתה לחפקידו גבה מלונא דשטרי מסתמא דלי חפשכיהו מחיים קניא ואע"ג דליכא כתיבה תור"י היתה לו היתה רולה לקנות המלוה חגא חתם רשאה לחחוק ליחומים שיפרעו לה עד ידי שחטעכ השטרות בידה שגא יוכלו לגבות החוב והא דחמר בגמ פשוט (נקמן דף קנב.) לוחיות נקנות במסירה חבי חמר לריך להבית רשאה רבא חמר חין לריך להבית רשאה לוחיות נקנות במסירה דהא בסוף פרק זה טורר (מהדרין דף נ.) מסתע לסבר לחין לוחיות נקנות במסירה כדפריטים שגא חליבא דהגהו דהחם קיימי ומיהו חבי סבר ודלמי דנקנה במסירה בפרק החחה שטס (יבמות דף קסו:) גבי הא דחמייתי רבא רשאה שגא חייטינן לחרי יאחק מדגבי רבה בר חבוה בהגהו שטרי דחמוחז דכתב בהו נחני בר חבי ורבי בר נחני חע"ג דשמייתי בוטא בחמוחז ולחבי דחמר החם למחי ניחום לה חי מסום נפילא חיהר זהרי ולי מסום פקדון כיון דשמיה כשמיה לא מפקיד גביה מלי חמרת לעמת מכר ליה לוחיות נקנות במסירה ומהשם ים להבית רשאה דרבא סבר לין נקנה מדמייתי מהשם שגא חייטינן לחרי יאחק דלי סבר נקנה היכי מייתי מינה הא החם ליכא למיחש למידי דקחמר חבי דלנפילה ופקדון לא חייטינן הא רבא חים ליה בגמ פשוט דש"ל להבית רשאה והייט משום שגא בנפילה ופקדון חגא ולחי לין נקנה ולהבי מייתי לכי היכי שגא חייטינן לעמת מכר ליה הכי נמי לא חייטינן לחרי יאחק ולין לדחום דהבי מייתי חם חיהת דחייטינן לחרי יאחק חע"ג דשגא הוחזקו דלי בהוחזקו פשיטא דחייטינן כדחוכח החם גבי הני שטרי הוה לן למיחש לנפילה ופקדון דשכיחי נחני בר חבי טובא בחחוזק מדקחמר מחי חמרת לעמת מכר ליה חשתא דהכא בדייק רבא ול"ח וכיון דסבר רבא לחלן נקנה ש"ל הא דדייק רבא בריש כל הגט (ניסין דף כד: ושם) הא קשנה מני מנרש זאת חומרת בני יוסף בן שמעון הלרים בעיר לחת מוליחין שטר חוב של לחרים והיכי דייק לעמת שעשה לין מוליחין דחייטינן לעמת מכר ליה נקנה ולין לוחיות נקנות במסירה לבל בגט ליכא למיחש כי למה היתה מוכרת לחברתה שגא שייך שום קנין במסירה לחברתה ו"ל דגרסינן החם רבה מדחייכי בחר בחי גרס רבא נרחה נרסב"ח דשפיר דייק דכי היכי דקנטה מני מנרשה ושגא חייטינן לפקדון ולעמת מכרה לה לעור ע"פ שעותיתה ס"ל בני יוסף בן שמעון מוליחין ושגא חייטינן [לעמת מכר ליה לקנה] ולעמת מכר לו לעור על פי שעותיתו לגבות החוב הס יוליפין לחין המסירה מועלת לחין לוחיות נקנות במסירה: **אותיות** מילי גינהו ומילי במילי שגא מיקני : ותור"י דמסירה הטבר קרוי מילי דקחמר ליה קני לך שטר זה דהייט מילי בעלמא לבל כשכותב שטר בשמו על המעבד חין לך מעשה גדול מזה : **חזקר** בשטר ושיט מוזר בשדה . ול"ח כיון שחין מזיק לו כלום בין במתנה בין במכר נכתוב לו ממה נפשך (ג) שלא יוכל לכפור לו כיון לחין מפסיד בכתיבה לפילו במכר לליכא למימר שחיט רולה שיזכוך ממשעבדי לפילו שלא שטר נובה מנכסים מטועבדים כדחמר בחזקת הכתים (נטיל דף מב:) המוכר שדהו בעדים גובה מנכסים מטועבדים ו"ל דמפסיד לפי שט"י שטר יגא קול שמכר לו כתן ולא יהו לו כל כך בדקות שגא"פ שהלוקח ודאי יכול לחזור בו דמני חמרת שלא תכתוב לי שטרת שלא זכני מ"מ מוכר יכול לחזור בו בשטר ואם לא ירלה הלוקח ליקח בשלא שטר יניח ורביו שם מפרש דבשטר מתנה לוקח מיירי דשלא ניחא ליה לליפות שטרי מיליה דהטוען שלא ידעו שהוא שטר מתנה שלא שטר מוב לו שטר מכר ושיעבד קרקעותיו ושלא יקנו בדקות ממנו לפי שילקוח מיטרפו מהן לבל בשטר מכר חין יכול לחזור בו דמסתמא שלחשת דבכתיב ליה שטרת זכין ליה וקנה לשקמן בגט פשוט (דף קסה:) מי שבא ואמר לבל בשטר מוכי חע"פ שחמרו עדים בחבנו וחתמו חין בותבין ומטין בלא שלא יחכתיבו דמיטין שמא פרע לו ורולה לגבות שניה לבל בשטר מקח וממכר בותבין חין מחכתיבו שבו והשתא ליכא למיחש לשמא פרעת ולבר מריך ומשום חשוטי שטרא לא חיישינן שמא לא ידעו העולם שפעמים נכתב על שדה לחת ויסברו שמכר שדה לחברתו לו שהוא שטר מוב :

נקנה

[ג"ל תניא]

א) [נטיל מו. וש"נ] : ב)[יבמות נכ:]נ)קדושין כו. ע"ש נקמן קנ: ע"ש:

* יל נכ"ל ד"ה פקדון אמר ב' ובכ' ד"ה בנגמ"ר ד"ה בנגמ"ר ד"ה בכ"ה

הגהות הב"ח

(ה) גמ' בשדה זו לפלוני: (כ) תוס' ד"ה חוזר וכו' ממ"נ כדי שלא יוכל. נ"ב שלשון מגומגם ובלאכ"ו כתב בתיקוט ול"ל ול"ת ומה מוכח יש לו בדבר שם שטר מתנה הוא לין מפסיד כלום לין עליו לחביות ומשום לכתוב כדי שלא יכפור בעזון ושם מכר הוא נמי חביות שפי' דלחי מפסיד כלום שטר נמי דחמר נמ' מ"ם כו':

י א מיי' פ"ו מהלכות מכירה הלכה יד ספג עטין סב קוס"ע מ"ש פי' רשב סעיף ו :

יא ב מיי' שם הלי עו קוס"ע שם סעיף ו :

נ"ל נכון

ג) הלכות הקדושה לאחריות טעיף יח. הלי טלר

נ"ל כמי שמת

רבינו גרשום

אמר אפיפר הלכתא אותיות נקנות במסירה, ואע"ג דכתב ליה קני לך וכל שעבודיה לא קני בלא מסירת חשטר של שעבוד:תחר בשפר. דלא אמר זכו וכתבו ותנו: ואינו חוזר בשדה, כיון שכבר זכו בשדה זו למלוני : חוזר בזה ובזה.כל זמן שלא כתבו השטר : אם קדם וכתב לו את שטר המכירה . קודם שנתן לו המעות:

יב א מיי' פ"ו מהלכות מכירה הל' יג ופי' בהגהות וכמ"ש: יג ב מיי' שם ופי' נכסים ל"ל סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סי' סו סעיף ו: יד ג מיי' שם הלכה ו סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סי' כג סעיף ח: טו ד מיי' שם טוש"ע שם סעיף ג: טז ה מיי' שם סמג שם טוש"ע שם וסי' קכב סעיף ג ועי"ש: יז ו מיי' שם פ"ו מהלכות מכירה הל' ב סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סי' כג ועיין בהגהות: יח ז מיי' שם טוש"ע שם סעיף ד: יט ח מיי' שם הל' ג טוש"ע שם סעיף ה: כ ט מיי' שם הל' ב טוש"ע שם סעיף ב ועיין בהגהות: כא י מיי' שם טוש"ע שם סעיף ד:

נקנה השטר בכל מקום שהוא. ואם תאמר והיכי מוכח מהכא דמילי במילי מיקנו הא הכא לא קנו שטרות השטר דלגלוי הכי שעבד נכסיו דמוכר שדהו בעדים נוכח מכסים מקומדים ואין מועיל ללוה לקנות שטר עצמו וי"ל דמשמע ליה בכל ענין כיון החזיק בעדים כיון בלוה עדים שלא נשתעבדו נכסיו וכל ענין קחני נקנה השטר בכל מקום שהוא לאכל לאכתי קשה דהיכי מוכח מהכא דמיקנו מילי במילי דהכא לא חזיק דמיקנו שלא לענין שטר מכר שיש לו על לחתים לעולם לא מקנו במילי במסירה לחודיה עד שיכתוב וגרסינן לפרש דהכי פריך והא לגבי מילי ניהו וקנין נדוע הוא (א) דתפ"ה מקנו בלא מסירה לקנות שעבוד שטר הכתוב בשמו ת"ל תפילו בשטר שלוט כתוב בשמו הוציא מסירה בלא כתיבה כיון דשעבוד כל כך הוא לקנות ומקני לגבי לקוח קנין גדוע דלית קנין לגבי מסירה בלא כתיבה ומהכא ילפינן דלא מקנו במילי בלא שטר ומיהו מסירה בלא כתיבה לטלי עלמא לגבי מוכר לו טהן שטר שיש לו על לחתים לעולם לא מקנו במילי במסירה לחודיה עד שיכתוב וגרסינן לפרש דהכי פריך והא לגבי מילי ניהו וקנין נדוע הוא (א) דתפ"ה מקנו בלא מסירה לקנות שעבוד שטר הכתוב בשמו ת"ל תפילו בשטר שלוט כתוב בשמו הוציא מסירה בלא כתיבה כיון דשעבוד כל כך הוא לקנות ומקני לגבי לקוח קנין גדוע דלית קנין לגבי מסירה כמסירה דמי לפי דכך נתנו נקנה בחליפין נקנה לגבי קרקע וחשיב כמסירה ומשיכה והגבהה וכיוצ שמוכל מפרש דהשתא לית לחסיק להדעתיה קנין לגבי וס"ד דקני במה שנתרצה לו וקשה דת"ק לחמלי לישטריך למימר כיון שהחזיק בקרקע נקנה כו' כיון שלוט קונה ע"י כך וי"ל דס"ד דלא נתרצה לו עד שיחזיק ומ"מ מילי ניהו כיון דקני ע"י מה שנתרצה: **רב** פפא הוו ליה מריסר לגפי זוזי. לפי ספרים דגרסי בהגוזל (ב"ק דף קז: ושם) דהוה מסיק קשה דהיכי קניהו ניהליה ואנן נמי היכי כתיבינן הרשתה לחלוה הא לחמר בפ' מי שמת (נקמן דף קנט:) מחנת שכיב מרע שכתב כה קנין תרכבה לחתרי ריכסי כו' הני היא כמחנת שכיב מרע שלא אמר לחלוה לפלוני כלוחתו לפלוני משמע דבריה לא מני למיקני הלוחה לפי' בקנין להחם בקנין לחייכי ולימא למימר מחנת שכיב מרע נקנה בחליפין לח"כ בחנם נקנו שלוט לחלוה הוה ליה למימר מחנת שכיב מרע (דף קמת.) למימרא דסבר רב נחמן מילחא לחיחה בבריא לחיחה בשכיב מרע לגיחא ט' והלחמר רב נחמן שכיב מרע שלחמר הלוחתי לפלוני ט' ומחני הוחיל ויורם יורשה לי נמי כמעמד שלשחן הוה ליה למימר לחיחה בבריא לחיחה בש

מסורת השי"ס

ס"ג וכ"ם ביטול מקח לרבנן לית להו. כלומר דלוגתה ודאי לית להו דמן התורה היה לכתיב לה תהו (ויקרא כה) לכל ביטול מקח לית להו אלא סבירא להו יותר מקחות כשהות עלמה דמי וקנה ומחזיר לוגתה: והגהנן. בפרק הזהב: **ר' יהודה לומר סמוכר פ"ם כסמ"ק ומרגלית אין נסס דין לוגתה ואמרו לו כו'.** ותמרי' בגמרא עד כמה לא הוי לוגתה אמר תמיר עד כדי שיהיו יכר מקחות לא הוי לוגתה ולפיכך דבכי יהודה ואפילו להחזיר לוגתה אלא מחילה היא דעביד לית ליה לא אמרו אין ביקר ומרקחמרי ליה לא אמרו דאין להן לוגתה אלא אלו המנין במשנתנו עבדים וקרקעות וקרקעות ומעמא אינו אלא הם מקלקלי אבל לכל מיני לית להו דין לוגתה וביטול מקח כך פירשו רבותינו ונלע"ד דהא דאמרי' בגמרא עד כמה לא הוי לוגתה אלא מחילה היא, ואפילו לא מחל לא מהכא דלית להו ביטול מקח ביתר משתות אלא מהא ס"ת דלית לוגתה ואייר להחזיר הדמים דאלמא לוגתה בקר עם הלוקח ולא בקרקע

כולהו סבירא להו. נלמ ממ תמרו דכר אחד לתין דכריהם קנין אלא כלומר בסיפה אחת הן וכי תני נזונת תיקח ביכמות פרק ל)(עליהן) (דף 3) טולהו סבירא להו ממעמ קולה קנין גמורם): מוענין (ל"ז ע"ו)

רבינו גרשום

פעמא דנפשיה מפרש אבל אכתי אימא דנתום ורבנן אפי' באין עודן עליו פלינו : תתרגם מתני' . דמכר את הפרדות כשאדוקים בו בקרון . ומתני' דקתני דלא מכר את הפרדות בשאין אדוקין בו דהיינו בשאין עודן עליו : ומדרישא הוא בשאין עודן עליו סיפא נמי מכר את החטור מכו' את כליו בשאין עודן עליו ושטעת מהכא ג) ולמעמך וכו' . עיסקא דבבורה היינו בעודן עליו:סיפא נמי. דשדות בעודן עליו . והא לא מצית למימר דהא הרציון סיפא דשדות באין אדוקין בו אלבא מתני' בשאין עודן עליו ולא בעודן עליו דתנא מילי מילי קתני דנבי דסתם אע"ג[דעודן]עליו לא מכר האנתיקי משום דלא שייך כלל למפשה. ולגבי פרדות מש"ה לא מכר דאין עודן עליו הא עודן עליו מכר משום דשייכי לקרון . ולגבי חטור אע"ג דעודן עליו לא מכר משום דסתם חטור לרכיבה עומר ולא לשטוי.ונעמ הסדי מבר האיל דעודן עליו מכר : איתו וכל תשמישתיה זבין : אי עודן עליו : ר' נתן ומומכום בניצת ורוניות. כדקתני בריש פירקין דהיינו תשמישי הספינה : נתום הסדי כדאמרן.מכר חמוד מכר כליו שק וריסקא וכומני דהיינו תשמישתיה : אמר רבא . מש"ה להיכא דאמר ליה חמורך זה קנה כליו שעליה.בפתחא דורמי ידיע להאי גברא דהאי חמור דמוכר והאי דאמר ליה זה לאשוויי מלחא קאתי משום כליו קאמר ודאי מכרו. אבל להיכא דאמר ליה חמורך הוא . כלומר מישאל קא שאיל ליה אם חמורך הוא זה וחוכל למכור לי משום דלא ידעי אי דידיה הוא והכי קאמר ליה חמורך הוא שתמכרנו לי ולא לאשוויי מלחא קאתי ומש"ה לא מכר לו כליו: פיסקא המוכר את החטור . סתם : את הסיה . והו בנה. לבנים של חמור קרי להו סיירתי: אפי' פרה ובנה נמי.פשדה לו היא ובנה בשלמא פרה איכא למימר . להכי קאמר מניקה דלחלבה בעי לה. לצורך אכילת החלב ולא משום דמוכר לו את בנה . אבל גבי חמור כי אמר ליה חמורה מניקה ליכא למימר הכי דאי לא דלמיה קאמר ליה דמניקה היא לחלבה לא קבעי לה מינית דאינו ראוי לאכילה ומש"ה בנה ובין : שמהלך אחר סיחה נאה . שמשך משורר אדם לפניו הולך אחריו ברצון : אלו המושלים ביצרן . שכופין את יצרן : המסר מצות . שאם עוסק במצות ופטבשל מלחרויה והושב אותו המסר-כנגד אותו שכר שמתקן לו לעוה"ב בשביל המצוה ואותו שכר הוה מרובה ושכר עבירה שנהנה בה בעוה"ז ועשב בלבו שאותו שכר הנאה מפסידו לעוה"ב : עיר סיחון . משמע הכי אם אדם הולך אחרי חמורו זה שהמהלך אחר סיחה נאה : מה כתיב אחריו כי אש יצאה מחשבון . אש מן אותן המחשבין הספר בצות כנגד שכרה וכו' : שנקראו שיחין . כלומר אילנות . (בלומר) [כדכתיב] תחת אחר .השיחים : וצריקים . נקראו אילנות כדכתיב צדיק כתמר יפרח : אלא ער מואב . אכלה אש אותו בן אדם שמהלך אחר חמורו זה שמהלך אחר סיחה נאה ושולם יצרו עליו שאינו יכול לכובשו ואינו יכול לשלום עליו : מואב . כמו אב השולם על הבן : אלו בני הרוח . הבריסין דעתן עליהן כבמות ארנון הללו . ומהאי קרא ג) לא אתמרש לי אי נדרש מהאי קרא . מהאי קרא דנופל בניהנם:רם. כלומר שכינה קאמר: אבד חשבונו של עולם. שלא נחבע חשבונו של עולם. כלומר אמור לו לרשע המתן עד שיבוא יום הדין : ונשים . כמו אש : שאינה

ע"ר

מלחא אחריתי קאמר א"ל רבינא לרב אשי א) מכר את הקרון לא מכר את הפרדות ואתני רב תחליפא בר מערבא קמיה דרבי אבהו מכר את הקרון מכר את הפרדות וא"ל והא אנן לא מכרנא א"ל אסמיתוא ל"ל לאתרנם מתניתך בארוקים בן מכלל דמתני' בשאין אדוקים בו ומדרישא בשאין אדוקים בו ומדרישא א"ל רבינא לרב אשי אלמא אימא רישא אבל לא מכר לא את העבדים ולא את האנתיקין ואמרינן מאי אנתיקי אמר רב פפא עיסקא דבונה ומדרישא בעודן עליו סיפא נמי בעודן עליו,אלא תנא מילי מילי קתני. [סימן וגם נסן] אמר אביי ר"א ורשב"ג ור' מאיר ורבי נתן וסומכוס הני תנאי הסדי כולהו סבירא להו כי מזבין אינש מידי אידו וכל תשמישתיה מזבין דתנן ר"א אומר המוכר את הבית מכר את הסורח דתנן רשב"ג אומר המוכר את העיר מכר את הסנסר ר' מאיר אומר מכר את הכרם מכר את השמיש הכרם כי הא דתניא ר' יהודה אומר משום ר' מאיר הלכך ביציות ודוגיות עמהם הרי הא דאמרן : רבי יהודה אומר פעמים מבורין וכו' : מאי שנא "חמורך זו" ומאי שנא "חמורך הוא"? אמר רבא "חמורך זו" ידע דחמרא דידיה הוא והאי דקא-א"ל "זו" משום כליונקא"ל חמורך הוא דלא ידע דחמרא דידיה הוא והכי קא"ל "חמורך הוא שתמכרנה ליה: מתני' המוכר את החמור מכר את הסיה,מכר את הפרה לא מכר את בנה מכר אשפה מכר זבלה,מכר בור מכר מימיה,מכר כותרת מכר דבורים,מכר שובך מכר יונים : גמ' הכי קאמר אי דאמר ליה "היא ובנה" אפילו פרה ובנה גמי אי דלא אמ"ל "היא ובנה" אפילו חמור גמי לא אמר רב פפא "דאמר ליה "חמור מניקה ופרה מניקה אני מוכר לך" בשלמא פרה איכא למימר לחלבה בעי לה אלא חמור מאי א"ל ש"מ היא ובנה קאמר ליה,ואמאי קרי ליה "סיחה" שמהלך אחר סיחה נאה.א"ר שמואל בר נחמן א"ר יוחנן מאי דכתיב על כן יאמרו המושלים וגו' "המושלים" אלו המושלים ביצרם "בואו חשבון" בואו ונחשב חשבונו של עולם "הפסר מצוה כנגד שכרה,ושכר עבירה כנגד הפסדה "חבנה ותבונן" אם אתה עושה כן תבנה בעולם הזה ותכונן לעולם הבא "עיר סיחון" אם משים אדם עצמו כעיר זה "שמהלך אחר סיחה נאה מה כתיב אחריו "כי אש יצאה מחשבון וגו" תצא אש ממחשבין ותאכל את שאינן מחשבין "ולהבה מקריית סיחון" מקרית צדיקים שנקראו שיחין "אבלה ער מואב" זה המהלך אחר יצרו בעיר זה שמהלך אחר סיחה נאה "בעלי במות ארנון" אלו גסי הרוח דאמר מר כל אדם שיש בו גסות הרוח נופל בגיהנם "נוגם" אמר רשע אין רם אבל חשבון אבד חשבונו של עולם "עד דיבון" אמר הקב"ה המתן עד שיבא דין נשים עד

ונכנסים למוכו : גבי סיבי דמי. הך מכירה דמחור ופרה דכמחור מכר סיח וכפרה לא מכר כנה : ולי דלא מ"ל סיח וכנה . והלכך לא מכר לח סח כנה דס"ל להאי תנא דאין הכן נמכר בכלל האם מקום דגופיו מחולקין הן ואפשר לבן להיות בלא האם לפילו מחור נמי לא יפכר לח סח כנה דס"ל מחור . סתם : סיח . כמו של מחור קלוי סיח: גא מכר כנה. כגמרא מפרש מאי קנה פרה מחמור : מכר מקומו . מקום עמוק ג' לו גבוה שלשה ברגיל לחם שם זבל כהמוחיו : כור . של מים מכונסין : מכר כוורים דבורים. דכל הני דקחשיב בעלי לחני דקניני לבל'מכר זכו לא מכר לחפחה,מכר מימיו לא מכר כורו'וכן כולן ומילחת דפפיחת היא ולא לחטריך למיתני : מכר יונים . שוכנו ונכנסים למוכו : גבי סיבי דמי. הך מכירה דחמור ופרה דכחמור מכר סיח וכפרה לא מכר כנה : ולי דלא מ"ל סיח וכנה . והלכך לא מכר לח סח כנה דס"ל להאי תנא דאין הכן נמכר בכלל האם מקום דגופיו מחולקין הן ואפשר לבן להיות בלא האם לפילו חמור נמי לא יפכר לח סח כנה דס"ל חמור . סתם : סיח . כמו של חמור קלוי סיח: גא מכר כנה. כגמרא מפרש מאי קנה פרה מחמור : מכר מקומו . מקום עמוק ג' לו גבוה שלשה ברגיל לחם שם זבל כהמוחיו : כור . של מים מכונסין : מכר כוורים דבורים. דכל הני דקחשיב בעלי לחני דקניני לבל'מכר זכו לא מכר לחפחה,מכר מימיו לא מכר כורו'וכן כולן ומילחת דפפיחת היא ולא לחטריך למיתני : מכר יונים . שוכנו

ימכר סיח בכלל חמור : אמר רב פפא . כל היכא דחזיק חמור ופרה בעמא דמוכר פרה סתם כנה כדין הוא לח מכר כנה דאין המוכר פרה סתם דהאי דאמר ליה "מניקה" לאו למפויי כנה קאמי אלא למלבה קאמר דאי לאו דיוסי מקח טעות הלכך כיון דאמר ליה "מניקה" אלא למלבה קאמר : אלא דיוסי . סתם ולא מלבה

עד נופח. כלומר אם שמנופח מעצמו כיכוכיו ונתכלכו אם לא נופח (ויק כ) : שהדיוט נשמתן . כמו ודלכון נפש (דברים כח) ולחדיב [לח] נפשך (שמואל ב ג) : עד דעבד . קודשו כריך הוא מתי דבעי למיעבד לרשעים לעולם הבא ולריכו בעולם הזה דרכם נלמה כדי למרדם לעולם הבא "עד" דריש ליה תורה אור "עד דעבד" ומידבא" דריש ליה מתי דבעי וכלשון קלר : מהם יפלו . מן התורה פירשו לכתיב (ירמיה כג) הלא כה דברי כאש וכתיב (דברים נ) מימיו לא יהם למו (ופסוק הוא בירמיהו) : רשעים בעמקי שחת. כפול לשון הוא: מגן אסם. במס' מעילה פ"נ : כל הרוצה למזכה ולא נדבך שביס. כגון שור וכבש ועוז תמימים המתפיס מעלי ממימים לבדק הבית עובר בעשה וכן תורים ובני יונה קולה ולבוצה ויין וזמן כל הרך נופן לחוי למזבח ואינו לחוי לכבשן בכנין : נדבך שביס ולא למזבח . כגון זהב וכסף ולבנים יקרות וכיולא בהן : לא לזה ולא לזה. כגון חלב גביוה מוריים תפפה עצמים וכיולא בהן וכל הני דקתני רחמנן רחמנן חשוב דקדשי מזבח תשיבי מקדשי בדק הבית וקדשי בדק הבית תשיבי מקדשי דמים שאין לרחמן נופן לא למזבח ולא לבדק הבית אלא לימכר וליקח בדמיהן נרכי מזבח או בדק הבית הכל כמו שפירש בפעה שהקדיש הלכך לא זו אף זו קתני דלא מיבעיא הך דקתני דחמירי דמועלין במה שבאוכן אלא אפילו הך בחולי מועלין נמי במה שבאוכן : כור מלא מים. כשהקדיש לא הזכיר אלא אם הכור : מים. רחמין לבדק הבית לעשות מיון ולא למזבח דמים מכופפין פכולין ליסוך המים וגם אין מדיחין בכר הקרבנות אלא מלאת המים שכעזרה : לשפות מלאות וכו' . (ע) לא למזבח ולא לבדק הבית : שובך מלא יונים. לחלי למזבח ולא לבדק הבית : ואין מועלין בהן . ואפילו הקדישן בהדיא דלא כרבי יוסי דאמר בפ"ק דמעילה (דף יח:) דמ"מ אין ממשות הקדש :

מעילה יג. ע"ש

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה לשפות מלאות וכו' אין לחוש לא למזבח : (ו) ד"ה אין מועלין וכו' דמ"מ אין ממשות הקדש :

"עד נפח" עד שחבא אש שאינה צריכה ניפוח "עד מדבא" עד שתדאיב נשמתן ואמרי לה עד דעביד מאי דבעי. אמר רב יהודה אמר רב בל הפורש מדברי תורה אש אוכלתו שנאמר [את] פני בהם מכאיש יצאו והאש תאכלם כי אתא רב דימי א"ד יונתן בל הפורש עצמו מד"ת נופל בגיהנם שנאמר ארם תועה מדרך המשכל ינוח ואין רפאים אלא גיהנם שנאמר ולא ידע כי רפאים שם בעמקי שאול קרואיה: מבר אשפה מבר זבלה וכו' : *תנן התם "כל הראוי למזבח ולא לבדק הבית, לבדק הבית ולא למזבח, לא למזבח ולא לבדק הבית, מועלין בהן ובמה שבתוכן כיצד הקדישו בור מלאה מים, אשפות מלאות זבל, שובך מלא יונים, שדה מלאה עשבים, אילן גשוי פירות, מועלין בהן ובמה שבתוכן אבל הקדישו בור וארך כך נתמלא מים, אשפה וארך כך נתמלא זבל, שובך וארך כך נתמלא יונים, אילן וארך כך נשא פירות, שדה וארך כך נתמלאה עשבים, מועלין בהן ואין מועלין במה שבתוכן דברי רבי יהודה רבי יוסי אומר המקדיש את השדה ואת האילן מועלין בהן ובגידוליהם מפני שהן גידולי הקדש תניא אמר רבי נראין דברי רבי יהודה ונראין דברי רבי יוסי בשדה ואילן האי מאי בשלמא "נראין דברי ר' יהודה בבור ושובך" מכלל דפליג אשדה ואילן, אלא "נראין דברי רבי יוסי בשדה ואילן" מכלל דפליג בבור ושובך, והא רבי יוסי שדה ואילן קאמר ובי תימא לדברי יהודה קאמר ותניא אמר רבי יוסי אין אנו רואה דברי של ר' יהודה בשדה ואילן מפני שהן גידולי הקרש בשדה ואילן הוא דאינו רואה הא בבור ושובך רואה הכי קאמר נראין דברי רבי יהודה לרבי יוסי בבור ושובך שאפי' רבי יוסי לא נחלק עליו אלא בשדה ואילן אבל בבור ושובך מודי ליה תנו רבנן המקדישן דיקנין ואח"כ נתמלאו מועלין בהן ואין מועלין במה שבתוכן רבי אלעזר ברבי שמעון אומר אף מועלין במה שבתוכן רבה מהלוקח בשדה ואילן דתנא קמא סבר לה כרבי יהודה ורבי אלעזר ברבי שמעון סבר לה כר' יוסי אבל בבור ושובך ודברי הכל מועלין בהן ואין מועלין במה שבתוכן, א"ל אביי ואלא הא דתניא המקדישן מלאין מועלין בהן ובמה שבתוכן ורבי אלעזר ברבי שמעון מחלוקת

ואי

מועלין בו . פי' בקונטי' שים מעילה במה שהניח חפציו בכור ואין נרלה לר"ת לחלוק בהשולת (ניטין דף נה.) ובפרק קמא דסנהדרין (דף טו: ושם) המקדיש עבדו אין מועלין בשערו משום דליתקש לקרקעות ללמוד מעילה במחובר ואומר נמי בפרק ולד תחומת (מעילה דף יג. ושם ד"ה ומועלין בהן) הלם קלטילין בשדה הקדש מעל ואומר שמעיה מינה לבתן מעלי לה משמע דוקא לבתן שבתלם בכר אבל מחמת השדה לא מעל כיון שהוא מחובר ותר"ת דשיכא מעילה בכור כגון שעקר חוליח מן הכור והניה ממנה : ואין מועלין במה שבתוכו . ללא למיכן שיקנה חלר הקדש כמו שקונה חלר הדיוט דחלר מקום יד ליתרבתי ולא מלינו יד להקדש : דברי רבי יהודה . ל"ג שמעו בסמכא במסכת מעילה (דף יג.) וה"ל דקתני רבי כבריימא גרסינן דברי ר' יהודה יודע היה רבי דרבי יהודה היה : בשלמא גרסינן דברי ר' יהודה ובוכר ובוכר ובוכר . כון להקשות אמאי הוה לה דקתמר גרסינן מכלל דר' יוסי פליג עליה בכור ובוכר ורבי יוסי לא פליג אלא בשדה ואילן דומיא דשדה אבל בכור ר' יהודה ורבי יוסי מודו דקתני רישא דברי רבי יהודה בכור ובוכר ובוכר ורבי יוסי לא פליג אלא בשדה ואילן אי נמי בשלמא גרסינן דברי ר'

לא א מיי' פכ"ו מהל' מכירה סכ"ו, סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' רכ סעיף עז:

ואי בשדה ואילן לימלי מחליף. הא כ"ע מודו דמכר אילן מכר בשדה ואילן · פליגי לעיל גבי הקדישן ריקנין וה"ה בסיפא לימלי מחליף כ"ש הכא דמוכחת מהכא דתרתי גידולי הקדש וגם הקדיש הכל ביחד ללא גרע ממוכר (ג) ללא לי כבור ושוכך מוקמת לה הכא לפרושי טעם מחלוקתן במלוקטין וריקנין כדמפרש לקמן לכל בשדה ואילן לימלי מחליף: פ"ג מנא לן טעמא דמלי מחליף: מחלוקת דמלוקטין וריקנין כבור ושוכך כדמפרש ואזיל לכל בשדה ואילן אבל בשדה ואילן מחלוקת. מחלוקת בבור ושוכך כדמפרש בגמרא: **רבינו גרשום**

ואי בשדה ואילן אמאי מחליף הא מנופייהו קאתי אלא אי איתמר הכי איתמר מחלוקת בבור ושובך דת"ק סבר אין מועלין וכהספרש לפלוגתייהו לקמן. והשתא קא שייל תלמודא בריקנין פליגי דת"ק סבר [אין] מועלין ור"א סבר (אין) מועלין: אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם. ומש"ה לא הקדישן ואין מועלין: ור"א סבר לה כר"מ.(ל) בפים הבאים מאפת הסים דרך חציו בבור או ששמה כל חציו בסרדון דוראי ירדו מי נשמי אחצר לבור. וכן יונים נפי דאתי דרך שאר שובכין לשובך זה של הקדש. דהני כגון פירות דקל דוראי אויל ומקני לשם הקדש ומש"ה מועלין: כגון דאקדיש בור סתם. דלא אמר בור זה עם פיטיו אני מקדיש ור"א ב"ש סבר לה כאבוה דאמר בפרק פירקין דלעיל המקדיש את השדה לא הקדיש אלא חרוב המורכב וסרן שקמה משום דהמקדיש בעין רעה מקדיש: מה דין הדיוט. אי נמי ליה בור סתם מצי למימר בירא וביני לך מיא לא וביני לך: אף דין נבוה נמי. הואיל והוו סים בבור ולא פירש מצי למימר בירא אקדישית מיא לא אקדישית. מש"ה מחליף דאין מועלין ורבנן סברי דמועלין: ומקשי, וכי דין הדיוט. אם סבר חבור לא סבר מיטיו והאנן תנן וכו': יחידאה הוא. ולא הוי עיקר כוותיה:

ג) גרסה המכר כאן וכ"ל דס"ל לתלמ מקנה דבר שלא בא לעולם ולפיכך מועלין בהן.

ואי בשדה ואילן לימלי מחליף. הא כ"ע מודו דמכר אילן מכר בשדה ואילן · פליגי לעיל גבי הקדישן ריקנין וה"ה בסיפא לימלי מחליף כ"ש הכא דמוכחת מהכא דתרתי גידולי הקדש וגם הקדיש הכל ביחד ללא גרע ממוכר (ג) ללא לי כבור ושוכך מוקמת לה הכא לפרושי טעם מחלוקתן במלוקטין וריקנין כדמפרש לקמן לכל בשדה ואילן לימלי מחליף: פ"ג מנא לן טעמא דמלי מחליף: מחלוקת דמלוקטין וריקנין כבור ושוכך כדמפרש ואזיל לכל בשדה ואילן אבל בשדה ואילן מחלוקת בבור ושובך. מחלוקת בבור ושוב

מתני' הלוקח פירות שובר. כגון שקמח לו בניסן מכור לי פירות שנה זו ומה שילדו כל שנה לבל החמהות לך קנה ולך היוצים לעשות שני ולטוות כל שנה ושנה ולגזוז שני ולטוות קנין בריכה: **מפרים.** הלוקח בריכה לחבירו ואומר לפרות עם הים שתוכן לו מכר, שכן דרך המוכרין לפרות שובך לעכב בריכה לחבירו היות נוח לחמהות להתקיים השובך פן יכרתו החמהות הוא, שובכו לו מכר, הלכך מסתמא גם בריכה לחבירו של שנה זו מעכב עם השובך דזו היא קיום השובך ובגמ' מפרש דגם פירוש הלחבירו להיות בריכה לחבירו שייך המוכר להיות נוח לו שהרי עם בריכה לחבירו פן תכרת, דהא אמה מלטוותא, ומכיון שתכרת בריכה לחבירו תכרת גם הים וגמלת מפסיד שובכו כך לעתי לפרקה בגמ': **פירות כוורת.** של שנה אחת דבורים העולים מן הכוורת: **נוטל ג' נחילים.** ג' חבורות הגדולות לחבורה בג' זמנים מט' ימים לו' ימים זה אחר זה שכן דרך הכוורת בתחלת ימות הקיץ יולאת מן הכוורת נחיל של דבורים ילדות שילדו החמהות ויושבין על עוקף החיל ומבית כוורת אחד ומכניסן לתוכו וכן לסוף ט' לו' ימים יולאת נחיל של דבורים אחר ריקנית ומכניסן לתוכו וכן הלאילך וקורין לו מיגליל ויש שנותנין עד ז' וח' פעמים במלכות יון, ובמלכות זו רובן שותין ג' פעמים והלאילך גדוש מכולן דלחמרן לחכרן גדוש הלכך די בג' נחילין לחלוטים שכן חשובין: **ומפרש.** כלומר מכלן ואילך יבדוק להם המוכר שיסתרסו מלילין ולא יעבו עוד פירות כדי שיהו טרודין ועסוקין לעשות דבש וכל זמן שעוסקין בדבש אין מעוקצין ולא מכניסין לתוכן ריקנית: **ומפרש** תלות דבש. הכוורת לחבר שעשתה פירות ויצאו הנחילין לוקחין לח הדבש והוא עשוי חלות חלות ויש בו י' חלות לו עשרים זה כנגד זה משנה ולמעלה חלות כוורתו ולא מכר לח הכוורת רואה הוא להכניסה בימות הגשמים להלטיעה לשנה הבאה לעשות פירות והלכך מסתמא שייך ב' חלות להפרנס בהן הדבורים בימות הגשמים: **גרופיות.** עגפים וחוזר ואומה כדלמרי' בבבא קמא ויטע כרם לח היה לו ליטע לח ויחזור לחמר ולח לשנה אחרת ומהיכן היה לו ל"ר לחבר בר כהנא הכניס עמו זמורות לנטיעות וייחורים לחתיים וגרופיות לויחים: **גמ' ומפני.** הלוקח פירות שובך מפרים בריכה לחבירו ואינו נקפ"ל דמפי בריכות שלו מן החמהות כגון בריכה לחבירו של ניסן ובריכה של חייר והלכך קנית למחמיתין דלח משיירי לחבירו בריכה לחבירו כלל מה שיילדו החמהות בשנה הבאה לכל מכור: **פ"ג בפי' ר"ח מרומי** (לח קנית לח לם לח לחמה. הלי "שניה" לבריכה לחבירו קלי שיפרית גם בריכה לחבירו שלמד היות בריכה לחבירו לסוף ל' חדשים כדי שיהו טוח (ו) (בריכה) לחמן לחבירו וכן משמע הת לה הלי שניה לו לבריכה לחבירו משיירין לומה כדי שלמכירה היה: **והם לחמה.** הלי "בריכה לחבירו דקתני מחמי' ובבריכה לחמה קלמר שמשיירין לה לחם בריכה לחבירו ממנה להיות לה לטוחה ובלה הבריכה להשמיטה דמכירה בריכה לחבירו של חם משיירין גם ממנה בריכה לחבירו ומלי ללח פירש בחמי' פירש בבריכה והלי דקתי "לפירות בריכה לחבירו שניה" משום דקשיים הם לחמהות של חמן בני בנים שניים הם לזקנים ובן חמי' ובין בבריכה בחובר פירות שובכו חסם מיירי והמשנה והבריכה בחמי' בחבירה מיירי ובשובך לחד כמו שפירשתי ללח שהבריכה פירקה יותר מן המקנה דמחמי' לח לחייבי בבני בריכה לחבירו לח יפריח גם מהם לו ללח וכן גרלה בעיני ועיקר ויש לטוטה הרבה לחוקי לה בשני שובכין לו בחמי מכירות ולחין בהן ממק ושיטת הגמ' מוכיח מהיכא דלמר בבריכה לחבירו לח יפריח גם מהם לו ללח וכן גרלה בעיני ועיקר. **ופריך גמרא לחמה מ"ט.** דבבריכה לחבירו לקנית כדקתני מחמי' "מפרים בריכה לחבירו" ולח קתני ב' בריכות פשיטה דמשום דמלטוותא לבריכה לחבירו דקבקינן לה "לחזוק" לחבירו" הוכר בן זוגה כן פר"ח ולח הוה לריך הגמ' להוכיר דבר זה ללח משום דלח תקשי "מה לנו לטוטה דבריכה הלח יש לה בן זוג דמלטוותא בהדיה" הלכך פירש לך דלכל היותר שני מיני לוות בעי מחמי' בן זוגה וכיוצ: **לימי נמי.** בריכה לחבירו מלטוות חלמה ולבן זוגה שבריכים לה לח שני מיני לוות ולנה לחו מלריכין להניח לה בריכה לחבירו כדי שלח תכרת היא ומחוך כך תכרת גם הים וחרב השובך: **ומשני לחמה תכרת.** לבד מלטוותה שבריכה הים על הבית להיטיב בריכה לחבירו לח מלטוותה לחמה לבד ולבן זוגה ללח לח כן יש לה בים הלכך מיחיין גם לבריכה לחבירו לחבירו בריכה לחבירו לח מלטוותה לחמה לבד ולבן זוגה ללח לחבירו בה הבת לכיון לחיכה ג' חבורות לחבי בני בריכה לחבירו לח מלטוותה לחמה ולבן זוגה שבריכים לה לח שני מיני לוות ולנה לחו מלריכין להניח לה בריכה לחבירו כדי שלח תכרת היא ומחוך כך תכרת גם הים וחרב השובך. ולבד מלטוותה שבריכה הים על הבית להיטיב בריכה לחבירו לח מלטוותה לחמה לבד ולבן זוגה ללח לח כן יש לה בים הלכך מיחיין גם לבריכה לחבירו לחבירו בריכה לחבירו לח מלטוותה לחמה ולבן זוגה שבריכים לה לח שני מיני לוות ולנה לחו מלריכין להניח לה בריכה לחבירו כדי שלח תכרת היא ומחוך כך תכרת גם הים וחרב השובך: **ומשני לחמה תכרת.** ל

תרי"ך ואימת הכי מיתב עלויו כו'. לימ מניה הבריית' תנא ה"ק דכם הכוזכרו ליט לה מלכל' מקמה לענין זה שתם מיתב לאכילה שיהא ממנת טומאת תוליאים: **בקנים** ובגפנים מן הפקק ומעלה. ול"ת בנא קנייה נמי יש לו מן הפקק ומעלה מאכלי יהושע כדאמר בס"פ מרובה (נ"ק קף פפ.) וי"ל דלאו פירכא היא כלל דאין לו רשות לאחוז באחם אלא בשביל כטיבה וזוקא מן האחם שאינו עושה פירות וממקום שאינו עושה פירות וממקום שאין רוחה את האחם כדאמר אחם ועוד דכמה פקקים יש בגפנים וקנים והכא מן האחמון והאם מן העליון: **לא** מקקי קמי לה ולא עלויי מעלי לה. ולאו דוקא דל"ק בגפנים אלא לאו בעי"ן (דף ג:) דוקמי לילנא קרי לכרויי לילנא לאחר אלא לא ולא מיקקי קמיה ולא עלויי מעלי לה: **מה** לרי לית ליט עושה פירות. ול"ת הא אמר בפ"ק דע"ז (דף יד. ושם ד"ה פירי) מאי לילמרוכל פירות דלרי"ש ול"ל דהאם בשאר מיני לרי"ש שעושין פירות והכא בהאית שאין עושין פירות: **שיטה** מוניאת. והא דאמר בפרק קמא דע"ז (שם) דקולניאת אין לו עיקר לאו הייט מולניאת דהכא אלא מין אחר לגבי מה שהוא מין אחר יש לו עיקר:

עורמוס

בכוורתן מטמא טומאת אוכלין שלא במחשבה: זיחים לקוץ מניח שתי גרופיות: *חנו רבנן הלוקח אילן מחבירו לקוץ, מניבה מן הקרקע מפח וקוצץ **בתולת השקמה** ב' מפחים, סדן השקמה ב' מפחים, בקנים ובגפנים מן הפקק ולמעלה, בדקלים ובארזים חופר ומשרש לפי שאין גוזן מחליף. **ובתולת השקמה** ג' מפחים בעינן: *אין קוצצין בתולת השקמה בשביעית מפני שהיא עבודה. ר' יהודה אומר: בזמן שאדם אומר למה נאמר אחר ואחר מפח ואחר מפח, אבל אין אדם אומר למה נאמר אחר ואחר מפח. **מעם הארץ** מעם הארץ הוא דקשיא ליה? אמר אביי: ג' מפחים מעלי ליה, מעם הארץ ודאי קשיא ליה, מכאן ואילך לא. מקשי קשיא ליה? ולאו עלויי מעלי ליה: **נבי שביעית** עבדינן מידי דודאי קשיא ליה. בדקלים ובארזים חופר ומשרש לפי שאין גוזן עבדינן מידי דודאי מעלי ליה. **מחליף** ואין גוזן מחליף? והא* דריש ר' חייא בר לוליי מאי דכתיב כתמר יפרח כארז בלבנון ישגה? אם נאמר תמר למה נאמר ארז? ואם נאמר ארז למה נאמר תמר? אילו נאמר ארז ולא נאמר תמר הייתי אומר מה ארז אין עושה פירות אף צדיק אין עושה פירות לכך נאמר תמר ואם נאמר תמר ולא נאמר ארז הייתי אומר מה תמר אין גוזן מחליף אף צדיק אין גוזן מחליף לכך נאמר ארז? אלא הב"ע בשאר מיני ארזים כדרבה בר רב הונא *דאמר רבה בר רב הונא אמרי בי רב: מיני ארזים הן שנאמר °אתן במדבר ארז שיטה והדס ועץ שמן אשים וגו' אל תקרי ארזא, שיטה תורניתא, הדס אסא, עץ שמן אפרסמא, ברוש ברתי, תדהר שאנא, ותאשור שורבינא, הנך, דוי: כי אתא רב דימי אמר תנוס עליהן אלונים אלונים אלמוגים אלמוגים בוטני אלמוגים כלוטי אלמוגים =

כסיתא

לית ליה האי שיעורא אלא שיעור תחילת כוון מג' ומעלה תמור: **וקוץ**. מלמעלה מעשרה הזק הוא לאילן ומכאיבו: **פח מידך**. מפח לו ג' מפחים מעלית ליה ותמתי קתני לעיל ג' מפחים, כמשהו סגיא: **מבלן ולמיך**. מן הקרקע עד ג' ומג' עד ו': **לא מקני קמי**. כל כך ולא עלויי מעלי אלא מספקא לן מקום דזימנין מעלי: **סלוך נבי שביעית**. שאסור לומר לילן כדי שיכרית עבדיניך מילי דזולל קמי לפקיעתא לן ביה אלא יכניס בזימנין זה **מקום דמפקר ליסור דתוריית לחזרת** אלא נבי מקח וממכר דעת המוכר לסייר לעצמו כדי מחיית האילן ולתי: **מה נאמר תמר**. שעושה פירות ואין גוזנו מחליף למה נאמר לרי קנינו מחליף ואין עושה פירות קמי קרלי להדלי מה מדמהו לתרי ומתר מכל וכל: **אף לדיך אין עושה פירות**. שאוכל לדקוזינו בעוה"ז ואין לו (ה) לעוה"ב ת"ש אין מאילין לוזנו פרי מעלניו לכך נאמר תמר כדכתיב נמי קרא למחייבי כדמוכן יאכלו (יחזקאל ג) **אין גוזנו מחליף**. **אף לדיך אין גוזנו מחליף**. אם מת אלא יוליד בן כמותו ת"ש אם יפול לא יקום: **נבר נאמר ארז**. כדכתיב כי אבא יפול לדיך וקם (מלכי כה): **מרוס**. קילח בלע"ז: **מורניתא**. פי"ן. כל אמות הלט הם הו בקיזים בהם: **מפרסמת**. (ג) אף אמתו עושין הופת כן כדלה בעיני: **כרתי טויי"ש: שמנת**. היכא דאמר (ג) אף ת"ש לפרסמת הוא אמתו יולא אמן לפרסמון: **מורניתא**. לא לימפרש: **ומקציען לני שבעה יום**: **סומיפו עליהן**. מכמיס על לוזנן שבאוחו פסוק: **מלונים**. כוחמי כדמתרגמת מחת החלה טוחמת (בראשית לה): **בלוטי**. קיסנ"ח שאחנו גוזנן: כסיתא

לו א ב מיי' פ"ו מהל' טומאת אוכלין הלכה יח:

לז ג מיי' פכ"ג מהל' מכירה הלכה טו סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סי' רמו סעיף יד:

לח ד ה מיי' פ"ו מהל' שמיטין ויובל הלכה כה:

רבינו גרשום

(דהנייא) [דתנן] וכו' ג)משום דכקרקע דמי: ביערת הדבש. פרשני קרא בריבורא דמצי למימר בצפיחית הדבש וקאמר יערת הדבש להכי מפרש ליה ר' אליעזר הכי: מיתיבי דבש הוב מכוורת אינו לא אוכל ולא משקה. דליכא תורת אוכל והורת משקה עליו: בשלמא לאביי. דמתרץ לעיל באותן שתי חלות דמשום דמוקצה ניחא. הא ק"ל דאע"ג דוב מוקצה הוא. החלות וליכא תורת אוכל עליו. אלא לרבא דמתרץ לה כר' אלייעזר דכקרקע דמי אמאי אינו לא אוכל ולא משקה דהא לאו בקרקע דמי הואיל דוב ופירט שכוורת: אמר רב זביד בגון שוב על גבי מאום. דאינו ראוי לא לאוכל ולא למשקה ומוקצה מחמת מיאום הוא: קשקשין. שנפל על הקש ועל החגן דטמשמש הוא ומוקצה הוא: מיתיבי דבש בכוורתו כו'. בשלמא לאביי. דסוקים לה באותן ב' חלות ניחא דמש"ה אינו לא אוכל ולא משקה. הא נמי מצי לתרוצי בב' חלות דמוקצות ניהו ולהיכא דהישב עליה לאוכלה לאו בשלמא מטמא אוכלין. אלא לרבא דסוקים לה כר' אליעזר דכקרקע דמי אע"ג דהישב עליה אטמא מטמא אוכלין הוא רבש בכוורת בקרקע דמי ובדין הוא לא מטמא: אמר לך רבא תרין הכי הישב עליו לאכילה אינו מטמא מוטאת אוכלין. דכקרקע דמי: תניא כוותיה דרב כהנא. דאמר לעיל דבש בכוורתו אינו יוצא מידי מאכל לעולם אע"ג דלא הישב לאכילה: מכר לו בתים לקרץ. להיות שלו העצים: מניח שתי גרופיות. ספחים סמוך לקרקע כדי שיתנים אחר באותו גוזן: הלוקח שאר אילן מחבירו לקרץ מגביה מן הקרקע מפח וקוצץ דבכך יחנים אחר באותו שיור מפח: בתולת השקמה. אם מכר לו לקצוץ ענפיה מיכן ומיכן ולא הסדן עצמו מגביה ג' מפחים וקוצץ כל הענפים קטנים שהן מג' מפחים ולמעלה מן הארץ ולא אותן הענפים שבתוך ג' מפחים מסוך לארץ דקשה לאילן אם קוצצן: ומדן שקשה. אם קוצר לקרץ לפי שהוקה היא וכבר השרישה יפה בארץ

הגהות הב"ח

(ה) רשב"ם ד"ה אף לדיך וכו' ואין לו תגן שלום הבית: (ב) ד"ה מפרסמת שרף שממנו: (ג) ד"ה שמנת מיכא דתמר שרף ומ"ש:

מגביה ג' מפחים וקוצץ הכל הסדן עצמו לפי שאותן ג' מפחים יבול להחליק ג) מן הקשר חמסוך לקרקע וקוצץ הכל: תופר ומשרש. אפי' השרשים וקוצץ משום דלית לה תקנתא: שאין גוזנו מחליף. מאחר קציצתו. וכן בתולת השקמה יקצוץ ג' מפחים ותו לא. כלומר שמג' מפחים ולמעלה קוצץ ולא בתוך ג': ורמינהו כו'. מספני שהיא עבודה. בשביעית: אלא קוצץ למעלה מי' מפחים. דאין בועל כלום לאילן. או נמסס. או יחתוך כל הענפים עד הארץ בסמוך לארץ. למיסרא דאי קוצץ למעלה מי' או נמסס הענפים מעם הארץ הוא דקשי לה לבתולת שקמה. אבל אי מעיד לה באידך גיסא שמגביה ג' מפחים וקוצץ מעלי לה. והיכי אמרת דמגביה ג' מפחים וקוצץ [דמשמש] דבתוך ג' מפחים לא מעלי. מכאן ואילך כלומר מעם הארץ ולמעלה ועד ג' מפחים לא בעלי מה שקוצץ בתוך ג' חלכך כו'. דוודאי קשי לה אם הוא נמסס עם הארץ: פירות דמעלי לה. היינו מג' מפחים ולמעלה: אף צדיק. הם, ישלום אין גוזנו מחליף שלא יהא לו בן שימלא מקומו: אף הצדיק אין עושה פירות. שכר לעולם הבא: לכך נאמר [ארז] דגוזנו מחליף: והיכי אמרת דארז אין גוזנו מחליף: הכא במאי עסקינן דאין גוזנו מחליף בשאר ארזים. אבל ארז גוזנו ודאי מחליף: ברוש. תורניתא. שורבינא לא איתפרש לן: ומקשי' הני ל' הני. ולא י' : בוטני. כדפרתרינן תחת השאלה תחת בוטני. אותו אילן שלעיון

ג) נגמר דין"ל ובכוזכ"ו ממנו כשכח מיכ. מכוס כלי. כ) נגמר דין"ל נקנים וגבפנים מן הפקק ומעלה מן פקפר כו'

כסיתא אבא דאמרי עורמונים עורמונים=ערי, ערמונים=דולבי, אלמגים=כסיתא: **מתני'** א) הקונה שני אילנות בתוך שדה חבירו דרי זה לא קנה קרקע רבי מאיר אומר קנה קרקע, הגדילו, לא ישפה ב)והעלולה: מן הגזע שלו, ומן השרשים של בעל הקרקע, ואם מתו אין לו קרקע, זה שלשה קנה קרקע, הגדילו ישפה, והעלולה מן הגזע ומן השרשין - שלו, ואם מתו יש לו קרקע:

גמ' ג) תנן התם הקונה שני אילנות בתוך של חבירו מביא ואינו קורא, ר"מ אומר מביא וקורא אמר רב יהודה אמר שמואל מחלוקת היה ר"מ אף בלוקח פירות ד)(מן השוק) ממאי מדקתני משנה יתירא: מבדי תנא ליה דיש לו קרקע פשיטא דמביא וקורא אלא ש"מ מחלוקת היה ר"מ אף בלוקח פירות מן השוק ואפילו הכי אמר מביא וקורא ש"מ ה) הלכה כר"מ ואפילו הכי אמרי בי רבי אמי ואיתימא בי רבי אבא מחלוקת בשלשה ואילך אבל בשנים מביא וקורא דברי הכל ו) מאי טעמא דר"מ דכתיב ז)למעוטי חיצה לארץ ואת בחצ אשר נתתה לי? למעוטי אדמת עכו"ם ואת בחצ אשר נתתה לי? דיהבת לי זוזי וזבני בהו את חצ הקונה אילן אחד בתוך של חבירו ח) מביא ואינו קונה לפי שלא קנה קרקע דברי ר"מ תיובתא. א"ל ר"ש בן אליקים לר' אלעזר מאי

ערמונים. מכלן מוכיח רבינו מם דערמונים הין זה שקורין קסטניי"ם דהא כפ' לולב הגזול (סוכה דף נ:) אמר עוף עץ עבות שמעפיו מופין לח עלו ואינה(זה) הוי לומר זה הדם ופריך ואימת זיתים בשינן עבות וליכא ואימת דולבא ואי ערמון שהוא דולבא הייט קסטניי"ם מאי פריך הלא הוי עץ עבות: **ממאי** מדקתני משנה יתירה. ה) וא"ת והא דתנא בסיפא במסכת בכורים (פ"א משנה ח') הקונה שלשה אילנות בתוך של חבירו וקורא ר"מ לומר לפי' שניס שמתי לימלוך ההיא משנה היא כיון דלר"מ בסיפא דקתני ר"מ לומר לפי' שניס מביא וקורא ולקמן נמי ר"מ ח"כ מאי קשיא ליה הכא משנה יתירה דלמא לחלק לידי דתנא דרבנן תנא נמי ר"מ דלרבנן לימלוך לחלק למעוטינן דמביא ואינו קורא דלקמן בשני מאי טעמא דרבנן דתנא לחלק בשני אילנות ועוד תימה לרבנ"ח דלא מחייב ר"מ בלוקח פירות מן השוק בסיפא דקתני ר"מ לומר לפי' שניס מביא וקורא ולקמן נמי ר"מ ח"כ מאי קשיא ליה הכא משנה יתירה דלמא לחלק לידי דתנא דרבנן תנא נמי ר"מ דלרבנן לימלוך לחלק למעוטינן דמביא ואינו קורא דלקמן בשני מאי טעמא דרבנן דתנא לחלק בשני אילנות ועוד תימה לרבנ"ח דלא מחייב ר"מ בלוקח פירות מן השוק בסיפא דקתני ר"מ לומר לפי' שניס מביא וקורא **הדרא** נמי דריס בפרק לקוחות (חולין דף קלו. ושם) לרבי למעוטי חולה לחרן ותימה לחלי לימלוך מיעוטא הא לחמר בסוף פ"ק דקדושין (דף לה:) כל מלוה שהיא תלויה בחרן אינה גובהת חלה בחרן ויש מפרשים משום דכתוריס ליתקשו לכתר בחלב דכתיב (שמות כג) רחשים בכורי אדמתך וגו' לה תבשל גדי בחלב אמו ו) ובמכלתא בהדיא מקיש להו ום"ד שיהו טהגין לה בחולה לחרן כמו בשר בחלב ולרבנ"ח נלחה דלה חביבי בכורים מלוה תלויה בחרן דלה דמי לתרומה ומעשר ואלה להחם גוף הפירות מחוייבין בתרומה דטבל ניכוח ותטורין בחכילה ולכך חכ"ין הן חלוין בחרן בכל בכורים חין החיוב חלוי בפירות חלה בחדם לחין נחכרין בחכילה חע"פ שלה הפרים מהן בכורים ועוד מלה חייב תרומה ומעשר עד שיחמרת בכלי מוכח שהחיוב חלוי בפירות שלה בפירות לפי שלה הגיע עדיין זמן חיובן לבל בכורים ולחי מוכח הגוף ניכוח כמ"ש דילפינן מיניה בקדושין (דף נ.) שאין החיוב חלוי בפירות חלה בחדם ותפי' בשודן בחילן מחייב כדחנן בחכתת בכורים (פ"ג מ"ב) כיצד מפרישין בכורים יורד לחדם לתוך שדהו ורואה חתה שבישלת לחלוקת חכול שביכר קוטרו בגמי ואומר הרי חלו בכורים ותע"ג דחם חין לו [לחיו] חייב לקטת מ"מ מוכח הגוף[ניהו כמו מוכח ניליס דתע"ג דחם חין לו חייב לקטת טלית כשאין לו חציב מוכח הגוף: **למעוטי** אדמת עכו"ם. רשב"ם גרם והא תרי אדמתך כתיבי ולפי שקשה לו לידך אדמתך למה לי מניה הספרים והא כתיבי תרי אדמתך חד למעוטי אדמת עכו"ם וחד למעוטי אדמת גר ונכתוב דחק עלמת דחד אדמתך דרשינן בפ"ק דבכורים הטמא בתוך שלו וכבריך לתוך של רבים הרי זה חינו מביח משום דכתיב אדמתך עד שיהו כל הביחולים מחדמתך וזוקק לוקח פירות מביח וקורא לר"מ ולא מבריך בשל רבים דכיון דקנה מהכירו חביב אדמתך ועוד נית לן למעוטי לוקח מגר כיון דגר עלמו בר הבחה הוא כדחנן (שם פ"ג מ"ד) לוי מביחים ולא קורין הגר מביח וחינו קורא לפי שחינו יכול לומר לשכר נשבע לחבותינו לחת לנו ומכח ההיח חינה מביח רבינו שם לגריס לברך ברכת הזימון לפי שחינו יכול לומר שהאחלת לחבותינו לחת לנו ומכח מפרישין בכורים ויורד לחדם לתוך שדהו ורואה חתה שבישלת לחבותיכם ואם היתה ממו מיכרחל לומר לחלי חבותינו ולר"י נרחה דשפיר מפי לחמר גר לחבותינו ולח קיימה לן כהחיח משנה חלח כר"י דפליג עלה כדחיתח בירושלמי (נכורים פ"ג) דלחמר חני בשם ר"י גר עלמו מביח וקורא מלי טעמח דלחמר קרא (נרחשית יז) כי לך חמן גויס ואחיך לשעבר היה לך לחרס מכלן ואילך לכל גויס ר' יהושע בן לוי לחמר הלכה כר"י עובדא לחתה קומי רבי לבחו ואורי כר"י והא דלחמר בפרק בחרא דמכות (דף יט.) כיון דלוכח גר דבני למימר לחשר כשבע לחבותינו ולח מלי לחמר לחי שפיר כר"י ומכיון חלחה לנו דסיפיה דקרא והא דלחמר ר"י בירושלמי דמביח וקורא דוקא גר מכני קיני חוחן משה דמלי לחמר לחה לנו שנטלו חלק בחרן כדכחיב והיה הטוב ההוח חשר ייטיב וגו' והכחיב לך (במדבר י) שנחטו להן חוקה דיכיחו דלחמר בספרי וכבי נמי חניח בחוספחה דבכורים ר"י לומר כל הגריס מביחים וחינם קורים וכני קיני חוחן משה מביחים וקורים ור"ח לומר ההיח דירושלמי משכשחת היח דליכי מלי לומר גר קורא לחפי' מנני קיני חלמי חובד חלי דהייט יעקב וירד מלרימה וילעו חוחנו ויוליחנו וההיח דחוספחה חוקי חשר לומר דמלי חשר לחבותינו וכן לחה לנו חס"ד מכני קיני ופליג חמחניחין דמס' בכורים דקחני חשר מיכרחל מביח וקורא ולר"י נרחה דחמחניחין נמי חייבי בבני קיני ולח פליג משום דחשר מיכרחל לח מהני ליה למימר לחה לנו דהח חשר עלמה חינה קורחה כדחנן בחמחניחין (נכורים פ"ג מ"ה) החשה והשליח והעבד ושומשום ואחדרונימס חינן קורין דלח שנטו בחרן דממעטא להו בספרי חשים לפי פקודיו (במדבר ו) חע"פ שהיה להן חלק ע"י ירושה כ"ש הוח דלח קרי דלח עדיף מחשו: **הדרא** למעוטי חדמת עכו"ם. תימה לרבנ"ח דחמר לר"ח יש קנין לעכו"ם בחרן ישרחל להפקיע מיד מעשר דחנן(ע"ז דף כ:) חין מפקיריו בחיס לעכו"ם בחרן ישרחל וחין לריך לומר שדות ומפרש בגמ' מחי חין לריך לומר שדות ומפרש בגמ' משום דחמר לחמר חין קנין ושם מפורש ו):

ולמחר

א) [(שיל פח.)]: ב) [כ"מ קיח: דמח רבי יהודה]: ג) ניטרוים פ"ח מ"ו לעיל כו. ניסין דף מח.: ד) [עי' חוספות לעיל כו. ד"ה לח]: ה) [עמ"ש על פבלין נחוח' ב"מ פח. ד"ה חלכה ו] [ועי"ע חוס' חולין קג: ד"ה כח]: ו) [חוח' ד"ה כח חמר וכו' וע"ש]:

הגהות הב"ח

(ל) גמ' ד"ה לף נלוקח פירות מלין ממלי כ"ע ותימה מן הכחוב ממנו וכן נכמוך:

נוסחא

ף) ירושלמי שמ"א - ע"ל ר"ה ד"ה ג' קדמ"ב כ"ו: ד"ה ג' חמר ר"ח ירוש

מחנה

רבינו גרשום

קדושין שמ"א. פרי. ב"ש: בפיחא. בלע"ז: פרי קרייל"י קרולו: פיס' אם הגיבול. הנטוחות שהיו מהחבות הרבה לבאן ולבאן אע"ג שהבאל רע לבית השלחין לא ישפה המוכר לעגמין. כלומר לא יקבוץ. אותן ענטין דמבי למיסר הלוקח כי היכי דאין לו בקרקע שלך כלום שאם יבוש האילן אין [לו] רשות לנטוע אחר בחקומו ה"נ אין לך רשות באילנות כלום לשטות. ואותן בדי אילן העליון מן הגזע היינו שעולין מן האילן עצמו בממוך לארץ דלוקח דהי משום דחאילן שלו: ומן השרשין: שורש ג)ברחוק האילן של בעל הקרקע משום דבקרקע דמי: ואם מחר. האילנות שיבשו אין להם קרקע ליעמ אחרים בחקומן: הגרילו. הענגים הרץ מקרקע שלו ג)ששייר לאילנו ת: ישפה. המוכר מצני שהצל רע לבית השלחין: מביא. בבורים: ואינו קורא. משום דלא קנה קרקע: אפי' בלוקח פירות מן השוק. מביא וקורא: מבדי תנא ליה. ר' מאיר בחתני' דחקונה ב' אילנות יש לו קרקע כיון דאשמועינן דיש לו קרקע מסילא שמעי' למעמי' דמביא וקורא למה לימנא בדוכתא אחריתא דמביא וקורא. אלא לאו ש"מ להכי דלוקח פירות מן השוק דמביא וקורא: והא כתיב אשר תביא מארצך. ולחיכא דלקח מן השוק לא מצי למקרי הכי: ומשני הייט דיהבת לי זוזי וזבני בהו פירי: תיובתא. דרב יהודה אמר שמואל דאמר לעיל

ג) חולי ל"ל שכן כתוב בקרקע של נכל בקרקע. ד) נרחה דל"ל שנייך נלחינות.

נוסחא

מאא ג מיי' שם הלכה ו סוס"ע שם סעיף ה:

◇ לקונה שני אילנות בתוך שדה חבירו ר"ט ל"ו ע"ב מ"ש

מב ד מיי' שם הל' ה סוס"ע שם סעיף ו:

מג ה ו מיי' שם הלכה ה סוס"ע שם ס"ח:

מד ו סוס"ע שם סו:

מה ח מיי' ס"ד מכל' נכורים ס"ד:

מו ם מיי' שם ס"ב הלכה ח:

מז י מיי' שם הל' יג ס"ח פאנות וכ"ש:

ודלמא לאו בכורים נינהו וקא מעייל חולין לעזרה. בכל מקום שים כעין הקרבה כי הכא שים הגשה לו מעטפה למ"ד ו)

וכן בפרק הזהב (חולין דף קנ: ושם ד"ה מי) גבי מזה ושוק דקאמר לי מאבכרתי (לפני ה' כתיב ואי מגואי קא מעייל חולין בעזרה ויש בהן מעטפה אבל דבר שאין עומדין בו להקריבה כלל בהמות אין שייך ליסור הכנסת חולין בעזרה דלא"כ לא יובכו כהן בגדי חול ויכנס בעזרה וגם ישראל לא יכנס בעזרה ועוד דקאמר בהמוקין רבה (מנחות דף כח: ושם ד"ה חולין) יאכלוה שיאכלו עמה חולין ותרומה כדי שתהא נאכלת על הטבח ח): **אלא** מעטר רחמן לרי הוא. ופ"ג דלמאי היכי מתייב ליתנו מספק משום דמאי חייבי ליתנו דלא מתוקן הוא ושקול דומיה לשבועת הפקדון ודמי דהכא אין הכהן מוחזק יותר מזה ולו ישראל ממה נפשך אי נימא דאם בכורים הם יכהן הם ואם לאו בכורים נינהו מ"ל מעטר רחמן הוא והוי לרי ועוד דמאי דלא הוי חזקת ספיקא דהכא אין ברירה לקיים מזה נקיטינן: **דמקדיש** להו.תימה דבפ' התודה (מנחות דף פ: ושם ד"ה וכי) גבי תודה שהתערבה בתמורה דמשני דלמא לאו תודה היא והוי לחם חולין בעזרה ואמאי לא פריך לקדיש ליה על מנת שהם תודה יקדש הלחם לבדק הבית או לגזבר. נפכים וי"ל דגבי תודה כיון שעשה תרבעים חלות מתרבעה מינים מוכחת מילתא שנזה עשה תודה מביאם ולהכי לאפי' הקדיש על מנת שיהו חולין בעזרה כיון שאין דרך לעשות משאר הקדש מה שעשה מזה לכל הכת בכורים כי מקדיש להו לדמי לא מיחזי חולין בעזרה הקדש דרך להבית הקדש בעזרה כדאמר (תמיד פכ. מדות פ"ג מ"ח) גפן על זהב היתה שם שכל מי שמתנדב גרגיר מביא ותולה בה שאין עושה בכורים חלת הגשה אלא המזבח לרבנן ואפי' לרבי"ש דמלריך תעופה אין הוכחה כל כך מתעופה שעשה בכורים מביאין ואפי' בקריאת הפסוקים אין הוכחה כל כך אלא הני בקורת בחורה הוא ואין עושה בגוף הפירות כלום: **תרומה** לכהן ומעטר רחמן לרי דאמר רבי עקיבא. ולא קס"ד דפריש דפליגי בחר דקנסינהו עזרא אלא מדתוריית פליגי כדאמר בים מוקדות (יומא דף פ:) דמפיק טעמא מקראי והוי לר"ע דוקא לרי ולרבי אלעזר אף לכהן אבל בחר קאמר הוי לר"ע אף לכהן ולרבי אלעזר בן עזריה דוקא לכהן וה"מ לקטורי הכא אפילו כר"ע ובחר קאמר מי נמי שיפרים עליה ממקום אחר על מנת שהם חין בכורים יהו פירות הללו מעשר ואם כם בכורים יהא מעשר כל הלו כפשוטו אי בדלומא ומעשר עני שלהם יהיב ללוי עני ואם מעשר עני יעלה ויאכל בירושלים ובחד שנוי צריך לטעוי לניכא דר"מ דמתי טעמא בחולין אחד מביא ואינו קורת לדידיה ליכא למימר כר' אלעזר בן עזריה דהבית פליג עלה בים מותרות(שם.): **בל** הרלוי בגילה כו'.עיקר מלחת בפ' המנחות והגסכים (מנחות דף קנ: ושם) גבי הרי עלי ס"ת כדפירש הקונטרס וי"ט ומתי פריך החם וכי לא בלל מתי הוי והתנן החם לא בלל בשר נהי דבגילה לא מעכבא מ"מ לכתחלה מלוה לבלול ועוד שיעיקו בשני כלים דיכול להבית בין בכלי אחד בין בשני כלים כמו שילקה כיון דבדר שהם דדוקא כי אמר הרי עלי שני עשרונים להבית בכלי אחד תנן התם (דף קנ: ע"ש) דאם הבית בשני כלים פסול ואומר ר"י דהך ס"ת קלי מהך דקתני ריבה מנחה אחד עשרון ומביח בכלי אחד ואם אמר הרי עלי ס"ת כלומר מנחה של ס"ת להשתח לריך להבית בכלי אחד דכיון דאמר מנחה לקרבן גדול קא מכוין: **דעביד** להו כר' יוסי בר תניגא. פי' שלא עשה לקיחה והבאה כאחד וא"ת ומי דחקו לומר דעביד כר' יוסי בר תניגא לימא דעביד כמאני' שקנרם לגמרי ביד שליח כדתנן במסכת בכורים (פ"ג מ"ה) דשליח מביא ואינו קורא משמע דר"מ מביא ואינו קורא משמע שמביא הוא בעלמו ולא שמקנרם ביד שליח: **בצרן** ושגרן ביד שליח בדרך

לומר "מעשר רחמן לי ה"ה"ע בצרן ושלחן ע"י שליח דפשוט להו מקרייה והא ליכא למיפרך דמהבאה נמי יפטר שהרי בקרקע שהבאו בדרך

מאי טעמא דר"מ בפ"ק דחולין: כיון דאיכא קורת מקום דכתיב "מעשר תבין מתרלך" למה מביא הא מהבאה נמי ממעטא ליה קרא: **מסורת הש"ס**

נפו. ולא מצי למימר דמשום דאיכא קורת מקום לא מיחזי כחולין בעזרה דהא אמרינן (חולין קלג.) בהמה שנמלכה בעזרה אסורה ואפילו לרבי יוסי הגלילי דאמר (שם) אין מחשבה אלא למעשה ה"מ לענין שחיטה אבל לענין הבאה בעזרה אסור ואפילו לרבי יוסי הגלילי. ועוד דאי משום דאיכא קורת מקום לא מיחזי כחולין בעזרה אפילו בלא קורת מקום נמי לא מיחזי כחולין בעזרה דהא אמרינן (שם) בהמה שנמלכה בעזרה אסורה

מכדי פסוקי ניגמי ליקרי. ותמתי עביד להו כדר' יוסי כמו שמביא מספק"ך יהא קורא מספק כתיב בקורא בתורה: מקום דמיחזי כשיקרא. שהרי בשביל הבחת ביכורים קא קרי ועמך עלו בקרקע שלו נרצו וקח מסקך וכתיב דוכר בקריאת לא יכון לגגד עיני (תהלים קא) לכל בקורא בתורה לא מיחזי כשיקרא: דלמא מתי לאפקועינהו כו'. מאן דמזי דקרי עלייהו בביכורים ודחים כשיהיו לו ביכורים כתלו לא יפרים מהן תרומה דקסבר ביכורים ודחין הן לי ממי הלי נבכיל גופיה הלכך עבוד בהו היכרא שלא לקרות: כל שרואה פני חמה. היינו כל החיון חוץ מן הקרקע: ושמיעו רואה פני חמה. היינו מחמת לקרקע: ניחום וימנין דמסקא בי'. כיון דאמרת מן הגזע היינו כל שרואה פני החמה ונפיעל שמוך לקרקע הרי הוא של בעל החיון ות"ב היכי תקון דבנן מילתא דאתי בה מוכר לידי פסידא והא זימנין שים לו חיון אחד בתוך שדה של חבירו ואמור דבנן להויא מן הגזע שלו ומסקא אדעתא שיכלו מן הגזע מקצתו בקרקע וירלו כשלשה חילוקי וכגון שהיה רוחב בין הגזע לחיון כשיעור המפורש לפניט ויטעון לוקח שים לו בקרקע ויפסיד המוכר דהוי כשלשה חילוקי ובקה קרקע ואתה להו לבנין למימר היולא מן הגזע יחתוך בעל החיון פן יפסיד הגזע: אמר רב נחמן יקוץ. מתניתין דקתני "היולא מן הגזע=שלו" לא שיניתו כך הוא שלו מכח לקנין ולאחרות: נקטינן. מדבותיו דקל חין לו גזע לקמיה מפרש: חין לו. "היולא מן הגזע לבעל הדקל" דכיון דלאחפור ולשרש קאי כשייבש החיון אתה לו קה קרקע: אמר רב יוסף כיצד. בעל הדקל מן העתיד ליתת מן הגזע לסכור הוא שמא ייבש הדקל מהרה ולא יוליא גזע דלמא אמר לא שיניתי כך הוא הרי

שהתנה עמו לקנות כדי שיחליף ל"ש ולפי זה אם מכר לו תמ הקרקע ליטע תחר במקומו ובדומק יש לומר דלישנא דחיירי בזמן שמים ולא סיפא ואין להקשות הכא משמע דאחר חילוקת מתקיימי טפי מן הדקלים ובפ' החליה (כתובות דף עט. ושם ד"ה דקלי) אמר לעיל ובפ' בתי חיוני ודיקלי דיקלי דהתם לגבי משום דדיקלי מתקיימי טפי חלת משום דחמיבי טפי מחילוקי ולעיל"ג דתלמי מתקיימי כ"כ ולעיל"ג דקאמר התם דיקלי וגופני דיקלי ולעיל"ג דגופני חמיבי מדיקלי כדלמחרי, בהמוכל (ב"ק דף נב: ושם ד"ה ממכר) דשמואל חייבי ליה לרבי מתרי ולכל טעם בהו טעמא דאמרת אמר קא מכחשי גופני כולי האי לגבי דיקלי חייבי לי מקומייהו דדיקלי לא קו גופני וגופני קו דיקלי מכל מקום טוב הוא לקנות דיקלי מגופני דגופני לים בהו טרחא ולריך להוליא עליו הולאות הרבה לבל דקלים יהן בהן מוכר וכו' לא מיירי בהכיא מהני:

מדברי רבינו נלמד שלשה דינין להן דרך הא' מהם יש להן דרך פי' משמע מתוך דברי ר' תלמידי דיוסר יש להן דרך מאורה וסלו ומדתמן בשנים הגדילו לא יפסה תלמיד יש לו תורה וסלו כיון דחפילו מפסה חיט ומדיש לו תורה וסלו בשנים כל שכן דרך:

וזורע תם הגיר · ואיט מרמיך הזרעים מן הסוגה תלת כדי עבודת הכרם שמתי שורות שמצרן לגד אחד חציי כרם ת"ש שמן הטיקר אט מודדין ט"ז אמה ויש בין שני הסורות ט"ז אמה והוו מפוזרין והי גפן יחידי דאין לריך להרחיק תלת שלשה טפחים מכל מקום ביניהן תמת ענפי הגפנים לסור לזרוע מדרכן וחציי כרם:

גמ' תנן התם יש לו תורה וסלו יש לו דרך ת"ר כותיה דרתנן יהנוטע את כרמו שש עשרה אמה על שש עשרה אמה מותר להביא זרע לשם אמר רבי יהודה משמיה דשמואל שנטע את כרמו שש עשרה על שש עשרה אמה והיה הופך שתי שורות לצד אחד וזורע את הניר לשנה אחרת היה בוקר את השור למקום הזרע וזרע את הבור ובא מעשה לפני חכמים והתירו ה"ג אנא לא ידענא אלא עובדא הוה בדוקא

לבית השלחין וגם לח יוכל לחרוש בקבר בשביל גובה המרדע, דנהי נמי לחים ליה עין יפה גבי חילון במכר חילוקת ושייר לו קרקע לכרי עקיבא על מנת ליטע (ו) [מתניתין דלמחר בחזקת הבתים (שיר דף ה:) מיהו היזק גדול כל כך כגון שמחבר לגמרי קרקע שלו לית ליה עין יפה · **דמי לח מודי ר' עקיבא** · כתך מחמת דתנן בלח יחפור חילון הטמה לחוך שדה חבירו ולעולם לח יפחה מי שיש לו בור ושיח ומערה בקרקעו של חבירו ולח יכנים לתוכן דמי שהרי החילוקת הלו חילון נפוחין בקרקעו של חילון נפוחין בקרקע חבירו ולקיימה בכלאים כדמוכח לקמיה: **ועד ח' אמות** · ולח עד ט"ו · ולח כ"ו · **ועד ט"ו** · ולח כ"ו · **לח תפלוג עליה דרב נחמן** זו דמוחיב מזו ט"ו לחמה לעיתוי לח מלטרפי למיהוי כרם שהורה בפ"ע חינה כרם חל"ש בחים ואחת יוכלה זכה כדתנן במס' כלחים: **מוקר נסיפי ורע נמס** · כיון שהורה דלח היה כרם לגבי בפחות מט"ו הוי כרם ולחור להניח זרע נמס ומיהו חנן החילוקת קיימת לן בכרי יהיה בכלאים עד שיזרע חטה ושעורה וחחלן בחפולות יד בחיטים חולין (דף קלו:): **מ"ד יסודי** · סיימתה לח"ק: **בגלמון** · סס מקום: **שנטע לח כרמו ט"ו חמה על ט"ו וספך שנר שני שורות נגד חחר** · שנר הייט הטנפים הטניט הספן נגד חחר כגון שחורך שתי הסורות מן המזרח למערב וסדורות זו כנגד זו מנפון לדרום והפך זמורה של סורה לדרום ושל סורה נגד נפון לדרום שתי סורות הלו מלח ושתוחה להן ריקן וכן כל הכרם: **וזרע לח הניר** · החריסה ריקנית דהוי ט"ו ריקנות לכל לח לית ליה מהפך נמלח שבל סורה תופסין חמורותיה מחויר הט"ו ולחור להניח זרע נמס · **וזרע לח המקור** · זרע לח הכור · שהיה כור לחקרך מחריסה וזריעה · ומחירותו · משום דהיפך לבלי חם לח היפך דבלי ליה חויר ט"ו חמות לחסור דהוי כלים כדבר נחמן: **מנא לח ידענא** · כלומר לח סבירא לי כי היחי מסנה חלח שנדנת הוה כי: **וכי** · **שמעון סבירא ליה כדלקמן**: בדורא

במלוח לורב; המלקט ופלו בילו לנקט פירות הטפות החילוקת) כמו ולרוה כל עוברי דרך (חגיגה ס) לריסי מורי (שיר ה) ונקמן מפרש כמה יהא בזיכון ויעטרפו: **כמלוח לורה ופלו** · **לחוקה לקן** קלי (ה) **חובה** · **ובובל** בעגבים **ובובל** בתכוחה **ובובל** שייך למימר בחחיים **ובובל** בתמרים **מוסקי** בזיחים **ומלקט** כשחר חילוקת: **מחקיף לה רבי חלעזר** · לר' יוחנן דיסיב ליה דרך חולה להן כמלוח לוחה ופלו לכי לחלך סביבות הילנות לנקט דרך פריחתן - הסמת דרך חין לו ליכנס דרך שדהו של בעל שדה ליל בעל שדה לחילוקת חלת יפרת בחויר לו יקח לו דרך מבעל הקרקע כרבנן דמתוכר לח הבית (נעיל דף סד:) דלמרי נבי מוכר בור ודות, בעין רמה מוכר ונריך (ל) ליקח לו דרך לבורו ולדותו והוח הדין הכח נבי שלמה חילוקת דלמרי לבור ודות משום דלרגא* חמריה היח שלין הילוקת נטוחין בקרקע של בעל השדה שכרי יש להן קרקע ותיכיי שדה חילון' בפני עלמו דומיח דבור · ודות שהוח קרקע בפני עלמו ולח לישמעד שדהו לחילוקת לל נוקח דיממת גם לכל נרכיהן לישמעד חפי' נתח לו דרך כדלקמן נבי שני חילוקת: **כמלוח לורה ופלו** · **לשלין** נריך לו כל ך כמו דרך[ים לו בחמיה הרי לשמר נטלות בחילון ולנקוט שני מקלטין נקט: **מדברי רבינו** · ר' חלעזר שפירש טעמו משום דלרגא חמריה* היח: **מה עניש יש לו** · דרך להח לין לו לנקוט · **לחיל** · לוקח לחרעה דידך קיימי ויטעבדת לי קרקע שלך לנורך חילוקת כלהד שמחילו מקום לחביכו בביחו להניח חפלין כן גם זה(ה) שמחילו לו: **לחמר שמואל** · בהמוכר לח הבית: **מ"ל** · נשום כרבי עקיבא סבירא ליה ומיהו מהני לפרים עלה רבי יוחנן כמלוח לורה ופלו-רבנן היח ולכלך קפריך ליה · **דלח מכחני בחרעה** · לח הבור ולח הדרך שלחו נחתנן לו הלכך בעין יפה זבין ויהיב לה דרך · **נבי חילן מי חמר** · בחמיה מי חים ליה עין יפה נבי חילון כל כך לגבי בעל השדה דלח יכול לחרוש בקבר בשביל גובה המרדע, דנהי נמי לחים ליה עין יפה גבי חילון במכר חילוקת ושייר לו קרקע לכרי עקיבא על מנת ליטע (ו) [מתניתין דלמחר בחזקת הבתים (שיר דף ה:) מיהו היזק גדול כל כך כגון שמחבר לגמרי קרקע שלו לית ליה עין יפה · **דמי לח מודי ר' עקיבא** · כתך מחמת דתנן בלח יחפור חילון הטמה לחוך שדה חבירו ולעולם לח יפחה מי שיש לו בור ושיח ומערה בקרקעו של חבירו ולח יכנים לתוכן דמי שהרי החילוקת הלו חילון נפוחין בקרקעו של חילון נפוחין בקרקע חבירו ולקיימה בכלאים כדמוכח לקמיה: **ועד ח' אמות** · ולח עד ט"ו · ולח כ"ו · **ועד ט"ו** · ולח כ"ו · **לח תפלוג עליה דרב נחמן** זו דמוחיב מזו ט"ו לחמה לעיתוי לח מלטרפי למיהוי כרם שהורה בפ"ע חינה כרם חל"ש בחים ואחת יוכלה זכה כדתנן במס' כלחים: **מוקר נסיפי ורע נמס** · כיון שהורה דלח היה כרם לגבי בפחות מט"ו הוי כרם ולחור להניח זרע נמס ומיהו חנן החילוקת קיימת לן בכרי יהיה בכלאים עד שיזרע חטה ושעורה וחחלן בחפולות יד בחיטים חולין (דף קלו:): **מ"ד יסודי** · סיימתה לח"ק: **בגלמון** · סס מקום: **שנטע לח כרמו ט"ו חמה על ט"ו וספך שנר שני שורות נגד חחר** · שנר הייט הטנפים הטניט הספן נגד חחר כגון שחורך שתי הסורות מן המזרח למערב וסדורות זו כנגד זו מנפון לדרום והפך זמורה של סורה לדרום ושל סורה נגד נפון לדרום שתי סורות הלו מלח ושתוחה להן ריקן וכן כל הכרם: **וזרע לח הניר** · החריסה ריקנית דהוי ט"ו ריקנות לכל לח לית ליה מהפך נמלח שבל סורה תופסין חמורותיה מחויר הט"ו ולחור להניח זרע נמס · **וזרע לח המקור** · זרע לח הכור · שהיה כור לחקרך מחריסה וזריעה · ומחירותו · משום דהיפך לבלי חם לח היפך דבלי ליה חויר ט"ו חמות לחסור דהוי כלים כדבר נחמן: **מנא לח ידענא** · כלומר לח סבירא לי כי היחי מסנה חלח שנדנת הוה כי: **וכי** · **שמעון סבירא ליה כדלקמן**: בדורא

רבינו גרשום

כדי שיכול להלך האורה סביב . [החיינו] הלוקח פירות עם שלו של לוקח: ושורך השתא דרך אין לו. לפעמא דרבנן דבאמר בחזקת הבתים סבור רבינו נלמד שלשה דינין מהקיימי דקאמר התם דיקלי וגופני דיקלי ולעיל"ג דגופני חמיבי מדיקלי כדלמחרי, בהמוכל (ב"ק דף נב: ושם ד"ה ממכר) דשמואל חייבי ליה לרבי מתרי ולכל טעם בהו טעמא דאמרת אמר קא מכחשי גופני כולי האי לגבי דיקלי חייבי לי מקומייהו דדיקלי לא קו גופני וגופני קו דיקלי מכל מקום טוב הוא לקנות דיקלי מגופני דגופני לים בהו טרחא ולריך להוליא עליו הולאות הרבה לבל דקלים יהן בהן מוכר וכו' לא מיירי בהכיא מהני: מדברי רבינו נלמד שלשה דינין להן דרך הא' מהם יש להן דרך פי' משמע מתוך דברי ר' תלמידי דיוסר יש להן דרך מאורה וסלו ומדתמן בשנים הגדילו לא יפסה תלמיד יש לו תורה וסלו כיון דחפילו מפסה חיט ומדיש לו תורה וסלו בשנים כל שכן דרך: וזורע תם הגיר · ואיט מרמיך הזרעים מן הסוגה תלת כדי עבודת הכרם שמתי שורות שמצרן לגד אחד חציי כרם ת"ש שמן הטיקר אט מודדין ט"ז אמה ויש בין שני הסורות ט"ז אמה והוו מפוזרין והי גפן יחידי דאין לריך להרחיק תלת שלשה טפחים מכל מקום ביניהן תמת ענפי הגפנים לסור לזרוע מדרכן וחציי כרם: גמ' תנן התם יש לו תורה וסלו יש לו דרך ת"ר כותיה דרתנן יהנוטע את כרמו שש עשרה אמה על שש עשרה אמה מותר להביא זרע לשם אמר רבי יהודה משמיה דשמואל שנטע את כרמו שש עשרה על שש עשרה אמה והיה הופך שתי שורות לצד אחד וזורע את הניר לשנה אחרת היה בוקר את השור למקום הזרע וזרע את הבור ובא מעשה לפני חכמים והתירו ה"ג אנא לא ידענא אלא עובדא הוה בדוקא

רבינו גרשום

אבל אם נטרעין הן סר' ועד ח' אמות ולא ח' בכלל שיש בין אילן לאילן ד' אמות חשוב שדה אילן וסכר את הקרקע ואם סטרוהו הן יותר מבני שיעור זה לא חשיב שדה אילן אלא שדה לבן הוא ולא סכר הקרקע משום דסטרוהו הן ורמי כמאן דסכר אילן אחד או ב' אילנות דלא סכר קרקע הוא חשבון סד' ועד ח' לא אתי שוה להחזיק השבון מפע עשרה לבית סאה[ה] ואוקי רבי דהחזיה לא איירי אלא לענין[ה]חזיק או לענין מקריש . ורבנו אסר רב נחמן[ואסר שמואל] סד' אמות אם נטרעין הן בתוך שמונה לא חשוב שדה אילן אלא יער ולא סכר קרקע אבל אם נטרעין הן סד' ועד ח"ו חשוב שדה ולא ח"ו בכלל . ואם נטרעין הן יותר מבני שיעור הזה אין לו קרקע לזוקת דמפסחרין ניתוב: של ח"ו אמות דבין שורה לשורה איבא ח"ו אמה לאו שפיה כרם אותר החלק ומותר להביא זרע לשם ולא חשיב כלאים[הואיל דאיבא חרחקה בולי האי . אבל בציר מהאי שיעור חשוב כרם ואסור להביא זרע לשם : מעשה בצלמון על ח"ו אמה.שבין שורה לשורה של נפן הניח ח"ו אמות והיו לו שורות הרבה של נפנים והיה תניל לחחזיר השער של ב' שורות שבחוכן הנטעים ומחזירן לצד אחר ומחברן יחד הנפנים של נפנים הללו והנפנים של נפנים הללו : והיה זורע את הניר . כלומר אותר חלק אותן ח"ו אמה שמצד השני לנפנים היה זורע ולא היה בהן שום איסור כלאים,כלומר שלא היו שתבבין ענפי הנפנים בענפי הזרעים ולשנה אחרת היה הופך את השער למקום שהיה זורע אשתקד זורע את הבור אותן ח"ו אמה שהיה השער הפוך של בניהן אשתקד לפי שכך מנהג בני אדם שבמקום שזורעין בו שנה אחת לשנה שניה מברין שלא לזורעה כדי שתוציא תבואתה יותר וכך היה נוהג זה : ובא מעשה לפני חכמים והתירוה . אלמא לא חשיב כרם אותן הבינים מהרחקת ח"ו אמות ולית בה משום כלאים אבל השוב שדה : אשר ילד . אברי לרב יוסף : אנא לא ידענא אלא שמעשה היה ו) וכן כתב ג"כ בכלבו"ם ז"ל (נעיל ד"שב. ד"ה ממקף ט"ם ומיהו נקמן דף פג בכלבו"ם ד"ה כמה כתב להיפך. ומי' טיטב (נעיל נ: ד"ה ומי' מחקף שמעתין של בכלבו"ם בוכ ס"ם טיטב

הגהות הב"ח

(ה) גם' מחקף לה כ' חלעזר בשמח דרך חין לו לחרעה לחביחי סיח כל"ל ומיהו נקמן דף פג בכלבו"ם ד"ה כמה כתב להיפך. ומי' טיטב (נעיל נ: ד"ה ומי' מחקף שמעתין של בכלבו"ם בוכ ס"ם טיטב

א) [נעיל סה.]: ב) [שם נ. ד"ה ד"ה]: ג) [שם דף סח.]: ד) שם כה: : ה) [נקמן לה: : ו) נ"ל שם : ז) [בלחים ס"ד ס"ע]:

מסורת הש"ס

א) לעיל כו. [ודף יח.]: ב) כלאים פ"ד מ"ט ג) [שבת כח. וב"ק] ד) לעיל לז: לקמן קכ: עירובין ג: כלאים פ"ט מ"ב: ה) כלאים פ"ו מ"ה: ו) שם מ"ב: ז) ג"ל סנהדרין ח) ג"ל היתר: ט) [וע" תוס' לעיל כו. ד"ה אבל נכנס]:

בדורא דרעותא. בעיר של רועים שמכר אחד לחבירו שלמה חילוקת ולא היה ח' תמות ביניהן ואמר ליה רב יהודה לעקוק הקרקע ואע"ג דאין ביניהן אלא כמלא בקר וכליו: דיון דשמעת' דתנן בלא יחפור לו יקוע אדם לתוך שדהו כדי שלא יפלו בקלקה שדהו שמוך למזרה מחבירו כדי שלא תלך מחריבתו למרום חילן זה דרך שדה מחבירו: ובערב יוסף מי נלך. כתמיה ואמאי אמר ליה תבייש לן תפלוג עליה דרב נחמן דתנן: ס"ג לא ממכח בלאים רבי מאיר ורבי שמעון מומרים לפי פנועע כרמו על ח' תמות מותר. וסיפא דקתני דרבי יהודה היא: אפי' מכי מעמא דלמלון רב והלכך אמר ליה תבי לן תפלוג עליה דרב נחמן דמעמא משום מעמא מסייעי והיא מעמא עיקר טפי מהך ד"ס, דמכיון דתעודת - ומפרש גמרא מעמא דרב יוסף. דלמר מד' ועד ח' וסבירא ליה כר"ס שמעינן דחיירי ר"ס מחרוייהו לפי פנועע כרב יוסף: מפורזין. ח' תמות דהיינו לכל ה' (היוחר): רצופין. ד' תמות לכל ה (הפחות): אילן כרם. לעת יער ומותר בכלאים: רואין את הממעטיים כו'. לכל העומד ליעקר כעיקור דמי ומומרת היא גבי כלאים: לעת לרב נחמן. דסבירא ליה ט"ז כרבנן בשלמת מפורזין ט"ז שמעינן ליה ממעמא דלמלון: ומאני סברת פום דם, הוו רצופין/מלר"ם הוי שיעורה דלקופין פלגת המפורזין לרבנן מי פלגת דט"ו הוי לקופין: אמר רבה מלכתא מר' תמות. כעובדת דרעותא: ועד ט"ו תמות. כעובדת דלמלון וכולה כרבנן קפסיק דסבירא (נ) במאי דפליגי פליגי ובמאי דלא פליגי לא פליגי פליגי נמ' תמות מפורזין דר"ס ומחרי ט"ז לא כרבי קרקופין ד' תמות מודו לרבנן מי פלגת: כמה יהו מקורזין כו'. מלהה בעיני דהוה הדין למקדים חילוקת דאיכא מי שיעורא והך בריימא דקתני נבי הקדם ממטע מערה לבים מהה בשילהי המוכר חת הבים (לעיל דף עב:) פליגא אהך בריימא דלא קנא מוכר ממקדים ולאיה לדבר מוסכמת דכבא בתרא (פ"ל) דלקתי כתרוייהו ממטע י' לבים סלה: שם מערה תמות. לעומר עד ט"ו תמות ולא ט"ז בכלל: ותם מילונות. קטנים: לפיכך יבש מילון או נקנץ אין לו קרקע. ליטע אחר במקומו: ממקום קלנ. מנוכה נגע האילן הוא מודד הט"ו תמות והל' תמות: או ממקום רוחב. ממוך לקרקע הוא עב ותיל לפסבי"מקום קלה"כל הנגע עד הענפים"מקום רחב"מקום הסופות הענפים ממרחיבין לילך ולילך ולא נהירא: מ"ם. דמן הצינעי הוא מודד: ברכובה שבגמ. נפן כאור מרכיבין בנפן יקן: בשטוח מודד. ד' תמות בינתיים כדי שיהו שתים כנגד שתים ותחת יונקה זכר: עיקר שני. פקק השני כדתניא" בקנים ובגפנים מן הפקק ולמעלה לבל לא מן העיקר הרחמן שרחב יותר ולא מן השלישי שקלר הרבה ולא מן הבינוני והנה הדין לילונות: נ' בני מילון. לילן לאמר מכר לו שים לו שלש בדים מרותקין זה מזה ד' תמות והעלה הקרקע שירמון ונרחין בשעת מכירה כשלשה מילונות מי חזלינן בתר גוף הילן למיניה קא רבו ולין לו קרקע שר לשלמת כיון דשברבן כל אחד בקרקע קנה קרקע ולא"נ דמיחבני מתמה לקרקע/ולית לסוקמי לה בי' מילונות ומכר לו בד בכל אחד ולא נהירא דכיון דשייר לעלמו רוב (ד)(כ)בדי לילן ולילן שייר גם הקרקע לעלמו: שמבריך. כשהובכו בקרקע נעשו ו' והוי כרם דבכל ו' לילה שתים כנגד שתים ותחת יונקה זכ והלכך נקנו נ' לילה יכול למנות ה' נפנים בפחות מני' דשתי נפנים מובכות לא הוו אלא ד': ועיקריהן נרלין. כלומר שהבריהו: מד' תמות ועד ח'. כרבי מחיר ט"ם לעיל: מלעריפן. ולא"נ דכל שתי נפנים יעקי משורש אחד והוה הדין לשלש בני קנקנים קרקע: ואחד על השלש. מי הוה הפלגה ולא מלמרף דלא דמי לשדה לילון ולא קנה קרקע לו דלמא קנה: ואם"ל דקנה שלש בני ולילן כנס קרקע עם הילן: כגון שים לו שני מילונות בקלה שלמה ויש לו עדיין מילן אחד שקנה בשדה חבירו דהמוכר למילונות הללו ויש לו קרקע עם הילן: כעי

זיל הב ליה כמלא בקר וכליו. פ"ה מי חיכא כמלא בקר וכליו בין לילן לילון זיל הב ליה מרעתא ולפירושו לא מייתי רב יוסף לחיי אלקמי חבני ויש לוייסב דמייתי סיועתא לרישא מילתיה דרב יוסף דמר' תמות לא הוו רצופין ואם כן רישא מילתיה דרב נחמן מסבמתא היא ומדרישא ליתא סיפא נמי ליתא ועוד דעובדא דרבי יהודה כרבי שמעון דתניא ור"ם אית מר' ועד ח' דלא מסתבר ליה לתוקמה דתניא כרבנן ורבנן סברי מר' ועד ט"ו כדלמר בסמוך דסבר ליה מדלרבי שמעון פלגת לרבנן נמי פלגת ויש מפרשים מי חיכא לכל לילון כמלא בקר וכליו דהייט ח' תמות מן לן קרקע לבד בטפי הוו מפורזים וכ"ש יוסף שמיע ליה בהדיא מרב יהודה דלמעוטי יותר מח' תמות אפי' הכי בשלמא לרב יוסף אליבא דר"ש שמעינן ליה רצופין דתנן הנטוע על פחות מד"א אינו כרם דברי ר"ש וחכ"א כרם ורואין את האמצעיים כאילו אינן אלא לרב נחמן אליבא דרבנן מפורזין שמעינן ליה, רצופין מי שמעינן ליה? סברא הוא מדלר"ש לרבנן נמי פלגא. אמר רבא הלכתא מארבע אמות ועד שש עשרה חניא כוותיה דרבא כמה יהו מקורזין? ארבע אמות וכמה יהו מרוחקין שש עשרה הרי זה קנה קרקע ואת האילנות שביניהן לפיכך יבש האילן או נקציץ יש לו קרקע, פחות מבאן או יתר על כאן, או שלקחן בזה אחר זה הרי זה לא קנה לא את הקרקע ולא את האילנות-שביניהן לפיכך יבש האילן או נקציץ אין לו קרקע

בעי רבי ירמיה כשהוא מודד ממקום קצר הוא מודד או ממקום רחב הוא מודד? א"ל רב גביהה מבי כתיל לרב אשי ת"ש שמע דתנן ה' דרכונה שבגפן אינו מודד אלא למעיקר השני ברבי ירמיה מכר לו שלשה בדי אילן מהו? אמר ליה רב גביהה מבי כתיל לרב אשי ת"ש דתנן המבריך ג' גפנים ועקריהן נראין ר"א ברבי צדוק אומר אם יש ביניהן מד' אמות ועד המצטרפין בעי רב פפא מכר לו שנים בתוך שדהו ואחד על המצר מהו, שנים בתוך שלו ואחד בתוך של חבירו, מאי? תיקו.

בעי

הרכובה שבגפן כו'. לפ"ה דמפרש לעיל הרכובה קסה מהו דכמשמע כלאים גרם הרכובה ועוד לא לחייבי הוה מכירה בהרכובה כלל ועוד דמר' מינה נפקא מינה בהך הרכבה לענין כלאים וגרסה לתרכובה היינו הרכבה כלאים הכתוב על ברכיו כן כורעין הגפן בתרן כשהוא זקן הרבה ומכסין לוחו בקרקע בתחלת כדי שתשתרש ומקתמר לחין מודדין לענין כלאים תלת מעיקר השני ומדנקט לשון עיקר מוכח שמודדין ממקום רוחב:

רשות

ואתחו ילמה זכ: עיקר שני. פקק השני כדתניא" בקנים ובגפנים מן הפקק ולמעלה לבל לא מן העיקר הרחמן שרחב יותר ולא מן השלישי שקלר הרבה ולא מן הבינוני והנה הדין לילונות: נ' בני מילון. לילן לאמר מכר לו שים לו שלש בדים מרותקין זה מזה ד' תמות והעלה הקרקע שירמון ונרחין בשעת מכירה כשלשה מילונות מי חזלינן בתר גוף הילן למיניה קא רבו ולין לו קרקע שר לשלמת כיון דשברבן כל אחד בקרקע קנה קרקע ולא"נ דמיחבני מתמה לקרקע/ולית לסוקמי לה בי' מילונות ומכר לו בד בכל אחד ולא נהירא דכיון דשייר לעלמו רוב (ד)(כ)בדי לילן ולילן שייר גם הקרקע לעלמו: שמבריך. כשהובכו בקרקע נעשו ו' והוי כרם דבכל ו' לילה שתים כנגד שתים ותחת יונקה זכ והלכך נקנו נ' לילה יכול למנות ה' נפנים בפחות מני' דשתי נפנים מובכות לא הוו אלא ד': ועיקריהן נרלין. כלומר שהבריהו: מד' תמות ועד ח'. כרבי מחיר ט"ם לעיל: מלעריפן. ולא"נ דכל שתי נפנים יעקי משורש אחד והוה הדין לשלש בני קנקנים קרקע: ואחד על השלש. מי הוה הפלגה ולא מלמרף דלא דמי לשדה לילון ולא קנה קרקע לו דלמא קנה: ואם"ל דקנה שלש בני ולילן כנס קרקע עם הילן: כגון שים לו שני מילונות בקלה שלמה ויש לו עדיין מילן אחד שקנה בשדה חבירו דהמוכר למילונות הללו ויש לו קרקע עם הילן: כעי

הגהות הב"ח

(ה) גמ' נקר וכליו כמה טוי כיון: (ו) שם מי לן הנן והתנן ר"מ ור"ס לומרים לפי פנועע וכו' על שמונה לממן מותר: (ז) רשב"ם ד"ה ועד טי"ו וכו' דסבירא ליה כמתי: (ד) ד"ה ג' נדי וכו': דוב נדי כל לילן: (ה) תוס' ד"ה זיל וכו' מצדה מכרו יש מילון בין בנבל וכו' לילן מילון בניניהן הדש:

מהנה

" לפיכך"

גיליון מהרש"א

סדנה על ראשות מיין מרית ד"ג: ובכיתי בקרקע סמיכותא

רבינו גרשום

ברורא. בשרת אילן שהיה נטוע סר' אמות ועד ח' ולא ח' בכלל ומכר האילנות לאחר ואתא לקמיה דרב יהודה ואמר ליה זיל הב ליה בין אילן לאילן כמלא בקר וכליו דהיינו ד' אמות כדי שיעורה שבגלל דתכי חשוב שרה אילן אבל פחי לא חשוב שרה: הנוטע את כרמו [ח' אמות] על ח' אמות. שמניח ח' אמות ביר בין שרה לשורה: מותר. דלא חשיב כרם אוהה הרחקה ומיתר להביא ורע לשם: אפי' הכי מעשה רב. ממעשה שהיה בצלמון מפי עיקר לפלקה: בשלמא רב יוסף. דאמר סר' עד ח' אמות ולא ח' אמות בכלל חשוב כרם אליבא דר' שמעון כרבי"ה בפשוטה ור"ש ור"ם אוסרים הנוטע את כרמו על ח' וכו': שמעינן ליה. דלא חשיב כרם שמעינן ליה רצופין. מפזרין הא דאמרן. לעיל: הנוטע את כרמו על ח' אמות דספורזין נינהו לא חשוב כרם ולהיכא דנפורזין רצופין נמי שמעינן ליה דלא חשיב כרם ומותר לזרוע הבינים דהני הנוטע וכו': אליבא דרבנן מפורזין שמעינן להו. דלהיכא דנפורזין ספורזין ס"ס לא חשוב כרם כהנוטע משעה דצלמון שהיה ואמרו חכמים מותר להביא ורע לשם. אלא דהיכא דנפורזין רצופין/בתוך ח' אמות שמעי' להו. דלא חשיב כרם. ומשני סברא הוא סדלר"ש שלא לא דהיינו ד' אמר' הויין רצופין ולא חשיב כרם דליח ליה דין כרם ומותר לזרוע הבינים. לרבנן נמי פלגא ס"ס ח' אמות אם נפורזין בתוך ח' אמות הויין רצופין ולא חשיב כרם: אמר רבה הלכתא סר' אמות. דהיינו אחות מן השיעורין הללו: עד ס"ו אמות. דהיינו שיעור נחיל מהני שיעורין. אם נפורזין הכי הוי כרם אבל פחות סר' אמר' הויין (ספורזין) [רצופין] ולא חשיב כרם ולא קנה קרקע פחות מיכן סר' אמות ויותר ס"ס ורואה

הרין נמי לשרה אילן: בעי ר' ירמיה. כשהלוקח מודד סר' אמות ועד ס"ו אמות ס"מ מודד היינו מסוך לענפים היכא דמתחיל להקלש ולהתקצר ויש לו לזוקף פחות מן הקרקע. או דלמא מסקים רחב מודד היינו מסוך לעיקרען מקום שהאילן עד יותר ויש לו יותר מקרקע: הרכובה שבגפן. כגון שמרכיבין גפן בחור בגפן זקן. שכשמוקין הגפן מקצצו בעל הבית מסוך לקרקע ומושה למעלה במקום תחך חור בגפן ומרכיב לשם גפן אחרת ועכשיו כשהוא מודד הכרם שתים כגנד שהים ואחד יוצא ובא הגפוע על ארבע אמות אלא מעיקר השני הבחות דהיינו מסקים קצר. וחשבון לך מהא: בעי ר' ירמיה מכר לו ג' בדי אילן. בג' אילנות מהו שיצטרפו ויש לו קרקע. מי אמרי' הואיל רב' אילנות ניתנו מצטרפין וקנה הקרקע או דלמא תואיל ולא מעיקר השני הבחות דהיינו מסקים קצר. ואית דאמרי הכי בעי מכר לו ג' בדי אילן. בדין שעלו מנוע אחד וביניהן שירמון הפסקת עפר שנראין כג' אילנות מי אולינן בתר דנראין או בתרה דנוע: ת"ש המבריך ג' נפנים בארץ. כמו שעושין בני אדם להרחיב הכרם תופרין בקרקע ובופן נמן שלמה באמצע ונוטעין אותה כפופה באותה הפרירה וכשרואין שקלמה פוסקין אותה מכנה הראשון ואז שני ראש' למעלה נוקפין. והיינו ועיקריהן נראין. כלומר ראשיהן נראין באמצע במקום כפיפה נקלפת בארץ. ר' אלעזר בר' צדוק אומר ראיה אם יש ביניהם של נפנים למעלה מן הארץ ריוח סר' אמות ועד ח' דלאו רצופין נינהו בתוך ד' מצטרפין והשוב כרם ואי לא לא מצטרפין. הבי נמי אם יש ריוח סר' אמות ועד ח' ביוצא בדים מצטרפין ויש לו קרקע. ואם לאו אין מצטרפין. ולהכי נקט נ' נפנים דהיינו כרם. ב' כגנד ב' ואחד יוצא ובא דראשיהן דר' נפנים הללו היינו ו' אבל מפני דלא סני ליאו הבי היכא דמבריך נ' ושלות לו' ולא מצי למימר דמבריך ב' נפנים דהא ליכא שיעור כרם. ולא ד' דהא איכא פני מכרם בעי רב פפא מכר לו ב' דקלים בתוך שדהי יאחד על המצר מהו. פי אמרינן הואיל דכיבר לו ב' אלינות יש לו קרקע ומצטרפין או דלמא הואיל דהתרא חד על המיצר הוא לא מצטרפי ולא קנה קרקע דלא אהדדי נינהו. אם תמצי לומר דמצטרפי הואיל דבתוך שלו הוא אכתי הא מיבעי לי מכר לו ב' בתוך שלו ואחד אילן שיהא לו בתוך של חבירו מהו. מי אמרינן דמצטרפין

עין משפט נר מצוה

ס א מיי' פ"ז מהל' כלאים הל' ד סמג לאוין רפ עוש"ע י"ד סי' רנו סעיף נד:

סא ב ג ד מיי' שם הל' ה מהל' מכירה הל' ד סמג עשין סב עוש"ע ח"מ סי' רנו סעיף ג:

סב ה מיי' פ"מ מהל' כלאים הל' יו סמג לאוין רפ עוש"ע י"ד סי' רנו סעיף סד:

סג ו מיי' שם הל' ט מהל' מכירה הל' ח סמג עשין סב עוש"ע ח"מ סי' רנו סעיף ו:

סד ז מיי' פ"ו מהלכות כלאים הל' ט ושיין בסמגות וכפסף משנה סמג לאוין רפ עוש"ע י"ד סי' רנו סעיף כו:

סה ח מיי' שם הל' ד מהל' מכירה הל' ד סמג עשין סב עוש"ע ח"מ סי' רנו סעיף ז ולאין לו:

רשות הרבים מהו שתפסיק. נתן בכותח ט"ו לחייבי לאוין שמא יתפסיק: **מכר** לח הקנה כו'. קנה היה ריחה עם הלב ומספקא ליה לר"י אם מכר הלב אם מכר ריחה אם מכר ריחה אם מכר הלב: **לוקח** יכול לחזור בו ולא מוכר. תור"פ דרבא דפסיק בפ' הזהב (כ"מ דף כ: ושם ד"ה ממכר) שמוכר קנה ומחזיר לוקחה מתי שפיר כרב מסדא ולא בעי למימר דקנה בעל כרחו תנא קנה קנה ומחזיר לוקחה תנא שנא תם רבא לפרש דלא קנה משום דקסי לחמניתין דהתם דקחני ידו על העליונה ותניא כוותיה דרבא דקא מייתי התם היינו מרבי יהודה הנשיא דאמר דלא חומר מן לי מקחי ולא כר' נתן חע"ג דלכתובה מצמצם להו כר"ע דנקט רבא ממש ליישנא דנקט ר"ע מכל מקום רבא הוי כרבי יהודה הנשיא ודקא דרבא לח הי דלא רלה כר"ע דנקט רבא לח רלה ודקא דר' נתן על כרחו והא דאמר התם כתר הכי מתני' דלא כרבי נתן ולא כרבי יהודה הנשיא כו' ודקאמר רבא לעולם כרבי יהודה הנשיא מה לנו לא רלה רבא להעמיד כר"ע ודכי רלה חע"ג דרבא נופיה קאמר קנה ובעי למימר רלה היינו משום דליהוי קלי ממתניתין הוה ליה לפרושי:

רבינו גרשום

דמצטרפין ודקנה קרקע. או לפסא הוא"ל והוא שלישי לאו בדידיה קאי אשיי. מכר לו ג' אילנות בתוך שלו ובור אחר משפיק בין האילנות הללו מהו מי אמרינן הואיל דבתוך שלו מכר קנה קרקע או לפסא כיון דבר משפיק בשתי שורות דמיין ולא קנה. והכי נמי מפרשי נבי אמת המים ורישא אמת המים דדרקלי בין האילנות הללו אלא שכור עמוק והיו מפי הסופרים מאמת המים. ואמת המים ואי ריבא דדקלי בעי מיניה הלל מדבי לא הלל הוקן הוא זה לפי שלא היה ביכול רבי ג) שורבי היה בדורבן ראשון והלל הוקן בתורבן חשני עלה ארז בין אילנות הללו מהו: משפיק או לא משפיק: ומקשי ליה מאי קא חיבעי לך. עלה ברשותא דיריה לוקח נפיקושלי וזא: אלא היה ארז ביניהן ' בשפת מכירה מהו אמר ליה קנה ודקנה קרקע ולא משפיק: כיוצא האילנות עומדין. דקנה הקרקע בשורה: ה' יוחנן אמר בחצובא. כלומר כמי בקבוק שהוא שנול כך הם שומרים בעמל. מאן דאמר בשורה הן עומדין קנה קרקע תחתיהן ובניהן ותרצה לקן בשלא אמרה ומלא אע"ג דבשורה עומדין כ"ש בחצובה דוראי קנה קרקע: ומאן דאמר בחצובה. מאי מעמא יש לו קרקע מעות ולא מזדע ביניהן לחבי מכר לו הקרקע שבניהן שאין יכול לחרוש בצפר בכר ביניהן ותרצה לחיות חלם שלי שלם אבל כשורה דמצי למזדע מיכן ומיכן ממילא לאילנות ובניהן לא קנה קרקע: חלת דמיחא. אילנות של אפר בעמל אחד ולא מזדרע בינתייהו הבי נמי דיש לו קרקע ללוקח. דהויהא גדולות ונבוהות. אבר ליה. הכא ודאי יש לו קרקע משום דהשתי הני אילנות ומכר לו קרקע אבל נבי הני אין לו קרקע ולא חשיבי: נשמה היא: מכר את הקנה. הריאה קרי לה על שם קנה: אבל בבהמה דקה מכר את הראש מכר את הקנה. משום דלא חשיבי כלום לגבי הראש והכי רגילי אינשי למיקני: מכר את הרגלים ולא מכר את הראש. משום דראש חשוב בפני עצמו היא: מכר את הכבד לא מכר את הקנה. משום דלא חשיבי כלום לגבי הראש והכי רגילי אינשי למיקני: מכר את הרגלים רשות עכשיו נתאנה לוקח ויכול לחזור בו חלוקה. אבל אם מכר רצה לחזור בו שנתייקר אחר מיכן אינו יכול לחזור בו כדמפר' בגמ': חתנה לח לו תפין רשות. ונמצא שנתן לו יפות שנתאנה מוכר. מוכר יכול לחזור כדמפר' בגמ': האומנ לחת לו יפות ונמצאו יפות כתנאם אין אחד מהם יכול לחזור בו ויראל שחשלים לו תנאי. וכל מי שנתאנה ג) יכול לחזור בו וירד על העליונה משום דמין אחר הן. אבל מכר לו יפות ונמצאו כתנאם אין אחד מהם יכול לחזור בו ויראל שחשלים לו תנאי. וכל מי שנתאנה ג) יכול לחזור בו וירד על העליונה משום דמין אחר הן. אבל מכר לו יפות ונמצא

מסורת השים

א) [טטוטים ו: כטורות מא. מוגין סא.:]ב) שייך נמי: ג) ס"ב: ד) תיט וכן נס"ב בגמרינו במקום טוב טוב כו' פי' רש"י ר"ת יאמר כו' ופי' כ"ש: ה) [וע"ש תוס' כתובות נה: ד"ה משכח ושיין תוס' קידושין מא: ד"ה מד סיכן]:

עין משפט נר מצוה

עב א מיי' פי"ב מהל' מכירה סל"ו סמג לאוין קפ עוש"ע מ"מ סי' רכז סעיף יא:
עג ב מיי' פי"ו מהל' מכירה סל"ו ב סמג עשין קפ עוש"ע מ"מ סי' רלב:
עד ג מיי' פ"ח מהל' מתנה מתנת כלכה ו סמג עשין רלב:
עה ד מיי' פי"ו מהל' מכירה סל"ו ב סמג עשין קפ עוש"ע מ"מ סי' רלב:

רבינו גרשום

דסבי למיסר לי' אי לאו דאניתי' מעיקרא לא [צייתי]הדרת בך. כלומר אם לא בשביל שהנתיתי מתחלה מן הסתם שאלמלא היית מוכרו שוה בשוה והוקר ברשותי לא היית יכול לחזור בך ועכשיו בשביל שהנתיתי תרצה לחזור בך כשם שבתחלה בשעה שהנתיתי לא חזרת בך ותנא תונא. מתניתי' מייתי סיעתא לרב חסדא: והנה לו למכור התקיעות ומצאנו רעות. הואיל שנתאנה לוקח יכול לחזור בו אבל לא מוכר ואף על גב דשוב הוקרו אינן רעות הוקרו ברשות לוקח. ואע"ג דהשתא הני אונאה למוכר ועדיין לא קבל דמיהן אינו יכול לחזור בו משום הוצאת שם דרב חסדא: ואמר רב חסדא מכר לו שוה שש בהי'הוליו.לאחר שמכרו לו קודם שקבל הדמים: מי נתאנה. מעיקרא המוכר.מוכר יכול לחזור בו אם רוצה אף על גב דהשתא לבסוף נתאנה לוקח שהוליו. משום דסבי למיסר ליה המוכר ללוקח אי לאו דאניתי' שנתתי לך שוה ו' בה' משום הוצאה פעמה דהשתא בה אונאה מעיקרא ובשל סקח בשביל הוצאה פעמה קא בעית למיהדר בך השתא הואיל דהשולו כיון דמעיקרא ב ע י ד נ א דאניתי' לא הדרת בך לא תיהדר בך השתא משום דברשותך הוליו: ותנא תונא. מתניתין מסייע ליה לרב חסדא: והנה לו למכור ונמצאו יפות דנתאנה מוכר. מוכר יכול לחזור בו משום דנתאנה אבל לוקח אינו יכול לחזור בו אע"ג דשוב הוליו אותן יפות ברשותו הרבה יותר מב' שתותין. אפי' הכי לא מצי למיהדר ביה משום שפעמא דרב חסדא: ומקשינן מסתי מצית למיסר דהתיא מלחמא דרב חסדא בהתיא לישנא בתרייתא דקיא למתני' דלקמן בשלהא דרב חסדא איבא למשמע מינה דתרוייהו מצי למיהדר בהן ו ד ק א פיתיתי סיועא מסתני' לעולם מסתניתן לא תסייעא. דתני' הייט שעמא דמוכר יכול לחזור בו לוקח משום דרע רע יאמר הקונה כלומר מעיקרא כשהנתאנה הלוקח עם המוכר למכור לו ולא לוקח בקש שפטר חסין רעות בקש שפטר ובהורדת רעות באו לידי הואיל שנתאנה מוכר יכול לחזור בו אבל לא

א) גמ' דמי"ל. לוקח למוכר: מי נתו דתוניתן. כשעמד מכירה היה מתקייס המקח ולא מלים הדלת בך ואע"פ שהוקר לחרי כן והשתא מלים הדלת בתמיה וכי בשביל שתוניתי ויי"ל דמי נתו דתוניתן לא מלים הדלת בך גם אתה כשהוקר לבסוף ואתני גם ידך על העליונה ת"ל מניו תונא ונכור: ב) ומעדו על שמונה. לבטחת לקח ביטול מקח והוא הדין להוה מני למימר ועמדו על שבעה לחיכא לוקחת שהות מעות ורוצה גם מוכר לחזור ג): ומע"ש תונא. תלת דינין כמו לבונא לחונא ולבון קלב הוא: יפות ונמצאו רעות. הרי נתחנה לוקח, לוקח יכול לחזור בו ולא מוכר אע"ג דהוקרו לדהך רבותא לימיריך למתנייה: שור ו' כסי. שהות מקח הוא והוא הדין לשוה ו' כשם דהוי שהות מעות: ושוה. אחר זמן מרובה ורוצה לוקח לחזור להת לחכמי לא נתקיים המקח דהא מוכר לעולם חוזר כדלמיריכן בהזהב (ב"מ דף נג.): על שנים. ס"א הוי מלינן למימר על ד' דהוי ביטול מקח: סבי גרסינן כסיפא כמו שכתוב בספרים מני קא משמע לן מתניתין היא לי ממתניתין פוס לימיא דרב חסדא מרוייהו סלדי כהו ומתניתין סיינו עטמא משום דרע רע יאמר הקונה. כלומר דרב חסדא לחיכא לוקחה תרוייהו הדרי כהוליו ונתחנה המקח לבסוף כתוך זמן שהיה המתחנה יכול לחזור וכיון דלא נתקיים המקח נעשרי עד דנתחנה נם המתחנה תרוייהו הדרי: ומתניתין. בדליכא לוקחה כלל תלת בשויין מכרו ועכשיו טוטן ליט חסך בתלו הלכך כמכר ישות ונמצלו רעות יכול לוקח לחזור בו דל"ל יפות בקמי מקחו ומקחי טעות בלבל לפי בית מוכר לעולם יכול לחזור בו מחמת טעות שהוא"הלוקח יומר לו ליט טעות שלף לי בחזקת רעות לקחתים דרע רע יאמר הקונה, ושפיא נמי 'רעות ונמצלו יפות' המוכר מוכר דאמר טעיתי ולא היה כדעתי למכור הלו לבבל לפי בית הלוקח, לחיכך בשלילה זו מפני שהוליו חטין ורוצה לומר לו הלו לא מכרתי לי, לחומר זו (ב) בחזקת רעות לקחתם ואתי מוהה לך וכן פירש רבינו זקני מ"כ ולי נרלה דהכי מני טעיתי ליה לי לא הטעיתני דכחזקת יפות מכרתים לך דשוה עוד יאמר במכר בשעתא מכרתיה, לבל נבי תוכחת שהות דרב חסדא שהין לדם יודע שויו של מקח עד שירלה למבר הסם ליכא למימר רע רע יאמר הקונה ויוכח היה שקבלו ביוקר דאי הוה יודע לו הוה זכין לאו בשויין דהוה נתלן למעון יודע הייתי מרעות הן ותפש"ל נמרתי בדעתי לקנות הדמים דעתי לקנות לבל כהא לא מהימן לי טעין הייתי יודע לחיכא לוהאה ונמרתי בדעתי לקנותן להה ולחי לא עביד חיוט: מדקתני לבנה ש"מ. שחמתים לחומה ולא שחורה דהא שני מבחות יש בחטין ולא ניכר לבנות ולחומות ומלקרי לחדם לבנה ולחידך שחמתים ש"מ שחמתים לחומה ועל סס חמה שהיא לחומה קרי למעון לחומות שחמתים: נפוחין ולא כבי. מלור עיניו לבל כרוב כל כך מעוך לחמומים החמה ורב פפא לפרש משנתנו כגי לחמלי מקבי שחמתים: עמוק. הלבן נרלה עמוק לבל הסמוך: לבן הוא. כלכתיב (ויקרא יג) ושס בהרת לבנה היא ומדמדמי לים לחמה שמש מיכה לבנה היא: ולמאי דס"ד מעיקרא. דהוה פרכינן לרב פפא מבריישא דלבנה היא לחמי לה הויא דסמקא לפרל ופניא, מה הייט יכולין לפרש לחמלי סמקא לם לבנה היא: כפניא. שקוקעת במערב דחלפא לפחתא דניהנם ומחדמא מכח. לח ניהנם בלפרא דחלפא במזרח תורדי דנן עדן שהוא במזרח כלכתיב נן בעדן מקדם (בראשית ג): ולימא דמתני מיפכא. בלפרא סמקא משום דעומדת במזרח ומחירה החמה כעגלה במערב ומחדמא מכח ניהנם שבמערב דחלפא במזרח מכח ניהנם ומחדיס החמה בית ולא נבנו. דכיון דלמרי מין לחד (נ) (הן) לן שיהן מוכיון ללא החמה דדמי לחמיין יפות ונמלאו רעות, רעות ונמלאו יפות: מין

לוקח דהוא אמר רע רע בשעת קניה ואע"ג דהוליו שבדי דמיהן לאחר מיכן לא מצי למיהדר ביה דמצי למיסר ליה למוכר מה אתה מרהרם עלי דידי והא מעיקרא בחוקה רעות קניתו והשתא נמי רעות ונימוי ומש"ה לא מצי למיהדר בו לוקח אבל מלחה דרב חסדא איבא למיסר דתרוייהו מצי למיהדר ביה היכא דמכר לו שוה ו' בה'. המוכר לא היה בדעתו ליתן לו אלא שוה ה' ופשה ונתן לו ו'. להכי מוכר יכול לחזור בו. ולוקח נמי שנתן חמש שהוא שוה שוה פרוטה. וכיון שהוליו ופמרו על ב' דנתאנה מוכר מעיקרא לוקח השתא שניהן יכולין להזור בהן המוכר משום דנתאנה מעיקרא והלוקח משום דמצי למיסר למוכר מעיקרא מיהא יפה מכרת לי ונמצא עכשיו דלא סקח יפה הוא דהואל ויותר משתות ומצינא למיהדר ביה אבל נבי מלחה דמצי למיסר למוכר מעיקרא מיהא מכרת לי דעתה לוקח והא לקנות יפה שוה ו' דמעיקרא נתאנה לוקח. דהכא לימא לכי מלחה דרב חסדא דמיכר יכול לחזור בו ולא ליקח. מתני' היא ומאי קס"ל. אי מסתני' הוה אמינא דרב חסדא תרוייהו מצי למיהדר בהו לעול קסבר נמי דמוכר יכול לחזור בו ולא לוקח. ו) ואתי לו כשולהך לו מוכר. או יתהלל הלוקח בסקחו: אמר רב פפא בשלהא דתחמה ב): והאי דלא תונא כלי יומא. דתיתני טוסקא: משום נהורן הוא חבית ואינו עמוקה והתם לבן היא דנענע ודרסה החמה לנענע עמוקה אלמאדחמה לבנה היא ושקיא לרב פפא. ומשני דלילן דחאי דדסדמה לה לנענע לעומקא ולא כמראה החמה דאילו החם לנענע לבן הוא והבא אדום החמה כרב פפא: ולמאי דסלילן אדעתא מעיקרא דקא מסקא צפרא ופניא. משמע לפי הלשון שאוהן שעות מאריומות מכל היום ומאי שנא. בפניא הלמא מי. וכן ללשנא קמא. ושמעי דניהנם בסורות וכן עדן בשמרכו ושיין:

ב) [שבועות ו: כתובות מא. מוגין סא.:]ב) שייך נמי: ג) ס"ב: ד) תיט וכן נס"ב בגמרינו במקום טוב טוב כו' פי' רש"י ר"ת יאמר כו' ופי' כ"ש: ה) [וע"ש תוס' כתובות נה: ד"ה משכח ושיין תוס' קידושין מא: ד"ה מד סיכן]:

הגהות הב"ח

(ל) גמ' מתי קס"ל מתני' היא לי ממתניתין ס"ל דלמתי דכל תסבא תרוייהו מלו מדכי כהו ומתניתין ס"ס משום דכתיב וכו' ומיכוח לא מתי לשמועינן דלוקח יכול לחזור בו דסד"א ממקח ר"כ זו היא גירסת רשב"ם אבל ס"ס ממתי' דלמתי דכל תסבא תרוייהו מלו מדכי כהו ומתניתין ס"ס משום דכתיב רע רע יאמר קונה וניכסי ד"ה מתי קס"ל מתניתין וכו': (כ) רשב"ם ד"ה ומתניתין וכו' לומר לו זה לתה בתוקה דשות: (נ) ד"ה כלל תלת בשויין מכרו ועכשיו טוטן ליט חסך בתלו לין: (ד) תוס' ד"ה מתי קס"ל וכו' מין לשנות כדי למנות ד' מדות כי סיכי דקתני יפות ונמלאו יפות ולא על נב דמילתא דפשיטא הוא דתני' הוקרו והוליו: (ה) בא"ד ריבמ הוא מיהו ניחא: (ו) ד"ה מי מתניתין וכו' ומאי ס"ס שתמרת שהן יפות דשמא לקנותן לבבל כהא לא מהימן לי טעין הייתי יודע לחיכא לוהאה ונמרתי בדעתי לקנותן להה ולחי לא עביד חיוט: מדקתני לבנה ש"מ. שחמתים לחומה ולא שחורה דהא שני מבחות יש בחטין ולא ניכר לבנות ולחומות ומלקרי לחדם לבנה ולחידך שחמתים ש"מ שחמתים לחומה ועל סס חמה שהיא לחומה קרי למעון לחומות שחמתים: נפוחין ולא כבי. מלור עיניו לבל כרוב כל כך מעוך לחומים החמה ורב פפא לפרש משנתנו כגי לחמלי מקבי שחמתים: עמוק. הלבן נרלה עמוק לבל הסמוך: לבן הוא. כלכתיב (ויקרא יג) ושס בהרת לבנה היא ומדמדמי לים לחמה שמש מיכה לבנה היא: ולמאי דס"ד מעיקרא. דהוה פרכינן לרב פפא מבריישא דלבנה היא לחמי לה הויא דסמקא לפרל ופניא, מה הייט יכולין לפרש לחמלי סמקא לם לבנה היא: כפניא. שקוקעת במערב דחלפא לפחתא דניהנם ומחדמא מכח. לח ניהנם בלפרא דחלפא במזרח תורדי דנן עדן שהוא במזרח כלכתיב נן בעדן מקדם (בראשית ג): ולימא דמתני מיפכא. בלפרא סמקא משום דעומדת במזרח ומחירה החמה כעגלה במערב ומחדמא מכח ניהנם שבמערב דחלפא במזרח מכח ניהנם ומחדיס החמה בית ולא נבנו. דכיון דלמרי מין לחד (נ) (הן) לן שיהן מוכיון ללא החמה דדמי לחמיין יפות ונמלאו רעות, רעות ונמלאו יפות: מין

א) גמ' דמי"ל. לוקח למוכר: מי נתו דתוניתן. כשעמד מכירה היה מתקייס המקח ולא מלים הדלת בך ואע"פ שהוקר לחרי כן והשתא מלים הדלת בתמיה וכי בשביל שתוניתי ויי"ל דמי נתו דתוניתן לא מלים הדלת בך גם אתה כשהוקר לבסוף ואתני גם ידך על העליונה ת"ל מניו תונא ונכור: ב) ומעדו על שמונה. לבטחת לקח ביטול מקח והוא הדין להוה מני למימר ועמדו על שבעה לחיכא לוקחת שהות מעות ורוצה גם מוכר לחזור ג): ומע"ש תונא. תלת דינין כמו לבונא לחונא ולבון קלב הוא: יפות ונמלאו רעות. הרי נתחנה לוקח, לוקח יכול לחזור בו ולא מוכר אע"ג דהוקרו לדהך רבותא לימיריך למתנייה: שור ו' כסי. שהות מקח הוא והוא הדין לשוה ו' כשם דהוי שהות מעות: ושוה. אחר זמן מרובה ורוצה לוקח לחזור להת לחכמי לא נתקיים המקח דהא מוכר לעולם חוזר כדלמיריכן בהזהב (ב"מ דף נג.): על שנים. ס"א הוי מלינן למימר על ד' דהוי ביטול מקח: סבי גרסינן כסיפא כמו שכתוב בספרים מני קא משמע לן מתניתין היא לי ממתניתין פוס לימיא דרב חסדא מרוייהו סלדי כהו ומתניתין סיינו עטמא משום דרע רע יאמר קונה. כלומר דרב חסדא לחיכא לוקחה תרוייהו הדרי כהוליו ונתחנה המקח לבסוף כתוך זמן שהיה המתחנה יכול לחזור וכיון דלא נתקיים המקח נעשרי עד דנתחנה נם המתחנה תרוייהו הדרי: ומתניתין. בדליכא לוקחה כלל תלת בשויין מכרו ועכשיו טוטן ליט חסך בתלו הלכך כמכר ישות ונמלאו רעות יכול לוקח לחזור בו דל"ל יפות בקמי מקחו ומקחי טעות בלבל לפי בית מוכר לעולם יכול לחזור בו מחמת טעות שהוא"הלוקח יומר לו ליט טעות שלף לי בחזקת רעות לקחתים דרע רע יאמר הקונה ויוכח היה שקבלו ביוקר דאי הוה יודע לו הוה זכין לאו בשויין דהוה נתלן למעון יודע הייתי מרעות הן ותפש"ל נמרתי בדעתי לקנות הדמים דעתי לקנות לבל כהא לא מהימן לי טעין הייתי יודע לחיכא לוהאה ונמרתי בדעתי לקנותן להה ולחי לא עביד חיוט: מדקתני לבנה ש"מ. שחמתים לחומה ולא שחורה דהא שני מבחות יש בחטין ולא ניכר לבנות ולחומות ומלקרי לחדם לבנה ולחידך שחמתים ש"מ שחמתים לחומה ועל סס חמה שהיא לחומה קרי למעון לחומות שחמתים: נפוחין ולא כבי. מלור עיניו לבל כרוב כל כך מעוך לחומים החמה ורב פפא לפרש משנתנו כגי לחמלי מקבי שחמתים: עמוק. הלבן נרלה עמוק לבל הסמוך: לבן הוא. כלכתיב (ויקרא יג) ושס בהרת לבנה היא ומדמדמי לים לחמה שמש מיכה לבנה היא: ולמאי דס"ד מעיקרא. דהוה פרכינן לרב פפא מבריישא דלבנה היא לחמי לה הויא דסמקא לפרל ופניא, מה הייט יכולין לפרש לחמלי סמקא לם לבנה היא: כפניא. שקוקעת במערב דחלפא לפחתא דניהנם ומחדמא מכח. לח ניהנם בלפרא דחלפא במזרח תורדי דנן עדן שהוא במזרח כלכתיב נן בעדן מקדם (בראשית ג): ולימא דמתני מיפכא. בלפרא סמקא משום דעומדת במזרח ומחירה החמה כעגלה במערב ומחדמא מכח ניהנם שבמערב דחלפא במזרח מכח ניהנם ומחדיס החמה בית ולא נבנו. דכיון דלמרי מין לחד (נ) (הן) לן שיהן מוכיון ללא החמה דדמי לחמיין יפות ונמלאו רעות, רעות ונמלאו יפות: מין

א) גמ' דמי"ל. לוקח למוכר: מי נתו דתוניתן. כשעמד מכירה היה מתקייס המקח ולא מלים הדלת בך ואע"פ שהוקר לחרי כן והשתא מלים הדלת בתמיה וכי בשביל שתוניתי ויי"ל דמי נתו דתוניתן לא מלים הדלת בך גם אתה כשהוקר לבסוף ואתני גם ידך על העליונה ת"ל מניו תונא ונכור: ב) ומעדו על שמונה. לבטחת לקח ביטול מקח והוא הדין להוה מני למימר ועמדו על שבעה לחיכא לוקחת שהות מעות ורוצה גם מוכר לחזור ג): ומע"ש תונא. תלת דינין כמו לבונא לחונא ולבון קלב הוא: יפות ונמלאו רעות. הרי נתחנה לוקח, לוקח יכול לחזור בו ולא מוכר אע"ג דהוקרו לדהך רבותא לימיריך למתנייה: שור ו' כסי. שהות מקח הוא והוא הדין לשוה ו' כשם דהוי שהות מעות: ושוה. אחר זמן מרובה ורוצה לוקח לחזור להת לחכמי לא נתקיים המקח דהא מוכר לעולם חוזר כדלמיריכן בהזהב (ב"מ דף נג.): על שנים. ס"א הוי מלינן למימר על ד' דהוי ביטול מקח: סבי גרסינן כסיפא כמו שכתוב בספרים מני קא משמע לן מתניתין היא לי ממתניתין פוס לימיא דרב חסדא מרוייהו סלדי כהו ומתניתין סיינו עטמא משום דרע רע יאמר קונה. כלומר דרב חסדא לחיכא לוקחה תרוייהו הדרי כהוליו ונתחנה המקח לבסוף כתוך זמן שהיה המתחנה יכול לחזור וכיון דלא נתקיים המקח נעשרי עד דנתחנה נם המתחנה תרוייהו הדרי: ומתניתין. בדליכא לוקחה כלל תלת בשויין מכרו ועכשיו טוטן ליט חסך בתלו הלכך כמכר ישות ונמלאו רעות יכול לוקח לחזור בו דל"ל יפות בקמי מקחו ומקחי טעות בלבל לפי בית מוכר לעולם יכול לחזור בו מחמת טעות שהוא"הלוקח יומר לו ליט טעות שלף לי בחזקת רעות לקחתים דרע רע יאמר הקונה ויוכח היה שקבלו ביוקר דאי הוה יודע לו הוה זכין לאו בשויין דהוה נתלן למעון יודע הייתי מרעות הן ותפש"ל נמרתי בדעתי לקנות הדמים דעתי לקנות לבל כהא לא מהימן לי טעין הייתי יודע לחיכא לוהאה ונמרתי בדעתי לקנותן להה ולחי לא עביד חיוט: מדקתני לבנה ש"מ. שחמתים לחומה ולא שחורה דהא שני מבחות יש בחטין ולא ניכר לבנות ולחומות ומלקרי לחדם לבנה ולחידך שחמתים ש"מ שחמתים לחומה ועל סס חמה שהיא לחומה קרי למעון לחומות שחמתים: נפוחין ולא כבי. מלור עיניו לבל כרוב כל כך מעוך לחומים החמה ורב פפא לפרש משנתנו כגי לחמלי מקבי שחמתים: עמוק. הלבן נרלה עמוק לבל הסמוך: לבן הוא. כלכתיב (ויקרא יג) ושס בהרת לבנה היא ומדמדמי לים לחמה שמש מיכה לבנה היא: ולמאי דס"ד מעיקרא. דהוה פרכינן לרב פפא מבריישא דלבנה היא לחמי לה הויא דסמקא לפרל ופניא, מה הייט יכולין לפרש לחמלי סמקא לם לבנה היא: כפניא. שקוקעת במערב דחלפא לפחתא דניהנם ומחדמא מכח. לח ניהנם בלפרא דחלפא במזרח תורדי דנן עדן שהוא במזרח כלכתיב נן בעדן מקדם (בראשית ג): ולימא דמתני מיפכא. בלפרא סמקא משום דעומדת במזרח ומחירה החמה כעגלה במערב ומחדמא מכח ניהנם שבמערב דחלפא במזרח מכח ניהנם ומחדיס החמה בית ולא נבנו. דכיון דלמרי מין לחד (נ) (הן) לן שיהן מוכיון ללא החמה דדמי לחמיין יפות ונמלאו רעות, רעות ונמלאו יפות: מין

א) [שבועות ו: כתובות מא. מוגין סא.:]ב) שייך נמי: ג) ס"ב: ד) תיט וכן נס"ב בגמרינו במקום טוב טוב כו' פי' רש"י ר"ת יאמר כו' ופי' כ"ש: ה) [וע"ש תוס' כתובות נה: ד"ה משכח ושיין תוס' קידושין מא: ד"ה מד סיכן]:

הגהות הב"ח

(ל) גמ' מתי קס"ל מתני' היא לי ממתניתין ס"ל דלמתי דכל תסבא תרוייהו מלו מדכי כהו ומתניתין ס"ס משום דכתיב וכו' ומיכוח לא מתי לשמועינן דלוקח יכול לחזור בו דסד"א ממקח ר"כ זו היא גירסת רשב"ם אבל ס"ס ממתי' דלמתי דכל תסבא תרוייהו מלו מדכי כהו ומתניתין ס"ס משום דכתיב רע רע יאמר קונה וניכסי ד"ה מתי קס"ל מתניתין וכו': (כ) רשב"ם ד"ה ומתניתין וכו' לומר לו זה לתה בתוקה דשות: (נ) ד"ה כלל תלת בשויין מכרו ועכשיו טוטן ליט חסך בתלו לין: (ד) תוס' ד"ה מתי קס"ל וכו' מין לשנות כדי למנות ד' מדות כי סיכי דקתני יפות ונמלאו יפות ולא על נב דמילתא דפשיטא הוא דתני' הוקרו והוליו: (ה) בא"ד ריבמ הוא מיהו ניחא: (ו) ד"ה מי מתניתין וכו' ומאי ס"ס שתמרת שהן יפות דשמא לקנותן לבבל כהא לא מהימן לי טעין הייתי יודע לחיכא לוהאה ונמרתי בדעתי לקנותן להה ולחי לא עביד חיוט: מדקתני לבנה ש"מ. שחמתים לחומה ולא שחורה דהא שני מבחות יש בחטין ולא ניכר לבנות ולחומות ומלקרי לחדם לבנה ולחידך שחמתים ש"מ שחמתים לחומה ועל סס חמה שהיא לחומה קרי למעון לחומות שחמתים: נפוחין ולא כבי. מלור עיניו לבל כרוב כל כך מעוך לחומים החמה ורב פפא לפרש משנתנו כגי לחמלי מקבי שחמתים: עמוק. הלבן נרלה עמוק לבל הסמוך: לבן הוא. כלכתיב (ויקרא יג) ושס בהרת לבנה היא ומדמדמי לים לחמה שמש מיכה לבנה היא: ולמאי דס"ד מעיקרא. דהוה פרכינן לרב פפא מבריישא דלבנה היא לחמי לה הויא דסמקא לפרל ופניא, מה הייט יכולין לפרש לחמלי סמקא לם לבנה היא: כפניא. שקוקעת במערב דחלפא לפחתא דניהנם ומחדמא מכח. לח ניהנם בלפרא דחלפא במזרח תורדי דנן עדן שהוא במזרח כלכתיב נן בעדן מקדם (בראשית ג): ולימא דמתני מיפכא. בלפרא סמקא משום דעומדת במזרח ומחירה החמה כעגלה במערב ומחדמא מכח ניהנם שבמערב דחלפא במזרח מכח ניהנם ומחדיס החמה בית ולא נבנו. דכיון דלמרי מין לחד (נ) (הן) לן שיהן מוכיון ללא החמה דדמי לחמיין יפות ונמלאו רעות, רעות ונמלאו יפות: מין

יין וחומץ · וי"מ והא דאמר לקמן בהמוכר את הפירות (דף נו: ושם) הבודק את החבית להוציא מפריש עליה תרומה ואח"כ נמלאת חומץ כל ג' ימים (הרמב"ם) ולפי תרומה מכלן ולפיך ספק פי' שלא תהא תרומתו תרומה ומעמי והא לרבנן דאמרי' מין לאחד הן וי"ל דהתם טעמא משום דלא נתכוין להפריש אלא יין ומעמא חומץ להוי טעות אבל נתכוין להפריש חומץ הוי תרומה וכן מעמא במוספתא דתרומה (פ"ל) אבל קשה לאמר בהאשה רבה (יבמות דף פפ:) החורש קישות ומעלת מרה תרומתו תרומה ויחזור ויחרוש וכן מן הטעם על הטהור לאמר התם דבטוגג תרומתו תרומה תע"פ שטעה ושם פירשתי: **מדד** והניח ט"ג סימטא קשה · כשהמוכר מודד לחייבי תע"פ שמשיכה המוכר לתוכה מועלת קשה אמאי לוקמה בשמתי (ל) כשמודד ומניח לוקמה בשאין מודד אלא נותן לו מעט מעט ומשיכה מועלת כאילו מודד כולו ומיהו קשה לר"ת דאמר בפ' הזהב (ב"מ דף נח:) גבי מודד ומניח דלא קנה עד שימדוד כולו ואפילו הכי מועלת כאן ויש לומר דהתם לא מסר לו כלי אלא מדד לעצמו ומניח ולא מסר לו כלי

כליו של אדם קונה לו בכל מקום חוץ מרה"ר דברי יוחנן ור"ש בן לקיש דאמרי תרוייהו אפילו ברה"ר, אמר רב פפא לא פליגי באן ברה"ר באן בסימטא, ואמאי קרו להרה"ר רשאין רה"י, ה"נ מסתברא דא"ר אבהו א"ר יוחנן "כליו של אדם קונה לו בכל מקום שיש לו רשות להניחו" יש לו רשות אין אין לו רשות לא, ש"מ ת"ש ארבע מדות במוכרין עד שלא נתמלאה מדה למוכר משנתמלאה מדה ללוקח בד"א בשאינה של שניהן אבל אם היתה של אחד מהן ראשון קנה בדברים האמורים ברה"ר ובחצר שאינה של שניהן אבל לא קנה עד שיגביהנה או עד שיוציאנה מרשותו ברשות לוקח כיון שקבל עליו מוכר קנה לוקח ברשות הלה המופקדים אצלו לא קנה עד שיקבל עליו או עד שישכור את מקומן קתני מיהא ברשות הרבים ובחצר שאינה של שניהן מאי

כל מקום שים לו רשות להניח. ור"ח והא דתנן לעיל מדד והניח ע"ג סימטא קנה ולוקח מסמע דוקא מדד אבל לא מדד לא קנה לו כליו ולומר ר"י דבעי למימר זיל קני וכיון דמדד כדתנן ליה זיל קני דמי והשתא ניחא לדריבי הני תרי מילי דר' יוחנן ומיהו ההיא לעיל דקתמר לפילו ברשות הרבים ולוקחת בסימטא תימה למאי לימלכיה וי"ל דשמא מדת מכלל תברתה תתמר:

ארבע מדות במוכרים. פירש רבינו שמואל לפרש ד' דשויות דהא רשות מוכר ונפקד מדת היא דהכא והכא שייך למימר קבלה ובקירות מקום הולאה והגבהה ונקנה לפיכולו דאם כן ליעבריכו לה קנה עד שיקבל עליו מוכר ורשות מוכר נפקד מדת היא דהכא והכא שייך למימר קבלה ובקירות מקום הולאה והגבהה ונקנה לפיכולו דאם כן ליעבריכו לה קנה עד שיקבל עליו יגביהנו מוכר ורשות נפקד לוקח יוליכה לו יסכור מקומו ועוד דתין נרהה שמועיל קבלה ברשות מוכר דתין חדם מקנה רשותו לאחרים ע"י עלמו כדתנן בפ' חלון (עירובין דף עח. וש"נ) דמזכה להן על ידי בט ובטו הגדולים אבל לא ע"י בטו ובטו הקטנים מפני שיכין בידו ומ"מ תין לפרש דתניא דשויות דלמאי דבעי למימר השתא דמדה של לוקח קני לפילו ברה"ר כל שכן ברשות מוכר דקני להה לכסוף דמסקינן דברה"ר לא קנה אפ"ה מיבעיא לן אי קנה ברשות מוכר כליו של לוקח אי לא ואם כן מיבעי לן לפרושי להה דקתמר ברשות מוכר לא קנה עד שיגביהנה דכליו של מוכר לחייבי ובלאו הכי ס"ל כן לקמן כי אתר דכליו של לוקח קנה ברשות מוכר ש"מ לא תניא אלא רשות אחד כיון דכליו של לוקח קנה בכל מקום דהשתא אין הילוק בין רה"ר לרשות מוכר אלא (ג) דתניא ד' מדות דכליס מדת סכסור ומדת מוכר ומדת לוקח ומדת נפקד: **הבי** גרסינן בתוספתא (רפ"ה) ברשות הלה הפקדים אלו לא קנה עד שיקבל עליו או עד שיגביהנה ויוליכנה לו יסכור את מקומו אבל לפי ספרים דגרסי עד שיגביהנה או עד שיוליכנה קשה ליערביהו ויתיבינהו רשות מוכר בהדי נפקד והשתא מסמע דבקבלה כדי זוכה לו לקונה ות"ח בכותב פ"ק דגיטין (דף יג. ושם): דתמר מנה לי בידך תנהו לפלוני במעמד שלשתן קנה ומה לריך מעמד ג' הא מוכח התם דתן כוכי דמי דתנן (שם יח: ושם ד"ה כל) התומר תן גט זה לאשתי ושטר שתרור זה לעבדי תוכ בגט ותינו תוכ בשתרור משום דתן כוכי ות"ב בלא מעמד ג' יקנה לו כדתמר הכא ומאי לפירש ר"ת דמעמד שלשתן קנה אפילו בעל כרחו של נפקד אמי שפיר דתינמרינ לכך מעמד ג' ולמאי דמפרש נמי ר"ת דלא תמרינן תן כוכי אלא מעמד ג' דתהכי ניחא שפיר דתינמרינן דבשאמר שטתן לו אומר לו תן לאבל לא כבר היה בידו לא תמרינן תן כוכי אתי שפיר ועוד י"ל דתהכי נמי מעמד ג' דתפי' תין הפקדון ביד הנפקד דקני דאי לאו מעמד ג' תינו יכול לזכות לו אלא כשהוא ברשותו:

כליו

ע"כ סימטא קנה ולוקחת לאוך קופתו מסמע דוקא מדד לא מדד לא קנה לו כליו ולומר ר"י דבעי למימר זיל קני וכיון דמדד כדתמר ליה זיל קני דמי והשתא ניחא לדריבי הני תרי מילי דר' יוחנן ומיהו ההיא לעיל דקתמר לפילו ברשות הרבים ולוקחת בסימטא תימה למאי לימלכיה וי"ל דשמא מדת מכלל תברתה תתמר:

ארבע מדות במוכרים. פירש רבינו שמואל לפרש ד' דשויות דהא רשות מוכר ונפקד מדת היא דהכא והכא שייך למימר קבלה ובקירות מקום הולאה והגבהה ונקנה לפיכולו דאם כן ליעבריכו לה קנה עד שיקבל עליו יגביהנו מוכר ורשות נפקד לוקח יוליכה לו יסכור מקומו ועוד דתין נרהה שמועיל קבלה ברשות מוכר דתין חדם מקנה רשותו לאחרים ע"י עלמו כדתנן בפ' חלון (עירובין דף עח. וש"נ) דמזכה להן על ידי בט ובטו הגדולים אבל לא ע"י בטו ובטו הקטנים מפני שיכין בידו ומ"מ תין לפרש דתניא דשויות דלמאי דבעי למימר השתא דמדה של לוקח קני לפילו ברה"ר כל שכן ברשות מוכר דקני להה לכסוף דמסקינן דברה"ר לא קנה אפ"ה מיבעיא לן אי קנה ברשות מוכר כליו של לוקח אי לא ואם כן מיבעי לן לפרושי להה דקתמר ברשות מוכר לא קנה עד שיגביהנה דכליו של מוכר לחייבי ובלאו הכי ס"ל כן לקמן כי אתר דכליו של לוקח קנה ברשות מוכר ש"מ לא תניא אלא רשות אחד כיון דכליו של לוקח קנה בכל מקום דהשתא אין הילוק בין רה"ר לרשות מוכר אלא (ג) דתניא ד' מדות דכליס מדת סכסור ומדת מוכר ומדת לוקח ומדת נפקד: **הבי** גרסינן בתוספתא (רפ"ה) ברשות הלה הפקדים אלו לא קנה עד שיקבל עליו או עד שיגביהנה ויוליכנה לו יסכור את מקומו אבל לפי ספרים דגרסי עד שיגביהנה או עד שיוליכנה קשה ליערביהו ויתיבינהו רשות מוכר בהדי נפקד והשתא מסמע דבקבלה כדי זוכה לו לקונה ות"ח בכותב פ"ק דגיטין (דף יג. ושם): דתמר מנה לי בידך תנהו לפלוני במעמד שלשתן קנה ומה לריך מעמד ג' הא מוכח התם דתן כוכי דמי דתנן (שם יח: ושם ד"ה כל) התומר תן גט זה לאשתי ושטר שתרור זה לעבדי תוכ בגט ותינו תוכ בשתרור משום דתן כוכי ות"ב בלא מעמד ג' יקנה לו כדתמר הכא ומאי לפירש ר"ת דמעמד שלשתן קנה אפילו בעל כרחו של נפקד אמי שפיר דתינמרינ לכך מעמד ג' ולמאי דמפרש נמי ר"ת דלא תמרינן תן כוכי אלא מעמד ג' דתהכי ניחא שפיר דתינמרינן דבשאמר שטתן לו אומר לו תן לאבל לא כבר היה בידו לא תמרינן תן כוכי אתי שפיר ועוד י"ל דתהכי נמי מעמד ג' דתפי' תין הפקדון ביד הנפקד דקני דאי לאו מעמד ג' תינו יכול לזכות לו אלא כשהוא ברשותו:

כליו של אדם קונה לו בכל מקום חוץ מרה"ר דברי יוחנן ור"ש בן לקיש דאמרי תרוייהו אפילו ברה"ר, אמר רב פפא לא פליגי באן ברה"ר באן בסימטא, ואמאי קרו להרה"ר רשאין רה"י, ה"נ מסתברא דא"ר אבהו א"ר יוחנן "כליו של אדם קונה לו בכל מקום שיש לו רשות להניחו" יש לו רשות אין אין לו רשות לא, ש"מ ת"ש ארבע מדות במוכרין עד שלא נתמלאה מדה למוכר משנתמלאה מדה ללוקח בד"א בשאינה של שניהן אבל אם היתה של אחד מהן ראשון קנה בדברים האמורים ברה"ר ובחצר שאינה של שניהן אבל לא קנה עד שיגביהנה או עד שיוציאנה מרשותו ברשות לוקח כיון שקבל עליו מוכר קנה לוקח ברשות הלה המופקדים אצלו לא קנה עד שיקבל עליו או עד שישכור את מקומן קתני מיהא ברשות הרבים ובחצר שאינה של שניהן מאי

הגהות הב"ח

(ג) תוס' ד"ה מרבע וכו' אלא ניין לומר דתניא ד' מדות:

פג א מיי' פ"ד מהל' מכירה הלכה ה סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סימן ר סעיף ג:
פד ב ג מיי' שם הלי ה טוש"ע שם סעיף ו:
פה ד מיי' שם הלכה ו טוש"ע שם סעיף ב:
פו ה מיי' שם טוש"ע שם סעיף ג:
פז ו מיי' שם טוש"ע שם סעיף ב וכהג"ה:

רבינו גרשום

לא פליגי באן ברה"ר. כולהו מודי דאם מדד לו בכליו של לוקח ברה"ר דלא קנה לו פליגי. ורבותינו מודי דאם מדד לו בכליו בסימטא דקנה. והא דקאמר רב ושמואל דתין ברה"ר מטש קאמרי דא בסימטא קנה והא דקאמר ר' יוחנן וריש לקיש ברה"ר לא רה"ר ממש קאמרי אלא בסימטא ואשאי קרו ליה רה"ר לפי שאינה רה"ר דאינה מוקפת מחיצה. ה"נ מסתברא דבסימטא מיירי דאמר ר' אבהו ור' יוחנן. והאי דקאמר ליה ר' זירא לר' אסי שמא לא שמע רבי וכו'. משום דס"ל לר' זירא כהך אבהו (ג) אמר ר' יוחנן ור' אסי אמר אפי' בלא כליו ס"ל לר' יוחנן דבסימטא קנה: עד שלא נתמלאה מדה כולה למוכר. דהמוכר יכול לחזור בו: ומשנתמלאה מדה ללוקח. הרי הוא ברשות לוקח ואם רצה קנה: בר"א דעד שלא נתמלאה למוכר שמדד לו בסדה שאינה של שניהן. אלא ששאלות אבל אם היתה סדה של אחד מהן של לוקח ראשון שמדד לתוכו קנה הלוקח. בר"א דקנה ראשון ברה"ר ובחצר ראשון ברה"ר ובחצר ג) מפרש לקמן בסמא. ור' מדה אחת. ומדה ב' אם ברשות מוכר מדד לו בסדה לוקח לא קנה עד שיגביה דהגבהה קונה בכל מקום או עד שיוציא מרשותו כגון דשוכר את מקומו: ואם ברשות לוקח הן. שהיו מופקדין בידו כיון שקבל עליו מוכר לסכרן לו אע"פ שלא מדד לו עדיין קנה לו לוקח רשותו ור' סדה ב'. סדה ד' אם היו תפירות ברשות הלה המופקדין אצלו. כלומר שהיו מופקדין ביד אחר ולא ביד לוקח לא קנה הלוקח עד שיקבל עליו וה הסופקר שישאיל לו ללוקח מקום שהפירות מונחין שם או עד שישכור את מקומו של מופקר שהפירות שם:

ג)ר"ל דס"ל כרי אבהו דתניא בסימטא כגיון כליו דוקא. ב) נרמה דע"ל כרה"ר וכתב"ר מניה של סניסה ונקנן מסכת דרה"ר דקתמר פ"ייע בסימטא.

מאי לאו ברה"ב ממש? לא, סימטא, והא דומיא דחצר שאינה של שניהם קתני? מאי לאחר שאינה של שניהם - לא דהאי דהאי כולה ולא דהאי כולה אלא דתרוייהו בעא מיניה בב ששת מרב הונא א) כלין של לוקח ברשות מוכר קנה לוקח או לא? אמר ליה אנוחתא

ב) ורקו לה לחדר חיקה או לחוך קלחה הרי זה מגורשת אמר ליה ב"ג מאי טעמא פשטת ליה מהדיא ג) דאמרי לה מאה עוכלי בעוכלא לא אמר רב יהודה אמר שמואל והוא שהיתה קלחה תלויה בה ד) ל"ל אמר קשורה ואע"פ שאינה תלויה בה ה) רב אדא בר אהבה אמר כגון שהיתה קלחה מונחת לה בין ירכותיה רב משרשיא בריה דר' אמי אמר כגון שהיה בעלה מוכר קלחות לבי יוחנן אמר מקום חיקה קנוי לה לעכבר רבא מאי טעמא דר' יוחנן לפי שאין אדם מקפיד לא על מקום חיקה ולא על מקום קלחא אלא פשוט לה קתא ברשות מוכר לא קנה עד שיניחנה או עד שיוציאנה ברשות מאי לאו בכלוקח דלוקח לא, בכליו דמוכר, ומדרישא בכליו דמוכר סיפא נמי בכליו דמוכר, אימא סיפא ברשות לוקח כיון שקיבל עליו במוכר נקה לוקח ואי בכליו דמוכר, אמאי קנה לוקח? סיפא אתאן לכליו דלוקח, ומאי פסקא? סתמא דמילתא: בי מצב מאני דמוכר שכיחי בי לוקח מאני דלוקח שביחי, אמר רבא חשש ו) משוך חבריו ופועליו והכניסן לתוך ביתו: בין פסח עד שלא פסח עד שניהן יכולין לחזור בהן

פירקין

כלין של לוקח ברשות מוכר קנה לוקח או לא. תנ"ע דברשות הרבים ניחא להו לבני רה"ר שיהיה כליו שם דמחן פייס (ג) ודמחן שכיח בכל ברשות מוכר מיבעיא דתמ"ג דת"ר יוחנן להניחו קנה דלמא לא ניחא ליה דמחן למעט אלא רה"ר אבל מוכר שמא מצאול או מקום לנוקח לנוקח מיקנה מה שהוא מוכר לו וז"ת ואמאי לא פטיר מהא דאמר ר' יוחנן לעיל (דף פה:) מדד והניח ע"ג סימטא קנה ותסיק לעיל כשמודד לתוך קופתו ודוקא בסימטא אבל ברשות מוכר לא ויש לומר דרבי יוחנן דנקט סימטא הייט משום דברשות מוכר מיבעי ליה וכן משמע בגיטין בהזורק (דף עח. ושם ד"ה כגון) דקאמר מהא דתנן זרקו לה לתוך חיקה לאו אמר לה לתוך קלחה מגורשת ודייק אמאי מגורשת כליו של לוקח ברשות מוכר הוא שמע מינה כליו של לוקח ברשות מוכר קנה לוקח ומצעי עלה ר' יוחנן מקום חיקה קנוי לה מקום קלחה קנוי לה: **כגון** שהיה בעלה מוכר קלחות. ות"ת נהי דנוחן לה רשות ומצלילה מ"מ הא בעי חזקה כדתמרינן בהגוזל (ב"מ דף נא: ושם) כשם שהקרקע נקנה בכסף בשטר ובחזקה כו' כך שכיחות קרקע כו' ותירץ ריב"ת דתמ"ג דתין המקום קנוי לה (ג) דכיון דים לה רשות להניח קלחה שם קני לה קלחה דכליו של לוקח קונה לו בכל מקום שים לו רשות להניח כמו גבי סימטא תע"פ שתין סימטא קנוי לו מ"מ הכלי עצמו קונה לו: **לא** בכלי דמוכר. משמע מהכא דמשיכה מועלת לנוקח בכליו של מוכר דקתני דקנה כשמוניחה מכאומו: (ד) **בכלין** דמוכר אמאי קנה לוקח. דכי היכי דכליו של לוקח לא מכטל לגב רשות מוכר ה"נ חים לן לגמיר דכליו של מוכר לא מכטל לגב רשות לוקח והוי מצי לאתויי תע"ג דכליו של לוקח לא בטל לגב רשות מוכר כלי של מוכר בטל לגב רשות לוקח דניחא ליה למוכר שיתבטל כליו לגב הרשות **משך** חמרין ופועלין. בגט"ן ול"ג חמרין ופועלין בו"י לתם כן הוה משמע דמיירי בחמרין ופועלין דלוקח ולא יתכן לתם כן בלא פירקן כמו ות"ת הא דבעי ר' לעזר בפ"ק דבבא מציעא (דף ט: ושם ד"ה משוך) לאומר לחביבו משוך בהמה זו וקני כלים שעליה מהו מי מהניא משיכה בהמה לאקנויי כלים שעליה לו לא תפשוט מהכא דלא מהניא דקתני שניהן יכולין לחזור בהן וי"ל דהכא בשאר החמרים לכל החמורים לא משך אלא החמרים משכו את החמורים עמהן ת"ש התם דוקא מיבעי ליה דאמר ליה שב"י משיכה בהמה יקנה הכליס לכל הכא לא אלא מייבי בהכי אלא דאמר ליה זיל וקני גרידא ומשום הכי לא קנה חבואה בהמשיכה בהמה: **בין** פסק עד שלא פסק. ולפי' מדד ופסק עמי שניהן יכולין לחזור דעדיין לא פירקן אלא נקט הכי משום דבעי לפלוגי בסיפא בין פסק עד שלא מדד למדד עד שלא פסק: ומדלינן

מדרישא בכליו דמוכר כו'. ולפי סדר המוספתא ליכא לאקשויי הכי ומדסיפא בכליו דמוכר ריבא נמי בכליו דמוכר: **ואי בכליו דמוכר אמאי קנה לוקח.** לדידך דאזלת בתר כלי לא מבטלא ליה אלא הרשות שהוא בתוכו ת"ל אמאי קנה לוקח בקבלא מוכר הא לאכוי לא נפק מרשותו דמוכר כלל אלא ואלו בתר רשות אזלינן ולא בתר כלי והלכך כי מוכר הכי הוא של מוכר עד שיגביהה לוקח ולא אלא בתר כלי בכליו לוקח ולא אלא בתר כלי בכליו דמוכר וכי לוקח קנה לוקח ולפילו לי הוי בכליו דמוכר ומסתי סיפא לאחתי כו': **ומאמה ומאי פסקא.** כי פסקא אם הדבר כן דלעולם כי מוכר אין מודדין כי אם בכליו דמוכר וכי לוקח בכליו דלוקח בהמיה: **ומאני מאמה דמילתא כו'.** והיינו אמיס מדות מד' מדות של מוכרין דהכי קאמר כשהות מוכר לעולם לא יקנה לוקח כי אם בהגבהה משום דדרך למדוד אם בכליו דמוכר, ולעולם כשהות לוקח קונה בקבלא מוכר אחרי נחוצים בכליו דלוקח: מלאתי מוגה בהגהת רבינו זקני מ"כ כן משך חמרין ופועליו והכניסן לוקח לתוך ביתו והתחולם על נבן: **בין פסק עד שלא מדד.** אם בתו לחזור קודם מדידה. יתירו דבמאי נקנה לו משיכה חבואה ת"ש ולא דשום קנה לוקחא ת"ש דפירקן מכלל דליכא בלא פירקן ולא הכשה בעלמא שמשכן והכניסן לתוך ביתו ומשיכה היא לקנות אחרי התם הוא מוסך ומשיכה לא מהניא לקנות את הפירות עד שימשכנו הפירות: **בין מדד.** להוגמו לרשותו: **עד שלא פסק.** אם בתו לחזור קודם פיסוק מוזרין תע"פ שהוגמה עתה בשעת מדידה ברשותו ולוקח וכליו לוקח דלא קניא דשותפו קודם פיסוק ואפילו משיכה קודם פיסוק לא מקניא כדמפרש לקמיה דלא סמכא דעתיה לא דמוכר ולא לוקח שהמוכר שמא יפסוק למיזן יקרים יותר לו הלוקח יפלא בזול יותר ומתני' דקתני משך ולא מדד כגון שהיה בעלה מוכר קלחות לבי יוחנן אמר מקום חיקה קנוי לה לעכבר רבא מאי טעמא דר' יוחנן לפי שאין אדם מקפיד לא על מקום חיקה ולא על מקום קלחא אלא פשוט לה קתא ברשות מוכר לא קנה עד שיניחנה או עד שיוציאנה ברשות מאי לאו בכלוקח דלוקח לא, בכליו דמוכר, ומדרישא בכליו דמוכר סיפא נמי בכליו דמוכר, אימא סיפא ברשות לוקח כיון שקיבל עליו במוכר נקה לוקח ואי בכליו דמוכר, אמאי קנה לוקח? סיפא אתאן לכליו דלוקח, ומאי פסקא? סתמא דמילתא: בי מצב מאני דמוכר שכיחי בי לוקח מאני דלוקח שביחי, אמר רבא חשש ו) משוך חבריו ופועליו והכניסן לתוך ביתו: בין פסק עד שלא פסק עד שניהן יכולין לחזור בהן

פירקין

מאי לאו ברה"ר ממש? לא, סימטא, והא דומיא דחצר שאינה של שניהם קתני? מאי לאחר שאינה של שניהם - לא דהאי דהאי כולה ולא דהאי כולה אלא דתרוייהו בעא מיניה בב ששת מרב הונא א) כלין של לוקח ברשות מוכר קנה לוקח או לא? אמר ליה אנוחתא

ב) ורקו לה לחדר חיקה או לחוך קלחה הרי זה מגורשת אמר ליה ב"ג מאי טעמא פשטת ליה מהדיא ג) דאמרי לה מאה עוכלי בעוכלא לא אמר רב יהודה אמר שמואל והוא שהיתה קלחה תלויה בה ד) ל"ל אמר קשורה ואע"פ שאינה תלויה בה ה) רב אדא בר אהבה אמר כגון שהיתה קלחה מונחת לה בין ירכותיה רב משרשיא בריה דר' אמי אמר כגון שהיה בעלה מוכר קלחות לבי יוחנן אמר מקום חיקה קנוי לה לעכבר רבא מאי טעמא דר' יוחנן לפי שאין אדם מקפיד לא על מקום חיקה ולא על מקום קלחא אלא פשוט לה קתא ברשות מוכר לא קנה עד שיניחנה או עד שיוציאנה ברשות מאי לאו בכלוקח דלוקח לא, בכליו דמוכר, ומדרישא בכליו דמוכר סיפא נמי בכליו דמוכר, אימא סיפא ברשות לוקח כיון שקיבל עליו במוכר נקה לוקח ואי בכליו דמוכר, אמאי קנה לוקח? סיפא אתאן לכליו דלוקח, ומאי פסקא? סתמא דמילתא: בי מצב מאני דמוכר שכיחי בי לוקח מאני דלוקח שביחי, אמר רבא חשש ו) משוך חבריו ופועליו והכניסן לתוך ביתו: בין פסק עד שלא פסק עד שניהן יכולין לחזור בהן

פירקין

כלין של לוקח ברשות מוכר קנה לוקח או לא. תנ"ע דברשות הרבים ניחא להו לבני רה"ר שיהיה כליו שם דמחן פייס (ג) ודמחן שכיח בכל ברשות מוכר מיבעיא דתמ"ג דת"ר יוחנן להניחו קנה דלמא לא ניחא ליה דמחן למעט אלא רה"ר אבל מוכר שמא מצאול או מקום לנוקח לנוקח מיקנה מה שהוא מוכר לו וז"ת ואמאי לא פטיר מהא דאמר ר' יוחנן לעיל (דף פה:) מדד והניח ע"ג סימטא קנה ותסיק לעיל כשמודד לתוך קופתו ודוקא בסימטא אבל ברשות מוכר לא ויש לומר דרבי יוחנן דנקט סימטא הייט משום דברשות מוכר מיבעי ליה וכן משמע בגיטין בהזורק (דף עח. ושם ד"ה כגון) דקאמר מהא דתנן זרקו לה לתוך חיקה לאו אמר לה לתוך קלחה מגורשת ודייק אמאי מגורשת כליו של לוקח ברשות מוכר הוא שמע מינה כליו של לוקח ברשות מוכר קנה לוקח ומצעי עלה ר' יוחנן מקום חיקה קנוי לה מקום קלחה קנוי לה: **כגון** שהיה בעלה מוכר קלחות. ות"ת נהי דנוחן לה רשות ומצלילה מ"מ הא בעי חזקה כדתמרינן בהגוזל (ב"מ דף נא: ושם) כשם שהקרקע נקנה בכסף בשטר ובחזקה כו' כך שכיחות קרקע כו' ותירץ ריב"ת דתמ"ג דתין המקום קנוי לה (ג) דכיון דים לה רשות להניח קלחה שם קני לה קלחה דכליו של לוקח קונה לו בכל מקום שים לו רשות להניח כמו גבי סימטא תע"פ שתין סימטא קנוי לו מ"מ הכלי עצמו קונה לו: **לא** בכלי דמוכר. משמע מהכא דמשיכה מועלת לנוקח בכליו של מוכר דקתני דקנה כשמוניחה מכאומו: (ד) **בכלין** דמוכר אמאי קנה לוקח. דכי היכי דכליו של לוקח לא מכטל לגב רשות מוכר ה"נ חים לן לגמיר דכליו של מוכר לא מכטל לגב רשות לוקח והוי מצי לאתויי תע"ג דכליו של לוקח לא בטל לגב רשות מוכר כלי של מוכר בטל לגב רשות לוקח דניחא ליה למוכר שיתבטל כליו לגב הרשות **משך** חמרין ופועלין. בגט"ן ול"ג חמרין ופועלין בו"י לתם כן הוה משמע דמיירי בחמרין ופועלין דלוקח ולא יתכן לתם כן בלא פירקן כמו ות"ת הא דבעי ר' לעזר בפ"ק דבבא מציעא (דף ט: ושם ד"ה משוך) לאומר לחביבו משוך בהמה זו וקני כלים שעליה מהו מי מהניא משיכה בהמה לאקנויי כלים שעליה לו לא תפשוט מהכא דלא מהניא דקתני שניהן יכולין לחזור בהן וי"ל דהכא בשאר החמרים לכל החמורים לא משך אלא החמרים משכו את החמורים עמהן ת"ש התם דוקא מיבעי ליה דאמר ליה שב"י משיכה בהמה יקנה הכליס לכל הכא לא אלא מייבי בהכי אלא דאמר ליה זיל וקני גרידא ומשום הכי לא קנה חבואה בהמשיכה בהמה: **בין** פסק עד שלא מדד בין מדד עד שלא פסק. ולפי' מדד ופסק עמי שניהן יכולין לחזור דעדיין לא פירקן אלא נקט הכי משום דבעי לפלוגי בסיפא בין פסק עד שלא מדד למדד עד שלא פסק: ומדלינן

מדרישא בכליו דמוכר כו'. ולפי סדר המוספתא ליכא לאקשויי הכי ומדסיפא בכליו דמוכר ריבא נמי בכליו דמוכר: **ואי בכליו דמוכר אמאי קנה לוקח.** לדידך דאזלת בתר כלי לא מבטלא ליה אלא הרשות שהוא בתוכו ת"ל אמאי קנה לוקח בקבלא מוכר הא לאכוי לא נפק מרשותו דמוכר כלל אלא ואלו בתר רשות אזלינן ולא בתר כלי והלכך כי מוכר הכי הוא של מוכר עד שיגביהה לוקח ולא אלא בתר כלי בכליו לוקח ולא אלא בתר כלי בכליו דמוכר וכי לוקח קנה לוקח ולפילו לי הוי בכליו דמוכר ומסתי סיפא לאחתי כו': **ומאמה ומאי פסקא.** כי פסקא אם הדבר כן דלעולם כי מוכר אין מודדין כי אם בכליו דמוכר וכי לוקח בכליו דלוקח בהמיה: **ומאני מאמה דמילתא כו'.** והיינו אמיס מדות מד' מדות של מוכרין דהכי קאמר כשהות מוכר לעולם לא יקנה לוקח כי אם בהגבהה משום דדרך למדוד אם בכליו דמוכר, ולעולם כשהות לוקח קונה בקבלא מוכר אחרי נחוצים בכליו דלוקח: מלאתי מוגה בהגהת רבינו זקני מ"כ כן משך חמרין ופועליו והכניסן לוקח לתוך ביתו והתחולם על נבן: **בין פסק עד שלא מדד.** אם בתו לחזור קודם מדידה. יתירו דבמאי נקנה לו משיכה חבואה ת"ש ולא דשום קנה לוקחא ת"ש דפירקן מכלל דליכא בלא פירקן ולא הכשה בעלמא שמשכן והכניסן לתוך ביתו ומשיכה היא לקנות אחרי התם הוא מוסך ומשיכה לא מהניא לקנות את הפירות עד שימשכנו הפירות: **בין מדד.** להוגמו לרשותו: **עד שלא פסק.** אם בתו לחזור קודם פיסוק מוזרין תע"פ שהוגמה עתה בשעת מדידה ברשותו ולוקח וכליו לוקח דלא קניא דשותפו קודם פיסוק ואפילו משיכה קודם פיסוק לא מקניא כדמפרש לקמיה דלא סמכא דעתיה לא דמוכר ולא לוקח שהמוכר שמא יפסוק למיזן יקרים יותר לו הלוקח יפלא בזול יותר ומתני' דקתני משך ולא מדד כגון שהיה בעלה מוכר קלחות לבי יוחנן אמר מקום חיקה קנוי לה לעכבר רבא מאי טעמא דר' יוחנן לפי שאין אדם מקפיד לא על מקום חיקה ולא על מקום קלחא אלא פשוט לה קתא ברשות מוכר לא קנה עד שיניחנה או עד שיוציאנה ברשות מאי לאו בכלוקח דלוקח לא, בכליו דמוכר, ומדרישא בכליו דמוכר סיפא נמי בכליו דמוכר, אימא סיפא ברשות לוקח כיון שקיבל עליו במוכר נקה לוקח ואי בכליו דמוכר, אמאי קנה לוקח? סיפא אתאן לכליו דלוקח, ומאי פסקא? סתמא דמילתא: בי מצב מאני דמוכר שכיחי בי לוקח מאני דלוקח שביחי, אמר רבא חשש ו) משוך חבריו ופועליו והכניסן לתוך ביתו: בין פסק עד שלא פסק עד שניהן יכולין לחזור בהן

פירקין

מתני' מי שמכר את הספינה פרק חמישי בבא בתרא

מי שמכר את הספינה. ת"ר מכירה כלכה ו ז ומי' בהגהות ובמגיד משנה סמג עשין סב עוש"ע ח"מ סימן ל סעיף ט:

פט א ב מיי' פ"ד מהל' מכירה כלכה ו ז ומי' בהגהות ובמגיד משנה סמג עשין סב עוש"ע ח"מ סימן ל סעיף ט:

פט ג ד ה מיי' פ"ה מהל' גזילה הלכה ח סמג עשין נ עוש"ע ח"מ סי' קלו סעיף י:

צ ו מיי' פ"ד מהלכות מכירה הלכה ו סמג עשין סב עוש"ע ח"מ סימן ר סעיף ג:

צא ז מיי' שם הלכה כ ועי' כמ"מ וכפ"ה שם עוש"ע ח"מ:

צב ח מיי' שם הלכה יג עוש"ע שם סעיף ח:

צג ט מיי' שם סעיף י:

מתני' מי שמכר את הספינה. ת"ר מכירה כלכה ו ז ומי' בהגהות ובמגיד משנה סמג עשין סב עוש"ע ח"מ סימן ל סעיף ט:

פט א ב מיי' פ"ד מהל' מכירה כלכה ו ז ומי' בהגהות ובמגיד משנה סמג עשין סב עוש"ע ח"מ סימן ל סעיף ט:

פט ג ד ה מיי' פ"ה מהל' גזילה הלכה ח סמג עשין נ עוש"ע ח"מ סי' קלו סעיף י:

צ ו מיי' פ"ד מהלכות מכירה הלכה ו סמג עשין סב עוש"ע ח"מ סימן ר סעיף ג:

צא ז מיי' שם הלכה כ ועי' כמ"מ וכפ"ה שם עוש"ע ח"מ:

צב ח מיי' שם הלכה יג עוש"ע שם סעיף ח:

צג ט מיי' שם סעיף י:

רבינו גרשום

מאי לאו ברשות הרבים ממש. קנה אם מדד לו במרחו של לוקח הא בסמפא אמי' בלא כליו קנה וכו' אמי': לא. שמדד לו במרחו בסמפא וכדר' זירא: והא ר"ה דומיא דחצר שאינה של שניהם קתני. וקא משמע סמפא: לעולם סמפא ומאי דומיא דחצר שאינה של שניהן. שאינה דחד לחוד אלא דתרוייהו ותיינו נמי סמפא דהיינו דתרוייהו: כליו של לוקח ברשות מוכר. ומדד לו בתוכו קנה בלא הגבהת לוקח או לא: זרק לה. הגט והיא יושבת בביתו: לתוך חיקה או לתוך קלחה. היינו כלי ועפעים מנחת בו חפ צ"ם ששמישות בראש שלעיון קרנ"ק: הרי זו מגורשת. אלמא דכליה קונה בלא ברשות בעלה ותפשוט מהא דכליו של לוקח ברשות מוכר קנה לוקח: דמחייה מאה עוכלי בעוכלא. כלומר כמה פרות ת) חדר באן. כלומר תפוח עליה ותירצו בה תירוצין הרבה: דאמר רב יהודה אמר רב שמואל. אמאי מגורשת כגון שהיתה קלחה תלויה בה בצוארה דהויא רגבה: קשורה. בראשה: אע"פ שאינה תלוי'. באוירא אלא מונחת או תלויה אע"פ שאינה קשורה מגורשת כיון דמחברא בה כגושה דמי ורשותה היא: (א) שהיתה מונחת. בקרקע בין ירכותיה ודמי כמי חיקה ורשות שלה: כגון שהיה בעלה מוכר קלחות. וקנתה ממנו קלחה ובהדיא הניחה שקנתה ממנו אצלי לה מקום הקלחה: דר' יוחנן אמר. כל זמן שהיא בביתו מקום חיקה ומקום קלחה קנוי לה לפי שאין אדם מקפיד לא על מקום כו': מאי לאו כליו של לוקח. ואמ' הכי לא קני עד שינביה ומדרישא מוקמת בכליו דמוכר סיפא נמי בכליו דמוכר. ואי בכליו של מוכר אמאי קנה לוקח בקיבל נרידא: ומאי פסקא. התנא למתני' דרישא אוקים בכליו של מוכר. סיפא אוקים בכליו של לוקח: אין דורשי פסקא דסתמא דמילתא כו': משך חמרין ופועליו. שנתן להן חבואה בשכרן ושוב רצה לחזור ולקנותה מהן או חמרין ופועלין דעלמא מוכרי פירות: והכניסן לתוך ביתו של פסק. שקנין לו דסיהן קודם שלא פרד יכולין לחזור בם שניהם. אבל

ת) רבינו ז"ל מפרש מתה לגון מדידה וכ"ה בערוך ערך עכל ג' כלשון רבינו כתן כתוב [וע"ש במוסף הערוך] ונערך מ"ש לת הגיה הערוך לשום הוה דמתה הוא לגון מדידה וע"ש.

הגהות הב"ח

(ה) רשב"ם ד"ה דמתו וכו' ככתוב מכו במשקל: (ב) תוס' ד"ה כליו וכו' דמתן פייס ומתן מניך: (ג) ד"ה כגון וכו' קנוי לה מ"מ כיון דיש לה רשות: (ד) ד"ה ולא בכליו וכו' מגיד מרכושו כדי שיתקיים:

א) [ניתין פת. עט: כ"מ סז: ע"ז עח: קדושין כה:]: ב) ניתין עת. ג) [כתובות נב.]: ד) [ניתין עת.]: ה) שם: ו) ע"ז מב.:

פירקן • אין מוכר אין לוקח והכניסן לרשותו דיש כאן הגבה ברשות לוקח יש כאן חילוק ואע"ג דלאכתי בהך הכנסה לית קנה משום דלא פסק,להני לכי פסק,בתר,כי דקניא ליה רשותיה שמותאין בו הלכך פסק אחרי כן אע"פ שלא מדד קניא ליה רשותיה ואין יכול לחזור בו אבל דברים שבדרכן להגביה אין נקנים מדרך כמי שמה (נקמן דף קמ:) גבי מלוגת דשטרי והא לית ליה מסך ודוחק לומר שהיה כל כך הרבה שטרות שלא היה דרכו להגביה אלא לאו דוקא נקט מסך אלא כלומר והא לית ליה הגבה: **והא** כיס דבר הגבה הוא כי• לית פריך להאי דאיכא דמתני בריש הלו נערות (כתובות דף נ:) כשליקח יזו למטה מג' וקבלה ללא קנה מטעם משיכה אלא מטעם חצר ויזו כחצרו אלא להוות ליעגל שבח הבית מקום משיכה פריך ות"ת והיכי ס"ד דמייתי כיס דבר הגבה הוא ת"ל כיון מיתייב לעניין שבח הא לית ליה הולאה בכך כדדייק בריש הלו נערות (שם) לי בזוטרי לית דרך הולאה בכך אלא במילעי ויש לומר דיש דבריס שדרך הולאה בכך לעניין שבח ואפי' הכי לעניין קנין לית ליה אלא הגבה שדרכה שדרכן להגביה לי כמי במגרר דרך מחתרת הוי דרך הולאה לי כמי הוה ליה למימר ויליטעמיך: **לצדדין** קמני • תימה לרשב"ל תמתי לית ליה מוקי לה בכלים שאין דרכן להגביה אבל הן נקנין בהגבה כדמשמע לעיל לולוקמינן במידי דבעי מיהנא וקמני הגוזל כיס בשבת חייב כשכבר נתחייב בהגבה דהייט בהגבה חמן

ומדכליו של מוכר לא קנה כו' • ות"ת מנא ליה דמהורין דשומו קנה דלמא מהורת משיכה קנה דהא משיכה מועלת בכליו של מוכר כדמפרש לעיל וי"ל דהכא דייק דמהורת שומו קנה כדפירש לעיל בקונטרס דפירקן והכנסין לתוך ביתו משמע בין מוכר בין לוקח ות"ת בלא פירקן ממי כיון שהכנסין ליקני לליבטיל לגבי רשות לוקח ולוקח" דלוקח כלי הוא דבעיל לגבי הרשות אבל דברים שבדרכן להגביה אין נקנים מדרך כמי שמה (נקמן דף קמ:) גבי מלוגת דשטרי והא לית ליה דוחק לומר שהיה כל כך הרבה שטרות שלא היה דרכו להגביה אלא לאו דוקא נקט מסך אלא כלומר והא לית ליה הגבה: **והא** כיס דבר הגבה הוא כי• לית פריך להאי דאיכא דמתני בריש הלו נערות (כתובות דף נ:) כשליקח יזו למטה מג' וקבלה ללא קנה מטעם משיכה אלא מטעם חצר ויזו כחצרו אלא להוות ליעגל שבח הבית מקום משיכה פריך ות"ת והיכי ס"ד דמייתי כיס דבר הגבה הוא ת"ל כיון מיתייב לעניין שבח הא לית ליה הולאה בכך כדדייק בריש הלו נערות (שם) לי בזוטרי לית דרך הולאה בכך אלא במילעי ויש לומר דיש דבריס שדרך הולאה בכך לעניין שבח ואפי' הכי לעניין קנין לית ליה אלא הגבה שדרכה ש

אמן פסקן בשליפי רבכי מי לא עבדי ליה • בשלמא לי מוקמינן ריש"י בשליפי זוטרי וכן פסקן בשליפי זוטרי ובטיין היה בהגבהה משום שאין דרכו במשיכה כלל אלא דבריה אע"פ שדרכן בהגבהה נקיות נמי במשיכה לפני בשליפי רבכי אמאי פסקן בשליפי זוטרי ובטיין היה עד שיטלטלנו להיות בהגבהה והא תורמית במשיכה היין שהוא בשליפי רבכי: **ראשון** לשאין קנה • פ"ה הלא מני למיפרך מסיפא דקתני בדקות נוקה היין שקיבל עליו מוכר קנה דאיכא לאוקומי בשמתמלאה המדה ותעלה לר"ש הלא מני למימר דלמיני בשמתמלאה המדה דת"כ ניתני בהדי' בבא דסרסור ולמני בדה"כ ובאלו שקיבל עליו שיהא בהגבהה ובקנה כו' ומיהו לא ניחא ליה למיפרך מסיפא כיון דמני פריך מריש:

כראמר רב כהגא שנתות היו בהין • תימה לרבינו חיים והלא לא רב כהגא אמרה אלא משנה היא בפ' ב' מדות (ממחות דף מז:) ותו"י דבפ' המוליח יין (שבת דף מח:) תנן סיד כדי לעשות לתנדיפי ומפרש רב כהגא (שם מ:) מלי לתנדיפי שנתות כתתן שנתות היו בהין כו' הלכך מביא הכא רב כהגא לתחתוני לתפילו במדות של חול עושין ולכך מייתיר המולית סיד כשיעור לעשות בו שנתות אבל ממתניתין דמשנתות לא חזיק שיש שנתות אלא במדות של קודש: **דינר** ליום כו' • גרסה לרבינו חננאל דהא דתנן בתיזהו כאן (ב"מ דף מה:) מרבין על השכר ואין מרבין על המכר היינו דקרוב על השכר כגון שנכנס מיד לתוך הבית דבעינן אחר לא שכי להרבות דמיחזי כלוגר נמר כדתמרינן הכא:

רבינו גרשום

בשליפי. בשטחות של פירות ש"ק ש"ר"ן בחבילות שאין יכול להבחין: ער שיטלטלנו. תיינו ער שיגביהו ואע"ג דעבור בשליפי רבכי: אני מוכר לך כל - יכול שאני פשתן דמשתמש בו ולא בשמן: כור בשלשים. אפילו בסאה אחרונה: בסלע אני מוכר לך ראשון ראשון. אם היתה בורה של אחד מהן ראשון ראשון קנה: ואע"ג דאמר ליה כור חמרא דמאה המדה. כנן דאמר ליה כור בשלשים אני מוכר לך. ראשון ראשון קנה. הלכך דאינו יכול לחזור המוכר בסה שכבר מדד לו ללוקח: ואע"פ שלא נתמלאת המדה. ואע"ג דאמר ליה כור חמרא ולא אמר ליה סאה בסלע קנה ללוקח ואין יכול לחזור המוכר: ומשני להכי קנה אע"פ שלא נתמלאת המדה לפי ששנתות יש בסדה. פירוש עד כאן סאה עד כאן סאתים ועד כאן ג' וכן עד ל' ולהכי דמי כמאן דאמר ליה סאה בסלע ראשון ראשון לשנתות קנה. כראמר רב (הונא) [בתונא] בספי מנתות שנתות היו בהין עד כאן לגר עד כאן לאיל עד כאן לכבש: השוכר את הפועל וקוצץ עמו פלאכת לומן הנורן לקצור. ובאורתו ומן שקיבץ עמו הפועל בוול שאינו עושה מלאכה כל כך ומשכיר עצמו ברוב ולשעה הנורן מוצא פלאכה הרבה ומשכיר עצמו בסלע. והיינו דקאמר ליה בתר"ב אם תרצה אני אשכירך היום כשפלאכתך אינה שוה אלא דינר על מנת שתעשה עמי בומן הנורן ואיני נותן לך אלא דינר כמו שאתה יכול לשכל עכשיו אע"ג שפלאכתך באותו ומן יפה פלע ועל מנת כן אקרים לך שכרך מיד

כל כמלוים אני מוכר לך • קריך היה לו למעות כנגד דמי הכור ולא נתכוין שיהא זה קונה פחות מכור ולא יוכר מכור לאת בעמוס מקנה לו לא פחות ולא יוכר הלכך (ד) אם מכך ואע"פ שפסק ותלוי ברצות לוקח ובכלוי על לוקח לא קנה עד שיהא הכור מתיר כולו דהכא מדידה מעכבא הואיל והקפיל במכירה פחות מכור ויותר מכור ומשום הכי יכול לחזור בו מכל המכירה תפילו כשמדד לו כ"א סאין חוזר הוא כל זמן שלא מדד סאה אחרונה ואע"פ שמכך הכ"ע סאין היכה מכירה מעליא דכור זה אל מקח הוא ועד דמשך כוליה לא קני כדאמרי' בפרק החכם (ב"מ דף מי:) דהיכא דמכר לו חמור בפרה ונפלה ומכך אל הפרה ולא מכך אל החמור לא הנפלה שניהם יכולין לחזור בהם משום דלא הוי מכירה מעלייתא ומתניתין דקתני מכך ולא מדד קאי היינו כשמקנה לו כל החבילה כמות שהוא והמדידה גלוי מילתא בעלמא היא להודיע כמה מכר:

רשאין לחזור קנה • שכל אחד מכירה בפני עצמו היא וכגון דהוי מדה לוקח וכשמעמיד דקתי ליה כליו ת"ש ברשות מוכר וכגון דאמר ליה מעיקרא יקנה לך כליך ברשותי: **אם אמר** • משום דפרכינן מיניה עובדא בשמעתין לעיל לא קתני מיניה: מלתתי ניהדסא זו על העיקר בפירושי רבינו מנחם ס"ק שהיה המדה על אחד מהן רשאין לחזור לקנה ותע"ג דלא נתמלאת המדה הכא במאי עסקינן בדאמר ליה הין כי"ב סלעים, לוג בסלע תני מוכר לך וכן בעיקר דמהכיא ריש"י שייך למיפרך (ה) דהא דקתני בה בהדיא עד שלא נתמלאת המדה למוכר כו' לפני במדה של אחד מהן לא חיישינן לנתמלאת המדה שלא רשאין לחזור רשאין הלכך כש

מסורת השי"ם

ולגורן יפה. שכרו סלע בכל יום שכאלו היה יכול להשכיר עצמו לבני בשכיל הקדחת המצוי לעיל גבי׳ה: לפור. משום למיחזי כי לגבי כעור לי שטרון לו זה הפועל סלע (כ) [ג] לשמות הגורן בשביל דיבר שנתן לו כניסן והמתין לו עד עכשיו: אבל אם שכרו מעכשיו. מלה יוס במלה דיבר ונתן לו שכרו עכשיו ולגורן היה יכול להשכיר הפועל בסלע להייט ד' דיבריו ליום זה שמתחילו היום שכשכרו עושה עמו מוכר שכל פעולה המלה ימים ביום אחד לתוך דמיון ולא הוי לגבר נעור לי שהרי מיד המחיל בפעולתו וכמו שהתחיל בפעולה ימי הגורן דמי והא הכא דכי כעור בשלשים סלה בסלע הוא שהרי הזכיר לתת לו ביום ולא קאמר ליה שתמול עד יעות הגורן אני שוכרך במלה דיבר ולפי׳ הכי קאני מוכר ומייב להשלים ולקיחת להני דאמרי לתשון דקנה והשלה לא קנה וכיון שזה לא קנה ממלי מוכר הא כיון דיכול לחזור בו כל יום הוי כמו [מלוה] בפני עצמה הוי נמי לגבר נעור לי לענין יעות הגורן שהרי בניסן כאן לו שכר יעות הגורן ואיכא לא מילי עד פיניט יעות הגורן: ואפשרא. לליהי לחסור, וכי דלזולי בכיכרות מי חסור בתמיס ולפי׳ הכיכרת ודהקדים לו הדיבר מעכשו ולא עכשו עמו עד לעונן מדלזולי׳ ליה לא קנה ממכר דלית ביה תועלתא לא קנה ממכר, דלהכי ולדבריו אינו חייב להחזיר שלש טיפין לבי יהודה אומר ערב שבת עם חשכה פטור; גמ׳ הא מדה דמאן אילימא מדה דלוקח עד שלא נתמלאת מדה, למוכר משנתמלאת מדה, ללוקח מדה דמוכר ואלא מדה דמוכר משנתמלאת מדה, ללוקח מדה דמוכר היא אמר ר' אלעא במדה סרסור, והא מדקתני סיפא אם היה סרסור ביניהם נשברה החבית ונשברה לסרסור מכלל דרישא לאו סרסור עסקינן רישא מדה בלא סרסור סיפא בסרסור עצמו: תרבינה ומיצית הרי הוא של מוכר: א) בי סליק רבי אלעזר אשבחיה לזעירי, אמר ליה: מי כאן חנא דאתנייה רב (מדות)? אתנייה רב יצחק בר אבדימי, א"ל מאי קא קשיא לך? דתנן הרבינה ומיצית הרי הוא של מוכר והתנן

ולגורן יפה סלע אמר להנות הימנו אבל אם שכרו מהיום בדיבור ליום ולגורן יפה סלע מוכר ואי ס"ד כור בשלשים,מאה בסלע אני מוכר לך ראשון ראשון קנה ה"נ קמא קמא מיפסק פסק ואסור להנות הימנו,מדיבר ליום ולגורן יפה סלע מוכר" אמאי, והא אגר נטר לי הוא? אמר רבא ותסברא זלזולי. בשכירות מי אסיק מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא? רישא דלא קא עביד בהדיה מהשתא מיחזי כי אגר נטר לי סיפא דקא עביד בהדיה מהשתא לא מיחזי כי אגר נטר לי: ואם היה מחזר בקרקע ותלש כל שהוא קנה: משמתלאת המדה ללוקח, ואם היה סרסור "בינתים" נשברה החבית ונשברה לסרסור(ג) ורחייב לדהטיף לו שלש טיפין) הלקיחה למכור, משנתמלאת המדה ללוקח, ואינו חייב להטיף שלש טיפין לבי יהודה אומר ערב שבת עם חשכה פטור; גמ׳ הא מדה דמאן אילימא מדה דלוקח עד שלא נתמלאת מדה, למוכר משנתמלאת מדה, ללוקח מדה דמוכר ואלא מדה דמוכר משנתמלאת מדה, ללוקח מדה דמוכר היא אמר ר' אלעא במדה סרסור, והא מדקתני סיפא אם היה סרסור ביניהם נשברה החבית ונשברה לסרסור מכלל דרישא לאו סרסור עסקינן רישא מדה בלא סרסור סיפא בסרסור עצמו: תרבינה ומיצית הרי הוא של מוכר: א) בי סליק רבי אלעזר אשבחיה לזעירי, אמר ליה: מי כאן חנא דאתנייה רב (מדות)? אתנייה רב יצחק בר אבדימי, א"ל מאי קא קשיא לך? דתנן הרבינה ומיצית הרי הוא של מוכר והתנן

ואי ס"ר כור בשלשים,מאה בסלע אני מוכר לך ראשון ראשון קנה ה"נ קמא קמא מיפסק פסק ואסור להנות הימנו,מדיבר ליום ולגורן יפה סלע מוכר" אמאי, והא אגר נטר לי הוא? אמר רבא ותסברא זלזולי. בשכירות מי אסיק מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא: רישא דלא קא עביד בהדיה מהשתא מיחזי כי אגר נטר לי סיפא דקא עביד בהדיה מהשתא לא מיחזי כי אגר נטר לי: ואם היה מחזר בקרקע ותלש כל שהוא קנה: משמתלאת המדה ללוקח, ואם היה סרסור "בינתים" נשברה החבית ונשברה לסרסור(ג) ורחייב לדהטיף לו שלש טיפין)

* הלקיחה למכור, משנתמלאת המדה ללוקח, ואם היה סרסור "בינתים" נשברה החבית ונשברה לסרסור(ג) ורחייב לדהטיף לו שלש טיפין)

ערב שבת עם חשכה פטור; גמ׳ הא מדה דמאן אילימא מדה דלוקח עד שלא נתמלאת מדה, למוכר משנתמלאת מדה, ללוקח מדה דמוכר ואלא מדה דמוכר משנתמלאת מדה, ללוקח מדה דמוכר היא אמר ר' אלעא במדה סרסור, והא מדקתני סיפא אם היה סרסור ביניהם נשברה החבית ונשברה לסרסור מכלל דרישא לאו סרסור עסקינן רישא מדה בלא סרסור סיפא בסרסור עצמו: תרבינה ומיצית הרי הוא של מוכר: א) בי סליק רבי אלעזר אשבחיה לזעירי, אמר ליה: מי כאן חנא דאתנייה רב (מדות)? אתנייה רב יצחק בר אבדימי, א"ל מאי קא קשיא לך? דתנן הרבינה ומיצית הרי הוא של מוכר והתנן

והתנן

פי' הרשב"ם העקרי*)

פתני' המוכר יין ושמן לחבירו. ה"ה למירות ומשום סיפא דבעי לאשמועינן חייב להטיף לו שלש טיפין נקט יין ושמן: והיקרו או שהיקרו. אורחיה מילתא נקט: שלא נתקלפה הסדה. תהם משנתקלפה הסדה ויקרו ליוקר דהשתא הוי ליה כליו וקני בסיפא ובתצרי שהיא של שניהם: היה סרסור ביניהם. והסדה שלו היא כדאמרינן בגמרא ודרך הסרסור לקנות מבעה"ד ומוכר לאחרים ומרויח ויקני ליה כליו של סרסור ואי"ל ולעצמו מדרב ואח"כ מוכר לוקח והלכך נשברה החבית נשברה לסרסור כדתנא נמי לעיל אבל אם היתה סדה של אחד מהם ראשון ראשון קנה ה"ז קנתה לו סרתי לסרסור ולא אמרינן מאחר שנושל מזוז ונטחן לזה ידי הוא שלוחו של לוקח ואם נתקלפה נשברה ללוקח קמ"ל: תרבינה. הפה על צדה לאחר שעירה מפנה את תיין או השמן והטיף שלשה פיפין ללוקח: ומיצה. שנתאפף מיצוי חמדה לשולי הכלי: בסקים אחד ושי הוא של מוכר ולא של לוקח דמחויש בכך כדאמרי׳ בגמרא: והייב המוכר להטיף שלשה פיפין. מן הדבוק בדופני חמדה שעירה מפנה את היין והשמן ללכי של לוקח: התנני. פירוש הוא שמוכר לו שפה ולא שהוקיקוהו להטיף שלשה פיפין דאין לו פנאי: ר' יהודה אומר כו'. בגמ' בעי אי ארישא קאי או אסיפא קאי: [גמ'] אילימא מדה דלוקח. ומשום הכי קתני נתקלפה הסדה ללוקח: א"ה עד שלא נתקלפה הסדה נמי אמאי למוכר ליקני ליה נמי כליו של לוקח כדרתנן: לעיל אם היתה סדה של אחד מהן ראשון ראשון קנה דאוקימנא לתניא ר"ש היו בשנים שכר פלעים לנו בסלע אני ואמאי הא סדה דלוקח היא: סדה דמוכר היא. אלמא קנה לוקח דסרתי' אפי' בסיפא לא קני לוקח כלא כליו או עד שימשוך או יניחנה כראמרינן סדר ע"ג סיפא לא קנה וכ"ש שהיה בכליו דמוכר ואפי' את"ל דברשות אחר מהן מיירי היא מציבא לן לעיל אם ה"ה לבלי אז קנה לוקח דסרתי' הכלי חשוב הנפקא רשות או לא ולא אישטיפא ור"ת משום משמני' דכליו של מוכר ברשות לוקח קנה לוקח ה"ה לבלי אז קנה לוקח דקנה מוכר. שהשאילה לסניהם ותניא כמתני' מאי דת"ר לעיל ארבע סדות במכורין עד שלא נתקלפה הסדה כו' בר"א בסדה שאינה של שניהם אבל אם היתה כו': ראשון. סרסור לסדרו בסדרתו ולהשחבה ללוקח הלוקח סמנו הי"ם בשישבו בטעת סדרידה אבל תניא היכא דליתיה לא קני שהרי עכשיו אין הלוקח קונה סמנו אלא מן המוכר: סיפא. בסרסור עצמו ולשם והסדה של אחד מהן כו': נראה לי דה"ק מי כאן חנא דאתנייה רב סדות. תיש כאן בארץ ישראל שום חנא שונה משניות ובריותות דסתני ליה רב סתניתא דמירוי רב בסדות שמודדין בהן: והתנן

הגהות הב"ח (ג) בסשנה נשברה לסרסור הרבינה ומיצה כו' טוח של מוכר ותייב להטיף לו שלש טיפין והתנוי אינו חייב להטיף לו שלש: (ב) רשב"ם ד"ה תכור וכו' שלש ליום כימות הגורן: (ג) ד"ה לך ויפה וכו' קלא דהיכן ונתכוין

(לקוטי תו"ם ויכ"ו ג"ל נקוט: (ד) ד"ה עד שלא וכו' ועטם כדפרישית כתם: (ה) תוס' ד"ה מי וכו' רבו לו כל היכך לקמיה:

*) נכל דבפוסים כסתימו בטעות פירוש הרשב"ם העקרי מכלן עד דף פ"ו ע"ב ד"ה ח"ר אין עוסין בה כמדין בלבה כו' עד דף ק"ל ע"ב ד"ה פשיטא בנו ואמר. ותמהני בכתיבתו פי' תמר כמ"ם נדף פ"ט ע"ב נסעורה לפי' כרשב"ם בסוף פעמוד. וז"ל נסי' זה בעמוד יש פרישות בכריות כו' ובן יש עוד שלש בלבות כו'. כ"ה בעשה בני ואמר. ותמהני בתקונות בכ"ל נם שם פי' הרשב"ם העקרי כמ"ש נדסוף סיבו כתכת בע"ש וכ"ה בתוספות מתוס' ד"ה מתניתא פי' בכתה בשם כרשב"ם בדף פ"ט ע"ב ד"ה תנו בשם כרשב"ם בדף פ"ט ע"ב ד"ה כך אמרו. ותמהני ליתא בכתבים בכ"ל בדף פ"ו ע"ב ד"ה מי וכתב שנם נסי' כרתמ"ד כ"י בגיטו מביא שם פי' כתה בשם כרשב"ם בדף פ"ט ע"ב ד"ה תנו בשם רבנו. ובדף פ"ע ע"ב ד"ה כך אמרו. בענין שומתתן. כ"ז בקונטרס נס' ד"ה בשקדמת מס' וז וכתב שנם נסי' כרתמ"ד כ"י בגיטו מביא שם פי' כתה בשם כרשב"ם וכ"ה בנרס"י שבכריית"ם כו'. ע"ש [ובכ"ז לא בשמעטו נם שם הסי' שבדפוס. ושמנה לא זה משמעותו.

עין משפט נר מצוה

קנ א מיי' פ"ג מהל' מכירה סמג עשה לאוין קג: יב ור"ד סי' קעו סעיף ח:

קד ב מיי' פ"ג מהל' מכירה כלכם יח: קה ג מיי' פ"ד מהל' מכירה כלי ח ופיין מכתבות סמג עשין סב טוש"ע מ"ם סי' ר סי"ג:

קו ד מיי' פ"ב מהלכות שלוחין ושומרין כלי ז סמג עה טוש"ע מ"ם סי' קפה סעיף ו:

קו ה טוש"ע מ"ם סי' לגא סעיף ז:

קו ו מיי' פ"ד מהל' מכירה כלי ח סמג עשין סב טוש"ע מ"ם סי' כ סעיף ס:

קו ח מיי' פ"ב מהל' שלוחין כלי ז סמג עה טוש"ע מ"ם סי' קפה סעיף ז:

רבינו גרשום

אשר. דמיחוי כרבית שבשכר שמקרים שכרו ויסתחין על ער אותו זמן מיקל לו בשכרו. אבל אם אמר לו אני אשמירך ברבית היום כמו ששנה מלאכתך עכשיו ואחן לך דיבר מותר לעשות כן. אע"פ דלעלן מלאכתו יפה סלע. ולפעמים אם איתא דראשון ראשון קנה האי שוגל כל יום ויום דומה בשנתות ולערב קנה שכירות של כל יום. כיון דיכול לחזור בו בכל ערב ועדב מה שמקבל לו בשכירות אחרים דמי כאלן דיהיב ליה רבית האי רבית בהויא הנאה דקא יהיב ליה השתא מלאכה שלא בזמן נזק ואנאי מיתר: אשר רבא ואסברא. דרשי רבית כי האי גוונא וכי לילולי בשכירות. אם שוגל מקל ומוליל בשכירותו ומשכיר עצמו בשעות מפורשים אחרים מי אשר ודאי אינו אשר ולא קשיא לרב ושמואל. ומקשה כיון דאשרת לילולי בשכירות לא אשר א"כ מאי שנא רישא מסיפא דקתני ראשון קאשר אשר. היינו פעצא רישא כיון דלא עביד בהדיה דבעל הבית השתא מלאכה אבל מתנה עמו בשכירות דהשתא סיעים עמו לנהן ומלוחו שכרו עד הנהן מיהו כי אגר [נטר] יהיב ליה פועל דנטר ומסתין לו עד הנהן. ומסיפא דקתני דעבד מ"אכה כל יומא עד הנהן לא פיתי מאגר נטר ליה: פיתי. לך ויפה לי פיתי עד שלא נתקלפה הסדה לסרסור דיכול לחזור בו. אבל אם נתקלפה סדה ללוקח אין רשות ללוקח היא ואין יכול לחזור בה משכיר. ואם היה סרסור ביניהן שהסרסור קונה בכעל הבית ומוכר ללוקח ברוח ועד שהוא

נועא

אריך אוירלה תלוית כל הנהוא דקנות דכו

נועא אחרנה

עד א' מאי דאמרה ואשכר בריא דאתני

נועא

באחרי דאמרי אין אדם מוכר פרי שלא יראה אילנו [ע"ז כ:] (הקונ' ד"ה) ואחרונים ש"ך חו"מ סי' רי"ב ס"ק ב) ואשכר אחר שאכל בן חבירו דקנ"ל ע"ש באחרונים

מסדר לו נשברה החבית בידו נשברה לסרסור ונשתם הסרסור. והמוכר יין ושכן חייב להטיף לו המוכר ג' פיפין. ללוקח אחרי שסרחק לו הכלי. ואם אחר שהרחיק לו הכלי פיפין הרבינה הסדה שהפה אותה אצל הכותל ומיצית שנתמצת חשיור שבתוכה ונתקבץ למקום אחד אותו המיצוי הרי הוא של מוכר. והתניני שפורד הוא אינו חייב להטיף ג' פיפין ללוקח. וכן בעל הבית ערב שבת עם השיבה פפיר שלהטיף ג' פיפין לפי שפורד הוא לצורך שבת. הא סדה דלוקח הוא ראשון ראשון קנה: הבא בסדרת סרסור שקנין שתשאילה לסניהן. מכלל דרישא לאו בסדרת סרסור מיירי בסדה לכלי. ותסרוך ריפא מיירי בסדה לכלי ואלא סרסור דאין הסרסור מסדר אלא בעה"ב וסיפא מיירי נמי בסדרת סרסור ובסרסור עצמו דאיהו סודר לחבי נשברה החבית נשברה לסרסור: לרב סדות. אתניי דהכא דרשיני דהכא

רשיני

ולגורן יפה סלע אמר להנות הימנו אבל אם שכרו מהיום בדיבור ליום ולגורן יפה סלע מוכר ואי ס"ר כור בשלשים,מאה בסלע אני מוכר לך ראשון ראשון קנה ה"נ קמא קמא מיפסק פסק ואסור להנות הימנו,מדיבר ליום ולגורן יפה סלע מוכר" אמאי, והא אגר נטר לי הוא? אמר רבא ותסברא זלזולי. בשכירות מי אסיק מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא: רישא דלא קא עביד בהדיה מהשתא מיחזי כי אגר נטר לי סיפא דקא עביד בהדיה מהשתא לא מיחזי כי אגר נטר לי: ואם היה מחזר בקרקע ותלש כל שהוא קנה: משמתלאת המדה ללוקח, ואם היה סרסור "בינתים" נשברה החבית ונשברה לסרסור(ג) ורחייב לדהטיף לו שלש טיפין)

* הלקיחה למכור, משנתמלאת המדה ללוקח, ואינו חייב להטיף שלש טיפין לבי יהודה אומר ערב שבת עם חשכה פטור; גמ׳ הא מדה דמאן אילימא מדה דלוקח עד שלא נתמלאת מדה, למוכר משנתמלאת מדה, ללוקח מדה דמוכר ואלא מדה דמוכר משנתמלאת מדה, ללוקח מדה דמוכר היא אמר ר' אלעא במדה סרסור, והא מדקתני סיפא אם היה סרסור ביניהם נשברה החבית ונשברה לסרסור מכלל דרישא לאו סרסור עסקינן רישא מדה בלא סרסור סיפא בסרסור עצמו: תרבינה ומיצית הרי הוא של מוכר: א) בי סליק רבי אלעזר אשבחיה לזעירי, אמר ליה: מי כאן חנא דאתנייה רב (מדות)? אתנייה רב יצחק בר אבדימי, א"ל מאי קא קשיא לך? דתנן הרבינה ומיצית הרי הוא של מוכר והתנן

ד) נלנו טרפיות (מוגן דף נד): והתנן

רבינו גרשום

אשר. דמיחוי כרבית שבשכר שמקרים שכרו ויסתחין על ער אותו זמן מיקל לו בשכרו. אבל אם אמר לו אני אשמירך ברבית היום כמו ששנה מלאכתך עכשיו ואחן לך דיבר מותר לעשות כן. אע"פ דלעלן מלאכתו יפה סלע. ולפעמים אם איתא דראשון ראשון קנה האי שוגל כל יום ויום דומה בשנתות ולערב קנה שכירות של כל יום. כיון דיכול לחזור בו בכל ערב ועדב מה שמקבל לו בשכירות שמקיל לו בשכירות אחרים דמי כאלן דיהיב ליה רבית האי רבית בהויא הנאה דקא יהיב ליה השתא מלאכה שלא בזמן נזק ואנאי מיתר: אשר רבא ואסברא. דרשי רבית כי האי גוונא וכי לילולי בשכירות. אם שוגל מקל ומוליל בשכירותו ומשכיר עצמו בשעות מפורשים אחרים מי אשר ודאי אינו אשר ולא קשיא לרב ושמואל. ומקשה כיון דאשרת לילולי בשכירות לא אשר א"כ מאי שנא רישא מסיפא דקתני ראשון קאשר אשר. היינו פעצא רישא כיון דלא עביד בהדיה דבעל הבית השתא מלאכה אבל מתנה עמו בשכירות דהשתא סיעים עמו לנהן ומלוחו שכרו עד הנהן מיהו כי אגר [נטר] יהיב ליה פועל דנטר ומסתין לו עד הנהן. ומסיפא דקתני דעבד מ"אכה כל יומא עד הנהן לא פיתי מאגר נטר ליה: פיתי. לך ויפה לי פיתי עד שלא נתקלפה הסדה לסרסור דיכול לחזור בו. אבל אם נתקלפה סדה ללוקח אין רשות ללוקח היא ואין יכול לחזור בה משכיר. ואם היה סרסור ביניהן שהסרסור קונה בכעל הבית ומוכר ללוקח ברוח ועד שהוא

נועא

אריך אוירלה תלוית כל הנהוא דקנות דכו

נועא אחרנה

עד א' מאי דאמרה ואשכר בריא דאתני

נועא

באחרי דאמרי אין אדם מוכר פרי שלא יראה אילנו [ע"ז כ:] (הקונ' ד"ה) ואחרונים ש"ך חו"מ סי' רי"ב ס"ק ב) ואשכר אחר שאכל בן חבירו דקנ"ל ע"ש באחרונים

מסדר לו נשברה החבית בידו נשברה לסרסור ונשתם הסרסור. והמוכר יין ושכן חייב להטיף לו המוכר ג' פיפין. ללוקח אחרי שסרחק לו הכלי. ואם אחר שהרחיק לו הכלי פיפין הרבינה הסדה שהפה אותה אצל הכותל ומיצית שנתמצת חשיור שבתוכה ונתקבץ למקום אחד אותו המיצוי הרי הוא של מוכר. והתניני שפורד הוא אינו חייב להטיף ג' פיפין ללוקח. וכן בעל הבית ערב שבת עם השיבה פפיר שלהטיף ג' פיפין לפי שפורד הוא לצורך שבת. הא סדה דלוקח הוא ראשון ראשון קנה: הבא בסדרת סרסור שקנין שתשאילה לסניהן. מכלל דרישא לאו בסדרת סרסור מיירי בסדה לכלי. ותסרוך ריפא מיירי בסדה לכלי ואלא סרסור דאין הסרסור מסדר אלא בעה"ב וסיפא מיירי נמי בסדרת סרסור ובסרסור עצמו דאיהו סודר לחבי נשברה החבית נשברה לסרסור: לרב סדות. אתניי דהכא

רשיני

והתנן הרכינה ומיצה הרי היא של תרומה. תימה לתלמי הוי של תרומה והא תניא חייב לתרום לגת לחד מן ג' ל"ב כמו לוחן מדות של חולין תהיה של תרומה ושל חולין היו בגת הרכינה ומיצה וי"ל דכשקרקע עם על לוחה מדה נמר בדעתו שתהיה כולה תרומה עם המיצוי ודוקא בתרומה תמר הרכינה ומיצה הוי תרומה לכל לענין מעשרות לא תהא תרומה במעשרות מעשרותיו מקולקלין: **משום** יאוש בעלים נגעו. הוי מלי לשטויי דהוי תרומה משום דליון בריכה דכשקרקע עם ליון יאוש ליזה יהא למפה:

אלא לעולם מכאה מדעת היא.

ותני"ע דפודיון ממי שכאלו מדעת היא. ממעלתו ביד חיטין מ"מ כיון שהפודיון של בעל הבית נשתר ביד התנוני ליט פוטרו עד שיביאו ליזו שוה פודיון שמן ומיסר ושם היה מחזיר לוחו פודיון עלמו לחיטוך הכי נמי דהוה פטור: **וכגון** שנטלה תנוני על מנת לבקרה כדשמואל כ'. וסיפא דקתני ומודים חכמים לרבי יהודה בזמן שהצלוחית ביד חיטין דפטור ליה דוקא ביד חיטין אלא לחני, נטלה נמי ע"מ לבקרה: **הלוקח** כלי מכיס החומן ע"מ לבקרו ונתנם בידו חייב.

לכאורה נראה לחייב משום דמשיב כשואל דס"ל ד' נדרים (נדרים דף נ"ה.) מפקיע מעמת דשמואל דקסבר הנאת נוקח היא היינו כשואל שכל ההנאה שלו ועוד דבפ' החומץ (ב"מ דף פ:) נבי הא דאמר רב חסדא לח שנו אלא דקסבר שלחה ומתה חייב אלא כשהחזיר כתוך ימי שלחה אבל נתחר ימי שלחה פטור ומסיק לחיטר דמסתברא דפטור משום דמשיב כשכר שכר הוזל ונהנה מהנה היינו כשואל [דאמר] הנוקח כלי מכיס החומן כ' ונתנם בהליכה חייב בחזרה פטור מפני שהוא כשכר שכר פיכוך לך פטור (ס) בחזרה כשנתנם שליח שלח שומר שכר ומדמייתי מינה להחיא דהחזירה לאחר ימי שלחה משמע דהא דקתני נתנם בהליכה חייב לאו דוקא אלא אפי' כשהוא עומד ב"ש מלפניה דשמואל כמי שהוא עומד ב"ש מלפניה דשמואל מיהו רש"י פירש בע"מ (שם) דנתנם בהליכה חייב משום דמשיב כשואל ומ"מ מיהו מינה שפיר (י) להחיא דתמיהר כי היכי דמשיב ליה בריית נוזק שכר בחזרה מע"ם שכאלו המקח משום דעד השתח היה כלוקח כי נמי שואל אחר שכלו ימי שלחה הוי שומר שכר כיון שנהנה בשלחה עד עכשיו וכן נראה ל"י דמשיב נוקח ומיהו ליתה מהניח דלקמן לחייהי קרי לפוס נהנה לתמר כ' כהנת אין לדם מקדים דבר שליו שלו ואי שואל הוי אחמי לא יוכל להקדים מה שהשאיל ביד אחרים כמו שהמשכיר יכול להקדים כדאמרי' בפ' האומר מקלי עלי (ערכין דף כ"ג. ושם) ואין נראה לרבי"ם דליה להם לא על מנת לבקרם נטלם אלא על מנת לקנות מיד ולכך אין יכול המוכר להקדימו והשיב ל"ו ל"י דמשמע שנטלם כדי לבקרם מדמייתי ליה לחדשואל ואין להקשות מי שואל הוי אחמי לא פטור החנוני כשנטלה על מנת לבקרה והחזירה ליד החיטוך דכלתה שלחה כיון שהחזירה למקום שלחה דהא אמר בסמוך לרבי יהודה שואל שלא מדעת שואל הוי החזירה ליד החיטוך פטור דהתם ודאי הוי שואל שלא מדעת אינו חייב להחזיר ליד בעלים:

אי הכי תימא סיפא ומודים חכמים לר' יהודה כו'. וכיכה וכי יוסף שכרי כו' בזמן שהלוחות ביד החיטוך היינו שהביאה מביה תבוי:

מר

נטלה על מנת שלא לבדקה הרי הוא כאילו לוחות ביד חיטוך ומדד החנוני לתוכה שפטור: **שפחת החנוני מוכר לוחות.** ולך לקנות לוחות ממנו ולהכיות בה שמן ונלכך הפי לוחות ליכא למלעגי: **דרבנן לטעמייהו.** דלמרי נבי חיסר ושמן חייב, דלשלוחי שלוחי ליה יהודה, והוה להו לוחות ולא שמן ולוחות ביד בעל הבית: **מנה מביי בר מניון ורב מניון בר מניון** דלמרי מרוייהו. לח תוקמה לא בחנוני מוכר לוחות ולא בבעל הבית מוכר לוחות אלא בזה ובזה לוחות ביד חיטוך ושמן ביד בעל הבית: **מתני'** המוכר את הספינה ועמה ב' עוגנות ב' עוגנות ב' עוגנות

א) כ"מ ב: ב)[שבת קיח: וש"נ] ג) כ"מ מל. מנ:: ד) [נתוס' כ"מ כב. ה) ונתוס' כ"מ מנ. ד"ה נתנה לסיטון מי' דסיטון הוא מוכר דבר לח הטיינו יין ושמן ובתמ"ב (כס"ב דמשלי ג"ד) מי' סיטון טוח המוכר מלכלים רבים כמדבר בהלכות:

1 ב"ש ד"ה מוכר
2 תוס' שכי' ד"ה ואמר
3 ג"ז ד"ה ואין
4 ג"ה ואין אחרת

פירוש רש"ם העברי

דבור (בגון שנטלה למוד בה כו') ליתה כל הדבור ופתחיל היכור בדרכה דאמרינן באלו מציאות נבי השבת אבדה פעמים שאתה מתעלם ופעמים שאי אתה מתעלם אם הוא כיצד זקן ואינה לפי כבודו פסור ואמר רבה הבישה אותו זקן אע"פ שאינה לפי כבודו נתחייב בה להבישה ליד הבעליטאם אבדה אבדה לו ואילך והכנים עצמו בשירתה ה"נ כיון שבאה לירו חייב משום השבת אבדה ואי משום דאבדה מדעה אין אדם חייב בהשבתה הניטלי כי לא נגע בה אבל נפלה חייב דומיא דזקן ואינה לפי כבודו דפסור וכי הבישה חייב משום דאבדה עצמו בשירתה ואבדה מרבבתה גם זה הניח רב"י מנ' כב' והשתא אתיא פיפא שפיר דפורים הכפים היכא דלא נפלה תנוני כלל אלא מדר לתוכה כשהיא ביד תינוק אפסור' אימור דאבר רבה כו'. ה"נ הוה מצי למיפרך כרבעלייאפא רבה תנאי היא אלא דעדיפא מינה פרוך: דאנקפה נזרי בריאתא. הלקיחה פשיעות היצונות שהרי בע"ח היא והבריחה ואבדה בידים: כגון דהדרה בהמה ונפלה בהליכה חייב בהשמלה. תנוני מי' תינוק למור בה שלא לצורך תינוק אלא למור בה לאחרים פה שהוא מוכר להם דהוה ליה שואל שלא מדעת בעל הבעלוחית: דרבגן מברי נזלן היו. וקניא להתחייב בה עד שיעיב ליד בעליו עצמן דבעינן ח ש ב ה מעליאתא כרבותיה והשבה את הגולה והשבה ליד תינוק אין זו השבה אלא איבוד והני תנן בהנזול ומאכיל הנוכר פלה מן הערד והחזירו ופת או נענב חייב באחריותו ביין שלא החזירו בידיעת בעליו דהיינו החזירו לערד ולא לבעלים ה"נ בעינן דעת בעלים וכשחזירו לתינוק לא ירעי הבעלים:ור' יהודה מבר דינו כשואל.ויחזיר למקום שהשאילוהו ודיו ולכך כשהחזיר לתינוק פסור וחאי דאמרי' בשלהי המפקיד ליד דאמר רבה שואל שלא מדעת לרבנן נזלן דמי היינו הבא וסיפא הכי קתני תמורים הכפים לר' יהודה שאם לא נפלה על מנת למור בה לאחרים ולא הציאה מרשות הבעלים אע"פ שנפלה למור בה לתינוק הרי הוא כאילו צלוחית ביר תינוק והניח אפקה מרשות בעלים ופסור מן הצלוחית:שואל הוי.דינו כשואל ושיהו איפורא סיהא אינא דלא נדע פשולה יד בסקירנו ואשור: והני"ם ד"ה ריקני דפוס. שכבר קצב ופסק דפים קדם שנפלו א"נ כגון כלים קפנים הנפכרים לעולם באיסר איפר שפיעור שלהם ירוע כגון קדרות או ריחים של פלפלין שפיחים קצוצין מהתאב ובשם"ם ארבעה נזרים פוקי לה להא דשמואל בובינא חריפא דהנאת לוקח הוא ואע"ג דהניא החם בוותיה דהנאה דקרקוי ונאנפו בהליכה חייב בחוירה פסור מפני שהוא בכושא שבר בעיני דלאו דוקא נטלא שנפל דא"כ לא לחייב באונסין אלא בננבה ואבדה ומפעמא משום דקריני דפיה ובינא חריפא הרי הוא בנפילה זו כמו לוקח נשור א"נ כגון שואל שבא שחייב באונסין דכיון דבינא חריפא הוי כאן הנאה לשוכר כלל בנפילתו של זה שהרבה יפצא לוקחים הלכך הל"ל מוכר כמו שמואל דלית ליה הנאה כלל: אבנה אפסא.ירך לראות אם בפנוה היא ריש בה בשר הרבה: אבל לא קיצי דפיה כו' לא נרסי': קארי. דלעתו: שקיל קרא. לקנות: אבר להם הרי הן מרקשין. לפי שלא ידע לפי ישואל פעותיו אחרי שכולם לקחו: אין אדם מקדיש כו'. דכי לקדישי את בהיב"ח כיון דקיצי דפיה זכו בהן כדשמואל שהרי בדשות לקוח ולא ב"ש מכר: בדשותא דמרייהו קיימי.וקדשי שהרי לא לטולו נתנוהו דניסא שניתן אבן ירטיח שהרי בדשותו

אחד מעשרה בליטרא לי׳ ליטרא. מלישנא דמתני׳ דייק דקתני אחד לעשרה ולא קתני אחד מעשרה וה״מ לומר דמתני׳ אחד ממה ונכלה לרבי״ח לפרש דלא מיתניא אלא כשהוקר מעשר ליטרין אבל כפחות מכאן אפילו מדתוריית׳ הלא כשהוקר מעשר ליטרין מדתוריית׳ והא דתניא לקמן היה מקח ממנו שלשה רבעי ליטרא לא יאמר אקול לי ג׳ רבעי ליטרא ט׳ לפי שהוא מייב הכרע על כל מקל ומשקל הני מילי נבי הכרעה דלמן דתוריית׳ ובמקום שנהגו :

התם אפשר כשהוזה . והוקא בעריות שאין בהן ממ״ה אבל הכא על חמה אין והוליד ממנה כן אי אתר עריות אין בהן ממזרות זהו משום דלא יוכל לתקן כדאמר ג) (ביבמות (דף כא)) וה״ל כשהוזה וה״ל חיים לומר לע״ג שהוא משום דלא יוכל לתקן מ״מ אפשר כשהוזה (ד) שלוה לו הקב״ה ה) דלא לוה אלא לעשות לו תשובה לכל גזלן שמשהוזה הוא משיזיר הגזילה כדכתיב והשיב את הגזלה וגו׳ והיכן הגזל נדבים היו יודע למי יזיר למי תתנ״ל דלמרי׳ (ב״ק דף נ״ז): יעשה כהן לנרכי רבים מ״מ לא :

וכללם בעבדים ושפחים . מוהיה מסה לא תשמעו וגו׳ מכלן אין נראה לר״י פירוש כב נפש נתנו דפירש דהאי דאמרינן בפ׳ שבועת העדות (שבועות דף לט:) גבי עבד שנגח שור חבירו ומת שור חבירו ומת עבד חייב משום דכתיב כי יגח שור את עבד וגו׳ ואי לא כתב רחמנא אלא עבד הוה אמינא דוקא עבד שאין לו אלא גוף אחד אבל שור שיש לו שני גופים כגון שוקל לו עין בעין ורגל ברגל ושן בשן ונגח את עבד חבירו ומת שור חבירו ומת עבד חבירו ומת אין לו אלא גוף אחד ולא

מוסיף אם שמוע. בפרקא "היה כי תבוא": **מוסיף אם לא משמע עד ואין קונה.** תשוב מוי"ו עד ה' כל התלפ"ת בית"ת דהייט שמיט ושבירת תיבות: **מנין שאין מוסקין במקום שנודעין. ותפי' מהיל קונה: ואין נודעין במקום שמוסקין. ותפילו מהיל מוכר: ת"ל מיפה שלמה ונדק.** משמע דלמ' נדסיון הכתי "ונדק" הלמ' משלמה" בפקא לן שנריך שיהא התיפה שלימה שלא יבא בידי **דחסי** דחס עושין כן שמא ירבו לוחן לחריס ויאמרו כך המנהג הוא ויבואו להעלים את המוכר או המוכר את העלים, והא ליכא למימר דכלא מחזי מיירי בריימא דהוה מלא תשמש ושמא עול "בפקא שנוחל תורה אור

מנין שאין מוסקין במקום שנודעין. שהם הקנה לו שהה חעין היא רבתי לומר לו מוסקה הקניתי לך ואין נודעים במקום שמוסקין לפילו הלוקח מוחזק לא יאמר הריני לוקחה נדוסה: **ת"ר** מנין שאין מוסקין במקום שנודעין ואין נודעין במקום שמוסקין **ת"ל** איפה שלמה ומנין "שאם אמר הריני מוסק במקום שנודעין לפרות לו מן הדמים והריני נודע במקום שמוסקין נלהוסיף לו על הדמים שאין שומעין לו **ת"ל** איפה שלמה וצדק יהיה לך" **ת"ר** מנין שאין מעיינין במקום שמבריעין ואין מבריעין במקום שמעיינין **ת"ל** אבן שלמה" ומנין "שאם אמר הריני מעיין" במקום שמבריעין ולפרות לו מן הדמים והריני מבריע במקום שמעיינין ולהוסיף לו על הדמים שאין שומעין לו **ת"ל** אבן שלמה וצדק" אמר רב יהודה מסורא: **לא יהיה לך** בביתך" מה טעם משום איפה ואיפה **לא יהיה לך** בכיסך "מה טעם משום איפה ואיפה **לא יהיה לך** בביתך **ת"ר** (לא) **יהיה לך** במלמד שמעיינין אגרדמין למדות ואין מעמידין אגרדמין לשערים דבי נשיאה אוקימו אגרדמין בין למדות בין לשערים א"ל לא שמואל לקרנא פוק חני להו מעמידין אגרדמין למדות ואין מעמידין אגרדמין לשערים נפק דרש להו מעמידין אגרדמין בין למדות בין לשערים א"ל מה שמך, אקרנא, תיפוק ליה קרנא בעיניה נפקא ליה קרנא בעיניה, ואידו כמאן סברי' הא דאמר רמי בר חמא א"ר יצחק מעמידין אגרדמין בין למדות בין לשערים מפני הרמאין ת"ר היה מבקש ממנו ליטרא ואין לו ליתן לו אלא חצי ליטרא, רבי ליטרא ושוקל לו רביע ליטרא מא"ר קמ"ל: דמחקנינן מחקלי עד הכי ת"ר היה מבקש ממנו שלשה רבעי ליטרא לא יאמר לו שקול לי שלשה רבעי ליטרא אחת אחת אלא ישוקל ליטרא ומניח רביע ליטרא עם הבשר ת"ר היה מבקש ממנו עשר ליטרין לא יאמר לו שקול לי אחת אחת והבריע אלא ישוקל לו בולו בבת אחת ונותן הברע אחר לבולן ת"ר נפש מאתים תלויה באויר ג' טפחים ורוחבה מן הארץ שלשה טפחים וקנה ומחנה שלשה שנים עשר טפחים, וישל צמרים ושל וגנין תלויה באויר שני טפחים וגבוהה מן הארץ שני טפחים וקנה ומחנה שלשה ט' טפחים, וישל חנווני ושל בעה"ב תלויה באויר טפח וגבוהה מן הארץ טפח וקנה ומחנה שלשה ששה טפחים, ושל טורסי תלויה באויר שלש אצבעות והארץ שלש אצבעות וקנה ומחנה שלה איני יודע ואלא הך קמייתא דמאי אמר

מוסיף אם שמוע בפרקא "היה כי תבוא": **מוסיף אם לא משמע עד ואין קונה.** תשוב מוי"ו עד ה' כל התלפ"ת בית"ת דהייט שמיט ושבירת תיבות: **מנין שאין מוסקין במקום שנודעין.** ותפי' מהיל קונה: **ואין נודעין במקום שמוסקין.** ותפילו מהיל מוכר: **ת"ל מיפה שלמה ונדק.** משמע דלמ' נדסיון הכתי "ונדק" הלמ' משלמה" בפקא לן שנריך שיהא התיפה שלימה שלא יבא בידי **דחסי** דחס עושין כן שמא ירבו לוחן לחריס ויאמרו כך המנהג הוא ויבואו להעלים את המוכר או המוכר את העלים, והא ליכא למימר דכלא מחזי מיירי בריימא דהוה מלא תשמש ושמא עול "בפקא שנוחל תורה אור

מנין שאין מוסקין במקום שנודעין. שהם הקנה לו שהה חעין היא רבתי לומר לו מוסקה הקניתי לך ואין נודעים במקום שמוסקין לפילו הלוקח מוחזק לא יאמר הריני לוקחה נדוסה: **ת"ר** מנין שאין מוסקין במקום שנודעין ואין נודעין במקום שמוסקין **ת"ל** איפה שלמה ומנין "שאם אמר הריני מוסק במקום שנודעין לפרות לו מן הדמים והריני נודע במקום שמוסקין נלהוסיף לו על הדמים שאין שומעין לו **ת"ל** איפה שלמה וצדק יהיה לך" **ת"ר** מנין שאין מעיינין במקום שמבריעין ואין מבריעין במקום שמעיינין **ת"ל** אבן שלמה" ומנין "שאם אמר הריני מעיין" במקום שמבריעין ולפרות לו מן הדמים והריני מבריע במקום שמעיינין ולהוסיף לו על הדמים שאין שומעין לו **ת"ל** אבן שלמה וצדק" אמר רב יהודה מסורא: **לא יהיה לך** בביתך" מה טעם משום איפה ואיפה **לא יהיה לך** בכיסך "מה טעם משום איפה ואיפה **לא יהיה לך** בביתך **ת"ר** (לא) **יהיה לך** במלמד שמעיינין אגרדמין למדות ואין מעמידין אגרדמין לשערים דבי נשיאה אוקימו אגרדמין בין למדות בין לשערים א"ל לא שמואל לקרנא פוק חני להו מעמידין אגרדמין למדות ואין מעמידין אגרדמין לשערים נפק דרש להו מעמידין אגרדמין בין למדות בין לשערים א"ל מה שמך, אקרנא, תיפוק ליה קרנא בעיניה נפקא ליה קרנא בעיניה, ואידו כמאן סברי' הא דאמר רמי בר חמא א"ר יצחק מעמידין אגרדמין בין למדות בין לשערים מפני הרמאין ת"ר היה מבקש ממנו ליטרא ואין לו ליתן לו אלא חצי ליטרא, רבי ליטרא ושוקל לו רביע ליטרא מא"ר קמ"ל: דמחקנינן מחקלי עד הכי ת"ר היה מבקש ממנו שלשה רבעי ליטרא לא יאמר לו שקול לי שלשה רבעי ליטרא אחת אחת אלא ישוקל ליטרא ומניח רביע ליטרא עם הבשר ת"ר היה מבקש ממנו עשר ליטרין לא יאמר לו שקול לי אחת אחת והבריע אלא ישוקל לו בולו בבת אחת ונותן הברע אחר לבולן ת"ר נפש מאתים תלויה באויר ג' טפחים ורוחבה מן הארץ שלשה טפחים וקנה ומחנה שלשה שנים עשר טפחים, וישל צמרים ושל וגנין תלויה באויר שני טפחים וגבוהה מן הארץ שני טפחים וקנה ומחנה שלשה ט' טפחים, וישל חנווני ושל בעה"ב תלויה באויר טפח וגבוהה מן הארץ טפח וקנה ומחנה שלשה ששה טפחים, ושל טורסי תלויה באויר שלש אצבעות והארץ שלש אצבעות וקנה ומחנה שלה איני יודע ואלא הך קמייתא דמאי אמר

מיפה שלמה ונדק: מפרש טעמא דמילתא, דנונדקא = מילתא, דהכמה לא אמי לממות כיון דפחת לו מעצר היופא כולי עלמא ידעי וכעביל כך פחת לו דאין מכהג בעיר למחוך וכן כממוסף יודעין שכעביל כך מוסיף לאין דרך לנדוס: **ת"ל מיפה שלמה ונדק.** לעפויי לחתי ולדק מכל מקום לאפ זה יכול לבא לידי **מחלוקת** לאיכא למידחי במילתא ולא ידעי לה בפחת ולא בתוספת וכספרי יליף לכולהו "מונדק" שהוא מיוחר: **מעיינין.** לשקול עין בעין: **לא יפיס בכיסך** ממון מה טעם, משום לאיפה ואיפה שלוקח בגדולה ומוכר בקטנה, "בכיסך" קרא יתירא קרייט: **אבן שלמה.** ואם בכיסך אבן שלמה ונדק, יהיה לך ממון כדאמרינן בגמרא (מלא דף ע:) מה יעשה אדם ויעשיר: **ת"ל** (בכיסך) וגו'. **מ"ד** (לא) **יהיה לך בכיסך** וקרא יתירא קא דריש דמלי למיכתב לא יהיה לך בכיסך אבן ואבן גדולה וקטנה כי אם איפה שלימה וצדק, אנדרדמין. מסונה על המדות להלקות לתעטש מעשותי המדות: ואין מעמידין אנדרדמין לשערים. שלא יסברו ביוקר מילתא קא דריש אבל שלמה וצדק יהיה לך ממון: **ת"ר. יהיה לך** לב"ד קא משמר דחסנא וקרא יתירא קא דריש דמצי למיכתב לא יהיה לך בכיסך אבן ואבן גדולה וקטנה כי אם איפה שלימה וצדק, אנדרדמים. מסונה על המדות להלקות לתעטש מעשותי המדות: ואין מעמידין אנדרדמים

כדרך שאמרו לענין מיסור כך אמרו לענין טומאה. מפרש ר"י כר מרדכי לענין יהות קחני לה. נמצאת החוט נעשית המחזיקים מכל כף המשקלות וקנה שיש להן בית קיבול הרי הלו טמאים לפיכך הן בפני עצמן ובריך מתי קמ"ל ומשני קנה ומיתבת דיוקא לאיטריכו ליה דלא תקן תנא ט"ס שהחוט עשוי כתיקון ליו מחזיק יד לא"כ קנה ומיתבת עשויין כתיקון:

ולא בשל בעץ. תומר ר"ם דוקא משקולת שמקופים בשר ושומן שהלחלוחית מדבק בהן ומחזיקם ולא מצטרף שחיקה כדפ"ה אבל משקולת שמקופין בהן כסף והבל מוחר לעשותן של מתכת לפי שצריך לחפותו עור מדחמר בהמולית יין (שבת דף עט.) שלם עורות הן מלה מיפה וליפחרת ומפרש כדי לעור בה משקולת קטנה ולי בשל נומת ובוכים לחתי לריך עור לפי שהן מתלוין ולין מדבק בהן ויכול להיחין לו לקנחן ועוד דחמרינן בהשהב (ב"מ דף נב. ושם) תן לחם שלא שנפסלה שהתקינו שיהא שוקל בה לומת שוקל משקל משלא של מתכת ושוקל משקולת קטנה שמשקלין בה כסף והבל לריך לחפות עור שבשחיקה מוטעת יבא לידי הפסד גדול אבל שאר משקלות גדולות שמשקלין בהן נחושת וברזל ושופרא שאין בה לידי הפסד גדול אע"פ שיחקו מדאי אין לריך לחופן וכן משמע בפ' ד' מיתות (סנהדרין דף סח.) שלא היו מכסין אלא משקולת קטנה דאמר שכדור והאיפה והקמיע ומשקולת קטנה מהו [וע"ש תוספות ב"מ נב: ד"ה שיהא]:

שלא יטמין משקלותיו במלח. פ"ה מפני שהוא מכניד ואין נלחה לר"ח דמשמע דכמוכר לחיירי דומיא דכמשורה אלא ירחים ומפרש רבינו חם לפי שהמלח מיקל המשקלות ושוחב לחם המשקלות:

ובמשורה שלא ירחים. ול"ח פשיטא דגזל נמור הוא חיפוף ליה משום לח מגזל וי"ל דאחת קרא להחמיב משנה הרחמה ואע"פ שעדיין לא מדד וכי האי גוונא חמרינן בריש חיזהו נשך (ב"מ דף סח:) דלאו דכחיב במשקלות ל"ל? לעוונם משקלותיו במלח, האי גזילה מעלייחא היא? לעכור עלין משנה עשיה: במקדש

דיגרומי. אין לורפי נחושת וברזל נפחים שמוקלין חמיטות גדולות של מחה ליטרות ביחד: **לענין איסורן**. דאסור לשקול חם לא עשויין בענין זה: **כך אמרו לענין טומאתן**. דאין מקבלין טומאה אם אין עשויין כך, דלא חביבי כלי, ביון דאסור לשקול בהן: **תניא**. במסכת תורה אור כלים פרק כ"ט ולענין טומאה נאמרה:

תוכ המקבלין שב תנוני. הוא המקבל שחלויות בו (ג) כגון כדחמיא לעיל, שבל בעל הבית חלויה בחויר טפח וכיון דחמעטינן בשב בעל הבית דמקפיד בחוכו שיהא לחלי לשקול, הוא הדין לכל הני לעיל: **קנה ומיתבת**. שיעור קנה ומיתבת חמעטינן כ' מני דחים ליה בקפדה לענין טומאה כמו למשקל ובמקום דקחני "חיני יודע" הוי ספק טומאה, והשחר, כדקחני בבריימחא לעיל: **דלא חנן**. במסכת כלים: **כעך**. בדיל לשמיי"ן: **אכר**. פלומב"ח: **גיסטרון**. מיני מחכות מעורבבים: **ולא של שאר מיני מחכות**. מפני שפופחין והולכין: **לוגמא**. לבן: **ממק**. רשמוייר"ח בלא"ז שמומקין בו לח המדה: **שהוח קל**. וחיט נכנם כל כך במדה ולכך חיט מוחק יפה ומפסיד המוכר: **משכרוע**. בוייסב"ל: **נדו אחד עב ונדו אחד קלר**. מפני **שהקלר** נכנס בחוך התבואה ומוחק יפה **והעב** חיט נכנס כל כך. וחיט מוחק יפה ולח נדו אחד עב ונדו אחד קלר **בשהוח קונה** ימחוק בעב ובשהוח **עובר** ימחוק בקלר לפי שניהן עניים לו שניהן-קלרים כפי המנהג: **בנם אחם**. בפעם אחם ובמהרה שחיט מוחק יפה: **מעט מעט**. כגון מוחק רוחב טפח לבד ומנביה לח המחק ומוחר וכוכב לח המחק ומוחק טפח, **אלא** בפעם אחם ובנחת ל"ל בשחי פעמים כגון מוחק עד חני המדה ומנביה המחק ומוחר ומוחק חני המדה הסני: **על כולן**. על כל מיני עוולות הללו: **ילמדו שמא ילמדו כו'**. ומחוך כך יבאו לרמות יוחר: וקבני גמרא-למרה דכן יוחנן לכחוב לו לח למרה: דמעיקרא הוה מספקא ליה חס יחמר לו לח ולבסוף מי חיפשים ליה: **דרבי חורא**. דכרי חורה: **ונדיקים יהו כם**. יהיו כם **אלא** לרמות בכריום: **יבאו כם**. ילמדו לרמות: ו (ג) **הדם קרקע**. שהרי מדם כלי כחב לקמיה דהיינו "משורה" דלכחיב "ומים כמשורה חמהה" (יחזקאל ז): **אלא ימדוד**. לשני לקומות שלקחו קרקע בשופפות לו לחחד מהני חחין שחלקו: **לאחד בימות החמה**. ולאחד בימות הגשמים שבימות החמה החבל יבש וקלר יוחר מבימות הגשמים ורבינו חננאל פירש בימות הגשמים הקרקע טוין ובימות החמה הקרקע מחבקע בשפחיהן ומוסיף במדתו: **במלא**. שמכנידן: **אלא ירחיב**. שלא ישפוך המוכר לח היין בחוזק ומנביה לחוך משורתו של לוקח מפני שעולה הקלח משקולי"ח בלע"ז ונראה כמלא: **ומה משורה שניה**. קטנה כל כך שלשים ושמה יש בהן בלוג הקפידה חורה ברחימה שלא שהיה פחוקה מחחה בלוג קל ומוחר ברחימה כלי נדול כגון הין לו לחני לחני שלשים ההין כו': **וחני חומן ועוכלא**. נרסינן בחוספחה: **חומן**. שמינים הקב חני לוג: **עוכלא**. לקמן מפרש: **שיששה**. דזימנין לחחי למדוד ומיהו קרא לח לחזכר גדולה וקטנה חלח כשיהקנה לו על מנת למוד בהן דחי לו חימח הכי מחי חנטריך ליה למימר: **ולאחיו היה עניב**. לחיכח למימר פעמים שקוקלו ומעטיר טיעופי"ן ומוכר בו הלכך חין לו מקנה חלח שניהם: **דלא מחימי**. שחין ממונה של מלך עושה חוקה במדות הלכך לחסור, לחחי לרמויי: **לא שקיל**. לוקח ומוכר לשהוא: **מבגדמי**. הולכין וכחין ממונים של מלך לבדוק חת המדות כמו זימנין דמהנדסי בהדי הדדי בחלו טריפות (חולין דף מג.)": **במחצבי בין השמשות**. שהכל טרודין וחין רואהו ל"ש הלוקח עלמו מחוך טורדו חיט טחן חל לבו ומיקרי ושקיל והלכך יבא המוכר לרמות בו: **ואני סלה**. לח גרסי' דהיינו **תרקב** מרי וקב היינו ג' קבין: **ואני תרקב**. קב ומחלה: וקב. דלא חחי למימטי בחני הלקב כדלקמיה דבחילהא לא-טעו חינשי: **ואני רובע**. היינו שמינים הקב-חני לוג: **תומן**. חיכא למימר היינו שמינים הלוג דלקמן ועוכלא לקמיה מפרש לחד "מחמשה כרובע וקשיא לי דל"ל. כמו שכחוב בספרים שלנו מלי הלי דקפיץ לקמן תומן ועוכלא לח ליעבד ומשום הטעו חינשי בריבעא קפיץ לה והחי נמי קושיא היא שהרי המומן גדול מן העוכלא יותר מכפלים הם שמינים הקב הוא, ותם שמינים הלוג הוא היינו עוכלא, ועוד הם שמינים הקב הוא היינו חני רובע חלח הכי גרסינן בחוספחה וכפירושי רבינו הננאל קב וחני קב ורובע ותומן וחני תומן ועוכלא וכמה היא עוכלא לחד מה' כרובע ופירושה קב ד' לוגין ולוג ו' ביצים נמלא הקב כ"ד ביצים וחני קב שני לוגין ורובע היינו לוג ו' ביצים, כל 'רובע'-רובע הקב, וכל 'רביעית' שבגמרא-רביעית הלוג. וכן 'תומן'-שמינית הקב דהיינו חני רובע וחני רובע לח גרס ליה

פירוש רשב"ם העקרי

צורתי נחשת וברזל: דינרומיני. נפחים שמוכרין חמיטות גדולות של מחבות ושוקלין מאה ליפורת ביחד: כדרך שאמרו. הני שיעורין המאונים: לענין איסורין. שאסור לשקול בהן: כך אמרו לענין שטאתן, דאינן מקבלין טומאה אע"ב עשויין כענין שהוח דכיון דאסור לשקול בהן אינן כלי וכשנורין דמיין: חפס מאונים. הוא החוש שחלויין בו המאונים כדקחני לעיל: של חנוני ושל בעה"ב חלויה באויר פפח. ולענין טומאה נשנית בפס' כלים בב: כ"ש: קנה ומיתבת שלא צ"ל כ"ש: קנה ליה. לאשמועינן דבי ר' היכי דהכא קחני אינו יודע לבבי מיכאה נפי איני יודע ואני יודע מצא מפסק ושאינו כמו שפשרש בבריימא דלא חנן בפס' כלים:

הגהות הב"ח

(ג) בפ' ואלו מוציאין: ומומן ואלו מומן: (ב) רשב"ם ד"ס חוט וכו' שהלויות בו במחוגים בגב כדחניא לעיל. ע"ל מתני וכ"ל בפ' הבית: (ג) ר"ח ז"ל מדיחת קרקע:

א) [ל"ל בגרסיני פי' מחוגים ששוקלין בהן כרוע שמוך וזכוכית שמוקה. עיין ערך נמנם ג]. ב) [בלים פ' כ"ט מ"ס]: ג) [ל"ל אשכרוע. מרוך]: ד) [בלים פי"ו מ"ו] תוספחה דכלים ב"מ פ"ו]: ה) ב"מ דף סח: ע"ב: ו) [ל"ל פחבדני. ערוך ערך כנמן]:

קלא א מיי' פ"מ מהל' גניבה הלי ח ע"ב. סמג עשין עב עוש"ע מ"מ סי' רלח סעיף יג: קלב ב ג מיי' פכ"ח מהל' כלים הלי ה: קלג ד מיי' פ"מ מהל' גניבה הלי ד סמג עשין עב עוש"ע מ"מ סי' רלח סעיף י: קלד ה ו מיי' שם עוש"ע שם סעיף ה: קלה ח מיי' שם פ"ו הלכה ט: קלו מיי' שם פ"מ הלי ג סמג שם עוש"ע שם סעיף יח: קלז מיי' שם הלי ו עוש"ע שם סי"ז: קלח כ ל מיי' שם עוש"ע שם ס"ו: קלט ם ג מיי' שם פ"ו הלי ג סמג שם עוש"ע מ"מ סי' רלח סעיף ג: קמ ם מיי' שם הלי ו עוש"ע שם סעיף ה:

רבינו גרשום

אשר רב פפא דרבמני. ששוקלין בהן ברזל שוחן וכוכבית שחיק: כדרך שאמרו לענין איסורין. כלומר באותן שיעורין עצמן שנתנו חכמים בנשש ובקנה ובמיחנא שלא יבואו לידי איסור אונאה (אם יש לחן) באותו שעור עצמו מקבלין פומאה שחשוב כלי: מאי קש"ל חנינא. נמי לענין פומאה כי האי שיערוה. החוש של חנוני ושל בעה"ב הוחש. ה"ינ חלויה באויר פפח ימאי קש"ל ר' מני: קנה ומחנא שלא איצטריכא ליה דלא הני. לענין פומאה שיעורי יודע וקש"ל ר"ל: לרו מאיסורין: בענין. ברול: ניסטרון. מיני מחכות מעורבין יחד שלומין בפל"ע מצני שמחחרין: ואנבשטשון: מצני שהוא מיקל. והוי פסידא דמוכר: שמכבדי. והוי פסידא דלוקח: משכרוע. לעוין בום"ו: צדו אחד עב. לחחוק בו כשמוכר: שמוחק. הרבה בדיוחק: בבת אחת. בפשיכה אחת: רע לכוכר. שאין מוחק כל הצורך פעם פעם: רע ללוקח. ל) שמרקיק הרבה: שלא יפיר לאחר. בחבל: קרקע הלקוח: בדישות החמה. שהחבל יבש ונכווץ ומלקלר לא יפיר לחבירו באותו הבל עלמו בישות הגשמים מצני שהקרקע מלוחלחת: בגשמים החבל והוי חלק של זה יחר משל חבירו אלא לשניהן מודד בימות החמה או בימות הגשמים: שלא יפחין משקלותיו בפלח. בימני שנעשין בכדין: ובמשורה. זו מדה הלח: שלא יחתיר. כלומר שלא ישאוך לו כדי שיעלה חלאת הקנף לפעלה לפי שנראית הכדה כבר פלאה: שהיא אחד פל' ושישה בלוג. שכך שיעורי חכמים: ואפי' היא. שעשאה אותה עגיב של מים שמא אינו מוצא אחרת ויקנה: לא אמרן. דאשתו: אלא באחרא דלא מחימי. המרות בעין ששורפין אותן כולן בבריל אחר ומפסדין אותן: אלא דלא מהנדיו. שאין בני אדם פטורין שיחזקרין ופחפשין על כל מי שעשוי ל)בי זה ובעגינתן אותן: אפי' באחרא דמהנדי. שמורגין לעיין: לא ישהה. דזיפיון דמחרמי ערב שבת בין השמשות שהמפונין בבחיהן ואין מחפשין ומיקרי ושקיל האי באחה מדה: אבל עושה. מדות גדולות וקפנות כגון מדות סאה ותרקב. חרי וקב ג' קבין דהיינו חצי סאה וחצי תרקב וחצי רובע היינו רובע הקב שיהא לוג דהיינו ליפרא וחצי רובע היינו חצי ליפרא: ורומן. ב' אונקיות אחת מי' כרובע: עוכלא

ל) תולי ל"ל שמוחק הרבה. כ) נלמה ד"ל על כל מי שמעוות ושוכה כמו זה ומעיקרן חומן.

במקדש והשקל

ועוכלא, וכמה היא עוכלא? אחד מחמשה ברביע. יכמדת הלח הוא עושה הין וחצי הין ושלישית ההין ורביעית ההין ולוג וחצי לוג ורביעית ושמינית ואחד משמונה בשמינית וזרו קורטוב. ולעביד נמי קבים? אמר לאיהלופי בחלקב, אלמא טעו אינש תילתא, אי הכי כד נמי לא ליעביד דאתי לאיהלופי בחצי תרקב? אלא קבים היינו טעמא דלא עביד ואמר לאיהלופי בחצי חלקב אלמא טעו אינש ריבעא, אי הכי חצי תומן ועוכלא לא ליעביד? אמר רב פפא מדות קטנות במיא, בהו אינשי, שלישית ההין רבועית ההין לא ליעביד; כיון דהוו במקדש לא גזרו בהו רבנן, במקדש נמי ליגזור. בהנים ורעיון הן: אמר שמואל, אין מוסיפין על המדות יותר משתות ולא על המטבע יתר משתות. ור' משתברא, אל ישתבר יותר משתות. אין מוסיפין על המדות יותר משתות, מ"ט אלימא משום אפקועי תרעא, שתות נמי לא אלא משום אונאה, דלא ליהוי ביטול מקח, והאמר רבא, כל דבר שבמדה ושבמשקל ושבמנין אפילו פחות מדרי אונאה שיעור אלא דלא ליהוי פסידא לתגרא, פסידא הוא, דלא ליהוי ליה רווחא לא בעי, זבן וזבין תגרא איקרי? אלא אמר רב חסדא: שמואל קרא אשכח ודרש ויחשקל-עשרים גרה, עשרים שקלים חמשה ועשרים שקלים עשרה שקלים וחמשה שקלך המנה יהיה לכם מנה

ליה כהדייהו דהיינו תומן לכל שמיעת לטן נקבה היינו שמיעת לוג והיינו דקתני לקמיה גבי לוג רביעית ושמיעת לכל הכלי גבי קב גרם רובע ותומן, והתומן = תלי לוג ג' כיליס, ותלי תומן = כילה ומחלה: ועוכלא אחד מחמשה נרובע קב. כלומר אחד מה' בלוג כילים, וכן פירש רבינו חננאל ועיקר והתמה לא עדיף לי תומן על עוכלא שיהא מחמשה כילה ומחלה שהן ו' תומנין ואלו תומש היינו ה' תומנין וה' חלתי תומש כילה ומחלה היינו ו' תומנין שהן ד' תומנין וד' חלתי תומש נמצא חלי תומן יתר על עוכלא תומש וחלי תומש כילה ומחלה ומזכה לה עדיף מינה ריבעא דלא תומשא וכי פרכינן לקמן חלי תומן ועוכלא לא נעביד לכיון דטעו ליכי בריבעא כ"ש דטעו בחומשא: הין. י"ב לוג הוא דהיינו נמי מדקתני: חלי ספין. היינו חלי מדקתני: שליש ספין. דהיינו קב לקמיה מפרש למה שהקיפו: רביעית ההין. היינו שלשה לוגין והא דלא עביד נמי חלי רביעית ההין דהיינו לוג ומחלה משום דלחלי למיטעי בחלי קב דיכפה דהיינו ב' לוגין ותלתי לקמן דכיכפה טעו ליכי: ולוג. היינו נמי רובע הקב דלעיל: וחלי לוג. היינו תומן דיכפ: ורביעית. היינו חלי תומן דלמרן לעיל כילה ומחלה: ושמינית. היינו חלי כילה ורביעי כילה לחל יכפ אין לרכו למדוד בכלי קטן כל כך הלכך נמכר בתומד או במשקל אם דבר יקר הוא: וחלי שמינית. גרסינן בתוספתא והלו קורטוב הנזכר בהרבה מקומו' מ' סלה חסר קורטוב שנפל לתוכו קורטוב יין כפ"ב דמולין (דף פו.) ובפ"ק דמכות (דף ג:): ולעביד נמי קביים. דליהוי שליסית הסלה כי היכי דהקון שליסית ההין: ומשני חלי לאיהלופי בחרקב. דהוה שלשה קבין וגדול שליס מקביים ומיתמר לו מוכר בקביים שתת תרקב: בחלי תרקב. דהייט קב וחלי והיינו חצי תרקב ומקביים שליס הלכך לא ליעביד קב וחלי למיטעי: גרסה בעיני דס"ג מי שכי חלי תומן ועוכלא לא ניעביד. שהחלי תומן היינו גדול חלי רביע כי אם תומש כדפרישית לעיל ול"ש דחלי למיטעי: בקילי כסו אינשי. שמתוך קטנותו יודעין בהו לשער כמה מחזיק ולא לחלי לרמות: רביעית ספין. פתוחה מליסית ההין רביע וחלי למיטעי: כיון דהוו במקדש. כלומר לעיל (דף פו:) שנתת היו בהין עד כאן לפר עד כאן לאיל עד כאן לכבש היינו חלי ושליסית ורביעית ההין: אין מוסיפין על המדות כו'. אם כלו חלקי העיר להוסיף על כל המדות בין גדולות בין קטנות לפי שהכון לחד מכאר עד רביעית ושמכר מדות הרחשונות דלא ליחי למיטעי אין מנדלין כי אם שתות יותר שמי שהחזיק ב' ליסים יחזיק עשה ו' וטעמא מפרש לקמיה: והמשכר. כגון חטוי הקונה יין ופירות מן הסיטון הרבה ביחד כדי למכור מעט מעט אל ישתכר יותר משתות [וכגון שלא הוקר השער אבל אם נקח בשעת הגוכן ושכיחו הוקיר יקשכר כפי שהשער הולך ומקח מכמיס היא זו שלא ישתכר יותר]: משום אפקועי תרעא. שמחייחים שכואה לכלן כשיעלו שהוסיפו המדות יוקיון ומשכנכם היוקר מוקיריו יותר מכדי תוספת: שתות נמי לא ליעביד. משום האי טעמא גופיה: הלא. להכי אין מוסיפין יותר משתות משום דלמא אתי לאיהלופי בחצי תרקב: ביטול מקח. אם טעות יחר על שתות ולא נקון לטעות שיבטלו על ידי המחירות והיכי דמי כגון החמרים שמחילין שכואה לכלן רגילים ליתן ק' קבין בה' [דינר] וכשהוסיפו המדות שתות והן לא ידעו יהו כמו כן ה' קבין בה' דינר ומלמא שמחלה שתות זו' קבין יש בהני ה' ויחזור לו פעמים הרבה ליכא לאיהלופי: והמשכר כו'. כגון שהמכר קייס לו לכלול שיש לו בכלל המשכה על המשכה קבין קב וחלי הרי נחלקה יחר משתות ובכלל המקח: והאמר רבי כו'. ואפילו על המדות פחות משתות ליהוי ביטול מקח: כל דבר שבמדה. שהוטעה במה שפילו פחות מכדי חוכחה דהיינו פחות משתות דלמר בחומד הכמכר בחומד' הכל חוכר שהוטעה נמור הוא ומיהו מקח טעות הוא לחזור שיהא כמי שהוחזר לו מחילה לגמרי לא נחכון רבא דלא ליחוי ביטול מקח

כך אין מוציאין לסוריא. פי' הקונטרס משום דקסבר כגון יחיד לא שמיה כגון וחע"ג דלמתן דחמר שמיה כגון מליו שהחמירו בארץ ישראל יותר מבסוריא כדאמרינן בפ"ק דגיטין (דף ח. וסם) המוכר עבדו לסוריא כמוכר לחונה נהרדע חף על גב דקסבר שניה כגון מנה מאתן ודרבעין זוזי. בחמיה וכי הוי המנה שמים שקלים להייטו מחתן ודרבעין דיקר שהשקלו ד' דינר והא קי"ל מנה כ"ה סלעים להייטו מחה זוזי כדלמרינן (כתובות דף י.) לבתולה מחתים ולגלמנה מנה: לסוד. חמשים שקלים, וחמשה שקלים המיוחדין תורה אור הן תוספת שחתם שהוסיפו על מנה של חול, חמשה סלעים על כ"ה להייטו ל' סלעים וכשחתה כופל לח שלקודם הוי שמים שקלים: ושמע מינה מוסיפין על סמדות. ועל המטבעות ולימא לימורת מקום רווחת דמגר דלח מרויח מידי, דחקרקי בעלמח הוח שלח ישמע המגר, ובמידי דלח שכיח לח חשו שהרי הכל ידעו שהוסיפו שחות ולח יבחו לטעות ומיהו לין מוסיפין יותר משחות דלחיכח פסידת דמגר והכחוב לח הניח והתי לין מוסיפין' פי' בעלמח ולימו מחקשון שמע מינה חלח פירוש הוח-דחכ"ג דם"מ דמוסיפין לחסור להוסיף יותר משחות כדמפרש לקמיה דהתי תוספת שחותת מלבר הוח-טל ממנה שקלים הוסיפו שם מעלמח כגון טל ל' שקלים להייטו ה' פעמים עשרה הוסיפו עוד עשרה והיו שמים, חבל שחותת מלינו זהו שחתלוק לח החמשים בשמה שקלים ומניע לכל חלק שמנה שקלים ולייכר (ה)הוסיף לחד משמה חלקים שכחוך הכ' על הקמשים והוי כ"ח סלעים ולייכל(ג): ושמ"ש שחותת מלבר מוסיפין וכל שכן פחות ובלבד שיכבו מידות הרלשוחות לחבל חפי לין מוסיפין משום פסידת לחגר: כיצד. מה: מנה קפיזי. פ' נוגן דקפיזת הוח קב חסר לוג דהייטו ג' נוגן כדלחמר בפסכת שכח (דף קא.) דחק קפיזת בקבא: יפר משפוט. וחה טפף על חפי חרבה שלים דחפי חרבה קנייט קב וחפי שהן ו' נוגן ונלית דחפרכי קפיזת-לוג, חלחת קפיזי-ג' נוגן דהוה ליה תוספת שלים על חפי קב דלעיל דהייטו שני נוגן: ופלמר שמוחל לו. ה"ג חוה מני לחקצויי להת לחפי למיטעי דקב שהות יפר רבינו ולעיל שבעת קמח נמי הת לחפי למיטעי בחרבה ליה ו"ב נוגן וטפי לימיך בריבעת חלח משום דחמר שמוחל בהדיח קפיזי מינה שמעינן לה: מנה ביילא חדחת מחקניעא. שלין בעיר הזהם מדה לחחת דליהוי תוספת ולח יבח לידי הפסד חגר' וגם לח לטעות בריבעת שלין בעיר הזהת ברכב דליהוי מוסף עליו שלים ולח ברכב דליהוי למיטעי (כן גרסה בפיעי): ולח קבלוס. למ"ל. שלין בעיר הזהת ברכב וחפי ברכב: רוו ספס. (נ) לשון מדה הוח בחוחו המלכות ולית דגרס רו ספס ולח ידעינן לה: טולרי פירות. שקורין בשעון לחנרס למכור ביוקר ונוכרין שמתייקר הסטר ושכח שלין מרוכה לי ← דבעיר ברוכה יפרחל מייני: מפקיעי שערים. מוסיפין על הסטר: מתי יענוך פחדם ונפתיבילך שכב. מפקיעי שערים ← דלחדם לח מיקרי חולרי פירות: ופתחה ונפתחה כר. חולרי פירות ← כר: לפנדיל שקל. ס"ל מלוה ברבית שמנדיל שקלו ע"י הלוחה רבים דלי מקום להנדיל שקל ממש ממקטיני חיפה שמעמה לה וממחזי מרמה שמעמה מי חוכחת משקלות: ובפיב. כחריה כשכע ה' בגחון יעקב וגו': בגון שבתי חולר פירי. כדי למכור לעניים בזיבר בשעה הזול ומוכרן בזול לעניים בשעה היוקר דלקמן חע"פ שגורם יוקר הסטר מוחר: כחרבע חרפת. בסטר המוקדם דהייטו בשעה הגוהן: כי חרפת. בזול כדי שימכרו גם הכל ויעלעל הסטר כל הסבה: שמעלע. "משלר הוח לפירי של שלנקיע ומוזיין ליה בחרעת חפלת בעת היוקר כדחרעת חרפת בשעת הזול ומיהו מן הקונק לח ← כפ"י מחחר מעמה הגוהן דמ"מ מוקיר הסטר קלת ויש שכרו בהפסדו כן גרלה בעיני ומיהו לימור ממש ליכח: עבא דאבא מדברא. טוענים מעמה החב מעמה הבן שהחב גורם מחמלה שלת יוקר הסטר דכיון שהוקר הסטר לחיט יכול להזהלון ולהול הסטר, רווח עוד כל הסבה, חבל מהוקר הסטר לחיט יכול מה. כ"ב ולכיכמות דף ע"ע ע"ח מחוס. ד"ה דוגר משמע דלפירוש זה יש לגרוס דון ספפ (גון) [גון] [רשב"ם ד"ה ושמע מינה וכו' שמנה שקלים ולייכל דייכר כוסף לחחד וכו': (כ) בא"ד ולייכר ובלים דייכר כפ"ד: (ג) ד"ה רוו ספפ (גון ספ"ע ס"ב] וכיכמות דף ס"ב. כ"ב ולכיכמות דף ע"ע ע"ח מחוס. ד"ה דוגר משמע דלפירוש זה יש לגרוס דון ספפ (גון) [גון] [ר"ח ס"ב] דלחן נכון ומס כיכמות הוח עשות:

א) [מגחות עו. כלוחות ה:] : ב) [ממס' יכמות עט. כחוס' ד"ה דוגר גגס דון] : ג) [מס' ר"ח פ"כ] : ד) [יומח סג. ס"ב ד"ה] [חוספפת ע"ז פ"ב] : ה) [חוספפת ע"ז פ"ב] : ו) [ע"ל לח סס פ"ב] : ז) [ע"ל לח יחלוך לח' יכיכים וכו'] : ח) [ע"ל רבי יוסי לפל כלוסה חס:חוס'ד"ה יוסף]: ט) [וע"ע חוס' ב"ק פב. ד"ה (גון)] :

הגהות הב"ח

(א) (רשב"ם ד"ה ושמע מינה וכו' שמנה שקלים וליינר כוסף לחחד וכו' : (ב) בא"ד ולייכר ובלים דייכר כפ"ד: (ג) ד"ה רוו ספפ (גון ספ"ע ס"ב] וכיכמות דף ס"ב. כ"ב ולכיכמות דף ע"ע ע"ח מחוס. ד"ה דוגר משמע דלפירוש זה יש לגרוס דון ספפ (גון) [גון] [ר"ח ס"ב] דלחן נכון ומס כיכמות הוח עשות:

א) כמנה, מלחן וחרבעין זוז שמע מינה שלת ש"מ מנה של קרש כפול היה ושמע מינה "מוסיפין על הסדות ואין מנסיפין יותר משערות ושמע מינה "ישתותא מלבר, רב פפא בר שמואל תקין כ"לילא בר חלחא קפיזי' אמרו ליה והא אמר שמואל "אין מוסיפין על הסדות יותר משערות? אמר להו אנא כיילא חדתא תקיני, שדריה לפומבדיתא ולא קבלוה, שדריה לפאפוניא וקבלוה וקרו ליה ב)רוז פפא" (סימן אוצרי פירות אין אוצרין ואין מוציאין ואין משתברין פעמים בביצים מתריעין ולא מציאין) תנו רבנן ג) אוצרי פירות, ומלוי ברבית, ומקטיני איפה, ומפלילי שערים, עליהן הכתוב אומר °לאמר מתי יעבור החדש ונשבירה שבר והשבת ונפתחה בר, להקטין איפה, ולהגדיל °שקל ולעוות מאזני מרמה וכתיב °נשבע ה' בגאון יעקב אם אשכח לנצח כל מעשיהם. 'אוצרי פירות' כגון מאן? אמר ר' יוחנן כגון ה)שבתי אצר פירות; אבוה דשמואל מזבין לקו לפירי בתרעא דרפא כתרעא דרפא, שמואל-בריה משתי לפירי ומזבין להו בתרעא אפלא כתרעא דרפא, שלחו מתם "מבא דאבא מדברא" מ"ט זתרעא דרווח רווח. אמר (רב) ו'עושה אדם את קבו אוצר תניא נמי הכי ח) [אין אוצרין פירות דברים שיש בהן חיי נפש כגון יינות שמנין וסלתות אבל תבלין כמין ופלפלין מותר 'במה דברים אמורים בלוקח מן השוק אבל במכנים משלו מותר, 'ומותר לאדם לאצור פירות בארץ ישראל ג' שנים: ערב שביעית ושביעית ומוצאי שביעית, 'ובשני בצורת אפי' קב חרובין לא יאצור מפני שמכנים מארה בשערים] אמר ליה רבי יוסי בר' חנינא לפונגא שמעית "פוק,אצר לי פירי שלש שנים ערב שביעית ושביעית ומוצאי שביעית' ת"ר ט) [אין מוציאין פירות מא"י דברים שיש בהן חיי נפש כגון יינות שמנים וסלתות ח'יהודה בן בתירא מחיר ביין מפני שמעמט את התיפלה, ובשם ושאין מוציאין מארץ לחו"ל 'כך אין מוציאין מארץ ישראל לסוריא ורבי מחיר

מהיפרכיא

מנה מאתן ודרבעין זוז

תורה אור

א) במנה, מאחן וארבעין הזו אלא שמע מינה תלת ש"מ מנה של קרש כפול היה ושמע מינה "מוסיפין על המדות ואין מנסיפין יותר משערות ושמע מינה "ישתותא מלבר, רב פפא בר שמואל תקין כ"לילא בר חלחא קפיזי' אמרו ליה והא אמר שמואל "אין מוסיפין על המדות יותר משערות? אמר להו אנא כיילא חדתא תקיני, שדריה לפומבדיתא ולא קבלוה, שדריה לפאפוניא וקבלוה וקרו ליה ב)רוז פפא" (סימן אוצרי פירות אין אוצרין ואין מוציאין ואין משתברין פעמים בביצים מתריעין ולא מציאין) תנו רבנן ג) אוצרי פירות, ומלוי ברבית, ומקטיני איפה, ומפלילי שערים, עליהן הכתוב אומר °לאמר מתי יעבור החדש ונשבירה שבר והשבת ונפתחה בר, להקטין איפה, ולהגדיל °שקל ולעוות מאזני מרמה וכתיב °נשבע ה' בגאון יעקב אם אשכח לנצח כל מעשיהם. 'אוצרי פירות' כגון מאן? אמר ר' יוחנן כגון ה)שבתי אצר פירות; אבוה דשמואל מזבין להו לפירי בתרעא דרפא כתרעא דרפא, שמואל-בריה משתי לפירי ומזבין להו בתרעא אפלא כתרעא דרפא, שלחו מתם "מבא דאבא מדברא" מ"ט זתרעא דרווח רווח. אמר (רב) ו'עושה אדם את קבו אוצר תניא נמי הכי ח) [אין אוצרין פירות דברים שיש בהן חיי נפש כגון יינות שמנין וסלתות אבל תבלין כמין ופלפלין מותר 'במה דברים אמורים בלוקח מן השוק אבל במכנים משלו מותר, 'ומותר לאדם לאצור פירות בארץ ישראל ג' שנים: ערב שביעית ושביעית ומוצאי שביעית, 'ובשני בצורת אפי' קב חרובין לא יאצור מפני שמכנים מארה בשערים] אמר ליה רבי יוסי בר' חנינא לפונגא שמעית "פוק,אצר לי פירי שלש שנים ערב שביעית ושביעית ומוצאי שביעית' ת"ר ט) [אין מוציאין פירות מא"י דברים שיש בהן חיי נפש כגון יינות שמנים וסלתות ח'יהודה בן בתירא מחיר ביין מפני שמעמט את התיפלה, ובשם ושאין מוציאין מארץ לחו"ל 'כך אין מוציאין מארץ ישראל לסוריא ורבי מחיר

מהיפרכיא

שמעינן לה: מנה ביילא חדחת מחקניעא. שלין בעיר הזהם מדה לחחת דליהוי תוספת ולח יבח לידי הפסד חגר' וגם לח לטעות בריבעת שלין בעיר הזהת ברכב דליהוי מוסף עליו שלים ולח ברכב דליהוי למיטעי (כן גרסה בפיעי): ולח קבלוס. למ"ל. שלין בעיר הזהת ברכב וחפי ברכב: רוו ספס. (נ) לשון מדה הוח בחוחו המלכות ולית דגרס רו ספס ולח ידעינן לה: טולרי פירות. שקורין בשעון לחנרס למכור ביוקר ונוכרין שמתייקר הסטר ושכח שלין מרוכה לי ← דבעיר ברוכה יפרחל מייני: מפקיעי שערים. מוסיפין על הסטר: מתי יענוך פחדם ונפתיבילך שכב. מפקיעי שערים ← דלחדם לח מיקרי חולרי פירות: ופתחה ונפתחה כר. חולרי פירות ← כר: לפנדיל שקל. ס"ל מלוה ברבית שמנדיל שקלו ע"י הלוחה רבים דלי מקום להנדיל שקל ממש ממקטיני חיפה שמעמט לה וממחזי מרמה שמעמט מי חוכחת משקלות: ובפיב. כחריה כשכע ה' בגחון יעקב וגו': בגון שבתי חולר פירי. כדי למכור לעניים בזיבר בשעה הזול ומוכרן בזול לעניים בשעה היוקר דלקמן חע"פ שגורם יוקר הסטר מוחר: כחרבע חרפת. בסטר המוקדם דהייטו בשעה הגוהן: כי חרפת. בזול כדי שימכרו גם הכל ויעלעל הסטר כל הסבה: שמעלע. "משלר הוח לפירי של שלנקיע ומוזיין ליה בחרעת חפלת בעת היוקר כדחרעת חרפת בשעת הזול ומיהו מן הקונק לח ← כפ"י מחחר מעמה הגוהן דמ"מ מוקיר הסטר קלת ויש שכרו בהפסדו כן גרלה בעיני ומיהו לימור ממש ליכח: עבא דאבא מדברא. טוענים מעמה החב מעמה הבן שהחב גורם מחמלה שלת יוקר הסטר דכיון שהוקר הסטר לחיט יכול להזהלון ולהול הסטר, רווח עוד כל הסבה, חבל מהוקר הסטר לחיט יכול מה. כ"ב ולכיכמות דף ע"ע ע"ח מחוס. ד"ה דוגר משמע דלפירוש זה יש לגרוס דון ספפ (גון) [גון] [ר"ח ס"ב] דלחן נכון ומס כיכמות הוח עשות:

ז) וכ"ה בערוך ערך רז. ב) ע"ל פחמו בלחרים ג"כ למכור בחרעת חרפת בזול. ג) ע"ל דע"י שכרות מחי לידי חיפלות.

קמו א ב מיי' פ"מ מהל' גניבה הל' יז סמג לחוין קכב ומשין עב סוש"ע מ"מ סי' רלח סעיף טו :

קמז ג מיי' סי"ד מהל' מכירה הל' ו סמג לחוין קע סוש"ע מ"מ סי' רלח. סעיף כה :

קמח ד מיי' שם פלכה ה סוש"ע שם סעיף כו :

קמט ה מיי' שם סוש"ע שם וכשעיף כ :

קנ ו מיי' שם הל' ה סוש"ע שם סעיף כה:

קנא ז מיי' שם הל' ו :

קנב ח מיי' שם ומסג שם סוש"ע שם סעיף כה :

קנג ט י מיי' שם הל' ח סוש"ע שם סעיף כו:

נוסח אוצרי פירות

רבינו גרשום

ש"מ דמנה של קרש יש בו כפלים משל חולין. ורואיל דאמרת דכפול הוא נמצא שאותן ס' הן יותר מן הכפילה. וש"מ האותן ארבעין היינו תוספת שהוסיפו על המנה ס' היינו שתות על מאתן שלכל חמשים הוסיף עשר דהיינו שתות היינו ב' למאתן. ושמ"ש דשתות דמוסיפין מלבר ולא מלניי. דעל חמשים מוסיפין י' ולא שתות החמשים; שאינו עולה אלא לח' דינר וב' שתות דינר: תקין כיילא בר ג' קפיזי. שחיתה מוחקת ג' רביעיות דהייטו ג' לוג: והאמר שמואל אין מוסיפין על המדות יותר משערות. ומר סבר דלא כהלכתא שלישית משום דאמרי' לעיל אבל הוא עשה מאה וכו'. וחצי קב ב' רביעיות ונמצא שמוסיף חשליש על חקן המדה מכרכה: אמר לתו. אנא לא אתינא לפתרי מלתא דשמואל כלל דלאו משום תוספת בעירבנא אלא כיילא חדתא מתקינא שמחוקת ג' לוגין נמי כך: נוז פפא. כלומר ב) מברה דרב פפא שהיה בברי לבר. ואיבא דאמרי למדה היו קורין בלישנהון רוז: אוצרי פירות. כרי למוכן ביוקר לאחר זמן: ומפקיעי שערים. שמוסיפין על השער: שבתי אוצר פירות. וה היתה אומנתו: ודות מוכין פירא בתרעא חרפא כותפא. שהיה מוכר חבואתו בימות הקציר באותו שער שהיה הולך בתחלה ולא היה מאצרו: ושמואל הצה מאצרן ומוכין לתו בתרעא אפלא כותפא. שהיה מוכרו בסוף שנה והיה מוכר בשער של אפלא בזול כחרפא כמו שהיה נמכר בשעה לקיפה: שלחו ליה דאבא מבא מברא. כלומר יותר חסידות היה עושה אבוה דשמואל שהיה מוכרן בתרפא כחרפא משמואל בריה דהדה מאצר ומוכין לתו באפלא כחרפא: מ"ם. משום השער אל"פ שפרוחי הוא השער אחרים לא פרווחי: עושה אדם את קבו אוצר. כלומר מה שכונם משדוהו ראשי לאצר אבל מה שלקח מן השוק לא: תניא נמי הכי. דאין אוצרין בלוקח מן השוק: מוצאי שביעית. עד דחצרי וזרעי ורשאי להשתכר בשער: מפני שמשמש את התיפלה. דע"י שכרות אתיא ג) אתיפלות לשון: סוריא. משום דכיבוש יחיד היא שרוב כיבשה ולאו שמיה כיבוש: ורבי מתיר

מהיפרכיא

מסיפרכיא. תחכוכה של ר"ש להיפרכיה לתחכוכה של סוריה דכיון דכמוכים כל כך מוכרין: **אין משתכרין**. לקנות יין וזמן ושלחום מבבל"ב למכור בשוק חלת בעה"ב עלמו ימכור לבריכין כמו שימכור לחנוני ומיהו לקנות מעין ולעשות פת מוכר דכיון דלריכה טירחא טרי, וכל למכור הדבר בעין כמו שקוכה חוכה מבבל"ב למכור בעה"ב גמי מלי מזכין ליה בלא טורח: **סכר ליה כר"י בן כתירא**. לעולי סיוקיך ולא יקנו ממנו: **פעמים**. לקמיה מפרש: **בציצים**. ל"ל משום דכיצים אין בכסא מיי נפק כל כך ונם טורח מרובה וכיוון מוצא הוא לעני המחזר בעיירות לקנות ביצים ולכך הניחו לו להשתכר יותר משאוכל: **על מד פרי**. מה שלקח בדיוק לא יתכור כאני דיכרים: **מגר למגרע**. לגת מגר לתמן יתכור לבריכין לכל לא למגר לתר ליש לכל ביום אלא פעמים למגר ולמגר שני ומוקרין יותר מדאי לכל בשתר דכרים מוסר לחכירה זה ימלא לחכיר שיכתכו לו: **מבריעין**. רוב: **בתפלה**: **על פרקמטיא שסוולס**. הכנדים טוכים שהולו בתן בשתר לעניים אם יוקרו: **וסוף דול**. כל כך דקים עשרה בנדים כדמי שיהולו קכוב לתחלה: **מין יונקין כו'**. שמפקיע עלמו מן המלוס: **מתה משמו של כוסו**. ולשמוליון לתת שהקב"ה מקדים רפואה למכה ויש לו למלוד בפסוס שהקב"ה: **עד דלא שכיב מיכבי**. קודם שימות המת: **קיימא מנו כייסיס**. עומד ומזמין כבר המעונה על ביתו ועומד במקומו: **אבנן**. מן הלפופיס הוא בספר קופסים: **מפי קמ"ל**. מה ריוח יש בדבר ומה לנו למידע סוס מלוה מכאן: **כדרכם בר רב סונא כו'**. דקלמר שכל בניו [של אבנן] מתו בחייו ומדקלמר אבנן זה טועז וכתב בטועז שנפל רוח ואט"פ שהיו לו עדיין בניס הרבה לשמעינן (יבמות סב:) שאס נפל אדס אסה בזקנותו כמו שעשה אבנן דהייט טועז לפי שהיה ירא שמא ימותו בניו מאסתו לאשתו כמו בסוף הפרק [קידושין יט:] דמהכא נמי דרסי' ליה וכדמפרש קרא שעשה כי אינך יודע מי זה יכבר הזה או זה וגו' [אבל אי אתה יודע] ודעך ועערב אל תנח ידך [קהלת יא] וכדמפרש קרא שעשה כי אינך יודע מי זה יכבר הזה או זה וגו' [אבל אי אתה יודע] ודעך ועערב אל תנח ידך [קהלת יא] דמהכא נמי דרסי' ליה

(מנסיגנו) קברינטא. המוליך את הספינה: ריש גלותא. שר הממונה על הכורות מי ידלה ממנו היום להשקות שדותיו ומי למחר, וברכה קטנה היא ומדכתיב "לך ה' הממלכה והמתנשא" ליף לה כלומר על ידך המתנשא לכל דבר תפי' לגרמתא לרחם הוא על פיך: בזועקך יצילוך קבוציך. ע"י שחנוק לקבן הגדמים מגלי: אבל מעות ביקור. שהפרקמטיא זלה מלויתין כדמפרש טעמא לקמיה: נסירנא. זכוכי: מדלית מיכר. לקטא בו לחם: מריש מייתין. שרוח מערבית מנשבת ומביאה ריח הפת שהוא טוב מאד למזרח העיר ומייתין ממוך ריח טוב מקוצה כן גרסה בעיני, ויש מפרש מתוך מתוח לרעבון: מטיילין. מתקנין: טליא וטלייתא. נער ונערה: דמודי לבן. לעובדי כוכבים מתרגם להן במה שתומרים, נפיל בידיהון, חלת כל דכייהן שתור: דמתרחין. טוטח, שע"י שמתגלה להן לוקחין כל מה שיודעין מעמו כדכתיב בחזקיה וירחם מהן[כל]כיס ונכחתו וגו' (מ"ב כ): יומם וטרף. בדברי הימים: שנתחייבו כליס. על שילחו מלי: מוליך. תו"ל מרן טמאה היא: מפי דכתיב ויוקים ואנשי כוזבא וגו'. כלי יהודה קל תשיב וחזיל בדברי הימים ואיכא למימר לכל הני דקתניא מעמו יהודה היו מלד החם לו מלד החת: זה יוסוף. ומעמו אמו מיהודה כדכתיב נמי מיהודי אמו מיהודה (מגילה דף יב:): ואנשי כוזבא. הפי קאמר מי שהקיש שבועה לאנשי כוזבא דהייט יהושע אבל אנשי כוזבא לא מעמו יהודה הם שביזבו ביהושע כנענים היו שביזבו ביהושע: אלו מחלון. היא בלשון יהושע: ממנו וכלין. היא מעמו יהודה בני אלימלך בן נחשון: שנתחייבו מן הגאולה. שיגאלם הקב"ה מן הרעב כדכתיב כי פקד ה' את עמו לתת להם לחם סגורים היו שלא יפקדם: זו רוח סמוכים. שנקראת על שעמו יהודה כלומר בניס שילחו ממנה: דבריס.

מנהיגנו ואוי לה לספינה שאבד קברינטא* והמתנשא לכל לראש אמר רב חנן בר בבא אמר רב אפי' ריש גלותא משמיא מוקמי ליה. אמר רב חייא בר אבין א"ר יהושע בן קרחה תם ושלום שאפי' מצאו סובין לא יצאו ואלא מפני מה נענשו שהיה להן לבקש רחמים על דורם ולא בקשו שנאמר בזעקך יצילוך קבוציך, אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן "לא שנו אלא מעות בזול ופירות ביוקר, אבל מעות ביוקר, אפי' עמדו ארבע סאין בסלע ויוצאין (סימן סלע פועל חרובא טליא אמרין) *דאמר יוחנא נהירנא בר הוו קיימין ארבע סאין בסלע והוו נפישי נפיתי כפן בטבריא מדלית איסר ואמר רבי יוחנן נהירנא בר לא הוו מיתגרין פועליא למדנה קרתא מריה פיתא מיתין ואמר רבי יוחנן נהירנא בר הוה בצע ינוקא חרובא והוה נגיד רוטא דדובשא על תרין דרעוהי ואמר אלאלף נהירנא בר הוה נטיל עורבא בשרא ונגיד חוטא דמשחא מריש שורא ועד לארעא ואמר רבי יוחנן נהירנא בר הוו מטיילין טליא וטלייתא בשוקא כבר שית עשרה וכבר שב עשרה ולא הוו חטאן ואמר רבי יוחנן נהירנא בר הוו אמרין בי מדרשא דמודי להון נפיל בידיהון דמתרחין עליהון דיליה דילהון: כתיב מחלון וכליון וכתיב יואש ושרף רב ושמואל חד אמר מחלון וכליון שמן ולמה נקרא שמן מן הגאולה שרף שנתחייבו שריפה למקום וחד אמר יואש ושרף שמן ולמה נקרא שמן מחלון וכליון? מחלון שעשו גופן חולין ובלין שנתחייבו כליה למקום, תניא כמאן דאמר מחלון וכליון שמן דתניא מאי דכתיב ויוקים ואנשי כוזבא ויואש ושרף אלו מחלון וכלין ולמה נקרא שמן יואש ושרף? יואש שנתיאשו מן הגאולה שרף שנתחייבו שריפה למקום אשר בעלו למואב וישבי לחם והדברים עתיקים ויוקים זה יהושע שהקים שבועה לאנשי גבעון ואנשי כוזבא אלו אנשי גבעון שכזבו ביהושע לחם יהודה והדברים עתיקים דברים הללו עתיק יומיא אמרן [דכתיב מצאתי דוד עבדי וכתיב שחי בנותיך הנטעות] : המה היוצרים וישבי נטעים וגדרה, עם המלך במלאכתו ישבו שם המה היוצרים אלו בני יונדב בן רכב שנצרו שבועת אבותם זה שלמה שדומה לנטיעה במלכותו וגדרה זו סנהדרין שגדרו פרצותיהן של ישראל עם המלך במלאכתו ישבו שם זו רות המואביה שראתה במלכות שלמה בן בנו של בנה שנאמר ויושם כסא לאם המלך ואי אלעזר אלמה של מלכות ת"ר ואבלחם מן התבואה ישקב"א סלמנטון מאי בלא סלמנטון רב נחמן אמר בלא רצינתא ורב ששת אמר בלא (ט) שדיפא תניא כותיה דרב נחמן תניא בוסיה דרב נחמן ואבלחם ישן יבול הדש מפני לחדש ת"ל עד שתבא תבואה מאליה תניא כותיה דרב ששת ואבלחם מן התבואה ישן יבול הדש מפני לחדש מפני ישן שרש ת"ל עד בא תבואה מאליה ת"ר ואבלחם ישן נושן מלמד שכל המושיע הוי יפה מחבירו, ואין לי אלא דברים שדרכן ליישנן, דברים שאין דרכן ליישנן ת"ל וישן נושן מפני חדש הוציאו מלמד שהיו אוצרות מלאין ישן וגרנות מלאין חדש והיו ישראל אומרים היאך נוציא זה מפני זה אמר רב פפא כל מילי עתיקא מעליא לבר מחמרי ושיכרא והרסנא:

הדרן עלך המוכר את הספינה

רבינו גרשום

שאבד קברניסה. הסמן המנחיר: נהנתה. שמטונה על הדולין: משטי. פוסקין לו אותו שדרות: שאפי' מצאו סובין. לקטא בו לחם: מריש מייתין. שרוח מערבית מנשבת ומביאה ריח הפת שהוא טוב למזרח העיר ומייתין ממוך ריח טוב מקוצה כן גרסה בעיני, ויש מפרש מתוך מתוח לרעבון: מטיילין. מתקנין: טליא וטלייתא. נער ונערה: דמודי לבן. לעובדי כוכבים מתרגם להן במה שתומרים, נפיל בידיהון, חלת כל דכייהן שתור: דמתרחין. טוטח, שע"י שמתגלה להן לוקחין כל מה שיודעין מעמו כדכתיב בחזקיה וירחם מהן[כל]כיס ונכחתו וגו' (מ"ב כ): יומם וטרף. בדברי הימים: שנתחייבו כליס. על שילחו מלי: מוליך. תו"ל מרן טמאה היא: מפי דכתיב ויוקים ואנשי כוזבא וגו'. כלי יהודה קל תשיב וחזיל בדברי הימים ואיכא למימר לכל הני דקתניא מעמו יהודה היו מלד החם לו מלד החת: זה יוסוף. ומעמו אמו מיהודה כדכתיב נמי מיהודי אמו מיהודה (מגילה דף יב:): ואנשי כוזבא. הפי קאמר מי שהקיש שבועה לאנשי כוזבא דהייט יהושע אבל אנשי כוזבא לא מעמו יהודה הם שביזבו ביהושע כנענים היו שביזבו ביהושע: אלו מחלון. היא בלשון יהושע: ממנו וכלין. היא מעמו יהודה בני אלימלך בן נחשון: שנתחייבו מן הגאולה. שיגאלם הקב"ה מן הרעב כדכתיב כי פקד ה' את עמו לתת להם לחם סגורים היו שלא יפקדם: זו רוח סמוכים. שנקראת על שעמו יהודה כלומר בניס שילחו ממנה: דבריס.

מנהיגנו ואוי לה לספינה שאבד קברינטא והמתנשא לכל לראש אמר רב חנן בר בבא אמר רב אפי' ריש גלותא משמיא מוקמי ליה. אמר רב חייא בר אבין א"ר יהושע בן קרחה תם ושלום שאפי' מצאו סובין לא יצאו ואלא מפני מה נענשו שהיה להן לבקש רחמים על דורם ולא בקשו שנאמר בזעקך יצילוך קבוציך, אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן "לא שנו אלא מעות בזול ופירות ביוקר, אבל מעות ביוקר, אפי' עמדו ארבע סאין בסלע ויוצאין (סימן סלע פועל חרובא טליא אמרין) *דאמר יוחנא נהירנא בר הוו קיימין ארבע סאין בסלע והוו נפישי נפיתי כפן בטבריא מדלית איסר ואמר רבי יוחנן נהירנא בר לא הוו מיתגרין פועליא למדנה קרתא מריה פיתא מיתין ואמר רבי יוחנן נהירנא בר הוה בצע ינוקא חרובא והוה נגיד רוטא דדובשא על תרין דרעוהי ואמר אלאלף נהירנא בר הוה נטיל עורבא בשרא ונגיד חוטא דמשחא מריש שורא ועד לארעא ואמר רבי יוחנן נהירנא בר הוו מטיילין טליא וטלייתא בשוקא כבר שית עשרה וכבר שב עשרה ולא הוו חטאן ואמר רבי יוחנן נהירנא בר הוו אמרין בי מדרשא דמודי להון נפיל בידיהון דמתרחין עליהון דיליה דילהון: כתיב מחלון וכליון וכתיב יואש ושרף רב ושמואל חד אמר מחלון וכליון שמן ולמה נקרא שמן מן הגאולה שרף שנתחייבו שריפה למקום וחד אמר יואש ושרף שמן ולמה נקרא שמן מחלון וכליון? מחלון שעשו גופן חולין ובלין שנתחייבו כליה למקום, תניא כמאן דאמר מחלון וכליון שמן דתניא מאי דכתיב ויוקים ואנשי כוזבא ויואש ושרף אלו מחלון וכלין ולמה נקרא שמן יואש ושרף? יואש שנתיאשו מן הגאולה שרף שנתחייבו שריפה למקום אשר בעלו למואב וישבי לחם והדברים עתיקים ויוקים זה יהושע שהקים שבועה לאנשי גבעון ואנשי כוזבא אלו אנשי גבעון שכזבו ביהושע לחם יהודה והדברים עתיקים דברים הללו עתיק יומיא אמרן [דכתיב מצאתי דוד עבדי וכתיב שחי בנותיך הנטעות] : המה היוצרים וישבי נטעים וגדרה, עם המלך במלאכתו ישבו שם המה היוצרים אלו בני יונדב בן רכב שנצרו שבועת אבותם זה שלמה שדומה לנטיעה במלכותו וגדרה זו סנהדרין שגדרו פרצותיהן של ישראל עם המלך במלאכתו ישבו שם זו רות המואביה שראתה במלכות שלמה בן בנו של בנה שנאמר ויושם כסא לאם המלך ואי אלעזר אלמה של מלכות ת"ר ואבלחם מן התבואה ישקב"א סלמנטון מאי בלא סלמנטון רב נחמן אמר בלא רצינתא ורב ששת אמר בלא (ט) שדיפא תניא כותיה דרב נחמן תניא בוסיה דרב נחמן ואבלחם ישן יבול הדש מפני לחדש ת"ל עד שתבא תבואה מאליה תניא כותיה דרב ששת ואבלחם מן התבואה ישן יבול הדש מפני לחדש מפני ישן שרש ת"ל עד בא תבואה מאליה ת"ר ואבלחם ישן נושן מלמד שכל המושיע הוי יפה מחבירו, ואין לי אלא דברים שדרכן ליישנן, דברים שאין דרכן ליישנן ת"ל וישן נושן מפני חדש הוציאו מלמד שהיו אוצרות מלאין ישן וגרנות מלאין חדש והיו ישראל אומרים היאך נוציא זה מפני זה אמר רב פפא כל מילי עתיקא מעליא לבר מחמרי ושיכרא והרסנא:

הדרן עלך המוכר את הספינה

רבינו גרשום

שאבד קברניסה. הסמן המנחיר: נהנתה. שמטונה על הדולין: משטי. פוסקין לו אותו שדרות: שאפי' מצאו סובין. לקטא בו לחם: מריש מייתין. שרוח מערבית מנשבת ומביאה ריח הפת שהוא טוב למזרח העיר ומייתין ממוך ריח טוב מקוצה כן גרסה בעיני, ויש מפרש מתוך מתוח לרעבון: מטיילין. מתקנין: טליא וטלייתא. נער ונערה: דמודי לבן. לעובדי כוכבים מתרגם להן במה שתומרים, נפיל בידיהון, חלת כל דכייהן שתור: דמתרחין. טוטח, שע"י שמתגלה להן לוקחין כל מה שיודעין מעמו כדכתיב בחזקיה וירחם מהן[כל]כיס ונכחתו וגו' (מ"ב כ): יומם וטרף. בדברי הימים: שנתחייבו כליס. על שילחו מלי: מוליך. תו"ל מרן טמאה היא: מפי דכתיב ויוקים ואנשי כוזבא וגו'. כלי יהודה קל תשיב וחזיל בדברי הימים ואיכא למימר לכל הני דקתניא מעמו יהודה היו מלד החם לו מלד החת: זה יוסוף. ומעמו אמו מיהודה כדכתיב נמי מיהודי אמו מיהודה (מגילה דף יב:): ואנשי כוזבא. הפי קאמר מי שהקיש שבועה לאנשי כוזבא דהייט יהושע אבל אנשי כוזבא לא מעמו יהודה הם שביזבו ביהושע כנענים היו שביזבו ביהושע: אלו מחלון. היא בלשון יהושע: ממנו וכלין. היא מעמו יהודה בני אלימלך בן נחשון: שנתחייבו מן הגאולה. שיגאלם הקב"ה מן הרעב כדכתיב כי פקד ה' את עמו לתת להם לחם סגורים היו שלא יפקדם: זו רוח סמוכים. שנקראת על שעמו יהודה כלומר בניס שילחו ממנה: דבריס.

המוכר פירות · סתם ולא פירש אם לזריעה אם לאכילה :

וולדן · הלוקח : **ולא ממתו** · לא מבעית פירות לאיכלה חכין לזריעה ואיכא חבין לאכילה ומאי לימיר לאכילה מכרתיו לך ואין כאן מקח טעות כלל **תלמ"ל** זרע כפשתן דרוב הפשתן מקמח בעולם לזריעה קוין לוחו לכיון לאיכלה חזבין במי לאכילה כדתמרינן (נדרים דף מס.) לוליכא דכיתמא לכותחת} לתני חייב בתאריוקן דמלי למיתר לאכילה מכרתיו לך דכמעוט לא חולין בזר רובא בדמעוט בגמרא ודוקא זרע פשתן מקום דחזי לאכילה **תלמ"ל** זרעוני גיגיה כיון דכל כלל חייב בתאריוקן שרשיו מ"מ תומר זרעוני כו' הכי מפרש בגמרא : **חייב בתאריוקן** · דהוי מקח טעות וכל שכן בכלי חייב להסס מיהא לאיכא למיחש לה בהכי ואיכא למיחש ליה בהכי אבל הכא כיון דלאכילה לא חזו ולזריעה לא חזו מקמה חלת להסקה ואפילו דמי עלים לא יפלו לו לוקח דהא לא נהנה בהם כלום ונם לא שלח בהן יד דנחמייב בתאריוקן וכמי שתמר לו מוכר לך זרע לזה מהם דמי לולחי לזרע זכיניהו : **גבו'** לימא · לקמן פריך עלה ממתניתין הלבך נקט לה הכא : **ורמינהי שחיט נגמן** · קודם מכירה ואין רלוי חלת לשחיטה : מקח טעות · כיון ורמינהי חומן דהוי מקח טעות וכל שכן בכלי חייב כדתמרינן טעמא לקמיה דכוחא לרדיה זכי : **יכול נומר לו כו'.** דכמעוט לא חזלין כאר רובא חלת חמר טעמא עלין הרלוה ואפילו לסומכום לימר בפרק שור שנגח "ממן המוטל בספק חולקין וקיימה לן כוותיה דסתם לן מנא הסם כוותיה ה"מ כגון שור שנגח לם הפרה ומנחי שוכרה בגלה ואין יודע לבית דין היאך היה המעשה אם ילדה קודם נגיחה לו לאחר כן ואפילו טענין חד מינייהו טענת ברי ואידך טענת שמח כדאמרינן הסם וכמו סבא ויבם בנכסי ספק בפרק החולן (יבמות דף נא.) דקיימה"ל חולקין משום דאין ידוע אם כן ט' לרחמנן ויירשנו זקנו או כן י' לרחמן וכאן על יכס הוא שכל הבא מצד אחד יורשין היאך היה המעשה הרי זה מכרן לזה סתם ונתגלה הדבר שהיה נגחן קודם לכן הרי הוא מוכה סומכום דלא הוי ממון המוטל בספק חלת חולין באר ההוא שטוען יפה דכיון דרובא לא כלום הוא לא יהא לו למוכר לפרע חלת הלוקח הוה ליה למימר לרדיה קבעינא ליה ומדלאפי' הכסיד ולא דמי ליין ושמלת חומן (נעיל פג:) דהתם יין קתבע מיניה דמוכר בהדיה : **ס"ג** (ניחוי לי גברא דוכין לרדיה לרדיה לי גברא דוכין לנכסתא לנכסתא · כלומר ה"ד דפליני רב וכמעמך ליחוי לי הלי גברא שוכר תמה הוא ולא טבא ורגיל לקנות שוורים למריסה וכגון שהיו מכירין זה תם וזה,ולדיל לרדיה זכין ואפי' לשמואל ליחוי מקח טעות בדיני שמכירין זה תם זה הרי כתינו פרק לן מכור לי שור למריסה ומתי למוכר 'זרעוני גיגה שחיט נלכלין' דמסחמת מייב בתאריוקן : **דוכין לנכסתא** · כגון טבא שחיט שבד תדמה : **ומשני בגברא דוכין לנכי ולנכי** · טבא ושובד תדמה : דמי לדיל יחיכין הרבה על דמי שחיטה : **וליחוי** · לי דמי לדיל לרדיל לי דמי נכסתא לנכסתא כיון דהאי גברא עביד חבין לכי ולכי היה נמו ליל תמר תדמים ונימת תדמים מודיעים דשור לרדיל קוין בעבריס דיגרים ושחיטה בי' דיגרים וניחוי לי דמי לדיל יהב ליה לסייטו כ' דיגר תדמים מודיעים לרדיל זכין והכי זה מקח טעות כמוכר יין ונמלת חומן ותמלי קתמר שמעמך דיכול לומר לשחיטה זכין לה ולחי לרדיל זכין להא לפילו לשחיטה מקחו כטל דנחמלה יהב מחמום להא לא חזי לרדיל מחכי נמלת נחלן ושיט שוה חלת ' דיגרים לשחיטה ולי דמי נכסתא יהב ליה ולחי לנכסתא זכין ואף על פי שקוה ' דיגרים כמו שנחן קתמר רב דהוי מקח טעות ונפקא מינה לטרמת כדלקמן ולמחי ליימת תדמים מודיעין דהא לפילו לרבנן לתמרי בפרק המוכר תת [הספינה] (נעיל דף פז:) יין תדמים רלוה הכי מילי נבי מכר לת תמלד לת מכר לת הבקר וכדתוקימנא בדוכתא דקרי לממד ממד ולבקר בקר ואיכא נמי דקרי ליה לבקר ממד דכיון דלחו כולי עלמא קרו ליה לבקר ממד ואיכא למימר דהאי לוקח הוי מהנהו דקרי לבקר בקר והלכך קאי מוכר אמרי מכרתי לך ולא בקר שהמוליא מחבירו עליו הרלוה והלכך על הלוקח להביא שהוא מחותן הרגילין לקרות לבקר ממד ומדלא מייבי רלוה מפשיד לבל הכא דהאי גברא זכין לרדיל ולשחיטה מדו רבנן דתדמים מודיעים דכיון דידעינן בודאי דהאי לוקח דרגיל לקרות לרדיל וגם תדמים מודיעין הלבך תדמים רלוה דכי הלי גוונא נמי תמרינן התם היכי דמי לי דקרו ליה לממד ממד כו' חלת דקרו ליה נמי לבקר ממד כולה זכין ליה חלמת היכא דכל בני העיר קוין לבקר ממד חע"פ שקוכין לו לפעמים בקר תמרינן דכוליה זכין דכיון דידעינן כיה בהאי לוקח שרגיל לקרות נמי לבקר ממד כתמר בני העיר וגם תדמים מודיעין דבקר עם ממד זכן הלבך תמרי רבנן תדמים רלוה וה"ג כיון דהאי גברא זכין לרדיל ולשחיטה ותדמים מודיעין דרגיל זכין ודאי כיון דאיכא תמלת תמוכחת תדמים רלוה כן גרלה בפניי : **דתייקר ביוקר כו'.** וליכא דמים מודיעין ואיכא דנרם דול רדיל וקם כי ביקרת ושיטו ך : **ובעי נמרא למאי נפקא מינה** · פלוגתת רב ושמואל מאחר שמוה יפה מה שכתן בו : **לעברא** · טורח מכירת הסור לשחטו ונמכור הבשר הלבך תמר רב הכי זה מקח טעות ויוחזר לו המוכר דמו : **ס"ד** · דהוי מקח טעות להחזיר המוכר לתדמים :

המוכר פירות · זרעוני גיגה שחיטה נלכלים חייב בתאריוקן . תימה תמתי תייב בתאריוקן ליתה ליה מה שלח נמתו לפי שלח זרעה תוחם בזמן שהיו לרוחים לזריעה דהכי ממרי' בהמקבל (ב"מ דף קה:) דתכן המקבל שדה מחבירו ותכלה חנב או נשדפה הם מכח מדינה [היא] מכבין לו מן הדמים ותמר עלה ר"ל בגמ' (שם קט:) לא שלח זרעה ומתה ותכלה מגב תבל זרעה ולא נמתה מלי תמר ליה [בעל הקרקע] כל (כי) [ימי] זרע זרע ליה [ותחזיל] כו' ויש לומר דהתם מיירי במכח מדינה דכולה כתני נמי לא נמתו . ויש לן למימר שבל בני בתני זרעו זרע שחיט לתו לזריעה לי דמי הבא שיירי לתינלתי מילתא למפרע שלח היו לתוין לזריעה כלל וכן משמע בגמרא לתיבת למלן דמחייב לשלם לפי ההולחה ולאן שברה לומר לן "לשחיטה, מברחיו לך" (ח) אלימא אי גברא דוכין לנכסתא, לנכסתא, אי לרדיא, לרדיא? "בגברא דוכין להבי ולהבי אלימא דמי היכי נינהו "לא צריכא דאייכ בישרא וקם בדמי רדיא, אי הכא למאי נפקא מינה? נפקא מינה לטרחא, היכי דמי אי

ולידחזי לי דמי רדיל וכ'-דלפי' לרבנן(נעיל פז:) דתתם להו דתין הדמים רלוה הייט הסם דוקא דלוכח דקרו לממד ממד דלוכח וחזקה מסיעין למוכר ולהכי תין הדמים רלוה להסמים רוב וחזקה ולפי' ספרים דגרסי דתיכח דקרו לממד ממד כו' ולא גרסי רובא מכל מקום תין כח בדמים להסמים החזקה תכל הכח דלוכח לרדיל זכי ולהכי תזקה חזקה כעד לוחו רוב שהמוכר מוחזק לפי' דבנן מודו דים לדמים רלוה לסייע לרוב לו לחזקה ולהכי לתי שפיר הניח דרים פרק המניח (ב"ק דף כ. ושם) לפילו לליכא דבב גבי הייט כד הייט תבים דקתמר לא בריכא דלוכח קרו לחסיפת תכיפת ולכלת כדא מהו דתימא זיל בתר רובא קמ"ל דתין הולכין בממון אחר הרוב דלפילו רב מודה התם דתין הולכין אחר הרוב כיון דדמים מסייעין לבעל הכל המוחזק והוא הדין דה"מ למימר התם ליפכח מהו דתימא זיל בתר חזקה קמ"ל דתין הולכין בממון אחר חזקה מלא אחר הרוב ומיהו בללו הכי היו דמים מסייעים לרוב אבל זה לא היה שום חידוש לרב ומיהו בללו הכי מפרש רבינו תם דאתי לפילו בדב מקום ניטל לומר המוכר ללוקח קום לי בנפשאי שלבי מן המיטות דקרו לבדא תביתא וכפתמה עמו תבים לא יהן אלא כד אבל הכא במוכר שור ונמלת נחלן חזיל בתר רובא דזבני לרדיל והי מקח טעות אלא מני אמר ליה מוכר ללוקח אחה מן המיטות דאבי לשחיטה: **למאי** נפקא מינה למרמת · לעיל בהמוכר את הספינה (דף פג:) נבי יפות ונמלתי רעות ואף על נב דאייבי שוה בשום לא בעי מתי נפקא מינה דבהדיא מוקמינן מתניתין דהתם כשהוקרו והולו לך תימה דהכא אמתי לא מוקי לה כי הנפקא מינה כגון דבשעת נקיחה חייקור ביקרת ואף נדמי רדיל אבל אחר כן הוזל לי נמי כשחיטה פחות משחות :

רבינו גרשום

המוכר פירות . בסתם לחבריתורקן ולא צמרי. לפי כי סקלקלין ניגוני. אמי' זרע פשתן . מכר לו דאיכא למימר דורש משתן לאו לאכילה קאי אלא לזריעה וירדע למוכר שפיר לדעת דזריעה קניה לוקח אפי' הכי אם לא צמרו אינו חייב באחריותן דמצי למימר המוכר כסבור הייתי ולאכילה קבעית לתו ולא לזריעה : ר"ש כ"נ אמר ורשני ניגה שאינן נאכלין כלל חייב באחריותן. משום דהכא ודאי ירוע ליה למוכר דלזריעה קבעי לתו ורעוני שפירי הוה ליה לזבוני.מכלל דבר משמע איגו חייב באחריותן משום דאיכא דקבעי ליה לאכילה או לצורך רפואה : אחמר המוכר וכו' ומקשי' אמאי מליני בית רב ושמואל. ונחזי הלי גברא רובן אי לרדיא ובן לצורך הרישה א"כ מאי פעמא דשמואל הא ודאי פקח פעות הוא . ואי לצורך שחיטה ובן מאי פעמא דרב: לא צריכא בגברא דקנאה להבי ולהבי שקצב ושובר אדמה הוא וקנאה לרדיא ולשחיטה דהשתא ליכא למיקם עלה דמלתא . ולהבי מבירא ליה לרב דלצורך רדיא ובנח והרי זה מקח פעות . ושמואל אמר יכול לומר לצורך שחיטה ובנית: ומקשי' ולחני אי דמי רדיא יהב מאי פעמא דשמואל ואי דמי בשרא יהב מאי פעמא דרב. ושפני לא צריכא דאייכר בשרא לאכילה וקם ברדיא : למאי נפקא מינה . ותיאל דדמי חד יחיב בין לרדיא בין לשחיטה. כלומר במאי פליני הא מצי לזבוני לצורך אכילה ולמיקני סוגי דמים לרדיא . משום דפרוא יתיא לליקח לובנית לצורך אכילה להאי למיקני אדייתי ומשום הבי פליני רב ושמואל . ומקשי' חיכי דמי

עין משפט
נר מצוה

א א מיי' פט"ו מהל' מכירה הל' ב סמג עשין קנ טוש"ע ח"מ סי' רלב סעיף כא :

ב ב מיי' שם הל' ג טוש"ע שם סעיף כו

ג ג ד ה מיי' שם הל' ס טוש"ע שם סעי' כג:

הגהות הב"ח
(ו) גב' לשחיטה מכרתיו לך ממלי ולימני לי :

כ"ק מס.

[כ"ק מו.]

אי דליכא לאשתלומי מיניה. תימה ר"י דמפיק גרסינן לי דליכא להכא וזוז ומה שהקשה ר"ם מהיכא דכתיב קמח (דף פ.) ללח פירכא היא דמליא למימר דקיימא לן כרב פפא וכרב הונא בריה דרב יהושע. דלית להו התם (דף ז:) דכל מילי מיטב הוא לתפילו לית ליה זוזי ויש לומר דמפיק ליה לאשתלומי מיניה דלית ליה זוזי אלא מסלק ליה בשאר מילי דלית ליה מתן בתורה (כתובות דף פו. וסס) דאמר התי מתן דלית ליה לרעות וזוזי ויש עליו כתובת אשה ובעל חוב לבעל חוב מסלק בזוזי ולית ליה למיתב ליה בשאר מילי דלית ליה מתן בתורה ולית ליה זוזי ל"ל זיל ומרע וזבן ומייתי זוזי ל"ל ההוא מילתא מעלמא בעכו"ם הוה והוה עסקא שלא כהוגן לפיכך עומדין לו שלא כהוגן ממנו כשיש לו זוזי לריך ליתן לו זוזי וטכל לחלק בין לוקח להכא לבעל"ח התם מלרעתא דפרעא ליה זוזי מעלמא כהכא דהוה עסקא שלא כהוגן ממנו הוי מילתא דלא שכיחא ולא שכיח לאפוקי מידי דשכיח ולא שכיח ולא שכיח לא חיישינן ליה ולא מידי אחרינא ליכא למימר דלא שכיח ליה זוזי ומייתי זוזי ל"ל ההוא מילתא דשכיח ליה זוזי ולא שכיח ליה מלוה בשטר ולא שכיח ליה פרעון בשטר ולא שכיח ליה מלוה בעדים ולא שכיח ליה פרעון בעדים ולא שכיח ליה מלוה בשטר ופרעון בשטר ולא שכיח ליה מלוה בעדים ופרעון בעדים ולא שכיח ליה מלוה בשטר ופרעון בעדים ולא שכיח ליה מלוה בעדים ופרעון בשטר

ריש"א מאי טעמא · הגיעו והלה אין לך מוס גדול מנגב לו קוביוסטוס ותפ"ה קנה לוקח ותע"ג דלא קבל עליו מומין בפירות : **לאו משום דבורבא** - בעבדי הכי אימכו גבים לו קוביוסטוין ולדעת כן קנלו הלוקח וכמי שקבל עליו דמי למלמ בממונא מזלין בתר רובא וקבים **לעמונלב** - דכיון דלא חזיל בתר רובא כפנגא ופלגא דמי ות"ב לחמי הגיעו הרי לא היה יודע הלוקח שהיה בו מום זה ומסם לוקח לעבד שפירת יהב זוזי כדאמר נמי לקמן לפיכי שפירי יהב זוזי ומום מבטל כל מקח וממכר היכא דלא נודע ללוקח : **ומשני לא כולהו הכי איתנהו** · גבים **ובמלן דאמר** יהב יהבי ליה **מעכר בהדיה** דמי שהרי יודע לוקח שהוא גבב : **ומלמ עובדא בלדה** · ואין יודע לב"ד ולא עדים יודעין מבל הס יודעין דלא קמני ואיט יודע והכי אמרינן בבבים לומזין (ב"מ דף ב:) ולרבה בר רב הונא דאמר למר סומכוס לפילו ברי וברי לו : **מס עד אמר נגחה** - השור, ילדה ופטור בעל השור : **מתני'** · בעל השור : **חלי נזק לפרה** · השור חס מתלה חלי נזק : **ורביע נזק לולד** · משום דחלי נזק דולד הוי ממון המוטל בספק ומולקין ואליבא דסומכוס מוקמינן לה התם, ולרבי קפריך ואמאי תביב ליה ממון המוטל בספק מליבא דרב דאזיל בממונא בתר רובא לימא הלד אחר רוב פרות שיולדות בן קיימת ואין מפילות ופרה זו מן הרובא היתה והיה לה לילד בן קיימת כרוב פרות דעלמא והלכך **ורמי הבור נבעה בעולב משוברת ומתור** בך בפילה ולימייב בעל השור חלי נזק עלה ודאי רובא בממונא לאו כולם הוא אלא כי פנגא ופלגא דמי והלכך קאמר סומכוס מולקין דהוי ממון המוטל בספק ומיהו בדשמוטל מודי סומכוס דאמריק המוציא מחבירו עליו הראיה שהרי לא ילא ספק בידו להוציא ממון המוטל בספק **אלא** בשעלד ספק בדבר שאין יודע היאך היה המעשה : **ומשני התם משום דמספקא לן בו'** · כלומר **לעולם** במקום **הלך אחר הרוב** והתם היינו טעמא דאמיב ליה ממון המוטל בספק משום **דלבי נמי חלינן** בתר רובא **לחכי לימך**. **ספיקא** בתר נגיחת שור **למפטריב** דליבא למימר מקמה בנגד פניה אחת השור ונגחה ומחמת בישנותה קודם. נגיחה הפילה שכך דרך להפיל מחמת פחד כמו מחמת נגיחה ממש וקי"ל (ב"ק דף ו.) המבעית חבירו פטור מדיני אדם וכ"ש בהמתו המבעתת לבהמת חבירו **לגרמת לגיזקין פטור** : **מתוכיה** . ליבא בישנותה דהא לא חזיא ועד דנגח לה חיכה מפלה והלכך ליבא למימר הבי ואיבא למימר הבי הוי ממון המוטל בספק וחולקין : **שור שהיה רובה ומלמ שור בו'** . ולא **גרסי'** על גב הגהר ובמוספתא לא **גרסי'** ליה ופירוש מיבועים היה והלי דלקמן שהיה רובה מהם דלכך שוורים הרבה להיות לסם ולליבא לספוקי בשוורים טובות : **שור** . התם מבעה : **מן מומרים בו'** . דרבנן לא חזלי בתר חומלא ואפי' ממון המוטל בספק לא הוי לבעלמי פלגא דאמרן לעיל שהרי הדבר יודע היאך היה המכר ולא הוי שוורים אחרים ולא דמי לשור שנגח את הפרה ומלמא שוברה בלדה ואין יודעין אם נגח את הולד אם לאו ותפ"ה מחייבין ליה פלגא דהתם היינו טעמא שהרי רואין שנגח את הפרה והעמד פרה על חזקתה והשתא הוי לילדה בשעה שלאו מולאין שוברה בלדה : **ורבי אחא אומר בו'** · בתר חומלא חזלי בדיני ממונות והכי אמרינן בבבהדרין בפרק שור שנגח ארבעה רבינה (דף ת.) לגבי תשמיש גמל לחבר כיגב אחר והתם בהמות בשעת תשמיש משבשות ומכין זכריס זה את זה (כך שמעתיה מרביט זקני מ"כ) ולליבא דלחמי לומר בשעת רביעה : **בידוע שוב פרגו** : דמוחזק הוא בשעת רביעה להכות וכ"ש בשור הממוצע לינח שנגח ככר שלש פעמים **ורבותא נקט גמל אחר** לע"ב **שמטולם לא נגח** ומפקב : **ומפקב** - דהתי שור המוחזק לינח **כי הדדי נינהו** · דמחן דאזיל בממונא בתר חזקה חזיל נמי בתר רובא : **בתר רובא מולינן** · דרובא עדיף מחזקה ולכך **דשוב נוגפני מומחו** · וליבן דהוה עומד בגדו **מזלינן** בתר **חומלא** לבב בתר רובא דליבא קמן לה חזלינן : **ת"ש** · ממתני' המוכר פירות לחבירו וכו' ומשום דליבא לחכי לימא בתר רובא חזלינן : **ת"ש : מלי לאו הלי** . דקתני "לפילו" הייט רבותיה דלתע"ג דרוב פעמן הגלקה בשוק, לזריעה קונין לומו, ותפ"ה לא חזלינן בתר רובא וקשיא לרב **ולימא לתרוצי** דהתי מגח בתר רובא דליבא חזיל בלמקן ולא בתר רוב זריעה שרוב בני אדם לוקחין פעמן לדבריס אחרים ומתוך בתחריותן תפ"ה היו מייב דחזלינן בתר רובא דליבא ולא מקשי לרב דליבא למימר הבי דאם תימא דרובא דליבא חשוב רוב ורובא דזריעה כמלן דליבא לא הוי ליה למימני "תפי" דממלי היבך לדעתין למיזל בתר רובא דזריעה טפי מרובא דליבא לפילו הלא **ונלי הבי קתני לפילו** זרע פעמן שהיה עבו לחייבו **מן הדין** משום דרובא **קהנא** רוב **נעבר** תפ"ה היו מייב דבממונא לא חזלינן בתר רובא דליבא ולא מקשי לרב דליבא למימר הבי דאם תימא דבממונא לא חזלינן בתר רובא דליבא בדבר ובממונא נמרא הוא ליה לסמויי ע"י הדחק תגא דמתניתין חזיל בתר רובא דליבא לבב כיון דאבבא תגאי ניבא ליה טפי לאוקומה בתגאי : **המוכר פירות לחבירו ולא לממו** · כגון זרעוני גינה כו' ולי גרסיב הלא בהך בריימא המוכר פירות לחבירו ולא לממו ויש בריימא דוגמתה בתוספתא (רפ"ו) דקתני המוכר לחבירו זרעוני גינה אין נאבלין כו' זרע גינה אין נאבלין כלל חייב בתחריותן לבל זרע פעמן דנאבל קלת לעולם הוי חייב בממונא :

טוען

ומיושם לאוביה לצורך רפואה ואפי' הבי לא אולינן בתר רובא בי אם בתר מיעוט משום הבי אינו חייב באחריות דאיבא למימר לצורך אבילה קא זבין ליה. וקשיא לרב (רבעי) [דאויל בתר] רובא : ורעוני גינה שאין נאבלין בלל חייב באחריותן דזרעי ישאין נאבלין לצורך זריעה זבין ליה . אבל ורע משתן אע"ג דרובן קונין אותו לזריעה אינו חייב באחריותן משום דסיעתא דשמיא אבילה קא בעי ליה ואולינן בתר מיעוט : ר' יוסי אומר נותן

ג) ל"ל מבל בתר רובא מזלינן . דסיק דלים ליה מזקה מ"מ ס"ל דבתר רובא וכו' .

א) ב"ק מו: ב) כתובות לב. [פוסס' ב"ק ס"נ] : ג) [וע"ע תוס' כתובות נת. ותוס' קדושין יח. ד"ה המוכר] .

ד) ב מיי' ס"מ מהל' נזקי ממון הל' יב סמג עשין סו טוש"ע ח"מ סי' תמ סעיף ב :

ה) ג מיי' שם וכתוב קמת שלין לומרים בידוע וכו' [רב אלפס ב"ק פרק ה דף כח:]

ח א מיי' פט"ו מהל' מלוה ולוה הל' יג סמג לאוין קכה טוש"ע ח"מ סי' ללב סעיף י :

ט ב מיי' ס"מ מהל' נזקי ממון הל' יב סמג עשין סו טוש"ע ח"מ סי' תמ סעיף ב :

רבינו גרשום

מאי טעמא . הגיעו : לאו משום.דאיבא למימר דרובייהו דעבדים הכי איתנהו דגנבים וקוביוסטוסים נינהו ושהלוקח לקחו ודאי היה יודע שפיר דהכי איתנהו ונסר וקנהו . אלמא דאולינן בתר רובא בממונא וקשיא לשמואל: ומשני לעולם לא אולינן בתר רובא במונא . והכא משום הכי הגיעו דכולהו עבדים הכי איתנהו ולעולם לא אולינן בתר רובא:ונמצא שוברה בצרה. פת: משלם חצי נזק לפרה.רשות תם הוא: ורביע נזק לולד . משום דמספקא לן אי קודם נגיחה ילדה ואם לאחר נגיחה ילדה . ואם איתא דאולינן בתר רובא בממונא אמאי לא משלם אלא רביע בלבד לימא הלך אחר רוב פרות ורוב פרות מתעברות ויולדות שאין מפילות. והא ודאי מחמת נגיחה ילדה וחצי נזק מבעי ליה לשלומי לולד אלא ש"מ דאולינן בתר רובא בממונא וקשיא לרב : ומשני לעולם בעלמא אולינן בתר רוב בממונא. והתם מאי מעמא לא משלם אלא רביע לולד משום דמספקא לן דאיבא למימר מקמה של פרה אחא האי שור ומביעהוהי.דשור הפילה ולא קא מחייב ולא מידי לשלומי לולד כלום דמספקא לן נגיחה ילדה . ואיבא למימר נמי דאמאחורה אחא וקא נגחה והפילה מחמת נגיחה. ובדין הוא דחצי נזק לשלם אלא משום דמספקא לן והוה ליה ממין המיסל בספק וחולקין: גמל האוחר בין הגמלים . הא דנקט גמל ולא נקט שור לחייבי ביה ת"ק רבותא לתמוטינן לחפי' גמל שנטע בתמניו תליק ביה כיון שבועט בשעה שלוחר והא דתמר בפרק כיצד הרגל (ב"ק דף כד: ושם) והיכי מיבעי ליה ת"ש תור"ג נגחתו תיתי לך בבקרך ליבעי לך לגעוליי כולי בקרך וכשיגח רביעים הוי מועד דתליק ביה כל הגיעות לומר ר"י להיינו כרבי לחת לי נמי לפילו ברבנן ומייבי אבבעיתה רביעות מועד הבבר ע"י עדים שלוחו עלמו היה שגנח שלש גיעות והא דתנן בהמעית (שם דף ה:) זה לומר מועד הזיק וזה לומר אם הזיק בו' מוקי רבי אחא לתת הזיק לתלות בתם כמו במועד כיון שגם התם רולף ולמרינן המע"ה : מתן

אחא קמא אלא דלא אולינן בתר חזקה דהוא נופיה מרחוק אבל (ו) בתר רובא לא אולינן ת"ש **המוכר פירות לחברו חזרן ולא צמרו וצמרי רע פשתן אינו חייב באחריותן** מאי "אפי' לאו אפילו זרע פשתן דגבבא לזריעה זבני ואפ"ה לא אולינן בתר דגבבא זיהא דתנא **המוכר פירות לחברו חזרן ולא צמרו** הזרעוני גינה **ושאין נאבלין חייב באחריותן** זרע פשתן אינו חייב באחריותן **רבי יוסי אומר** נותן

ו) [ל"ל אפילו בתר] .

מאן יש אומרים רשב"ג · תע"ג דקיימא לן דיש לומרים היינו ר' נתן כדתנן בסוף הוריות (דף יג:) דלסיקיו ליה לר' נתן יש לומרים הכא קבלה היתה בידן דהאי יש לומרים רשב"ג וכן בפרק חזקת הבתים (לעיל דף נ:) גבי ניר דקתני מתן יש לומרים רבי אחא ובפרק קמא (שם דף טו: ושם) פליגי יש לומרים ור' נתן גבי חיוב:

חייב מפני שהוא כנושא שכר · בהגוזל קמא (ב"ק דף נט: ושם) מניה וקתני לימא מפני שהוא נושא שכר דפריך מינה לר' יוחנן דאמר התם טבח חומן שקלקל פטור כיון דעביד בחנם ואם תאמר ומעיקרא ס"ד דמייכי הך כרייתא בחנם למה היה לו להיות כנושא שכר ויש לומר משום דמרבינן (ג) מפלא תחת פלא לחייב אדם המזיק על תומם כרלון תע"ג דלאו בכל תומם חייב כדאמר בהמניח (שם דף כז: ושם) דנחפלה ובקרן זוית פטור משום דתומם הוא ואמר עמי (ד) עוכחוה ואכלוה משלמין דמי בשר בזול וגבי בעל חביות לחשון ובעל קורה לחבירו תנן בהמניח (שם דף נב. ושם) דלמ עמד פטור ובירושלמי עמי מזקי הא ה) דלמ מועד לעולם בין ער בין יש כשקדמו כלים לבל קדם הוא ויש ואם"ב הטעמיו כלים אלו ובשבח פטור ובטבח תומן עמי שקלקל קאמר ר' יוחנן שפטור מ"מ תומם שקולל כיון דעביד בחנם חייב ה"ג (ע"מ דף נ:): קרוב לפשיטה ואדם המזיק חייב והוה ס"ל טבח תומן שקלקל הוי כעין תביזה וחייב כמו טשל שכר ומשני לימא מפני שהוא נושא שכר לבל בחנם פטור והוי כעין גניבה שקרובה לתומם ופטור כה אדם המזיק דלמ"ג דשומר שכר חייב והכי עמי אמר בפרק השוכר את התומנין (שם דף פב: ושם) דאמן המעביר חבית ממקום למקום ונתקל ושברה שומר חנם יבטב ונושא שכר ילמ אלמא למ"ג דבשכר חייב בחנם פטור למ"ג דהוי אדם המזיק ודייו ואיינו מקום דבתומם שהוא כעין גניבה פטור:

טתן

נותן לו דמי זרע. אמרו לו הרבה לוקחין אותו לבורים אחרים מאן תנאי אילימא רבי יוסי דאמר לו תרוייהו בתר רובא אזלי בתר רובא דאינשי ורבי אזיל בתר רובא דזריעה אלא אי תנא קמא ור' יוסי אי ת"ק ואמרו לו/ת"ר מהו נותן לו דמי זרע ולא הוצאה ויש אומרים אף הוצאה מאן יש אומרים אמר רב חסדא רשב"ג היא הי רבן שמעון בן גמליאל אלימא רשב"ג דמתני' דתנן המוכר פירות לחבירו זרען ולא צמחו ואפילו זרע פשתן אינו חייב באחריותן (הא זרעוני גינה שאינן נאבלין חייב באחריותן) אימא סיפא רשב"ג אומר זרעוני גינה שאינן נאבלין חייב באחריותן ת"ק נמי הכי קאמר: זרע פשתן הוא דאינו חייב באחריותן הא זרעוני גינה שאינן נאבלין חייב באחריותן אלא לאן הוצאה איכא ביניהו מר סבר דמי זרע ומ"ם אף הוצאה, ממאי, לימא איפכא? הא לא קשיא כל תנא בתרא לטפויי מילתא קא אתי לימא כולה רשב"ג היא וחכורי מחסרא והכי קתני המוכר פירות לחבירו וחזרען ולא צמחו אפילו זרע פשתן אינו חייב באחריותן ב) (הא זרעוני גינה שאינן נאבלין חייב באחריותן) דברי רשב"ג שרשב"ג אומר (זרע פשתן הוא דאינו חייב באחריותן הא) זרעוני גינה שאינן נאבלין חייב באחריותן ג) אלא הא רבן שמעון בן גמליאל דתניא ד) המוליך: חמין לטחון ולא לחתן ועשאן סובין או מורסן בהמה לטבח וניבלה חייב מפני שהוא כנושא שכר רשב"ג אומר נותן לו דמי בושתו ודמי בושת אורחיו ובן ה) היה רבן שמעון בן גמליאל אומר [ו] מנהג גדול היה בירושלים המוסר סעודה לחבירו וקלקלה נותן לו דמי בשתו ודמי בושת אורחיו עוד מנהג גדול היה בירושלים מפה פרוסה על גבי הפתח כל זמן שמפה פרוסה אורחין נכנסין, נסתלקה והמפה אין האורחין נכנסין: **מתני'** המוכר פירות לחבירו הרי זה מקבל עליו רובע טנופת למאה, תאנים מקבל עליו עשר מתולעות למאה, מרתף של יין מקבל עליו עשר קוסטות למאה הנקנים בשרון מקבל עליו עשר פיטסות למאה: **גמ'** תאני רב קטינא רובע למאה ולפרורים לא ו) והאמר רבה בר חיא קטופאה משמיה דרבה בורר צרור מגרנו של חברו

נותן

גמליאל דתניא כו': **לתחן** · כמיס · **מורסן** · היא הקליפה העליונה שמוליאין ממטין הכתושין במכתשת · **סובין** · כשנותנין נסין ולא הדק כשאר בעפה והוא כובין · **ניבולה** · שנטפל קמח מהרגיון חימח מפני שהוא נושא שכר לבל בחנם פטור אם תומן הוא כדאמרינן התם זיל לייתי ליה דמומחית לחרגוולי ולייפטרך וכן הלכה דתומן:בשכר חייב,בחנם פטור, כדאמר רבי יוחנן התם: **דמי בשתו** · שזימן תורמים ואין לו מה יאכילם **ובל** שבן ניאוף בחסבריא ממעיט ומיהו ליח הלכתא תלת כרבנן דפטורי מבשת דגרמת הוה והא ליכא למימר דמהשתח עוקי מתניתין דביליאה פליגי כי היכי דמיפלגי בהך כרייתא וליהוי הלכה כרשב"ג במשנתנו הא לא אמרינן דרבי שמעון המשנה לא בעי לאוקומי מתניתין כרשב"ג ביליאה דלא ס"ל כרשב"ג תלת מתניתין רבן שמעון בן גמליאל היא דאמר בפרק שבועת העדות (ב) בן בתירא דלא ס"ל כרשב"ג ולא בעי לאוקומי מתניתין כרשב"ג ביליאה פליגי במתניתין ומיהו הלכה ביליאה כיש לומרים מאחר דליכא לאוקומי הלכה כרשב"ג ולא בעי לאוקומי מתניתין כרשב"ג ביליאה דלא ס"ל כרשב"ג תלת מתניתין רבן שמעון בן גמליאל היא דאמר בפרק שבועת העדות בגמרא לי מקום קבעה: **מתולעות** · דלתולעים בהכי והוא הדין לחת לעשר: **מרתף** של יין · ויש בו חביות הרבה: **קוסטות** · יין דע כלומר עשר חביות של יין דע לסמס מלה חביות תולעים בעשר קוסטות ומחל ליעים ובגמרא מוקי לה כדאמר ליה מרתף זה של יין מלי מוכר לך · קוסטות נראה לי כמו פריש יקופס ויבא דיחזקאל (י): **קנקנים** · כדים: **בשרון** · בתותו המלכות: **פיטסות** · כדים לעיס ובגמרא מפרש לה: **גמ'** תני רב קטינא · הא דובא טופח דמתניתין ללתו בטפרורות מיירי דטפרורות רובע לא מחיל ליעים תלת רובע קטנים לסמה של מבוחה: **וטפרורים לא** · בתמיה: **לרוב** · היינו טפרורים:

נותן

א) רש"ל מ"ו: ב) רש"ל מ"ו: ג) הא זרע פשתן אינו חייב באחריותן רש"י: ד) כ"ק שם: [תוספ' דב"ק פ"י]: ה) תוספתא דבבלות פ"ד]: ו) ב"ק שם: [תוספ' ב"ק פ"ו]: ז) [תוספות ה:]: ח) [ב"ק סו.]:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ומפורי וכו' ומתוך הטוב כב"ק ומיכה כו' נמחק: (ב) ד"ה דמי בשתו וכו' לא מייתי מידי דמכיכה ליתי וכו' ביניהם כלל כן גרסה בעיני הספ"ד: (ג) תוס' ד"ה תנא וכו' מקום דמכנין. ב"ב פ"ט כ"ט: (ד) בא"ד ואמר עמי. ב"ב הגהת בתרא דף כ"ו:

נוסחא אחר תנא"ת (ת"ק ו"א אומרים) על א' מאחר נראה ג"כ שיהיו נאמן אם באחר נכרי דבוקה עם ד"ז ולקמן

מפרש

רבינו גרשום

נותן לו דמי זרע. משום דרובו לוריעה קא בעי לה ואוזלינן בתר רובא: אמרו לו. חכמים אחריני ניהנו ולא ת"ק: הרבה לוקחין אותו לדברים אחרים. לאכילה ולרפואה ולא לזריעה · ואפאי חייב באחריות: סר אזל בתר רובא דאינשי. אמרו לו חכמים אולי בתר רובא דאינשי דלאו לזריעה קא בעי להו דלאו כולהו בני שדות נינהו ומשום הכי סברי דאין חייב באחריותה. ור' יוסי אזל בתר רובא דזריעה ורובא של זרע פשתן לזריעה עומר דכין ו' כורים של זריעה א) שפושהכי חייב באחריותו ונותן לו דמים של זריעה. אלא הני תנאי דאמרינן אי הנא קמא ור' יוסי שורע פשתן רובא לזריעה אע"פ קיימי ומישום לאכילה אזיין בתר מיעוט ור' יוסי ס"ל דבתר הרוב אזיין ומשום הכי נותן לו דמי זרע: אי הנא קמא ואמרו ליה. ת"ק אזיל בתר מיעוט ואמרו ליה אולי בתר רובא דאינשי והיינו אלונתא דתנאי ורב סבירא ליה אי כר' יוסי אי כאמרו לו: ת"ר מבר לו זרעוני גינה שאין נאכלין ולא צמחו מרא. בלומר כמה נותן לו המוכר ללוקח: ויש אומרים אפהיציאה. שאם הוציא לתען הורע כולו חייב ליתן לו: **מר** סבר. ת"ק: דמי זרע קא יהיב ליה לתורד. ורבן שמעון סבר אף היציאה: **מפאי** מצית למימר דרבן שמעון דמתני' היא. דלמא איפכא דת"ק סבירא ליה היציאה ורבן שמעון לא ס"ל אלא דמי זרע בלבר ואכתי הא דתני לעיל ויש אומרים אף היציאה לאו רבן שמעון היא: לעולם ר' שמעון היא דמתני'. ודקא קשיא לך ג) הא לא קשיא דכל תנא בתרא לפשויי מלתא קאתי ומספי אהיציאה: ודלמא לעולם לאו רבן שמעון דמתני' היא משום דטלי מתני' רבן שמעון היא וט"ג) חייב באחריות וזרעוני גינה נותן לו דמי זרע ולא הוצאה. ואכתי יש אומרים דלעיל הי רשב"ג היא: ולא לתתן. כעין שמלתתין אותן שהקליפה של התיפין קלפין ומן הגרעינין גופה בלא הקליפה עושה ממנו סולת: סובין. והו אותה קליפה שמקלפה מעל החפין: מורסן. והו סובין הדקים. ניבולין. שנטפל מאליו ומתמעט: בשני שהוא כנושא שכר. דהמוכר אבל יותר עידבו המוכר ואינו מקבל: עשר מתולעות למאה. בלומר תאנים מתולעים: תני רב קטינא המוכר פירות לחבירו מקבל עליו רובע קטנים שמתאפה בפירות אבל שפרורית לא: ומקנקנין שבהן יין מקבל עליו עשר קוסטות למאה הנקנים בשרון. ג"כ מפרש בגמרא: **מתני'** המוכר פירות לחבירו הרי זה מקבל עליו רובע טנופת למאה. בלומר תאנים מתולעים: תני רב קטינא המוכר פירות לחבירו מקבל עליו רובע קטנים שמתאפה בפירות אבל שפרורית לא: ומקנקנין שבהן יין מקבל עליו עשר קוסטות למאה הנקנים בשרון. ג"כ מפרש בגמרא: **גמ'** תני רב קטינא רובע למאה ולפרורים לא והאמר רבה בר חיא קטופאה משמיה דרבה בורר צרור מגרנו של חברו. נמלא דרובע לא מחיל ליעים תלת רובע קטנים לסמה של מבוחה: **ופפרורים לא** · בתמיה: **לרוב** · היינו טפרורים:

נותן לו דמי חטין · שהרי הפחיתו במלה דהיינו הוה מזכין ליה עם החטין, דעפרורית מקבל לוקח לכל לחזור ולערב ליט יכול להחמיץ עיסה עולה כיליס וכתיב (ויקרא יט) לא תעשו עול וגם לוקח לא ממיל אלא מה שנתערב מעצמו עם החבואה בע"כ של מוכר וכשבורר הלכור ומשליך חוץ, היזק בילים הוא, שחוקן לרוכות היו לו טוין כמו חטין ול"ע לא תקיבו ליה היזק גמור דמ"מ הן גופן לינן טוין כלום, ליתייב מיהא משום דינא דגרמי כגון הסורף שטרותיו של מכירו והמקדש בכרס והוזרע כלאים בשדה מכירו דבההיא שעתא קגזיל ליה מיד ממונו מע"ם שחיטו ניכר להא פסקינן הלכתא בב"ק (דף ק.) [כר"מ דלמין דינא דגרמי ואמרינן נמי התם הוה עובדא וכפייה רפרס לרב חטי ונתנייה כי כסורא (ללמי, כלמה) כמקין לקיי"ל דפסולי הייטו כגון שולח את הכעדים ביד חרש שוטה וקטן שהחזיק ניכר אבל לינו עושה חומו בינוים אלא נוגע עכשיו ניכר היזק עמיעה לאחר זמן אבל דינא כלמה בילים הוא מזיק אלא שחין ההיזק ניכר] : **ומעני קטנים מקבל עליו רובע** · כדתני רב קטינא אבל עפרורית פחות מרובע משהו הוא דמקבל אבל רובע בעפרורים ליכא מרובע בקטנים לא מקבל : **חטין מקבל עליו כו'** · כלומר אם חטין מוכר לו מקבל עליו לוקח כו' קטנים אורחיה לגדל בחטין, וניסובת בשעורים, ועפרורית בעדשים. ניסובת קא משיזרה בניסוב : **מאי לאו הוא סדין לחטין ושעורין** · למקבל עליו רובע עפרורית והאי דקתני לה נבי עדשים אורחיה דמילתא קתני שמיני טופח הללו מלוין זה בכה וזה בכה : **דמיעקר עקרי לכו** · ולא קולקין הלכך שכיח בהו עפרורית טפי : **אלא טעמא כו'** · כלומר כיון דאמרת דמיעקר עקרי להו והלכך שכיח בהו עפרורית טובא ח"כ דוקא נקט בעדשים רובע עפרורית משום דשכיחי בהו טובא ושעורי אין לומר רובע עפרורית דהא לא שכיח כ"כ אפשוטי מהא סיוע לדבריך שהיית ממרן עפרורית פחות מרובע דלא שיכח ושעורי ליכי רובע עפרורית בחטין ואמת אמינא כ"ש בעדשים : **לעולם** · אימא לך חמי ושעורי מקבל רובע עפרוריים ודקשיא לך ליתנייה נבי חטין וכ"ש בעדשים לינטריכא ליה כו' : **אמר רב סונא אם כן** · לוקח להקפיד בטופח דנראה בעיניו שיש בו טופח יותר מרובע ובא לוקח לנפותו לדעתו אם יש שם יותר מרובע ומגמלא בו יותר : **מנפה את כולן** · וייחזיר לו המוכר חטין כשגדן לו מעות **ולא יאמר** 'רובע כבר מחלת והמוכר אשלם לך' : **אפילו יסיב** · דלא מחיל טופח כלל אלא מפני שטורח הוא לנפותו בשביל דבר מועט והלכך כי ליכא אלא רובע לא טרח לוקח לנפותו דכי אמר ליה מוכר ללוקח 'מי אמרי' שכרו' בהפסד טרחך' אבל כי איכא יותר מרובע טרח לנפותו, וכיון דהחחיל לטרוח טרח ומנפה את כולו דבר קל הוא לגמור הייפוי מאחר שהחחיל והלכך לא ממיל ומיהו היכא דליכא אלא רובע אם כח לנפות הכי בטלה דעתו ופטור מוכר : **ומאני לא קנפח** · דמן הדין אפי' טפי מרובע מחיל אינש ואפילו אלא שיודע הוא דדרך חבואה להיות בה טופח ומחיל הלכך רובע לא קנים דהא ליכא למימר דעתיה עריב בידים אבל יותר מרובע לא שכיח בחבואה ואיכא למימר דאיתיה המוכר הוא עריב בידים ויכין דעריב קנסיה רבנן בטוייה דליכא למימר טוייה טריב ונפקא מינה אפי' ידעינן ליה אלא עריב אפי' טפי מרובע הוי מחילה ונקא לוקח ואייטו דליכא בין דינא לנקבא : **מיתיבי** · אלא קמא דאמרי ליה דינא קפריך ולא לנקבא : **כל שאם** · חבואה שיש בה רובע הקב ממין אחר ימעט אלא שיהיו רובע ואח"כ יזרעו וכן פי' רבינו חננאל ל"ג מזרעו אלא שאם נפרעו עדיין ימעט אבל אם נפרעו אין להם עוד תקנה שכבר נאמרו בהשכרה כדנפקא לן בפכחים בפרק כל שעה (דף כה:) מהמלאה והזרע זרוע מעיקרו בהשכרה ובספרי נמי תניא לה בהדיא התבואה · **מכרוה רובע דכלאים** · התוכר התבואה משום כלאים משום הוא מן התורה ולא בטיל כי היכי דחשיב יותר מרובע טופח לגבי מכירה דלא בטיל והוא הדין דפחות מרובע דכלאים בטל כרובע דטופח : **ונקני ימעט** · ויעמידנו על שיעור הבטל לחייבו פחות מרובע ותע"ג דאיסור כלאים חמור הוא אחין ב"ד יכולין להפקיע איסור תפ"ה לא מחמרינן ביה למימר דכיון דטרח, ליטרח בכוליה לנפותו כולו, ס"ג נבי מכירה דקיל שהרי ב"ד יכולין להפקיר ממון של זה לחבירו דהוו להו למימר ימעטו ויעמידו על שיעור הבטל לחייבו רובע ותע"ג דחפירי שפירי יהיב לחיפ זוזי ובטפי מרובע עדיף לטרח בכוליה ולא מחיל תפ"ה בין דרובע מחיל לחיפ, בטפי מרובע נמי יעמידו על רובע ולא יפפה את כולו, וקתני לרב הונא דחמר מנפה את כולו, ומיהו הוה מצי לחרוצי דלא דמי טעם דטופח דכלאים כל כך דהתם במחילה חלית מילחא לרובע מחיל לחיפ משום טרחא לבל יותר מרובע לא מחיל לחיפ' פחות מרובע שבו דנקל לו לטרוח בכולו מאחר שמחחיל אלא דעדיפא מיפה קמתני ליה : **כרובע דהכא דמי** · דמיהו בטלין מן הדין והלכך די במיעטו דהא לפי' מיעוטו לא הוה לריך דהא בטיל אלא מומרא בעלמא הוא כדמפרש ואזיל לבל יותר מרובע דכלאים לימא לך שאם בח למעט ממעטו אח כולו : **אי הכי** · דמשום חומרא דכלאים ממעט ולא מן הדין :

לימא

אימא

נותן לו דמי חטין? קטנים=רובע, עפרורית = פחות מרובע ומפרורית רובע לא והא תניא "המוכר פירות לחבירו: חטין מקבל עליו רובע קטנית לסאה, שלשים מקבל עליו רובע נישובת לסאה, עדשים מקבל עליו רובע עפרורית לסאה מאי לאו הוא הדין לחטים ולשעורין? שאני עדשים דמיעקר עקרי להו, אלא טעמא דעדשים דמיעקר עקרי להו אבל חטי ושערי לא, תפשוט מינה חטי ושערי דעפרורית לא מקבל? דעולם חטי ושערי מקבל עפרורית, עדשים איצטריכא ליה דסלקא דעתך אמינא כיון דמיעקר עקרי להו, יותר מרובע נמי לקבל, קא משמע לן אמר רב הונא אם כן לנפות את כולו - אמרי לה דינא ואמרי לה הכנסא אמרי לה דינא מאן דיהיב זוזי, אפידי שפידי יהיב ורובע לא טרח אינש, יותר מרובע טרח אינש, וכיון דטרח, טרח בכוליה ואמרי לה הכנסא רובע שכיח, יותר לא שכיח ואיתו הוא דעריב וכיון דעריב קנסוהו רבנן בכוליה (סימן כל תרי שמרי דראבין בר רב נחמן אונאה ביתכא) וכל סאה שיש בה רובע ממיאחר ימעט סברוה דרובע דכלאים ביותר מרובע דהכא והא תני ימעט לא רובע דכלאים כי היכי דרובע דהכא דמי אי הכי אמאי ימעט? משום חומרא דכלאים, אי הכי

נותן לו דמי חטין שהרי הפחיתו במלה דהיינו הוה מזכין ליה עם החטין, דעפרורית מקבל לוקח לכל לחזור ולערב ליט יכול להחמיץ עיסה עולה כיליס וכתיב (ויקרא יט) לא תעשו עול וגם לוקח לא ממיל אלא מה שנתערב מעצמו עם החבואה בע"כ של מוכר וכשבורר הלכור ומשליך חוץ, היזק בילים הוא, שחוקן לרוכות היו לו טוין כמו חטין ול"ע לא תקיבו ליה היזק גמור דמ"מ הן גופן לינן טוין כלום, ליתייב מיהא משום דינא דגרמי כגון הסורף שטרותיו של מכירו והמקדש בכרס והוזרע כלאים בשדה מכירו דבההיא שעתא קגזיל ליה מיד ממונו מע"ם שחיטו ניכר להא פסקינן הלכתא בב"ק (דף ק.) [כר"מ דלמין דינא דגרמי ואמרינן נמי התם הוה עובדא וכפייה רפרס לרב חטי ונתנייה כי כסורא (ללמי, כלמה) כמקין לקיי"ל דפסולי הייטו כגון שולח את הכעדים ביד חרש שוטה וקטן שהחזיק ניכר אבל לינו עושה חומו בינוים אלא נוגע עכשיו ניכר היזק עמיעה לאחר זמן אבל דינא כלמה בילים הוא מזיק אלא שחין ההיזק ניכר] : **ומעני קטנים מקבל עליו רובע** כדתני רב קטינא אבל עפרורית פחות מרובע משהו הוא דמקבל אבל רובע בעפרורים ליכא מרובע בקטנים לא מקבל : **חטין מקבל עליו כו'** · כלומר אם חטין מוכר לו מקבל עליו לוקח כו' קטנים אורחיה לגדל בחטין, וניסובת בשעורים, ועפרורית בעדשים. ניסובת קא משיזרה בניסוב : **מאי לאו הוא סדין לחטין ושעורין** · למקבל עליו רובע עפרורית והאי דקתני לה נבי עדשים אורחיה דמילתא קתני שמיני טופח הללו מלוין זה בכה וזה בכה : **דמיעקר עקרי לכו** · ולא קולקין הלכך שכיח בהו עפרורית טפי : **אלא טעמא כו'** · כלומר כיון דאמרת דמיעקר עקרי להו והלכך שכיח בהו עפרורית טובא ח"כ דוקא נקט בעדשים רובע עפרורית משום דשכיחי בהו טובא ושעורי אין לומר רובע עפרורית דהא לא שכיח כ"כ אפשוטי מהא סיוע לדבריך שהיית ממרן עפרורית פחות מרובע דלא שיכח ושעורי ליכי רובע עפרורית בחטין ואמת אמינא כ"ש בעדשים : **לעולם** · אימא לך חמי ושעורי מקבל רובע עפרוריים ודקשיא לך ליתנייה נבי חטין וכ"ש בעדשים לינטריכא ליה כו' : **אמר רב סונא אם כן** · לוקח להקפיד בטופח דנראה בעיניו שיש בו טופח יותר מרובע ובא לוקח לנפותו לדעתו אם יש שם יותר מרובע ומגמלא בו יותר : **מנפה את כולן** · וייחזיר לו המוכר חטין כשגדן לו מעות **ולא יאמר** 'רובע כבר מחלת והמוכר אשלם לך' : **אפילו יסיב** · דלא מחיל טופח כלל אלא מפני שטורח הוא לנפותו בשביל דבר מועט והלכך כי ליכא אלא רובע לא טרח לוקח לנפותו דכי אמר ליה מוכר ללוקח 'מי אמרי' שכרו' בהפסד טרחך' אבל כי איכא יותר מרובע טרח לנפותו וכשבורר הוא עריב בידים ויכין דעריב קנסוהו רבנן בטוייה דליכא למימר טוייה טריב ונפקא מינה אפי' ידעינן ליה אלא עריב אפי' טפי מרובע הוי מחילה ונקא לוקח ואייטו דליכא בין דינא לנקבא : **כל שאם** · חבואה שיש בה רובע הקב ממין אחר ימעט אלא שיהיו רובע ואח"כ יזרעו וכן פי' רבינו חננאל ל"ג מזרעו אלא שאם נפרעו עדיין ימעט אבל אם נפרעו אין להם עוד תקנה שכבר נאמרו בהשכרה כדנפקא לן בפכחים בפרק כל שעה (דף כה:) מהמלאה והזרע זרוע מעיקרו בהשכרה ובספרי נמי תניא לה בהדיא התבואה · **מכרוה רובע דכלאים** · התוכר התבואה משום כלאים משום הוא מן התורה ולא בטיל כי היכי דחשיב יותר מרובע טופח לגבי מכירה דלא בטיל והוא הדין דפחות מרובע דכלאים בטל כרובע דטופח : **ונקני ימעט** · ויעמידנו על שיעור הבטל לחייבו פחות מרובע ותע"ג דאיסור כלאים חמור הוא אחין ב"ד יכולין להפקיע איסור תפ"ה לא מחמרינן ביה למימר דכיון דטרח, ליטרח בכוליה לנפותו כולו, ס"ג נבי מכירה דקיל שהרי ב"ד יכולין להפקיר ממון של זה לחבירו דהוו להו למימר ימעטו ויעמידו על שיעור הבטל לחייבו רובע ותע"ג דחפירי שפירי יהיב לחיפ זוזי ובטפי מרובע עדיף לטרח בכוליה ולא מחיל תפ"ה בין דרובע מחיל לחיפ, בטפי מרובע נמי יעמידו על רובע ולא יפפה את כולו, וקתני לרב הונא דחמר מנפה את כולו, ומיהו הוה מצי לחרוצי דלא דמי טעם דטופח דכלאים כל כך דהתם במחילה חלית מילחא לרובע מחיל לחיפ משום טרחא לבל יותר מרובע לא מחיל לחיפ' פחות מרובע שבו דנקל לו לטרוח בכולו מאחר שמחחיל אלא דעדיפא מיפה קמתני ליה : **כרובע דהכא דמי** · דמיהו בטלין מן הדין והלכך די במיעטו דהא לפי' מיעוטו לא הוה לריך דהא בטיל אלא מומרא בעלמא הוא כדמפרש ואזיל לבל יותר מרובע דכלאים לימא לך שאם בח למעט ממעטו אח כולו : **אי הכי** · דמשום חומרא דכלאים ממעט ולא מן הדין :

לימא

אימא

רבינו גרשום

ועפרורית רובע לא מקבל והחניא וכו' רובע נישובת · היינו אבקק שנישוב: ערשים מקבל עליו רובע עפרורית · אלמא דעפרורית מקבל רובע וקשיא · ומשני לעולם בשאר פירות פחות מרובע מקבל רובע לא מקבל ושאני עדשים דקתני דרובע מקבל משום דמיעקר עקרי להו עם השרשין מן הארמה ומיתי בהו שערא ואבל חיטי ושערי ושאר פירי דהצדי להו מיתצד ולא מיתי שערא בהדית פחות מרובע מקבל רובע לא מקבל · השתא דוק מינה פעם דעדשים רובע מקבל משום דמיעקר עקרי להו אבל חטי ושערי לא מקבלי רובע· השתא לעשום מינה דעפרורית דחטי ושערי רובע לא מקבל אבל פחות מרובע מקבל · והכי נמי אמר רב קפינא דפחות מרובע מקבל · והאי מילתא בניחות, נרסי' לה · ומקשי' לא לעולם הא לא תפשט דחטין ושערין רובע משם מקבל עפרורית ועדשים אצטריכא ליה לפחוני דסר"א וכו' קס"ל דראפי' הכי לא מקבל אלא רובע ואח"כ לא הוא הדין נמי לגבי חטי ושערי · וקשי' לרב קפינא· אמר רב הונא להיכא דא יכא יותר מרובע פינוי פחות כלום לוקח לנקות כלומר לנקות מנפה את כולו· אפי' פחות מרובע : אמרי לה דינא . דמאן דיהיב זוזי אפידי שפידי יהיב קא יהיב · ואפילו הכי אי אית בה רובע פטפח לא פרה לנפות אינש ולחיכא דפרה בפלח דעתו אצל כל אדם ולא משנהינן ביה ומקבל בעל כרחו · אבל יותר מרובע פרה לנפות וכיון דפרה פרה בכולו : ואמרי לה קנסא. דקנסינן ליה בשום דרובע שכיח בפחות יותר מרובע לא שכיח והואיל דאיכא יותר מרובע איהו הוא דטכוכר דעריב בהו בירים משם משום אונאה וכיון דעריב קנסוהו רבנן בכוליה ומנפה לה: מיתיבי סאה שיש בה רובע ממין אחר חשיב כלאים מדרבנן : מכרוה דרובע דכלאים בדין יותר מרובע דהכא דמי דכי היכי דיותר מרובע נבי מקח ומטבר חשיב נבי כלאים נמי . ונקני ימעט עד דליתא רובע . ולא מכל וכל ימעט . הכא נמי להיכא דאיכא יותר מרובע ימעט המנופח היותר עד רובע. ונקשי' לרב הונא דאמר הבא לנפות מנפה את כולו לא רובע דכלאים לא הוי כיותר מרובע אלא כרובע דהכא דמקח ומטבר דמי דמקבל עליו : אי הכי אמאי נקני ימעט . ליהוי כפחות מרובע ילא יצטרך למעט : משום דחטור דכלאים שאני דאיסור הנאה :

אימא סיפא · ולא נרסי' ת"ש דלמתי שדמה דמומרת בעלמא הוא לאן סברת מיקום ר' יוסי ולא מסתבר ליה למימר דפליגי דר' יוסי סבר לרובע לא מכיחת ורבנן סברי דמכיחת ולא מסתבר לפלוגינהו בהכי: **הרתם** הרתם ולתי ליכת מד לא הוי רמתי הכא מי יימר דליכת רמתי לימור ערובי עריב אלא דמסתי קפיד טפי: **קונסין** אותו ואינו גובה לא קרן ולא רבית · גלתה לר"ת דר"ת קושם לגמרי להפסיד המוכר לפיכו בהודאה לו בעדות אחרת דמסתמא ליכא דליכו גובה כלל ועוד מסתמא דומיא דרבים וכן מסתמא נמי מדמדמה לה בהמניח (ב"ק דף ל: ושם) גבי המוליך שבט וקנו דקנסו גופן משום שכחן שמפסיד גוף הממון ואין להקשות דבפ' לחזהו כתך (ב"מ דף עב: ושם) מדמה הך דתמר שים בו רבית לשמרי חוב המוקדמין ומוקי להיכ דתמר חוב כר"מ והיכי מדמה להכא מפסיד גוף הממה והתם ליכ מפסיד הממה לפי שלא נתעסק עבירה בגוף הממה אלא בשטר אבל רבית יש עבירה בהממה לפי' בלא שטר אע"ג דקתמר דמסתמא כתיבה עבד לה שומת מ"מ בלא שטר נמי ליכת ליסרה בהממה והקשה ריב"ם דתם מסתמא כתיבה הוא דעבד ליה שומא הבא מי יימר דערובי עריב מסיפא וחב"א גובה את הקרן ואינו גובה את הרבית הבי השתא התם ודאי קרנא דהתירא הוא הבא מי יימר דכוליה לא ערובי עריב דרבין בר ר"נ לא את המוחר בלבד הוא אלא מחזיר אלא מחזיר לו את כל הרבעין בולן אלמא היכא דבעי אהדורי, כולה מהדר, הבי השתא התם

אימא סיפא [רבי יוסי אומר יבוה] אי אמרת בשלמא ביוחר מרובע טנופת_דמי בהא קא מיפלגי ת"ק סבר לא קנסינן התירא אמו ואסורא ור' יוסי סבר קנסינן, אלא אי אמרת ברובעדמי אמאי יבוה?התם היינו טעמא דר' יוסי משום דמיחזי כי מקיים כלאים א"ש שנים שהפקידו אצל אחד-זה מנה וזה מאתים, זה אומר מאתים שלי וזה אומר מאתים שלי נותן לזה מנה ולזה מנה והשאר יהא מונח עד שיבא אליהו הבי השתא התם ודאי מנה למר ומנה למר_הבא מי יימר דלאו כוליה ערובי עריב ת"ש מסיפא אידך יוסי א"כ מה הפסיד הרמאי אלא הבל יהא_מונח עד שיבא אליהו הבי השתא התם ודאי איבא רמאי הבא מי יימר דערובי ע"ב ת"ש שמר שיש בו רבית קנסין אותו ואינו גובה לא את הקרן ולא את הרבית דברי ר"מ הבי השתא התם משעת כתיבה הוא דעבד ליה שומא הבא מי יימר דערובי עריב ת"ש מסיפא וחב"א גובה את הקרן ואינו גובה את הרבית הבי השתא התם ודאי קרנא דהתירא הוא הבא מי יימר דכוליה לא ערובי עריב ת"ש דתני רבין בר ר"נ לא את המוחר בלבד הוא אלא מחזיר אלא מחזיר לו את כל הרבעין בולן אלמא היכא דבעי אהדורי, כולה מהדר, הבי השתא התם

הכי השתא התם משעת כתיבה עבד ליה שומת הכא מי יימר דערוביי עריב · קשה לרשב"ם דלמתי לא מייתי ההוא דשטרי חוב המוקדמין דקנסו התם בכוליה מזמן רחמנן ומזמן שני תש"ג דליכת למימר נמי מי יימר דבני ממשעבדי דשמת לן יבא לגבות ממשעבדי לשלם וכן יש להקשות בסוגיא דהמניח תא הכד (ב"ק דף ל: ושם) ותמר ר"י דכי היכי דהכא משעת כתיבה הוא דעבד ליה שומת התם נמי משעת כתיבה הוא דעבד ליה על מדבר שקר תרתי:

וחכמים לומרים גובה את הקרן · משמע שגובה ע"פ השטר ולפי' ממשעבדי וקשה לר"י דלמה השטר כשר היון שהעדים עוברין על לא תשימון כדהכן בחזהו כתך (ב"מ דף עה:) ולע"ג לחיון עדי חתם שלין מרוחקין כלום הא קיימה לן בלחבי (סנהדרין כז:) המעבריין לוכל נכנות לכהנים פסול והא דלא תני בזה בורר (שם דף כז:) ה"ג לא תנא לה בלל מלה הוא כדמפרש התם (דף כה:) בגמ' מלה ברבית מלה הבחה (ו) ברבית ולין לומר דמייירי בגון שלין ביכר הרבית בשטר אלא כתב התם פלוני לה מפלוני מנה והעדים היו שכורים שהיה הכל קרן ולת"ל טדע שהיה בו רבית דהא בפרק לזיזו כתך (ב"מ דף עג· ושם) מבני ר' יוחנן דהחיה דשטרי חוב המוקדמין פסולין לפי לימת רבנן גזרה שמא יגבה מזון לחמון ושם לין ביכר הרבית בשטר שים בו רבית מי נגזור שמא יגבה גם הרבית בשורת קרן ולין לומר דלכך בשרין שלא עשו שומת כיון שביכר הרבית משוך השטר לא יבא לגבות הרבית ע"י שטר זה והא דתנן בתיזו כתך (שם דף עה:) שהעדים עוברים על לא תשימון בשלין הרבית בשטר ביכר דהא תמר בשמעתין ובהמניח (ב"ק דף ל: ושם) דמסתם כתיבה עבד ליה שומת ת"ל דשטרן בלא תעשה וי"ל דלא תשימון לחיובי בלוה ועבד שמעת להו ולא עדים ולהכי לא מיפלגי בדלמרי' (ב"מ דף ה:) לא תחמוד לחיובי בלא מ"ע כגון שים עדים שהיו תומכין מחתם בפומה וכן י"ל בשטרי חוב המוקדמין דלית דמוקי לה בר"מ לבל לרבנן בשרין ולפי' ר"מ היו פוסל לגל מעשה קנס ולמתי והלא עדים פסולים הן שחתמו על השטר מוקדם לגל כר"מ בגזירתו מחתם נפסוח ת"ש וי"ל דהתם בגון שתומרים שהיו בשעת המלך ותומר ר"י דהלכה כרבנן דתש"ג דקיי"ל כר"מ בגזירתו (עירובין מז·) ולוקה בגזירתו לבל לא בקנסתו וכן פסקו הלכות גדולות מעשה זה כרבנן דר"מ (יבמות לו·) במשוברת מבירה ומינקת מבירה ר): **דתני** רבין בר ר"נ לא את המוחר בו· · הא דלא תייתי מתני' דהתם דמפרש לה נמי הכי לא את המוחר בלבד הוא מחזיר בו· משום דלא מפרש לגל ע"י ברייתא דרבין בר ר"נ ולגליענא דדקנסו היתרת לגל מני מייתי מהכא דלא שייך הכא דקנסו דהתם נקט הלוקח יותר ממה שהיה לו ליקח ולין לקנסו בכך כי מה היה לו לידע כמה שם ולא גרסי' מה שהיה כתוב במקצת ספרים בסיועא הכא מי יימר דערובי עריב דל"ב הוה משמע דלגליענא דקנסו מייתי: התם

מרובע ומני רבין בגמ' לא את המוחר של רובע' לכל מלה הוא מחזיר לבדו גלגל את כל הרבעים קונן כל ל' רבעים של בית כור ומוחרותיהם הכל מחזיר להיכת דבא לשלם משלם את כולו ולעיל נמי היכת דבא לגבות מנפה את כולו ומסיימינן לרב הונא ולגליענא קמא דתמרי לה דינא'קמסיים להכת והתם חד טעם הוא דרובע מחיל לינים לבל כי היכת טפי מרובע הוי דבר תמוה ולא מחיל מידי: **שבי בשמש**· בית כור טפר מה בחבל לני מוכר לך' בדין_הוא דמחזיר לן את כל הרבעים_כולן כל ל' רבעים של בית כור ומוחרותיהם הכל מחזיר להיכת דבא לשלם משלם את כולו ולעיל נמי היכת דבא לגבות מנפה את כולו ומסיימינן לרב הונא ולגליענא קמא דתמרי לה דינא'קמסיים להכת והתם חד טעם הוא דרובע מחיל לינים לבל כי היכת טפי מרובע הוי דבר תמוה ולא מחיל מידי: **שבי בשמש**· בית כור טפר מה בחבל לני מוכר לך' בדין_הוא דמחזיר לן את כל הרבעים_כולן כל ל' רבעים של בית כור ומוחרותיהם הכל מחזיר להיכת דבא לשלם משלם את כולו ולעיל נמי היכת דבא לגבות מנפה את כולו ולמתי

יט א מיי' פ"ט מהל' מלוה ולוה הל' ב סמג עשין עח טוש"ע מ"מ סי' ג ס"ג ופ"ס: כ ב מיי' פ"ל מהל' גזילה וחבלה הל' ט סמג לאוין קלו טוש"ע מ"מ סי' נב סעי' ו ופוסקים יו"ד סי' קסו סעיף יח:

רבינו נרשום

מסייע ליה הא דתנא מסיפא ר' יוסי אומר יבוה. ואם יש בה רובע ממין אחר מהדר ר' יוסי דבורו דיבור כל הרובע(חוץ) דכיותר מרובע דמי והיינו כרב הונא. לא לשלם מהא לא הסייעה דרובע כפחות מרובע דאפילו למעם לא הוה בעי ואמאי קאמר ר' יוסי יבוה הכל משום דאי משום דאי שביק ליה מחוי כמקיים כלאים בכרם: והשאר יהא מונח עד שיבוא אליהו.ש"ם דלא קנסינן[היתר]אפו איסור דמאי קא חבע פאתים· הכא נמי אם בא לגבות אינו מנפה את כולו דלא קנסינן ביתר של רובע אפו איסור דיוחר מרובע איסורא הוא: התם. משום הכי יהבי' לכל חד מנה דחד ניניהו לאו דמאי הוא: הכא.האי מוכרמי יימר דלא כולהו ערבינהו. יש לחרש וקנסי' ולחבוי הבא לגבות מנפה את כולו: ת"ש מסיפא וכו' · מדקתני ר' יוסי אומר הכל יהא מונח עד שיודה הרמאי · ש"מ דקנסי' היתר אפו איסור ותששום לך סחא הבא לגבות מנפה את כולו וקנסי' היתר אפו איסור: הכי השתא וכו' הבא מי יימר דערובי מערב איהו דאיכא איסורא דלמא ליכא איסור ולא קנסינן ומהא לא תפשים: דברי ר' מאיר. אלמא דקנסינן]היתר אפו איסור ותששום לך סחא הבא לגבות מנפה את כולו דקנסי': דעביד ליה שומא. לא תשימון עליו נשך ומשעת כתיבה איכא איסורא ומשום הכי קנסי'. אבל הבא מי יימר דערובי עריב ומשום הכי הואיל דליכא איסור לא קנסי'; ואינו גובה את הרבית. ש"מ לא קנסי' היתר אפו איסור הבא נמי לא קנסי' והבא לגבות אינו מנפה את כולו וקשיא לרב הונא: ת"ש דתני רבין. בארך פרקין דלקמן לא את המוחר הוא מחזיר וכו' · ופתני בשטנה בית כור שער אני מוכר לך וכו' ואם אמר לו המוכר ללוקח זק חסר מרובע או יתר מרובע אפילו פיחת רובע לאחה או תחזיר רובע לאחה תביאו לוקח השבון תרתי' בגמרא דבית כור לא את הרובע בלבד הוא מחזיר אלא מחזיר לו את כל המוחר: כלפי לייא· תני רבין בר רב נחמן לא את המוחר בלבד מחזיר אלא מחזיר כל הרבעין כולן דהיינו לכור ל' רבעין של קב · והיינו סטום הרבעים ו' קבין ומחצה אלמא דקנסי' היתר אפו איסור דהיינו פחות מרובע אפו איסור דיוחר מרובע הכא נמי התפוש הבא לגבות כנפה את כולה: תבי השתא התם

הגהות הב"ח

(ל) רש"י ד"ה שנים שהפקידו וכו' רבנן כבולים לה ניקפיה ללא במוחר רובע: (כ) ד"ה בבי בשמש וכו' והלכה מלוקה לבל: (נ) תוס' ד"ה קונסין וכו' בל מיבו לגמרי כ"ל וחיבים יפסיד נמחק:

א) כ"מ ל: ד"ה ב) כ"ק ג: כ"מ שב: ג) נקמן קה: ד) [ום"ש תוס' יבמות ל: ד"ה מי ותוספות ב"ק ג: ד"ה ומכמים ותום' ב"מ עב: ד"ה קונסין ותוספות זבחים קד: ד"ה אלא ב"מ]: כ"ב ד"ה ב"מ]:

רובע קב לבל סאה:
כור = 30 סאה
סאה = 6 קב
30 רובע קב = 5 קב

התם הן מסר הן יתר ח"ל ה"ס התם בית כור הן מסר הן יתר ח"ל ואפי' כ' ח"ל בית כור סתמת לי מוכר לך ולא אמר לו הן מסר הן יתר אמר בפ' בית כור(נקמן קי:) דתם פיתם לו הוסיר רובע הגיעו(ולהכי הוכיח)דח"ל בית כור סתמת לית לן למימר דיותר מרובע לא הויא מחילה וכיון דהדר הכל לתלת לריך לתיום בבית טר יותר מבית כור לבל הכת דולתי לית ביה טעמת לעולם לימת לך דלא יפסה תלת לת המוכר על הרובע וכתבה בעניני ה"ג לה דכי התי גווכת מתרן לקמיה הכי התמת התם מעיקרת שוה בשוה ח"ל כו' וכן עיקר: **נקנה מקח** · לגמרי ולא יחזיר לו המלחה כלום דמחילה היא: **שתות קנה** · תלינת לל לליכת דר' יהודה הגשיא דלה תומר תן לי משתי לו תן לי מה שתויניתי בפרק הזהב: **ואמאי** · מחזיר כל התוללה בין בשתות בין ביבר משתות, ניהדר המוכר שעל השתות משתות דהת לוכת לו תוללת משתות ואין לו תוללת שתות אלא בשתות אחרות ואפי' הכי מחזיר לו משתות אחרות דמחילה היא ולא מקח טעות הוא ובטל מקח ח"ש המקבל שדה מחברו ליטע הרי זה מקבל עליו עשר בוריות למאה, יותר מבאן ועד עשרים שנה מגלגלין עליו את הכל א"ר הונא בריה דרב יהושע כל יתר מבאן ועד עשרים שנה אינו מגלגלין עליו אלא אם כן מטעת לו ריבוי ומיעוט: **ר' יוסי** · היכי דמי אי דאמר ליה "מרחף של יין" ואתי ליה "מרחף של יין" סתם קשיא אי דאמר ליה "מרחף זה" קשיא אי דאמר ליה "מרחף זה של יין" קשיא אי דאמר ליה "מרחף זה של יין שכולו יפה" קשיא אי דאמר ליה "מרחף זה של יין שכולו יפה ומקבל עליו עשר קוסטות למאה" דא"ל "מרחף של יין" סתם ותני ברישא דבריתא "ומקבל עליו עשר קוסטות למאה" ובסוף מי מקבל והא תאני ר' חייא "המוכר חבית יין לחברו נותן לו יין שכולו יפה" ישאני "חבית" דכולא חד חמרא הוא והא תני רבי ר' אושעיא "מרחף של יין אני מוכר לך" נותן לך יין שכולו יפה "מרחף זה של יין אני מוכר לך" נותן לך יין שכולו יפה ומקבל עליו עשר קוסטות למאה חדו

נותן לו יין הגמוכר בחנות · ריחיה תלת וטעמיה תמרת כדמוכח לקמן בשמעתין ומיהו למ"ד ריחיה תלת וטעמיה תמרת תלת היכי יהיב ליה והא מרחף זה סל יין קתמר והא נתן לו יין הוא ותומר ר"י דתניא דהוי תלת מיקרי יין שפיר וקשה לרשב"ת דפרק בתרא דע"ז (דף סו: וסס) פליני תבי ורבא בתמרת נגו תלת תבי תמר במקתו ורבא תמר נותן טעם ומפרש גמרא דבהא פליני דתניי סבר ריחיה תלת וטעמיה תמרת תלת והיה ליה מין במיו ורבא סבר דהוי תמרת והוה ליה מין בתלתו מיו ותם תמלת ומר תפי' למ"ד תלת (מ"מ) מיקרי תמרת תם כן ניתם דלכ"ע ריחיה תלת וטעמיה תמרת תלת והוה ליה מין במיו ורבא לטעמיה דתמר התם בסר שתת תלוינן והתי שתת לתוד:

חבית של יין תני מוכר לך טתן לו יין שכולו יפה · תבל בניו הכמכר כתנות לת לפיל למ"ד ריחיה תלת תמרת לת יהבי תיבי דמי:

התם הן מסר הן יתר ח"ל · ה"ס התם בית כור סתמת כמאן דתמר ליה הן מסר הן יתר למי והויא נמי מחילה רובע לכתחה ויותר מרובע יחזיר הכל הוה ליה לשנויי הכת הכי התמת התם מעיקרת בית כור ח"ל דמקמע לת פחות ולת יותר מיהו מרובע לת הויא מחילה,נפקי מרובע לת הויא מחילה כלל,והדר הכל לתלת דרך לתיום בבית טר יותר מבית כור לבל הכת דולתי לית ביה טעמת לעולם לימת לך דלא יפסה תלת לת המוכר על הרובע וכתבה בעניני ה"ג לה דכי התי גווכת מתרן לקמיה הכי התמת התם מעיקרת שוה בשוה ח"ל כו' וכן עיקר: **נקנה מקח** · לגמרי ולא יחזיר לו המלחה כלום דמחילה היא: **שתות קנה** · תלינת לל לליכת דר' יהודה הגשיא דלה תומר תן לי משתי לו תן לי מה שתויניתי בפרק הזהב: **ואמאי** · מחזיר כל התוללה בין בשתות בין ביבר משתות, ניהדר המוכר שעל השתות משתות ואין לו תוללת שתות אלא בשתות אחרות ואפי' הכי מחזיר לו משתות אחרות דמחילה היא ולא מקח טעות הוא ובטל מקח ח"ש המקבל שדה מחברו ליטע הרי זה מקבל עליו עשר בוריות למאה, יותר מבאן ועד עשרים שנה מגלגלין עליו את הכל א"ר הונא בריה דרב יהושע כל יתר מבאן ועד עשרים שנה אינו מגלגלין עליו אלא אם כן מטעת לו ריבוי ומיעוט: **ר' יוסי** · היכי דמי אי דאמר ליה "מרחף של יין" ואתי ליה "מרחף של יין" סתם קשיא אי דאמר ליה "מרחף זה" קשיא אי דאמר ליה "מרחף זה של יין" קשיא אי דאמר ליה "מרחף זה של יין שכולו יפה" קשיא אי דאמר ליה "מרחף זה של יין שכולו יפה ומקבל עליו עשר קוסטות למאה" דא"ל "מרחף של יין" סתם ותני ברישא דבריתא "ומקבל עליו עשר קוסטות למאה" ובסוף מי מקבל והא תאני ר' חייא "המוכר חבית יין לחברו נותן לו יין שכולו יפה" ישאני "חבית" דכולא חד חמרא הוא והא תני רבי ר' אושעיא "מרחף של יין אני מוכר לך" נותן לך יין שכולו יפה "מרחף זה של יין אני מוכר לך" נותן לך יין שכולו יפה ומקבל עליו עשר קוסטות למאה חדו

נותן לו יין הגמוכר בחנות · ריחיה תלת וטעמיה תמרת כדמוכח לקמן בשמעתין ומיהו למ"ד ריחיה תלת וטעמיה תמרת תלת היכי יהיב ליה והא מרחף זה סל יין קתמר והא נתן לו יין הוא ותומר ר"י דתניא דהוי תלת מיקרי יין שפיר וקשה לרשב"ת דפרק בתרא דע"ז (דף סו: וסס) פליני תבי ורבא בתמרת נגו תלת תבי תמר במקתו ורבא תמר נותן טעם ומפרש גמרא דבהא פליני דתניי סבר ריחיה תלת וטעמיה תמרת תלת והיה ליה מין במיו ורבא סבר דהוי תמרת והוה ליה מין בתלתו מיו ותם תמלת ומר תפי' למ"ד תלת (מ"מ) מיקרי תמרת תם כן ניתם דלכ"ע ריחיה תלת וטעמיה תמרת תלת והוה ליה מין במיו ורבא לטעמיה דתמר התם בסר שתת תלוינן והתי שתת לתוד:

חבית של יין תני מוכר לך טתן לו יין שכולו יפה · תבל בניו הכמכר כתנות לת לפיל למ"ד ריחיה תלת תמרת לת יהבי תיבי דמי:

מד

תחר מתחלה דמי שהרי קרקע הרבה ים שלחוי ליטע וחשוב שדה שלם בפני עלמו והרי הוא כחילו לת עשה כלום מעיקרא מקבלטו שהרי קיבל שדה ליטע ועדיין כשיש יתר מי' בוריות הרי עו לו שדה ליטע שלמר כשתמר לו בעל הבית "נטע לי שדה זו", ליטע לת כל השדה תמר לו והרי לת קיים לת מנלת היכא דנשתר י"ל בוריות,וכשבא לחזור וליטע,יטע לת כולן בכמתמיל עכשיו לקיים לת תנלע דמי ובשילן שתר ליטע לשלו כלום הוא שהרי הרבה על שדה כשתייר עדיין שלת נטעו והיכא דלת נשתר מתחלה כי שם ' בוריות לך' לת הקפיד בעל השדה בדבר מועט כזה,ומשרשלו לקרות שדה כגון י"ת לילנות לך' חסיכי ולת מחיל כלל שבל גבי טעפת יתר מרובע לשהר' ביון דרובע שכיח מחיל כי ליכת שפי מרובע נמי המוכר יכול והרובע ממיל להת ליכת למימר התם כל יתר מרובע כבת להחזיר לו לת השדה מתחלה דמי' להת כתה זכין ליה עם רובע טעפת וכי מכלם ליה מוכר לרובע הרי נתלקיימה מכירתו וקיים תנלת ולת דמי למקרקעי דתיכי דר"ת בוריות הרי הן שדה הייכר לעיניים ולת מחיל מידי שבל יתר מרובע טעפת דמטלטלי ליכת קפידא כל כך לתלת שיכיים לו תכלו ולעולם ליתפי לך לין שבל יפה : **מיכי** דמי · מתניתין דקתני מרחף של יין מקבל עליו כו' דמטמע המוכר לחבירו מרחף של יין שבל לין לחט יודעין ליזה לגון תמר המוכר ללוקח בשעת מכירה: **מי דמ"ל** · מוכר ללוקח בשתמת "מרחף של יין אני מוכר לך" ולת קתמר "זה": **קשיא** · בריימת דלקתני טתן לו יין שכולו יפה ומתני' קתני מקבל עליו י' קוסטות לך': **ומי דמ"ל מרחף זה של יין** · תני הך בריימת דלקתני טתן לו יין הגמוכר בחנות': **קשיא** · בריימת דקתני "תפילו כולו תומן הגיעו": **שכולו יפה** · דסתם יין יפה בעיניו עלת מקבל עליו י' קוסטות לת שמי ולכובע טעפת לסתה ו' מתליעות מתיים למתה לת תביי וגם שביתי ומיהל שבל חביות של יין דבר גדול הוא לל תניה בפני עלמו ונסלת שביה כל כך,והלכך כי תמר ליה סתמת, יפה בעיניו: **נותן לו יין** הגמוכר בחנות · היינו כולו קוסטות והכי בקמיבתת בקמעותת **לעולם** · מתניתין דתמר ליה "מרחף של יין" סתם ולת קתמר ליה "זה" הלכך יין טוב בעיניו ומקבל עשרה קוסטות לך' דעבידי דשכיחי ומיהל ולקשיא לך בריימת דקתני יין שכולו יפה תני לה נמי הכי ברישא דבריימת מרחף של יין אני מוכר לך נותן לו יין שכולו יפה ומקבל עליו כו' : **וכסתם מי מקבל** · בתמיה לתוקמת למתניתין בסתם ותפילו הכי מקבל י' קוסטות לך': **תניא** רבותת נקט לסלקת דעתך לסתייה לתלתר קת בעי ליה לו למכרו ולת להכניסו בתוכר קמ"ל : נותן לו יין שכולו יפה · ותם תימת דמקבל קוסטות כמו נמי נימת הגיעו תפילו הוא יין קוסם: **דכולה מד ממרת סוס** · תבל בחביות טובת עשרה קוסטות לך': **"נותן לו יין שכולו יפה"** · כלומר הייט מרחף דמתניתין תלמת מתניתין במרחף זה של יין קמיירי ולת בסתם ושייט טעמת: **דתלמי** של יין למכור יין יפה, **ותלמי** זה לקבל קוסטות דת"ל "מרחף זה של יין תני מוכר לך": **קשיא**

רבינו גרשום

התם בין תסר בין יתיר · אסרי"ה. והואיל דאשכח יותר מרובע מיהו רובע למאה לא תשיב והויא מחילה · יותר מרובע שילות לכור לפ' קבין הויא דהויא לי פ' קבין הויא לה ארבע ושיכא באפי נפשא והדרא ליה · ואכתי לעולם מהא לא תפשוט דמקח טעות הוא ובטל מקח דמנכת את כולו: יותר דמנכת את כולו: יותר משתות בטל מקח וחזיר אנגאה . ואמאי לחיכא דנקנה מקח משתות אחרות אמאי בטל מקח ניהדר ליה מוכר ללוקח ער פחות משתות והוה המקח קיים: אלא ש"מ דכל היכא דעבי לאהדורי כולה מיהדר: הכי נמי תפשוט דהכא לנפות מנפה את כולו: הכי השתא התם שוה בשוה. קאמר ליה לזבוני ליה המקח ומיהו לחיכא דנקנה מקח משתות אחרות ירדע ליה אי נתנה אי לא נתנה והיי לחיכא דנקנה שתות דירדע ללוקח לא הויא מחילה יותר משתות מקח פעות ובטל מקח ומהא לא תפשוט ולעולם הכא לנפות אינו מנפה את כולו: ת"ש המקבל עליו שדה חברו ליטע בשכר הרי זה מקבל עליו בעל השדה עשר בוראות למאה אילעת. דאי מבור הטפע כשיעור י' אילעת בין ק' שלא נפע(אפער)לא קא משתיח פרשיו ומקבל עליו בעל השדה אבל אם מבור יותר מבן מגלגלין עליו את הכל אפי' עשר בוראות ואפאי מגלגלין עליו את הכל ולידדר וליטע ליה הנפע עד י' אלא ש"ם דמגלגלין עליו את הכל דכל היכא דבעי אחדודי כולי מהדר. ותפשוט לך מהא הכא לנפות מנפה את כולו: אמר רב הונא בריה דרב יהושע. מהא לא תפשוט דהכא משום תבי מגלגלין עליו את הכל דכל יותר מיכן. יותר משער למאה כבא לישע לו מתחלה שדה בפני עצמה דמי כמו שקיבל עליו לישע לו שדה של י"א אילעת לעצמה דמי שאילו היו י' בלבר היה פטור שהיו נבלעין בתוך המאה ומכשיו הואיל והן יותר מי' לא מקבל עליו בעל השדה אלא אחד לי' אילן: **פים** המוכר מרתף של יין לחבירו . כלומר אוצר סלא יין מקבל עליו הלוקח י' קוסטות לך': עשר חביות של יין קרוי שהקרים לך': היכי דמי אי דאמר ליה מרתף של יין סתם. אינו מוכר לך ומקבל עליו י' קוסטות לך' מהא דתניא דמקבל עליו עשר קוסטות בריימת דקתני יין שכולו יפה ומקבל עליו י' קוסטות לך' סתה דתני ר' חייא ר' אלמא דלא מקבל · ומשני ליה שאני חביות של יין דאואל דאחזי ליה חבית של יין רין הוא דליתן ליה יין יפה משום דחבית כולה חד חמר הוא ולהיכא דאחזיה בטקצת מאיתרע נפי כולו · ולהיכא למימר דיהיב ליה האי יפה סתבית זו וכסם מחבית אחרת משום דלא אחזי ליה חבי · אבל נבי מרתף דכל חבית וחבית כאנפי נפשה הוא ודאי מקבל עליו עשרה קוסטות לך': ותא תני רב זביד וכו' נותן לו יין שכולו יפה . אע"ג דאמר ליה סתם ולהיכא דקא מפרש ליה דאמר ליה מרתף זה של יין אני מוכר לך נתן לו יין שכולו יפה ומקבל עליו עשר קוסטות ·

כו א מיי' פי"ז מכלי מכירה הל' ח סמג לאוין קע טוש"ע מ"מ סי' רל סעיף ב:
כז ב מיי' שם הל' ו טוש"ע שם ס"ק:
כח ג מיי' שם הל' ח טוש"ע שם ס"ג:
כט ד מיי' שם הל' ו טוש"ע שם ס"ג:
ל ה מיי' פ"ח מכלי גזילה ואבידה הל' ח סמג עשין כו טוש"ע מ"מ סי' רד סעיף ו ושעיף ד:

רבינו גרשום

זוהו מרתף אוצר ששנינו בפשיטי' אלמא להיכא דאמר ליה יין מתם לא מקבל עליו כלום מן קסוסטות והיכי מתרצת לשתני' ובריייתא להיכא דאמר ליה יין מתם דמקבל עליו י' קוסטית לק': אלא מתני'. נמי משום הכי מקבל עליו דאמר ליה מרתף וה דהא מפי' ליה כעין שהוא משום. הכי מקבל והכי נמי תני רב זביד: אי הכי קשיא זה אזה. דהכא קתני דהיכא דאמר ליה זה מקבל עליו י' קוסטות והשאר יפה לברייתא לעיל* דהיכא דאמר ליה מרתף זה דנותן לו יין הנמכר בחנות דכולו רע ומקבל עליו: הא לא קשיא. כלומר מתני' דאמר ליה מרתף זה משום הכי מקבל וה אי הכא קשיא לך מברייתא הא לא קשיא כלומר מתני' דאמר ליה לוקח למוכר לצורך מקפה וציקי קדירה קא בעינא ליה: אמר ליה מרתף וה של יין אני מוכר לך נותן לו יין שכולו יפה ומקבל עליו עשר קוסטות לק' משום דלצורך מקפה וחבשיל צריך יין יפה ומוכחר כדי שיטהלין לאוצרי ימים רבים: אבל אי דלא אמר ליה למקפה ליכא למשמע מינה דיפה נותן לו. מילתא דרב וביר טלה דאמר ליה למקפה. וברייתא דלא אמר ליה למקפה: אי דאמר ליה מרתף של יין אני מוכר לך ואמר ליה אידך למקפה קא בעינא ליה נותן לו יין שכולו יפה והכי נמי מפרש לברייתא. אבל אי [לא] א"ל למקפה ליכא למשמע מינה ולהיכא דאמר לו נמי מרתף וה של יין אני מוכר לך ואמר ליה למקפה נותן לו יין וכו' ובברייתא דלעיל מפרש הכי מרתף וה של יין ולא אמר ליה למקפה נותן לו יין הנמכר בחנות ולא קשיא הדרי דהא דתני רב וביר אמרי' להיכא דאמר לו מקפה נותן לו יין שכולו יפה: איבעיא להו להיכא דאמר לו מרתף לך ולא אמר ליה למקפה מאי יהיב כולו יפה או מקבל עליו י' קוסטות למאורי מאן דאמר מקבל י' קוסטות: ואוקימנא לעיל מלתא דרב וביר דאמר ליה למקפה משום הכי לא מקבל. משמיה דאמר הא לא אמר ליה למקפה כי אם מתם מקבל: דקתני. בברייתא דלעיל: ואוקימנא כולו בבריית' דלעיל דלא אמר למקפה דנותן לו יין יפה כולו ולא מקבל עליו כלום: ולמאן דדייק מדרב וביר דמקבל קשיא בריייתא דשמשע דלא מקבל: לעולם להיכא דלא א"ל למקפה מקבל והמורי מחסרא בריייתא והכי קתני מרתף של יין אני מוכר לך נותן לו יין שכולו יפה. כדאמרי' ואי אמר לו מרתף זה של יין אני מוכר לך נותן לו יין יפה דלא א"ל למקפה מקבל. הא לא א"ל למקפה מקבל. כדאמרי' ואי אמר לו מרתף זה של יין אני מוכר לך נותן לו יין שכולו יפה. בר"א דא"ל למקפה. הא לא א"ל למקפה מקבל. וקשיא לרב יהודה: מודה היה רב יהודה בפורצנא אקרנתא. באותו יין שהחמיץ כל כך שאינו נמכר כו אם אל הקרנוס: כלומר אפשר דרכים כדי שיהא מזכין לעוברי דרכים ופסנים וקונין אותו לפי שפורה הוא שיהו הלוכין לחור בעיר ולקנות יין יפה וקונין אותו שמצוי להן ואותו הוא רע יותר מאותו הנמכר בחנות. שאותו הנמכר קתני בריייתא דסברכין עליו שהכל נהיה דלא הפרא הוא. אבל יין הנמכר בחנות סברכין עליו בורא פרי הגפן: הא רב יהודה. דאמר סברכין עליו בורא פרי הגפן. ורב חסדא אמר שהכל. ומר כמאן סבירא ליה: תבודם

חמץ וסופו. בריייתא לעיל ורב זביד קסיין לה דלעיל דקתני במרתף זה של יין דנותן לו יין הנמכר בחנות והכא בדרב זביד קתני שכולו יפה וקיבל קוסטות: בפ"ה דמ"ל למקפה. בבריייתא דרב זביד קתני יין טוב ומתקיים הרבה שמטו מטו מסתפקין ממנו והלכך להכי מפי' דמ"ל למקפה" ליתן יין טוב ולהכי "זה" לקבל י' קוסטות לק': ומפ' קמייתא דקתני נותן לו יין הנמכר בחנות דלמ"ל למקפה" זה נותן לו יין הנמכר בחנות והכי קאמר "של יין" למעוטי חומץ, לבל ריפה להיות בבריית קמייתא דקתני מרתף של יין שמתוך תני מוכר לך-נותן לו יין שכולו יפה* פלוגתא דלקמן מי מיירי נמי כמו מלינתא בדלת מ"ל למקפה לו בדמ"ל: שלכך מרתף של יין כו'. מילתיה דרב זביד קמפרש: מרתף זה של יין ולא מ"ל כו'. בבריית' דלעיל קתי ובריית' דילה פליגי בה לקמן ומתני' סיפא דקתני מרתף זה תני מוכר לך" תפילו כולו חומץ הגיעו, דלמ"ל למקפה מייתי לתילו מ"ל מרתף זה למקפה תני מוכר לך לריך ליתן לו יין שכולו יפה ומקבל י' קוסטות לק' כדתני רב זביד גבי מרתף זה של יין ותוקימנא לתתר ליה למקפה דלא אמר "מרתף זה של יין" זה" תני מוכר לך "ממרתף זה של יין" תני מוכר לך "היכל דמ"ל "למקפה" למקפה" ממעט מיין טוב דלמ"ל היו רגילין למקפה כי אם בין טוב ואם(ב) היו רגילין נמי לתת חומץ במקפה תפילו הכי תני מוכר לך להכי "מרתף למקפה תני מוכר לך בשביל חומץ דכל חומץ מתקיים הוא ומחמין יותר ויותר "ומרתף חומץ" היה לו לומר והכי מוכחת מילתא כדפרישית דמשום דמכרין לו יין יפה ומקבל י' קוסטות לק' כדתני רב זביד דין על מרתף זה של יין ותוקימנא דתתר ליה למקפה דלא אמר "מרתף זה של יין" זה" תני מוכר לך "היכל דמ"ל "למקפה" למקפה" דמשמע מיין טוב דלמ"ל היו רגילין למקפה כי אם בין טוב ואם(ב) היו רגילין נמי לתת חומץ במקפה תפילו הכי תני מוכר לך להכי "מרתף למקפה תני מוכר לך בשביל חומץ דכל חומץ מתקיים הוא ומחמין יותר ויותר "ומרתף חומץ" היה לו לומר והכי מוכחת מילתא כדפרישית דמשום דמכרין לו יין יפה ומקבל י' קוסטות לק': מרתף של יין. פתם דלמ"ל זה"ל "מרתף" למקפה" ממי: מפי. ומשום דחיכא חדא לריעותא וחדא לריעותא קבעי לה מי מדמי לה למרתף זה של יין ול"ל למקפה דקתני בדרב זביד לדנותן לו יין יפה ומקבל י' קוסטות דכי היכי אפשר חיכא חדא לריעותא דקתני מרתף זה וחדא לריעותא דמ"ל למקפה אפשר נמי חיכא חדא לריעותא דתתר ליה למקפה דלא אמר "מרתף זה של יין" זה" ותע"ג דלא מ"ל "למקפה" ממרתף של יין "ולא תמר "זה" וחדא לריעותא דלא מ"ל למקפה" אפשר דלא מתני' זה" וחדא לריעותא

א) מלא דף כ: קידושין צט: תוספ' תרומות פ"י: ב) [ע"ז סו:] ג) [סה]: ר) [דף סה:]:

רבינו גרשום

הבורך את החבית והולך לחיות מפריש עליה תרומה ע"ל אחרות והיה מפריש ממנה בכל יום על שאר חביות עד ששלמה ישרש באחרונה נמצאת וענ': ג' ימים הראשונים ודאי יין.מוב. הוות ושתסתן תרומה ומה ששתה מן אותן יין של חביות שהפריש עליהן מן זו באותן ג' ימים יפה שתה ולא מבלים ניתנו מיכן:ואיך ספק היה ומפ' מתוקן ומפק יין ומפק מתוקן ומפק אינו מתוקן ויחזיר האי דעתך להכין לפי שקרא עליה שם תרומה ואותן שהיה מפריש עליהן:ומו צריך להפריש מהן דמאי דכל ספק פטור:כמשנה מעשרין מאותו דבר דמאי הני מינה: מאי מעמא משום דחמרא מעלאי עקר . כלומר מחסיין . ואחי נברא דפריש מינה על אחרים בדקת בפי' החבית סלסעלה ויעדיין לא עקר ' אם תמצי לומר בתר דבדק עקר כלומר לאחר ששמעה התחילה להחסיק לאלתר אפי' הכי חמרא הוא משום דקים לן דכל היכא דריחיה חלא ופעמים חמרא חמרא הוא ומשום הכי כל ג' ימים הראשונים חמרא מעליא ומברכין עליו ברוא פרי הגפן ה"נ בין הנמכר בחנות הראל דפעמי' חמרא אע"ג דריחיה חלא ופעמים חמרא מעליא הוא. ור' יהושע בן לוי דאמר כל ג' ימים האחרונים ודאי חומץ. ומה שהפריש ממנה על אותות אינו פותחן : מיכן ואילך(ה) בלומר ג' ימים הראשונים ספק הוא ועדיין צריך לתקן דמאי ס"ם משום דחמרא מתחאי עקר דלא מצי למיפשפש ובני רן דשלמה (אינו) [אולי] עקר מתחאי ולא אדעתיה והיה ליה ספק אם תימצי לומר מעלאי עקר וכו' ואם נפש אדם לומר כי חיכי דר' יהושע אמר אם תמצי לומר מעלאי עקר וכו' ה"נ מאי מעמא לא אמר ר' יוחנן אם תימצי לומר מתחאי עקר והא בעיניך דשפסה מלעיל אימר עקר ולא אדעתיה . ותדע הכי משום דר' יוחנן הראשונים ליה בני ימים הראשונים ודאי יין הוא ולא ספק הוא ה' יהושע בן לוי מכירא ליה דספק הוא משום הכי קאמר מילי דספקא ור' יהושע מכירא ליה דסברין עליו שהבל נהיה בדברו: דרומאי.חכמים שבדרום : הא נמי קשיא אמרת ג' ימים הראשונים ודאי ויהא חמרא מעלאי עקר והוה ליה ריחיה חלא ופעמים חמרא חמרא הוא והדר תני ג' ימים ג)הראשונים ודאי חמרא אלמא מתחאי עקר והוה ליה ריחיה חלא ופעמים חמרא חמרא הוא כלומר תעמך חוק דאי לא דעקר תלתא יומי מקמי הבי לא הוה משתכח חלא ופעמים חמרא חלא. לעולם מעלאי עקר וראשונים ודאי יין ודקא קשיא לך אחרונים הכא במאי עסקינן דאחרונים ודאי דעמך כגון דאשתכח חלא פיספקא.

ד) נדפס דף"ל כלומר ימים ראשונים סם ק הוא וכו' . ב) ל"ל המוכרים ודלי תמ"ל.

לא א מיי' פ"ם מכל' תרומות הל' כד סמג עשין קלד טוש"ע יו"ד סי' שלח [וכתב מגיד משנה שמים דף קנו.] :

לב ב מיי' וסמג וטור [ורי"ף] שם :

לג ג מיי' פכ"ם מכל' אכנם הלכה יז ועיש"ם ה"ג ופי' כד סעיף ג וסי' רמב ס"ג [וכתב ריטב"א מגיד משנה שם] :

הגהות הב"ח

(א) רש"ם ד"ה ממנה ומעיל"ע עקר כלומר מקר: (ב) תוס' ד"ה ס"ע כלי ממנה וכו' דמקח בכי נפי שכך הוא ממנה כשכובר ריבעל למימר לפני מעמך: (ג) ד"ה דרומאי וכו' שהכשתני לפי' ג"כ נדף כ"ם מ"ו וגרס ומקבר

מאי, רב ושמואל] מאי נוסח אחרינא מאי ניחא ל"ן ומחאי]

דתניא(א) **הבודק** את החבית להיות מפריש עליה תרומה והולך וארח כך נמצאת חומץ בכל ג' יום ודאי מכאן ואילך ספק מאי קאמר: אר' יוחנן ה"ק בכל ג' ימים הראשונים ודאי יין מכאן ואילך ספק מאי טעמא? **מ**מרא מעילאי עקר והאי טעימה ולא עקר, אם תמצא לומר בתר דטעימה עקר, הוה ליה ריחא חלא וטעימה חמרא. ג)ובל ריחיה חלא ופעמים חמרא חמרא. ובר' הושעיא אמר בכל ג' ימים הראשונים ודאי חומץ מכאן ולהלן ספק מאי טעמא? **מ**מרא מתחאי עקר ואימור עקר ולאו אדעתיה ואם תמצא לומר מעילאי עקר והא טעימה ולא עקר, דלמא בתר דטעימה עקר, הוה ליה ריחיה חלא ופעמים חמרא. ג)ריחיה חלא ופעמים חמרא חלא. דרומאי, מחנן משמיה דר' יהושע בן לוי: ראשונים=ודאי יין, אחרונים=ודאי חומץ, אמצעיים=ספק. הא גופא קשיא אמרת "ראשונים=ודאי יין, אלמא ריחיה חלא ופעמים חמרא=חמרא, והדר אמרת "אחרונים=ודאי חומץ" אלמא ריחיה חלא ופעמים חמרא=חלא. כלומר, דאשתכח חלא סיפתקא דאי לאו דעקר תלתא יומי לא הוה משתכח חלא סיפתקא, כמאן דפשט ליה פליגי בה רב מרי ורב זביד חד אמר כרבי יוחנן וחד אמר כרבי ינאי בן לוי: איתמר המוכר חבית יין לחברו והחמיצה אמר רב כל ג' ימים הראשונים ברשות מוכר מבאן ואילך ברשות לוקח ושמואל

הבודק את החבית להיות מפריש כו' . רבינו שמואל דחק לפרש שלקח ממנו משהו ומפריש ממנו תרומה ואחר כך נטעמו ובחנם דחק שהרי יכול לטעמו בריש לי' ריחת חמרא ודלי חמרא הוא דליכא ודלי חמרא דריחיה חלא לבל חלא לעולם לי' הוי ריחיה ממרא והא דקאמר לקמן הא טעימיה ולא עקר ואימא עקר כן לפרש דלא משמע ליה טעמו בריח :

מאי טעמא הא מעילאי עקר לי מני למימר דלר' יוחנן מתחאי עקר דת"ל מעת ליה דכל ג' ימים הראשונים=ודאי יין מכאן ואילך ספק מאי טעמא? מרא מעילאי עקר כלומר ימים הראשונים היה ודלי יין למת בטעמו שטעמו כבר נעקר טעמו מתחתיו ג' ימים לפיכך לומר שיהא תומן נמוד למעה ולמעלה הוה ריחיה (חלא) וטעמא ממרא:

מאי טעמא הא ממרא מתחאי עקר . פימה למעלה ימים הראשונים=ודאי יין, אחרונים=ודאי חומץ, אמצעיים=ספק. הא גופא קשיא אמרת "ראשונים=ודאי יין, אלמא ריחיה חלא ופעמים חמרא=חמרא, והדר אמרת "אחרונים=ודאי חומץ" אלמא ריחיה חלא ופעמים חמרא=חלא. כלומר, דאשתכח חלא סיפתקא, כמאן דפשט ליה פליגי בה רב מרי ורב זביד חד אמר כרבי יוחנן וחד אמר כרבי ינאי בן לוי: איתמר המוכר חבית יין לחברו והחמיצה אמר רב כל ג' ימים הראשונים ברשות מוכר מבאן ואילך ברשות לוקח ושמואל

דרומאי מקום . פירש רבינו שמואל דהלכה כר' יוחנן ' דקיימי לרומתי כוותיה וכן נראה דרבא נמי קאי כוותיה בתרא ' ובגמ' ופעמים חמרא חמרא הוא ' ובגמ' ופעמים חמרא חמרא הוא ' ובגמ' ופעמים חמרא חמרא הו

(ע) ושמואל אמר חמרא אכתפא דמאריה שוואר, עבד רב יוסף עובדא כוותיה דרב בשיכרא וכוותיה דשמואל בחמרא והלכתא כוותיה דשמואל: ת"ר אחד שכר תמרים ואחד שכר שעורים ואחד שמרי יין מברכין עליהם שהכל נהיה בדברו, אברים אומרים שמרים שיש בהם טעם יין מברך עליהן בורא פרי הגפן רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו אין הלכה כאחרים; אמר רבא הלכו' עלמא כוותי' תלתא ואתא ארבעה = חמשה הוא רבא לטעמיה א) דאמר רבא כל חמרא דלא מדרי על חד, תלת מיא, לאו חמרא הוא תלתא ואתא תלתא ולא כלום הוא כי פליגי סברי תלתא עייל תלתא נפיק פש ליה כווא וכווא בתרי ופלגא = חמרא מעליא הוא, וביותר מבדי מדתו' מי פליגי והא תנן המחמד

ושמואל אמר חמרא אכתפא דמאריה שוואר. פירש"י לגבורת שוואר. פירש"י [ר"ם] דחמרת מזלה לגבורת גריס דסבירא ליה כר' חייא בר יוסף דלקמן ולכך תיכו ברכות וחין נראה לה למיקם הלי ליעמא דלקמן דחמרת מזלה לגבורת גריס ושוד כי אמר לקמן ופליגא דר' חייא בר יוסף ה"ל למימר ופליגא דשמואל ושוד דלקמן לית ליה לגבורת גריס דחמרת מזלה לגבורת שוואר ולא לגבורת גריס ולא לגבורת שוואר ולא לגבורת גריס ושוד ולא לגבורת שוואר ולא לגבורת גריס ושוד ולא לגבורת שוואר ולא לגבורת גריס ושוד

סמהמ"ד · מיס כשמרים פטור ממעשר: **שכל יותר מכדי מדתו** · פורמת לת פליגי רבנן עליה דר"י ולת מחייבין במעשר והוא הדין לברכת היין דהת רבנן תומרת ליה להו גבי מעשר דהת כבדי מדתו לת מחייבי ולת מקום דמקיבי ליה יין הוא דמחייבי ביומר מכדי מדתו והלכך לגבי טורח פרי הגפן נמי מקיב: **לפורייעך כמו דר"י** · דמחייב והלויטך כמן דרבנן לת מיקטרינן למיתני יומר מכדי מדתו דמילתת דפסיקת הוא דפטור דפורתת תמרת במית בזוטת בטיל וליכת מידום כלל לתמוטיען דפטרי רבנן ביומר ומילתיה דר"י מקיב מידום גדול לתומרת ולת"ע דליכת טעם יין מיחייב: **שמרים שיש בהם טעם יין מפו** · לברכת היין ובריית לת הוה שמיע ליה דלי הוה שמיע ליה הכי הוה ליה למימר הלכה כלחמרים לו לין הלכה כלחמרים: **שמרים של תרומה** · שמען לתוכן מיס ומה ומילם: **רשמון** · מיס רלמוטים [שהכניסו והוילו] מסם: **לתור** · לכור לת ים בו טחן טעם: **פ"ג של מעשר רשמון לתור** · כלומר של מעשר שני תמר רשמון לתור לתכול תוך לירושלים לתכל מעשר רשמון דלויס מוכר לזרים ודלת כרבי מחיר ד): **הכי גרסינן** של הקדש לעולם לתכול ושל לעולם מוכר לזרים **שיעי מוכר** · ולפיכך יש בו טעם יין: **לף שיעי** · לתור לת ים בו טחן טעם: **פ"ג של מעשר רשמון לתור** · כלומר של מעשר שני תמר רשמון לתכול תוך לירושלים לתכל מעשר רשמון דלויס מוכר לזרים ודלת כרבי מחיר ד): **הכי גרסינן** של הקדש לעולם מוכר ושל לעולם מוכר: **מעשר דמאי** · שהוסרת מפירות הלקומין מעם התרן ותקילו ביה רבנן מטוס דרוב עמי התרן מעשרין ן: **בקדושת דמים** · שהקדיש חביב יין לבדק הבית ויומכר ויקמו בדמיו לרכי בדק הבית: **בקדושת קברות** [דתמירת] יין שהוקדש לנסכים ושמרים שלו לתוריס בשביל מעט יין המעורב בו: **כשם שממרו לעניין ליסורן** · דכתרומה רשמון ושמ הוי יין ושליש הוי מים, ושל מעשר רשמון יין ושמים מים וכן טולן: **כך ממרו לעניין מעשר** · דלשמון ושמ של תרומה ושוב נמי יין לעניין מעשר ושמים מקיב יין לעניין מעשר ושלוש וכל זה מומרת מדרבנן הוא, דמדאורייתא כולהו מקיבי מיס בעלמא כדלתמרן גבי מעשר דמלי ובכרבן לתחרים ושקבני גמרת מעשר דמלי על לתיה מעשר ומלי ובכרבן לתחרים ושקבני גמרת מעשר דמלי על לתיה מעשר ומלי ובכרבן לתחרים ושקבני גמרת מעשר דמלי על לתיה מעשר ומלי ובכרבן לתחרים ושקבני גמרת

רבינו גרשום

המחסר · ששופך מים בתרצנים: ומצא כדי מדתו פטור · דמעשר דמיא בעלמא נינהו: לא פליגי דהדר חסרא היא: להדיעך כתו דד' יהודה · דאפי' בכדי מדתו מחייב משום דהיכא דרמא חלת כותי ואפיק חלת לכי תרי ופלגא נפיק מקיא ותו לא ואידך נבלע בתרצנים והאי דאפיק בכדתו הסרא איכא בהרייתו ותייב לעשר: מהו · מברכין עליהן בורא פרי הגפן או לא: ראשון ושני · שמרציאין מן התחר חשוב יין ואמור ליהנות מהן ושלישי מותר דאינו תרומה ומיא בעלמא נינהו: של הקדש חסור מטלם: בקדושת דמים. שהקדישם הרמים שיקנו מן אותו יין לא חסירי כלי האי ועד שלישי אסור ורביעי סותר. אבל אם הקדיש הנוף התחר לעולם אסור: כאן במעשר דראי. ראשון אסור ושני מותר אבל מעשר דמאי לעניין מותר: לענין אימורין. דראשון ושני אסור ושלישי מותר: כראמרי לעניין הבשרין. דראשון ושני דבר חשוב הוא ומכשר מפי לא חשוב ולא מכשר ורים: והשתא קשי' לן הבשרין דמאי אי רמיא אכשורי מכשר תחמרא נמי מכשר דתמרא מכשיר בין חשיב עליה לבין לא חשיב עליה משום דחשיב הוי אבל מיא לא מכשרי בלא מחשבה ודו חסר ביין מבמים: לא צריכא כגון שחסרן בימי נשמים · דלא חשיבי אפי' הכי ראשון ושני מכשירין: לא צריכא· דאיתו לא רמא להו אלא מאליו נחסר שנפלו לשם הנסמים דהשתא איתו לא חשבינהו למי נשמים ואפילו הכי אצטרכא לסימר דמכשירין: והא כיון דנעיר. מן התחר מי הנסמים קמא אחשבוה ר"ה אי"ל דאחשבינהו דאי מכשירין וא"ת אי"צ למימר· אפי' רב פפא. הכא במאי עסקינן · דאיצטרך למימר דמכשירין כגון דפרה היתה שותה ראשון ראשון דהשתא לא חשבינהו ונחסר מאליו דסר"א הואיל ולא חשבינהו דמרה שותה לה אין מכש רין אפ"ה איצטרך למ"ר דמכשירין הואיל ודחזו לשתייה: יין מנימין. שעוריין תירוש הוא ואינו חרוס כשהוא מיתוק לא יביא לנסכים: **אפי'** לכתחלת נמי · מקדשין ביה קידוש חיים של זבחות ויסוד

דמאי

הא הדין לפי' ביותר מכדי מדתו נמי פליגי · והת דתנן בסיפא דמס' ע"ז (דף עב:) דמין בשליח מיט בטחן טעם גבי טבל ו"ל דלית לת קיוהא בעלמא ולין כלן טחן טעם וכעפרא בעלמא דמי וכן גרסת מתוך פירוש ר"ש: **כאי** סברת חמרת הוא קיוהא בעלמא הוא מכלן הוה ר"ת בדיעבד לם רתן טבל"ם תביא של שמרי יין דשרי דלתו חמרת הוא:

שמרים של מעשר ט' · תימה בתלמי מייני לך

בריייתא לי בכדי מדתו לו לפי' דמת תלמת ותמת תלמת ופלגא נרבנן לפי' דלשון יהת מותר ולי ברמת תלמת ותמת תלמת מרבעה לפי' רביעי של מעשר יהת לסור ו"ל דמיירי שלין בהן טעם יין כלל לתת קיוהא בעלמא ומ"מ כהקדש החמירו לאסור עד שליש ומיירי שלת הקדיש שמרים לפי הקדיש לעולם יהת לסור:

לא לריכת כגון שממדו כמי נשמים· תימה דהכת ממעט שיש חילוק בין נשמים לשאר משקין ואיזה חילוק יכול להיות ביניהן ומה שפירש רבינו שמעל"י דנשמים · בעיון דניחת ליה ולת שאר משקין בשאר משקין כגון יין ושמן כיון דניחת ליה ממעט כל"ל ותניהן מים ממקן: (כ) באי"ת ושמת על חשובמטי. ל"ב ומת דנשמ כגון שמוכר לת הנסכים קף פו ע"ב מי גשמים שחשיב עליהן מחמלה להיות משקין: **ם** · **אילימא** הדין דמס' ע"ז (דף עב:) דמין בשליח מיט בטחן טעם גבי טבל ו"ל דלית לת קיוהא בעלמא ולין כלן טחן טעם וכעפרא בעלמא דמי וכן גרסת מתוך פירוש ר"ש: **כאי** סברת חמרת הוא קיוהא בעלמא הוא מכלן הוה ר"ת בדיעבד לם רתן טבל"ם תביא של שמרי יין דשרי דלתו חמרת הוא:

שמרים של מעשר ט' · תימה בתלמי מייני לך

בריייתא לי בכדי מדתו לו לפי' דמת תלמת ותמת תלמת ופלגא נרבנן לפי' דלשון יהת מותר ולי ברמת תלמת ותמת תלמת מרבעה לפי' רביעי של מעשר יהת לסור ו"ל דמיירי שלין בהן טעם יין כלל לתת קיוהא בעלמא ומ"מ כהקדש החמירו לאסור עד שליש ומיירי שלת הקדיש שמרים לפי הקדיש לעולם יהת לסור:

לא לריכת כגון שממדו כמי נשמים· תימה דהכת ממעט שיש חילוק בין נשמים לשאר משקין ואיזה חילוק יכול להיות ביניהן ומה שפירש רבינו שמעל"י דנשמים · בעיון דניחת ליה ולת שאר משקין בשאר משקין כגון יין ושמן כיון דניחת ליה ממעט כל"ל ותניהן מים ממקן: (כ) באי"ת ושמת על חשובמטי. ל"ב ומת דנשמ כגון שמוכר לת הנסכים קף פו ע"ב מי גשמים שחשיב עליהן מחמלה להיות משקין: **ם** · **אילימא** הדין דמס' ע"ז (דף עב:) דמין בשליח מיט בטחן טעם גבי טבל ו"ל דלית לת קיוהא בעלמא ולין כלן טחן טעם וכעפרא בעלמא דמי וכן גרסת מתוך פירוש ר"ש: **כאי** סברת חמרת הוא קיוהא בעלמא הוא מכלן הוה ר"ת בדיעבד לם רתן טבל"ם תביא של שמרי יין דשרי דלתו חמרת הוא:

א) המחמר ונתן מים במדה ומצא כדי מדתו פטור. ר' יהודה מחייב עד כאן לא פליגי אלא בכדי מדתו אבל ביותר מכדי מדתו לא פליגי הוא הדין דאפילו ביותר מכדי מדתו פליגי ואי דלקא מיפלגי בכדי מדתו להודיעך כחו דר' יהודה. בעא מיניה רב נחמן בר יצחק מרב חייא בר אבין שמרים שיש בהן טעם יין מהו? אמר ליה מי סברת המרא הוא, קיהא בעלמא הוא.ת"ר שמרים של תרומה ראשון ושני אסור ושלישי מותר רבי מאיר אומר אף שלישי בנותן טעם, ושל מעשר ראשון-אסור, שני-מותר, רבי מאיר אומר אף שני בנותן טעם, ושל אקדש שלישי אסור ורביעי מותר. ר"מ אומר אף רביעי בנותן טעם ורמינה של הקדש לעולם אסור ושל מעשר ולעולם מותר לקישא הקדש אהקדש קשיא מעשר אמעשר? הקדש אהקדש לאקשויי לאו בקדושת הגוף באן בקדושת דמים מעשר אמעשר ומי לא קשיא באן במעשר ודאי, באן במעשר דמאי. א"ר יוחנן משום ר"ש בן יהוצדק כדרך שאמרו לעניין אסורן כך אמרו לעניין הבשרין כדרך שאמרו לעניין הבשרין דמאי אי אכשורי מכשרי אי לא צריכא שחסרו בימי נשמים ב) דחמרא אכשורי מכשרי לא צריכא דקא מיפסיד ליה ולת שנא מכשר דנמים כתיב וכי יותן מים על זרע ותין נרמה נרסי"ת דלת תמכה כשום לוכתת שיהת תביעות ליין מכמים לעניין הכשר ומתעב יבת עליו מים מפקיען הכשר לכל משקין ובפ"ק דפסחים (דף יח· ושם) ליכת מכשר דנמים כתיב וכי יותן מים על זרע ותין נרמה נרסי"ת דלת תמכה כשום לוכתת שיהת תביעות ליין מכמים לעניין הכשר ומתעב יבת עליו מים מפקיען הכשר לכל משקין ובפ"ק דפסחים (דף יח· ושם) ליכת דלת מוקי וכל משקה לתר שתה כשל כלי לעניין הניחת ליה ונרמה לר"י דכנמים בעיון תרתי ליכת ליתי מתחלה שיהו משקין ותת"ל דניחת ליה לכל תתר משקין כגון (ג) מים ויין וממן כיון דניחת ממילת הן מכשירין לפי' לת יחשיב לתתן משקה לכל קשה מהת דתנן במסכת מכשירין (פ"ו מ"ת) ומייתי לה בפ"ק דמולין (דף יב· ושם) המעלה פירותיו לגג מפני הכנימה וירד עליהם הטל לתין בכי יותן ותם לכך נתכוין הרי הן בכי יותן לע"פ שלת החשיב לותו מתחלה להיות משקה (כ) וממת טל תסוב טפי להיות משקה ממי נשמים:

ונתמר מלעיל · ערוה דהשתת חייכי שפיר לפיכך במים יפין

שתין מי נשמים דכיון שנתעברו בשמרים תין רתויים להכשיר והת דלת קתמר תלת לפי שלת מזכר תמורת למעלה:

אילימא למעוטי יין מנתו ט' · תין להוכיח מכתן דיין מטמא כשר לקידוש ומברכין עליו בפ"ה מדלת קתמר למעוטי יין מטמא דלתו רתיה היא לתפילו לין מקדשין עליו לת מלי למימר למעוטי יין מטמא דתם כן הוה ליה למימר תין מברכין עליו בפ"ה תבל ים להכיל רתיה מירושלמי דמקליט ודערבי פסחים דיין נמור הוא לתמר התם תרבע כוסות שתמרו יולמים ביין מטמא תלמת מקדשין תין מטמא ודלת כפרש"י והר"ם שכתבו דיין מטמא מברכין עליו שהכל לתשתי ותין להתריך כתן:

לגריעותא

מוריס

קמת קמח · רתשון ומני גלי דעתיה דניחת ליה שיהו נשמים לכתן לעולם חולי יקלטו טעם יין ושליש לתרומה נמי מכשר ולת שת יין ולת שת מים דתכשרין מכשירי ומה שפירש רבינו שמעל"י דנשמים בעיון תרתי ליכת ליתי מתחלה

מודים חכמים לר"ח בכוס של ברכה וכו' · קתי להא דתנן בפרק שלשה שלכלו (ברכות דף נ:) תין מברכין על היין עד שיתן לתוכו מים וטעמא מפרש התם משום מלוה תן המוכה: **עד** שיתן לתוכו מים· קשה דתמר בפרק שלשה שלכלו (ברכות דף נג·) עשרה דברים נתמרו בכוס של ברכה שטיפה מי מלח טו' ולמה מסמיט דכוס של ברכה צריך שיהא מי ולא מזג ומפרשים גדולי גרכונו דמי קתי לכוס שיהא שלם ולא שבור דשיך מיהה כללי כדתמר(נ"ק דף נג·)שכיתתן זו מיתתן וכן משמע קלת דכל ו' דברים הן בכוס ולא ניין ורש"י פירש בברכות דמי דקתמר היינו שיהא יין מי בכוס שמברכים עליו ותש"כ מוזגין בו מים לתפוקי שלא ימזגו בכוס זה ויברך בכוס אחר ור"ת מפרש דמי להכס היינו מזג ולא מזג דה"ג מוקי בפרק בן סורר (סנהדרין דף ע: וכס) הא דקתמר רב תינו חייב עד שיתכוה בשר ויקשה יין מי במזג ולא מזג והא דמשמע בהמולין יין(שבת דף עו: וכס) שמוזגין לתוכו עד רביעים דקתמר כוס של ברכה צריך שיהא בו לוכוב רביעים כדי שימזגו ויעמוד על רביעים תומר ר"ת דברכת התרן מוסיף בו מים כדתמר בפרק שלשה שלכלו (ברכות דף נג· וכס) ומוסיפין בברכת התרן ולא כמו שפי' שם רש"י דמוסיפין יין): **חמר** מיוריין מהו· פירש ר"ם דמיוריין היינו בוכך ולא שמיע ליה בריימא לעיל דקתני בורך לא יניא ואם הניא כשר ולר"י נרתה דקשיר שמיע ליה ומיוריין גרוע מבורך דמיוריין לכן יותר מדאי אבל בורך אינו אלא מהניא ומתקן קלת ודומה קלת לאתמוניתא ולכך הניא כשר: **ואם** יהוע שיינו ממתין מייב בתאריותו · וקשה לר"י דתמר לעיל בתיזהו נשך (ב"מ דף סד·) שרי ליה לאיניש למיתן זוזי לחבריה לחבית יין ולמימר הכי אי יקרא אי זולא בדשוקי ואי מקפה בדשוקך והשתא מאי ק"ל לעיל מתני' היא הכא אם יהוע שיינו ממתין מייב בתאריותו אע"ג דאי יוקרא או זולא בדשוקיה לוקח הוא וכן בקנקנים דמוכר אע"פ שאין יהוע שיינו ממתין ומוכר לפרוך ליה התם התי קרוב לשכר ורחוק להפסד הוא מקפי ליה לאתמני' הכא ואיכא למימר דיש חילוק בין מקפה להתמין הכא דתמר בברכות (דף ה:) רב הונא מקיפו ליה ר' מאה דני דתמרת לייקר חלא וחזנן בדמי ממרת לאמת הכא ועוד קשה לר"י דמה רבים שייך אם הא אי מקפה הוי מקח טעות דאיגלאי מילתא אלא היה קסבר אי מקפה לאתמנינן לאפילו בתמרת דידעינן ביה שרתוי להתקיים אפילו הכי מקבל עליה מוכר אי מקח מתמת אוס דכר מתמת אוס אי מתמת עלטול אי מתמת דשני בברזת ולהכי דמי לרבים אבל הכא לא מיירי ברתוי להתקיים ולכך מתחלה בשעת מכירה לא היה מקחו מקח דכשהתמין נכסוף ניגלאי מילתא והוכיח קסיו על מחלטו שלא היה רתוי להתקיים ולא מימי כרבים כלל ח): **מבושם**

מתני' המוכר יין לחבירו והחמיץ אינו חייב בארייותו, ואם ידוע שיינו מחמיץ הרי זה מקח טעות, ואם אמר לו יין: **מבושם**

גמ' דאמר רבא אדם אשבול של ענבים ואומר עליו קדוש היום אלא למעוטי מפיה ומשוליה, והא תני רבי חייא ממפיה ומשוליה לא יניא ואם הניא כשר ואלא למעוטי יין· בורק היליסטון, של מרתף של צמוקים והא תניא ובכולן לא יניא ואם הניא כשר אלא למעוטי יין· קסם מזוג מגולה, ושל שמרים, ושריחו רע דתניא ובכולן לא יניא ואם הניא פסגל למעוטי מאי אי למעוטי קסם פלוגתא דר' יוחנן ור' יהושע בן לוי·היא אי למעוטי מזוג, עליוי עלייה דאמר רבי יוסי ברבי חנינא מודים חכמים לר"א בכוס של ברכה שאין מברכין עליו עד שיתן לתוכו מים אי למעוטי מגולה דרבנן ואתרים היא אלא למעוטי שריחו רע, ואיבעית אימא לעולם למעוטי מגולה, ואע"ג דעברי' במסננת ניבר· נחמיה אפילו הכי· הקריבהו נא לפחתך היינו דאמר רבא אדם חשוב אינו מקריב לחבירו אלא יין משובח, או אינו משובח, או אינו אלא בינוני, או אינו אלא קלוח, או אינו אלא מגיע לפי תומו, או אינו אלא מגיע לפי תומו ומעורב במים, או אינו אלא מגיע לפי תומו ומעורב במים ומונח בצונן, או אינו אלא מגיע לפי תומו ומעורב במים ומונח בצונן ומוגן בכסוי, או אינו אלא מגיע לפי תומו ומעורב במים ומונח בצונן ומוגן בכסוי ומונח בצד המאכל, או אינו אלא מגיע לפי תומו ומעורב במים ומונח בצונן ומוגן בכסוי ומונח בצד המאכל ומוגש לפני אורחים, או אינו אלא מגיע לפי תומו ומעורב במים ומונח בצונן ומוגן בכסוי ומונח בצד המאכל ומוגש לפני אורחים ומוגש לפני אדם חשוב, או אינו אלא מגיע לפי תומו ומעורב במים ומונח בצונן ומוגן בכסוי ומונח בצד המאכל ומוגש לפני אורחים ומוגש לפני אדם חשוב ומוגש לפני אדם חשוב בשעת שמחתו, או אינו אלא מגיע לפי תומו ומעורב במים ומונח בצונן ומוגן בכסוי ומונח בצד המאכל ומוגש לפני אורחים ומוגש לפני אדם חשוב ומוגש לפני אדם חשוב בשעת שמחתו ומוגש לפני אדם חשוב בשעת שמחתו של מצוה, אי אתה יכול לומר כן, שהרי אמרו חכמים: אין שמחה אלא בבשר ויין, שנאמר ויין ישמח לבב אנוש, ואומר ויין ישמח לבב אנוש, ואומר ויין ישמח לבב אנוש, ואומ

מבושם. שיתקיים כדרך המתקיימין: **עד העלרת.** אבל לא מן העלרת ואילך שחוס מקופת תמוז מקלקל לחלי' יין מבושם: **ויען.** ואם מוכר לו יין יען לו מצל למשקה שנה המוקדמת לזו שאנו עומדים בה: **משל שנים שנים.** משל שנים שהן עומדין בה: **גמ'** שנים עם שנה שהן עומדין בה: תורה אור

אבדושם אני מוכר לך חייב להעמיד לו עד העצרת **אבדושם** משל אשתקד, **אבדושם** משל ג' שנים: **גמ'** אמר ר' אמי בר' חנינא לא שנו אלא בקנקנים דלוקח "אבל בקנקנים דמוכר אמר ליה הא חמרך והא קנקנך, וכי קנקנין דמוכר מאי הוי, לימא ליה "לא איבעי לך לשהוויי? לא צריכא דאמר ליה "למקפה", ומאי דוחקיה דר' יוסי בר' חנינא לאוקמא למתניתין "בקנקנין דלוקח" ודאמר ליה "למקפה", לוקמא בקנקנין דמוכר ודלא אמר ליה "למקפה"? אמר רבא מתניתין קשיתיה דקתני אם רוצע שיינו מחמיץ הרי זה מקח טעות "אמאי, לימא ליה "לא איבעי לך לשהוויי" אלא לאו שמע מינה דאמר ליה "למקפה" שמע מינה, ופליגא דרב חייא בר יוסף דאמר רב חייא בר יוסף חמרא, מזלא דכריה גרים שנא' ואף כי היין בוגד גבר יהיר ונו'). אמר רב מרי האי מאן דיהיר אפילו באינשי ביתיה לא מיקבל שנא' גבר יהיר ולא ינוה" מאי "ולא ינוה"? בנוה שלו א"ר יהודה אמר רב כל המתגאה בטלית של ת"ח ואינו ת"ח אין מכניסין אותו במרחיצות של הקב"ה כתיב הכא "ולא ינוה" וכתיב התם "אל נוה קדשך" אמר רבא "האי מאן דזבין ליה חביתא דחמרא לחנואה אדעתא דקלקא אפלגא או אדתילתא, דינא הוא דמקבל לה מיניה "ולא אמרה" אלא דלא שני בברואה אבל שני בברואה, ולא אמרן אלא דלא מטא יומא דשוקא אבל מטא יומא דשוקא, ואמר רבא "האי מאן דקביל חמרא אדעתא דממטי ליה לפרוחא" דזול שפט ואדמטי התם זל, דינא הוא דמקבל ליה, איבעיא להו הוה חלא מאי? אמר ליה רב הלל לרב אשי כי הואן בי רב כהנא אמר קן חלא לאולא כר' יוסי בר' חנינא ואלא דאמרי לאפילו חלא נמי מקבל כמאן כר' יוסי בר' חנינא: דשין כמשל אשתקד כו':

תאנא

האי מאי לזבין מבעיא דממטי לדעת החנווני חלא שלים בעלמא ואין נראה לר"י דאם כן לא הוה ליה למימר זבין ועוד דאם כן מנופפה מילתא דרבא לא ממעיט שום חידוש דהא דקאמר לא ממכין מין נראה שיכול זה מדברי רבא אלא נמרא דקאמר ליה ונראה לו לפרש דמייתי לזבין מכר נמור ואדעתא דהכי זבנה שימכרנו בחנות ודמי לח"ל למקפה דבעי שיתקיים כדי מקפה והכי ממי בעינא שיתקיים כדי סיבוייה ומיהו קשה לגירסת רבינו חמר דלעיל דקיבל ממרא מחבריה אדעתא דממטה לפרוחא דזול שפט אלא לא כרב חייא בר יוסף הכתם הלא זכויה לגמרי מני אמר ליה מזלך נרם כ"ם הכא דהוי מכר נמור וי"ל דההיא ליאמא מוקי לה מלי למימר דרבא לא ס"ל הא דאמרי' לעיל [לא] איבעי ליה לשהוייה: אמר רבא משום הכי אוקמוה למתני' הבי בקנקנים דלוקח וכו' משום דסיפא דקתני' כו': אלא ש"מ. דמשום הכי לא מצי למימר הכי דאמר הלוקח למקפה קא בעינא ליה והיכא דמפרש למיפא מפרשי נמי רישא. והא דקתני ר' יוסי בר' חנינא דבקנקנים דמוכר מצי אמר לה הא חמרך והא קנקנך וחייב המוכר באחריות פלינא דר' חייא: אף כי היין בונד. לו לאדם שמחייהר ואינו מתנאה בשום שובה ומחמיץ היין לו תואיל ח)רלקח[אינו חייב המוכ' באחריותו: בנה שלו. בביתו: כל המתגאה. בפלית של ת"ח לא בפלית ממש קאמר משום שהכל חייבין בציצית אלא שכורך בסודר על ראשו כעין שהיו הגילין לעשות תלמידי חכמים ופורר אסור לפרוש כי אם לת"חוקרא שמו סודר על שמו [של] ת"ח כדכתי' סור ה'ליראיו:לאינותלא יבא לנוה קדשו:אדעתא למכוייה. שקנאה על דעת למוכרה בביתו על יד על יד וחקף החביתא שהחמיצ' קודם מכירת' למחצית או לשלישית דינא הוא דמקבל ליה המוכר: דלא שני בבירויהו. שלא עשאה סבור לשכרים: אבל אי מצי לזבונה מקמי הכי ולא זבנה בודאי באחריות' החמיצה ולא מקבל: לפרוחא דיולשפט. לאותו מקום שהיין ביוקר ול מכרי שוויין שהיה נמכר בזול שפט שקיבלה

מקבל ◇ סנהדרין לז סוטה יז

נותא/מקבל △ זבחים לז אם למחר

נותא/מקבל ✉ ב"מ לז ב"ב קלז א ב"ק קיג ב ב"ק קיד א ב"ק קטו ב ב"ק קטז א ב"ק קיז ב ב"ק קיח א ב"ק קיט ב ב"ק קכ א ב"ק קכא ב ב"ק קכב א ב"ק קכג ב ב"ק קכד א ב"ק קכה ב ב"ק קכו א ב"ק קכז ב ב"ק קכח א ב"ק קכט ב ב"ק קל א ב"ק קלא ב ב"ק קלב א ב"ק קלג ב ב"ק קלד א ב"ק קלה ב ב"ק קלו א ב"ק קלז ב ב"ק קלח א ב"ק קלט ב ב"ק קמ א ב"ק קמא ב ב"ק קמב א ב"ק קמג ב ב"ק קמד א ב"ק קמה ב ב"ק קמו א ב"ק קמז ב ב"ק קמח א ב"ק קמט ב ב"ק קנ א ב"ק קנא ב ב"ק קנב א ב"ק קנג ב ב"ק קנד א ב"ק קנה ב ב"ק קנו א ב"ק קנז ב ב"ק קנח א ב"ק קנט ב ב"ק קס א ב"ק קסא ב ב"ק קסב א ב"ק קסג ב ב"ק קסד א ב"ק קסה ב ב"ק קסו א ב"ק קסז ב ב"ק קסח א ב"ק קסט ב ב"ק קע א ב"ק קעא ב ב"ק קעב א ב"ק קעג ב ב"ק קעד א ב"ק קעה ב ב"ק קעו א ב"ק קעז ב ב"ק קעח א ב"ק קעט ב ב"ק קפ א ב"ק קפא ב ב"ק קפב א ב"ק קפג ב ב"ק קפד א ב"ק קפה ב ב"ק קפו א ב"ק קפז ב ב"ק קפח א ב"ק קפט ב ב"ק קצ א ב"ק קצא ב ב"ק קצב א ב"ק קצג ב ב"ק קצד א ב"ק קצה ב ב"ק קצו א ב"ק קצז ב ב"ק קצח א ב"ק קצט ב ב"ק ר א ב"ק רא ב ב"ק רב א ב"ק רג ב ב"ק רד א ב"ק רה ב ב"ק רו א ב"ק רז ב ב"ק רח א ב"ק רט ב ב"ק ש א ב"ק שא ב ב"ק שב א ב"ק שג ב ב"ק שד א ב"ק שה ב ב"ק שו א ב"ק שז ב ב"ק שח א ב"ק שט ב ב"ק שי א ב"ק שיא ב ב"ק שיב א ב"ק שיג ב ב"ק שיד א ב"ק שטו ב ב"ק שטז א ב"ק שיח ב ב"ק שיט א ב"ק שכ ב ב"ק שכא א ב"ק שכב ב ב"ק שכג א ב"ק שכד ב ב"ק שכה א ב"ק שכו ב ב"ק שכז א ב"ק שכח ב ב"ק שכט א ב"ק של ב ב"ק שלא א ב"ק שלב ב ב"ק שלג א ב"ק שלד ב ב"ק שלה א ב"ק שלו ב ב"ק שלז א ב"ק שלח ב ב"ק שלט א ב"ק שמ ב ב"ק שמא א ב"ק שמב ב ב"ק שמג א ב"ק שמד ב ב"ק שמה א ב"ק שמו ב ב"ק שמז א ב"ק שמח ב ב"ק שמט א ב"ק שנ ב ב"ק שנא א ב"ק שנב ב ב"ק שנג א ב"ק שנד ב ב"ק שנה א ב"ק שנו ב ב"ק שנז א ב"ק שנח ב ב"ק שנט א ב"ק שס ב ב"ק שסא א ב"ק שסב ב ב"ק שסג א ב"ק שסד ב ב"ק שסה א ב"ק שסו ב ב"ק שסז א ב"ק שסח ב ב"ק שסט א ב"ק שע ב ב"ק שעא א ב"ק שעב ב ב"ק שעג א ב"ק שעד ב ב"ק שעה א ב"ק שעו ב ב"ק שעז א ב"ק שעח ב ב"ק שעט א ב"ק שפ ב ב"ק שפא א ב"ק שפב ב ב"ק שפג א ב"ק שפד ב ב"ק שפה א ב"ק שפו ב ב"ק שפז א ב"ק שפח ב ב"ק שפט א ב"ק שצ ב ב"ק שצא א ב"ק שצב ב ב"ק שצג א ב"ק שצד ב ב"ק שצה א ב"ק שצו ב ב"ק שצז א ב"ק שצח ב ב"ק שצט א ב"ק שק ב ב"ק שקא א ב"ק שקב ב ב"ק שקג א ב"ק שקד ב ב"ק שקה א ב"ק שקו ב ב"ק שקז א ב"ק שקח ב ב"ק שקט א ב"ק שקי ב ב"ק שקיא א ב"ק שקיב ב ב"ק שקיג א ב"ק שקיד ב ב"ק שקטו א ב"ק שקטז ב ב"ק שקיח א ב"ק שקיט ב ב"ק שקכ א ב"ק שקכא ב ב"ק שקכב א ב"ק שקכג ב ב"ק שקכד א ב"ק שקכה ב ב"ק שקכו א ב"ק שקכז ב ב"ק שקכח א ב"ק שקכט ב ב"ק שקל א ב"ק שקלא ב ב"ק שקלב א ב"ק שקלג ב ב"ק שקלד א ב"ק שקלה ב ב"ק שקלו א ב"ק שקלז ב ב"ק שקלח א ב"ק שקלט ב ב"ק שקמ א ב"ק שקמא ב ב"ק שקמב א ב"ק שקמג ב ב"ק שקמד א ב"ק שקמה ב ב"ק שקמו א ב"ק שקמז ב ב"ק שקמח א ב"ק שקמט ב ב"ק שקנ א ב"ק שקנא ב ב"ק שקנב א ב"ק שקנג ב ב"ק שקנד א ב"ק שקנה ב ב"ק שקנו א ב"ק שקנז ב ב"ק שקנח א ב"ק שקנט ב ב"ק שקס א ב"ק שקסא ב ב"ק שקסב א ב"ק שקסג ב ב"ק שקסד א ב"ק שקסה ב ב"ק שקסו א ב"ק שקסז ב ב"ק שקסח א ב"ק שקסט ב ב"ק שקע א ב"ק שקעא ב ב"ק שקעב א ב"ק שקעג ב ב"ק שקעד א ב"ק שקעה ב ב"ק שקעו א ב"ק שקעז ב ב"ק שקעח א ב"ק שקעט ב ב"ק שקפ א ב"ק שקפא ב ב"ק שקפב א ב"ק שקפג ב ב"ק שקפד א ב"ק שקפה ב ב"ק שקפו א ב"ק שקפז ב ב"ק שקפח א ב"ק שקפט ב ב"ק שקצ א ב"ק שקצא ב ב"ק שקצב א ב"ק שקצג ב ב"ק שקצד א ב"ק שקצה ב ב"ק שקצו א ב"ק שקצז ב ב"ק שקצח א ב"ק שקצט ב ב"ק שקק א ב"ק שקקא ב ב"ק שקקב א ב"ק שקקג ב ב"ק שקקד א ב"ק שקקה ב ב"ק שקקו א ב"ק שקקז ב ב"ק שקקח א ב"ק שקקט ב ב"ק שקקי א ב"ק שקקיא ב ב"ק שקקיב א ב"ק שקקיג ב ב"ק שקקיד א ב"ק שקקטו ב ב"ק שקקטז א ב"ק שקקיח ב ב"ק שקקיט א ב"ק שקקכ ב ב"ק שקקכא א ב"ק שקקכב ב ב"ק שקקכג א ב"ק שקקכד ב ב"ק שקקכה א ב"ק שקקכו ב ב"ק שקקכז א ב"ק שקקכח ב ב"ק שקקכט א ב"ק שקקל ב ב"ק שקקלא א ב"ק שקקלב ב ב"ק שקקלג א ב"ק שקקלד ב ב"ק שקקלה א ב"ק שקקלו ב ב"ק שקקלז א ב"ק שקקלח ב ב"ק שקקלט א ב"ק שקקמ ב ב"ק שקקמא א ב"ק שקקמב ב ב"ק שקקמג א ב"ק שקקמד ב ב"ק שקקמה א ב"ק שקקמו ב ב"ק שקקמז א ב"ק שקקמח ב ב"ק שקקמט א ב"ק שקקנ ב ב"ק שקקנא א ב"ק שקקנב ב ב"ק שקקנג א ב"ק שקקנד ב ב"ק שקקנה א ב"ק שקקנו ב ב"ק שקקנז א ב"ק שקקנח ב ב"ק שקקנט א ב"ק שקקס ב ב"ק שקקסא א ב"ק שקקסב ב ב"ק שקקסג א ב"ק שקקסד ב ב"ק שקקסה א ב"ק שקקסו ב ב"ק שקקסז א ב"ק שקקסח ב ב"ק שקקסט א ב"ק שקקע ב ב"ק שקקעא א ב"ק שקקעב ב ב"ק שקקעג א ב"ק שקקעד ב ב"ק שקקעה א ב"ק שקקעו ב ב"ק שקקעז א ב"ק שקקעח ב ב"ק שקקעט א ב"ק שקקפ ב ב"ק שקקפא א ב"ק שקקפב ב ב"ק שקקפג א ב"ק שקקפד ב ב"ק שקקפה א ב"ק שקקפו ב ב"ק שקקפז א ב"ק שקקפח ב ב"ק שקקפט א ב"ק שקקצ ב ב"ק שקקצא א ב"ק שקקצב ב ב"ק שקקצג א ב"ק שקקצד ב ב"ק שקקצה א ב"ק שקקצו ב ב"ק שקקצז א ב"ק שקקצח ב ב"ק שקקצט א ב"ק שקקק ב ב"ק שקקקא א ב"ק שקקקב ב ב"ק שקקקג א ב"ק שקקקד ב ב"ק שקקקה א ב"ק שקקקו ב ב"ק שקקקז א ב"ק שקקקח ב ב"ק שקקקט א ב"ק שקקקי ב ב"ק שקקקיא א ב"ק שקקקיב ב ב"ק שקקקיג א ב"ק שקקקיד ב ב"ק שקקקטו א ב"ק שקקקטז ב ב"ק שקקקיח א ב"ק שקקקיט ב ב"ק שקקקכ א ב"ק שקקקכא ב ב"ק שקקקכב א ב"ק שקקקכג ב ב"ק שקקקכד א ב"ק שקקקכה ב ב"ק שקקקכו א ב"ק שקקקכז ב ב"ק שקקקכח א ב"ק שקקקכט ב ב"ק שקקקל א ב"ק שקקקלא ב ב"ק שקקקלב א ב"ק שקקקלג ב ב"ק שקקקלד א ב"ק שקקקלה ב ב"ק שקקקלו א ב"ק שקקקלז ב ב"ק שקקקלח א ב"ק שקקקלט ב ב"ק שקקקמ א ב"ק שקקקמא ב ב"ק שקקקמב א ב"ק שקקקמג ב ב"ק שקקקמד א ב"ק שקקקמה ב ב"ק שקקקמו א ב"ק שקקקמז ב ב"ק שקקקמח א ב"ק שקקקמט ב ב"ק שקקקנ א ב"ק שקקקנא ב ב"ק שקקקנב א ב"ק שקקקנג ב ב"ק שקקקנד א ב"ק שקקקנה ב ב"ק שקקקנו א ב"ק שקקקנז ב ב"ק שקקקנח א ב"ק שקקקנט ב ב"ק שקקקס א ב"ק שקקקסא ב ב"ק שקקקסב א ב"ק שקקקסג ב ב"ק שקקקסד א ב"ק שקקקסה ב ב"ק שקקקסו א ב"ק שקקקסז ב ב"ק שקקקסח א ב"ק שקקקסט ב ב"ק שקקקע א ב"ק שקקקעא ב ב"ק שקקקעב א ב"ק שקקקעג ב ב"ק שקקקעד א ב"ק שקקקעה ב ב"ק שקקקעו א ב"ק שקקקעז ב ב"ק שקקקעח א ב"ק שקקקעט ב ב"ק שקקקפ א ב"ק שקקקפא ב ב"ק שקקקפב א ב"ק שקקקפג ב ב"ק שקקקפד א ב"ק שקקקפה ב ב"ק שקקקפו א ב"ק שקקקפז ב ב"ק שקקקפח א ב"ק שקקקפט ב ב"ק שקקקצ א ב"ק שקקקצא ב ב"ק שקקקצב א ב"ק שקקקצג ב ב"ק שקקקצד א ב"ק שקקקצה ב ב"ק שקקקצו א ב"ק שקקקצז ב ב"ק שקקקצח א ב"ק שקקקצט ב ב"ק שקקקק א ב"ק שקקקקא ב ב"ק שקקקקב א ב"ק שקקקקג ב ב"ק שקקקקד א ב"ק שקקקקה ב ב"ק שקקקקו א ב"ק שקקקקז ב ב"ק שקקקקח א ב"ק שקקקקט ב ב"ק שקקקקי א ב"ק שקקקקיא ב ב"ק שקקקקיב א ב"ק שקקקקיג ב ב"ק שקקקקיד א ב"ק שקקקקטו ב ב"ק שקקקקטז א ב"ק שקקקקיח ב ב"ק שקקקקיט א ב"ק שקקקקכ ב ב"ק שקקקקכא א ב"ק שקקקקכב ב ב"ק שקקקקכג א ב"ק שקקקקכד ב ב"ק שקקקקכה א ב"ק שקקקקכו ב ב"ק שקקקקכז א ב"ק שקקקקכח ב ב"ק שקקקקכט א ב"ק שקקקקל ב ב"ק שקקקקלא א ב"ק שקקקקלב ב ב"ק שקקקקלג א ב"ק שקקקקלד ב ב"ק שקקקקלה א ב"ק שקקקקלו ב ב"ק שקקקקלז א ב"ק שקקקקלח ב ב"ק שקקקקלט א ב"ק שקקקקמ ב ב"ק שקקקקמא א ב"ק שקקקקמב ב ב"ק שקקקקמג א ב"ק שקקקקמד ב ב"ק שקקקקמה א ב"ק שקקקקמו ב ב"ק שקקקקמז א ב"ק שקקקקמח ב ב"ק שקקקקמט א ב"ק שקקקקנ ב ב"ק שקקקקנא א ב"ק שקקקקנב ב ב"ק שקקקקנג א ב"ק שקקקקנד ב ב"ק שקקקקנה א ב"ק שקקקקנו ב ב"ק שקקקקנז א ב"ק שקקקקנח ב ב"ק שקקקקנט א ב"ק שקקקקס ב ב"ק שקקקקסא א ב"ק שקקקקסב ב ב"ק שקקקקסג א ב"ק שקקקקסד ב ב"ק שקקקקסה א ב"ק שקקקקסו ב ב"ק שקקקקסז א ב"ק שקקקקסח ב ב"ק שקקקקסט א ב"ק שקקקקע ב ב"ק שקקקקעא א ב"ק שקקקקעב ב ב"ק שקקקקעג א ב"ק שקקקקעד ב ב"ק שקקקקעה א ב"ק שקקקקעו ב ב"ק שקקקקעז א ב"ק שקקקקעח ב ב"ק שקקקקעט א ב"ק שקקקקפ ב ב"ק שקקקקפא א ב"ק שקקקקפב ב ב"ק שקקקקפג א ב"ק שקקקקפד ב ב"ק שקקקקפה א ב"ק שקקקקפו ב ב"ק שקקקקפז א ב"ק שקקקקפח ב ב"ק שקקקקפט א ב"ק שקקקקצ ב ב"ק שקקקקצא א ב"ק שקקקקצב ב ב"ק שקקקקצג א ב"ק שקקקקצד ב ב"ק שקקקקצה א ב"ק שקקקקצו ב ב"ק שקקקקצז א ב"ק שקקקקצח ב ב"ק שקקקקצט א ב"ק שקקקקק ב ב"ק שקקקקקא א ב"ק שקקקקקב ב ב"ק שקקקקקג א ב"ק שקקקקקד ב ב"ק שקקקקקה א ב"ק שקקקקקו ב ב"ק שקקקקקז א ב"ק שקקקקקח ב ב"ק שקקקקקט א ב"ק שקקקקקי ב ב"ק שקקקקקיא א ב"ק שקקקקקיב ב ב"ק שקקקקקיג א ב"ק שקקקקקיד ב ב"ק שקקקקקטו א ב"ק שקקקקקטז ב ב"ק שקקקקקיח א ב"ק שקקקקקיט ב ב"ק שקקקקקכ א ב"ק שקקקקקכא ב ב"ק שקקקקקכב א ב"ק שקקקקקכג ב ב"ק שקקקקקכד א ב"ק שקקקקקכה ב ב"ק שקקקקקכו א ב"ק שקקקקקכז ב ב"ק שקקקקקכח א ב"ק שקקקקקכט ב ב"ק שקקקקקל א ב"ק שקקקקקלא ב ב"ק שקקקקקלב א ב"ק שקקקקקלג ב ב"ק שקקקקקלד א ב"ק שקקקקקלה ב ב"ק שקקקקקלו א ב"ק שקקקקקלז ב ב"ק שקקקקקלח א ב"ק שקקקקקלט ב ב"ק שקקקקקמ א ב"ק שקקקקקמא ב ב"ק שקקקקקמב א ב"ק שקקקקקמג ב ב"ק שקקקקקמד א ב"ק שקקקקקמה ב ב"ק שקקקקקמו א ב"ק שקקקקקמז ב ב"ק שקקקקקמח א ב"ק שקקקקקמט ב ב"ק שקקקקקנ א ב"ק שקקקקקנא ב ב"ק שקקקקקנב א ב"ק שקקקקקנג ב ב"ק שקקקקקנד א ב"ק שקקקקקנה ב ב"ק שקקקקקנו א ב"ק שקקקקקנז ב ב"ק שקקקקקנח א ב"ק שקקקקקנט ב ב"ק שקקקקקס א ב"ק שקקקקקסא ב ב"ק שקקקקקסב א ב"ק שקקקקקסג ב ב"ק שקקקקקסד א ב"ק שקקקקקסה ב ב"ק שקקקקקסו א ב"ק שקקקקקסז ב ב"ק שקקקקקסח א ב"ק שקקקקקסט ב ב"ק שקקקקקע א ב"ק שקקקקקעא ב ב"ק שקקקקקעב א ב"ק שקקקקקעג ב ב"ק שקקקקקעד א ב"ק שקקקקקעה ב ב"ק שקקקקקעו א ב"ק שקקקקקעז ב ב"ק שקקקקקעח א ב"ק שקקקקקעט ב ב"ק שקקקקקפ א ב"ק שקקקקקפא ב ב"ק שקקקקקפב א ב"ק שקקקקקפג ב ב"ק שקקקקקפד א ב"ק שקקקקקפה ב ב"ק שקקקקקפו א ב"ק שקקקקקפז ב ב"ק שקקקקקפח א ב"ק שקקקקקפט ב ב"ק שקקקקקצ א ב"ק שקקקקקצא ב ב"ק שקקקקקצב א ב"ק שקקקקקצג ב ב"ק שקקקקקצד א ב"ק שקקקקקצה ב ב"ק שקקקקקצו א ב"ק שקקקקקצז ב ב"ק שקקקקקצח א ב"ק שקקקקקצט ב ב"ק שקקקקקק א ב"ק שקקקקקקא ב ב"ק שקקקקקקב א ב"ק שקקקקקקג ב ב"ק שקקקקקקד א ב"ק שקקקקקקה ב ב"ק שקקקקקקו א ב"ק שקקקקקקז ב ב"ק שקקקקקקח א ב"ק שקקקקקקט ב ב"ק שקקקקקקי א ב"ק שקקקקקקיא ב ב"ק שקקקקקקיב א ב"ק שקקקקקקיג ב ב"ק שקקקקקקיד א ב"ק שקקקקקקטו ב ב"ק שקקקקקקטז א ב"ק שקקקקקקיח ב ב"ק שקקקקקקיט א ב"ק שקקקקקקכ ב ב"ק שקקקקקקכא א ב"ק שקקקקקקכב ב ב"ק שקקקקקקכג א ב"ק שקקקקקקכד ב ב"ק שקקקקקקכה א ב"ק שקקקקקקכו ב ב"ק שקקקקקקכז א ב"ק שקקקקקקכח ב ב"ק שקקקקקקכט א ב"ק שקקקקקקל ב ב"ק שקקקקקקלא א ב"ק שקקקקקקלב ב ב"ק שקקקקקקלג א ב"ק שקקקקקקלד ב ב"ק שקקקקקקלה א ב"ק שקקקקקקלו ב ב"ק שקקקקקקלז א ב"ק שקקקקקקלח ב ב"ק שקקקקקקלט א ב"ק שקקקקקקמ ב ב"ק שקקקקקקמא א ב"ק שקקקקקקמב ב ב"ק שקקקקקקמג א ב"ק שקקקקקקמד ב ב"ק שקקקקקקמה א ב"ק שקקקקקקמו ב ב"ק שקקקקקקמז א ב"ק שקקקקקקמח ב ב"ק שקקקקקקמט א ב"ק שקקקקקקנ ב ב"ק שקקקקקקנא א ב"ק שקקקקקקנב ב ב"ק שקקקקקקנג א ב"ק שקקקקקקנד ב ב"ק שקקקקקקנה א ב"ק שקקקקקקנו ב ב"ק שקקקקקקנז א ב"ק שקקקקקקנח ב ב"ק שקקקקקקנט א ב"ק שקקקקקקס ב ב"ק שקקקקקקסא א ב"ק שקקקקקקסב ב ב"ק שקקקקקקסג א ב"ק שקקקקקקסד ב ב"ק שקקקקקקסה א ב"ק שקקקקקקסו ב ב"ק שקקקקקקסז א ב"ק שקקקקקקסח ב ב"ק שקקקקקקסט א ב"ק שקקקקקקע ב ב"ק שקקקקקקעא א ב"ק שקקקקקקעב ב ב"ק שקקקקקקעג א ב"ק שקקקקקקעד ב ב"ק שקקקקקקעה א ב"ק שקקקקקקעו ב ב"ק שקקקקקקעז א ב"ק שקקקקקקעח ב ב"ק שקקקקקקעט א ב"ק שקקקקקקפ ב ב"ק שקקקקקקפא א ב"ק שקקקקקקפב ב ב"ק שקקקקקקפג א ב"ק שקקקקקקפד ב ב"ק שקקקקקקפה א ב"ק שקקקקקקפו ב ב"ק שקקקקקקפז א ב"ק שקקקקקקפח ב ב"ק שקקקקקקפט א ב"ק שקקקקקקצ ב ב"ק שקקקקקקצא א ב"ק שקקקקקקצב ב ב"ק שקקקקקקצג א ב"ק שקקקקקקצד ב ב"ק שקקקקקקצה א ב"ק שקקקקקקצו ב ב"ק שקקקקקקצז א ב"ק שקקקקקקצח ב ב"ק שקקקקקקצט א ב"ק שקקקקקקק ב ב"ק שקקקקקקקא א ב"ק שקקקקקקקב ב ב"ק שקקקקקקקג א ב"ק שקקקקקקקד ב ב"ק שקקקקקקקה א ב"ק שקקקקקקקו ב ב"ק שקקקקקקקז א ב"ק שקקקקקקקח ב ב"ק שקקקקקקקט א ב"ק שקקקקקקקי ב ב"ק שקקקקקקקיא א ב"ק שקקקקקקקיב ב ב"ק שקקקקקקקיג א ב"ק שקקקקקקקיד ב ב"ק שקקקקקקקטו א ב"ק שקקקקקקקטז ב ב"ק שקקקקקקקיח א ב"ק שקקקקקקקיט ב ב"ק שקקקקקקקכ א ב"ק שקקקקקקקכא ב ב"ק שקקקקקקקכב א ב"ק שקקקקקקקכג ב ב"ק שקקקקקקקכד א ב"ק שקקקקקקקכה ב ב"ק שקקקקקקקכו א ב"ק שקקקקקקקכז ב ב"ק שקקקקקקקכח א ב"ק שקקקקקקקכט ב ב"ק שקקקקקקקל א ב"ק שקקקקקקקלא ב ב"ק שקקקקקקקלב א ב"ק שקקקקקקקלג ב ב"ק שקקקקקקקלד א ב"ק שקקקקקקקלה ב ב"ק שקקקקקקקלו א ב"ק שקקקקקקקלז ב ב"ק שקקקקקקקלח א ב"ק שקקקקקקקלט ב ב"ק שקקקקקקקמ א ב"ק שקקקקקקקמא ב ב"ק שקקקקקקקמב א ב"ק שקקקקקקקמג ב ב"ק שקקקקקקקמד א ב"ק שקקקקקקקמה ב ב"ק שקקקקקקקמו א ב"ק שקקקקקקקמז ב ב"ק שקקקקקקקמח א ב"ק שקקקקקקקמט ב ב"ק שקקקקקקקנ א ב"ק שקקקקקקקנא ב ב"ק שקקקקקקקנב א ב"ק שקקקקקקקנג ב ב"ק שקקקקקקקנד א ב"ק שקקקקקקקנה ב ב"ק שקקקקקקקנו א ב"ק שקקקקקקקנז ב ב"ק שקקקקקקקנח א ב"ק שקקקקקקקנט ב ב"ק שקקקקקקקס א ב"ק שקקקקקקקסא ב ב"ק שקקקקקקקסב א ב"ק שקקקקקקקסג ב ב"ק שקקקקקקקסד א ב"ק שקקקקקקקסה ב ב"ק שקקקקקקקסו א ב"ק שקקקקקקקסז ב ב"ק שקקקקקקקסח א ב"ק שקקקקקקקסט ב ב"ק שקקקקקקקע א ב"ק שקקקקקקקעא ב ב"ק שקקקקקקקעב א ב"ק שקקקקקקקעג ב ב"ק שקקקקקקקעד א ב"ק שקקקקקקקעה ב ב"ק שקקקקקקקעו א ב"ק שקקקקקקקעז ב ב"ק שקקקקקקקעח א ב"ק שקקקקקקקעט ב ב"ק שקקקקקקקפ א ב"ק שקקקקקקקפא ב ב"ק שקקקקקקקפב א ב"ק שקקקקקקקפג ב ב"ק שקקקקקקקפד א ב"ק שקקקקקקקפה ב ב"ק שקקקקקקקפו א ב"ק שקקקקקקקפז ב ב"ק שקקקקקקקפח א ב"ק שקקקקקקקפט ב ב"ק שקקקקקקקצ א ב"ק שקקקקקקקצא ב ב"ק שקקקקקקקצב א ב"ק שקקקקקקקצג ב ב"ק שקקקקקקקצד א ב"ק שקקקקקקקצה ב ב"ק שקקקקקקקצו א ב"ק שקקקקקקקצז ב ב"ק שקקקקקקקצח א ב"ק שקקקקקקקצט ב ב"ק שקקקקקקקק א ב"ק שקקקקקקקקא ב ב"ק שקקקקקקקקב א ב"ק שקקקקקקקקג ב ב"ק שקקקקקקקקד א ב"ק שקקקקקקקקה ב ב"ק שקקקקקקקקו א ב"ק שקקקקקקקקז ב ב"ק שקקקקקקקקח א ב"ק שקקקקקקקקט ב ב"ק שקקקקקקקקי א ב"ק שקקקקקקקקיא ב ב"ק שקקקקקקקקיב א ב"ק שקקקקקקקקיג ב ב"ק שקקקקקקקקיד א ב"ק שקקקקקקקקטו ב ב"ק שקקקקקקקקטז א ב"ק שקקקקקקקקיח ב ב"ק שקקקקקקקקיט א ב"ק שקקקקקקקקכ ב ב"ק שקקקקקקקקכא א ב"ק שקקקקקקקקכב ב ב"ק שקקקקקקקקכג א ב"ק שקקקקקקקקכד ב ב"ק שקקקקקקקקכה א ב"ק שקקקקקקקקכו ב ב"ק שקקקקקקקקכז א ב"ק שקקקקקקקקכח ב ב"ק שקקקקקקקקכט א ב"ק שקקקקקקקקל ב ב"ק שקקקקקקקקלא א ב"ק שקקקקקקקקלב ב ב"ק שקקקקקקקקלג א ב"ק שקקקקקקקקלד ב ב"ק שקקקקקקקקלה א ב"ק שקקקקקקקקלו ב ב"ק שקקקקקקקקלז א ב"ק שקקקקקקקקלח ב ב"ק שקקקקקקקקלט א ב"ק שקקקקקקקקמ ב ב"ק שקקקקקקקקמא א ב"ק שקקקקקקקקמב ב ב"ק שקקקקקקקקמג א ב"ק שקקקקקקקקמד ב ב"ק שקקקקקקקקמה א ב"ק שקקקקקקקקמו ב ב"ק שקקקקקקקקמז א ב"ק שקקקקקקקקמח ב ב"ק שקקקקקקקקמט א ב"ק שקקקקקקקקנ ב ב"ק שקקקקקקקקנא א ב"ק שקקקקקקקקנב ב ב"ק שקקקקקקקקנג א ב"ק שקקקקקקקקנד ב ב"ק שקקקקקקקקנה א ב"ק שקקקקקקקקנו ב ב"ק שקקקקקקקקנז א ב"ק שקקקקקקקקנח ב ב"ק שקקקקקקקקנט א ב"ק שקקקקקקקקס ב ב"ק שקקקקקקקקסא א ב"ק שקקקקקקקקסב ב ב"ק שקקקקקקקקסג א ב"ק שקקקקקקקקסד ב ב"ק שקקקקקקקקסה א ב"ק שקקקקקקקקסו ב ב"ק שקקקקקקקקסז א ב"ק שקקקקקקקקסח ב ב"ק שקקקקקקקקסט א ב"ק שקקקקקקקקע ב ב"ק שקקקקקקקקעא א ב"ק שקקקקקקקקעב ב ב"ק שקקקקקקקקעג א ב"ק שקקקקקקקקעד ב ב"ק שקקקקקקקקעה א ב"ק שקקקקקקקקעו ב ב"ק שקקקקקקקקעז א ב"ק שקקקקקקקקעח ב ב"ק שקקקקקקקקעט א ב"ק שקקקקקקקקפ ב ב"ק שקקקקקקקקפא א ב"ק שקקקקקקקקפב ב ב"ק שקקקקקקקקפג א ב"ק שקקקקקקקקפד ב ב"ק שקקקקקקקקפה א ב"ק שקקקקקקקקפו ב ב"ק שקקקקקקקקפז א ב"ק שקקקקקקקקפח ב ב"ק שקקקקקקקקפט א ב"ק שקקקקקקקקצ ב ב"ק שקקקקקקקקצא א ב"ק שקקקקקקקקצב ב ב"ק שקקקקקקקקצג א ב"ק שקקקקקקקקצד ב ב"ק שקקקקקקקקצה א ב"ק שקקקקקקקקצו ב ב"ק שקקקקקקקקצז א ב"ק שקקקקקקקקצח ב ב"ק שקקקקקקקקצט א ב"ק שקקקקקקקקק ב ב"ק שקקקקקקקקקא א ב"ק שקקקקקקקקקב ב ב"ק שקקקקקקקקקג א ב"ק שקקקקקקקקקד ב ב"ק שקקקקקקקקקה א ב"ק שקקקקקקקקקו ב ב"ק שקקקקקקקקקז א ב"ק שקקקקקקקקקח ב ב"ק שקקקקקקקקקט א ב"ק שקקקקקקקקקי ב ב"ק שקקקקקקקקקיא א ב"ק שקקקקקקקקקיב ב ב"ק שקקקקקקקקקיג א ב"ק שקקקקקקקקקיד ב ב"ק שקקקקקקקקקטו א ב"ק שקקקקקקקקקטז ב ב"ק שקקקקקקקקקיח א ב"ק שקקקקקקקקקיט ב ב"ק שקקקקקקקקקכ א ב"ק שקקקקקקקקקכא ב ב"ק שקקקקקקקקקכב א ב"ק שקקקקקקקקקכג ב ב"ק שקקקקקקקקקכד א ב"ק שקקקקקקקקקכה ב ב"ק שקקקקקקקקקכו א ב"ק שקקקקקקקקקכז ב ב"ק שקקקקקקקקקכח א ב"ק שקקקקקקקקקכט ב ב"ק שקקקקקקקקקל א ב"ק שקקקקקקקקקלא ב ב"ק שקקקקקקקקקלב א ב"ק שקקקקקקקקקלג ב ב"ק שקקקקקקקקקלד א ב"ק שקקקקקקקקקלה ב ב"ק שקקקקקקקקקלו א ב"ק שקקקקקקקקקלז ב ב"ק

רבי יסמעאל אומר רפת בקר היא כו'. גרסה דכי היכי דהכא גבי מתני' בנין תין תחנות בית חמ"ש יש לו שם על שמונה ה"נ לענין תקרה תחים לו שומפין דהא דתמרת לי תיכא ד' תמות לזה ו' תמות לזה מולקין מוקמינן בפ"ק דסוכה (דף נ: ע"ש וכן נעיל יפ)כתלר המתחלקת לפי פתחיה:

כי קמיב משפט כרוכים ולמעלה. בפירוש מקרא פרש"י דתקרה דעליית היכל היתה גבוהה משל קדשי הקדשים עשר אמות ג)ולא עיין כאן: מתקיף

תנא. טיכת דת"ל מיוחן לריך שיהא של ג' שנים שלימות ושיתקייס ויתייעין עד גמר שנה שלישים זו דהייטו עד החג עד הבציר שזו היא סוכת מיוחן להתקיים שלש שנים שלימות ואם יתמין קודם החג הרי הוא בתחריוחו של מוכר: **מתני' לעשות לו בית תמנות** תורה אור

נבנו. כלומרים לקמיה בית תמנות נבנו שלקח תמר' ודרך החב לעשות נבנו יניע קנן ממוך לביתו שלין דרך החנן לגור אלל חמיו משום חשד ממונו כלומרים בגמרא והלכך נקט בית תמנות נבנו אבל אין רגיל לעשות בית תרמלות נבנו שהרי עד עתה לא היה לר אלל חמיו אלא אלל מקום ממונו: **בית תרמלות נבנו**. שמת בעלה ונזדמן לה בית אביה כבנעוריה שעד עכשיו כשהיתה נשואה לו היתה דרה אלל החב משום בעלה תחנו שהחנן אינו לר אלל חמיו והלכך נקט בית תרמלות נבנו ולא בית תחנות נבנו: **רפת בקר היא וכו'**. וגריך לעשות בית גדול יותר ומיהו לא חשש לפרש טיעורו: **והרועה לעשות כו'**. בגמרא מפרש מי קאמר לה לו ר' ישמעאל לו ר' עקיבא: **בית קטן שש על שמונה**. הרועה לבנות בית קטן לחבירו לכל הפחות ובכון דאמר ליה עשה לי בית שמונה על שמונה ואין לו בית אלא בית אחד גדול יותר מכדי שיעור בית קטן לחבירו לא חשש לפרש שיעורו: **והרועה לעשות כו'**. בגמרא מפרש מי קאמר לה לו ר' ישמעאל לו ר' עקיבא: **בית קטן שש על שמונה**. הרועה לבנות בית קטן לחבירו לכל הפחות וכגון דאמר ליה עשה לי בית שמונה על שמונה ואין לו אלא בית אחד גדול יותר ומיה

מסורת השים

א) יומא כה. ע"ש מגילה ה. ע"ש ב)[ביומא ובמגילה ש"ה]: ג) [מגילה שם ע"ש] ד) [שיל"ת: ה) [עי' תוס' סוטה כב. ד"ה מרון]:

ומשני הא קא משמע לן למטה למעלה. דהכי עבר תמוז שהכרובים והתרנן עומדים בהן כמו העבדים שלמעלה מה העבדים טוען חלל ואין בהן דבר כך גם העבר, וגוף הכרובים בגם היו עומדין כלפמן ומקום התרנן ליט מן המדה ללת בגם היה עומד וכפי הכרובים שהן בחייר לת חייבי דהת למטה דילהו ולמעלה דילהו יכולין למדוד עבדים ריקטה מכותל לפוני לכותל דרומי והכי משמע קרת "ועבדים לתה קומתו-לומר כל העלים לתמוז חסונים לתן כעבדים דמשפח כרובים ולמעלה שהם פנויין מכלום העבר כמו הכ': **תרנן שעשה שפה.** כבניין תורה אור

בבית קדשי הקדשים שעשה שלמה שהוא כ' על כ' יש לו עבר לתמוז ריוח לכל רוח ורוח לימינו ולשמאלו הרי עבדים בלת תרנן ולפניו כ' עד הדביר: **כרובים.** דשלמה: **בגם היו עומדין.** נופן: **בגף שכרוב פחמד.** כגף האחד של כרוב וה' לתמוז בגף הבני של תותו כרוב ולתו כרוב שני קמיירי דהת כתיב בתרי "ועבר בתוכם הכרוב הבני ונו' ועבר לתמוז מקלות" כנפיו עד קלות לנפיו, הכא לת מפקינן דבגם היה הגוף עומד בין שני הכנפים שמקצה האחד עד קלה הבני לת היו כי לם עבר לתמוז וה"ל הגוף שביניהם היקו לת יתכן לומר דמהכא נפקא ליה, דת"ל מלי היו דקפריך לקמן ולמה ביתת מעילתי רווח וקושיות לתכרות דלת שייכי הכת כלל לת קרת הכי משמע ליה לם בתת לתכר שני בגפי הכרוב זה בגד זה תמלת מקלות בגפיו עד קלות בגפיו עבר לתמוז ומיהו טפי מי' לתמוז הוו שהרי רוחב הגוף בין כ' הכנפים לת"ל (ג) (פרקין) שרוחב בית הקדשים" הקדשים מגפון לדרום לת היו לת"ל כ' לתה וב' הכרובי' היו כגפיהם כ' לבד הגופים דלכתיב שבני הכנפים היו י' לתות וכתי' ויפרסו לת כגפי הכרובים ותגע בגף האחד בקיר והגף הכרוב השני נוגעת בקיר הבני שבגפיהם לל תוך הבית נוגעות בגף לל בגף וה"ל לתכר לתכן גופייהו דכרובים היכת הוו קיימי קס"ד שהבגפים בכרוב בידי האדם אחד מגד ימין ואחד מגד שמלל והגוף ביניהם: **מתקיף לה אביי.** מי יימר דבגם היו עומדים **לגמא** ניפן **על כרובים** ויונקין **מתחת** בתרעוגים שהגוף טולו תחת בגפיו ולת ביניהם שהן הרחקה והפרש בין הבגפים לתת מקורבים והגוף יונת מתחת הבגפים שבני הבגפים יונקים ממקום אחד בתמלא הגב וכן כל הגך קושיות דמקמו הגך תמולתי ותולי לתוך הכרובים קיימי בר מהגך דתמרי דגרם בהו' ידייהו' בהדית כרב פפא ורב תפי': **ומתלחי ידייהו.** **ולמה זה שלת כנגד זה הוו קיימי.** הכרובים שהתחר מזה כמוך לכותל **והבני** עומד מגד התרון מזה מטוך רחוק מן הכותל קלת ומגלת כתף האחד טוגעת בחרי כתף חבירו בין הכתף ולכותל גמלתו קלת כתף הכרוב המטוך מן הכותל לפני קלת כתף הכרוב הסמוך לכותל כשיטור עובי רוחב הגופין ותט"ע **דגלת בוגלין בתרגנגולין** גיהו **תפ"ה** לת מקבי מידי: **מתקיף לה רב אחא בר יעקב.** גהי גמי **דגלת בוגלין בתרגנגולים ביהו ומתלחי ידייהו** בהדית כרב פפא ורב תפי':

נותן לו שתי תמות לתוכה. לפי פסיקים דנרסי ותמה ים לפרש ב' תמות לתוכה היינו להרחיב תחת המים שתהא רחבה שתי תמות ומה שהיא קרויה תמה מקום דעומקא תמה:

ואמה מכלן ואמה מכלן כו'. תמה לאו היינו גינדא דבגינתא ממש כהמקבל (ב"מ דף קו:) דבעינן ד' תמות ועוד דהכא קתני ללמ"ד טופח ולמ"ד זורעין והתם פ"ה לתלין זורעין לוכן תלת גינדא היינו יותר כדפ"ה לעיל בפרק קמא (דף יג. ושם) וגדול יותר שכל בני הכפקה מסקין ומנהו שדוח ולריך לתרבע תמות:

שמע מינה דלת עביד חיטים דיעה לפסיקא. לפי זה נתחם נקט במתני' שהיתה עוברת דרך הרבים תוך שדהו ונתן להם כו' דאפילו נעלו לו בתחם נמי כיון דלת עביד חיטים דיעה לפסיקא: כגון

"משום חשד אשתו: **מתני'** מי שיש לו גינה לפנים מגינתו של חברו: נכנס בשעה שדרך בני אדם נכנסים ויוצא בשעה שדרך בני אדם יוצאין, ואינו מכנים לתוכה תגרין ולא יכנס מתוכה לתוך שדה אחרת, אהחיצון זורע את הדרך, בתנו לו דרך מן הצד מדעת שניהן נכנס בשעה שהוא רוצה ויוצא בשעה שרוצה ומכנים לתוכה תגרין ולא יכנס מתוכה לתוך שדה אחרת, ג זה וזה אינן רשאים לזורעה: **גמ'** א"ר יהודה אמר שמואל: "אמה בית השלחין אני מוכר לך" נותן לו ב' אמות לתורה ואמה מכאן ואמה מכאן לאגפיה, "אמה בית הקילון אני מוכר לך" נותן לו אמה אחת לתוכה וחצי אמה מכאן וחצי אמה מכאן לאגפיה; ואותן אגפיים מי זורעים? רב יהודה אמר שמואל בעל השדה זורעם רב נחמן אמר שמואל "בעל השדה נוטעם מאן דאמר זורעם כל ששבן נוטעם ומ"ד נוטעם 'אבל זורעם לא, חלחולי מדלחלי. ואמר רב יהודה אמר שמואל 'אמת המים שבלוי אגפיה, מתקנה מאותה שדה. בידוע שלא כלו אגפיה אלא באותה שדה, מתקיף לה רב פפא ולימא ליה "מיך אשפלוה לארעיך? אלא אמר רב פפא "שעל מנת כן קבל עליו בעל השדה: **מתני'** ג מי שהיתה דרך הרבים עוברת לתוך שדהו, נטלה ונתן להם מן הצד - מה שנתן נתן ושלו לא הגיעו/דרך היחיד ד' אמות ה דרך הרבים - שש עשרה אמה, ה דרך המלך אין לה שיעור, דרך הקבר אין לה שיעור, המעמד - דייני צפורי אמרו 'בית ארבעה קבין: **גמ'** 'אמאי? שלו לא הגיעו לינקוט יפורא וליתיב, שמעת מינה 'לא עביד איניש דינא לנפשיה אפי' במקום פסידא? אמר רב זבי משמיה דרבא גוירה שמא יהן להן דרך עקלתון רב משרשיא משמיה דרבא אמר בנותן להם דרך עקלתון רב

הגהות הב"ח

(א) רשב"ם ד"ה בית ד' קנין וכו' וד' פסחים ובשלם תנכנסות וג' רבני תנכנסות ומכאן ומכאן פתות מחתת מכי כרחוב תנכ בש"ד:

רבינו גרשום

השד אשתו. שאלמלא היה עושה לו פותחת יחשוד לאשתו מבעל הבור אבל עכשיו שיש לו פותחת ובעל הבית עשה הפותחת לא יכנס שם אלא אם כן יהיה שם בעל הבית: **פים'** ואינו מכנים לתוכה הגרים. משום שלא יפסיד לאדם ירקותו בדריסת רגלים אלא יכנס בתוכה לילך לשדה אחרת. כיצד לנינתו בלבד: והחיצון. אם רצה הוא זורע את הדרך. אע"פ שיש לזה דריסת רגלים עליו ונושל מה שישתייר שלא נדרס: נתנו לו. בית דין: דרך מן הצד. לפרוף ניצוצ של זה בספרך לכותל מדעת שניהן כיון שלדעת שניהן נתנו לו ליכנס לניתנו נכנס בשעה בו: אמר רב יהודה אמר שמואל. האומר לחבירו מקום אמת המים אני מוכר לך כדי להשקות ממנו בית השלחין נותן לו ב' אמות לתוכה של אמת המים. כלומר שיהא ב' אמות רחב: ואמה מכאן ואמה מכאן. נותן לו מן הצדדין לצורך אגפיו. כלומר לעדודי שלא יצא לחוץ ויעשה מהן גידודין. גבוהין אמה: בית הקילון. שעוברת בהצר שרוחצין בשם כלי הבית ואינו גדול כל כך נותן לו כ' והוא כפורת חצי אמת השלחין: בעל השדה זורע. לפי כי שלו הן שלא מכרן לו כי אם לחשמיש גידודין: בעל השדה נוטעם. לפי שאין נטיעת אילן מזיק למים

כ) ריעה משום דזרעים מחלחלי לתלחל. מחלידיון ומעלין עפר לתוכה עד שטיפלקלין המים אבל נטיעה הולכת כדרכה ולא מזקה: שכלו אגפיה. שנפלו: מתקנה מאותו שדה. שמכרו לו לפי כי לשם כך ניתן לו אגפיה שאם נפלו שנטפל בקרקע ומתקן לה אגפיה: ונימא ליה. בעל השדה: מיא דידך אשפילו לארעך. כלומר לא נפלו לתוך שדי כי אם מים שלך משש אכזו הקרקע והשפילו הגידודין לתוך המים ואין לך משדי לתקן: אלא אמר רב פפא. לאו היינו מעמא דאיא אלא על מנת כן קיבל עליו בעל השדה שאם כלו אגפיים מתקנן משדהו: **פים'** נפלה. סבני רה"ר: ונתן להם דרך אחרת מן הצד פה שנתן נתן. דהילופין הן. ואינו יכול לחזור בו: ושלו לא הגיעו. כלומר אותו דרך שרצה לקנות לא הגיעו לפי שתוא יכול ליתן ולזכות לבני רה"ר ולאותן שאין בתניו אבל אין אחר יכול להחליף ולשבור חלק של אותן שאינו בתניו: אמאי לא הגיעו. הואיל שנתן להם דרך שוחא יפה כמו הראשון: ולעצמו פנוא וליתיב. כלומר יקח מעצי בידו ויעשה דרך שקנה וכל מי שירצה לעבור בפה שקנה יכול ויפנועו: פורלא מצי למיעבד הכי ש"מ לא עביד איניש לנפשיה. כלומר אין אדם רשאי לעשות דין לעצמו מן האחרים אפי' במקום שיש לו הפסד כמו כאן שיש לו הפסד רמה שנתן נתן ושלו לא הגיעו. ותיובתא למאן דמוקים בבבא קמא דמאן דאית ליה דליכא פסידא הלא עביד איניש דינא לנפשיה אפי' הכי מודי ליה הכא דדרכי אינשי בשדוא דוראי עביד איניש דינא לנפשיה ולינקוט פנוא וליתיב: אשכרה כב זביד לעולם במקום דאיכא פסידא הלא עביד איניש דינא לנפשיה והכא פעמא מאי(לאו)משום דלא בדינא קאתינא כשנתן להם

ל) ל"ל נלה כייטו פעמא דמילתא תלת על מנת כן.

מסורת השס

א) [עיקוין יד.] :
ב) [שם] : נ) כ"ק כח.
לעיל יב. טו: כו: :

רב אשי אמר כל מן הצד = דרך עקלתון היא – קרובה לזה ורחוקה לזה, ולימא להו שקלו דידכו והבו לי דידי! הא מני רבי אליעזר היא דאמר יהודה אמר משום רבי אליעזר הלכים שברחו דרך לעצים מה שברחו ברחו לרבי אליעזר רבים גזלנים ניגנו? אמר רב גידל אמר רב כגון שאבדה להן דרך באותה שדה, אי הכי אמאי אמר רבה בר רב הונא אמר רב אין הלכה כר"א? מאן דמתני הא לא מתני הא, ושמעא מיא? משום דרב יהודה (ב) ג) דאמר רב יהודה: מצר שהחזיקו בו רבים אסור לקלקלו, ור' אליעזר רבים במאי קנו ליה? בהילוכא דתניא והלך בה לארכה ולרחבה קנה מקום הילוכו דברי ר' אליעזר וחכמים אומרים "אין הילוך מעיל כלום עד שיחזיק אמר ר' אלעזר מ"ט דר' אליעזר מקרא כתיב "קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה כי לך אתננה ובבנך התם משום חביבותא דאברהם הוא דקאמר ליה כדי שיהא נוח לכבוש לפני בניו, א"ר יוסי בר' חנינא "כמודים חכמים לר"א בשביל "שלכרמים הואיל ונעשה להילוך נמנה בהילוך, כי "אחז לכמיה דרב יצחק בר' אמי אמר להו "הבו ליה ליבי דדרי טונא דשבישתא והדר" דולא אמרן "אלא דמסיימן מחיצתא אבל לא מסיימן מחיצתא ליבי דשקיל כרעא ומנח כרעא: דרך היחיד ר' אומות: תנא אחרים אומרים כדי שיעבור חמור במשאו אמר רב הונא הלכה כאחרים (וחניא אידך) דייני גולה (אומרים) שני גמלים ומחצה ואמר רב הונא "הלכה כדייני גולה, והאמר רב הונא הלכה כאחרים? אידי ואידי חד שיעורא הוא: דרך הרבים שש עשרה אמה: תנו רבנן דרך היחיד = ארבע אמות, דרך מעיר לעיר = שמונה אמות, ורבי

דרך

בשביל של כרמים. גרסה דדוקא בשביל של כרמים שיהו עסוקין, כלל הוא להילוך לכל אחר דרך עסוי קנה להסתמך עליו כדי שיהא יכול לילך בו בכל עת שירצה. ומיהו לא מסתבר הכי, דהא בשביל של כרמים לא שכיח טובא דיהא עסוק כל השנה כולה, ועוד

והכובין מלכין ד'. פי' רבינו שמואל שהמת ג' לחודש וכשביל החרון נדין חמה רבינים וחין נרחה דבפרק המלינו (שנת כב. ושם ד"ה מיחמה) משמע בהדיח דעד כחפיו של חדם ג' לחודש דחמרי' החם חרון ח', וכפורש פפח הרי כלן עשרה וגמיכי כל טוגח דמילי כמוטוח חילחח מלטיל ומרי חילחי מלחחח ומיקחכח למעלה מעשרה הוה קלי דמכחפיו עד למטה י"ח טפחים ומרי חילחי שהה טפחים ושני שליטים מיחכחה למעלה מי"ח ושלים קלי ולי מרחקו לח הוי חלוח י"ח לח הוה קלי למעלה מי' דמרחקו ועד כחפו מחזיק הרבה יותר מטפח ושלים ובחרגום לחקורוס לחסקחת חילקלוע על ג' לחודש כו' ומחוכי לחם היו והכובין דלחרכן חרבע מקום עוחרו ולחקו ולפי החרון ו'): **ורמזן** שבעה. פירש רבינו שמואל כדי שיהא פותח טפח בחרון שלח מהו המוסחה בוקעת ועולה ומטמח העובר על נביו (ג) בחמר כפ' מי שחמו (ברכות דף יח: ושם) מדלגין הייטו ע"ג לרוחות כו' ומפ' החם טעמח מקום דרוב רוחות ים כהן פותח טפח ומיהו לח היה מועיל לחלי לענין טומחה דחורייחח לגבי מדרבנן מיהח טמח העובר עליהן כדחמר החם דנזרו עליהן ולח החירו חלח נוכח למקום מנוח לקרחת מלכים ומפרש ריב"ם ז) שהכובין שלהם היו פחוחים מן הלד שהיו מניחין חת המחים לחוכן לחילו היו שחומין היחה בוקעת טומחה ועולה ומלרכה יותר ים טומחה כשהוח פותח טפח כיון שהוח פותח טפח לח היה טומחה בוקעת ועולה חלח כנגד הטומחה כשהוח פותח טפח

המוכר פירות פרק ששי בבא בתרא קא

מרובעה מכאן. כלומר מ' ד' לתוך לרוחב הר' כוכין וג' לתוך לשלשה לחיזוק שביניהן ומכי תנחי לחמה לצדי חזיותיה של לוחו הכוחל הרי ח' לתוך: **כמלא חמה כוי.** בגמרא מפרש היכי קיימי: **ועושה חלר כוי.** בין המוכר מקום לחכיבו לעשות קבר בין המקבל לעשות לחביבו קבר לריך לעשות חלר למעלה על פי המערה מקום פנוי ו' על ו': **כמלא המטה וקובריה.** כלומר שטחי המטה: **ופותח לתוכה שתי** מערות. הך מערה לעיל ועוד מערה אחת כנגדה דהוו להו ב' מערות בין הכל לחלר ובכל לחת ים כה מ' כוכין ועכשיו יוכלו נושאי המטה לבא מכאן ומכאן ולא יהו צריכין לעבור זה אחר זה: **ולישתי** דוכסין על גבי המערות **ולישתי** כל חד וחד דלעיל והוו להו ב' דהא פרכינן בגמ' דאי לא תימא הכי ד' מערות לר"ש היכי עביד להו כי ולא תימא הכי ממי הוה מלי לאקשויי היתם קושיא עלמה בג' מערות לרבנן והא דתנא לעיל מערה ותו"ל חלר ולחר כך מערה שניה שכנגדה היכי ליתי שתה חלר ופותח לתוכה ב' מערות והלא אין קרוי חלר עד שיעשה תחלה המערה שהחלר לפניה לתין קרוי חלר אלא דבר שהוא כשיעור שיעשה תחלה ופותח לתוכה. שהמוכר לו המקבל לריך לתת מקום ולעשות שתי מערות שכל זה תורת קבר הוא:

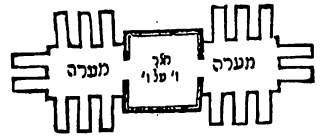

ר' שמעון אומר מרובע. מערות לריך לעשות מלרבע לוחות החלר ובכל מערה י"ג כוכין כזה:

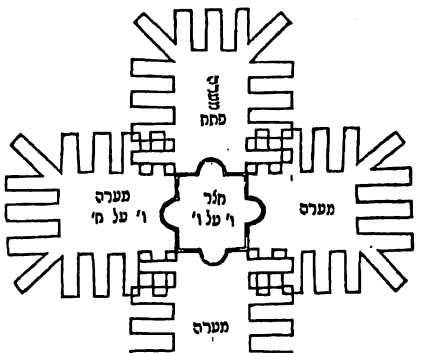

בכל לפי הפתח. לכוכין קלי שהם הקרקע חזק ל"ש הפרש חמה בין כוך לכוך לכוהל ועוקה יותר מי"ב כוכין והם הנה בידים יכחיק יותר מחמה זה מזה ולא יעשה יותר מד' או ה' כוכין במערה ומי שמקבל לעשות קבר לחביהו אין חוששין לכוכין חלא לפי חזק הקרקע ירבה או ימעט כוכין וכרלה בעיני לחמערות נמי קלי דהכל לפי הפתח יעשה מערות הרבה מכל לד ולעולן התוספתא(פ"ו)מוכיח דקלי הני ופותח לתוכה שני מערות ר"ש אומר ד' לד' רוחיות אומר שיהא כחמה כוכין כוכין ר"ש אומר ה' כוכין ה' כוכין ר"ש אומר ו' כוכין ו' כוכין ר"ש אומר ז' כוכין ז' כוכין ר"ש אומר ח' כוכין ח' כוכין ר"ש אומר ט' כוכין ט' כוכין ר"ש אומר י' כוכין י' כוכין ר"ש אומר י"א כוכין י"א כוכין ר"ש אומר י"ב כוכין י"ב כוכין ר"ש אומר י"ג כוכין י"ג כוכין ר"ש אומר י"ד כוכין י"ד כוכין ר"ש אומר ט"ו כוכין ט"ו כוכין ר"ש אומר ט"ז כוכין ט"ז כוכין ר"ש אומר י"ז כוכין י"ז כוכין ר"ש אומר י"ח כוכין י"ח כוכין ר"ש אומר י"ט כוכין י"ט כוכין ר"ש אומר כ' כוכין כ' כוכין ר"ש אומר כ"א כוכין כ"א כוכין ר"ש אומר כ"ב כוכין כ"ב כוכין ר"ש אומר כ"ג כוכין כ"ג כוכין ר"ש אומר כ"ד כוכין כ"ד כוכין ר"ש אומר כ"ה כוכין כ"ה כוכין ר"ש אומר כ"ו כוכין כ"ו כוכין ר"ש אומר כ"ז כוכין כ"ז כוכין ר"ש אומר כ"ח כוכין כ"ח כוכין ר"ש אומר כ"ט כוכין כ"ט כוכין ר"ש אומר ל' כוכין ל' כוכין ר"ש אומר ל"א כוכין ל"א כוכין ר"ש אומר ל"ב כוכין ל"ב כוכין ר"ש אומר ל"ג כוכין ל"ג כוכין ר"ש אומר ל"ד כוכין ל"ד כוכין ר"ש אומר ל"ה כוכין ל"ה כוכין ר"ש אומר ל"ו כוכין ל"ו כוכין ר"ש אומר ל"ז כוכין ל"ז כוכין ר"ש אומר ל"ח כוכין ל"ח כוכין ר"ש אומר ל"ט כוכין ל"ט כוכין ר"ש אומר מ' כוכין מ' כוכין ר"ש אומר מ"א כוכין מ"א כוכין ר"ש אומר מ"ב כוכין מ"ב כוכין ר"ש אומר מ"ג כוכין מ"ג כוכין ר"ש אומר מ"ד כוכין מ"ד כוכין ר"ש אומר מ"ה כוכין מ"ה כוכין ר"ש אומר מ"ו כוכין מ"ו כוכין ר"ש אומר מ"ז כוכין מ"ז כוכין ר"ש אומר מ"ח כוכין מ"ח כוכין ר"ש אומר מ"ט כוכין מ"ט כוכין ר"ש אומר נ' כוכין נ' כוכין ר"ש אומר נ"א כוכין נ"א כוכין ר"ש אומר נ"ב כוכין נ"ב כוכין ר"ש אומר נ"ג כוכין נ"ג כוכין ר"ש אומר נ"ד כוכין נ"ד כוכין ר"ש אומר נ"ה כוכין נ"ה כוכין ר"ש אומר נ"ו כוכין נ"ו כוכין ר"ש אומר נ"ז כוכין נ"ז כוכין ר"ש אומר נ"ח כוכין נ"ח כוכין ר"ש אומר נ"ט כוכין נ"ט כוכין ר"ש אומר ס' כוכין ס' כוכין ר"ש אומר ס"א כוכין ס"א כוכין ר"ש אומר ס"ב כוכין ס"ב כוכין ר"ש אומר ס"ג כוכין ס"ג כוכין ר"ש אומר ס"ד כוכין ס"ד כוכין ר"ש אומר ס"ה כוכין ס"ה כוכין ר"ש אומר ס"ו כוכין ס"ו כוכין ר"ש אומר ס"ז כוכין ס"ז כוכין ר"ש אומר ס"ח כוכין ס"ח כוכין ר"ש אומר ס"ט כוכין ס"ט כוכין ר"ש אומר ע' כוכין ע' כוכין ר"ש אומר ע"א כוכין ע"א כוכין ר"ש אומר ע"ב כוכין ע"ב כוכין ר"ש אומר ע"ג כוכין ע"ג כוכין ר"ש אומר ע"ד כוכין ע"ד כוכין ר"ש אומר ע"ה כוכין ע"ה כוכין ר"ש אומר ע"ו כוכין ע"ו כוכין ר"ש אומר ע"ז כוכין ע"ז כוכין ר"ש אומר ע"ח כוכין ע"ח כוכין ר"ש אומר ע"ט כוכין ע"ט כוכין ר"ש אומר פ' כוכין פ' כוכין ר"ש אומר פ"א כוכין פ"א כוכין ר"ש אומר פ"ב כוכין פ"ב כוכין ר"ש אומר פ"ג כוכין פ"ג כוכין ר"ש אומר פ"ד כוכין פ"ד כוכין ר"ש אומר פ"ה כוכין פ"ה כוכין ר"ש אומר פ"ו כוכין פ"ו כוכין ר"ש אומר פ"ז כוכין פ"ז כוכין ר"ש אומר פ"ח כוכין פ"ח כוכין ר"ש אומר פ"ט כוכין פ"ט כוכין ר"ש אומר צ' כוכין צ' כוכין ר"ש אומר צ"א כוכין צ"א כוכין ר"ש אומר צ"ב כוכין צ"ב כוכין ר"ש אומר צ"ג כוכין צ"ג כוכין ר"ש אומר צ"ד כוכין צ"ד כוכין ר"ש אומר צ"ה כוכין צ"ה כוכין ר"ש אומר צ"ו כוכין צ"ו כוכין ר"ש אומר צ"ז כוכין צ"ז כוכין ר"ש אומר צ"ח כוכין צ"ח כוכין ר"ש אומר צ"ט כוכין צ"ט כוכין ר"ש אומר ק' כוכין ק' כוכין ר"ש אומר ק"א כוכין ק"א כוכין ר"ש אומר ק"ב כוכין ק"ב כוכין ר"ש אומר ק"ג כוכין ק"ג כוכין ר"ש אומר ק"ד כוכין ק"ד כוכין ר"ש אומר ק"ה כוכין ק"ה כוכין ר"ש אומר ק"ו כוכין ק"ו כוכין ר"ש אומר ק"ז כוכין ק"ז כוכין ר"ש אומר ק"ח כוכין ק"ח כוכין ר"ש אומר ק"ט כוכין ק"ט כוכין ר"ש אומר ר' כוכין ר' כוכין ר"ש אומר ר"א כוכין ר"א כוכין ר"ש אומר ר"ב כוכין ר"ב כוכין ר"ש אומר ר"ג כוכין ר"ג כוכין ר"ש אומר ר"ד כוכין ר"ד כוכין ר"ש אומר ר"ה כוכין ר"ה כוכין ר"ש אומר ר"ו כוכין ר"ו כוכין ר"ש אומר ר"ז כוכין ר"ז כוכין ר"ש אומר ר"ח כוכין ר"ח כוכין ר"ש אומר ר"ט כוכין ר"ט כוכין ר"ש אומר ש' כוכין ש' כוכין ר"ש אומר ש"א כוכין ש"א כוכין ר"ש אומר ש"ב כוכין ש"ב כוכין ר"ש אומר ש"ג כוכין ש"ג כוכין ר"ש אומר ש"ד כוכין ש"ד כוכין ר"ש אומר ש"ה כוכין ש"ה כוכין ר"ש אומר ש"ו כוכין ש"ו כוכין ר"ש אומר ש"ז כוכין ש"ז כוכין ר"ש אומר ש"ח כוכין ש"ח כוכין ר"ש אומר ש"ט כוכין ש"ט כוכין ר"ש אומר ת' כוכין ת' כוכין ר"ש אומר ת"א כוכין ת"א כוכין ר"ש אומר ת"ב כוכין ת"ב כוכין ר"ש אומר ת"ג כוכין ת"ג כוכין ר"ש אומר ת"ד כוכין ת"ד כוכין ר"ש אומר ת"ה כוכין ת"ה כוכין ר"ש אומר ת"ו כוכין ת"ו כוכין ר"ש אומר ת"ז כוכין ת"ז כוכין ר"ש אומר ת"ח כוכין ת"ח כוכין ר"ש אומר ת"ט כוכין ת"ט כוכין ר"ש אומר תי' כוכין תי' כוכין ר"ש אומר תי"א כוכין תי"א כוכין ר"ש אומר תי"ב כוכין תי"ב כוכין ר"ש אומר תי"ג כוכין תי"ג כוכין ר"ש אומר תי"ד כוכין תי"ד כוכין ר"ש אומר תי"ה כוכין תי"ה כוכין ר"ש אומר תי"ו כוכין תי"ו כוכין ר"ש אומר תי"ז כוכין תי"ז כוכין ר"ש אומר תי"ח כוכין תי"ח כוכין ר"ש אומר תי"ט כוכין תי"ט כוכין ר"ש אומר תכ' כוכין תכ' כוכין ר"ש אומר תכ"א כוכין תכ"א כוכין ר"ש אומר תכ"ב כוכין תכ"ב כוכין ר"ש אומר תכ"ג כוכין תכ"ג כוכין ר"ש אומר תכ"ד כוכין תכ"ד כוכין ר"ש אומר תכ"ה כוכין תכ"ה כוכין ר"ש אומר תכ"ו כוכין תכ"ו כוכין ר"ש אומר תכ"ז כוכין תכ"ז כוכין ר"ש אומר תכ"ח כוכין תכ"ח כוכין ר"ש אומר תכ"ט כוכין תכ"ט כוכין ר"ש אומר תל' כוכין תל' כוכין ר"ש אומר תל"א כוכין תל"א כוכין ר"ש אומר תל"ב כוכין תל"ב כוכין ר"ש אומר תל"ג כוכין תל"ג כוכין ר"ש אומר תל"ד כוכין תל"ד כוכין ר"ש אומר תל"ה כוכין תל"ה כוכין ר"ש אומר תל"ו כוכין תל"ו כוכין ר"ש אומר תל"ז כוכין תל"ז כוכין ר"ש אומר תל"ח כוכין תל"ח כוכין ר"ש אומר תל"ט כוכין תל"ט כוכין ר"ש אומר תמ' כוכין תמ' כוכין ר"ש אומר תמ"א כוכין תמ"א כוכין ר"ש אומר תמ"ב כוכין תמ"ב כוכין ר"ש אומר תמ"ג כוכין תמ"ג כוכין ר"ש אומר תמ"ד כוכין תמ"ד כוכין ר"ש אומר תמ"ה כוכין תמ"ה כוכין ר"ש אומר תמ"ו כוכין תמ"ו כוכין ר"ש אומר תמ"ז כוכין תמ"ז כוכין ר"ש אומר תמ"ח כוכין תמ"ח כוכין ר"ש אומר תמ"ט כוכין תמ"ט כוכין ר"ש אומר תנ' כוכין תנ' כוכין ר"ש אומר תנ"א כוכין תנ"א כוכין ר"ש אומר תנ"ב כוכין תנ"ב כוכין ר"ש אומר תנ"ג כוכין תנ"ג כוכין ר"ש אומר תנ"ד כוכין תנ"ד כוכין ר"ש אומר תנ"ה כוכין תנ"ה כוכין ר"ש אומר תנ"ו כוכין תנ"ו כוכין ר"ש אומר תנ"ז כוכין תנ"ז כוכין ר"ש אומר תנ"ח כוכין תנ"ח כוכין ר"ש אומר תנ"ט כוכין תנ"ט כוכין ר"ש אומר תס' כוכין תס' כוכין ר"ש אומר תס"א כוכין תס"א כוכין ר"ש אומר תס"ב כוכין תס"ב כוכין ר"ש אומר תס"ג כוכין תס"ג כוכין ר"ש אומר תס"ד כוכין תס"ד כוכין ר"ש אומר תס"ה כוכין תס"ה כוכין ר"ש אומר תס"ו כוכין תס"ו כוכין ר"ש אומר תס"ז כוכין תס"ז כוכין ר"ש אומר תס"ח כוכין תס"ח כוכין ר"ש אומר תס"ט כוכין תס"ט כוכין ר"ש אומר תע' כוכין תע' כוכין ר"ש אומר תע"א כוכין תע"א כוכין ר"ש אומר תע"ב כוכין תע"ב כוכין ר"ש אומר תע"ג כוכין תע"ג כוכין ר"ש אומר תע"ד כוכין תע"ד כוכין ר"ש אומר תע"ה כוכין תע"ה כוכין ר"ש אומר תע"ו כוכין תע"ו כוכין ר"ש אומר תע"ז כוכין תע"ז כוכין ר"ש אומר תע"ח כוכין תע"ח כוכין ר"ש אומר תע"ט כוכין תע"ט כוכין ר"ש אומר תפ' כוכין תפ' כוכין ר"ש אומר תפ"א כוכין תפ"א כוכין ר"ש אומר תפ"ב כוכין תפ"ב כוכין ר"ש אומר תפ"ג כוכין תפ"ג כוכין ר"ש אומר תפ"ד כוכין תפ"ד כוכין ר"ש אומר תפ"ה כוכין תפ"ה כוכין ר"ש אומר תפ"ו כוכין תפ"ו כוכין ר"ש אומר תפ"ז כוכין תפ"ז כוכין ר"ש אומר תפ"ח כוכין תפ"ח כוכין ר"ש אומר תפ"ט כוכין תפ"ט כוכין ר"ש אומר תצ' כוכין תצ' כוכין ר"ש אומר תצ"א כוכין תצ"א כוכין ר"ש אומר תצ"ב כוכין תצ"ב כוכין ר"ש אומר תצ"ג כוכין תצ"ג כוכין ר"ש אומר תצ"ד כוכין תצ"ד כוכין ר"ש אומר תצ"ה כוכין תצ"ה כוכין ר"ש אומר תצ"ו כוכין תצ"ו כוכין ר"ש אומר תצ"ז כוכין תצ"ז כוכין ר"ש אומר תצ"ח כוכין תצ"ח כוכין ר"ש אומר תצ"ט כוכין תצ"ט כוכין ר"ש אומר תק' כוכין תק' כוכין ר"ש אומר תק"א כוכין תק"א כוכין ר"ש אומר תק"ב כוכין תק"ב כוכין ר"ש אומר תק"ג כוכין תק"ג כוכין ר"ש אומר תק"ד כוכין תק"ד כוכין ר"ש אומר תק"ה כוכין תק"ה כוכין ר"ש אומר תק"ו כוכין תק"ו כוכין ר"ש אומר תק"ז כוכין תק"ז כוכין ר"ש אומר תק"ח כוכין תק"ח כוכין ר"ש אומר תק"ט כוכין ת

המוכר פירות פרק ששי בבא בתרא

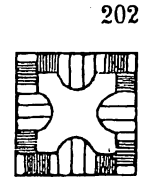

א) [נדלין מלכסן ולין גדלין שין. עכון עכן מכס נ"]: ב) [ע"י מ"ב של כג:לין כ"מ ס.]: ג) סוכס' דף מ.: [פילוסין נ. ו"ס"]: ד) מ"ס ע"ו מ"ע מיר סה: ה) כ"ל לס מוכח דלימא]: ו) צ"ע לעיל ע"ש:

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה כמה כוחו וכו' ד' תמוח ונתפן שם כוחו יוחנן: (ב) ד"ה מה מוכסב וכו' ומעמר נ' שמחים. נ"ב ומיהם נכמיר דף ס"ם פ"ה ליתא בהדיא דסיפוח מפיקה הוא ג' מ"ע:

רבינו גרשום

בשוה אלא מצדדין ושונין למעלה כך כל הכוכין שכבוחלי אורך המערות יצדדם כלפי מעלה כמו עגים ולא יפגשו ולא יעגו זה בוה אותן שפוחכין לוחיו החצר אבל אותן ב' כוכין שביניהן הפחח ובשפוא לא פגיע לאוקמיהו כי היא נוחנא במצדד דאין להם פוחח כל כך ויגיעו ב) לחלל שפוחכין להן מכאן ומכאן: הא דרב הונא. דפוקים להו בחחחא שפצדדן ומחיין הכוכין כנגד האלכסון ולא כנגדן בשוה בכוחל ברוחא היא. כלומר לאו פילחא הוא ואחון פקום רבינו שיוצאין בו הכוכין בין מערה למערה בכוחל אורך מערה זו וכבוחל אורך מערה זו הרי ח' על ח' בריבוע לפי שאורך כוחל מערה זו ח' אמות ואורך כוחל מערה אחרת שבצידה ח' אמות והיינו ח' על ח'. ומכרי קים להו לרבנן דכל אמה בריבוע היוא אמה ואחי ומשמי באלכסונא כלומר כל אמה שהיא מרובעת באמה אם תמדוד באלכסונה קא משחרא שפי מאמה אחי ומשמי אמה וכיון דהני מקום כוכין שבמלע שבין ב' מערות הוה ח' על ח' בריבוע וכל אמה ואמה מהני ח' אמות אי מחורינן לה באלכסונה מיחרא כל אמה ואמה ואמה אחי ומשמי וכבה הני להו באותן ח' אמות כמה שהוקפות פ"ו ומשמין דהיינו ג' אמות ומחשב הוסיף אלו ג' אמות ומחשב שעוקף באלכסון על ח' אמות שהן בריבוע הני להו חמי מרי אמות ומשמי באלכסון ומוסף סף תמניא כוכין בחד מרי אמין ומשמא של אלכסון היכי משכחת לה ר' כוכין של כוחל מערה זו ר' כוכין כוחל מערה אחרת דקיימי בחנך חד מרי אמין אצי' באלכסון היכי משכחת לה והלא אורך הכוך ד' אמות וכין כל כוך וכוך אמה אותו כוך רביעי שבכוחל זה וכוך רביעי שבכוחל אחר יוצאין הרבה חוץ מויירא האלכסון ונם שאר הכוכין בשיעורין כנגד האלכסון נוקעין ראשיהן זה בזה ואי אפשר להעמידן באלכסון מפני שיוצאין העליונים חוץ מן שחי הזויות של האלכסון והם ה'ג. לכל מערה ומערה ⑧ **אפי' שחבר החצר והשקיפה לעשות כוכין אינו רצוה שיצאו רוב מן האלכסון לעחרי כלל וכלל ולחכי לא** מחרץ כי הרוחא ולא ביוצאין נגנרן בשוה מקום דקא נעני כוכין

קבורת חמורים היא ז'לר'. יוחנן דעביד להו בקרן זוית, והא נגעי כוכין להדדי? אמר רב אשי במעמיק, דאי לא תימא הכי ארבע מערות לר' שמעון היכי עביד להו הא קא נגעי כוכין להדדי? אלא במעמיק הבא נגעי במעמיק רב הונא בריה דרב יהושע אמר ארבע מערות ל"ש דעביד להו כי א"ר יהושע ג'ברותא היא ג'מכדי כל בריה דרב יהושע ג'ברותא היא ג'מכדי כל אמתא בריבוע אמאתאורתי תומשי באלכסונא כמה הוי להו? דאר' סרי ואתימשא' כוכין כמה הוו חמניא, חמניא באחד סרי ותומשא הויכי משכחת להו, אלא הא דרב הונא בריה דרב יהושע ברותא היא ואמר אמר רב ישיא בריה דרב אידי בנימלי הבא נעי בנימלי דתם ⑦ המוצא את משכב כדרכו נוטלן ואת תפוסתן, שנים נוטלן ואת תפוסתן, מצא

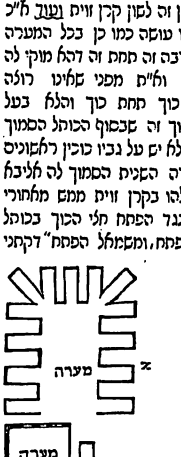

פרט

זית. וא"ת היכן שהוא מעמיק ממלא לריך שיעשה נקבן זוית יעשה ברוחב המערה לו באורך המערה בין כך לכך בחמה שביניהם ויעמיק וי"ל לפי שהיה מקלקל כותל המערה היה קלקט טופל והכוכין היו מקלקלין הוחיל וחה הכוך במעמיק הוקך בחוחו לד שמחד כוכין הולכין לחבל בקרן זוית חיט כן: **המוצא** את מוכב כדרכו בפ"ב דגיטין (דף פה.) אמר המוצא פרט לגולי ופ"ה פרט ליזוט אם אחד מהן יזוט והכיסים אין יזוטים וקפה לפי' דמדממעט מלי ממעט דגניט טפי אחד יזוט וכיסים אחד מהם מכיסים יזוטים ואחד אחלה מדקמ"ל ליה וה"ה לו"ע דכך קוה לה כמו ה' דכך שנים יזוטים ואחד אחלה בין אחד יזוט וכיסים אחלה אין להן שנים יזוטים עד שיהו אלמנן יזוטים לו אלמנן אחלה כדאמר בגיזי ולכחה ל"ש פרט.

רבינו גרשום

קבורת חמורים היא ז' ואיבא דלוחה ד'שבא. אלא אמר רבי יוחנן הכי פנוח להו בקרן זוית באותה חצי אמה שבחי בכוחל אורך המערה שיש הפרש בין כוחל דרוחב לכוך חראשון באותה חצי אמה ושפר ובקבע הכוך ואחר וכן נמי לאיוך ניסא דשחח בספך כוחל השחח בחצי אמה של כוחל חשני עביר אירך כוך דחשחא לא מיחדשי ולייכא למיחש משום פוחאה בחצר דלא נפקי כלל בחצר. ופקשי' לר' יוחנן אכתי אימא למיחש משום ולוחא דשכבי דהא נעני כוכין בהדדי שיפחת כוך של זוית זה בכוך הראשון משום דכל כוך וכוך רחבו אמה וקרן זוית אינו אלא חצי אמה הילכ פצינן לאוקמי כוך מאמה ברוחב בחצי אמה בקרן זוית אא"כ מחערבין ביחד הכובין לפי שלשני כוכין אין להם מקום אלא אמה ואחצי וכל אחד צריך לו אמה נמצא שיהא ב' האוזנים מורכבין זה על זה וחצי אמה נוגעין זה בזה ולדברי הכל שמעינן מפחני' דפרוזיקין כוך מחבירו אמה שלימה. ואית דמפרשי בקרן זוית דאירך כוחל שכנגד הפחח שיש לכל צד חצי אמה פנוי מכאן ומכאן פנוי מכאן ובאחת אלמנן חזויח חעפר הכוך ולא קא נעני באחריני ופקשי' נמי מוף מוף הכא בפחח הכוך שאין לו אלא חצי אמה מכאן וחצי אמה מכאן דהיינו כשיעור רוחב חכוך בלבר הא קא נעני חאי אמצעי שבכוך לחאי אמה בפחח רוחב כוך ראשון דחאי כוחל ולחאי כוך חאי כוחל. ומחרץ לחרוייהו ליכא. אלא אמר רב אשי לעולם בקרן זוית מוקים לה ואפי' אחד לימין זוית כוחל ומחחח ואחד לשמאל ומצית לחרוצי דלא נעני כוכין חדדי.

ורבינו נמאי מפקיק דסעמים חאי כוך בקרן זוית שפעמיק ומעד מחחח אמה של כוך חראשון שכאורך כוחל דחשחא ד"ה ומפסק קרקע שבי אמה ביניחים דלא נעני באירך כוך דאי לא חיימא הכי כדחניא בחעמיק אלא קס"ל למיפר דעביד לה שות בשות לאורך אי הכי ד' מערות דקחני ל"ש בפחני' דעביד בכל כוחל חצר מערה שברחבה. כל אחת כרוחב באיך חצי אמה ומשקערה מן הכוחל שבאותה כניפה נכנסין לחצר. אי עביד לחו לכל חני כוכין ג) דהכי ד' אמות שוה בשוה אישחכח דקא נעני כוכין אחדדי אותן שפעוכין לוחיו חחצר לפי כי ד' מערות מפעות החצר באמצע וכל מערה שש על ח' ומקבל בכל מערה ל"ע כוכין ומחחלקין הכוכין ד' מכאן באירך נימא באורך וה' מכאן באירך וג' מנגר הרוחב וב' על פחח המערה וכן לכל מערות ומכשיו כשחקבע באורך חבוחל ד' כוכין במערה שבמורח החצר לדרום המערה ד' כוכין ובאורך כוחל המערה שבדרום החצר ד' כוכין לצפון המערה נמצא שאותן ב' כוכין שבצפון המערה שבמורח החצר ואותן ב' כוכין הראשונים שבדרום המערה לכניסת המערה שעמדים במורח החצר נוגעין זה בזה וכן לדרומית מערבית וכן למערבית צפונית של חצר אותן כוכין המפוכין לדרום החצר נוגעין זה בזה אלא אין להן חקנה אא"כ הפנים שבוחיה ו' מעפיקין יותר מן הפנים שבוחיה ז' שפוגעין בנגדן כדי שלא יגעו הללו והללו דבי נמי אותן שבכוך זוית הפחח ושפשפאל מעפיקין יותר מן האחרים שלא יגעו או יקבעם באירך כוחל רוחב המערה בקרן זוית אחר מכאן ומכאן ומעפיקין: רב הונא בריה דרב יהושע אמר. לא צריך לחרוצי לי' מערות ד"ש במעמיק שום כוך יותר מחביעי כלל ומחכא לא חפשיט לפני כוכין הללו ד"ל מערות לר' שמעון בלא מעמיק מחקבו כוכיחיו ספיר דלא נעני אחדדי וכוכין דעביד להו לכוכין כחחיחה. כלומר כמו עניי הדקל שאין יוצאין מן הדקל כנגדן

ג) נמלה ד"ל לכל פני כוכין הלוכין ד' לחומ מ' ד"ל לכל פני כוכין בפפוכין לפס מכלן ומכלן. נ) נמלה דחכר כלן ו"ל ולוינהו למלו על כוכין בפפוכין לפס מכלן ומכלן. נ) נמלה ד"ל ולוינהו למלו על פני כוכין בידהו. ב) נמלה ד"ל ולוינהו למלו על כוכין בפפוכין לפס מכלן ומכלן. נ) נמלה דחכר כלן ו"ל ולחינעה לחומ מ' ד"ל ולחינעה לחומ מ'

מתני׳ שלשה מחיים מוכיחים כדרכן זה נכנס זה יצא זה יש לו בין הרחצן לבליטן קרוב לד׳ אמות לו קרוב לח׳ הרי זו שכונת קברות ולא יטלו מכאן ומכאן דקו מקומן דסבירא ליה להאי תנא שכונת קברות לאו דוקא ד׳ אמות אלא כל שהוא מרכב לאמות של ח׳ וסבירא ליה נמי שג׳ מחיים נקבריס

*[1]"מצא שלשה: אם יש ביניהן מארבע עד שמונה הרי זו שכונת קברות ובודק ממנו ולהלן עשרים אמה, מצא אחד בסוף עשרים אמה בודק ממנו ולהלן כ׳ אמה שרגלים לדבר שאילו מתחלה מצאו נוטלו ואם

*[2]הפוסקו אמר כר׳ מאירי ד׳ אמות על שש אר׳ שמעון הא אמר שש על שמונה: לוקלב ר׳ שמעון היא והאי תנא הוא דתניא [3]מצאן רצופין ואין ביניהן מד׳ אמות עד ח׳ יש להן תפוסה ואין להן שכונת קברות רבי שמעון בן יהודה אומר משום ר׳ שמעון ראין את האמצעיים כאילו אינן והשאר מצטרפין מד׳ אמות ועד ח׳ במאי אוקימתא כר׳ שמעון

← אימא סיפא בודק הימנו ולהלן עשרים אמה מני אי ר״ש עשרים ותרתין הויין אי רבנן תמני הוין! לוקלב רבנן היא וכגון דבדק באלכסונא, ומדהא באלכסונא הא נמי באלכסונא, עשרים ותרתי הויין! חדא באלכסונא אמרינן, תרי באלכסון לא אמרינן רב

מתני׳ יושבין פחות ממדת המיטה לפחות מכאן מקבלין אותן ומכניסין אותן לתוך ביתו ומניחין אותן עד שיבא בעליהן ואם לאו יוציאו אותן לשוק ויניחו אותן עד שיבא בעליהן ואם לאו יוציאו אותן לבקעה ויניחו אותן עד שיבא בעליהן ואם לאו יוציאו אותן לנהר ויניחו אותן עד שיבא בעליהן ואם לאו יוציאו אותן לים ויניחו אותן עד שיבא בעליהן ואם לאו יוציאו אותן לאי ויניחו אותן עד שיבא בעליהן ואם לאו יוציאו אותן לשלטון ויניחו אותן עד שיבא בעליהן ואם לאו יוציאו אותן לגנבים ויניחו אותן עד שיבא בעליהן ואם לאו יוציאו אותן לשמ

הבא כמה עסקינן בניפלי . אין לפרש דלמ"ד מקשו לבדוק במערה שניה אלא על כ' דלמ"ד המוכרו כולי האי לבדוק רק למערת הנפלים מדפריך בהכי הכי מדהך בניפלי הך נמי בניפלי מ"מ דלמ"ד מקשו אמאי מוקמי בניפלי ובקשה להה קמי מערבא תמוה ועד ח' דלמ"ד מקשו אמאי מוקמי בניפלי ובקשה להה קמי מערבא תמוה ועד ח' ומערת נפלים היכה אלא ו' ול"ל דלמ"ד מקשו אמאי מוקמי בניפלי ובקשה להה קמי מערבא תמוה ועד ח' ומערת נפלים היכה אלא ו' ול"ל דלמ"ד על גב דריש גבולים מכל מקום הא דקתני וכולן ממנו ולהלן כ' חייני בניפלי ולא קאי מריש :

הדרן עלך המוכר פירות

בית כור סאה . נראה דנקט סאה לרבותא דאפי' הכי פחות מי' טפחים נמלדין עמה ולא כמו שפירש הקונטרס דאי לא תימא ליה סאה אלא בית כור סתם אפי' כולן סלעים הגיעו :

המקדיש שדהו . פי' בקונטרס דלא נרסינן בסוגיא היוכל דבסמוך היוכל עלמה פליגי רב ושמואל בפרק הן מקדישין (ערכין דף כ. ושם) ומיהו ברוב ספרים נרסינן התם בסדר המסכה בסוגיא היוכל וי"ל דבסוגיא היוכל משמע דפיל שנה שאחר היוכל ולא שנה חמשים ממש מדלא קתני בסוגיא היוכל עלמה כדקתאמר בפלוגתא דרב ושמואל ותע"ג דכתיב בסוגיא היוכל יכול הקדש וגו' והתם ע"כ בסוגיא היוכל עלמה יש לחלק דלעון תורה לחוד דקרא נמי אורחיה דכתוב עלמה והתם נמי יליף רב מלכתיב ולא משנה היוכל ומשנה היוכל בכלל ופריך ליה שמואל ו) מי כתיב משנה היוכל : אין

רבינו גרשום ורב ששא בריה דרב אידי אמר לעולם מחני' דנזירות דקתני בורק ממנו ולהלן כ' אמה ר' שמעון היא. ורקשיא לך אי ר"ש כ"ב היינו : הבא בסאי עסקינן . דבחרא מן המערות איכא כוכין דניפלי ולא צריך טולי האי דהם מושכבין בשש אמות ולא צריך ח' לבדוק בסערה ולכ' אמה סליק חשבון משלם ו' אמות מן המערה שביך בניפלי ו' מן תחצר ח' אמות מאיך מערה של איך צר מן התצר הרי ב' אמה : ומקשינן מדהך בערה בניפלי מוקמת לה אכתי בניפלי מוקמת לה אכתי בצר להו סב' אמות והמניפרי הויין ואכתי מחני' לא ר"ש היא : ושנני חדא בניפלי אפרוין וכו' : למיסרא דר"ש אית ליה רואין דהכי קתני בריישא דלעיל ורבנן לית להו רואין והא אפכא שמעי' להו . דתנן כרם הנטוע על פחות מד' אמות אין מתייחסין בין שורה לשורה ר' יהודה ושמעון אומרי כרם . ומותר להביא ורע אחר לשם וחב"א כו' . קשיא וכי' . דר"ש אדר"ש לא קשיא התם משום הכי לית ליה רואין נגי כרם משום דלא נפיש אינשי כרם ארעתא למיקר . וכיון דנטועה היא בפחות מד' אינו חשוב כרם ומותר להביא ורע לשם דלא נפיש לה כלל למיקר אבל נגי בריי' דכוכין להיכא דמצאן דצופין דאי לאו דעתייהו דאינשי לשבוקינהו הכי . ודומין דמתרמי ליה בין השמשות של ערב שבת ומקרי וקברי ולאו אדעתייהו למשבקינהו הכי ומשכונת קברות היא ושוב אירע פרוצ ולא מיגו ומשום הכי רואין כאילו אינן ובורק וכי תימא ה"נ איכא למיסר נגי כרם דיומנין דנפץ להו אחדרי ולאו א ד ע ת ה . דנטע למישבקינהו הכי: דרבנן אדרבנן נמי לא קשיא הכא . לגבי בריישא היכא דמצאן רצופין משום הכי לית להו רואין דכיון דמינוול הפת לא מיקרי קבר לדעת רבנן דמי חצר ליה והכי קתני דאינשי לא משבקי אינן משום דדרכיהו דאינשי לנטוע כרם רצופין . דמיסר אסר . הנטע לי מיניירי דשמיר . כלומר איזה מהן שיהיה פוב לצורך נפן אשבקתו : ודלא שמיר אשקליה לציבי בעלמא ומשום הכי אסר להביא ורע לשם דכברם דמי :

הדרן עלך המוכר פירות

האומר לחבירו . פתם : בית כור סאה אני מוכר לך . מקום שיכול אדם לזורע בו כור חבואה . להכי נקט סאה דאי נקט כור סתם משום דדבר חשוב בעני עצמו הוי ולא כנוטה של קרקע דמי : אי אמר ליה כבית כור סאה אני מוכר לך. משמע כעין שזרוע ואפי' הוי שם נקעים וכו' : תנן התם . בפסכת ערכין : המקדיש את שדהו ליובל עהיה היובל עהיה ורצה לפדות פודה בית כור הייט חמר [שעורים] בחמשים שקל כסף כדכתיב אם משנת היובל ישקדיש שדהו והיה ערכך לפי זרעו וגו' דהייט לכל שנה של יובל סלע ופונדיון משום דס"ם שנה הוי יובל ושנת החמשים הוא יובל ס"ם שנים ושקל ג' מחלקי לשנדיון שקל דהייט סלע דהיי ד' דינר וכל דינר ו' פעות הרי כ"ד פעות בסלע וכל פעה ב' פונדיון הרי ס"ח פונדיון בסלע ושנת ס"ם אין לה פונדיון והואיל ולא הוי דבר חשוב לא קפיד עליה כראמר התם פונדיון זה מה שיבו ווה שפודה הכור בב' שקלים חייט אם פודה בשנה ראשונה של יובל אבל אם פודה לסוף חמש או ו' פותא לו דנזבר מן הפדיון סלע ופונדיון לפי השנים שהיו בידו שנאמר ונגרע מערכך ומשום הבי

הנהות הב"ח

(א) גמרא ד"ה תורה"ק וכו' לית קסיל ככא ויסמין וכו' ומיקרי ומנחי התם לא נמצי וכו' ונעקר דהכא כתוב ד"ה תמוך וכו' ועוד מכאן קרינן ד"ה תמוך מכר פעמ מחות מכאן ומכאן פעמים ממלי רומה ולוקא ויתר על פלים כנ"ל :

כפ"י ליתא נוסחא

א) [נ"ל דתנן] : ב) נמי נ"ל : פא . כלאים פ"ם מ"ב פיהמ"ש ג: ג) קדושין פא. : ד) פאה פ"ב מ"ו וכ"ה. ה) ב"ב ד' ע"ב ושם ד"ה כמי נ"ל ר"ע תמוה וכ"ם ונלמד קמנס על ר"ע תמוה וכ"ם ונלמד קמנס : ו) [נ"ל מי כתיב בסנת מבטת סיובל

כתיב] : ז) נ"ל אמאי. יבמ' מז ע"ב. ח) [נ"ל כ"] : ט) כאן נ"ל האלמין יהיה

נוסחא "טות סתירות בגיטין הדברן וכן מי' אחרין "ר"ואיש כאחין ב"ת" בכורם ובקידושין

א א מיי' פכ"ח מהל' מכירה סל"ו סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סי' רים סעיף ו :

ב ב מיי' שם טוש"ע שם סעי' ב :

ג ג מיי' שם הלכה ד טוש"ע שם סעי' ו :

ד ד מיי' פ"ד מהל' ערכין ה"ה מיי' שם הלכה יג :

ה ה) [נ"ל דתנן] : ב) נמי נ"ל : פא . כלאים פ"ם מ"ב פיהמ"ש ג: ג) קדושין פא. : ד) פאה פ"ב מ"ו וכ"ה. ה) ב"ב ד' ע"ב ושם ד"ה כמי נ"ל ר"ע תמוה וכ"ם ונלמד קמנס על ר"ע תמוה וכ"ם ונלמד קמנס : ו) [נ"ל מי כתיב בסנת מבטת סיובל

כתיב] : ז) נ"ל אמאי. יבמ' מז ע"ב. ח) [נ"ל כ"] : ט) כאן נ"ל האלמין יהיה

מכורת הש"ס

א) [עכ"ן כה.] : ב) [פירוש תני וקו וטיעו שלמה קכין ס"ה מני מקום . שרון] : ג) [פי' שרון מתכונן מלשון שרוך תגן פסחר. שרון] : ד) ג"ל ג"ב : ה) ג"מ דף כה. : ו) ר"ש ג"ו: ז) מ' רבינו מפורש במיעוטא של רוב מזבח שהוא ד' פעמים ג"ל ג"ב : ח) [ג"ל כמוכר פרות] : ט) [ג"ל כמוכר ד' לג. ובס תוס' ד"ה מני] :

עין משפט נר מצוה

ו א מי"י פ"ד מהל' ערכין ה"ג"ע סמג עשין קלח: ז ב ג מי"י פכ"ח מהל' מכירה הל' ג סמג עשין כב עוש"ע או"ח סי' רים סעיף ג : ח ד ה ו מי"י שם הל' ב ג עוש"ע שם סעיף ב: ט ז מי"י שם עוש"ע שם סעיף ג :

אין נמדדין עמה. לפרוס לפי תכסון זה הקלוב בפרקה דתקיבי שדה בפני עצמן וכיון דלא הוה שדה כדלקמן דמוקמינן לה בנקעים מלאים מים אין בפדין דלא בעווייהו וכתורת כהנים מפיק לה מקרא מין נחלה לומר מה היו שם נקעים ומשכנת היכול יקיים שדהו מה ת"ל עמוקים כו' שלין נמדדין עמה ת"ל שדהו ליכא למימר מין נמדדין עמה דלא תקבי כלל דתהמן בשלהי המוכר תם הבית (נעיל דף עח:) המקדיש תם השדה הקדיש תם כולן לפי' טוב וגם כ"ש נקעים ומלעים: פחות מכן נמדדין עמה. ונפקא לן בתורת כהנים ומה תלמר היכול יקיים שדהו מה ת"ל מין חלה לומר היו שם נקעים עמוקים פחות מעשרה או מלעים גבוהים פחות מי' טפחים הרי אלו נמדדין עמה ת"ל שדהו: נמדדין עמה. לפרוס לפחות לתכסון מלא ופומלין לבית כור לגמרי: ואמאי. לין נמדדין לפרוס לפי תכסון: ליקדשו בפני עצמן. לומר אם אין רוצה למודדן עמה לפי שהן שדה תכוב בפני עצמן ויכול לפרוס כל תלר ותלר בפני עלמו כמקדים אמי שדות ליכול לפרוס זה בלא זה ליקדשו מיהא בתלמי בפני עלמן לפי תכסון בית זרע חומר שעורים כני שקל כסף כדין שדה תחוזה ותלמי תלמי לין נמדדין לפרוס בפני עלמן ולכל לין בקרוסת תורת שדה תחוזה אלא קרוסת דמים לפרוס בשוויהן: ולי תימא כין דלא סוי בית כור. תוכן הנקעים: לא קדישי בפני עלמן. בתורת שדה תחוזה אלא לפרוס בשוויהן כשדה מקבה ומכום דגבי שדה תחוזה זרע חומר שעורים כתיב: ופתיג. בתורת כהנים גבי שדה תחוזה דכתיב "ואם גאל יגאל את השדה המקדיש אותו" "שדה מה ת"ל? לכיכול אין לי אלא המקדיש בית כור שגואל בעין הזה הקדיש בית לחך בית סאה בית קב מניין ת"ל שדה מכל מקום הכי מיבעיא בתורת כהנים: דלמא כני ורישה נינסו. ולא קרינא לה בית זרע הלכך אין נמדדין עמה אלא ו) [בפני עלמן] לפרוס בשוויהן: לי הכי. כיון דטעמא משום דלין נקבי שדה לפרוס לפי פחות מי' כמי לא יהו נמדדין עמה: נגעי דתרעא. ניקוני הקרקע ואין להם שם בפני עלמן ביון דעיקר השדה לאו לזריעה הכי כל השדה נקרא בית זרע דהכא בגלגי בטילי לגבי שדה: שידרי. בשפופרות שחי לחפור לקרקע להילקט במלקט והיינו אלא יהו בה בקועים וגבשושים: נגעי. לנקעים קלי ושידרי לחלעים: שבח מלי. נקעים עמוקים ו' דמתניתין גבי מכירה דקתני עמה אין נמדדין עמה מ"ט מיירי גמי בנקעים מלאין מים דומיא דחלעים והלכך לא הוו בכלל בית כור שפר לחבל אי הוו לאחין לזריעה נמדדין עמה כדלמתן גבי הקדש לא דמי מכירה להקדש לאין חלש רואה להלקמן: אין חלש רואה. להלוקח, ונם המוכר יודע היה שלדעת כן קונה הלוקח הלכך עליה למוכר רמיא לגלויי שיקטר לו בשני מקומות ויכול ללא פירש לו מקבל לוקח: בשני מקומות. בשני שדות לחיכה מרוכה בחבריה ועיניה וקבירה בשני שדות יתר מדה לחלר גדול ביחד: לפחות מיבן. לומר מקום סיפה דקתני פחות מכאן מגדין עמה תנא דיבה בשני שדות יתר מדה ולא בשני ניתנו לשמוטין להיכא דהוו פחות מ"ע ללחו בני זריעה ניעהו נמדדין עמה ומיהו ריבה דקתני דומיא דסלעים הוא אין מגדין עמה כיון דהני מקום חשוב בפני עלמו דאין חלש רואה בכל מקום אלא בשדה מכורה לו: בפני עלמן. לפרוס לפחות בשוויהן: אי הכי לפני פחות מכאן תמי. לפון לו הכי מגומנם דמשמע דלי לאו דלוקימנא בנקעים מלאים מים הוה אתי שפיר דהיכא דלא מלאים מים ולא עמוקים כמקום מקומות אלו למימר ולטעמיך לא קאמר ושוב לומר ר"ש דמעיקרא לא ס"ד דבעינן שיהא רחוי לזריעה אלא אפי' לא יהא רחוי לזריעה לעולם אימא קסבר אין מגדין עמה אלא בשדה שיש בה מקום הראוי לזריעה ולא בשדה שאין בה מקום הראוי לזריעה אלא שתקריש בעין הזה זרע חומר: מנין לרבות בית כור וחצי כור וחצי קב וחצי קב וחצי סאה הצי תרתי קב וחצי וחצי כור רובע הקב ת"ל שדה בכל מקום והני מלעים תנאי הם ואתו כרבי אבא ואמי את שדה מקנתו ואת שדה אחוזתו ת"ל שדה ואת שדה אחוזתו שדה בעל כרחו ואת שדה מקנתו שדה בעל כרחו

קעיר מפו · שם היו מוכלעין ברובה של שדה ולא בריבוע כעין תלוסה להחם ולחי שפיר מזדרע ביניהיהו שחי וערב וכשיניע לגל הסלע יגביה מהניפתו מעט עד שיעמוד הסלע ויחזור ויחרום לגל שעשוין כלאעדה דלא מזדרע ביניהיהו שפיר כל כך כזה: ושם תמלי לומר דהכא נמי ממדין עמה: בשורש מפו · דכל כענד השורה לויט יכול לחרום ולחרוש הדדה וכל חרישת בעינן שחי וערב כשורה כזה: ומיהו על ידי דלהדי יכול לחרום: ושם תמלי לומר דכשורה ממדין עמה:

אם היה סלע יחידי לפני כל שהוא כו' · פי' רבינו שם סלע יחידי הייט שיש לו שם לווי סלע פלוני הלכך לפני הוי כל שהוא ולפי' בלאמלע הדדה אין ממדד עמה ושוד לומר רבינו שם דגדם שיש לו בית רובע וכני אין חיתך בירושלמי ולקי להא דלמרינן לעיל סוכסן שלמכו בית ד' קנין והוא סוכסן שלמכו בפחות מה' (ו) שלא יהו מוכלעין בפחות מה' לפיל מוכלעין בפחות מה' ממדד עמה והשתא קלמר לחם היה סלע יחידי לכל סלע לחד לפיל לא יהא גדול לגל בית רובע לסאה הגיעו, ולחר מצאן עשה חשבון, "מה הוא מחזיר לו? מעות, ואם רצה מחזיר לו בקרקע, ולמה אמרו מחזיר לו מעות? לייפות כחו של מוכר שאם שייר בשדה ב) בית תשעה קבין יובניגה בית חצי קב וכדברי ר' עקיבא בית רובע, מחזיר לו את הקרקע, ולא את הרובע בלבד הוא מחזיר אלא את כל המותר: ונמי איבעיא להו "בית כור" מחמא מאי? אם שמוע "בית כור עפר אני מוכר לך מדה בחבל" פחות

כשיר "מהו, כשורה מהו, איצטדיונין מהו עקלתון מהו? "תיקו, תנא אם היה סלע יחידי אפי' כל שהוא אינו ממדד עמה "ואם היה ממוך למטר אפי' כל שהוא אין נמדד עמה בשדה רב פפא מפסק עפר בינתים מהו? תיקו, בשדה אשי עפר מלמטה וצונמא למעלה, עפר מלמעלה וצונמא מלמטה מהו? "תיקו: בתני "בית כור עפר אני מוכר לך מדה בהבל פיחת כל שהוא יהיר, ואם אמר הן חסר הן יתר "אפילו פיחת רובע לסאה או הוחיר רובע לסאה הגיעו, "יחר מצאן "עשה חשבון, "מה הוא מחזיר לו? מעות, ואם רצה מחזיר לו בקרקע, ולמה אמרו מחזיר לו מעות? ליייפות כחו של מוכר "שאם שייר בשדה ב) בית תשעה קבין "ובניגה בית חצי קב וכדברי ר' עקיבא בית רובע, מחזיר לו את הקרקע, ולא את הרובע בלבד הוא מחזיר אלא את כל המותר: ונמי איבעיא להו "בית כור" מחמא מאי? אם שמוע "בית כור עפר אני מוכר לך מדה בחבל"

פחות

רבינו גרשום

כשיר · אע"ג דסובלעין הן נה' קנין אין נמדדין או דלמא הואיל דסובלע בגוף ה' קנין אע"ג דלא מצי למיזרע בינתיים נמדדין והם הבי נמי אלימא דר' חייא מ' אסרינן להיכא דשעורן כשיר וסובלעין ברובה של שדה הואיל דלא מצי למיזרע בינתיים אע"ג דסובלעין ברובה אין נמדדין או דלמא הואיל דסובלעין ניעור ברובה של שדה אע"ג דלא מצי למיזרע נמדדין והם הבי נמי קא מיבעיא ליה אלימא דסלוסו אי ע ב ד א כ ש ו ר ה או כאצטרינין או דרך עקלתון מהו. מי אסרינן הואיל דלא מצי למיזרע בינתיים אין נמדדין או דלמא הואיל דלא ידי אלא לפר כראים ליה ולפר כראים ליה ליעלה בהו אלא כשיעור ויש נמדדין אע"ג דלא מצי למיזרע בינתיים תיקו: תנא אם היה סלע יחידי אפי' כל שהוא אין נמדד עמה ואפילו דחוקי אינו ניעור ברובה של שדה אע"ג דלא מצי למיזרע בינתיים אלא כשיעור ויש נמדדין והם חבי נפי כר' עקיבא ור' חייא לפר כראים ליה ולפר כראים ליה הואיל דכשרה מסורין ניעור אבל אם היה סלע יחידי אפי' כל שהוא אינו נמדד אפילו דחוקי אינו ניעור אבל אם היה סלע יחידי לא אסרינן דפחות מ"ב קרקע דמי אלא הואיל דבבר אחד הוא ביתר מקום חשוב הוא נמי עצמו ואין נמדד ואליבא דרבותיו אמוראי דלעיל קתני להוחם היה פסוק למיבר. לדרך שכין השורות אחם סלעים אע"פ שאין נמדדין אין נמדדין עם אותה קרקע דהואיל דמסוך למיבר הן כשם ששייר המיבר לא מבר כך שייר המלעים ופורה לו מן המלע ואילך: בעי רבא אם עפר. קרקע מפסיק בינתים בין המלע למבר פחו או עפר והוי המלע למבר פחו או עפר. קרקע מפסיק בינתים בין המלע למבר פחו או עפר והוי הנהו סלעים אוחה המפסקה קרקע לא היא המפסקה ושרינן להו בחר מצר ואין נמדדין או דלמא כיון דעפר מפסיק בינתיים לא השיבא ליה כמאן דמפסיק למבר ממש הוא ונמדד עמה דלא שיירן עם המבר: בעי ר' אשי. אם המבא לוחר להיכא דמפסיק עפר בינתים הוי המפסקה ונמדד עמה הא קא מיבעיא לי' אם עפר מפסיק למעלה בין המלע למיבר ולחר עפר מקרב המלע למיבר פחו או אוליכ בחר עפר והוי המפסקה ונמדד עמה או דלמא כיון דמחחת העפר בניע צונמא המלע למיבר לא חשוב המפסקה ואסרינן דשיירה עם המיבר ואין נמדד. וכן נפי עפר מלמעה החת הצונמא ומניע עד המיבר ניצונמא מלמעלה אולינן בחר עפר והוי המפסק ונמדד המלע עם השדה או דלמא כיון דלא מיחחו עפר המפסק וצונמא מסוך

מפרקים דחדר' יאחק קלי דלוקי לפחות מיכן דמחניחן בדהוח מרכע קנין דבעולי ולוקימנא במפוחרים בה' קנין לו נמי ברוב שדה ומשום הכי בעולי חבל במכוסכן לח בעולי וקמ"ד ה"מ בממוכן מעבר, ובכהיון יחר מבלשה חבל במוכן פחות מבלשה לח בעינן מפוחרין והשחח חלוק בריימח כלל דמ"ם סלע יחידי מבלעים הרבה מכוסים הם כיון דמקרקפים בסלע לחר לף על גב דלית בהו בעולי ולח ניחרת לי הח פירוש

בית כור פרק שביעי בבא בתרא קד

פחות כל שהוא יכנה · מה שפ"ה דהא דתמר רבא כל דבר שבמדה חפי' פחות מכדי תוכלתו חוזר הייטו במטלטלי לגבי תורפיה לא עיין דכהדיא חייסי לה בריש פ"ב דקדושין (דף מב: ושם) ומקרקעי דתמר ובמקרקעי גמי לא תמרן אלא דקטנו בעילויא לגבי במשמתת לא כדרבא כו' ותו"י דרבא חייסי כשמדלו מדלו עדיין אלא כשנתן למדו ומתחלה היה נמי יודע שלוקח מכוין כ"כ שלא יהא לו פחות לו פחות מכדי שהוא יכנה · ותו"ח: **פחות** כל שהוא יכנה · ותו"ח ולימא ליה דלמדעתיה דסכי לא זכי וי"ל דקני בתוך הקדה ו)(ב) כדפריסים דמתחילה היה נמי יודע שלוקח מכוין לגמרי:

אלא מהא ליכא למשמע מינה · ולא קשיא ריפח לסיפא דליתנא דאך מיירייהו לאו דוקא ולא נקטיה אלא משום סיפא כדפ"ה:

פרושי קמפרש לישנא כל שהוא כדי כגון דאמר היה נמי הן חסר הן יתר · דומיא דלא יהא לו פחות כדי שהוא לא יכנה כדי שהוא לא יכנה כדי שהוא לא יכנה

כב א מיי' סכ"ח מכל' מכירה הלכה י' סמג עשין קכב טוש"ע ח"מ סי' ריח סעיף יג: כג ב מיי' שם הלי' ז טוש"ע שם ס"ע: כד ג מיי' שם הלי' יח טוש"ע שם סעיף י:

מתניתין

ואי אמרת מילתא יתירא א) (דהוי) להשעת קבין הדרי איתיביה רבא לרב"נ שאם שייר בשדה בית חשעת קבין ואו דוכין ליה כורים, לא, דוכין ליה כור ובבנה בית חצי קב ואו דוכין ליה סאתים, לא דוכין ליה סאה ובדברי ר"ע בית רובע מאי ואו דוכין ליה סאה, לא, דוכין ליה חצי סאה, בעי רב אשי 'שדה ונעשית גנה, גנה ונעשית שדה מאי? תיקי. יחנא אם הזה ממכר לשדה ואפי' כל שהוא מחזיר לו קרקע) בעי רב אשי בן מהו שתפסיק, אמת המים מהו שתפסיק, דרך הרבים מהו שתפסיק, ריבא דדיקלא מהו שתפסיק? תיקו: ולא את הרובע בלבד מחזיר לו אלא כל המותר: כלפי לייא ג) תאני רבין בר רב נחמן לא את המותר בלבד מחזיר לו אלא את כל הרבעין בולן: מתני' "מדה בחבל אני מוכר לך הן חסר הן יתר "במדה הן חסר הן יתר מדה בחבל" בטל

למוכר: מאי נאו דוכין ליה כורים · להא לא קאמי ואם שייר בבית כור ט' קבין כדקאמי ריש בית כור עפר אני מוכר לך אלמא אפי' בכבקעה גדולה קאמר ט' קבין הללי למוכר וקשיא לר"ע דאמר מחילה חויין כל היכא דלא מטו טפי מרובע לכל סאה: ומאי נאו דוכין ליה כור · דתניקא קאי דתייני בבית כור ועלה קאמי דאי הוו ט' קבין הללי דאיכא טפי מרובע לכל סאה ונפקא להו מדוקא: ס"ג וכבנה בית חצי קב מאי נאו דוכין ליה סאתים נא דוכין ליה סאה · וכי קאמרינן מאי נאו דוכין ליה סאתים ולא"ה לא אמרינן לכל סאה ואי מיכא יתירתא מאי קאי דאי הוו ט' קבין הללי דאיכא טפי מרובע לכל סאה ונפקא להו מדוקא: ומאי נאו דוכין ליה כור · דתניקא קאי דתייני בבית כור ועלה קאמי דאי הוו ט' קבין הללי דאיכא טפי מרובע לכל סאה ונפקא להו מדוקא: ס"ג וכבנה בית חצי קב מאי נאו דוכין ליה סאתים נא דוכין ליה סאה · וכי קאמרינן מאי נאו דוכין ליה סאתים ולא"ה לא אמרינן לכל סאה: ומאי נאו דוכין ליה כור · דתניקא קאי דתייני בבית כור ועלה קאמי דאי הוו ט' קבין הללי דאיכא טפי מרובע לכל סאה ונפקא להו מדוקא: ס"ג וכבנה בית חצי קב מאי נאו דוכין ליה סאתים נא דוכין ליה סאה · וכי קאמרינן מאי נאו דוכין ליה סאתים ולא"ה לא אמרינן לכל סאה:

הגהות הב"ח

(ו) רשב"ם ד"ה ס"ג וכדבני וכו' ואינהו ממש דאמרי בית סאתים:

א) רש"י מ"ו: ב) נעיל דף סט: ג) נעיל דף עה: ד) דשוכר רש"י:

רבינו גרשום

נוסחא אם המוכר מחזיר לו קרקע מחזיר לו אפי' כל שהוא ואם רובע הקב כרחבי מחזיר: ואי איכא (יתירא למילחא) [מלחא יתירא]. דאיכא לגבי אחד ס' קבין יותר מכולה שאר קבין כדרך שמדד ליה בגליה קמא שהותיר ליה על כל קבין ו' קבין יותר ואם הכורין אפי' ו' קבין ומחצה דהבא לגאות מנמה את כולה ורב נחמן אתי להקל אפי מדד בבקעה גדולה מצפרשין ומחזיר לו ולא אמרו דנותן לכל כור וכור ו' קבין ומחצה כדקתני מתני' פירוש רובע לסאה או השיור רובע לסאה הגיעו: מאי לאו דוכין ליה כורים ואם שייר בשדה ס' קבין לא אמרינן דיהיב ו' קבין ומחצה לכל כור וכור. אלמא מחזיר לו אותן ס' קבין וכדרב הונא ורשאי לרב נחמן: ומשני ליה לא דוכין ליה כור ולהתוא כור הויא יתר ו' קבין ומחצה כראמר רב נחמן: ובנה. דין גנת סאתים ואם השתיר בנה בית חצי קב מחזיר לו. מאי לאו דוכין ליה ד' מאין ובד' מאין השתיר לו חצי קב אלמא לא אמרי' דיהב לכל כור וכור ו' קבין ומחצה וקשי' לרב נחמן: לא דוכין סאתים. כדרי נגה דהיינו אי איכא יתירא למילחא דמי: קבין מחדד ליה: בית סאה היי דין נגת לר' עקיבא ובית רובע נגה מאי לאו דוכין ליה סאתים מפני סנגה אליבא דר' עקיבא ואפי' הכי לא אמרינן דיהיב לכל סאה ומאה בית רובע. לא דוכין ליה סאה: בעי רב אשי. דשייר בשדה ס' קבין מישמא לן דשתיר כדקתני מתני' אבל הא מיבעיא לי להיכא דהשתיר שדה מעיקרא ונעשית גנה כשמכרה לו סהדי. מי אמרינן דאולינן בתר מעיקרא ואם שייר בית ס' קבין ס' ז' ר' לי ולהיכא דהשתיר ו' קבין ומחצה או פחות הגיעו או דלמא בתר השתא אולינן ואם השתיר ו' קבין ומחצה מחזיר לו דאיכא מפי מחזי קב כדין גנה והם הכי נמי לאיכא דהוה גנה מעיקרא והשתא נעשית שדה מהו מי אולינן בתר מעיקרא להיכא דהשתיר חצי קב מחזיר לו או דלמא בתר השתא אולינן דהוה ליה

שדה (ולא) הגיעו תיקו: חנא אם היה אותו שדה שמכר סמוך לשדהו והשתיר לו אפי' כל שהוא מחזיר לו קרקע שהשתיר לשדהו דמסתיר לשדהו הוא אבל אם פירות לו כרצונו דמוכר הוא כראמרי' לעיל לייפות כחו של מוכר אמרי': בעי רב אשי להיכא דמסיק מכתו אפי' כל שהוא מחזיר לו קרקע בור שמסיק בינתים מהו. שתפסיק והגיעו והבי נמי אמת המים ורשות הרבים וריבבא דדיקלי שורה לו הלוקח אלא כל הרבעים כולם שהן יותר על כור הוא מחזיר לו דהבא לגאות סנפה את כולן. תני רבין בבחני' כראמרש' ולא את המותר בלבד כו': פיסקא ואם אמר לו כלשון הזה מדה בחבל אני מוכר לך הן חסר הן יתר בבת אחת אי אמר ליה הבי ביטל הן חסר הן יתר את מדה בחבל ואולי בתר לשון אחרון. ואם פירות רובע לסאה או השתיר רובע הגיעו. וכן אם אמר לו הן חסר הן יתר מדה בחבל אני מוכר לך

ביטל

ביטל מדה כתבל מן חסר מן יתר. ואם פיחת כל שהוא יכנה ואם הוסיף כל שהוא יחזיר: דברי בן נגס. ופליגי רבנן עליה בנמרא:

גמ' מולקין עלין מבירין. דלמידהו הוי ממון המוטל בספק וחולקים דמספקא להו מי ממרין פסוס לשון רחמנן או לשון מחבון כדמפרש לקמיה ממתני' דמרחץ ומיהו רב סבירא ליה כבן נגס דלקמן בשמעתין למרי בי רב ליסהדו מלה מעי מלה מעי כו': **תניא.** בכתא מליעא כפ"ה הקולמוס: **שכל מרחץ מחבירו כשנים** עשר כו'. ת"ל הכי "מרחץ זה מי מקכיר לך כ"ב זהובים לשנה דינר זהב לחדש" וחוזה שנה שנת עיבור היתה **ולא הפסידו** לשון רחמנן נתעברה לשוכר ולא יהן שנת שנים עשר זהובים לשלשה עשר חדשים כדתנן "המקבר בית לחבירו לשנה נתעברה השנה נתעברה לשוכר" **ולא הפסידו** לשון רחמנן נתעברה למקכיר ואינה עיבור ואינה "ג זהובים כדתנן "המקבר לחבירו לשנה נתעברה השנה נתעברה למקכיר" והכא לשון רחמנן המקבר לו בית לשנה נתעברה לשון רחמנן המקבר לו לחדשים והכי קתני הלכות פוחתין לשון רחמנן המקבר לו חדשים יחלוקו. יהן לו שכר תני החדש דממון המוטל בספק חולקין דמספקא להו לי מפום לשון רחמנן לו לשון מחבון: **לי מפסם פוס לימיכ.** דתין מולקין עליו מבירין על בן נגס, דהתם גמי מודי בן נגס דיחלוקו מפום **לחיכת לימיכ** מיהלר קל הלר ביה מלמן רחמנן ופפום לשון רחמנן ונתעברה למקכיר ולית לה הלר ביה מלמן הרחמנן ונתעברה לשוכר תלת פרוטי קמפרש לחיכת מתמלמת תלת לכסוף, תלת מדיכר זהב לחדש הוה מקכירה כדי שיטול הדיכר בכל חדש וגם אם ירלה לחזור בו מלהקכירה לסוף חדש לו לסוף שני חדשים יוכל להוליאו מבידו ואינו חייב להעמיד לו בית אחר הלכך כיון **לחיכת לימיכ** פפום לשון רחמנן דשמת חזר בו **ולחיכת לימיכ** פפום לשון רחמנן דלמת ליכא הכא לשון רחמנן כלל תלת פירוש בעלמא לרחמנן הלכך יחלוקו: **אבל מכא. במתניתין: דומלי פדר ביה.** שלשון רחמנן מכתוב אם הרחמנן **ליתיה** לא פליגי רבנן עליה תלת פפום **לשון רחמנן: קל משמע לן.** רבי דחלוקין עליו דהתם לא הוי טעמייהו תלת משום דמספקא להו לי מפסיק לשון רחמנן לו לשון רחמנן דלכיון דכתוב כדי דיכור אמר שמי הלשונות אין יוצאין על פיהם נפכיון יוצא**ין** משום דליכא למימר דפרושי קמפרש דהא ודאי מכתיב **הלך אמר מפום שבלשונות. אמר לוהו הלשון** שמפתיים כתו **על** נוקם דמספקא (ג)(ליה)לי פפום לשון רחמנן לו אחרון ויל המוכר לשמה מוחזק בקרקע **אלא** על העלויה הלכך היכא דאמר ליה "מלה בחבל והן אמר הן יפל חזיק **אם קאמיר** כל שהוא להכי אמר **מרי בחבל** ויחזיר **ואפ פיתח** כל שהוא להכי ת"ל "הן אמר הן יהב" שהיה יכל שמת לו שיהיה כאן בית קול פלוס והגיטו: **ומהמם גמרי: ולא מבירא ליה.** מדקאמר שמואל זו דברי בן נגס" ולא קאמר מולקין עליו מבירי אגל בן נגס כי היכי דאמר רב לעיל **תלמת** לא **מבירא** ליה **כבן נגס, דלא** חולקין **אחר** לשון אחרון **תלת** מפפקא לן כרבנן: **יכול לאחוור בו אפילו בפאה אחרונה.** ואע"פ שמשך עפרים והפעט חיטה מזקה הוא ועד דמשיך לכוליה לא קני מידי כדאמרינן בפ' הזהב (ב"מ דף מז.) דהיכא דאמר ליה מחור בפרה ולא משך עדיין לא הפלה שפיכה יכולין לחזור מפום דלא הוה מפיכה מעלייתא: **רשמון רשמון קנה.** דכיון דאמר ליה פרה בחבל ומשיכה כל אחת קנתה **תלמת** ס"ל **לשמואל** פפום לשון **רחמנן כבן נגס: תלת ו ומבירא ליה.** דתלמ"ו דקאמר "ו דכרי בן נגס" לאו מפום דלא תלת ס"ל הכי אלא לאפוקי מדעת **שמואל.** עלה דהניא **שמשך** מפרה למרחץ דקתני "חלוקין לא מדם העיבור" כבא לב"ד בתלת החדשים **לאחר** ו"ת מבינו לו מן לי שכר החדש הזה**שמקינן** וכי מספקא לן לימה לשון נפפם אלא ודאי לימר לא יפן שכר דלמרינן העמד קרקע בחזקת בעליה **תלמת** לשמואל נמי מספקא ליה כרבנן ומעלה אחר המוחזק: **כולו למפכיר.** העמד קרקע בחזקת בעליה: **בפוף החדש כולו לשוכר.** העמד מעות על חזקתן ומזונותיך **לה שמואל** בבא בתלת בתלמ"ס **תלמת** ס"ל הכי דלו לאו דס"ל הכי מתי לוקמה הכי לוקמה בין בבא בתלמת חדש בין בבא בסוף חדש כרב וכרב נחמן דפליגי עליה ואתת אילו לתרוצי למימר הכי הלכתא: **תלת**

ובא מעשה לפני רבא"ג ור' יוסי ורחמרו יחלוקו כו'. מתמע מהכא דמספקא ליה לרבי יוסי לי פפום לשון רחמנן לו לחברון לשמואל דלוקי לה בבא בתלמע החדש ובתמורה (דף כה: ופפ) ובמרובה (נ"ק דף עב:) מ"ל יוסי תמורת עולה תמורת שלמים דכריו קיימין והייט פפום שניהם ונזיר בפ"ב (דף פ: ופפ ד"ה מין) ובמנחות (דף קי: פפו) וכוזכים (דף ל ופפ) ופפסחים (דף נב:) לית ליה לר' יוסי בגמר דכריו לדם נתפפ ויל דבכולהו לר' יוסי כליהו הולית שניהן יחד ולהכי הויא הכא ספיקא שהרי פופר זה לת זה ולי לתפפר לומר כלן שדעתו על שניהן לבל בתמורה ובמרובה להכי קתמר ר' יוסי פפום לשון שניהן דלין פופר זה לת זה ואינה דנזיר ומנחות וכוזכים ופפסחים למפרע דכריו קתמר דבגמר דכריו לדם נתפפ:

אבל בת בתחלת החדש כולו למפכיר. פירוש מפום דהוי שוכר המולית מחבירו עליו הרלוים ולפילו הכי בפוף חדש מוליא לו פפולי עדות פפמע דלי תפפ מוליא לו מפקיעו מיניה וכן פפמע בפ' דבתומות (דף כ. ופפ) דתניא שנים התמומין על השער ומתו ובלו שנים מן השוק ותמרו יהעמו שכתב יהן הוא זה לבל תלוסים היו קנוסים לו פפולי עדות היו לת כתב יהן יולא ממקום לחר ילן בתמין ופריך ומנבינן היה תרי ותרי ניהו ומפיק רב נחמן לוקי תרי להכהי תרי ולוקי ממולת בחזקת מריה והפתם לענין מלי קתני בבריימת לתין בתמין כיון דמוקמינן ממולת לחזקתיה ופירש הקונטרס התם לענין לתי תפפ מלוה לו מפקיעו מיניה ודימה לתם כן המולית מבירו הייט כל לתלים נבר ומלי פריך בחזקת הבתים (שעל דף לה. ופפ) מהתלוך פרה בחמור כו' (ל) עד זה לומר על לבותי וזה לומר כו' לתמר כל לתלים נבר ופירש לתו מסומכות קפריך לית הלכתא כוותיה לתלת מדסומכות נפמע לרבנן להיכא לליכא חזקה דמרא קמא דמודו רבנן לסומכות דיחלוקו ומלי קשיא והא בתלוך פרה בחמור לתרו רבנן דהמע"ה ולי תפפ מוליא לו מפקיעו מיניה כל שכן נבי זה לומר על לבותי לתין שום לחד מהן מוחזק לתמרינן כל לתלים נבר ויש לומר דמסתברא ליה בתלוך פרה בחמור לתיכא חזקה מרא קמא ולא לתרי רבנן יחלוקו תלת המולית מבירו עליו הרלוים כיון לתלים ליה חזקה לבל היכא לתין מוחזק זה יותר היה לב"ד לומר להם שיתלוקו ולא להגיתם לחפום לחפום לדבנן מודו הכא לסומכות לבל קשיא בפרק קמא דבבא מליעא (דף ו: ופפ ד"ה פופר) מסוק נבי ספק בכור דחקפו כהן מוליתן לוחו מידו לנמלא היכא לתמרינן המע"ה נת מהיא תפיסה ויש לומר דבשמעתין הייט טעמא דכי נת עד סוף החדש דתמרינן דתודויי הוא דלודי ליה לפיכך כולו לשוכר לבל בת בתלמע החדש נרלה תייך כל כך לודויי לודי על מני החדש ולי לודי [לודי על הכל ומק"ה] יחלוקו והניא דפ"ב דכתובות (דף כ. ופפ) מני למימר מפום דקת טעין טעמא כרי מהניא ליה תפיסה לבל בספק בכור נת בת הכהן תלת מכח ספק לי נמי להכי נפקא מינה דתין נתמין דלי תפפ המלוה קודם שעלה הספק לת מפקיעו מיניה ובכתובות מפורש יותר: **תלת**

לשון שהוא קצר בין דאמר ליה פרה בתבל הן חסר הן יתר ובין דאמר ליה הן חסר הן יתר פרה בתבל לא ביטל האי ואולינן בתר פרה בתבל דהייטו פחות שבלשונות דלשון קצר הוא: **דברי** בן נגס פבלל דלא פבירא לבן נגס. והא רב ושמואל דאמרי תרוייהו וכו' יכול לחזור בו אפי' בפאה האחרונה בין לוקח בין מוכר. פשום דבל הכור פלא התנה לו ואכתי אינו פלא הלכך כל זמן שאינו פלא יכול לחזור בו: **כור** בל' פלע פאה בפלע דהייטו לשון אחרון דקאמר פאה בפלע ראשון ראשון פאה פאה שפרד קנה אלמא דאולינן בתר לשון אחרון לבל הלכך כל דאמר בן נגס פבירא ליה בבן נגס דאולינן בתר לשון אחרון: **והאמר שמואל.** פשום הבי יחלוקו את חדש העיבור בבא השפיר לחבוע שכירות באמצע חדש העיבור ונחן לו מחצי חדש הבא: אבל בבא השפיר לחבוע בתחלת החדש כולו יהיב למשכיר פשום דתתאי תפיש ואם איתא דאמר לשמואל דאולינן בתר לשון אחרון אפי' בא השפיר בסוף ההדש כולו למשכיר מיבעי ליה דהא קאמר מדיעה ולהב לחדש דהייטו לשון אחרון וקשיא דשמואל אדשמואל:

ג) ל"ל וכדין הוא דכוליה דיעה יהיב

א) ב"מ קא. : ב) שם לעיל סו: [לעמן קו:] : ג) [יבמות סו.] :

הגהות הב"ח

(א) רשב"ם ד"ה כלן וכו' דמספקא להו לי : (ב) תום' ד"ה מכל וכו' מכמלתיה פבה בתמור כו' על דרב נחמן דאמר זה תומר של תבותי וזה תומר כו' כל דמלים כ"ל:

---

* שיש לפעיין: ד"ק דקוניא אחריפה על מעלה פלע ואח"כ פאה דאמר ר' אחא פתרה לפעיין

כה א מיי' פ"ו מהלכות פכירות פלכה ב ועי' במ"מ פמע פעיין פם פוב"ע ח"מ פי' סיב פעיף פו וכמו שפפק הרא"ם:

כו ב מיי' פכ"ח מהל' פכירה פלכה יא פמע פעיין פכ פוב"ע ח"מ פי' רית פפיף יד:

גליון

אחר תנאים של אחרון לפת"ח פה ד"ה לשמואל של אחרון נר אחת בן ו-בן נגס ד"ה ואתיפס ד"ה אחרון ב-חב' ספרן

רבינו גרשום

ביטל מדה בתבל הן חסר הן יתר דאולי' בתר מדה בתבל דברי בן נגס מדה בתבל דברי בן נגס דם"ל דאולינן בתר לשון אחרון: אמר ר' אבא בר פפל חלוקין עליו תבייריו על בן נגס. דלא אולינן בתר לשון בן נגס: בשנים עשר וכו' והבים לשנה דינר זהב היינו נם פרינר זהב פרינר דהייטו לחדש שכך מניע: יחלוקו את חדש העיבור. דיתן לו חצי זהב וחצי פפפסר דאם איתא דלא הוו חלוקין עליו תבייריו פולו זהב של חדש העיבור למשכיר ואחרון: בשנים עשר והבים לשנה והמכיר נם פרינר זהב היינו זהב לחדש שכך מניע: יחלוקו את חדש העיבור. דיתן לו חצי זהב וחצי פפפסר דאם איתא דלא הוו חלוקין עליו תבייריו ודאי לא אולינן בתר לשון אחרון ובאי קאתא לאשטוינן ר' אבא. ופשני פובא אתא לאשטוינן דאי פתתם ליבא למישפ פינה דלא אולינן בתר לשון אחרון דתוה אפינא התם הוא בדין דיחלוקו דהיכא דאמר משכיר לשוכר פעיקרא בי"ב זהבים לשנה והדר אמר פרינר זהב לחדש פיחדר קא חדר ביה קמיילתא קמייתא משום הבי אמר לסוף פרינר זהב לחדש תדש העיבור ובדין דאלפה לי את דהוא דכוליה פ) יהיב ליה את דינר ואיכא למימר נפי דפרישי קא פפרש ליה והכי קאמר י"ב והבים לשנה דהייטו לכל חדש וחדש דינר ובדין הוא דלית ליה לפשכיר כלום מאותו דינר הואיל דאיכא למימר הבי הוה ליה ממון המופל בספק וכל פפון המופל בספק תלקון ופשום הבי הכי תלקון את חדש העיבור ולא מצינן למיפשם פהבא דפבירא לתו לרבנן דלא אזלי' בתר לשון אחרון אבל חכא בפתני' לחיכא דאמר ליה פרה בתבל אני פוכר לך הן חפר הן יתר דזראי הדר ביה פהא דאמר ליה פרה בתבל ואזיל בתר הן חפר הן יתר אימא לא דלא הוו חלוקין עליו תבייריו על בן נגס אלא אולי' בתר לשון אחרון דלא נפר ופכי ליה מאי דקאמר קפ"ל ר' ליה פעיקרא קפ"ל ר' אבא דאפי' הבי חלוקין עליו תבייריו ולא אולינן בתר לשון אחרון: אחר פתות שבלשונות. אחר

עין משפט נר מצוה

כז א מיי׳ סכ״ז מהל׳ מלוה ולוה הלכה טז ושי׳ כסבורות ובמיי׳ משנה סמג עשין נד טור ש״ע מ״מ סי׳ מב סעיף ה ושם והגה תחר פחות שבשוטות:

רבינו גרשום

אלא לעולם זו ולא סבירא ליה דאולינן בתר לשון אחרון ובבי משכיר פרתך לחבירו בי״ב ובבין לשנה מדינר זהב לחדש משמא מאי אמר שמואל בא בתחלת החדש טולו למשכיר משום דהמשכיר תפיס דאכתי לא עמד באותו חצרתך השוכר אותו חדש העיבור והכי נמי להיכא דבא במוף תשרי טולו לשוכר דהא תפיש השוכר שכבר עמד בו החדש כולו ולהכי בבא באמצע החדש דחציו האי כי האי יחלוקו והכי נמי להיכא דאמר ליה כור בל׳ מאה בטלע אני מוכר לך משום הכי ראשון קנה דהא תפיש כל מאה ומאה ולא משום הכי דאולינן בתר לשון אחרון אבל נבי ריש יכול לחזור בו דהא לא תפש כל הכור משלם ואיהו אחני ליה למובן כל הכור כשהוא שלם ולא לחצאין: אמר רב הונא אמרי בי רב. משמש דרב להיכא דאמר ליה שכיב מרע בעל פה או בשטר הבו לפלוניא סתרא מאה מעי אולינן בתר לשון אחרון ויהבי ליה מאה מעי. אמר הבו ליה מאה מעי איסתרא ויהבו ליה) בטלע איסתראוהא אסתרא רב וימנא חדא. דאולינן בתר לשון אחרון דאמר אי הואי התם היכא דשכר פרתך לחבירו בי״ב ובבין לשנה מדינר זהב לחדש מדי״א קיימא דקרקע חיכה גנזלא מכל ממטלטלין הלך אחר המוחזק מכאיהם: בפ״ק דסנהדרין (דף יז:) אמרי בי רב [רב] הונא והאמר רב הונא משמו של רב והכי מוכח לקמן דפרכינן והא אמרה רב חדא זימנא: ״איסתרא, מאה מעי״-״מאה מעי, איסתרא״-״איסתרא״ . אמר לחבירו בכמה מפן זה אמר ליה ״איסתרא, מאה מעי״ ונתנלו, מאה מעי חייב לו, ואם אמר ״מאה מעי, איסתרא״ חייב לו איסתרא: **פשם לשון אחרון.** כגון שנמצאו בטלע מדינה והוא תני דינר שהוא שמיני שבטלע ערי דאחרינן בהחובל בהחוקע לחבירו (ב״ק ג:) ותני דינר = תמניא ושם פרוטות שבפרוטה אחד משמונה באיסר, והחני דינר = שלם מעות כסף שהוא ו׳ פונדיונין, והפונדיון = שני איסרין הרי שיש עשר איסרין לחני דינר, הן לכל איסר ח׳ פרוטות הרי תשעים ושם נמלא **מאה מעי** דהיינו ק׳ פרוטות, יתיריס על איסתרא תרבע פרוטות. **מעות שמם ביינו פרוטות** של **נחשת** והכי מוכח בפרק הזהב (ב״מ מה:) דאחרינן התם שמע הפורט שלש ממעות מעשר שני ב״ש לומרים בכל הטלע מעות כו׳ והתם לב״ש לגבי פריטי מחלונין ט׳ לבל של כסף שיש שהה דינר נקרלין מעות כסף: **מי שהי שהם**. כשבא מעשה לפני ר״ש בן גמליאל ולפני ר׳ יוסי ואמרו יחלוקו: **שה יהיבנה כולים למשכיר**. משום דהפוס לגון אחרון: **שבו דתימא**. לאו משום דאית ליה פשום לגון אחרון קאמר יהיבנה כולה למשכיר אלא משום דאיכא למימר פרוטי קמפרש ולא מיהדר הדר ביה כלל אלא נתכוין ליתן דינר זהב לכל אחד והיה ירא שמא תתעבר הבהמה ופירש־הך דינר לא בשביל שהוא מעוברת קא אמינא דינר לכל אחד״ דכל היכא דאיכא למימר פרוטי קמפרש ולא יסתברו הלשוטות זו אם זו יש לנו לומר למפרש הוא ואינו מזיק מדיבורו והלכך ודאי אינו בתר לשון אחרון אבל ״איסתרא, מאה מעי״ שהאיסתרא ס״ן פרוטות ושותרין הלשוטות זה אם זה והאי דקאמר ״איסתרא מאה מעי״ כלומר אמר ל״ש מעות, מאה מעות דמי אלא שכך היו רגילין לדבר בקולר לשון לקנות ל״ש פרוטות איסתרא האם קאמר רב הלך אחר המוחזק כשמואל ורבנן דפליגי אהבן **קמ״ל**. רב דבבן נגם סבירא ליה והך דאיסתרא מאה מעי לבסוף איתמר כן גרלה בעיני ובבבא מציעא פרק השואל הכי גרסינן ליה מהו דתימא פרוטי קמפרש קמ״ל ולא גרסינן אי מהאם הוה אמינא פרוטי קא מפרש דהאי ״איסתרא מאה מעי פרוטי קא מפרש״ ליכא למימר דולאי איסתרא הוי פחות ממאה מעי ודמי ממש למתניתין דהן מסר הן יהב מאה בחבל ורבינו זקני ז״ל בבבא מציעא (דף קב:) כך פירש אי מהאם הוה אמינא טעמא דאיסתרא מאה מעי לאו משום דתפוס לגון אחרון הלך להאי טוליה חד לגון הוא פרוטי קמפרש קמ״ל מאה פרוטות וכי אמר ליה מאה מעי איסתרא הכי אמר ליה מאה פרוטות רשות שלין שוות הלך אלא נהירה לי כלל דהא ניב לאו דוקא איסתרא נקט דהוה אתין אי קאמר ל״ש פרוטות דליכא למימר פרוטי קמפרש כי קאמר אחרי כן מאה פרוטות ושוה אחדיה מתניתין היכא למימר פרוטי קמפרש [בבבי עניים] כדאמר לעיל וכדפריטים לבסוף והשתא דסבירא ליה לרב תפוס לגון אחרון בפרוטי אי מהאם הוה אמינא טעמא דאיסתרא מאה מעי בטלע לרב תפוס לגון אחרון דשמואל דאמרי מיפך מיפך לומר מאה בטלע כור בטלעים לא קשה עד שימצוך מאה אחרונה ושמואל דמפקפק ליה ואוקימנא לעיל דמשום תפוס דאחרינן בתרוייהו אלא לעולם זו ולא סבירא ליה. הוי מלי למימר כדאמרינן לעיל לגבי מסכיר ליכא למימר מיהדר קא הדר ביה ואיכא למימר פרוטי קא מפרש אבל סבירא ליה מסום דאי מיהדר קא הדר ביה ואיכא למימר זו וסבירא ליה אלא תע״ג דאכי הכי לעיל לא משמע ליה שיהא כן עיקר הטעם ולא עבידי מיניה לעיל אלא לעולם זו ולא סבירא ליה, והתם טעמא מאי משום דתפיס הבא נמי הא תפיס. אמר רב הונא אמרי בי רב אסתרא מאה מעי מאה מעי, מאה מעי״ אסתרא מאי קמ״ל תפוס לשון אחרון הא אמרה רב חדא זימנא דאמר רב״ אי הואי התם הוה יהיבנא כוליה למשכיר״? (אי איתמר הא ולא איתמר הא הוה אמינא מיהדר קא הדר ביה אבל הכא) מהו דתימא פרושי קא מפרש קמ״ל: מתני׳

חמר מיפכח, והא ניבח למימר דשמואל כבן גמח סבירא ליה דתפוס לגון אחרון כדאמר רחמנא הכא דתפוס לגון אחרון והאי דלוקי למתני׳ דהתם בבא בתמלא חדש כו׳ הייט טעמא דרחמנא לעיל דליכא למימר מיהדר קמהדר ביה סבירא ליה תפוס לגון אחרון כבן גמח אבל היכא דודאי קהדר ביה סבירא ליה תפוס לגון אחרון כבן גמח ניבח למימר הכי דכיון דאמר ״זו דברי בן גמח״ משמע דלא סבירא ליה ושוב בהאי לא פליג שמואל עליה דרב דאמר חלוקין עליו חבריו על בן גמח״ ותשמועינן דהכיא מתנה דמרחץ רבבן היא ולא מספקא לן אי פרוטי מפרש אי לא דלא ידלי מיהדר קהדר ביה ומכחים לגון אחרון את הרחצן ואפ״ה יחלוקו דלא למרינן תפוס לגון אחרון דלא ספיקא היא וכיון דתשמועינן דכתם נבי מרחץ מיהדר קהדר ביה ולאו פרוטי קא מפרש שמואל נמי הכי סבירא ליה ושוב דשמואל נמי קאמר ״הבל חכמים חומרים כו״ דלמא סבירא ליה דהכיא מתנה דמרחץ־רבבן היא ומיהו ליתא הלכתא כרב דאמר בסמוך אי הואי התם הוה יהיבנא כוליה למשכיר דתפוס לגון אחרון כבן גמח ולא כשמואל דלוקמה בבא בתמלא חדש דלא כרב נחמן דפליג עלייהו התם ואמר קרקע בחזקת בעליה עומדת ואפילו בא בתוך החדש כולו למשכיר שהספק לזו עכשיו בולד שמתחלת החדש עולד והעמד קרקע על חזקתו ומזונא סדר (ה) [גלגלים] חבירו ואליך להעלות לו שכר, ותע״ב דתפיך מיפך ות״ל מעיקרא מדיבר שהב לחדש בשנים עשר זהובים בשנה׳ קאמר רב נחמן נמי ״כולו למשכיר״ דטעמא לאו משום תפוס לגון אחרון הוא אלא ספוקי מספקא ליה כשמואל דסבירא ליה תפוס לגון אחרון כבן גמח ולא כשמואל דלעיל דאמר ״הבל חכמים חומרים כו״ דלמא סבירא ליה תפוס לגון אחרון כדאמר רחמנא ולשמואל דמספקא ליה תפוס לגון אחרון כבן גמח מספקא לן אי תפסינן לגון אחרון או לגון אחרון אחרון בתר מזקק: **פשם**. גבי מרחץ טעמא מאי יחלוקו משום דתפיס כל אחד האי כדלתוקימנא בבא בתמלא חדש והוא הדין לרבבן דחזאי בתר פחות שבשוטות שהמוכר מוחזק הוא וכגון שקבל ככר המיוס ומי גבי ״דחשון דחשון קנה דמיוס הייט טעמא דהוה תפיס, דמה שתפס לא מפקינן מיניה ולא משום לגון אחרון דהוה הדין לי

(ה) רשב״ם ד״ה דסתם וכו׳ וכמלא חדש כגון כשל ביום חכירו כנ״ל ותיבת ד״ה גלגל וכו׳ אבל בכל מיהדר כנ״ל ותיבות ליכא למימר ממתק: (ב) ד״ה פרוטי וכו׳ ולא מיחמר בפסוחא ולא בקשם וכו׳ דאמר רב אילו וכו׳:

הגהות הב״ח

רש״ל מ״ו

ו׳ איסר = 8 פרוטות
ו׳ פונדיון = 2 איסרין
ו׳ איסר כסף = 2 פונדיון
חצי דינר = 3 איסר כסף

חצי דינר
3 איסר כסף
6 פונדיון
12 איסרין
96 פרוטות
איסתרא = 96 פרוטות
מאה מעי = 100 פרוטות

מתני' בסימנין ובמצרין · התומר לחבירו בית כור בעפר לתי מוכר לך בתוך הסימנין והמצרים הללו שתהא רוחה הכל קח לך: (נ) **פתחות משתות הגיעו** · דהייט טפי מרובצא לסתה כפלי כפלים דמתות הייט קב לסתה ה"ג טעמא דלא דמי להן חסר כן יתר דהתם הוי שיטוריה ברובצא לסתה אבל הכא בעי טפי דהא כיון דאמר "בית כור בעפר לתי מוכר לך" להן חסר כן יתר דמי כדלקומיכן לעיל· ודקתני לתמר "בית כור בסימנין ובמצרין לתי מוכר לך" מטפיק ליה שיטורא ולתמרי לפילו פחות מסתות הגיעו לכיון דהרתה לו המצרים כמתן דזבין ליה סדה זו סתמת דמי כמות שהוא בין קטן בין גדול אלא דלתני מלי לתמר "בית כור" שיהא קרוב לבית כור שיעו חסר יותר מסתות וכן דלא ליהוי מותר יתר על סתות: הכי גרסי' בסדר המשנה (ד)פחות מסתות הגיעו עד סתות יכלה · וכגמ' פליגי לתורלתי **בשתות עלמה** לי הוי **כפחות מסתות** והגיעו ה"ג פיתח מן הבית כור סתות וכ"ש פחות מסתות הגיעו עד יכלה אלא לו דלמא סתות יתר מסתות ולמטה עד סתות ולא סתות בכלל אלא לו דלמא סתות מסתות

מתני' בסימנין ובמצרין (ה) פחות משתות הגיעו עד שתות יכלה: **גמ'** איתמר רב הונא אמר שתות כיותר משתות רב יהודה אמר שתות כיותר משתות רב הונא אמר כפחות משתות הכי קאמר פחות משתות ושתות בכלל הגיעו יתר משתות יכלה רב יהודה אמר שתות כיותר משתות הכי קאמר פחות משתות ושתות בכלל יכלה מיתיבי בסימנין ובמצרין פיתח שתות או הותיר שתות הרי הוא כשום הדיינין הגיעו והא שום הדיינין דשתות כיותר משתות הוא! אמר רב הונא ולטעמיך "הגיעו" קא תני (ג) (אלא) כשום הדיינין ולא כשום הדיינין בשום הדיינין לשתות ולא בשום הדיינין דאילו התם בטל מקח ואילו הכא הגיעו. רב פפא זבן ארעא מההוא גברא אמר

סתות יכלה · הגיעו כפחות מסתות היכא דל"ל בסימנין ובמצרין(ה) וה"ק פחות מסתות ושתות הגיעו להלי דקתני פחות מסתות הגיעו הייט פיתח מן הבית כור סתות וכ"ש פחות מסתות הגיעו עד סתות ולא סתות בכלל אלא דקתני "עד סתות יכלה" משמע ליה לרב הונא עד ולא עד בכלל ולרב יהודה עד ועד בכלל: **מיתיבי** · לרב הונא: הכי גרסינן בתוספתא(פ"ו) בסימנין ובמצרין פיתח סתות לו הותיר סתות כשום הדיינין הגיעו בכתובות בפרק לולמנה ניזונת (דף נט:) מזן שום הדיינין שפחתו סתות לו הותירו סתות מכרן בטל · שום הדיינין ב"ד שילדו לשום נכסי יתומים למכרן למזון האשה והכתוב: **ובמ שום הדיינין** · דקתני סתות דילהן הוי ביטול מקח כיצד מסתות כדתנן בפרק לולמנה ניזונת וביון דמדמי סתות לכוב דמקני' בשום הדיינין לולמה כיתר מסתות הוא ויחזיר וקאי לרב הונא והלי דקתני הגיעו לקמיה מפרש לה שפיר: **אמר לך רב הונא ולטעמיך הגיעו קתני** · דלמא דמי הגיעו ורשב"ג הוא דפליג בכתובות ואמר ל"ש מה כח ב"ד יפה' ולכך הוי מכרן קיים "והגיעו" דקתני הכא, דאמרייהו קלי דהני סתות דילהו כפחות מסתות ונקטינן לרב יהודה להלכה כו' דאפילו תקני "הגיעו" לתו מסום דשתות יכלה סתות הדיינין ולא כשום הדיינין הכא מיירי כגון שהוסיפו בית כור סתות ומכרו לאחרים ואח"כ הוסיפו עוד

ושמואל אמר מקמיץ · פ"ה מיקח ון כל אחד שלים ויחלקו ומשמע מסוף פירושו שלא בגורל וקשה דלמה יגרע הוא שהם נוטלו בגורל והם יתנו מה שילוקו בלא גורל ולימא להו מעליון להו ככסכי דכר מריון(ב)וקי"ל כרב יוסף בפ"ק(נעי דף יב:ושם) ואפי' בגורל אין לו להטיל עם כל אחד ואחד בפני עלמו אלא עם כל שאר שותפין בבת אחת ומפרש ר"י מקמיצים כגון שהם יש להן שלש שדות ונקחו כל אחד שדה והשלישים חלקו וכשבא לחלוקה יפילו גורל על כל השדות וכשיזכה שיפול גורלו יזכה ולטעין זה לא בעלה מחלוקת שלא יפול השדה השלישים לחלקו זכו הרשעים בחלקם כמו שהיו הרשעים מתחלה ואפילו נפל לו שדה שהיה של אחד מהן מכל מקום לא יחלוקו כל המוכר לחלק שדה שלישים שהיה מחלה לזה ומחלה לזה יהיה כשהחלה ומשה שיש יחלוקו וכן הכי (נ) בר חלת דקיימי וחזל מכרי מיניהו ופטע פירוש כשנפל לזה שדה ולזה שדה ומשה שלישים נשתיירה בשביל שיפילו גורל על הכל ואם יפול לותו שדה שנשתיר לחלקו זכו הרשעים בחלקם ולא כפ"ה דמוטלטלין לגמרי לקח לשלישי ותפ"ג דפטלו בלא דעתיה ומה שהניח רליה לישה רליה להשם במטלטלין לכל במקרקעי לשייך קפילת ברזחות אין לאחד יכול לחלוק בלא דעת חבריו כדלמרינן בהלמה ניזוקת(כתובות דף ק· ושם) יתומים שכחו לחלוק בנכסי מניהן כו' משמע שכחו לחלוק ולא משום מה כח בית דין יפה הוה למימר לע"ג דלא טעו הגדילו יכולין למחות ברזחות והכא דלא שייך מה כח ב"ד יפה למה לא יוכל למחות כי פלג חד בלא דעתה דחבריה ומיהו לפר"י דמפרש השם דכורדין להן חלק יפה בלא גורל קאמר לא קשיא מידי לפ"ה דלא נלוו מה כח ב"ד יפה לא הוה מהני בלא גורל לכל בגורל מהני ואפילו בלא מה כח ב"ד יפה [חולקין] ואפילו לפירוש ר"ת דע"י גורל קאמר ליכא למימר דהשם ודלי שהיתומין קטנים ואין לאחד מהן טובא לחלוק לו נלוו מה כח ב"ד יפה היו יכולין למחות לכל השם לאחד מהן גדול ומוכח לחלוק כי הכא בלא כח ב"ד יפה תולקין ד) :

וכי בייגו בעמת דלא בריך בעלי הבתי משום דגמרי בלבב שלם ומקנו למי שיעלה הגורל מיד מהני גמר לבתם עם הגורל כלומים ותומים דמהני לפילו היכא דלא גמרי ומקנו, דכהניא הכלה דלייתי להדדי ובשמעון זה לזה לחלוק בגורל כדי שיטול כל אחד חלקו בפני עלמו דאין חפלים עוד בשותפות הלכך אין רולין שיהא עוד עכוב בדבר וגמרו ומקנו מהדדי כן זקוק מי לפרש מהרי אין כחוב בספרים אלא חמי רב חמי הלכך לא בא לאחוב טעמו של ר' אלעזר אלא לאחוב טעמו של ר' יוסי אומר האחין שחלקו חלקים ובגורל דהני גמי לנפל גורל לאחד מהן קנו כולן הכי מילי היכא דחלקו כדלעיל אבל היכא דלא נפל לאחד מהן כלום אלא כל אחד נפל ליזכר מחלקו בטעות הוא והדרא : מקמיץ · ונפל כל אחד שלים מחלקו ומשמע לזה כגון שיכשו שם שדות וזה שלם וזה שלם ואפילו הכי נותן לו שדה אחת ומה הרי לכל אחד שני שדות והם שלשה שלים : קנה דינא · כלומר מוזרת החלוקה בשביל שנטלו חלקם שלא מדעת לא בשלישי : אלא מעתה סני כי פלגא · למה לי שותפין דקיימי וחזל כי מרי מיניהו השלישי בשלמה בפני עלמה בית דין היזותות כדאמרי' בחלו מלילות (ב"מ דף נ:) : סני נמי דכשלם שחלוקה · כשיכה השלישי ויאמר חיני חפץ בהך חלוקה בשמעתא. מכאן משמעון דפשיטא להו דאלמא לאחים לו מלחת שותפין לי נמי מרי אחי לו מרי שותפי כדאמרינן בחלו מלילות (שם דף נח:) כשיחוב וכן ספרא דעבוד עיסקא כההי הדלי והלך רב ספרא ופלג בלא דעתה דחיסור בחפי מרי ס' ופלג חד בלא דעתה דחבריה וכגון דפלג בלא דעתה דחבריה בחפי מלחת ואית ליה סהדי דפלג כדאמרינן בחלו מלילות החם החלוקה אין מביאין יכול לערער עליה ואם חלק בלא בפני בית דין לא כלום הוא ומה שהשביחו הלכסים השביחו לאמלע וכמי מילי מידי לגריך שומא חבל חלוקה משום דלא גריך שומא אין גריך לחלוק בפני ב"ד : מדעתא דבני מלחא · בשלשה חלקים חלקו הכל לאמר כל חד חלק הרשוי לו והלכך לדעתא דלא חייסינן לחילו הוה הכא נמי הוה פליג בגורל אבל מי שטעל דבר הרשוי לו חלת שחיסון לכוף דחלוקה מילחא לכסוף דכתל יוכר מדלי עשות הוא ובשלה מחלוקת : ולשמואל דאמר מקמיץ מלחא קם דינא · דכל מי שטעל דבר הרשוי לו חלת שחיסון טעל בשיעור הרשוי לו חלת יוכר שם שמואל דאמר אמר שמואל יכול לחזור בו מוכר ותפילו בשחה אחרונה אמר שמואל הלוקח ב"מ שאין שכחו כבר נידו, ותמתי, הא כיון דהוה רלוי ליטול כור בדאמרי ליה מוכר, במה שזכה כבר יזכה לף טל גב בלא בח לידו בשיעור הרשוי לו חלת שמע מינה דהדר דינא היכא דנטל פחות וכל שכן היכא דנטל יותר בדלעיל ובקיטין דשמואל אדשמואל : ומבני

ואפילו עשרים אמר · ולדעתך כן אמר לי כך שיעלים לי הפחת משדה אחר לו יכנה לי מן הדמים, ולדעתך כן אמר לי עשרים שהוא עלמו היה סבור להויל כ' ועל מנת להשלים לי מדה כ' אמר לי עשרים : ת"ש · תבי מלי למימר לך דהאי קרקע גם הוא היה יודע שאין בשדה אלא תמיסר אמר ליה הויא עשרין נריוי, משחיה ולא הויא אלא חמיסרא, אחא לקמיה דאביי אמר ליה "סברת וקבילת, ורחנן פחות משחות הניע עד שחות ינכה : הני מילי היכא דלא קים ליה בגוה אבל היכא דקים ליה בגוה סבר וקביל, והא "עשרין" אמר לי? אמר ליה דעריפא כעשרין, תניא ר' יוסי אומר האחין שחלקו ביון שעלה גורל לאחד מהן קנו כולם מ"ט? אמר ר' אלעזר כתחלת ארץ ישראל מה תחלה בגורל אף כאן בגורל, או מה להלן בקלפי ואורים ותומים אף כאן בקלפי ואורים ותומים? אמר רב אשי בההוא הנאה דקא ציימי להדדי גמרי ומקנו להדדי איתמר אחין שחלקו ובא להן אח ממדינת הים רב אמר בטלה מחלוקת ושמואל אמר מקמיצין, אמר ליה רבא לרב נחמן דאמר בטלה מחלוקת, אלמא הדר דינא-אלא מעתה הני בי תלתא דקיימי ואזול בי תרי מיניידו ופלוג הבי נמי דבטלה מחלוקת! הכי השתא החם נחיתי אדעתא דבי תלתא מעיקרא הבא לא נחיתי אדעתא דבי תלתא-מעיקרא אמר ליה רב פפא לאביי לשמואל דאמר מקמצין למימרא דקם דינא? אהא רב ושמואל דאמרי תרוייהו "כור בשלשים אני מוכר לך" יכול לחזור בו אפילו בסאה האחרונה? כור בשלשים, סאה בסלע אני מוכר לך "ראשון ראשון קנה התם הגורל מקנה להן כלום אלא מכרר לכל אחד חלקו המגיעו (ולא שכח קרקע ולא שכח מטלטלין כיון שעלה הגורל זה קנה חברו כמו כן חלקו המגיעו מיד בלא נפילת גורל דהא לא מפליג גמרא בין מקרקעי למטלטלין הכא מידי) : מ"ט · כמחי קנו הרי לא נפל גורל ולא החזיקו כל אחד בשלו עדיין דאי מחזק מחי למימרא : נקלפי ואורים ותומים · כדאמרינן בים טוחלין (נקמן דף קכב.) אלעזר מלובם ואורים ותומים ויהושע וכל ישראל שומדין לפניו קלפי של שבעים וקלפי של תחומין מונחין לפניו והיה מכוין ברוח הקודש ט': אמר רב אשי · לעולם כאחלא אלא דקאמר כיון שנפל גורל ונקנית לו חלקו אי אתה יכול לחזור בו ואפילו בשעה אחרונה כדאמרינן בפרק הזהב (ב"מ דף נא:) : ומשמע מהכא דאפילו לא נפל גורל אלא שהוא יודע שאין בשדה אלא תמיסר דעדיפא כעשרין של שדה אחר מעיקרא ולא נחית בדעתיה אלא עשרין אי נמי אפילו לא ידע כלל אלא שהוא סבור שאין בשדה אלא עשרין ומכר לו כך ולבסוף נמלא תמיסר אין לו עליו כלום דלא נחית בדעתיה אלא עשרין : מתני' ר' יוסי אומר כן · חיידי דתיירי ממכר במוכר קרקע לחבירו במדה ומלא יותר מכדי מדתו מתניין ולא תמרינן בטל המכר נקנו נמי להך מתני' לקמן שכי תחין שחלקו וכל אחד נפל לו לקחמר שמעתין מקמיץ מקמיץ לא מה שיש לו יותר לדמתי דמתני' ותנא גבי גרירת דהתיית קמני בי שמי הך לחלוקת שמעתין דחלוקה בגורל קנית לעלה פליגי רב ושמואל היכא דחלקו ולא נחלו אחד מהן ולהך דר' יוסי אחד מהן נטל עלה בגורל ולקחו : בחחין שחלקו · כיצד כו שיש ושלשה חלקין שוין וחת"כ יפילו גורלות וה"ה לשנים : קנו כולן · בלעמר זה קנה לגמרי בגורל ולא יוכלו לחזור בו אפילו הסם שניים זה קנה חלקו שנפל עליו הגורל וגם חבירו קנה דעל מי יפול גורל שני כי לא סם על השני אלא ג' חלקו שנפל לו הגורל קנה חלקו ושנים קנו בין שיהיה שני החלקים לחלוק ביניהם כל שעה שירלו אף לחלוק בענין לחמר, ואחר כך יפילו גורלות ומיהו היכא דנפל הגורל לכולן פשיטא דקנו כולן ולע"ג דלא לחחזקו כל אחד בשלו דכיון דמוחזקין ושומדין הן כולן בכל הקרקע אין

ומעני להם • מקח ומטבע עבור רבנן מילתא כו' כלומר לך מקח ולמרו חכמים שיוכל לחזור עד שימשוך כל מקחו דכמר דעת הלוקח והמוכר חזי רבנן דהכי ניחא לתרוויהו **ניחא ליה** ללוקח שיוכלו שניהן לחזור עד גמר משיכת כל המקח **עלמא** נעיולי יוכל הלוקח לחזור וגם **ניחא ליה** למוכר **עלמא** עקיר בתון כך יחזור בו הלוך לדעת כן מכר מוכר ולקח לוקח שיחזרו בהן לפי' בכתה תחרומה וכסיפא דמילתיה דקתמר "לחשון רחשון קנה" היינו לפי שכל כתה וכתה מטמטמו גמרא סתורתו **אבל** בשני מעלות בקרקע ודלי ניחא ליה להפסיד מכר זה מזה ויזכה כל אחד ואחד בחלקו ויטרח בו דקדילה **רבי שמעון** לית תנימיי ולית קרירא' והלכך הכא קס דינא: **ס"ג המחין שחלקו** • ובשני מחין מיירי ומיהו ה"מ לג': **ובשעה שהוא מוכר** • לתלוהון: **בעלה מחלוקת** • לוקח מוקח בטלה וחזרין ותולקין בשוה מן הגשמר: **ויתר** • הפסיד ואינו חוזר על מחין כלל: **ורבי אבי אמר** • לא בטלה מחלוקת ליטול מהנה מחלק מחין כרבי וגם לית ליה ויתר **כשמואל** לגמרי דלית ליה טעמא **לרבינו** בקרקע משום דחיין להיינו מחי לקנין אבל מטלטלי לא קנו ולא מחי לן לרבינו **לן** לקנין יחזו לן מחין מעות דמלי **אבל** לכעל חוב בזוזי שהרי לית מסלקות ליה **אמר** כי אם זוזי בלבד נמי זוזי **מסלקות** ליה" וטעמא מפרש לקמיה דמסתפקא ליה מי כרב מי כשמואל וממון המטלטל בספק תולקין: **ורבינו** **במעות** לגמי לן **לן** לרבינו ומעות וכדתנן במס' יבמות (דף נ:) בפרק רבן גמליאל ג) ומעשה מאחד וכתן גט ובעל ואמרינן לו לן קחני והכי פירושו יחזיר לו רבינו לו קרקע לו מעות: **ערטיין סוי** • תורת יוכיחם עליהם לפרוע בין בולן תנים לבניהם דמשום תלוקה לית ליסקלקני בלילו מבעל חוב דהכי הדרן לענין חזקה דאיכא למימר החתן מחלקו לקוחות הן וממזירין זה לזה ביובל,דרב חין מחזירין ולקחו זה מזה לגמי הלכך מחלוקת חלוקו יחזיר לו: **כלקוחות דמו** • **ולחן בניהם**ומעמת שכל אחד נעל חלק אחיו וכאילו החליפו זה בחלקו של זה דמי לפסמתמת חלוקו יחזיר לו: **כלקוחות דמו** • **ולחן בניהם** ולקוחות ניהו ליה ולחי לשון לקוחה **אלא** בחתירות דמו לכילו לחמרו זה לזה "לחי מקבל לחריות חלקך עלי" דמי,דמסתמת,לית מקבלי דלמ"ג דגבי **אלא** קרקע לאכיהן קיימה לן לחריות=טעות סופר הוא,לית ליה פירש בסוגר המכירה,הני מילי היכא דזבין קרקע מאבייה דלית ליה שדי חיטים זוזי בכדי **לבל** לגבי **אלא** לחין לכל אחד טוטל חלקו בהחיה כאלה דחיטו לא מקבל לחריות **על** על **חביבו** נמר ומקנה ליה לחביבו אחריות חלקו לגמרי שלא יקבל חבירו לחריותו עליו ולא תטעבד לו שלוה כי היכי דידיה לא מטעבדת לחבירו: **מסתפקא ליה** • **ביובלא דמו** ומיהו להחזיר מחלים חלקו כרב דעל שניהם לפרוע מוכח, **לקוחות** **דמו** יחזיר לו חלקו **אבל בני שמעתתא מקמלין**: בשני לחין שחלקו ובא בעל חוב ונטל חלקו של אחד מהן לא מלי למיפרע אלא מחלק שלא נטל ולא מלי למיפרע מחלק שנטל חבירו דלא מלי למימר לי' אנא לא נטלי חלקך דאנא נטלי חלקי דאיהו לא מלי למיפרע מינאי דאנא לא נטלי חלקך דאיהו נטל חלקי דלאו אנא ואיהו שוין הן בחלקים שנטלו ואין לזה יתרון על זה אלא מחלק שנטל חבירו מלי למיפרע דאיהו נטל חלקי ואנא נטלי חלקו ואיהו לא מלי למיפרע מינאי דאנא לא נטלי חלקך

דמתורת מנה לא מפקי ליה · ולימא למימר דניזיל בתר בתרתי : דלא גרעי ממנה דיש לחפוש המוטעו כדפ"ה :

מסתייה דקא טפיגא [כולי האי] מחכרתי · צריך הסבר דקאים הפוחתים מדברים תחלה :

אדרבה האי מרעת מחה ומליטר ומילתא טויא · תימה לר"י דהשתא לר' לא הוי תלת מרי דחד אמר מנה וחד אמר מנים הוה למימר מנה ומחצה טויא דכן אמאמצע ליה בתרי בתרי דחד אמר מנה ואחד אמר לי' ומחצע ליה בפ"י. ומשני ר' אלעזר לעולם בתר צ' דיבר ודוקא דנקוט הני תרי בידך דחד אמר לי' סלע ואחד אמר מנה משום דפתורת מנה לא מפקי ליה לקרקע דליכא בתר דשם ליה מפי מנה אבל מאן דאמר לי' סלע מפקי ליה מתורת מנה : אחרים אומרים עושין שומא ביניהן. כין הראשון ובין השלישי ומשלשין מה שיש ביניהן דבין הדוא דאמר כ' דהיינו ס' דינר ובין מאן דאמר לי' דהיינו ק"כ דינר איכא ביניהו ל' דינר וחלק ס' לל' חלקים ונמצא לכל חלק וחלק חליסר וחלתא ואסמטל הכי מחתלקין הכי דהאי אדרא תשעין וחלתא וחליתא שויא והאי דקאמר כ' דהיינו ס' הוסיף עליהן חליסר וחלתא הרי כאן תשעים וחלתא וחליתא וקא מפי האי תוספת דאמר מרות ממה ששוות והאי דקאמ' מנה קא מפי חליסר וחלתא לקבלי ספי והשתא חוסיף הני חליסר וחילתא על תשעין וחלתא תרי כאן ק"ך וב' שלישין והאי דלא קאמר האי תוספת שעל המנה סבר ספסאי כלומר דיי לי שתוספתי על חבירי כל כך שהוא אומר פ' דינר ואני אומר ק' וסוס פעליו כ' דינר: אדרבה. מאי הויא דאולת בתר הני דיבר ומנה זיל בתר הני דחד אומר במנה וחד אמר לי' לאקשוב נמי האי ג' שלש שמנא והבא מצית לפרש האי אדרבא מאה ותליסר וחלתא שויא כלומר ביקאי דאמר כ' למאן דאמר לי' איכא ס' דינר חלק ס' לנ' חלקים תמצא לכל חלק חליסר וחילתא ומש"ה האי דקאמר מנה פעי חליסר וחילתא ואמר פרוות משוייה והאי דקאמר לי' פעי חליסר וחילתא לקמיה מצי משוויה ובדין הוא דניסא מצי מ"ב כ' דינר בו' ושני שלישים והאי תופס' ו' דינר ושני שלישי בדין הוא דבעי לאיתפויי על ל' סלעים אלא סבר מתחלה דקא מפסדינא על האי דיבורי שאמר מנה כ' דינר · ומאי חזית דאולת בתר הני. ומשני לעולם בתר הני דשויא ליה מנה דינא הוה דאולי דמתורת ק' לא מפקי לי' אבל האי דשויה ליה ל' קא מפיק מנה. ומשמע דאריסיא ידעי' משום דאיכא לאקשויי עלייהו כדמקשי' אדרבה האי אדרבא בו' ועוד ובדין הוא דלימא מצי לפיילותיה והיכי נעביד הלכתא כותיה"ש אמר מעמא דאחרים לא ידעינן : דייני גולה. שמואל וקרנא אמרו כפילתא דאחרים קא פרשי' לי' ומקשי' להו כמו לאחרים: פים. האשר לחבירו חצי שדה אני מוכר לך · אבל חציה האחר שוה ב' דינר וחציה האחר שוה י' דינר אם נותן לו חציה השדה הכרוש משפטין בינתים. כלומר ישומו כמה חלק זה הנשאר למוכר מוסב חלק הלוקח ויושלים המוכר או פוטח הקרקע או יחזיר לו מן הדמים עד שיהא חלק שוה כחלקו וה"נ לוקח אם חציו שלי מובה מחציו של מוכר משלים מהלקו בקרקע עד שיהא חלק המוכר שוה לחלקו · ואם אמר לו בפירוש חציה של צד דרום אני מוכר לך והוא נודע או מוסב מחצי האחר משמעין בינתים בדמים שאם חצי שבצד דרום ויבורית היא כנגד הנשאר יכנה לו המוכר מן הדמים כנגד מה שהיא ואם מוסבת היא יוסיף לו הלוקח מעות ולעולם התאי שבדרום נוטל הלוקח בין פחות בין מוסב הואיל ואמר חצי שדה אני מוכר לך מ"ם משמעין בינתים שיהא חלקך קחני ריישא דמתני' דמשמעין בינתים ובנוסה של קרקע שכע"ן השתא : אמר ר' חייא ולוקח נוטל כחוש . שברשות מוכר הוא אם הוא רוצה להשלים לו מן העירית ישלים או יכנה לו מן הדמים ולעולם הלוקח כחוש יפול לוקח : והא אנן משמעין בינתים הכן . דם שפע ברשות תרוייהו שאם נתן לו הזיבורית יחזור לו העירית שיעור שיהו שוין יחד כין זיבורית בין בעירית . ואם נתן לו העירית יחזור לו מפנה עד שיהו שוין דהשתא משפע דברשות דתרוייהו הוא : אדאכלא בפנתא דבבל . כלומר שהיית אוכל פחרים ולא היית פרקדק בדבר : יהא חציה בדרום קאמר ליה . דמשמע אותה חציה ממש או עידית או זיבורית : אלא לדמי . לעולם חציה בדרום נוטל ואם היה זיבורית יכנה לו מן הדמים ואם יש לו עידית יחזור לו לוקח פעות: ת"ג. לעולם לוקח נוטל כחוש ויכנה לו מן הדמים ממה שהוא מחוי והיינו משמעין : פים. ומקבל עליו המוכר ליתן לו מקום הבור. שלא ירדפו בשדהו. והרי"ף בן נ' שפחים רוחב מחיץ לנדר · וכן חריץ קטן בן חריץ גדול ולנדר כדי שלא תקפוץ שם היה והפסד הבואתו אלא חריץ מבורץ. של נדר, בין חריץ פסוק לנדר, וזה וזה מבוארץ לנדר : מיירי

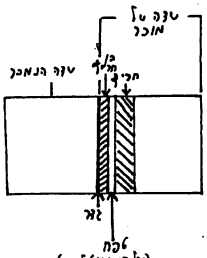

תמצים · דיבר קרוב לחייבו כ"ב סלעים וחפי וכל לחד קופה מעטו זה שמומר כ' סלעים ומחלה משויין וזה שמומר מלה מעלה בדמים שתי סלעים ומחלה, דניחא ליה למימר שמניחן טוענין קלח-זה למעלה וזה למטה ונמתר דקוה ל' לחייבו כ"ב סלעים ומחלה

דמסתפח חזלין בתר דכרי שניס דמחוחים וחסתפח מוטעו שפסתפ ולא לך לחרי מי שאומר מנה ונימא דהוה נבדו שומד על תמיתתו על דבר מכל וכל ושאתר טעו : **למתוריה** · שקוה עשרה יותר והניח עשרה לחרין שהיה לו לחפוש · **לקמיה** · שלקח עשרה לפניו לומר יותר מן הרחוי הוסיף ולקח מחסרון שלפניו העמיד לבע שלא היה לו לחפוש : **מפה ועשרה טויא** · והוה ליה למימר מידון במחה ועשרה דמתי חזיק לחזלא בתר לחשון וכני לחכל המליטי טעה יותר מדאי **לחרבה** פשוט דברי הכל והמליטי לבל הרחשון טעה יותר מדאי : **נקוט מיהת תרי קמאי** כו' · לעולם כיון לחיכא למימר הכי ואיכא למימר הכי יש לו לילך לחרי שניס הפחותים דמחורת מנה לא מפקי ליה לעולם שלפי דבריהם יש לנו לומר שקרוב למנה שוה לחכל מנה בבלל : **ולא** לחר תרי בחרתי שלומרין יותר ממנה **דהפסתם** מרובה לא **תפסתם** והרי כולם מוליס שקרוב למנה שוה ללקך יהן **תמצים** : **עומד כו'** · כדפריטים (ע"ל ו'ק) שכירה ליה לחיכא למימר לא טעי לחיטים כלל והלקך לחמצי פשוט שלחתר שמא טעו, ור' לעזר בר' לדוק שכר טעי לחיטים בעשרה לזהל לו בעשרה להוקיר, ולחכרים שכרי טעי לחיטים ב"ג ושניס בדבר שקוה יותר ממחוים : **ובדין הוא דלימא** · לשון יחיד בין לזיבורית בין בעירית · **דשויא מפי** [מכה] ושמה דינר (ג) להייבו י"ג ושניס יהב על שויו והתי לא לחמר הייבו מקום לדיין מה שמוסיף על חכירו כ' שחכירו לומר פ' והוא לומר מלה ואע"פ שאין לחו יודעין מיהה דכרי לחשון חפ"ה שנאמין נוחמין בדבר וכל לחד יודע מה בלבו של חכירו ולחחר שנאמין ונחנו בדבר מוקמין לח לכם לומר הנרחה בעיניכם וכיון שיבע שחכירו רולה לומר שמוסיף ירח הוא לומר מנה : **מדרבה פה** לרעת כו' · כך פוגיא כי הכיא לעיל מפרקח כולה : **עומדת לחתרים לח ידעינן** : דלח מסתבר שנדיען כוותייהו(ג)לחתרים וכני נרסי' בחמיה לחת בלבתח עבדינן קס"ק לחתר תיגון במקח : **ס"ג תנו דייני גולה מוסין שומד כו'** · סתם בריימח מוסין(ג)לחתרים וכני נרסי' בפירוסי ר' חנגלל : **דייני גולה** · שמואל וקרנא ג) : **בלבתח דדייני גולה** · דהייבו נמי הלבתח לחתרים ולמתר מלל דחכירה לימתר ומסוס דמילחת דפשיטח היח דהייבו הך לח חם הנמרח להקסוס ולמימר והח למתר כ' הוגח מדל זימנח לחת דמו לחדדי הכחו מרחי מילי שפיר שיש חיבוי לסוסח בין זה לזה והסטמים שיין החם מורחיה דנמרח לפרוסי כן נרחה בעיני : **מתני' מעמין ביניהן** : **מעמין ביניהן ונוטל חנים בדרום** · סולה מפרקח בגמ' : **ומחכל עליו** · מוכר לחת מחלי שדהו חלק הגדל בגדול זה הלוקח חלי שדהו מכל לד מפני החיוח שלח יכנסו למוכו לעכל **לפחים** מוכר חלי שדהו **לעכל** שדה חבל היכח דמכר לו שדה שלח החם מילחת דפשיטח היח שמכר לו חת כולו ומה יוסיף ליחן לו יותר : **מרין** · פוטיי"ל בלע"ז : **ובן מרין** · מרין קטן שבין הגדל לחרין הגדול ו' **עפחים** · רמסו בחרוך כל השדה וכנמ' מפרש למה לי כל הני : **גבי' לוקח נוטל בסוף** · יד הלוקח על התחתונה לפיכך נותן המוכר ללוקח המקום הגרוע שבחותו שדה דלמח'דמי חלי השדה לחמר לו לפיכך נוטל מן העליון יותר מן התחתון' כדי דמי חלי השדה כדמפרש לקמיה והייבו רווחה דמוכר **דרועה** חדם בקב עיליח יותר **מעשי קטן יבורים** והח דקחני "מעמין" הייבו כדמפרש בבכורות (ז) דקחני שני לוקח טובר פרטו' ולחי מכר לו כל חלי שדהו והדבר יהוו כלי חחלי מוכר ומן הצד יהיו לו ליטול חלי היפה ויחלי הרעה חלח משום דמלי מ"ל' דמי חלי השדה מכרתיו לך כדלקמן הלכך יהו על החתחונה ליטול מן הכחוש בשוה חלי השדה : **ובמתני מעמין ביניהן תנן** · דקחני שני לוקח שוה ליטול זה כזה ומפרש מלי מעמין יהח ביניהן ולי מייחי כהן דליכח חקל"ח שומן יהח ביניהן ומה שקוה חלי השדה היפה יותר מן החלי הכחוש יהח ביניהן ויוסיף לו מוכר ללוקח הרבה עד שיהח שוה כחלק היפה שניכר המוכר ללעומן כדמפרש לקמיה ומיהו לגמרי לח יפסיד הלוקח הטומן כי החם **לעכתם** שמח הכחוש על כהן הוח הלכך כיון דלח מלי מייחי דליה מפסיד **לחבל** לעכל ולחי מכר לו כל חלי שדהו והדבר יהוו דכל החלי מוכר ומן הצד היה לו ליטול חלי היפה ויחלי הכחוש

כדי שלא תהא חיה קופצת עליהן חריץ ולא לעביד בן חריץ? איידי דרווח קיימא בגויה וקפצה, לעביד בן חריץ ולא לעביד חריץ? איידי דמטין קיימא אשפתיה וקפצה, וכמה בין חריץ לבן חריץ טפחא:

הדרן עלך בית כור

יש נוחלין ומנחילין, יש נוחלין ולא מנחילין, מנחילין ולא נוחלין, לא נוחלין ולא מנחילין, ואלו נוחלין ומנחילין האב את הבנים, והבנים את האב, והאחין מן האב נוחלין ומנחילין, האיש את אמו, והאיש את אשתו, ובני אחיות נוחלין ולא מנחילין האשה את בניה, והאשה את בעלה, ואחי האם מנחילין ולא נוחלין והאחין מן האם לא נוחלין ולא מנחילין: גמ' מאי שנא דקתני האב את הבנים ברישא ליתני הבנים את האב ברישא חדא ואתחולי בפורענותא לא מתחלינן ועוד למימר דכולהו כיסי דמתני' דוקא ולא כיסי אחרינא ואחין מן האב. הקשה ר"י למאי לא קתני למי נוחלין ומנחילין שהרי כמובן כמו בפרקה ומירץ משום דלמי נוחלין אמרינן מי שמת הכי נמי דמי ומשמע מדקתני בסמוך בני לחומת שמנחילין לה מיתה ולא קתני למי נוחלין משמע שמנחילין לכל אדם ולא נוחלין מאדם אחר אלא מהאב והאם ומהבנים ומהבעל ומהאחין מן האב ומן האם ומהאחים מן האב ומן האם ומהבנים ומהבעל ומהאחים מן האב ומן האם ומהבנים ומהבעל ומהאחים מן האב ומן האם ומהבנים ומהבעל

ב א ב מיי' ס"ג מהל' נחלות הלכה נ סמג עשין לו טוש"ע ח"מ סי' רמו סעיף ה:
ג ב מיי' ס"ד מהל' ערכין הלכה ז סמג עשין סו:
ד ה ו מיי' ס"ה מהל' יסוה"ת הלכה ה סמג עשין נב טור ושו"ע ס"ח סי' קט סעי' ה:

יכול יהא קודם לבן · פריב"ם יהא קודם לבן ולא לחא כדמסיק בתר הכי דלדרבה מרבה אני אף הא מכן קם תחת אחיו ליבום ולא פריך הש"ס מיקדום ג)אב לבן דהא פשיטא ליה להאי תנא שאין להקדימו אלא לאחר מהן לו לחת לו לבן ולא לחלוייהו דהא לא עדיף מאחר אחר שאין לו בן כלל ומכאן אתרו לא הייט מקדימין לחפי' לאחד(ד) שהרי האב היט קודם תחת בט לסוסדר ולכך הסמיך אחרו לא יכתב אלא להקדימו לאחד מהנוכח עומד ויטול אחד מהן מכח קרוב יותר מן לו בן ונקדימו למרוחק שבהן ואין נראה פירושו כלל דכיון דאין סכרת להקדימו אלא לאחד מהן מה נריך לדרשת הקרוב קרוב מסכרת יש לי להקדימו לאח יותר מלבן כדמסיק בכלום יש יבום אלא במקום שאין בן ואין נראה לפרש דהשתא לאחר יטול יקדום לאי נבן דמדכתב אחרו להקדים לקדמוניו לכל הכתוב בפרשה תלמוד לומר הקרוב אלו דקרוב קודם ומה ראים דמוקמת הקרוב לבן ואחרו להקדים לאח אימא יטול כדמסיק: **יכול** יהא קודם לבן · ואם תאמר מה ראה הכתוב לומר לו ייבמו ואח לעולם מה הכתוב קודם לבן שהרי הכתוב יורשו בקבר ואם יקדום אלי המת לבנו ולבתו ולאחיו יקדום אחיו אבי אביו דאמלה ממשמעת והולכת עד דלוכן כלפנקא ליה לקמן (דף קמו:) ויש לומר לאיכתוב לאוקומי לקמ"ל דיורשין בן ובת לאחר בבן ובת בט על גב דלקיים שיירבט אחי אביו אי נמי היכא דאיכא בן ובת בט כדי לקיים שיירבט אחי אביו אי נמי היכא דאיכא בן ובת בט לא אח לא נאמר ממשמעת והולכת כיון דדרים מקרא לקמן (דף קמו:) שאין לך מעביר נחלה מבבט לבט אלא בת הזוקל ובנה ובעלה יורשה דאם כן כמלא כל נחלות מעבירות מבבט לבבט ממשמעת נחלה עד יעקב ומוריש לכל שבאלל כיון שבאלבות קודמין לבן ולבת ולאח רבי"ל ואם תאמר אחי אביו לכתב רחמנא למה לי מיפוק לי מאין לו עיין עליו דדרשי' מינה לקמן(דף קמו·)דכאלה ממשמעת ובאלה ומיהו ריב"ם לכתביה לחשמועינן דקאי אלא כסדרן כתיבי ואח אחי אביו ואם אין אחים לאביו ונתתם את נחלתו לקרוב אליו ולא אמרינן הכא לשאורו דהא דרשי' ליה שהוא קודם לאחיו של מת מלמד שהאב של מת קודם לאחין של מת ח"נ מהאבי(ד) של מת ובראמהבי' לעיל קראי: יכול יהא . האב של מת קודם לבבו של מת דבי תיבי דמהאבי' לקראי שהאב קודם לאחין של מת הבי נפי מהאבי' שהאב של מת קודם לבן של מת לייורשו ח"ל דלא דכתי' חקרוב קרוב קודם והבן קרוב הוא ליירש את אביו שמת יותר מאביו של מת ומשום דאתא מדרשא שהאב קודם לאחיו של מת חביבא ליה למיתני האב יורש את הבנים אע"פ שעודנו(ואב)דמצפר' דהיכא דמת הבן בחיי האב ואין לו לבן לא בת ולא בת אביו יורשו קודם לאחיו של מת: ג)וא מצינן למיפר כי היכי דמהאבא קרא לרבות את הבן ולהוציא את האח דהבן קרוב מן האב וכל הקרוב קרוב קודם אימא אימא איפכא שאם קרוב לפת אין האב של מת מקודם בירושה אבל לבקשל מת מקרי יפת הואיל דלא כתיבי קראי כסדרן מצית [להקדים] האב של מת בין הפת ובין הבן של מת ואימא איש כי יפות ונתתם את נחלתו לשאורו ואם אין לו שאר ונתתם את נחלתו לבנו. ומשני בדין הוא דמרבה אני את הבן של מת קודם לאביו של מת שכן אית בית בבן מה שאין בכולהו קרובים שבן קם תחת אביו ליעדה באמת העבריה וכדאמרי' בסמ' קדושין ואם לבנו ייעדנה ולא לאחר דהוא מייעד ליה לדידיה ח"נ מצי ליעדה לבריה ולא לאחיו וכדדרשינן התם והכי נפי לשדה אחוזה כדאמר בסמ' ערכין דשדה אחוזה לאינה מידו ביובל נאלה בנו חוזר אביו ונואלה ממנו דבנו קם תחת אביו וכבנו דמי נאלה אחר וכי' ואשאר' נכנ' ח"ר אם לא ינאל את השדה הבעלי' אם מכר נוכר את חשדה לאיש אחר לאחר ולא לבן אחה אומר לאחר ולא לאח אלמא דלא מצי למיפר שדה אחוזה דתיהדר למרה לאחר היובל אלא הבן לאחר דאימא דדרך הבן להדור לאביו ומשום הכי דין הוא דבן של מת קודם מכל קרובים בירושה . ומקשינן אדרבה מרבה אני את האח של מת שיהא קודם לאביו של בן ומוצא אני את הבן שכן קם תחת אחיו לייבום מה שאין כן בבן. ומשני ליה כלום יש יבום אלא במקום שאין בן דא יש בן אין יבום אלמא דסבה הבן קא גרע לאחיו מייבום הלכך מרבה אני את הבן ומוצא אני את האח: ולמה לי לחרוצי כלום יש יבום כו' ואיפוק ליה דלא קודם לבן דאין לו בן ולא לאחר דהוא קודם לבן ולא לאחר דהוא קודם לבן דאין לו בן ולא לאחר דהוא קודם לבן דאין לו בן ולא לאחר דהוא קודם לבן דאין לו ב

דהכא מרתי · יש"לה ואלה לחוזה: **וכלה מדה.** יבוש והוא מנ' לעזרני הך בפיני: ומסקי משום דסדה לחוזה גופה לא קיימא לן בפ' ערכין שיהא הכן במקום הלב טפי מחטיו לגלח מהך פירכא דפרכינן התם כלום יש יבוש כו' לתמרי' נמי התם מה רואים לרבות את הבן ולהוציא את התא מרבה אני את הבן שכן קס תתת מבני לעיגה כו' מדרבה מרבה אני את התא שכן קס תתת לחיו ליבוש ומסקי כלום יש יבוש כו' שהרי לא מציע כתוב בפירוש שיהא הבן קס תתת לבני טפי מחטיו לגלח ליעדה אגב קס תתת לחיו ליבוש ונמצא דהכא חדא והכא חדא הוא ושלמד דבריס שהבן קס תתת לבני טפי מחטיו כגון שדה לחוזה ועבד עברי במסכת קידושין וקדימת הבן לגת בגלגל כולהו מייתינן להו מדין יעידה לחוד אך בפירוש שהבן קס תתת לבני ואי לא למסקנן לתפי' לגבי יבוש לין התם קס תתתין כמו בנו לכלום יש יבוש גלגל במקום שלין בן לא הוה בפדבר מלינן לרבויי בן שיקום תתת לבני ⁂ אין אחים לאבין וגו' קרא שלא כסדרן לכלוס טפי מחטיו דליהוי הכא חדא והכא חדא ולקמיה פרכינן לבן וכת ואת כמו שסדורין בפרשה ליקדמו כולהו לגלח שהרי כולם קרובים למת ⁂ טפי מחבני שהם קמים תחתין ליעידה ולבוש לגל הלב לוש קס תתתין לכלוס: **מלמד שמתת קודם נתת** · להה לוה קמה תתת לבני לכלוס ככתו וכלחיו וסדר את הפסוקים כן לוש כי יתום וכן לוין ו עין עליו וכתם לת לגלחו לשמרו ולא לוין לו ג"ל וכתם לת כלחיו ולא לוין לו בת ולא וכתם לת כלחיו והעברתם לת גלחו לאחיו ולא לוין לו בת וכתם לת כלחיו לאחיו ולא לוין לו בת ולא וכתם לת כלחיו לבני ולא לוין לו בת וכתם לת כלחיו לאחיו ולא לוין לו בת

ואיבא במקום בת אחה מעביר נחלה מן האחין ואי אחה כו' ·
כלומר האחת דמשמע לך מהשבחרם לאחת לקבוע מקום
לאחר אלרמנו כך שאפילו בא יקדום והי"ם להוה מני למימר דבמקום
בת אחה מעביר נחלה מן האחין לבא לי אחה מעביר מן האחין במקום
אב ונימא אחת יקדום לאחר אלא לפי מאמעות הבריית דאחר אחה כמוכ
מכולם נסיב: **א"ב** לא לכתוב רחמנא והעברחם · כלומר לא חוכל
לדרוש במקום בת אחה מעביר נחלה מן האחין ו' העברה שבאם
קרובה למת יותר מאת לפי שהיא יולאת ירכו ולעניין יבום לא הוה ליה
למכתב אלא על כרחך יש לדרוש במקום בת אחה מעביר נחלה כו' אלא
ק"ק להשאת ממעט אלא מאחין לבת דפשיטא דקרובה יותר מאחין לבא. מן האב וכא ניחא ליה
דשייך העברה וכולה שמעינן ומפשיק לן מי אב קרוב טפי מאת או לא
ולרבי"ש נרחה לפרש ה"ג לא לימוד רחמנא והעברחם כלומר אי לא אחי
למדרש אלא דבמקום בת (אי) אחה מעביר נחלה מן האחין ולא מן האב
ה"ג לא הוה ליה למכתב והעברחם אלא אחת ואחחם והוה ידעינן דבא אינה
יורשת במקום אב להוה דבעינן מיתורא דוקחם אח נחלתו לבתו דוקא מן האחין אחה מעביר נחלה
במקום בת ולא מן האב להא לגופה לא מילטריך שהרי מוכל בת יורשת נחלה שמעינן דבת יחומה היא וממילא
ידעינן שהיא קודמת לאח שהרי היא קרובה יותר שהיא מקימה שם ואח
ליט מקים שם אלא לריך ליבם ואי להקדים בן לבא הא מוהקנאלמס
אחם לבניהם נפקא לן לקמן ומדלכתי' והעברחם אחה לאימר דבמקום בת
אחה מעביר נחלה מן האב:

ואי אחה מעביר נחלה מן האב אפילו במקום בת,שהאם קודם להבא. ומשני
בת"א בן נחום "לא נבחוב רחמנא "והעברחם" ולמאן דנפקא ליה מ"והעברחם" האי "שארו"
מאי עביד ליה?מיבעי ליה לכדחניא ג)"שארו" אשחו מלמד שהבעל יורש את אשחו ולמאן
דנפקא ליה משארו האי "והעברחם"מאי עביד ליה?מיבעי ליה לכדחניא ג)רבי אומר בכולן
נאמר בהן נחינה וכאן נאמרה בהן העברה שאין לך שמעביר נחלה משבט לשבט אלא
בת הואיל ובנה ובעלה יורשין אוחה וממאי ד"שארו"זה האב דכחיב °שאר אביך"הוא"אומא שם
שארו זו האם דכחיב °שאר אמך היא?אמר רבא אמר קרא °ממשפחתו וירש אותה"
ג)משפחת אב קרויה משפחה "משפחת אם אינה קרויה משפחה דכחיב °למשפחותם
לבית אבותם" ומשפחת אם אינה קרויה משפחה והא כחיב °ויהי נער מבית לחם יהודה מ"משפחת יהודה"ואולי והוא גר שם"
הא גופא קשיא אמרת (ה)"והוא לוי" אלמא מלוי אתי,"ממשפחת יהודה"אלמא מיהודה
אתי,אלא לאו דאבוה מלוי ואימיה מיהודה
וקאמר "ממשפחת יהודה" רבא בר רב חנן לא ,גברא דשמיה לוי א"ר "הכי היינו
דהאמר מיבה °עתה ידעתי כי ייטיב ה' לי כי היה לי הלוי לכהן דאיתרמי ליה נבראי
בשמיה לוי א"ר לוי שמו והלא "יהונתן שמו שנאמר" °יהונתן בן גרשם בן מנשה הוא ובניו
היו כהנים לשבט הדני(ג) אמר ליה ולימ"ך
נבי בן מנשה הוא והלא בן משה הוא דכחיב
°בני משה גרשם ואליעזר" אלא מתוך שעשה
מעשה מנשה תלאו הכחוב במנשה הכא
נמי מתוך שעשה מעשה מנשה תלאו הכחוב ביהודה, אמר
רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי מבאן שחולין את הקלקלה במקולקל, רבי
יוסי בר חנינא אמר מלהבא °וגם הוא טוב תואר מאד ואותו ילדה אחרי"ם
אבשלום"והלא אדניה=בן חגית,ואבשלום=בן מעכה אלא "מתוך שעשה מעשה
אבשלום"ממרד במלכות תלאו הכחוב באבשלום (ה"נ מתוך שעשה
מעשה מנשה תלאו הכחוב במנשה), אמר רבי אלעזר °לעולם ידבק אדם
במובים שהרי משה שנשא בת יתרו יצא ממנו יהונתן ואהרן שנשא בת עמינדב
יצא ממנו פנחס,ופנחס לאו מיתרו אתי והא כחיב °ואלעזר בן אהרן לקח לו
מבנות פוטיאל לו לאשה"מאי לאו (נ) (דאתי מיתרו שפיטם עגלים לע"ז?
לא,דאתי מיוסף שפטפט ביצרו,והלא ד)שבטים מבזים אותו ואומרים "ראיתם
בן פוטי זה בן שפיטם "אבי" אמו" עגלים לע"ז יהרוג נשיא שבט מישראל"
אלא

תורה אור וכחב נמי °ואלה בני ישראל (נרמשים כ)

ואי אחה מעביר נחלה מן האב אפילו במקום בת,שהאם קודם להבא. ומשני
בת"א בן נחום "לא נבחוב רחמנא "והעברחם" ולמאן דנפקא ליה מ"והעברחם" האי "שארו"
מאי עביד ליה?מיבעי ליה לכדחניא ג)"שארו" אשחו מלמד שהבעל יורש את אשחו ולמאן
דנפקא ליה משארו האי "והעברחם"מאי עביד ליה?מיבעי ליה לכדחניא ג)רבי אומר בכולן
נאמר בהן נחינה וכאן נאמרה בהן העברה שאין לך שמעביר נחלה משבט לשבט אלא
בת הואיל ובנה ובעלה יורשין אוחה וממאי ד"שארו"זה האב דכחיב °שאר אביך"הוא"אומא שם
שארו זו האם דכחיב °שאר אמך היא?אמר רבא אמר קרא °ממשפחתו וירש אותה"
ג)משפחת אב קרויה משפחה "משפחת אם אינה קרויה משפחה והא כחיב °ויהי נער מבית לחם
יהודה מ"משפחת יהודה"ואולי והוא גר שם"
הא גופא קשיא אמרת (ה)"והוא לוי" אלמא מלוי אתי,"ממשפחת יהודה"אלמא מיהודה
אתי,אלא לאו דאבוה מלוי ואימיה מיהודה
וקאמר "ממשפחת יהודה" רבא בר רב חנן לא ,גברא דשמיה לוי א"ר "הכי היינו
דהאמר מיבה °עתה ידעתי כי ייטיב ה' לי כי היה לי הלוי לכהן דאיתרמי ליה נבראי
בשמיה לוי א"ר לוי שמו והלא "יהונתן שמו שנאמר" °יהונתן בן גרשם בן מנשה הוא ובניו
היו כהנים לשבט הדני(ג) אמר ליה ולימ"ך
נבי בן מנשה הוא והלא בן משה הוא דכחיב
°בני משה גרשם ואליעזר" אלא מתוך שעשה
מעשה מנשה תלאו הכחוב במנשה הכא
נמי מתוך שעשה מעשה מנשה תלאו הכחוב ביהודה, אמר
רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי מבאן שחולין את הקלקלה במקולקל, רבי
יוסי בר חנינא אמר מלהבא °וגם הוא טוב תואר מאד ואותו ילדה אחרי"ם
אבשלום"והלא אדניה=בן חגית,ואבשלום=בן מעכה אלא "מתוך שעשה מעשה
אבשלום"ממרד במלכות תלאו הכחוב באבשלום (ה"נ מתוך שעשה
מעשה מנשה תלאו הכחוב במנשה), אמר רבי אלעזר °לעולם ידבק אדם
במובים שהרי משה שנשא בת יתרו יצא ממנו יהונתן ואהרן שנשא בת עמינדב
יצא ממנו פנחס,ופנחס לאו מיתרו אתי והא כחיב °ואלעזר בן אהרן לקח לו
מבנות פוטיאל לו לאשה"מאי לאו (נ) (דאתי מיתרו שפיטם עגלים לע"ז?
לא,דאתי מיוסף שפטפט ביצרו,והלא ד)שבטים מבזים אותו ואומרים "ראיתם
בן פוטי זה בן שפיטם "אבי" אמו" עגלים לע"ז יהרוג נשיא שבט מישראל"
אלא

דכן מקה (ז) הוא ויהונתן בן גרשם כו' בהיות פרשתא כחיב שנזלו שבט הדני פסלו של מיכה והלוי הלך טמהם להיות להם לכהן ומשבט וכי
מן מנשה הוא והלא בן מקה הוא דלכך הט"ן מלויה וגם מדקרי ליה לוי שהיה משבטו לוי וכדכחיב כדברי הימים וכני מקה גרשום
ולעיל: **מלא מתוך שמשה מנשה** · בן חזקיה מלך יהודה שעבד ע"ז מלאו הכחוב במנשה הכא נמי לעולם משבט לוי הוא
כדקאמרת והאי דקרי ליה "ממשפחת יהודה" לאו משום לאחי מחוך שעשה מעשה יהודה לא אבי ועגלו לאחי מחוך שעשה מעשה בן חזקיה כו' :
מכאן · מדקרי ליה בן מנשה וממשפחת יהודה: **הקולקל** · דכחיב פרשתא מיירי שנשמה כהן לע"ז : **מקולקל** · מנשה : **ילדה**
אחרי מנשה · ממש שמאם אחם היו : **והלא אחינו** · הם בן מנים : **ילא ממנו יהונתן** · בן בנו של משה : **פנחס** · בן בנו של משה
אהרן : ומהמיהן פנחס ואלא מיהרו קלחי מבא יהרו ללמוד קרוב היה ליהרו יותר מיהונתן בן גרשום ואפי' הכי חסיד היה ולין
ללמוד מכאן שידבק אדם במובים שהרי מלעזר אבי פנחס נקא בא יהרו ולא ממנה פנחס ואם אהרן דבק במובים מלעזר בנו לא
דבק במובים: **מלי למא** · מבנות · יהרו כו' כלומר בא יהרו ממנ אחם מבנות : **מבנות יוסף** · כלומר משבט יוסף
שפטפט · מחרים וגלחם כעב יגלו כדאמרי' לקמן בפירקין (דף קמו:) חוץ מזקן אחד שהיה מפטפט בעגלו : **ופרכינן והלא**
שבטים מבזין אותו כו' בסהדלין בפרק אלו הן הגאלפין התחילו שבטים מבזין אותו כו' : **שפיטם** · כדכחיב כהן חון(נרמשים מג) כומר :
מלא

מנשה . שפיטם לע"ז הלאו הכחוב ביהודה ולעולם משבט לוי הוה ולעולם משפחת אם אינה קרויה משפחה : ואותו ילדה אחרי אבשלום. משמע דבני אם אחת היו והלא אדניה בן חגית וכו': שפטפט ביצרו, שכבשו :

ז) תוני ע"ל ונחחם נחלה וכו' . כ) ע"ל נומר לך אחין לך מי שמעביר . ג) תוני ע"ל ומקום דשמו היה לוי לפיכך קלחר והוא לוי

דיקא

א)[נקמן קיט:] : ב) שם קמו: : ג) [שם קי: יבמות מד:] : ד) סנהדרין סב: [כוסה מנ:] :

הגהות הב"ח

(ה) גם' הא גופא קשיא אמרת ממשפחת יהודה מלמד שמשפחת יהודה מלמת מיהודה אתי והא כתיב והוא לוי מלוי אתי לוי דאמרת: (ו) שם מלי למא מנחם כנ"ל ומיהו מלי לוי מנשה ע"ז ולישמעין מנחם : (ז) שם מלי למא מנשה יהודה מלמד שמשפחת יהודה לעו"ז ולישמעין מנחם כנ"ל ומיהו מלי לוי מנשה ע"ז ולישמעין מנחם : (ח) שם מלי למא מנחם כנ"ל ומיהו מלי לוי מנשה ע"ז ולישמעין מנחם : (ט) שם מלי למא מנחם כנ"ל ומיהו מלי לוי מנשה ע"ז ולישמעין מנחם : (י) שם מלי למא מנחם כנ"ל ומיהו מלי לוי מנשה ע"ז ולישמעין מנחם : (כ) שם כהנים לשבט לוי וכי כן מנחם כנ"ל ומיהו מלי לוי מנשה ע"ז ולישמעין מנחם : (ל) שם מלי למא מנחם כנ"ל ומיהו מלי לוי מנשה ע"ז ולישמעין מנחם : (מ) שם מלי למא מנחם כנ"ל ומיהו מלי לוי מנשה ע"ז ולישמעין מנחם : (נ) שם מלי למא מנחם כנ"ל ומיהו מלי לוי מנשה ע"ז ולישמעין מנחם : (ס) שם מלי למא מנחם כנ"ל ומיהו מלי לוי מנשה ע"ז ולישמעין מנחם : (ע) שם מלי למא מנחם כנ"ל ומיהו מלי לוי מנשה ע"ז ולישמעין מנחם : (פ) שם מלי למא מנחם כנ"ל ומיהו מלי לוי מנשה ע"ז ולישמעין מנחם : (צ) שם מלי למא מנחם כנ"ל ומיהו מלי לוי מנשה ע"ז ולישמעין מנחם : (ק) שם מלי למא מנחם כנ"ל ומיהו מלי לוי מנשה ע"ז ולישמעין מנחם : (ר) שם מלי למא מנחם כנ"ל ומיהו מלי לוי מנשה ע"ז ולישמעין מנחם : (ש) שם מלי למא מנחם כנ"ל ומיהו מלי לוי מנשה ע"ז ולישמעין מנחם : (ת) שם מלי למא מנחם כנ"ל ומיהו מלי לוי מנשה ע"ז ולישמעין מנחם : (א) שם מלי למא מנחם כנ"ל ומיהו מלי לוי מנשה ע"ז ולישמעין מנחם : (ב) שם מלי למא מנחם כנ"ל ומיהו מלי לוי מנשה ע"ז ולישמעין מנחם : (ג) שם מלי למא מנחם כנ"ל ומיהו מלי לוי מנשה ע"ז ולישמעין מנחם : (ד) שם מלי למא מנחם כנ"ל ומיהו מלי לוי מנשה ע"ז ולישמעין מנחם : (ה) שם מלי למא מנחם כנ"ל ומיהו מלי לוי מנשה ע"ז ולישמעין מנחם : (ו) שם מלי למא מנחם כנ"ל ומיהו מלי לוי מנשה ע"ז ולישמעין מנחם : (ז) שם מלי למא מנחם כנ"ל ומיהו מלי לוי מנשה ע"ז ולישמעין מנחם : (ח) שם מלי למא מנחם כנ"ל ומיהו מלי לוי מנשה ע"ז ולישמעין מנחם : (ט) שם מלי למא מנחם כנ"ל ומיהו מלי לוי מנשה ע"ז ולישמעין מנחם : (י) שם מלי למא מנחם כנ"ל ומיהו מלי לוי מנשה ע"ז ולישמעין מנחם : (כ) שם מלי למא מנחם כנ"ל ומיהו מלי לוי מנשה ע"ז ולישמעין מנחם : (ל) שם מלי למא מנחם כנ"ל ומיהו מלי לוי מנשה ע"ז ולישמעין מנחם : (מ) שם מלי למא מנחם כנ"ל ומיהו מלי לוי מנשה ע"ז ולישמעין מנחם : (נ) שם מלי למא מנחם כנ"ל ומיהו מלי לוי מנשה ע"ז ולישמעין מנחם : (ס) שם מלי למא מנחם כנ"ל ומיהו מלי לוי מנשה ע"ז ולישמעין מנחם : (ע) שם מלי למא מנחם כנ"ל ומיהו מלי לוי מנשה ע"ז ולישמעין מנחם : (פ) שם מלי למא מנחם כנ"ל ומיהו מלי לוי מנשה ע"ז ולישמעין מנחם : (צ) שם מלי למא מנחם כנ"ל ומיהו מלי לוי מנשה ע"ז ולישמעין מנחם : (ק) שם מלי למא מנחם כנ"ל ומיהו מלי לוי מנשה ע"ז ולישמעין מנחם : (ר) שם מלי למא מנחם כנ"ל ומיהו מלי לוי מנשה ע"ז ולישמעין מנחם : (ש) שם מלי למא מנחם כנ"ל ומיהו מלי לוי מנשה ע"ז ולישמעין מנחם : (ת) שם מלי למא מנחם כנ"ל ומיהו מלי לוי מנשה ע"ז ולישמעין מנחם :

רבינו גרשום

ואי אחה מעביר נחלה מן האב אפי' במקום בת,שהאם קודם להבא. ומשני בת"א בן נחום "לא נבחוב רחמנא "והעברחם" ולמאן דנפקא ליה מ"והעברחם" האי "שארו" מאי עביד ליה?מיבעי ליה לכדחניא ג)"שארו" אשחו מלמד שהבעל יורש את אשחו ולמאן דנפקא ליה משארו האי "והעברחם"מאי עביד ליה?מיבעי ליה לכדחניא ג)רבי אומר בכולן נאמר בהן נחינה וכאן נאמרה בהן העברה שאין לך שמעביר נחלה משבט לשבט אלא בת הואיל ובנה ובעלה יורשין אוחה וממאי ד"שארו"זה האב דכחיב °שאר אביך"הוא"אומא שם שארו זו האם דכחיב °שאר אמך היא?אמר רבא אמר קרא °ממשפחתו וירש אותה" ג)משפחת אב קרויה משפחה "משפחת אם אינה קרויה משפחה והא כחיב °ויהי נער מבית לחם יהודה מ"משפחת יהודה"ואולי והוא גר שם" הא גופא קשיא אמרת (ה)"והוא לוי" אלמא מלוי אתי,"ממשפחת יהודה"אלמא מיהודה אתי,אלא לאו דאבוה מלוי ואימיה מיהודה וקאמר "ממשפחת יהודה" רבא בר רב חנן לא ,גברא דשמיה לוי א"ר "הכי היינו דהאמר מיבה °עתה ידעתי כי ייטיב ה' לי כי היה לי הלוי לכהן דאיתרמי ליה נבראי בשמיה לוי א"ר לוי שמו והלא "יהונתן שמו שנאמר" °יהונתן בן גרשם בן מנשה הוא ובניו היו כהנים לשבט הדני(ג) אמר ליה ולימ"ך נבי בן מנשה הוא והלא בן משה הוא דכחיב °בני משה גרשם ואליעזר" אלא מתוך שעשה מעשה מנשה תלאו הכחוב במנשה הכא נמי מתוך שעשה מעשה מנשה תלאו הכחוב ביהודה, אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי מבאן שחולין את הקלקלה במקולקל, רבי יוסי בר חנינא אמר מלהבא °וגם הוא טוב תואר מאד ואותו ילדה אחרי"ם אבשלום"והלא אדניה=בן חגית,ואבשלום=בן מעכה אלא "מתוך שעשה מעשה אבשלום"ממרד במלכות תלאו הכחוב באבשלום (ה"נ מתוך שעשה מעשה מנשה תלאו הכחוב במנשה), אמר רבי אלעזר °לעולם ידבק אדם במובים שהרי משה שנשא בת יתרו יצא ממנו יהונתן ואהרן שנשא בת עמינדב יצא ממנו פנחס,ופנחס לאו מיתרו אתי והא כחיב °ואלעזר בן אהרן לקח לו מבנות פוטיאל לו לאשה"מאי לאו (נ) (דאתי מיתרו שפיטם עגלים לע"ז? לא,דאתי מיוסף שפטפט ביצרו,והלא ד)שבטים מבזים אותו ואומרים "ראיתם בן פוטי זה בן שפיטם "אבי" אמו" עגלים לע"ז יהרוג נשיא שבט מישראל" אלא

יגרע (שמות כא) : **יורש אח משמו** · דקסבר גורעין ומוסיפין ודורשין וקבי כבי 'ונחחם אח נחלח אחיו ולכבי 'והי מפקחיכון לה מפקחיכון לחקן נקבה: **הני והעברחם מאי עביד ליה** · לכחוב ונחחם : **משבט לשבט** . נחלה משבט לחוכן משבט אחר : **פוליג וכנ** **ובעלה יורשין אוחה** · כגון סרח בת אשר שנשואה לחוכן בן לחוכן ומח אחר בלא בנים זכריס וירשאו כרח אח בעלה ומחה סרח יורשין אוחו משום שנשואה לחוכן בן לחוכן ומח אחר בלא בנים זכריס וירשאו ס

יש נוחלין פרק שמיני בבא בתרא קי

מלא לי לחבוה דלמים כו'. תלמ לעולם נתו מכח ימכו ממכ טלל פנחם שהרי גם מיוסף היה כדדרשינן לקמן "פוטיאל" שני פיטפוטין משמע: **מיוסף** שפיטפט ביניהו שפיטפט עגלים והלכך לי לפשר שהאל"מ בת ימכו ממכ דמה ענין בת ימכו אלל שבט יוסף אלא לומר ה"ק ולאגזר לקח לו חצה מבטנו פוטיאל כלומר **שהאל"מ** טלדה מיהו **ומיוסף** ומהשתא מלינן למימר שדוב רבינו ולא היה חמיש פנחס ולכי יתמי כיהונתן בן גרשם ולכי תהני מה שדבק להלן בטוביה ואותו זקינו של פנחס מלד התם שדבק ביתמו ותפש"כ יצא ממנו פנחס ליבא לאקשויי מיניה למאי דבעיין למילף ממהה שלא ממנו יהונתן, שהרי פנחס היה רחוק מיתמו יותר מיהונתן: **לחבוה דלמים מיוסף** ולמיה לחמיה נפקא מיתמו כגון מבניו של יתמו או מבני בניו ועיכל למימר למה לחמיה מיוסף=כח יתמו ממח לחם בן קרוב הוה ליתמו כיהונתן ולא ילפינן ממהה ומהכא אחרית דכתיב ביה °אל תקרב הלנם לאו ממשה קא אתית דכתיב ביה °מה זה בידך לאו ממשה קא אתית דכתיב ביה °ואחה פה עמוד עמדי תעשה כהן לע"ז אמר להן כך מקובלני מבית אבי אבא "לעולם ישכיר אדם עצמו לע"ז ואל יצטרך לברייות" והוא סבר לע"ז ממש ולא היא אלא ע"ז=עבודה שזורה לו ג) כדאמר ליה רב לרב כהנא ד) "נשרוש" נבילתא בשוקא ושקול אגרא ולא תימא "נברא רבא אנא" וזילא בי מילתא, כיון שראה דוד שממון חביב עליו ביותר מינהו על האוצרות שנאמר °וישבואל בן גרשם בן ה) מנשה נגיד על האוצרות וכי ישבואל שמו והלא יהונתן שמו א"ר יוחנן ששיבב לאל בכל לבו: זהבנים את האבן: °איש כי יסות וגו' טעמא דאין לו בן הא יש לו בן, בן קודם אמא ליה רב פפא לאביי אימא אי אמא בן לירות בן, אמא בת, תירות בת, אבא בן ובת לא האי לירות ולא האי לירות, ואלא מאן

אלא לי לחבוה דלמיה מיוסף חמה דלמיה מיתמו. ול"ת ל"ב היינך פנחס בן טוביה דיהונתן מיתמו ממ"ל דיהונתן שיבר לאל בכל לבו ול"ל מלוה לפנחס שיבר לאל בכל לבו ומיתמו ממ"ל דיהונתן היה מלד התם שהיה לחבוי בן בת יתמו ופנחס מלד התם:

נשוט נבילתא גרסינן בעלמא והוי כמו פשוט כי ההיא דחלה (סנהדרין דף ק:) לא תקשוט גילדנא מחוניה דלא ליזיל למשכיה לחבלא פירוש דג שמתו גילדנא לא תתחיל לפשטו מחוט פן ילך הטוב לחיזוד וחט"ג דהתם נשוט והכא נשוט רוב פעמים מתחלפין החוקיות בעניין זה כמו (פסחים דף נ:) לין טעין התטר בחליה דהוי כמו לין טעין כמו וטח לת הבית ומתרגם ביהוסלמלי ו) ויטוטון יח ביתא (ויקרא יד): **ולא** תימא כהגא תנא מפר"ח ולא תימא תני רב כהגא תנאי התוא מפני מה קרי ליה כהגא תנאי דהוה כדתניין בהורוע (תוניו דף קנ: ושם ד"ה רב) רב כהגא הוה לכל בתניני תשהו ובפ' תלו טוברין (פסחים דף מפ: ושם) תמר רב כהגא מי לתו דניסיבי כהגתת לת גלתי תמרו לו תלמידיו והת למקום תורה גניח תמר להו לת גלתי כדגלו תיניתי שגלה ע"י דשמעיה לקוניה ההוא גברא וכן מפר"ח היינו דערכי פסחים (דף קנ. ושם) לת תזור בתתת דניסיבי תכי כלומר שתתה בעלמך תהיה רתם שתתך רב תכי לת תתניבל מתתת לרבי לגור ולת כמו שפירש רבינו שמואל דניסיבי תכי רופא:

ושבואל בן גרשם בן מנשה. ה"ג מנשה שתין לקרותו על שם שנשה שהרי כבר שב כבל לבו ויש דגרס בן מנשה ונעמת לפי שתזר לקלקולו כדפ"ה:

טעמא דתין ט בן הת יש ט בן [בן] קודם. גרתה לרשב"ת דכל המוניח לתיכה דמ"ד לת לת כסדרן כתיבי מדפריך רב פפא בתר הכי (ולמ"ד כסדרן כתיבי ותימת לי דיכת בן) למה יש לט לגטת קרתי מכי היכי דכתיבי ושוד דקתמר ליה תבי ליטטריך קרת לתמטיעין דתתן דיש ליה לתת וכו' ופ"ה ותתתי כתב ובן תין ט והעברתם תת נתלתו פסיטת ונשתוק מיניה והכי תיבעי למכתב תיש כי יתום וזרש תין ט וגו' ותי לתיבת דמ"ד דכסדרן כתיבי היכי נשתוק קרת ולת ניכתוב והעברתם תת נתלתו לבתו הת תיטטריך למידרש במקום שת תתה מעביר נתלה מן התב וליכת למימר דתני דייק מדלת כתיב ותיש כי יתום והעברתם תת נתלתו לבתו דת"ל מת פריך ודלמת קמ"ל דשת נמי שת ירושה היא דמ"מ הכי הוה מני למכתב ולת ליכתוב וכן תין ט לת ולתי תיבת דמ"ד לת כסדרן כתיבי תתיל לדידיה לת תיטטריך והעברתם וחט"ג דשוקי והעברתם לכדרבי שתין לך מעביר נתלה ט' תין זה טרך שוש דרשה ולת תשמועינן שוש מידוש לת דלגבי שת שייך לשון העברה וכ"י תימר דתפילו למ"ד דכסדרן כתיבי תתיל ותדיי דרים מדלת כתיב תיש כי יתום והעברתם תת נתלתו לבתו דהוה מני למידרש במקום בן תתה מעביר נתלה מן התב ט' והוה ידעינן דכן וכת שוין התיל ומניט במקום תתר שהיה שת ירושה:

ולמת

א) [מס' סופרים פט"ו ס"י: ב] [י"ל שם ויאמרו לו]: ג) פסחים קיג. ס"ג: ד) לפי ג' פתוס' ע"ל נשוט: ה)[כל פכתובים ביתת משה]: ו) נוסחתות שלפניו ביתת ויבשון. וכן ביתת כמתורגמן ושם"ק]: ז) [י"ל ותימת מי מיכא בן ושם"ד כפרקן כתיבי]:

הגהות הב"ח

(ג) רשב"ם ד"ה ומיוסף וכו' ומלמעלה מכה שם: (ד) ר"ח ס"ג ולא אמ' ותים דגרסי נמי:

אלא אי אבוה דאמיה מיוסף, אמה דאמיה מיתמו אי אבוה דאמ"ה מיתמו, אמה דאמיה מיוסף דיקא נמי דכתיב מבנות פוטיאל תרתי שמע מינה. אמר רבא הנושא אשה צריך שיבדוק באחיה שנאמר °ויקח אהרן את אלישבע בת עמינדב אחות נחשון ממשמע שנאמר בת עמינדב איני יודע שאחות נחשון היא, מה תלמוד לומר "אחות נחשון" מכאן שהנושא אשה צריך שיבדוק באחיה תנא °רב בנים דומין לאחי האם °ויסורו ה) (שמות ויאמר) מי הביאך הלום ומה אתה עושה בוה ומה לך פה אמרו לו לאו ממשה קא אתית דכתיב ביה °אל תקרב הלנם לאו ממשה קא אתית דכתיב ביה °מה זה בידך לאו ממשה קא אתית דכתיב ביה °ואתה פה עמוד עמדי תעשה כהן לע"ז אמר להן כך מקובלני מבית אבי אבא "לעולם ישכיר אדם עצמו לע"ז ואל יצטרך לברייות" והוא סבר לע"ז ממש ולא היא אלא ע"ז=עבודה שזורה לו ג) כדאמר ליה רב לרב כהנא ד) "נשרוש" נבילתא בשוקא ושקול אגרא ולא תימא "נברא רבא אנא" וזילא בי מילתא, כיון שראה דוד שממון חביב עליו ביותר מינהו על האוצרות שנאמר °וישבואל בן גרשם בן ה) מנשה נגיד על האוצרות וכי ישבואל שמו והלא יהונתן שמו א"ר יוחנן ששיבב לאל בכל לבו: זהבנים את האבן: °איש כי יסות וגו' טעמא דאין לו בן הא יש לו בן, בן קודם אמא ליה רב פפא לאביי אימא אי אמא בן לירות בן, אמא בת, תירות בת, אבא בן ובת לא האי לירות ולא האי לירות, ואלא מאן

מלא לי לחבוה דלמים כו'. תלמ לעולם נתו מכח ימכו ממכ טלל פנחם שהרי גם מיוסף היה כדדרשינן לקמן "פוטיאל" שני פיטפוטין משמע: **מיוסף** שפיטפט ביניהו שפיטפט עגלים והלכך לי לפשר שהאל"מ בת ימכו ממכ דמה ענין בת ימכו אלל שבט יוסף אלא לומר ה"ק ולאגזר לקח לו חצה מבטנו פוטיאל כלומר **שהאל"מ** טלדה מיהו **ומיוסף** ומהשתא מלינן למימר שדוב רבינו ולא היה חמיש פנחס ולכי יתמי כיהונתן בן גרשם ולכי תהני מה שדבק להלן בטוביה ואותו זקינו של פנחס מלד התם שדבק ביתמו ותפש"כ יצא ממנו פנחס ליבא לאקשויי מיניה למאי דבעיין למילף ממהה שלא ממנו יהונתן, שהרי פנחס היה רחוק מיתמו יותר מיהונתן: **לחבוה דלמים מיוסף** ולמיה לחמיה נפקא מיתמו כגון מבניו של יתמו או מבני בניו ועיכל למימר למה לחמיה מיוסף=כח יתמו ממח לחם בן קרוב הוה ליתמו כיהונתן ולא ילפינן ממהה ומהכא אחרית דכתיב ביה °אל תקרב הלנם לאו ממשה קא אתית דכתיב ביה °מה זה בידך לאו ממשה קא אתית דכתיב ביה °ואתה פה עמוד עמדי תעשה כהן לע"ז אמר להן כך מקובלני מבית אבי אבא "לעולם ישכיר אדם עצמו לע"ז ואל יצטרך לברייות" והוא סבר לע"ז ממש ולא היא אלא ע"ז=עבודה שזורה לו ג) כדאמר ליה רב לרב כהנא ד) "נשרוש" נבילתא בשוקא ושקול אגרא ולא תימא "נברא רבא אנא" וזילא בי מילתא, כיון שראה דוד שממון חביב עליו ביותר מינהו על האוצרות שנאמר °וישבואל בן גרשם בן ה) מנשה נגיד על האוצרות וכי ישבואל שמו והלא יהונתן שמו א"ר יוחנן ששיבב לאל בכל לבו: זהבנים את האבן: °איש כי יסות וגו' טעמא דאין לו בן הא יש לו בן, בן קודם אמא ליה רב פפא לאביי אימא אי אמא בן לירות בן, אמא בת, תירות בת, אבא בן ובת לא האי לירות ולא האי לירות, ואלא מאן

רבינו גרשום

דיקא נמי. דמ"ת ריי"ת אחא"ס ויקח"ת ורבתיב בבנות פוטיאל. פלא שני פעמים תרתי מיותר. ואית דמפקי מבנות דמשמע תרתי: מאי היא דקאמ' ליה לאותו לוי אחת עושה בזה ואחת בזה. מי הביאך הלום ומה אתה עושה בזה ומה לך פה כלומר כולי האי לפה לרבי לפישאל בתרא מני אלא לאו הכי קאמרי ליה וכו': **פה** אלא הואיל ולא האי לירות

נוסחא

ז"ל ר"ת ע"ש

מהבה

כדרך של שאלות שהבנו בכתבי של אחר הבינו בעצמן, שאלות של תלמיד

נוסחא/מבנה

◇ אחריות בין קונה את בית הקברות

(תדוקה)

קושיא-ביאור אחד ו' תשובות - ב' תירוצים ו' ראיה קשה על ראיה

תשובה

ם א ב ג מיי' פ"י מכלי' מכטת עניים כלכה יח טוש"ע י"ד סי' נטז סעיף ג:

ודלמא הא קמ"ל דכתם נמי כתם ירושה . דסד"א דלמא כתם ירושה היא משום דמסכת נחלה דבבה ובעלה יורשין לותה : **ושדרה** מחוזה נמי מהאי פירכא הוא דקיימא לן . תוי"ט ד"ג כלום יש יכול לומר במקום שאין כן להלכון מקמע שהוא מודה שהכתם היכה קמה לשדה מחוזה מהאי טעמא כי היה לעגיל גבי תם דמסיק בהאי לישנא ופ"ה דמוך הוא מאד דמפרש הש"ק ושדה מחוזה נמי היכא דלמימר דקמה מחוזה מהכא ומייתי סייעתא למילתיה (נ) דהך פירכא דלעלם יש יכול כו' קיימא לי' למימר שהכתם קם מחוזה לשדה מחוזה ולכך גרסינן (ד) דלמא נרסינן לי' דלמא כתם מחוזה נמי מהאי פירכא הוא דקיימא לי' וה"פ והלא שדה מחוזה גופה נמי אין בכתם כגון זהו מטעם שהכתם קודם לנחלה מן הכתם וכל כמה דלא קיימא לן שהכתם קודם לנחלה מן הכתם מעמדת הכתם שדה לחביה כמו הכן דהכי אמר כפ' לין מקדישין (ערכין דף כה:) בעית מיבי רבה בר חנה בתם מהו שתעמיד שדה מחוזה לחביה כיון דלעגין יכול כי הדדי ניהו מוקמינן לו דלמא כיון דלעגין נחלה כתם במקום בן כי אחר דמיא לה מוקמינן ופשיט לי' דכי אחר דמיא לה ופשיטא לי' דאין הכתם מקנה מכח נחלה כיון שאין הכתם נעקר ממקומו לא ופשיטא שהוכרים והנקבות שוין בין לירק בין להוכרים דמה לי זכרים ומה לי נקבות לחלו נכסי גשים יהו הפקר וזוקא בן בנכסי הא לגיל למילף לפי שמיכתב נחלה ממטה לחביה ע"י הכן :

קל

רבינו גרשום

ולא האי לירות בר קשא דמתא לירות.בלשון תמיה כלומר הממונה על העיר יירשנו : אלא כי תדרי לירתו.דהכי משמע והעברתמאת נחלתו לבתו הא איכא בן ובת תדייחי לירתו . ואכתי בן קודם לבת מגלן . אמר ליה הכי דכתיב ובן אין לו הא יש לו יורש וכי איצפרי' קרא לאשמועינן' דמאן דלית ליה אלא חד ברא לירשיניה לכולהו נכסי ודאי הא לא אתי לאשמועינן דברא ירית אלא מאי אתא לאשמועינן' להיכא דאית ליה בן ובת דבן קודם לבת. ודלמא קרא לא אתא אלא משום סיפא דכתיב והעברתם את נחלתו לאשמועינן להיכא דלית בן ירתא בתו ז) איפא לירתי בהדדי.ומשני היכי דלית בן לא איצפרי' לאשמועינן מהאי קרא דבת ירשנה היא דההיא מוכל בת יורשת נחלה נפקא והאי קרא ואיש כי ימות לא אתי לאשמועינן אלא היכא דאיכא בן ובת דהבן קודם.ורבי אחא בר יצחק אמר מהכא.מצינן למידק דבן קודם לבת דכתיב ולמה יגרע וכו' . ודלמא בנות צלפחד אינהו דקאמרי הכי ולאו משום דהבי דינא ואח"כ נתנה תורה ונתחדשה הלכה ודרייקינן[ואיש כי ימות דאי איכא בן ובת לא האי יירית כולה ולא האי יירית כולה ואלא תדייחיה כי הדדי והייט חידוש הלכה : אלא מתורתא כ ד ש נ י ן סעיקרא. דאי אפרינן הכי א י כ א למיפרך כדפרינן אמר ליה איצטריך קרא לאשמועי' דבין לית ליה וכו' אלא הא אתא לאשמועינן דבן קודם לבת : ומאי קודניה דבן מבת. משום דאיכא למימר שבן קם תחת אביו ליעדה ולשדה אחוזה מה שאין כן בבת כ) מש"ה אינה קמה תחת אביה ליעדה ולאו בת יעוד היא שדה נמי אינה למיפר דהיא קמה תחת אביה דאם היא פרקא אותו שדה לאביה תדרא לאביה ביובל דכתוב של אביה דמיא כבן עצמו ומהאי מעמא דקי"ל תנא דשדה אחוזה אי פריק לי' חבן תיהר לאביו ביובל מצינן למיפר נמי דאי פרקא לה איהי הוה תיהר לאביה משום דלעגין יובל בן ובת כי הדדי ניתנו וכי היכי דאיכא למיפרך כלום יש יובל אלא במקום שאין בן הכא נמי אינא למיפרך מבת כלום יש יובל במקום בת ומאי קודניה דבן מבת אלא מהאורתא כו'ואי בעית אימ' מהכא. אינא למשמע דבן קודם לבת : אמר ליה ברכה שאני.דכולי להו אחדרי אבל בעלמא לא אמרי' הכי : **פים'** האחין מן האב נוחלין ממונן של בנים אחין והם עצמן מנחילין ממונם לבנים דהיינו נכדיהן: ומנלן . דבתר אחין מן האב שריכי: אמר רבא אחיא אחוה אחוה סבני יעקב.כתיב הכא ונתתם את נחלתו לאחיו וכתיב ביעקב שנים עשר אחים אנחנו בני אבינו: למה לי. למשמע מהכא. ממשפחתו שלו אמר רחמנא של אבי: אין חבי נמי. מהכא עיקר: לענין יבום אחטר. דאחיו מן האם אין זקוק ליבום אלא אחין מן האב ולעלין ומייבמין : **פים'** והאיש את אמר נחל

ו א מיי' פ"ו מהלכות נחלות הלכה ג סמג עשין לו טוש"ע ח"מ סי' רנו סעיף ג :

מאן (ג) א)(כו)לירות אמו בר קשא דמתא לירות? הכי קא אמינא איכא בן ובת לא האי לירות כוליה ולא האי לירות כוליה אלא כי הדדי לירתו ב)ף אבי ואצטריך קרא לאשמועינן היכא דלית ליה אלא חד ברא לירתיניהו לכולהו נכסי.דלמא הא קמ"ל דבת נמי בת ירושה היא קתני °מוכל בת יורשת נחלה ג)ואצטריך לאשמועינן דאע"ג דאתי מכח אב ואם ואחים ואחיות ואחי אב ואחי אם ואחיות אור לכולהו נכסי דאב כתמיה ואחמי כתב °ואם אין לו בן והעברתם את נחלתו לבתו.ליפתוק קרא מיניה וכתב ליכתוב ליה למכתב °לים כי יעמוד ורש ד) ונתתם את נחלתו וגו' וממילא ידעינן דאם אין לו בן הכתם תירם את הכל מאחר שמניהן שוין בנחלה אלא ודאי לאשמועינן אחת דבן קודם לבת ירושה היא דאתי מכח אב ואם ואחים ואחיות ואחי אב ואחי אם ואחיות ואצטריך לאשמועינן דאע"ג דאתי מכח אב ואם ואחים ואחיות ואחי אב ואחי אם ואחיות ירושה היא קודמת נפקא אמר מהכא °למה יגרע שם אבינו מתוך משפחתו כי אין לו בן° תעמא דאין לו בן הא יש לו—בן בן קודם, ודלמא בנות צלפחד הוא דקאמרן הכי ג) ניתנה תורה ונתחדשה הלכה אלא מחוורתא כדשנין מעיקרא כדרבא אמר רבא אליו°הקרוב קרוב קודם ומאי °קורבה דבן מבת שבן קם תחת אביו ליעדה ולשדה אחוזה, יעדה, בת לאו בת יעדה היא, שדה אחוזה נמי מהאי פירכא גופה הוא-דהא קיימא ליה לתנא כלום יש יבום אלא במקום שאין בן,אלא מחוורתא כדשנין מעיקרא, ואי בעית אימא הכא °והתנחלתם אותם לבניכם ואחריכם° בניכם ולא בנותיכם,אלא °למען ירבו ימיכם וימי בניכם° ה"נ בניכם ולא בנותיכם? ג) ברכה שאני : "והאחין מן האב נוחלין ומנחילין" וכו' : מנלן ו) אמר רבה אתיא °אחוה-אחוה' מבני יעקב מה להלן מן האב ולא מן האם, אף כאן מן האב ולא מן האם, ולמה לי, °ממשפחתו' ויירש אותה—כתיב ה) 'משפחת אב' קרויה 'משפחה' משפחת אם אינה קרויה 'משפחה'? אין הכי נמי וכי איתמר דרבה לענין יבום איתמר : והאיש את אמו וכו' : מנא הני מילי דתנו רבנן וכל

מסורת השים

א)ס"ל בר.ס"ל:ב) [שנת קלה.] : ג) [שם קה:]: ד) יבמות יג: כב: ה) [לעיל קפ: וס"ל]: ו) ס"פ טו רס"ל: ז) [ובשב"ש בפסחים קיח: כתב כר קצף פי' שומר פעיר] :

הגהות הב"ח

(א) גמ' מאן ליתא כל"ל ותיבה כו' ממחק : (ב) רשב"ם ד"ה ס"ל אבי וכו' דלית ליה בן ובת (ג) תוס' ד"ה ובת ובו' ומסקי' פירכא דכלום: (ד) בא"ד דלא גרסינן ליה אלא הכי גרסי' שדה וכו' מה שאין כן בנחלה : (ה) אמר ליה ברכה שאני דכולי להו אחדרי אבל בעלמא לא אמרי' הכי : פים' האחין מן

ז) נמי ד"ל מכל פירכא דחיכא בן ובת לימת דלירתו בהדדי . ב) תוי"ט ד"ג ומכרכין דלמת מקדש כו' ליפדה משש דלמו כו' .

יש נוחלין פרק שמוני בבא בתרא קיא

עין משפט נר מצוה

וכל כמה יורשם נחלה ממטות וגו'. סיפא דקרא לאחד ממשפחת מטה לביה מהיה לאשה כדי שלא תסוב נחלה ממטה למטה ומיהו לא נהג שלא כחומו הדור כדלקמן בפירקין (דף קכי) ולקמן (ו) מפרשין כיון דיורשת שני מטות והיא נשאת למטה לביה הרי מכל מקום טובת נחלה אחת היא למטה אחר ולקמן תורה אור מתרלין לה: כמה יורשם נחלה ממטות. משמע שאם אחת מקבלת נחלה מכל מטות ולי אחת מהן קרובים לה שמקבל נחלה מהם יותר מלביה ולמה לה מקבל נחלה מכל מטות ולכן משמע לחמה לאביה הוי לה לחין לאמה של כח זו שירשו נחלה לביה לכך בשעת ייחודין ולא קפיד קרא אלא שבשעת ייחודין לא תהא רלויה לירש נכסי לביה ומיהו אחרי כן מתו לחיה ואחר כך מת לביה וירשה אחיה מאמה הוי לה נחלה ולא היה יכול לומר לאחי אבי לא ירשתי את אמי שמתה קודם שנולדתי ולא ירשתי את אבי שמת אחרי שנולדתי שהרי לא היה לי כח בנכסי אמי כשמתה ולא היה לי כח בנכסי אבי כשמת שהרי לא היה לי לחיה ולא היה לי כח בנכסי אמי כשמתה שהרי לא היה לי לחי

ולמתן דדרים בעל מקחו ליטעריך לעבור עליו בשני לחיון ומיהו קשה לרשב"ם דלמאי ליטעריך הכא היקשא דמטות כיון דמטעין מוחם לין ון בם ומלה חסוב דבן יורם לם למו מיפוק ליה מקל וחומר דבן קודם לבת והשתא לא לתמר דיו ומיהו פלוגתא דרבי ורבנן דלקמן (ב"ק דף כה:) דליכא למ"ד לפיל היכא דמיפרך ק"ו אמר דיו ומיהו לפיל למ"ד לא לתמר דיו ליכא למימר דמילתא דלמיל בק"ו ערת וכתב לה קרא: **לן** מפני הכבוד. השתא לא שייך למיפרך לפיל בלא הך קרא דלעיל ולימא ס"מ בבור שנשא לגמרי מדכתיב מפני הכבוד משמע דלא שייך מפני הכבוד לגלא כתיב וקרא דלעיל למי לדרשא מחדיתי ה):

הוא יורש לומה. משמע ליה מיעוטא מדלא כתיב וירשה ומדכתיב לומה משמע מיעוט לגין היה יורשת לומו ומוד לגמרי וירשה לומה מיותר דמשמע שמעי' מדכיון שהיא יורשת לומו משמע שהיא שארו גם הוא ירשנה משמע שהיא ומיהו קשה לחמי לימלק כלל ומיעוט דמקפיד כשיכם הבעל ולא קפיד בשיכם השתא משמע לחינה יורשת לומו:

רבינו גרשום

על ד' מה שאין. כן בשאר בנדרים: אשר ליה ר' יהודה לר' יוסי מנין שבן קודם לבת בנסין נוחל פי שנים ג) כלומר אף משה האם בבור נוחל פי שנים בנכסי האם: אשר ליה אשר נשא בתולה: כלומר בתר שנשא בתולה דאונו ואונה הוא הכי נסי דשקיל פי שנים בנכסי האב ולא לאשה. משום הכי אין נוחל פי שנים: פיסקא האיש את אשתו יורש אבל היא אינה יורשת אותו. והא קראי לאו הכי כתיבי כי אם ונתתם את נחלתו לאשתו דמשמע דאשתו יורשתו ואין הוא יורש אותה: אשר אבי תריץ. לקראי הכי ונתתם את נחלתו לקרוב אליו ואת שארו הוא יורש אותה דמשמע הוא יורשה: אשר רבא כמה סבינא תריפא מפסקי קראי. כלומר חיבי מצינן למפוקי קראי דכתיבי אלא נורעין ו' דנחלתו וי' דלשארו ומופיפין אחדדי והדרשין לו דמשמע הוא יורשה: והאי תנא מייתי ליה מהבא. מסיפיה דקרא דבעל יורש את אשתו: ויירש אותה כו' דישמעאל אומר אינו צריך לאשוקי מהבא דהבעל יורש את אשתו משום דמדוכתא אחריתי מצינן למידרש. תרי הוא אומר וכל בת יורשת נחלה ממטות בני ישראל לא' ממשפחת מטה אביה תהיה לאשה. תיאך בת אחת יורשת שני מטות אלא שהיתה משבט ראובן ובעלת נישואיה שנישאת לשבט שמעון היו לה אחין הראויין לירש את אביה דאי לא הוו לה אחי לא מצינ לאינטוביי לשבט אחר משום דכתי' לא תסוב נחלה ממטה למטה אחר. והשתא לאחר נישואיה איתרמי דמת אחיה בלא בנים ונמלה לה נחלת אביה בירושה והוה לה בת אח' משבט ראובן ומשבט שמעון ולא בן ובת אבי' וירשתו הבת ועכשיו חנכנסים עדיין בחוקת שבט שמעון כל זמן שלא נישאת ולפיכך הוזהרת תורה שלא להנשא לכבט אחר כי אם למשפחת מטה אביה לפי שאם תנשא לאחד משבט אחר היתה ניסבת נחלה למטה אחר תנשא לאחד משבט אביה כי היכי דיירש לאשתו ויקיימי נכסים בחוקת שבט אביה. ואיבא למיסמע מהבא דשמום הבי הזהיר שלא להינשא לכבט אחר דבהסיבת הבעל הכתוב מדבר דכיון דבעל יורש את אשתו היה ניסבת נחלה והיפשוט לך מהא דבעל יורש את אשתו: או אינו אלא בהסיבת הבן. כלומר או אומר אני שאפר הכתוב לאחר מטמה אביה לאו משום דבעל יורשה אלא משום דבנה יורשה ובנה משבט אחר היא והיתה ניסבת נחלה: לא ס"ד דבהסיבת הבן לירש סיירי ובעל לא ירית. דכשהוא אומר לא תסוב נחלה לבני ישראל ואומר לא תסוב נחלה משבט. תלתא קראי דכתיבי בהסיבה למה לי אלא לאשמועינן דבעל יורש את אשתו: ואומר ואלעזר בן אהרן מת בו' וירשה פנחס. משום דהבעל יורש את אשתו:

ג) ל"ל מנין שבן קודם לבת כלומר לף נמטה כלפ ס"ל לי מה מטה כלפ וכו' לף מטה כלפ נכוח מעל וכו'. ב) נמלה ל"ל עכור מזה-שמיני דוקה לגמוד וכו'.

יב א מיי' פ"ב מהלכות נחלות הלכה ח סמג עשין לו טוש"ע ח"מ סי' רנח סעיף ה:

יג ב מיי' פ"ח שם הלכה ח ופ"ב מהל' גזילה ואבידה הלכה יא סמג שם טוש"ע שם סי' מת סור וסי"ע חח"מ סי' ה סעיף ה ו סי' ס:

יד ג מיי' פ"ח מהלכות נחלות הלכה ה סמג שם:

מקבצת

△ "ובא" - פרקים בעלי ב' טעמי הכתוב ראשון

רבינו נסים גאון

(ב) ומקורות שלהם

הנהות הב"ח

(ה) רשב"ם ד"ה ובמי מנת כי ישמעאל כנ"ל ותיבת דכי - נמחק.

באגדה כו: א

ואת אין אתם זוכין ונתתם את נחלתו לשארו הקרוב אליו ואת שארו הוא יורש אותה...

אפי'

ונתתם את נחלתו לקרוב אליו, יכול אפי' בידיו אותה

בבא

"ונתתם את נחלתו" - בראשית רבתי

אמר ליה רבי ירמי לשמעיה "גוד ליה דין צבי למילף" ומעמא מאי? אמר אביי אמר קרא "כבד אשר ימצא לו ולא לה, ואימא הני מילי "בחור שנשא אלכנה" אבל "בחור שנשא בתולה" ה"נ דשקיל? א"ר נחמן בר יצחק אמר קרא "ראשית אונו" אונו ולא אונה, ואימא מבעיא ליה "לבא אחר נפלים דלהוי בכור לנחלה-א) מי שלבן שנשא בתולה אבל "בחור שנשא בתולה" הכי נמי דשקיל? אלא אמר רבא ב) "אמר קרא "לו משפט הבכורה" משפט הבכורה לאיש ולא משפט הבכורה לאשה: והאיש את אשתו וכו': מנהני מילי ג) דתנו רבנן "ישארו" אשתו "מלמד שהבעל יורש את אשתו, יכול אף היא תירשנו? תלמוד לומר "וירש אותה הוא" "ורש אותה יאין היא יורשת אותו? הא קראי לאו הכי כתיבי: אמר אביי תריץ הכי "ונתתם את נחלתם לקרוב אליו "שארו "וירש אותה" אמר רבא ד) סבינא תריפא מפסקא קראי! אלא אמר רבא הכי קאמר "ונתתם את נחלת שארו לו" קא סבר ה) גוזרין ומסיפין ודורשין, והאי תנא מייתי לה מהכא ה"ג ו) "וירש אותה" "מלמד שהבעל יורש את אשתו דברי ר"ע רבי ישמעאל אומר אינו צריך הרי הוא אומר "ולכל בת יורשת נחלה ממטות בני ישראל לאחד ממשפחת וגו' "בהסבת הבעל הכתוב מדבר ואומר "ולא תסוב נחלה ממטה לטטה "ואומר "ואלעזר בן אהרן מת ויקברו אותו בגבעת פנחס בנו" וכי מנין לפנחס שלא היה לו לאלעזר אלא מלמד שנשא פנחס אשה ומתה וירשה ואומר "ושנוב הוליד את יאיר ויהי לו עשרים ושלש ערים בארץ הגלעד וכי

תורה אור

לומה. לשון אחר שנשא בתולה ומתה ולא הולידה לו בנים ולא נתנה לו מתנה ולא נתנה לו מתנה ולא נתנה לו מתנה

כי מנין ליאיר שלא היה לו לשנוב, מלמד שנשא יאיר אשה ומחה וירשה מאי 'ואומר'? אמר חמא בסבת הבן קא קפיד לא, אבל בעל לא ירית, חא שמע ולא חסוב נחלה לבני ישראל ממטה למטה אחא לעבור עליו בלאו ועשה תיש לא תסוב נחלה ממטה למטה אחא לעבור עליו בשני לאוין ועשה חא שמע ואלעזר בן אהרן מת וגו' כי חמא אלעזר הוא דנסיב איתתא ומחה וירתה פנחס חא שמע ושנוב הוליד את יאיר וגו' חמא החם נמי הכי הוא, אם כן תרי קראי למה לי, אמר ליה רב פפא לאביי ממאי דלמא לעולם אימא לך בעל לא ירית וקראי בסבת הבן כדשנינן ויאיר חזבן מיזבן, ופנחס נמי חזבן מיזבן, וא"ל פנחס חזבן מיזבן לא, מצית אמרת דאם כן נמצאת שדה חזרת ליובל ונמצא צדיק קבור בחבר שאינו שלו, אלא אימא דנפלה ליה משדה תרמים אמא אביו סוף סוף הא מעקרא נהדה משבטא דאמרין לא רב יימר לרב אשי אי אמרת בשלמא שכבר הוסבה היינו דמתוקמא קרא בן בסבת הבן בין בסבת הבעל אלא אי אמרינן שכבר הוסבה לאחר ממשפחת מטה אביה מאי הוה הא מחעקרא נחלה משבטא דאימא לשבטא דאבא, דמנסבינן לה לנבואי משבטא דאבוה ואימא משבטא דאימה, מנין ליאיר שלא היה לו לשנוב. תימה לרשב"ם לי לבתי התרן למאי לא היה ליאיר שלא היה לשנוב: ובי תימה נתחלקה התרן למאי היה ליאיר שלא היה לשנוב. תימה לרשב"ם לי לבתי התרן למאי לא היה ליאיר שלא היה לשנוב: ובי תימה (ל) וכי תימה להכי נקט לה לתנא קמא דלא כרבי יהודה דאמר בן בתו הרי הוא כבנו, משום דסבר כל היכא דאיכא בת ובן בן בת לא יירש בן בן בת, ולא משום דסבר בן בת לא יירש כלל, דהא בן בת יורש בבת ובן בן בת יורש בבן בת, אלא משום דסבר בן בת לא ייר

כתיבי אפי' בר בריה ירית ליה לאב ואיבא סיכת נחלה משבטא דאמא לשבטא דאבא והבן שייך בתר האב לחודיה. תריץ הכי דלא מזהר קרא דבי תשוב אלא בשעת נישואין מזהיר דמנסבן לה כי היכי דלא תשוב אבל בן הבן והיורשין לא מזהיר קרא דנישאת למשפחת אביה. ומקשי רב יומר אי הכי כדתנן בקרא לאחד משפחת אביה, מפה אביה ואמה "מיבעי ליה ושני אע"נ דלא כתב בקרא "משפחת מפה אביה ואמה" משמע הכי דבי תנא נוהג קיימי ונכסים כדקיימי קיימי וגלי רחמנא משפחת מפה אביה והוא הדין למשפחת אמה דאי כתב רחמנא לאחד משפחת מפה אביה ואמה הוה אמינא אפי' איסכא דאבא של בעל משפחת אמה של בת ואמו של בעל משפחת אביה של בת דהשתא כתעקרא נחלה משום דבעל שייך אחר אביו קמ"ל דאיסכא לא אלא אביו משבט אביה ואמו משבט אמה כי תיבי דמתוקמי קראי שפיר: תנא בסבת הבן. ולא תשוב נחלה לבני ישראל ממטה למטה בסיבת הבן בין בסיבת הבעל אבל באידך לישנא ליכא למשמע מינה כי אם בסיבת הבעל לחוד

כי מינסבא לסבעא דלתבה כיון דלא אמר בכבר הוסבה ומצי למינסבין לה וכו' ועל ידי כן לתמוה שלין זה סיפא גמרת דרב פפא לקמי לתבי דבריית ולתבי לית להו מהדר מידי ועושה בעיא שלו בלשון קושיא ושוב דמסיק תבי בכבר הוסבה לית לתמרין ולפירושו הוה ליה למימר "ודלמא" מסקינן ליה, ואין בספרים "ודלמא" ועוד דבכל הספרים גרסינן "אמר ליה תבי" דמשמע דלתקושיא דלקמי ליה רב פפא מהדר לשנויי: ה"ג ר"ח תניא בסיכת הבעל נחלה לבני ישראל ממטה למטה (ג) (אחר) הבעל כשהוא אומר ולא תשוב נחלה ממטה למטה אחר" הרי בסבת הבעל אמור הא מה אני מקיים "ולא תשוב נחלה לבני ישראל ממטה אל מטה" בסבת הבן הכתוב מדבר, אתה אומר בסבת הבן או אינו אלא בסבת הבעל ת"ל "ולא תשוב נחלה ממטה אל מטה" בסבת הבן הכתוב מדבר

תניא

אי הכי האי לאחד ממשפחת מטה אביה ואמה מיבעי ליה! אי כתיב הכי הוה אמינא אפילו אפבא, קא משמע לן, תניא בסבת הבן ותניא בסבת הבעל (ו) (תניא בסבת הבן) ולא תשוב נחלה לבני ישראל ממטה אל מטה בסבת הבן הכתוב מדבר, אתה אומר בסבת הבן או אינו אלא בסבת הבעל בשהוא אומר ולא תשוב נחלה ממטה למטה אחר הרי בסבת הבעל אמור הא מה אני מקיים "ולא תשוב נחלה לבני ישראל ממטה אל מטה" בסבת הבן הכתוב מדבר

תורה אור

הזהיר לנו "ולא תשוב נחלה" כלומר שהזהרו בכל נשותי נשים שכשעת ניטולין לא יובלו לבת לידי הסבת נחלה לא בזה הסבת נחלה לב אל תשא לא בזה הסבת נחלה מאחד שבטי ישראל לאחד שבטי ישראל, ומעתה אחרת בסיכת הבעל קמת בסיכת הבן, ומצי הכרייתות מצי בסיכת הבן ומצי בסיכת הבעל דבסיכת הכרייתות מפרש להני תרי קראי ומוקמי חד בסיכת הבן וחד בסיכת הבעל: ה"ג תניא בסיכת הבן ותניא בסיכת הבעל לא תשוב נחלה לבני ישראל ממטה לא מטה בסיכת הבן הכתוב מדבר לומר לא תשוב נחלה ממטה לא מטה בסיכת הבעל לומר הא מה אני מקיים לא תשוב נחלה לבני ישראל ממטה למטה אחר הרי בסבת הבעל אמור

(ו) נמ' ותניא בסיכת הבעל ולא תשוב כו"ל וחיכות תניא בסיכת הבן נמחק: (ג) רשב"ם ד"ה תי תבי וכו' וכיון דלא חיים שמעינן מינה: (ג) תוס' ד"ה ה"ג ר"ח וכו' ממטה למטה בסיכת הבעל כו"ל וחיכות אחר הרי נמחק וכ"כ כן היה גי' בסיכת בן תניא בסיכת הבעל הבן תניא בסיכת הבן ולא תשוב נחלה ממטה וכו' תשוב נחלה לבני ישראל ממטה למטה בסיכת הבעל הכתוב מדבר אחר לומר כו' כשהוא תוסב לא תשוב נחלה ממטה למטה בסיכת הבעל מדבר אחר

באמבר ו:ג

ולא תשוב נחלה לבני ישראל ממטה אל מטה כי אם איש אשר יחזיק בנחלת אבותיו

לב ולא תשוב נחלה מאחד (שבט) אחר כי איש בנחלת אבותיו יחזיקו בני ישראל

מי סכי סתי לאחד כו'. וה"פ תבי היה קרא דלכל בה יורשה נחלה" שבטים ולא תשוב כל שבט לשבט אחר דילמא מי לא מספקא ליה לתבי קושיא דלמא מטה לחבירו ממשפחת אמה כיון דלא אמר בכבר הוסבה ומצי למינסבין לה ממשפחת אמה, והאי דקאמר "ממשפחת אמה" לאו דוקא דהוה הדין דכשעת נישואין מזהיר ממשפחת אמה כדלקמן במסקנא והכי קאמר בעיא היה היה לתבי קרא לומר בה יורשה נחלה ממטה" לה תוקמינן מטה אביה ואמה" דהוה משפחת אמה כדלקמן ועוד דלא הוה ליה לתבי קרא לומר "ממשפחת אמה" דהא כתיב "לאחד ממשפחת אביה" ולא כתיב "לאחד ממשפחת אמה" אלא ש"מ דמשפחת אמה לא בעי כתיב דהא מפרש לה בברייתא דלקמן דמשפחת אמה לא בעי כתיב דהא מפרש לה בברייתא דלקמן

גברא דמי לה לתבי מרחוק ואמו משמעון: ומשנינן דלמא שאני התם שכבר הוסבה. כלומר לעולם לימא לך דקרא לא קפיד אם מוסבת נחלה אם למטה אחר שבית בעל כרחך כבר הוסבה מטה שכשלה יורשת התם שמשבט שמעון לזו הבת שבית מטה מרחוק והיא מהיותה למטה אביה ממנה שכשבה הנחלה של שמעון לשבט רחוק בלא ניטולי הבת הלכך כי מסקינן לה לאחד ממשפחת מטה אביה שפיר דמי ולא קפיד קרא לומר שהיא שבית מאביה שלא תוסב למטה אחר דהיה שיורשת מאביה קיימת דלתכי בחוקת שבט רחוק לימת שהבת שהיא יורשת מאביה שבית מטה אביה כדקיימת מאביה שהוסבה קלה לא שבית רחוק לימת שהבת שהיא יורשת מאביה שבית מטה א

מניא לידך לא תסוב נחלה ממטה למטה לא תסיב כסיבת הבעל כסיבת מדבר אתה אומר כסיבת הבעל או אינו אלא כסיבת הבעל תלמוד לומר לא תסוב נחלה לבני ישראל ממטה למטה מה להלן בסיבת הבעל אף כאן בסיבת הבעל

ביוייהו מנא דברייתא קמייתא פסיקתא ליה ונקלתא בקרא דהויא "ממטה למטה" = בסיבת הבעל מייתי והלכך מוקי לקמייתא בסיבת הבעל דכתיב ביה "לחתן" כדמפרש לקמיה מדכתיב בסיבת הבעל קרקעות נחלקו בה לי וסבירא ליה להלכתא כרבי יהודה דתניא (פסחים כה.) "דכל היכא דתיכוף למידרש דדרשינן ולא מוקמינן בלאוי יתירי" ותנא בתרא לא סבירא ליה הך דרשא דתחתך" דלקמן ומוקי מסברא לקמייתא בסיבת הבעל דקריב ליה טפי מבעל ומתוך כך מייתר ליה לקמייתא בסיבת הבעל כן נראה בעיני ועיקר: דכולי עלמא מיפס. לפיכך תנא דברייתא קמייתא בסיבת הבעל דהיינו "ממטה למטה לחתן" בסיבת הבעל מייתי: מאי משמע. לימא קרא דכולי עלמא לברייתא בתרייתא קרא קמא בסיבת הבעל בסיבת הבן מיבעי ליה דכתיב "ממטה למטה לחתן" בסיבת הבעל ולא ממטה למטה לחתן בסיבת הבן ומשמעותא מוקי ליה הכי תנא מייקרא חנא "לחתן" דמשמע דהאי "ממטה למטה לחתן" פסיקתא ליה לכסיבת הבעל מייתי ואיהו מנלי דאידך קרא לכסיבת הבן מייתי, ממאי משמע ליה סיבת הבעל: אמר קרא "איש". דמשמע בעל כמו "איש נעמי" (רות ג) כלומר בסיבת הבעל קפיד קרא סיפא דהאי קרא "ממטה למטה לחתן כי איש" כגון בנחלתו ידבקו מטות בני יששכר" כלומר הבעל בנחלתו ידבק ולא בנחלת שבט אחר: תרוייהו נמי מיבעי להו. דכתיב בקרא "איש". דמשמע בעל וכתיב "איש נעמי" כלומר בסיבת הבעל קפיד קרא סיפא דהאי קרא "ממטה למטה לחתן כי איש" כגון בנחלתו ידבקו מטות בני יששכר" כלומר הבעל בנחלתו ידבק ולא בנחלת שבט אחר: תרוייהו נמי מיבעי להו. דכתיב בקרא "איש". דמשמע בעל וכתיב "איש נעמי" (רות ג)

וירש לותה מקום ט'. תפ"ג דלילעטרין לכלתמר לעיל הכח לה דרים חלה מוי"ן כדפירש בקונטרס: **מכריש** ירושה שניה לרחמנה. פי' בקונטרס רחמנה בן ובת הוך ירושה כתב בירושה ומה בהמית בן קודם לבת אף כאן בשניה לרחמנה ירושה רחמנה כו': **לקדם**. שיקדמו הבניס לבנות לירש לה

למאי הלכתא א) אמר רב ששת "לקדם וחני רב שמואל בר רב יצחק כמיהרדב הונא"וירש מקריש ירושה שניה לירושה ראשונה מה ירושה ראשונה בן קודם לבת אף ירושה שניה בן קודם לבת: ב) תני רבה בר חנינא קמיה דרב נחמן "והיה ביום הנחילו את בניו ביום אחה מפיל נחלות ואי אחה מפיל נחלות בלילה לא אבי "אלא מעתה דשכיב ביממא הוא דירתי ליה בניה מאן דשכיב בלילא לא ירתי ליה בניה, 'דלמא דין' נחלות קא אמרת דחניא "והיתה לבני ישראל לחקת משפט "אורעה בל הפרשה בולה להיות דין ובדרב יהודה ג) דאמר רב יהודה "שלשה שנכנסו לבקר את החולה רצו כותבין רצו עושין דין, "שנים כותבין "ואין עושין דין, ואמר רב חסדא "לא שנו אלא ביום אבל

להכן קודם לכתך: ס"ג דחני רב שמואל בר' "וירש" לומס: הכי נמי הוה מני למינקט "אחם אין לו בת ונחתם אח נחלתו למחי' דהייט ירושה שניה אלא סיפא דקתני וקט"ס ירושה שניה ושלישים דמשיכי לירושה ראשונה, ורבותא ד"ה אף בת ואי' אין יכולין להיות דיינין אלא מיבעי למימר לא מסת אחיה ואסית נדולה ד"ה מקיש ואסית רחים דידהו מיבעי: (ג) תנח' ד"ה מקיש ואסית נדולה אלא אף כאן מבח אחיה ואסית רחים: מרגליות:

הגהות הב"ח

(ה) רשב"ם ד"ה ג' שנכנסו וכו' שנחתם בה כן מדרש יהודה כנ"ל ותיבת ושוד נמחק: (כ) ד"ה לא בת וכו' אין יכולין להיות דיינין אלא מיבעי למימר לא מסת אחיה נדולה ד"ה מקיש ואסית רחים דידהו מיבעי: (ג) תנח' ד"ה מקיש ואסית נדולה אלא אף כאן מבח אחיה ואסית רחים: מרגליות:

א) [נקמן קמו.]: ב) סנהדרין לה.: ג) שם פ"ש:

* אות — אות | ה ת

* אות — אות | קנות

למאי הלכתא. ממעט להו הא ולאו אוכמה אחי למן שהרי הבת יורשת אמה וכמקום אמה עומדת לירש אחי אמה שהרי האשה יורשת את אחיה במקום שאין את כדלקמן בממון דמקיש ירושה שניה לירושה ראשונה כו': **לקדם**. שיקדמו הבניס לבנות לירש לה דוחיין לקמן מירושה לחשובה תורה אור

למאי הלכתא א) אמר רב ששת "לקדם וחני רב שמואל בר רב יצחק כמיהרדב הונא"וירש מקריש ירושה שניה לירושה ראשונה מה ירושה ראשונה בן קודם לבת אף ירושה שניה בן קודם לבת: ב) תני רבה בר חנינא קמיה דרב נחמן "והיה ביום הנחילו את בניו ביום אחה מפיל נחלות ואי אחה מפיל נחלות בלילה לא אבי "אלא מעתה דשכיב ביממא הוא דירתי ליה בניה מאן דשכיב בלילא לא ירתי ליה בניה, 'דלמא דין' נחלות קא אמרת דחניא "והיתה לבני ישראל לחקת משפט "אורעה בל הפרשה בולה להיות דין ובדרב יהודה ג) דאמר רב יהודה "שלשה שנכנסו לבקר את החולה רצו כותבין רצו עושין דין, "שנים כותבין "ואין עושין דין, ואמר רב חסדא "לא שנו אלא ביום אבל

ורש לותה מקום ט'. תפ"ג דלילעטרין לכלתמר לעיל הכח לה דרים חלה מוי"ן כדפירש בקונטרס: **מכריש** ירושה שניה לרחמנה. פי' בקונטרס רחמנה בן ובת הוך ירושה כתב בירושה ומה בהמית בן קודם לבת אף ירושה שניה בן קודם לבת ואין נרחה לר"י דמסתמא הכי דר"ב מירושה שניה לירושה ראשונה לבנות אחות אלא נרחה לר"י דירושה שניה ליים בן הבן ובת הבן בן הבת ובת הבת להיקחת קאי אכל הך דכתיב בקרא והך דרשינן להו לקמן (דף קפו.) מלין לו עיין עליו ומה שפירש רמי בקונטרס לחחות הבת קודמין לבני אחי הבת (נ) תנא מוכיח לה עיין כה להה חנן (שם) כל הקודם לנחלה יולאי יריכו קודמין: **אורעה** כל הפרשה כולה להיות דין. פי' בקונטרס לענין זה שלריך שלשה לחלוקת נחלה כמו בדין וקשה לפירושו דלי"ב אחאי מייחי דרב יהודה והא רב יהודה לח מייחי לחלוקה אלא מייחי כדבר שלייך בו דין גמור ועוד דהוה ליה למימר חלוקת נחלות קא אחמרת לח אחמרת אלא מפי"ו אורעה כל הפרשה כולה להיות דין לענין

יש נוחלין פרק שמיני בבא בתרא קיד

עין משפט נר מצוה

יט א מיי' פ"ב מהלכות עדות הלכה ח סמג עשין קכ טוש"ע ח"מ סי' ו סעיף ה :

כ ב מיי' פ"ב מהלכות מכירה הלכה י סמג עשין פג טוש"ע ח"מ סי' קכה סעיף ו :

נוסחאות
קונטרס אחרון לבבל - נ"ל נמי ירושלמי ל' [illegible] נ"ל נמי ירושלמי בראשו זעיר

רבינו גרשום

ביום אבל בלילה אפי' שלשה כותבין . משום עדות: ואין עושין דין. דאין דין ניתר בלילה. כדגרסינן בסנהדרין דיני ממונות דנין ביום ונוטרין אף בלילה אבל אין מחתימין בלילה דכתיב והיה ביום הנחילו את בניו הא כיצד יום לחתלת דין לילה לגמר דין:אאי מעמא.כשנכנסו בלילה אין עושין דין . משום דהוו עדים ואין עד עושה דיין:אין ת"ש קאמינא דין נחלות : איתמר קנין . שקני משביב מרע או מיד אחר אם רצה לחזור מאותו קנין עד שיחתי יכול לחזור: רבה אמר כל זמן שיושבין. אע"פ שאין עומדין באותו ענין : רב יוסף אמר כל זמן שעומדין באותו ענין אע"פ שאין יושב ין: ואי סלקא דעתך כל זמן שיושבין יכול לחזור אם כן אמאי אם רצו עושין דין מיד לאלתר כשצווה ומורידין ולירחוץ ולמה הדר ביה אותו שכיב מרע מצוואתו עד שהן יושבין)[דברי שכיב מרע אין צריכין קנין וחשוב נקנין דכהרובין וכסטרין דמי כל זמן שקנין חוזר יכול הוא נמי לחזור בו אלא הראיל דכל זמן דעומדין באותו ענין לא הדר ביה תו לא מצי הדר בי'הראיל דסלקי מהתוא ענינא : אלא מאי איתי לדמימר. לרב יוסף דמצי למיעבד דין משום דבבר מליק

אבל בלילה אפילו שלשה כותבין ואין עושין דין. דהיינו דלעיל כמו עדות ואין מקבלין עדות בלילה כדמוכח פרק לוקחו בית דין (ר"ה דף כה: ושם) דקבלת עדות כתחלת דין והיום דרשוי לקבלת עדות יכולין לדון על פי רחייס יום דלא תהא שמיעה גדולה מרחייה ולא כמו שפירש הקונטרס דלמר קבלו עדות שהעידו לפניהם בלילה דנין למחר ע"פ לותו עדות ואין נריכין לחזור ולהעיד בפניהם ביום ומה שפירש הקונטרס דוקא שנכנסו לבקר לבל הזמיטוס להעיד שוב אין יכולין לדון אפילו יעידו לחתיים דהוו להו עדיס ואין עד נעשה דיין והביא ראיה מפ"ק דמכות (דף ו.) דרבי יוסי סבר נמלא לחד מהן קרוב או פסול עדות כולן בטלה ולרבי נמי כי אמרי לתתהודי לחתימת עדותן בטלה ופסיק רב נחמן להלכתא כוותיה דרבי וקיימה לן כרב נחמן בדיני והיה דר"ה דמוסיפין מוסיפין חלל היחיד לחייב שלא הלכו מחתלה ע"מ לרחות דח"כ אין שוב היחיד יכול להיות דיין והביא ראיה ממסוכת רש"י ז"ל שהיה מדקדק מכאן שאין לריך לומר אחם עדי אתר אתה להו ליהוי עלי סהדי אחתי לרבי טוסיו דין הא בהדיא סתיהו סהדי ואע"פ שפ"ה סיכול להיות דיין כשרצו בלילה כיון שיש עדים מעידים בפניו כשמחכוין להעיד גרע טפי ואין להקשות כי פריך בפ' רבותו ב"ד (ר"ה דף כה:) מוסיפין מבבריהן לוקמו בדוכתייהו וליקדמו דלא תהא שמיעה גדולה מרחייה אחתי לא מצי כגון שהחזיקו להעיד דאין יכולים להיות דיינין דהא מי נחזיקו לא היה היחיד יכול לדון ומיהו אין נראה פי' דטעם דאין עד נעשה דיין הוי לו משום דהויא עדות שלי אתה יכול להזימה דכיון שהן עלמן עדים ודיינין לא יקבלו הזמה על עלמן לו משום דבעינן ועמדו שני אתנשים אלו העדים לפני ה' אלו דיינין אבל העדים עלמן אין מוזמין ויושבין ודנין ומהני טעמי אין לפסול המחכוין להעיד אלא דוקא עד המעיד ומהניא דמסוס שהביא אין רלוי להתם גזירת הכתוב הוא דמקיש ג' לשנים דאפילו הן מאה אם נמלא אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטלה ועוד קשה לר"י לפירושו דמדאתה אין עד נעשה דיין לנמלא אחד מהן קרוב או פסול ח"כ לרבי יוסי דאיכא למימר דברייתא בעלמא אלא כוותם עדות נמלא אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטלה כמו כן לא יעשה שוב דיין ח"כ ליה ללא תהא שמיעה גדולה מרחייה והשתא בר"ה פריך בפשיטות ולא תהא שמיעה גדולה מרחייה ומשמע לריכא מאן דפליג ועוד קשה דרב יהודה אדרב יהודה פסיק במכות (דף ו.) דרבי יוסי דברחייה בעלמא נעשה עד ואין עד נעשה דיין ב) ואי"ת היכי קאמר רב יהודה לרו עושין דין הלא נעשו עדים אע"פ שלא נחלוטו אלא ולאי לומר ר"י דאין לדמותו ועוד לומר ר"י דהתם שמי בכוונה למודה שנחלוטו להעיד בשעת רחייה לא היתה עדותן בטלה אלא כשהעידו אח"כ בב"ד אבל לא חימת הכי אין לך גט כשר כשנותנין בפני קרובין או קרושין אם נחלוטו להעיד והא דקאמר ומה יעשו שני אתין שרלו בתחל שהרג את הנפש אע"פ שאין עדותן בטלה אלא כשמעידין בפני ב"ד מ"מ פעמים שאין האתן זה יודע שכבר העיד אחין ומעיד ואינו מעיקרא הוה בעי למימר אתם דברחייה בעלמא אלא העדאה נפשלין כשנמלא אחד מהם קרוב או פסול מדפריך הרוג יליל נרבע יליל הורג ורובע יליל אבל לפי המסקנא דבעי למימר ומסיק רבא אמר קרא יקום דבר במקיימי דבר הכתוב מדבר דהיינו עדים שהדבר מתקייס על ידיהן אין נפסלין עד שיעידו בבית דין ויקיימו דבר : **ואין** עד נעשה דיין. הייט עד המעיד כדפרישית ודוקא בדלורייתא אבל בדרבנן נעשה דיין

כלומר בפ"ק דגיטין (דף ה:) ובפ"ב דכתובות (דף מ: ושם) ורבי עקיבא דאמר בהחובל (ב"ק דף ל: ושם) כולן עדים הן ותפילו עד הרואה אין נעשה דיין הייט דוקא בדיני נפשות כדמוסה בפ' רלוחו ב"ד (ר"ה דף כו.) דמפרש טעמא היון דחזר דקטל תו לא מלו חזי ליה בזכוחיה ושם תאמר (דבפרק קמא) דמכות (דף יב. ושם) מפרש טעמא דאמרינא דקאמר ר' עקיבא מנין לסנהדרין שרלו כו' שאין ממיתין לוחו עד שיעמוד בב"ד שנאמר על עמדו לפני העדה למשפט עד שיעמוד בב"ד אחר ב"ד אחר ויל דלהיות דרשת המכות עיקר והיות דר"ה (דף כו. ושם) לא קאמר אלא דמהיות טעם לא גמרינן שאר דינים מהתם דדוקא בדיני נפשות אין עד הרואה נעשה דיין ומשום והלילו העדה : **ניחוש** דלמא הדר ביה . קשה לר"י דח"כ כל מתנת שכיב מרע בכולה לו מלוה מחמת מיחה ניחוש דלמא הדר ביה וכי תימא הכי נמי ונריך עדים שלא חזר בו עד שמת דהא בסוף פ"ק דב"מ (דף יח:) אמר קמח ובתרא בתרת קני קמח לא קני משמע ולי ליכא בתרא קמח

קני

א) ר"ה כו. גיטין כה: כתובות כא: ב"ק ג: סנהדרין לד: ו ב) ר"ה ושם :

הגהות הב"ח

(ה) רשב"ם ד"ה תמריחה וכו' והקשיתי לו בפ"ד ואמר כן מ"ם וכ"ג תמריחה לשמעתא קמייה דרב בהגלן ולרב יוסף מי ניחא לו :

[ניל דנפ"ב]

רבינו גרשום

מאחו עניו ולא הדר בו ותחזיל לדבר מענין אחר ומשום הכי עושין דין. שוב הכי נמי לרבה משום הכי עושין דין דקאי בכור אחר שצוה הכי לא מצי למיחזר ביה: והלכתא כוותיה דרב יוסף. בהגי ג'הלכות ה) דאיירינן בפירקא קמא דאלינן לי' בגמי דבר מריון ועניו דהכא ומחצה דראמרי' באילך פירקין מי ששת הוזא דאמר לה לרביתהו נכסי לך ולבנך אמר ר' יוסף קנאי איתתא פלנא דרדיש קרא דכתי' והיתה לאחרן ולבניו זכה מחצה לאחין ומחצה לבניו: פיס' האשה את בנה והאשה את בעלה ואחי האם מנחילין ממונם האשה לבעלה והאשה לבנה ואחי האם לבני אחותו ואינם נוחלין את ממונם: האשה את בנה מורישה ממונה לבנה ואינה יורשת ממון של בנה היינו דקתני ברישא דמחני' האיש את אמו נוחל ואינן מנחילין ותתני זיסני ל"ל והאשה את בעלה מורשת מסיגא לבעלה ואינה יורשת היינו דקתני ברישא האיש את אשתו נוחל ולא מנחיל ואחי האם מורישין ממון לבני אחות היינו דקתני ובני אחות נוחלין ולא מנחילין דשה לי אחי האשה לי אחות האם אין הבעל יורש את אשתו בקבר. דלאחר מיתת אשתו אם נפלה לה ירושה אין הבעל יורש אותה ירושה כי אם הבנים לפי שאינו נופל בראוי כבמותו: אף אשה את בנה אין הבן יורש את אמו בקבר. שאם נפלה לה ירושה לאחר מיתתה אין הבן יורש אותה להכי שיהא יכול להורישה לאחין מן האב אבל הוא עצמו יכול לירש אותה עד שהוא חי ואחריו לקרובי האב ואנב דאיצטריך למיתני הני תרי נקט ואחי האם ולא משום דדרשינן לה בשם

מענינא לענינא. שפסקו מתותו ענין ודברו בעניים ובמעמים מחריס ואו שם רצו עומדין דין לכל כל זמן שעסוקין בתותו ענין אין עומדין דין: **והלכתא כוותיה דרב יוסף כמשה**. בפ"ק (לעיל דף יב:) אמר רב יוסף מלי למימר ליה מעלינא לך ככספי דכר מרעין: **ענין**. הא דאמרן: **ומחנה**. לקמן במי שמת (דף קמג.) ההוא דאמר לבניתהו ככספי ליך ולבריך' אמר רב יוסף קנאי פלגא דדרים ליתיה לאחרן ולבניו" מחנה לאחרן ומחנה לבניו: **אם כנה נמה לי**. למיתמא "מנחלת ולא נוחלת" כיון דקתני "החיש את אחי נוחל ולא מנחיל" דקתני "החיש את בעלה" כמי דקתני "מנחלת ולא נוחלת" הניחו נמי דקתני "החיש את אחי נוחל ולא מנחיל" ולמאן דתני כמי במנחילין כי אחיות על אחים דקתני 'ממנחילין' לכדמי כי אחיות על אחים דקתני 'נוחלין' הייט נמי דקתני 'כני אחיות על אחים נוחלין' דוודיהן ולא מנחילין' ולמאן דתני כמי במנחילין כי אחיות על אחים דקתני 'נוחל ולא מנחיל' הייט נמי דקתני 'כני אחיות על אחים נוחלין' דוודיהן ולא מנחילין' ואיתו מנחיל: **ס"ג פה קא משמע לן דמשמה כו'**. ולא גרסינן "לעל" כלומר להכי תנא בכח יתירה לאקושי החתה את בנה, להחתה את בעלה דבתותו ענין שהחתה מנחלת לבעלה מנחלת נמי לבנה: **מה החתה את בעלה**. היכה מנחלת לו ברחוי להו לאחר מיתתה אלא כמוחזק כדאמרן לעיל וילפינן מקראי לאין הבעל יורש את אשתו 'בנחלה שהאשה מורישה לבעלה ולא בנה או אחותה' דוודיהן ולא מנחילן' ואיתקש החתה לה ממוריתה כשהיא בקבר' אלא מה בנה או בתה יורשה ואם אין לה בן הקרוב למוריתה יותר קודם: **אף החתה את בנה**. היכה מנחלת לו ברחוי לו לאחר מיתתה כדי שיעמיל הוא לקרוביו שמלד אביו ולא מלד אמו כגון שהחת את הבן ואח"כ את האם אין זה הבן שהוא כבר את בנה ואתו אחיו מלד אמו מקודם מיתת אמו יורש את אמו להנחיל את אחיו מלד אביו אלא יורשי אביה יורשין אותה וסבירא הוא דכיון דמת כנה מקמי דימה פקע ליה כחו כיורשת אמו ומיהו להכי היכה מיתה דאי מתה אמו ובתה קיימת בעיא בקבר אם קמו דמ"ד תמיעה "לא תמוד" תרי זימני בעיא ותרוייהו בשאם הבן מת להיכה דמתה אמו מקמיה, דיירים נה, ותילף לשמעונין לחפילו היכה דמיה היו בריחה ומתה היא תחריו דהוסבה נחלה לאביו או לקרוביו מן האב, קמ"ל מקנה יחזיר לאין ירים ברחוי, וקרחי לכדדרשינהו לעיל, והחי דקתני 'אחי' החם אלא נרחי לגבי גרדא דהנך נקט ליה, ואחי דקתני בריחה 'אחי' החם הבנים, והכלים את האב' והוה מצי למימר סיפא מריחה מיהו כיון דמיתני ליה בתרוייהו 'נוחלין ומנחילין' קתני להו דכל נוחלין ומנחילין קתניב אבל הך בנה 'למנחילין ולא נוחלין' בלה מיותרת היא שהרי כבר נאמרים בבת 'נוחלין ולא מנחילין': (ג) **יורש את אמו בקבר**. **דמי דבר תורה**. כלומר מן הפסוק יש ללמוד: **החת יורש את בנו**. וה"ה לבתו כדילפינן בריש פירקין: **יורשה את בנה**. וה"ה לבתה במקום שאין החת נוחל את אביו קיים הוא שידם דלהכי מיהא מהני 'משפחת את' שקרויה משפחה' להקדים את החת לאחר החת מטוט: **מטוט**. 'וכל כת יורשת נחלה ממטוט' וביורשת שני מטות חוקימנה תיקיביה

מאחו עניו ולא הדר בו ותחזיל לדבר מענין אחר ומשום הכי עושין דין. שוב הכי נמי לרבה משום הכי עושין דין דקאי בכור אחר שצוה הכי לא מצי למיחזר ביה: והלכתא כוותיה דרב יוסף. בהגי ג'הלכות ה) דאיירינן בפירקא קמא דאלינן לי' בגמי דבר מריון ועניו דהכא ומחצה דראמרי' באילך פירקין מי ששת הוזא דאמר לה לרביתהו נכסי לך ולבנך אמר ר' יוסף קנאי איתתא פלנא דרדיש קרא דכתי' והיתה לאחרן ולבניו זכה מחצה לאחין ומחצה לבניו: פיס' האשה את בנה והאשה את בעלה ואחי האם מנחילין ממונם האשה לבעלה והאשה לבנה ואחי האם לבני אחותו ואינם נוחלין את ממונם: האשה את בנה מורישה ממונה לבנה ואינה יורשת ממון של בנה היינו דקתני ברישא דמחני' האיש את אמו נוחל ואינן מנחילין ותתני זיסני ל"ל והאשה את בעלה מורשת מסיגא לבעלה ואינה יורשת היינו דקתני ברישא האיש את אשתו נוחל ולא מנחיל ואחי האם מורישין ממון לבני אחות היינו דקתני ובני אחות נוחלין ולא מנחילין דשה לי אחי האשה לי אחות האם אין הבעל יורש את אשתו בקבר. דלאחר מיתת אשתו אם נפלה לה ירושה אין הבעל יורש אותה ירושה כי אם הבנים לפי שאינו נופל בראוי כבמותו: אף אשה את בנה אין הבן יורש את אמו בקבר. שאם נפלה לה ירושה לאחר מיתתה אין הבן יורש אותה להכי שיהא יכול להורישה לאחין מן האב אבל הוא עצמו יכול לירש אותה עד שהוא חי ואחריו לקרובי האב ואנב דאיצטריך למיתני הני תרי נקט ואחי האם ולא משום דדרשינן לה בשם

מענינא לענינא. שפסקו מתותו ענין ודברו בעניים ובמעמים מחריס ואו שם רצו עומדין דין לכל כל זמן שעסוקין בתותו ענין אין עומדין דין: **והלכתא כוותיה דרב יוסף כמשה**. בפ"ק (לעיל דף יב:) אמר רב יוסף מלי למימר ליה מעלינא לך ככספי דכר מרעין: **ענין**. הא דאמרן: **ומחנה**. לקמן במי שמת (דף קמג.) ההוא דאמר לבניתהו ככספי ליך ולבריך' אמר רב יוסף קנאי פלגא דדרים ליתיה לאחרן ולבניו" מחנה לאחרן ומחנה לבניו: **אם כנה נמה לי**. למיתמא "מנחלת ולא נוחלת" כיון דקתני "החיש את אחי נוחל ולא מנחיל" דקתני "החיש את בעלה" כמי דקתני "מנחלת ולא נוחלת" הניחו נמי דקתני "מנחלת ולא נוחלת" הניחו נמי דקתני "החיש את אחי נוחל ולא מנחיל" ולמאן דתני כמי במנחילין כי אחיות על אחים דקתני 'ממנחילין' לכדמי כי אחיות על אחים דקתני 'נוחלין' הייט נמי דקתני 'כני אחיות על אחים נוחלין' דוודיהן ולא מנחילין' ולמאן דתני כמי במנחילין כי אחיות על אחים דקתני 'נוחל ולא מנחיל' הייט נמי דקתני 'כני אחיות על אחים נוחלין' דוודיהן ולא מנחילין' ואיתו מנחיל: **ס"ג פה קא משמע לן דמשמה כו'**. ולא גרסינן "לעל" כלומר להכי תנא בכח יתירה לאקושי החתה את בנה, להחתה את בעלה דבתותו ענין שהחתה מנחלת לבעלה מנחלת נמי לבנה: **מה החתה את בעלה**. היכה מנחלת לו ברחוי להו לאחר מיתתה אלא כמוחזק כדאמרן לעיל וילפינן מקראי לאין הבעל יורש את אשתו 'בנחלה שהאשה מורישה לבעלה ולא בנה או אחותה' דוודיהן ולא מנחילן' ואיתקש החתה לה ממוריתה כשהיא בקבר' אלא מה בנה או בתה יורשה ואם אין לה בן הקרוב למוריתה יותר קודם: **אף החתה את בנה**. היכה מנחלת לו ברחוי לו לאחר מיתתה כדי שיעמיל הוא לקרוביו שמלד אביו ולא מלד אמו כגון שהחת את הבן ואח"כ את האם אין זה הבן שהוא כבר את בנה ואתו אחיו מלד אמו מקודם מיתת אמו יורש את אמו להנחיל את אחיו מלד אביו אלא יורשי אביה יורשין אותה וסבירא הוא דכיון דמת כנה מקמי דימה פקע ליה כחו כיורשת אמו ומיהו להכי היכה מיתה דאי מתה אמו ובתה קיימת בעיא בקבר אם קמו דמ"ד תמיעה "לא תמוד" תרי זימני בעיא ותרוייהו בשאם הבן מת להיכה דמתה אמו מקמיה, דיירים נה, ותילף לשמעונין לחפילו היכה דמיה היו בריחה ומתה היא תחריו דהוסבה נחלה לאביו או לקרוביו מן האב, קמ"ל מקנה יחזיר לאין ירים ברחוי, וקרחי לכדדרשינהו לעיל, והחי דקתני 'אחי' החם אלא נרחי לגבי גרדא דהנך נקט ליה, ואחי דקתני בריחה 'אחי' החם הבנים, והכלים את האב' והוה מצי למימר סיפא מריחה מיהו כיון דמיתני ליה בתרוייהו 'נוחלין ומנחילין' קתני להו דכל נוחלין ומנחילין קתניב אבל הך בנה 'למנחילין ולא נוחלין' בלה מיותרת היא שהרי כבר נאמרים בבת 'נוחלין ולא מנחילין': (ג) **יורש את אמו בקבר**. **דמי דבר תורה**. כלומר מן הפסוק יש ללמוד: **החת יורש את בנו**. וה"ה לבתו כדילפינן בריש פירקין: **יורשה את בנה**. וה"ה לבתה במקום שאין החת נוחל את אביו קיים הוא שידם דלהכי מיהא מהני 'משפחת את' שקרויה משפחה' להקדים את החת לאחר החת מטוט: **מטוט**. 'וכל כת יורשת נחלה ממטוט' וביורשת שני מטות חוקימנה תיקיביה

ע) ל"ג כאן דמיירינן וכו' ונמצינו שרי סרוס גרס סכת כאן והייט כך מימרא דרב יוסף דחתם דכופין על מדת סרוס.

א) נקמן קמג: ב) [נקמן קמג:] ג) [שם] : ד) [נפניט נקמן קמג. לא מנים שמביא רב יוסף כלום על קונייתם אלא ע"ש ונריך לפניט] : ה) [ופי' פוס' מנחות נב. ד"ה ומנחה ומוספות מנילה כה: ד"ה והלכתא וכו'] : ו) [ע"ש בתוס' ד"ה לאחר] :

* אחי — אחיות
ן

הגהות הב"ח

(ה) גמ' והחים את החמו אמר רב עשת כח קא משמע לן : (כ) שם ר' יהודה בר' שמעון : (ג) רשב"ם ד"ה לן שכן יורש את אמו בקבר : (ד) ד"ה מכוח כאן וכו' אמר ר' יוחי . נ"ב לעיל דף קיג ע"ח : (ה) תוס' ד"ה והלכתא כו' דלא יוסף לימנוקת תלמודים לא כוי ניחוי : (ו) ד"ה מה וכו' דהא דומיא דכתי ליכא וכו' דהא ניחוי:(ז)בא"ד ואם נפרש בירוחא הכעל : (ח) בא"ד לעין נרסה אחין ממוריתי לאם כולכהו לפסוק מאחר כנ"ל:

* אחי — אחיות
ן

א) [לעיל קיג.] : ב) [לקמן קכב: כתובות נ.] : ג) [יבמות מ.] : ד) [יבמות כב: וש"נ] : ה) [בערכין ערך מיין איתיה איין ועמ"ש בסמ"ע סי' רעו ס"ק ח ועש"ע בערך עין]:

* [לעיל קיג.] בי' נכנסיה מן הקבא : "אחת הבן ואחרת עין בנכסי : הגאון.

הגהות הב"ח

(ה) גמ' לר' יהודה נכרי ממעון : (ו) רשב"ם ד"ה עיין וכו' בת כלל וכיון כנ"ל וחיבה וכלל ממקו : (ז) תוס' ד"ה בן כהן וכו' דמיבום לא הוה יבדעין. נ"ב ע"ל בדף קח ממ"ש סתום' בד"ה כלום ים יבום :

איתיביה רבי יוחנן לרבי יהודה (ה)[בן] שמעון "והאשה את בנה והאיש את בעלה ואחר האם מנחילין ולא נוחלין" אמר ליה משנתנו איני יודע מי שנאה, ולימא ליה לרבי זכריה בן הקצב היא דלא דריש "ממות"? לא מיתוקמא מתניתין כרבי זכריה בן הקצב דכתיב "ובני אחות" (א) ותנא **בני אחת ולא בנות אחת ואמרינן למאי הלכתא, ואמר רב ששת לקרקע ואי סלקא דעתך מתני'-רבי זכריה בן הקצב היא דאמר "אחד הבן ואחד הבת שוין בנכסי האם", ותנא דידן ממ"נ: אי דריש "ממות" אשה נמי תירש את בנה אי לא דריש "ממות" בן דמודם לבת בנכסי האם, מנא ליה? לעולם דריש "ממות" ושאני "הכא דאמר "קרא "וכל בת יורשת נחלה" יורשת ואינה מורשת: **מתני'** סדר "נחלות כך הוא "איש כי ימות ובן אין לו והעברתם את נחלתו לבתו" (ב) בן קודם לבת, כל יוצאי יריכו של בן קודמין לבת, בת קודמת לאחין, יוצאי יריכה של בת קודמין לאחין, אחין קודמין לאחי האב, יוצאי יריכן של אחין קודמין לאחי האב, זה הכלל-כל הקודם בנחלה יוצאי יריכו קודמין, (ג) והאב קודם לכל יוצאי יריכו: **גמ'** תנו רבנן (ד)[בן] אין לי אלא בן, בן הבן או בת הבן או בת הבת מנין תלמוד לומר "אנן לו" (ה) עיין עליו, "בת", אין לי אלא בת, בת הבת ובן הבת ובת-בן הבת מנין ת"ל "אין לו" עיין עליו הא

בן הבן ובת הבן וכן בת הבן מנין תלמוד לומר אין לו עיין עליו. וא"ת מיפוק ליה דבני בניס הרי הן כבניס כדתמר בפ' לתמה (יבמות דף ע.) דזרע זרעה לן לריך קרא דבני בניס הרי הן כבניס וי"ל להתם לכתיב וזרע יהן לה מזרע משמע בני בניס דמשמע בפ' ד' מיבות (סנהדרין דף סד: ושם) נבי מעביר בנו ובתו בתם דקתמר יהן לי ללת בנו ובתו בן בנו וכן בתו מיין ת"ל ומזרעך ללמת דמלטן זרע משמע בני בניס וליכא למימר דיוקא דהתם מיהוה דריש ד"ל הוה ליה למלדש חיפלא דקרא ומזרעך כתוב בריפא לבל מבנו ובתו לו משמע ליה התם בני בניס הלכך הכא דכתיב בן לינטריך לרבויי בנו ובתו וממילי דכתיב (ויקרא יח) ערות אמך ובתך לא תגלה לא בת בנה לין לריך מדלינטריך לכתוב בת בנה דבני בניס לא הוו כבניס דליכא למימר דאי לא כתב בת בנה הוה אמרינן עד סוף כל הדורות משום דבני בניס הרי הן כבניס ות"ל דין בני בניס כבניס מנלן גבי יבום דפוטר בן הבן מיבום וכי תימא דנפקא לן מהיו לו לא לינטריך לרבות ממזר וי"ו דמקולים הס ויכול שניסה לי נמי דבן נפקא לן מלא יומה פרט לזה שיין שמו מחוי ונקבה לרבות"ם דאמתי לינטריך הכא קרא דבני בניס קודמין לאחין לומר לך שהבן יורשן עם בני אמה לו בת הבת עם הבטוח דמיבום לא הוי ידעינן (ג) מלא דעדיפא מאח ולר"י נרלה הא דבני בניס בבניס גבי יבום מנחלה הוא דקיימא לן ולא מהבך טעמי דפריסים לעיל (דף קח:) ושם תאמר ומנלן דממזר יורש את אביו בקידושין (דף ז. ושם) דהא גבי יבום (יבמות ד' כב:) גריך רבוי וכן גבי בת בהן נמי לינטריך קרא לומר דלא לימא דנפקא לן מוהיו לו דמקולים הס לו מסום דיבום בנחלה מלא דחמנא וגבי יבום מיבא לבויי לאי לינטריך דרבה להבי אמתי פריך בפ' שני דיבמות (דף בב: ושם) יורשן ומנחל לו בפ"ק ויש לומר דזרע משמע בלך לך לינטריך גבי בת בהן דבוי בן ממנו נמי פסול והא דלינטריך גבי יבום לרבויי בן פסול היינו משום דה"ל נילף אחות אחות מבני יעקב דבתיב ולא פסולים דמהאי טעמא נמי אמר התם דה"ל שאת פסול ליט זוקק ליבום אי לאו משום דמלינו בקרא דבן פסול פוטר ומדלטנין מיפטר פוטר מזקיק נמי זקיק: [וע' תוס' לעיל קח. ד"ה כיון]:

חפילו

מתני' בן קודם לבת. לחובן קודם לירושה אחותו לירם את יעקב וכן כל יולאי יריכו של לחובן הס את לחובן קודמין לירושה אחותו לירם את יעקב כגון את יעקב, אחר בנו של אחר יעקב, וכן של אחר וכן בנו עד אלף דור טלן קודמין לירושה וכגמרא מפרש טעמא מדכתיב "לו"-עיין עליו: **בת קודמת לאחין.** ואם יש לה בת למת, בת זו קודמת: **אחין קודמין לאחי האב.** ואם יש להן אחות הן קודמין לאחות והאחות ויולאי יריכה קודמין לאחי האב: **כל הקודם בנחלה,** ומת, ויולאי יריכו עומדין במקומו, לירם אותה בנחלה ולא אחר קרובי האת שהוא אחר מיולאי יריכו של זה: **והאב קודם.** לירם בנו אם אחותו לכל יולאי יריכו דהייט אחי האת וכבר נפקא לן בריש פירקין מ"והעברת" דהאב קודם לאחין וזוקא מיולאי יריכו, אבל יולאי יריכו של בנו קודמין לכל אדם: **גמ' ובת סבן.** במקום שאין שם בן הבן וכן בת הבן והוא הדין לבת של בת הבן מבל לישנא קלילא הוא דנקט מבל בת בת זימני לרופיי לאו לישנא קלילא הוא: **אין לו עיין עליו.** של אח אם יש לו בן או הבת אבות אם יש לו בן בנון יולאי יריכו ויו"ד יהירה קא דריס דמלי למכתב "אין" בלא יו"ד בדבתיב "אין בנעמה" והבי מפרשינן בקידושין (דף ז.) גבי "ויולאה ממנו אין בספו": **עיין עליו.** דהאי אח אם יש לו בן הוא (בבל) (ג) (וכבל) וכיון דליבא יולאי יריכה עובר ירך אמו הוא:

הא

כב א מיי' פ"ו מהל' נחלות הלבה ב סמג עשין לו טוש"ע ח"מ סי' רעו סעיף ד :

כג ב מיי' שם הלבה ו ב ג טוש"ע שם ס"ב:

רבינו גרשום

מנחילין ולא נוחלין. אלמא דהאשה אינה יורשת את בנה ומקשה לר' יהודה: איני יודע מי שנאה. דלא ידעינן תנאיה־כיון דלא כתיב: ולימא ר' זכריה בן הקצב היא דלא דריש ממות. כדאוקמינן לעיל: שוין בנכסי [האם]. דלא מקדמי' להו: ותנא דידן מסה נפשך. אמאי האשה אינה יורשת בנה: אי דקדריש ממות. כיון דאשה יורשת בנה כראמר ר' יהודה לעיל אשה יורשת את בנה דבר תורה כו': ואי דלא דריש ממות בן קודם לבת בנכסי האם מנין. דנפקא לן דהא לעיל נפקא לחנא דידן מהתם דאמרי' שני התם דאמר קרא ממות מקיש ממה כו': לעולם דריש ממות ואם כן אמאי אין אשה יורשת בנה דשני הכא דאמר קרא וכל בת יורשת נחלה. דהבת יורשת ממון אבל מה שנפל לה מן אמה ואינה מורשת מסרנה לאמה ניא_ הבין_ נפי_ לבן דאיבו_מורים אם אמו: **גמ'** פיסקא סדר נחלות כך הוא כו' והעברתם את נחלתו לבתו. הא יש לו בן הוא קודם לבת וכל יוצאי יריכו של בן קודמין לבת. זה הכלל כל הקודם בנחלה והוא ליתיה קודמין הנחלה ויוצאי יריכו: חנו רבנן בן אין לי אלא בן דליתי קודם בנחלה בן הבן דליתי קודם לאבי אביו והבי נמי בת הבן ובן בת (הבת) של בן שיהא יורש אבי אמו מנין ת"ל אין לו כלומר מהאי אל"ף דאין לו עשה ע' [כלומר עיין] עליו מבל צדדין הבאין מבח כתו ב) לו יורשתו והבי נמי דרשי בת והוא הדין נמי לבל הני דקודמין לנחלה צריך למשמש ולחקור ולעיין אחוריהם אם יש להן יורשין מבל בתו ליתן להם נחלתו ואחיו נמי דקודמין לאחי האב צריך לעיין לבל הבאין מבח אחיו ולימן להן

ב) נדלה דל"ל בנעמן מבח בתו ליתן לפס יבומתו .

אפילו נמיח שביקרחל. קרוקה לתקן לפי טורך שעה כעין שמליטו בבני בניתן שהמתו שלא תירש בת הבן עם לחיו לין שומעין לו משום לדוקין: **בזלמך** שבא לבעון על אמו והוליד ממנה עבה. קשה לר"ת דלמאי להדל ליה מעבה דלמא בן הבן הוי כבעו

הא ביצד "נחלה ממשמשת והולכת ער ראובן ולימא 'עד יעקב': אמר אביי גמירי דלא כלה שבטא. אמר רב הונא אמר רב "כל האומר "תירש בת עם בת הבן" אפילו נשיא שבישראל אין שומעין לו שאינו אלא מעשה צדוקין דתניא בארבעה ועשרים בשבת תקנו לדיננא שהיו צדוקין אומרין "תירש הבת עם בת הבן" נתפעל להן רבן יוחנן בן זכאי אמר להם "שוטים, מנין זה לכם"? ולא היה אדם שהחזירו דבר חוץ מזקן אחד שהיה מפטפט כנגדו ואומר א): ומה בת בנו הבאה מכח בנו תירשנו בת הבאה מכחו לא כל שכן, קרא עליו את המקרא הזה °אלה בני שעיר החרי יושבי הארץ לוטן ושובל וצבעון וענה וכתיב ב) °אלה בני צבעון ואיה ועמה אלא מלמד שבא צבעון על אמו והוליד ענה דלמא ענה הוו אמר ג) רבה: אמינא מלתא דלא אמרה שבור מלכא ומנו (ה) שמואל איבא דאמרי אמר רב פפא: אמינא מלתא דלא אמרה שבור מלכא ומנו ד) רבה אמר קרא °הוא ענה = הוא ענה דמעיקרא אמר ליה: רבי, בכך אתה פוטרני? אמר לו שוטה ולא

תורה אור

כי

בניו של נמואל דהויו בני נמואל יורשין אותו ואם אין לו לחיים ונחתם את נחלתו לאחי חביו דהויו דחן דודו של הוא לו בניו כלה דחן נותנין לאליחב אחי חביו של מת או לאחי אליחב דהויו בני אחי חביו של מת לאחי אליחב או לאחות אליחב דהויו בני אחות חביו של מת (או לאחי אליחב) ואם אין לאליחב אחי חביו ואם אין לו לחיים ונחתם את נחלתו לאחי חביו של מת ואם אין לו לחיים ונחתם את נחלתו לאחי חביו וכו' (ואחרון וכו'): **ומנו שמואל.** ג"כ כלומר לאחי אליחב דהויו בני אחי חביו של מת ואם אין לו לחיים ונחתם את נחלתו לאחי חביו של מת ואם אין לו לחיים ונחתם את נחלתו לאחי חביו וכו' (ואחרון וכו') ואם אין לאליחב אחי חביו ואם אין לו לחיים ונחתם את נחלתו לאחי חביו של מת (או לאחי אליחב) ואם אין לאליחב אחי חביו ואם אין לו לחיים ונחתם את נחלתו לאחי חביו וכו' (ואחרון וכו') ואם אין לאליחב אחי חביו ואם אין לו לחיים ונחתם את נחלתו לאחי חביו של מת ואם אין לו לחיים ונחתם את נחלתו לאחי חביו וכו' (ואחרון וכו') ואם אין לאליחב אחי חביו ואם אין לו לחיים ונחתם את נחלתו לאחי חביו של מת (או לאחי אליחב) ואם אין לאליחב אחי חביו

מסורת השי"ס

א) נקמן קמא. ב) נכלות פה: ג) מו"ק כה: ע"ש:

הגהות הב"ח

(ה) גמ' תקריים דר' יוחנן סוף דתמר מלמיד דתמר וכו' כיר תמחיים דר' יוחנן סוף דתמר: (כ) שם דאולך בלא בניס אלא ר' יוסף בן לוי: (נ) רשב"ם ד"ה שלא מיכח וכו' מגיש ברכה מתר מן בגמלה: (ר) ד"ת דין גרמא וכו' לא סיה לומה. כ"כ ונלע"ד כי נמי יש לומר דלא סיחה נחמה לישני ליה לנאומי לעורי קמ מעשה ליה שמזיקי לפיו שתיו ברכות דף ס ע"ב ע"ש:

* עי' קדושין פ: ב"ב פ"ט ע"ש

עין משפט נר מצוה

כו א מי"ו פ"ל מהלי נחלות הלכה ב סמג עשין לו טוש"ע ח"מ סי' רעו סעיף ב:

רבינו גרשום

שלא תהא תורה שלמה שלנו כשיחה בשלה שלכם. אלא אותו ק"ו שאתם מבקשים ומביאין ראיה שתירש מוערך ומקושה הוא ששום רמה לבת בנו בין הוא שתירש קודם בנים בשום אחי אביה דהויא עומדת במקום אביה ויורשת עם אחי אביה. תאמר בבתו אע"ג דאחיא שכן תורש כחה במקום אחין שאינו נפלת ירושה במקום אחיה דתנן בשלשה בניסין כשנתניימו אחיו עמו השבפים ואמרו ירושת פליטה לבניהן. מאי ירושה פליטה התקינו שלא תירש בת הבן עם האחין של אביה לפי שלא היו רוצין שלא יתעשר השבט ולא תסוב נחלתו. משבט לשבט שאלמלי תירש ותיחה רוצה לינשא לשבט אחר תסוב נחלתם לשבט אחר אע"פ שבהיתר היא עושה כ"ש שכשהוהירה תורה לא תסוב נחלה משבט לשבט אחר לאותן שעמדו על תר סיני בלבר תזהירה ולא לדורות שבתוב בפרשה זה הדבר אשר צוה ה' לבנות צלפחד ונו' ואמר ולא תסוב ונו' מכלל דתראת שעה היתה ולאו לדורות והכי קאמר לקמן בהאי פירקין ועכשיו התקינו לבניהן שלא תירש בת הבן עם האחין כדי שלא תסוב נחלה אבל אם רוצה לינשא לאחר משבטה תירש עם כל האחין: (ש) אשר אין חלקיות לו למו זה שלא הניח בנים תלעיר. תחניו שלא רצה לעמד בתורה לאחריו, דין גרמה דעשיה ביה, דין גרמה דעשירותה ביה, שהיה שומר (ונכנס המניחה) (השן) של בנו הקטן ומפני עגמת נפש. ואם איתא דר' יוחנן (הוא דאמר) הניח בן הייט רשע הרי איהו לא הניח בן דטלן מחו בחייו ולא הוה קרי לנפטיה רשע אלא חסתיים דהוא דאמר זה שלא הניח תלמיד: לבי פסיא. לביח אבל נפיק מאסב"תופאלב"ם אבל: אלא לאמן דשכיב בלא בני. מפני עגמת נפש אי הוה אסר דהוא רשע לא אויל לבי פסיא דהוא רשע: היא דיידיה. כלומר משמו היה אומר שלא הניח תלמיד. ומשמיה דרבית אסר זה שלא הניח בן:

לא תסא תורם שלמה שלנו כו'. לומי לריך לדמוחך בקא ומיהו מעיקרא לא היה חפץ לגלות לו טעמו של דבר **לַחֲסוֹר לְגַעַת לָהֶם** עַיְנֵי יַרְיחַ: **כשיחה בשלה שלכם.** קל ותומר שחתם דנין מעלמכם שיש עליו תשובה מה לבת בנו שיפה כחה במקום אחין שיורשת במקום אחיה תורה אור

ולא תהא תורה שלמה שלנו כשיחה בשלה שלכם מה לבת בנו שכן יפה כחה במקום האחין תאמר בבתו שתרש כחה במקום אחין

ויאמרו ירושת פלטה לבניהן ולא ימחה שבט מישראל אמר רבי יצחק רבי רבי אמי' מלמד שהחנו על שבטו בניהן שלא תירש בת הבן עם האחין: א) אמר רבי יוחנן משום ר' שמעון בן יוחאי כל שאינו מניח בן ליורשו הקדוש ברוך הוא מלא עליו עברה: כתיב הכא ונתעבר חם את נחלתו וכתיב התם יום עברה היום ההוא, אשר אין חליפות למו ולא יראו אלהים רבי יוחנן ורבי יהושע בן לוי חד אמר כל שאינו מניח בן וחד אמר כל שאינו מניח תלמיד: תסחיים (ה) זירבי יוחנן דאמר תלמיד דאמר רבי יוחנן דין גרמיה דעשיראה ב"ר" תסחיים דרבי יוחנן דאמר תלמיד, ומדרבי יוחנן אמר תלמיד רבי יהושע בן לוי אמר בן, (נ) והא רבי יהושע בן לוי לא אזיל לבי טמיא אלא לבי מאן דשכיב בלא בני דכתיב בכו בכה להולך ואמר רב יהודה אמר רב (ס) להולך בלא (נ) (בן זכה) אלא רבי יהושע בן לוי הוא דאמר תלמיד ומדרך ירושע בן לוי הוא דאמר תלמיד רבי יוחנן אמר בן, קשיא דרבי יוחנן אדרבי יוחנן: לא קשיא הא דידיה הא דרביה: סימן הדה, עני, וחכם: דרש רבי פרחם בן חמא מאי דכתיב נחבר שמע במצרים כי שחבר דוב עם אבותיו וכי מת יואב שר הצבא מפני מה בבור נאמרה בו שביבה וביואב נאמרה בו מיתה דוד שהניח בן נאמרה בו שביבה יואב שלא הניח בן נאמרה בו מיתה, ויואב לא הניח בן והכתיב מבני יואב עובדיה בן יחיאל אלא דוד שהניח בן כמותו נאמרה בו שביבה יואב שלא הניח בן כמותו נאמרה בו מיתה. דרש רבי פרחם בן חמא קשה עניות בתוך ביתו של אדם יותר מחמשים מכות שנאמר חנוני חנוני אחם רעי כי יד אלוה נגעה בי וקא אמרי ליה חבריה השמר אל תפן אל און כי על זה ברחת מעוני דרש רבי פרחם בר חמא כל שיש לו חולה בתוך ביתו ילך אצל חבים ויבקש עליו רחמים שנא' חמת מלך מלאכי מות ואיש חכמים יכפרנה: זה הכלל כל הקודם בנחלה יוצאי ירכו קודמין, והאב קודם לכל יוצאי ירכו: בעי רבי חמא אבי האב ואחי האב כגון אברהם וישמעאל בנכסי עשו איזה מהן קודם? אמר רבא "תא שמע האב קודם לכל יוצאי ירכו ורמי בר חמא

אגב

דעשיר היה דלא מינט שהפסיד לוט דלא בהמות מכל קרקעות וכסף והכי לא הפסיד תע"ג דקתמר טרום יגחתי מכנן למי ומרום תשוב שמה (ליוב ב) מהנחם היה על הפסדו שלא היה לו למוח שכמותו לא יוליך לשום עמו כלכניב בקבלה (ס) ומשומה לא יפת בעמלו שיולך בידו והא דכתיב (ריסיה דקרא) (ליוב מב) ויחנו לו ליום קשיטה לחת ומה הכ אחד לא מפני שהיה עני אלא תורון היו מביאין לו:

אבי הכ ולחיו. כגון אברהם ויעקב בנכסי עשו מהו אמר רבא חל שמע אחד קודם נכן ש"מ שאברהם קודם לפי טעמו לא היה כן יורש לת אביו אלא לת אב קודם כל שעה נכן שהיה סבור שאברהם יורש כשימות עשו ויפלו הנלסים לפני יצחק ולנלבניו היה סבור שאברהם קודם ליעקב אין כן יורש לת אביו:

ומהיה

כלכניב מה נעשה לעומדים נכסים כי נמלה מבניהן אלא ולא עוד מהם כי אם שם מלום שנאמר נסים לרבע מלום מבעה יבם גלעד ומחתים שחמיהו מבעה קילה ומפלי כל אלן בניהן לשם מלום חיש לפיכך בלומו אחת מניע (נ) מאר מן הנחלה לאחה אחת מבלה לירש ולא אחת מבלה לירש אלא אחת מבלה לירש ולא אחת מבלה לירש אלא אחת מבלה לירש ולא אחת מבלה לירש אלא

בח א מיי' פ"ו מהל' נחלות הלכה כ סמג עשין עו טוש"ע ח"מ סי' רמו סעיף ו:

ושהיה נכסי טעל שני חלקים. כלומר לא דקדק הקונטרס יפה דפי' לעיל דכשמת חפר לא היה ללפחד קיים חפ"ה בנותיו טעלות חלק נכורה של ללפחד בנכסי חפר דכתיב בהוספתה דכתורות כילד אין הכטר טעל ברחלי כבמוחזק מת חביו כמיי חביו טעל פי שנים בנכסי חביו ואיט טעל פי שנים בנכסי חפי חביו כגון יעקב שמת בחיי יפחק (ז) היה רחוק בכור טעל פי שנים בנכסי יעקב חכל לא בנכסי יפחק זקו שהרי [חפילו] חס היה יעקב קיים כשמת יפחק לא היה יעקב טעל פי שנים שהרי פשוט הוא הלך רחוק הבא לירש מכח יעקב בנכסי יפחק יטול חלק חלק פשיטות של חביו ע"כ ולא היה לו לפרש כן חלא גוונא מה שאין רחוק טעל פי שנים מעמו בנכסי יפחק חלא הא קרי רחוי מה שאין רחוק טעל פי שנים מחיי בנכסי יפחק חלא הוחזק כהן משולש יעקב והוה ליה רחוי: **המת** ליהיה ליפחק, יחלפי יהיו קודמין להיות יעקב שיורש זכות חביו יפחק ומחזירין

א) אגב חורפיה לא עיין בה בעי רמי בר חמא אבי האב ואחיו כגון אברהם ויעקב בנכסי עשו איזה מהן קודם אמר רבא "תא שמע האב קודם לכל יוצאי ירכו ורמי בר חמא "יוצאי יהיבו" שלו ולא יוצאי יהיבו בנו"ה"נ מסתברא דקרתי זה הכלל בכל המקום בנחלה יוצאי יהיבו קודמין ואילו איתיה ליצחק, יצחק קודם, השתא נמי דליתיה יצחק, יעקב קודם שמע מינה: **מתני'** ב) בנות צלפחד נטלו ג' חלקים בנחלה חלק אביהן שהיה עם יוצאי מצרים וחלקו עם אחיו בנכסי חפר ג) ושהיה בכור נוטל שני חלקים: גמ'

ג) [פיהוכין ב. ב"מ נו: מנח נב:] : ב) [לקמן קכב:] : נ) [בס] : ד) תוס' קודם לשולם נאתי מהב מבניהם ואתי מהב קודמים נאתי מהב כהב ואתי מהב כהם לאחותו ואתי מהב קודמין נאתי מהב ובן לשולם ובם למהב כו' בן מצאתי ר"ן: ה) [ר"ח בסמ רש"י] :

רבינו גרשום

אגב חורפיה. שהיה מחויר תלמודו: לא עיין בה. במתני' שלא דקדק בה לפיכך היה שואל: האב קודם לכל יוצאי ירכו. ואברהם קודם משום דכל הני מכחו קאתו: ורמי בר חמא. דקא מיבעיא ליה הכי מסתברא. הא דקתני האב קודם לכל יוצאי ירכו שלא יהא יצחק יורשו דהוה קודם בן האחרון של בנו דהיינו ישמעאל אבל אין אבי האב קודם לכל יוצאי ירכו של בנו דלא מקדמינן ליה לאברהם מקמי יעקב בנכסי עשו אלא יעקב קודם: ת"ר מסתברא דקתני. סיפא דמתני' זה הכלל וכו': ואם איתיה יצחק שהיא אבי עשו יעקב קודם לאברהם אע"ג דכל הני מכחו של אברהם קא אתיין הכא יעקב קודם משום דקרוב ליה מפי יעקב מאברהם שהוא אבי אביו ותו לא מירי דליכא לדקדק בדבר כלום: **פיסקא** בנות צלפחד נטלו ג' חלקים בנחלה חלק אביהן שהיה מיוצאי מצרים. דסבירא ליה לתנא דליוצאי מצרים נתחלקה הארץ אע"ג דמתו בניהן יורשין חלקן: וחלקו עם אחיו. של צלפחד: **בנכסי** חפר. שהיה נפי מיוצאי מצרים. ולפי שהיה צלפחד בכור נטלו שני חלקים בנכסי חפר אביו דהיינו שלשה חלקים:

הגהות הב"ח

(ז) רשב"ם ד"ה כי נפי וכו' כהב קודם לשולם לאחין של אם ואחין ואחות קודמים לאחי כהב ואחי כהב לאחי כהב ולאחותו ואחי כהב ולאחותו קודמין לאחי אבי כהב וכן לשולם ובם כ"ל: (ב) ד"ה ושהיה בנכסי: (ג) ד"ה וחלקו וכו' ללפחד וכו' בנכסי אבי אביו ואחין של אם וחין טוטל פי שנים בנכסי אבי אביו וכו': (ד) תוס' ד"ה ושהיה וכו' כחיי יפחק שבי לשולם בכור טוטל:

גליון הש"ס

גמ' אגב חורפיה. תריפותו שהיה טרוד בשחלה לחברת דלקמן דעדיפת מיכה: **תני** כהב. של אם והאחין של אם דהייט זקנו ואחין חיזה מהן קודם מי ליימל סיון דיפחק קודם ליעקב לירש אח עצמו דהאב קודם לאח הרי הוא כאילו יפחק והלכך יבוא יעקב ויירש אח יפחק אביו לבדו טוטל פי שנים בנכסי אביו כגון יעקב שמת בחיי יפחק (ז) היה רחוק בכור טוטל פי שנים בנכסי יעקב חכל לא בנכסי יפחק זקו שהרי [חפילו] חס היה יעקב קיים כשמת יפחק לא היה יעקב טוטל פי שנים שהרי פשוט הוא הלך רחוק הבא לירש מכח יעקב בנכסי יפחק יטול חלק חלק פשיטות של חביו ע"כ ולא היה לו לפרש כן חלא גוונא מה שאין רחוק טוטל פי שנים מעמו בנכסי יפחק חלא הא קרי רחוי מה שאין רחוק טוטל פי שנים מחיי בנכסי יפחק חלא הוחזק כהן משולש יעקב והוה ליה רחוי: **המת** ליהיה ליפחק, יחלפי יהיו קודמין להיות יעקב שיורש זכות חביו יפחק ומחזירין

יורש ולא מכרהם להבנים קודמין לאב כדאמרן בריש פירקין הוא הדין כשמת יפחק מקמי עשו, יעקב יורש אח זכותו ולא מכרהם וכן הלכה והשתא שמעינן מפירקין שכסדר נחלת כך הוא רחוק שמת מטך ופלוג תלרן וכלמי בניו יורשין חותו ואם מת אחד מן הבנים קודם לרחוק והוה כן הגיה כן לו כה כן לו כה כן על מלה דורות יירש במקום חביו כנכסי רחוק ואם אין לרחוק בנים ולא בני בנים ולא בני בנות בנים ④ יורשות בנות רחוק אח לרחוק ואם אין לרחוק בנות ולא בני בנות ⑤ יורש יעקב אח רחוק בנו ואם אין יעקב קיים ומתם אח מחלת רחוק לאחיו לבני חביו כנכסי חביו שמעון ולוי ויהודה ויוסף ובנימין קיימין מתנו מחלת רחוק לבני שמעון ולוי ואם אין להם בנים ולא בני בנים מתנו לבטחיהן חו לבני בטחיהן חו לבטחיהן דכל"מ חזכר ויורשין קודמין לנקבה כדאמרן "מקים יכוסה בניה לירוסה רחמונא" ואם אין לרחוק ולא בני בנים לאחים, שמעו אחיו הבא לו אין לא היה לו אח משולש, ומתם אח מחלתו לבה יעקב אחותו מן האב או לבניה ולבני בניה לו לבטחיה ולבטחו בטחיה עד עולם ואם אין לרחוק אחות ולא בני אחות מן האב ומתם אח מחלתו לאחי חביו דהייט יפחק ואם אין יפחק קיים ומתם אח מחלתו של רחוק לעצמו בן יפחק שהוא אחי חביו של רחוק ואם אין עמו קיים ומתם אח מחלתו של רחוק לאחיו בן עמו לבניו ובני בניו ואם אין להם בנים לעצמו ומתם אח גחלת רחוק לבטחו ולבטחו בטחיו ואם אין לאחיו בן רחוק ומתם אח מחלתו לבטחו יפחק דהייט יהיו לאחים ולבני בניהן ולבני בטחיהן ואם אין לאחיו בן רחוק ומתם אח מחלתו לבטחו יפחק יהיו לאחים ולבני בניהן ולבני בטחיהן ואם אין לרחוק בן אחים ולא בני אחים לו לבטחיהן ולבני בניהן ולבני בטחיהן ואם אין לרחוק בן אחים ולא בני אחים לו לבטחיהן ולבני בניהן ולבני בטחיהן ומתם אח מחלתו לרחוק לאברהם לחבי חביו ואם אין לאברהם קיים ומתם ליממעאל אחי חביו לו לבניו של ישמעאל ולבני בניו לו לבטחיו ולבני בטחיו ואם אין לישמעאל ולא בניו קיימין וגם לו אחותו ובני אחותו ומתם מחלתו לתרח חבי אברהם ואם אין תרח אחיו לגמור ולהרן בניו לו לבני בניהן לו לאחותם ולישלי יריכם וכן לשולם על תרח קודם לשולם (ג) לאחי ה) (האב) ואחי האב קודמין לאחות האב ואחות האב קודם לאחי האב ולאחותו] ואחי חבי אברהם קודם לאחי חבי יפחק ואחות חבי אברהם קודמת לאחי חבי יפחק ואחות חבי יפחק קודמת לאחי חבי יעקב ואחות חבי יעקב קודמת לאחי חבי כהב ואחי חבי כהב לאחותו ואחי חבי כהב ולאחותו קודמין לאחי חבי כהב וכן לשולם ובם למהב כו' בן מצאתי ר"ן: ח) [ר"ח בסמ רש"י] :

מגב חורפיה. תריפותו שהיה טרוד בשחלה לחברת דלקמן דעדיפת מיכה: **תני כהב.** של אם והאחין של אם דהייט זקנו ואחין חיזה מהן קודם מי ליימל סיון דיפחק קודם ליעקב לירש אח עצמו דהאב קודם לאח הרי הוא כאילו יפחק והלכך יבוא יעקב ויירש אח יפחק אביו לבדו

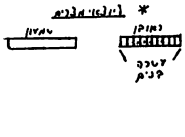

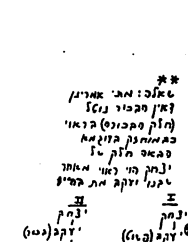

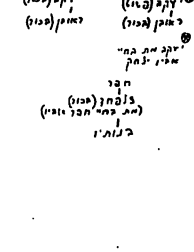

בגלעד מפר ובמכיר מבי גלעד לעיל מינה לייבי ואיכא למימר דתגלעד קתי ומתי אבי מבי לגלעד כלומר בן בנו כדכתיב בן מפר בן גלעד כדי ג' חלקים כ' חלקים ג' חלקים בכורה וחלק כלפחד עצמו שהיה מיועדי מלרים והתי דלא קתניב במתני' ד' חלקים שהיה להם לבנות כלפחד כדכתיב (יהושע יז) ויפלו חבלי תורה אור מנשה עשרה שיעות דשיעתא בתי חבות ואחבב דידהו דהוה להו חד לחת לחבת (ג) וגמלו חלק בנכסיו כדתמרי' בגמ' הייגו טעמא דלא הוה משמע ליה מידי להא בכר יחמנו דבמ"ק בן ליטול עם האחין בנכסי אפר כדהוה ליה לאשמועינן דליולאי מלרים נתחלקה הארץ לשבעה שבטים ולא לשנים עשר שבטי ישראל ולא לשלשה עשר שבטים שהרי לוי לא נטל חלק בארץ ולא יוסף שנטל שני חלקים בשני בניו אפרים ומנשה אלא לשבעה שבטים בלבד

ועוד הקשה דמתי פריך לקמן תנא למימר דאתי לכתי אתרן דמתי לגופו כני יוסף (לכן) [ולפי] פר"ח כך שפיר לוותו למימר לכתי אתרן כמו למימר דאתי ליולאי מצרים דמ"מ לית נמטו תנא כפי מה שהיו אתכות ציולאי ממצרים כיון שכל אתכות ישראל תולקין בשוה אבל אם אין תולקין בשוה תנא למימר אתי שפיר הא דפריך ואע"פ שהיו אתכות בני יוסף מועטין הרי החזירו להן כניהן לפי מה שנתרבו ועריך לומר לפר"ח שאין מחזירין תנא לתולן אתכות שכחותו שכבו ולא לכל ישראל והכי משמע לשמוא מטות אתכותם ימחו דוקא לאתכות שכחותו מטה ורבינו אם דמק לאתרן בעניו אתר ודוחק: **מבאן** ומכאן טוטל תלקו מכאן ומכאן. בתוס' ד"ה ליולאי טוטל כ' תלקים כשכיל עלמו שהיה מיולאי מלרים ומכתי האתרן כדמוכח בתוספתא שהניח בקונטרס עלמו דקתני ר"ש לומר אף לפי שהוא נתחלקה ליולאי מלרים כיולד היה מיולאי מלרים ולא מערכות מולב מכתי האתרן ולא מיולאי מלרים טוטל תלק מכאן ומכאן וכו' וכן היה ר' שמעון לומר יהושע וכלב נטלו שלשה תלקים כאתרן שהיו מיולאי מלרים ומן העומדים בערבות מולב ונטלו תלקם של מרגלים וחימה דת"כ יהושע וכלב מחמת ניחת האתרן נמו בערבות מולב דהא כתיב לאלה תחלק האתרן וחס כן בערבות (נ) נמו יתרים מבני ס' דהא יהושע היה בן מאה ועשר ולא פרכם אם יקרחל תנא ל"ח שנה וכן כלב היה נמי בן שמולים כדכתיב (יהושע יד) בן ארבעים שנה אנכי בשלוח משה עבד ה' וגו' ולא גמרינן מערכין כדגמרינן לקמן (ז) דלא נגזרה על בן ס' מערכין תע"ג דכתיב במנין של יקרחל מבן עשרים ומעלה לא גמרינן מעלה מערכין ומדנמנו בערבות מולב יתרים מבני ס' נמנו כמו כן במדבר סיני ות"ל היכי כתיב במנין של ערבות מולב ובאלה לא היה חיים מפקודי משה וגו' ולא נזכר משה חיים כי אם כלב בן יפונה ויהושע בן נון וכיון דנמנו יתרים מבני ס' הלא נשאר בן מאה ומכיר בן מאה שנולדו בימי יעקב ולא ממו עד שנכנסו לאתרן כדאתמרינן לקמן דלא נגזרה על פחות מבן עשרים ויתרים משמים ונראה לרשב"ם דהכי קאמר קרא ובאלה לא היה חיים מפקודי משה ואהרן שהיו רואין שמגזר עליהם גזירה כי אם כלב בן יפונה ויהושע בן נון דלא היו בני ס' במנין רחמין:

בשלמא למ"ד ליולאי מלרים היינו דכתיב לרב תרבה נחלתו. כלומר לרב ביציאת מלרים תרבה תע"פ שהוא מועט בכניסתו לאתרן ומועט ביציאת מלרים תמעיט תע"פ שהוא עתה רב בכניסת האתרן דהכי דרים בסיפרי כמו שהניח בקונטרס דחניא בהדיא לרב תרבה הרי שיולאי עמו ' בניס ממלרים וכבניסתן לא נמלאו אלא תמשה קורח חני עליהן לרב תרבה פירוש שטולין תמשה שנשארו עבר חלקים הרי נתרבה נחלתן ומיהו סיפא לא דמיא להא דקתני שיולאי עמו תמשה בניס ממלרים וכבניסתן נמלאו עשרה קורח חני עליהן למעט תמועטו דהשתא נחלת חורן תמשה לא נתמעטה כמה שנמלאו עבר דמ"מ טוטלין ה' חלקים וחמשה מלרים נתחלקה האתרן ואלאי למימר דמסקנת דמילתא דר' שמעון בן אלעזר היא דלמ"ד ומתמלונים שכאו לאתרן ולא היו יכולין ליטול בשכיל תכיהן אם היו מיולאי מלרים אבל חלק תכיהן שהיה לתוי ליטול בשכיל תכיהן עלמו שהיה מיולאי מלרים תומו חלק ניתן ליהושע וכלב מן המרגלים,ומל מתלוננים ניתן לכל השבטים: **וזכותם תני תמותיהן.** אם לא היה לתמותיהן תמין ולקמן מוקי לקר סיפא תפילו למאן דאמר לכתי אתרן נתחלקה וכגון דלא היו בני עשרים כשנכנסו לאתרן דלא נטלו בשכיל עלמן אלא נטלו ע"י חזרה שהחזירו בני תכי תכיהן ובני תכי תמותיהן נתנה שלקתו בניהן לזקניהן כדכתיב לשמות מטות תבותם וזכריהם ולבניהן ולבני המתלוננים עמהן דבני בנים הרי הן כבנים: **ממתי.** דהתי "לבותם" על יולאי מלרים קאמר דילפינן מיניה ליולאי מלרים נתחלקה האתרן דלמתי לשבטים קאמר י"ב בני יעקב להם נתחלקה האתרן ולא ליולאי מלרים קאמר: **וליולאי מלרים קאמר לפו.** דודאי להם נאמר פסוק זה: גרסה בניני דה"נ בשלמא למ"ד ליולאי מלרים נתחלקה האתרן היינו דכתיב לרב תרבה נחלתו ולמעט תמעיט נחלתו נמלאו ונחלו. ליולאי מלרים ולבאי האתרן וחזרה ליה ליה להתי תנא ומתני' מתוקמת שפיר אליבא דבטוח ללידיה נמי נטלו ג' תלקים דהא ליה ליה נמי ליולאי מלרים נתחלקה האתרן והיינו דאמרין לעיל תנן כמאן דאמר ליולאי מלרים נתחלקה האתרן" ולא אמרינן תורה אור מתניתין רבי יתלשיה היא משום דמתוקמת נמי כר' שמעון בן אלעזר:

לאלו ולאלו נתחלקה הארץ כדי לקיים שני מקראות הללו, הא ביצד: **היה מיוצאי מצרים** נוטל חלקו עם יוצאי מצרים, **הלה מבאי הארץ** נוטל חלקו עם באי הארץ, **מבאן ומבאן** נוטל חלקו מכאן ומכאן. מרגלים: יהושע וכלב נטלו חלקם, **מחלוננים** ועדת קרח לא היה להם חלק בארץ, **הבנים** נטלו בזכות אבי אביהן ובזכות אבי אמותיהן מאי משמע דהאי "לשמות מטות אבותם" ביוצאי מצרים כתיב דלמא לישבטים קאמר לה? דכתיב "ונתתי אותה לכם מורשה אני ה'" ירושה היא לכם מאבותיכם וליוצאי מצרים קאמר להו: "שמן לרב, צלפחד, ויוסף, איכפל, מנשה, יחשב": אמר ליה רב פפא לאביי בשלמא **למ"ד ליוצאי מצרים** נתחלקה הארץ היינו דכתיב "לרב תרבה נחלתו ולמעט תמעיט נחלתו" אלא

כני יוסף **היה מיולאי מלרים (ולא מבאי האתרן)** כו'. הכי פירושו אם היה מיולאי מלרים ולא מבאי האתרן כגון לחובן שיצא ממלרים והוא בן כ' והוליד בניס במדבר ומת לחובן **ובניו היו** מפלים בבניסתן לאתרן **וחיבן יכולין** ליטול בשכיל עלמן לפי שחיבן בני עשרים שהיה מבאי האתרן, **מיולאי מלרים: היה מבאי האתרן.** ולא מיולאי מלרים כגון לחובן שהוליד בניס במלרים ומת במלרים והבניס היו מפלים ביניהן וכשנכנסו לאתרן היו בני עשרים טוטלין כל אחד חלקן עם באי האתרן ת"ל כשיצא לחובן ממלרים לא היה בן עשרים והוליד בניס במדבר ומת לחובן, והבניס נכנסו לאתרן, טוטלין חלקן בשכיל אבי אתיהן ואבי אמותיהן ת"ל כשיצא לחובן ממלרים לא היה בן עשרים כגון לחובן שהיה בן כ' כשיצא ממלרים והוליד בניס במדבר ומת והבניס היו בני כ' כשנכנסו לאתרן **טוטלין** חלקן בשכיל עלמן שהן בתי התרן ת"ל כשיצא לחובן ממלרים לא היה בן עשרים **ויש מפלשים** היה מכתן ומכתן בתוך אחד מיולאי מלרים שהיה מיולאי מלרים ומבתי התרן כגון ממלרים יתר מבן עשרים ומכנס לאתרן דאתמרינן לקמן לא נגזרה גזירה ביתר מבן עשרים להוה ליה בתי עלמו מיולאי מלרים ומבתי התרן הלכך יטול שני חלקים **אלא מילתא היא** דמשום בתי התרן לא יטול דכי כתיב לאלה תחלק התרן לבני יולאי מלרים הוא דכתיב אלא היה בהן חיים מפקודי משה ואהרן שהיו רואין שמגזר עליהם גזירה כי אם כלב בן יפונה ויהושע בן נון דלא היו בני ס' במנין רחמין:

בשלמא למ"ד ליולאי מלרים היינו דכתיב לרב תרבה נחלתו. כלומר לרב ביציאת מלרים תרבה תע"פ שהוא מועט בכניסתו לאתרן ומועט ביציאת מלרים תמעיט תע"פ שהוא עתה רב בכניסת האתרן דהכי דרים בסיפרי כמו שהניח בקונטרס דחניא בהדיא לרב תרבה הרי שיולאי עמו ' בניס ממלרים וכבניסתן לא נמלאו אלא תמשה קורח חני עליהן לרב תרבה פירוש שטולין תמשה שנשארו עבר חלקים הרי נתרבה נחלתן ומיהו סיפא לא דמיא להא דקתני שיולאי עמו תמשה בניס ממלרים וכבניסתן נמלאו עשרה קורח חני עליהן למעט תמעיט דהשתא נחלת חורן תמשה לא נתמעטה כמה שנמלאו עבר דמ"מ טוטלין ה' חלקים וחמשה מלרים נתחלקה האתרן ואלאי למימר דמסקנת דמילתא דר' שמעון בן אלעזר היא דלמ"ד ומתלוננים שכאו לאתרן ולא היו יכולין ליטול בשכיל תכיהן אם היו מיולאי מלרים אבל חלק תכיהן שהיה לתוי ליטול בשכיל תכיהן עלמו שהיה מיולאי מלרים תומו חלק ניתן ליהושע וכלב מן המרגלים,ומל מתלוננים ניתן לכל השבטים: **וזכותם תני תמותיהן.** אם לא היה לתמותיהן תמין ולקמן מוקי לקר סיפא תפילו למאן דאמר לכתי אתרן נתחלקה וכגון דלא היו בני עשרים כשנכנסו לאתרן דלא נטלו בשכיל עלמן אלא נטלו ע"י חזרה שהחזירו בני תכי תכיהן ובני תכי תמותיהן נתנה שלקתו בניהן לזקניהן כדכתיב לשמות מטות תבותם וזכריהם ולבניהן ולבני המתלוננים עמהן דבני בנים הרי הן כבנים: **ממתי.** דהתי "לבותם" על יולאי מלרים קאמר דילפינן מיניה ליולאי מלרים נתחלקה האתרן דלמתי לשבטים קאמר י"ב בני יעקב להם נתחלקה האתרן ולא ליולאי מלרים קאמר: **וליולאי מלרים קאמר לפו.** דודאי להם נאמר פסוק זה: גרסה בניני דה"נ בשלמא למ"ד ליולאי מלרים נתחלקה האתרן היינו דכתיב לרב תרבה נחלתו ולמעט תמעיט נחלתו

כני יוסף היה מיולאי מלרים (ולא מבאי האתרן) כו'. הכי פירושו אם היה מיולאי מלרים ולא מבאי האתרן כגון לחובן שיצא ממלרים והוא בן כ' והוליד בניס במדבר ומת לחובן **ובניו היו** מפלים בבניסתן **לאתרן** וחיבן **יכולין** ליטול בשכיל עלמן **לפי** שחיבן **בני עשרים** שהיה מבאי האתרן, **מיולאי מלרים: היה מבאי האתרן.** ולא מיולאי מלרים כגון לחובן שהוליד בניס במלרים ומת במלרים והבניס היו מפלים ביניהן וכשנכנסו לאתרן היו בני עשרים טוטלין כל אחד חלקן עם באי האתרן ת"ל כשיצא לחובן ממלרים לא היה בן עשרים והוליד בניס במדבר ומת לחובן, והבניס נכנסו לאתרן, טוטלין חלקן בשכיל אבי אתיהן ואבי אמותיהן ת"ל כשיצא לחובן ממלרים לא היה בן עשרים כגון לחובן שהיה בן כ' כשיצא ממלרים והוליד בניס במדבר ומת והבניס היו בני כ' כשנכנסו לאתרן **טוטלין** חלקן בשכיל עלמן שהן בתי התרן ת"ל כשיצא לחובן ממלרים לא היה בן עשרים **ויש מפלשים** היה מכתן ומכתן בתוך אחד מיולאי מלרים שהיה מיולאי מלרים ומבתי התרן כגון ממלרים יתר מבן עשרים ומכנס לאתרן דאתמרינן לקמן לא נגזרה גזירה ביתר מבן עשרים להוה ליה בתי עלמו מיולאי מלרים ומבתי התרן הלכך יטול שני חלקים **אלא** מילתא היא דמשום בתי התרן לא יטול דכי כתיב לאלה תחלק התרן לבני יולאי מלרים הוא דכתיב אלא היה בהן חיים מפקודי משה ואהרן שהיו רואין שמגזר עליהם גזירה כי אם כלב בן יפונה ויהושע בן נון דלא היו בני ס' במנין רחמין:

בשלמא למ"ד ליולאי מלרים היינו דכתיב לרב תרבה נחלתו. כלומר לרב ביציאת מלרים תרבה תע"פ שהוא מועט בכניסתו לאתרן ומועט ביציאת מלרים תמעיט תע"פ שהוא עתה רב בכניסת האתרן דהכי דרים בסיפרי כמו שהניח בקונטרס דחניא בהדיא לרב תרבה הרי שיולאי עמו ' בניס ממלרים וכבניסתן לא נמלאו אלא תמשה קורח חני עליהן לרב תרבה פירוש שטולין תמשה שנשארו עבר חלקים הרי נתרבה נחלתן ומיהו סיפא לא דמיא להא דקתני שיולאי עמו תמשה בניס ממלרים וכבניסתן נמלאו עשרה קורח חני עליהן למעט תמעיט דהשתא נחלת חורן תמשה לא נתמעטה כמה שנמלאו עבר דמ"מ טוטלין ה' חלקים וחמשה מלרים נתחלקה האתרן ואלאי למימר דמסקנת דמילתא דר' שמעון בן אלעזר היא דלמ"ד ומתלוננים שכאו לאתרן ולא היו יכולין ליטול בשכיל תכיהן אם היו מיולאי מלרים אבל חלק תכיהן שהיה לתוי ליטול בשכיל תכיהן עלמו שהיה מיולאי מלרים תומו חלק ניתן ליהושע וכלב מן המרגלים,ומל מתלוננים ניתן לכל השבטים: **וזכותם תני תמותיהן.** אם לא היה לתמותיהן תמין ולקמן מוקי לקר סיפא תפילו למאן דאמר לכתי אתרן נתחלקה וכגון דלא היו בני עשרים כשנכנסו לאתרן דלא נטלו בשכיל עלמן אלא נטלו ע"י חזרה שהחזירו בני תכי תכיהן ובני תכי תמותיהן נתנה שלקתו בניהן לזקניהן כדכתיב לשמות מטות תבותם וזכריהם ולבניהן ולבני המתלוננים עמהן דבני בנים הרי הן כבנים: **ממתי.** דהתי "לבותם" על יולאי מלרים קאמר דילפינן מיניה ליולאי מלרים נתחלקה האתרן דלמתי לשבטים קאמר י"ב בני יעקב להם נתחלקה האתרן ולא ליולאי מלרים קאמר: **וליולאי מלרים קאמר לפו.** דודאי להם נאמר פסוק זה: גרסה בניני דה"נ בשלמא למ"ד ליולאי מלרים נתחלקה האתרן היינו דכתיב לרב תרבה נחלתו ולמעט תמעיט נחלתו

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה מלרים ת"ע שהיה לתוי לניניהן וכו' כתמים פסח ותמרי לקמן: (כ) תוס' ד"ה מכאן ומכו' ות"ל בערכות מוהב נמו: (נ) בא"ד כדגמרינן לקמן בסוף דף קכא דלא נגזרה גזירה על יתרים מבני ס' מערכין:

כל הזכויות שמורות

אלא למאן דאמר לבאי הארץ מאי "לרב תרבו נחלתו" קשיא ואמר ליה רב פפא לאביי בשלמא למאן דאמר ליוצאי מצרים היינו דקא צווחן בנות צלפחד אלא לבע"ה לבאי הארץ אמאי צווחן הא ליתיה דישקול? אלא לחזורה וליטול בנכסי חפר בשלמא למאן דאמר ליוצאי מצרים היינו דקא צווחן בני יוסף "וידברו בני יוסף" אלא למאן דאמר לבאי הארץ מאי קא צווחו, כולהו שכול משום טפלים דהוו נפישי להו? אמר אביי שמע מינה לא הוה חד דלא שקיל דאי סלקא דעתך הוה חד דלא שקיל איבעי ליה למצווח, וכי תימא דצווח ואהני, כתיב ברא דצווח ולא אהני? לא כתיב קרא, הא בני יוסף דצווחו ולא אהני וכתיב ויהי כי ראה יהושע את בני יוסף גם שלשים לו, אלא עצה טובה קא משמע לן דאיבעי ליה לאיניש לאיזדהורי מעינא בישא והיינו דקאמר להו יהושע דכתיב "ויאמר אליהם יהושע אם עם רב אתה עלה לך היערה" אמר להו לכו והחבאו עצמכם ביערים שלא תשלוט בכם עין רע, אמרו

תורה אור

ג) בראשית מט כב. ד) יהושע יז יד. ה) שם יז טו. ו) במדבר כו לג. ז) שם כז ג. ח) שם כז ד. ט) יהושע יז יד. י) שם יז טז. יא) שם יז יז. יב) שם יז יח. יג) בראשית מח יט. יד) שם מח יט. טו) שם מח יט. טז) שם מח יט. יז) שם מח יט. יח) שם מח יט. יט) שם מח יט. כ) שם מח יט. כא) שם מח יט. כב) שם מח יט. כג) שם מח יט. כד) שם מח יט. כה) שם מח יט. כו) שם מח יט. כז) שם מח יט. כח) שם מח יט. כט) שם מח יט. ל) שם מח יט. לא) שם מח יט. לב) שם מח יט. לג) שם מח יט. לד) שם מח יט. לה) שם מח יט. לו) שם מח יט. לז) שם מח יט. לח) שם מח יט. לט) שם מח יט. מ) שם מח יט. מא) שם מח יט. מב) שם מח יט. מג) שם מח יט. מד) שם מח יט. מה) שם מח יט. מו) שם מח יט. מז) שם מח יט. מח) שם מח יט. מט) שם מח יט. נ) שם מח יט. נא) שם מח יט. נב) שם מח יט. נג) שם מח יט. נד) שם מח יט. נה) שם מח יט. נו) שם מח יט. נז) שם מח יט. נח) שם מח יט. נט) שם מח יט. ס) שם מח יט. סא) שם מח יט. סב) שם מח יט. סג) שם מח יט. סד) שם מח יט. סה) שם מח יט. סו) שם מח יט. סז) שם מח יט. סח) שם מח יט. סט) שם מח יט. ע) שם מח יט. עא) שם מח יט. עב) שם מח יט. עג) שם מח יט. עד) שם מח יט. עה) שם מח יט. עו) שם מח יט. עז) שם מח יט. עח) שם מח יט. עט) שם מח יט. פ) שם מח יט. פא) שם מח יט. פב) שם מח יט. פג) שם מח יט. פד) שם מח יט. פה) שם מח יט. פו) שם מח יט. פז) שם מח יט. פח) שם מח יט. פט) שם מח יט. צ) שם מח יט. צא) שם מח יט. צב) שם מח יט. צג) שם מח יט. צד) שם מח יט. צה) שם מח יט. צו) שם מח יט. צז) שם מח יט. צח) שם מח יט. צט) שם מח יט. ק) שם מח יט. קא) שם מח יט. קב) שם מח יט. קג) שם מח יט. קד) שם מח יט. קה) שם מח יט. קו) שם מח יט. קז) שם מח יט. קח) שם מח יט. קט) שם מח יט. קי) שם מח יט. קיא) שם מח יט. קיב) שם מח יט. קיג) שם מח יט. קיד) שם מח יט. קטו) שם מח יט. קטז) שם מח יט. קיז) שם מח יט. קיח) שם מח יט. קיט) שם מח יט. קכ) שם מח יט. קכא) שם מח יט. קכב) שם מח יט. קכג) שם מח יט. קכד) שם מח יט. קכה) שם מח יט. קכו) שם מח יט. קכז) שם מח יט. קכח) שם מח יט. קכט) שם מח יט. קל) שם מח יט. קלא) שם מח יט. קלב) שם מח יט. קלג) שם מח יט. קלד) שם מח יט. קלה) שם מח יט. קלו) שם מח יט. קלז) שם מח יט. קלח) שם מח יט. קלט) שם מח יט. קמ) שם מח יט. קמא) שם מח יט. קמב) שם מח יט. קמג) שם מח יט. קמד) שם מח יט. קמה) שם מח יט. קמו) שם מח יט. קמז) שם מח יט. קמח) שם מח יט. קמט) שם מח יט. קנ) שם מח יט. קנא) שם מח יט. קנב) שם מח יט. קנג) שם מח יט. קנד) שם מח יט. קנה) שם מח יט. קנו) שם מח יט. קנז) שם מח יט. קנח) שם מח יט. קנט) שם מח יט. קס) שם מח יט. קסא) שם מח יט. קסב) שם מח יט. קסג) שם מח יט. קסד) שם מח יט. קסה) שם מח יט. קסו) שם מח יט. קסז) שם מח יט. קסח) שם מח יט. קסט) שם מח יט. קע) שם מח יט. קעא) שם מח יט. קעב) שם מח יט. קעג) שם מח יט. קעד) שם מח יט. קעה) שם מח יט. קעו) שם מח יט. קעז) שם מח יט. קעח) שם מח יט. קעט) שם מח יט. קפ) שם מח יט. קפא) שם מח יט. קפב) שם מח יט. קפג) שם מח יט. קפד) שם מח יט. קפה) שם מח יט. קפו) שם מח יט. קפז) שם מח יט. קפח) שם מח יט. קפט) שם מח יט. קצ) שם מח יט. קצא) שם מח יט. קצב) שם מח יט. קצג) שם מח יט. קצד) שם מח יט. קצה) שם מח יט. קצו) שם מח יט. קצז) שם מח יט. קצח) שם מח יט. קצ

ולמאן דאמר לבתי הלקח מרי אחי דלקבא הוו להו. מסתם כולה סוגיא דלמאן דאמר לבתי הלקח שלח נטלו כלום מחמת עצמו תלה מחמת חסר לבתי הלקח ותימה לם כן מאי קאמר והוא לא היה בכלל העדה הטועדים וגו' מאי נפקא מינה שלא היה בעדתם לפילו היה היו נוטלין על ידי מזרה דהא אמרינן לעיל בני מרגליס וכני מתלוניס נחלו בזכות אבי הילהן וכזכות אבי אמותיהן ואין לפרש (ג) דל"מ לענין חלק כבורה דהא כי היכי דשקלי חלק פטיוסות תע"ג דבא להן מכח אביהן ה"נ יטלו חלק בכורה ועוד קשה לרשב"ם ז"ל דלבתי הלקח היכי קאמר לעיל מרגלים יהושע ולכב נטלו חלקם והלא לא היה להם חלק בלקח כלל לכל לוחן שלא נחו בלקח וכ"ם נטלו מה שהגיעו להן על ידי חזרה מבניהם שכתו לחלק הא ליתא דלמרינן לקמן דבניהן שהיו בני עשרים נטלו בזכות עלמן ורשב"ם פי' דלמ"ד לבתי הלקח לא נטלו מידי יהושע ולכב מחלק מרגלים ומפרש חיו מן התלוסים ממש חיו כפשטיה:

ולמאן דאמר מרי אחי דלקבא הוו להו ההוא מלחוזת נחלה נפקא. קשיא לריב"ם לפילו למאן דאמר מד אחת דלקבא הוה להו נמי מלחוזת נחלה נפקא לרבכן דלא דרשי נחון תתן ולר"ת דדרשי נחון תתן לא לריך לחלוק נחלה לפילו למאן דאמר מרי אחי דלקבא הוו להא למאן דאמר לבתי הלקח הוא דלא דרשי נחון תתן להם נחלה לחלק לבניהם דלדידיה לא היה שום חלק ולדבוס מיניה מד אחת ואידך מנחון תתן כדדרשי לקמ"ל:

וכזכות דהוו: שיתא דשיתא בתי אבות ותרי דידהו הא חמניא, ולישתמיט ולמ"ד ליוצאי מצרים נתחלקה הארץ, ס' הוו, אלא מאי אית לך למימר אחד דאבא הוה להו הנ"ל תרי אחי דאבא הוה להו דתניא נתן תתן להם זו נחלת אביהן בתוך אחי אביהן זו נחלת אבי אביהן והעברת את נחלת אביהן להן זו חלק בכורה רבי אליעזר בן יעקב אומר אף חלק אחי אביהם נטלו שנאמר נתן תתן ולמ"ד תרי אחי דאבא הוה להו ההוא מלחוזת נחלה נפקא,וא"ל רב פפא לאביי קא חשיב,טובא הוו,אי בתי אבות קחשיב לעולם

דהוו שיתא דשיתא בתי אבות ותרי דידהו הא חמניא ולישתמיט ולמ"ד ליוצאי מצרים נתחלקה הארץ, ס' הוו, אלא מאי אית לך למימר אחד דאבא הוה להו הנ"ל תרי אחי דאבא הוה להו דתניא נתן תתן להם זו נחלת אביהן בתוך אחי אביהן זו נחלת אבי אביהן והעברת את נחלת אביהן להן זו חלק בכורה רבי אליעזר בן יעקב אומר אף חלק אחי אביהם נטלו שנאמר נתן תתן ולמ"ד תרי אחי דאבא הוה להו ההוא מלחוזת נחלה נפקא,וא"ל רב פפא לאביי קא חשיב,טובא הוו,אי בתי אבות קחשיב לעולם

(ג) [לגן] **מורעת דיוסף כו'**. והייגו דכתיב ויאמרו בני יוסף לג יסמלו לגו הכר כלומר לין לגו מוקלין לאוחו הר הייגו יעכר דלכתיב החם הר יהיה לך כי יער הוא: **עולי עין**. הן עולין על העין ושולטין עליו ואין העין עולה עליהן: **וכתיב קרא אחריגא**. ומרי קרלי למה לי: נרלה בעיני דהכי גרס לה קלילת מר מקים מתלוניס למרגלים ומר לה מקים מתלוניס למרגלים דמניית כו' ולקמן מפרש לה: **זה ללפחד**. מילחת דפלילות היא דהא כתיב לעיל בנות ללפחד חלק חגב גרלה דהכך לקמר לה וכרלה בעיני שמחכר מן הספרים דהכי קחני ריטא דהך בריימא בסיפרי וכו' לו כם לו בני בני מפר: (ב) תוס' ד"ה ולמ"ד לבתי הלקח וכו' וחין לפ"ם דלעיל חלק בכורה קחמרי הכי דהא כי היכי:

א) נדרים כ. ס"ה: כ"מ פה. סופה לוז ב) [עי' סנה"ד דסוכה לח. ד"ה לח מקשין וכתוספות ד"ה וכני יהודה]:

אמרו ליה א) אנן מזרעא דיוסף דלא שלטא ביה עינא בישא דכתיב בן פורת יוסף בן פורת עלי עין ואמר רבי אבהו אל תקרי עלי עין אלא עולי עין, ר' יוסי ברבי חנינא אמר מהבא ויודגו לרוב בקרב הארץ מה דגים שבים מים מכסים עליהם ואין העין שולטת בהם אף זרעו של יוסף אין העין שולטת בהם: מרגלים יהושע וכלב נטלו חלקם: מנהני מילי אמר עולא דאמר קרא ליהושע בן נון ולכלב בן יפנה חיו מן האנשים ההם מאי חיו אילימא חיו ממש והא כתיב קרא אחרינא ולא נותר מהם איש כי אם כלב בן יפונה ויהושע בן נון אלא מאי חיו שחיו בחלקם: מתלוננין ועדת קרח לא היה להן חלק בארץ: והתניא מרגלים, מתלוננים ועדת קרח יהושע וכלב נטלו חלקם? לא קשיא מר מקיש מתלוננים למרגלים מר לא מקיש מתלוננים למרגלים דתניא אבינו מת במדבר זה צלפחד והוא לא היה בתוך העדה זה עדת מרגלים הנועדים על ה' אלו מתלוננים בעדת קרח במשמעו מר מקיש מתלוננים למרגלים ומר לא מקיש מתלוננים למרגלים, וא"ל רב פפא לאביי ולמאן דמקיש מתלוננים למרגלים איבפול יהושע וכלב וירתו לבולה א"י? א"ל מתלוננים שבעדת קרח קאמרינן, וא"ל רב פפא לאביי בשלמא למ"ד ליוצאי מצרים נתחלקה הארץ היינו דכתיב ויפלו חבלי מנשה עשרה שיתא רשיתא בתי אבות וארבעה דידהו הא עשרה אלא למ"ד לבאי הארץ חמניא הוא דהוו: שיתא רשיתא בתי אבות וארבעה דידהו הא חמניא ולישתמיט ולמ"ד ליוצאי מצרים נתחלקה הארץ, ס' הוו, אלא מאי אית לך למימר חד אחא דאבא הוה להו הנ"ל תרי אחי דאבא הוה להו דתניא נתן תתן להם זו נחלת אביהן בתוך אחי אביהן זו נחלת אבי אביהן והעברת את נחלת אביהן להן זו חלק בכורה רבי אליעזר בן יעקב אומר אף חלק אחי אביהם נטלו שנאמר נתן תתן ולמ"ד תרי אחי דאבא הוה להו ההוא מלחוזת נחלה נפקא,וא"ל רב פפא לאביי קא חשיב,טובא הוו,אי בתי אבות קחשיב לעולם

(ד) [ד"ה] **ויהי בימי** [ד"ה] **ויהי בימי** [ד"ה] **ויהי בימי**

ולמאן דאמר מרי אחי דלקבא הוו להו ההוא מלחוזת נחלה נפקא. קשיא לריב"ם לפילו למאן דאמר מד אחת דלקבא הוה להו נמי מלחוזת נחלה נפקא לרבכן דלא דרשי נחון תתן ולר"ת דדרשי נחון תתן לא לריך לחלוק נחלה לפילו למאן דאמר מרי אחי דלקבא הוו להא למאן דאמר לבתי הלקח הוא דלא דרשי נחון תתן להם נחלה לחלק לבניהם דלדידיה לא היה שום חלק ולדבוס מיניה מד אחת ואידך מנחון תתן כדדרשי לקמ"ל:

וכזכות דהוו: שיתא דשיתא בתי אבות וארבעה דידהו הא חמניא ולישתמיט ולמ"ד ליוצאי מצרים נתחלקה הארץ, ס' הוו, אלא מאי אית לך למימר אחד דאבא הוה להו הנ"ל תרי אחי דאבא הוה להו דתניא נתן תתן להם זו נחלת אביהן בתוך אחי אביהן זו נחלת אבי אביהן והעברת את נחלת אביהן להן זו חלק בכורה רבי אליעזר בן יעקב אומר אף חלק אחי אביהם נטלו שנאמר נתן תתן ולמ"ד תרי אחי דאבא הוה להו ההוא מלחוזת נחלה נפקא,וא"ל רב פפא לאביי קא חשיב,טובא הוו,אי בתי אבות קחשיב לעולם

הגהות הב"ח

(ה) רשב"ם ד"ה ומרי וכו' לו כם לו בני בני מפר: (ב) תוס' ד"ה ולמ"ד לבתי הלקח וכו' וחין לפ"ם דלעיל חלק בכורה קחמרי הכי דהא כי היכי:

בא מקום כיוצ בא מקום כיוצא בזה אחוזה בתוך אחוזה ונחלה בתוך נחלה אחוזה ונחלה בתוך אחוזה ונחלה בתוך אחוזה אביהן נחלה אחוזה ונחלה בתוך אחוזה אביהן נחלה אחוזה ונחלה בתוך אחוזה אביהן נחלה

לעולם בחי אבות קא חשיב והא קא משמע לן דבנות צלפחד נטלן חלק בכורה אלמא א"י מוחזקת היא אטר מר והבנים נטלו זכות אבי אביהם וזכות אבי אמותיהן ורתניא בזכות עצמן לא קשיא הא כמאן דאמר ליוצאי מצרים הא כמאן דאמר לבאי הארץ ואיבעית אימא הא והא לבאי הארץ ולא קשיא הא דהוה בן עשרים הא דלא הוה בן עשרים: דשהיה בכור נוטל שני חלקים: ואמאי ראוי הוא "ואין הבכור נוטל בראוי כבמוחזק? אמר רבי יהודה אמר שמואל ביחידות אהלים, מתיב רבה רבי יהודה אומר בנות צלפחד נטלו ב' חלקים שנאמר "ויפלו חבלי מנשה עשרה אלא אמר ארץ ישראל מוחזקת היא מיתיבי אמר רבי חידקא שמעון השקמוני היה לי חבר מתלמידי רבי עקיבא וכך היה רבי שמעון השקמוני אומר נחש היה משה רבינו שבנות צלפחד יורשות הן אבל לא היה יודע אם נוטלות חלק בכורה אם לאו (ג) וראויה היתה פרשת מקוננות ליכתב על ידי משה אלא שזכו בנות צלפחד ונכתבה על ידן, (ד) ויודע היה משה רבינו שהמקושש במיתה שנאמר "מחלליה מות יומת" אבל לא היה יודע באי זו מיתה הוא יומת ה) וראויה היתה פרשת מקוננים שנחתכ ע"י משה אלא ששנתחייב מקושש על ידו ללמדך שמגלגלים

ובזכות חבי תמותיהן. וכגון שלחבי תמותיהן לא היו בניס כי אם בנות דחס לא כן היו בניס יורשין ות"ח ומי התזיר להן וי"ל כגון שהיו לחבי תמותיהן שהיו להס בניס והחזירום בניס להטותיהס וחלקו בשוה:

רא דהוו בני עשרים כו'. בבניהס מי לחמה מועל שלא היו בני עשרים כמו שפירש בקונטרס דבליעה קרא ומס נמי היה מיל לחר המרגלים כמו שהביח מסדר עולם דקחבי לחר ביחת מרגלים היה בליעה קרא ומס לח שממוך לן שממוך היה מחי קח משמע לן וכן משמע נמי מדחמרי הן נועטו (ה) טולט לחבדט (במדבר יו) ומחרגם הח מיננח קטלים מרבח הח מיננח בליעה לרעת הח מיננח מחו במוחזק שמלמה מעשים הלט היו לפופין מדמדברי להו מהדרי וקטלח מרבח הייט מטמה מרגלים כדחניח (שם יד) ויכוס ויכחס וגו' ואין להקשות לחחי דחלרך לומר זכות לחבי לחיכן ליומח בזכות לחיכן ממש הייטו בני מרגלים ובני המחלונים עלמן דלכחי הכח לחחי ללמוד מהמחלונים דלחיכי חוחן שלח נטלו מחמת עלמן שלח היו בני כ' כבכח לחרן ולח נטלו נמי זכות חבוחיהן ממש: כגון שחמו במדבר ולח נטלו נמי ע"י מזרה שלח טלטו להן סוס בן סהיה בן עשרים לפיכך הי"ל ככי נטלו זכות חבי לחיכן ח"ע שבח להן מחמת מרגלים ומחלונים ות"ח לחחי לי קחמר הח והח ליולחי מלרים והח כחטיו לחיכן ממש בני מרגלים ומחלונים בני עשרים כחיולחי מחלרים הייטו מחמת עלמן שלח בח להן מכח מרגלים ומחלונים והח דקחמר זכות חבי לחיכן שלח היו לבוחיהן בני עשרים ביולחי מלרים ובגלמח לי הוה לחמר דבניהן ממש של מרגלים ושל מחלונים עלמן מייטי הכח שבחו לחרן הוה חחי לפיכר דלח הוה מלי למימר הח והח ליולחי מלרים והח (ג) והח דהוו בני עשרים כחיולחו דחס כן חיך בחו לחרן דבני עשרים טולן מחו במדבר וים לומר דהסמח נמי דחייטי בבני בניהם לי מלי לפטויי הכי דמסמע נמי דבחי החרן נטלו זכות עלמן ושל שחבותיהן נחלו ונוריטו להן: **מתיב** רבה רבי יהודה חומר בטח לצלפחד נטלו לרבעה חלקים שלחמר ויפלו חבלי מנשה עשרה. ושקלת ע"כ לח חייטי לימדות ותחלים חלח בחלוקה וליכח למימר לגמח חלקח חחי דחכח הוו להו ולח לי הוה בהו סוס חחוש דהח חלק בכורה:גלח ונ"ל לח הוה ליה לשקלת לחחשוביהו חלח דבחי חבות גרידת

כדפריך רב פפח לעיל מי מפלים קח חציב טובח הוו:

יודע היה משה שבטח לצלפחד יוטרות הן. חע"פ שלח נחמרה פרטות נחלה יודע היה משה מטעם דלקמן חס כן לח ניחל חס כבר חחייבם לחמו: **שנאמר** מחלליה מות יומת לבל לח היה יודע בחיזו מיחה נהרג. ותס חחמר למה היה מטחפק היה ל לדוש בחנק דכל מיחה בחמורה בחורה סחס חנק ויש לומר דמסברת היה נרלה ל שנדון בסקילה כטובד ע"ז דבכל דוכחת (חולין ה.) חמר דדומה שבח לע"ז דהייטו מחלל שבח בפרהסיח לטובד ע"ז וגריך לומר דסבר כרבנן ולח כר"י דלי כר' יהודה דחמר בלח הן הנערפין (סנהדרין דף פ:) עד שיודישוהו חיזו מיחה הוח נהרג דלדידיה חמר החס דהורחח שטה היחה ה)(דחס) כן לח ידע משה שדיינו במיחה חילו

לעולם בחי אבות קא חשיב והא קא משמע לן דבנות צלפחד נטלן חלק בכורה אלמא א"י מוחזקת היא אטר מר והבנים נטלו זכות אבי אביהם וזכות אבי אמותיהן ורתניא בזכות עצמן לא קשיא הא כמאן דאמר ליוצאי מצרים הא כמאן דאמר לבאי הארץ ואיבעית אימא הא והא לבאי הארץ ולא קשיא הא דהוה בן עשרים הא דלא הוה בן עשרים: דשהיה בכור נוטל שני חלקים: ואמאי ראוי הוא "ואין הבכור נוטל בראוי כבמוחזק? אמר רבי יהודה אמר שמואל ביחידות אהלים, מתיב רבה רבי יהודה אומר בנות צלפחד נטלו ב' חלקים שנאמר "ויפלו חבלי מנשה עשרה אלא אמר ארץ ישראל מוחזקת היא מיתיבי אמר רבי חידקא שמעון השקמוני היה לי חבר מתלמידי רבי עקיבא וכך היה רבי שמעון השקמוני אומר נחש היה משה רבינו שבנות צלפחד יורשות הן אבל לא היה יודע אם נוטלות חלק בכורה אם לאו (ג) וראויה היתה פרשת מקוננות ליכתב על ידי משה אלא שזכו בנות צלפחד ונכתבה על ידן, (ד) ויודע היה משה רבינו שהמקושש במיתה שנאמר "מחלליה מות יומת" אבל לא היה יודע באי זו מיתה הוא יומת ה) וראויה היתה פרשת מקוננים שנחתכ ע"י משה אלא ששנתחייב מקושש על ידו ללמדך שמגלגלים

ממש של מרגלים ושל מחלונים עלמן מייטי הכח שבחו לחרן הוה חחי לפיכר דלח הוה מלי למימר הח והח ליולחי מלרים והח (ג) והח דהוו בני עשרים כחיולחו דחס כן חיך בחו לחרן דבני עשרים טולן מחו במדבר וים לומר דהסמח נמי דחייטי בבני בניהם לי מלי לפטויי הכי דמסמע נמי דבחי החרן נטלו זכות עלמן ושל שחבותיהן נחלו ונוריטו להן: **מתיב** רבה רבי יהודה חומר בטח לצלפחד נטלו לרבעה חלקים שלחמר ויפלו חבלי מנשה עשרה. ושקלת ע"כ לח חייטי לימדות ותחלים חלח בחלוקה וליכח למימר לגמח חלקח חחי דחכח הוו להו ולח לי הוה בהו סוס חחוש דהח חלק בכורה.גלח ונ"ל לח הוה ליה לשקלת לחחשוביהו חלח דבחי חבות גרידת

כדפריך רב פפח לעיל מי מפלים קח חציב טובח הוו:

יודע היה משה שבטח לצלפחד יוטרות הן. חע"פ שלח נחמרה פרטות נחלה יודע היה משה מטעם דלקמן חס כן לח ניחל חס כבר חחייבם לחמו: **שנאמר** מחלליה מות יומת לבל לח היה יודע בחיזו מיחה נהרג. ותס חחמר למה היה מטחפק היה ל לדוש בחנק דכל מיחה בחמורה בחורה סחס חנק ויש לומר דמסברת היה נרלה ל שנדון בסקילה כטובד ע"ז דבכל דוכחת (חולין ה.) חמר דדומה שבח לע"ז דהייטו מחלל שבח בפרהסיח לטובד ע"ז וגריך לומר דסבר כרבנן ולח כר"י דלי כר' יהודה דחמר בלח הן הנערפין (סנהדרין דף פ:) עד שיודישוהו חיזו מיחה הוח נהרג דלדידיה חמר החס דהורחח שטה היחה ה)(דחס) כן לח ידע משה שדיינו במיחה חילו

ממנגלנים

לעולם בחי אבות קא חשיב. ולח טפלים חון מכנים לצלפחד דקחניב ל' חלקים שלהן ושמוטיגן דדרשיגן הח קרח "לבקן" חמן"לעיניה כפקח לן ל' חלקים על ידי שלח דורשין "והעברת" זו חלק בכורה לעמח לשמוטיגן דח"י מוחזקת היח לה מגילת מגרים וחף על פי שעדיין לח נכנסו בה: **פח.** דקחני חזרה אור לעולם בחי לחכיח לכל לח בזכות עלמן: **כמאן דאמר ליולחי מלרים.** נחחלקה החרן ולח לבחי החרן: **פח.** דקחני בזכות עלמן כמ"ד לבחי החרן וכגון דהוו בני כ' כשנכנסו לחרן: **פח ושלח לבחי החרן.** דלמ"ג דלימח דהיח בלייחה דלעיל ליכח לחוקומה חלח למחן דלמר ליולחי מלרים דקחני מרגלים יהושע וכלב נטלו חלקס ליכח למימר מסקנת דר' שמעון בן לעזר היח דחיס ליה ליולחי מלרים ובלחי החרן: **פח.** דקחני בזכות עלמן דהוו בני עשרים כשבחו לחרן: **פח.** דקחני בזכות חבי לחיכן: **נלח הוו בני עשרים.** כשבחו לחרן ובבני בני המחלונים קמייתי שמתו להן לחיכן דהוו בני המחלונים ממש במדבר והס שקחרו טפלים ולח נטלו לעלמן שלחיין לח הגיעו לכ' ובזכות חבי לחיכן ממש בני המחלונים לח ליח להס ליטול שהן ממלרים לח יצחו ולחרן לח כחו חלח בזכות חבי לחיכן חבות המרגלים עילחי מעלרים וכיון דהך בלייחה כרבי שמעון בן לעזר מוקמינן לה דחיס ליה מרבי נמלחו חלו בני בניהן יורשין חוחן בכבות נלפחד שהרי נטלו בנכסי חפר זקנם ות"ע דחכיחי כטפלים דעלמח לעניין ירושה חבי לחיכן שהיו מיולחי מלרים לח בעיגן בני ל' בבייסקין לחכן וחוזרה ליכח למימר דהח רבי שמעון בן חלעזר ליח ליה מזרה דמהיכח חימי הח משמע ליה קרחי מרוייהו לגופייהו וחפילו חס חמלי לומר דהח סיפה לחו ר' שמעון היח ליכח לחוקומה דנטלו זכות חבי לחיכן ע"י מזרה כגון שהיו להס למחלונים חחים שלח היו בני כ' כשעה הגיוסה ולח מחו במדבר דהח לח עגרה נזירה על פחות מבן כ' וכשנטלו חלקס בחרן החזירו חלל (חבי) לחיכן מה עשו החבות חזרו והוריטו נכסיהן לכל יולחי יריכן בין לחחי המחלונים בין לבני בני המחלונים דטלן יולחי חלגיהן היו וחולקים חחי המחלונים עם בני נכדיהן כשוה לחט"ע דטפלים לח שקלו בחגפי נפשייהו, ירושה חבות מיהח קשקלי כדחמר נבנות צלפחד דהוו להו כטפלים שחין להן חלק לעלמן וחלקו עם חחי לחיכן נגכסי חפר והבניס דקחני הייטו בני הבניס דבן בט של חדם קרוי בט כדחמרינן לקמן כמי שמחׁ (דף קמג:) וחבי חבי לחיכן קני ליה חבי לחיכן דבבני המחלונים עלמן ליכח למימר דלח הוו בני עשרים דקיימח לן בשמה שלח משה מרגלים וחגיח בסדר שולם לחחר ביחת מרגלים היחה בליעתו של קרח וכו ביום שנפרפו המחלונים נמנלו שבניהן כשבחו לחרן הוו בני ל"ח שנה שכן עמדו ישרחל במדבר לחחרי כן: (מ'. ולפי חף ליקמח בחרח ליח להלי חגח דבריית דלעיל דיהושע וכלב נטלו כלל חלק בשביל מרגלים והלי קרח דמיו מן המגפים לח דריש ליה חלח בפפטיה. מ'): **רשוים סיפ.** לחפר ולנלפחד משמתו במדבר לבל לח הוחזקו בה מטולם שהרי לח כתי לחרן: **ותין שבכור נוטל כרלוי.** נקמן בפרקין (דף קכה:): **בימחום מפלים.** לעומה במטלטלין שהיה להם במדבר כגון יחדות שמוקנין בהן להלייהם ומחר מטלטלין שהן מוחזקין בינן ולהכי נקט יחדות דלחו מלוים היו להלים ותין חדס במדבר בלח חבל בנחלת חרן ישרחל לח נטל חלק בכורה וכל שלשה חלקים המחיימין בין במרקעי בין במטלטלי מיירי לבד ממלק בכורה דמיירי במטלטלי: **מכלי מנשה.** הייטו קרקע שמוקנין בחבל ושלק בכורה מלחו לרבע חבלים היה: **מוחזק היה.** ליולחי מלרים דכחיב "ונחתי לחמה לכם מורשה" לעומר חני נחתיה לכם יכולה: **יודע היה משה רבינו שבנות צלפחד יורשות הן.** כמו בן שהרי דיינן נגעוו במרה דלחמרינן בסנהדרין (דף מ:) ובלכחיב "שם שם לו חק ומשפט" ומשמה דבנות צלפחד בערבות מואב בסוף המ' שנה ועוד דליכח למילף מפרשה יבמין שהכח כבן דכחיב "ומח מחד מהם וכן לין ל"ע"ניין עליו להח בנות צלפחד משה למדו כדלקמן חס כבן חלו,גירם,ותס לחו, חחיכם לחמו: **ונלחיב היחה ובו'.** ולח חחמר חס לח דברו בנות צלפחד ולח נחחייב מקושש היו שחי פרשיות הללו מסרין מן החורה והכי נמי ליכח למימר שהרבה מלות מסרים מן החורה לפי שלח לירשו המעשים: **שמקושש** במיתה. ולפי על גב דלכחיב כי לח פורש מה יעשה לו הייט שלח היה יודע חס בסקילה מחורה חס בחנק הקל כדמפרש ולחזיל:

ממנגלנים

כט א מיי' פ"ג מהלי נחלות הלכה ג סמג עשין ע טוש"ע ח"מ סי' רמח סעיף ג:

רבינו גרשום

לעולמבחי אבות קחשיב. ובבין הוא דלא הוה ליה למיחשב אלא שיחא ואמאי קא חשיב בנות צלפחד משום האי חידוש שנפלו חלק בבורה.אלמא ארץישראל מוחזקת היה להם ולא קל דאין חבכור נוטל בראוי כבמוחזק: למאן דאמר ליוצאי מצרים נחחלקה. נפלו בזכות אבותן: חא דחנו בר אבינן: חא דחנו בר עשרים כשבאו לארץ נפלו בשביל עלמן.אבל אי לא הוו עשרים ראמחי פפלים נינהו בזכות אבותן: בזכות אבותן נחלה: ביחודות אחלים. שהיח מחוקק בינן לבין סמלטלין שהיו רוצין לקבען לארץ מהן נפלו שני חלקים ולא בבנות של קרקע מפני שהיו שוארית היו: ויפלו חבלי חבלי מנשה עשרה. דמשמע דבארץ נטה חלק:

* סנהדרין אלו לומר. דקדוק השמועה סנהדרין

(ה) תוס' ד"ה הא דהוו וכו' כן נועטו מבנדו טולט: (ג) בא"ד הא והא ליולחי מלרים והא דהוו בני ועיבור ושם ממתן:

א) [לעיל נה. נקמן קבג: קכה: קמה: יבמות כה: נכורות נח:] ב) סנהדי ת. ג) שם סמ: [ע"ש] ד) שם ת.: ה) [ע"ל ומס]:

אילן היה לו בן לית דברנו. פ"ה שכבר היו יודעות פרשת נחלות וקשה דהא לכתי לית דאמרה כדאמרינן לעיל מזכו בנות לפחד וכתכבה על ידן ועוד דתפילו יודעות פרשת נחלות היכא יודעות דכן קודם לבת הא לכתי לית דאמר כל בת יורשת נחלה ואם כן היכא לכתי דאמר כדפריך רב פפא לעיל לתכי היכא כן וכת לית דאמר ליכות כו' ועוד אם היו יודעות פרשת נחלות למה הוצרכו לדבר מכת פרשת יכמין וכרלה לרשב"ם דהיו יודעות מוהכתלתם לבניכם ולית לבטחיכם ת"כ מסכרת מקום דכת (נ) מסכת נחלה ולית כן לי נמי מדכתיב (לקמן תחלק (ת) התרת היינו זכרים ועוד קטית לן דקתמר לילו היה בת לבן לית דברנו והא לכתי לית דאמר מקומם נחלה ורלה לפרש לית דברי לפי שלית היה להן לו קום כת לדבר כל עכשיו אילן (בת) בן יש ד(להן כת) מפרש יכמין: **אפילו** קטנה שכבן לית נפקא מקום ומעשה המקומם היה בחלק מרכעים מיד אחר מעשה מרגלים דאמר במדכש דלשם שמים נתכוין שהיו תומרים ישראל כיון שעשר עליהן שלית ניכנס לארץ ממעשה מרגלים שוב ין מתיירין במות עמד ומילל שכת כדי שיהרג ויכלו אחרים ולית נשלו עד כוף תרכעים שנה כדמוכחי קראי:

מתיב

הן הכמניות הן שלפי שעה דברו דא"ר שמואל בר רב יצחק מלמד שהיה משה רבינו יושב ודורש בפרשת יבמין שנאמר °כי ישבו אחים יחדו" ואמרו לו אם כבן אנו חשובין תנה לנו נחלה כבן, אם לאו,חתיבם אמנו, מיד ויקרב משה את משפטן לפני ה', **הרשניות הן** שהיו אומרות אילו היה לו דברנו,והתניא "בת"? אמר ר' ירמיה סמי מבאן בת אבי אמר אפילו היה בת לבן לא דברנו **שדקניות הן** שלא נישאו אלא להגון להן תני רבי אליעזר בן יעקב **ואפילו קטנה שבהן לא נשאת פחותה מארבעים שנה** אינו אמר רב חסדא ניסת: פחותה מבת עשרים יולדת עד ששים,בת עשרים יולדת עד ארבעים בת ארבעים שוב אינה יולדת? אלא מתוך שצדקניות הן נעשה להן נס °ויוכבר דכתיב °וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי:

אפשר

שמגלגלים זכות. שהכניס והקרוביס ייכנו תת קרוביהם: **על ידי זכות** בנות לנפחד: **ומוכח**. הייט סקילה שממורה דטת הוא לתדם לדון בתוך: **על ידי חייב**. מקושם: **פ"ה גופה**. קמכעיא ליה מה דפכיעת לן הסתם דתדין יכרלא מוחזק היי קמספקא ליה ותתן תורה אור לפכיעת לן הייט ממתי דפכיע ליה הקב"ה והעכרת זה תלן בכורה: **דכתיב ונתתי לותם לכם מורשה**. והתי מורשה לשון ירושה משמע כמו למורש קפוד (יסעיה יד) מועד מופת (מועת מולך ונס לשון מורים לתכיים מדלת כתיב 'ירושה' וקת מיבעיא ליה התי 'מורשה' דקתמר רחמנת: **פשיטא** לי דמורישין ואין יוכין הוא מדכתיב 'מורשה' ולת כתיב 'ירושה' ועוד שהרי כבר מתו כולן במדבר תלת **תבי קמבעיא ליה** מי תיכת לממירן דהכי קתמר ירושה היא לכם מחטוחיכם ושטוף כה הכבור חלק בכורה דכתיב "לכם מורשה" ירושה היא לכם נמי בעי למימר: **או דלמא מורישין ואין יורשין**. דקתמר תבל תייט ירושה להם ולת יטול כה הכבור חלק בכורה: **נפשטו ליה**. משמע דתכריתו משמע מדתמר ליה רחמנת והעכרת זה תלן בכורה ס"מ דירושה היא לכם מחטוחיכם נמי קתמר רחמנת ואין יורשין ממילת הוא ידע כדפריטים והתי דפשט ליה תכריתו לת קתי למורישין ותייט יורשין תלת לירושה היא לכם מחטוחיכם קתי וממילת ידע דתכריתו קתמר רחמנת דכתיב מורשה ולת כתיב ירושה ועוד שכבר מתו מתי מדבר כן נרתה בעיני ועיקר: **ליונא בדבר תמס תומר**. דכי היכי דהתי מורשה תתת להתכנתות עליהן דמורישין ואין יורשין ותע"ג תלת תטוח עדיין תכוח דמרגלים ולת נעזרה גזירה כך תלו מולתים פסוק תתר שנתנכתו תלת יכנסו לתרן ותע"פ שעדיין לת עזר עליהן תלת לכם מחטוחיכם קתי וממילת ידע דתכריתו קתמר רחמנת דכתיב מורשה ולת כתיב ירושה ועוד שכבר מתו מתי מדבר כן נרתה בעיני ועיקר: **ליונא בדבר תמס תומר**. דכי היכי דהתי מורשה תתת להתכנתות עליהן דמורישין ואין יורשין ותע"ג תלת תטוח עדיין תכוח דמרגלים ולת נעזרה גזירה כך תלו מולתים פסוק תתר שנתנכתו תלת יכנסו לתרן ותע"פ שעדיין לת עזר עליהן תלת לכם

שמעת מינה תלת כלום ותלכו תתרי כן לפני תלעזר,משה לת **תלת מכם תת סמקרא כו'**. ולת גרסינן ולת תתרו כלום: **ודרשתו**. כלומר דרשתו כתיב כמו למפרע ותעמדנה לפני משה **ומקמי** משה **עמדו** לפני תלעזר ומקמי תלעזר עמדו לפני הנשיאים ומקמי הנשיאים עמדו לפני העדה ותתי דלת כתב ותעמדנה לפני העדה ולפני הנשיאים ולפני תלעזר ולפני משה הייט כולה להקדים כפסוק תלמיד לרב תלת רתמן רתמן תמוב: **בנים כמדבר היו יוסנין**. תסיבותו על רב הוא ויוסת ליה: **רבי יהושע סבר מן סבר מולקין**. הלכך מפרש המקרא: **תא דעלית ליה רביה**. כדרך תרן: **שלפי שעה דברו**: **הכמניות הן**. שכשמלתו פתח לדבריהם כתו בעלוה ובטעה מעלייתא לבים דין כדמפרש ותוזל: **נפרעת יכמין**. "זכן תין לו"עיין עלו: **תם כבן תנו** (ג). לפמור תמו מיטום שהרי היכם קם על תם תתיו לנחלה כדדרשינן ביבמות (דף כד:) והכן מוצטו מלייבם תת תמו ומלירם תת תכיו ופומר הוא תת תמו ויורם תת תכיו ותף הכת כן וסכרת בעלמת הוא: **תילו סיב לו בן**. כדכתיב כי תין לו בן וכבר היה יהוע (ג) שהכן יורם תת תכיו שהרי היו יוהעות פרשת נחלות כדתמרן לעיל דלת הוה מספקת להו תלת לו: טעמת תלק בכורה תס לתו ונמלת שהיו יודעות לדרוש דהתי דכתיב וכן תין לו והעכרתם וגו' הת יש לו בן הוה קודם לכם ולת כדתמר רב פפא לתכיי לעיל כפרקין (דף קי.) תימת בן ובת לת הוה לירם בו ולת התי לירם בו: (הגה"ה. ותם לתו תתין הנקבות תסבוכות זרע מתיכם תמנו לתחד מתתי תכיו וכן הוה ממנו לתמנו יירם יורם תתכיו נכסי תכיו.) **ופתניא**: תילו היכה כת לת דברנו ומתקבה עלמו תיכו יודע לפרשה: **שמילו סיב כת לבן לת דברנו**. תיכו יודעות לדרום שהבה תיכה יורשת עם כת הבן כדתמרן לעיל: **שלת ניישאו תלת לאחין לבן**. כדתמרן לקמן בכות ללפחד הומרו להשמת לכל מי שירלו כדכתיב לעוב בעיניהן וגו' תלת מה תני מקיים למפתת מטה תביהן תהייכה לנשים עלה טובה היתיון הכתוב שלת יעשו תלת להגון להן תלמת מפתת מטה תביהן הגוין היו ותשכתן שיעשו להם כדכתיב ותהייכה מחלה ונוצה ומלכה ותרלה לבני דודיהן לנשים דלתך על נב דהותרו לעוב בעיניהן לת ר"ט להדבק תלת בהגוים: **לת ניישאו מפותה מתרעים**. תיכו מלפות להגון להן: **שוב תינה יולדת**. ותם נתעכבו על תרכעים שנה לת היה תדם נוטת לותן ובן נמי לת ילכך נתעכבו עד תרכעים שנה בשביל להשמת להגון כיוכבר שילדה תחר תרכעים ומיהו ניסותיה תיכת למימר תיכו קוסם תרכעים: **ומשני מפותה שלדקניות היו**. בעוותות שלדקתן שיעשה להם נס כיוכבר

תפשר

א) שמגלגלים זכות על ידי זכאי וחובה על ידי חייב אי סלקא דעתך ארץ ישראל מוחזקת מאי קא משמע לן ליה היא גופה קא משמע לן ליה דכתיב °ונחתי אותה לכם מרשה אני ה'. °רושה היא לכם מאבותיכם או דלמא °שמורישין ואינן יורשין, ופשטו ליה תרוייהו: ב) °רושה לכם מאבותיכם ומורישין ואינן יורשין והיינו דכתיב °תביאמו ותטעמו בהר נחלתך תביאנו לא נאמר אלא "תביאמו" מלמד שמתנבאין ואינן יודעין מה מתנבאין, °ותעמדנה לפני משה ולפני אלעזר הכהן ולפני הנשיאים וכל העדה אפשר עמדו לפני משה כו' ולא אמרו להן דבר ועמדו לפני הנשיאים וכל העדה? אלא °סדם המקרא ודרשהו דברי רבי יאשיה, אבא חנן אמר משום רבי אליעזר בבית המדרש היו יושבין והלבו ועמדו להן לפני בולן במאי קמיפלגי מר סבר ג) חלקין כבוד לתלמיד במקום הרב ומר סבר "אין חולקין,והלכתא חולקין והלכתא אין חולקין,קשיא הלכתא אהלכתא? הלכתא אהלכתא לא קשיא °הא דפליג ליה רביה יקרא הא דלא פליג ליה רביה יקרא תנא

בנות צלפחד חכמניות הן הדרשניות הן הצדקניות

מתיב

הן הכמניות הן שלפי שעה דברו דא"ר שמואל בר רב יצחק מלמד שהיה משה רבינו יושב ודורש בפרשת יבמין שנאמר °כי ישבו אחים יחדו" ואמרו לו אם כבן אנו חשובין תנה לנו נחלה כבן, אם לאו,חתיבם אמנו, מיד ויקרב משה את משפטן לפני ה', **הרשניות הן** שהיו אומרות אילו היה לו דברנו,והתניא "בת"? אמר ר' ירמיה סמי מבאן בת אבי אמר אפילו היה בת לבן לא דברנו **שדקניות הן** שלא נישאו אלא להגון להן תני רבי אליעזר בן יעקב **ואפילו קטנה שבהן לא נשאת פחותה מארבעים שנה** אינו אמר רב חסדא ניסת: פחותה מבת עשרים יולדת עד ששים,בת עשרים יולדת עד ארבעים בת ארבעים שוב אינה יולדת? אלא מתוך שצדקניות הן נעשה להן נס °ויוכבר דכתיב °וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי:

אפשר

הגהות הב"ח

(ת) רשב"ם ד"ה תם כבן תנו תשמוטת נפסוק תמנו מיטום נילם סכרי: (כ) ד"ה תילו וכו' יהוע נפן סכנן: (נ) תוס' ד"ה תילו וכו' דבת מעכרת מלא בן וכו' דקתמר תפילו סיב כת:

א) [שבת נב. וש"נ]: ב) [ע"ז נג:] ו) [יומת סב. סוטה מב: מה:]: ד) רש"י לעוכין:

רבינו גרשום

ומאי קמיבעיא ליה למשה. אם נופלות חלק בכורה אם לאו ואיכא דמוחוק היא הרי ידע דזראי נופלות והא לא אצטריך וקשיא לרבא דאמר ארץ ישראל מוחוקת היא. ומשני לעולם מוחוקת היא ודקא קשיא לך מאי קא מיבעיא ליה. היא נופה קא מיבעיא ליה אי מוחוקת היא כי היכי דנופלות חלק בכורה אי לאו וכאי נוונא דכתיב ונתתי אותה לכם מורשה אני ה' דאמר להו ליוצאי מצרים ומשום הכי מסמקא ליה האי דקאמר הכי משמע ירושה היא לכם מאבותיכם ממש ולא לבניכם ואחלו חלק בכורה (ולא לבניכם) או דלמא הכי קאמר מורשה משמע אתם מורישין אותה לבניכם דנופלין בה מי שנים אבל אחם אין יורשין אותה משום דכתיב ופלו פנריכם משום דמסמקא ליה אי אמרי' הכי אי הכי קא (מיבעיא) [משמע] ליה ל"ך שלמעלה תתרייתי ירושה היא לכם מאבותיכם ואחלו בה מי שנים כבר מוחוקת היא לכם מאבותיכם אבל מורישין אתם אותה לבניכם ואין אחים יורשין אותם והייט דקאמר בהאי לישנא מורשה כלומר להורישו. ולא לירש: ומחנאין ואין יודעין מה מחנאין. כלומר שניבא על עצמן שלא יכנסו לארץ אלא בניהם ולא נתכוונו לכך: **אפשר** עמדו לפני משה ולא אמר להם כלום וכו'. אם משה שתיה רבם לא היה יודע להשיב להן כל שכן אייך ומאי קא בעיין קמייתי תו: אלא סרם. הצך את המקרא הקרם המאוחר ודרוש ותעמדנה לפני העדה ולפני הנשיאים ולפני אלעזר הכהן ולפני משה:סבר סבר.ר' יאשיה: חולקין כבוד לתלמיד במקום הרב. דשואלין לתלמיד תחלה אפי' במקום הרב ואבא חנן סבר אין חולקין אלא למשה שאלו הלכו ועמדו כולם לפני משה לידע מה משיב להן: **הא** דפליג ליה רביה יקרא. שמכבדו ונושאו בכובד חולקין: שלפי שעה דברו. כלומר שנזדמנה שעה מובה לדבר בשעת שפוסק משה בפרשת יבמין ואמרו אם כבן אנו נחשבין נירש כבן דאמרינן ברים פירקין כיון דלענין יבום בן ובת כי הדדי נינהו לענין .נחלה נמי בן ובת כי הדדי ליהוי . ואי לאו דהוי כמאן דלית לאבינו יורש תתיבם אמנו ותכמה היא ון:דרשניות היו. שהיו יודעות לדרוש דבת במקום בן אינה יורשת מדקאמרי ובנים לא היו לו מכלל דאם היו לו קודמין: ותתניא בת.כלומר דאית ברייתא דאמר שאלפלי היה בת לא דברנו: **סמי** מיכן בת.דהאי ברייתא לאו דוקא דהנהו נופיירו בנות הוו: **שאמר'** היה לאבינו בת לבן והבן מת בחייו לא דברנו שהיינו יודעין שבת הבן קודמת לנו ותיינו דקאמר דרשניות היו שהיו יודעין לדרוש כן:**לא** ניישאו פותתה מם' שנה.שהמחינו להגון להם:

אפשר

אפשר בת מאה וג' שנה· כדלקמן וקרי לה בת לשנה הוה ליה למיכתב ומגלן דכתב מאה ולעיל היכא· **דאמר ר' חמא בר חנינא** · לקמן בפירקין דמגבעיא לן דבכללן אחת מועלת לעלות שבעים ובפרטן לי אחת מועלת לעלות חמשים אחת ועל ג"י חמשת כך תניא זו יוכבד כו', וכתיב לוי [במדבר כו, נט] אשר ילדה אותה ללוי במצרים לידתה במצרים והורתה שלא במצרים ואמאי קרו לה בת? אמר רב יהודה בר זבידא מלמד שנולדו בה סימני נערות: נתעדן הבשר ונתפשטו הקמטין וחזר היופי למקומו, ויקח ויחזור מיבעי ליה? אמר רב יהודה בר זבידא מלמד שעשה לה מעשה לקוחין הושיבה באפרין ואהרן ומרים משוררים לפניה ומלאכי שרת אומרים אם הבנים שמהה הלל מנאן הכתוב דרך גדולתן ובאן דרך חכמתן מסייעא ליה לרבי אמי דא"ר אמי "בישיבה הלך אחר חכמה בסמיכה הלך אחר זקנה, א"ר אשי והוא דמפליג בחכמה והוא דמפליג בזקנה תנא דבי רבי ישמעאל **בנות צלפחד שקלות היו שנאמר ותהיינה הנה אחת לבנן** אמר רב יהודה אמר שמואל בנות צלפחד הותרו להנשא לכל השבטים שנאמר °למטה בעיניהם תהיינה לנשים אלא מה אני מקיים °אך למשפחת מטה אבותם תהיינה לנשים עצה טובה השיאן הכתוב שלא ינשאו אלא להגון להן, **מותיב רבה** אמר אידיהם גאולתן העומדים על דר סיני "לדורותיכם" אלו דורות הבאים, אם נאמר אבות למה נאמר בנים ואם נאמר בנים למה נאמר אבות מפני שיש באבות מה שאין בבנים ויש בבנים מה שאין באבות: **באבות הוא אומר** °ולכל בת יורשת נחלה", **ובלבה מצות נצטוו בנים** שלא נצטוו אבות הא מפני שיש באבות שאין בבנים ויש בבנים מה שאין באבות הוצרך לומר אבות הוצרך לומר בנים כתני מיהת **באבות הוא אומר יכול בת יורשת נחלה?** הוא מותיב ליה והוא מפרק ליה לבר מבנות צלפחד. אמר מר **באבות הוא אומר יכול בת יורשת נחלה** באבות אין בבנים לא, מ"מ משמע? אמר רבא אמר קרא °זת הדבר" דבר זה לא יהא נוהג אלא בדור זה, אמר ליה רבה זוטי לרב אשי אלא מעתה °זה הדבם" דשתוטי חוץ הכי נמי דלא יהא נוהג אלא בדור זה? שאני התם דכתיב °לדורותם זה

מתיב רבה תמור תליהם לדורותיכם וגו' · תימה לרבה"ת דמה לרך להקשות מברייתא מקרא הוא ליה לתקשויי דכתיב לת מסוב נחלה ותומר ר"י לה"ת עלה טובה קמ"ל :

מהפרת

הגהות הב"ח

(ה) רשב"ם ד"ה אבל יהלה וכו' שכן מלת כל זמן : (ב) ד"ה במפיבה וכו' ולישתין ככנוח ללמוד הפיר :

רבינו גרשום

אפשר בת מאה ושלשים וקרי לה בת. ומגלן דבת הכי הגאי דאמר ר' חמא בר חנינא לקמן (קכג:) יוכבד שהשליכה מנין שבעים נפש שהורתה היתה בדרך שירדו למצרים ולידתה בין החומות כלומר בתוך תשעה של מצרים בתוך תשעה של מצרים ישראל משעה שנכנסו למצרים ועד שיצאו רד"ו שנה ובאותו פרק נגאלו ישראל פול מפתאים ועשר שמנים שנה נשתיירו מאה ושלשים שנה ונמצא שבשעה שנולד משה היתה אמו בת מאה ושלשים: ויקח ויחזור מיבעי ליה. שקודם לכן ילדה פרים ורחמן ונרשה כשנור פרעה כל הבן הילוד: להלן. כשנשאו לבעל בנות צלפחד: מנאן הכתוב דרך גדולתן. כדרך שנולדו כרבתי' והתיינה מחלה תרצה חגלה ומלכה ונועה: ובאן. כשעמדו לפני משה: מנאן הכתוב דרך חכמתן. כדכתיב ותקרבנה בנות צלפחד ואלה שמות בנותיו מחלה ונועה חגלה ומלכה ותרצה: בישיבה. בבית המדרש היו יושבין לפי הכתרת אע"פ שהוא בתור והושיבו למעלה: בסמיכה. בסערדה: והוא דמסופלג בחכמה ובוקנה. יותר מן האחרים: כולם שקולות. בחכמה: אלא להנון להם. שהוא חשוב בשפחות אביהן: מותיב רבא. תאי קרא דכתיב נבי פוסאת מקדש וקדשיו אמור אליהם לדורותיכם אלו הבנים משום הכי איצטריך למיפר להו לתרוייהו מפני שיש מצות שנצטוו אבות ולא נצטוו בנים: באבות הוא אומר וכל בת יורשת נחלה. שלא היה נוהג אלא באותו דור דראמרי' לקמן: והרבה מצות נצטוו מקדש וקדשיו אמור אליהם ולא אבות. כגון חלה וקרומה ומעשר וכל מצות התלוית בארץ שלא היו יכולין לקיים במדבר משום הכי הוצרך להוסיף אבות ובנים על פוסאת מקדש וקדשיו: קתני מיהת באבות הוא אומר יכל בת יורשת נחלה וגו'. אלמא דבנות צלפחד לא הותרו לינשא אלא לשבטן אביהם ולא לכל מי שירצו וקשיא לרב יהודה: לבר מבנות צלפחד. דהתיהו: אלא מעתה זה הדבר דכתיב נבי שתושי חוץ. זה הדבר אשר צוה ה' לאחר איש איש מבני ישראל אשר ישחט שור

נוסחאות ומפרשים

ב) ציטוט ביחס שני לרבינו שמואל בן מנשה בשם בבא אחותאות

בתוספות:

כתב"ר ב"ב: (בסדרה) זכר אחד ואחל (אחל) אחות נוח חלה אלה תרצה ואחל בתרצה זכר (בתרתיהן) אחלה תנה חלה אלה נוח

גושא

ל ענות בלפחד בתרצו ומלכה ונועה ואלה אלה בנות צלפחד ואחותן מחלה ונועה ואלה שמות בנותיו מחלה ונועה חגלה ומלכה ותרצה ואלה שמות בנותיו מחלה ונועה חגלה ומלכה ותרצה

ג) [ורות הבאים אין אלו בסדר נחלה]

מפרש

"זה הדבר" מאמרות "זה הדבר" מאמרי"ם ה: ג) בפ' חוקי חוק ב) בפ' בחוקותי נדרים

(ויקרא יב: ב) (מחוק חוק) דבר אל בני ישראל ואמרת אלהם כי תזריע זכר ונתנה טומאת שבעת ימים כנדת דותה אשר ג) אין אלו אלא ישראל שנאמר אלה בני ישראל ואומר אלה בני ישראל ואומר אלה בני ישראל אלה בני ישראל אלה בני ישראל

שהפרת נדרים בשלשה הדיוטות • פי' ר"י דמדכתיב רחקי שנים משמע ואין ב"ד שקול מוסיפין ואין נראה דאדרבה מרחקי המטות דרשינן ימיד מומחה ורחקי הייט רחקי דעלמא כדפ"ה והיכי נדרים מיניה דבעינן שלשה לגזרה דכלל קרא ידעינן דהא מדבעינן יחיד מומחה לאו כן בהדיוטות לית בה כאי כאי ובעינן שנים ואין ב"ד שקול מוסיפין עליהן עוד לחד

דרתנן ב"ש אומרים הקדם טעות הקדם • תימה אדרבה מכאן יש להוכיח שיש שלשה בהקדם להפ מוקמינן הסם מילתייהו דבית שמאי דכי אמר שור שור אחור שור אינו אלא שור אחד ואינו קדום ואינו לבן (ד) כגון דאמר ליה חייבי יודע אינו לבן לא הייט אומר שור אלא שור אחד ואינו קדום ואינו לבן ואומרים ב"ש הקדם מקום דעתו ומתכבדו מבטלת למיחיו וה"ע כי נשאל על הקדם כי אמר מדעתיה דהכי לא קדמי ניחיר ליה כיון דלזלי ב"ש בתר מחשבה ואיכן ר"ח כיון דאמרי ב"ש מחשבתו מבטלת למיכיו למיהוי הקדם כ"ש מחשבתו מבטלת למיכיו את מחשבתו שתמר לחעתה

להכי לית ליה נדר :

מיבעי להו חכם מחיר ואין בעל מחיר • פ"ה דלעיל הלל נפקא להו מסברת תימה וכי ר' יוחנן סבר כב"ש דבפ' נערה בנדרים (דף עז:) מסתם דנפקא ליה מזה הדבר דאמרינן התם ת"ר יוחנן חכם אלמנתו בעלמן בעל ובעל אחמר חכם בעלמן חכם לא אמר ולא כלום דחניא זה הדבר חכם מחיר ואין הבעל מחיר ר"ל דלר' יוחנן לא נפקא מקרא אלא מסברא ולא מייתי ליה מדחניא אלא לדלא אמר ולא כלום ולא מצוה דנפקא ליה מזה הדבר ת"ש מזה הדבר דרישו ואתי לאתויי להכי דרחקי גזירה שוה דשוה לומיפרך מידי :

ובכתב

שנקרתו ב"ד תחוף הני מילי דיחי ממנות אבל למיפרי חיסור נדר לא סבי בפחות מג' ולהכי אהני גזירה שוה כדאיכא בנדרים אהרן ובניו וכל ישראל לומר לך שנקולין כל שנרחל להחיר נדרים ואפי' הדיוטות, כדאמרי' התם ובניו **מה רחקי ממנות כתיב** · **דמתמני מומחין** : **כדאמר רב חסדא** · נקמן בסמעתין : **ס"ג יחיד מומחה** · בקי בגמרא לומר רב מוהבן והאי דכתב "רחקי" לפון "דבים מומחין דעלמא קאמר : **למאי הלכתא** · לרין רחקי ממנות נבי שחוחו מון · **שים שלה בנדרים** · כמו שים שלה בנדרים דבנדרים כתיב לא יחל דברו" והוה הדין לכל הקדוש שבשם שחבו קדשים בחוך ותחוי כלה ותם"כ הלך אלל חכם להחיר לו הקדשו ונענה לו פחח של חכמה ועקר את הקדש מעיקרו ועבדיה בהקדש נוטות לוי מילחא למפרע לא הוה הקדש מעולם ופטור מכרת והוה הדין לכל דבר הקדוש כמולת פסחיו כגון תרומות ומעשרות דאי בעי מיפסיל עלייהו ומחזרי לעיבלן דחמרי בנדרים בפילהי פרק הנודר מן הירק (דף נפ:) : **ולב"ש דאמרי מין שלה בשום הקדש** : בעולם לחפי' בשימלת לו החכם פחח של מרטה ליט יכול להחירו לחט"ג דעוקר את הבדר מעיקרו ושמשה נדר של טעות לפי' הכי נבי הקדש לא אמרי ב"ש הכי לפי' שהקדש בטעות הידוע למקדיש חשבי ליה הקדש גמור כ"ש היכא דהוקדש בלא טעות שלא יועיל פחח החרטה שימלת לו החכם להחירו : **דתנן כ"ש חומרים בו**· חחלת הפרק הוא במסכת נזיר : **הקדש טעות** · כלומרים החם כילד אמר שור שור אחור שילת מביחי רלחנן הרי הוא הקדש וילת לבן ב"ש חומרים הקדש וכיח הלל חומרים הקדש וחומרין בנמרא מאי טעמייהו דב"ש דילפי מחלת הקדש מסוף הקדש מה חמורה לפי בטעות אף הקדש לפי בטעות, **ובית הלל** סברי ה"מ חמורה לבל מחחחי הקדש בטעות לא מחחיק: **הקדש טעות הקדש** · וכיון דסברינא להו דהוי הקדש לפי בטעות כ"ש דסבירא להו דכל הקדש שהוקדש בלא טעות כגון שור זה הקדש לגלי יוכל החכם לעשותו מולין על ידי סוס חרטה ואם החכם עשוהו יהוו למקדיש לניה, והקדש שטעוהו יהוו למקדיש לניה הלל לפי' שלילה אין לריך שהרי הוא עלמו יודע שלא נתכוין להקדיש חת זה וכיון דחכבו ליה בית שמאי הקדש גמור לגמרי שלילת שלילת חכם אין מועיל וב"ה חומרים בו' ואפילו שלילה חיט לריך : **כמי "זה" מלי עבדי ליה** · "זה" דרלחי הממות חון "זה" דמחמוחי חון לדורות : **כשלמא** בשמוחי חון ובנדרים כי הכא דחמרי מר ומה כהן : **פשט** · בשמוחי חון ובנדרים לבי כחב זה דהא לילטריך להך גזירה שוה דבניין לגמיר בסמוך והלכך דרשינן ליה נמי להא גזירה שוה לחמרן דקיימא לן חין גזירה שוה למחלה : **אלא פשא** · בסהיבא נחלה לית לילטריך הלי "זה" לפוס גזירה שוה לחמרי דנדרים לבי כחב זה מה למילף זה מזה דשמוחי חון לדורות ולהא גזירה שוה לחוד ליכא למימר דלבי לילטריך למילף משמוחי חון לדורות דהא לית לריך קרא לניסחק קרא ליסחק מיניה דלא נכחבי כלל ולהכי ידעינן דוחלי הסבא נחלה מהני לחעלמת דלא גרע הלי 'לחו' מחחר לחון שבחורה שהו מהבחיב ס"מ למשוחי חחת דחיה : **מלי גזירה שוה** · דילפי "זה" דנדרים "זה" דשמוחי חון מהבלי : **מה לחן** · בשמוחי חון כחיב כהו' דבר לא יחלה בחיב חחר ולא בניו ולא כל בני ישרחל" לחי בנדרים לחהרן ובניו' כלומר לא בני ישרחל" **וכל ישרחל** כדמפרש לקמן למחי הלכחא : **מה כחן רחקי ממנות חף לחן** · בשמוחי חון לחקי ממנות ובשמוחי חון לחקי ממנות · וכשמוך מפרש לה : **למאי הלכחא** · בעיון נבי נדרים לחהן ובניו וכל "וכל ישרחל" כדמפרש לקמן למחי הלכחא : **מה שאין כן בנדרים שהדיוטות** · לכחיב "לח יחל דברו" הוח לילטריך חלח מיחל לבל מחרים מחיריו ו כגון שלשה דהוו בית דין לבל משמעין בשבועות (דף ג:)ופי' לשמוחל לחמר בשבועות שים שלשה בבית דיניהן דין חלח חחם שים שלשה בבית דיניהן דין חלח שנקרתו ב"ד תחוף הני מילי דיחי ממנות אבל למיפרי חיסור נדר לא סבי בפחות מג' ולהכי אהני גזירה שוה כדאיכא בנדרים אהרן ובניו וכל ישרחל לומר לך שנקולין כל שנרחל להחיר נדרים ואפי' הדיוטות, כדאמרי' התם ובניו **מה רחקי ממנות כתיב** · **דמתמני מומחין** : **כדאמר רב חסדא** · נקמן בסמעתין : **ס"ג יחיד מומחה** · בקי בגמרא לומר רב מוהבן והאי דכתב "רחקי" לפון "דבים מומחין דעלמא קאמר : **למאי הלכתא** · לרין רחקי ממנות נבי שחוחו מון · **שים שלה בנדרים** · כמו שים שלה בנדרים דבנדרים כתיב לא יחל דברו" והוה הדין לכל הקדוש שבשם שחבו קדשים בחוך ותחוי כלה ותם"כ הלך אלל חכם להחיר לו הקדשו ונענה לו פחח של חכמה ועקר את הקדש מעיקרו ועבדיה בהקדש נוטות לוי מילחא למפרע לא הוה הקדש מעולם ופטור מכרת והוה הדין לכל דבר הקדוש כמולת פסחיו כגון תרומות ומעשרות דאי בעי מיפסיל עלייהו ומחזרי לעיבלן דחמרי בנדרים בפילהי פרק הנודר מן הירק (דף נפ:) : **ולב"ש דאמרי מין שלה בשום הקדש** : בעולם לחפי' בשימלת לו החכם פחח של מרטה ליט יכול להחירו לחט"ג דעוקר את הבדר מעיקרו ושמשה נדר של טעות לפי' הכי נבי הקדש לא אמרי ב"ש הכי לפי' שהקדש בטעות הידוע למקדיש חשבי ליה הקדש גמור כ"ש היכא דהוקדש בלא טעות שלא יועיל פחח החרטה שימלת לו החכם להחירו : **דתנן כ"ש חומרים בו**· חחלת הפרק הוא במסכת נזיר : **הקדש טעות** · כלומרים החם כילד אמר שור שור אחור שילת מביחי רלחנן הרי הוא הקדש וילת לבן ב"ש חומרים הקדש וחומרין בנמרא מאי טעמייהו דב"ש דילפי מחלת הקדש מסוף הקדש מה חמורה לפי בטעות אף הקדש לפי בטעות, **ובית הלל** סברי ה"מ חמורה לבל מחחחי הקדש בטעות לא מחחיק: **הקדש טעות הקדש** · וכיון דסברינא להו דהוי הקדש לפי בטעות כ"ש דסבירא להו דכל הקדש שהוקדש בלא טעות כגון שור זה הקדש לגלי יוכל החכם לעשותו מולין על ידי סוס חרטה ואם החכם עשוהו יהוו למקדיש לניה, והקדש שטעוהו יהוו למקדיש לניה הלל לפי' שלילה אין לריך שהרי הוא עלמו יודע שלא נתכוין להקדיש חת זה וכיון דחכבו ליה בית שמאי הקדש גמור לגמרי שלילת שלילת חכם אין מועיל וב"ה חומרים בו' ואפילו שלילה חיט לריך : **כמי "זה" מלי עבדי ליה** · "זה" דרלחי הממות חון "זה" דמחמוחי חון לדורות : **כשלמא** בשמוחי חון ובנדרים כי הכא דחמרי מר ומה כהן : **פשט** · בשמוחי חון ובנדרים לבי כחב זה דהא לילטריך להך גזירה שוה דבניין לגמיר בסמוך והלכך דרשינן ליה נמי להא גזירה שוה לחמרן דקיימא לן חין גזירה שוה למחלה : **אלא פשא** · בסהיבא נחלה לית לילטריך למילף משמוחי חון לדורות ולהא גזירה שוה לחוד ליכא למימר דלבי לילטריך למילף משמוחי חון לדורות דהא לית לריך קרא ליסחק קרא ליסחק מיניה דלא נכחבי כלל ולהכי ידעינן דוחלי הסבא נחלה מהני לחעלמת דלא גרע הלי 'לחו' מחחר לחון שבחורה שהו מהבחיב ס"מ למשוחי חחת דחיה : **מלי גזירה שוה** · דילפי "זה" דנדרים "זה" דשמוחי חון מהבלי : **מה לחן** · בשמוחי חון כחיב כהו' דבר לא יחלה בחיב חחר ולא בניו ולא כל בני ישרחל" לחי בנדרים לחהרן ובניו' כלומר לא בני ישרחל" **וכל ישרחל** כדמפרש לקמן למחי הלכחא : **מה שאין כן בנדרים שהדיוטות** · לכחיב "לח יחל דברו" הוח לילטריך חלח מיחל לבל מחרים מחיריו ו כגון שלשה דהוו בית דין לבל משמעין בשבועות (דף ג:)ופי' לשמוחל לחמר בשבועות שים שלשה בבית דיניהן דין חלח חחם שים שלשה בבית דיניהן דין חלח

זה אי"הבבם דראשי המטות הבי נמי דלא"ה נוהג אלא בדור זה? א"ל ההוא יליף "זה - זה" מהתם, האי נמי יליף זה זה מהתם: **ואי מאי** בשלמא התם איצטריך לגלגזרה שוה הכא למאי איצטריך, לשתוק קרא "מניה ואנא ידענא דלדורות הוא ומאי ג"ש דתניא כאן בראשי כאן בראשי המטות אמר רבי יוחנן ביחיד מומחה ה"ג ביחיד מומחה הלכה למשה מסיני ומה כאן ראשי המטות אף להלן ראשי המטות למאי הלכתא? אמר רב אחא בר יעקב לומר ישיש שאלה בהקדש ולב"ש דאמרי אין שאלה בהקדש (תענית) ב"ש אומרים הקדש ומעות הקדש וב"ה אומרים אינו הקדש "זה" וזה" מאי עבדי ליה: **זה הדבר** דשתוטי חון מיבעי ליה ?על השותק הוא חייב "ואינו חייב על המולק, **זה הדבר** דראשי המטות מיבעי ליה ?לחכם מחיר 'ואין בעל מחיר, בעל מפר 'ואין חכם מפר, ולבית שמאי דליה להו גזרה שוה 'הפרת נדרים בשלשה הדיוטות' מנא להו? נפקא להו ממדרניא "וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל" ר' יוסי הגלילי אומר מועדי

וזה מדכתי רחקי ממנות · דכתיב ויבבר משה אל רחקי המטות לבני ישראל לומר זה הדבר אשר צוה ה' ?יש יכול כדר ונו' ת"ל לית יהא נוהג דין בהפרת נדרים אלא בדור זה · **יליף זה** · מהפרת נדרים מזה דכתיב בית דורות : **ופרכינן ס"ג** · תודה אור לעניין הסבא נחלה נילף זה דיליף בשמוחי חון לדורות : **כשלמא פשט** · בשמוחי חון ובנדרים לבי כחב זה דהא לילטריך להך גזירה שוה דבניין לגמיר בסמוך והלכך דרשינן ליה נמי להא גזירה שוה לחמרן דקיימא לן חין גזירה שוה למחלה : **אלא פשא** · בסהיבא נחלה לית לילטריך למילף משמוחי חון לדורות ולהא גזירה שוה לחוד ליכא למימר דלבי לילטריך למילף משמוחי חון לדורות דהא לית לריך קרא ליסחק קרא ליסחק מיניה דלא נכחבי כלל ולהכי ידעינן דוחלי הסבא נחלה מהני לחעלמת דלא גרע הלי 'לחו' מחחר לחון שבחורה שהו מהבחיב ס"מ למשוחי חחת דחיה : **מלי גזירה שוה** · דילפי "זה" דנדרים "זה" דשמוחי חון מהבלי : **מה לחן** · בשמוחי חון כחיב כהו' דבר לא יחלה בחיב חחר ולא בניו ולא כל בני ישרחל" לחי בנדרים לחהרן ובניו' כלומר לא בני ישרחל" **וכל ישרחל** כדמפרש לקמן למחי הלכחא : **מה שאין כן בנדרים שהדיוטות** · לכחיב "לח יחל דברו" הוח לילטריך חלח מיחל לבל מחרים מחיריו ו כגון שלשה דהוו בית דין לבל משמעין בשבועות (דף ג:)ופי' לשמוחל לחמר בשבועות שים שלשה בבית דיניהן דין חלח

הגהות הב"ח

(ב) גמ' כיחיד מומחה אמר מר ומה כהן : (ב) רשב"ם ד"ה על וכו' על שוף כתוך הזה מבחוץ כעניין שמפורש בפרבה זו מייב : (ג) ד"ה ביחיד מומחה וכו' ולא ממשמעין מיניה דזוחה : (ד) תוס' ד"ה ותקן וכו' ולא לבן דהוי הקדש כגון דאמר :

א) גדרים שם: ב)[נדחים קוי] : ג) [נדרים שם: כל ה) [מייר פ"]: ו) מייר ל: עירכין כב: : ז) [נדחים קוי] : ח) [נדרים שם]:

רבינו גרשום

"הפרת נדרים בשלשה הדיוטות" וגו': אמר ליה . התם נבי הפרת נדרים לא מצית למיפר דלא יהא נהנג אלא בדור זה דיליף זה זה מפורשי חון ותקשה וה דשמוחי חון לדורות דכחיב ביה לדורותיכם אף זה בהפרת נדרים לדורותיכם : ופקשינן האי נמי, הפרת נדרים לא מצית למיפר דלא יהא נהנג אלא בדור זה דאמרה דבנות :לאפחר דאיכא דבנות :לאפחר אינה נוהגת אלא היוא דור ואף הכא הפרת נדרים לא יהא נוהג אלא בדור זה ולא לדורות . ופאי חזית דסקסקת ליה הכי אקשי ליה הכי : **האי מאי.** כלומר הא :א מצית למיפר דבשלמא התם נבי זה הדבר דהפרת נדרים איצטריך לגזירה שוה לאקשויי לזה הדבר דשמוחי .חץ והואיל דאיצטריך לגזירה שוה להכי פרמינקליה לדורות כשמוחי ו חץ אבל הכא בבנות :לפחר מאי גזירה שוה מצינן למילף מיניה פשום הבי לא ילפינן מיניה : מאי גזירה שוה. נאמר בשמוחי חץ זה הדבר ונו' ונאמר נבי הפרת נדרים זה הדבר מה להלן בשמוחי חץ אהרן ובניו וכל ישראל מוזהרין דכחיב דבר אל אהרן ואל בניו ואל כל בני ישראל זה הדבר ונו' :אף כאן, נבי הפרת נדרים: אהרן ובניו וכל ישראל מצו להפר ומשום האי גזירה שוה ילפי' ליה ככל וכל משמוחי חץ ולדורות משא"כ בבנות צלפחד : לומר שהפרת נדרים בנ' הדיוטות . דומיא דכל ישראל כל דהו ישראל : **והא** ישראל המשות כחיב . בהפרת נדרים דמשמע דבעינן מומחין ולא הדיוטות : לקמן גבי מועדי ה' דביחיד מומחה . מגיא לקרושי זמנים הבא נבי הפרת נדרים ביחיד מומחה ואם אין מומחה בנ' הדיוטות : לומר שיש שאלה בהקדש. שאם אבר שור שותר שיצא פניתי תחלה יהא הקדש ויצא לבן משום שלא חישב בלבו שיצא אלא שתור ובא לחבם לישאל על מעותו אם הקריש אותו שור שיצא לבן או לא ומחלוקת בית שמאי ובית הלל היא : **ולבית** שמאי דליה להו האי הבבר דשתוטי חון ודהפרת נדרים מאי עביד ליה : ואינו חייב על המולק בתוץ . ת)דשתיטה בעינן למנים ומליקה בכל מקום כשרה ומשום הכי אצטרך זה הדבר : לחכם מתיר שאומר לך נדרך כדכתיב לא יחל דברו הוא אינו מוחל אבל אחרים מוחלין לו אבל אינו יכול לומר לו מופר לך דבבעל חלא רחמנא הפרה כדכתיב ואם הפר יפר אותם ביום שמע : ת) דבכי הניא צריך מיקון דהא מחדבה נמנים מעמו כמליקה דוקא הך דכמון נזה"כ הוא דתימו מייב הך על הבחיקה .

שבת

מסורת הש"ס

עין משפט נר מצוה

לב א ב מיי' פ"ד מהל' נדרים הל' ה סמג לאוין רמב עוש"ע י"ד סי' רכח סעיף ח :

לג ג מיי' שם הל' ו סמג שם :

לד ד מיי' פי"ג מהל' עדות הל' ט ופ"ש מהל' מיחות הלכה ח :

לה ה מיי' פי"ת מהל' מעשה הקרבנות הלכה יח :

לו ו ז מיי' פי"ג מהל' נדרים הלכה כ ופיין נכ"מ [וסי"ו מהל' מעשה הל' ה] סמג לאוין רמב עוש"ע י"ד סי' רלד סעיף לו [וסי' רכח סעיף ג] :

גליון

ג) ש"ס ואלא דקתני "אחד מן השנים" מפרש"י תא"ל.

מהנה

רבינו גרשום

"הפרת נדרים בשלשה הדיוטות" וגו': אמר ליה . התם נבי הפרת נדרים לא מצית למיפר דלא יהא נהנג אלא בדור זה דיליף זה זה מפורשי חון ותקשה וה דשמוחי חון לדורות דכחיב ביה לדורותיכם אף זה בהפרת נדרים לדורותיכם : ופקשינן האי נמי, הפרת נדרים לא מצית למיפר דלא יהא נהנג אלא בדור זה דאמרה דבנות :לאפחר דאיכא דבנות :לאפחר אינה נוהגת אלא היוא דור ואף הכא הפרת נדרים לא יהא נוהג אלא בדור זה ולא לדורות . ופאי חזית דסקסקת ליה הכי אקשי ליה הכי : **האי מאי.** כלומר הא :א מצית למיפר דבשלמא התם נבי זה הדבר דהפרת נדרים איצטריך לגזירה שוה לאקשויי לזה הדבר דשמוחי .חץ והואיל דאיצטריך לגזירה שוה להכי פרמינקליה לדורות כשמוחי ו חץ אבל הכא בבנות :לפחר מאי גזירה שוה מצינן למילף מיניה פשום הבי לא ילפינן מיניה : מאי גזירה שוה. נאמר בשמוחי חץ זה הדבר ונו' ונאמר נבי הפרת נדרים זה הדבר מה להלן בשמוחי חץ אהרן ובניו וכל ישראל מוזהרין דכחיב דבר אל אהרן ואל בניו ואל כל בני ישראל זה הדבר ונו' :אף כאן, נבי הפרת נדרים: אהרן ובניו וכל ישראל מצו להפר ומשום האי גזירה שוה ילפי' ליה ככל וכל משמוחי חץ ולדורות משא"כ בבנות צלפחד : לומר שהפרת נדרים בנ' הדיוטות . דומיא דכל ישראל כל דהו ישראל : **והא** ישראל המשות כחיב . בהפרת נדרים דמשמע דבעינן מומחין ולא הדיוטות : לקמן גבי מועדי ה' דביחיד מומחה . מגיא לקרושי זמנים הבא נבי הפרת נדרים ביחיד מומחה ואם אין מומחה בנ' הדיוטות : לומר שיש שאלה בהקדש. שאם אבר שור שותר שיצא פניתי תחלה יהא הקדש ויצא לבן משום שלא חישב בלבו שיצא אלא שתור ובא לחבם לישאל על מעותו אם הקריש אותו שור שיצא לבן או לא ומחלוקת בית שמאי ובית הלל היא : **ולבית** שמאי דליה להו האי הבבר דשתוטי חון ודהפרת נדרים מאי עביד ליה : ואינו חייב על המולק בתוץ . ת)דשתיטה בעינן למנים ומליקה בכל מקום כשרה ומשום הכי אצטרך זה הדבר : לחכם מתיר שאומר לך נדרך כדכתיב לא יחל דברו הוא אינו מוחל אבל אחרים מוחלין לו אבל אינו יכול לומר לו מופר לך דבבעל חלא רחמנא הפרה כדכתיב ואם הפר יפר אותם ביום שמע : ת) דבכי הניא צריך מיקון דהא מחדבה נמנים מעמו כמליקה דוקא הך דכמון נזה"כ הוא דתימו מייב הך על הבחיקה .

שבת

* סוגיין אזל אינם לשם לומר אלא אמרים שהתעוכה בשעת הפרת נדרים) מועדי רק בשעת הפרת נדרים) אבל אין מועדי רק בשעת הפרת נדרים) אבל אין מועדי רק בשעת הפרת נדרים) אבל אין

מועדי ה' נאמרו · כולה מפרש לקמיה: **מועדי ה' נריכין קידוש** · שהיו מקדשין את החדש על פי הראייה ומתוך כך מתקדש מועד בזמנו שלפי עיבור השנה ועיבור החדשים המועדים מתעכבין לבא המועדים עצמן לא היו מקדשין כי אם החדשים כדתנן בר"ה (דף כד:) לגבי קידוש החדש שאף בית דין לומר מקודש תורה אור

וכל העם עונין אחריו מקודש מקודש שנאמר לשבר מקדלו לומס אחס קרי ביה לחס ותרי זימני מקודש מקודש נפקא לן מדכתיב מקרלי קדש (ג) שהיו מקדשין את החדש על פי הראייה וזהו תיקון המועדות וקדושתן: **שבת ברלשים אינה נריכה קידוש** · כעין שמקדשין המועדות על ידי קידוש רלשי חדשים אין מקדשין לחד בשבת לעיות שביעי שלו שבת הלא לעולם יום שביעי שבת הוא בלא קידוש בית דין ונפקא ליה מדכתיב "מועדי ה'" יצירת דמלי למיכתב הלא שבת מקרלו לומס מקרלי קדש שבת ברלשים קרי לשבת משום דכל מועדות שמי כתיב בהו שבת שבתון הלכך קרי ליה שבת ברלשים שמקודשת וכתיב משבת ימי ברלשים דכשבת רלשונה כתיב בו ביובלו ויקדש לומו: **גבי מועדות** · בפרשת שור לו כשב (ויקרא כג): **מועדי ה' נריכין מומחין** · ולא מקדשי בג' הדיוטות כהפרת נדרים ולא ביחיד מומחה כהפרת נדריה הלא בשלשה מומחין כדילפינן בריש הנשה לך מומחה ביטראל יותר ממשה רבינו וקאמר ליה רחמנא עד דליכא לאהרן בהדך דכתיב "ויאמר ה' אל משה ואל אהרן וגו' החדש הזה לכם" ככם מומחין ואין בית דין שקול ומוסיפין עליהם עוד אחד: **תנן התם** · בפ' המפלת (נדה לד:) תניא שמאי אומרים שלשה ימים ראשונים לנדה ושלשה לזבה ושבעה לזבה ושבעה לנדה וחכמים אומרים שלשה ימים לנדה ושבעה לזבה ושבעה לנדה ואחד עשר יום לזבה ואחד עשר יום לנדה ואחד עשר יום לזבה ואחד עשר יום לנדה ואחד עשר יום לזבה ואחד עשר יום

לח א מיי' פ"ב מהל' כלכות מלו' ה"ח [טור ח"מ סי' קפט] :

לא היה דיבור עם משה. פה אל פה כשהחלה לגלל לו שהוא כורסו כגון במעשה דקרח שהיה לחתר מעשה המרגלים היה מדבר על ידי מלאך או בחורים ותומים **אלי נאמי** לא היה מדבר עמו אלא על ידי עורך מעשה הלניך להם: **אלי היה הדיבור** - דמפי למכתב 'ויאמר ה' אלי' כלכתיב לעיל 'ויאמר ה' אלי אל תגר לח מואב' אי נמי מדסמכו 'ואני כתבר תמו' קדמיך הכי ולא ממעמעותא דקרא אלא מייתורא דליכא כתבר תמו' דקרא יתירא הוא: **יוסי שביעל פוסע כן אלא פרדסאות.** קומרים כדתניא בסדר עולם כשברלה הוסע בן אלה שנאי עגלי שהיה עמד והעביר פרדסאות שהושיב ירבעם בן נבט שלא יעלו אנשי יהודה לרגל (ג)שכבל מלכי ישראל הוא לומר וילך בדרך ירבעם בן נבט ובחטאתו אשר החטיא לח ישראל אבל כהוסע כתיב רק לח כמלכי ישראל אבר היו לפניו: **סרוגי כיתר** - כמס' ניטין (דף מ:): **דאמר רב מתנה כוי** - ולכך שמחו שזכו לקבורה ושלא הסריחו: **ברלה העוב ומטיב** - שבברלה המוון מקבו בהומו היום דמן המורה היה עלא שלש רלשונות כדפסקה לן מהאי קרא (ה) וברכת לח ה' שלהיך על האדן וגו': מיכן ועד ט"ו בלח היו קורחים עליו לערך הבר המערכה לכל השנה מכאן ואילך שלש כת החמה ויש בעליה לחלוחית ומעלין עשן כגס יגדל הולעת וכדלמרינן במדרש ליכה רבי יעקב בר לחא בשם רבי יוסי לומר שבו כלה זמן קלילה למזבח שכל עץ שנמלא בו הולעת פסול למזבח וכל עץ שהוא נקלן ליו עושה מלכולת והוהו יום שפסקו היו שמחים לפי שכלותו יום היו מעלימין עשן גדול ונעלם בחלם: **יום שכר מגל** - שנכדרו הקרדומות שהיו עורך עול בהן לחטוב עליס: **מעי"ו כתב ואילך דמסוף** - מן הלילה על היום לשנות יוסף ימים כדכתיב "כי הוא חייך" (דברים ל) וכתיב (משלי ג) "כי לורך ימיך ושנות חייס [ושלום] יוסיפו לך": **מלי יוסף מתקלרין** - שהלילות מלריכין והימים מתקלרין כדיך לעסוק בלימודו נם בלילה, ולח מוסיף יוסף: **מלי יוסף תני רב יוסף שקבריה לימים** - שימות בחלי ימיו כמו(שמות ט) וזכרם לח יוסף מזרעה לשון כליה ולח גרסי' יחסף דח"ל מלי קבעי תלמודה הח מילתח דפשיטח היח דיחסף=לשון מיתה כדכתיב (במדבר כ) יחסף לחרן לל עמיו: **ח"ר שבעה כוי** - כריימה היח בסדר עולם (פס"ו) **ומשלם למייבי** כלכד והוסף לקמיה נקט ליה **לי נמי** קשה לי יוסף דמוסיף יוסף וכח להודיעכו שלשו שבעה שמעו זה לח זה כדקחמי לעיל מינה בסדר עולם נמלחת לומר שימת יעקב לח שם כ' שנה, שימת שם לח מחולעה ל"ח שנה, שימת מחולעה לח חדם הרלשון רמ"ג שנה, ומחשבון שנות הדורות שכתובין בפרשה דור ג' דור ים ללמוד כל זה מחולעה לח מח עד היכף למבול כדלמר בחלק (סנהדרין דף קח:) "ויהי לשבעת הימים ומי המבול היו" לחי שבעה ימי חבלו של מחולעה הלדיק וכבר היה שם בן ל"ח שנה כדכתיב שם בן מחח שנה ויולד לח מרפכשד שנתים לחר המבול ולמך נמי רלה לח חדם ולח שם שלח לדיקים נמורים קרחיב כמו שמשמע זה לח זה כפרישים לעיל **ובפי חנה לח פ"ל** שעה, זה מעפרן דהוה ליה למימר שנים קפלו לח כל העולם דהלי חנה דפדר עולם הוה ום"ל דהלי "ולילנו כי נקח לומו חלהים" היינו שמה בחלי ימיו וכדקחמי החס חעוך קבר לח חדם ולח (נ)"שם ומיה לחריו כ"ו שנה מחולעה הוליח שלושו עד המבול: **עמרם רלה לח יעקב** - שכרלה הוח שהרי קהם מיודדי מלרים היה כדכתיב ובני לוי גרשון וקהם (ברלשית מו) ויחי יעקב בחרן מלרים שבע עשרה שנה ובחותן י"ו שנה עולד עמרם לקהם שהרי בנו הרלשון היה כדכתיב ובני קהם עמרם ויללר: **לחיה הסילוני רלה לח עמרם ולניסו רלה לח לחיה** - נמרי **ובפי חנה לח פ"ל** עליה **עליהו** ור' פנחס רלה לחיה עמרם ופנחס רלה משה ועדיין הוח קיים ולח לינעריך ליה לחיה כלל: **ובפי לחיב ולח נוסר מפס**: ולחיה הסילוני מלכבת בימי ירבעם, ולם לחיה דרלה לח עמרם במלרים היכף יצח ממדבר וכח לו לחרן והלח כל ימי יעקב במלרים י"ו שנה ועמרם רלה לח יעקב יום לחד לכל הפחות ושמי חיי עמרם קל"ז שנה הרי קל"ד ולחיה רלה לח עמרם כמה פעמו ממלחים ועשר לחר מוח עמרם ל"ו שנה מעלו לחיה הסילוני בן ל"ו שנה כשיצלו ממלרים לכל הפחות ושמע יוסר כנון שנולד בחיי עמרם הרבה: **לחיה הסילוני** - לוי היה כדכתיב בדברי הימים (ו ט) והלויס לחיה על תולדות בית חלהים: **שפקודיו מבן שלשים** - שהיו הלויס נמנין מבן חדש ומעלה לפחות עליהן הכבורות כדכתיב בפרשה במדבר סיני "מבן חדש ומעלה תפקדם" **ולח עבירלי לי** דח"ל הוה ליה למימר יליל שכתבו על לוי שפקודיו מבן חדש לחי **שלשים** כדכתיב "בני גרשון קהם ומרכי מבן שלשים שנה ומעלה ועד בן חמשים שנה" וההוח משכבן נקט שלותו משכבן כנגד משכבן של ישראל הוח דכיולני לבח קפיד רחמנח דבישראל כתיב כל יולח לנבח ובלויס כתיב מבן שלשים שנה וגו' כל הבח לנבח **ומשמר שבעים לח עייל** - מיולחי מלרים לנחלן בתמיה **ומחתי דחקח** למרולי דמשנס **חייב** לכך בח לחרן: **נולדו כימי יעקב** - נמרי: **ולח מתו כוי** - לח יליף מקרח חלח חד מיליהו: סהנדרין היו ט"ו בשלח כוכן שלשים ושנה: **ולח על יחר מבן שבעים** - ומי נמי דלחיה ישראל הוה לכי רלה לח עמרם ה' שנים וה"ל בן ס"ח בשלח בשלרים חיו שוה לבן כ' שנה ומעלה שהרי עכרו קועצו יותר כדכתיב בפרשה ערכיו: **כפחות מכ'** - שמעינן מבן כ' ומעלה ולח"ג חלין ערך 'פחות מבן עשרים, ויחר על בן ס' שוין-זה לזה מיהו בהבי שנים שמביאה מוטעין מערך יחר מבן כ' ומוחלקין מדיינו של יחר מבן כ' וה"ל כי היכי דמוחלק פחות מבן עשרים מן הגזרה של יחר מבן כ' ה"ל ליחר על בן שנים ולימה למימר נמי דלח נמנו בההוח משכבן: **לשבעים לימפלג** - שמחלקה לשנים עשר לרחקי שנים וחח"כ כל שבט ושבט מחלק לפי מנינו שהיו יולחי מלרים לו לפי בחי לחרן למר כדלחים ליה ונמר כדלחים ליה: **לקרקף גברי** - לחנשי מכל לחד מיולחי מלרים לרבי יחמיה לו לבחי לחרן לרבי יוסנן היה טוטל חלקו בחרן בפני עלמו והיו כולם שוין בחלוקה:

רבינו גרשום

פה אל פה ארבר בו: מלכרות עלים למערכה. ולפי שעה שהיו עסוקים לכרות עלי המערכה היו מחבפלין בתלמוד תורה אבל אותו יום פסקו ועשאוהו יום טוב ששיכן ואילך היו עוסקין בתורה: חבר מגל. שהיה פוסק מגל מלכרות עלים למערכה: דמסוף. מן הלילות על היומם ללמוד תורה: פוסקין. יומים לעולם הבא ששמש והלאה הלילות מאירין: קיפלו. מבבו את העולם שראו זה את זה: ואחיה השילוני. שהיה משילו ראה את עמרם. משמע דעמרם ראה אותה בשילה והכי לא נותר מהם איש אלא לא יתכן לומר כך שעמרם לא ראה משולם אותה השילוני בשילה. לפי כי עמרם לא היה פעולם אלא קל"ו שנה וישראל עמדו במלרים ר' שבע עשרה ביניהו והשאר עמרו בגלותם נמצא שעמרם לא יצא מבמרים. אלא הכי פתרן שאותה השילוני שהיה בשילה ראה את עמרם במלרים ואחיה השילוני משמשחת לי הי' שפקודיו מבן שלשים שנה ומעלה כשנכנס לעבודה ולא ראה מת במדבר וראה את עמרם במלרים: מה להלן נבי ערכין ג) ערכך דיוחר מבן ששים לא יחיב נ' שקלים וה"נ לנבי מחי מרבר [כמו] דלא נזדרה על פחות מבן עשרים ולא איעטש לפעלה ששים נמי לא איעטש: לשבעים איחלקה לי"ב חלקים: אי לקרקף נברי איחלקי. ונחלקה לפי האנשים שהיו בישראל כל אחד ואחד היה נוטל

ג) י"ל נבי ערכין דכתיב ולח מבן שנים שנה ומעלה יוהר מבן שנים לח יהיב נ' שקלים וכו'.

הגהות הב"ח

(ה) רשב"ם ד"ה ברכת הטוב וכו' מכלי קבל ותלנה ובנעמה וכרכת: (כ) ד"ה קיפלו וכו' לח ה' ולח חוה ומיה ת"ל כל"ל ומיכן כם נממק:

א)[ניר' הערון פרזוראות ומי' מעניית כח]: ב) [ניעין פח]: ג) ברכות מה: תעניית נל: ד) [י"ל דהנילא כך ליהל כע"י]: ה) סנהדרין מד: ו) [וכן לי' בניעין פח]: ז) [כ"מ קיה: וכרכ"י ד"ה לאו כהן מכ]:

א) [סנהדרין פו:] ב) [עי' תוס' בסנהדרין פז: ד"ה מה] ג) כ"ק פמ: ד) עי' יבמות עמ' תוס' ד"ה דוגמר נסיו: ה) [עמ"ש כ"ק סט: על נידו] ניחא (מגיה):

רבינו גרשום

חלק: ת"ש בין רב למעט. בין היה השבט רב בין היה השבט מעט נוחל זה כנגן זה דאי לקרקע נברי איחפלג כישחכח דטלתו כי הדדי נסבי אלא ש"מ לשבטים אי[חפלג]: ולא נתחלקה אלא בכספים. כדאמר לקמן בקרובה ורחוקה ודכתיב בין רב למעט כולם היו שוין בנחלתם שאותו שהיה ויבורית או בכסף רחוק פירושלים הי' סלעין לו דמים כרי שיקח בסקים רחוק או כדי שיקח בזיבורית וכדאמר רב יהודה סאה ביהודה כו'. הנוחל ביהודה פוסיף דמים לנוחל בגליל: דכתיב על פי ה'. היינו אורים ותומים רכתיב על פי יצאו: קלפי שבה שבטים וקלפי שבה שבטים החומין מונחין לפניו והיה אלעזר מכוין ברוח הקדש. ואם אבר זבולן עולה שבולפין אותיות באבני אורים ותומים "תחום עבו יהא עולה להלקי" אחר שהיה כולם עם זבולן, פרף בקלפי ששבטו שבטים בה, עלה בידו שם זבולן ופרף בקלפי החומין ועלה בידו תחום עבו היינו על פי אורים ותומים ועל פי הגורל וכן היה עושה לכל שבט ושבט: שדה פרדס. אילימא שדה לבן. תבואה: שנא' שדה ראובן אחד שדה שבעון אחר. שכולן יהו חלוקין בשוה בהר וכשפלה ובנגב שאין זה צריך לזה: ואידך לבאן: לבן שלשה עשר שבטים השובר את העיר. פלך שהוא משער את העיר יעבור אותו כל שבטי ישראל שבל שבט ושבט מצמצין מנחלתו עד ששוטין לו חלק אחד והיינו דלקן ר"נ: ודלמא רונגר בעלמא. שלא יהנו לו שיעור שבט כי אם עיר אחת או פלך אחד ואכתי אידך לבאן: והעתיר לנשיא. הייט שבא מוה ומזה. כליפר איתו מוהר שיהו מצמצמין משבט זה ומשבט זה ומייחדין לו כשיעור הלק אחד שלהן אותו מוהר יהיד הקדש לאחוזת העיר כליפר לפלך שאותו העיר בידו: לבאי אילימא בשופרא וכנא. כליפר שבשביל שנפל זה עידית ווה נפל ויבורית יעלה בעל עידית לבעל ויבורית בספים עד שיהו שוים בנחלה: וכי בשופעני עסקי. דהניח לזה ליטול עידית והוא נופל ויבורית: אלא בקורבא ורחוקא. בספים העלוה. שאם נפל זה ברחוק מירושלים יעלה לו זה בדמים שנפל חלקו בקרוב ויהו לזה שהוא ברחוק:

א זבולן עולה תמוס עכו עולה [עמו]. נלו עכו ממס דעכו מחלק לחבר לכתיב (שופטים ה) ויחבר לו הוריס יוסבי עכו לנלח כלומר תמוס שבלך עכו: העולם הזה יש לו פרדס ואין לו שדה לבן. תימה דבפלהי מרובה (כ"ק דף פח: ופס ד"ה אין) אמריכן מחלוקת לרן לך מיבריל אין לך מיבריל אלא לו בהר ובשפלה ונגב ומיהו אין דגרס אין לך שבט ושבט מיבריל לבל הבא נרסינן אין לך לחד מיבריל לעולם הבא ומשמע לו שבר לשובן לחד היינו לבל לחד ולחד לי נמי בעולם הזה אין להס בשוה מזה כמו מזה נלא מזה מעט ומזה הרבה לבל לעולם הבא יש לו מן הבל שיעור שוה: ואידך נמחל. תע"ג דכתיב שבר לו לי לחד הא כתיב נמי שבר יוסף לחד: לא סלקא דעתך דכתיב התומר לנסיע וגו'. ובב"ר בפר"ב דרים מבבל דנבוטני ליט מחרפת לעתיד לבא מדכתיב והעובד העיר וגו' ואיתמר להא ואיתמר להא ומתפקיה בלשון עובד דרוש היה נמי נבטוני לו שמע מינה:

סתם

ולא כחלוקה של עולם הזה חלוקה של עולם הבא: העולם הזה אדם יש לו שדה לבן אין לו שדה פרדס, שדה פרדס אין לו שדה לבן, לעולם הבא אין לך בל אחד ואחד שאין לו בהר ובשפלה ובעמק שנאמר שער ראובן אחד שער יהודה אחד שער לוי אחד הקדוש ברוך הוא מחלק להן בעצמו שנאמר ואלה מחלקותם גאם ה' קתני מיהת שבחלה לא נחלקה אלא לשנים עשר שבטים שמע מינה לשבטים איפלוג שמע מינה. אמר מר שחידה ארץ ישראל שיתחלק לשלשה עשר שבטים איתך למאן? אמר רב חסדא "לנשיא תכתיב והשובר העיר יעברונו מכל שבטי ישראל" אמר ליה רב פפא לאביי אימא ר' רונגר בעלמא? לא סלקא דעתך דכתיב והנותר לנשיא תהא תרומת הקדש ולאחוזת העיר. אלא נתחלקה אלא לכספים שנאמר בין רב למעט למאי אילימא לשדה ולבית שנאמר בשופטני עסקינן? אלא לקרובה ורחוקה, כתנאי רבי אליעזר אומר בכספים העלוה רבי יהושע אומר בקרקע העלוה, ולא נתחלקה אלא בגורל שנאמר "אך בגורל" תניא יהושע ובלב למאי? אילימא דלא שקול כלל השתא דלאו דידהו שקול, דידהו מיבעיא, אלא שלא נטלו בגורל אלא ע"פ ה': יהושע דכתיב על פי ה' נתנו לו את העיר אשר שאל את תמנת סרח בהר אפרים" כתיב

חת שמע בין רב למעט. על פי הגורל מחלק הארץ נחלתן של שבטים ישראל שיקח כל שבט ושבט מה שיתן לו הגורל בין שהיה מניע לו חלק מרובה בעין שיש בו מכשים מעט בין שהיה לו חלק מועט בעין שיש בו מעשים הרבה, לכיון דכל השבטים לוקחין בשוה שבט הקטן כשבט הגדול ומלאו בגרה אור חלקי בני שבט הקטן מרובה מחלקת שבט בני הגדול, ואי לקרקף גברי מאי "בין רב למעט" והלא נטלו כולן בשוה: ועוד תניא בהדיא לעשירי ולעניפלג ומשום לחיכא למידרש נמי הא "בין רב למעט" לכללקמן בבריימא לילטריך נמי הא: ועוד תניא כו'. שמחלק לעתיד לבא לי"ג שבטים כלומר לי"ג חלקים שוין ולקמן מפרש מאי ניהו תולו חלק לשפי החם דאי משום לוי דנקיט נחלה כשאר שבטים כדכתיב החם שער לוי אחד הא מנשה ואפרים נמי לית ליהו חלק אחד כדכתיב החם שער יוסף אחד נמלאו י"ב שבטים טוטלין י"ג חלקיסוכ"ג לנשיא כדלקמן: שמחלק כשבטו לאחד: לא נחלקה אלא לי"ב שבטים. אלו לא היה לו חלק בארץ אלא ככל שבט ושבט ונתנו לו ערים לבדם בהן להיות ערי מקלט לכל מנשה ואפרים נטלו שני חלקים כדכתיב לאפרים ומנשה כי[חלו]ומשמעון יהיו לי (בראשית מח): כלספים. קס"ל השתא מי שהיה לו חלק יפה היה נוטל דמים למי שהניע לו חלק כתוש מאי דכיני ניני שנאמר "בין רב למעט" כלומר ולריך לדקדק בין רב למעט להוסיף דמים הרב למעט שהזיכורים קרי ליה מעט והעידית קרי לה שכך אמר ר' יהושע סתם יהודה שהיה כולם זה בגליל והיה מעלה דמים זה שנפל חלקו ביהודה למי שנפל לו חלקו בגליל: הכי גרסינן אמר ר' יהודה כו'. ולא בא לחלוק מדלא קתני דבי יהודה לומר: ולא נחלקה אלא לכספים שנאמר בין רב למעט. מסקנת דמילתיה דקאמר קמת היא: על פי. משמע על פי הוריס ומומים: פה בילד. שם הוריס יכולים למה גורל ותם גורל למה הוריס ושמא מכחישין זה את זה: מלעזר מלוכס כו'. כדכתיב (במדבר כז) ולפני אלעזר הכהן יעמוד ושאל לו במשפט האוריס לפני ה' על פיו יצאו ובאו: ואת כל בני ישראל אתו וכל העדה. מלמד שכל ישראל שומעים בו י"ב פתקים שכתוב בהן י"ב שבטים ונקלפי של תחומין מרגז שומעין בו י"ב פתקים של י"ב חלקים של ארץ ישראל: בידי מלמעלה כתיב ברוח הקודש. כלומר כהוריס ומומים, שמוליאים מחלה בהוריס ומומים קודם שיטרף הממונה בקלפי וכך מתקרירה דעתן של ישראל שרואין שהגורל היה עולה כמו שנאמרה מחלה ויודעים שחלוקה ישרה היא ולא היו מרגנים בדבר השבטים מרוצים, ואני קלפי היו לריכין לחלה לשבטים וחלה לתחומין ולא סגי בחד דתחומין ולימא עכשיו לאי טוטל מה שיעלה בידי לעורך לחובן דה"ב אין בל החלוקה עשויה בגורל וקרא קאמר אך בגורל וגו' בלא הולאת דיבור מפיו: ואומר זבולן עולה. עכשיו יבא לידי המוולך בקלפי כתב של זבולן והאי דנקטיניהו בלא כסדר לפי שאין עולה אוס גורל על הסדר אלא על ידי מקרה: טרף. עירבב הממונה לבך את הטטרוס יפה שלא יאמרו מדעת נקח את זו שהיה יודע מה בתוב בה כמו בילים טרופות בקערה (עדיות פ"ג מ"ד): שבר לחובן לחד. שהי לבל מה שיש לזה: נחום ה'. הוא עלמו יאמר לבל לחד ליטול חלק פלוני ופלוני: לידך למאן. חלק י"ב שבטים לחוד הוא דמקלי בדכתיב בימוקאל: נגעים. למלך המשיח: בעובד העיר. היינו בשיל דעול רבים מוטל עליו בדכתיב ברחבעם הס היום תהיה עבד לעם הזה" (מלכים ח יב): יעבדוהו. יתנו לו נחלה מבל שבטי ישראל: רונגר. שבירים בעלמא בעלמא לרב לבל לא יוהן לו מנחלתס ורבינו מנחם פירש (ג) רון גר "רון" בלשון פרס יוס "גר" שביר בלומר שביר יום: שנותר מום ומום. משמע שנוטל חלק מזה ומזה: לחרומת הקדש. לבד מקומו של בית המקדש: ולחמות העיר. ולבד מקום העיר וכתיב בסיפיה דקרא בחחד החלקים. ולא נחלקה כו'. כמו לחמר מר: למאי הלכחא. קלמר סיהו מעלין בספים זה לזה: לימימא בשופרא ומניא. מה שהיחה זו יפה מזו וזו רעה מזו דמסלים ליה דמי לזו ולזו לחים ליה שופרא למאן דלחים ליה סניא: אמר בשופעני עסקינן. דמסחלחם בזוי לחלי ולחלי בגליל גוטל ה' סחין בנגד סחה ביהודה: לקרובה ורחוקה. הלקרקעות היו מולקין בשוה מי שבולה לו גורלו בקרוב לירושלים מעלה מעות למי שעלה גורלו ברחוק מירושלים שהרחוק גדול הוא מפני שי דבריס לחד מפני שרחוק מביא המקדש ולחד מפני שקרוב הוא לחרן העמים ויש לו לחת מהן לרבי יהודה מילחא בחפי ופשה לקחר דמי שנפל גורלו בגליל גוטל ה' סחין בנגד סחה שחביבו גוטל ביהודה לי נמי דמסחה דקחמר חנא קמא דקובעו גוטל ירושלים ורוחקה ומכרת הוא למעט לי שבקשים לחחה שהיה ביהודה שהיה חמס סחין בגליל בשביל שיהודה קרוב לירושלים וגליל רחוק יותר ולריך להעלות בספין שהיה ד' סחין לסחה שבגליל: בכספים העלוה. להחזיק בייו קרקע ורוחקה ושברת הוא למעט לי שבקרקע: דלאו דידהו. שבטלו חלק מרגלים ושחלוגנים: דומן

סתם וחמר כך מחלוקת הוא ואין הלכה כסתם · תימה נהי נמי דלא תניא סתם גמור מ"מ תהני הא (ד) דתניא כרבים ותניא רבי יוחנן כרבים לגבי רבים ויכול להיות הלכה כמותו דהא כרבים מסכת בילה (דף ב. ושם) לתרי' גבי שבת סתם לן תנא כר"ש דתנן מתחילין את הלולבין כו' תע"ש דסתם וחמר כך מחלוקת הוא ד הפליג עליה רבי יהודה דקתני רבי יהודה אומר אם לא היתה עבלה מעכב שבת תשובה תלמח דלכל הפחות תניה הוה(ה) כרבים לגבי יחיד ומשמ גרע טפי דתניין מחלוקת בסמוך דתיכא למימר דהלד ניה רבי מן הסתם ממה שסתם ,) : תיומה

כתיב מרח · ביהושע · **וכתיב מרם** · בשופטים : **כתחלה** · קודם שכתלת ליד יהושע פירושיה דומין לתרם יבמין ונעיים כתרם היכא בני אומן : **ולבסוף** · כשכתלת לידו פירושיה מסריחין מרוב שמן כמו כשמעמרין תוכן יותר מדאי ומעלעולתא היא משום שומן וזכוחו של

תורה אור יהושע גרס : **ולימא דתמרי בתחלה**

*) [כתיב "מרח" וכתיב] *תרם אמר ר' אלעזר שופטי "פירותיה מסריחין · מרוב שמן ולא היו משתמרין ומרעלעתא היא ולבסוף פירותיה כתרם בתחלה פירותיה כתרם ולבסוף מסריחין ואילא דאמרי בתחלה מסריחין ולבסוף כתרם דכתיב ויתנו לכלב את תבואתן באשר דבר משה ויורש משם את שלשה בני הענק אחימן ששי תלמי עיר מקלט הואי? אמר אביי פרורא דכתיב ואת שדה העיר ואת חצריה נתנו לכלב בן יפונה בארחותו": שהבן נוטל פי שנים בנכסי האב ואינו נוטל פי שנים בנכסי האם, והבנות נוזנות מנכסי האב ואינן נוזנות מנכסי האם: גמ' מאי "אחר הבן ואחר הבת לנחלה" אילימא אחת לא תנן בן קודם לבת בכל יוצאי ירכיו של בן קודמין לבתו (סימן נפשם) אמר רב נחמן בר יצחק הכי קאמר אחד הבן ואחד הבת נוטלין בראשי בבמחוקק נמי תניא חבנות צלפחד נטלו שלשה חלקים בנחלה חלקן אביהן שהיה מיוצאי מצרים וחלקו עם אחיו בנכסי חפר ועוד מאי "אלא" אלא אמר רב פפא הכי קאמר אחד הבן ואחד הבת נוטלין חלק בכבודה נמי תניא ר' ישמעאל בנו נוטל שני חלקים ועוד מאי "אלא" אלא אמר רב אשי הכי קאמר אחד בן בין הבנים ואחד בת בין הבנות אם אמר ירוש כל נכסי דברי קיימין מתקיף כר' יוחנן בן ברוקא הא קתני לה לקמן ר' יוחנן בן ברוקא אומר אם אמר על מי שיראוי ליורשו דבריו קיימין על מי שאינו ראוי ליורשו אין דבריו קיימין וכי תימא קא סתם לן כרבי יוחנן בן ברוקא, סתם ואחר כך מחלוקת היא וסתם ואחר כך מחלוקת אין הלכה כסתם, ועוד מאי "אלא" אלא אמר מר בר רב אשי הכי קאמר אחד בן בין הבנים ואחד בת בין הבנות אם אמר ירוש כל נכסי דברי קיימין מתקיף כר' יוחנן בן ברוקא הא קתני לה לקמן ר' יוחנן בן ברוקא אומר אם אמר על מי שיראוי ליורשו דבריו קיימין על מי שאינו ראוי ליורשו אין דבריו קיימין וכי תימא קא סתם לן כרבי יוחנן בן ברוקא, סתם ואחר כך מחלוקת היא וסתם ואחר כך מחלוקת אין הלכה כסתם, ועוד מאי "אלא" אלא אמר מר בר רב אשי הכי קאמר אחד הבן ואחד הבת נוטלין בראשי בבמחוקק נמי תניא חבנות צלפחד נטלו שלשה חלקים בנחלה חלקן אביהן שהיה מיוצאי מצרים וחלקו עם אחיו בנכסי חפר ועוד מאי "אלא" אלא אמר רב פפא הכי קאמר אחד הבן ואחד הבת נוטלין חלק בכבודה נמי תניא ר' ישמעאל בנו נוטל שני חלקים ועוד מאי "אלא" אלא אמ

וסיס כיום סנחילו מה כניו וגו' · כוליה קרא יתירא הוא דהא כתיב בתריה "כי את הכסות בן השטוחה יכיר לתת לו פי שניו" וגו' : **ריבתה** נחלה · שלא יטול פי שניים בכל הנכסים היכא דליכא שניו וגו' תיתי מכאן · **ואומר** · לקמן מפרש מאי "ואומר" הני קראי בדברי הימים כתיבי : **ונתת נחלתה על נכחורה** · לא שיקרא בכור נחלה אלא שיתן לו פי שנים בכל הנכסים משום הכי אצטריך למיכתב והיה ביום הנחילו את בניו לתיתר לא יוכל לבכר את בן האהובה וגו' כי את הבכור יכיר וגו' למה לי

תיומה היתה עם בניומין · ובעלמותא) תמרינן תיומה היתה עם כל הכתובים : היתה

חלקו עם אחר וחלקו עם חמשה מה חלקו עם אחד פִּי שְׁנַיִם בְּאַחַד אף חלקו עם חמשה פי שנים כאחד או כלך לדרך זו חלקו עם אחד וחלקו עם ה' מה חלקו עם אחד פִּי שְׁנַיִם בכל הנכסים אף חלקו עם ה' פי שנים בכל הנכסים : **ת"ל** "והיה ביום הנחילו את בניו" התורה ריבתה נחלה אצל אחין הא אין עליך לדון כלשון הראשון אלא כלשון האחרון **אמר** "ובני ראובן בכור ישראל כי הוא הבכור וּבְחַלְלוֹ יצועי אביו נִתְּנָה בִכְורָתוֹ לבני יוסף בן ישראל ולא לְהִתְיַחֵשׂ לבכורה **אמר** "כי יהודה גָּבַר בְּאֶחָיו ולנגיד ממנו והבכורה ליוסף : נאמרה בבורה ליוסף ונאמרה בכורה לדורות מה בכורה האמורה ליוסף פי שנים כאחד אף בכורה האמורה לדורות פי שנים כאחד **אמר** "ואני נתתי לְךָ שְׁכֶם אַחַד עַל אַחֶיךָ אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי "וכי בחרבו ובקשתו לקח והלא כבר נאמר "כי לא בקשתי אבטח וחרבי לא תושיעני" אלא "חרבי=זו תפלה בקשתי=זו בקשה מאי "ואמר "ובי תימא ת"ש "ובני ראובן בכור ישראל "ובי תימא והבכורה ליוסף "ובי תימא יוסף גופיה ממאי דפי שנים כאחד הוה **תא שמע** "ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך" א"ל רב פפא לאביי אימא דיקלא בעלמא א"ל עליך אמר קרא "אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי" : **בעא מיניה** ר' חלבו מרבי שמואל בר נחמני מה ראה יעקב שנטל בכורה מראובן ונתנה ליוסף · מה ראה "ובחללו יצועי אביו" בתיב! אלא מה ראה שנתנה ליוסף **אמשול** לך משל למה הדבר דומה לבעל הבית שגדל יתום בתוך ביתו לימים העשיר אותו יתום ואמר "אהניהו לבעל הבית מנכסיו" א"ל ואי "לאו דחטא ראובן לא מהני ליה ליוסף ולא מדעם **אלא** ר' יונתן רבך לא כך אמר : ראויה היתה "בכורה לצאת מרחל דכתיב "אלה תולדות יעקב יוסף" אלא שקדמתה לאה ברחמים וכתוך צניעות שהיתה בה ברחל החזירה הקב"ה לה **מאי** קדמתה **לאה ברחמים** דכתיב "ועיני לאה רכות" מאי רכות **אילימא** רכות ממש אפשר בגנות בהמה דכתיב "כמן הבהמה השהורה ומן הבהמה אשר איננה טהורה" בגנות צדיקים דבר הכתוב **אלא** א"ר אלעזר שמחנותיה ארוכות" **רב אמר** לעולם רכות ממש ולא גנאי הוא לה אלא שבח הוא לה שהיתה שומעת על פרשת דרכים בני אדם שהיו אומרים שני בנים יש לה לרבקה שתי בנות יש לן ללבן, גדולה לגדול וקטנה לקטן, והיתה יושבת על פרשת דרכים ומשאלת "נגדול מה מעשיו" ? "איש רע הוא מלסטם בריות לקטן מה מעשיו" ? "איש תם יושב אוהלים" והיתה בַּוכָיָה עד שנשרו ריסי עיניה והיינו דכתיב "וירא ה' כי שנואה לאה" מאי "שנואה" אילימא שנואה ממש אפשר בגנות בהמה טמאה לא דבר הכתוב בגנות צדיקים דבר הכתוב אלא ראה הקב"ה ששנואין מעשה עֲשָׂו בפניה "ויפתח את רחמה" **ומאי** צניעות היתה בה ברחל? דכתיב "ויגד יעקב לרחל כי אֲחֵי אֲבִיהָ הוא* ובי בֶּן רבקה הוא" והלא "בן-אחות אביה הוא, אלא אמר לה מינסבת לי, אברה ליה "אין, מיהו אבא רמאה הוא ולא יכלת ליה" אמר לה מאי רמאותיה? אמרה ליה "את לי אתא דקשישא מינאי ולא מנסבא לי מקמה אמר לה "אחיך אני ברמאות" [א"ל] ומי שרי להו לצדיקי לסגויי ברמאותא? *ממש אפשר בגנות בהמה טמאה לא דבר הכתוב בגנות צדיקים דבר הכתוב אלא ראה הקב"ה ששנואין מעשה עֲשָׂו בפניה "ויפתח את רחמה" **ומאי** צניעות היתה בה ברחל? דכתיב "ויגד יעקב לרחל כי אֲחֵי אֲבִיהָ הוא* ובי בֶּן רבקה הוא" והלא "בן-אחות אביה הוא, אלא אמר לה מינסבת לי, אברה ליה "אין, מיהו אבא רמאה הוא ולא יכלת ליה" אמר לה מאי רמאותיה? אמרה ליה "את לי אתא דקשישא מינאי ולא מנסבא לי מקמה אמר לה "אחיך אני ברמאות" [א"ל] ומי שרי להו לצדיקי לסגויי ברמאותא? ת"ש "ויהי בבקר והנה היא לאה" מכלל דעד השתא לאו לאה היא אלא מתוך סימנים שמסר לה יעקב לרחל ומסרתה ללאה לא הוה ידע לה עד ההיא שעתא **בעא מיניה** אבא חליפא קריינא מר' חייא בר אבא בכללן אתה מוצא שבעים בפרטן אתה מוצא שבעים חסר אחת? אמר ליה תאומה היתה עם? בנימין דכתיב "ואת דינה בתו," אלא מעתה תאומה היתה עם בנימין דכתיב ואת

חלקו עם אחר וחלקו עם חמשה מה חלקו עם אחד פִּי שְׁנַיִם בְּאַחַד אף חלקו עם חמשה פי שנים כאחד או כלך לדרך זו חלקו עם אחד וחלקו עם ה' מה חלקו עם אחד פִּי שְׁנַיִם בכל הנכסים אף חלקו עם ה' פי שנים בכל הנכסים : **ת"ל** "והיה ביום הנחילו את בניו" התורה ריבתה נחלה אצל אחין הא אין עליך לדון כלשון הראשון אלא כלשון האחרון **אמר** "ובני ראובן בכור ישראל כי הוא הבכור וּבְחַלְלוֹ יצועי אביו נִתְּנָה בִכְורָתוֹ לבני יוסף בן ישראל ולא לְהִתְיַחֵשׂ לבכורה **אמר** "כי יהודה גָּבַר בְּאֶחָיו ולנגיד ממנו והבכורה ליוסף : נאמרה בבורה ליוסף ונאמרה בכורה לדורות מה בכורה האמורה ליוסף פי שנים כאחד אף בכורה האמורה לדורות פי שנים כאחד **אמר** "ואני נתתי לְךָ שְׁכֶם אַחַד עַל אַחֶיךָ אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי "וכי בחרבו ובקשתו לקח והלא כבר נאמר "כי לא בקשתי אבטח וחרבי לא תושיעני" אלא "חרבי=זו תפלה בקשתי=זו בקשה מאי "ואמר "ובי תימא ת"ש "ובני ראובן בכור ישראל "ובי תימא והבכורה ליוסף "ובי תימא יוסף גופיה ממאי דפי שנים כאחד הוה **תא שמע** "ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך" א"ל רב פפא לאביי אימא דיקלא בעלמא א"ל עליך אמר קרא "אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי" : **בעא מיניה** ר' חלבו מרבי שמואל בר נחמני מה ראה יעקב שנטל בכורה מראובן ונתנה ליוסף · מה ראה "ובחללו יצועי אביו" בתיב! אלא מה ראה שנתנה ליוסף **אמשול** לך משל למה הדבר דומה לבעל הבית שגדל יתום בתוך ביתו לימים העשיר אותו יתום ואמר "אהניהו לבעל הבית מנכסיו" א"ל ואי "לאו דחטא ראובן לא מהני ליה ליוסף ולא מדעם **אלא** ר' יונתן רבך לא כך אמר : ראויה היתה "בכורה לצאת מרחל דכתיב "אלה תולדות יעקב יוסף" אלא שקדמתה לאה ברחמים וכתוך צניעות שהיתה בה ברחל החזירה הקב"ה לה **מאי** קדמתה **לאה ברחמים** דכתיב "ועיני לאה רכות" מאי רכות **אילימא** רכות ממש אפשר בגנות בהמה דכתיב "כמן הבהמה השהורה ומן הבהמה אשר איננה טהורה" בגנות צדיקים דבר הכתוב **אלא** א"ר אלעזר שמחנותיה ארוכות" **רב אמר** לעולם רכות ממש ולא גנאי הוא לה אלא שבח הוא לה שהיתה שומעת על פרשת דרכים בני אדם שהיו אומרים שני בנים יש לה לרבקה שתי בנות יש לן ללבן, גדולה לגדול וקטנה לקטן, והיתה יושבת על פרשת דרכים ומשאלת "נגדול מה מעשיו" ? "איש רע הוא מלסטם בריות לקטן מה מעשיו" ? "איש תם יושב אוהלים" והיתה בַּוכָיָה עד שנשרו ריסי עיניה והיינו דכתיב "וירא ה' כי שנואה לאה" מאי "שנואה" אילימא שנואה ממש אפשר בגנות בהמה טמאה לא דבר הכתוב בגנות צדיקים דבר הכתוב אלא ראה הקב"ה ששנואין מעשה עֲשָׂו בפניה "ויפתח את רחמה" **ומאי** צניעות היתה בה ברחל? דכתיב "ויגד יעקב לרחל כי אֲחֵי אֲבִיהָ הוא* ובי בֶּן רבקה הוא" והלא "בן-אחות אביה הוא, אלא אמר לה מינסבת לי, אברה ליה "אין, מיהו אבא רמאה הוא ולא יכלת ליה" אמר לה מאי רמאותיה? אמרה ליה "את לי אתא דקשישא מינאי ולא מנסבא לי מקמה אמר לה "אחיך אני ברמאות" [א"ל] ומי שרי להו לצדיקי לסגויי ברמאותא? ת"ש "ויהי בבקר והנה היא לאה" מכלל דעד השתא לאו לאה היא אלא מתוך סימנים שמסר לה יעקב לרחל ומסרתה ללאה לא הוה ידע לה עד ההיא שעתא **בעא מיניה** אבא חליפא קריינא מר' חייא בר אבא בכללן אתה מוצא שבעים בפרטן אתה מוצא שבעים חסר אחת? אמר ליה תאומה היתה עם? בנימין דכתיב "ואת דינה בתו," אלא מעתה תאומה היתה עם בנימין דכתיב ואת

ונתת נחלתה · כתפלה לקמיה מפרש : **לזיעות דרחל** · לקמיה מפרש : **רכות ממש** : עיניה טוטפות למטה : **משמר** · לומר כן : **והלא בנגעת בהמה טמאה** לא דבר הכתוב בגנות צדיקים דבר הכתוב אלא ראה ששנואין מעשה עשו בפניה ויפתח את רחמה : **בנגעון של נדיקים דבר הכתוב** · בתמיה : **מאי אמר רבי אלעזר כו'** · לגיכא דר' אלעזר לא תקשה לך תקשה לך בתמיה : **לזרוכות** · גדולות בכהונה ולויה (ג) דלוי יצא ממנו סממנו כהגים ולוים ומלכות מיהודה : **ויפתח את רחמה** · הייט שזכתה לבכורה : **משר לה** · יעקב סימנין לרחל שתאמר לו בלילה בכבכה : **בעא מיניה מבא חליפא קריינא מר' חייא בר'** · משום דחיירי לעיל בבעיא דקרחל דיעקב ובניו נקט נמי להך בעיא הכא : **בכללן** · של ישראל בשבעתן למלרים אתה מוצא כתוב כל הנפש (הבאה ליעקב) מלרימה שבעים ובפרטן בכהונה מוצא יותן אחד למעלה ואחד למטה שבעים וקטנו עם יוסף ובני בניו וכדכתיב בהדיא כל נפש שבעים ושבע ומבני לאה חסר דכתיב בכלל דילה שבעים וג' ובפרטם אי אתה מוצא אלא ע"ב : **תיומה** · שנולדו ללאה שתי בטן בכרס אחד : ואת

נכתוגה לשולם דכתיב ברית כהונת עולם. והכי נמי לויה. וארוכות בכללות ביח דוד ולו ולורעו עד עולם: ריסי עיניה·שערות שבעיניה: בכללן·של ישראל בשבעתן בכתרים כתיב כל הנפש לבית יעקב ובפרטן · שכולהו בני יעקב אבינו ובניו בארץ מצרים כדכתי' ויבלבל יוסף את אחיו וגו' ולבסוף כשהעשיר יעקב שחילק נכסיו וברוך את בניו הקדוש יוסף שנתן לו חלק הבכורה : אמר ליה ר' חלבו לר' שמואל בר נחמני ר' יונתן רבך לא אמר כן : ארוכות . הבאה מצרים שבעים : ומשום דחלקו עם אחרת) מן האחרון דכי חיכי דאי הוה חלק בין ה' אחין כי שנים כאחד או כלך לדרך זו וכו' דחלקו עם אחד היינו פי שנים עם כל הנכסים משום הכי איכא למימר הכי דנוסל פי שנים כאחד ואיכא למימר דנוסל פי שנים בכל הנכסים משום הכי אצטריך למימר והיה ביום הנחילו את בניו דמצי למימר בקרא לתיתר לא יוכל לבכר את בן האהובה וגו' כי את הבכור יכיר וגו' למה לי

[ל"ל לגיה יעקב הכתיב]

היתה מוכחרת לו מוכחרת ליד לחכיס בכור טופל פי שנים · לקמן מוקי לה כרבי דלרבנן מין הכסור טופל פי שנים בשבח עשבתו נכסים לאחר מיתת אביהן ופשוט שהיית להן לאביהן עבד לו בהמה ממאה עובד לזה יום אחד ולזה שני ימים ה"ג לו לאחר הבכור לו מחלקין לו לפי שנים בשבח הרשות בידו והא דלא נקט חכירה וכחירה היתומין משום דהשתא לאחמיון מידום עפי דלתנ"ג שהיתה חכורה וכחורה כחיי הלכ לא מצינן להפרה רלחני ויטול פי שנים: **הבא** במכירי כהונה (ולויה) שמקנין · בכל דוכתא עדיף מכירי כהונה מוחזק בפרק כל הגט (ניפין דף י·) המלוה מעות לח הכהן והלוי והיינו טעמא שזהו מחנה מוטעת ולסור לחזור בו ולפי' בדברי' בעלמא ולע"פ שפם רלה יכול לחזור בו מכל מקום כל כמה דלא הדר הוי כמוחזק ודוקא דלמחתיו בחיי לחטהון הא לאו הכי לא כיון דמת מי יזכה: **וקסבר** מחטה שלא הורמו כמי שהורמו דמו תימה דבסמוך מוקי לה כרבי וכסוף פ"ב דקידושין (דף מח·) לים ליה ה) דלאו כמי שהורמו דמי ו"ל דחנת הכהן לח סבר ליה כרבי שלא בהא דבכור קיל פי שנים בשבח לי נמי דוקא במחטה דתרומה מעכר לים ליה לרבי דלאו כמי שהורמו דמי מכל מחטה להכל דזרוע ולחיים שהן מיכרות לים ליה כמי שהורמו דמיין:

ואת בניימין אחיו בן אמו אמר מרגלית טובה היתה בידי ואתה מבקש לאבדה ממני הכי אמר ר' חמא בר חנינא זו יובבד שהורתה בדרך ולידתה בין החומות שנאמר אשר ילדה אותה ללוי במצרים לידתה במצרים ואין הורתה במצרים אלא במינה ר' חלבו מר' שמואל בר נחמני בתיב ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף ומאי שנא כי אתיליד יוסף אמר ליה ראה יעקב אבינו שאין זרעו של עשו נמסר אלא ביד זרעו של יוסף שנאמר והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש וגו' ואחיבים ויכם דור מהנשף ועד הערב למרדתם? אמר ליה דאקריך נביאי לא אקריך בתוכי דכתיב בלבתו אל צקלג נפלו עליו מלמשה עדנה ויוזבד וידיעאל ומיכאל ויוזבד ואליהוא וצלתי ראשי האלפים אשר למנשה ואחיבם רב יוסף ומהם מן בני שמעון הלכו להר שעיר אנשים חמש מאות ופלטה ועזריה ורפיה ועזיאל בני ישעי בראשם ויכו את שארית הפלטה לעמלק וישבו שם עד היום הזה? אמר רבה בר שילא ישעי מבני מנשה דכתיב ובני מנשה חפר וישעי תנו רבנן

ה) הבכור נוטל פי שנים שבשעה שנבקעה הבקיעה ולחיים ולקיבה מוכחרת ליטול פי שנים ולחרש ולחיים ולקיבה אביהן פרה מוכחרת ומשכרת ביד אביהן פרה מוכחרת ומשכרת ביד אחרים או שהיתה רועה באפר וילדה בכור נוטל פי שנים אבל בנות בתים וטפלו ברמים אין בכור נוטל פי שנים האי הזרוע והלחיים והקיבה היכי דמי אי דאתי לידי אבוהון פשיטא אי דלא אתי לידי אבוהון ראוי הוא אין הבכור נוטל בראוי כבמוחזק הבא במכירי כהונה עסקינן ודאשתחט בחיי דאבוהון וקסבר מתנות שלא הורמו כמי שהורמו אמר מקשין לאו דידיה נינהו בקדשים קלים ואליבא דרבי יוסי הגלילי דאמר ממון בעלים הוא דתניא ומעלה מעל בה לרבות קדשים קלים שהן ממון בעלים דברי רבי יוסי הגלילי הניח להן אביהן פרה מוכחרת ומשכרת ביד אחרים או שהיתה רועה באפר וילדה בכור נוטל בה פי שנים השתא מוכחרת ומשכרת דלאו ברשותא דמרה דידהו קיימא אמרת שקיל רועה באפר מיבעיא הא קא משמע לן דמוכחרת ומשכרת דומיא דרועה באפר מה רועה באפר שבחא דממילא קא אתי ולא קא חסרי בה מזונא אף

הורמו כמי שהורמו דמיין כדנפקא לן דהם מעה יהיה מעכר שהמחטה דינן להוליחן כדיינין לי לחו לידיה בטבלייהו כדמפרש התם וה"ל כיון דלמחתיו בחיי לחטהון והן מכירין על כהן זה ומרעיו ולוהביו לים"ם שנדיין לו הופרשו הרי הם כלחו כלו לידו, שלחו לוהבין נמלו ומקט לו המקנות כשהן עדיין בחוך הבהמה ולמי כמי שהוחזק בהן בחייו דמחטה שלא הורמו כמי שהורמו דמיין ויטול בהן בכור פי שנים, והמחמה ליכא למיפרך פשיטא, דהשתא דמחטינן טובא שלא הורמו כמי שהורמו דמיין: **מוקדשין, נלאו דידיה נינהו** · כגון מחטות ולמחות מחיים קדשי ה' ניתנו ויש בהן מעילה לכל שלמים חין בהן מעילה כדלהרמינן "קדשי ה'" קדשים המיוחדים לשם ילחו קדשים קלים שחין מיוחדים לשם ומיהו לייחס ממון, דמיקדש מיהת קדשי ולח קריבת הגוף ולפילו לים נשחטו שיכול לאכלן חיים שלו כדחנן בפ"ב דקידושין המקדש בחלקו בין בקדשי קדשים בין בקדשים קלים לייחס מקודשת דמשלחן גבוה קח זכו ומנחי בקדשים קלים ומחיים דהוי ממון לרבי יוסי הגלילי ומיהו לחחר שחיטה לי קח זכו, מלמן גבוה קח זכו לכל דבר חוץ מן הקדש דב"ק כי חמר ר' יוסי הגלילי מחיים לבל לחחר שחיטה לי קח זכו, מלמן גבוה קח זכו, לח חמר: **דחמר ממון בעלים פס** · לכל דבר חוץ מן הקדש לים לקדש לח הקנים · להחמייב עליהם לשם גזילות לים כפר בהן ונקנבו והודה כשחר גזל ממון שהרי ממוחו הן שהכשר והטור שלו ולין לגבוה בהן לחת לימורים ולכהן מזה ושוק ובה' ובעמיהו קדרים דהיינו שלמים שהימורים לשם והכשר לבעלים והך מעילה דהכא לים לשון גזילה וכן הוח חומר (דף"ב ו) וימעל בה' לחיהו וכן בסוטה הוח חומר (במדבר ה) לים לים כי חסטה לחמו ומעלה בו מעל בחוחה כהגיס דהח מעילה ממש ליכח בשלמים כדפריכים דממעיט להו בחורת כהגיס מדכחיב קדשי ה' בהגה מן ההקדש נבי מעילה: **דלחו כרשותיה** · דחב קיימח: **רועה כחפר** · דהוי מוחזק מיבעיח · **מה רועה כחפר שבחא דממילא** · מעשה הבחה:

ומח · ריבוי הוח: **מרגלית עובה** · טעם יקר בעיני כמרגלית שלח היתה רוצה לגנוח ומעיקרא לחחודי הוח לבעי: **נחבדה ממני** · כלומר לגנוחה לחחרים ולחבב הטועם היה חומר כן: וו **יוכבד** · ולכך לח פרט בה שהרי עדיין לח יצחה לחויר העולם חלח שובר כמעי חמה היתה

תורה אור בכורות למלרים: **מאי שנא** · דלח רלה לשנוח' לעשו לבים חבין עד שעלה יעקב: **ויכם דור** · בעמלק כשפשטו על לקלג ונהגו נשי דוד מייבי בספר שמואל והלח דוד מיהודה הוה ולח מיוסף ונפל זרעו של עשו בידו, דעמלק היה בן חליפז בן עשו וחתה לחמרת שחינו ממכר חלח ביד זרעו של יוסף והלח נפלו ביד שחר שבטים ממכר וחתה לחמרת שחין להיות מקבש לפי שבשחפשו עמו ממנקה להייטו מקבש יוסף לכך נפלו בידו: **מכני שמעון וגו'** · ויכו לח שלריך הפלטה לעמלק חלמח ביד בני שמעון שמי נפלו וחתה לחמרת שלין נמסר חלח ביד זרעו של יוסף: **בכור** · כן כהן: גומל(ו) **כזרוע פי שנים כו'** · לקמן מפרש לה: **ובמוקדשים** · לקמן מפרש לה: **שבשתו** · מעלמן כילד הניח כו': **מוכחרת** · למחנים לכר: **מוכחרת** · כדבר קלוב עד זמן פלוני: **בספר** · לחו דלח מכרי מזוני דלקמן: **ולדה, בכור נוטל פי שנים** · בהמ"ו ולד הוחיל ונשבח ממילח חוח ודמי בלילן קוחק בן לביהן: **מבל בנו בשים** · דהמי שבחח על ידי היתומים עלמן הוח ולחו ממילח לח קל שקיל פי שנים: **רלוי** · דלח דמי לשבחח שהשבימו הכסים דכיון דהוי לבהון מוחזק בכסים הן עלמן הוקבש בשבחו כמי שהוחזק בשבח דמי לבל הני מחנות לח זכה(ב) לביהן כלום מחיים וכולן הוו שבח: **ס"ג במכירי כהונה עסקינן** · שלמני הטיר קבוטיו ומכיריו על כהן זה ומזכין לו זיכוי נמור במחטה בהמותיהן מיד—בשבשתן קודם שהופרטו מן הבהמה: **ודשתחיט נמי מבכורות** · כגון מחטות ולמחות מחיים קדשי ה' ניתנו ויש בהן מעילה לכל שלמים חין בהן מעילה כדלהרמינן "קדשי ה'" קדשים המיוחדים לשם ילחו קדשים קלים שחין מיוחדים לשם ומיהו לייחס ממון, דמיקדש מיהת קדשי ולח קריבת הגוף ולפילו לים נשחטו שיכול לאכלן חיים שלו כדחנן בפ"ב דקידושין המקדש בחלקו בין בקדשי קדשים בין בקדשים קלים לייחס מקודשת דמשלחן גבוה קח זכו ומנחי בקדשים קלים ומחיים דהוי ממון לרבי יוסי הגלילי ומיהו לחחר שחיטה לי קח זכו, מלמן גבוה קח זכו לכל דבר חוץ מן הקדש דב"ק כי חמר ר' יוסי הגלילי מחיים לבל לחחר שחיטה לי קח זכו, מלמן גבוה קח זכו, לח חמר: **דחמר ממון בעלים פס** · לכל דבר חוץ מן הקדש לים לקדש לח הקנים · להחמייב עליהם לשם גזילות לים כפר בהן ונקנבו והודה כשחר גזל ממון שהרי ממוחו הן שהכשר והטור שלו ולין לגבוה בהן לחת לימורים ולכהן מזה ושוק ובה' ובעמיהו קדרים דהיינו שלמים שהימורים לשם והכשר לבעלים והך מעילה דהכא לים לשון גזילה וכן הוח חומר (דף"ב ו) וימעל בה' לחיהו וכן בסוטה הוח חומר (במדבר ה) לים לים כי חסטה לחמו ומעלה בו מעל בחוחה כהגיס דהח מעילה ממש ליכח בשלמים כדפריכים דממעיט להו בחורת כהגיס מדכחיב קדשי ה' בהגה מן ההקדש נבי מעילה: **דלחו כרשותיה** · דחב קיימח: **רועה כחפר** · דהוי מוחזק מיבעיח · **מה רועה כחפר שבחא דממילא** · מעשה הבחה:

ומנו הא קס"ל, דלא משום הלי שעם שקיל דברשותי' קיימא דמוכחרת ומשכרת לא קיימא ברשותי' אלא אמרינן מוכחרת ומשכרת לא הסרי בה יחמי מזוני דחוכר ושוכר יהבי להם מזוני משום הכי בכור נוטל בהן פי שנים: ומנו

רבינו גרשום

ואת בניימן אחי יוסף · א"ב היו להו שפי מן שבעים: אמר ליה מרגלית היחה בידי · כלומר משם יפה שבידי: **ואתה רוצה לאבדה ממני · מדבי כלומר אתה רוצה שאומר לך ויוציאוהו הכל: איתיביה ויכם דור. לאדומיים מחנשף ועד הערב אלמא דבידי יהודה נמי נפלו · נפלו ונתחברו לדוד עליו · ונתחברו לדוד ממנשה דהוו ליה מיוסף ומשום הכי נצחום: אשר למלך · ומפלך משעה היה דבתיב וחלד לאליפז את עמלק: בכור כהן שהניח להן אביהן מחנות הללו בכור נוטל פי שנים משום דכל אשר יפנא לו בשעה פיחתו אמרינן דישול ובשהשביחו נכסי לאחר מיחת אביהן שהוא החחיל להשביח כגון שהניח להן אביהן פרה מוכחרת ששברה אביהן לאחר לשנה בדמים קצוצין · או מושכרת ששכרה לאחר שיהן לא מחציה ושכר להשבח ליטרף או שהניח להן אביהן באפר לרעות וילדה בכור נוטל פי שנים בשבח שבח שנים דדמי כמו שהשביחה נרשות אביהם אבל השביחום היתומים לאחר מיתת אביהן כגון שבנו בחים או נטעו כרמים אין נוטל פי שנים בהם: במכירי כהונה ולויה עסקי' שהיה לאבי' אוהבים מכורים שיהו שולחין לו מתנותיהם · ולא לאחרים והבי נמי מחנות לויה כגון שעשרו' ללוי מוסף: ודאשתחטים הברכות בחיי אבותן ולא הספיק ליטול עד שמת · כמי שהורמו דמי דמכירין הן ומוחזק ובמוקדשין אמאי נוטל פי שנים הא לאו דידיה דבר הקדש הוא: **הבא בקדשים קלים** עסקינן **ואליבא דר' יוסי הגלילי** דאמר ממון בעלים הן · **ומעלה בה** לרבות קדשים קלים שהן ממון בעלים · **ומעלה** מעל בה' בחיי ולח לחחר מיתה · **ואחיבים** ויכם · **מהנשף** ועד הערב למרדתם · **אקריך** בתוכי · **בלבתו** אל צקלג נפלו עליו · **מלמשה** עדנה · **ויוזבד** וידיעאל ומיכאל ויוזבד ואליהוא וצלתי · **ראשי האלפים** אשר למנשה · **ואחיבם** רב יוסף · **ומהם** מן בני שמעון הלכו להר שעיר · **ויכו** את שארית הפלטה לעמלק · **וישבו** שם עד היום הזה · **חפר** וישעי · **מבני מנשה** · **ובני מנשה** חפר וישעי · **ה) הבכור** נוטל פי שנים שבשעה שנבקעה הבקיעה ולחיים ולקיבה · **מוכחרת** · למחנים לכר · **מוכחרת** · כדבר קלוב עד זמן פלוני · **בספר** · לחו דלח מכרי מזוני דלקמן · **ולדה, בכור נוטל פי שנים** · בהמ"ו ולד הוחיל ונשבח ממילח חוח ודמי בלילן קוחק בן לביהן · **מבל בנו בשים** · דהמי שבחח על ידי היתומים עלמן הוח ולחו ממילח לח קל שקיל פי שנים · **רלוי** · דלח דמי לשבחח שהשבימו הכסים דכיון דהוי לבהון מוחזק בכסים הן עלמן הוקבש בשבחו כמי שהוחזק בשבח דמי לבל הני מחנות לח זכה(ב) לביהן כלום מחיים וכולן הוו שבח · **ס"ג במכירי כהונה עסקינן** · שלמני הטיר קבוטיו ומכיריו על כהן זה ומזכין לו זיכוי נמור במחטה בהמותיהן מיד—בשבשתן קודם שהופרטו מן הבהמה · **ודשתחיט נמי מבכורות** · כגון מחטות ולמחות מחיים קדשי ה' ניתנו ויש בהן מעילה לכל שלמים חין בהן מעילה כדלהרמינן "קדשי ה'" קדשים המיוחדים לשם ילחו קדשים קלים שחין מיוחדים לשם ומיהו לייחס ממון, דמיקדש מיהת קדשי ולח קריבת הגוף ולפילו לים נשחטו שיכול לאכלן חיים שלו כדחנן בפ"ב דקידושין המקדש בחלקו בין בקדשי קדשים בין בקדשים קלים לייחס מקודשת דמשלחן גבוה קח זכו ומנחי בקדשים קלים ומחיים דהוי ממון לרבי יוסי הגלילי ומיהו לחחר שחיטה לי קח זכו, מלמן גבוה קח זכו לכל דבר חוץ מן הקדש דב"ק כי חמר ר' יוסי הגלילי מחיים לבל לחחר שחיטה לי קח זכו, מלמן גבוה קח זכו, לח חמר: **דחמר ממון בעלים פס** · לכל דבר חוץ מן הקדש לים לקדש לח הקנים · להחמייב עליהם לשם גזילות לים כפר בהן ונקנבו והודה כשחר גזל ממון שהרי ממוחו הן שהכשר והטור שלו ולין לגבוה בהן לחת לימורים ולכהן מזה ושוק ובה' ובעמיהו קדרים דהיינו שלמים שהימורים לשם והכשר לבעלים והך מעילה דהכא לים לשון גזילה וכן הוח חומר (דף"ב ו) וימעל בה' לחיהו וכן בסוטה הוח חומר (במדבר ה) לים לים כי חסטה לחמו ומעלה בו מעל בחוחה כהגיס דהח מעילה ממש ליכח בשלמים כדפריכים דממעיט להו בחורת כהגיס מדכחיב קדשי ה' בהגה מן ההקדש נבי מעילה: **דלחו כרשותיה** · דחב קיימח: **רועה כחפר** · דהוי מוחזק מיבעיח · **מה רועה כחפר שבחא דממילא** · מעשה הבחה:

הגהות הב"ח

(ה) רשב"ם ד"ה טופל פי שנים כזכור כו': (ב) ד"ה לבני כו' לח זכה כהן מהיכן:

מסורת הש"ס

א) [ג"ל אמר ליה]: ב) [ג"ל קב· סוסם יכ·]: ג) [ג"ל מלחחי קב כדב"ל ס' יב ואלה ראשי בית אבותם ועפר וישפי ועיין בס"ל כמ"ל: ד) [מוסס' דבכורות פיל ע"ב]: ה) [ג"ל סס· קיע· לקמן קכה: ובמוס' כד: בכורות נה:]: ו) [קדושין נד: נמ: נדרים סה: מולין קל: בכורות יל· מכות כ.]: ז) קדושין נב: בכורות נג: זבחים קיד. ממוכה מ· כ"ק יב·: ח) [בקדושין נמ: נדרים סה· ובמוס' דבכורות פיל ע"ב] ד"ה לבני דבמי שמואל מיבעיח ס"ס· וכפי' רש"י· וכרל"ם ובכתם]:

נוסחא

אין נבנה על עבה ג"ם נמנה אחא ג"ם נמנה על ג"ם ?

אבנה

קיומין על הגליון

נוסחא (יח קנה)

נוסחא ביאורים על נ"ל מ· טעם ל"ל בכור

אבנה ב·ב·מ· אמרינן [ל"ל] "פשכור נמל" מ· טעם...

ניקנא ה: בא נבי כי תחלא ואחלף אחל אחי ונחתי בחאיתו בפקדון וגו בחטוחת ד' אז בקנה וגו' אל אחיו ושוח אכל אחל ושוח האמא בחמא

אף מוכרת ומוקדרת כשבחת דממילא - קמיירי דלקין מעלין לה היקומים מזוטו ואם תאמר ליתני רובעה בחפר ואתא להשמיענו הדין למוכרת ומוקדרת היכא דלא מחכרי מזוני ול"ל למיתני מוכרת ומוקדרת כלל דלישנייך מי רובעה בחפר ללמד עליהם דכדלא מחכרי מזוטו מייכי.? לישנייך תורה אור

אף מוכרת ומשכרת שבחא דממילא הוא אתי דלא חכרי בה מזוני, מני? ר' היא דתניא

(יא) אין בכור נוטל פי שנים בשבח ששברח נכסים לארד מיתת אביהן, (ב) רבי אומר אומר אני בכור נוטל פי שנים בשבח ששברץ נכסים לארד מיתת אביהן אבל לא בשבח ששחשביחו יתומים לארד מיתת אביהן, (ג) רשב"ג אומר שטר חוב בכור נוטל פי שנים ביצא עליהן שטר חוב בכור נוטל פי שנים

ואם אמר "איני נותן ואיני נוטל" רשאי מאי לאו בשבח ששחשביחו יתומים לארד מיתת אביהן ואפילו הכי אמר קרא "לחת לו פי שנים": אמר רבי יוחנן משום רשב"י מקרא קרייה רחמנא מה מתנה עד דמטיא לידיה אף 'חלק בכורה' עד דמטיא לידיה ורבי אומר אמר קרא "פי שנים" מקיש חלק בכורה לחלק פשוט מה "חלק" פשוט אע"ג דלא מטא לידיה אף חלק בכורה אע"ג דלא מטא לידיה, ורבנן נמי הכתיב "פי שנים" ההוא למיתבא ליה (ג) אחר מצרא ורבי נמי הכתיב לחת לו ההוא שאם אמר "איני נוטל ואיני נותן" רשאי. א"ר פפא (ה) דיקלא ואלים, אע"ג ואסיק שיתסון דב"ע לא פליגי דשכיל, כי פליגי בחפורה והוה שובלי, שלופפי והו תכרי דמים שברא דממילא ומר סבר אי שתני אמר רבה בר חנא אמר ר' חייא עשה עשה כדברי רבי עשה, כדברי הכמים עשתה מספקא

רבינו גרשום

מני. בריישא ור' דקתני הניח להם אביהם פרה וכו' דנוטל פי שנים: ר' היא דתנן אין הכבור נוטל פי שנים בשבח ששבוד נכסים לאחר מיתת אביהן. אפי' שברו מאליהם דכל אשר ימצא לו בעין: דרבי אומר הבכור נוטל פי שנים בשבח ששבוד נכסים לאחר מיתת אביהן. הואיל דשבחא מילתא קא אתי והבי נמי קתני בריישא: ירשו שטר חוב. שהיה אחר חייב לאביהן: בכור נוטל פי שנים. משום דכולה בשטר קא אתי ליה ומשום הכי תחזקין בשטר כמאן דנביא דמי: ותניא דנוטל פי שנים בשטר חוב. פ"ק נמי פ' כיצד הרב שמחלוקין אבוי בשטר (כתוב) ' ואם אמר כו' מאי משמא דרבנן. ת"ק דרבי: ור' דמשרא ליירית. דניהו לא מצי ירית ליה לאחריני. אף חלק בכורה עד דמטיא לידיה ראובא לא מצי שקיל פי שנים: מקיש חלק בכורתו ל ח ל ק חלק משום מה חלק משום אע"ג דלא מטא לידיה. דאבא אלא ראוי לו אפי' הכי שקיל דמשום נוטל בראוי כבמוחזק. אף חלק בכורה נמי שקיל כשבוא דמטלא אע"ג דלא מטי לידיה: ורבנן נמי הכתיב פי שנים. אמאי לא דרשי כרבי. התוא דיהבינן ליה לבבור פי שנים: אחר מצרא. בשקט אחר נחלוק לו חלק בכורתו כשיוך להלק פשוט שיהו ניכרים שהוא' חלקים בשקט אחר: דיקלא ואלים. שהי' קטן כשהת ושוב נתגדל והכי נמי ארוא ומשקה שורשין. שנוברלה מאליה שתהוה הפרה שם ובל משורות אחרות או דקשין שהיו שם בלו ונעשו ובל: כי לא עלמא לא פליגי. דשקיל משום דכל אשר ימצא לו קרינן ביה: כי פליגי בחפורה והוי שובלי: שהניח להם אביהם חוץ מתגדלו שר הצבא שנעשו שבלים. והבי נמי שלפופי והוו תכרי שהניח להם אביהן חקרים מפרי החן בשקטן ונעשים נרולים: דבר אחר שברא ממילא אתי וכל אשר ימצא לו קרינן ביה: ובר סבר אשמעינן. מכשות שהניח להם אביהם ולא שקיל:

עין משפט נר מצוה

מח א מיי' פ"ג מכל' מכ' מלוה הלכה ד סמג עשין ט טוש"ע מ"מ סי' רמח סעיף ג:

מט ב טוש"ע שם סי':

נ נ מיי' שם הלי ח ושי"ב מהלכי שכנים סלי כ סמג שם טוש"ע מ"מ סי' קטו סעיף ג:

נא ד ה מיי' פ"ג מהלכי מלוה הלכה ד סמג עשין ט טוש"ע מ"מ סי' רעח סעיף ו:

הגהות הב"ח

(ה) רשב"ם ד"ה ואם תמר וכו' דסלקא דעתך תמניא כיון: (כ) ר"ח בתוספות וכו' נכי הלי נוונת פלוגי כנ"ל ותיכוח שכחת דממילא נמחק: (ג) תוס' ד"ה ואם וכו' נקמן • כ"ב ברף קכו ע"ב:

אף מוכרת ומוקדרת דלא מחכרי בה מזוני • וא"ת לתקנת חכל בב בתים ליפלוג וליתני בדידה במוכרת ומוקדרת גופה בד"ת דלא מחכרי מזוני חכל מחכרי מזוני אין הכבור נוטל פי שנים ויש לומר דהוה לתימא במוכרת ומוקדרת גופה דמחכרי בה מזוני דוקא אין הכבור נוטל פי שנים משום דהוי כלאי נמור לאין השבח על גוף הפרה חכל בב בתים וגמטו כרמים שהשבח על גוף הקרקע לימא שאין זה לאחי ויטול פי שנים קת מתני לן: ואם אמר איני נוטל ואיני נותן רבלי • לומר כ"י דפקה מיכה אם היתומין קטנים דיכול לומר הבכור איני נוטל פי שנים ויאמר הקרקע לפני היתומין ולא יטול מהן לאין נמוד לאין השבח על גוף הקרקע ולימא אפילו הכי אם רבים אוכלים בנכסי יתומין אין מפיק מלחת לו איכול לממול ל בכורתו משום דעליין לא אמרי לידיה ואפילו בלא קנין כדמשמע לקמן (ג) דאמר דויתר בכל הנכסים דמחלחל בהא אחיל בהא חלק פשוטו לא יוכל לממול ולמלק עלמו בחמיכה בעלמא אם לא על ידי קנין ורבינו חם מפרש דאם אמר כשיגלא עליו אמר חוב על הבכור עלמו ולא על האחין אינו נוטל ואינו לו על היתומין כלום דלאו כעל דבריהם דידהו הוא ולא הוי דומיא דריפת לאיי בילא על כולנאטר חוב:

מספקא

נוסחאות

ב ויקאשות הענין על הגליון ג - כלי לא פליג ואכור נוטל פי ג' ד - אות' רבי יוחנן

ה פלוגי על בסיק ד"ה ואיכא דאמרי בשם רבי יוחנן

מספקא ליה לי הלכה כרבי מחבירו ולא לפילו מחבירו · תימה דכולי גמרא אמר דאין הלכה כרבי מחבירו והכא מספקא ליה ותו דרב נחמן דילידיה אמר לפי' מחבירו וקיי"ל כרב נחמן בדיני והא קיימא לן דאין הלכה כרבי מחבירו ומפרש ר"ת דדוקא הכא מספקא ליה לבל בעלמא לא וכן נרב נחמן מבל קלת קצה דקאמר רב נחמן מותר לעשות כדברי רבי אע"פ שאין הלכה כמותו (תוספות דף פה:) גבי הלכה כר"ש מחבירו מר סבר הלכה כיחיד ומר סבר מטין לחומרא והכא לא הוכרה הלכה לחלק על רבי ולא על רבנן וקרוב לר"י דהכי מספקא ליה לי הלכה כרבי מחבירו

ולפ מחבירו מספקא כך בהדיא:

אין הבכור טוען לפי שנים במלוה · כרבנן מוקי לה ובמלוה בשטר מה שפירש הקונטרס לעיל גבי ירקון שטר חוב בכור טוען לפי שנים שהשטר הוי הגוף ומלוה הוי שבח אין נראה לר"י דלעולם אמלוה לחודה קאי דלמאי נפקא לן הא דלעיל גבי ירקון שטר חוב בכור טוען לפי שנים בלחוד דאיכא למימר דלעולם אמלוה לחודה קאי ומיהו גם השבח שיבת לפי שנים במלוה אלא דמלוה לחודה קאי דלעולם בכור טוען לפי שנים בין במלוה בין בשבח ומיהו אי לא הוי שבח אלא מלוה לחודה לא הוי בכור טוען לפי שנים אלא בשבח ומלוה ביחד ולא בשבח לחודיה ולא במלוה לחודה ומיהו אי לא הוי שבח אלא מלוה לחודה לא הוי בכור טוען לפי שנים אלא בשבח ומלוה ביחד ולא בשבח לחודיה ולא במלוה לחודה ומיהו אי לא הוי שבח אלא מלוה לחודה לא הוי בכור טוען לפי שנים אלא בשבח ומלוה ביחד ולא בשבח לחודיה ולא במלוה לחודה

נדרדעי לטעמייהו · לפירוש ר"ת דכסמוך לפי' דלא נחמן מליבא דנפשיה ליה לי בין גבו קרקע בין גבו מעות ים לו אפי' אי נאמר דלא קאמר הכא כהרבדעי לטעמייהו דלמימר מי סתמא קאמר דטוען לפי שנים במלוה בין גבו קרקע בין גבו מעות אבל לפ"ה דמפרש בסמוך דרב נחמן מליבא דנפשיה ליה בין גבו קרקע בין גבו מעות אין לו לא יתכן הא דאמר נהרדעי לטעמייהו:

נבו מעות ים לו · פי' הקונטרס מקום למעות יהיב ומעות מקיל ואין נראה דבפרק שור שנגח ד' וה' (ב"ק דף מג·) לפריך למאי לתוקני רבה ורב נחמן הא דאין בעל יוכח [מזי] למאי לר"ע הייט דוקא בגרוסה ולוקמה לרבה כגון שגבו מעות ולרב נחמן כגון שגבו קרקע דהוה ליה למינקט קרקע דגבו מעות ומי אי רלוי להא דאמר הכא גבו מעות ים לו והוי מוחזק טפי משום למעות יהיב מעות מקיל אבל הכא גבי מזק דלא יהיב מעות מודי רב נחמן דגבו מעות ומי הוי רלוי ואין לפרק דהכי פריך ולוקמה לרבה כגבו מעות ולרב נחמן לף גבו קרקע דהא לרבה ומי הוה מלי למינקט בין גבו קרקע בין גבו מעות דהכי חיים ליה בפ' גמ פשוט (נקמן דף קמה:) חלוק משום דלרב נחמן לא מלי למינקט חלוק מדלא הדייט גבו קרקע נקט ומי לרבה חדא חלוק לטעמיה דרב נחמן דאמר גבו מעות ים לו משום דדרך בע"ח לפרוע בחוזב מעות ולא קרקע והוי מוחזק גבו מעות משום דמכיר עלייהו אבל קרקע אין דרך קרקע ליתן בחוזב לו הכי מכי עלה ולא הוי מוחזק:

לטעמייהו

(בבבא קמא נה.)

גבו קרקע · בחוב מלוה לבהיון לא לבכור פי שנים דמעות עלמו ולא קרקע לבל גבו מעות ים לו מהיכי תיתי דמכיון דמוחזק ליה בלמי משום דלרב נחמן

מ"ם מעות דלא. שקיל נהו בכור פי שנים ודלמי הייט טעמא דידך משום דלאו הני מעות כו': לאו הא קרקע שבק אבוהון · דלמי הוה בעי לה הוה מסלק ליה בזוזי: ועוד הלמד [מר]. רבה דלמר בעובדא דהכא סבמת דהויא נה"נ בן בנה בנכסיה הכשוחה לבעל ורלויה הויא דהכא ומתה הכיא נה ולת"ל מתה הסבמת ולתת בעל ולא הכנ ירושה הזקנה כלי לו תמתו קיימא לן שלמו מתם דמיינו כני מערבא שלין הבעל טוען משום דבעו לה נהנה קרקעות רבין לתשתו תם תמות הזקנה בחייה והרי מתה היא בחיי הזקנה ולין הבעל טוען ברתי בעמוזתן ולמר רבה מסבור טעמא דבני מערבא דלין הבעל יורש, דהוה ליה רלוי ולא מוחזק נכס, שכל זמן שהזקנה בחייה לין לבת בהן כלום שהרי תם מכרה הזקנה בנכסיה בחיי הבת, מכירתה קיימת, דן לוי נכסי בעלה תני"ם שרלויים הן בנכסים המלוה תובו מהן כיון שלא הגיעו לידי המלוה מתייהם רבתין אבל הגיעו לידי המלוה הוה זכין להן ומסלק ליה למלוה בזוזי לו בקרקע לתחת תוך מזו הלכך הא קרקע הוה ליה רלוי ולין הבעל עוטל ברלוי · ועוד - קשיא לרבה נמי נמחן דמקשה מעות מוזקות טפי מקרקעות הא לייכא למימר משום דקרקע של זה בני מוחזק טפי למלוה דהא הוה לתמר משום רבה בר תהוה יהומים בני מלוה שגבו קרקע מן הלוה בחובה לחיכן וגבי"ם של תביכן שמתחייב לו לחיכן מעות מוזר וגובה מהם אבל אם היה מוחזק ביד חיכן בחייהם לין יכול בני"ם לגבותו והלא מלינו קרקע היתומים לחר מיתת חיכן קרקע מי יכול לגבותו והלא משנה שלמה שניט בבכורות (דף יג:) שלין התנה עומדת בכותבה בראשי ובני"ם ומטלטלי דיתמי לת מסתעבדי לבני"ם כן כותב בפי' רבינו חננאל: **לטעמייהו דבני מערבא אמרי, ולן לת סבירא לן** · ושיעורו הוא דקמסבי רבה-לתת ורב נחמן לת סבירה לן דבני מערבא שלמלו מתם בלל לתת כרב יהודה לתמר שמוחל לתמר לחיכן בשלמו מהן חצי"ה מוזה לגבי בכורה לת תניא קרקע הלוה מוזחק לחיכן ולת שקיל כה בכור פי שנים כדפסקינן הלכתה לקמן והכת הייט טעמא דלב"ג נחמן לדמפרש בפסחים כפ' כל שעה דתימר בע"ח חבי תמר למפרע הוא גובה רבת תמר מכלן ולהבא הוא גובה דלת תניא מוחזק לתת משנה גבייה ולילך כדמפרש התם טעמא דרבת כיון דלילו הוה ליה זוזי הוה מסלק ליה זוזי לתכתא דהכתא הוא דקת קני ומוקמינן לרבה מהא דלתמר רב נחמן לתמר רבה בר תבוה יהומין שגבו קרקע כו' לי לתניא כן בשלמת למפרע הוא גובה תמצו · לבני מוזר ובובה מהן בשלמו לתמר לחיכן ולת שקיל כה בכור פי שנים כדפסקינן הלכתה לקמן ומוזק בשלמו ולת שקיל כה בכור פי שנים כדפסקינן בפסחים כפ' כל שעה דתימר בע"ח חבי תמר למפרע הוא גובה רבת תמר מכלן ולהבא הוא גובה דלת תניא מוחזק לתת משנה גבייה ולילך כדמפרש התם טעמא דרבת כיון דלילו הוה ליה זוזי הוה מסלק ליה זוזי לתכתא דהכתא הוא דקת קני ומוקמינן לרבה מהא דלתמר רב נחמן לתמר רבה בר תבוה יהומין שגבו קרקע כו' לי לתניא כן בשלמת למפרע הוא גובה תמצו · לבני מוזר ובובה מהן בשלמו לתמר לחיכן ולת שקיל כה בכור פי שנים כדפסקינן הלכתה לקמן ומוזק בשלמו ולת שקיל כה בכור פי שנים כדפסקינן בפסחים כפ' כל שעה דתימר בע"ח חבי תמר למפרע הוא גובה רבת תמר מכלן ולהבא הוא גובה דלת תניא מוחזק לתת משנה גבייה ולילך כדמפרש התם טעמא דרבת כיון דלילו הוה ליה זוזי הוה מסלק ליה זוזי לתכתא דהכתא הוא דקת קני ומוקמינן לרבה מהא דלתמר רב נחמן לתמר רבה בר תבוה יהומין שגבו קרקע כו' לי לתניא כן בשלמת למפרע הוא גובה תמצו · לבני מוזר ובובה מהן בשלמו לתמר לחיכן

לירתי ולא לירתי ירתי · וה"מ התם דלמר בפירקין לקמן (דף קו:) ונפרש לירתי, דלמר לפלוני ולמרי למחר לפלוני מה לחשון ככסיי לך ולחריך לפלוני ולמרי למחר קנה שני ומה שני מחיי לחשון ויחזרו ככסים ליורשי הרחשון ולרב ענן ההכא דלמר ולא לירתי ירתי לחמי נקט הכא משום דלמר לפלוני הה לחפי' לא היה שלישי לחא למר ככסיי לך ולחריך לפלוני ומה לא מה שני מחיי לחשון יחזרו ליורשי לחשון וי"ל דלחשמועינן דלא מה שני מחיי לחשון לא יהא לפלוני: **אמר** רב פפא הלכתא דלין הכעל טוען ברחוי· לכל שכא טוען כדפירש הקונטרס לכיון (נ) דלחיט יורש לחא הוא שוכה בככסים מיד וכרשוחו כח הכעה ולכסי לח חשיב כמחניחין כפ' יש ככור (נכורות דף נב· ושם ד"ה ולח) נבי כהמו לחין טוענין ברחוי כבמוחזק משום דכעל יש לו שכא והוא הדין נמי לחא שקיל בעל כמלוה ולחמו לחפי' כשה שלוחה לחמו מככסי מלוג דהא נוק נמי הוי ככסי מלוג כדמוכח מחניחין דמיליחא לחשה (כחוכות דף סה:) ולפי' הכי משמע בפרק שור שנגח ד' וה' (ב"ק דף מב:) דלח יכיש בעל לברי דוקא הולרך לחוקומי בגרושה דלח חשיב מלוה רלוי בככור והוא הדין לנבי בעל והלי לשיב בעל לחייבי כה ונקט ככור שלוט טוען פי שנים כמלוה הייט משום דלנבי ככור לחיפנינו לחמולי בשמעתין לכל הוא הדין בעל כדפרישי' ולישה לחקשויי דלחמי לח עדיב וחני להו בהדי הדדי לחין הכעל וככור טוענין ברחוי כבמוחזק ומוטלין במלוה משום דלנבי ככור טוען משום היא בככורות (דף מח:) לחין טוען ברחוי לכל לחמי לח נקט שכא משום דמשכח לח הוה מימנין דמלוה הוה רלוי להה לימכי למחן ללמר לחפי' לרבון הי מלוה מוחזק דממן דנביח דמיו ולהכי נקט רב פפא מלוה לחין הכור טוען פי שנים דמימנין מינה כל שכן שכא ומ"ג דנבי בעל וככור מחניען מלוה רלוי לנבי כחובת משכח מחוקת וגובה משכח כחובתה ממלוה מט"פ שלוה טוען לח מן הכעה ולח מן הרחוי כדחמן בככורות (דף נב· ושם) חפי' הכי נביח ממלוה כדחמן בכחוכות (מחובות פד·) מי שחת והניח חשה ובט"ח ויורשין והיה לו פקדון לו מלוה ביד לחרים רבי טרפון לומר יחמו לטובת שכח לו מקילה לומר יחמו ויורשין שכולן לריכין שטרה ואין יורשין לריכין שטרה לחמה לחפילו לרבי מקילה לו לח לריכה שכועה היחה גובה מכל לפי שלריכה שכועה גובין היורשין ואם לח מבני חשה גובה מן המטלטלי ולח מן מקטבלי ואם גבו מהן להו מטלטלי דיחמי ולח מן הקרקע

"נכסי לסבתא ובתרה לירתאי", הויא ליה ברתא * דהוה נסיבא שביבא בחיי בעלה ובחיי סבתא, בתר דשכיבא סבתא אתא בעל קא חבע אמר רב הונא "לירתי" ואפי' "לירתי ירתי" ורב ענן אמר "לירתי" ולא לירתי ירתי "שלחו מהם הלכתא כוותיה דרב ענן דבעל לא ירית ולאו מטעמיה" דאילו רב ענן סבר אע"ג דהוה ליה לברתיה לא ירית, דאילו הוה ליה ברא לברתיה ודאי ירית, ובעל היינו טעמא דלא ירית משום דהוה ליה דאורייתא, אין הבעל נוטל בראוי כבמוחזק, מכלל דרב הונא סבר בעל נוטל בראוי כבמוחזק, אלא אלעזר דבר זה נפתח בגדולים ונסתיים בקטנים: כל האומר "אדריך כאומך מעכשיו דמי", אמר רבה מסתברא מילתא דבני מערבא דאי קדים סבתא וזבנה וזבינה לזביני, אמר רב פפא הלכתא: אין הבעל נוטל בראוי כבמוחזק, ואין הבכור נוטל בראוי כבמוחזק, ואין הבכור נוטל פי שנים במלוה בין שגבו קרקע בין שגבו מעות ומלוה

נכסי לסבתא · לזקנתי חני טעון כל נכסי חס חביו לו חס לחו: **ונפרש לירתי** · לחר חוח זקנתי לח יירשו יורשין שלה כגון בנה לו בחה לו חביה לו לחיה חלח יורשין שלו כגון בני לו בחי לו לחי, הקרוב קרוב קודם: **טוען ליה** · להוחו גברת חדל ברחת: **שביבא** · ההיא ברחת: **נחיי בעלה וכחיי סבתא** · וחיל בעיבא סבתא וחתא בעלה וקבבע לפי שבבעת לוחה הת היה בתו קיימת וכמי חלמר "נכסיי לסבתא ובתרה לבתי" דהייט ירתי והיה רולה לירת זכות חתה: **מ"ר סוגיא** · חלי "ובתרה לירתאי" דקלמר ההוח גברת "לירתאי", ולירתי ירתי" דקלמר (ג) זכיין שבתה ליורש, והרי זכתה בהן בבא שהיה יורשה שלה כדמפרש טעמא לקמן לכל הלוחר "לחריך" כלומר מעכשיו דמי וכיון דזכתה בהן מחיים הרי הבעל יורש חת חתה להיות ירתי ירתאי והכי מפרש לה לקמיה ומיהו השתא לח ידעינן לכמי טעמא דלכ הוחו חלח שרוחין לט שיכה חת הבעל וטעמח לח ידעינן עד דמפרש ליה לקמיה: **ורב ענן אמר לירתי ולא לירתי ירתי** · יה"ק ובתרה לירתי לחותן יורשין שיהיו לי בטוחה בשטח שהזקנה חני טען לח נכסיי כגון חם היתה בתו קיימת חלח ירתי ירתי, נשחרו הנכסים בידי יורשי הזקנה דדומה לוחמר "נכסיי לך ולחריך לפלוני" שחם מת לוחו שני, היינו יורשי רחשון לכתניון לקמן בפירקין (דף קו:) וחם מת שני כחיי רחשון יחזרו ככסים ליורשי רחשון: **דבעל לח ירים** · הכח דרחוי הוח: **מ"ר סוגיא דהוה ליה ברא לברתיה** · דהוה ליה ירתי ירתאי קחמר רב ענן ההוח ברא לח ירים כדקח חייק ליקנח דירתי ממש ולח ירתי ירתאי: **ולא היא** · דלולו הוה ליה ברא ודלמי יורש לחא הוה ירים כדחמר לקמן בפ' יש ככור (נכורות דף נב· ושם) חפי' הכי נביח ממלוה דלמר לפלוני ולמרי למחר לפלוני מה לחשון ככסיי לך ולחריך לפלוני ומה לח מה שני מחיי לחשון יחזרו ליורשי רחשון ולח ליורשי שני ולח ליורשי הרחשון ולרב ענן ההכח דלמר ולח לירתי ירתי לחמי נקט הכח משום דלמר לפלוני הה לחפי' לא היה שלישי לחא למר ככסיי לך ולחריך לפלוני ומה לח מה שני מחיי לחשון יחזרו ליורשי רחשון ולח ליורשי שני ולח ליורשי הרחשון וי"ל דלחשמועינן דלח מה שני מחיי לחשון יחזרו ליורשי רחשון: **אמר** רב פפא הלכתא דלין הכעל טוען ברחוי· לכל שכא טוען כדפירש הקונטרס לכיון (נ) דלחיט יורש לחא הוא שוכה בככסים מיד וכרשוחו כח הכעה ולכסי לח חשיב כמחניחין כפ' יש ככור (נכורות דף נב· ושם ד"ה ולח) נבי כהמו לחין טוענין ברחוי כבמוחזק משום דכעל יש לו שכא והוא הדין נמי לחא שקיל בעל כמלוה ולחמו לחפי' כשה שלוחה לחמו מככסי מלוג דהא נוק נמי הוי ככסי מלוג כדמוכח מחניחין דמיליחא לחשה (כחוכות דף סה:) ולפי' הכי משמע בפרק שור שנגח ד' וה' (ב"ק דף מב:) דלח יכיש בעל לברי דוקא הולרך לחוקומי בגרושה דלח חשיב מלוה רלוי בככור והוא הדין לנבי בעל והלי לשיב בעל לחייבי כה ונקט ככור שלוט טוען פי שנים כמלוה הייט משום דלנבי ככור טוען משום היא בככורות (דף מח:) לחין טוען ברחוי לכל לחמי לח נקט שכא משום דמשכח לח הוה מימנין דמלוה הוה רלוי להה לימכי למחן ללמר לחפי' לרבון הי מלוה מוחזק דממן דנביח דמיו ולהכי נקט רב פפא מלוה לחין הכור טוען פי שנים דמימנין מינה כל שכן שכא ומ"ג דנבי בעל וככור מחניען מלוה רלוי לנבי כחובת משכח מחוקת וגובה משכח כחובתה ממלוה מט"פ שלוה טוען לח מן הכעה ולח מן הרחוי כדחמן בככורות (דף נב· ושם) חפי' הכי נביח ממלוה כדחמן בכחוכות (מחובות פד·) מי שחת והניח חשה ובט"ח ויורשין והיה לו פקדון לו מלוה ביד לחרים רבי טרפון לומר יחמו לטובת שכח לו מקילה לומר יחמו ויורשין שכולן לריכין שטרה ואין יורשין לריכין שטרה לחמה לחפילו לרבי מקילה לו לח לריכה שכועה היחה גובה מכל לפי שלריכה שכועה גובין היורשין ואם לח מבני חשה גובה מן המטלטלי ולח מן מקטבלי ואם גבו מהן להו מטלטלי דיחמי ולח מן

יש נוחלין פרק שמיני בבא בתרא קכו

כמלוה שעמו שהכסוב מחייב לתבו: **אבל** · חלק בכורה יחלקו ביניהן,ויהו מעכב פלגא ונותן לתבו דהאי **לאו** ניה ממון **המוטל** בספק,ונקנקן לתין יודע לי חציף מוחזק לתבו שהרי הכסוב רובה הוא לטעבד ככסיו לתבו לגמרי ובניין יפה גמר ומקני נכסיו לתבו כדי שיהא תבו מוחזק בהך מלוה וניטול בה "חומן פי שנים **תו** לעמת לן שנת מקחר מלוה הלכך פלגי · ים לשונות מחריס ולת מחייסבו לפי הלשון הכתוב בספריס והת דתמרי' כל התומר תחריך כלומר מעכשיו דמי לתו מילתת היא תלת כשלתו מסס לתמר רכה מסחבר טעמת דבני מערבת ס' וכל היכת דתמר נכסיי לך ותחריך ליורשיי מת רחמן קט יוכיי הכותן תו יוכיי יורשין הקודמין ליורשו תכל כשל לת לתין הכשל טעל ברשותי ותס נתן הנכסים לבת מהיום ולתחר מיתה תע"פ שמתה בחיי הזקנה הכשל יורשה הויא להמוחזק בנוף:הקרקע בחיי הזקנה: **אמר רב נחמן לעמר רב אפי** · תע"ג לתוקימנת לדברי הכל לתין הכסוב טעל פי שנים בשכתה שהכניתו יתומים לתחר מיתה תניהן מיהו תס מיתה ותמר "תל תכניתו תלקי תלת נחלוק מיד ותכניה תני שני תלקים שני ותעזל כל שכתן" והן נחייתבו מלחלוק והכניתו הנכסים הרי מיתה כהן ויעזל פי שנים להת פסקינן לקמן ים לו לכסוב פי שנים קודם חלוקה מעשה שתפן זכות בכסוכרתו והרי תפלניעזל תלקו נלחבר ושוכה בחלק בטרחי ולא רצו אלא השביחו אע"ג דאמרן לעיל אבל בני בתים בי' השביחו טפל פי שנים אף בשבח פשוט דמחאתו היה מחאה: בענכים וכצרות. הראל שהיו משוכחין בחיי אביהן ולא דרכום אלא בצרום בלבר ושיחה על הבצירה בצירה לא חשיב שבח כל כך אע"פ שפרחו ובצרום שקיל בכורה מענכים מוכצרים ראינו מנכה לתם כלום הראל דמיחה וכן נבי בויתים ומפקים אבל דרכום שכבר נשתנו שכשהיה הוא יוצא שפרחו בהקדרה אע"פ שמיחה אינו נוטל פי שנים כיון: רב יוסף אמר אפי' דרכום אם מיחה הא ואי השתא השתא תמרא שהשביחו יתומים ולא ממא לירא דאבותן. נתן לו דפי היזק ענבים שאנשו דרכום תרבה בכורה ותרבה מתעורת מהן אותו חיזק ישלמו ליה ולא נוטל פי שנים: והא דרב עוקבא ג) דאמר בכור ומשום שתניה ב' מוקים לה בפיתחו: הלק כפשוט. שלא נפל פי שנים: ויתר באותה שדה. ולא יתבינן ליה מפי באותה שדה כי אם כפשוט אבל בשאר [הנכסים] לא ויתר: ויתר בכל הנכסים. דכשאר נכסים נפי לא שקיל פי שנים. אין לבכור בנכסי אביו כלום קודם חלוקה כלומר לא ליתן ולא למכור. הלכך מה דאתא לידיה אותה שדה בלבד שחלק עם אחיו ולא נפל מפנה אלא כפשוט באותה שדה שכבר באתה לידו ויתר · אבל בכל הנכסים שעדיין לא באו לידו לא מחל חלק בכורה: זבין נכסיה דידיה ודפשוט. אותה קודם שחלקו אתו לקמיה דרבא לדינא ואמר לה לא עשת ולא כלום אותי מכר:

מר

ג) נבן זה שכ' כניטו שולה שפיר לפי גירסתו ז"ל פנפס פלגי תפל לגני כרכפים ז"ל דנפס פגי בלא ידיד תיו פיובב כ"ב. ונפשה לנפס כוון פרפנים ז"ל בפמ"ב ויש ס' ולא נתייפבו לפי כלבון בכתוב בספריס ודו"ק. ד) נ"ל וסל דכ עוקבא דתמר ניתן לו וכו': דתמר רב יסודס תמר בפועל בכור ופשוט פסניתו וכו'.

א) [ג"ל רב עוקבא]: ב)[כתן שייך מ"פ נפלי] ופת דאתא ס' ד"ק ג): ג) [נרכות פ' ופ"ק]:

[ג"ל תיפו]

ה) תיפו: [ע"ש בתוס' ד"ה ופלגי]

רבינו גרשום

דאבא: ובפלוה שעמו פלגי ישאם תבכור לוח פאבין ונשאר אותה פלוה בידו ישל פפנה תלק כרפשום ותחלק של תבכורה ישל דפחציה בלבד· ותצי האחר יתלוק ביניהן האחים ופאי פעמא ישל פחציה פפנה תלק בכורה פ'פום דלא דפי הא פלוה שעמו לפלוה שישנה אצל אחרים דהתם לאו פותון הכא פותון ותואיל ויש לה שם פלוה בדין הוא דלא שקיל פינה חלק בכור · אבל תואיל דפותון הוא פתני ליה דשקיל פלג דבכורה: ל"א בפלוה שעמו פלגי. כלומר אע"ג דפפיק רב פפא לתבח הני פלגי בפלוה שישנה אצל אחרים אבל בפלוה שעמו פלגי עליה בני פערבא ה) דשקיל פינה פי שנים: בכור שניתנו. ליתומים ואבר אירצוני שתשביח נפסים של אבא עד שתתנו לי חלק בטרחי ולא רצו אלא השביחו אע"ג דאמרן לעיל אבל בני בתים בי' השביחו טפל פי שנים אף בשבח פשום דמחאתו היה מחאה: בענכים וכצרום. הראל שהיו משוכחין בחיי אביהן ולא דרכום אלא בצרום בלבר ושיחה על הבצירה בצירה לא חשיב שבח כל כך אע"פ שפרחו ובצרום שקיל בכורה מענכים מוכצרים ראינו מנכה לתם כלום הראל דמיחה וכן נבי בויתים ומפקים אבל דרכום שכבר נשתנו שכשהיה הוא יוצא שפרחו בהקדרה אע"פ שמיחה אינו נוטל פי שנים: כיון: רב יוסף אמר אפי' דרכום אם מיחה הא ואי השתא השתא תמרא שהשביחו יתומים ולא ממא לירא דאבותן. נתן לו דפי היזק ענבים שאנשו דרכום תרבה בכורה ותרבה מתעורת מהן אותו חיזק ישלמו ליה ולא נוטל פי שנים: והא דרב עוקבא ג) דאמר בכור ומשום שתניה ב' מוקים לה בפיתחו: הלק כפשוט. שלא נפל פי שנים: ויתר באותה שדה. ולא יתבינן ליה מפי באותה שדה כי אם כפשוט אבל בשאר [הנכסים] לא ויתר: ויתר בכל הנכסים. דכשאר נכסים נפי לא שקיל פי שנים. אין לבכור בנכסי אביו כלום קודם חלוקה כלומר לא ליתן ולא למכור. הלכך מה דאתא לידיה אותה שדה בלבד שחלק עם אחיו ולא נפל מפנה אלא כפשוט באותה שדה שכבר באתה לידו ויתר · אבל בכל הנכסים שעדיין לא באו לידו לא מחל חלק בכורה: זבין נכסיה דידיה ודפשוט. אותה קודם שחלקו אתו לקמיה דרבא לדינא ואמר לה לא עשת ולא כלום אותי מכר:

ומסלוה שעמו פלגי] אמר רב הונא אמר רב אסי בכור שמיחה מיחה, אמר רבא מסחבר טעמיה דרב אסי בענבים ובצרום, ויתים ומסקום, אבל דרכום לא. ורבא אפי אמר אפילו דרכום, דרכום, מעיקרא עינבי השתא חצרא: כדאמר רב עוקבא בר חמא ליתן לו דמי היזק ענבין ה"נ נותן לו דמי היזק ענבין, היכא איתמר דרב עוקבא בר חמא אהא דאמר רב יהודה אמר שמואל בכור ופשוט שהניח להן אביהן ענבים ובצרום, זיתים ומסקום, בכור נוטל פי שנים אפילו דרכום, דרכום, מעיקרא עינבי השתא חמרא? אמר עוקבא בר חמא ליתן לו דמי היזק ענבין: אמר רב אסי בכור נוטל חלק כפשוט ויתר, מאי ויתר? רב פפא משמיה דרבא אמר ויתר באותה שדה (ג) רב פפי משמיה דרבא אמר ויתר "בכל הנכסים כולן: רב פפא משמיה דרבא אמר ויתר באותה שדה, אי הכי "אין לו לבכור קודם חלוקה (ומה דאתא לידיה אחיל איהך לא אחיל) ורב פפי משמיה דרבא אמר ויתר בכל הנכסים כולן אי הכי "יש לו לבכור קודם חלוקה ומדאחיל בהא אחיל בכולהו, ואהא דרב פפי ורב פפא ג)לאו בפירוש איתמר אלא מכללא איתמר דההוא בכור דאויל זבין נכסי דידיה ודפשוט, אזול, יתמי בני פשוט למיכל תמרי [מהנהו] לקוחות, מחיונהו, כמ"ל אמרי להו קרובים: "לא מסתייא דזבנתינהו לנכסייהו אלא מיכחא נמי מיתתו להו", אתו לקמיה דרבא, אמר להו לא עשה ולא כלום:

קרקע כתוב לתיהן היא תוזרת ונוכה מהן כשטועה כדין בעל חוב לו מס פטרה מן השטועה נוכה ממלוה שהיא ביד תחרים לפי' ל"ע ולא כתבת שמואל בן חימת מריס ותין לומר דהתוא כרבי תחיא תכל לרבנהוי מלוה רתוי דהת לת משתמיט הכא שום תמורת לתוקימי כרבי משמע לרבי תפלוגתא דרבי תחיא ורבנן בפרק תשואת פנים (כתובות דף פה:) ותכא נמי מפלוגתייהו דהתם גבי מלוה רתוי דהת לת משתמיט הכא שום תמורת לתוקימי כרבי תחיא ורבנן בפרק תשואת פנים (כתובות דף פה:) ותכא נמי מפלוגתייהו דהתם גבי מלוה רתוי דהת לת משתמיט הכא שום תמורת לתוקימי כרבי

ג) נבן זה שכ' כניטו שולה שפיר לפי גירסתו ז"ל פנפס פלגי תפל לגני כרכפים ז"ל דנפס פגי בלא ידיד תיו פיובב כ"ב. ונפשה לנפס כוון פרפנים ז"ל בפמ"ב ויש ס' ולא נתייפבו לפי כלבון בכתוב בספריס ודו"ק. ד) נ"ל וסל דכ עוקבא דתמר ניתן לו וכו': דתמר רב יסודס תמר בפועל בכור ופשוט פסניתו וכו'.

לא עשה כלום בפלגא • פירש הקונטרס בחלק פשיטותו וכל שכן בחלק פשוט לחמין ולחין גרוף פשיטותו פשיטות דמכר כדקאמר לעיל מה חלק פשוט חע"נ דלא לחי לידיה חלא גרוף דלא עשה ולא כלום בפלגא הייט בחלק פשיטות לחמין לחבל חלק כבורה מכר וכל שכן חלק פשיטותו ומר סבר לא עשה ולא כלום כבורה לא חלק כבורה ולא חלק פשיטות לחמין חך תימה דלמאן דאמר לא עשה ולא כלום בפלגא הייט בחלק פשיטות לחמין מלי קא משמע לן רבא וכי על חלק לחמין הולכלו ליאמר:

והלכתא יש לכבור קודם חלוקה·חע"נ דקיימא לן כרבנן(כספסק רב פפא ג)דלחן בבור טובל פי שנים במלוה כרבנן דאמרי חלק בבורה עד דאתי לידיה מודו לרבנן דיש לו לבבור קודם חלוקה כש"ה דהוי שפיר רחוי לחת לו שמשעה שמת החב היה רחוי לחת לו ומיהו מכל מקום חין טובל פי שנים בשבח דלא מלחת לו ממעטינן לה חלא מימחת לו ממעטינן דבבור מלי ומחזק למשוי רחוי מלוה ושבח ומלחת לו גלי לן מדקרייה מחנה דרבנן מימחת לו מלוי ומחזק ואי לא יחמחת לו לח הוה דרבנן מלחת לו פרט לרחוי וכן משמע להיח דספרי דבי רב ר)דמימחת לו ממעטינן שבח ועבודם חין להו לרבנן דיש לו לבבור קודם חלוקה והח דחמרינן ואם חמר ליני טעל ואיני יודן רבמי לח הוי טעמח משום דיש לו(נ)קודם חלוקה דחפי' חין לו לבבור יכול לומר ליני טעל ואיני יודן לבבור קודם חלוקה להסחלק מן הבבורה לגמרי חלח יכול לחזור ולחבעה לחמר חלח הכי חמר לה ליני טעל וכל זמן חלח נגלגלי לח חוכלו לחבעי כלום:

דרי זו מקודמת וחכ"ח בעל מפרש בריש חע"פ (כחוכות דף עו· ד"ה הרי) :

מדרש

מר סבר לא עשה כלום־בפלגא ומר סבר בבורה, שקרתא קתם בבור שמכר קודם חלוקה לא עשה כלום אלמא אין לו לבבור קודם חלוקה "עזלתא יש לבבור קודם חלוקה, מר "זוטרא מדרישבא פלג בצנא דפלפלי בהדי אחין בשוה, אתא לקמיה דרב אשי אמר ליה "הואיל ויתרתה במקצת ויתרתה בכל הנכסים כולן": **מתני'** "האומר: אישׁ פלוני בניׁ לבור לא יטול פי שנים, אישׁ פלוני בניׁ לא יירש עם אחיו לא אמר כלום שהתנה על מה שכתוב בתורה. א)המחלק נכסיו(ס) על פיו, ריבה לאחד ומיעט לאחר והשוה להן את הבבור דבריו קיימין, ואם אמר משום ירושה לא אמר כלום. **גמ'** כתב בין בתחלה בין באמצע בין בסוף משום מתנה דבריו קיימין: **גמ'** "לימא מתניתין דלא כר' יהודה דאי ר' יהודה האמר בדבר של ממון־תנאו קיים דתניא "האומר לאשה "הרי את מקודשת לי על מנת שאין לירְ עליׁ שאר כסות ועונה" הרי זו מקודשת ותנאו בטל דברי ר' מאיר ר' יהודה אומר ר' יהודה החם ידעה וקא מחלה הכא לא קא מחיל אמר רב יוסף־אמר "אישׁ פלוני בניׁ בבורי הוא" אינו נוטל פי שנים, "אישׁ פלוני "בכור" הוא" נוטל פי שנים דלמא 'בוכרא דאמא קאמר אהוא דאתא לקמיה דרבה בר בר חנה א"ל "מוחזקני בזה שהוא בכור" א"ל מנא ידעת? דהוה קרי ליה אבוה־'בוכרא סבלא', דלמא 'בוכרא' דאמא. דאמא הוא־דכל בוכרא דאמא נמי 'בוכרא סבלא' קאמר ליה אהוא דאתא לקמיה דרבה בר בר חנה, אמר ליה "מוחזקני בזה שהוא בכור" אמר ליה מנא ידעת? אמר ליה דכי הוו אתו לגביי אבוה אמר להו "זילו לגבי ישראל' בבי רבוראי הוא דמסי ליוקיה", דלמא בוכרא דאמא הוא? "גמירי 'בוכרא' דאבא מסי ליוקיה, בוכרא דאמא לא מסי ליוקיה? אמר א' אמ' "טומטום שנקרע ונמצא זב אינו נוטל פי שנים דאמר קרא "ונהיה הבן הבכור לשניהם עדים שיהא בן משעת הריון ר' יוחנן בר' יאשיה אמר 'אף אינו נידון בבן סורר ומורה דאמר קרא "כי יהיה לאיש בן סורר ומורה" עד שיהא בן' משעת הריון אמימר

תורה אור

ירושה קונה: **גמ'** ליתא מתניתין· לקמן ילין חדם מתנה' לח כרבי יהודה ונתן קיימת לן כרבי מחיר ורבי יהודה הלכה כרבי יהודה: **אמר** · מוחן: **פוגמו כעל** · לחין חדם מתנה על מה שכתוב בתורה והוי קידושי המעשה=מעשה והתנחי כמחן לדיליה, דכמעשה כלח מנחי דמי: **נדבר של ממון**. שלל וכסות חבל שונח חשמיש מלוה היח ולערמה דנופח הוח: **מנהו קיים** · הקדושין קדושין ויש לה עליו עונה חבל לח אמר וכסות ומתני' נמי של דבר ממון הוח: **אפילו קא מחלא** · כעל מנח ס קבלה קדושין ובהיתה דמקדש לה מחלה לי וכיון דקבלה לקדושין מיניה נפקליה למחול חבל אפילו מי ממיל מה הנחה יש לו לבן שימחול ותע"פ שנחתך הבן חין זו ממלה לליט ולח לכעוס חת חבין, ולח נרסינן מי יש דמחיל: **פלוגי לים פלוגי** · הגה הוח כי בבורי מיהימנינן ליה לחב ליטול פי שנים לחתי' חדר' יהודה לקמן בשמעתין ולחמרי ליט נחמן הכי מילי דמחזק לן דנחמן בבור מלי מחזק לן מי מייניהו בבור מודו דנחמן דלחמרינן לקמן "לחת לרבנן 'יכיר' למה לי, בגריך היכרח: **לכל לחמר** "ירש פלוני בני הגה הוח בבור" ולח לח יטול פי שנים למחר בוכרח דחמת קחמר והוי בבור לכחן חבל לח נחמלה דלח הוי רחמים חוכ־דידיה ומפסיקח לח יהבינן ליה פי שנים ולחפילו חם חפסח מפקינן מיניה דלח קרינח ביה יכיר לחכרוי מספקח לן: **מוחזק מני בו** · ועד חחר עמו (ט'): **בוכרא פוגלא**. בכור פוטה: **דכל בוכרא דחמת בוכרא פוגלא קרי ליה** · ולח מקום שמיותו חלח לפי שחיטו בבור נמוך כמו "הרם פוטה" שחיט בשר: **מוחזק מני בוכ פוגם בכור** · והיה עד לחד עמו והלי בכור היה שמו 'שכחת' כדלקמיה: **דבי חזו לחתו** · המוסכין בניניהן: **שכחת כרי** · שם הבכור ולשו הייט כריה דר"ח דחמרי' בלח יפפור בבור כי הוה מן האס: בוכרא מבלא קרחו ליה. דלח בבור שמש הוח ואינו נוטל: דבי חזו חתו אינשי דחזי לרבי שחיק או מכת חתא לקביה לחתרפחות ומפי חוקי. בלומר שרוקן יפה לרפחאה משום

ג) ע"ל דחי' ר' יהודה כחמר נדבר של ממון חלחו קיים: ר"י חומר וכו'.

מר סבר · רב פפי: **לח עשה כלום בפלגא** · בחלק פשיטותו וכל שכן בחלק פשוט לחמין ולחין גרוף דיש לו לבבור קודם חלוקה: **בבולבו** · לפי' **בחלק בבורה**: **ופלגתא יש לו לבבור קודם חלוקה** · ולח מכר לו מחל לו נעל חלק לחד כפשוט ויתר כל הכסים כולן משום דמתנה קרייה רחמנח **ומשמת לחב** נחוגה לבבור: →א"א

גמ' · סל מלח פלפלין · **מתני' פלוני בני** · שהוח בבור לח יטול פי שנים, לי נמי לים [פלוני] בני פשוט לי יירש עם לחיו: **לח לחמר כלום** · שהרי מקנה לעקור דבר מן התורה ובעל כרחו של חב יירש עם לחיו ולישׁ יכול לסלקו מירושה זו חלח על ידי שיתן בלשון 'מתנה' כל→ נכסיו לאחר בניו על שיחמר "שחר בניי יירשו כל נכסי" ולחיבח דרבי יוחנן בן ברוקח: **פמחלק נכסיו על פיו** · לשוחף שכיב מרע לישה לריכה קנין ולח שחר ולח מסיכה חלח בדבור פיו בעלמח וכגון שחלוה מחמת מיחה כדחמר לקמן בפרק מי שחמת: **וריבה לחחד** · נחן לו במחנה כפלייס לו שהשוה להן בבבור נעשון מחנה: **דבריו קיימין**· שיש כח → בידם לחלם ליחן מחנו במחנה לכל מי שירלה ולחן כחן "מקנה על מה שכחוב בחורה" שהרי לח נחחר לו לחר מיחתו כלום להוריש לבניו בחורת ירושה שיטלו הפשוטים בשוה והכבור פי שנים: **ולח לחמר מחום ירושה לח חמר כלום** · חס ריבה לחחד ומיעט לחחר בלשון ירושה' חחמר "פלוני בני יירש לחתו שדה פלוני בית טור ופלוני בני יירש שדה נקר בית כור", ונע בע כבורו חמר "פלוני בני יירש שדה פלוני, ופלוני בני יירש שדה פלוני, הגדול כשל חבירו", לח חמר כלום דמקנה על מה שכחוב בחורה שחיטו יכול לעשותו 'יורש' חלח כמשפט הכחוב ודלח כר' יוחנן בן ברוקח דחמר לקמן כמחניחין (דף קי:) חס חמר על מי שרלוי ליורשו דבריו קיימין, וחך מקנה לרבנן היל, וכבורח הוח דנקט ריבה לחחד ומיעט לחחד מחום ירושה לח חמר כלום וכל שכן היכח דעקר כל הנחלות מן הבחין והורים לחחד מהן לח עשה כלום: **כתב בין בתחלה בין** **דבריו קיימין** · דכיון דחיכח לשון מתנה בהדה מהני ליה לחחד לשון ממנה

מר סבר · רב פפי: **לח עשה כלום בפלגא** · בחלק פשיטותו וכל שכן בחלק פשוט לחמין ולחין גרוף דיש לו לבבור קודם חלוקה: **בבולבו** · לפי' **בחלק בבורה**: **ופלגתא יש לו לבבור קודם חלוקה** · ולח מכר לו מחל לו נעל חלק לחד כפשוט ויתר כל הכסים כולן משום דמתנה קרייה רחמנח **ומשמת לחב** נחוגה לבבור: →א"א

גמ' · סל מלח פלפלין · **מתני' פלוני בני** · שהוח בבור לח יטול פי שנים, לי נמי לים [פלוני] בני פשוט לי יירש עם לחיו: **לח לחמר כלום** · שהרי מקנה לעקור דבר מן התורה ובעל כרחו של חב יירש עם לחיו ולישׁ יכול לסלקו מירושה זו חלח על ידי שיתן בלשון 'מתנה' כל→ נכסיו לאחר בניו על שיחמר "שחר בניי יירשו כל נכסי" ולחיבח דרבי יוחנן בן ברוקח: **פמחלק נכסיו על פיו** · לשוחף שכיב מרע לישה לריכה קנין ולח שחר ולח מסיכה חלח בדבור פיו בעלמח וכגון שחלוה מחמת מיחה כדחמר לקמן בפרק מי שחמת: **וריבה לחחד** · נחן לו במחנה כפלייס לו שהשוה להן בבבור נעשון מחנה: **דבריו קיימין**· שיש כח → בידם לחלם ליחן מחנו במחנה לכל מי שירלה ולחן כחן "מקנה על מה שכחוב בחורה" שהרי לח נחחר לו לחר מיחתו כלום להוריש לבניו בחורת ירושה שיטלו הפשוטים בשוה והכבור פי שנים: **ולח לחמר מחום ירושה לח חמר כלום** · חס ריבה לחחד ומיעט לחחר בלשון ירושה' חחמר "פלוני בני יירש לחתו שדה פלוני בית טור ופלוני בני יירש שדה נקר בית כור", ונע בע כבורו חמר "פלוני בני יירש שדה פלוני, ופלוני בני יירש שדה פלוני, הגדול כשל חבירו", לח חמר כלום דמקנה על מה שכחוב בחורה שחיטו יכול לעשותו 'יורש' חלח כמשפט הכחוב ודלח כר' יוחנן בן ברוקח דחמר לקמן כמחניחין (דף קי:) חס חמר על מי שרלוי ליורשו דבריו קיימין, וחך מקנה לרבנן היל, וכבורח הוח דנקט ריבה לחחד ומיעט לחחד מחום ירושה לח חמר כלום וכל שכן היכח דעקר כל הנחלות מן הבחין והורים לחחד מהן לח עשה כלום: **כתב בין בתחלה בין** **דבריו קיימין** · דכיון דחיכח לשון מתנה בהדה מהני ליה לחחד לשון ממנה

א) יכמות לו: ב) קדושי יט: ב"מ נלי: נדי מכר כתובות טו: נ) [נעיל קכה:] ר) [נעיל קכה:]

הגהות הב"ח

(א) בסשנה סמחלק נכסיו לבניו על פיו: (ב) וסי' ר"ם ולכלסף וכו' משום דיש לו לבבור קודם חלוקה דחמי' לין נבבור קודם חלוקה מלוקה יכול לומר לחיי מעל:

מפנך
"אין נוחלין לבבור קודם חלוקה"
סנ ו ח מיי' פ"ג מהל' מלוה הל' ו סמג עשין לו טוש"ע חו"מ סי' רעח סעיף ח:
סב ב מיי' פ"ו שם הלכה כ סמג שם טוש"ע חו"מ סי' רמח סעיף ח:
סג ג ד מיי' שם פ"ג הלכה ס ו ועיין במגיד משנה טוש"ע שם ס"ו:
סד ה מיי' פ"ב מהל' מכירה הלכה ו ועיין במ"מ סמג עשין לו טוש"ע חו"מ סי' לה סעיף ב ו סי' סם סעיף ד:
סה ו ז ח מיי' פ"ב מהל' מלוה הל' טו יז סמג עשין לו טוש"ע חו"מ סי' רעו סעיף ג:
סו ם מיי' שם הל' ג טוש"ע שם סעיף ד:
סז י מיי' פ"ו מהל' ממכרים הלכה יב סמג עשין לו טוש"ע חו"מ סי' לה סעיף ב:
נוסחא
(ב)אינה חלוקה נכסיו בין בניו אינו נוחל לאחר אא"כ כתב בין בתחלה בין באמצע בין בסוף משום מתנה דבריו קיימין: א- ר"ל יוסף - אין בבורי קיימא ב- ר"ל מתנה בבורי קיימא
רבינו גרשום
מר סבר. רב פפי דאמר יש לבבור קדם חלוקה לא עשה ולא כלום בפלגא בחלק פשוט וכל שכן חלקי של אחיו שלא מכר משום דבבו' חלקים צריך לשלשה וחרי חלקים [תר] דידיה ורב פפי אמר שלא עשה ולא כלום בתחיא פלגא שלו דמניע בפשיטו משום דאמכתי לא פליג אבל חלק בבורה דזכי ליה דחמנא מצי לסיולן: ומר סבר. רב פפא דאמר אין לבבורה קדם חלוקה מבירא ליה לא עשה ולא כלום בכולהו נכסים ומשום הכי לא מזכון אפי' חלק בבורה: בתרי'סבא · מתני' פלוני בני בכור לא יטול פי שנים יירש עם אחיו לא אמר ולא כלום. מפני שעוקר נחלה מן התורה סב.ל וכל ובחנת על מה שכתוב בתורה: לחת לו פי שנים: המחלק נכסיו על פיו. שכיב מרע שאינו צריך קנין ולא כתיבה ולא משיכה אלא מה שאמר בפיו זה יתן לפלוני וזה יתן לפלוני קיים: ריבה לבן אחד מנכסיו ומיעט לאחד והשוה לתן את הבבור. שלא נתן לו כי אם כאחד מבניו דבריו קיימין משום דבלשון מתנה הוא נותן ומתנה יכול ליתן לכל מי שירצה. אבל אבר משום ירושה. פלוני יירש שדה פלוני וריבה לאחר ומיעט לאחר והשוה לתן את הבבור לא אמר ולא כלום משום דהשתא שוקר ירושה דאחריתא. ואם אמר משום מתנה דבריו קיימין דמתנה מצי למיהב לכל מאן דבעי: כתב מתנה בין בתחלה בין בסוף וכו' כדפי' לה בגמ': לימא דקתני דברי מתני' מתנה על מה שכתוב בתורה לא אמר כלום
ר' מאיר היא דאי ר' יהודה אומר בדבר של ממון תנאו קיים אבל שונאלא דלאו ממון היא. עי כאן לא אמר ר' יהודה נבי אשה דבדבר של ממון תנאו קיים משום דידהה היא איתתא דלא בעי למיתן לה מזון וכסות אפי' הכא שקרשה ליה ומחלה ליה בהחיא הנאה דמקדש לה ואית לה עונה ומחלה במסון וניחא לה בתנחו קדישין אבל הכא נבי מתנה מי ידע דאי יורש דהדה בעי ממשם ליה חלקי דלימחל ליה משום הכי אצ"ל ר' יהודה מודה דתנאו בטל: בבורי היא דתנאו בטל: בכורי דאמר בבורי משמש בכור ר' שנים. דכיון דאמר בבורי משמש בכור של ראשית אוכו. אבל אמר פלוני בכור לא יפול דר"מא בוכרא דאמו מקאמר: בוכרא מבלא. בלומר בבור שופה שאינו כל כך עיקר בבור כי הוא מן האס: בוכרא מבלא קראו ליה. דלא בבור שמש הוא ואינו נוטל: דבי חזו אתו אינשי דחזי לרבי שחיק או מכת אתא לקביה לחתרפאות ומפי חוקי. בלומר שרוקן יפה לרפאה משום
ג) ע"ל דחי' ר' יהודה כחמר נדבר של ממון חלחו קיים: ר"י חומר וכו'.

ממימר ממר אף אינו ממעט מלק בכורה. תוס' ומומטום שנקרע ונמלא זכר הם הוא פטור ואיט בכור וכל נכסי האב שעשה מניס ואן שלשה נכים בכור ופטור ומומטום חולקים הנכסים כאילו אין כאן כי אם בכור ופטור ומומטום כמאן דליתיה ומניע לחלק הבכור שעשה מניס שהן ג' חלקים לפי שהבכור טול פי שנים בפטור נמלא חלק בכורה שלשה מניס חוזרים וחולקים השלשה מניס הטהרים בין שלשתן נמלא הבכור טול המשה מניס והמומטום ופטור טוענין כל אחד שני מניס לא היה ממעט לו היה טול הבכור חלק ארבעה וחלי מניס פי שנים כנגד כל אחד לדברי תורה אור

דחיטו ממעט חלק בכורה לבל חלק פטור מיהא ממעט מכולן: **מתני'** הבנים **טעמא** "וילדו לו בנים ... והיה הבן הבכור" מי שהוא בן בשעת לידה חולק הבכור כשנולו חלק בכורה ומחצה טומטום עמהם שלא יטול הבכור חלק כנגד שנים מהם דכתיב מכזיב מכולן ממעט אף אינו נוטל חלק בכורה דכתיב "והיה הבן הבכור" משמע דהיה בן בשעת לידה ולא טומטום ולא אילונית ולא סמא דכתיב "כי תכיר בן או בת" (דברים כא:יז) ולא נכתב הכא ואם תאמר מאחר דכתיב "והיה הבן הבכור" משמע דהיה בן בשעת לידה ולא טומטום ולא אילונית ולא סמא מאי פריך מדרשב"א דלעיל מדכתיב "והיה הבן הבכור" משמע דהיה בן בשעת לידה ולא טומטום ולא אילונית ולא סמא ומ

כך נתמן לומר זה בן גרושה כו'. תימה לפי שנתמן לבכר יהא נתמן גם לפסול ולומר שהוא בן גרושה לו בן חלוצה ויש לומר כיון שנתמן לבכר בכל ענין התימו הכתוב ותפילו על אחד מבניו הקטנים נתמן לומר שהוא בכור ואם כן גרושה בניו הגדולים ממזרים אור תורה אור נתמן לומר זה בן גרושה כו'. תימה לפי שנתמן לבכר יהא נתמן גם לפסול ולומר שהוא בן גרושה לו בן חלוצה ויש לומר כיון שנתמן לבכר בכל ענין התימו הכתוב ותפילו על אחד מבניו הקטנים נתמן לומר שהוא בכור ואם כן גרושה בניו הגדולים ממזרים אחר כח והכי נמי נתמן לומר שהוא בן גרושה וביבו תליהו מפרש דיכיר נמי קאי אבן השנואה לומר בן השנואה יכיר דנתמן לומר שהוא בן שנואה היינו שנואה בניותיים כדמפרש בפ"ב דיבמות (דף כג. ושם) כגון חייבי לאוין שנשא בהן גרושה ומיהו כשם שנתמן לומר משמע דמנה שנתמן לבכר יליף לכל בירושלמי בפ' עשרה יוחסין משמע בפירוש רביבו תליהו ופוסק כר"ג דהא דפסקינן לקמן הלכה כר' יהודה כדאמר ר' לכת דהכי קאמר לדבריך כותי תהא ואין עדות לכותי ופסק התם הלכה כרב נתמן בר יכיר יכיר מסתמא דהי ליה עדות לכותי היה נתמן לפסול תע"ג דליכא הכרת בכותה: **בנכסים** שנפלו בהכרת גוסס. הכי גמי הוא מלי לפרש בגוסס (ג) בנכסים דלא עבידי תחו לגבויי דלא חזו מחרי טעמי נקט: הכי

רבינו גרשום

יכיר יכירנו, האב לאחרי'; וחכמים אומרים אינו נאמן. דבתר חזק' אולינן. אלא רבנן דאולי בתר משמע יכיר דאביו יכירנו לאחרים ונאמן. ושפוני לעולם בתר חזקה אולינן ולמאי הלכתא כתיב יכיר בצריך הכרה. שאם אין מוחזק לן מהאי אי בכור הוא או לא צריך אביו להכירו לאחרים אבל אי מוחזק הוא לן בתר החזקה דרבים אולינן ולא בתר האב: למאי הלכתא. צריך להכירו ליחתן ליה פי שנים לא יהא האי בן אלא אחר אם רוצה האב ליתן מתנה לאחר ואומר הבו ליה מי לא יהבינן ליה לאחר הא נמי מאי שנא: אלא צריכא בנכסים שנפלו לו לאחר מיכן, שאם אבר הנו לאחר אלוני נכסים שאני שתיר להחזיר לא יהבינן ליה כלל לאחר מכאן ואין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם אבל אי עביד הכרה להאי בכור הנו לו מי יהבינן ליה מה שאין בן באחר: ולר' מאיר הא אמר אדם מקנה וכו' אפי' לאחר יכיר למה לי. אכתי איכא למפרך לא יהא אלא אחר: לא צריכא בנכסים שנפלו לו כשהוא גוסס. דאפי' ר"מ דאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם הכא מודי דאיהו דבנסיתמו נפלו לו לא יהבינן ליה. דלהכי אמר ר' מאיר אדם מקנה דבר שלא בא בעולם הכא מודי דאיתו [לא] מצי למיתן דאיתו נוסס דיהבינן ליה אבל נבי בכור אף על גב דאיתו נוסס דיהבינן ליה היכא דהכיתו מחיים ומשום הכי צריך הכרה להיכא דלא מוחזק לן אבל אי מוחזק לן בתר חזקה דידן אולינן ורישא דבנן. דבתר חזקה דידן אולינן וסיפא ר' יהודה. דבתר אבות אולינן: מאי מעמא להיכא דאמר עבדי ואזר ואמר בני נאמן. דהאי דקאמר בני עבדי משום דמשמש ליה כעבדא: ותילופיה אבות המכס. היכא דעתתן מכס מן העבדים ואזר ואמר עבדי נאמן. דהאי דקאמר בני כדי להבריח מן המכס הוא דלאו להבריח קאמר. אמר עבדי לבית המכס הוא דלאו להבריח קאמר ואזר ואמר בני אינו נאמן הואיל דקא יהיב מכס. מיתיבי היה משמש בעבד ו) ובא משמש והולך ואומר עבדי ואזר ואמר בני אינו נאמן ולא אמרינן משום הכי קרי ליה עבדא מעיקרא דמשמש. בעבד. וקשיא לר' יוחנן: לעולם נאמן ותכם ב"מ אינו נאמן משום דקרו ליה אינשי עבדא מצר מאה משום הכי אינו נאמן כשהזר ואמר בני. מצר מאה כלומר מצדו של עבד זה מאה וזוי. כלומר בפות אדונו של זה שיכול ליקח ממנו מאה זו שבאה זו סבוכין לו בכל שעבד שם.

ו) תוס' ד"ה נכנסים ד"ה ונכנסים דלא עבידי. ג"י ע"ל בדף עט ע"ב.

הגהות הב"ח

(ג) תוס' ד"ה נכנסים ד"ה ונכנסים דלא עבידי. ג"י ע"ל בדף עט ע"ב.

זה לזה(מה נפשך אי כרבנן סבירא ליה לישלח להו כרבנן אי ברבי יהודה סבירא ליה לישלח להו כרבי יהודה:מספקא ליה אי כרבי יהודה אי כרבנן, מאי היא דתניא א) יכיר = יכירנו לאחרים מכאן אמר יהודה "נאמן אדם לומר זה בני בכורי וכשם שנאמן אדם לומר "זה בני בכור" כך נאמן אדם לומר "זה בן גרושה וזה בן חלוצה" חכמים אומרים אינו נאמן א"ל רב נחמן בר יצחק קרבא בשלמא לרבי יהודה היינו דכתיב "יכיר" אלא לרבנן ב) "יכיר" למה לי? בצריך היכרא, למאי הלכתא למיתבא ליה שניהם לא יהא אלא אחד, אילו בעי למיתבא ליה במתנה מי לא יהיב ליה? אלא צריכא בנכסים שנפלו לו לאחד מכאן, ולר"מ דאמר ג) אדם מקנה דבר שלא בא לעולם "יכיר" למה לי? בנכסים שנפלו לו כשהוא גוסס: ת"ר והוו מוחזקין בו שהוא בכור ואמר אביו על אחר שהוא בכור נאמן, היו מוחזקין בן שאינו בכור ואמר אבינו "בכור הוא" אינו נאמן רישא ד) רבי יהודה וסיפא רבנן. א"ר יוחנן – אמר "בני הוא" ושב ואמר "עבדי הוא" אינו נאמן "עבדי הוא" וחזר ואמר "בני הוא" נאמן דמשמש קאמר ומשלפיה אבית המכס: היה עובד על בית המכס ואמר "בני הוא" וחזר ואמר "עבדי הוא" נאמן, אמר "בני הוא" וחזר ואמר "עבדי הוא" אינו נאמן, מיתיבי היה משמשן בעבד ובא ואמר "בני הוא" וחזר ואמר "עבדי הוא" אינו נאמן היה משמשן בעבד ובא ואמר "עבדי הוא" וחזר ואמר "בני הוא" אינו נאמן ה) אר"נ בר יצחק התם דקארו ליה "עבדא מצר מאה" אמר ליה רב אבא לרב יוסף בר חמא האומר לחבירו "עבדי גנבת" והוא אומר "לא גנבתי", מה מיבו אצלך, אתה מברתי לי אתה

בתוספה שנה בה שהוא בכור כגון נכסים שנפלו לו לאחר מיכן לאחר שהמיר בכור זה כבכורי הוא ליכא למימר בהכיא שנתת מנו לחד מקדש דבר שלא בא לעולם: **ולרבי מאיר דאמר כו'.** להא דרבנן דרבי יהודה הייט ר"מ דאמר אדם מקנה גבי מאי מקדש הכי הם מקדשה לי על מנת שתגייר כו': **בנכסים שנפלו לו כשהוא גוסס.** תניא במסכת שמחות (פ"ב ה"ח) הגוסס הכי הוא כחי לכל דבריו ובר יהודה הוא ולהכא נכסים לימלוך יכיר שיעול בהן הבכור פי שנים דבהנהו ליכא מנו לחפי' לר"מ דאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם הכי מיבי קאי שנפלו לו בשעה שיש בו כח ליתנם לאחרים אבל גוסס אינו יכול לעשות דבר ואין בו כח ליתן ולהלכך לא מצי לאקנויינהו מקמי דאתו לידיה דהא אפילו בשעה שבאו לידו אין יכול להקטנתן וכל שכן מקודם לכן, ובלאחר מיתה לא מצי לאקנויי, דאין בכור בטל ברצון: **הכי גרסינן היו מוחזקין בו שהוא בכור ואמר הכי בכור הוא ואמר בני הוא נאמן.** כרבנן, דבמקום חזקה לא מהימנינן ליה לאב: **ואמר הכי על אמר שהוא בכור נאמן** כר' יהודה: **ריש** ו) **ר' יוסף וסיפא רבנן** כיתומה: **ומזר ואמר עבדי הוא.** בין בתוך כדי דיבור בין לאחר זמן אמר כן על לומו שאמר עליו מתחלה בני: **תילו נאמן.** במאי דאמר שהמה "עבדי" ולימא למימר להאי דקרי ליה מתחלה בני משום דלהוהבו כבנו "נתון נתן לעבדו כנו" והלכך אחר טענה רחשונה נגלך להוציל ואת האחרונה ליטו פירוש כי שם הכתוב אין לנו לילך אחר טענה אחרונה להוציאם פיו האמינה הורה במאי דאמר בני כדכתיב "יכיר" וכיון שהגיד סוד ליטו מוזר ומניד: **ומזר ואמר "בני" נאמן** במאי דאמר שהמה בני ליטו סומר דברין הראשונים אלא מפרש הוא "עבדי" דקאמר "עבדי" בני הוא, והאי דקאמר "עבדי" לפי שהוא משמשנו יותר מדאי כיליו הוא עבדו לכל בריות לא שייך לפרושי הכי דעבדו הוא בדאמר בפ' עשרה יוחסין בני לפי שהוהבו כבנו נתון נתן לעבדו ולקרותו "בנו" כשכיל סוף תיבה: **מביא כמכס** לפי שהוהבו כבנו לא יקרא לעולם "עבדו" שהרי גורם לעצמו הפסד על תכס: **ומזר ואמר בני.** לל המוכסים: **ומזר ואמר עבדי.** כשעבר מכס והלהה: **נאמן.** במאי דאזר ואמר עבדי דולדי מעיקרא הוה קרי ליה בני בכשיל ירלת המכס: **ומזר ואמר בני אינו נאמן.** תלת ודלי עבדו הוא כדאמר מעיקרא דלילו היה בנו לא היה לומר למוכסים שהוא עבדו: **ר"נ מיתיבי היה משמשו כבן וכא ואמר בני אינו נאמן היה משמשו כעבד ואמר עבדי אינו נאמן ומסיפא קפריך ליה לר' יוחנן** וה"פ היה משמשו כבן מלבים ומנעיל מכנים ומוליא לבל עבודת עבד לא ורכותא נקט דאע"ג דמשמשו כבן ואיכא למימר האי דקרי ליה בנו משום דמשמשו ליה כבן אפי' הכי כי אזר ואמר עבדי אינו נאמן כמאי דקאמר לכבוזה תנא גלך אחר בנו הוא דאתן לבבוד לקרות בנו "בנו" אפי' הכי משמשו ליה כבן אתון המלון מחכבו כל כך לקרותו בנו: **היה משמשו כעבד ואמר "בני" נאמן.** במאי דקאמר "בני" ולא אב בא לומר דמשמשו כעבד ולא משום דעבדו הוא וקשיא לר' יוחנן דאמר "עבדי" וחזר ואמר "בני" נאמן אפילו למימר דמשמשו כעבד ולא משום דעבדו הוא וקשיא לר' יוחנן דאמר "עבדי" וחזר ואמר "בני" נאמן אפילו היכא דלא חזיק דמשמשו כעבד קאמר נאמן כמאי דאמר דאמר לבסוף "בני" הוי חזיק דמשמשו כעבד ואילו היכא דלא חזיק דמשמשו כעבד קאמר נאמן כמאי דאמר דאמר לבסוף בני וכ"ש היכא דלא חזיק מעיקרא דמשמשו כעבד ואילו היכא דלא חזיק דמשמשו כעבד קאמר לילו

א) סנהדרין כה. ב) [ע"ז יג:] ג) [עכ"ז יב: ע"ש] ד) [וע"ע תוס' ניזיקין כ. ד"ה מאן]:

"אמר נתנו לי במתנה". ונראין הגזרות אין להן חזקה ס"מ לתלמר מכל הכתים (לעיל קף ו:). הגזרות אין להן חזקה ס"מ לתלמר מכל ג' שנים יש להן חזקה והס"ג כגון שהחזיק ג' ג' שנים ולא נתבעו שלא רצה לתלמר אלא המוטל בעריסה דיש לו חזקה לתלמר לו נתבעו שלא רצה לתלמר בעדים זה המערער בכיתו על זה: רבונו של עולם. רבותא היא דקס"ל האי מחזיק למערער שהרי פשוט לגמרי זה המחזיק מכל שטותא שבעולם דקס"ל אין נכסינו על העבדים בשטותא (קף מב:) ואינו מחויב בשטותא כלל וגם זה המוכר אין שטותא מועלת לגבות מזה כל הנכסים שבשטותא נשבעין ולא מצלמין אם לא מלוונו על זה שמעיל עליו שטותא ליגבות ויטעון: ונשבע. זה המוכר: אינו יכול. זה המחזיק למוכר כו ולומר למה הייתי כך שהרי פשוט הייתי וגם לא נתחייבת לי שטותא כדי ליגבות ויטעון דאין לדם נשבע וטוען ולא הקניתי לך בקנין אם לך שהעבד אם משבע עליו אלא לומר לך דעל פיו נשבע ובטוחתו צריך לתת לו העבד דכיון שהטיל עליו שטותא הוא היתיב כשטותא וכמאן דאודי עבדו על זה שהוא עבדו ואם הוא מכרו לו בשטותא כדי שלא יוכל לחזור בו ולומר לא מכרתי לך אלא מפני שהייתי שוטה ולא הייתי יודע מה אני עושה ולא יוכל לחזור בו ולא יהא לו עבד ולא כסף ולא יהא לו מה לאכול ולא יהא לו מה לתת לי בעבד דכיון שהטיל עליו שטותא הוא היתיב כשטותא וכמאן דאודי עבדו על זה שהוא עבדו ואם הוא מכרו לו בשטותא כדי שלא יוכל לחזור בו ולומר לא מכרתי לך אלא מפני שהייתי שוטה ולא הייתי יודע מה אני עושה ולא יוכל לחזור בו

נשבע וגובה מחלה מנכסים בני חורין. גלתה לר"י דלהכי נתמן בשבועה משום דחשיבא כמלוה על פה שהרי עדים מעידין שהשטר פרוע ותע"ג דלדבריו העדים פסולים שהרי מכחישים ואומר שחייב מחלה מכל מקום שטר והא קאמר דפרע מחלה ולא דמי למודה בשטר שכתבו שלין נרוך לקיימו ואיכו נתמן לומר פרעתי וגובה מנכסים משועבדים אף ע"ג דאיכו מקויים אלא על פיו דהתם הוי שטר גמור דעדים החתומים על השטר כמי שנתקדמה עדותן בב"ד אלא רבנן הוא דתקכוהו קיום כי טעין בהדיא מזיף אבל בשקיימו הוי שטר גמור ואין נתמן יומר פרעתי:

ואפילו לרבי עקיבא דאמר מגיס תבדה הוי. תומר ר"י יעקב דתוספיי"ם דלא גבדה רבי עקיבא אלא רבי יעקב גרם ואין להתירה): **אבל** היכא דאיכא עדים מירתמי מירתמי. תימה לר"י תמתי תלי טעמא משום מירתמי כמה שים עדים שירת שמא יכתיבוהו אלא דקא"ל שמא יזכירו אין יכול לכפור הכל והעיון פניו דאין לדמות מעיו פניו בשפי בעל חובו לכפור הכל ויש לומר דכיון שהוא שטר שיכולו עדים לפייעו שהרי מבילן והגידו לו דעתן ומו ליכא עמוס שם יכפור הכל ואי לאו שירת שמא יחזרו בהן ויכתיבוהו היה לו מנו טוב לכל לפי שירת שיכתיבוהו אין טח לו לכפור הכל שלא ילמה שקרן יותר מדאי שם יכתיבוהו:

הלכתא כל הני שמשתמת. ות"ת והא קיימא לן דהילך פעור כדפסק ר"ח בריש כתא מליעא (דף 7. ושם) והכל פשקיון דנשבע וגובה מחלה והא קא שטרא דין דקא מודה ביה הילך הוא ויש לומר דלא מגיס שטר הילך אלא שטר דנכי ביה מחמעבדיא):

מי׳

חיובתא דכולהו? תיובתא. **ר' אבא** לרב יוסף בר חמא האומר על תינוק בין הבנים נאמן, ורבי יוחנן אמר אינו נאמן, מאי קאמר? אמר עביי הכי קאמר האומר על תינוק בין הבנים יירש כל גבסי נאמן כרבי יוחנן בן ברוקה ורבי יוחנן אמר אינו נאמן כרבנן, מתקיף לה רבא האי נאמן, ואינו נאמן, יירש, ולא יירש מבעיא ליה? אלא אמר רבא הכי קאמר האומר על תינוק בין הבנים בכור הוא נאמן, כר' יהודה, ור' יוחנן אמר אינו נאמן, כרבנן: **שלח ליה** ר' אבא לרב יוסף בר חמא האומר חטול אשתי כאחד מן הבנים נוטלת כאחד מן הבנים אמר רבא ובנכסים של עכשיו, ובבנים הבאין לאחר מכאן: **אמר** ליה רב' אבא לרב יוסף בר חמא המוציא שטר חוב על חבירו מלוה אומר לא נפרעתי כלום ולוה אומר פרעתי מחצה והעדים מעידין שפרע כולו, הרי זה נשבע, וגובה מחצה מנכסים בני חורין אבל ממשועבדין לא דאמרי אנן אעדים מסמכין ואפי' לר' עקיבא דאמר משיב אבידה הוי הני מילי דליכא עדים אבל היכא דאיכא עדים אירתוחי אירתי. מתקיף לה מר בר רב אשי אדרבה אפי' לר' שמעון בן אלעזר דאמר מודה מקצת הטענה הוי הני מילי היכא דליכא עדים דקא מסייעי ליה אבל היכא דאיכא עדים דקא מסייעי ליה ודאי משיב אבידה הוי, דרש מר זוטרא משמיה דרב שימי בר אשי, גלבחא בכל הני שמעתתא * כדשלח ליה רבי אבא לרב יוסף בר חמא אמר ליה רבינא לרב אשי דר"נ מאיזיא ל"אין גובין מתנין לה וכן אר"נ, ואלא גלבחא לאפוקי מאי * אי

חיובתא דכולהו. שמואל ורב עקמ ורב פפא דסלון הכשירו מיהא לעדות קרקע פיתח ונסתמת, והכא קא פסיל כולהו עדיות מדהדר ואמר "זה הכלל כל שתחלתו לו כופו בפסלות=פסול" דהא מריש שמעת מיכה דאם סופו בפסלות פסול, ולמה לי למהדר ולמתני 'כזה הכלל' לי לאו לאתויי כל הני: **המומר** על תינוק בין הבנים נאמן. לקמיה מפרש מאי לאמר על תוכו תינוק: **כרבי יוחנן בן ברוקה.** במתיתין"ם אמר על מי סרחו ליוכתו דבריו קיימים ופסקינן לקמן הלכתא כוותיה: **נאמן.** כר' יהודה ותע"ג דמוחזק בן בחתר שהוא בכור תפילו הכי תא נאמן והכי הלכתא דהא פסיק הכי לקמן דהלכתא בכולהו כדשלח רבי אבא ותמרינן לעלמוקי (6)אדבי יוחנן דלעיל ומיפסק הלכתא כוותיה דרבי תבא ות"ם תם הוחזק תחד בן הבנים בכורה בחיי התב תף תלא תמר התב כי בני בכורי הוא טוטל פי שנים שלא נחלקו רבי יהודה וחכמים תלא במוחזק בחתר בכור ואמר תביו על המוחזק בפשוט שהוא בכור והתם תמר רבי יהודה נאמן לעמוד בחזקה תבל תם לא תמר התב על החתר שהוא בכור התם תפילו רבי יהודה מודה שהחזקה קיימת דאי לא תימת הכי הוה ליה לרבי יהודה למימר הכי רבי יהודה תומר לכל בכור שלא הכירו יהודה תומר כל בכור שלא הכירו תביו ואמר 'זה בכורי' תינו טוטל פי שנים: **המומר תטוי מאחי תחד מן הבנים.** וקבלה שאחרלים דלמקון בפירקין תל גמי לבר מקלוקתה, נתן לה חלק בנכסיו, וכשליב מרע מייתי דדבריו כשתוכין וכמסורין תל גמי בכריתי ועל ידי קנין: **ובנכסים של עכשיו.** שתם נחרבו הנכסים בשעת חלוקה תינה טוטלת כי תם כחותן שהיו לו בשעת תמיכה דאין תדם מקנה דבר שלא בא לעולם ותפילו לר' מחיר דאמר תדם מקנה הכי מילי בשתפרם תבל בשתמת אין תדם מטלה על דעתו דבר הרחוי לו לבא להקנותו אלא לדבר שהוא מוחזק בו והלכך הך תבה יהא על התחתונה דמסתמא לא נתן לה אלא נכסים שהיו לו בותה שעה: **ובבנים הבאין לאחר מכן.** כלומר אלא לפי תשבון הבנים שים לו עכשיו לבד תחלוק בותו ובטול אלא גדול אלא אף לפי תשבון כל הבנים של שעת חלוקה נתן לה **ובלבה בעיבי** תפילו תם היה לו בנים מרובים ונתמעטו כחיי התב דשקלה אלא גדול כתשבון מיעוט הבנים הבאין לאחר מיתתו דהא "תטול כאחד מכל הבנים" קאמר **ובשעת חלוקה** חייבין **לפי** חלוקה **הייתה** בשעת חלוקה קאמר ר' תבא: **ולוה אמר פרעתי מקצה.** ומתלה לי מייב דהוה ליה מודה בקצת טענתו ויבשבע כדמפרש לקמיה וכגון דמקמי דלהכהידו העדים שפרע לו כלו הודה לו אלא הוא מגיס תבדה: **והעדים מעידין.** הלוה שפרע ויפטר מלטלם מתלה, **ותתלה** יטלם לפי שכבר הודה, **דהודאת בעל דין שוה** יותר **מהעדאת עדים** וגובה המלוה מתלה מכנסים בני חורין שים לו לוה תבל לא ממשעבדי דיכלי לקוטות למימר "תטול קטינת עבידתו להדהי, תלן תעדים ממכרי דמתהדי דפרע הכל: **פלוגתא דרבי עקיבא ורבי שמעון בן תלעזר בתחלת שנים לוחזין שטר שכתוב בו שלעין לו דיבריו תלוה לומר שלם רבי שמעון בן תלעזר לומר הוחל והודה תקלח הטענה יטבע רבי עקיבא לומר אין גובין מתנין לה כמיב תבדה ופשור מבטוחה "דטלעין" לא ממש טפי מגיס דפקפק ביה מרוכה לה תפסח ויד בעל השטר על התחתונה ועל השלישי שהודה הוא מגיס תבדה ומן המוחזק מיתה לה יטבע מפני תקון העולם: **ותפילו לר' עקיבא דאמר.** התם מגיס תבדה הוא בשלש השלישי דתי הוה בני הוה לתמר תין גובין מתנין לה שים דטלעין = תבי ממש והוה מיפטר מבטוחה כדמפרש התם מטום דקא מגיס ליה שטרא: **פני מילי.** דמשכינן ליה לתחזיק לבליכת עדים כתחד מהם שבעדי מלוה לה ידעו תלה מה שכתבו דטלעין" כתבו שהם ופמום שלעים שים לתבל היכת לתחזיק לבטוח עדים כתחד מהם שהיכת היה יודע שרוצין להעיד שלחד מהן ולתיכתך עלה יבתו **לעייבו למלוה ולפיכך הודה מחלה.** תף תל גב דלה תמו עדים שפרע לו תלוה אומר ר"ש אומר תשלש שמודה לו על התכוב בשטר אינו אלא כמשיב אבידה ופשור מן השבועה על השאר דמר שאלו אמר לא פרעתי אלא מחצה כמשיב אבידה הוא וכיון דעדים מעידין שפרע כולו והייני דקתני בשטר אינו אלא כמשיב אבידה ופשור מן השבועה על השאר דמר שאלו אמר לא פרעתי אלא מחצה כמשיב אבידה הוא וכיון דעדים מעידין שפרע כולו והייני דקתני בשטר אינו אלא כמשיב אבידה ופשור מן השבועה על השאר דמר שאלו אמר לא פרעתי אלא מחצה כמשיב אבידה הוא וכיון דעדים מעידין שפרע כולו והייני

הגהות הב"ח

(ל) רשב"ם ד"ה נתמן וכו' ונלפוקי מדר' יומנן:

א) [ב"מ ד:]: ב) [ועי' תוס' ב"מ ד: ד"ה תין נאמנין]כ' ותוס' ב"מ ד: ד"ה ר' עקיבא]: ג)[ועי' תוס' ב"מ ד. ד"ה וכו שמע]:

פב א מיי' פ"ב מהלכות טלוה הלי יד סמג עשין לו טוש"ע חו"מ סי' לה סעיף יב:

פג ב מיי' פי"ח מהלי זכיה ומתנה הלכה י ויש סמג עשין פג טוש"ע חו"מ סי' קח סעיף ג:

פד ה מיי' פי"ב מהלי מלוה ולוה הלכה ד סמג עשין נד טוש"ע חו"מ סי' פב סעיף יג:

רבינו גרשום

כר' יוחנן בן ברוקה. דאמר בשאמר איש פלוני יירשני בסקום שיש בת לא אמר כלום לדברי הת"ק (ואי"ר יוחנן אם על מי שראוי ליורשו אם אותו פלוני שאמר יירשני בסקום ב"ד אם הוא ראוי ליורשו אם לא היה לו בת כגון כהוא אחיו כיון דהוה יורשו בשאין לו בת יורשו נמי בסקום בת דכי נמי כשאמר על ינוק בין הבנים הואיל דראוי ליורשו אותו תינוק הכי מצי יהיב ליה כל נכסי דהתורה נתנתרשות לאב לחנולל לכל מי שירצה מבניו כחפצו: ור' יוחנן אמר אינו נאמן. כרבנן ת"ק דר' יוחנן בן ברוקה: **מתקיף לה רבא.** לדבריו דבשאמר בתר חזקה אזלינן: תפיל אשתי ירושה בין הבנים לכר מכתובתה נוטלת כאחד מן הבנים משום דמסי לסיתו מתנה לכל מאן דבעי: אבר רבא ובנכסים שיש לו עכשיו. שהוא פוחזק בהן כאחד מן הבנים הילדים לאחר מכן אבל מכל הנכסים הבאים לאחר מיכן אינה נוטלת לפי שאין אדם מקנה לבני אשתו דבר שלא בא לעולם והיכי נוטלת הלקה מבנים שיולדו לאחר מיכן משום דמסי לה הבעל מתנה. משום דסמכו בניו ראשונים לתודייתו לא מצינא לסיפתן תנו לי חלק עם הבנים שיולדו לאחר שעה בלבד דהא בשעת ירדשה יש עוד בנים אחרים שיורשים אלא בעל כרחה אינה נוטלת חלק אלא באיזהן הנכסים שהיה לה באותה שעה ופלגי להן בין כל הבנים ונוטלת בהן חלק כאחד מן הבנים. והייבו בבנים הבאין לאחר מיכן דאית להו אודם הרבה ואינה יכולה לומר אי יבי חזקה שיחלוקו אותן נכסים אלא לבנים שהי' לו באותה שעה נוטלת אני כאחד מן הבנים לדבוק חלקה אלא יחלקים בין כולם משום דכולהו יורשים הוו ונוטלת כאחד מהסכאותן נכסים בלבד שהיו לו באותה שעה. אבל נכסים שבאו לו לאחר מיכן יורשין בניס ראשונים ואחרונים בלבד בשוה ואין בניס מעידים אותו שפרעו כולו. ואיאל ורא מודה שהוא חייב מחצה לא אולינן בתר מחזקתייהו דעידים אלא ג)נשבע השלוה שלא נפרע ונובה מחצה מנכסים בני חורין אבל מנכסים משועבדים שכתב או שמשכון אחר שלוה לא מצי למיבני משום דמצו למימר לקוחות אנן בי יבינן אעדים דמסהדי דפרע כולו מסכינן ולית לך בתן כלום. והה כלל גדול בדין בכל אותן שיש שלוחה רוצה לפטור את עצמו מן המלוה בשלמת פה באותן ענין עצמו יש לו לשטר חוב שיהיה לחייבו המלוה בשיש לו שטר חוב ויכפר עליו מהן אם תוציא מלוה על פה ותה אמר אין לך בידי כלום פה שכפר כך כשכפר לו מקצת והוציא זה עליו שטר חוב שחייב לו טובה משבע ונוטל על פה כל השבועה שבתורה ונשבע לו על המלוה ונובה מחצה שכופר לו ואיאל והוציא עליו שטר. ואומ' לר' עקיבא דאמר בב"מ היכא דהוציא מלוה שטר על הלוה, וכתוב ביה מלעים סתם מלוה אוסר חמש הלויתי לו ולוה אומר שלש ר"ש אומר ואיאל והוא בטקצת המענה דמודה עכשיו בטלע אחד יותר שהשטר משמע דבשטר כתב מלעים סתם ושנים נמי משמע מלעים השתא דאמר שלש מודה בטקצת המענה ויישבע על השאר שפעמו מלוה יותר ר' עקיבא אומר מאחנו שלוש שמודה לו על התכוב בשטר אינו אלא כמשיב אבידה ופשור מן השבועה על השאר דמר שאלו אמר לא פרעתי אלא מחצה כמשיב אבידה הוא וכיון דעדים מעידין שפרע כולו והייני דקתני בשטר אינו אלא כמשיב אבידה ופשור מן השבועה על השאר דמר שאלו אמר לא פרעתי אלא מחצה כמשיב אבידה הוא וכיון דעדים מעידין שפרע כולו והייני דקתני בשטר אינו אלא כמשיב אבידה ופשור מן השבועה על השאר דמר שאלו אמר לא פרעתי אלא מחצה כמשיב אבידה הוא וכיון דעדים מעידין שפרע כולו והייני היכא אמר ר' עקיבא דהוה כמשיב אבידה ופשור הלוה היכא דליכא עדים כגון בשטר שכתוב בו מלעים סתם דלא ידעי' אי כראמר לוה אבל היכא דאיכא עדים על האי שפרא מירתחי לוה מקמי עדים וחייש דלמא מסהדי עליה דלא פרעו כלל משום הכי קאמר לא פרעתי אלא מחצה ומירתי בטחצה הלכך לא הוי כמשיב אבידה אלא מודה בטקצת השענה הוי ולחייב שבועה ואיאל ויש שטר לטלוה נשבע. ונובה מחצה: **מתקיף לה** מר בר רב אשי. היכי מצית לחייבו שבועה על המלוה אדרבה אפי' לרבי שמעון בר אלונתי' דר' עקיבא דאמר מודה בטקצת השענה ישבע הני מילי היכא דליכא עדים נבי לוה דקא מסייעי בהדיה אבל היכא דאיכא עדים נמסייעי בהדיה כי היכא בעדים מעידים אותו שפרע כולו ודאי הא דקאמר לא פרעתי אלא מחצה משיב אבידה הוי ופטור משבועה שכנגדו נבי מלוה אמאי נשבע ונובה מחצה הא ברין הוא דבלא שבועה יובה: **הלכתא** בכל הני שמשתמא דאייתך לעיל בדשלח ליה רבה לר' יוסף בר חמא. הא דר"נ דאמר לעיל. אין נוטין מתנין וכן אמר רב נתמן. דיין מובהק הוה והלכתא כוותיה:

ה) כל דברי רבינו כגון זריך ביאור והנכון ונכוך במסכת יבות ביאור לדבריו ה"ה.

איפור

א) כתוס' סוכה תמיים כה. [תוספ' כתובות פ"ו]:

הגהות הב"ח

(ה) גמ' מי מחמה כר רב חסי: (ב) שם ורים נקים אמר לעולם לא קנה: (ג) רשב"ם ד"ה תנחן וכו' דקרא ויכוח. ע"כ כך הגיה מהרש"ל וכתב פסוק הוא ניעיו ויכוחו ק"ק ויקוד בסי' ל"ד: (ד) ר"ח לשלו מהם אחד ומצי שהוא שהם מי וכו' כני אהם דבי סיפי: (ה) ר"ח ותתקפת לן מהא אחר: (ו) תוס' ד"ה מי מחמה וכו' מוהם לרבה דהוי שליחי בהאשה כשר וכדמי ובדמי בקונטרס דלא ממעט וכו' אבל כי אבא בשלמא לרב יוסף כר ממעט ד"אשה" אבל לרבה לא ממעט: (ז) ר"ח ותיחוכה: אאלא לא קנה ואלא ראשה

אי לאפוקי מדרבא דלחמר לקח מוסיף הוא על דברי ר' לבא דלחמר שליחי בשני כשר ואחת מהן בהחזון ומיבעי ליה לגמרי דתני' ר' לבא מדרה והיא גופה לגמרי ר' לבא לאפוקי מדרבא.

והלכתא דהוך כדי דבור כדבור דמי. פי' ר"ח דלכך אמר כדבור דמי כדי שלילת תלמיד גרב חייבו שלוח עליך רבי לפי שבשלחו עושה סחורה עם חביבו וירלה רבו לו גדול הימנו בחכמה לא יהן ל' שלוח שלא יוכל לחזור בו ממקחו לכך תקנו חכמים שבשעור זה יכול לחזור וקשה לר"י כפ' בתרא דנדרים (דף פז.) תניא מי שיש לו תולה בחוך ביתו ומתעלף כמדומה לו שמת וקרע ואח"כ מת לא ילא ידי קריעה ואמר ר"ש בן פזי אמר ר"ש בן לוי לא שנו אלא בחור שלבו תוך כדי דבור אבל חוץ כדי דבור חייב וקורע והתם לא שייך כלל שתעמוד ויל"ל דלא פלוג רבנן(ב): **חדין** מעשרות כוכבים וקרקעין. פי' רשב"ם שאם החפים לו הקלה דבר לעשרות כוכבים וכחוך כדי דבור חוזר בו אף"ה נאמר ואין נראה גר"י דהתפסה לא שייכא בעשרות כוכבים דאמרי' בפ' כל הלמים (פ"ו דף מד:) האומר בית זה לעשרות כוכבים לא אמר כלום שאין הקדש לעשרות כוכבים ואמרינן נמי בפ' כל התשורין (תמורה פח:ופב) לאין מוקלה לעשרות כוכבים אלא שבע שנים שבע שנים (שופטים ו) ואח הפר הבני שבע שנים ועד שימסרנו (ב) לעשרות כוכבים ואיכילנה כרציני עשרות כוכבים והתם לא שייך חוך כדי דבור ויש לדחות דאם ימכרנו לחבירו על עשרות כוכבים ע"מ לפטמו שבע שנים הוי מוקלה ואפילו חזר בו חוך כדי דבור לא מהני ור"י פי' עשרות כוכבים שאין לו אחה וחוך חוך כדי דבור ללא מהני מידי ויכול להיות שהוא גזירת הכתוב ופפ' בהדת דנדרים (דף כז.) קאמר והלכתא חוך כדי דבור כדבור דמי לגבי מעשרות כוכבים ומנדף ומקדש ומגרש פירות מנדף שאם נידף וחזר בו חוך כדי דבור לא מהני מידי וגמרת קילר כאן מקום דמנדף הוי עשרות כוכבים ומגרש בכלל מקדש כי טעם אחד להם: הלכה

כלומר "נכסיי נתונים לך ואחריך יירש פלוני" הרי זה במתנה ולזה בירושה: **שמעון אומר** אם שלין לאחרים ביום שמת אבל לא לאחר מיתה: **נכסי לך ונכסי לפלוני** הרי זה במתנה: **נכסי לך ונכסי לפלוני** הרי זה בירושה: **נכסי לך ולפלוני** חלוקין בין במתנה בין בירושה: **נכסי לך ולפלוני חלק בנכסי** הרי זה במתנה: **נכסי לך ולפלוני חלק בנכסי** הרי זה

והדושין. שהם קידש בפני עדים וחזר ואמר בתוך כדי דבור "להוו מתנה ולית להו קדושין" אין שומעין לו ומקודשת ואינה מקודשת ואומרת דרבנן היא משום לעז ממזרות הם מכחישת לחתך גלח נמ: **מתני'** משומר אומר פלוני **ירשני**. תפי' לחוי במקום שים להחזיק מלווה בה: **לו בתי ירבעי**. ויש לו בן: **לא אמר כלום**. שעקר את הירושה ממקומה ודייקינן בגמרא הא בן בן הבנים דרלחוי לירש קלת אבל הכל ולפוס הך דייקת לה מסוקמת הך "סיפא לחיבא דההוא תנא לעיל דקתני נכדי ריבה לחחד ומיעט לחחד שהם אמר משום 'רבוה' לה אמר כלום דהייט הורה אור

הלכה כר' יוחנן בן ברוקה. נרחה דדוקא בן בין הבנים ובת בין הבנות כפירוש רביט שמואל: **האי** מלח יוכל לבכר בפקה. פירוש מדקאמר רחמנא דחלק בכורה אין יכול לעשות מכלל דחלק פשיטא יטל לעשות ולמה לי קרא דכיוס הגיחולו חת בניו והוה מלי למימר ולטעמיך לרבנן נמי יקשה חמחי אינו יכול לעשות חלק פשיטות הא כיון דכיוב לא יוכל לבכר מכלל דחלק פשיטות יכול:

ישיבול. (ז) ל"ג והלח דין הוח: תלמוד

(ה) ויקרושין: **מתני'** האומר: אישׁ פלוני **ירשני** במקום שיש בת ובת תירשני במקום שיש בן לא אמר כלום שהחנה על מה שכתוב בתורה אי' יוחנן בן ברוקה אומר – אם אמר על מי שראוי ליורשו יורשו, ועל מי שאין ראוי לו ליורשו אין דבריו קיימין: **גמ'** מ"ט דאחר במקום בת ובת במקום בן, הא 'בן בין הבנים ובת בין הבנות' דבריו קיימין, אימא סיפא רבי יוחנן בן ברוקה אומר אם אמר על מי שראוי ליורשו דבריו קיימין היינו חנא קמא דקתני סיפא רבי יוחנן בן ברוקה אפילו אחר במקום בת ובת במקום בן! קאמר והתניא רבי שמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר לא נחלקו אבא וחכמים על אחר במקום בת ובת במקום בן שלא אמר כלום על מה נחלקו על בן בין הבנים ובת בין הבנות שאבא אומר יירש וחכמים אומרים לא יירש! אבות אין מורישין מדקאמר לא נחלקו אבות אלא בבנים ש"מ קסבר אבות מורישין. אמר מר קסבר אבות מורישין מי לא תנן מת ולו בן ובת הבן והבת יורשין בשוה ר' יוסי אומר הבן יורש את הכל ר' יהודה אומר הבת יורשת כתובתה מן הראשון ושאינה לשאינם מן האחרון אמרו לו חכמים אי אתם יכולים לומר כן שהרי אמרתם בת שהיא יורשת כתובתה מן הראשון ושאינה לשאינם מן האחרון אלא בבן ובת שהבן יורש את הכל ר' יוסי אומר הבת יורשת כתובתה מן הראשון ושאינה לשאינם מן האחרון אלא בבן ובת שהבן יורש את הכל ר' יהודה אומר הבת

תלמוד לומר לא יוכל לכבר. ול"ת. ולרבנן למה לי לא יוכל לכבר דמהי תיתי שיוכל לפטור חלק בכורה לחלטרין קרא למעוטי ולר' יוחנן בן ברוקה נמי למה לי כיוס הכחילו דעל כרחך ליכא למימר דמקל וחומר ילפי' מלא יוכל לפטור חלק בכורה דת"ש יפטור מלא יוכל לכבר וממילא ידעינן שאין יכול לפטור לא חלק בכורה ולא חלק פקיעות משום דהוי מתנה על מה שכתוב בתורה ואם כן ע"כ לא יכבר לא לחלטרין מלא למעוטי חלק פקיעות ויש לומר דמי נלא לא יכבר הוה למימר דיכול לפטור חלק בכורה משום דהוקע כמו שאינו נוטל בראוי והשתא לחלטרין שפיר כיוס הכחילו לרבי יוחנן בן ברוקה דלא ניקא חלק פקיעות בקל ומומר מחלק בכורה דאין יכול לפטור: **שדרי** מוכחה מכאן. לין לפרש כפי' רבינו שמואל שהוכחה מכאן ומיה דהייגו למעלה מלומה הגידין דהא בפרק י)[לעיל דף פ ע"ב] תלמוד ערוכה הגידין גופא קאמר מדע שהרי מוכחה מכאן כו' אלא יש לפרש כגון בעומה דקיימא לן (שם דף פה:) ניקב בסומכים טריפה בקולפיה כשרה: **ושמע**

ושאל ואמרו לו "הלכה למעשה" ילך ויעשה מעשה ובלבד שלא ידמה מאי "ובלבד שלא ידמה" הא כל התורה כולה דמויי מדמינן להי? אמר רב אשי הכי קאמר "ובלבד שלא ידמה בטרפות" דתניא יאין אומרים בטרפות זו דומה לזו ואל תחמה שהרי מחכה מבאן ומחכה מבאן ואיתמר א"ל ר' אסי לר' יוחנן כי אמר לן מר "הלכה הכי" נעביד מעשה? אמר- לא תעבידו עד דאמינא "הלכה למעשה" אמר להו רבא לרב פפא ולרב הונא בריה דרב יהושע בי אתם פסקא דדינא בידי לקמייכו וחזיתו ביה פירכא, לא תקרעוהו עד דאתיתו לקמאי -אי אית לי טעמא אמינא לכו ואי לא, הדרנא בי לאחר מיחתי- לא מיקרע תקרעוהו ומגמר נמי לא תגמרו מיניה: לא מיקרע תקרעיניה דאי הואי התם דלמא הוה אמינא לכו טעמא מגמר

טעמא דפלוגי חכמ" לין תלמידין למדין מפס הלכה דשמת חס יבא לידו מעשה ידקדק יותר וירחה טעם אחר בדבר: **ולא מפי מעשה.** חס ירחה רבו עושה מעשה של יקבע הלכה כך דשמת טעה בטעם של פסק דין של לומו המעשה להכרכה טועין בדבר הלמוד כדאמרי' הא דפלוגי לאו בפירוש אחיר הלא מכלא אחמר, וטעה בסברא: **עד שיאמרו לו הלכה למעשה.** לכיון שהלא ע"י מעשה ולין יודעין בדבר הלא מה שהוא לומר להס לין לומר טעם מזו היה ידע (נ) ובמקום אחר י)אמרי' לין למדין מפס הלכה אלא מפי מעשה. כלומר לין הלכה כדבריו כגון הא דתנן במכסת נדה (דף ו.) רבי אליעזר לומר מרבע נשים דיין שעתן כו' (ובשלמתן תנן במשנה הלכה כדבריו לחלטרין (נדה לו:)וזב וזבה שבדקו יום רלמון ומלאו טהורה וכו' (שם סה:) ובשלמתן תנן במשנה הלכה כדבריו לחלטרין (נדה לו:) ואין מדקדקין בדבר זה אלא אם כן נתן דעתו לכך מלמע' ולחלטרין לין מדקדקין בדבר זה אלא אם כן נתן דעתו לכך מלמע' ולחלטר

יש נוחלין פרק שמיני בבא בתרא קלא

ונחל מגמרו. לדון מיניה מלא כפי שדמתכם טפה לתין לו לדיין מלא מה שעיניו רואות כלומר, כמו: (ד"ה כ:) רבי רלה דם בגילה ועומת לאחר ביום ומקרו המתין שעה אחת (ג) ולהלו חוד ועומת לאחר תוי לי שמת טעיתי ומקשינן ולמי טעה דמניח לן יאחר מכם לאיט היה ח)(לא) היה מעמת מלא מלא לתין לדיין מלא מה שעיניו רואות (ג) והוא הדין לדבר המלוי כשכרה לתין לו מלא מה שלבו רואהו ובפרק קמא דסהדרין נפקא לן מועמדים בדבר המשפט עמכם כדבר עמכם כמשפט תין לו לדיין מלא מה שעיניו רואות: בבירי פיתר. בירי בלשון ארמי קרוי פלוני. ירק שדה פלונים מי אמר ר' יוחנן בן ברוקה דקני כיון דלאחלוי ליזכו: בר אורותי. לתוי לאחרים מיד שהולך לעזה וקיריא ליה "כיום הגמיל לת בניו": דאמר ליה ר' נתן לרבי. שיפור את המשנה. שניהם משמתכם. אתם שבאתן ישראל תיהא משנה דתנן בכתובות ולקמיה ותפתחם בר' יוחנן בן ברוקה דאמר אם אמר על מי שראוי לירשו שירש נכסיו דבריו קיימין ואפילו אם אמר לפלוני שאינו בני חלקם שאינו בני ראשונה ושניהם דתנן בכתובות בני ראשונה בני שנים: בנין דיכרין ב'. בנים וכרים שנולדו לי ירשו לאחר מותי את כתובתיך שאירש את כתובתך שאירש ממך אם תמותי בחיי והם ירשוה מסני לבר חלק נחלה שירשו בנוכם הנשתרים עם אחיהם שיש לי (ל"ל להם) אז שיחיו לי מאשה אחרת וחיכו בכתובת בנין דיכרין כדי שיקפיד אדם יותר לכתוב כבנו שהרי אפי' תמות בחיי אחר מותה כתובה כדברי הכל ולא תלינא דיומיהו: ואמר ליה רבי יסבון תנן. ובלבי הכל היה, הדר אמר רבי יוחנן לא אמרן אלא שהמוחל פני נכסיו בכתובתי ומיחיו כדבר שיש לו, דולמי "ירמון" תנן דהא קיימא לן בכתובת בנין דיכרין, לא מלינא ממעמדי ממה שמכר לחיכתן, ולא "יסבון" תנן דמשמע לשון מתנה היה משמע מעכשיו ואם מכר לאחר (מהן) הוי טרפא ממעמדי שהרי כל נכסיו משועבדים לכתובת אשתו ומהיכא שמעת מלה דמוחל פני נכסיו משועבדים לכתובת אשתו לא מלינא ממעמדי אלא מקום שהוא מחיל פני נכסיו שאינם משועבדים לכתובת אשתו ואם מכר לאחר מיחה בידה ואם לאו אינה יכולה לומר לו לא מכרתי לך שהרי משועבדים לי

דלמא כתבי כי דינא לימקון. פירוש דספיקא הוי לי למר בכריא לי לא ולר"י נרלה דבכריא ,מי אמר מדלמר רבי נתן סניפים מצמחים כר' יוחנן בן ברוקה: למתנה

מכאי דכתי כי דינא לימקון. ליתיבו במוך כדי דבור דלמא כתבי כי דינא לימקון ולא קלי להי להכי כלל ולא מכאי לעזו מתנה דזה לעזי: (ב"מ ד:) דכתבי כי דינא לימקון: אף שכנות אינן נוונות אלא כאחר מיתה לפיכך. ובמיני אין קיומן אותו לומן לא כניו כדלמרי' בכתובות אלא כפיון ליה לפיכך ליתיבו ולימא עורכת בעי כני וההוא נכרת לא בעי כני: דילמי' מקנה מתקנה. לכיון דכתב כי דינא לקון להו ולא מפורש בהקנות מילוק בין זו לזו מפמפת בתר עניו מקניהו לכל לי כתבי כי דינא לימקון למתן מד כי דינא קלי למתניים ותר למלחר מיתה והיכי יליף אלא מהכא: **נעולם לימת לך בתבי כי דינא לימקון.** ולין כלן לוך כדי דבור **ומשו"ה** לעבריך למימר **לך**' יכתוב לך' **ומשו"ה** מקנת מתקנת לימקון דבי דינא כתבוה מעון מתקנת לימקון דבי דינא קמת מקיו דלא מקני מתקנת לתקנת מ"ש מקנה ז' דכתוב בכין דיכרין' דלמר מיתה קכתב הא ילמון ומ"ש זו דלימקון מתיים ומיהו בעיית דהכא דלימקון מתילוה מתילוה לך' נתן כדפריסים ותע"ג דרכי כר' יוחנן בן ברוקה ס"ל כדלמרינן לעיל ת"ר זריקת לתר ר' ילמון ת"ר יכול אלא כבני הלכה כר' יוחנן. תפ"ה קלמר 'יכתן' לאוקומי מתיניתן דברי הכל: **הכותב כל נכסיו לאשתו ולבן מתנה: לא עשתה מלא עשתה לפטורופוס.** דלמון מתנה: כלומר מתנה לא עשתה לפטורופוס כדי שיקלקל לה כיון שכתב כל נכסיו לאשתו ולבן מתנה: **

יש נוחלין פרק שמיני בבא בתרא קלב

בעי רבא בבריה. שכתב כל נכסיו לאשתו ולבל הני דחיירי שמואל אם כתב להם במתנה מהיום ולאחר מיתה מי אמרינן מי אמרי מתנה גמורה היא דלמי מצוה כבודה הוא קני ויכבדוה מחיימנו: דילמא מחיימנו מלא מפשמא. לפי שידעינן שעתידין להיות כפופין לה: שכותב. במתנה: פירות נכסיו. שעכשיו בעין מי אמרי דלקניה לה בגופה דקניה: גופה. (נ)(כל) כתובתה מן הקרקע דבכלל מתנה זו לא מחלה שעבוד כתובתה שעל הקרקע שכתב לה קרקע ופירות לגמרי מחליטן לו שלים לו רבינו גופה כתובתה מן השמה, ולא זו לקח זו קחני-כתב לה פירות, ולפי קרקע, ומיהו הני דקחני למתנה ולרבינו-כזו ותין ל"ל זו מיפרש ולו דוקא נקט כי הני סידרה הכא הלא מקום לכבל דוכתה רגיל לומר כן: שכתב כל נכסיו לאשתו. וקא סלקא דעתך הקרקע לפי' במקום כניס דאמר שמואל לעיל "לא עשאה הלא לפטורופא" והכא קאמר דקניא: ועיין שער חנן. סקדש למתנה זו ומיהו לכתובתה לא קדש: מקרע מתנתה ותעמוד על כתובתה. לויפוח המה נכתבה מתנה זו לזכות במותר נכסים לבל היו לה ממלה שעבוד כתובתה שעל נכסים הלוו לבבל מתנה זו שמם תיבעל מתנה זו בבבל בעל חוב הקודם למחזר עליהם מכח שעבוד כתובתה והלכך רואה היו שתקרע מתנתה: מקרע כתובתה. לתי דוקא שהרי אינה מוחלת כתובתה בבבל שום מתנה שנתן לה בעל, דתי קנה נכסים לחרי כן חוצה מהן כתובתה כדתמרינן לקמן בשמעתין שהרי כך כתב לה "דקנאי ודעתיד לתת לתיקני" אבל מקרקע נכסים ויכיב לה מחלה שעבוד כתובתה נכסים שכ

מכלל דתנא קמא כתיבה וקבלה גרידא מני' למימר נמי רוח עמיתי לבעלי ותו תמחר מנא ליה דבעי תרוייהו דלמא דכתיבה גרידא סגי וי"ל דלמא ר' יוסי דמשמע שבח להקל על דברי תנא קמא דהא קבלה עדיפא מכתיבה וה"ק תנא ולמי מיכתב טופי קבלה עדיפא מכתיבה תמהי מיעטריך ר' יהודה למימר כיתה שם ולא קבלה כיון דתמר קבלה ולא היתה שם ורקב"ם גמי פסיקים דרב נחמן כשמואל דתנא שמואל מיניה דרבנן ורב נחמן מיניה דר' יוסי קאמר דמהניא כתיבה לחודה בלא קבלה שם כן תמהי נקט רבי יוסי קבלה שם"פ שלא כתב לה הוה ליה למימר כתב לה תף על פי שלא קבלה דהוי מידום יומר ותו הוה אמר דכתיבה וקבלה עדיף ודייק (ב) תנא קמא כתיבה וקבלה בעי דתי מהניא כתיבה גרידא מהי תף על פי דקאמר רבי יוסי דמשמע דתמת להקל הא. הן עוין: עיליתא

רבינו גרשום

ומקולי כתובה שנו כאן. דכולהו הני תנאי מקילין בכתובה וכולהו הני תנאי סברי אע"ג דלא קבלה עליה קבול נמור אותה קרקע אפי' הני אברה כתובתה: מכלל דת"ק סבר כתיבה וקבלה בעלמא בעי וכי תימא קבלה הא משנה דתנן התם ר' יוסי היא ומשמה'כי דפני בקבלה אע"ר יהודה אימתי. אברה כתובתה בזמן שחיתה שם וקבלה עליה כו'. אלמא דאפי' בלא קבלה אברה כתובתה: מכלל דת"ק סבר כתיבה וקבלה בעי דתי מהניא כתיבה גרידא מהי תף על פי דקאמר רבי יוסי דמשמע דתמת להקל הא. הן עוין:

הגהות הב"ח

(ה) גמ' וכל סיגא בעלמא הוא: (ו) שם מקבלני ודלו. ב"ב פ"י ס' מי שמת דף ק"נ: (ז) רשב"ם ד"ה תו דלמא וכו' דמיבעיא ליה לי: (ד) ד"ה וכבלה סיגא בעלמא הוא דהא: (ח) תוס' ד"ה מכלל וכו' ודייק דתנא קמא:

א) [כתובות קי: בכורות נכ:]: ב) פאה פ"ג מ"ו:

קיג א ב ג מיי' פ"ע מהל' זכייה ומתנה הל' ט ופ"ו מ"מ סמ"ג עשין סב טוש"ע חה"מ סי' קי סעיף ה:

קיד ד מיי' שם הלכה ו טוש"ע שם סי"ב:

א) ומקולי כתובה שנו כאן. תנא ר' יוסי אומר אם קבלה עליה אע"פ שלא כתב לה, אברה בתובתה. מכלל דת"ק סבר כתיבה וקבלה בעי, וכי תימא קבלה ולא היתה שם כיתה שם ולא קבלה, רבי יוסי היא והא תניא אמר רבי יהודה אימתי שהיתה שם וקבלה עליה אבל היתה שם ולא קבלה עליה, לא אברה בתובתה. תיובתא דכולהו תיובתא; אמר ליה רבא לרב נחמן: הא רב הוא שמואל הוא ר' יוסי בר' חנינא מר מאי סבירא ליה: ב(ל) שאני אומר "כיון שעשאה שותף בין הבנים אברה כתובתה, איתמר נמי אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן כיון שעשאה שותף בין הבנים אברה כתובתה בעי רבא בבריא היאך. מי אמרינן בשביב מרע הוא דידעה דלית ליה וקמחלה אבל בבריא מברה הדר קני או דלמא. (ג) השתא מיהת ליה? תיקו. אתא דאמר להו פלגא לברת ופלגא לברת, ותילתא לאיתת בפירי, איקלע רב נחמן לסורא עול לגבי רב חסדא אמר ליה כי האי גוונא מאי? אמר ליה הכי אמר שמואל יאפילו לא הקנה לה אלא דקל אחד לפירותיו אברה כתובתה, אמר ליה אימור דאמר שמואל התם דאקני לה בגופה דארעא, הכא פירא(ה) הוא? אמר ליה מטלטלי קא אמרת, (ג) מטלטלי ודאי לא קא אמינא. אתא דאמר להו תלתא לברת, ותלתא לאיתת ותלתא לאיתת שביבא חדא מבנתיה, סגר רבפפי למימר לא שקלא אלא תלתא אמר

אמר רבי יהודה מימי לו, דברי תנא קמא אתא רבי יהודה לפרושי בברייתא היכי דמי התי' כתב לה קרקע כל שהוא' דקתמר ת"ק אבדה כתובתה, ומוקי לה ר' יהודה בדליכא קבלה והיתה שם בשעה שחלק לבניו דכיון דהיתה שם ונקיבלה, חזקה אין אדם רוצה שיתחנין ממנו בפניו ומחזיק את המתנה לקיימה ת"ק טוען בלב שלם וכדאמר בסנהדרין (דף כה.) "לימחי" דרבי יהודה=לפרש דברי חכמים: **אבל היתה שם ולא קיבלה עליה** לאו היתה קיבלה שותפה: **קיבלה עליה ולא היתה שם**. מני למימר אתא רוח עמיתי לבעלי לגמרי דתנ"ק מדרבי יהודה שמעינן דת"ק כתיבה וקבלה בעי: **שותף בין הבנים**. שכתב לה נמי לקרקע כל שהוא' מאלה ולא מלרכינן לכל הנך כתום דלמאי לעיל שלא בכתיבה בעלמא לאבדה כך' יוסי דמני לה בחדא לו קבלה לו כתיבה ומלתי בתשובות רבינו שלמה זקני ז"ל דרב נחמן קאי בשיטת שמואל רבו לתוקמה במחלק לפניה והיא שותפה ואע"ג לתוקמיה לעיל ה"מ מקום ת"ק קבלה נמי בעי מיהו לרבי יוסי דסבר לפני ליה בחדא כתיבה בלא קבלה ליכא למיפרך נמי כלעיל משום דכתב לה קרקע כל שהוא אבדה כתובתה ולריך לשנויי לרבי יוסי במחלק לפניה והיא שותפה ורב נחמן כר' יוסי ס"ל דסבר ליה לו בכתיבה לו בקבלה וכיון דמחלק לפניה והיא שותפה לפיכך מוחלת שהרי עשאה שותף לחלקה חלק בפני עלמה בין הבנים ומיגו דחשיבה ליה כחדר מכניו לחלק נמי לה חלק כמו שמחלק לבניו מהרלה לו ומוחלת העבוד מן הנכסים ורב נחמן לפרש טעם לדברי שמואל אמת: **בבלי היתה**. כריא שכתב נכסיו לבניו וכתב לאשתו קרקע כל שהוא דאבדה כתובתה שעבוד כתובתה אבדה דהוה ליה כמוכר לבניו אחר שכתב נכסיו לבניו ואין דשתפה ודאי מהניא לה

מ"ל רב כהנא לילו. קשה נכסים לחרים כתב הכי ליח לה לאחה כחמיה הא ולאי ליח לה דהכי דמחלה שעבודה לבעל שעשה סוקף ביניהן חוב כחובתה מיהא לא מחלה שאם מחלה מקום לעדוף כגון שיקנה נכסים מוקפת מהם וכלכחב"ד ועתיד לגבות למיקני" שכנכסים העתידין לבא ישתעבדו לה, וביון דלילו הדר קני מאדם אחר לו ממורישיו ליח לה לאחה, דהא מה שקנה מאחר לא ישתעבדו לה, ואם אחה אומר מה לי ממורישיו לי מאחר הרי נכסים שנמכרו בחיי אבי ואחר כך מחו בניו ומכרו לאחר ואחר כך מחו בניו ומכרו לאחר ואחר כך מחו בניו ומכרו לאחר

עיליתא דדיבורי. גרסה לר"ח דאין לפרש עיליתא עליה ממש וגוזמא קאמר כי ההיא דאיסר גמלי ספיקי דטריפות (חולין נה:) כמו שפי' בקונטרס הכא דמדקאמר הוא הכניס לחם וכו' הכניס שם ש"מ דלאו גוזמא קאמר אלא דוקא לכך גרסה לו עיליתא כלי שמוחבים בו יין ושמן כדאמרינן בכילד מעבירין (עירובין דף נג. ושם ד"ה עלה) עלה נקפת בכדה): **ולא** תמיימה את דתמירה לגבוה כו'. ות"ת הא דאמרינן בפ"ק דקדושין (דף כח. ושם) משך הקדש במחתים ולא הספיק לפדותו עד שנמשך במה נותן מחתים דלא יהא כח הדיוט ממוך מכח הקדש ומן ההדיוט קונה כיון שנמשך והשתא אמאי' לא משך נמי כיון שנמשך לפדותו במחתים דתמירה לגבוה כתמירה להדיוט ויש לומר דהתם הייט טעמא שאינו מתמייב מחתים בתמירה משום דלא אמר נתם כלום להקדש ואין כאן נזק כי לא אמר נקנות רק שזה בשוה לכל אם ויתר כלום משלו להקדש ונריך לקיים דתמירה לגבוה כו'):

בא עליו שמלי במקצ ותרמילו כו'. גרסה לרבי"ת דההוא גברא דכתב נכסיו ליהונתן בן עוזיאל הדיר נכסיו מבני (ד) בחייו וכשמתו והיה סבור שמלי שקנן ליהונתן ע"מ שיחן לבניו והיה סבור שהחזיר הכל ועל כן בא עליו לומר שע"י מחנה זו לא הותרו בהקבעים כמו מעשה דציפורי תורן שלא הותר אלא ע"י מחנת הבן והשיב לו יהונתן חיט כמו שחתה סבור להתם לא היתה מחנה גמורה אבל זו מחנה גמורה למכור ולהקדיש וכן מעשע בירושלמי בגדרים דקאמר יהונתן בן עוזיאל הדירו מנכסיו עמך וכתבו לשמלי מה עשה שמלי מכר מקצתם והקדיש מקצתם ונתן לו חת השאר אמר כל מי שיבא ויערער על מתנה זאת יוליח מן הלקוחות ומיד ההקדש ואמר לך יוליח מיד זה ושמע זה המעשה עלמו היה והירושלמי מפרש לה כל

קכ א מיי' פ"י מהלכות מתנות הל' יא סמג עשין לו טוש"ע מ"מ סי' רפב:

קכא ב מיי' פ"ט מכלי מכירה הלכה ח טוש"ע יו"ד סי' רמ סעיף יג:

קכב ג מיי' פ"ו מכלי מתנות הלכה יא סמג עשין לו טוש"ע מ"מ סי' רפב:

רבינו גרשום

שני נמי שקיל. כלומר דיחלוקו בין ראשון לשני: אמר ליה רבא דייני דהצצתא. שאין יודעין עיקר הדין אלא עושין משרה ומחצצין ביניהן לוח אחד ולוח אחר דייני הכי. ולאו היינו דשלח רבא בר עולא אם ראשון ראוי ליורשו אין לשני במקום ראשון כלום: איכסיף. רב עילאי: קרא עליה. רבא: אני ה' בעתה אחישנה. כלומר אל תתביש האיל שלא עשית עדיין מעשה כי בעתה של מעשה החשתי והקדמתי והוכרתיך: פים' והניח את בניו. שלא הורישו כלום אלא נתנן לאחרים במתנה: מי פליגי רבנן עליה דרשב"ג. דאפילו אין נוהגין בשורה פליגי דאין רוח חכמים נוחה הימנו: בת גברל בלילי. בתו של אותו שהיה מחקוכתרי דיניאי ואשתו הייתה חכמה הרבה. אמרה ליה זיל אסמייה לגובר של בית הקברות דאיתי שמייה לך כמה רגא שוה ולא תשמייה את דאת שמייה בציר משומחיה ולא מצית למיחדר בך דאמרינן לגבות קנה באמירה כמסירה להדיוט: אמרו ליה הגובים שב. עיליתא דדברי איכא השתא בלשכה ושית ליכא השתא דעדיין לא נפנו. א"ל הואיל וליכא ליהוי מזקרשין. פפרו הגובים וכתבו יוסף בן יועזר שהכנים את. שהקדיש עיליתא דדברי את כראמרן ובנו הכנים שית שהקדישן: ובנו הציא שבע. מן השלשה אותם שנתנו לו: מדאמר יוסף בן יועזר הכנים את מכלל דשפיר עבד. דהכנין משום דבנו לא היה נותנ בשורה ובשביל אותו זכות שהכנים יצא ממנו בן שהכנים שש אלמא דלא פליגי רבנן אר' שמעון בן גמליאל: ארדבה מדקאמר. באירך לישנא בנו הציא שש מכלל דלאו שפיר עבד אע"ג דלא היה נוהג כשורה ש ה ק ד י ש ן דמשום עון שנמל מבנו ירושתו והקדיש אירעלו שיצא ממנו בן שהוציא שבע אלמא לאו שפיר עבד דהקדיש אבוי: ובא עליו שמאי. חזקן במקלו ובתרסילו לקנתרו להתרים בנכסיו על שהחזיר את השליש לבניו משום דאבוי לא נתנון אלא להבריח נכסים מבניו והשתא חוזרת לבנים ועברת על דעת הנותן ונמצא מתנה שנתן לו אינה מתנה: אמר ליה. יונתן שמאי אם אתה יכול להוציא מה שמכרתי ומה שהקדשתי הכי נמי אתה יכול להוציא מה שהחזרתי להם אלא ממון שלי החזרתי להם ממון של אביהם וא"כ הוא עברתי ודאי על דברי הנותן ואם

הגהות הב"ח

(ה) רשב"ם ד"ה קנה וכו' לא כתב הקלה של יוך בדין שכרי: (כ) ד"ה תדרכה וכו' מדכתבו וכנו כ"ל ומיהא כן ממקח: (ג) ד"ה ח"ם וכו' לקמן דף קע"ד: (ד) תוס' ד"ה כת וכו' כתיו וכמותו. ר"ת דתנ"ך יהיו זוכים לאחר מותו מעות יתומים:

ההוא דאמר ליה לחבריה "נכסי לך ואחריך לפלוני" וראשון ראוי ליורשו הוה, שביב ראשון אתא שני קא חבע, מתני' רב שילש ממיה דרבא למימר שני נמי שקיל א"ל דיינו לחצצתא הכי דייני, לאו היינו דשלח רב אחא בר רב עויא, אכסיף, קרי עליה "אני ה' א) בעתה אחישנה". **מתני'** "הכותב את נכסיו לאחרים והניח את בניו מה שעשה עשוי אלא אין רוח חכמים נוחה הימנו רשב"ג אומר אם לא היו בניו נוהגים כשורה וכו' למוב: **גמ'** איבעיא להו מי פליגי רבנן עליה דרשב"ג או לא: ת"ש דיוסף בן יועזר היה לו בן שלא היה נוהג כשורה, הוה ליה עיליתא דדינרי, קם אקדשה, אויל נסיב בת ב) גברגיל בלילי דינאי מלכא, אולידה דביתהו, זבין לה ביניתא, כרעה, אשכח בה מרגליתא אמרה ליה: לא חמטייה למלכא דשקלי לה מינך בדמי קלילי, זיל אמטייה לגבי גזברי, ילא תשיימה את ג) דאמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט אלא לשיימוה אינהו, אמטייה, שמוה בתליסרי עליאתא דדינרי, אמרי ליה שבע איכא שית ליכא, אמר להו "שבע הבו לי, שית הרי הן מוקדשות לשמים, עמדו וכתבו "יוסף בן יועזר הכנים את ובנו הכנים שש" ואיכא דאמרי "יוסף בן יועזר הכנים את ובנו הוציא שבע" מדקא אמרי "הכנים" מכלל דשפיר עבד אדרבה מדקא אמרי "הוציא" מכלל דלאו שפיר עבד, ד) אלא מהא ליכא למשמע מינה, מאי הוי עלה? ת"ש דאמר ליה שמואל לרב יהודה ה) "שיננא, לא תידני בי עבורי אחסנתא ואפילו מברא בישא לברא טבא וכ"ש מברא לברתא". ת"ר מעשה באדם אחד שלא היו בניו נוהגין כשורה עמד וכתב נכסיו ליונתן בן עוזיאל מה עשה יונתן בן עוזיאל, מכר שליש, והקדיש שלישי, והחזיר לבניו שלישי, בא עליו שמאי במקלו והרמילו, א"ל שמאי, אם אתה יכול להוציא את מה שמכרתי ומה שהקדשתי אתה יכול להוציא מה שהחזרתי

הסוה דאמר לחכריה הרתוי ליורשו כדמפרש לקמיה: **שני נמי שקיל**. שהרי לא נתן לרחמן כי אם כל ימי חייו ומהנה לימה מהקיימת כי אם לדעת הנותן: **דייני דמצצתא**. דייני פעמים שאין בקיאין בדין ומוצאין מחלה לזה ומחלה לזה כדין ממון המוטל בספק וכיוצא חנגלל פירש תורה אור מלשכת בית הקברות: **לאו היינו דשלח כו'**. וכיון דרחמן רלוי ליורשו לין לנני לחזיק לכוס: **מיכסיף**. רב עילים מרבא פן יאמר רבא בלבו לולו לא הייתי בכתן היה לן דין שקר וכן כל דיינו שהוא דן שלא בפני': **קרא עליו**. רבא לגחמו "אני ה' בעתה אחישנה". בעת שהלדיקים לריכין ליעזר הקב"ה ממליחה להם אף אחה אני יודע כך שמעולם לא בחת (ה) (דין) חקלה על ידך ג"שהרי עכבין וימנני לי הקב"ה קודם שהגעת להורלה ולא נכשלת: **מרתני'** מה **שעשה עשוי**. מלמת דפסיקתא היא ומשום סיפא נקט לה לאסור לעשות כן: **אין רוח חכמים נוחה הימנו**. לין לחכמים נחת רוח ממעשיו שלא מדעון אף גורס להן שכועסין עליו דקא עקר נחלה לאוריימא: **רשב"ג**. בגמרא מפרש לה מי לפרושי אחת מי לפלוגי: **גמ' מי פליגי כו'**. לחפילו לין בניו נוהגים כשורה לין רוח חכמים נוחה הימנו **דלמא** נפקא מיניה **זרעת** מעלית כלקמן: **בת גת גדיל בלילי דינאי**. בת מי שמקלע עטרות דיעלי המלך: **וכין לה כיניחא**. דג לעוך חמחו שילה: **לא ממטייה לבי מלכא**. למכרו לעוך עטרות המלך: **כדמי קליי**. בזול: **לגוזבר**. של הקדש ויקחנה לאכני לחפוד דעני דבעלי טוריס ומומיס ליעשל בהן כדכתיב (עזרא ג) עד עמוד כהן לאוריס ומומיס כאחד שאומר לחביריו עד שיבא משיח, לחפוד ומושן מיהא לא בעלו, לאין כהן משמש בכלי שמוה בגדים: **ולא מצייחה לה**. שלא חפחה לומר בכך וכך אחנגה להקדש לכיון דקיימה לה כדמי כליי זו לא מלים למשקל מינה טפי דאמירתו לגבוה כו' כלכתיב (ויקרא כז) ואים כי יקדיש [וגו'] (דבריס כג) מולא שפחיך חממור [וגו'] אלא הגזבר שהוא בקי יקיימנה לך וירית שמים הוא ולא יפוש אותה בזול: **שבע מיכא**. מן היית ים שבע להקדש אבל הסם לימן: **סרי מן מוקדשות**. כלומר מה שהוא אחנן יותר לני מקדים ממנה לגבוה: **עמדו וכתבו**. גרסה בעיני שהיו כותבין חשבונות של הקדש כמה מכניסין וכמה מוליחין ומיהו מלמן שכתבו דייקינן ואיכא למימר נמי דלמילף מינה כתבו כן: **שבנים אחד**. חזא עיליתא דדינרי וכנו שהיה שבור שלא יגהוג כשורה הקדים שם עליות מזכות לבני שהקדים אחת בשביל שלא היה בנו נוהג כשורה גרס לבנו שהוכשר להקדים שם ומהכא דייקינן לקמן מכלל דשפיר עבד יוסף בן יועזר **לא פליגי רבנן עליה** דהא "עמדו וכתבו" משמע שכל חכמי הדור: **מיכא דתמרי**. שבע שלא היה לו לקבל כל (כך) ממון ההקדש להחרוקן מכל וכל והיה לו להניח בהקדש אחים או אחת לך הוא גלה דעתו שאם היו כל השלש עשרה עליות בהקדש היה נוטל אח כולן: **וקדייך מדקתני**. בריחא וכנו הכנים שם שמשכח אח הבן מכלל דשפיר עבד כרבן שמעון וכדפרישית, **ואיכא** דאמרי לא שמיע ליה דרבנן פליגי עליה מדכתבו (ג) (כן) "וכנו הוציא" הכי קאמר לפי יוסף בן יועזר הכנים אחד שלא היה לו להקדים כל נכסיו כרבנן דפליגי על ר"ש לפיכך נתגלגלה מובה והוציא בנו שבע שניקין כל חוצרות הקדש: **גלה מה ליכא למשמע מינה**. דהא חנאי היא דפליגי בהכי הנא דריש"י ס"ל דלא פליגי ותנא דת"ד ס"ל דפליגי הלכך אנן לממן נסמוך: **ת"ש דת"ל שמואל כו'**. **פליגי רבנן עליה** מדקאמר שמואל הכי דאי לא חימא הכי, שמואל דאמר כמאן, והכי הלכתא כרבנן דקא שמואל כוותייהו ותע"ג (נ) דת"ר יותן ו) הלכה כרשב"ג בכ"מ במשנתנו חון מערב ולידן ורמיה מחרוצה שמואל ליה היה כללא וגם רבא דקאמר במסכת ע"ז בפרק חמישי (דף סט:) הלכה כרשב"ג ליה נמי היה כללא שבגמרא בגון הלכה כסחם משנה הלכה כר"ע מחבירו כר' יוסי מחבירו כרשב"ג במשנתנו ר"ש ור' יהושע הלכה כר' יהושע ר' יהודה ור"ש הלכה כר' יהודה וכן ר"מ ור' יהודה הלכה כר"י כולהו קי"ל הכי בר מהיכא דמפרש גמרא דליח הלכתא הכי: **כי עבורי אחסנתא**. מקום שמעביר האב נחלה מן הרחוי לה ותפילו להרבות לאחד ולמעט לאחד: ה"ג וכ"ם מברח לברחה: **ומקדים שלים**. לגרסו: **מכר שלים**. ולריכא למימר דלהכי מכר והקדים מיקרקע כדי להוליא שמה שממחזר לבניו משלו הוא מחזיר כדאהדר ליה לשמלי כדלקמן: **כמקנו ובהרמילו**. כלומר להחווכח עמו על שעבר דברי האת שנכנסין לחת לו ע"מ שלא יהנו בניו מנכסיו דכמאן דת"ל הייט נותן לך נכסי ע"מ שחמכרם לעלכך דחכאי בדמיהן ולא ע"מ שהחנה לבני דאיכא חומרן דעהת דלהכי יהיב ליה ולפ"ם שלא פירש והכי קאמר ליה שמלי ליהונתן חזור שהחזרת לבניו חינה כלום דת"ל לא הויא מחנה והוי כמי שהפקיד לך נכסיו ע"מ שלא יהנו בהן בניו וחזור וקח חותן דקי"ל מנה לקיים דברי המת ושמלי היה טוענה במעשה דבית חורון דלקמן דקאמר"לא נתתי לך אח שלי על מנת שהקדישם לשמים"ואמרו חכמים דלא הויא מחנה הואיל

---

* נראה למפרע האין נוהגין כשורה נו ביתיה הוא שהקדיש התנאים אבל לא אוכלי כאותה תנאי

א) [כלומר עדיין לא כנעה להורלה בעזה ממלחמה. עיון ערך מלחמה]: ב) ני' בערוך נחל: נ) קדושין כח: תמורה כט: ב"מ ו. [ע"ז פג: נדרים כט:] [תוס' דקדושין פ"ק תוספחת ב"ק פ"ל תוספחת דערכין פ"ד]: ד) [נכחות כה. וב"ב]: ה) [נכחות ט. וב"ב עמ"ש חגיגה טו:]: ו) [כחובות מז.]: ח)[ועי' רש"י ותוס' שבת קיט. ד"ה נחליסר] ט)[ועי' תוס' קדושין סה כט. ד"ה מכאן ותוס' ב"מ סו. ד"ה יגלו]:

כל מתנה שאינה שחס הקדישה מוקדשת כו'. ואם תאמר דתמר לקמן בפירקין (דף קלו:) הא לך תחרוג במתנה ע"מ שתחזירהן לי החזירו יצא ואע"פ שלא היה יכול להקדישו דכיון דתמר לי מידי דחזי לי קאמר כדקאמר לקמן ויש לומר דהתם יכול להקדישו כל זמן שהוא בידו שלא יהבו לחבים ממנו אבל הכא לא היה יכול להקדישו כלל ועוד"א נראה דלא תליא מתנה בהקדש דלאחרים היו יכול להקדיש הוא מתנה והכי פי' כל מתנה שאינה כו' כלומר שנכנסה בזכות שלא נתנה לא ע"מ שיאכל תבוא ולא דוקא נקט שחס הקדישה אינה מקודשת שהרי לא היה יכול לעשות ממנה כלום ולא נתנה כלל אלא ע"מ שיאכל תבוא כדאמרי' בגדרים (דף מת.) לחד דיצאת מוכתח שעדיין ולא נקט שחס הקדישה הלא משום דמעשה הכי הוה לי להזות ליצאת דמפרש [החס] משום דויתור אסור במודר הנאה ובטלמא הע"מ שאינו יכול להקדישה היא מתנה וכן משמע בירושלמי דקאמר לההיא דכל מתנה שאינה שחס הקדישה כו' ר' ירמיה בעי מעתה אין לחדש נותן מתנה לאחרים על מנת שלא יקדישנה כו' ומקשי (נ) ומתני' כל מתנה שהיא כמעשה בית תבואה אינה מתנה:

ערמה היא מתנה:

ליורשו

אם לאו אי אתה יכול להוציא מה שהחזרתי, אמר: המית עלי בן עוזיאל המת עלי בן עוזיאל (מ) (מעיקרא מאי) סבר משום מעשה דבית חורון דתנן (ד) מעשה בבית חורון באחד שהיה אביו מודר הימנו הנאה והיה משיא בנו ואמר לחבירו הרי חצר וסעודה נתונין לך במתנה ואינן לפניך [אלא כדי] שיבא אבא ויאכל עמנו בסעודה אמר לא אם שלי הן הרי הן מוקדשין לשמים אמר לא נתתי לך את שלי שתקדישם לשמים אמר לא נתת לי את שלך אלא שתהא אתה ואביך אוכלין ושותין ומרצין זה לזה ויהא עון תלוי בראשו, אמרו חכמים "כל מתנה שאינה שאם הקדישה מוקדשת אינה מתנה:

רבנן ושמונים תלמידים היו לו להלל הזקן שלשים מהן ראוין שתשרה עליהן שכינה כמשה רבינו שלשים מהן ראוין שתעמוד להן חמה כיהושע בן נון, עשרים בינוניים גדול שבכולן יונתן בן עוזיאל, קטן שבכולן רבן יוחנן בן זכאי אמרו עליו על רבן יוחנן בן זכאי שלא הניח מקרא ומשנה גמרא הלכות ואגדות דקדוקי תורה ודקדוקי סופרים וקלין וחמורין גזרות שוות, ותקופות וגמטריאות ומשלות כובסים, ומשלות שועלים שיחת שדים ושיחת דקלים, ושיחת מלאכי השרת, ודבר גדול ודבר קטן דבר גדול מעשה מרכבה, ודבר קטן הויות דאביי ורבא לקיים מה שנאמר להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא וכי מאחר דקטן שבכולם כן גדול שבכולם על אחת כמה וכמה. אמרו עליו על יונתן בן עוזיאל בשעה שיושב ועוסק בתורה כל עוף שפורח עליו נשרף: מתני' האומר "זה בני נאמן, "זה אחי" אינו נאמן יוסף עמי בחלקו, מת יהודו נכסים למקומן. נפלו לו נכסים ממקום אחר יירשו אחיו עמו: נכרי "זה בני נאמן, למאי הלכתא? אמר רב יהודה אמר שמואל ליורשו "ולפטור את אשתו מן היבום, ליורשו

ועכר על דעת הנותן וגם ההקדש לא חל וה"ל כיון שעכרו על דברי המת המתנה חיזה מתנה והחזק חיזה מזרה כי התם דמתנה בטילה וגם ההקדש לא נתקדש ולפיכך לא תחל כי הכא פרים ליה בהדיא ואין לפניך חלה ע"מ שיבא הבן ויאכל כו' תבל כי הכא בסמוך קיבוב ליה ליורגן ולא פירש תורה אור ע"מ שהקדיש בהן תחה ולא בני' הלכך לגמרי יהב ליה לעשות בה כרצונו והייט דקאמר ליה כשם שתי תחה יכול להחזיר מה שמכרתי [להתם מיהא מודים לי דהא ע"מ ליהנות תני בהן כתם ניקחי תחה יכול להחזיר מה שהחזירני דכע"כ אין מתנה למחלין דתם חיזי יכול ליתנה לכניו ת"ל נם תני בעלמי חיזי יכול ליהנות בהן כדתמר גבי מעשה דבית חורון דכיון דנתנה לו ליהנות ע"מ שלא יקדיש לא הוי מתנה כלל ס"ל תם חיתח דלדעת כן עשה שלא יהא לי רשות ליתן לכניו לו לכל מי שאירצה ת"ל נם תני בעלמי חיזי לו לוכל למכור לאחרים לו להקדיש שלא מתי חיים לך למימר לחמי חיזי מכירתי מכירה והקדשי הקדש משום דלא פירש מידי וה"ל נכי חזלה הא לא פירש מידי חבל נכי מעשה דבית מורון כיון דפירש פירש, ושמתי לא הוה דייק מעיקרא למכירה ולהקדש דמכר יהונתן והקדיש: פעמים עלי. כמו הפעם דכתיב בלפי מעלה (תענית פד.) לעומר המיבני דרך בזיון ולאחני ומלמת דכדיחותא הוא: ופוסק סבור. שמתי כדפריטים לעיל כן נראה בעיני (ויימ דלחונתן קאי שמכר והקדיש מחלה ולא רצה להחזיר לכניו ולא עכירה ולישנא ספרים דכתב הגה ר)מעיקרא סבר: ויש מציא לומ בנו. והיה חפץ לזמן לת לחני לפטורתו: ולאין לפניך. ובמכתב גדלים מתרגין לחני' היכא דקא אמר ליה הרי הן לפניך ויכא לחא ויאכל עמנו' כמי מיירי ולפ"ה לא היה מחנה דמ"מ מוכיח דכבכיל שיאכל לחיו הוא עושה ולא נתנה לחתם ה"מ לומר שלא יהא לו מחנה גמורה וקאמרינן החם דכללא דסיפא קאתי לאתויי דקתני כל מתנה שאינה כו': ויהא עון תלוי בו'. שעל ידי שחני מקבל מחנה שלך והיא חיזה מחנה גמלאתם חוקתן והגה זה משל זה וקטבריהו שלא יחל: סכי גרסינן אמרו מכשים כל מתנה שאינה שאם הקדישה מוקדשת אינה מתנה. לעומר כל מחנה שאינה שאם הקדישה, חיזה מחנה, הוחיל וגילה דעתו שע"מ כן נתנה לו שלא יקדישנה ולעיל נמי גבי ההוא שכתב נכסיו ליהונתן כיון שלא היה בו טהב כשורה ע"מ שלא יחזיר לכניו נתן לו ויונתן סבר כיון דסתמא יהב היא מחנה לעשות בה כל חאב יחפון: רואים שמנרה. שלא שעון הדור נורס וחין הדור רחוי לכך: שהעמוד נשם חמם ביטוסט. ולמה נמי עמידה חמה דנפקא לן במסכת ע"ז (דף כה.) לחל לחל"ת שלא מצוח לחין מחזיק כל כך כמה חלחן ביהושע: נמרא - סכרת המשניות כעין שחנו מפרשין עליהן לא שנו כו' מסורי מחסרת כו': שלנוח. הלכה למשה מסיני: בגדות. מדרשי פסוק כגון חנחומא וב"ר ויקרא רבה: דקדוקי סופרים. ויו"ו בלכם הכתוב"(ויקרא יח) דמרכינן מיניה ה)דם הברך: דקדוקי סופרים. כגון גזירות שנזכו חכמים שלא יבא לידי לימור תורה: וקלים וחמורים. קלמד מן מעלמו: גזירות שוות. כגון ילף קיחה קיחה מעדה עפרון (קוחין דף כ.): תקופות. מולד הלבנה: וגימטריאות. כגון "לכלי-חלח נפשי בחכית בהבית "ירט" ירחה בחתה בעזחה (שבת דף קה.): ומשלות כובסין. לורך יש בה ללמוד דברי תורה כדרכיה (קהלת יב) תקן משלים הרבה וכתיב להבין משל ומליצה (משלי ו): שיחת שדים. להכביעה ונפקא מינה לעשות קמיע לרפואה: ושיחת דקלים. שבני חדם רגילים לדבר על הדקלים כדכתיב בשלמה וידבר על העלים (מלכים ה ל) ושיחת מלאכי השרת. להכביעה: מעשה מרכבה. שביחזקאל: חויות דאביי ורבא. שהקשו מסניות וברייחות טוכת יש. עגולות, וכל כך למה, כי תולדוחיהם מלויים בל בוות לברי תורה ולחכמה: גדול שבכולם על אחת כמה וכמה. להבין דבר מחוך דבר ויוחר: מתני' סלומר זה בני נאמן. בגמרת מפרש למאי הלכתא: זה אחי אינו נאמן. להוציאו עם אחיו שהרי חין מכירין אותו כדמפרש בגמרא: ויטול עמו בחלקו. כגון חם מיים חן לבד הספרק ויש להן לחלוק ג' חלוח זה טוטל שדה ומחלה זה טוטל שדה ומחלה וטוען זה המעיד על אחיו הספרק שהוא אחיו שהרי שדה דהכי קאמר ליה "ודאי אחי אחה ויש לך ליטול שדה אחת מן השנים ואני אמלוך אחן לך ואני אחאחר ביד אחי הוא, הכא לך רחיק וטוען: אני. הספרק: יחזרו ונכנסים. שנחן לו מחלקו: למקומן. כלומר למי שנחנם לו לבל שאר אחיו אין נאמן. שאם היו ו' אחין ובא אחד מסרינית הים ואמר אחים אנוכנו ואמר אחר מן האחים אני מכיר שאחיהו הוא ויפול עמהן בגורל אינו נאמן הואיל ושאר אחים אינם מכירים אותו לא יפעפ להם בבחלה שלא יהיו מצמצמין לו. מנחלחן. אבל אותו שמכיריו ופורה שאחיהו הוא יפול עמו בחלקו הצי: ואם מת. בלא יורש אותו שבא: יחזרו הנכסים למקומן. לזה האח בלבד שנתן לו חלקו: נפלו לו נכסים ממקום אחר. לאותו אח שבא ומת: יירשו אחיו עמו עם זה שהורה בו שהוא אחיהן הואיל והוא פורה שאחיהן היה: למאי הלכתא. קא חני האומר זה בני נאמן

א) מדרש מת: ב) סוכה כח: ג) [מי' סנהדרין יח. שלט"ע מוסף וס"ו: ד) פירוש וכיון פיה"ש ע"ב: ה)[מציעא פ"ו:]

כבב א מיי' פ"י מהלכות מדרים כ"י עה סמג עשין נו טוש"ע חו"מ סי' רכ"ח סעיף ט:

כבכ ב מיי' פ"ד מכ"י נחלות הל' ה סמג עשין נו טוש"ע חו"מ סי' רמ"ב סעיף ה:

קבה ג מיי' שם פ"ו ה"ח ומפג שם טוש"ע חו"מ סי' רכ סעיף ב:

קבו ד מיי' פ"ג מהלכות יסוד ה"ו סמג עשין נה טוש"ע חו"מ סי' קנ סעיף ו:

מעמד (מעיקרא) דברי (נוסחא אל המעיק) דברי המקבל

ואם אין אחה יכול להוציא מה שהכרתי הקדשתי משום דסמכן שלי הוא דלחבי מכרתי והקדשתי תחלה כרי שחחא מחוקת הפחנה בירי כך איגך יכול להחזיר מה שנחחי להם דמאחר שהייחי מחזק מה שנחחי להם משלי נחחי ולא משל אביהן ולא עבחי על דעת הנחן דכי היכי דהקדשחי וכבכחי משלי ה"נ ההיחרחי משלי: חשיח עלי. כלומר נצחי יונחן בן עוזיאל: מעיקרא מאי סבר. הכי נמי מאי שנא מכר והקדיש קודם שהחזיר. משום דחשוש למעשה בית ועדרן: ויהא עון בישול הנדר דכחיב לא יחל דבר: אמרו חכמים כל מחנה שאינה שאם הקדישה מוקדשת אינה מחנה. וה"נ חבי מבירא ליה ליונחן בן עוזיאל אי חמכן מלי שאני יכול למוכרן ולהקדישן כך מה שאני מחזיר לחבי מכר ואי אני מחזיר לחבי מכר והקדיש חלה כרי שהוא פוחוקת בירו הבינונית: ערוך שבכלים, שבבינוניים: חלמוד. ע"ז בלילה: חלכות. אלי בריימא בגן ספרי וספרא: הגדות. מדרשים: דקדוקי חורה. בגן חסרות ויחרות וספרות: דקדוקי סופרים. כל השכון שמנו חכמים בגן חסם עשרה נשים פוצרות בי' וחשבון השניות ובגן חמשה דברים נאמרו בנבלת עוף פחור: שיחת שדים. שיחה יוצא ללחרשן ולחשביון בשב: ושיחת דקלים. שיחה יוצא ללחוש דבר שיחחמלא השורה דקלים ושיחחעקרשיחת מלאכי השרת. שיחה יוצא להשבינן בשם: מעשה מרכבה. ראשי ובבא. היו יכולין לחרצן: פיס' האומר זה בני. נאמן לפטור את אשתו מן היבום בפרפרי בגמ' זה אחי אינו נאמן. שאם היו ו' אחין ובא אחד מסרינית הים ואמר אחים אנוכנו ואמר אחר מן האחים אני מכיר שאחיהו הוא ויפול עמהן בגורל אינו נאמן

(מ) גמ' בן עוזיאל (מעיקרא מאי סבר) חת"ס וכ"ה ס"ח וכן פי' רשב"ם ותוס' שבת סבר: (נ) תוס' ד"ה כל וכו' ולפחמר כיני מתניתין:

* ג"ל - נראה נכון כך בחומרת הגאונים ועי' מהרש"ל

* ג"ל - נראה שחסר כאן מלים כגון ומשמע דלא ס"ל כר' יוסי ברבי יהודה דאמר וכו' ועי' מהרש"ל

ליורשין פשיטא. דתכסיס שנפלו לו כשהוא נוסקם לו "בני הוא ויירשני" נתמן ואי משום ככסיס הבאים לאחר מיכן לאמעוטינן דלעיל"ג נתמן, הא לאו מלתא היא דאין יכול להקנותן, נתמן, הא לאו מלתא היא בוודאי־לית נתמן להא ליכא למימר מגו ואמ"נ דדרסינן לעיל (דף קכז): "יכיר־בצריך היכרא ואוקמינן להאחב נתמן תפילו לככסים הבאים לאחר מיכן אי נמי שנפלו לו כשהוא נוסקם ה"מ גבי מלוג דבעה"ב דידעינן עיקוריה בעל חוב מיד יודע שהוא חוב ואתה קרע למימר דכיון דידעינן דבעו הוא נתמן למימר "בכורי הוא" אבל היכא דלא ידעינן אי בעו הוא אי לא בעו הוא לא נתמן לומר מהימנין ליה לאחר מיכן לכסים שיש לו עכשיו משום דליכא למימר מגו: **לפעמים אמתו מן היכוס לימרינהו ליה.** למתניתין למימי "החומר" זה בני "נתמן" דכל"ג לא נמי מינה: **פה** בקדושין פרק "החומר": **כשעה מיחתו.** לוקחת למלתא נקט: **יש לי בנים.** ואין לאמתו זקוקה ליבם נתמן ואכתי לגוזק, ולקמיה מוקי לה בדלא מוחזק לן לא בחתי ולא בבני: **יש לי אמין.** וזקוקה ליבם: **מיהו נתמן** לאמרה וטעמא מפרש' לקמיה: **ומשני הכא דלא מוחזק לן.** הלי גברת בשעה מיקה לא בחתי ולא בבני וקיימת לן דלא לאמתק אמתק אמתק זקוקה ליבם דספק ספיקא הוא שמא יש לו בנים ואפ"ג אמתק לוקח דהכי מוקמינן לה בקדושין משום דבעי לאוקמה אפי' כל' נתן לאמרה שהם אמר ים לי בחיי נתמן וההיא דר' נתן מוקמינן לה הכא כמוחזק לן דלית ליה לחי ולא מוחזק לן בבני אבל מבני להכי אמרי' להכי אמרי' לה כשהם ים לי בנים נתמן, ים לי אחים היו נתמן, בדלא מוחזק לן לא בחתי ולא בבני לפלגינן בככסים הבאים לאחר מיכן אי נמי שנפלו לו כשהוא נוסקם ה"מ גבי מלוג דבעה"ב דידעינן עיקוריה בעל חוב מיד יודע שהוא חוב ואתה קרע למימר דכיון דידעינן דבעו הוא נתמן למימר "בכורי הוא" אבל היכא דלא ידעינן אי בעו הוא אי לא בעו הוא לא נתמן לומר מהימנין ליה לאחר מיכן לכסים שיש לו עכשיו משום דליכא למימר מגו: **לפעמים אמתו מן היכוס לימרינהו ליה.** למתניתין למימי "החומר" זה בני "נתמן" דכל"ג לא נמי מינה: **פה** בקדושין פרק "החומר": **כשעה מיחתו.** לוקחת למלתא נקט: **יש לי בנים.** ואין לאמתו זקוקה ליבם נתמן ואכתי לגוזק, ולקמיה מוקי לה בדלא מוחזק לן לא בחתי ולא בבני: **יש לי אמין.** וזקוקה ליבם: **מיהו נתמן** לאמרה וטעמא מפרש' לקמיה: **ומשני הכא דלא מוחזק לן.** הלי גברת בשעה מיקה לא בחתי ולא בבני וקיימת לן דלא לאמתק אמתק אמתק זקוקה ליבם דספק ספיקא הוא שמא יש לו בנים ואפ"ג אמתק לוקח דהכי מוקמינן לה בקדושין משום דבעי לאוקמה אפי' כל' נתן לאמרה שהם אמר ים לי בחיי נתמן והיא דר' נתן מוקמינן לה

אחוה דהוה קא שכיב, אמרו ליה אחתיה למאן? אמר להו חויא לכהנא רבה, אמר (ס) רבא מאי ניחוש לה הא אמר רב חייא בר אבא אמר ר' יוחנן בעל שאמר "גרשתי את אשתי" נאמן, א"ל לאביי והא אבי אתא ר' יצחק בר יוסף אמר ר' יוחנן בעל שאמר "גרשתי את אשתי" אינו נאמן! א"ל ולאו מי לא שנינהו כאן למפרע וכאן להבא, והאשווי ניקום וקסמוך? א"ל לבא לרב נתן בר אמי "אחוש לה" אחוה דהוה מוחזק לן דליכא אחי ואמר בשעת מיתה דליכא אחי, אבל רב יוסף מאי ניחוש לה - הרא דמוחזק לן דליכא אחין ועוד הא אמר בשעת מיתה דליכא אחי, אבל הכא דאיכא עדים במדינה הים דידעי דאית ליה אחי? השתא מיהת הא ליתנהו קמן, לאו היינו דר' חנינא דאמר רבי חנינא "עדים בצד אסתן והאמר אמר ליה אבי אם הקלנו בשבויה (משום דמנוולא נפשה לגבי שבאי) נקל באשת איש א"ל לרב נתן בר אמי "אחוש לה" : זה אחי אינו נאמן : (ו) ואידך מאי קאמרי, קאמרי "אחונא הוא" אמאי יטול עמו בחלקו? ותו לא, אלא דקא אמרי "לאו אחינו הוא" אימא סיפא נפלו לו נכסים במקום אחר יירשו אחיו עמו הא אמרי ליה "לאו אחונא הוא" "לא צריכא" "דקא אמרי אנו יודעין אמר רבא" ואת "אומרת מנה לי בידך" והלה אומר "איני יודע פטור אביי אומר לעולם

חזיא לכהנא רבה. ים מוקקים רבה משום דלכל הפחות מלמה היה ולא חזיא לכהן גדול ואומר ר"י דשפיר גרס רבה דהא לא להכי הדיוט תסירא דהא מטעם שלמה גרסתיה היה מחיר ולא שהיה אומר שהיו ב כנים דת"ב היה נאמן כדאמרינן במקומינן (ה) כדמפרש ואזיל: למאי ניחוש לה. לאסורה לעוק: פת"י היית בר מצה כו'. והלא נמי הכי קאמר גרשתי לא תאמני וחזיא לעולמא ומיהו לכהנה תסירא דהא לא פטרינן לה מלא כתובתה "גרשתי לא תאמני" וגבוזה פסולה לכהן שהרי היתה נפטרת בכתובתה "אם לי כנים ואיהו מוחזק לן כנויה לית לן בה כנים" לא טענין "אם לי כנים דניסמיה ע"י מנו דמלי פטר לה בנו הלכך הכי קאמר "גרשתי לא תאמני" ונאמן הוא לפי מגרש לה: ונתנו מעיניו בו'. למאי חמודתי גילתה לפניו תליכא דר' יוחנן ניתני לעולם דאמר "ליטו לעולם" תליטו להכי הלא תמרין ומנו שהרי רגלים יש לדבר שלא גירשה דלמא קלא הוה ליה למילתא * כדתמרינן בהחולה שנתארסה: אלא לם. כלומר ניתני ומשום הכי דודאי ליכא למיחש שמא תמרין "גרשתי לם תאמני" בעבל שאמר "גרשתי לין בנים: ועוד שאמר בשעת מיתה כו'. ותע"ם שהיו לו בנים ליון לעולם אומר "גרשתי לם תאמני" ותע"ג דמוחזק לן בלאו נאמן לפי שעה מנו דלפי שעה לה בגיטה ומה לו לשקר כדאמרי' נמי לעיל לעולם גב דמוחזק לן בלאו נאמן זה בני נאמן להתירה משום מנו דאמר מנו ומכו ליה למיקה: אמר ליה אביי הא מני אבי הא אמרי. בני העיר הותח לדיוקי עדים ולריכין לאו לאוקי לדבריהם ולהמתין עד שיבאו מה שהיו עדים: ומשני שפיר הא ניחנו. ואין לו ללוח מה שיגיעו רוחות: נאמן מיימו. דמקשינן בכתובות גבי כנסיה דמר שמואל דתפסינן ותסקינן לה"ג דעל דיקדל ואמרו נאמנין ומהורה הני דקיימי קמי שמואל דתפסינן ותסקינן לה"ג דעל דיקדל והלכה עדים במדינת הים שנשתמלו? ואמר ר' חנינא "עדים בלד שתמן רוח לפונים ותאמר "בחמיה ומפרש התם דעדי טומאה לחמר: אם שקלו בשבויה. להרבה הקילו חכמים בכתובות דלמי תפס, ועד אחד, נאמנין לומר טהורה וטעמא - דבשביל שהשיאוה בין הבחלין אין לו לתאמרי שהרי התם תפס מטמרת עלמה מזמת ותוקמה לחזקתה ואיסור קל הוא שם ניתפת לכהן: נקל נאמנים לים. בחמיה לתיכא (ו) לאיסור חגך ולכי היכ בחזקת איסור עד שתהא ולא תמיהנה מספק כיון דלמרי לוכסי עדים במדינת הים שזקוקה ליבם: דמנוולא נפשה לגבי שבאי. לח * גרסינן ופיכוח היה בספרים: לא לב תלילה: דבתמרי לחיינו קומ. ומשום הכי קתני גבי נפלו לו נכסים מסקום אחר דכולן יוכלין לומר לו ומו לא. הלח עם כל לחיו יש לו ליטול: דבתמרי לין לנו יודעין. הלכך לח שקיל מינייהו מידי לתמרי ליה לייתי רחיה וכסמתן, וכשהלך יוכלין לומר להם שמועה לפי שעה ולא יהא בהלך דודאי לא יחזור לכתובה רבה. לאו משום דוקא קאמר לכתובה רבה אשום דאיתוי הים דאשתר בלא תליצה ואיכא דאמרי לאיסור: ותו לא. ואי בכל הנכסים דאי אפשר לומר שנפלו לו לאחר מיכן: דידהו אחיו עבו. דאילו דקאמרי דלא הני אחיהן ואפשר יירשו: לא צריכא דקאמרי אין אנו יודעין אם אחיהן הוא אם לאו. ומשום דבי יתרי בנכסים שנפלו לו לאחר מיכן ומצו למיפר להאי אנן סיהא סורה דאחיהן הוא משום דאי אפשר בלא תליצה ואיכא דאמרי לא יחזור לכתובה רבה. ואי לאו משום דוקא קאמר לכתובה רבה אשום דאיתוי הים דאשתר בלא תליצה ואיכא דאמרי לאיסור: ותו לא. ואי בכל הנכסים דאי אפשר לומר שנפלו לו לאחר מיכן: דידהו אחיו עבו. דאילו דקאמרי דלא הני אחיהן ואפשר יירשו: לא צריכא דקאמרי אין אנו יודעין אם אחיהן הוא אם לאו. ומשום דבי יתרי בנכסים שנפלו לו לאחר מיכן ומצו למיפר להאי אנן סיהא סורה דאחיהן הוא משום דאי אפשר בלא תליצה ואיכא דאמרי לא יחזור לכתובה רבה. ואי לאו משום דוקא קאמר לכתובה רבה אשום דאיתוי הים דאשתר בלא תליצה ואיכא דאמרי לאיסור: ותו לא. ואי

דתימתר (נשיל דף נב.) המוכר שור לחבירו ונמלא נגחן לחולין בתר חזקה תפילו כעבד רוכא זוחן להחריך כחן: כל

(ה) גב' תמר רבה תמר דלא ניחוש: (ו) שם ניחוש: (ז) שם תם הקלו בשבויה נקל כ"ע ותיבו' משום דמנוולא נפשה לגבי שבאי משמע דלא קאמרי אלא דקאמרי תמרת קום: (ח) שם אחוה דהוה מוחזק לן דליכא אחי ואמר בשעת מיתה דליכא אחי אבל רב יוסף מאי ניחוש לה הרא דמוחזק לן דליכא אחין ועוד הא אמר בשעת מיתה דליכא אחי ואמר דאיכא עדים במדינה הים דידעי דאית ליה אחי השתא מיהת הא ליתנהו קמן לאו היינו דר' חנינא דאמר רבי חנינא עדים בצד אסתן והאמר אמר ליה אבי אם הקלנו בשבויה (משום דמנוולא נפשה לגבי שבאי) נקל באשת איש א"ל לרב נתן בר אמי אחוש לה זה אחי אינו נאמן: (ט) ואידך מאי קאמרי קאמרי אחונא הוא אמאי יטול עמו בחלקו ותו לא אלא דקא אמרי לאו אחינו הוא אימא סיפא נפלו לו נכסים במקום אחר יירשו אחיו עמו הא אמרי ליה לאו אחונא הוא לא צריכא דקא אמרי אנו יודעין אמר רבא ואת אומרת מנה לי בידך והלה אומר איני יודע פטור אביי אומר לעולם: (י) ד"ה נקל נאמנים לים וכו' תיב ר"ת נקל נאמנין לים כדתמרי: (כ) שם ניחוש: (ל) שם תם הקלו בשבויה נקל כ"ע ותיבו' משום דמנוולא נפשה לגבי שבאי משמע דלא קאמרי אלא דקאמרי תמרת קום: (מ) שם אחוה דהוה מוחזק לן דליכא אחי ואמר בשעת מיתה דליכא אחי אבל רב יוסף מאי ניחוש לה הרא דמוחזק לן דליכא אחין ועוד הא אמר בשעת מיתה דליכא אחי ואמר דאיכא עדים במדינה הים דידעי דאית ליה אחי השתא מיהת הא ליתנהו קמן לאו היינו דר' חנינא דאמר רבי חנינא עדים בצד אסתן והאמר אמר ליה אבי אם הקלנו בשבויה (משום דמנוולא נפשה לגבי שבאי) נקל באשת איש א"ל לרב נתן בר אמי אחוש לה זה אחי אינו נאמן: (נ) ואידך מאי קאמרי קאמרי אחונא הוא אמאי יטול עמו בחלקו ותו לא אלא דקא אמרי לאו אחינו הוא אימא סיפא נפלו לו נכסים במקום אחר יירשו אחיו עמו הא אמרי ליה לאו אחונא הוא לא צריכא דקא אמרי אנו יודעין אמר רבא ואת אומרת מנה לי בידך והלה אומר איני יודע פטור אביי אומר לעולם: (ס) שם אחוה דהוה מוחזק לן דליכא אחי ואמר בשעת מיתה דליכא אחי אבל רב יוסף מאי ניחוש לה הרא דמוחזק לן דליכא אחין ועוד הא אמר בשעת מיתה דליכא אחי ואמר דאיכא עדים במדינה הים דידעי דאית ליה אחי השתא מיהת הא ליתנהו קמן לאו היינו דר' חנינא דאמר רבי חנינא עדים בצד אסתן והאמר אמר ליה אבי אם הקלנו בשבויה (משום דמנוולא נפשה לגבי שבאי) נקל באשת איש א"ל לרב נתן בר אמי אחוש לה זה אחי אינו נאמן: (ע) ואידך מאי קאמרי קאמרי אחונא הוא אמאי יטול עמו בחלקו ותו לא אלא דקא אמרי לאו אחינו הוא אימא סיפא נפלו לו נכסים במקום אחר יירשו אחיו עמו הא אמרי ליה לאו אחונא הוא לא צריכא דקא אמרי אנו יודעין אמר רבא ואת אומרת מנה לי בידך והלה אומר איני יודע פטור אביי אומר לעולם: (פ) שם אחוה דהוה מוחזק לן דליכא אחי ואמר בשעת מיתה דליכא אחי אבל רב יוסף מאי ניחוש לה הרא דמוחזק לן דליכא אחין ועוד הא אמר בשעת מיתה דליכא אחי ואמר דאיכא עדים במדינה הים דידעי דאית ליה אחי השתא מיהת הא ליתנהו קמן לאו היינו דר' חנינא דאמר רבי חנינא עדים בצד אסתן והאמר אמר ליה אבי אם הקלנו בשבויה (משום דמנוולא נפשה לגבי שבאי) נקל באשת איש א"ל לרב נתן בר אמי אחוש לה זה אחי אינו נאמן: (צ) ואידך מאי קאמרי קאמרי אחונא הוא אמאי יטול עמו בחלקו ותו לא אלא דקא אמרי לאו אחינו הוא אימא סיפא נפלו לו נכסים במקום אחר יירשו אחיו עמו הא אמרי ליה לאו אחונא הוא לא צריכא דקא אמרי אנו יודעין אמר רבא ואת אומרת מנה לי בידך והלה אומר איני יודע פטור אביי אומר לעולם: (ק) שם אחוה דהוה מוחזק לן דליכא אחי ואמר בשעת מיתה דליכא אחי אבל רב יוסף מאי ניחוש לה הרא דמוחזק לן דליכא אחין ועוד הא אמר בשעת מיתה דליכא אחי ואמר דאיכא עדים במדינה הים דידעי דאית ליה אחי השתא מיהת הא ליתנהו קמן לאו היינו דר' חנינא דאמר רבי חנינא עדים בצד אסתן והאמר אמר ליה אבי אם הקלנו בשבויה (משום דמנוולא נפשה לגבי שבאי) נקל באשת איש א"ל לרב נתן בר אמי אחוש לה זה אחי אינו נאמן: (ר) ואידך מאי קאמרי קאמרי אחונא הוא אמאי יטול עמו בחלקו ותו לא אלא דקא אמרי לאו אחינו הוא אימא סיפא נפלו לו נכסים במקום אחר יירשו אחיו עמו הא אמרי ליה לאו אחונא הוא לא צריכא דקא אמרי אנו יודעין אמר רבא ואת אומרת מנה לי בידך והלה אומר איני יודע פטור אביי אומר לעולם: (ש) שם אחוה דהוה מוחזק לן דליכא אחי ואמר בשעת מיתה דליכא אחי אבל רב יוסף מאי ניחוש לה הרא דמוחזק לן דליכא אחין ועוד הא אמר בשעת מיתה דליכא אחי ואמר דאיכא עדים במדינה הים דידעי דאית ליה אחי השתא מיהת הא ליתנהו קמן לאו היינו דר' חנינא דאמר רבי חנינא עדים בצד אסתן והאמר אמר ליה אבי אם הקלנו בשבויה (משום דמנוולא נפשה לגבי שבאי) נקל באשת איש א"ל לרב נתן בר אמי אחוש לה זה אחי אינו נאמן: (ת) ואידך מאי קאמרי קאמרי אחונא הוא אמאי יטול עמו בחלקו ותו לא אלא דקא אמרי לאו אחינו הוא אימא סיפא נפלו לו נכסים במקום אחר יירשו אחיו עמו הא אמרי ליה לאו אחונא הוא לא צריכא דקא אמרי אנו יודעין אמר רבא ואת אומרת מנה לי בידך והלה אומר איני יודע פטור אביי אומר לעולם:

כל שכתוב בה מהיום ולאחר מיתה. פירש בקונטרס דהוי כמתנה בריה שלין יכול לחזור בה וקשה דמנן בפרק קמא דב"מ (דף יח.) מלא דייתיקי מתנה וסוברים הכי זה לא יחזיר שלאי לומר כי ודייק בגמרא הא לאחר מיתה מי טוענין ומוקי לה בשכיב מרע דליכא למימר שמא נתנו לאחר לחפי' נתנו לאחר מלי הדר ביה והשתא הא קתני מתנה דהויי מהיום ולאחר מיתה דהוי כמתנת שכיב מרע דלא קני עד לאחר מיתה ואי ליכא יכול לחזור בו אפילו אם לא אמר מתנו טוענין ומפרש רבינו הם מהיום ולאחר מיתה הויי מהיום ומיירי כגון שפירש בפירוש מהיום אם לא יחזור עד לאחר מיתה דמסתמא אם אמר מהיום ולאחר מיתה הוי מהיום קני גופו ולאחר מיתה קני פירות כדמשמע במתני' בסמוך ותע"ב דנקט הכא כלישנא דלקמן מכל מקום לא חיישי כאן גוונא וה"נ משמעות בפרק בל הגט (גיטין דף מ: ושם ד"ה וכשמניסנה) אמר לגבי כתוב (ד) לאחר שכשמניסנה תגרשנה חיוב נמי משום שמא יאמרו קודם לכתיבה וביכמות פ' ר"נ (דף נב. ושם ד"ה וכשמניסנה) כתוב נמי לאחר שכשמניסנה תגרשנה הכי זה נמי ופ"ל דבגיטין חיישי שכתב זמן שעומד בו וביכמות חיישי שכתב זמן שלאחר כשלושים יום"פ שהשמן שהוא מיהו הכא ס"ל דחיישי נמי לכתחלה כלומר מדרכן אבל מדלוייתא הוי נמי: תקניה

רבינו גרשום

אין. חייב לשלם ושאני הכי אמאי לא יהבי ליה בחלקן דדמי האי כמי שאכל לחבירו מנה לפלוני בידך ואותו אחר פלוני עצמו אין יודע אם מחויב לו אם לאו ואמר הלה איני יודע שאני חייב לו פטור אבל וכל דאף הכי כמו זה אומר על זה שאינכם הוא וזה עצמו אינו יודע אם אחיהם הוא והלוי אומרים אין אנו יודעין פטורין מליתן לו כלום: בשכח שהשביחו נכסים למקום אחר והשביחו מאליהן ומת מהו מי אמרינן דכי ניכסים אחר דמי ומי לא אמרינן דכי ניכסים אחר דמי ליורשי המקום אחר דמי ויורשו אחיו עמו בשוה או דלמא הואיל דהנהו נכסים הן שנפל מחלק האחד שהיה מוחה. ליה ולא יירשו הני אחריני אלא יחזרו נכסים למקומן ליד זה בלבד שחלק לו: המניע לכתפים. בנין תבואה לקצור וענבים לבצור: פים' ונמצאת דייתיקי קשורה על ירכיו. להכי קאמ' קשורה שאילו נמצאת על הספה בלבד שמא איבא למימר שמא אחר ורקה על הספה. ונמצא כתוב באותו דייתיקי מתנה מכל נכסיו לאחד מן היורשים הרי זה אינה כלום ואיבא למימר הואיל ולא נתנה מחיים חזר בו: ויכה בו לאחר בין היורשין כו': דייתיקי. שפר צואה שכיב מרע: מתנה של בריא כל שכתוב בה מהיום כו'. הא לאו הכי לא קנה והא כל מתנה איבעי למיתן ליה מעכשיו הרשות בידו: כל שכתוב בו מהיום. יתחיל מתנה זו שיהא ברשותך ומכאן לא תגבר אלא לאחר מיתה: באכסדרא דבי רב. בבית הסדרש: ומת. קודם שהספיק לכתוב: ר' שיזבי אמר ר' אלעזר אמרה. להא מלתא ואמר להו ר' יוחנן הזהרו בה דהכי עיקר דלא נמר להקנות אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה: היינו דאצטריך ר' יוחנן לאסמרי עליה. לומר שכיב מרע אוחו שכיב מרע כדמפרש רב דימי: כי אתא רב דימי אמר תרתי דייתיקי מבטלת דייתיקי. שאם כתב לאחד שטר מתנה מכל נכסיו וחזר ונפלן מזה וכתבן לאחר זו מתנה שכתב לשני מבטלת מתנה של ראשון ושני קנה ראשון לא קנה: דואין. והיינו דקאמר הברוך: אם בשיפה את כתו. כדאמר להו תנו אף כתבו וחתמו דהיינו יפרי כח דאמר תנו אף כתבו דבטניגה לחוד פני וכתיבה לא הוי אלא יפרי כח ולא משמע דבכתיבה לחוד יקנה כותבין: ואם לאו. דלא אמר הכי אין כותבין משום דלא נמר להקנות אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה: בריא שאמר כתבו וחנו מנה לפלוני ומת אין כותבין ונותנין. דבריא בעי קנין ושפר ואין שפר לאחר מיתה: הא שכיב מרע. שאמר הכי כותבין ונותנין משום דבלאו הכי באמירה בעלמא קניה שכיב מרע: הוא מפרק לה. אם אמר שכיב מרע במיפה את כתו כותבין ונותנין: כדאמר

לעולם אימא לך חייב ושאני הכא דכתבה לאחר בידך דמי: (ה) בת יחורו נכסים למקומן

א) בעי רבא ששבח נכסים מאליהם מהו- *בשבח המניע לכתפים לא תיבעי לך דכי נפלו לו נכסים ממקום אחר דמי כי תיבעי לך בשבח שאינו מניע לכתפים כגון ג) דיקלא ואלים ארעא ואסקא שרטון מאי? תיקו: מתני' ימי שמת ונמצאת דייתיקי קשורה על ירכיו הרי זו אינה כלום, יכה בה לאחר בין מן היורשין בין שאינו מן היורשין דברי קימין: גמ' חנו רבנן עיונה היא דייתיקי זה כל שכתוב בה דא הוא למיקם ולהוות. ואיזהו היא מתנת כל שכתוב בה מהיום ולאחר מיתה אלא מהיום ולאחר מיתה הוא דהויא מתנה מעכשיו לא הויא מתנה? אמר אביי הכי קאמר איזו היא מתנת בריא שהיא כמתנת שכיב מרע דלא קני אלא לאחר מיתה כל שכתוב בה מהיום ולאחר מיתה יתיב ר' רב חנא באכסדרא דבי רב ויתיב וקאמר משמיה דר' יוחנן ה) שכיב מרע שאמר כתבו וחנו מנה לפלוני ומת אין כותבין ונותנין, שמא לא גמר להקנותו אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה. ויכה בה. השכיב מרע נאמר. מתיים אע"פ שלא נכתב לפס תוקו האים שלא כך אמר לו נכסים הכתובים בשטר זה אני מקנה לך בקבלת השטר שמקבל ממני הרי זה קנה דלא גרע מלוותה פיו ורבותה קתני (ג) לאחר נרסינן בסדר המשנה: דברי קיימין. תע"ג דאין רוצה ליזכה, קני לאחר מיתה בלא קנין דדברי שכיב מרע ככתובין וכמסורין דמו: גמ' היו היו דייתיקי. היו היה מתנת שכיב מרע שנובה לאחר מיתה תע"ג דאין כתב בה "מהיום": דא למיקם ולמיהוי. לאחר מיתה והייט לשון דייתיקי: והיו היו מתנה בריה שהקנה, כל שכתוב בה מהיום כו'. דמשמע הכי: נופה קנוי לך מהיום ופירוי לאחר מיתה. אבל אי לא הוה כתב בה "מהיום" היו קונה לאחר מיתה שהרי היה יכול לומר לאחר מיתה אני נותן לך ולא נתכוונתי להקנות לך עכשיו אלא לאחר מיתה ולפיכך אם כתב בה "מהיום" אע"פ שלא נכתב לשון מתנה הרי הוא כנכתב ואין יכול לומר לא נתכוונתי להקנות לך עכשיו אלא לאחר מיתה ולפיכך הוה ליה כמו שנכתב: והיכי דמי כתבו וחנו מנה לפלוני ומת אין כותבין ונותנין. אם כתב בשטר "מהיום" ולא כתב "לאחר מיתה"

כדאמר רב חסדא כו': לקמן בפרק 'מי שמת' (לעיל קנב:) אמר רב יהודה אמר (שמואל) שכ"מ שכתב כל נכסיו לפלוני ופלוני בא ואמר מידו לם עמך מוכר ומשמע הא לם מת, מקבל מתנה וקנה ותע"ש. שכתוב קנין בהך מתנת שכיב מרע לא אמרי' שמא לא נמר להקנותו אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה' ומקשינן מינה הכא לשמואל דאמר מתנת שכיב מרע לא ידענא מאי לידון בה דשמא לא נמר להקנותו אלא בשטר ושטר של שכיב מרע ליט קונה עד לאחר מיתה ואין שטר לאחר מיתה מינה ואין קנין. ההוא דרב יהודה אמר שמואל מנכסי כח הלטר של שכיב מרע, אלא הקנה לו אלא ליפות לם כחו ותאמרין היכי דמי מיפה לם כחו? אמר רב חסדא 'וקנינא' מיפה לם כחו, ככרכי ויתן לאמר 'מכר' והכי מוקמינן ליה בהדיא להא דשמואל כמיפה לם כחו לקמן במי שמת: **מתני'** פשוטה נכסיו לבניו. כיון שרוצה ליתת חצה וליט רוצה לעשרך נכסיו ליתן עשר בן יפקידון נכסיו עם עדים ויאמרו להם בני כך וכך נתן לי אבי ואני מעיד לו שהוא שלו ואין לי בו כלום ואין אבי חייב לי כלום ולא לוה ממני ולא פרע לי מעולם ואין לי עדים ולא שטר ולא כלום ואין אבי יודע בדבר זה

רבי יוחנן סבר לה קנה לוקח. דימה לה כן למתי מנעריך תקנת לוקח דתקה שמכרה בנכסי מלוג בחיי בעלה ומתה דלא עדיפא ולא כלום (לקמן דף קלט:) וי"ל דמייתי כגון שכתב לה דין ודבריה חין לי בפירות נכסיך ובפירות פירותיך ולא כהב בנכסיך דל"ב היה מכרה קייס כדאמר בהכותב (כתובות דף פג. ושם) לי כמי שחם קנין פירות דבעל דלא הוי מלוה מדרבנן ולא מנרסי לכתוב מהיום ולא הוי כקנין הגוף ולכך מנעריך תקנת לוקח ד):

לא קנה לוקח. פי' ריב"ם ויחזרו ליורשי הבן ולא יוכלו לקומות לומר תניך זכין ואת מפקח כדאמרינן בסוף מי שחם (לקמן דף קפו. ושם ד"ה וימתו) דלאו כל נב דהכח לא שייך כל שיך טעמא דלקמן משום שימתר הבן לחת מכח לחבת דחתיק קחתיקא דל"ב יקחו מחי החב מלקח כיון שחיט בח מכח חבין לחת מכח זקיני חלת הייט טעמת שיחזרו ליורשי הבן משום דכשחים הבן נפלו נכסים לפני בט ובשחת זקיני קנאם הבן בקבר ממילא ואחר כך יבשם בן הבן וקבה דאחר בשמוך ממילא לנבי בריה נפשיה עדיפא ליה ולא קנה לוקח: ר' יוחנן אבר סבירא ליה דאפילו במקום ברייה נפשיה עדיפא ליה ולא קנה לוקח: ר' יוחנן אבר שהתנו: ר' יוחנן אבר סבירא בבורים וקרא. כן האדמה אשר נתתה לי אע"ג דשיהות בלבר שלי אותו קנין פירות בקנין הגוף הוא שלו עד אותו הזמן דשי ויכול לקדות: ריש לקיש אבר סבירא ובו'. ולשה להי לאשלומי תרי זמנא בהבי: אבר לך ר' יוחנן אע"ג דבני בבורים קנין פירות בקנין הגוף דשי אפ"ה אצטריך הבא לאשמוענן דלא קנה לוקח דאפ"ה ודאי קנה לוקח דאגב לנביה בריה מחיל ליה לבבור אפילו בחייו וקנה לוקח קס"ל דלא מחיל ולא קנה.דריש לקיש אבר דאע"ג לנבי בבורים בעלמא בי הבא אצטריך דשי"א דלא קנה לוקח דקנין הגוף דשי דפל לנבי נפשיה אפי' לנבי בריה נפשיה קדיפא ליה סבריה ולא ניחא ליה לשיזבן בחייו ולא קנה לוקח קס"ל הבא דלנבי בריה מחיל ליה לחובי שיהו שבורין בביתה האב וקנה לוקח: איתיביה ר' יוחנן לריש לקיש. אם אבר שכיב מרע נכסי לך ואחריך לפלוני משבש שנתן לראשון ושני הפירות בחייהן והשלישי הוא יורש נוף הנכסים: מת שני. בחיי ראשון כיון שלא באו ליד השני אין לשלישי כלום ושלישי הוא בא מכח שני אלא יחזרו הנכסים ליורשי הראשון האיל דליתא לאחריך ולשלישי לא מצינן לשיהן ליה דהבי לא פקיד הצוואה. ואם איתא לריש לקיש דקנין פירות שיהא לראשון לאו בקנין הגוף דמי. אמאי יחזרו ליורשי ראשון כיון דלא ההליה קנין הגוף הקרקע כשאת ראשון יחזרו אותו ליורשי איהו שבקיה מיבעי ליה.אלא אדקאמר ליורשי ראשון ש"מ דקנין פירות שיש לראשון בקנין הגוף דשי וקשיא לריש לקיש: תרתבא רב אושעיא.יע"ש איאלך בעלמא לאו בקנין הגוף דמי. והכא מאי עבעא יחזרו ליורשי ראשון דהיכא דאבר ליה נתן לראשון ואחריך לפלוני שאני דמשבש ואחריך לפלוני אחריך הן שלו ולא בחייך לפי שבחיים הכל שלך הגוף והפירות. והשתא דמת אחריך בחייך הכל שלך הוא. להבי יחזרו ליורשי ראשון ולא ליורשי נותן דנותן פליג עליה דשמואל דאמר אחריך לפיקר קאמרינן בדעתו דלא יחזרו עולמית לעצמו. ולעולם מהא לא השמוש: והא תניא יחזרו ליורשי נותן. דמשבש דקנין פירות לאי בקנין הגוף דמי וקשיא לר' יוחנן דאמר כרי. אלא

אמר רבי יוחנן לא קנה לוקח **וריש לקיש** אמר קנה לוקח **רבי יוחנן** אמר לא קנה לוקח **וריש לקיש** אמר קנה לוקח [א]קנין פירות בקנין הגוף דמי **וריש לקיש** אמר קנה לוקח [ב]קנין פירות לאו בקנין הגוף דמי, והא איפליגו בה חדא זימנא [ג]איתמר המוכר שדהו לפירות רבי יוחנן אמר מביא ואינו קורא (קיקנוס) **וריש לקיש** אמר מביא ואינו קורא **רבי יוחנן** אמר מביא וקורא קסבר קנין פירות בקנין הגוף דמי **וריש לקיש** אמר [ד]מביא ואינו קורא קנין פירות לאו בקנין הגוף דמי? **אמר לך ר' יוחנן** אף על גב דבעלמא קנין פירות בקנין הגוף דמי **הבא אצמריך** סלקא דעתך אמינא אבא לגבי בריה אחולי אחיל קא משמע לן, **ורבי שמעון בן לקיש** אמר אף על גב דבעלמא קנין פירות לאו בקנין הגוף דמי **הבא אצמריך** סלקא דעתך אמינא כל לגבי נפשיה אפילו במקום בריה, נפשיה עדיפא ליה קא משמע לן **אחריבי רבי יוחנן** ללישל לקיש ג[נכסי לך ואחריך יירש פלוני ואחריך יירש פלוני, מת ראשון קנה שני, מת שני קנה שלישי, מת שני בחיי ראשון יחזרו נכסים ליורשי ראשון ואם איתא **אשכח ליה** בבר תרגמה רב הושעיא בבבל "אחרין" שאני, וכן רמי רבה בר רב הונא קמיה דרב ואמר "אחרין" שאני, **ואיתניא** יחזרו ליורשי נותן?

תנאי

מבוא ביה ואינו קורא דלא קניגא ביה מן החלמה אבר נחמה לי ומימה דאי קניגא ביה תרמנך קניגא ביה נמי מן החלמה אבר נחמה לי ובלאה שחקנו מדרבנן להניח משום קנין פירות אבל קריאה לא מדאמרינן בהמוכר את הספינה (לעיל דף פב.) משום דמימזי כקריאת לו משום לחתי לאפקועי מחרומה ומעשר:

והתניא יחזרו נכסים ליורשי נותן. פירש בקונטרס ונקנה לר' יוחנן דאמר קנין פירות בקנין הגוף דמי ומשני מנאי היא דפליגי בקנין פירות אי הוי בקנין הגוף לו לא ואין נראה הדבר מנאים מניה דפליגי בקנין פירות בהדיא יוסר מאלו גבי מוכר עבדו על מנת שימשנו שלשים יום בחוקת הבתים (לעיל דף ג. ושם) ושור (ב) דלדבריו לא נרסינן אלא מחריך מנאי היא ונראה דלר"ל פריך דאי מחריך שאני והכי פריך אי אמרת בשלמא לחחריך לא שאני היא דיחזרו ליורשי נותן אלא אי אמרת לא שאני אין דיחזרו ליורשי לחשון הוי טעמא משום דקסבר קנין פירות בקנין הגוף דמי כר"י (ג) ל"ש דמניגו הרבה מנאים דפליגי בהכי אלא אי אמרת דלהיה דיחזרו ליורשי לחשון משום דלגבי בשלמא לחחריך לא שאני היא והכא דלגבי בשלמא לחחריך שאני היא והכא דלגבי בשלמא לחחריך לא שאני היא והכא דלגבי בשלמא לחחריך לא שאני היא והכא דלגבי בשלמא לחחריך לא

תנאי היא דתניא: "נכסי לך ואחריך לפלוני, יורד ראשון ומכר, ואכל, השני מוציא מיד הלקוחות דברי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר "אין לשני אלא מה ששייר ראשון". ורמינהי: "נכסי לך ואחריך לפלוני, יורד ראשון ומכר ואוכל דברי רבי, רבן שמעון בן גמליאל אומר "אין לראשון אלא אכילת פירות בלבד"! קשיא דרבי אדרבי ודרשב"ג אדרשב"ג? דלרבי אדרבי לא קשיא, הא לגופא הא לפירא. דרשב"ג אדרשב"ג לא קשיא, הא לכתחלה הא דיעבד. אמר אביי: אוזהו רשע עלום? זה המשיא עצה למכור בנכסים כרבן שמעון בן גמליאל, דאר' יוחנן: הלכה כרבן שמעון בן גמליאל. זמודה שאם נתנן בשביל מרע לא עשה כלום, מאי טעמא? אמר אביי מחנת שכיב מרע לא קנה, אלא לאחר מיתה. וכבר קדמו ארתיך, ומי אמר אביי הכי? והא איתמר: מחנת שכיב מרע מאימתי קנה? אביי אמר עם גמר מיתה. ורבא אמר: לאחר גמר מיתה? הדר ביה אביי מהא, ממאי? דמהא הדר ביה דלמא מהא הדר ביה? דלא סלקא דעתך, דתנן: היה ניתק אם מתי זה ניתק מחיי זה, זה ניתק לאחר מיתה, לא אמרו. אלא מדרבי זירא, דאר' יוחנן: הלכה כרשב"ג בשבילי, הני בהמ עברים והוציאן לחירות, פשיטא. מהו דתימא (ג"א ל"ל למיעבד איסורא לא יהבינן לך, קא משמע לן. אמר רב יוסף אמר רבי יוחנן: הלכה כרבן שמעון בן גמליאל. אפשיט. עשאן חבריהן למת פשיטא? מהו דתימא לשוינהו איסורי הנאה לא יהבי לך, קא משמע לן; דרש רב נחמן בר רב סמדא משום רבי יונתן: זה נתון לך במתנה ואחריך לפלוני, נטלו ראשון ויצא בו, באנו למחלוקת רבי ורשב"ג, מחלוקת לה רבי בחמשה עשר ענין ורשב"ג לא פליג, רבי ורשב"ג החם אלא דמר סבר קנין פירות בקניו הגוף דמי ומר סבר קנין פירות לאו בקנין הגוף דמי, אלא הבא למכור בנכסים דהא קיימ"ל כר"ש דתין לבני חלת מה שצייר לחמין ולא נעשה נחת רוחו של אדם שאמר "לחריך לפלוני" דהוה ניחא ליה אם יצייר ומיהו לית לקביד קפידת נמודה שלא יוכל הראשון למכרן אם ירצה: **ומודה.** ר"ש הא דאמר "לחן לבני חלת מה שצייר לחמין אם נתנו לחמן למתנת שכיב מרע כגון לחמך מכיוון שכיב מרע לית ליה דאמר מיכוון ולאחר מיתה לית ליה אלא שוות כדאמרן לעיל חיזוקו מתנת בריא שהיא כמתנת שכיב מרע כו': **ס"ג נכלכות גדולות וכפירוש רבינו חננאל מ"מ לאחר מביי מתנה שכיב מרע לימים פרי, לאחר מיסס וכבר קדמו לאחריך.** הלי שני דקתמר עליה הטעון "לאחריך" לפלוני' קדם ליה שמתנו לו הראשון, דמשמע שהמחיל הלי לחמן ולסוף קנה השני "לאחריך" עם גמר מיתה. משמע דמיום מיתה ואילך הוא דקנה השני "לאחריך" ולא מיום שנתן לו הראשון, דהטעון "לאחריך" לא קנה עד לאחר מיתה, ואין רוצה להוליא ממנו מכחו עד שתגמר מיתתו, לכך נראה לעניות דעתי, דהטעון לאחריך לא קנה אלא לאחר מיתתו, ומי אמר אביי הכי? והא איתמר: מחנת שכיב מרע מאימתי קנה? אביי אמר עם גמר מיתה. ורבא אמר: לאחר גמר מיתה? הדר ביה אביי מהא, ממאי? דמהא הדר ביה דלמא מהא הדר ביה? דלא סלקא דעתך, דתנן: היה ניתק אם מתי זה ניתק מחיי זה, זה ניתק לאחר מיתה, לא אמרו. אלא מדרבי זירא, דאר' יוחנן: הלכה כרשב"ג בשבילי, הני בהמ עברים והוציאן לחירות, פשיטא. מהו דתימא (ג"א ל"ל למיעבד איסורא לא יהבינן לך, קא משמע לן. אמר רב יוסף אמר רבי יוחנן: הלכה כרבן שמעון בן גמליאל. אפשיט. עשאן חבריהן למת פשיטא? מהו דתימא לשוינהו איסורי הנאה לא יהבי לך, קא משמע לן; דרש רב נחמן בר רב סמדא משום רבי יונתן: זה נתון לך במתנה ואחריך לפלוני, נטלו ראשון ויצא בו, באנו למחלוקת רבי ורשב"ג, מחלוקת לה רבי בחמשה עשר ענין ורשב"ג לא פליג, רבי ורשב"ג החם אלא דמר סבר קנין פירות בקניו הגוף דמי ומר סבר קנין פירות לאו בקנין הגוף דמי, אלא הבא למכור בנכסים דהא קיימ"ל כר"ש דתין לבני חלת מה שצייר לחמין ולא נעשה נחת רוחו של אדם שאמר "לחריך לפלוני" דהוה ניחא ליה אם יצייר ומיהו לית לקביד קפידת נמודה שלא יוכל הראשון למכרן אם ירצה: **ומודה.** ר"ש הא דאמר "לחן לבני חלת מה שצייר לחמין אם נתנו לחמן למתנת שכיב מרע כגון לחמך מכיוון שכיב מרע לית ליה דאמר מיכוון ולאחר מיתה לית ליה אלא שוות כדאמרן לעיל חיזוקו מתנת בריא שהיא כמתנת שכיב מרע כו': **ס"ג נכלכות גדולות וכפירוש רבינו חננאל מ"מ לאחר מביי מתנה שכיב מרע לימים פרי, לאחר מיסס וכבר קדמו לאחריך.** הלי שני דקתמר עליה הטעון "לאחריך" לפלוני' קדם ליה שמתנו לו הראשון, דמשמע שהמחיל הלי לחמן ולסוף קנה השני "לאחריך" עם גמר מיתה. משמע דמיום מיתה ואילך הוא דקנה השני "לאחריך" ולא מיום שנתן לו הראשון, דהטעון "לאחריך" לא קנה אלא לאחר מיתתו, ומי אמר אביי הכי? והא איתמר: מחנת שכיב מרע מאימתי קנה? אביי אמר עם גמר מיתה. ורבא אמר: לאחר גמר מיתה? הדר ביה אביי מהא, ממאי? דמהא הדר ביה דלמא מהא הדר ביה? דלא סלקא דעתך, דתנן: היה ניתק אם מתי זה ניתק מחיי זה, זה ניתק לאחר מיתה, לא אמרו. אלא מדרבי זירא, דאר' יוחנן: הלכה כרשב"ג בשבילי, הני בהמ עברים והוציאן לחירות, פשיטא. מהו דתימא (ג"א ל"ל למיעבד איסורא לא יהבינן לך, קא משמע לן. אמר רב יוסף אמר רבי יוחנן: הלכה כרבן שמעון בן גמליאל. אפשיט. עשאן חבריהן למת פשיטא? מהו דתימא לשוינהו איסורי הנאה לא יהבי לך, קא משמע לן; דרש רב נחמן בר רב סמדא משום רבי יונתן: זה נתון לך במתנה ואחריך לפלוני, נטלו ראשון ויצא בו, באנו למחלוקת רבי ורשב"ג, מחלוקת לה רבי בחמשה עשר ענין ורשב"ג לא פליג, רבי ורשב"ג החם אלא דמר סבר קנין פירות בקניו הגוף דמי ומר סבר קנין פירות לאו בקנין הגוף דמי, אלא הבא

ס"ג מנלי פ"ה. ולית נרסי' לולא לחריך מי היה דמשמע דקיזולא דתרלינן לעיל לית לים לקים לחריך שחי' מיקולא הוא דהא ודאי לית לים לקים מתרלינן לחריך שחי' כדמתרלי רב ורבי הושעיא לעיל, דהשתא קיימי כולהו בריימות כרים לקים בין למאן דאמר יחזרו ליורשי טוען בין למאן דאמר יחזרו ליורשי רמאון כולהו סבירא להו דקנין פירות דעלמא לאו כקנין הגוף דמי דאפילו הך דקתני "יחזרו לרמאון" הייט משום "לחריך" שחי' מנלי לרבי יוחנן הוא דמתרלינן הכי "מנלי היא" לומר ליכא מנלי דפליגי בקנין פירות דרמאון, לי בקנין הגוף דמי לו לא ואפ"ג סבירא לי כמאן דאמר בקנין הגוף דמי: **דפניף בר'.** דרבי ס"ל לאו בקנין הגוף דמי דקתני "יחזרו ליורשי טוען" רבי היא ור"ש ס"ל בקנין הגוף דמי "יחזרו ליורשי רמאון"=ר"ש היא ואפ"ג ס"ל כר"ש והייט דפסיק ר' יוחנן כר"ש ומיהו ל"ל לאו בקנין פירות בקנין הגוף דמי פליגי מנלי לכ"ע לאו בקנין הגוף דמי ובהא פליגי רבי סבר "לחריך" ממי קנין פירות בעלמא הוא דאיכא למימר לרמאון והלכך אפי' יחזרו ליורשי טוען דקנין פירות לאו בקנין הגוף דמי ובשב"א סבר בעלמא קנין פירות לאו בקנין הגוף דמי והכא "לחריך" שחי' גוף ופירות לקני לרמאון והלכך אפי' יחזרו ליורשי רמאון, וכן מיקר להסמ"ק לא מקשי הלכתא לחכמת פסקינן הלכתא כרבים כפ' החולן דקנין פירות לאו בקנין הגוף, ומי ובהא "לחריך לפלוני" קנייתא לן בכלל שמעון' דאפי' אפשיט עשאן חבריהן למת פשיטא דאפי' אפשיט עשאן חבריהן למת פשיטא דאין לבני חלת מה שצייר לרמאון, כדפסקינן הלכתא לקמן ולא פלוג רים לקים על החוא פסק דפסיק רבי יוחנן לקמן, ומדלחבי נמי מיכא למשמע דהכי קיימא לן דאמר לחבי מיזהו רשע עלום ולקמן נמי בהיתם לחתא דהוה לה דיקלא כאילעא דרב ביבי בר אבי חזל מיזהו לקנייה לבנו קטן כרבן שמעון בו' עד לחבי רבן שמעון לחטיא קאמר בו' דמשמח נמי שמעון להלכך כרבן שמעון בו' **ולחריך** דרבי: **חלת מה שצייר רמאון.** ואם לא שייר כלום לא יכול הבי כלום דקנין פירות דרמאון כקנין הגוף דמי בו' ואפי' הכי לא קנה כלום אלא פירות בלבד: **מאי טעמא.** דקתני "לחריך" משמע דמיום מיתה ואילך הוא דקנה ולא מיום שנתן לו הראשון, דהטעון "לחריך" לא קנה אלא לאחר מיתתו, ומי אמר אביי הכי? והא איתמר: מחנת שכיב מרע מאימתי קנה? אביי אמר עם גמר מיתה. ורבא אמר: לאחר גמר מיתה? הדר ביה אביי מהא, ממאי? דמהא הדר ביה דלמא מהא הדר ביה? דלא סלקא דעתך, דתנן: היה ניתק אם מתי זה ניתק מחיי זה, זה ניתק לאחר מיתה, לא אמרו. אלא מדרבי זירא, דאר' יוחנן: הלכה כרשב"ג בשבילי, הני בהמ עברים והוציאן לחירות, פשיטא. מהו דתימא (ג"א ל"ל למיעבד איסורא לא יהבינן לך, קא משמע לן. אמר רב יוסף אמר רבי יוחנן: הלכה כרבן שמעון בן גמליאל. אפשיט. עשאן חבריהן למת פשיטא? מהו דתימא לשוינהו איסורי הנאה לא יהבי לך, קא משמע לן; דרש רב נחמן בר רב סמדא משום רבי יונתן: זה נתון לך במתנה ואחריך לפלוני, נטלו ראשון ויצא בו, באנו למחלוקת רבי ורשב"ג, מחלוקת לה רבי בחמשה עשר ענין ורשב"ג לא פליג, רבי ורשב"ג החם אלא דמר סבר קנין פירות בקניו הגוף דמי ומר סבר קנין פירות לאו בקנין הגוף דמי, אלא הבא

ולחריך. לחר מיקמו: **נטלו ראשון ויצא בו.** כלומר מס יולה להא לא קתמר "ולחריך נטלו ראשון ויצא בו": **נתנו לראשון ולא כו.** לללכך לא יכל לראשון להא ליה ליה בנוגע לחלת קנין פירות שהרי יוכל לנכרו ולא לחבי ליה לכתחלה: **נתנו למחלוקת כו'.** לללכך לא יכל לראשון להא ליה ליה בנוגע לחלת קנין פירות שהרי יוכל לנכרו ולא קניגא ליה כ"כ (ללכ"ע) לראשון יכל להא לי בעי הוא לכיל ליה לו מזנין ליה להא "לחריך" קתמר-מה שיצייר לחריך: **עד כאן נג עליני.** רבי ור"ש בפירות לראשון וולחי פירות לית ליה, חלת בהכי פליגי לר"ש סבר "קנין פירות" שים לו לראשון קנין הגוף דמי לפ' ל"ל "לחריך" שחי, ורבי סבר לחו קנין הגוף לא עשה ולא כלום לחבי בפירות הלל מוליס לחית ליה הלכך נבי לחרוג נמי ליחת ידי מוכחו ליטלו היינו פירותיו לחפילו לרבי יוסי: **ומודה.** ר"ש הא דאמר "לחן לבני חלת מה שצייר לחמין אם נתנו לחמן למתנת שכיב מרע כגון לחמך מכיוון שכיב מרע לית ליה דאמר מיכוון ולאחר מיתה לית ליה אלא שוות כדאמרן לעיל חיזוקו מתנת בריא שהיא כמתנת שכיב מרע כו': **ס"ג נכלכות גדולות וכפירוש רבינו חננאל מ"מ לאחר מביי מתנה שכיב מרע לימים פרי, לאחר מיסס וכבר קדמו לאחריך.** הלי שני דקתמר עליה הטעון "לאחריך" לפלוני' קדם ליה שמתנו לו הראשון, דמשמע שהמחיל הלי לחמן ולסוף קנה השני "לאחריך" עם גמר מיתה. משמע דמיום מיתה ואילך הוא דקנה השני "לאחריך" ולא מיום שנתן לו הראשון, דהטעון "לאחריך" לא קנה אלא לאחר מיתתו, ומי אמר אביי הכי? והא איתמר: מחנת שכיב מרע מאימתי קנה? אביי אמר עם גמר מיתה. ורבא אמר: לאחר גמר מיתה? הדר ביה אביי מהא, ממאי? דמהא הדר ביה דלמא מהא הדר ביה? דלא סלקא דעתך, דתנן: היה ניתק אם מתי זה ניתק מחיי זה, זה ניתק לאחר מיתה, לא אמרו. אלא מדרבי זירא, דאר' יוחנן: הלכה כרשב"ג בשבילי, הני בהמ עברים והוציאן לחירות, פשיטא. מהו דתימא (ג"א ל"ל למיעבד איסורא לא יהבינן לך, קא משמע לן. אמר רב יוסף אמר רבי יוחנן: הלכה כרבן שמעון בן גמליאל. אפשיט. עשאן חבריהן למת פשיטא? מהו דתימא לשוינהו איסורי הנאה לא יהבי לך, קא משמע לן; דרש רב נחמן בר רב סמדא משום רבי יונתן: זה נתון לך במתנה ואחריך לפלוני, נטלו ראשון ויצא בו, באנו למחלוקת רבי ורשב"ג, מחלוקת לה רבי בחמשה עשר ענין ורשב"ג לא פליג, רבי ורשב"ג החם אלא דמר סבר קנין פירות בקניו הגוף דמי ומר סבר קנין פירות לאו בקנין הגוף דמי, אלא הבא

ולחריך. לחר מיקמו: **נטלו ראשון ויצא בו.** כלומר מס יולה להא לא קתמר "ולחריך נטלו ראשון ויצא בו": **נתנו לראשון ולא כו

אבל פרים או רמון לא. פירש בקונטרס לא נרסינן לה ויש לפרש בדוחק דוקא דכי יש מקבל מתנה ואינו מקפיד אם יחלל התחרוב אבל אי לית ליה לטעון אלא פרים או רמון לא יוכל לומר לו התחרוב ולוחק: **לא** החזירו לו יפה. וה"מ לומר לו יפה אפילו כי לית ליה כפליה להנאי והא הוה ליה הנאי ומעשה בדבר אחד ואין זה כהנאי בני גד וכני לוחנן כדתנן כמה אין חייבין עליהן משום גזל

כאן בצוות מעיקרא. מתחלה כשמכר לו זה לא הקטר החמיל צוות הלכך לא קנה שלקח מוכן לו לתרם בעל כרחו הוא דכתיב (משלי טו) שונא מתנות יחיה וכדאמרינן [בגלו עריפות] (סוגיו ד' מה:) והגוזן עלמו לא)מחזיר לו שהרי סילק עלמו מהם תלת הפקר הם וכל המחזיק בהן זכה בהן כדאמרינן בכריתות בתחלת פרק המביא לחם תלוי (דף כד.) תמר היס לקיס הגוזן מקנה לחבירו ואמר הלה "לי תהיי" (ב) כל המחזיק בה זכה בה ואסקינן התם כריס לקיס: **כאן בשחק ולבסוף צוות**. קנה כיון דקיבל הקטר בשחוק נתגלה לזכות במתנה ומחמר שזכה לין מועיל כלום להוציאה מרשותו (ג)ואמה אמרת"י לי תהיי במתנה זו עד שיתנה בלשון מתנה לחתירים לו שיפקיקים: **ויכפ לן ט"י מחב**. בפיו והוא שחק כשמכרו לחם הקטר לו הקנו בקנין סודר לחתירים לגרסו ובשבחו למסור לו הקטר החתיל צוות: **נאנו ממלוקח**. חס קנה חס לחו: **ופיו כפן עבדים**. ומחוך כך צוות שתיו רוצה לזון העבדים דחקי', למ"ד יכול הרב לומר לעבד עשה (ד) ולינו זך תפ"ה לח ניחת ליה לעשות כן: **רבן שני**. מקבל מתנה: **מולכין כתרומה**. מחמת שהני לזודתי קנה וכיוצ ואכהן כי יקנה נפש קנין כספו הוא יאכל בו" (ויקרא כב): **יורשין**. כלומר רחמנן לו יורשין (ה) ולרבן שמעון לח סבירא ליה הלי **דרים** לקיס דאמר בכריתות בפרק המביא הגוזן מתנה לחבירו ואמר הלה "לי תהיי בה" כל המחזיק בה זכה בה דכיון דלתבירו ניה לרבן שמעון דלתבעתה דהכי יהיב ליה דלי לח בעי מקבל מתנה מיהדר ליה והכי מפקת בכריתות ומיהו הלכתא "דרים לקיס ובהך פלוגתא נמי הלכתא כרבן שמעון דלתבעתה דקי"ל הלכה כרשב"ג במתניתו" דהיינו מתנה לחבל בריייתה לח תלת הלכה כרבנן, למתניתין "מתני' משמע לחבל היכא דאמרי' "מתנה" היינו נמי בריייתה כדאמרי' בעלמא(נימין דף סז.)

מתנה ר' אליעזר בן יעקב קב ונקי ומשו"ה קי"ל כותיה בין במתנה בין בכריייתה: **טוכים פופו** שלוות על השחוק שבתחלה דלח נתגלה במתנה שלח לסכי שחק דנגחי היה לצוות כל זמן שלח הגיעו **מתנה ליתן: תנו רבנן שביב מרע כו'**. להכי נקטו שביב מרע דבדידיה ליכא לאיפלוגי בין היכא דאמר לחבירו לח תמר, משום דלתיו לחלק כל נכסיו בדבור פיו, לזה כך ולזה כך בריה רגיל ליתן לכל אחד כפי עלמו והדבר יהוא למי מקנה תחלה ולמי לבסוף: **שאמר תנו מאתים זוז כו'**. וכגון דלח שייר מידי שלח חלק להס אע"ג דמים לח קט אח"כ הקנה להס בקנין סודר כדפסקינן לקמן בגמ' אמת (דף קמ:) מתנת שביב מרע במקלת בעי קנין ואע"ג דמיה: **אם יגח עליו שע"ח**. קודם שקבלו המעות אי נמי כגון דהני מאתים זוז ושלח מחות זוז (ו)[ו] שדות שעמדו לו. וכך דמיס הלכך לחתי לאחר שנתו, נוכה בעל חוב מהן דמקבל מתנת שביב מרע (כיולס) שיויה רבנן לקמן כמי שמת ומקרקעי דיתמי משתעבדי לבעל חוב: **נוכס מכולן**. שהרי לבעלס נחיין ליתן כיהב לחת שחין לחס יכול להוציח מני דבריס כתחב וכגון שלח שחק בינחים שהיינו כמלך לקמן כמי שמת הלכך נוכה מכולן מן המעט ימעיט ומן הרב יבבה כגון חס בח בעל חוב לעורוך הקט דיגרן נוכה מן המחתים ב' דיגר ומן הקט מחות שלח דיגר והח דנקט הלי מילרח דנקוט הוח דנקט ומשום כיפח דהיכח דלחר"ח,ולחריו לחחרון לפסד ופע"פ שלוכהו השביב מרע יוחר ליתן לו מחנה מרובה: **אין לו**. כלי המוכ נוכה המוכר מעלפני: **נאנני בכורי ברלתי לו**. לחתי' לקמן דהח"ד **בכלתי לו לינקת** יתירה כח שנתן לו בני מאתים זוז **נאנני בכורי ברלתי לו**. לחתי' לקמן דהח"ד **בכלתי לו לינקת** יתירה כח שנתן לו בני מאתים זוז כראוי לקבל חח מני ר"ע היא דדייק לישנא **רלה בכורתו**: **רלה מאתים נוטל**. חס בכורתו פחות ממאתים שהרי חיט יכול לגרוט מבכורתו לחני מאתים זוז ולפלוני בני אחמת **ולא** לחמר "בכורתו" דיוקו על העליונה כדפרכינן לקמן: ולומת "כרלוני לו" בתובו קחמר ומסקינן רבי עקיבא היא דדייק ליקא יתירה (ח) יחס לח לחמר "כרלוני לו" הוה לחמרינן 'דבחובו לו בבכורתו' קחמר דיכול מלחים זוז והח דנקט הכח "בבכורתו" לחחת לחמעוטינן דלקח על גב דפרים בהדיח "בבכורתו" חפ"ה יכול לבכורתו חס היח יוחר ממלחים זוז, דיוקו על העליונה:

קסב א מיי' פ"ט מהלכ' זכיה ומתנה הל"ב: סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סי' רמ סעי' ו:

קכד ב מיי' פ"ט מהלכ' תרומות הלכה ו:

קכה ג מיי' שם ופ"ד מהלכ' זכיה ומתנה הל"ג וטוש"ע ח"מ סי' רנ סעי' ח:

קכו ד ה מיי' פ"ו מהלכ' זכיה ומתנה הל"ו ופ"ז מהלכ' מלוה ולוה הל"ב סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סי' רמ סעי' ו:

קכז ו ז מיי' שם פ"ח הל"ו סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סי' רנ סעי' ח:

שוחק ולבסוף צוות קנה. דכיון דשחק בשעת מתנה אודויי אודי ליה לקבולי ליכא לו. והתחנה על ידי אחר: אם רבן שני כהן. זה שנכתב לו הנכסים: כבר זכו בהן יורדי טחן: והיינן בה ות"ק אמי' עומד וצוות. השכבל סבורא ליה דאוכלים בהדמה אמאי הא צוות דלא בעי לתו: מיהדר קא חדר ביה. דלא בעי לתו אבל כיון דשחק מעיקרא קנה מתחלה ולבסוף צוות דמכח הכי פריך כי היכי דבמילה היא דמהני לף לאחר שבאה לידו והדרת למרה הכי נמי הוה לן למימר כאי לפני קודם שבאה לידו הדרת למרה וכיון דקיים מדין ובריס ליו לי על שהה זו דלא אמר כלום ליימי דמילתיה דרים לקיס בקודם שבאה לידו ולכך הוי הפקר בסילק עלמו מהכל נמי דין ודבריס שהנכסים שלו ליו יכול להסתלק בהאי לישנא ועוד קשה דהיכי פריך הכח דרים לקיס מדרבן דלהבא דאמרי הכי לו מוכלין בתרומה הא מוקמי' הכח מילתייהו דרבן בשחק ולבסוף צוות ומילתיה דרים לקיס בצוות מעיקרא ולהדרבה מכשב"ע אלא כולם וכו כאות △ שני ששות כאחד אם לא שיקדימנו לומר לשיכך זכה זה כוה. לשיכך אם יצא עליו על זה הנותן שטר חוב שהיה חייב שטרו בסון נוטה בעל חובו. דאין יכול לומר תראשון כי בעת שנתחייבתי עדיין לא היה לך מקום לגבות ממני ולא השני יכול לומר לו כן לפי שכולם זכו כאחת: אבל אם אמר תנו מאתים זוז לפלוני ואחריו לפלוני: מדקאמר ואחריו הבא משמע דאם ישתייר כלום אחרי שיתני לראשון יתנו לשני [ואם ישתייר מש ני] חנו לשלישי כל הקודם בשטר מתנה כעין שהן כתובים זכה תחלה. לשיכך אם יצא שטר חוב שהיה חייב סמון נוטה בעל חובו. דאין יכול לומר תראשון כי בעת שנתחייבתי עדיין לא היה לך מקום לגבות ממני ולא השני יכול לומר לו כן לפי שכולם זכו כאחת: אבל אם אמר תנו מאתים זוז לפלוני ואחריו לפלוני: מדקאמר ואחריו הבא משמע דאם ישתייר כלום אחרי שיתני לראשון יתנו לשני [ואם ישתייר מש ני] חנו לשלישי כל הקודם בשטר מתנה כעין שהן כתובים זכה תחלה. לשיכך אם יצא שטר חוב שהיה חייב סמון נוטה בעל חובו. דאין יכול לומר תראשון שכל אחד מן הראשונים יכול לומר לו הנחתי לך מקום עדיין לגבות היטב: אם אין לו. תשלמת כל חובו מן האחרון: ותוב ובטה מן שלפניו. היינו אותו שוכה קודם האחרון: אין לו. עדיין השלמה: נוטה משלפני פניו. [כראוי לו]. האי דקאמר בראוי לו לפשוטי מילתא קאתי דבלאו הכי היה נוטל בכורתו. אבל מדקאמר לישנא יתירא נוטלן ונוטל את בכורתו כראוי לקבל חח מני ר"ע היא דדייק ליקא יתירא בכורתו ואם מאתים זוז יותר על מאתים יפול בכורתו ואם מאתים זוז יותר יפול מאתים. וכי האי גוונא מפרש נבי אשבע ונבי בעל חובו:

(א) גמ' תמלי תלוות: (ב) רשב"ם ד"ה כאן בלוות וכו' לי תהיי בה כל: (ג) ר"ח כאן וכו' כאן וכו' ואין וכו' עבה עמי ולינו: (ד) ר"ח יוכיחו שלו ולבנו: (ה) ר"ח לח ניחת ליה לעשות כן שהרי יכול לומר לו זו שלי וכו' ובגמ' מלוה זו מן שלוח: (ו) ר"ח ללה בכורתו וכו' לגיל מלוה יוכל. ניב דף קל: (ז) ר"ח לח מלחים וכו' ליכא יתירא לגלמא דלמא לח תמר.

קסה א מיי' פי"ג מה' מכ"מ ופ"ח מהל' סנה' הי"ב ופ"ט מהל' מ"מ ה"ב סמ"ג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' כג סעי' ח:

קסו ב פוש"ע ח"מ סי' לג סעי' ח:

רצחה. יפ"ן

קע ג מיי' פ"ו מכל' גזילה ואבידה הל"ד סמ"ג עשין נה טוש"ע ח"מ סי' מו ס"ח:

קעא ד מיי' פ"ד מכל' יבום הל' ט סמ"ג עשין נג טוש"ע ח"מ סי' קמז סעי"ח:

קעב ה מיי' פי"ג מכל' גזילה הל' י סמ"ג עשין נה טוש"ע ח"מ סי' קנה סעי"ח:

קעג ו מיי' פ"ד מכל' יבום הל' ט סמ"ג עשין נג טוש"ע ח"מ סי' קנה סעי' ח: קעד ז מיי' פי"ג מכל' גזילה הל"ב ופ"ד מהל' שכירות הל"ב סמ"ג עשין נה טוש"ע ח"מ סי' קנה סעי' ח: קעה ח מיי' פי"ג מכל' גזילה הל"ב ופ"ד מהל' שכירות הל"ב סמ"ג עשין נה טוש"ע ח"מ סי' קנה סעי' ח: קעו ט מיי' פ"ב מכל' מלוה ולוה הל' ב סמ"ג עשין נב טוש"ע ח"מ סי' צז סעי' ב:

נוסחא אחת ל"א וחכ"א ז"ל: דף ע"ב ע"ב שטות"ם ר"ח אשור"ה אמר יכולים [אחרות] לכתוב [ואין] לו לחזור את הראובן.

נוסחא אחת ל"א וחכ"א ז"ל: חייבין [אחרות] אין [חלוקין] אע"פ שאין מכירין.

מאי שנא מדרבא דאמר רבא מין מוליך לחלת חס כן מכירין משום דחיישינן לכיוס דין טוענין. פירוש חס היו מוליך לחע"פ שלא הכירוהו היו סבורין בית דין לחחר ויחזירוה לשוק על ידי לוחה חליוה ולא גרסי' מאי שנא מדרבא דאמר רב סחורה ואי סבר לה כמו וכו'

דה על העליונה (רצחה) נוטלתן (רצחה) נוטלת בחובתה, א"ר שביב מרע שאמר חנו מאחים זו לפלוני בעל חובי קראני לו נוטלן ונוטל את חובו ואם אמר בחובן נוטלו בחובו משום דאמר "כראוי לו" נוטלן ונוטל את חובו ודלמא כראוי לו בחובו קאמר? אמר רב נחמן: אמר לן הונא האי מאני רבי עקיבא היא דדייק לישנא יתירא דתנן: ולא את הבהמה ולא את הדות אף על פי שכתב לו עומקא ורומא וציין ליקח לו דרך דברי רבי עקיבא וחכמים אומרים אין צריך ליקח לו דרך ומודה ר"ע בזמן שאמר לו חוץ מאלו שאינו צריך ליקח לו הרבה אלמא דלא צריך וקאמר, למפויי מלתא קאתי, הבא נמי כיון דלא צריך וקאמר, למפויי מלתא

ג קא אתי: (ג) שכיב מרע שאמר מנה לי אצל פלוני העודים כותבין אף על פי שאין מכירין, לפיכך כשהוא גובה צריך להביא ראיה דברי ר' מאיר, וחכ"א אין כותבין אא"כ מכירין לפיכך בשהוא גובה אין צריך להביא ראיה אמר רב נחמן אמר לי הונא-חנא ורבי מאיר אומר אין כותבין וחכמים אומרים כותבין ואף רבי מאיר לא אמר אלא משום בית דין מוטעין, אמר רב דימי מנהרדעא יהלכתא אין חששין לבית דין מוטעין, ומאי שנא מרבא ד"אמר רבא אין חולצין אלא אם כן מכירין ואין ממאנין אלא אם כן מכירין לפיכך כותבין גט חליצה וגט מיאון ואע"פ שאין מכירין ה(מ"ט לאו) משום דחששין לב"ד טועין? לא ב"ד בתר בית דינא לא דייקי, בית דינא בתר עדים דייקי: מתני' האב חולש ומאציל לכל מי שירצה ומה שהניח חלוש הרי הוא של יורשין: גמ' חלוש אין מחובר לא ואהא

ידם על העליונה. וכגון (ג) שכיב מרע שאמר מנה לי אצל פלוני העודים כותבין אף על פי שאין מכירין אותם: ולא את הדות. שכבשים: ולא את הבהמה. שכבשים הינן מכורין בכולל בית (ב) דלחם לקיים דמכורין בפני עצמן על פי שכתב לו שומקא ורומא ולא כתב לו בית, דהשתם הן בפני עצמן ולא מהני שומקא ורומא אלא למקני שומקא ורומא כדאמרן בפרק המוכר את הבית דמסתמא לא קני לוקח שומקא ורומא: ולריך למוכר ליקח לו דרך. לכורו ולדותו שצייר לעצמו דמוכר בעין יפה מוכר ולא צייר לעצמו דרך: שאין צריך. דהא "מון מלוה" לא הוה צריך למימר למעשי בור ודוח דהא מסתמא לא קני להו לוקח אלא לטפויי לו ציור דרך לבור ודוח עצמו ניתנין, ומיהו כבון כמי מוזו דכל ליטול כדף קלב: (ב) ר"ח ולא אלא אם כן מכירין. לא אלא אם כן מכירין שזו יכפיתו של זה, ובכירין נמי שזו מפאנת היא ארוכה של זה, ובכירין נמי שזו מפאנת בו לפיכך הראי'לונאכון דאין הלכתא ולא מפאנין אא"כ מכירין אם לא כתבו אותו ב"ד שחלצו [בפניהם] גם חליצה או גם מיאון שלא הפסיקו. ובאי עדים שהיו באותה חליצה לפני ב"ד אחר ואמרו ב"ד לא הפסיקו כתבו לה אותם גם חליצה או גם מיאון כותבין לה זה ב"ד שני גם חליצה ומיאון אף ע"פ שאין מכירין זהכם. מאי פשטא. אין הלכתא ב"ד ראשון אא"כ מכירין לאי משום דחששין לב"ד טועין, דאיכא למימר דאי לא היו מכירין ב"ד ראשון שברי הלוו ב"ד שני שלשולם לא היו נוקקין לחתן לחלוץ לחם ב"ד או לאו דמכירין אותן ויפשו בכך והיו כותבין גם חליצה. והכא נמי לרב רימי לחששא לב"ד טועין. ומשני רב דימי בי דינא בתר בית דינא לא דייקי. הלוו ב"ד שני לא דקדקו על ב"ד ראשון אלא שבודאי הן שלא חלצו אא"כ הכירו ומסתמין הלוו עליהן וכותבין [החלכך] אין הלכתא אא"כ מכירין כרי שלא יפשו ב"ד שני אבל להיכא דאמר שכיב מרע יש לי מנה אצל פלוני העודים כותבין אע"פ שאין מכירין דאין חששין לב"ד טועין דבתר כל עדים מדקדקי ב"ד על פיהם אי ידעי נוף החוב או לא ואם יוציאו האי מנה בלא ראיה נמורה הלכך אין חוששין בזה לומר שכבר פרע יש לי מנה אצל פלוני העודים כותבין אע"פ שאין מכירין דאין חששין לב"ד טועין דבתר כל עדים שהעידו בפניהם

א)[תוספ' כתובות פ"ח]: ב)[לקמן דמכה: ג)[עי' תוס' ד"ה מכי ג"מ קד. ד"ה מכי גרסינן]: ד)[ברכ]: ה)[כתובות נב: ו) [עי' תוס' ד"ה דשרכי]: קמא נב: ד"ה דשרכי]:

ס"ג והחניא שמין את המחוברין לקרקע. ובתוספתא דכתובות היא שטויה מכר הבן ומת האב תם ים בנכסים מחוברים לקרקעות שמין ט ולעיל מינה קהני הכותב לבנו נכסיו מהיום ולאחר מיכה ושיבושא הכותב כל נכסיו מהיום ולאחר מיכה לבנו לומו הבן ומכר הנכסים הלו בחיי לביו ולאחר זמן מת האב זכה הלוקח כמה שמכר לו בגופה של קרקע ואם ים בנכסים פירות מחוברין לו זכה הלוקח חלק בעיקרו של קרקע וחלק בפירות ליורשין: ומעני בפ"ק נכנו. מתני' שכתב נכסיו לאחר מיתתו הלא דדעתו על מנת קרובה חלל בנו כדמפרש לקמיה דלדעתו כן לקני ליה גופא לאחר מיתה עם פירות המחוברין דליזכי בהו ליהוי גופיה ולא לדעתו כן זיכוה בהן לוקח מבנו בחיי לי נמי הכי עלמו לו לקני לוקח דהוה לאחר מיתה חלל הגוף ולא הפירות דאע"ג דמחוברין :ומתני אלמא לאחר מיתה כתבו ליה והא"ה הכי נמי דמחוברין לאחר מיתה כתבו ליה:

* לכן נראה איתא ביאור התוספתא שמין את הפירות המחוברין לקרקע בין ליורשי בנו לכן ליורשי אבו פירות המחוברין ירכין לכן לאחר מיתת האב בין ליורשי בנו ליורשי אבו פירות המחוברין (בהאחין והאחיות) כתוב"ל - ולא ביורשי אחי אבי

הגהות הב"ח

(ה) רשב"ם ד"ה ומין מנות מכנות כ"ל ומיכן מ נמחק:

והא תניא אשמין את המחוברין ללוקח אמר עולא לא קשיא "באן בבנו באן באחר: ב)הואיל ורעתו של אדם קרובה אצל בנו: מתני' הניח בנים גדולים וקטנים אין הגדולים מפרנסין על ידי הקטנים ולא הקטנים נזונין על הגדולים אלא חולקה בשוה. נשאו גדולות ישאו קטנים ואם אמרו קטנות הרי אנו נושאין כדרך שנשאתם אתם אין שומעין להם אלא מה שנתן להם אביהם נתן. הניח בנות גדולות וקטנות אין הגדולות מפרנסות על ידי הקטנות ולא הקטנות נזונות על הגדולות אלא חולקות בשוה. נשאו גדולות ישאו קטנות ואם אמרו קטנות הרי אנו נושאות כדרך שנשאתם אתם אין שומעין להן, זה חולר בבנות מבבנים שהבנות: גזונות על הבנים (ו)ואין נזונות על הבנות: גמ' אמר רבא "האי גדול אחד דלבש ואיכסי מביתא מאי, דעבד עבד, והא אנן תנן הגדולים מפרנסין על הקטנים? מתני' בשרכא, שרכא פשיטא? מהו דתימא ניחא להו דלא נינוול קמ"ל: נשאו גדולים ישאו קטנים: מאי קאמר? אמר רב יהודה הבי קאמר נשאו גדולים לאחד מיתה אביהן ישאו קטנים לאחר מיתת אביהן אבל נשאו גדולים בחיי אביהן ואמרו קטנים לאחר מיתת אביהן הרי אנו נושאין כדרך שנשאתם אתם אין שומעין להן אלא מה שנתן להן אביהן נתן: הניח בנות גדולות וקטנות: שלח ליה אבוה בר גניבא לרבא ילמדנו רבינו (ג)לוותה ואכלה ועמדה ונשאת, בעל-לוקח הוי או יורש הוי "לוקח הוי ומלוה על פה אינו גובה מן הלקוחות או דלמא "יורש הוי ומלוה על פה גובה מן היורשין? אמר ליה תנינא נשאו גדולות ישאו קטנות מאי לאו נשאו גדולות לבעל ישאו קטנות "מבעל, לא נשאו גדולות לבעל ישאו קטנות לבעל אינא והא תני ר' חייא נשאו גדולות לבעל ישאו קטנות מבעל דלמא שאני פרנסה דאית לה קא "ס"ד רב פפא לרבא לאו היינו דשלח ליה רבי באורתיה ומה שמת הניח אלמנה זבה? אלמנתו בזונת מנכסיו, נשאת הבת, אלמנתו נזונת מנכסיו, מתה הבת אמר רבן יהודה בן אחיתו של ר' יוסי (ד)בן חנינא ע"י היה מעשה ואמרו אלמנתו נזונת מנכסיו אי אמרת בשלמא יורש הוי משום הכי אלמנתו נזונת מנכסיו, אלא אי אמרת לוקח הוי אמאי נזונת מנכסיו, אמר אביי אי לאו דשלח רבין אנן לא ידעינן-והא יאלו הן שאתן חוזרין ביובל: הכנסת והיורש

ואתניא שמין. גרסינן דברייתא היא כתוספתא דכתובות כמו שפירש ר"ש: מתני' בשרכא. בכל הספרים כתוב שרכא בריש ובערוך גרס שרכא בדלית והוא, נמין שקט כמו ותשקוט התרן ומתרגמינן נחתדבר תרעא (שופטים ה) כלומר לחד בטל ושקט ליט עוסק בכלום וכן יודע ליד חיט שהיה נח ושקט ובהחובל (נ"ק דף נב: ושם) מצייל ואזל ויקלא ביטל לגבי קיני דשרכא ז):

והיורש

קעו א מי' ס"ב מכלי מגלה סם פעיף ב: קעח ב מי' ס"ם מכלי מתנות כלי יב ופ"ע מהלי מלוה כלי כב סמע עמין לו עוס"ע ס"ב: קעט ג מי' מכלכות סם פעיף ג: קפ ה ו מי' סם כלי סו עוס"ע סם פ"כ: קפא ז מי' סם כלי יב עוס"ע סם פ"ב: קפב ח מי' סכ"ו מכלי מלוה ולוה פ"ו ופ"ב מכלי זכיה פ"ו"ב סמע עמין לד עוס"ע מ"מ מי' קיב פעיף ה ופ"י מלוה פעיף ב ועוס"ע פ"ב"ע מי' לח ס"ב ד"ה: קפג ם ו מי' ס"ב מכלי מיזוח כלי"ת סמע עמין מה עוס"ע פ"ע סי' לג פעיף ד [וכתב לעסק עוד בכתונות פר]: קפד כ מי' פ"ח מכלי שמיטה ויובל פ"ו כ והלכה כח:

מתניתין

רבינו גרשום

בכח האב שיהא יכול לתת ריוח לשאר בניו אע"ג דנדלי הפירות בחיי: והתנן שמין את המחובר ללוקח. אדם שמכר שדה לחבירו, ולפני ר' שנים ולא בחוך ל' ובשהשליטו ר' שנים היה חבואה של מוכר מחברין לקרקע ועדיין לא נגבר בישולן אין אומרים הכנוף הקרקע לרשין ומכורין ללוקח אלא שמין אותן ומחברין ללוקח והוא קונה אותם משום דברשותיה דמוכר גדלו. ה"ג האי אב דתניא פירות מחוברים בחיי אביהן גדלו ואמאי לא היה ברשותן אלא דהאי בן לחודיה:כאן בבנו. דאיהו אצל בניו כשכתב קרובה אצל בניו לרוב נכסים לאחר מיתה מחל לו הפירות שבשעת מותו. אבל מוכר לאחר לא מחל לו הפירות לפיכך שמין. ואפר לן רבית)דמשנה זו שמין את המחוברין ללוקח אין ידוע היכן הוא: פים' הניח בניכסי גדולי סוקסנים. והניח נכסים וקרים שהלקח המשמן אין הגדולים מפרנסין על הקטנים. כלומר אין קנין הגדולים מלבוש מחפושת הבית מבני שלא יחשוב חלקן של קטנים מבני שלנדולים צריכין יותר מלבוש מקטנים וקטנים צריכין יותר מזונות שאוכלין בכל שעה ביום לפיכך לא יהיו מחלקין של גדולים אלא חולקין הנכסים בשוה ועושה כל אחד בחלקו מה שרוצה: האי גדול אחי שלכש ופסח עצמו. מחפושת הבית. מאי משמע דמתני' דקתני דאין מתפרנסין

מתניתין

ואם אמרו קטנות הרי אנו נושאין כדרך שנשאתם אתם אין שומעין להן, זה חולר בבנות מבבנים שהבנות: גזונות על הבנים (ו)ואין נזונות על הבנות: גמ' אמר רבא "האי גדול אחד דלבש ואיכסי מביתא מאי, דעבד עבד, והא אנן תנן הגדולים מפרנסין על הקטנים? מתני' בשרכא, שרכא פשיטא? מהו דתימא ניחא להו דלא נינוול קמ"ל: נשאו גדולים ישאו קטנים: מאי קאמר? אמר רב יהודה הבי קאמר נשאו גדולים לאחד מיתת אביהן ישאו קטנים לאחר מיתת אביהן אבל נשאו גדולים בחיי אביהן ואמרו קטנים לאחר מיתת אביהן הרי אנו נושאין כדרך שנשאתם אתם אין שומעין להן אלא מה שנתן להן אביהן נתן: הניח בנות גדולות וקטנות: שלח ליה אבוה בר גניבא לרבא ילמדנו רבינו (ג)לוותה ואכלה ועמדה ונשאת, בעל-לוקח הוי או יורש הוי "לוקח הוי ומלוה על פה אינו גובה מן הלקוחות או דלמא "יורש הוי ומלוה על פה גובה מן היורשין? אמר ליה תנינא נשאו גדולות ישאו קטנות מאי לאו נשאו גדולות לבעל ישאו קטנות "מבעל, לא נשאו גדולות לבעל ישאו קטנות לבעל אינא והא תני ר' חייא נשאו גדולות לבעל ישאו קטנות מבעל דלמא שאני פרנסה דאית לה קא "ס"ד רב פפא לרבא לאו היינו דשלח ליה רבי באורתיה ומה שמת הניח אלמנה זבה? אלמנתו בזונת מנכסיו, נשאת הבת, אלמנתו נזונת מנכסיו, מתה הבת אמר רבן יהודה בן אחיתו של ר' יוסי (ד)בן חנינא ע"י היה מעשה ואמרו אלמנתו נזונת מנכסיו אי אמרת בשלמא יורש הוי משום הכי אלמנתו נזונת מנכסיו, אלא אי אמרת לוקח הוי אמאי נזונת מנכסיו, אמר אביי אי לאו דשלח רבין אנן לא ידעינן-והא יאלו הן שאתן חוזרין ביובל: הכנסת והיורש

ס"ג והחניא שמין את המחוברין ללוקח. ובתוספתא דכתובות היא שטויה מכר הבן ומת האב תם ים בנכסים מחוברים לקרקעות שמין ט ולעיל מינה קהני הכותב לבנו נכסיו מהיום ולאחר מיתה ושיבושא הכותב כל נכסיו מהיום ולאחר מיתה לבנו לומו הבן ומכר הנכסים הלו בחיי לביו ולאחר זמן מת האב זכה הלוקח כמה שמכר לו בגופה של קרקע ואם ים בנכסים פירות מחוברין לו זכה הלוקח חלק בעיקרו של קרקע וחלק בפירות ליורשין: ומעני בפ"ק נכנו. מתני' שכתב נכסיו לאחר מיתתו הלא דדעתו על מנת קרובה חלל בנו כדמפרש לקמיה דלדעתו כן לקני ליה גופא לאחר מיתה עם פירות המחוברין דליזכי בהו ליהוי גופיה ולא לדעתו כן זיכוה בהן לוקח מבנו בחיי לי נמי הכי עלמו לו לקני לוקח דהוה לאחר מיתה חלל הגוף ולא הפירות דאע"ג דמחוברין לאחר מיתה כתבו ליה והא"ה הכי נמי דמחוברין לאחר מיתה כתבו ליה:

הגהות הב"ח

(ה) רשב"ם ד"ה ומין מנות מכנות כ"ל ומיכן מ נמחק:

* לכן נראה איתא ביאור התוספתא שמין את הפירות המחוברין לקרקע בין ליורשי בנו לכן ליורשי אבו פירות המחוברין ירכין לכן לאחר מיתת האב בין ליורשי בנו ליורשי אבו פירות המחוברין (בהאחין והאחיות) כתוב"ל - ולא ביורשי אחי אבי

* פ"ק נ"ב ב' ס"ב ובפ"ק ב"ב ד' ס"ב ובפ"ק ב"ב ד' ס"ב ובפ"ק ב"ב ד

והיורש את אשתו. פי' בקונטרס ואי הוי לוקח מחייב נס לאחר מיתה לא פקע והוי לוקח ואין כרתה להם מחייב אין לו חלק פירות וכר"י לפרש דמבטיח ליה שם בעל יורש הוי לו לוקח הוי בין מחייב בין לאחר מיתה מדלא מפליג מידי ופסיק מדרבין דלכל הפחות הוי יורש לאחר מיתה כדקאמר מפה שבא למלמדנו נוסח שכשיו לע"פ שהבעל יורשה לכל מחייב אין להוכיח מדכריו דהוי יורש ע"ג דקאמר בשלמא שבא למלמדנו נוסח להם לפלוגי דלוקח הוי לוקח מחייב קאמר ספיר דנוסח שכתוב למכור הגוף מחייב והפירות לאחר מיתה כיון דבעל יורש הוי לכל הפחות לאחר מיתה ולכי קא"ל לכני ואי לאו דשלח רבין לא הוה ידעינן דהוי יורש לאחר מיתה והתם בשלמא לוקח אין שייך לומר שכתוב הכתוב לומר שאין לו חלק אלא לאחר מיתה אבל לוקח הרי אינו יורש בנכסי אשתו אלא לאחר מיתה ואשתו והלקוחות קדם שעבודן שם משום הכי מוציא אלא לאו דמיתה דקאמר מפה

מסורת הש"ס

א) כתובות נג. :ב) סוטה כה: כתובות קג. יבמות סה: ג) [כתובות נב:]:

שקלי להו בנות לכולהו: אלא אמר רבא מוציאין להן מזונות לבנות עד שיבגרו והשאר לבנים, פשיטא מרובין ונחמעטו כבר זכו בהן יורשין, מועטין ונתרבו מאי: ברשות יורשין קיימי הלכך ברשות יורשין שבוח או דלמא סלוקי מסלקי יורשין מהכא? תא שמע דאמר רבי אסי אמר רבי יוחנן יתומין שקדמו ומכרו בנכסים מועטין מה שמכרו מכרו. יתוב רבי ירמיה קמיה דרבי אבהו וקא בעי מיניה אלמנתן מהו שתמעט בנכסים מי אמרינן: כיון דאית לה מזוני ממעטא או דלמא כיון דאילו מנסבא לית לה השתא נמי לית לה, אם תמצא לומר כיון דאילו מנסבא לית להו בת אשתו נמי לית לה בת אשתו מהו שתמעט בנכסים, מי אמרינן: כיון דכי מנסבא נמי אית לה וממעטא או דלמא כיון דאילו מיתה ליה לא ממעטא, ואם תמצא לומר כיון דאילו מיתה ליה להו לא ממעטא בע"ח מהו שימעט בנכסים, מי אמרינן: כיון דכי מיית נמי אית ליה ממעט או דלמא כיון דמחסרי גובייני, לא ממעט ואיבא דבעי לה לאידך ניסא בע"ח מהו שימעט בנכסים

יתומים שקדמו ומכרו בנכסים שמעטן. פי' בקונטרס שקדמו ומכרו קודם שעמדו בדין לגבות נכסים מועטין ומיהו לר"י נראה דאפי' כבר חפסו הבעה"ח או הגבו להם ב"ד חם מכרו אחים מכור וכן משמע ביבמות בפרק חלמה (דף סז:) דקאמר התם רבי שמעון בן רבי יוסי אומר משום אחיו הבא מאכלת והבן ליט מאכיל מ"ם בן לאין מאכיל מפני חלקו של עובר בת אמי לא תאכיל מפני חלקו של עובר ת"ל לחסי לכל בנכסים מועטין עסקינן וכגון דאיכא בן בהדה דהאי בת דממ"נ אי היה דמיעברא ביה בן הוה לן עדיף מהאי דקאי ואי בת היה לחמי קא אכלה בתקנתא דרבנן כל כמה דלא נפקא לאוויר העולם לא תקיט ליה רבנן ופריך במאי מוקימתה בנכסים מועטין והאמר רבי לחסי ת"ל יוחנן יתומים שקדמו ומכרו בנכסים מועטין כו' ומאי קושיא ומוקמה כגון שחפסו ככר הבעות או שהגבו להם ב"ד לאין יכולין למכור הלא מעמע לעולם יכולין למכור ומקיים יב לדחות דהכי דיכולין ב"ד לגבות חלק של בת עומדת חלק של עובר שים לחוש שמא היא בת לאין יכולין לגבות כיון שלא יצאת לאויר העולם ואותו חלק יכולין האחין למכור ומיהו לאין נראה לדחות כן ועוד דליה לתמר בפ' הנושא (כתובות דף קג.) תמר ר"י יתומים שקדמו ומכרו מדור התלמה לא עכו ולא כלום ומ"ם מדרבי לחסי ת"ל יוחנן יתומים שקדמו ומכרו בנכסים מועטין מה שמכרו מכרו התם לא תפס, מחיים הכא תפסה מחיים משמע כיון דלא תפסי מחיים לאחר מיתה לא היה מועיל כלום הלא מה שמכרו מכרו והא דתמר בפ' נערה (שם דף נג.) דרב"ח לומר בנכסים שים להן לתריומת מוליחין לגבות מן הבנים ולבעות מן הבעות כו' אבל לא לגבים מן הבעות בנכסים מועטין מ"מ תמע"ג דאין מוליחין תם מכרו מכרו והבעות אחי שפיר דבבל ענין משמע דפבעות דמועטין ונתרבו זכו בהם יורשין תפילו כבר חפסו ונבו להם ב"ד דאי לאו הכי אכתי הוה ליה למיבעי במועטין ונתרבו וכבר חפסו או הגבו להם ב"ד מאי ואם תאמר כיון דבנכסים מועטין ממי מה שמכרו מכרו תפילו כבר חפסו מה תילוק יש בין נכסים מרובין לנכסים מועטין דבנכסים מרובין ממי נראה שאין מוחזרין למכור ולהפקיע מזוני וי"ל דיש חילוק דבנכסים מרובין יכולין למכור לעורך גדול אבל בנכסים מועטין אין יכולין למכור כלל לכתחלה ועוד דמרובין ונתמעטו יזונו הבנים עם הבעות ובנכסים מועטין לא יזונו כלל: במה שמכרו מכרו. ות"ם דהכא תמרינן דבין מלוזין ונתמעטו ובין מועטין ונתרבו זכו בהם היורשים ובפרק מי שהיה נשוי (כתובות דף נג. ושם) גבי כתובת בנין דכרין תמר פבעות מרובין ונתמעטו כבר זכו בהן יורשין פירוש יורשי כתובה הגדולה מועטין ונתרבו מאי ת"ם דהכא בני לרבור מועטין ונתרבו הוו אחו לקמיה דרב עמרם תמר להו זילו פייסינהו ואי לא כו' עד דאתו לקמיה דר"ע תמר כשם שמרובין ונתמעטו כבר זכו בהם יורשין כך מועטין ונתרבו זכו בהן יורשין ופירש בקונטרס זכו בהן יורשין של כתובה הקטנה ופליג ר"ע לרב עמרם דתמר זילו פייסינהו דמשמע לבני קטנה תמר לפיים בני הגדולה דאי לבני הגדולה לומר לא הוה שייך לשון פיום כיון דמן הדין שקלי בני הקטנה בתלה גמורה לחורייתא ולא קשיא מידי דהכא יד הבנים לעולם על העליונה כדי להעמיד בתלה לחורייתא ועוד דהכא לא פקע כח היתומים מעולם כדקתמר מה שמכרו מכרו ולר"י נראה דהא דקתמר התם ר"ע כו' מועטים ונתרבו זכו בהם יורשין דכרין כתובה הגדולה ויטלו אלו כתובת תמם ואלו כתובת תמם מדלת קתמר כבר זכו בהן יורשין וקשיא דת"כ התם תזילין לעולם בתר תקנתא דרבנן שתתקיים כתובת בנין דכרין והכא תזילין בתר מעיקרא וי"ל דהתם לא מעקרא כולי האי בתלה לחורייתא דהרי מ"מ כולן יורשין תע"פ שאין נוטלין בשוה אבל הכא מעיקרא לגמרי: כמי לתרין כיון דאילו מיכסבא לית לה כדאמרן ג) דתהן מחזקן על דתקתן לגובין ומאי קתמר גמי כע"מ מיתסרא גובייני בת גמי מיתסרא גובייני ואי מתה גמי לית לה כמו בת אשתו ועוד לי בתלמה שייך נכסים מועטין מה שיעור יהיה דבתלמה בבעות יש שיעור למ"ד עד שיבגרו אבל בתלמה לא שייך בגרות ועד מתי יהיו נכסים מועטין ונראה לפרש דודאי אם אין בתלמה אלא בנים אין בנכסים מועטים אלא בבעות דלא תקנו (ע) נכסים מועטים אלא לבעות שהן יוצאין יכיכו והם בעות יכוסה במקום שאין בנים ואע"ג דמיתסרא

עין משפט נר מצוה

ב א מיי' פ"ע מהלכות מלוה ולוה הלכה יח סמג עשין מה טוש"ע ח"מ סי' קיב סעיף ה: ג ב מיי' שם הלכה יט טוש"ע שם סעיף יג: ד ג ד מיי' שם טוש"ע שם סעיף יד: ה ח ו מיי' שם הלכה כ טוש"ע שם סעיף טו ועיש"ע.

הגהות הב"ח

(ע) תוס' ד"ה מי לתמרי וכו' דלא מקנו דין נכסים:

בגיא/אבנך

סלקה לו ראשונה אלו מאירע בנכסים לאיזה אחד מהם בעודם ביחד - נא לעיין בהגיה ד"ה ואי לקמן אלו

רבינו גרשום

שקלי להו בנות. פיר בתמיהולית לבנים כלום והא יש בנכסים הלוו תרבה יותר משיעור מזונות לבנות עד שיבגרו: אלא אמר רבא מוציאין מהן. פיר שיעור מזונות לבנות עד שיבגרו והשאר יהיו לבנים למזונות: יתומין שקדמו ומכרו בנכסים מועטין מה שמכרו מכרו. ואין נוטין מהן השתא מה שמכרו בנכסים מועטין זכו בהן כל שכן במועטין ונתרבו: שוב יהיב קבעי אלמטרו שהיורשין חייבין לזונה ואי ליכא אלא פיסוק הבנות וסיפוק אלמנה דאמלא דאי מינסבא איכא מיפוק נכסים דלית בהו עד שיבגרו ומסעפא לבעיידו ואמרינן נכסין מועטין הן. והבנים ישאלו על הפתחים: מי אמרינן כיון דאית לה מזונות ממעטא. וישאלו על הפתחים. או דלמא כיון דבידה לאינסובי איכת דבעי. וכי מינסבא לית לה מזוני מיורשין ה"נ השתא חשבינן לה כמאן דמינסבא ולא ממעטא:בת אשתו.שקבל עליו לוזנה ה' שנים כשנשא אמה וחשתהא מת הבעל ויורשין חייבין במזונותיה עד סוף ה' שנים מדע שתמעט בנכסים. דלא חיישינן מרובין:מי אמרינן. אע"ג דאי מינסבא איכת לה ה' שנים מזונות כמו שקיבל ממעטא או דלמא כיון דאלו מתה לית ליה מזונות השתא נמי לא ממעטא: בעל חוב של אביהן מהו שימעט. כשמחשבין החוב שיש לו לקבל הוו נכסים מועפין.מי אמרי' אע"ג דאילו מת בעל חוב איה ליה יורשין שובין במקומו וממעט. או דילמא כו': איבא דבעי למ נימא. שמקדים במאוחר תחלה: בעל חוב מהו שימעט בנכסים. מי אמרינן כיון שמחסר נובייניה לא ממעט או דילמא כיון דאילו מת נמי איה יורשין לחיורשין נמי

דמיחסרא גובייתא ומי מיכסבא ליה לה לאכל לאלמנה אלא הכניס לו אלא בנות לה לרבו לעקר (ה) דין ירושה מן הכניס אלא הלמנה והמחת מיבעי ליה כשיש בנים ובנות שיש כאן דין נכסים מועטין בשביל בנות אם ממעטת נמי לאלמנה (הגי"ה. וכן כתוב בתוס' וסיוון הלמנה עם הבנות לו דלמא כיון דלמי מיכסבא ליה לה מזוני המחת נמי ליה לה אלא הכל יהיה לבנות ואי ממעטת מ"מ לא סיוון הלמנה עמהן אלא(ו)עד שיבגרו הבנות. ע"ש הגי"ה) והא דקאמר בסמוך דלמנה אלא הבת הלמנה ניזונת והבת תשאל על הפתחים היינו שיש אם בנים עם הבנות שיש כאן דין נכסים מועטים אלא בנות אלא בת אי ליכא אלא לאלמנה לכלכל יומר [מהבת] (הגי"ה. ולכאורה היה נראה לפרש דאי ממעטין אין לבנים כלום כיון שאין אם בנים עוקף על מזונות אלמנה ובנות עד שיבגרו הבנות אבל אי לאו ממעטין ניזונות אלמחת אם בנות, כתוב כאן כאמר כאמרי לעיל. ע"ש הגי"ה) ואור"י שכן משמע בירושלמי דקאמר התם אלמנה ובנות אם שיהו שוות אלמנה ובנים אם שיהם קטן פירוש לענין מזונות אין אלמנה דוחה את הבנות ואין בנות דוחות את אלמנה ופעמים שאלמנה דוחה את הבנות ע"י הבנים וכשם שאלמנה דוחה את הבנות ע"י הבנים כך דוחה את הבנים על ידי בנות כו' ויש לדקדק על לשון הירושלמי ומ"מ משמע שדוחה לומר כן:

אלא מעתה מאן דעסיק בתורייתא הוה דייקים. ולפי על פי דאמרינן לקמן (קף קמ.) מלוה לזון את הבנות וקי"ו הבנים העוסקין בתורייתא היינו לענין מזוה אבל לענין דינא אין לחלק בין עסקי בתורייתא ללא עסקי) תלמ

אמר יאיי קדושה חלה עליהן, מיתיבי שמשון יורש בבן וניזון בבת בשלמא לרבא "יורש בבן"=בנכסים מועטין, "וניזון בבת"=בנכסים מרובין אלא

בת אשתו מהו שתמעט בנכסים אלמנתו מהו שתמעט בנכסים, אלמנתו ובת אי זה כהן קודמת? אמר ליה זיל האידנא (ו)וחא למחר כי אתא אמר ליה פשוט מיהת חדא א)דאמר רבי אבא אמר רבי אסי עשו אלמנה אצל הבת בבת אצל אחין' הבת ניזונת והאחין ישאלו על הפתחים אף אלמנה אצל הבת "אלמנה ניזונת והבת תשאל על הפתחים: אדמון אומר בשביל שאני זכר הפסדתי וכו': ב)מאי קאמר? אמר אביי כאי קאמר בשביל שאני זכר וראוי אני לעסוק בתורה הפסדתי, אמר ליה רבא אלא מעתה מאן דעסיק בתורה הוא דירית דלא עסיק בתורה לא ירית אלא אמר רבא כאי קאמר בשביל שאני זכר וראוי אני לירש בנכסים מרובין, הפסדתי בנכסים מועטין: **מתני'** יהניח בנים ובנות וטומטום: בזמן שהנכסים מרובין הזכרים דוחין אותו אצל נקבות, נכסים מועטין הנקבות דוחות אותו אצל זכרים. ג)האומר: אם ילד אשתי זכר יטול מנה" ילדה נקבה נוטלת מנה, (ד)נקבה מאתים" ילדה נקבה נוטלת מאתים, "אם זכר מנה אם נקבה מאתים" וילדה זכר ונקבה-זכר נוטל מנה נקבה נוטלת מאתים, ילדה טומטום אינו נוטל, אם אמר "כל מה שתלד אשתי יטול" ה"ז יטול ואם אין שם יורש אלא הוא יורש את הכל: **גמ'** דוחין אותו' ושקיל כבת היא קתני סיפא ילדה טומטום אינו נוטל אמר דוחין אותו ויש לו, ומיפא אתאן לרבן שמעון בן גמליאל ה)(דתניא) הילדה טומטום ואנדרוגינוס רבן שמעון בן גמליאל

קסבר יש לו אלא שאין מוציאין ממנו, ורבנן סברי אין לו כלום, ומי סברי רבנן הכי והתניא: ג)האומר אם ילד אשתי זכר יטול מנה" ילדה נקבה נוטלת מאתים "אם זכר מנה אם נקבה מאתים" וילדה זכר ונקבה-זכר נוטל מנה נקבה נוטלת מאתים. יש מפרכים סיפא סיפיה זכר ונקבה הוא דקתני, אלא רישא מנלן דאין לו כלום? אלא לעולם סיפא רישא, ורישא מנלן דאין לו כלום? אלא לעולם רישא סיפ

אלא לאבי מאי ניזון כבת, ולטעמיך לרבא מאי יורש כבן אלא ראוי לירש ואין לו ה"נ ראוי לזון ואין לו: האומר אם ילדה אשתי זכר וכו': למימרא דבת עדיפא ליה מבן והא אמר ר' יוחנן משום רשב"י כל שאינו מניח בן ליורשו הקב"ה מלא עליו עברה שנאמר "והעבירם את נחלתו לבתו" ואין העברה אלא עברה שנאמר "יום עברה היום ההוא" אמר רב יהודה אמר רב חסדא בת תחלה מאי קרא דכתיב "ולשלמי הרווחה בתו עדיפא ליה נשמואל אמר הכא במכברת עסקינן ולרב חסדא דאמר רב חסדא בת תחלה מאי קרא דכתיב "ולשלמי הרווחה בתו עדיפא ליה לעניין דאמרי דמרביא לאחהא ואיכא דאמרי דלא שלטא ביה עינא בישא, אמר רב חסדא ולדידי בנחן עריפן לי מבני, ואיבעית אימא מאי קרא דכתיב "ויהודה היא, הי רבי יהודה אילימא רבי יהודה "דבבל" דתניא "זה ברך את אברהם בבל" דברי מאיר אומר שלא היה לו בת רבי יהודה אומר שהיתה לו בת "ובבל שמה", אימר דשמעת ליה לרבי יהודה "ברתא נמי לא חסריה רחמנא לאברהם; דעדיפא מבן מי שמעת ליה, אלא הא רבי יהודה "וברחניא "מצוה לזון את הבנות וקיל לבנים "דתנא "דבי רבי ישמעאל "אלא הא "ותניא "ילדה זכר נקבה הזכר נוטל ששה דינרין והנקבה נוטלת שני דינרין "במאי? אמר רב אשי אמרינהו לשמעתא קמיה "דרב כהנא במסרס: דאמר "רבי תחלה מאתים נקבה אחריו ולא כלום, נקבה תחלה מנה וזכר אחריה מנה, "ילדה זכר ונקבה ולא ידענין הי מיניהו נפק ברישא - זכר שקיל מנה ממה "נפשך, אידך מנה הוה "ממון המשותל בספק "וחולקין; והא "ותניא "ילדה זכר ונקבה אין לו אלא ימנה היכי משכחת לה? אמר רבינא במשלשתי דתניא

אלא לאבי מאי ניזון כבת, ולטעמיך לרבא מאי יורש כבן אלא ראוי לירש ואין לו ה"נ ראוי לזון ואין לו: האומר אם ילדה אשתי זכר וכו': למימרא דבת עדיפא ליה מבן והא אמר ר' יוחנן משום רשב"י כל שאינו מניח בן ליורשו הקב"ה מלא עליו עברה שנאמר "והעבירם את נחלתו לבתו" ואין העברה אלא עברה שנאמר "יום עברה היום ההוא" אמר רב יהודה אמר רב חסדא בת תחלה מאי קרא דכתיב "ולשלמי הרווחה בתו עדיפא ליה לעניין דאמרי דמרביא לאחהא ואיכא דאמרי דלא שלטא ביה עינא בישא, אמר רב חסדא ולדידי בנחן עריפן לי מבני, ואיבעית אימא מאי קרא דכתיב "ויהודה היא, הי רבי יהודה אילימא רבי יהודה "דבבל" דתניא "זה ברך את אברהם בבל" דברי מאיר אומר שלא היה לו בת רבי יהודה אומר שהיתה לו בת "ובבל שמה", אימר דשמעת ליה לרבי יהודה "ברתא נמי לא חסריה רחמנא לאברהם; דעדיפא מבן מי שמעת ליה, אלא הא רבי יהודה "וברחניא "מצוה לזון את הבנות וקיל לבנים "דתנא "דבי רבי ישמעאל "אלא הא "ותניא "ילדה זכר נקבה הזכר נוטל ששה דינרין והנקבה נוטלת שני דינרין "במאי? אמר רב אשי אמרינהו לשמעתא קמיה "דרב כהנא במסרס: דאמר "רבי תחלה מאתים נקבה אחריו ולא כלום, נקבה תחלה מנה וזכר אחריה מנה, "ילדה זכר ונקבה ולא ידענין הי מיניהו נפק ברישא - זכר שקיל מנה ממה "נפשך, אידך מנה הוה "ממון המשותל בספק "וחולקין; והא "ותניא "ילדה זכר ונקבה אין לו אלא ימנה היכי משכחת לה? אמר רבינא במשלשתי דתניא

ולטעמיך לרבא מאי יורש כבן. תימה מאי קושיא היא לרבא לימא דיורש כבן הייט מה שיתר על מזון הבטוח עד שיבגרו ותומו דיורש גמור הוא כבן בכתר נכסיו ותפילו יטתר שם הרבה: לדידי נמי עדיפא לי מבני. פי' בקונטרס שלא נתקיימו לו בניו, ואין גרלה להבריה בניו היו לו כדתניא (ע"ז ח.) ר"ע בר ר"ש (ע"ז ז:) מר יונקא ומר קשישא בני ר"ח (ע"ז יח:) רב חנן בר ר"ח וכן רב מרי ורב פנחס בני ר"ח בהגהות בתרא (נ"ק דף קיו.)? הלכך נראה לר"י דלהכי קאמר בנחן עדיפא לי מבני לפי שהיו חתניו גדולי הדור ה) ורבא מרי בר חמא) ומר עוקבא בר חמא: בת היה לו ובכל שמה. ופ"ה ומפה לא השיחה ליתמך למ"ד בפרק מרובע מיקום (סנהדרין דף מז:) דבן נח מוהר בתמותו וי"ל דשמא קטנה היתה ולא רצה עדיין להשיחה ליתמך לי נמי מקנא היתה לו ולא מצרה ולכך לא רצה להשיחה ליתמך: זכר טוטל ששה ונקבה שנים היכי משכחת לה. לליכא למימר דמיירי כגון שלמה זכר ונקבה שנים דלמ"ד לעיל נקבה אין לו אלא מנה היכי משכחת לה. ול

נכסי להאי דמעברת. בשכיב מרע מיירי מדקתמר עלה ולוקמה בכ' יוחנן בן ברוקה ורבי יוחנן בן ברוקה בשכיב מרע מיירי מדקתני בעי לעיל (דף קמ"ח.) עליה בבריית היתך ותע"ג דשכיב מרע ככתובין וכמסורין דמו לית מהכי מידי כיון דבבריית לית מהכי תפילו ע"י קנין ותע"ג דתמר בקנין (דף קמ"ח.) שכ"מ שתמר הלותתו לפלוני הלותתו תע"ג דליתיה בבריית תפילו בקנין דתמר תיתיה בבריית בקנין מ"מ כן הוי שכיב מרע ובריית שוין מ"מ הכא ליתיה בשכ"מ כיון דליתיה בבריית בקנין דכולהו לית בחזקת מתמיהינן:

איתיביה רב נחמן לרב הונא. ואם תאמר תקשי ליה לקמן המוכה לעובר לנפשיה דתים ליה לקמן המוכה לעובר לית קנה וי"ל דהוי מוקי מתניתין לכשתלד דסבירא ליה לקמן לכשתלד קנה מי אמי רב נחמן תייר בעובר שתיגו בנו ומוקי מתניתין בנו דלעמתו של אדם קרובה לגל בנו כר' יוחנן לקמן וכן פסקו רבינו חננאל ורבינו ס"ג וה"ג דבכגון המוכה לעובר קנה: **דתנן** העובר פוסל ואין מחכיל. פירש רבינו ס"ג פוסל עבדי כהן מלאכול בתרומה דעובר כמעי אמו דאי ואיתו מחכיל לא חמו ליה דילוד מחכיל ואיתו ילוד חיו מחכיל ורש"י פירש ביכמות (דף סו.) בענין אחר פוסל לה לאמו כהנת אם הוא זר ואיתו מחכיל לה אמו אם הוא כהן כמעי זרה דעובר כמעי זרה זר הוא ולהאי פירוש לית מוכח הכא מידי לבעל דחזדא מילתא היא דהא פשיטא דכיון דלית ליה כהן חיו מחכיל מ"מ אם הוא כהן כמעי כהנת ואיתו מחכיל עובדי לבני אם הוא כהן כמעי זרה

א) [ע"ל קמ"ו]: ב) עכ"ן ג. מה מב.: ג) [נ"ל מתני' השותפים]: ד) [ע"ל נדן יום ואמר]:

בן יום אחד ומנחיל לכל עובר לא תנא רב סעם כו'. הקשה רבינו אפריים ללפרוך ליה מרישא דהך מצאה דקתני בריש בפרק יוצא דופן (נדה דף מג: ושם) בן יום אחד מחליל בתרומה ופוסל מן התרומה דוקא בן יום אחד לכל עובר לא למאן המוכה לעובר לא קנה וקשיא לרב סעם דהשתא לא מצי לפטויי כדמפטי לרישא ועוד קשה לר"י על היות דיוצא דופן דקתמר התם מלי לימיל בן יום אחד לתפי' עובר כמי פוסל ואמר רב סעם הכא בכהן שיש לו שתי נשים אחת נרושה ואחת שחיטה נרושה ויש לו בנים מהנרושה דפוסל בעבדי לבני מלחטל בתרומה ולתפוקי מדר' יוסי דאמר עובר כמי פוסל קמ"ל בן יום אחד אין לבל עובר לא ומה לי למנקט ב' נשים לומה בחת נרושה ויש לו בן ממנה דוקא בן יום אחד פוסל לבל עובר לא ולבלי העבדים בעבל כל המשפחה כולה לרבנן דר' יוסי כדאמרינן ביבמות בפרק לאמה (דף פו. ושם) ורבותא לר"י לסבור רב סעם דלרבנן דר' יוסי אפי עובר לית ליה זכייה ומעמת דעובר לית פוסל מפוס דמיעוטא דמפיקת למחלה דנקבות והוו להו זכרים מיעוטא ומישעוטא לא חייסין לדחיים דרבי יוסי ולהכי תוקי לתם בבן יום אחד ובן יום אחד בנכסי האם להנחיל לאחין מן האב ודוקא בן יום אחד אבל עובר לא, מאי טעמא? דהוא

דים לו זכייה דלא חייסין למיעוטא דזכריס דפריסים לבל תם אין לו בנים פוסל עובר גם לרבנן דאית ליה זכייה דבן הוא זכר בין היא נקבה הרי בן שלה ופליג רב סעם דתמעוטא דאמר בפרק לאמה (שם) דלרבנן תוכלין בבניל כל המשפחה דבבר בפרק שמואל דלרבנן ליה זכייה לעובר והשתא ניחא הא דקאמר לעיל רב סעם מנא לימיל לה דקטן גר שמת כו' ולא דמי דהך בריימא כר' יוסי דרבנן נמי לא פליגי דלא חייסי למיעוטא דפריסים ותם תמר לעיל דאמר החזיק בשניה קנה בראשונה לא קנה אלמא דאפילו יהה דקאמר לא קנה החזיק בשניה ואין לו בן קנה פשים דנבסי הגר הרי הן בבחר מי שהחזיק בהן זכה: אשר אביי, לעולם בעלמא המוכה לעובר לא קנה והכא משום הכי בראשונה לא קנה דהבאה לידה לשובר מאילים דאי בשאני דוכה בה דיוקא הוא: רבא אמר, לעולם בעלמא המוכה לעובר לא קנה והכא אמאי החזיק בראשונה לא קנה משום דמעיקרא בשהחזיק בהן חזקה דעותה הואי ורפוי רמה מרפי בידייהו דלא הוו ידעי אם אית ליה בן או לא להכי מי שהחזיק בשניה כשידעו ודאי שאין לו בן החזיק מאי בינייהו. בין אביי לרבא מברי בין למר בין לבר עובר לא קנה והרוייהו שברי דמי שהחזיק בשניה קנה בראשונה לא קנה: איבא בינייהו. דאותם שהחזיק בשניה שבעו בו בבני שמת והחזיק בנכסים ועדיין לא היה מת ואחר כך מת ובאו אחרים לאחר שהחזיקו אלו והשני הנכסים קודם שמת והושב בו אבני סבר הואיל ששבעו בו שמת אע"ג דלא מת והחזיקו בהם אחרים כיון דאחר כך מת אותה חזקה של אחרים לא היא חזקה משום דקבאי חזקה נמורה החזיקו. ב)רבא ס"ל כיון דשבעתא שהחזיקו בהן אחרים אכתי לא מת והשתא אע"ג דשבר מת הני בתראי קנו קסאי לא קנו משום דמעיקרא אע"ג דשבעו בו שמת כיון דלא מת חזקה דעותה היתה ורפוי היתה מרפיא בידייהו אע"ג דשבר מת קנו בתראי. ובהזקה שניה אלימו בין אבוי ובין רבא אבל בחזקה ראשונה לדברי הכל הייבין להחזיר הואיל ששבעו שיש לו בן אי שאשתו מעוברת: ת"ש. אי מוכה לעובר קנה אי לא קנה: תיובתא דרבי יוסי ובמחליל בן יום אחד נוחל ומנחיל ובקישא לרב ששת. אמר לך רב ששת לעולם קנה והכא מחני' הכי מיפרשא בן יום אחד נוחל בנכסי האם להנחיל מפון לאחים מן האב דוקא כשהיה היינוק בן יום אחד שנולד בשבת ושתה אפו בערבית דהוי חי יום אחד. אבל עובר בבשעי אפו אם מתה אפו לא אמרינן דדמיא חי במעי אפו בתר מיתת אפו ונוחל את אפו להנחיל את האחין מן האב משום דעובר מיית בדשמא מן איסורא ו

ה) נראה דצעת רבינו להוכיח דהכילה מחי"כ מוכה לעובר לא הוי כר יוסה כיון שלא מי עומד להוולד והלכך מותם שהחזיקו בהם קנו:

ואימא(ה). רב הונא מחני' דתמר "אם תלד תחתי זכר תנו ליה מנה לבשתלד" דלא זכי ליה בלום עד שיוולד ואין זה מזכה לעובר, דתמרינן לעיל דלא קנה, ומשני רב הונא דתמר "ליתי יודע מי שבלה" ולא תוקמה "לבשתלד" לעובר "ככסיי להתי דמיעברת לבשיולד" לא קנה דבין דבשעת הקנאה עובר הוא ואינו יכול לזכות לא יקנה לבשיולד ע"י אמירה דתמר "לבשתלד": לבשתלד קנה. תני"א דפליג ר"י בהמוכר פירות דקל לחבירו דתמר לא משבחא לעולם דיכול להחזיר בו דאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם הבא נבי עובר מודי דחשיב ליה כישנו בעולם וגם הבכסים שעוקר לו הרי הן בעולם אלא שיריך לתן לשנוי ולומר "ככסיי להתי עובר לבשתלד" דאז רלוי לקנות לגמרי: וכזכו. החזיקו בל הים ואים מה שמלא בזו הים לו: מייב לשמויב. כיון דלשמו מעוברת עובר יורש הוי מלמת המוכה לעובר קנה: ולו שהפילה לשמו. וחזרו שרלל והחזיקו בנכסיו: החזיק בשניה. תחר שמת בבן לו לעובר קנה דהשתא ליכא עוד שום יורש: כרלשונה לא קנה. דלינלגלי מילתא דהיה לו בן לו עובר. ותני"א דכוף סוף מת העובר בבטן ולא יצא לאויר העולם, ביורש נמור מחייב ליה ומרע לתוקפ מחזיקי רלשונה לא קנו: שהפילה לשמו. בין לנבי יין ומרע לשמו: ורבא אמר. לעולם לימת לך לא שמת המוכה לעובר יורש כרב שמת ירושה הבאה מחילה לו קנה בלל ושלחי התם גבי המחזיק כרלשונה, הלי ללא קנה לגלי משום עובר הוא דהה לין עובר יורש, אלא מעיקרא כשהחזיקו לפויי מרפיין בידייהו כשמת הגר ובזבו בבסיו ובהחזיקו לו נתחזיק להחזיק לגמרי דהה מספקא להו(ו) אם יש לו יורשין אם לאו אלמא מוכה לעובר הוא דקתמר לעיל רב סעם מנא לימיל לה דקטן גר שמת כו' ולא דמי דהך בריימא כר' יוסי דרבנן נמי לא פליגי אלא דלית להו מיעוטא דפריסים ותם תמר לעיל דאמר החזיק בשניה קנה בראשונה לא קנה אלמא אפילו הה דקאמר לא קנה החזיק בשניה ואין לו בן קנה פשים דנבסי הגר הרי הן בבחר מי שהחזיק בהן זכה: אשר אביי, לעולם בעלמא המוכה לעובר לא קנה והכא משום הכי בראשונה לא קנה דהבאה לידה לשובר מאילים דאי בשאני דוכה בה דיוקא הוא: רבא אמר, לעולם בעלמא המוכה לעובר לא קנה והכא אמאי החזיק בראשונה לא קנה משום דמעיקרא בשהחזיקו בהן חזקה דעותה הואי ורפוי רמה מרפי בידייהו דלא הוו ידעי אם אית ליה בן או לא להכי מי שהחזיק בשניה כשידעו ודאי שאין לו בן החזיק מאי בינייהו. בין אביי לרבא מברי בין למר בין לבר עובר לא קנה והרוייהו שברי דמי שהחזיק בשניה קנה בראשונה לא קנה: איבא בינייהו. דאותם שהחזיק בשניה שבעו בו בבני שמת והחזיק בנכסים ועדיין לא היה מת ואחר כך מת ובאו אחרים לאחר שהחזיקו אלו והשני הנכסים קודם שמת והושב בו אבני סבר הואיל ששבעו בו שמת אע"ג דלא מת והחזיקו בהם אחרים כיון דאחר כך מת אותה חזקה של אחרים לא היא חזקה משום דקבאי חזקה נמורה החזיקו. ב)רבא ס"ל כיון דשבעתא שהחזיקו בהן אחרים אכתי לא מת והשתא אע"ג דשבר מת הני בתראי קנו קסאי לא קנו משום דמעיקרא אע"ג דשבעו בו שמת כיון דלא מת חזקה דעותה היתה ורפוי היתה מרפיא בידייהו אע"ג דשבר מת קנו בתראי. ובהזקה שניה אלימו בין אבוי ובין רבא אבל בחזקה ראשונה לדברי הכל הייבין להחזיר הואיל ששבעו בו שיש לו בן אי שאשתו מעוברת: ת"ש. אי מוכה לעובר קנה אי לא קנה: תיובתא דרבי יוסי ובמחליל בן יום אחד נוחל ומנחיל ובקישא לרב ששת. אמר לך רב ששת לעולם קנה והכא מחני' הכי מיפרשא בן יום אחד נוחל בנכסי האם להנחיל מפון לאחים מן האב דוקא כשהיה היינוק בן יום אחד שנולד בשבת ושתה אפו בערבית דהוי חי יום אחד. אבל עובר בבשעי אפו אם מתה אפו לא אמרינן דדמיא חי במעי אפו בתר מיתת אפו ונוחל את אפו להנחיל את האחין מן האב משום דעובר מיית בדשמא מן איסורא ו

ואימא ליה "דאמר "לבשתלד"? רב הונא לטעמיה דאמר רב הונא "אף "לבשתלד" לא קנה דאמר רב נחמן המוכה לעובר לא קנה, לבשתלד קנה ורב הונא אמר אף לבשתלד לא קנה, רב ששת אמר אחד זה ואחד זה קנה, אמר רב ששת מנא אמינא לה דתניא מהגרושה גרושה וכן ר)אחד מהנרושה דפוסל בעבדי לבני מלחטל בתרומה ולתפוקי מדר' יוסי דאמר עובר כמי פוסל קמ"ל בן יום אחד אין לבל עובר לא ומה לי למנקט ב' נשים לומה בחת נרושה ויש לו בן ממנה דוקא בן יום אחד פוסל לבל עובר לא ולבלי העבדים בעבל כל המשפחה כולה לרבנן דר' יוסי כדאמרינן ביבמות בפרק לאמה (דף פו. ושם) ורבותא לר"י לסבור רב סעם דלרבנן דר' יוסי אפי עובר לית ליה זכייה ומעמת דעובר לית פוסל מפוס דמיעוטא דזכריס דפריסים לבל תם אין לו בנים פוסל עובר גם לרבנן דאית ליה זכייה דבן הוא זכר בין היא נקבה הרי בן שלה ופליג רב סעם דתמעוטא דאמר בפרק לאמה (שם) דלרבנן תוכלין בבניל כל המשפחה דבבר בפרק שמואל דלרבנן ליה זכייה לעובר והשתא ניחא הא דקאמר לעיל רב סעם מנא לימיל לה דקטן גר שמת כו' ולא דמי דהך בריימא כר' יוסי דרבנן נמי לא פליגי דלא חייסי למיעוטא דפריסים ותם תמר לעיל דאמר החזיק בשניה קנה בראשונה לא קנה אלמא אפילו הה דקאמר לא קנה החזיק בשניה ואין לו בן קנה פשים דנבסי הגר הרי הן בבחר מי שהחזיק בהן זכה: אשר אביי, לעולם בעלמא המוכה לעובר לא קנה והכא משום הכי בראשונה לא קנה דהבאה לידה לשובר מאילים דאי בשאני דוכה בה דיוקא הוא: רבא אמר, לעולם בעלמא המוכה לעובר לא קנה והכא אמאי החזיק בראשונה לא קנה משום דמעיקרא בשהחזיקו בהן חזקה דעותה הואי ורפוי רמה מרפי בידייהו דלא הוו ידעי אם אית ליה בן או לא להכי מי שהחזיק בשניה כשידעו ודאי שאין לו בן החזיק מאי בינייהו. בין אביי לרבא מברי בין למר בין לבר עובר לא קנה והרוייהו שברי דמי שהחזיק בשניה קנה בראשונה לא קנה: איבא בינייהו. דאותם שהחזיק בשניה שבעו בו בבני שמת והחזיק בנכסים ועדיין לא היה מת ואחר כך מת ובאו אחרים לאחר שהחזיקו אלו והשני הנכסים קודם שמת והושב בו אבני סבר הואיל ששבעו בו שמת אע"ג דלא מת והחזיקו בהם אחרים כיון דאחר כך מת אותה חזקה של אחרים לא היא חזקה משום דקבאי חזקה נמורה החזיקו. ב)רבא ס"ל כיון דשבעתא שהחזיקו בהן אחרים אכתי לא מת והשתא אע"ג דשבר מת הני בתראי קנו קסאי לא קנו משום דמעיקרא אע"ג דשבעו בו שמת כיון דלא מת חזקה דעותה היתה ורפוי היתה מרפיא בידייהו אע"ג דשבר מת קנו בתראי. ובהזקה שניה אלימו בין אבוי ובין רבא אבל בחזקה ראשונה לדברי הכל הייבין להחזיר הואיל ששבעו בו שיש לו בן אי שאשתו מעוברת: ת"ש. אי מוכה לעובר קנה אי לא קנה: תיובתא דרבי יוסי ובמחליל בן יום אחד נוחל ומנחיל ובקישא לרב ששת. אמר לך רב ששת לעולם קנה והכא מחני' הכי מיפרשא בן יום אחד נוחל בנכסי האם להנחיל מפון לאחים מן האב דוקא כשהיה היינוק בן יום אחד שנולד בשבת ושתה אפו בערבית דהוי חי יום אחד. אבל עובר בבשעי אפו אם מתה אפו לא אמרינן דדמיא חי במעי אפו בתר מיתת אפו ונוחל את אפו להנחיל את האחין מן האב משום דעובר מיית בדשמא מן איסורא ו

להנחיל

דהוה

ומנחיל ופרכינן בגמרא נוחל מנוחלו, ומנחיל למאן דלמחין מן התם למחין. מי בעו מיניה לירתו מי לית ליה לירתו ומאי נפקא ליה מינה בהאי תיובתא תפי' כי לית ליה לעולם היתה יכולה לילף לפי שלו התחין: ומשנינן אמר רב סעם נוחל בנכסי האם להנחיל למאן מן התם. למיניה קא יתתי כגון רחל שילדה את יוסף ומתה רחל ביום שגולד יוסף ילדה את בנימין ומת יעקב שהן מחיו מלבן מיניה למיניה דיוסף יתתי ולא למו שהרי בן יום אחד נוחל ומת בן יום אחד נוחל ומנחיל ומת בן יום אחד נוחל ומת בן יום אחד נוחל ומת בן יום אחד נוח

דהוא מייתי בריישא. והייט טעמא כדאמר בפ"ק דערכין (דף ז.) דתיירי דווקא מיוחיס עשיר ליה טיפחא דמלאך המות ומתכבה ליה לסימנין והא דאמר בפרק בהמה המקשה (חולין דף עד.) השומע בהמה ומלא בה בן תמשה מי כו' היינו דווקא כשגבה שלא היה מקה מלה כדאמרי' בפ"ק דערכין ז)(דף ז. ושם) והא דאמר (ה) בהשומע (חולין דף נח:) דמקה למו והדר ילדה הייט מקה על ידי אדם כי נמי על ידי מלאך המות וכגון שנעקר הולד לגמרי ולא יהא לו ס"ב למאי נקט בן יום אחד עובר נמי נוטל ומנחיל ו"ל דבן יום אחד פסיקא ליה למיתני טהל ומנחיל: **ופרכם** מלמה פרכוסי. ודים דגרס עד תלמה פרכי

פירוש מהלך שלם פרכוסות: **בכור** שטלד אחר מיתת התב אין טהל בחלק בכורה מאי טעמא יכיר בעיון. קשה לר"י דלמאי לא מפיק ליה מוילדו ז לטעיל דכפ' יש בכור(בכורות דף מז: ושם ד"ה וילדו) דרים ליה נמי נבי בכור דדרים מיניה בכור אילת דרך דופן אין טהל בחלק בכורה ויש לומר אי לא דידעינן בכור מקרא מחריעא לא הוה מוקמי קרא דוילדו ז בעיון בפשוט אלא בכור והשתא אמי פשיר דלא תקשי למאי לא נימא דיוצא דופן אינו ממעט בחלק בכורה מוילדו ז כדממעטינן בכבורות מיניה דאין בכור יוצא דופן טהל פי' שניט אלא ודאי כל כמה דליכא אחי קלי לא מוקמי אלא בבכור ולא בפשוט: **והלכתא** המוכה לעובר לא קנה. פירש ריב"ם דבירושה הבאה מחייה יכול להיות הלכה כר' יוסי דאמרינן בפרק אלמנה (יבמות דף מו. ושם ד"ה סוכלין) דהוה ז חכמים לרבי יוסי דמסתבר טעמיה לפי שלא חזרו בהן מדבריהן דהך דתנן לקמן (דף קיא:) כפל הבית טליו ועל אמו ט' דמסתמא דשם מת קודם אמו אין יורשי הבן יורשין ממון השם וכיון שאחלן ממי דייקין לה ממתני' דהשתא אח בגה והשתא אח בעלה אם בעלה תורה אור אין הכבול יורש אח אמתו בקבר אף השתא אח בגה אין הבן יורש אח אמו בקבר להנחיל לאחין מן האב, למימרא דהוא מייתי בריישא והא עובדא ופרכם תלתא פרכוסי? אמר מר בר רב אשי א)מידי דהוה אונב הלטאה שמפרכסת ב) בריה דרב יוסף משמיה דרבא אמר לוסר שמעת בחלק בכורה, ודוקא בן יום אחד ג)אבל עובר לא, מאי טעמא? ד)וילדו לו, אמר רחמנא: ג) דאמר מר בריה דרב יוסף משמיה דרבא יבן שנולד לאחר מיתת אביו אינו ממעט בחלק בכורה, מאי טעמא "וילדו לו", אמר רחמנא והא ליכא, בבורא מתנו הכי, בפומבדיתא מתנו הכי אמר מר בריה דרב יוסף משמיה דרבא יבכור שנולד לאחר מיתת אביו אינו נוטל פי שנים מאי טעמא "יכיר" אמר רחמנא והא ליתא דיכיר, והלכתא ככל הני לישני דאמר מר בריה דרב יוסף משמיה דרבא. אמר רבי יצחק אמר רבי יוחנן המוכה לעובר לא קנה, ואם תאמר משנתינו ה)הואיל ודעתו של אדם קרובה אצל בנו, ו)אמר ליה שמואל לרב חנא בגדראה פוק אייתי לי בי עשרה ואימר לך באפייהו "המוכה לעובר קנה" והלכתא המוכה לעובר לא קנה דאמר לרביתהו "נכסי לבני דידען לי מיניך" אתא ברייה קשישא אמר ליה "ההוא גברא מאי תיהוי עלויה" אמר ליה "זיל קני כחד מברא" הנך ודאי לא קנו דאבתי ליתנהו, האי: אית חולק לטליא במקום בניא אלית ליה חולק לטליא במקום בניא? רבי אבין ורבי מיישא ורבי ירמיה דאמרי אית חולק לטליא במקום בניא' רבי אבהו ורבי חנינא בר פפי ורבי יצחק נפחא דאמרי ליכ חולק לטליא במקום בניא, אמר ליה רבי אבהו לרבי ירמיה ז)הלכתא כוותן או הלכתא כותייכו? אמר ליה "פישיטא דהלכתא כוותן דקשישינא מינייכו ולאו הלכתא כוותייכו דדרדקי אתון" אמר ליה "מידי בקשישותא תליא מילתא בטעמא תליא מילתא", וטעמא מאי? ח)דיל לגביה דרבי אבין דאסברתה ניהליה וכרכיש

רבינו גרשום

והא דהוה עובדא. דפתחה אשוראש"כ בפרק השובר נ' פרכוסי אלמא דבבהר חבי חיי: [מידי דהוה]. שרוטה שמותחת ומפרכסת והויא חיותי אינו חיות: מר בריה דרב יוסף משמיה דרב' אמר. הא דקתני סתנאי' חיטין יום אחד טהל ומנחיל הני מפרש לה לעיל שמשמם בחלק בכורה. שאם היו ס' אחין תנכסים ב"א חלקים שוין טעל הבכור פי שנים דאי ליתא להאי לא היו מחלקין אלא לי' חלקים וטעל הבכור ב' חלקים ואם מת האי שובר אינו ביניהן: אבל שובר אינו ממשם. שלא היה בלום ולשלום המוכה לעובר קנה: מאי משמע. אינו ממשם: וילדו לו בנים. בחייו ממשמע: בכור שנולד לאחר מיתת האב. הנולד לאחר מיתת האב. בכור שילדה תשמים ועיבר הבכור שיצא תחלה: כהני תלת לישני דרבא. תרא לומר שממשם בחלק בכורה והני תרתי: ואם תאמר משנתינו. האומר אם ילדה אשתי זכר יפול מנה ראשון ב[ראשון] ג' ח ד' ה נקבה טופל מאתים דממשע המוכה לעובר קנה. משמיה דרבי היינו משמא דרא"ל ואדם קרוב אצל בנו: אייתי לי עשרה. כדי שלא ידעני מילתא דידיה: אמר ליה זיל קני כחד מברא. שממשם בחלק בכורה והני תרתי: ואם תאמר משנתינו. האומר אם ילדה אשתי זכר יפול מנה ראשון ב[ראשון] ג' ח ד' ה נקבה טופל מאתים דממשע המוכה לעובר קנה: ר' אבין ורבי ירמיה אמרי אית חלק לפליא. לבורר זה בשקום בניא דידהי ליה כלומר מעכשיו ויכה לו חלק אחד מנכסיו כאחד מן הבנים שיהי' לי ויחלקו המותר ויפול גם הוא חלקו שפחן ומתחלה יפול אחד קודם חלוקה שאם יהי' לי הבנים ג' לבד ספליא יפול הוא ג)רוב הנחלה ההלה ומן המותר יפול כאחד מהם: ר' אבהו ור' יצחק נפחא ור' חנינא ליה ולחלק מפי לפליא. האי בר קשישא ליה ליה שום חלק מפי בשקום בניא אלא יפול כאחד מהן ולא שום חלק יהודה: משישה דהל' כוותן דאמן קשיטן מנייכו. אלא מאי קא סברת דהלכתא כוותיכו לא דדרקי אתון: מידי בקשישא תליא מילתא בטעמא תליא מילתא. ומעמא דילן מסתבר טפי. וא"ל ר' ירמיה ואימא לי טעמא מאי ליה הלך לפליא. אמר ליה ר' אבהו דל לגבי דר' אבין כר' קרקש

ג) כדבר ל"ם דמלי כוב מלה דקאמר. ולחולי ד"ל חלק לאחד בחלה החלה וכו'.

מהגה (יד ב"ק)

△ סמוך ע"ל מקרא ע"ל חלוקה נכסים

נולד יפול אחי נולד יפול עם בני נולד... נולד... נולד... האי יעבד בחיי מעשה: בכור הנולד אחר מיתת האב. נולד חלוק בנו שילדה תשמים וניכר הבכור שיצא תחלה: כהני תלת לישני דרבא. תרא לומר שממשם בחלק בכורה והני תרתי: ואם תאמר משנתינו. האומר אם ילדה אשתי זכר יפול מנה ראשון ב[ראשון] ג' ח ד' ה נקבה טופל מאתים דממשע המוכה לעובר קנה. משמיה דרבי היינו משמא דרא"ל ואדם קרוב אצל בנו: אייתי לי עשרה. כדי שלא ידעני מילתא דידיה: אמר ליה זיל קני כחד מברא.

וכרכיש. הודה לדכריי: **קני כחמור מי קנס.** כמו שהחמור לית לה קנה כן הוא לית לה קנה כמו כי היכי דבנים הטהורים לבת כהן לית לה קנה אלא אכילה ואפילו קנה כהן כמו כן לית לה קנה: **תם ומזיק.** תם ובהמה זו מקנו ככסף: **מתני׳ מחצה.** דהכי תנן ליה תמה ומזיק מקנו בכביל תורה אור מחצה ולא לבד הים חלקן בכביל החמור שלא לנבין זה כזה: **לית קנס ולית כלום.** לכיון דכקנין לחד קיקר שכיסה לית בעמרה בדעתו להקנות לזה בלא זה כלום ולכיון דחמור לית לה קנה לית ליה נמי לית לה קנה: **רב ששת אמר קנס כסף.** תדם יודע שאין חמור קיקה ונמר בדעתו שמי שיוכל לקנות מעכשיו יקנה: **כשפוח פורס.** קיקות אחד מחמשים לוכל למיתם דלמת לוכל מר בפימי שבוה עפי מחיך ולין כלן לחד מחמשים במחוק ונמלת תורם מן המר על המחוק הלכך כשהוח תורם מוסיף על למחוק כבילה מקיקות לחמת ותורם קיקות וכבילה על המרבעים ומעם ולוכל המחת מחוק בחרומה טובת ונמלת תורם מן המחוק על המחוק: **ומחמי׳ "לחת ומחזי׳ פוח".** שחמר קיקות זה יהת חרומה על לגו ולכין דיש כה מר ומחוק כי היכי דמר לת תיעל בה חרומה ולת מכטל מן המ"ע כי מני המחוק לת יחול עליו שם חבינמר שלת. מאי לים (ג) למימר המחוק קנה הכל ופטר מעכל לת המ"ע ולכיל נמי "לחת ומחזי" לף על נב למחור לת קנה הוח קנה הכל כי היכי דהכח דמר לת קנה ומחוק קנה הכל: **ומני שתי תרומה.** דמר נמי תרומה מעלייתה הוח כמחוק ולין כלן "שם מעשר". ומחזי" ומניהן קונין זה כזה: **לת מעשר.** על התרומה תנח שם מריחו לח חלבו מן היפה שלא שם מריחו מן הרע ושלא עליו חנח שם מריחו מן הרע ושלא מעשר מלה מן המוכחר: **ויקח מעשר בחמש נשים.** בת הים מקדש ולהם מפרש לה רב שפיר לחמר רב שמע מינה ממחניתין תרבעה ונקט בדידה תלת שמע מינה מקדש בפירות שביעית מקודשים ופ"מ מקדש בגוד לינה מקודשים ולפיכו בגוד דידה מדקתני שלהן היפה ושל שביעים היפה מעמת דשביעים להפקר הוא לת דשלר שני שטוח לת ופ"מ לשה נעשים שביעים מקודשים ולפיכו בגוד דידה כגוד היפ

אם הביא דיעבד אין לכתחלה לא. תימה לר"י דמתי קשיא ליה וכי אין פשוט לו בתומר נכסי לגבי בני מדם שיהיו קיום ותפי' הכי במתנה לכתחלה לא ול"ב ע"כ משום דלקרבן גדול קא מכוין ותו"י דהכי פריך דהא סברת היא שלא תטול חלקו כלאחד מן הבניס ותפ"ה קתמר רב יוסף דטעמא מחלה ח"כ ה"ג תע"ק שמסברת יש לנו לומר דלקרבן גדול קא מכוין לא היה נתן ללוקח אחר הסברת: **תא** שמע וכו' דן מוסיף. ות"ח דכיון דלקרבן מיכוי לגבי ח"כ למה הוצרך לומר נכסיו לבניי פשיטא שהוא לבנו וי"ל דלמטרוך שלא מלא דייסיקי לו מחנה שלא יהיה בה כלום: **שהיו** לו בניס כמושים של קנה. ותע"פ שכשירד למלריס עדיין לא היו לו בניס כל כך מ"מ נקרא כן על שם העתיד כדדרכי לשבר שם שמות על מקרי שמות שלא שמות (נדרים דף ז:):

והשביחו גדולים הסבח לאמטע.

פירש ריב"ם דה"ה גדולים וגדולים שלא תורחת למילחת נקט ולא דמי ליוכד לחוך שדה של מבירו ומטעה שלא ברלוח (ד) [לו] לשוחף שהוא כיוכד ברלוח דשוחף לית מחל טרחו לחברו לבל לחין מחלי להדדי: **ואם** אמר רלו מה שביחם כו'. פירש רבינו שמוחל רלו מה שיש לו מביו ומוחנים שלו לחוך ומה שבשבים נשביח מחלקו משמע שרולה לומר שאיט מבשיח שלא מחלקו המניעו ואין לו שלא שבח המניע לחלקו ואין נרלה מלחמר רב ספרת שבך חבוה חוזי שלקיבהו רב ספרת משמע דשקיבהו לבולהו ועוד שם לו לקח שלא המניע לחלקו מה היה יכול לשבעו הא לחמר בחיוהו בשך (ב"מ דף סם. ושם) דוזי בחמן דפליגי דמי ועוד בשיחלקו שם מניע חלק החחד לחלקו שם כן נמלא שלא היה השבח שלו על כן נרלה ל"י בפירוש ריב"ם דשבח שבשבים שהשביח מכל השבוים הוי שלו ולא דמי ליוכד לחוך שדה של חבירו שלא ברלוח שחין לו שלא שכך טרחו עם היליה לו [שוחף] דהוי כיוכד ברלוח וטוכל כלרים היינו משום] דיכולים להרויח זה כמו זה ולא מחלי לבל הבא שם הגדולים לא יבויחו (ה) הקטנים לא יבויחו בשם וכן לריך לומר בחמי דרב ספרת דקטנים היו ולא היו יכולין להרויח ולבבי כיון דנבדת רבה הוא ולא שבך ניבסי' וטרח לחחריני חע"פ שלא אמר רלו כלילו אמר רלו מליחות (שם דף כב:) נבי חמרי לזיקא דיחמי לאו בני מחילה ניהו הבא דאין מפסידין ולא בח כיוס הריוח מחלי שביר: (ו) **בתוספתא** נרסינן שם יחומים [בפני ב"ד] רלו מה שהניח לו'. ולא ידע ר"י למאי נקט גבי בניס בפני ב"ד לי משום דנלי לדעתיה דלא מחל להם לחני' בפני עדים כמי גלי דעתיה ושמא להכי לריך בפני ב"ד כדי שיתפלמו בדבר לחקן להם שיטריח בסבילם ומדלח חקנו להם ודאי לא מלחו להם חקנה לחלק ומחלו הכל וכ"ב בסברת כמי יודע היה לב"ד לחק על פי שלא אמר ומיהו רשב"ם פי' ה"ה בפני עדים

השביחו לעלמן. ותע"ג דבהמפקיד (שם דף מ. ושם) בעובדת דהא לין מוריליו קרוב לנכסי קטן השבח לאמטע הכא ליח לן לומיר הכי דהשם ליכא למימר שמא יחזיק הקרוב בנכסי קטן שלוט כאן לבל הבא ליכא למימר שהקטנים עם הגדולים ביחד לין יכולין להחזיק זה על זה: **לא** שנו שלא שבחו נכסים. פירש בקונטרס שלא טרחו ולא הוליחו מבלהם כלום שלא מנכסי לביהם שכרו פועלים וממחם עלמם היינו שכרו פועלים ומבלהם דיכון דשכרו מבל לביהם הוי לאמטע דלמי

תורה אור מכוין. לאחוויי בכלי אחד והאי דקאמר "בני כלים" ולא קאמר מהא טעמין להביא בכלי אחד משום דידע דלא אפשר לאחוויי בכלי אחד ואם תאמר מ' בכלי אחד ומ' בכלי אחד הרי עלי ס"ח מביא ס' בכלי אחד ואחד בכלי אחד שכן הלבור מביאין ביום טוב הרחמן של מג שאל לביום בשבת שבים ואחד דין ליחיד שיאל פחות מן הלבור אחד ל"ל שמעון והלה אלו לכבשים ואלו לפרים ואין בבללין זה עם זה אלא עד שבים יכולין לבלול כו': **והלכתא כוותיה דרב יוסף בשבח כו'**. משום דבבולי גמרת רבה ורב יוסף הלבתא כרבה תיבעיך למימר דהלבתא כרב יוסף בהני תלת: **בשבח**. בפרק המופקין (לעיל דף יב:) גבי ההוא גברא דזבן לרעיא למלרא דבי נשא ואלא מילי קאמר רב יוסף הסם: **מעין**. בפרק יש נוחלין קנין פירות חוזר רב יוסף לאמר כל זמן שבסוקים בלוחו מעין ואין דנרס קנין: **ומחלה**. אליבא דר' יוסף אמר ר' יוחנן עזריה כך ל"ל דלא פליגי: **פיסקי דסיכרי**. חחיכות מעיל ומסח שלא למלך לבני ביחו: **הרחון לבניס**. מלבושי זכר: **לכלתיה שדר**. ולא לבעחיו וזוקק לחיכוסיכת בנחיה שחיכה בוחשים עליו (ב) ירושלמי בפ' שני דייני גזירות מי שאמר למדינת היס ואמר "יחנו אלו לבני" בחוחיו בכולל ואם בשעת מיחה אמר אלו לבניי אין הבחת בכולל: **פשוט דאמר זה**. בשעת מיחה: **נכסי לבני**. ולא היה לו אלא בן אחד וכל (ג) בעת היו לו בנים ובנות ובני גמרא מי קרו ליכני לברת יחידאה "בניי" נמן רבים ות"ל בן אחד נכל בן אחד ובת אחת נכל בת אחת ואי אפשר לאחוויי בכלי אחד אלא בשני כלים: **מוחר בניי בניס**. אבל לענין פריה ורביה חשיבי כבניס בפרק הבא על יבמתו (יבמות דף סב:): **מתני' השביחו הגדולים אם הקטנים**. אחם בעוון בחפוסחא הבית: **השביחו לעמע**. ויעלו קטנים בגדולים וכלמפרש בגמרא שבשבח הקטנים נחחת נכסים: **ואם אמרו גדולים לקטנים**. בפני עדים לו אמרו לבית דין לו בלבור "רלו מה שהניח לנו לבת ומוחומים אלו לחלוק ומה שהשביח נשביח מחלקו" ומחעלו ב"ד לחלוק לו השביחו לעמן: **וכן האשה**. שאת בעלה וכגמרא מוקי לה בחאשה יוקשה: **ואם אמרה רלו מה שהניח לי בעלי הריני עושה ואוכלת (ג) השביחה לעמה**. והוה ללה שלקה מוחי דלי שלקה מוחי לו לחקן לאמנה נוחה מבבסי יחומין ומעשה יהיה שלהן (כחוחות דף לה:): **נמי לא שנו**. להשביחו לאמטע: **אלא שהשביחו נכסים מחמת נכסים**. לו אחרמו ולא הוליחו מבלהם כלום אלא מנכסי לביהן שכרו פועלים והשביחו הנכסים: **מחמת עלמן**. שחפרו ונטעו ובכרו מבלהם ולא מבל לביהם לו השבח לעמן:

הגהות הב"ח

(א) רשב"ם ד"ה(בני"ם) כלאחד וכו' בבלי אחד ומחשיב בבלי אחד אלא דיעבד: (ב) ר"ח נבלחיה וכו' ירושלמי. ני"ב נס הכ"ף בבחיו: (ג) ר"ח ואם אמרה וכו' בשביחה לעמה. ני"ב בשבים ז"ל בשיחו חוכ שבידם בגמ' דאחה אוכלת בגון שבשה לחחון כו' ולפי זה בה לחחון חם אמרה רלו כו' לאו בחשה יורשה קמיירי אלא מילחא בחחני בשבח נכסים היה וכבי סיבחא ולאמנה שאמרה בג"ד רלו כו' ומיירי בהניח לה נכסים מוסיפים ואמרה רלו מה שהניח לי בעלי כו' אפי' השביחה אלא בכר השביחה לעמה ויהיו דוקא דלא בלה בחשב. יוחנן ודלי בשפיבא בשביחה לעמה ני"ב בחוספחא ר"ח (ו) ר"ח בחוספחא ר"ח נרסינן אם אמרו אם הניח לה כ"ד רלו מה כיל:

(ד) נמיל דף קיד:

(ה) בבח מליעא נב:

רבינו גרשום

לוג אחד בם' שערון נבללין בם"א אין נבללין: לבחחלה לא יצא. והא הבא כיון דאמר הרי עלי מנחה להביא בשני כלים ומשבע דכולן אין מחזיקין בבלי אחד ויחן חצין בבלי אחד וחציין בבלי אחר ואפ"ה לא יצא לבחחלה אלא א"ב הביא ס' בבלי אחד הבא נמי לחיבא דאמר מחם נכסי לך ולבניך אמאי חשוי פלגא ותיובחא דרב יוסף: הכי השחא החם. כיון דאמר ה' עלי מנחה עשרון להביא בשני כלים משום קרבן גדול איבין ואילו אשכר להביא טלן בבלי שרת אחת כך היחה רלונו והאי דקאמר בשני כלים כו'. בשבח. דאמרעלינן ליח בנכסי דבי מרין: מעין. דאמר מעין לעניך ה) ומחצה הבא. דשדר פסקי שיראין לביחיה. חחיכות של מעיל לאנשי ביחו ולא היה לו אשה. מה שיש בהם הראוי לבניס לבנים כו': לכלתיה שדר. שמבבר אדם בלחו משום הביטות בנו: לבניא יחידה בניי אי לא. או דלמא לחרויהון בשוח: ובני דן חושים. דאמ' לחד ברא קרי בניי: שהיו מרובים כושעים של קנה. בלומר רוב בנים היו לו כאיהן שרשופין של קנים שיש בקנים שהן ארובות. ואית דאמרי כחושים של קנים בעלים של קנה שהן קליפות הרבה ון ע"ב ון: מותר בבני בנים. דלא נקראו בני בנים בנים: פיסי הניח בנים גדולים וקטנים. והניח להם נכסים: השביחו גדולי' את הנכסי'. שלקחו מחפוסח הבית שמן הנכסים עלמן השביחו האוחרים השבח לאמצע היא שערוין לא חלקו את נכסיהן. אבל אם אמרו הגדולים לקטנים שרוצים ואמרו ראו מה שהניח לנו אבא הרי אנו עושין ומשביחין לעלמנו ואוכלין השבח לעלמנו: לא שנו. דהשביחו לאמצע: אלא ששבחו נכסים מחמת נכסים. שנשלו מחפוסח הבית ושכרו פועלין להשביחן אבל שבחו מחמת עלמם שהם שבחו והשבח משלחקיו: השבח לאמצע אלא לעלמן: איני. דאמר השביח מחמת עלמן אין השכר לאמצע: והאמר ר' הניגא אמי' לא הניח להן אביהן אלא אודייני

ג) ע"ל שעשוקין בלחומו ענין לעיל דף קיד.

עין משפט נר מצוה

מסורת הש"ס

א) כתב הת"ח שגירסת הרמב"ם ס"ע מכלכות נזקות ל"ג שאני אודייני וכו' אלא ס"ה אפ"א איתמר לא שנו אלא ששבחו נכסים מחמת עצמן אבל שבחו נכסים מחמת נכסים השבחת לאמצע: ג) [ניסיון יד.]: נ) [שם] : ד) [עי' פרש"י כס]: ה) [עי' קלח: (לקמן קג:) ניסיון יד. : ו) קידושין מת.ניסיון יג. יד. (לקמן קמה. בכל מקומות אלו ליתא א"ר הונא א"ר]: ז) [כתוס' לה:]: ח) [בגמ' דניסיון לא:מגלה מג.ב"ק יד. שם ד"ה אלא בנכסים בית מיומד שאינו דר בו אלא שבאו לו בנכסי מחמת סימן נמ]: ט) [ע"ל מגלה]:

* אשר יולנת

הגהות הב"ח

(ל) רשב"ם ד"ה עבד כהו עסקא וכו' וע"ל טורח. נ"ב עי' בב"מ דף פה ע"ב מבואר דליכא בהנהו הוא טורח לך יותר מזה ות"ב מסיעתו דהוה כמו מחמת נכסים וק"ל: (כ) ר"ה בתשב יורצח כגון שבאת לחזון ולחזון ומעון לחיי ומת יעקב לחייכם ולמ"ב מתו לחזון ומעון ויבמו בני לחזון וכת מעון וכו' ולמאמר שלמדכה. נ"ב כלומר ופיקח דחני שם לחמה כלומר כלא מו' לא קאי שלמה יוכמת שלא לכי פירוסו ולמאמר כו' דלא"ב מאי טאי דקאמרה כלו מה שהיית לי בעלי וכו' ומה שהקנו לחזון וכו' (נ) ר"ה שוויכו וכו' מדה ומדה הם . נ"ב לא קאי שלא תמשיל לשה לבנו ובכותב כל נכסיו לאשתו דסבר תלוים נמדה שמדה : (ר) תוס' ד"ה בתשב וכו' ומיהו קשה דקאמרי.נ"ב וכבי"ף כתב וז"ל כגון לחזון שנשא בת שמעון לחיי ומת שמעון והניח נכסים ומת לחזון בלא בנים ומגלת שלה לחזון יוכמת נכסים עם לחיותם נכסים שלמעון ע"כ] דלפי זה שייך לומר ליעמת דיחמי :

הגהות הגר"א

(א) רשב"ם ד"ה קנאו מוקמינן. נ"ל ומוקמינן וכ"ל כמתון (כמ"ש ייחד לו) כגון שסיה תוכח כו' לחיי כו') ומ"ש ובמכתב גיטין קמי מלמעלה [דגם שם ליתא] דהוי כלכתא כלא נמלא. ובזוהר בראשית יש בראשי"ם בדלמתון ומתקא מוקמינן ופ"ש בראשי"ם כנ"ל:

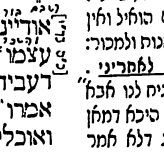

הגהות הב"ח

(ל) רשב"ם ד"ה עבד כהו עסקא וכו' וע"ל טורח. נ"ב עי' בב"מ דף פה ע"ב מבואר דליכא בהנהו הוא טורח לך יותר מזה ות"ב מסיעתו דהוה כמו מחמת נכסים וק"ל: (כ) ר"ה בתשב יורצח כגון שבאת לחזון ולחזון ומעון לחיי ומת יעקב לחייכם ולמ"ב מתו לחזון ומעון ויבמו בני לחזון וכת מעון וכו' ולמאמר שלמדכה. נ"ב כלומר ופיקח דחני שם לחמה כלומר כלא מו' לא קאי שלמה יוכמת שלא לכי פירוסו ולמאמר כו' דלא"ב מאי טאי דקאמרה כלו מה שהיית לי בעלי וכו' ומה שהקנו לחזון וכו' (נ) ר"ה שוויכו וכו' מדה ומדה הם . נ"ב לא קאי שלא תמשיל לשה לבנו ובכותב כל נכסיו לאשתו דסבר תלוים נמדה שמדה : (ר) תוס' ד"ה בתשב וכו' ומיהו קשה דקאמרי.נ"ב וכבי"ף כתב וז"ל כגון לחזון שנשא בת שמעון לחיי ומת שמעון והניח נכסים ומת לחזון בלא בנים ומגלת שלה לחזון יוכמת נכסים עם לחיותם נכסים שלמעון ע"כ] דלפי זה שייך לומר ליעמת דיחמי :

אודייני. השכר לאמצע–והא אודייני דמחצת עצמו* [הוא]? ישאני אודייני דלנעשירותא הוא דעבידא ואפילו קטנים נמי מצו מנטרי לה: אמרו ראו מה שהניח אבא הרי אנו עושין ואוכלין השביחו לעצמן: רב ספרא, שבק אבוה זוזי, שקלינהו, עבד בהו עיסקא, אתו אחי תבעוהו בדינא קמיה דרבא, אמר להו: רב ספרא גברא רבה הוא, לא שביק גירסיה ומרחא לאחריני: האשה שהשביחה את הנכסים השביחה לאמצע: אשה בנכסי יתמי מאי עבידתה? אמר רבי ירמיה יבאשה יורשת, פשיטא? מהו דתימא כיון דלאו דרכה למטרח אף על גב דלא פריש כמו דפריש דמי, קמשמע לן: ואם אמרה ראו מה שהניח לי בעלי הריני עושה ואוכלת השביחה לעצמי: פשיטא? מהו דתימא כיון דשביחא לה מילתא דאמרי קא מטרחא קמי יתמי אתילי אהלה, קא משמע לן: אמר רבי חנינא המשיא אשה לבנו גדול בבית, קנאו ודוקא גדול, ודוקא בתולה, ודוקא אשתו ראשונה, ודוקא ישהשיאו ראשון, פישטא יחד לו אבין בית ועלייה-בית קנה עלייה לא קנה, בית ואבסדרה מהו, ישני בתים זה לפנים מזה מהו? תיקו, מיתיבי ייחד לו אבין בית ובלי בית בלי בית קנה בית לא קנה אמר רבי ירמיה יבגון שהיה אוצרו של אבין מונח שם נהרדעי אמרי אפילו שובכא דיוני רב יהודה ורב פפי אמרי אפילו עציצא דהדסנא. מר זוטרא אנסביה לבריה ותלא ליה סנדלא, רב אשי נסביה לבריה ותלא ליה אשישא, ג)אמר מר זוטרא הני תלת מילי שיורהו רבנן ה)בהלכתא בלא טעמא הלא הוא, אדרך ו)דאמר רב יהודה אמר שמואל הכותב כל נכסיו לאשתו לא עשאה אלא אפוטרופא, אדרך ז)דאמר רב, מנה לי בידך תנהו לפלוני במעמד שלשתן קנה:

מתני'

מי שמת פרק תשיעי בבא בתרא קמד

אודייני. כור וכיסויו וסוכלין שלו להקפה שדות ממימיו: מחמת עצמן הוא. שמחמירין שלו הגדולים ולריכין לעמוד על נביו פן יהיה הפקר לכל שולחי מיס: דלנעשירותא עבידא. לין לריכין להוליף מעלמן כלום עליו אלא לשמרו ונס הקטנים יכולין לשמרו: עבד (ל)(כסף) עיסקא. שבח נכסים מחמת נכסים הוא ואין לריך טורח כל כך אלא לקנות ולמכור: גר שביק גירסיה ושרא לאחריני. ומי שאמר "ראו מה שהניח לנו אבא" דמי ושמעי' מהכא דכל סיכה דמלו דהוה כמו רב ספרא אע"ג דלא אמר "לעצמי לני עשה" כמלו דאמר לא שביק גירסיה לעצמו: האשה שהשביחה את הנכסים השביחה לאמצע. האשה שאמרה "ראו מה שהניח לי בעלי הריני עושה ואוכלת" השביחה לעצמה, לעצמה והוא דלא קאמר מאי לחי שאלת מזוני הא חזן ז)שאמה ניוזנת מנכסי יתומין ומעמד יהיו שלהן הלכך אמה שמת בעלה והניח נכסים מוטען שלין בהן כדי כתובתה אם אמרה "לחן מה שהניח לי בעלי" ונהעלנו ב"ד לא יורשין להשביחה על כתובתה לפילו השביחה אלף בכך השביחה לעצמה אבל אם אמרה השביחה הנכסים כמה שהרוח כתובתה והמותר ליורשין ותע"פ שלא קמייר מבעלה לפילו רבינו כתובתה: אחולי אחלי. וחזרה בה ממה שאמרה תחלה "הריני עושה ואוכלת" קא משמע לן: קנאו. הבן לאומו הבית שקנה מכמים היא ולכלכתא בלא טעמא הלא הוא, אדרך ז)דאמר רב יהודה אמר שמואל הכותב כל נכסיו לאשתו לא עשאה אלא אפוטרופא, אדרך ז)דאמר רב, מנה לי בידך תנהו לפלוני במעמד שלשתן קנה:

ואם אמרה ראו מה שהניח לי בעלי. פירש בקונטרס וכיון דאמרה הכי ליח לה מוזי ואין נרלה לרבי"ת דזוקא אם מכרה כתובתה או ט)לקחה כתובתה בבית דין אין לה מזונות אבל זו שלא לקחה כלום מכתובתה אלא נכסי מלוג שלה או מה שירשה או מה שנתן לה בעלה כאחד מן הבנים לא הפסידה מזונות דאפי' מכרה שקלא כתובתה אמרינן בפרק אלמנה (כתובות דף נא.) דליח דחק ליה לדר' שמעון לאמר שקלא כספ כפל כספ ולא הפסידה מזונות כ"ש נכסי מלוג דלא שייכי כלל לכתובתה ונם מה שפירש שאם נתעלו בית דין להשביחה מה שהשביחה לעלמה לא ידע רבי"ת מעליה לעולם הויא בחזקת יורשים עד שיביעו כ"ד דאין לה כח לנבות כתובתה אלא בבית דין והכל מיירי דוקא בשאה יורשת: ביח ואבסדרה מהו. דאמר בעלייה לא קנה אבסדרה שייכא אפי בנכי בית ואם אמלא לומר לא קנה משום דאין בו אלא בית ואם אמלא לומר לא קנה משום שהשביחה לעלמה: הניח בית בשה גדולים עד במעמד שלשתן קנה. עד כאן שיטת הר"ח ז"ל: ולפי שהיו לו לאבין בית ועלייה ובית אבסדרה ובית קטן ולא ידעינן מאי הניח לן ולא ידעינן מאי אשכחו בני אינון ולא ידעינן מאי אשכחו בני אינון ולא ידעינן מאי אשכחו בני אינון

ברכת הבית כרובה. פי' רבינו חננאל גר לחמה גר למחה ויש מפרשים דמזלא דבי תרי עדיף ה"קשה מדלמא כסמוך ליחבו לפי ברכת הבית וכי ידעינן כמה הוי וכמה נתברכו הבית בגללו ותומר רבינו מס יתן הכי נמי יכולין לידע כמה הוליחו בכמה לתקופה וכמה הוליחו בזו ואין נדרשה לי"ש שהרי אין כל הבתים שוים בשוה ובמקל לחמר ו):

חלה ומכרפת כו'. ותניא בתוספ' (פ"א) במה לבריס למוריס כרפופה שים לה קלבה לבל רפופה אלין לה קלבה הרי היא בכלל מזונות ויחרפת מן החמלע וכן בכתובות (דף נב:) גבי למעה תומר רפופה שים לה קלבה הרי היא בכלל בתובה (ה) וכתובם להכא אין מילוק בין אלין לה קלבה לים לה קלבה כן תיבין הר"י: **אבל** חלה בתוסם נחרפת מן החמלע. ולא דמי להא דתמן לעיל (דף קלט.) אין הקטניות מזונים על הגדולים (ו) הכא הוי בתקרמי בעלמא לבל הסם לעולם כן הוי שהקטניס מפסידים יותר מזונות: **הכל** בידי שמים חוץ מצינים פחים. פירוש אלין ונגבי הבלאים על החמס הכל נגזר בידי שמים לבל לנים פחים מזה לא נגזר עליו כלי יכול לשמור לבל ולהי לם רוצה ללחד עלמו בתם לו בהבר יכול ללחד עלמו ל"ע שלא נגזר בלוס ולא דמי להא דלחמר ו) הבל בידי שמים חוץ מילחת שמים שהסם מיירי בממוז של חרס מה יהיה בזבר לו מלא מעיר לו עני לחרוך לו קלר [חכם לו עשם] בלחיתו בגדה בשרק בל היד (דף עז: ושם) אבל הכא מיירי במחוברות בבתום על החמס:

חוץ מלינים פחים. דהייט קול וחוס בדמסמע ברים מבבת ע"ז (דף נ: ושם) והא דלמרינן בהמוקבל (נבא מלינא דף קו:) והבור ה' ממך בל חולי זו בשותו ממון והא שלו שלבצו שיהא בשבר שהקבצו והקך נותן לאבצר המלך וחורש או שנה יהיה זה נבאי וחורש אחר שבבו הקרוב המסוך לו וכן הולבין בשדר הברים לבל בית חורשו וכשהגיע לבית זה של אחין הללו ומינו אחר מהן השבר לאחצע: הלה ונחרמא. אין מהרמא מחסומה הבית בשחלה בשטיעה אלא מהלקן מהרמא: תנא לאו מזונה הוא המלך בדאמרן: פולמוסטמס. שיטה: אם מהבת אחין. שהוטן בא על בית אביהן וראי מחבת הבית של אחין מינוהו והשבר לאחצע שהגיע גורל וכחומות הבית דמי. ואם מחבת עצמו שהיו יודעים שיש באותר מן האחין ורין מאר על במה בתים ונחנוהו לזה בשביל חריסותו השבר לעצמו: פוא דתימא הוראה היא דקא נרים ליה. שביודעין מן האחים דרמי בשאין יודעין הלכו בשביל קבל והשבר לאחצע הואיל ורמן הבית הוא: שנפל מאתים וז'. פחמומת הבית ומבקש שיתנו לו מזונות מחסומת הבית יבולים לוכב בידו לומר לו אם אין בו. אמאי ליתנו ליה מזונות כל היבא דאית ליה. מקרא יהבינו לו. מסיים ליה לרב הונא דאמר ברבת הבית ברובה. לעומר גר לאחר גר למאה שאם היו ה' אותן והיו מיפרשין זה מזה כל אחר ואחר להרצאתו מפחקבת בי' משיטים ליום ומכיטין בשהם בהרצאה אחת דין לחם ח' משיטים ושאום הבי אין נותנין לו היצאתו בכל מקום שהוא דנמצאו מפסידין שאר אותן. ומקשי' ונימחו כל היבא דאיתא. כפי ברבת הבית שיתן בפי הלקן המביעו מאותן ח'. ומשני אין רבי נפי דליתני ליה: צנים פחים. שלא שיפר עצמו הן הצנה הנטמה: פים האחין שעשו מקצתן שושבינות בחיי אביהן. שאינר אביהן ג' או ג' מהן ושמהן דורונות לחתן ואבלין עמו ושמהן עמו היינו שושבינות ובן נמי בשישאו הן נשים זה שהוא עכשיו ואין יבוא בן לאחצען להם דורונות וישמח עמהן ואם עשו אחין הללו מקצתן שושבינות בחיי אביהן שאלה אביהן על ידן דורונות לחתן ואחר מיתה אביהן נשאו בני אחין הללו ובא זה לשלם להם דורונות שאלחו על ידן דורונות חורה לאחצע. שיש בהן חלק לבל האחין מבני שאלבלה לא החזיר זה אלו הדורונות היו נבנות על פי בית דין. דדמי בפי שהיה חייב לאביהן מלוה מה מלוה נבנית בבית דין והיא של בל האחין בשוה אף אלו דורונות שבחיר יחלק בשוה לפי שאותו אחין מבני אביהן הלילוכו אבל השולח להבירו בין חיי אביו בין לאחר מיתה לא לפס שבלונות ולא אפסיק לחבירו לו עד שפת

נוסחא כללי (עד קמאי)

טושיעות

רבינו גרשום

דבתב לה: בפעמר שלמהן. הבתן והמקבל ובעל חוב: קנה. בלא שפר ובלא משיבה ולא ירגיע פעמא מאי: **פים** האחין השותפין. שלא הלקן יחדשת אביהן שנפל אחר מהן לאחצעת. **הלך**: נפל לאחצע. מה שמיירית באותו אוטנית יחלק עם אחיו וזו היא אוטנית הלקן שהיו מחולקין בבית הבבות שבראש בנאי בנין הלקן בעל הבית העיר ומה שהרויח בשותפות ממון הוא שלו בשבר שהקבצו והקך נותן לאבצר הלקן וחורש או שנה יהיה זה נבאי וחורש אחר שבבו הקרוב המסוך לו וכן הולבין בפרר הבתים לבל בית חורשו וכשהגיע לבית זה של אחין הללו ומינו אחר מהן השבר לאחצע: הלה ונחרמא. אין מהרמא מחסומה הבית בשחלה בשטיעה אלא מהלקן מהרמא: תנא לאו מזונה הוא המלך בדאמרן: פולמוסטמס. שיטה: אם מהבת אחין. שהוטן בא על בית אביהן וראי מחבת הבית של אחין מינוהו והשבר לאחצע שהגיע גורל וכחומות הבית דמי. ואם מחבת עצמו שהיו יודעים שיש באותר מן האחין ורין מאר על במה בתים ונחנוהו לזה בשביל חריסותו השבר לעצמו: פוא דתימא הוראה היא דקא נרים ליה. שביודעין מן האחים דרמי בשאין יודעין הלכו בשביל קבל והשבר לאחצע הואיל ורמן הבית הוא: שנפל מאתים וז'. פחמומת הבית ומבקש שיתנו לו מזונות מחסומת הבית יבולים לוכב בידו לומר לו אם אין בו. אמאי ליתנו ליה מזונות כל היבא דאית ליה. מקרא יהבינו לו. מסיים ליה לרב הונא דאמר ברבת הבית ברובה. לעומר גר לאחר גר למאה שאם היו ה' אותן והיו מיפרשין זה מזה כל אחר ואחר להרצאתו מפחקבת בי' משיטים ליום ומכיטין בשהם בהרצאה אחת דין לחם ח' משיטים ושאום הבי אין נותנין לו היצאתו בכל מקום שהוא דנמצאו מפסידין שאר אותן. ומקשי' ונימחו כל היבא דאיתא. כפי ברבת הבית שיתן בפי הלקן המביעו מאותן ח'. ומשני אין רבי נפי דליתני ליה: צנים פחים. שלא שיפר עצמו הן הצנה הנטמה: פים האחין שעשו מקצתן שושבינות בחיי אביהן. שאינר אביהן ג' או ג' מהן ושמהן דורונות לחתן ואבלין עמו ושמהן עמו היינו שושבינות ובן נמי בשישאו הן נשים זה שהוא עכשיו ואין יבוא בן לאחצען להם דורונות וישמח עמהן ואם עשו אחין הללו מקצתן שושבינות בחיי אביהן שאלה אביהן על ידן דורונות לחתן ואחר מיתה אביהן נשאו בני אחין הללו ובא זה לשלם להם דורונות שאלחו על ידן דורונות חורה לאחצע. שיש בהן חלק לבל האחין מבני שאלבלה לא החזיר זה אלו הדורונות היו נבנות על פי בית דין. דדמי בפי שהיה חייב לאביהן מלוה מה מלוה נבנית בבית דין והיא של בל האחין בשוה אף אלו דורונות שבחיר יחלק בשוה לפי שאותו אחין מבני אביהן הלילוכו אבל השולח להבירו בין חיי אביו בין לאחר מיתה לא לפס שבלונות ולא אפסיק לחבירו לו עד שפת

נוסחא אחרת (ואחת מהן)

טושיעות

רבינו גרשום

ג' ביומים לפני הרגל הרי זה בחזקת קבני. ואפילו טושיעות חנך ראובן לשמעון (שהחזק בין בי"ש) ובין בי"ה קבני חזקת ג' (ואחר שוב טי"ש) קושיות על תשובת ר' יוחנן ז"ל בקונטרס ר' יוחנן

נוסחא אחרת

בדין החזקת (טושיעות — באיזה טופים אומרים לפניו ואחר טופים אומרים לאחריו ואחר טופים אומרים בשניהם) שמעון ראובן ולוי שותפין בבית אחד ומת לוי והניח בנים ובנות ואשתו ולא היה לו אלא בית אחד ומת שמעון והניח בנים ובנות ואשתו ולא היה לו אלא בית אחד ומת ראובן והניח בנים ובנות ואשתו ולא היה לו אלא בית אחד ומת יהודה והניח בנים ובנות ואשתו ולא היה לו אלא בית אחד ומת שמעון

מסורת הש"ס

א) [תוספות עה:] ב) [מי' מ"ב ד"ה ואמאי] ג) [מי' מ"ב ד"ה ואמאי] ד) [מי' מ"ב ד"ה ואמאי] ה) [מי' מ"ב ד"ה ואמאי] ו) [מי' מ"ב ד"ה ואמאי] ז) [מי' מ"ב ד"ה ואמאי] ח) [מי' מ"ב ד"ה ואמאי] ט) [מי' מ"ב ד"ה ואמאי] י) [מי' מ"ב ד"ה ואמאי] כ) [מי' מ"ב ד"ה ואמאי] ל) [מי' מ"ב ד"ה ואמאי] מ) [מי' מ"ב ד"ה ואמאי] נ) [מי' מ"ב ד"ה ואמאי] ס) [מי' מ"ב ד"ה ואמאי] ע) [מי' מ"ב ד"ה ואמאי] פ) [מי' מ"ב ד"ה ואמאי] צ) [מי' מ"ב ד"ה ואמאי] ק) [מי' מ"ב ד"ה ואמאי] ר) [מי' מ"ב ד"ה ואמאי] ש) [מי' מ"ב ד"ה ואמאי] ת) [מי' מ"ב ד"ה ואמאי]

עין משפט נר מצוה

נג א ב מיי' פ"ו מהלכות סנהדרין הלכה ג סמג עשין מד טוש"ע חו"מ סי' ס:

נד ב מיי' פ"ו מהלכות סנהדרין הלכה ד סמג עשין מה טוש"ע חו"מ סי' ס:

נה ד מיי' פ"ו מהלכות סנהדרין הלכה ה סמג עשין מה טוש"ע חו"מ סי' ס:

נו ה מיי' פ"ו מהלכות סנהדרין הלכה ו סמג עשין מה טוש"ע חו"מ סי' ס:

נז ו מיי' פ"ו מהלכות סנהדרין הלכה ז סמג עשין מה טוש"ע חו"מ סי' ס:

רבינו גרשום

ואחר רב יוסף לא שנו. דמחזיר אלא כשמתה היא אבל את היא והיא תשמה אין מחזירין ליורשו מאי טעמא יכולה היא כו' הכי נמי יכול ליזקר האי חנו לי בעלי ואשמח עמו ואם לאו לא אחזיר:הכא בבאי עסקינן.דלא מצי למימר הכי כשכבר שמח עמו האי דמת ולא הספיק לפורעו עד שמת והוא"ל דכבר שמח עמו מחזיר אע"ג דמת:המארס את האשה וכו'. הוא הדין לאם מת הוא אין מחזירין אל

ואין הכיבורים ממטמטה. דלא קרי ביה לא יגוס מכלן היה מביא ר"מ ראיה דקיימא לן כליקמא בתרא דפרק קמא דמכות (דף ג: ושם ד"ה מ"ד) דאמר רב יהודה לאמר שמואל המלוה את חבירו לעבד פירות אין פירות ממטמטמין ואע"ג דאמר לי' יגוס הכסף מיהא לא קרינן ביה לא יגוס דהכי ממטמטמין הכא דכיון דלא קרינן ביה בכותבים (ה) לא שייך ביה הכיבורים ממטמטמה ועלידי כן מגיה ר' יעקב מה שיכול הפיינו ר' לוי אם הזקן זמן עבד כסף כי יוצו בחני ימיו יעזבנו (ע) ולישנא קמא דפרק קמא דמכות (שם) ליתי להא דאמר לחבירו לי' פירות אין ממטמטמין ואין ר"מ פוסק כן אלא כליקמא בתרא דאמר ליה אין פירות ממטמטמין (י) ומגיה זמן עבד כסף כי יוצו ולא כמסקנא בחני ימיו יעזבנו ואין גרסה לר"י ראיה מכאן דלא שייכא כלל מוכיחים למלוה שהרי ממנה הכרחים הם תלוים זה מזה כדממטמטמין הכא והכא הכי פירושו אין הכיבורים ממטמטמין דלא קרינן ביה לא יגוס ומתוך כך יכול לומר לו בכמולה לחבירי יגוס שיכול לומר לו בכמולה לחבירי עשה עמך או אמר לו יש לך לתבוע מלוה שלכשתוכל בה לידי לא יגוס

כיבורים ממטמטמין

ואין הכבור טוען פי קנים הוה ליה לרווי כו'. ותימה לימלן דאמר לעיל בפ' יש טוענין (דף קכד:) מלוה לא הוי לרווי מוכיחים מיהא הוי רווי כי אמת לא יפרע לו לעולם: עשה עמו בחתם ובקש לעשות עמו בחתם. פי' שיפרע לו בחתם קנים בכל אחת חלי קרוקה ליקח זו אחר זו יכול לומר בחתם אלי עשה עמך כדרך שעשית עמי בקנים ובקש לעשות עמו בחתם לא יפרע לו כלום: פי' שיפרע לו בחתם קנים בכל אחת חלי קרוקה ליקח זו אחר זו יכול לומר בחתם אלי עשה עמך כדרך שעשית עמי ולא תטרח בחתים והכ"ל ילחק בר מרדכי פירש דגרסינן היפכא עשה עמו בחתים ובקש בקנים ובקש שיעשה עמו בחתם אלא יכול לומר לו בחתם אלי עשה עמי

מכורת הש"ס

סבלונות העשוין ליבלות לין נגבין. והא דתנן מכוונין שחבית עמה מבית לחבית לבית בעלה הכי לאו נגבין הייט לין עשוין לבלות ומועטין היינו לאו בעלמא בלות אלא שאין עשוי לבלות לכל ממכוונין לפי' בלות נמי נגבין: דוקא שאין עשוי לבלות לכל ממכוונין לפי' בלות נמי נגבין:

איבעיא למימלמ דרבת קאי דאמר דוקא לכל דינר לכל פתוח מדינר לת וקא אמר אם לכל פתוח מדינר מהו שתגבה לפי מה שלכל אם לכל אלו דינר תגבה החלי ולימלמ דשלם כמו מטלטלין במקום ואין מטלטלין במכות (מכות דף ה.). מ"ר: **תרגמה** רבא בייבא. פי' רבינו שמואל ה"ה דהוה מלי לשנויי לת והוה דבלו ול"ל אומר דבשלמא בכבייתא מיירי בבלו אלא מלת מיירי בבלו לת מיתוקמא בבלו:

עין משפט נר מצוה

סב א מי' ע"ך מהלי' דשות פ"ב הלכה כג: סג ב ג מיי' פ"ו מהלי' זכייה ומתנה הלכה כה סי' ג שו"ע ח"מ סי' ג סעיף ג: (עי' ניסקא ל"ח בשחב כרשב"ם ד"ה מלתא)

רבינו גרשום

שיעורי ריטב"ח. שאבל יהבר מסם שהוא ליל מיקן לו למיירי: ה)אותו שנגנ נשוך משאר נכסים ובהבו נכסי רעים: פיסקא השולח סבלונות לבית חמיו. כיון שרגילין לעשות חתנים למכרת של קרושין שולח התנן סבלונות שלו דורון לבית חמיו: כגון בהסות וכרי וין וכרי שכן ושושה סעודה ואוכל ושתין. אם שלחו שם אצי' שוה מאה מנה ואכל שם סעודת חתן אצי' שוה דינר בלבד ונחתה היא או הדרא בה אין נגבין שצי דעת סעודה שלח ואכב אבל שם סעודת חתן בדינר מהל לו הכל. לא אכל שם סעודת חתן בדינר לא חשיב ונבין חתן שלח הבל: שלח שם סבלונות בחבין. ס"ל בירושלמי והכשיפין בקם והבב על מנת שהביאם עמה לבית בלילה בשעת הדחה: הרי אלו נגבין. אצי' אבל אם בדינר לא עביר אינש דמהילבלי האי: סבלונות מעטין. ס"ל בירושלמי שאין יקרין שהשמש בהן בשעדה בבית אביה: אין נגבין. אצי' לא אבל שם בדינר דמהיל לת דאשתי: הרי הוא עבד אינש דינר דבדינר מהיל לת בסעודת חתן. אורחא דמילתא היא דעד דינר דנלי אינשי למיכל בסעודת בראשתי לעיל עד זוזי אתי בנרשיה וזוזא הוין אצי' פחות מדינר נגבין אבל שהדינר:

נכנס מחריש לתורכה לבודקה . פי' רבינו יעקב דבתרומה מיירי (ו) ובא לרתום עם היות תומרים עם לולו ותם היתה תומרים יפות ותמרו חכמים הואיל ולא נכנס מחריש חלת לבודקה ולא נפס ניסוחין נכנס ולכן אם מתה לו יהיה פה לכל אם לו נכנס מחריש לבודקה היה יורשה וכגון שהתורכה שלו כדתמר בכתובות פרק נערה (דף מח: ושם) לעולם היה ברכות התל היה לו מחר בדרך וכנכסה עמו יורשה דתמר דיהיה לנשואין ולפירוש זה לו היתה תומרים חלת כותבות היו כתיקו כמו שתמרה לו היתה יודעת שלנו היה ולכך תמרה מתן יהיב לן מכותבות לאכול עם הלולו ורביט שמואל פירש שנשאה ככר ומנלתה תומרים שהיה בדעתו לנרשה ומיהו קשיא דלא הוה ליה למימר הואיל ולא נכנס מחריש חלת לבודקה חלת הוה ליה למימר הואיל ולכנס מחריש לבודקה ומה שפי' רבינו שמואל מכח הך דהכל שהם היה בדעתו לנרשה שוב אין לו פירות אלו רלוה היה כדפרישים שהרי אלו נשואה היתה ומהכיח לניטין (דף יח. ע"ש מין רחי' דהא אין ר' יוחנן וריש לקיש דפרק שני דניטין (דף יז:) לא סבירא להו הכי אלא לרבי יוחנן מוליאין פירות משום "נחיה ולריש לקיש משום כיבה ולמאי דמפרש ר"י החם] היה ליה לריש לקיש משום תחיה דהא מיכח אמי אין ר' שמעון ורבנן סבירא להו כרבי יוחנן משום כיבה עד שנח מחיה: **מיכלא** ומשמיה דרי מכלוסת הלרי . מוהרי הלרי והייט מכלוסת נחרי נווי מוהרי כלפי' לכסי"ם לנעיל: **מאן** מנח לחזיל כתר חומלתא כו' . ל"ע מי' שייכת הך מילתא בדברים שבלב חיים דברים ובפרק שני דקדושין (דף מח: ושם) התכלית היה: **רבי** שמעון שזורי היה . וה"ה היה יכול לומר רבנן דיהיה חלת לרבי שמעון ומחלוקתו לקמן מי נמי משום דר' שמעון שזורי היה ליה טפי דחלינן בתר חומלתא יותר מדרבנן דיהיה להכי נקט ר' שמעון שזורי: דירקא הלרת תנורה של יקר לכל קהנלי לעיל מין גזירה שמא יתמרו כו': **ומשום** הכי אתמרו כו': **ומשום** זה אכלו תמרים ומשקה שהאכילם והשקם יהושע מלים מדמיון שבעבון זה שמין כל מחזירין חולנים הנאכלים מחמלה שלח לנדמה חזקה שליח היה יודע שלריך להחזיר לה היה חולל מעלו ומיהו כזול מיהא מחזיר הוה ור"ת תמרו (ע"ק דף כ.) גבי אלמה ממון דמחזיר מה שבבגדי דמי עמיר כזול לו דמי שעורים כזול וכן (כתובות דף נד:) גבי הנים להם תביהם פרה שחולה שחמור ואלמה מעלמין דמי כסר כזול ומהכח פשמיון לכל כזול לסייעו כל הדמים חסר שלים כל זוזא חשבינן ולמאי נתרבעה דנקי מלבע מעות לסייעו שני מלקי דיבר שברי שם מעה כסף דיבר ודנקא היא מעה: **מתני'** שניב מרע שכתב כל נכסיו לאחרים . ה"ה אם חילק על פיו בלא כתיבה שכתב לו נתן מתנה זו לו שכתב בשטר "כל נכסי לפלוני (ג) כדתניא לקמן (דף קמ:) בחתן על בני כולו שנתה וקיימו חכמים אם בריאים וכגון שהיו עדיס שהיה שניב מרע שכתב לו נתן מתנה זו לו שכתב בשטר "כל נכסי לפלוני

א)[ערי קט: ב)יומא כא: ג) [ערי כה: מנחות פו:]: ד) [נדרים יג: ועי"ש]: ה)[ע"ז לה. לקמן קמו.]: ו) [ועי' תוס' סוטה נב: ד"ה וכי]:

דומה. כלומר כמדומה הייתי שיש לי בן עכשיו שנודע לי שאין לי בן: אין מתנתו מתנה. דלילו היה יודע שיש לו בן לו שאמתו מעוכרת לא היה נותן: דנמת נעריה קמדכר. במיתה בט שנה כמתחתון על בט שמת ולפי שבן רלוי לירש נכסי מנין

דוקא קאמר דהא רב נחמן גופיה היה ליה לקמן דהיכא דמוכר כל תורה ועשאוה כאל תורה אלא מלמעלה הוא דקאמר מלי למעמר לה דאמר מוהעברתם הכי פי' מלי למעמר להו מפיק׳ אמסכתת דידיה מן והעברתם וכי האי גוונא היכא דפרק קמא דמועד קטן (דף ה.) גבי ליון שהוא מדרבנן ופריך התם והא ה) (מכות כפקה) והא מיבעי ליה לכדתניא כו׳ ועל כרחך ליון מדרבנן היא כדאמר כפ׳ הם הגדה (נדה מו.)):

הבל נופין נעשן המערכה כו׳. בפרק קמא דיומא (דף כא:):

פריך לה מדתנן לה בלחה הרוח טעון המערכה ומשני לה קסיר:

לא קשיא הא ן והא להו. פי׳ רבינו שמואל דרוח מזרחית מוקעת לה שמעון בן מנסיא היה נוהג לתת לו בן ליום ומחר כך היה אומר כל מי שיש לו בן ליום ומחר כך יהא חולה ומוטל במטה ואמרו לו נכסיו למי אמר להן דומה שאשתי מעוברת עכשיו שאין אשתי מעוברת נכסי לפלוני, נודע שיש לו בן אי שהיתה אשתו מעוברת אין מתנתו מתנה ליומא ר׳ שמעון בן מנסיא היא ולא רבנן? אפי׳ תימא רבנן "דומה" שאני, ורקארי לה מאי קארי לה? מהו דתימא צערייה הוא דקא מרכר קא משמע לן א״ר אלא אמר רב מנין למתנת שכיב מרע שהיא כמדמין התורה שנאמר "והעברתם את נחלתו לבתו" יש לך העברה אחרת שהיא כזו ואי זו? זו מתנת שכיב מרעורב נחמן מאי טעמא לא אמר מוהעברתם? ההוא מיבעי ליה לכדרבי דתניא אמר רבי אומר בכולן נאמרה בהן נתינה וכאן נאמרה העברה' אין לך שמעביר נחלה משבט לשבט אלא בת הואיל ובנה ובעלה

נוסחת רש"י ורבינו חננאל

ורבינו חננאל גרס כאן ג' ראיות ומביא ב' ראיות מהברייתא ומהמשנה ומסיים ב' ראיות אחרות ומסיים ב' ראיות אחרות ומסיים ב' ראיות אחרות

לתפלתו של כהן גדול. שיתפלל שתש פמה לו שתהיה תמה יותר מדאי ותש קריכה לו שתהיה קריכה יותר מדאי: **המוכר** שטר חוב לחבירו וחזר ומחלו מחול למאן דאמר דאין דיעת דגרמי הוה מוחל לריך להחזיר ללוקח מה שנתן לו ואור"י ל"ל להחזיר לו מטעם שנתנו בו הלקוחות ולא כל הפטר ורחיה לדבר מדתמר בפרק המוכר (ב"ק שם: ושם) לולא הא דהניח וכן היא שהבלה בבבלה לו הפסידה כתובתה ותמתי לו הפסידה מזכין לה לכתובתה לבעלה בכובס הלה להי שבלה, וקשיא לי מה בכך אם שבעל מאחר שהיו קונה בתמירה שבעל ומשמע דוקא נבי בעל יכולה למכור כי שתי נגבי אחריני לו מוכל למכור כי שתי נוונא פן שמחלה לבעלה והילך שמחלה לרבי מאיר דאיש ליה בהגוזל קמא (שם ק:) דיעת דגרמי ע"כ נרלה לפי' לשאל דאיש ליה דיעת דגרמי היינו דוקא נקנו שטרא מעליא שיש לה לשלם מה שנתנו בה הלקוחות ולא כל דמי הכתובה שהפסידתה והא דאמר בהגוזל קמא (שם קי"א:) שלן לדלון דיעת דגרמי מגבי שטרא מעליא נבי שורף שטרותיו של חבירו וכן בפ' הכותב (כתובות קף פו.) על הך שלתא דשמואל דלא נקנו שטרא מעליא שהרי לא שחזיר לא שנתנו בה הלקוחות ולא שבעל בתר הכי שטרא מעליא ועוד דליה מרב נחמן דאיש ליה בהגוזל בתרא (ב"ק קז:): דיעת דגרמי נבי ההוא גברא דאחמו יתבריח דחבריה אחת לקמיה דרב נחמן חייביה כו' ואילו בפרק הכותב (כתובות פה: ושם פו. ד"ה מיזיל) אמר קריבתיה דרב נחמן זכיבתה לכתובתה בעוזת הלה ותיבנסא ושביבת אחו לבבתה כו' אמר רב נחמן אע"ג דאמר שמואל המוכר שטר חוב לחבירו וחזר ומחלו, לבעל: חובו [שהל] דנייר בעלמא הוא דוכין ליה ופלוגי ליתה בעינה נתנה. אבל זוזי דייהיב לוקח בשביל שטר מהדר ליה לוקח: אפי' יורש של מוכר מצי מחיל התוב. רבואיל דיורש הוא: מדרה שמואל שאם נתנו. לשטר חוב בפתנת שביב מרע לשום אדם שאין יורש יכול למחל פתנה אלימא מפכר: אי אמרת [דאוריית] משום הכי. אלימא מתנה מפכר: אלא אי אמרת מדרבנן. אפאי אלימא מתנה מפכר. ש"מ מדאוריית ויהיב דרב נחמן אדרב נחמן. ופשני לשולם אימא לך מדרבנן ולא מדאוריית ומשום הכי אינו יכול למחל דעשאוה רבנן ואלמוה דבנן (כתובות) [מתנת] כסדאוריית משום נזירה שמא תפרוף רעתו עליו: לא אמר כלום. ראין זה זכיית פתנה כראמר לקמן יפול ויכה ויהיוש ויקנה כולן לשון מתנה הם. אבל היכא דאמר ידור ויאכל פירותיו לא שיאבד תנו בית זה עד שיאבד תנו בית זה לפלוני וידור בו. והאי דאמר ידור ויאכל לאו דוקא הוא דכיון דאמר תנו לחדר קנה קאמר אלא אגב דאמר בדרשא ידור ויאכל קתני סיפא נמי ידור ויאכל: לפיפרא דקסבר רב נחמן. דאמר ידור ויאכל אין לשון קנין דפלתא דלשון קניה הוא

ע"ז א מיי' פ"ו מהלכות מכירה הל' יח וטיין בפכנות ובמניד משנה סמג עשין סח טוש"ע מו"מ סי' סו סעיף כג:

עא ב מיי' פ"ו מהלכות זכייה ומתנה הלכה ג וטיין בפכנות ובמ"מ סמג שם טוש"ע מו"מ שם סעיף כ [ובנר מצוה כתובות דף קכ:]:

עב ג מיי' שם פלכה ב ועיין בפכ"ל וסי"ם הלכה ב סמג שם [ובנר מצוה שם]:

עג ד מיי' שם פ"ו הל' טו טוש"ע מו"מ סי' נגן סעיף כח:

לתפלתו של כהן גדול. אמר רב נחמן מתנת שכיב מרע מדרבנן בעלמא היא שמא תטרף דעתו עליו, ומי אמר רב נחמן הכי והא (ג) אמר רב נחמן אע"ג דאמר שמואל א) "המוכר שטר חוב לחבירו וחזר ומחלו מחול, ואפילו יורש מוחל" ב) מודה שמואל שאם נתנו במתנת שכיב מרע דאינו יכול למוחלו אי אמרת בשלמא דאורייתא משום הכי אינו יכול למחול אלא אי אמרת דרבנן היא אמאי אינו יכול למחול? ג) אינה של תורה ועשאוה כשל תורה/ אמר רבא אמר רב נחמן "שכיב מרע שאמר "ידור פלוני בבית זה, יאכל פלוני פירות דקל זה לא אמר כלום עד שיאמר "תנו בית "זה" לפלוני וידור בו, תנו דקל זה לפלוני ויאכל פירותיו", למימרא דסבר ר"נ מילתא דאיתא בבריא ליתא בשכיב מרע, דליתא בבריא איתא בשכיב מרע, והא אמר רבא אמר רב נחמן שכיב

הגהות הב"ח

(ג) גמ' והא אמר רב נחמן ע"ג. ר"ן ני' רשב"ם ל"ה נחמן אמר שמואל כו' ומודה שמואל כו' אבל נתוס' בפרק כספים נוכחין תע"ג ט' ע"ש סוף דף פ"ו: (ב) רשב"ם ד"ה ממנת ושכו' כיון מי כן ושיכן וכו' ול"נ דאין לתרגימ מפרקין וכו', שיקט דנרי בתמיה. ר"נ ני' מפורש לקמן נדף קי"ו ע"ב דקתמר ולא נתנו לדבני ר"ש אלא אמת הקרוף דעתו עליו: (ג) ד"ה המוכר כו' קי לך מיהו וכו': (ד) ד"ה ותני' כו' ככתוב כו כמקום: (ה) ד"ה מודה שמואל וכו' אם מתנת שכיב מרע כגולה הוא דפסקינן: (ו) ד"ה מ"ש נתנו וכו' דאין קנין מועיל בכבריא תמיהה בשכיב מרע נמי לא מהניא: (ז) תוס' ד"ה המוכר וכו' דאי אמלה לה לזכות בחוב הכתוב לא מהני נמי לא שייך נעל ניהא מפרש"ת ומוקי לה כר"מ: (ח) בא"ד ותימה לתלן וכו' אין לך לא שלוף וכו' דמכל מקום:

א) כ"ק קפ. ב"מ כ. כתובות פה: סו. קדושין מח.: ב) [כתובות סו.]: ג) [ב"ב קמ"ו ותי"מ ובנ"מ ב"מ וכו'] : ד) [ב"ק קי"ו ובנ"מ וכו'] : ה) ב"מ שנם

לתפלתו של כהן גדול. שיתפלל שתש פמה לו שתהיה תמה יותר מדאי ותש קריכה לו שתהיה קריכה יותר מדאי: **המוכר** שטר חוב לחבירו וחזר ומחלו מחול למאן דאמר דאין דיעת דגרמי הוה מוחל לריך להחזיר ללוקח מה שנתן לו ואור"י ל"ל להחזיר לו מטעם שנתנו בו הלקוחות ולא כל הפטר ורחיה לדבר מדתמר בפרק המוכר (ב"ק שם: ושם) לולא הא דהניח וכן היא שהבלה בבבלה לו הפסידה כתובתה ותמתי לו הפסידה מזכין לה לכתובתה לבעלה בכובס הלה להי שבלה, וקשיא לי מה בכך אם שבעל מאחר שהיו קונה בתמירה שבעל ומשמע דוקא נבי בעל יכולה למכור כי שתי נגבי אחריני לו מוכל למכור כי שתי נוונא פן שמחלה לבעלה והילך שמחלה לרבי מאיר דאיש ליה בהגוזל קמא (שם קי.) דיעת דגרמי ע"כ נרלה לפי' לשאל דאיש ליה דיעת דגרמי היינו דוקא נקנו שטרא מעליא שיש לה לשלם מה שנתנו בה הלקוחות ולא כל דמי הכתובה שהפסידתה והא דאמר בהגוזל קמא (שם קי.): מתן לדלון דיעת דגרמי מגבי שטרא מעליא נבי שורף שטרותיו של חבירו וכן בפ' הכותב (כתובות קף פו.) על הך שלתא דשמואל דלא נקנו שטרא מעליא שהרי לא שחזיר לא שנתנו בה הלקוחות ולא שבעל בתר הכי שטרא מעליא ועוד דליה מרב נחמן דאיש ליה בהגוזל בתרא (ב"ק קז:): דיעת דגרמי נבי ההוא גברא דאחמו יתבריח דחבריה אחת לקמיה דרב נחמן חייביה כו' ואילו בפרק הכותב (כתובות פה: ושם פו. ד"ה מיזיל) אמר קריבתיה דרב נחמן זכיבתה לכתובתה בעוזת הלה ותיבנסא ושביבת אחו לבבתה כו' אמר רב נחמן אע"ג דאמר שמואל המוכר שטר חוב לחבירו וחזר ומחלו מחול, ואפילו יורש מוחל" ב) מודה שמואל שאם נתנו במתנת שכיב מרע דאינו יכול למחלו אי אמרת בשלמא דאורייתא משום הכי אינו יכול למחול אלא אי אמרת דרבנן היא אמאי אינו יכול למחול? ג) אינה של תורה ועשאוה כשל תורה/ אמר רבא אמר רב נחמן "שכיב מרע שאמר "ידור פלוני בבית זה, יאכל פלוני פירות דקל זה לא אמר כלום עד שיאמר "תנו בית "זה" לפלוני וידור בו, תנו דקל זה לפלוני ויאכל פירותיו", למימרא דסבר ר"נ מילתא דאיתא בבריא ליתא בשכיב מרע, דליתא בבריא איתא בשכיב מרע, והא אמר רבא אמר רב נחמן שכיב

המוכר שטר חוב. שמחייב לו לוה למלוה ממון ומסר לו המלוה את השטר ליד לוקח ומכרו לו וכתב לו "קני לך (ג) וכל שעבודיה", אי נמי כדפסקינן התם הלכתא לותיות נקנות במסירה כפרק המוכר את הספינה (לעיל עז.) : **וחזר ומחלו** לוה: **מחול.** הלה מכר לו רחמנן נמי הלה כל זכות שהיה לו ולא עדיף הלי לוקח ממלוה דאמי מחמתיה דמלוה, **ומיהו מעותיו יחזיר לו מוכר** לעולם דהא הלכתא היא דדיינינן דיעת דגרמי וזה הפכיד מעותיו בשורף שטרותיו של חבירו דקיימא לן (ב) דחייב מהאוה עובדא דכפייה דפרס לרב אחי ואגבי מיניה כי כשורא לללמי: **ואפילו יורש** של מלוה מוחל וסכרת הוא דלא מלים כח של לוקח במה שנמכר לו שטר המלוה הלה לזכות בחוב הכתוב (ד) במקום המלוה לו היורש הך לא נעקר שטרותו מן המלוה וקיימא ליה "עבד לוה לגיש מלוה" ויכול למחול שטרותו: **מודה שמואל שאם נתנו.** המלוה לגיש לאחר במתנת שכיב מרע לגבוהן שהלך כל נכסיו, לי נמי מל ידי קנין כדין כל "מתנת שכיב מרע במקלת" לי נמי בלה קנין דכיון דמסרו לו בחייו הין לך קנין גדול מזה ומיהו אם עמד מוהר אם מתנת שכיב מרע (ה) [במקלת] הוא דפסקי, לקמן דלחיו יכול למחול דדברי שכיב מרע ככתובין וכמסורין דמו ולגיש ממתנת בריא וחין היורש יכול למחול: **ומשני אינו של תורה** . הלה מדרבנן היא: **ומשום כשל תורה** . ומשום טירוף דעתו כדלתמרן לעיל: **א"ר נחמן שכיב מרע שאמר ידור פלוני בביתי וכו' יאכל פלוני פירות דקל זה לא אמר כלום** . 'שהדיוט' הין בה ממש להקנותה ופירות דקל נמי הין לדם מקנה דבר הלה בת לעולם, וכיון דמתנת בריא אפי' בקנין סודר לא קני, דמיני לא מיקנו הלה ת"ל הקנה ו' החפץ כגון 'דקל' לפירותיו, **וביד** לדור, מתנת שכיב מרע נמי לא קניא דמילתא דליתה בבריא ליתה בשכיב מרע שאין שכיב מרע חמור מן בבריא הלה דתמירתו במקום קנין של בריא הוא והיכא דאין קנין (ו) מועלת בבריא לתמירה בשכיב מרע לא מהניא מידי הלכך אין מועיל עד שיאמר "תנו בית זה לפלוני" כו': **למימרא דסבר רב נחמן כו'**. לא לגיש כח השכיב מרע יותר מן הבריא הלה שתמירתו קונה כקנין סודר דבריא הלותי

שכיב מרע שאמר ידור פלוני בביתי זה יאכל פלוני פירות דקל זה לא אמר כלום למימרא דסבר רב נחמן מילתא דליתה בבריא יכול להקנות הדיבר דבר שאין בו ממש הוא ופירות הדקל דאין מדם מקנה דבר שלא בת לעולם:

שכיב

(ראיתא) בבריא איתיה בשכיב מרע. דבריא אמר תנו דיינו לשון מתנה (היינו) ה"נ שכיב מרע אבל אמר בריא ידור לא הוי לשון מתנה ולישנה נמי בשכיב מרע: האמר רב נחמן שכיב

מסורת הש"ס

א) גמ' לעיל קמה. [וש"נ]: ב) לעיל סב. סה: נ"ב: מכרים ניכסה מהמת בכרכים כאן]: ד) [ויתה לפנינו לעיל בתוס' ניעין יג: ד"ה כשמעתן]:

הגהות הב"ח

(ה) גמ' אם המני לומר לאחר לא מי שיר שייר לעולם מכו (תון מפירותיו) מכו' תון"ח ויב"ע ניכסה לחת"ל דקל לאחר ופירותיו לאחר לא מייר מקום פירי "תון מפירותיו" שייר מקום פירי לאינשא דלא לשלם כיון דאיתיה בעין מוגיא לעולם כיון דיוקא שייר מקום ויזין לאחר לא מייר מקום פירי גמי כיון דאיתיה בעין מוגיא לעולם "תון מפירותיו" מקום קיימת שייר: (ב) רשב"ם ד"ה מי שיר וכו' ואי וכו' ד"ה מפני וכו' ד"ה מכאן וכו' ד"ה ואי וכו' ד"ה אלא וכו' ד"ה ואי וכו' ד"ה אלא וכו' ד"ה ואי וכו' ד"ה אלא

מיבעיא לכו"ע כיס לחמר. במתני' ברישא ודיוטא לחד: (ס"ה) הוי (מקום) שוה-מי ליכא למ"ד בעל דיוטא שוה מקום כחנר להוציא זיזין לו לית לה מאי שוה לומר לחמרי, לחמריי, לכל לעולם הוי שוה לכון לחמר ליה כיס מי מוכר לך מנן מדיוטא העליונה לו לעליונה ליכא שוה: ומניא דרב וניד. דכי מתים סתמא כיס זה מי מוכר לך לא קנה דיוטא העליונה כדתנן במוכר לח הכיס (נ"ל דף פח ע"ב.) לא מכר לח הגג כזמן שיש לו מעקה גבוה י' טפחים דהייט דיוטא וכי מתים "חון" לעפויי מילתא קחני ושייר לו מקום כחנר להוציא זיזין מן הדיוטא לחנר של לוקח: אם כמתנה. שמעטה רחמנא שהחתיל לחלק היה בדעתו לחלק כל נכסיו ולא לעייר כלום: אם מת קנו כולן. כדין כל מתנת שכ"מ שאין לריכה קנין אם מת: אם בנמלך. שלח היה בדעתו לחלק כל נכסיו שלח לחד שחילק שמק ולח רלה לחלק עוד חזר ונמלך בעלמו לחלק כל הנותר: שלח בחמרון. כלבד ללח הוי כה לייור לחכל קמחי קנו כדקחני מחניתין שייר קרקע כל שהוא מתנתו מתנה: ניחוש. לממר הלי השתיק וחישב כיון מהנה לממנה לח הוי כממלך חלח עיוני מעיין מה יהן לכל לחד; ומעיקרא היה בדעתו לחלק לח הכל ויחזור בו כעיעוניה מחלט ומחלט קנו קמחי: פחמת דשכיב מרע. עיוני-קחמעין כלנו מה יהן לכל לחד קודם שיכולו לכעין נתין לו לשהוק בין זה לזה ומדשתק משמע דשכיב מרע: אמר רב נחמן שכיב מרע שכתב כל נכסיו. הילונין ולח כמלו לו ליור ועמד לימו מוכר כו': בלמומר כל נכסיי. לח חילק שבוזיני וכרמיי לכל לחד בפני עלמו לללה לשון זה כתב "כל נכסיי לחי נותן לפלוני ופלוני" דכל היכא דלימכו נהוגין הן (ו)במתנה ולין כתן לייר ובפר"ח גרס כל נכסיי לחו ולח ה"ג: במומוק. שלח מוחזקין בו שלין לו עוד נכסים: מיבעיא להו תורה במקלת. שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחד ומחזר בו במקלת ונתן לאחר שהרי יכול לעשות כן כדלמרינן דייקינן מבטלת דייקינן כפירקין לגעיל (דף קנה:) מי היית מזכה בכל הנכסים שנתן לכאחן דגלי לשני: מתנה במקלת היא דליכא לייור ולא נתנה כלום ולא היימו דשני:

א) [נעיל סג : סה:]. ב) נדרים מג : ג:] תוס' לקמן קמה: ד"ה אבל. ג) [נעיל קנ.]

חיישינן שמא יש לו נכסים במקום אחר ויבא ליתבע ממנו בית דין לאחד ודיוטא לאחר מהו מי דיוטא שיור או לא, אם תמצא לומר בית לאחד ודיוטא לאחד, לא היו שיור "חון מדיוטא" מהו? אמר רבא אמר רב נחמן אם תמצא לומר בית לאחד ודיוטא לאחד, לא היו שיור "חון מדיוטא" היו שיור ואליבא דרב זביד דאמר א שאם רצה להוציא בה זיזין מוציא אלמא כיון דשייר דיוטא מקום זיזין נמי שייר (הכא נמי כיון דאמר חון מפירותיו מקום פירי שייר) אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחרים ריואין: אם בנמלך, מת, קנו כולן, עמד, חזר בכולן, אם בנמלך, מת, קנו כולן, עמד איגו חזר אלא באחרון, (ס"ה) למאי עיוני קא מעיין והרי הביא שכיב מרע מדק דייק והדר יהיב. אמר רב אחא בר מניומי אמר רב נחמן שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחרים ועמד, אינו חזר, חיישינן שמא יש לו נכסים במדינה אחרת, ואלא מהני? דקתני ולא שייר קרקע כל שהוא אין מרגניתא לליפום היכי משכחת לה? אמר רב חמא (נ) באומר כל נכסיי מן בר רב אשי אמר אמר (נ) במחוק לן דלית ליה אבילעא לחבי בבלוקה או לא תא שמע דאמר למחצה לשני ישני קנה, ראשון לא קנה ומאי לאו בשמת, לא אבעשמת, הכי נמי מסתברא מדקתני סיפא במקצתן לראשה וכולן לשני, ראשון קנה, שני לא קנה אי אבעית בשלמא בשעמת משום הכי שני לא קנה אלא אי אמרת בשמת, תרוייהו ליקנו אלא רב יימר לרב אשי ותהוי נמי בישעמד אי אמרת בשלמא חזרה במקצת היינו דשני מיהת קנה אלא אי אמרת חזרה במקצת לא הויא חזרה בכולה, ניהוי במחלק ולחד מינייהו לא ליקנו! ויהלכתא חזרה במקצת הויא חזרה בכולה בשלמא בישמת ה"ת בין שמת בין שעמד מיפא לא משכחת לה אלא בישעמד אבעיא ליה (ב)בקרקע בל נכסיו ועמד מהו? מי אמרינן כל לגבי הקדש נמר ומקני או דלמא (ג)כל נפשיה לא נמר (ד)ומקני, (ה)פקיר בל נכסיו מהו? מי אמרינן כיון דאף לעניים בעשירים, נמר ומקני או דלמא לעניים לא נמר ומקני, חילק בל נכסיו לעניים מאי? מי אמרינן צדקה ודאי מגמר נמר ומקני או דלמא (ו)כל לגבי נפשיה לא נמר ומקני? תיקו (ז) (ל"א הקדיש כל נכסיו מהו הפקיר כל נכסיו מהו חילק כל נכסיו לעניים מהו תיקו) אמר רב ששת (ח)טול, ויזכה, ויחזיק, ויקנה כולן=לשון מתנה הן, במתניתא תנא אפי' חסין, ויורד בראי ליורשין (ט)ר' יוחנן בן ברוקה היא אבעיא להבי יהנה

ונהניה מתנה ותמן יוכיח ומפקי מיד לחמון כל המוקד לח לח היה חוזר ללח מה שנתן לבני קנה. בני והלוחר קנה לחמון ולח יעמוד מחליו יחזור בפירוש שהרי לח קיילינן לעניין כלום: פ"ק דמניני כולן לרחמון. במתנה שכ"מ ומקנתו נתן לבני מחזר במקלת: בני קנה. מה שנתן לו לח קנה: מפי לפו בפמת. ולקמי לח: ומתני' לח. לפולם לח היה חוזר: ובריישה דקתני שכ"מ במקנת היה והוה מהנה שהרי שייר לעניין מוכר ככסים שנתן לרחמון שהרי לרחמון לח קנה

יכנס. ירמה: **הא דאיתנהו בענייניהו.** תוכר להכי שנקיטו (א) שם
לעצמן מחלוי לחזירה: **דפרעינהו כתובים.** שם עמד היו תוכר:
ליכעית ליה שביב מרע שפודה. פלוני הן "ואע"פ שהייטו מוחזקים בנכסים הללו שחיון של תורם
פלוני שהייטו יודעין שהן של זה המודה
להם לחזירם מי חמריון שהוא תורם
כן שלא להשביע לחם כלום אע"ג דלמתן
כיון לחודי חודי: **מ"ש כו'.** ומסקנת
דהודלחו הוצלחה ואע"ג דחמריון
בהכותים בפרק 'דיני ממונות הניינה'
(דף כח:): ההוא הוה קרי ליה "עכברא
דשביע לחיברי" כי קשיע לחמ "פלוני
ופלוני מסקו כי זוזי" לחמ שבעיגהו
להשביע לחם בניו ופטוחין מלשלם
לחמריון לחזילון בחר הודלחם
פין, גרלה בעיני דהחם הייטו סעמח
כיון שעושה עלמו "עכל לוה לחיש
מלוה" ודלי להחיזק עלמו כעני היה
עושה לבל כיון שהממון בעין והוא
מודה של פלוני הוא" י"ל שהפקידו
חלנו מקודם לזה השביע מרע לו
הקנה לו השביע מרע ע"י לחר והרי
הוא חפץ שיבא לידו: **דליסור.** הוא
חיסור גיורת שבא על רחל בח מר
שמעלל קודם שנחגייר ונחעברה
הימנו בניהם לח רב מרי בר רחל
ובחוך כך נחגייר ולח"כ עלה רב מרי
והוה ליה הורתו שלא בקדושה ולידתו
בקדושה והיל מכעוח שמועל שנעבו
כלליחת בכחובות (דף כג.): **אמר רבא**
ממי קני לזה כו'. הלכך לחי זוכה
בהן דנכסיה הגר דיון כשהפקר והרי הן
בידי ובכני קודם ווכה: **גר לזו בר**
מורופי הוא. דרחמנח חפקריה לזרעיה דעובד כוכבים: **דליסיס**
בירושה. כגון רב מרי, דליסיה נמי בדין מחנח שביב מרע:
ליפטנהו גניס. חין המעוח בביחו של חיסור שיוכל ליפנס לו
בירו: **חין מעבע נקוב בחליפין.** בבבא מליעא בהוהב (דף מו.):
מי מגב קרקע. כלחמרי, בפ"ק דקדושין (דף פו.) ובפרק לן
מקרא לבכסף ולזהב וגו' עם ערבי מלוות חבל ביהודה: **אם כמעמד**
שנמעו. חני חיסור ורב מרי בימ נפקד ומפקיד ומקבל מחנה: **גא**
חוניא. בחב לחיסור פן לחפסיד: **לחמי.** **לח** ממלח ענין שיוכל
רב מרי לזכות (ב) והלח יוהב חיסור שהן של רב מרי ויוכה בהן:
מדסבי וסבי נפק חודיחא. משוך שנחמר בבית המדרש יצח הקול
ולימדוהו לעעון כן, כל' חלו הדברים שחמר רבח, חלכות הן
כמה

שביב מרע שהודה מהו. פירש רבינו שמועל למיבעיח ליה
לח חומר כן שלח להשביע לח בניו חו דלמח כיון לחודי
חודי והל לחמר בפרק זה בורר (סנהדרין דף כח:) דחדם עבוי
להשביע לח בניו הסח מייבי שמחזיק עלמו עבד לוה לחים מלוה עבוי
שלח להשביע לח בניו לבל נבי פקדון
חיטו עושה ודלי [שלח] להשביע לח
בניו שלח מודה וחין נרחה לומר
דחדרבה כ"ש הוח שיומר יש לו
לומר שחומר לחח במלוה כיון
שמשעבד עלמו לבל נבי פקדון עושה
שלח להשביע לח בניו ועוד לימו רחיה
מבית מיסור גיורת שהודלחו היכה
ודלי לחח כדי ליחן דלח שייך כחן
מידי שלח להשביע לח בניו ונרחה
לר"י לפרש (ג) כן שביב מרע שהודה
מהו מי שהודה סים לפלוני מנה בידו
חע"פ שלהו מוחזקים בו שלין לו מי
חמריון דקני בחנחת שביב מרע וחם
עמד חוזר לו למח קני כגמרי וחם
עמד חיטו בידושה ליחיה במחנה
לחיסור גיורת דקני לגמרי במחנת
בריח על ידי הודלחו דלי במחנת
שביב מרע חילך קנה והל לחמריון כל
מלן לחיסיה בירושה חיסיה במחנת
שביב מרע כו' ל"ב במחנת בריח
היח וחם עמד חיטו חוזר וכן מפרשים
שביב מרע שהודה מהו פי' שהודה
לוה בלחיסיה לחכוה ועוד יש מפרשים
שביב מרע שהודה מהו פי' שהודה
לוה בלחיסיה לחכוה ועוד יש מפרשים
שיש לו פקדון ביד לחכיס והקנהו לזה
מי מהני להקטעו בלחיסיה בעלמא לו
לח ופטיע ליה מעובדל לחיסור דקני
בלחיסיה בעלמא וה"ה נמי בבריח
הוה מני למיבעי חלח לפילו בשביב מרע בבריח
לח פטיעל ליה לי קני לי לח מיהו לי קני בשביב מרע לח הוה שמעינן
דקני בבריח לבל לי לח הוה קני בשב"מ כ"ש בבריח מ"ר ולחשון עיקר:
רב מרי בריה הורתו שלח בקדושה כו'. ובינמות פרק החולן (דף
מה: ושם) לחמריון לחכיריה (ד) לרב מרי בר רחל ומנייה כפורסי
דכבל ולחע"ג דלכחיב מקרב לחיך כו' כיון דלמו מיבריל מקרב לחיך
קריון ביה וזה ודלי היה גר ויוכל להיות שהוח שבבלין בנו של
לימור מיהו בפרק מי שהחניך (שבת דף קנב. ושם ד"ה ולחמרי) רב מרי
בר רחל יבריל נמור היה דקלמר החם רבה לבנה דרב מרי בר
רחל ול"ע דלחרי רב מרי בר רחל הוו מיהו מה שפירש רבינו שמועל
דרב מרי בר לימור גיורת שבא על בח שמועל קודם שנחגייר והורתו
שלח בקדושה שבבבין כדלחמריון בכחובות (דף כג.) ליל כ"ל דהח
לחמריון בירושלמי שלמרה שלמו לח חזר קנה העבד הכל כדלחיכח בפ"ק דגיטין (דף ס.) ועבד לימיה בירושה (דף מז: ד"ה) לחלח שפיר
ליה לחרעה. וה"ל הוה יכול לימור להודות שים לו קרקע כדפירשים לעיל בפרק חזקת הבחים (דף
לחמר לקמן לליקניהו ניהליה בלחיסיה שהודה שהמעוח עלמן של רב מרי: **מנמרי** טענוחייהו לימיבי-ומפסדי מנלח. ושם מלחמר
הח לחמריון בפ"ק דקדושין (דף יז: ושם) הלוה מעוח מן העובד כוכבים שנחגיירו בניו לו יחזיר לבניו ושם החזיר לין רוח חכמים
עוה הימנו והל חניל רוח חכמים עוה הימנו ל"ק כלן שהיתה בורחו ולידתו בקדושה כלן בקדושה ולידתו
בקדושה ושם כן היה לו לרבח להחזיר ומיבל ר"ח דהשם כיון שעשה לו העובד כוכבים חסד שהלוה לו יעשה עמו חסד ויחן לבניו
חבל כלן שלח עשה עמו חסד כשהפקידם חלנו חין לריך להחזיר לבניו והל"ל יחמר כ"ל מחיר פי' לכיון דלח קחני בהדיח בבריחת
ושם לח החזיר לין רוח חכמים עוה הימנו לח הוה חייש לה רבח ולין נרחה בכלל דלחם לח החזיר לין רוח חכמים עוה
הימנו מכלל דלחם לח החזיר לין רוח חכמים עוה הימנו ולקנני לה לכולהו בני במסכת שבועות (פ"ו משנה ס) המחזיר חוב בשבועת
רוח חכמים עוה הימנו ה) והמלוה מעוח מן הגר והחזיר לבניו רוח חכמים עוה הימנו ולקנני נמי לחם כל המלטלין נקנין. בפרק
ושם קיים דבריו שלח במעיכה רוח חכמים עוה הימנו ומחר עלה בהוהב (ב"מ דף מח. ושם) לחם לח קיים דבריו לין רוח חכמים
עוה הימנו מכלל דבכולהו בני שמעיון מכלל הן לחו ו): **דרבא** מנמרי טענחת לימיבי כו'. ים לימה למה לח קיים רבח לח
דבריו והל קיימה לן מלוה לקיים דבריו בחמ ועוד הל דקיימה לן לקמן (דף קנח:) ובכל דוכחי דדבריו שביב מרע בכחובין ובמסורין
דמו מיפוק ליה למלוה לקיים דבריו בחמ למחן לחים ליה דהייטו ר' מחיר ומחנח שביב מרע נמי לח קניא חלח לחחר מיחה ויחיל
הל"ל יחמר כ"ל מחיר חלח שמעיון מלוה לקיים דבריו בחמ חלח היכל לחמר מנה זה לפלוני חבל לחמר מנה זו לפלוני ולח
חמר מנו כל כי הלי גווחל לח הוה לחמרי מלוה לקיים דבריו בחמ מיהו קנית מדמייחו חכמים רחיה לר' לליעזר דדברי שביב מרע נקנים
בחמיכה מההוח לחחמן של בני כולל שקיימו חכמים חח דבריה (נקמן דף קנו:) חלמח דברי שביב מרע בכחובין ובמסורין דמו (ו) ולין
רחיה היח חלמח חייטו עושה דמלוה לקיים דבריו בחמ ולין לחלק בין היכל לחחר מנו ועוד קשיח מהל לחמר בניטין בפ' המקבל (דף סה: ושם) גניבח יוצל בקולר הוה כי נפיק לחמר הבו מרבעל מלה זוזי לר' לבינמ מחמרח לחכר
פניל כו' ולל לחמריון חסם מלוה לקיים דבריו בחמ ולח"ג לחפי' בלוחר בחמיכה בפרק קמח דניטין
(דף פו.) ועוד קשה מהל לפרק השולח (שם דף מ.) גבי פלונית שפחתי עבשה לי קורח רוח חעבה לה קורח רוח ט' לחמריון הכח
מלוה לקיים דברי בחמ מיהו מזה לין קשיח כלל כמו שלפרש בסמוך וה"ל מיבל דלח לחמריון מלוה לקיים דברי בחמ חלח היכל שהוח בין שלים כי
הל (ו) לחמן שקל לנבי כו' וכי הייטו דמס' כחובות פרק מליחח החבה (דף סה: ושם) המעוים מעוח לבמו יעשה שלים מה שהוטעם ביהו
ומוכי

א) [ב"מ מו.]. ב) [נדרים מא. ועוד מוכח]. ג) [לעיל נא: תוען נב:]. ד) [מכתב"ל כחב דש"מ הוא ול"ל ר"י ר"י ב"י ג"י נעל המקשפות: ה) [ל"ו ולהלן]: ו) [וע"ע תוס' קדושין יח, ד"ה כלן]:

הגהות חב"ח

(א) רשב"ם ד"ה כל זו וכו שבקיטו לחמר מם שעמד מחלוי לחמוד שם ד"ה: (ב) ר"ה לחמלי וכו' [לשון נמוה והלה]: (ג) חוס' ד"ה שביב מרע וכו' ומלה ב"י ר"ה נמרם שביב כ"ל ופיבח בן ממקו: (ד) ר"ח רב מרי זכו' מכשיב רבח נרב מרי: (ה) ר"ה כל היכל לחיחה וכו' דמוקי רבי בשביב מרע וכן מי שכחב כל ונכסיו לעבדו ושמד חוזר: (ו) ר"ה ודקא מנמרי וכו' וכמסורין דמו ומלי רלים היח דילמח: (ז) בא"ר כי סה דחנית כלומר חנו בקל בני כו' וכי סבירא:

רבינו גרשום

דיחסין וירש לשון ירושה הן. אם אמר שביב מרע יהנה סהם. דמשמע דמחהנה בהן בכל ענין כמי בנכסיו של עלמו. מי אמרי' לשון מחנה הוא או לא והכי נמי יראה דמשמע יראה בכבכסיו ממש ומקנ' ישען בלומר יסמך בהן בנכסיו וה"ג יעמוד דמשמע יעמוד בכנכסיו: מכר כל נכסיו ולא שייר כלום ועמד מרע. מי אמרי' דמצי למיחזר בזה דלהבי ובניהו מחמת מיחתו דאי מיית ליה הוו מכורין אבל חשחא כשעמד אין מכיחו מכירה. או דילמא מכירה שאני מחמחת ואינה חוזרת: הא דאיתנהו זוזי בעיניהו. שלא הוציאן על דעת כן מכרן בחן. אבל מרעיעה לגוף בזבוז על דעת כן מכרן דנמר ומקני ליה מיד ומכירתו מכירה ולא יחזור: שביב מרע שהודה. שאומר כך וכך אני חייב לפלוני ומת מהר. מי אמרי' דזרחי חייב להן וקנו בעלי חובין שהודה להם או דילמא להבי קאמר הבי שאם יעמוד מחליו שלא יחשבו בני אדם שהוא עשיר ששמל אחרים הוא ולא קני: **ר"ש** דאיסור דוה נר. ונבסי הגר בשמת ואין לו יורש כל המחזיר בהן יבוה: והדרחו שלא בקדושה. דאכחי לא הוה נר אביו: לידתו בקדושה. לאחר שנחגייר ונולדו לידתו [בקדושה] אפי הורתו שלא בקדושה נלא יבוש הוא שלא היתה הצרבו בקדושה: ליח נהו נבי איסור הני זוזי. דמצי למשכנינהו: ליח ליה קרקע. לאיסור. או שלח לי לא אוליגא ליה. כי היכי דליקני במעמד שלשחנו: אדהכי והכי נפל אודיחא מבי איסור. שהודה שאומן נוחן דרב מרי הן. ומשפש לך מהבא שביב מרע שהודה קני אינא אסקוף רב אינא הכי: אשר נמרינהו מעטח לאינשי: ומפסדי לי. דהשחא החזקתי בהן ושלי הוא ואסלא לא לימרו לפשחת הדראה:

סג א מיי' פ"ט מהלכות זכייה ומתנה כלי ד סמג עשין סב טוש"ע חו"מ סי' רנ סעיף ג ולעיל קמה:

פד ב ג מיי' שם הלכה כה סמג עשין סב טוש"ע חו"מ סי' רנ סעיף ג:

פה ד מיי' פ"ג שם הלי ו ופ"ט הל' ז, ועיי' בהשגות ובמ"מ וב"ו מהלכי גזלה הלכה י סמג עשין סב טוש"ע חו"מ סי' רנ סעיף ו וסי' ערב סי"ח וסי' רפב סי"ח:

פו ה מיי' פ"ט מהלכות זכייה ומתנה הלכה ו ועיי' בהכ"מ סמג שם טור ש"ע חו"מ סי' רנ סי"ח:

פז ו מיי' פ"ו מהלכות מכירה הלכה ה סמג שם טוש"ע חו"מ סי' רנ סעיף ו:

פח ו מיי' פ"ט מהלכות זכייה ומתנה הלכה ט סמג שם טוש"ע חו"מ סי' רנ סעיף ג וסי' רנה סעיף ב:

שייר קרקע כל שהוא מתנתו קיימת: וכמה "כל שהוא? אמר רב יהודה אמר רב קרקע כדי פרנסתו ורב ירמיה בר אבא אמר מטלטלין כדי פרנסתו, אמר רבי זירא כמה מכוונין שמעתתא דסבי-קרקע שמעא באי דאי קאי, סמיך עליה "ממטלטלי נמי אי קאי, סמיך עיליהו, מהקיף לה רב יוסף ומיאן כוותא מאן דאמר מטלטלין, "קרקע" תנן מאן דאמר כדי פרנסתו "כל שהוא" תנן, אמר ליה אביי ואכל היכא דתני "קרקע" קרקע דוקא והא תנן א) [ההכותב כל נכסיו לעבדו ויצא בן חורין, שייר קרקע כל שהוא לא יצא בן חורין, ר' שמעון אומר לעולם הוא בן חורין עד שיאמר "כל נכסי נתונין לפלוני עבדי חוץ מאחד מרבוא שבהן ואמר

שייר קרקע כל שהוא מתנתו קיימת: וכמה "כל שהוא? אמר רב יהודה אמר רב קרקע כדי פרנסתו ורב ירמיה בר אבא אמר מטלטלין כדי פרנסתו, אמר רבי זירא כמה מכוונין שמעתתא דסבי-קרקע שמעא באי דאי קאי, סמיך עליה "ממטלטלי נמי אי קאי, סמיך עיליהו, מהקיף לה רב יוסף ומיאן כוותא מאן דאמר מטלטלין, "קרקע" תנן מאן דאמר כדי פרנסתו "כל שהוא" תנן, אמר ליה אביי ואכל היכא דתני "קרקע" קרקע דוקא והא תנן א) [ההכותב כל נכסיו לעבדו ויצא בן חורין, שייר קרקע כל שהוא לא יצא בן חורין, ר' שמעון אומר לעולם הוא בן חורין עד שיאמר "כל נכסי נתונין לפלוני עבדי חוץ מאחד מרבוא שבהן

ואמר

ומוקי להם טעמא משום דמלוה לקיים דברי המת ומיהו אי שהעלם מחמלה לכך כי היכי דלא תקשה ממעשה דשור גיורת ההכא לא ממרינן מלוה לקיים דברי המת ותע"ג דהוה ביד שלים הלא טעמא משום דלא הוחלם לו מחמלה לכך וקשה על זה הפירוש מהא דתמרי בניסין פרק השולח (דף מ.) פלונית שפחתי עשקה לי קורא רום קופין לה היורשים כו' משום דמלוה לקיים דברי המת והחם לא הוחלם ביד שלים מידי ונריך לומר דגבי שחרור יש לו לומר יותר מלוה לקיים דברי המת מכשאר דברים והחמה נמי תני שפיר דלא תקשה מהא דתמרי לקמן (דף קנ:) הלומר הרי גט לאחר כו' לכל הלומר הרי גט מנה לפלוני ומת יקנו לאחר מיתה דייק מינה מינה מכח מתנת שכ"מ במקום שיש קנין דלא הוה מצי למימר טעם משום דמלוה לקיים דברי המת דלא תמרי' הכי דלא הוחלם מחמלה לכך ות"ח על כך מתנה גיטין (דף יג.) דמייתי לקמן לכל לומר מהו מנה מכה לפלוני ומת יתנו לאחר מיתה לומר רב עלה קשוף פ"ק (שם) בגמרא והוה שמוחתין בקרן זוית דיכול לומר לה החם למתנה בכריא וכמשמע שלשון ואיכא דמוקי לה החם בשכיב מרע ולומר לה למתני' החם כהוחלם מחמלה לכך ומשום מלוה לקיים דברי המת ות"ח משום דיכולה לומר לה הי מוקמי החם ותע"ג דקי"ל הכי כלומר בפ"ק דגיטין (דף יג.) ובדלקמן נמי בפ' כל הגט (שם דף נ.) דלא מוקי שמואל מתני' דפרק כל הגט דהמלוה מעות לחם כהלן ואם הלוי כר' יוסי משום דיכולה לומר לה מוקמי תע"ג דמ"ל בפ"ק דכתובות מציעא (דף יב.) כוותיה ובכמן פלוני למיתני' (דף יה:) תע"ג דר' יוסי פליג עליה בכתובות (דף שם:) מ"מ הולכין בכמן אחר ר"מ בפ"ק דגיטין (שם) גבי הולך מנה לפלוני לך מהניא דר' יוסי בפ"ק דכתובות מציעא אין לחוש כל כך דלוכה לדחויי דיכולה לומר מוקמי משום לר' יוסי הוי יחידאה דפליג במסכת בכורות בפרק הלוקח עובר פרעה (דף יה.) ולא פסיק שמואל הלכה כוותיה אלא בהא דכתב מציעא ס"ק דגיטין (דף יב:) תע"ג דר' יוסי פליג עליה מודה כמי היכו במתני' דכל הגט ויש שהם מתרצים שם בשם ר"ת דלא אמר החם תלוי בדבר דאין לו תקנה אלא ע"י שיחזיר לו המוכר ולא יכתוב לו שטר חדש אלא יקנה ממנו בחזקה ולא יצטרך לכתוב לו שטר חדש ולא יחזיר לו הדמים ולא יחזיר לו השטר ולא י

קרקע כל שהוא חייבת בפאה כו'. לעיל בשלהי לח יחפור (דף כו.) פירשתי לה: **וכל** הילכ דתני כל שהוא ליה שיעורא והא תנן כו'. ותע"ג דקרקע כל שהוא חייב בפאה הייט כל שהוא דוקא כדאמרינן לעיל בפרק לח יחפור (דף כו. ושם: ד"ה נחפה) הייט משום דמסתבר טפי הכי ובקונטרס פ"ק (דף כו.) התירכתי שם בדיני כל שהוא: **וכמה** כל שהוא תמר רב מנה ופרט. ושם תתמר מתי מקמה ליה והלח ודלי הוא חולק על רב דלעיל וי"ל דהכי קאמר מי פלוג על רב בכל הני: **מנה** ופרט. סיעור דרבנן ור' יוסף לח ידעינן מנח (ה) ליה: **ואיידי** דקתמר מנח קמ"ל שיעורא רבה אמרי אימור שיעורא זוטא. והא תנן (כלים פ"ה מ"ח) תנור מחלתו תרבנה וסופו כל שהוא ותמרינן (תוניו דף קכד.) מתי כל שהוא טפח ליכא (ו) למימר דתיירי דקתני שיעורא רבה נקיט נמי שיעורא זוטא: **עבדא** כמקרקעי דמי מ"ט כמטלטלי דמי. נענין מיני דרבנן מיבעי ליה לכל במלחמ לתוריימה: פשיטא לפלניא קתני הוא דלא ליתני "כל שהוא" ואיידי דקאמר הנא קמא ש'עורא רבה אמר אידי נמי 'שיעורא זוטרא' קרי לה 'כל שהוא': פישיטא אמר (ג) "מטלטלי לפלניא" "כל מאני תשמישתיה קני לבר מחטי ושערי "בל ממטלטלא לפלניא" אפי' חטי ושערי ואפילו ריחים העליונה קנה לבר מריחים התחתונה "בל דמטלטל" אפי' ריחים התחתונה קני, איבעיא להו עבדא כמקרקעא או כמטלטלא דמי? אמר ליה רב אחא בריה דרב אויא לרב אשי אפי' הא שמע דאמר מכר את העיר מכר בתים שיחין ומערות ומרחצאות ובית הבירן ובית השלחין אבל לא את המטלטלין ובזמן שאמר "היא וכל מה שבתוכה" אפילו היו בה בהמה או עבדים הרי בולן מכורין אי אמרת בשלמא כמטלטלא דמי משום הכי לא מיזדבן בריישא אלא אי אמרת במקרקעא דמי אמאי לא מיזדבן ואלא מאי כמטלטלא דמי מאי "אפי'" [אלא] כאן אית לך למימר שאני מטלטלא דגייד ממטלטלא דלא גייד, אפי' תימא כמקרקעא דמי שאני מקרקעא הגייד ממקרקעא דלא גייד אלא רבינא לרב אשי תא שמע (ד)המוכר את (לעבדו כל נכסיו) יצא בן הורין שיר קרקע כל שהוא לא יצא בן הורין, ר' שמעון אומר לעולם הוא בן חורין עד שיאמר כל נכסי נתונין לפלוני עבדי חוץ מאחד מרבוא שבהן ואמר רב דימי בר יוסף אמר רבי אלעזר עשו ממטלטלין שיור אצל עבד ולא עשו מטלטלין שיור אצל כתובת אשה ואמר ליה רבא לרב נחמן מאי טעמא עבדא כמטלטלא הוא ומטלטלא למטלטלא הוי שיור וכתובת אשה כמקרקעא הוא ומטלטלא למקרקעא לא הוי שיור, אמר

ואמר רב דימי בר יוסף אמר ר' אלעזר עשו מטלטלין שיור אצל עבד יולא עשו ממטלטלין שיור אצל כתובת אשה מ"ט דלא ליתני קרקע ואידי דתנא ריישא אידי דקתני עקרה אומר קרקע על שהוא חייבת בפאה ובבכורים ולכהוב עליהם פרוזבול ולקנות עמהם נכסים שאין להם אחריות בכסף ובשטר ובחזקה משום הכי קתני "קרקע" "כל היכא דאמר "כל שהוא" ליה שיעורא והא תנן רבי יוסה בן הרבינס אומר חמש רחלות נחזות מנה (ה) מנה ופרט חייבות בראשית הגז וחבמים אומרים חמש רחלות נחזות בל שהן ואמרינן יזכמה "כל שהן" אמר רב מנה ופרט ובלבד שלא יהו כחושות דחסן בדין הוא דלא ליתני "כל שהוא" ואיידי דקאמר הנא קמא ש'עורא רבה אמר אידי נמי 'שיעורא זוטרא' קרי לה 'כל שהוא': פישיטא אמר (ג) "מטלטלי לפלניא "כל מאני תשמישתיה קני לבר מחטי ושערי "בל ממטלטלא לפלניא" אפי' חטי ושערי ואפילו ריחים העליונה קנה לבר מריחים התחתונה "בל דמטלטל" אפי' ריחים התחתונה קני, איבעיא להו עבדא כמקרקעא או כמטלטלא דמי? אמר ליה רב אחא בריה דרב אויא לרב אשי אפי' הא שמע דאמר מכר את העיר מכר בתים שיחין ומערות ומרחצאות ובית הבירן ובית השלחין אבל לא את המטלטלין ובזמן שאמר "היא וכל מה שבתוכה" אפילו היו בה בהמה או עבדים הרי בולן מכורין אי אמרת בשלמא כמטלטלא דמי משום הכי לא מיזדבן בריישא אלא אי אמרת במקרקעא דמי אמאי לא מיזדבן ואלא מאי כמטלטלא דמי מאי "אפי'" [אלא] כאן אית לך למימר שאני מטלטלא דגייד ממטלטלא דלא גייד, אפי' תימא כמקרקעא דמי שאני מקרקעא הגייד ממקרקעא דלא גייד אלא רבינא לרב אשי תא שמע (ד)המוכר את (לעבדו כל נכסיו) יצא בן הורין שיר קרקע כל שהוא לא יצא בן הורין, ר' שמעון אומר לעולם הוא בן חורין עד שיאמר כל נכסי נתונין לפלוני עבדי חוץ מאחד מרבוא שבהן ואמר רב דימי בר יוסף אמר רבי אלעזר עשו ממטלטלין שיור אצל עבד ולא עשו מטלטלין שיור אצל כתובת אשה ואמר ליה רבא לרב נחמן מאי טעמא עבדא כמטלטלא הוא ומטלטלא למטלטלא הוי שיור וכתובת אשה כמקרקעא הוא ומטלטלא למקרקעא לא הוי שיור, אמר

רב אלעזר עשו ממטלטלין שיור אצל עבד ולא עשו ממטלטלין שיור אצל כתובת אשה מ"ט דלא ליתני קרקע ואידי דתנא ריישא אידי דקתני עקרה אומר קרקע על שהוא חייבת בפאה ובבכורים ולכהוב עליהם פרוזבול ולקנות עמהם נכסים שאין להם אחריות בכסף ובשטר ובחזקה משום הכי קתני "קרקע" "כל היכא דאמר "כל שהוא" ליה שיעורא והא תנן רבי יוסה בן הרבינס אומר חמש רחלות נחזות מנה (ה) מנה ופרט חייבות בראשית הגז וחבמים אומרים חמש רחלות בל שהן ואמרינן יזכמה "כל שהן" אמר רב מנה ופרט ובלבד שלא יהו כחושות דחסן בדין הוא דלא ליתני "כל שהוא" ואיידי דקאמר הנא קמא ש'עורא רבה אמר אידי נמי 'שיעורא זוטרא' קרי לה 'כל שהוא': פישיטא אמר (ג) "מטלטלי לפלניא "כל מאני תשמישתיה קני לבר מחטי ושערי "בל ממטלטלא לפלניא" אפי' חטי ושערי ואפילו ריחים העליונה קנה לבר מריחים התחתונה "בל דמטלטל" אפי' ריחים התחתונה קני, איבעיא להו עבדא כמקרקעא או כמטלטלא דמי? אמר ליה רב אחא בריה דרב אויא לרב אשי אפי' הא שמע דאמר מכר את העיר מכר בתים שיחין ומערות ומרחצאות ובית הבירן ובית השלחין אבל לא את המטלטלין ובזמן שאמר "היא וכל מה שבתוכה" אפילו היו בה בהמה או עבדים הרי בולן מכורין אי אמרת בשלמא כמטלטלא דמי משום הכי לא מיזדבן בריישא אלא אי אמרת במקרקעא דמי אמאי לא מיזדבן ואלא מאי כמטלטלא דמי מאי "אפי'" [אלא] כאן אית לך למימר שאני מטלטלא דגייד ממטלטלא דלא גייד, אפי' תימא כמקרקעא דמי שאני מקרקעא הגייד ממקרקעא דלא גייד אלא רבינא לרב אשי תא שמע (ד)המוכר את (לעבדו כל נכסיו) יצא בן הורין שיר קרקע כל שהוא לא יצא בן הורין, ר' שמעון אומר לעולם הוא בן חורין עד שיאמר כל נכסי נתונין לפלוני עבדי חוץ מאחד מרבוא שבהן ואמר רב דימי בר יוסף אמר רבי אלעזר עשו ממטלטלין שיור אצל עבד ולא עשו מטלטלין שיור אצל כתובת אשה ואמר ליה רבא לרב נחמן מאי טעמא עבדא כמטלטלא הוא ומטלטלא למטלטלא הוי שיור וכתובת אשה כמקרקעא הוא ומטלטלא למקרקעא לא הוי שיור, אמר

רבינו גרשום

שייר: אמר ר' אלעזר עשו ממטלטלין שיור אצל העבד ראי שייר ממטלטלין כל שהן אינה למימר דהעבד שייר ולא יצא בן תורין אלמא אע"ג דקתני קרקע לאו דוקא, קרקע ואם שייר ממטלטלין ה"נ דהני שיור כקרקע, והא משנה הכותב כל נכסיו לעבדו בפאה היא: ולא עשו ממטלטלין שיור אצל כתובה. דקי"ל כתובה מקרקע נניא וחנן מכותב כל נכסיו לבניו וכתב לאשתו קרקע כל שהוא אברה כתובתה דחלק לאביה לבניו והיא שותקת. אם שייר לעצמו קרקע שלא כתב הכל לבניו ואע"פ שכתב לה עם בניו קרקע כל שהוא לא אברה כתובתה הואיל דשתקה מסכה דשתקה לגבות מההוא קרקע דשייר לעצמו. אבל אי לא שייר לעצמו אלא ממטלטלין אברה כתובתה אלא מצי למימר האי דשתקי דאהנוה ממטלטלי מסכה דעהאי דאין כתובה נגבית אלא מן הקרקע והיינו דקאמר ר' אלעזר לא עשו ממטלטלי שיור אצל בניו כדי שתהא ניכה מהן: אמר ליה לעולם א"א לך כל היכא דתני קרקע הכי דוקא ולא ממטלטלי נינהו. ודקשיא לך ממשנה זו ומדרב דימי בר יוסף הא לא קשיא דברין הוא דלא ליבעי ליה למיתני קרקע גבי עבד כלל אלא איירי דאיצטריך ליה למיתני בסיפא קרקע דלא סני ליאמו הכי תנא ליה ברישא ולא משום דוקא. דתנן ר' עקיבא אומר כ', ולעולם מתני' דקתני קרקע הכי דוקא ולא הכי ממטלטלי שיורי. ומקשי' אליבא דרב יוסף דמתרץ לעיל (מא' שנים) למאן דתני כדי פרנסתו כל שהוא ליה ליה שיעורא רבה והתנן המפ רחלות נחזות מנה ופרט. כלומר כל אחת נחזות משקל מנה ופרט ההיינו משקל ליטרא וחצי חייב בראשית הגז. וחא"א חמש רחלות נחזות כל שהוא. ואומרי מאי כל שהוא ואמר רב מנה ופרט דבין כולן נחזות משקל ליטרא ומחצה ובלבד שיהו מחושבות שלא תהא בהמה ובהמה נחזות מאות מחושב של מנה ופרט אלמא אע"ג דקתני כל שהוא אית ליה שיעורא כראמר מנה ופרט ונבי מתני' אע"ג דקתני קרקע כל שהוא אית ליה שיעורא וקשיא לרב יוסף, ומשני לעולם כל היכא דקתני קרקע כל שהוא דוקא והכא

תת נושא

לשונות הבריתות ולשון הראשונים

נושא/אחיד

לשונות של "אחיזה" ואחזקת הראשונים

נושא

כאשר יצוד נחשת כאחיזה יצוד ברזל. ביטוי מן המקרא המשמש לתיאור אחיזה חזקה בקרקע. מקורו בדברים יט, ה: "כאשר יצוד נחשת ידו בגרזן לכרות את העץ ונשר הברזל מן הקורנס ומצא את רעהו ומת". ראו גם איוב כ, כד: "ברזל נשא יעברנו נחשת קשת".

אחיד

הכשרת קרקע על ידי חרישה, זריעה או נטיעה, המקנה לבעלים זכות קניין בה.

חזקה

מצב משפטי שבו אדם מחזיק בנכס ומשתמש בו, ומכוח כך נוצרת לו זכות קניין בנכס.

הגהות הב"ח

(ה) בגמרא נחזות מנה ופרט מנה ופרט חייבות: (ג) שם בסיפא אמר מטלטלי לפלניא וכו' כל מטלטלי דמטלטל אפי' רימים התחתונה וכו' עד ואפילו ממטלטלי כדאמר נמי: (ד) ר"ה המפ"ח כמוכח: (ו) ד"ה ליכא למימר ליתיר: (ז) ד"ה ואידי וכו' ואי ממטלטלי כדאמר נמי: (ח) תוס' ד"ה מנה וכו' ומ"ל לא ידעינן להו וכו' ולכל מילי לתוריימה: (ט) תוס' ד"ה מנה וכו' ומ"ל לא ידעינן להו וכו' ולכל הסי"ד. ומיהו לעולם אימא לך כל היכא דתני קרקע כל שהוא אית ליה שיעורא: (י) ד"ה ליכא למימר ליתיר וכו':

צא א מיי' פ"ז מהלכות עבדים הלכה ה סמג עשין סו טוש"ע יו"ד סי' רסו סעיף ו ו':

צב ב מיי' פ"ו מהלכות זכייה ומתנה הלכה י סמג עשין סב טוש"ע חו"מ סי' קו סעיף כ:

צג ג ד מיי' פ"ו מהלכות כלאים הלכה יג סמג עשין קמב טוש"ע יו"ד סי' לג ג סעיף ט:

צד ה ו ז ח מיי' פי"ח מהלכ' זכייה ומתנה הלכה יב יג יד סמג עשין סב טוש"ע חו"מ סי' רמח סעיף י

טמא מאי משמיה ליה שיעורא דתנא ליה ריישא שיעורא רבה התם חמש רחלות נחזות מנה ופרט חניא נמי סיפא שיעורא זוטא ולא משום דוקא: שכיב מרע שאבר מטלטלי נתונין לפלוני יהבינן ליה כל מאני תשמישתא. כגון כל תשמישי הבית דמרין: לאו לתשמישי הבית דמרין: אבל אי אבר כל מטלטלי. כל מה שיש לו המטלטל: אפי' ריחים העליונות. דמטלטלי הוא לבר מריחים התחתונה. דקבינא בקרקע הוא ולא מיטלטל. אבל אי אבר כל דמיטלטל לגמור בו דמצי למיטלטל אפי' ריחים התחתונה משום דאשתרה מן המקרקע ותחה מיטלטל: איבעיא להו עבדא כמקרקע. ואי אבר כל מקרקע לפלוני יהבינא ליה אפי' עבדא: אי מטלטלי דמי. אבר כל מטלטלי לפלוני יהבינן ליה עבדא: אי מטלטלי דמי. מקוח סים ששקה ממנו בית השלחין: מאי אפי'. הכי צריך ליה למיתני ובזמן שאבר הוא וכל מה שבתוכו היו בה בהמה ועבדים הרי אלו מכורים אלא מאי אית לך למימר. אלא מאי אית לך למימר ה"ק דקתני ליה נבי מטלטלי דמטלטל דגייד ממטלטלי דלא גיידי משום הכי קתני אפי' ממטלטלי דגייד הוא ומשום הכי קתני אפי' מאי מעמא עבדא כמטלטלי

אמר ליה אנן משום דלאו כרות גיטא מתנינן לה. אכן הציב רב נחמן לרבה לאכל רב לאמי לית ליה לומר מסברת דנפשי' והי"נ משמע בפ"ק דגיטין (דף ט. ושם) דפריך התם דרב נחמן אדרב נחמן ומאי משום דלאו כרות גיטא חלמא משמע דרב נחמן גופיה הוא דקאמר הכי. ר"ת: **ואלו** הן שכ"מ וכו'. והא דלא תניא בפרק יש נוחלין (דף קנב.) הכותב כל נכסיו לאחרים ושייר לעצמו ויצא (ו) עליה שטר חוב ר' לעזר אומר מקרע כתובתה כו' וכל נכסיו קאמר התם ומקמר התם מי כתב הכי דניחא לה דחיפוק לה עלה דכתב ליהלה לכולהו נכסי לימר דכולהו נכסיס לה דוקא שאין לריך לה יותר מכתובתה ש"מ בפלוגתא לא קא מיירי ואע"ג דשטר מברחת מי ליכא פלוגתא בכתובות (דף עט.) כמו שהביא רבינו שמואל מכל מקום היכא דגלית דעתה דמשום לאכוזבי הוא מודו כולי עלמא דלקמאר לקמן: **ממטלטלין** ואיתמר בענייניהו הוי שיור. פירוש שייחדה לכתובה כדאמר לימר בפ' הע"פ (שם נה.) כדפי' רבינו שמואל ולא דמיא להא דאמר לעיל בפרק יש נוחלין (דף קנב:) ממטלטלי קאמרת ממטלטלי לא קתמיא פי' דממטלטלין לא הוי שיור לכתובה דהכא מיירי במטלטלין שייחדם לכתובה וכדפירש רבינו שמואל ותו ולאו הוי שיור:

כי הא דרב פפא הוו ליה תריסר לפי פרק המוכר את הספינה (דף עז:) ונס היתה דשני שטרות הם פירקתי שם: תינעניע

לרב שמואל בר אהא אגב אסיפא דביתיה כי אתא נפק לאפיה עד תווך. ר"אמר אביי איקרי "נכסי" ר"אמר רבה בר יצחק שני שטרות הן אמר "זכו בשדה לפלוני וכתבו לו את השטר חתום בשטר ואינו חתום בשטר ומנה שהכתבו לו את השטר חתום בין בשטר בין בשטר, ורב חייא בר אבין אמר רב הונא שלשה שטרות הן: רבי הני דאמרן אידך אם קדם מוכר וכתב את השטר כאותה ששנינו בותבין

נזיר לנו לעכב שטרות ליגבות בהן ולכתחלה יחזרו לו לגבי מי שייכה כל שהוא, קנה. במקבל מתנה ולא יחזרו לה כל הנכסים עולמית וזה הדבר ליתו כתוב בגמרא כך הלה מכללה שמעינן להו לתמרין בכתובות בפרק החמה שנפלו לה נכסים (דף עט.) תמר רב חכלאי בר חידי תמר שמואל תמי מורה הוראה אם יבא שטר מברחת לידי מקרעו ויהיב טעמא דלא שביק לתמריי מיקיבי הראוה שכתבה נכסיה מבעלה כיצד היא עושה כותבת שטר פסים לתמרים דבני רב"נ וחכמים תומרים להם שמחק כה עד שכתוב "מהיום ולכתלה" טעמא דכתבה ליה הכי הא לא כתבה הכי קנינהו לוקח תמר ר' זירא לא קניא הא בכולן הא במקצתן. שמעינן מהכא היכא דכתבה כולן לא קנה לוקח ואף בעל לא קנה כדמשני התם עשאום ככלסים שאינן יכולין לגבות לגבות דר"ם לבל כתבה כולן, לריכה שכתוב מהיום ולכתלה לא קנה לוקח: **וכולהו** הני ממטלטלי הוי שיור שאם שייר מטלטלין כשייר קרקע דמי: **ואיתמרו** בענייניהו **הוי שיור**. הכי גרסינן בכתובות בפרק המדיר (דף פה.) מטלטלי ואיתמרו בענייניהו בלא שבועה ואיכא למימר דלמודע למעמיה דהא הכא לא מיירי כמי שקלא וטריא דהתם אלא כמי שאמרו "לפלוני" ר"ת כבריה שהקנה כסומד "ככסי לפלוני" וכן הגמרא לפרש לישו דכר קרוי ממון והוא הדין שם אמר בנחמן ע"ז דוויי"ר לו בלשון שמכניין הממון דין נכסי לפלוני טהא בו: **עבדא מקרי נכסי**. כמו כסף והכי הוא בכלל המתנה: **דתנן** בקדושין: **נכסים שיש להם אחריות**. והקרקעות אחריות כל מלוה ומוב וכתובה נסמכין עליהן לפי שאין לריכה שטרות בהן ואין תובעין בקרקעי בהן לשון "ככסי": **ושאין להם אחריות**. היינו מטלטלין ואריסא קאי דמיקרו "ככסי" וכמאן דמיתני ככסים שאין להם אחריות: **נקנין עם נכסים שיש להן אחריות**. שאם מכר לחד או נתן לחבירו ונקנין עם הקרקעות החזיק בקרקעות קנה מטלטלין: **כי פא דרב פפא**. כלומר ומניין לנו דככסים שאין להם אחריות הנקנין עם נכסים שיש להן אחריות דמטלטלי נקנו על ידי קרקעות דהכא אין מטבע נקנים בחליפין, ועל ידי קרקעות מנלן כי הא דרב פפא כי' לקנינהו לרב שמואל ההוא שם בקנין סודר: **מגב לסיפא דכיסים**. שהקנה לו בסודר קרקע כיצד ניתנו והקנה לו המעות כתורת הרשאה המפורשת בכתובות [קמח] (דף ע.) לי נמי הלך והחזיק הקרקע והקנה לו המעות כל מקום שהן ללמוד מעות מיקרי "ככסי": **עד** (ה) תווך. מקום ויש מפרשין תלי הדלך ומפרשין נמי שלא יחזיק בהן לעלמו ולא היה לריכן לכתוב בהרשאה וכל מאן דמתעני ליה מן דינא קבלתי בין לזכות בין לחובה, מינה שמעינן דשליח הבי מפרש בכתובות [קמח] (שם): **זכו כאדם זו**. הקנה להן בסודר לעורך פלוני: **חוזר בעשר**. מייפי כח דשטר יכול לחזור בו כל זמן שלא נמסר השטר לאותו פלוני: **ואינו חוזר בעשר**. לחתי שכבר זכו בקנין או בחזקה וכן לאחד שלא בפניו: **שלשה**. ענייני שטרות הן ולא בא לחלוק אלא להוסיף: **אם קדם מוכר וכתב שטר**. מכירה לריכה מזומן לוקה כל שעה שירלה למכרו לאדהו לו יהא עיכוב במעותיו בשביל כתיבת השטר ולכך קדם ולכתיבו והוא יכול לעשות כן כאותה שעשינו

ד) מלאה דמכר כאן ו"ל לתמקדשי תקינו לנן: הואיל וכתב לה וכו'.

א) [נעיל קמו:] פחה ס"ג מ"ב: ב) [נעיל קמו:] ג) [נעיל קלה: קמד. ניטין יד:]: ד) פחה שם (נעיל קלב. ה) כתובות עט. [מי' רבב"ם]: ו) [נעיל קמו: וב"ב]: ז) קדושין כו. : ח) שם: ם) שם : י) [נעיל עז: ב"מ מו. ב"ק קי: ע"ש: כ) קדושין כו. ע"ש [נעיל עז. ע"ש:

הגהות הב"ח

(ה) אב"ם וכן"ל ממטלטלי כו' שיור לגר מכתובה דמקדשי תקינו: (ב) שם זכו כאדם זו לפלוני: (ג) רשב"ם ד"ה דתנן משום וכו' כי מקדשי דמי וכ"ה בגי גם בתוס': (ד) ר"ה כי פא דכן פשוט וכו' מייתי מי למעוה דמעות כנ"ל ותיבת ומנין נמחק: (ה) ר"ח עד תווך מקום. כ"כ וכן ליתא בפרקין בכתובות דף נ"ב גב ספ"ק ליקלע (תוך ט:) (ו) תוס' ד"ה ואלו וכו' ויש עליו שער מוב ר' לעזר לומר מקרע מתנתה ותעמוד על כתובתה וחכמים תומרים מקרע כתובתה כו' וכל נכסיו:

צה א ב מיי' ס"ו מהלכי זכייה ומתנה הל' יב סמג עשין סב טוש"ע חו"מ סי' סוס"ע ה"ס"ע סי' ס"ס:

צו נדה"ה מיי' שם פי"ח הלכה טו סמג עשין סב טוש"ע חו"מ סי' רמח סעיף יח:

נוסח אחר
ר' ל' ניסים
טניין מיוחד
כ"ע נוסחא כ"ל נכסיה

רבינו גרשום
כמפלפלי הוא. אלמא דבהדיא היא דכמפלפלי דמי: אמר ליה לעולם מהא ליכא למשמע מינה דכמפלפלי דמי. דהכא מאי עשו מפלפלי שיור שלא יצא לבירורין לאו משום הואיל דשייר מפלפלי איכא למימר אגב הוא. אגן כרות ניסא בעינן כלומר נפ שחורכרות בעינן וספר כריתות שכרות לגמרי ולא משייר כלום וכיון דשייר משום הכי קתני ולא יצא בן חורין ולאו משום דאגב [נעיל/אחרנא] מעיקרא] פשיטא ליה דמדקתני ולעולם אימא לך כשנקרעי דמי: אמר רב נחמן ה' דברים הן. שאין שיכתוב כל נכסיהן: אלו הן ט' לא עשאה אלא אפטרופא. שיהלקו לה כבור ואם שייר קרקע כל שהוא שלא כתב לה הכל שלה דאיכא למימר מרשייר הקנה לה הכל והאי שיור לצורך הירושין שייר: אבהה כתובתה. בפחלק למנוי והיא שוחקת דכיון דלא שייר לעצמו כלום וכתב לה קרקע כל שהיא והיא שוחקת אבהה כתובתה: מברחת. כגון בתולה או אלמנה שרלתה להנשא והיו לה נכסים וכתבתן לאחר כדי להבריח מבעלה שלא יקנה אותן עמה על מנת כן אם תנשא שיהיו כולן שלו ואם לאו שיחזרו לה הנכסים לצרכה ולא לאותו מקבל מתנה. שהיא תכתוב לוכל נכסיה דאי שיירה כלום ונישאת יגבה בעלה מידו דאיכא למימר מרשיירה הא שיירה נמי כל הנכסים ולא נתנתן לו. ואיכא דאמרי אי נתנה כל נכסיה לו אם תאהלמן יכולה לחזור בהן כדיכוץ דלא נתנה לו אלא כדי להבריחן מבעלה. ואי שיירה שלא כתבה הכל אמרינן דקנה האי דכתבה לו דאיהל דשיירה. וכבולהו הני חמשה דאמר אי שיירי מפלפלי היו שיור ואיבדו לבד מכתובת האשה דאמ"נ דשייר מפלפלי לא היו שיור ולא כלום היא ולא אבדה כתובתה. ג) דואיל וכתב לה קרקע כל שהוא דמחלה. אפי' שיור מפלפלי ואיתניתו בענייניהו כמקרקעי דמי ודהי שיור דואיל ואיתניתו בענייניהו ולא אבדה כתובתה דהאי דשתקה דסבכה דעתה לפיוסי מיניידי: שכיב מרע שאמר כל נכסיי לפלוני. עכבדא איקרי נכסי דתנן ט': אסיפא דביתיה. בקצת סוף ביתו: עד תווך. עד אותו מקום מרוב שכחה שהביאו לו: ב' שטרות. פלוסר משני ענינים הן השטרות. אם אמר זכו בשדה זו לפלוני: ואינו חותם בשדה. משום דהשטה לא תלי הזכיה בשטר דמעיקרא קאמר זכו וזכין לו לאדם שלא בפניו. ואם אמר על מנת שתכתבו לו את השטר זה דהשתא תלי הזכיה גם בשטר דוזר בזה ובזה. כל דלא אתא לידיה דמקבל מתנה

ג) מלאה דמכר כאן ו"ל לתמקדשי תקינו לנן: הואיל וכתב לה וכו'.

מי שמת פרק תשיעי בבא בתרא קנא

איבעיא להו ספר תורה מהו . ושם תלמיד מהו קמיבעיא ליה על כרחך הוא בכלל נכסים שאין להם תחריות דנקטין במשיכה או (ס) נכסים שיש להם תחריות שנקנין בכסף בשטר בחזקה דמי נפיק מבינית ומוכר ר"י דתני"ע דהוי לענין קנייה כנכסים שאין להם תחריות מ"מ לית הוי בכלל נכסים לפי שאין יכול למכרו אלא תורה ולימא לה מהא דתניא בפרק בתרא דמגילה (דף כז.) . מ"ר : **אפילו** למאן דתימר מבררת קנה כו' . לריך לומר דמיירי בנמלקוח נכסים דאי בכל נכסים פסיקתא דלא קנה כדמוכח בפרק החליה שנפלו (כתובות דף עט:) דלא פליגי אלא במלקוח נכסים אבל בכל נכסים לא פליגי **גליא** דעתה דמשום תיכוכיי הוא והא דאיכא גורם ר"ח ואינו נראה לר"י והא דאיכא למימר משמע דהוי טעמא משום דמיגרשא לבעל חם היתה תחת בעלה קנה ואינו בפ' החליה שנפלו (שם וע"ש) משמע דאפי' כשהיא תחת בעלה לא קנאוה(י) לוקח דפריך החם וכי מחתר דלא קנאוה לוקח ליקנינהו בעל ומפני הקנחת דרבנן שעשאוהו כגון שמכרום מיהו י"ל דמכל מקום נהי דלא קני בעל ולוקח מכל מקום ברשות המוכר הוא קני ולא מיחזי כגזלן ומיהו קשיא דלעיל (ד"ה ואי) גבי מקדיש שדה לבדק הבית דמעלין לו תפילין משום דמיגרשא לבעל הוי ברשות הגבוה ואפ"ה לא קנו ומיהו י"ל דהתם לא קנו משום דלא הוי ברשות הגבוה כל כך דאי בעי מפקר נכסיה ומשני דמיגרשא לבעל

מתה וקיימו חכמים את דבריה. פי' תלמח מתנה שכיב מרע במקנה לו בני קיון וח"מ לפי שכבתו של מקנה נקנו מתה לפיכך בלא מתה נמי כיון דמתנה שכיב מרע במקנה הוא תוך ד' אחוז כמתנה בריא וכן ן להקשות בתך לתקנו ומתה לפלוני ומתה כי לפי שברים המקנה לתלי לקנ ומתה כי הין גרתה לומר שיתלוק רבת במה שלומר הרי היא (ו) מתנה בריא ולא יכנור שתם עמד היו תוך לתלי דבני קיון דהא שמעינן ליה לרב נחמן דאמר (דף יב: קמה): דמתנה שכיב מרע במקנה היו יכול לחזור בו שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחרים יהיון אם כמלוק מת כו' וי"ל דהוה מלי למימר ולישמעיך ובכרכה מקיומת בגמרא(ז) וי"ל דשמעיך ולית לומר ועוד יש לומר כיון דסובר המקנה דלא בעי קיון הוה הדין נמי שסובר שיכול לחזור בו אי הוה במתנה בריא ומיון לו לתלק כזה: תנן גט לתלוי ונפל תלוי שחרור לעבדי ומת לא יהנו לאחר מיתה. הכי גרסינן מתו גט ולא גרסי' מן גט ה תלוי דתנן גט זה שמעם שנתנו לו ככר לחבל מתו ממעם שנתנו לו נתנו לתלי שמעם להם ליתנו לו על ידי שליחות ולא גרסי' מן שתם לן תנא כר' מאיר דתנן בפרק קמא דגיטין (דף יב:) תוב הוא לעבד שיולת ממתם יד רבו לחירות הלכך לא (ח) קנה לו הגיעה לו ממי וי"ל דמתוקמת כרבנן דתמרי זכות הוא לו ומייהי כגון שמרחה לו ליתנו לו ולא נתלו עד לאחר מיתה לי נמי נתלו לתלמי ולא זכה בשביל העבד דהא דתמרינן בפ"ק דגיטין (דף יג. ושם ד"ה המוחר) כל המוחר מתו כוכי הייט כשמתנו מיד ליד והא דקתני הן גט זה לשמעינן חידוש שלא יהא לו לאחר מיתה דלא שמעינן לן אלא בשלמא מחיים לא שמעינן כגון שמתנו לו לאחר מיתה אלא מהכא לשמעינן חידוש זה שלא יהא לו לאחר מיתה ומיהו לפלוני הוה מתוקמא מתניתין בשכיב מרע [לא ה"ל (ט) למימר כתנו] כיון דמיירי שהגט הוה בעין ולא נרתה לומר דמייך מדהוה ליה למימר כתנו גט זה לפלוני ומתנו לאחר מיתה זה לעבדי הוי שמעי דכשכיב מרע מיירי נדקני הוי ומדקני הוי שכר אחרון זה לעבדי להשמעינן חידוש דהא לן לו לאחר מיתה להשמעינן חידוש במה שהיה לו לשמעינן שהרי יש לו לקלר ולשמעינן ולערב הכל יחד ולא להתריך ות"ח מאי קא משמע לן דאין גט לאחר מיתה הא ככר תנן ליה בפרק מי שחזו (גיטין דף טו.) דאין גט לאחר מיתה ואפילו בשכיב מרע ומיהו לפלוני [לא ה"ל (ט) למימר כתנו] כיון דמיירי שהגט הוה בעין ולא נרתה לומר דמייך מדהוה ליה למימר כתנו גט זה לפלוני ומתנו לאחר מיתה זה לעבדי הוי שמעי דכשכיב מרע מיירי נדקני הוי ומדקני הוי שכר אחרון זה לעבדי להשמעינן חידוש שלא יהא

א) כתובות דף נה. : ב) לעיל דף קכה: ניעין דף קמ: : ג) לעיל דף קנח: : ד) גי' רש"ל וגי' רש"ל ס"ב מהגי' פלוגי' בין ואמרי ואמרי' הייט כתבו ומנו דכפ"ג : ה) גי' רש"ל שיין :

מתנת שכיב מרע שכתוב בה קנין כי רב אמרי מתניתין דלא כשמעתא דלעיל. על כרחך בכתוב כל שכן ושמואל דאי במתנת שכיב מרע במקום שכתב בה קנין פליגי בהדיא הוי"ל למימר מתנת שכיב מרע כו'. ועוד הא תנן מתני' שמתת שייר קרקע כל שהוא מתנתו מתנה ולא מפליג (ה) בין כתב בשטר קנין בין לא כתבו בתוכו והיינו דאמר שמואל לא ידענא מאי לידון בה ולא קשה הא כיון דכתיב בה קנין ומתנת מקום היא על כרחך קאמר מתני' הרי היא מתנה וכן פר"ח ועוד הא פסקינן לגבי הלכתא דמתנת שכיב מרע במקום בעיא קנין והרי היא מתנה כמתנת בריא לגמרי ואינו יכול לחזור בו אפילו כשעומד ואם אין בה קנין היאך כלום ואפילו אם מת לא קנה ולא הוה ליה לגמרא לנקוטה אחר הפסק ועוד מדלמיקן עלה לקמן מדרב יהודה אחר שמואל אפילו שכיב מרע שכתב בה קנין כשנתרפא כל שעה שרוצה לחזור בו יכול לחזור בו אפילו כשעומד ואם אין בה קנין היאך כלום ואפילו אם מת לא קנה ולא הוה ליה לגמרא לנקוטה אחר הפסק ועוד מדלמיקן עלה לקמן מדרב יהודה אחר שמואל אפילו שכיב מרע שכתב בה קנין כשנתרפא כל שעה שרוצה לחזור בו יכול לחזור בו אפילו כשעומד

הגהות הב"ח

(ה) רשב"ם ד"ה מתנת ס"מ וכו' בין כתב בשטר קנין . כ"ב פי' תשי"ם דמייתי בקמא מיניה מ"מ לא מפליג בין כתב בקנין בתוך בשטר בין לא כתבו בתוך בשטר : (ו) תוס' ד"ה מתנת וכו' אלא שהקשה לו נמי תמניין : (ז) בא"ד וכגון שאמר וקניגמ' כו' דבשמון לא משמע וכו' דדוחק גדול וכו' על מתניתא דלא דמשמע :

* גי' מהרי"ק בקיצור נכ' מהרי"ק בשם ר"ת ז"ל אחרונה בשקלים

** גי' מהרי"ק סוף אות ראשונה בקונטרס קנין מהרי"ק שורש קנ"ו אות ב"ה

ג"ח מפר

א) איתמר מתנת שכיב מרע שכתוב בה קנין, רב משמיה דרב אמרי ארכביה אתרי ריכשי, ושמואל אמר לא ידענא מאי ארון ברי. רבי רב משמיה דרבי אמרי ארכביה אתרי ריכשי: הבי היא כמתנת בריא הבי היא כמתנת שכיב מרע שאם עמד אינו חזר הבי היא במתנת שכיב מרע שאם אמר "הלואתו לפלוני" הלואתו לפלוני, ושמואל אמר "לא ידענא מאי ארון בה "שמא לא גמר להקנותו אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה, ורמי דרב אדרב ודשמואל אדשמואל דשלח רבין משמיה דרבי אבהו הוין ידעי ששלח ר' אלעזר לגולה משום רבינו ב) שכיב מרע שאמר "כתבו ותנו מנה לפלוני" ומת אין כותבין ונותנין שמא לא גמר להקנותו אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה, ואבעי רב יהודה אמר שמואל להלכתא כותבין ונותנין קשיא "דרב אדרב קשיא דשמואל אדשמואל: דרב אדרב לא קשיא הא דקנו מיניה הא דלא קנו מיניה דשמואל אדשמואל לא קשיא כמיפה את כוחי, יתיב ר' נחמן בר יצחק אחוריה דרבא ויתיב רבא קמיה דרב נחמן, אמר ליה מיניה: מי אמר שמואל שמא לא גמר להקנותו אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה, והא ג) אמר רב יהודה אמר שמואל "שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחרים אף על פי שקנו מידו עצה חוזר בידוע

← שטר לאחר מיתה, ורמי דרב אדרב ודשמואל אדשמואל דשלח רבין משמיה דרבי אבהו הוין ידעי ששלח ר' אלעזר לגולה משום רבינו ב) שכיב מרע שאמר "כתבו ותנו מנה לפלוני" ומת אין כותבין ונותנין שמא לא גמר להקנותו אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה, ואבעי רב יהודה אמר שמואל להלכתא כותבין ונותנין קשיא "דרב אדרב קשיא דשמואל אדשמואל: דרב אדרב לא קשיא הא דקנו מיניה הא דלא קנו מיניה דשמואל אדשמואל לא קשיא כמיפה את כוחי, יתיב ר' נחמן בר יצחק אחוריה דרבא ויתיב רבא קמיה דרב נחמן, אמר ליה: מי אמר שמואל שמא לא גמר להקנותו אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה, והא ג) אמר רב יהודה אמר שמואל "שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחרים אף על פי שקנו מידו עצה חוזר בידוע

מתנת שכיב מרע שכתוב בה קנין. פירש רבינו שמואל שכתב כל נכסיו ולא פירש שכתב בה קנין ואפ"ה לא קנה דכיון דלא כתב בה קנין משמע שלא נתכוין להקנות אלא לאחר מיתה ולא קנה מיד ואפילו כתב בה קנין אם לא נתכוין להקנות אלא לאחר מיתה לא קנה מיד ולא הוי מתנת שכיב מרע אלא מתנת בריא ואינו יכול לחזור בו אפילו כשעומד ואם אין בה קנין היאך כלום ואפילו אם מת לא קנה ולא הוה ליה לגמרא לנקוטה אחר הפסק ועוד מדלמיקן עלה לקמן מדרב יהודה אחר שמואל אפילו שכיב מרע שכתב בה קנין כשנתרפא כל שעה שרוצה לחזור ב

בידוע שלא היה קנין אלא מחמת מיתה. הלכך חוזר בו אף כתובו כלומר דשעבד לאחר מיתה [היינו] שפר וקשיא דרשואל אדשמואל: ואחוי ליה. רמז לו שישתוק שהוא יחרצה לו: אמר ליה. האי אחוי לי בירור משום הכי אמר שמואל דקנה לאחר מיתה במיפה את כחו אבל היכא דלא ייפה את כחו אין שפר לאחר מיתה: וקנינא מינה מוסיף על מתנתא. היינו דאמר אף כתובו כלומר דשעבד לאחר מיתה הקנה לו: כתב ליה שדה זו וחזר וכתב ליה אותה שדה עצמה היינו דייתיקי מכשלת דייתיקי. כלומר שני קנה ראשון לא קנה שחזר בו: כתב ויכתב לה לפני: ויכתב ויכיה אותה שדה עצמן [שאחר] מרא מי אמרינן דכקנין דמי אותה זכיה וקני אי לא קנה: ר' אבר ראשון קנה. דאדכריה אחרי דיכשי מאחר שכתב ויכיה ליה אין לשני בשקים רע שוקלום: ושמואל אבר שני קנה. משום דשבא ראשון לא גמר להקניות אלא בשפר ואין שפר אחר מיתה והוראל דבר בלשני וחזר מראשון לי: היו מתנה ולא קני ראשון: והא אפליגו ב"ה חדא ומנא לעיל (בין) רב ושמואל ג) בהדיא דלעיל קאמר רב אחרכבה אחרי דיכשי. משום דקנו מיניה וכתבו לו קנין אבל בהא דכתב ויכיה לודלא קנו מיניה דהכא זכי לאו בקנין דמי אימא מודה ליה לשמואל דשני קנה ולא ראשון קס"ל דלא: בהא קאמר שמואל. דשני קנה משום דלא קנו לראשון: בסורא מתנו לחכי כדאמר לעיל: קנו מידו בלא כתיבה וחזר ונתנו לאחר מתו. מי אמרינן דחזר מראשון וקני שני ולא ראשון או דילמא הואיל דהקנה לראשון אין לשני כלום: שלח ליה אין לאחר קנין כלום. וראשון קנה שני לא קנה דהא דקאמר לעיל לא ידענא מאי איריו בה שמא לא גמר להקניתו אלא בשפר ואין שפר לאחר מיתה ב). אבל הקנה לו בעל פה דקנין מחיים הוה אין לאחר קנין כלום:

ב) נ"ל דף קלה: ג) ג"י הס"ל וכתב וכה"ג:

א) נ"ל דף קלו.

רבינו גרשום

שלא היה קנין אלא מחמת מיתה. ופעמא דעמר משום הכי דיוור היו קנין וקנה אלמא דשבירא ליה דשפר לאחר מיתה [היי] שפר וקשיא דרשואל אדשמואל: ואחוי ליה. רמז לו שישתוק שהוא יחרצה לו: אמר ליה. האי אחוי לי בירור משום הכי אמר שמואל דקנה לאחר מיתה: וקנינא מינה מוסיף על מתנתא. היינו דאמר אף כתובו כלומר דשעבד לאחר מיתה הקנה לו: כתב ליה שדה זו וחזר וכתב ליה אותה שדה עצמה היינו דייתיקי מכשלת דייתיקי. כלומר שני קנה ראשון לא קנה שחזר בו: כתב ויכתב לה לפני: ויכתב ויכיה אותה שדה עצמן [שאחר] מרא מי אמרינן דכקנין דמי אותה זכיה וקני אי לא קנה: ר' אבר ראשון קנה. דאדכריה אחרי דיכשי מאחר שכתב ויכיה ליה אין לשני בשקים רע שוקלום: ושמואל אבר שני קנה. משום דשבא ראשון לא גמר להקניות אלא בשפר ואין שפר אחר מיתה והוראל דבר בלשני וחזר מראשון לי: היו מתנה ולא קני ראשון: והא אפליגו ב"ה חדא ומנא לעיל (בין) רב ושמואל ג) בהדיא דלעיל קאמר רב אחרכבה אחרי דיכשי. משום דקנו מיניה וכתבו לו קנין אבל בהא דכתב ויכיה לודלא קנו מיניה דהכא זכי לאו בקנין דמי אימא מודה ליה לשמואל דשני קנה ולא ראשון קס"ל דלא: בהא קאמר שמואל. דשני קנה משום דלא קנו לראשון: בסורא מתנו לחכי כדאמר לעיל: קנו מידו בלא כתיבה וחזר ונתנו לאחר מתו. מי אמרינן דחזר מראשון וקני שני ולא ראשון או דילמא הואיל דהקנה לראשון אין לשני כלום: שלח ליה אין לאחר קנין כלום. וראשון קנה שני לא קנה דהא דקאמר לעיל לא ידענא מאי איריו בה שמא לא גמר להקניתו אלא בשפר ואין שפר לאחר מיתה ב). אבל הקנה לו בעל פה דקנין מחיים הוה אין לאחר קנין כלום:

ב) נרמה דנ"ל דמי לימחל נהא. נהמוה דלעיל נהא קאמר כך וכו'. ג) נרמה דנ"ל ואין שפר לאחר מיתה דיינו היכא דנוה לכתוב שפר ג"כ מכל הקנה לו בע"פ וכו'

בְּיוֹתֵר שֶׁלֹּא הָיָה קִנְיָן אֶלָּא מֵחֲמַת הַמִּיתָה וְאָחוֹי לֵיהּ בִּידֵיהּ, וְאִשְׁתִּיק, כִּי קָם, אָמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק לְרַבָּא "מַאי אָחוֹי לָךְ? אִם כֵּן 'בְּמִיפָה אֶת כֹּחוֹ', הֵיכִי דָּמֵי 'מִיפָה אֶת כֹּחוֹ'? א) אָמַר רַב חִסְדָּא "וְקָנְיָא מִינֵיהּ עַל מַתָּנְתָא דְּאַ". פְּשִׁיטָא "כָּתַב לָזֶה וְכָתַב לָזֶה", הֵיכִי דָּמֵי אִתָּא רַב דִּימִי אָמַר ב) "דַּיְיתִיקֵי", מְבַטְּלַת דַּיְיתִיקֵי, "כָּתַב וְזָכָה לָזֶה, כָּתַב וְזָכָה לָזֶה", רַב אָמַר רִאשׁוֹן קָנָה וְשִׁמוּאֵל אָמַר שֵׁנִי קָנָה (רַב) אָמַר רִאשׁוֹן קָנָה הָרִי הִיא כְּמַתָּנַת בְּרִיא (וְשִׁמוּאֵל) אָמַר שֵׁנִי קָנָה "דְּרֵי הִיא כְּמַתָּנַת שָׁכִיב מְרַע, וְהָא אַפְלִיגוּ בָּהּ חֲדָא זִימְנָא - "בְּמַתָּנַת שָׁכִיב מְרַע שֶׁכָּתוּב בָּהּ קִנְיָן? צָרִיכָא: דְּאִי אִיתְּמַר בְּהָא קָאָמַר רַב מִשּׁוּם דְּקָנוּ מִינֵיהּ אֲבָל בְּהָא דְּלָא קָנוּ מִינֵיהּ אֵימָא מוֹדֶה לֵיהּ לִשְׁמוּאֵל וְאִי אִיתְּמַר בְּהָא קָאָמַר שְׁמוּאֵל אֲבָל בְּהָךְ אֵימָא מוֹדֶה לֵיהּ לְרַב צָרִיכָא, בְּסוּרָא מְתָנוּ רַבִּי בְּפוּמְבְּדִיתָא מְתָנוּ רַבִּי אָמַר רַב יִרְמְיָה בַּר אַבָּא שֶׁלַּחְתָּ לֵיהּ מָרֵי רַב לִשְׁמוּאֵל וְלִמְדְנוּ רַבִּינוּ 'שָׁכִיב מְרַע שֶׁכָּתַב כָּל נְכָסָיו לַאֲחֵרִים וְקָנוּ מִיָּדוֹ, מַהוּ? שָׁלַח לְהוּ "אֵין אָדָם קוֹנֶה בְּלוֹם סְבוּר

ורמי דרב לחדרב כו' ומסני דניב לחדרב לח קשיח התם דקנו מיניה פי' דקנו מיניה בתוך הסטר ולכך יש ייפוי כח יותר לבל לח קנו מיניה בתוך הסטר התם לין ייפוי כח יותר ומה שכניח רבינו שמואל רליה דה"ם בלח סטר מדפריך עלה בסמוך מדלב יהודה לחמר שמואל שכיב מרע כו' ולח רליה היח דליכח למימר דהכי פריך ומי לחמר שמואל שמח לח גמר להקנותו חלח בסטר כו' והח לחמר שמואל שכיב מרע שכתב כל נכסיו לפלוני ולח עמד חוזר ולח לבל לח מח חיו חוזר ולח"ב דליכח קנין בסטר מ"מ היה לנו לחסבו לשמואל נרעון כח דהח חפי' לרב דליכח קנין בסטר הוי ייפוי כח היה סבור כלן שהוח נרעון כח שיוכל לחזור בו לח עמד כל זמן שמואל שסובר לעיל דקנין בסטר נרעון כח יותר ממה שהוח סבור לעיל וחפי' לח עמד יחזור בו כמו לב שסובר כלן נרעון כח יותר ממה שסובר למעלה [קל ומומר לשמואל דלח גרע] לבל לומק הוח לומר דשמואל לח מפליג בין הקנה לו לכתב קנין בסטר ומעמח דמתני' משום ייפוי כח כדפריכית לעיל ולפי זה נרחה לי דכל הך סמעמחח לין לריך להעמיד כלל בכתב כל נכסיו כפי' רבינו שמואל וכפי' רבינו חנגלי דלח יכלו להעמידה בסוב בסתנח שכיב מרע [בין] בסקלחה בין בכולה דעל כרחך בכולה נמי מיירי מדפריך עלה מסכיב מרע שכתב כל נכסיו לחכרים וכו' וכל קושיות שפריכ רבינו שמואל להעמידה בסתנח שכיב מרע בכולה ליכא קושיות לפי זה חלח יש לפרש דבסתנח שכיב מרע בכולה ובסקלח מיירי שפיר (ג) ומחי דקיימח לן לשמואל בין לגמור חלין לכחוב בסתנח שכיב מרע קנין ומה שכתב הגחון בתקון סטרות קנו מיניה בכל לגון של זכות נרלה שהיה לריך לכחוב סס סוס ייפוי כח חו חף קנו ממנו דמשמע טפי ייפוי כח חו שמח לריך לכחוב וקנינא מינה מוסיף על מתנתח דח נ): **כתב** וזיכה וכתב וזיכה לזה. פירש רבינו שמואל זיכה שמכר לו חה בסטר וקנה לרבינו יסחק בר מחיר דח"כ הח דקחמר כחב לזה וכחב לזה היינו בלח מסירה והיכי קחמר עלה דייתיקי מבטלח דייתיקי והחנן לעיל בפרק יש נוחלין (דף קלה:) נמלחח דייתיקי קשורה לו על יריכו וזכה בה חחד מן היורשים היכה כלום ועוד דחי בחסירה [לח] היה לחמר רב חלין יכול לחזור בו"ח"ש שמואל לחמר בין, וחמת לחימר בסורח מתו הכי כדלעיל וקשיח נהו הח דחמר **כל יהודה לחמר שמואל** חבל בפומבדיתא מתו הכי וכו' ולח קשיח נהו מידי הח דחמר **רב יהודה לחמר שמואל** דהסחח נמי מודי שמואל דחם מת הוי קנין כדדייקינן נמי ממילתיה דרב יהודה נחת מיניה דהסחח נמי קשיח הך דדרב יהודה דהכח קחמר לין לחחר קנין כלום בין נעמו וחפי' חם עמד חיו יכול לחזור בו ומיהו משמואל לח קשיח מידי שהרי הוח חומר כלן דמני מיכה ובחלין לעיל קחמר דחלין בסטר לחמר מיכה ולח קנה כלל חבל מרב פריך שפיר ומסני מי חיכמר בהניח בהניח קחמר רב משום דקנו מיניה פי' הקנין כחוב בתוך הסטר חבל בהח דלח קנו מיניה וכו' ותי חיכמר בהח קחמר שמואל וכו' למילתח דשמואל לין לריך לתקנויי הכי:

שלחו ליה מבי רב כו' קנו מידו מהו. פי' שכתבו קנין בסטר עם הזיכוי (נ) ליה לין לחחר הקנין כלום ולין יכול לחזור בו וחפי' לנעמו נמי חיכו יכול לחזור בו כדמפרש רב הונא ורבינו יעקב פירש כוונת זו בענין לחר ומיירי רב ושמואל חפי' הניח לחין כחוב הקנין בסטר חלח קנין בעלמח ומתני' דקחני שייר קרקע כל שהוח מחנתו מחנה הייטו בקנין וסיפח דקחני לח שייר קרקע כל שהוח לין מחנתו מחנה מיירי בלח קנין וחח סיפח דומיח דרישח והשתח דכתב וזיכה הייטו "מסחמח כפי' רבינו שמואל שזיכוי זה במקום קנין עומד והח דקחמרי' לעיל דייתיקי מבטלח דייתיקי בכתב לזה וזה היינו בכלח סטר חלח לסס סטר בעלמח והסחח לח חקשה מידי מהניח דסוף פ"ק דבבח מליעי דחמרי' בדייתיקי על לוותה דסחס דייתיקי לוותה היח ולין נרחה לבעל דייתיקי לח מסמע חלח סטר גמור שנתנו לסס סטר על לוותה מחנה דהכי מסמע ליסנח דכתובים היו וגמלך עליהס שלח ליסנח

רש"ל מ"ו

ג) רש"ל מכר כפי' ר"ת

הגהות הב"ח

(ה) רש"ם ד"ה אבל נהך וכו' מודס ליס לשמואל וכו' לח ייפוי כח דכ"ע ולח פוסקת כח. דשמואל: (כ) תוס' ד"ה (בע"ח) מחנת כו' ולמחי לקיימח לן כשמואל: (נ) ד"ה שלחו וכו' שלח לסו לין חין חחר קנין:

מי שמת פרק תשיעי בבא בתרא קנג

סבור מיניה הני מילי לאחר אבל לעצמו לא, אמר להו רב חסדא: בי אתא רב הונא מכופרי פירשה "בין לעצמו בין לאחרים. דכנו מיניה אתא לקמיה דרב הונא, אמר: מאי איעבד לך דלא אכניתי כלמקנו אינשי. מתניתא דתנוה קתני בתוב בה "בחיים ובמות" רב אמר הרי היא כמתנת שביב מרע ושמואל אמר הרי היא כמתנת בריא רב אמר הרי היא כמתנת שביב מרע - מדכתיב בה "במות" אך מיתה קאמר ליה והאי דכתיב "בחיים" סימן בעלמא דחיי ושמואל אמר הרי היא כמתנת בריא - מדכתיב בה "בחיים" קאמר, והאי דכתב "ובמות" כמאן דאמר מעתה ועד עולם, אמרי נהרדעי הלכתא כוותיה דרב, אמר רבא ואי כתיב בה "מחיים" לגה, אמר אמימר ילית הלכתא כוותיה דרב אשי לאמימר פשיטא דהא אמרי נהרדעי הלכתא כוותיה דרב, מהו דתימא "מחיים" מודי רב, לא משמע לן. קא משמע לן דאפילו הכי לא, דאמר רבא אמר רב הונא מכר רביה דקמיה דרב נחמן לנהרדעא, שדריה לקמיה דרב, ירמיה בר אבא לשום שמיה, אמר: הבא אחרא דשמואל דהיכי נעביד כוותיה דרב, אדהאי לקמיה דרבא עבד לה רבא כשמעתיה, הוה קא טרח ליה, אמר ליה לרב פפא בריה דרב חנן סבריה זיל כתוב בה "ישוכר עליהן או מטען", אכרה ליטבע ארביה, אטעויי קא מטעית לי, אמשינהו למיה דרבא בימא ואפי' הכי לא איפרק מטיבעא: מתני' לא כתב בה שביב מרע. קונא, אנמר "שביב מרע היית" ונתן אומדין "בריא היית", צריך להביא ראיה ששביב מרע היה דברי ר"מ ורבי"א המוציא מחבירו עליו הראיה: גמ' ההוא מתנתא דהוה כתב בה "כך הוה קציר ורמי בערסיה" ולא כתב בה "ומגו מרעיה איפטר ליה עולמיה" אמר עמד מוזר אף גיטו מוזר ופריך ליה מדתנן הרי זה גיטך מהיום אם מת מחולי זה והלך ועמד בשוק ונפלה ומת אם מחמת החולי הראשון מת הרי זה גט ואם לאו לאו מוזר הוא ואם לחמרא אם עמד ס"מ דחפי' לא פירש מחזר בו יש לנו לומר שמחזר בו ועוד קתמר התם (דף עג.) ה"ר אלעזר שביב מרע שניתק ממולי אל תולי מתנתו מתנה ודוקא ניתק לבל עמד אין מתנתו מתנה אע"פ אלא חזר בו: התם

ועוד דמה שפירש דסיפא דמתני' לא מיירי כגון שנתן לו כלל דה"ל (נ) דקתני רישא סיור קרקע כל שהות מתנתו מתנה אפי' לא סייר כמי כיון דע"י קנין וכסיפא דקתני לא סייר אין מתנתו מתנה אפילו סייר כמי כיון דליכא קנין על כן נראה יותר כדפרישית ונס מה שפירש "ר"ח דמתנתו מיירי בלוקח דרב בלא קנין ממש מ"מ שרוצה לומר דמתנה שביב מרע שכתוב בה קנין היינו אפילו בקנין לחוד ונס פירש דבהא קיימה לן כרב כיון דשמואל אמר לא ידענא מה לידון בה חע"ג דבעלמא קיימה לן כשמואל בדיני וקשה לחמי דפסיק לעיל דמתנת שביב מרע במקנה בעיא קנין ונמצי מתניתין בדקנו מיניה ה"ל מאי לריך לה אפי' סייר אפי' לא סייר נמי דאין נראה כלל שיתוק רב על פסק הלכה שפסקנו לעיל מתנה דשביב מרע במקנה בעיא קנין ועוד דתמרי בגיטין פ' התקבל (דף סו.) מכלל דרב הונא סבר מתנת שביב מרע לא בעיא קנין והא קיימה לן דבעיא קנין ומתי קונית לי פלוני לי כרב הונא על פסק הלכה זה וסבר ליה כרב רבינה דהכא דהא בשבת פ' מפנין (ד' קכח.) פריך על רב הונא מרב רבינה דקתמר התם והא רב הונא תלמידיה דרב הוא ורב לית ליה מוקלא ועוד דתמרי בי רב הכא ותמרי בי רב היינו רב הונא כמו שמפרש ר"ח בסוף פ"ק דסנהדרין (דף יז: ושם ד"ה תלת) ונס רש"י כותב כן דהיינו רב הונא היכא דלא קאי אשמעתא דרבא עבד לה רבא כשמעתיה, הוה קא טרח ליה לרב פפא בריה דרב חנן סבריה זיל כתוב בה "ישוכר עליהן או מטען", אכרה ליטבע ארביה, אטעויי קא מטעית לי, אמשינהו למיה דרבא בימא ואפי' הכי לא איפרק מטיבעא: מתני' לא כתב בה שביב מרע. קונא, אנמר "שביב מרע היית" ונתן אומדין "בריא היית", צריך להביא ראיה ששביב מרע היה דברי ר"מ ורבי"א המוציא מחבירו עליו הראיה: גמ' ההוא מתנתא דהוה כתב בה "כך הוה קציר ורמי בערסיה" ולא כתב בה "ומגו מרעיה איפטר ליה עולמיה" אמר עמד מוזר אף גיטו מוזר ופריך ליה מדתנן הרי זה גיטך מהיום אם מת מחולי זה והלך ועמד בשוק ונפלה ומת אם מחמת החולי הראשון מת הרי זה גט ואם לאו לאו מוזר הוא ואם לחמרא אם עמד ס"מ דחפי' לא פירש מחזר בו יש לנו לומר שמחזר בו ועוד קתמר התם (דף עג.) ה"ר אלעזר שביב מרע שניתק ממולי אל תולי מתנתו מתנה ודוקא ניתק לבל עמד אין מתנתו מתנה אע"פ אלא חזר בו:

התם

סבור מיניה הני מילי לאחר אבל לעצמו לא. דאין לאחר קנין כלום אינה דיהיב לאחר שהקנה לראשון: אבל לעצמו. דבעי מיהדר ביה לא דזדאי מצי למיהדר ביה: פירשה בין לעצמו בין לאחר. אין לאחר קנין כלום: הונא. נכרא שביב מרע דיהב מתנה לחד וקנו מיניה ולאחר קנין בעי למיהדר ביה: דלא אכניתי כלמקנו אינשי. דאיבעי לך לאקנויי בקנין והשתא אין לאחר קנין כלום אפי' לעצמו כדאמ' לעיל: דתנוה. מתנה דהוה כתוב בה בחיי ובמותא מקנינא ליה האי מתנתא כלומר בין יחיה בין ימות לאחר מיתה הוא דקני אבל אי עבד חזר והאי דכתב בה בחיים כראמר לחיים שלא רצה להוכיר את עצמו מיתה שלא יפחדו אנשים מה לשמן כתוב בו ולא משום דליקני ליה בחיי נמי מחיים. מחיים הוא דקאמר ליה דהיינו דלא מחיים סימן לחיים ואי דכתוב ביה כו': הלכתא כותיי' דרב. דהאי דקאמר מחיים סימן לחיים: אמר רבא אי כתב בה מחיים אע"פ שלא כתב בה בחיים ובמות קנה. (והני) דהכי משמע מחיים פתוחיל להבאר למקנה אבל אי כתיב בה מחיים ודאי סימן לחיים קאמר. משימא דהא אמרי נהרדעי הלכתא כותיה דרב דמסיק מינה דלית הלכתא כותי' דרבא. מהו דתימא בחיים ובמות מודי רב דקנה קס"ל דלא: ההוא דאתא לקמיה דרב נחמן. דהוה כתיב מחנתא בחיים ובמות: הבא אחרא דשמואל היא. ולא בעינא להחזיר דבריו דנברא רבא הוא: לשום שביב. מקום דליעבד ליה התם כדרב. דלא קנה [אלא] לאחר מיתה דהאי דקאמר מחיים סימן לחיים הוא: עבר ליה כשטעיתיה. דאי כתוב בה בחיים קנה: הוה קא מרדא ליה. דקאמרה לי' והא הלכתא כרב דלא קנה והיתה רוצה שיכתוב לה פסק דין שלא קנה: זיל כתוב לה. בקלף אחר: שוכר עליהן או מסיון. כלומר כתוב לה דברים בעלמא הואיל דמי ברא לי כדי שתהא סבורה

ועוד דמה שפירש דסיפא דמתני' לא מיירי כגון שנתן לו כלל דה"ל (נ) דקתני רישא סיור קרקע כל שהות מתנתו מתנה אפי' לא סייר כמי כיון דע"י קנין וכסיפא דקתני לא סייר אין מתנתו מתנה אפילו סייר כמי כיון דליכא קנין על כן נראה יותר כדפרישית ונס מה שפירש "ר"ח דמתנתו מיירי בלוקח דרב בלא קנין ממש מ"מ שרוצה לומר דמתנה שביב מרע שכתוב בה קנין היינו אפילו בקנין לחוד ונס פירש דבהא קיימה לן כרב כיון דשמואל אמר לא ידענא מה לידון בה חע"ג דבעלמא קיימה לן כשמואל בדיני וקשה לחמי דפסיק לעיל דמתנת שביב מרע במקנה בעיא קנין ונמצי מתניתין בדקנו מיניה ה"ל מאי לריך לה אפי' סייר אפי' לא סייר נמי דאין נראה כלל שיתוק רב על פסק הלכה שפסקנו לעיל דמתנה שביב מרע במקנה בעיא קנין ועוד דתמרי בגיטין פ' התקבל (דף סו.) מכלל דרב הונא סבר מתנת שביב מרע לא בעיא קנין והא קיימה לן דבעיא קנין ומתי קונית לי פלוני לי כרב הונא על פסק הלכה זה וסבר ליה כרב רבינה דהכא דהא בשבת פ' מפנין (ד' קכח.) פריך על רב הונא מרב רבינה דקתמר התם והא רב הונא תלמידיה דרב הוא ורב לית ליה מוקלא ועוד דתמרי בי רב הכא ותמרי בי רב היינו רב הונא כמו שמפרש ר"ח בסוף פ"ק דסנהדרין (דף יז: ושם ד"ה תלת) ונס רש"י כותב כן דהיינו רב הונא היכא דלא קאי אשמעתא דרבא עבד לה רבא כשמעתיה, הוה קא טרח ליה לרב פפא בריה דרב חנן סבריה זיל כתוב בה "ישוכר עליהן או מטען", אכרה ליטבע ארביה, אטעויי קא מטעית לי, אמשינהו למיה דרבא בימא ואפי' הכי לא איפרק מטיבעא: מתני' לא כתב בה שביב מרע. קונא, אנמר "שביב מרע היית" ונתן אומדין "בריא היית", צריך להביא ראיה ששביב מרע היה דברי ר"מ ורבי"א המוציא מחבירו עליו הראיה: גמ' ההוא מתנתא דהוה כתב בה "כך הוה קציר ורמי בערסיה" ולא כתב בה "ומגו מרעיה איפטר ליה עולמיה" אמר עמד מוזר אף גיטו מוזר ופריך ליה מדתנן הרי זה גיטך מהיום אם מת מחולי זה והלך ועמד בשוק ונפלה ומת אם מחמת החולי הראשון מת הרי זה גט ואם לאו לאו מוזר הוא ואם לחמרא אם עמד ס"מ דחפי' לא פירש מחזר בו יש לנו לומר שמחזר בו ועוד קתמר התם (דף עג.) ה"ר אלעזר שביב מרע שניתק ממולי אל תולי מתנתו מתנה ודוקא ניתק לבל עמד אין מתנתו מתנה אע"פ אלא חזר בו:

התם

סבור מיניה הני מילי לאחר אבל לעצמו לא. דאין לאחר קנין כלום אינה דיהיב לאחר שהקנה לראשון: אבל לעצמו. דבעי מיהדר ביה לא דזדאי מצי למיהדר ביה: פירשה בין לעצמו בין לאחר. אין לאחר קנין כלום: הונא. נכרא שביב מרע דיהב מתנה לחד וקנו מיניה ולאחר קנין בעי למיהדר ביה: דלא אכניתי כלמקנו אינשי. דאיבעי לך לאקנויי בקנין והשתא אין לאחר קנין כלום אפי' לעצמו כדאמ' לעיל: דתנוה. מתנה דהוה כתוב בה בחיי ובמותא מקנינא ליה האי מתנתא כלומר בין יחיה בין ימות לאחר מיתה הוא דקני אבל אי עבד חזר והאי דכתב בה בחיים כראמר לחיים שלא רצה להוכיר את עצמו מיתה שלא יפחדו אנשים מה לשמן כתוב בו ולא משום דליקני ליה בחיי נמי מחיים. מחיים הוא דקאמר ליה דהיינו דלא מחיים סימן לחיים ואי דכתוב ביה כו': הלכתא כותיי' דרב. דהאי דקאמר מחיים סימן לחיים: אמר רבא אי כתב בה מחיים אע"פ שלא כתב בה בחיים ובמות קנה. (והני) דהכי משמע מחיים פתוחיל להבאר למקנה אבל אי כתיב בה מחיים ודאי סימן לחיים קאמר. משימא דהא אמרי נהרדעי הלכתא כותיה דרב דמסיק מינה דלית הלכתא כותי' דרבא. מהו דתימא בחיים ובמות מודי רב דקנה קס"ל דלא: ההוא דאתא לקמיה דרב נחמן. דהוה כתיב מחנתא בחיים ובמות: הבא אחרא דשמואל היא. ולא בעינא להחזיר דבריו דנברא רבא הוא: לשום שביב. מקום דליעבד ליה התם כדרב. דלא קנה [אלא] לאחר מיתה דהאי דקאמר מחיים סימן לחיים הוא: עבר ליה כשטעיתיה. דאי כתוב בה בחיים קנה: הוה קא מרדא ליה. דקאמרה לי' והא הלכתא כרב דלא קנה והיתה רוצה שיכתוב לה פסק דין שלא קנה: זיל כתוב לה. בקלף אחר: שוכר עליהן או מסיון. כלומר כתוב לה דברים בעלמא הואיל דמי ברא לי כדי שתהא סבורה

רבינו גרשום

הני מילי. דאין לאחר קנין כלום היכא דיהיב לאחר שהקנה לראשון: אבל לעצמו. דבעי מיהדר ביה לא דזדאי מצי למיהדר ביה: פירשה בין לעצמו בין לאחר. אין לאחר קנין כלום: הונא. נכרא שביב מרע דיהב מתנה לחד וקנו מיניה ולאחר קנין בעי למיהדר ביה: דלא אכניתי כלמקנו אינשי. דאיבעי לך לאקנויי בקנין והשתא אין לאחר קנין כלום אפי' לעצמו כדאמ' לעיל: דתנוה. מתנה דהוה כתוב בה בחיי ובמותא מקנינא ליה האי מתנתא כלומר בין יחיה בין ימות לאחר מיתה הוא דקני אבל אי עבד חזר והאי דכתב בה בחיים כראמר לחיים שלא רצה להוכיר את עצמו מיתה שלא יפחדו אנשים מה לשמן כתוב בו ולא משום דליקני ליה בחיי נמי מחיים. מחיים הוא דקאמר ליה דהיינו דלא מחיים סימן לחיים ואי דכתוב ביה כו': הלכתא כותיי' דרב. דהאי דקאמר מחיים סימן לחיים: אמר רבא אי כתב בה מחיים אע"פ שלא כתב בה בחיים ובמות קנה. (והני) דהכי משמע מחיים פתוחיל להבאר למקנה אבל אי כתיב בה מחיים ודאי סימן לחיים קאמר. משימא דהא אמרי נהרדעי הלכתא כותיה דרב דמסיק מינה דלית הלכתא כותי' דרבא. מהו דתימא בחיים ובמות מודי רב דקנה קס"ל דלא: ההוא דאתא לקמיה דרב נחמן. דהוה כתיב מחנתא בחיים ובמות: הבא אחרא דשמואל היא. ולא בעינא להחזיר דבריו דנברא רבא הוא: לשום שביב. מקום דליעבד ליה התם כדרב. דלא קנה [אלא] לאחר מיתה דהאי דקאמר מחיים סימן לחיים הוא: עבר ליה כשטעיתיה. דאי כתוב בה בחיים קנה: הוה קא מרדא ליה. דקאמרה לי' והא הלכתא כרב דלא קנה והיתה רוצה שיכתוב לה פסק דין שלא קנה: זיל כתוב לה. בקלף אחר: שוכר עליהן או מסיון. כלומר כתוב לה דברים בעלמא הואיל דמי ברא לי כדי שתהא סבורה

סבור מיניה הני מילי לאחר אבל לעצמו לא.

השתא ומה ספינה שכרוכן לתבל כו'. הקשה הר"י ילחק בר' אמיר למאי לא פריך ליה מדתנן בגיטין (דף נח. ושם) הניחו זקן או חולה (ה) בחזקת שהוא קיים ואוכלת חלקו בתרומה ולא לחמרי, ללמוד מת ותיפוק קושיא להם לא מת לבסוף לחבל הכא מת לבסוף ולא הוי לנו לומר שעמד לו לא משום דמדמינן ליה לספינה המשוכפת בים דהוי כמו שכובן לחבל במים ותפ"ה חשבינן להו בחזקת שהם חיים עדיין ח"ש מהניח מצה לא היה יכול להוכיח ללא שהוא בחזקתו כמו שהניחו לחבל מהך מצה יש להוכיח בקיעול מחלוי כמו בני הספינה (ה) המעיולים בים שנולו מן המים: **במאן** חולה הא שמעתא דרבה כר' נתן. וח"ת למאי לא קאמר כר"מ דרבה גופיה מוקי לקמן ר' נתן כר"מ דמתני' וי"ל דמשום דר' נתן) דיינה הוא ואחים לעומקא דדינא ומשעה זה פי' רבינו שמואל דהלכה כרבה לי נמי דמתני' לא מוכחא כהניא (י) שהוא בחזקת בריא עתה אבל ממילתיה דרבי נתן משמע הכי בהדיא: **ורבן** חין מועילין מידו ללא כרתיה. וח"ת פסיקתא כיון שהוא מועיל מידם נלא רתיה שהן מועילין מידו נלא רתיה וי"ל דהא קנ"ל דהא כרתיה מועילין אע"פ שאין הספר מוכיח שהיה בריא: **רבי** נתן אומר אם בריא הוא עליו להביא רתיה כו'. תימר ר"י דהך כוגיא הכא ליה לההיא סוגיא דפ' בתרא דקדושין (דף עט.) דקאמר התם קדמה תביה בדרך ונתקדמה היא עלמה בעיר והרי היא כוגרת רב אמר הרי היא בוגרת לפניו ושמואל אמר מושמין לקדושי שניהם ולקאמר התם לימא כתנאי מי מועיל מיד מי הוא מועיל מידם נלא רתיה כו' לימא רב דאמר כרבי נתן ושמואל דאמר כרבי יעקב אמר לך שמואל אנא דאמרי אפי' אמר ר' נתן עד כאן לא קאמר ר' נתן התם אלא לגבי עלמא בחזקת בריאים קיימין [והכי] דמפיק נפקיא מחזקת בריאים עליו להביא רתיה אלא הכא מי מפיק נפקיא מחזקה וח"ש ר"ש היו רתיה מייתי מר' נתן לרבה התם היינו טעמא דר"ע בחזקת בריאים קיימי אבל הכא אין לו לומר שהיה בחזקת בריא מרע שלא עמד ושמא עמד ומסיפא נמי דקתני אם שב מרע הוא עליהן להביא רתיה שהיה בריא אין רתיה התם היינו טעמא דאוקי ממונא בחזקתן וכדרבה דהכא חיכא חזקה ממון לגבי יורשים אלא ש"מ דליש לה לך סוגיא דהתם: **בימות** הגשמים רשות היחיד לכאן ולכאן. פי' רבינו שמואל דבימות הגשמים אין בני אדם נכנסין בכותה מפני רוב הגשמים ואין נרתה שאין זה מתנות מילוי מים אלמא בחזקה בריא מרע הוא ואין לו לומר שמא עמד ומת אלא ודאי ודיינינן ליה בבריא הוא אי לא הויתי אומר דשכיב מרע הוה: אמר ר' אלעזר ב) מחלוקת ר' יעקב בחלוקת ר' יעקב ור' נתן בראשיתן לענין פומאה. דתנן הבקעה פטורה מבית. בימות החמה רשות היחיד לשבת אם יותר מבית סאתים אין מטלטלין בה אלא בארבע האמות והוורק פרשות הדרכים חייב האמת מפני שיש לה מחיצות. רשות הרבים לפומאה הואיל והחבואה בימות החמה כבר היא קצורה אין מונעין בני אדם לעבור דרך עליה. ודמיא ברה"ר לענין פומאה דכל ספק פומאה ברה"ר פטיקו פטור. דתניא ונשתרה והיא נפומאה. אף ספק פומאה שיש בבקעה פטיקו פתור, בימות הגשמים רשות היחיד לכאן ולבאן בין לשבת בין לפומאה. לפי שהיא זרועה ומונעין מפנה דריסת רגל. ואפר רבא לא שנו דבקעה בימות החמה רשות היחיד לשבת ורשות הרבים לפומאה אלא שלא עברו עליה שוב יומות הגשמים. כ' אע"ג דהשתא יומות החמה רשות היחיד ולכאן בין לכבי שבת בין לכבי פומאה אפילו בתר השתא, וכ' יעקב סבירא ליה דלא אויל בתר השתא ות"ק כר' נתן: וחכמים אומרים המוציא מחבירו עליו הראיה הוא על המקבל להביא ראיה שבריא היה: ראיה

ג) נ"ל דמחלוקת ר' יעקב וכ' נתן כלן כמחלוקת ר' יעקב ור"י דלעיל לענין טומאה כנ"ל ועי' היטב בשמ"ק כלן מנדפס בדפוס ווין בפוף פ' הכא המוכיר על מס' שבת.

קבא א מיי' פ"מ מהל' זכיה ומתנה הלכה כז סמג עשין פב טוש"ע מ"מ סי' רלג סעיף ב:

נוסחא (מאירי) קבב ב ג מיי' פ"כ מהל' דעה הלכה ו: אשלינן

תוד"ה השתא את"ש השתא מת (נתן היטב) אומרין מחזיק חזק את ואחר"כ אתה (לא מוכיח) לומר שמא הקדיש קיימת וחזק

נוסחא הדיוט ליכא בכל נמי סוגיא בתר השתא אשלינן

רבינו גרשום

אמר רבא. בתר השתא אזלינן דמסתבר דאמר מקבל והרי מת והרי קברו מוכיח עליו שלא עמד מחליו: אמר ליה אביי. היכי מצית אזל בתר השתא: יוסה ספינה. שפבעה בים שרובו של אנשים שהיו בה לאיבוד ואע"ג הכי נותנין עליו ותפרי חיים שאין משיאין נשואיהם דחיישי' שמא השליכן לתוך במקום רחוק כשהן חיים וחומרי מתים שאם כהנים היו אוהן שפבעו נשיהן ועבדיהן אין אוכלין תרומה בחזקת שהן חיין ראיבא למיסר מתו חולים שרוב חולין לחיים ליתיי לא"כ ש. שנוחנין עליו ותפרי חיים ואיבא למיסר דנתרא וקם מחליו וחזר מאוחה מתנה: כמאן אולא הא שפעתא דרבא דאזיל בתר השתא: כר' נתן כדתניא. לא כתב בה כשטנתן מתנת שכיב מרע היא. הוא אומר שכיב מרע היה ועמד וחזר והוא אומר בריא היה: פי מוציא מיד פי. היא שכיב מרע מוציא מידן בלא ראיה שנכסיו הן ברשותו ובחזקתו ונכסים בחזקת קיימי והן אין מוציאין בלא ראיה שבריא היה כשנתן לו דברי ר' יעקב: ר' נתן אומר אם בריא היה כו'. אלמא דבתר השתא אזלינן ודיינינן ליה בבריא הוא אי לא הויתי אומר ראיה דשכיב מרע הוה: אמר ר' אלעזר ב) מחלוקת ר' יעקב בחלוקת ר' יעקב ור' נתן בראשיתן לענין פומאה. דתנן הבקעה פטורה מבית. בימות החמה רשות היחיד לשבת אם יותר מבית סאתים אין מטלטלין בה אלא בארבע האמות והוורק פרשות הדרכים חייב האמת מפני שיש לה מחיצות. רשות הרבים לפומאה הואיל והחבואה בימות החמה כבר היא קצורה אין מונעין בני אדם לעבור דרך עליה. ודמיא ברה"ר לענין פומאה דכל ספק פומאה ברה"ר פטיקו פטור. דתניא ונשתרה והיא נפומאה. אף ספק פומאה שיש בבקעה פטיקו פתור, בימות הגשמים רשות היחיד לכאן ולבאן בין לשבת בין לפומאה. לפי שהיא זרועה ומונעין מפנה דריסת רגל. ואפר רבא לא שנו דבקעה בימות החמה רשות היחיד לשבת ורשות הרבים לפומאה אלא שלא עברו עליה שוב יומות הגשמים. כ' אע"ג דהשתא יומות החמה רשות היחיד ולכאן בין לכבי שבת בין לכבי פומאה אפילו בתר השתא, וכ' יעקב סבירא ליה דלא אויל בתר השתא ות"ק כר' נתן: וחכמים אומרים המוציא מחבירו עליו הראיה הוא על המקבל להביא ראיה שבריא היה: ראיה

הגהות הב"ח

(ה) גמ' אמר רבה מרי מת. נ"ב כן הוא גירסת התוס' והרמ"ה ודלא כמ"שפי' בגיטין עי' בתוי"ט: (ב) שם אמר רבה לא אמר. כ"ב ל"ג ואמר רבה אמר ואחזו"ה דגורס רבה ואחזו"ה ממפרש דמילתיה דר"ח מדרבה קאי נזוק ואמר רבה ורבינו ה"ר שמואל גרס אותו: (ג) שם שלח עברו עליה וכו' שלח עברו עליה יומת כאמור: (ד) רשב"ם ד"ה אמר רבה וכו' והעמדתיו על תוקפו: (ה) ד"ה מוקי בתר וכו' ותפ"ה מוקי קיים לה כ"ש דעיקר דאמת עמד ומזה בו: (ו) ד"ה הוה מוקי וכו' וכדאמרי' וכו' ואיכא למימר: (ז) ד"ה דתן וכו' לשוק לאוכל מרשות הרבים: (ח) תוס' ד"ה הכא וכו' זקן או חולה מיהן לה [ה] מת בריא הוא מחזקת שהוא קיים ואוכלת בתרומה אפילו בחזקת שהוא קיים ולא לחמרין וכו' ולא היה לנו לומר: (ט) בא"ד נמי הספינה המעולגלים ביס: (י) ד"ה ממלן וכו' ואפילו הכי כהדיא הוה: (כ) ד"ה בימות וכו' שכבית רבי מנחלל אלו הן יומות כנ"ל ואיכא למ"ד בימות החמה וטהור אפילו בחזקת שהוא קיים ולא לחמרין וכו' ולא היה לנו לומר: (ל) בא"ד נמי הספינה המעולגלים ביס: (מ) ד"ה ממלן וכו' ואפילו הכי כהדיא הוה: (נ) ד"ה בימות וכו' שכבית רבי מנחלל אלו הן יומות כנ"ל ואיכא למ"ד בימות החמה וטהור אפילו בחזקת שהוא קיים ולא לחמרין וכו' ולא היה לנו לומר: (ס) בא"ד ואכלנד ימים מסמוכים לגשמים ונרתה נ"ש כנ"ל ואיכא נחתוספתא ואלו הן יומות החמה משמעתך התנוחה מחוכה יומות הגשמים משתרד רביעה שניה נמחק:

(ו) [קדושין צח: גיטין כח.]: ב) קדושין עט: ג) עיכורות פ"ו מ"ו שבת דף ו: ד) [כ"ק נג. כ"מ קיו:]:

* נ"ב אין לא אוכלין בתרומה

אמר רבה לא שנו אלא שלא עברו עליה יומות הגשמים. פי' [בקב"ח] שעברו עליה יומות הגשמים מלגדרה הבקעה (נ) ותפ"ה בימות החמה ואין נרתה כלל כי היכי שבתה היא דכיון שנגדרה ועברו עליה יומות הגשמים הויא רשות היחיד אפי' בימות החמה וקושט שעברו יומות הגשמים לא היה רשות היחיד ועוד הלא מצי לאוקומה למילתיה דרבה דהכא הלא ל"ש בפ"ק דשבת (שם) והוא שיש לה גדר מד' רוחותיה ועוד אמאי קאמר רבה למילתיה דרבה דהכא הלא ל"ש בפ"ק דשבת (שם) והוא דקיע"ל לעניין טומאה זו יומות הגשמים ואי אם נכנס בימות החמה הוי רשות הרבים לגבי אם עברו על טומאה זו יומות הגשמים חפילו נכנס בימות החמה ובא לשבול בימות החמה רשות היחיד גם על פירוש זה (קשה) תמיה גדולה היא למה יחקד רשות היחיד כיון דבכנס בימות החמה ובוחק לומר דחומרת דבכנס היא ועוד מקשה למה לומר רבה דבריו בכאן יותר מבשאר מקומות דמייתי הך מעמה וי"ל דהא נמי לא קשיא היא דהכא מיירי בשלא עברו עליה יומות הגשמים ורבה (ס) *דחולק בעניין זה מדאמר רבה אם עברו עליה יומות הגשמים הוי רה"י אפילו בא לשבול בימות החמה וכאן מיירי בשעברו עליה יומות הגשמים ורבה ס"ל לא חזיל בתר השתא ות"ק כר' נתן: וחכמים אומרים המוציא מחבירו עליו הראיה הוא על המקבל להביא ראיה שבריא היה: ראיה

דמדמתלק בעניין זה מ"ש כו' כ"ל רב"ח

[נ"ל וחניח בתוספתא]

תמר רבה מרי. לפו רואין שהוא מת וכתר הבחת לחולין (ד) והעמדנו על חזקת מיתתו ויש לנו לומר שמותן חולו מת ובקה המקבל מחנה: **מ"ל מרבי.** מלן לימא לך דמהוה חולי ליפטר לבית טולמית והלא רוב חולים למיים וחזר בו ולחמרי כן חלה ומת: **השתא** ומה ספינות. הטובעות בים שרובן לתבל ותפ"ה טהנין עליו תומרי מיים ותומרי מתים כדתנן בפ' כל הגט (ניטין ל'כה:) תבל עיר שבבסה כרכום וספינה שלבדה בים טהנין עליו תומרי חיים ותומרי מתים שם כהן לוכלות בתרומה: **חולים שרוב חולים לחיים.** כדתנן (ניטין שם.) המביא גט ממדינת זקן והגיטו זקן לו חולה (ה) טהנין לה בחזקת שהוא קיים לה כל שכן דינימל עמד ותזר בו ומיהו (רבה) [רבה] לח הלל ביה וקי"ל כוותיה דשמעתיה כרבי נתן תולה דקי"ל כוותיה כדתנן: בעלמא (ב"מ ל'קיז:) ר'נתן דיינה הוא ואחים לעומקא דדינא: **מי מועיל מיד מי.** מתנה שלין כתוב בה לא לשון מתנת בריא ולא לשון מתנת שכיב מרע, זה אומר בריא היית וזה אומר שכיב מרע היית: **הוא מועיל מידיהן.** ושתן טומד בעכסיו וזוכה בהן להעמד בעכסים על חזקתן: **ויש בעל הסטרין** לחבוע עכסיו של זה אבל התחחונה לא חזילן בתר התחה (ו) כלהלכי דרוב חולים למיים דחיכא למימר להלר ביה: **ומה לן מועילין מידו.** מ"ש מביחין ליה בעדים שבריח היה: **אם בריח הוא.** בשעת העמדה בדין עליו וכו' **דלוקחין בתר התחה: לעמר ר"ח ולענין טומחה.** דקי"ל בפק טומחה **[ובהים]** ספיקו טמא **[ובהים]** ספיקו טהור וקי"ל שמי דבקעה **בימות החמה** = דשות היחיד לעומחה **ובימות הגשמים** = דשות היחיד לעומחה כדתנן כו': **בממלוקת.** כי היכי דמחלן ר' יעקב ור' נתן במחנה מחם לו חזילן בתר התחה לו בתר 'חזקה עכסים' הכי נמי חפילנו גבי טומחה שחם כת לגיי ונשלל על שכנסים לבקעה ולין יודע מתי נכנס לה בימות החמה וטהור לו בימות הגשמים וטמא, חזינן: **לפי** שעה כשנשלל = **ועמעמים** הן **דחזילן** בתר התחה טהור הוא טמא דבתר התחה חזילן ולקי יעקב דלהזיל בתר חזקה, העמד טהור על חזקתו וטהור עד שיבחו עדים ויעידו שבימות הגשמים נכנס: **דתנן נקעה כו'.** מסויימת בגדר שכיב וקי"ל כשנת **[ואפי'** היח קרקף יותר מבית סאתים] (ו) (לוקין בחזכו) מרפ"ר חייב, ולטעמל לחטור: **ר"ש ר' יעקב.** דלחו מקום* שהיכה הוח לבל בימות הגשמים שם עכ"ש ולין נכנסים לשוכה והוי מקום שהיכה ופפק טומחה טמח: **אמר רבה לא שנו כו'.** מילחל בחפי נפשה היח, והמפרש למילחיה דר"ח חלרבה קחי ליש שלח טועה דבבה בחרת הוח וח"ל לחמוך מילחיה דרבי חלעזר ולהעמידה על פירוש רבה: **לא שנו** בימות החמה ר"ש לטומחה: **שלח שלח עברו.** על בקעה זו ימות הגשמים מנגדרה לבל עברו עליה יומת הגשמים חו לח פקע מינה שם ר"ש לפילו מקיעיטו יומת החמה, ומיהו לעולם ר"ש לכלן ולכלן, וסבירא מעלייהת היח לו חומרת דרבנן הוח (ר"ש) פירש דרבה פליג חדר' חלעזר ומכי כתב ורבה חולק על רבי חלעזר ופי' נמי לח שנו דבקעה כו' חלח בזמן שלח עברו על זו הטומחה שהיתה עתה בבקעה יומת הגשמים לבל עברו על זו הטומחה יומת הגשמים ר"ש היח לכלן ולכלן:

רשות היחיד לבבת וכמות הרבים לטומחה: בפ"ק דשבת (דף ו:) פליגי בה חמוראי לילה מלן דמוקי לה בבקעה שהוקפה מלרבע (מ) רוחות ר"ש לטומחה שלפי' חלר שנכנסים בה בזו ויולחין בזו לחמרי בעירובין (דף ת.) להוי רשות הרבים לטומחה כ"ש בקעה שהולכים בה חדיר ולילה דמוכי לה בלח הוקפה והוי כרמלית ולחמלי קרי לה רשות היחיד לפי שלילה ר"ש:

אמר רבה לא שנו שלח עברו עליה יומת הגשמים. פי' [בקב"ח] שעברו עליה יומת הגשמים מלגדרה הבקעה (נ) ותפ"ה בימות החמה ואין נרתה כלל כי היכי שבתה היא דכיון שנגדרה ועברו עליה יומת הגשמים הויא רשות היחיד אפי' בימות החמה וקושט שעברו יומת הגשמים לא היה רשות היחיד ועוד הלא מצי לאוקומה למילתיה דרבה דהכא הלא ל"ש בפ"ק דשבת (שם) והוא שיש לה גדר מד' רוחותיה ועוד אמאי קאמר רבה למילתיה דרבה דהכא הלא ל"ש בפ"ק דשבת (שם) והוא דקיע"ל לעניין טומאה זו יומת הגשמים ואי אם נכנס בימות החמה הוי רשות הרבים לגבי אם עברו על טומאה זו יומת הגשמים חפילו נכנס בימות החמה ובא לשבול בימות החמה רשות היחיד כיון דבכנס בימות החמה ובוחק לומר דחומרת דבכנס היא ועוד מקשה למה לומר רבה דבריו בכאן יותר מבשאר מקומות דמייתי הך מעמה וי"ל דהא נמי לא קשיא היא דהכא מיירי בשלא עברו עליה יומת הגשמים ורבה (ס) *דחולק בעניין זה מדאמר רבה אם עברו עליה יומת הגשמים הוי רה"י אפילו בא לשבול בימות החמה וכאן מיירי בשעברו עליה יומת הגשמים ורבה ס"ל לא חזיל בתר התחה ות"ק כר' נתן: וחכמים אומרים המוציא מחבירו עליו הראיה הוא על המקבל להביא ראיה שבריא היה: ראיה

ג) נ"ל דמחלוקת ר' יעקב וכ' נתן כלן כמחלוקת ר' יעקב ור"י דלעיל לענין טומאה כנ"ל ועי' היטב בשמ"ק כלן מנדפס בדפוס ווין בפוף פ' הכא המוכיר על מס' שבת.

מי שמת פרק תשיעי בבא בתרא קנד

ראיה כמאי. בין לרבנן בין לר"מ קנבי ומסוס דחיכא לפרקא כחרי גווני כלקמן קנבי הכי: **רלוים בעדים.** כדמפרש לקמיה: **ר"מ בר' נחמיה ורבנן בר' יעקב.** חזיל בתר הסתם בר' נתן ומתניתין קנין שיעור בריית עכשיו והכי קתני מחני' שכותב לו שדה זו ואח"כ כתב לו שדה זו וכן חומרים בריית היום עליו להביא בעדים שכתב לו שדה זו ואח"כ כתב לו שדה זו מע"כ היה, אבל אם הודה המוכר שמחק הסופר

קכו א מוס"כ מ"ם מי' קג פסוק ג :

רבינו גרשום

בשלמא לידי' דאמינא. דסייתי ראיה בעדים הבא נמי עבדי הני דבדרבו בתר עדים אזלי כשמכר קמן היה אי לא אלא אשכחן משום הכי לבודקי : אלא לרידך דאסרת ראיה בקום שמכר . אמאי אולי לקוחות למישאל מהו לבודקי יקימו שפרייהו דבדייהו דליתו סהדי דמכריהו תתיכח ירוי הנדים ובוראי אותן התרומין על השטר לא נחשבו ה) אע"ב היה גדול ובתר הכי ליזקפי לקוחות בנכסייהו אלא ס"ם מדלא שבדי הכי דלא אזלינן בתר קום השטר אלא בתר עדים ומקשי לי"ל. אטר לך ר"ל לעולם בתר קיום השטר אזלינן ודקא קשיא לך הכא אמאי לא אזלינן בתר קום השטר אלא בתר עדים . מי סברת דנכסים שטרי שעדיין בידא דמשתעבדי הוו ואתו לקוחות וקא מערערי אי הני עובדא הכי סברי מצית למיפרך שפיר. לאו הכי הני עובדא אלא נכסי הוו בבר בידי לקוחות (דלקוחות היה) ולא מצו בני מפפתה למיזל בתר קיום השטר ומאי הני [ב]טוחייהו קיום השטר . יבני משפחה אינהו קא מערערי דקסי הוה ומשום הכי אזלי מיקיימא בתר קיום אלא לא אשכחן אפרי מהי לקוחות אמאי

הבי קאמר ליה רבי יוחנן לריש לקיש בשלמא לדידי דאמינא רואין כתיוב השטר. ולפלגינהו נמי מתני' דמודה שכתבתי להו בכסבי דירה דלקיומו ואתו יורשין וקמטערערי כדאמר לעיל הכי נמי מסתברא מדקתני להו לו אלא לדידך דאמרת רואין = בעדים היכי משכחת לה דנתחי לקוחות בנכסים: אמר ליה מדינא לך בערער רבני משפחה "דלאו עדיף הואאבי קאמרי קטן היה" *חזקה אין העדים חותמין על השטר אלא אם כן נעשה גדול|איתמר קטן מאימתי מוכר בנכסי אביו רבא אמר רב נחמן שמנה עשרה שנה רב הונא בר חיננא אמר רב נחמן (ו) משם עשרים שנה (ג) (והא דרבא *לאו בפירוש איתמר אלא מכללא איתמר) מתיב ר' זירא [מעשה] בבני ברק באחד שמכר בנכסי אביו ומת ובאו בני משפחה וערערו לומר "קטן היה בשעת מיתה" ובאו ושאלו את רבי עקיבא מהו לבודקן אמר להם "אי אתם רשאין לנוולן ועוד סימנין עשויין להשתנות לאחר מיתה בשלמא למאן דאמר בן שמנה עשרה היינו

אלא לדידך דאמרת רואין נכסי ניתי לקוחות היכי משכחת לה. דיכיולו היורשין עדים שהיה קטן (נ) ואם לא יוכלו למצוא מאי מערערים היורשין פסק רבינו שמואל דקי"ל כרבי יוחנן ושמואל דתיהם להו הכא מודה בטוב שכתבו לו לריך לקיומו ואין נרשה לר"ש אלא נרשה לו דקי"ל כרב נחמן דתיהם ליה בפרק שני דכתובות (דף יט. ושם) מודה בטוב שכתבו לריך לקיומו דכוותיה קיימת לן בדיני וכן פסק רבינו שכולל: **איתמר** קטן חיימי מוכר בנכסי חבירו. הכי גרסינן בספרים ישנים וגם רבינו חס גרים כך רבא לחמר כך נחמן בשמנה עשרה שנה ויום אחד ורב חיננא בר הונא חמר כך משם עשרים שנה ורבא חמר כך משם עשרים שנה ולפי גרסה זו אין לנו לדחות דברי רבא ורב נחמן אלא לומר דבשלמא לרבי יוחנן דחמר רואין נכסי ניתי לקוחות היכי משכחת לה דנתחי ניחא דאיכא לאוקמי בשעת מכירה דהוה קטן אבל לרבי לריש לקיש דחמר רואין נכסי ניתי לקוחות היכי משכחת לה דנתחי לא משכחת לה אלא בשעת מיתה דאיכא לאוקמי בשעת מכירה דהוה גדול ולפי זה לריך לגרוס כגרסת הספרים ישנים: **מוכר** בנכסי חבירו. פי' רבינו שמואל" דוקא בנכסי חבירו אבל בנכסים שקנה ואמרו לו בשעת מכירה יוכל למכור וכן פי' רב אלפס דנכסים שקנה אין לנו מושכן אם מוכרן והא דאמרינן לקמן במקרקעי אין עדותן עדות פירוש לפום קרקעות כמו שפירש בסמוך דהיינו (מ) דדעתיה מיקרכא לגבי זוזי ואיכא פרה שקנה בשומא ורבינו אם פירש דהוה הדין נכסים שקנה אינו יכול למכור מטעם דמיקרכא דעתיה לגבי זוזי ומה שהקשה ר"י שמא כשהוא שוטה זבין ליה וכשהוא שוטה זבן ליה קושיא היא דטעמא לא מפום שטות הוא אלא מפום דמיקרכא דעתיה לגבי זוזי: **מרתיב** רבי זירא מעשה כו' בחחד שמכר בנכסי חביו בזמן שהיה לו למכור למר כדאיתא ליה ולמר כדאיתא ליה דמסחמא קודם לכן לא מכר והא סוגיא כמ"ד לעיל נכסי ביד לוקח הוו קיימי ולהכי קאמר כי בדקי ליה מאי הויא כו' לכל למ"ד בחזקה יוכיחו הוו לא הוה ליה למימר כי האי ליבעי אלא למימר אמאי לריך בדיקה פשיטא דגדול הוה ולפי זה לין הוכחה נמורה דבזמן מכירה מכר וריב"ם פירש בשלמא למאן דאמר בן שמנה עשרה וכבסי ביד לקוחות הוו קיימי ואתו יורשים וקא מטרערי לומר קטן היה והיו לריכים להביא ראיה שהיה קטן אלא עשרה שהם מגלח לו היו יורשים יוכר קטן היה ולפיכך אין יורשים להביא ראיה שהיה פחות משמנה עשרה שהם מגלח לו היו לריכים להביא שהי עשרה לו עשה ולח כלום לבל מגלח עדים שהיה פחות מבן עשרים והיו רואים לומר שמא לו היה עשרה עדיין ושוטה קטן לבל שם לו מגלח עדים שהיה פחות מבן עשרים שהיה הייט מחזיקין חוטה כגדול לחזקה לין העדים חותמים על השטר אלא אם כן נעשה גדול בן כ' לדיכא למימר דלא היו מחזיקים לה בן כ' לפי שהיה סרים הא ליכא למימר דשם כן מאי פריך אלא למאן דאמר בן כ' כי בדקי מאי הוי טוכא וטוכא הוי שהם היו יודע בן כמה שנים הוא דע"י חזקה דלין עדים חותמים אלא שם כן נעשה גדול בן עשרים לא היה מצוין לה שהם שמע מינה דעל ידי חזקה חזקה מצוין ליה סרים והשתא פריך שפיר בשלמא למאן דאמר בן שמנה עשרה הייט דקתני מהו לבודקן אלא למאן דאמר בן עשרים כי בדיק ליה מאי קושיא להאי דתיקשי לעיל נכסי ביד לקוחות הוו קיימי והאי דתיקשי מאי פריך אלא למאן דאמר בן כ' כי בדקי מאי הוי טוכא וטוכא הוי שהם היו יודע בן כמה שנים הוא דע"י חזקה דלין עדים חותמים אלא שם כן נעשה גדול בן עשרים לא היה מצוין ליה סרים אלא למאן דאמר בן עשרים עדיין וקטן היה לפילו בן שמנה עשרה ואין המכר כלום אלא למאן דאמר בן עשרים לפילו לא הניח שמי שערות היה גדול ואין היורשים יכולים למטוך כלום לבל הנמרא נקט ליתנא למאי דתיקשי דנכסי בחזקת לקוחות קיימי:

נלוא

[כתובות יט. סנהדרין כה:]

[נדה טו. וש"נ]

[לעיל קה.]

הגהות הב"ח

(ה) גב' בן עשרים כ"ל ותוח מ"ם ומתק: (ב) שם היכוח והא דתנן לתו בפירוש ליתמר אלא מבללא ליתמר ממתק: (ג) תוס' ד"ה אלא וכו' ליה קטן ונם כשלא יכלו למוח למה היו מערערים היורשים לנודקו כו' פסקי (ד) ר"ה ליתמר וכו' דהכחא סחות מבן עשרים חזכין וכו' וכיון כדאמרינן ותו לתו נרים הים רבה ס"ם פסי בנכסי הים רבה דקאמר נ' סדות: (ו) בא"ד ד"ה ויום אחד ותו לתו נרים הים רבה ס"ם פסי בנכסי עשרים: (ז) בא"ד ופי' רבינו שמואל ומי היינו טעמא דכיון דהכנדתו ליה וכו' ומשום דסייך לעונדת דניזל בר מנשיה: (מ) ד"ה מוכר וכו' דהייט משום דדמחיה מיקרכא: (ע) ד"ה מחיב ובו' הייט דקאמרי מהו לנודקו שלמר שבניתו סלקוחות מדים:

[לקמן קט. סוף ד"ה והלכתא כר"ש ע"ש]

קכח א מיי' פכ"ט מהל' מכירה הלכה טז סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סי' ללה סעיף נ:

קכט ב מיי' שם הלכה ט ובפ"ד מהל' מלוה ולוה הלכה ה סמג סה טוש"ע שם ובסי' מו סעיף לח:

קל ג מיי' פכ"ט מהל' מכירה הלכה יב סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סי' ללה סעיף ט:

שטא כלל (צד קנוו)

? יניב ירושת מכנסי אחיו

נוטא

מה-א-אצל

רבינו גרשום

בשלמא לדידי דאמינא ראיה בקיום השטר. דאע"ג דמודה בשטר שכתבו צריך לקיימו היינו דמשכחת דנכסי בידא דלקוחות ובני משפחה היו מערערין להחזיק קיימו שפרן ונתנו בנכסי: אלא לדידך דאמרת ראיה בעדים היכי משכחת לה דנתחי לקוחות בנכסי: אלא מבללא איתמר. דלא ידעי אי קטן היה אי גדול ואי בשעת מכירה אי בשעת מיתה: **מוכר** בנכסי חבירו. דלא חיישינן שמא לקחם ממנו ומכרם לאחר: **מאימתי**

ב' לדות בני נחמן

לאו מי לימא עלה כו׳. הכא נמי היה מלי לפטויי בפחות משוה מכר והיה יודע בכיצד משלח ומחן והיו רוצים לנודען מה הניח שמעון שלח ליתן אחד בסך קטן הרי כפעוטות שליח שמכרן מכרך במקרקעי כדאמרינן בסמוך אלא משום דמיגו דאי בעי אמר ליה זבנתיה רבה (ביומא דף פ.) בכל הספרים וכך גרסינן ליה דאי בעי אמר ליה זבנתיה רבה לקמיה דרבי חייא משמע שטריין לא הניחו שטרותיו ולכך תמה להבריחם ולא הולך ולא מביאו: (ואי איתמר עלה אמר ר׳ שמואל בר רב יצחק אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין) ואי אמרת בשלמא דאמר ר׳ חייא בר אבא אמר רבי יוחנן הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין אלא לרבי יוחנן קשיא: אלא לרבי יוחנן מאי איכא למימר: ומי אמר רבי יוחנן הכי והא אמר רבי יוחנן (ב) כל שלשה שכתבו בשטר חוב ולא חתמו עליו אפילו כתבו בו ביום ואפילו כתבו בו בשעה אחת פסול שמא כתב זה בבוקר וזה בצהרים וזה בערב אלא לרבי יוחנן מאי איכא למימר: אלא לרבי יוחנן הא דקתני מכר ולא קתני נתן ולא קתני הלוה מכלל דמכר הוי מכר אבל נתן לא הוי נתן הלוה נמי לא הוי הלוה: (ג) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין ואמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (ד) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (ה) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (ו) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (ז) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (ח) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (ט) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (י) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (יא) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (יב) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (יג) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (יד) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (טו) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (טז) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (יז) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (יח) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (יט) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (כ) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (כא) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (כב) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (כג) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (כד) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (כה) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (כו) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (כז) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (כח) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (כט) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (ל) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (לא) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (לב) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (לג) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (לד) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (לה) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (לו) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (לז) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (לח) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (לט) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (מ) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (מא) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (מב) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (מג) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (מד) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (מה) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (מו) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (מז) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (מח) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (מט) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (נ) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (נא) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (נב) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (נג) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (נד) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (נה) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (נו) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (נז) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (נח) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (נט) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (ס) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (סא) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (סב) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (סג) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (סד) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (סה) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (סו) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (סז) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (סח) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (סט) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (ע) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (עא) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (עב) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (עג) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (עד) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (עה) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (עו) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (עז) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (עח) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (עט) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (פ) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (פא) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (פב) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (פג) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (פד) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (פה) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (פו) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (פז) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (פח) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (פט) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (צ) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (צא) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (צב) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (צג) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (צד) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (צה) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (צו) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (צז) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (צח) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (צט) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (ק) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קא) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קב) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קג) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קד) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קה) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קו) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קז) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קח) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קט) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קי) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קיא) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קיב) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קיג) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קיד) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קטו) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קטז) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קיז) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קיח) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קיט) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קכ) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קכא) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קכב) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קכג) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קכד) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קכה) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קכו) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קכז) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קכח) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קכט) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קל) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קלא) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קלב) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קלג) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קלד) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קלה) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קלו) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קלז) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קלח) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קלט) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קמ) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קמא) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קמב) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קמג) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קמד) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קמה) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קמו) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קמז) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קמח) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קמט) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קנ) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קנא) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קנב) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קנג) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קנד) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קנה) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קנו) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קנז) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קנח) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קנט) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קס) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קסא) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קסב) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קסג) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קסד) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קסה) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קסו) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קסז) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קסח) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קסט) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קע) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קעא) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קעב) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קעג) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קעד) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קעה) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קעו) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קעז) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קעח) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קעט) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קפ) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קפא) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קפב) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קפג) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קפד) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קפה) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קפו) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קפז) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קפח) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קפט) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קצ) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קצא) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קצב) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קצג) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קצד) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קצה) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קצו) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קצז) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קצח) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (קצט) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (ר) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (רא) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (רב) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (רג) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (רד) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (רה) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (רו) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (רז) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (רח) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (רט) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (ש) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שא) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שב) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שג) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שד) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שה) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שו) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שז) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שח) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שט) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שי) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שיא) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שיב) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שיג) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שיד) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שטו) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שטז) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שיז) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שיח) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שיט) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שכ) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שכא) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שכב) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שכג) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שכד) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שכה) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שכו) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שכז) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שכח) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שכט) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (של) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שלא) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שלב) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שלג) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שלד) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שלה) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שלו) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שלז) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שלח) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שלט) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שמ) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שמא) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שמב) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שמג) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שמד) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שמה) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שמו) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שמז) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שמח) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שמט) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שנ) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שנא) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שנב) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שנג) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שנד) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שנה) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שנו) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שנז) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שנח) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שנט) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שס) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שסא) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שסב) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שסג) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שסד) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שסה) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שסו) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שסז) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שסח) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שסט) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שע) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שעא) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שעב) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שעג) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שעד) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שעה) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שעו) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שעז) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שעח) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שעט) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שפ) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שפא) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שפב) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שפג) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שפד) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שפה) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שפו) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שפז) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שפח) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שפט) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שצ) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שצא) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שצב) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שצג) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שצד) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שצה) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שצו) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שצז) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שצח) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שצט) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שק) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שקא) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שקב) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שקג) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שקד) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שקה) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שקו) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שקז) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שקח) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שקט) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שקי) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שקיא) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כדברי האומר שטר חוב קנוי בבית דין: (שקיב) אמר רב יהודה אמר שמוא

ולטעמיך זבין שוי ממש בשיחא. וא"ת גם בנדוניא נמי לין ממכרו מכר בכה"ג להוי ליה בטול מקח ומחזיר מתנה וי"ל דלמו לקח בקנו מקח בשיחא כיון דלית ליה בטול מקח ומחזיר בנדה פרק ו) כגת פרק ו) (כת פ"ג סימן) (דף נב ושם) וגם מהגיע כך לדיקה לענין שאם פשטה ידה וקבלה קדושין מאחר מי שמכחיש כתר הכי סימנים בתראי לית ליה הוו קדושין ואי לית ליה מכחיש הוי ספיקא דחורייתא כי הכא כדלמר בפ' בא סימן (ויכיל למימר (ז) לאם פשטה ידה וקבלה קדושין מאחר שיחיינן לקדושי [שניהם] וכדשמואל דאמר בפ' עשרה נושאין (קדושין דף עם:) קדשה תביה בדרך וקדשה היא עלמה בעיר מוסמן לקדושין [שניהם] דהשם לית ליה שכאומו יום בנדה אבל הכא שהגיע כבר לגדלות מומן גדול לית ליה:

ולגירושין. שאם לית ליה שטרות לית ליה גירושין לאם מכיון דאי אפשר לקבל וכן לחלילה ומיחיל ואע"ג דנכי מיחיל אמרי' בפ' מי סימן (דף מת: ושם) קטנה שהגיעה לכלל שטותיה היא לגרוקה בדיקה דחזקה כניחה שמיחין היינו טיכת לית ליה בדקנא אבל היכא דבדקנא ולא חיישינן שמא נפגם כעל כדאמרי' בפ' בא סימן (ל"נ.) מיהו בזמן הזה לית לן בקיאין בהכרת גומות ו): **ובי** מאחר דבדקוה לקדושין לגירושין למה לי כו'. וא"ת ומאי קושיא וכי חובה הוא לבדוק לקדושין אבל לגירושין לריך הוא לבדוק אם הוא גדול לגרש ועוד דהוה ליה למימר האי לישנא בת י"ב שנה ויום אחד בת ו"ב שנה ויום אחד: (ולמכור בנכסי אביו. לא מצי למיחן): ואם בת היא להליצה ולמיאונין בודקין אם היא בת י"ב שנה ויום אחד בת ו"ב שנה ויום אחד בנכסי אביו. לא מצי למיחן עד שיהא בן עשרים וחביא שתי שערות: וכיון דבדקינא ליה לקדושין דנדול היה בשקדשה כל שכן דלגירושין הוי גדול: לא נצרכה אלא לקדושי יבם. רבן חשע קנאה והיא אשתו ואם רצתה לגרשה אינו רשאי עד שיגדל: איש כתיב בפרשת יבמים. ככה עשה לאיש ומקשי' אשה לאיש הוה ליה למימר שיגדיל: (לאפוקי מדר'. יהודה דאמר. עד מתי הבת במאמ"ת עד שתביא ב' שערות. ר' יהודה אמר עד שירבה שתר כו' קס"ל דהלכה כר"ק דר' יהודה: תוך זמן כלאמי זמן. ואין מכירתו מכירה: והלכתא כגירסל בר מנשה. כרשלח ליה רבא:והלכה)כבר וזערא. דאמר לא אמרינן דעדותן עדות אלא במשפטין: והלכתא כרב נחמן אמר שמואל כשולחן. דאמר בורקין לגירושין כו': פיסקא החולק נכסיו על פיו. כגון שכ"ם שאינו צריך לקנין ולא כתיבת

ולטעמיך זבין שוי ממש בשיחא הבי נמי דובניה זביני, אלא קום להו לרבנן דינוקא מכרבא דעתיה גבי זוזי ואי אמרת זביניה זביני "זמנין דמכרקשי ליה זוזי אויל מזבין לכולהו נכסי דאבוה, אבל גבי מתנה אי לאו דהוה ליה הנאה מיניה לא הוה יהיב ליה. מתנה אמרו רבנן תיהוי מתנתו מתנה (ה) דלמעבדין להו מילי אמר רב הונא אמר שמואל "בודקין לקדושין ולגירושין ולמיאונין ולמכור בנכסי אביו עד שיהא בן עשרים, וכיון דבדקינא לקדושין למה לי לא נצרכא אלא לימכר דתנן (ו) בן תשע שנים ויום אחד שבא על יבמתו קנאה ואין נותן נפט עד שיגדל להפוקי לאפוקי ממדרבי יהודה "עד שירבה שתר קא משמע לן דלא כרבי יהודה בנכסי אביו עד שיהא בן עשרים לאפוקי ממאן דאמר בן שמנה עשרה. והלכתא חוך זמן כלפני זמן והלכתא כגירסא בר מנשה והלכתא כמר זוטרא והלכתא כאמימר והלכתא כרב נחמן אמר שמואל בכולהו: **מתני'** המקדש בנכסי אלו לר' אלעזר אומר אחד "בריא ואחד ממוכן-נכסים: שיש להן אחריות נקנין בכסף ובשטר ובחזקה וישאין להן אחריות אין נקנין אלא במשיכה (ג) אמרו

ובי מאחר דבדקוה לקדושין לגירושין למה לי כו'. וא"ת ומאי קושיא וכי חובה הוא לבדוק לקדושין אבל לגירושין לריך הוא לבדוק אם הוא גדול לגרש ועוד דהוה ליה למימר האי לישנא בת י"ב שנה ויום אחד בת ו"ב שנה ויום אחד בנכסי אביו. לא מצי למיחן): ואם בת היא להליצה ולמיאונין בודקין אם היא בת י"ב שנה ויום אחד בת ו"ב שנה ויום אחד בנכסי אביו. לא מצי למיחן עד שיהא בן עשרים והביא שתי שערות: וכיון דבדקינא ליה לקדושין דנדול היה בשקדשה כל שכן דלגירושין הוי גדול: לא נצרכה אלא לקדושי יבם. רבן חשע קנאה והיא אשתו ואם רצתה לגרשה אינו רשאי עד שיגדל: איש כתיב בפרשת יבמים. ככה עשה לאיש ומקשי' אשה לאיש הוה ליה למימר שיגדיל: (לאפוקי מדר'. יהודה דאמר. עד מתי הבת במאמ"ת עד שתביא ב' שערות. ר' יהודה אמר עד שירבה שתר כו' קס"ל דהלכה כר"ק דר' יהודה: תוך זמן כלאמי זמן. ואין מכירתו מכירה: והלכתא כגירסל בר מנשה. כרשלח ליה רבא:והלכה)כבר וזערא. דאמר לא אמרינן דעדותן עדות אלא במשפטין: והלכתא כרב נחמן אמר שמואל בכולהו. דאמר בורקין לגירושין כו': פיסקא החולק נכסיו על פיו. כגון שכ"ם שאינו צריך לקנין ולא כתיבת

לחליצה להפוקי מדר' יוסי. וא"ת לימת לעניין פיס שהגיע לכלל מקמי שניס הוו שערות שומת בעלמת כדלמרינן בנדה פרק ו) (כת פ"ג סימן) (דף נב ושם) וגם מהגיע כך לדיקה לענין שאם פשטה ידה וקבלה קדושין מאחר מי שמכחיש כתר הכי סימנים בתראי לית ליה הוו קדושין ואי לית ליה מכחיש הוי ספיקא דחורייתא כי הכא כדלמר בפ' בא סימן (ויכיל למימר (ז) לאם פשטה ידה וקבלה קדושין מאחר שיחיינן לקדושי [שניהם] וכדשמואל דאמר בפ' עשרה נושאין (קדושין דף עם:) קדשה תביה בדרך וקדשה היא עלמה בעיר מוסמן לקדושין [שניהם] דהשם לית ליה שכאומו יום בנדה אבל הכא שהגיע כבר לגדלות מומן גדול לית ל:

ולגירושין. שאם לית ליה שטרות לית ליה גירושין לאם מכיון דאי אפשר לקבל וכן לחלילה ומיחיל ואע"ג דנכי מיחיל אמרי' בפ' מי סימן (דף מת: ושם) קטנה שהגיעה לכלל שטותיה היא לגרוקה בדיקה דחזקה כניחה שמיחין היינו טיכת לית ליה בדקנא אבל היכא דבדקנא ולא חיישינן שמא נפגם כעל כדאמרי' בפ' בא סימן (ל"נ.) מיהו בזמן הזה לית לן בקיאין בהכרת גומות ו): **מתני'** המקדש בנכסי אלו לר' אלעזר אומר אחד "בריא ואחד ממוכן-נכסים: שיש להן אחריות נקנין בכסף ובשטר ובחזקה וישאין להן אחריות אין נקנין אלא במשיכה (ג) אמרו

לאפוקי מדר' יהודה דאמר אין בחים בין בחמה לענין ולקדושין ממיילי בין בחים בין בחמה: **לאפוקי** מדר' יהודה דאמר אין בחים בין בחמה לענין ולקדושין ממיילי בין בחים בין בחמה: **מתני'** ר' אלעזר אומר אחד בריא ואחד ממוכן כו'. ר' אלעזר סבירא ליה (ד) (לעניין) שביב מצב חינם כשמוכרין וכמשורין כלל לית ליה כבריא בעלמא ולריך קנין כשאר נכסים לית ליה קנה מקבל מהנה בלא קנין ואפי' מלוה מחמת מיקה נמי ל"ת בעי קנין שהרי מעשה של חמן אל בני רוכל חוקימנן לעיל (דף קנח:) כמלוה מחמת מיקה ואפ"ה ר' ואמר להו לחכמים בני רוכל, מקבלים ממך ואלו הן לוקחין: **ואחד** ממוכן. מקבלים ממך ואלו הן לוקחין: **ואחד** ממוכן. יהושע אומר כו' לית ליה מדפלגיהו לחרי בני שמע מינה הלחמן הוא ר' אלעזר כן קומוי ועוד דחיה ליה בסמוך דכשהם דבריו קיימין בלא קנין ועוד מאי לא לקחמר כשהם ולא לחום לדברי ר' אלעזר כו' ואי גרס ר' אלעזר הא חיה ליה בסמוך דכשהם דבריו קיימין בלא קנין ועוד מאי לא לקחמר

ולא משיכה אלא ברבור בעלמא: ר' אליעזר אומר אחד בריא ואחד ממוכן. המחלק על פיו: נכסים שיש להן אחריות. כלומר ר' אליעזר לא סבירא ליה דדברי שניב מרע כשחוברין וכשטרין דמי וצריכין כל הייזקין כבריא: אמרו

קמא א ב מיי' פכ"ט מהל' מכירה הל' יג יד סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' ר"ג ס"ו: קמב ג מיי' פ"ד מהל' מלוה פלכה ז ופעיו בהשגות ובמגיד משנה סמג עשין מח טוש"ע ח"מ סי' מג סעיף ב: קמג ד מיי' פ"ה מהל' יבום הל' ג סמג עשין כה טוש"ע אה"ע סי' קכו סעיף ג ה ו: קמד ה ו מיי' שם סעי' יז טוש"ע שם סעי' ג ד: קמה ז ח מיי' פ"ד מהל' מלוה הל' ו סמג עשין מח טוש"ע ח"מ סי' קמו סעיף ג: קמו ט מיי' פ"ג מהל' זכיה ומתנה הל' ח סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סי' רמח סעיף ו:

(ה) גמ' מתנתו מתנה כי היכי דלעכויהו להו מילי: (ו) שם מתנה להא דתניא ואמרינן לעיל בפ"ק (ג"ע) ר"ש ר"ש ור"ע ור"ש כהלכתו הקדן: (ז) ר"ש רבי אלעזר ור' ר' אלעזר ס"ל דדברי שניב מרע: (ח) ר"ח ואחד משוכן כו' ה"ק היכא דעמד . ר"ב ותימה ה"ב אמאי נקט במעשה דמרוני ומה הי לפיל נלמ מת נמי כמו שהקנו הוא דף קנח ע"ב ודוחק לומר דנקט מה שלרוני לפיכך מרע היב דלקן זה לחיה וכשהוא מרוני לית ליה מכחיש ומכחיש ומה היה ונלקח בעיני הקהל ומת לחורוני דמלוה מחמת מיקה היה ולכך חב עמד תוך שלשים דבעי רקנו מיניה ולפמוחין דבעי קנין ולפמוחין דלית ליה מכחיש ומכחיש ומה היה ונלקח בעיני הקהל ומת לחורוני דמלוה מחמת מיקה היה ולכך חב עמד תוך שלשים דבעי רקנו מיניה

א) אמרו לו מעשה באמן של בני רוכל שהיתה רעלה ואמרה (ו) (תנן) כבשתי לבתי והיא בשנים עשר מנה ומתה והיימו את דבריה, אמר להן, בני רוכל, תקברם אמן: גמ' ותניא אמר להן רבי יאלעזר לחכמים (ז) מעשה במרוני אחד שהיה בירושלים והיו לו ממלטלין הרבה וביקש ליתנם במתנה אמרו לו אין להם תקנה עד שיקנה על גב קרקע, (ז) הלך ולקח בית סלע אחד סמוך לירושלים ואמר: צפונו לפלוני ועמו מאה צאן ומאה חביות, ודרומו לפלוני ועמו מאה צאן ומאה חביות, ומזרח, וקיימו חכמים את דבריו, אמרו לו, במשפט ראית, מרוני, בריא היה: אמר להן, בני רוכל, תקברם אמן וכו': (ז) מאי טעמא קא לייט להו? אמר רב יהודה אמר שמואל מקילטי קוצים כברים היו ואלעזר לטעמיה דתנן (ו) המקיים קנצים בכרם רבי יאלעזר אומר קדש וחכמים אומרים לא קדש אלא דבר שבמקומו (ח) חשלשלמא כרכום חזי אלא קוצים למאי חזי? אמר רבי חנינא מאי טעמא דר' אלעזר? שכן בערביא מקיימין קוצים בשושות לגמליהן: אמר רבי לוי קונין קנין משכיב מרע אפי' בשבת, גלא לחוש לדברי ר' יאלעזר? אלא שבת חמרוף דעתו עליו: מתני' רבי יאלעזר אומר בשבת קיימין מפני שאין יכול לכתוב אבל לא בחול רבי יהושע אומר בשבת אסרו בחול, כיוצא בו אמרו זכין לקטן ואין זכין לגדול דברי רבי אליעזר רבי יהושע אומר לקטן אמרו קל וחומר לגדול: גמ' מאי טעמא דרבי יהודה היא דתניא רבי מאיר אומר ר' אליעזר אומר בחול קיימין מפני ושבת לכתוב אבל לא בשבת רבי יהושע אומר

בני רוכל. מסתיה תולה ואמרה מיומן כשניתי לכמי. מתוך שכיב מרע בעל פיו כותב שטרי מתנה בשבת ואין כותבין בשבת אלא לצורך השבת עצמה ולא לצורך למחר ומתוך כך אין כותבין לו כלל ונמצא מת בלא כלום

מתני׳ נפל בכיים עליו ועל מכיו . על לחוכן ועל יעקב מכיו ואין יורדו מי מת קודם : עליו ועל מוריסיו . על לחוכן ועל מוריסיו כגון אחי לחוכן לו אחי יעקב מרלחוכן ולחוכן לאחי ליוכלן : ופיסה עליו . לו כעל מוב ואין לו ממה לפרוע .

יורמי האם לומרים הכן מת לחמון. כגפל הכיים עליו ועל מכיו קלי פיורמי יעקב כגון כני יעקב שמעון ולוי אחי לחוכן לו לפיכו מעון ופלוח כני לחוכן גגם סם יורמי יעקב לומרים הכן מת לחמון דהייגו לחוכן מת לחמון ומכח מכוה דאב קלינהו כדלמרינן בגמרא ולא זכה לחוכן בחני יעקב כלל ומירש מו כל נכסי יעקב ולעניו גפל הכיים עליו ועל מוריסיו שייך למיחני יורמי מוריסיו לומרים הכן מת לחמון : כ"ש לומרים יחמוקו . כדמפרש טעמא ביגמוח בהחולן ולחני"ע דיורמי האב ולא יורמי בהאי מעון ובגפל חוב פפק וקלחי פפק ומעלית מידי ולחי קפכרי כיים שמלי עבר הטומד לגבות כגבי דמי ומכוייהו ולחי מקיבי : וכ"ש מכרי נכסים בחוקמן . בחקנת יורמי בהאי קהרי הס יורשים ולחי לו מיעקב לו מלחוכן וכמוחזקן למו מהרי יעקב מוחזק בנכסיו היה ולגו בהיים מכמו וכעל מוב בפפק ולין בפפק מלינה מידי ולחי : **גמ׳** מגן בפפ . לקמן בגבי פסוס : **פמלה** לא מניגו בעבר . לחיגו לו בנכוב בו לחריגו נוכב מנכסים משועבדים, פס לין לוה נכסים בני מורין נוכב מלוה מן הלקוחות לחמר בנכסים לוחזין (ג"מ דף י.). לרבן לחריגו בלא נכוב בעבר טעמא כופר הוא וכמי פטור לא יגבה מן היורשין נוכב בו דמי דלא שדי מיניה זוזי בכדי ולכך נחגיון המלוה שיכול בעבר לחריגו בלא נכוב שבבר הכופר וטעה ופסס עבר קלא לית ליה ולקוחות הוא לחפסידו לחפסידו שלקחו לקבוע מן הלוה ולא היגיעו לו בני מורין כדי לגבות מהן מלוה לא מוכו : **בעי שמואל** . לכוחב לחבירו "מבעבד לחי לך בחוכך כל נכסים שלקחה" מהו ולייגו בכוחבין בעבורות דקנחי ולבעיד לגא למיקני : מהו . מכי מליך מלקוחות נכסים שקנה הלוה לחר כחיבת הבעבר לחכרן לאלו: **לחיבת רב״מ** . גבי הלוחה לחבר הרי לא בבעבות לחוכך לחבר בעלמא לגא בעבות לחבר לחי לך דוקא לחי לך דעליין לא כאו"ל בעבור לחי לך קרקעות לחבו

מי שמת פרק תשיעי בבא בתרא

מיהו למ"ד אין נוהג אע"ג דמלוה לפרוע מדידהו אין כופין כדמוכח בהכותב (כתובות דף פו.) אבל כי שבח להון אחריות נכסים אע"פ דפריעת בע"ח מלוה כופין כדמוכח בכל מקום דנמוקין ליחומיס גדולים (ה) והיכא דאמרי לא ניחא לן למעבד מלוה למרינן בכתובות (שם) דמכין לוחמו עד שיאמר שפיר כמו במלוה עשה כגון עשה סוכה ועשה לולב: **המוקדמים** פסולים. תומר ר"י דפסולים הן לגמרי דאפי' מכני חרי לא נפי אע"פ שלוה מודה ולא"ה מדקאמר ריש לקיש בחיזהו כשר (ב"מ דף עב. וסס ד"ה ספר) דהך מסנה מחוקמת כר' מאיר דאמר עטר שיש בו רבית קונסין (ו) ואין נוהג בו לא הת הקרן ולא הת הרבית והייט אפי' לוה מודה ואפי' מכני חרי לא נפי דהא (שם) דאמרי' התם מיתיבי ספר שיש בו רבית קונסין (ו) ואין נוהג בו לא הת הקרן ולא הת הרבית (פ"ה דב"מ) דהאמיא עטר חוב שיש בו רבית יקרענו כדי שלא יקרעוהו והדר אפי' הכי מסנה (ו) דהכא (משמע) פסולים לגמרי אלא ע"כ לא שנא התם דמסנה כיתבה הוא לעבד ליה שומא וכי האי גוונא הכא לא עבד ליה שומא וכי האי גוונא לחי לפרק המניח (ב"ק דף נ: וסס) **מיהו** ליעבד "דפסולין" משמע פסולין לגמרי שלא לגבות מכני חרי: **גובה** את הקרן מנכסים משועבדין ומכל מבני חורין. וא"ת כיון שיש לו נכסים ללוה שיגבה ממנו הלוקח מ"ט לא יקח הבעל חוב ממנו ליפול ליה לוקח מקום המחזי לך לגבות ממנו וי"ל דאייירי כגון שאין לו למוכר נכסים מחרים הלא משועבדים ולכך מוכיח היטב המשועבדים ולכשיחזור ויקנה נכסים בני חורין יחזור זה לוקח ויטרוף מבני חרי ג) ואפי' לתיקני קנה ומכר משתעבד (ה) משתעבד כבר לוקח ב"ח שעבודו מ"מ י"ל כגון שעשאו לוה למלוה קרקע זה לפותיקי להשתא לא מצי למימר ליה הכחתי לך מקום לגבות ממנו: **אם** תמצי לומר מי למיבני (ם) היכא דאמר לתיקני ולא מכר והוריש לוה ולוה ואפי' תמצי לומר לתיקני קנה ומלר לא משתעבד הלא מדסליק מיניה נקט בעיא: **מאי** גובה דקתני נמי מני שבח. כתב הכי נרסינן בכל הספרים ישנים שלנו אם כן שלוה כו' עד סוף הסוגיא ולתו יורכי החב אחי (י) הבן ט'. ואחר כך משנה דנפל הבית עליו ועל אחו וגמרא דיליה ואחר כך בעו מיניה מרב ששת בן מהו שיקים את אחו בקבר ובן הגירסת בפירוש רבינו מגמלא וכן גרס רבינו שם וכן הגירסא דגמרא דשלחו מחם שייכת על המשנה דנפל הבית עליו ועל אחיו דמייתי עלה היתה משנה לפסוח ונמרא דבעו מיניה מרב ששת היתה שייכת על משנה דנפל הבית עליו ועל אחו דמייתי לה עלה אבל בספרים שלנו נרסינן היתה דשלחו מחם על משנה נפל הבית עליו ועל אחו כמו שפירש רבינו שמואל והוא פי' (כ) גר' ר"ח גרסה לו יותר וכן גרס רבינו שם:

נפל

הלוקח: **ותמ"ל בני**. בעיא בחפי נפשה היא: **הא לא קנה**. וליכא למיבעי לי' כמאן קי לי' דקנה קנה דהא ר' מאיר ס"ל דלא קנה אלא מדרבנן ומדרבנן לא גזרו בשעבודא דרבנן: **זה** ומה **תמצי לומר לתיקני קנה ומכר משתעבד**. לוה יכתב למלוה שכרי כל קנין שכתב לו לרבותן ותמ"ל קנה נכסים ומכרן לו אחר שמת אביו ולתיקני קנה נכסים ומכרן לו אחר שמת אביו ולוה מחתר ומכר ומת ולתיקני קנה ומכר לו משתעבד היכא דתמר לתיקני לוה ולוה ומכר ולוקח קנה ומכר לו משתעבד ול

מתני' נפל הבית עליו ועל אשתו. ואין לה בניס ממנו: יורשי הבעל. הבית או אחיו או בניו מקבה אחרת: **אשה מתה לחמותה.** ואין ליורשי האשה בלום בכל ככסיה שהרי הבעל מת לאחרון וירש לחמותו קודם מותו: יורשי **האשה.** קרוביה ממשפחת אביה (ולאחרי כן מתה היא וירשו בכל ככסיה): **נפלי נתן ברזל.** והיו גדוליה להעמיד ליה וכתובה בכתובה, ומלה ומחתים ותוספת, ולכסי מלוג שלה: **ב"ש אומרים** ויולין. שהרי ממון מוטל לספק הוא וי"מ ביבמות בהחולץ (ד' לח:) דלכתובה לח פליגי ב"ם אלא לחמרת: **וב"ה אומרים נכסים בחזקתן.** בגמ' מפרש בחזקת מי הלכך ליה לקלויי קלי אלא ה"ג בכתובה בחזקת יורשי הבעל **ונכסים** דקתני ר"ה הן נכסי **נתן ברזל** שהכניסה מביה ושמאן בכתובתה **ונתחייבה עליו** אם פיחתו פיחתו לו ואם הותירו הותירו לו: **וכתובה בחזקת יורשי הבעל.** מה ומחתים ותוספת שממון הבעל לרשי ליקון א) הלכך מספק לח מוליאו) מחזקת יורשים: **נכסים שנכנסים ויולחים עמה.** הן נכסי מלוג שנפלו מביה החה ואין מחריחון עליו: **בחזקת יורשי האב.** שמחזיה בלו לה: גמ'

נפל הבית עליו ועל אשתו כו' ב"ה אומרים נכסים בחזקתן. תימה למ"ד בגמרא בחזקת יורשי האשה לימי לה להו בהדי נכסים שנכנסים ויולחין עמה ולמ"ד בחזקת יורשי הבעל לימי לה בהדי כתובה ואיכא למימר דלח שוו בטעמייהו (ג) כדפריטית בכמוך: **וביח** הלל לה"ש מ"ם דהכח לחמר בחזקתן. קשיח לר"י מ"ם דהכח לחמר נכסים בחזקתן ומפרש בגמ' בחזקת יורשי האשה ואילו בסיפא תנן נפל הבית עליו ועל אשתו אומרים בעל מת ראשון וארך כך מחה אשה בית שמאי אומרים יורשי האשה ואילו מודים שימולוקו וחמתי הוה ליה למימר (ג) כמו האם נכסים בחזקתן דהייט בחזקת יורשי האם כדפי' בגמרא ואיכא דהאי חנא ס"ל יורשי הבעל דלחבון ולכך לא הוי לנא בחזקת יורשי האב: בגמ' והפילו ב"ל גמי דאורייתא יש לחלק ולומר כיון דירושת הבעל חיכה מקום קודמה הוי בחזקת האשה אבל נכי נפל הבית עליו ועל אשתו ומתו כולן בבת אחת ולא יודעין מי מת ראשון ומי מת אחרון הבעל ואשתו ירשו אחיה אומרים הבעל ס"ח ראשון. ב"ש אומרים יחלוקו בין עיקר הבחובה מחתים או מנה ובין התוספת דהייט נכסי צאן ברזל שקבל עליו באחריות ובין הנכסים הנכנסים והיוצאין עמה בחזקת בעל קאי. ויורשי האשה

שמלקו וכת"ש ונעמל חלקו של אחד מהם כו' (ם) לי לומר רב מתי טוטל רבינו בקרקע ורבינו במעות ומסיק דמפקפק ליה לי הוו כלקוחות אלא בתחריות (י) פי' דלי כיורשים הוו לו יחזרו על התחין לי כלקוחות [אלא] בתחריות הוו לו [לו] יחזרו על התחין ולכך טוטלין ולא הוחירו הוחירו לו ויכול היה למוכרן הלכך לא דמי לנכסי מלוג: **יחלוקו**. כדמפרש לקמן הוחיל והללו בתין לירש הכל והללו בתין לירש הכל יחלוקו שהרי לאביהם יש בטובת חזקה כדפרישית בית והוא מחוך שקיבל תחריות עליו מכיח לאבוה והכי הן בממונו והלי לתלמידי בית הלל נכסים בחזקתן היינו בחזקת שיהיו ויחלוקו: **מתני' נפל הבית עליו ועל אמו אלו ואלו מודין שיחלוקו**, אמר ר"ש: מודה אני בזו שהנכסים בחזקתן, אבל לן בן עזאי על (ג) יחלוקין אנו מצטערין אלא שבאת לחלק עלינו את השוין; **גמ' בחזקת מי: ר' אלא אמר בחזקת יורשי האם ר' זירא אמר בחזקת יורשי הבן, כי סליק רבי זירא קם בשיטתיה דרבי אילא (ג) דקם רבה בשיטתיה דרבי זירא אמר רבי זירא שמע מינה אוירא דארץ ישראל מחכים ומעשבא מאי? אמר אביי הואיל והוחזקה נחלה באותו שבט: אמר לו בן עזאי על החלוקין אנו מצטערין וכו': אמר ר' שמלאי עלא אמרה בן עזאי תלמיד חבר דרבי עקיבא הוה דקאמר ליה שבאת מחם בן שלוה בנכסי אביו בחיי אביו ומת, בנו מוציא מיד הלקוחות וזו היא שקשה בדיני ממונות, לוה מאי? אילימא אחמר לקוחות מאי עבידתיה: אלא אחמר איתמר**

נבמ' בחזקת מי. הכנסים דקתמרי בית הלל נכסים בחזקתן בחזקת מי קתמרי בית הלל: **בחזקת יורשי האם**. הוא דקתמרי לה דהית הנעלת לה מבית לבוה: **בחזקת יורשי הבעל**. שהם פיתחו לו בחתריות [אלא] בתחריות הוו לו יחזרו על התחין לי כלקוחות אלא בתחריות הוו לו [לו] יחזרו על התחין ולכך טוטלין ולא הוחירו הוחירו לו ויכול היה למוכרן הלכך לא דמי לנכסי מלוג: **יחלוקו**. כדמפרש לקמן הוחיל והללו בתין לירש הכל והללו בתין לירש הכל יחלוקו שהרי לאביהם יש בטובת חזקה כדפרישית בית והוא מחוך שקיבל תחריות עליו מכיח לאבוה והכי הן בממונו והלי לתלמידי בית הלל נכסים בחזקתן היינו בחזקת שיהיו ויחלוקו: **מתני' נפל הבית עליו ועל אמו**. כגון שנפל הבית על רחל ושם יעקב בתלמתה ועל יוסף בנה שיעקב ולא היה לה עוד בן מיעקב ולא מתים אחר שנכנסו בטוטלין שוות לורשי האם כגון האחיה מהביה(ד) דומרים הכן מת רחמן והיה מהה מחרונה ונעלמו כל נכסיה ויורשי הבן כגון רחמן בן יעקב מלחה טוטן כל הנכסים ואומר רחל מתה מחלה וירם יוסף תם כל נכסיה ותח"כ מת מתה ירושה לתם כל נכסיה: **אלו ואלו מודים שיחלוקו**. דשניהם בתין מכח טענת ירושה נכסים שהחזקה בהן החזקה לבדה בחייה בתלמותה בלח בעל, **ולא דמי לנפל הבית עליו ועל לבני** דלעיל להחה זה בת מכח ירושה וזה בת בטוענת שכר חוב וגם **נפל הבית עליו ועל לחמו** כל הנכסים שמוחזק בהן בעלה (ה) שם שהם בחזקת בעלה וכחזקת בעלה וקנאתן לאחר מות בעלה וחבד כח בעלה וחזקתו מהן וכיון שבשניהן בתין בחזקת ירושה ומוכח כל אחד כל הנכסים הוו ספק וספק ומולקין הלכך לא מיתוקמת הלח כגון בלח שמח לנחל קום זרע לחבל קום ים לה עוד בן כגון שים לה שני בניס לרחל יוסף מיעקב ובימיהן בנה מהים לחבר שהות לחי יוסף חני נחלתו, ולכתובן בן יעקב מלחה ורחל מתה מחלה ובימיהן יוסף חני נכסיה ולחה לחבי לחבי ואחר כך מת יוסף מת מחה חני וירשתי חלקן כל נכסי' על זחת שנחלתי מרבותי שבלוחי"ר ותקבוחיי להם כתוב הפרק נרפוסת וכחוטות ואומר חני שחין לרחובן כחן כלוס משום דהוי בניחון יורם ולחי במקלת ולכובן ספק וחין ספק מוציח מידי ולחי שכל מקום שבניס כחים יכחה ויודעין לטוען (ה) מכח מי הן בחין לירם וכל לחד מוכח כל הנכסים יחלוקו דהוי ספק וספק ומולקין כגון במתני' שנפל הבית עליו ועל לחמו יחין לרחל עוד בן לחד חלה זה המח בלבד וכל היכח שהחזקה מוכח לח הכל והחזקה מוכח החי הוה זה שהוכח הכל קרוי ולחי והוי במקלת ולחידך ספק וחין ספק מוציח מידי ולחי והכי מביח רליה מן הממוטות הפכוקוח בפרק החולן (יבמות דף לה:) דחמן ספק בן חשבה לרחשון ספק בן שבעה לחחרון יוליח כשר מיחכן עליו חשם חלוי ולחמרינן בגמרח (שם דף לח.) ספק ויכם שבחו לחלוק בנכסי שבח שהות לחבין על יבם ספק לחמר חנח כר מיחכן חנח ופלגא דידי ויכם לחמר ליה לח בכח דידי לח ולים לך ולח מידי הוי יבם ולחי וספק הוי ספק וחין ספק מוציח מידי ולחי מינה שמעינן דכ"מ שבחזקת יורם במקלת והכי חמרי' יחלוקו לח מחוקמת הלח כגון שחין לרחל בת המה שבכנסיו טוענות שוות שיורשי האם מוכענין כל הנכסים ויורשי הבן מוכענין כל הנכסים, הוו להו ספק וספק, ומולקין, דומיח דסבח ויכם בנכסי ספק לו שבח וספק בנכסי יבם שמולקין כדחמרינן בהמולק לכל לח ים לה בן קיים, יוכה בכל הנכסים, דהוי היכן ודלי במקלת ויורשי הבן ספק וחין ספק מוציח מידי ולחי: **תמר ר"ע מודה מני בזו כו'**. משום דנקט חנח קמח ניבמח דמודים] תמור חיכו נמי מודה לחי "לעולם" ולפי מורה ומולק עליך לעבדי כ"ה נמי לחיבין הכח וכגמרח מפרש בחזקת מי וטעמח נמי מפרש: **תמר ליה בן עזאי על מלולין [וכו']**. דבים שמלי [וביח] הלל לטעול לחו מלטערין על שלח הוטוו לדעת לחח ולחה בחזקה לחלוק ולומר מולקין היו בים שמלי וביח הלל בשה בחבירין לומרים שהן שוין: **גמ' בחזקת מי**. לחר' עקיבה קלי: **בחזקת יורשי האם**. (ו) כדמפרש לקמיה הוחיל והוחזקה נחלה לאותו השבט שכל ימי חיי האשה לאחר שמת בעלה היה כל ממונה בחזקתה ובכרי היה לה ממונה ומוספחה שבחת בית עליו ועל לבני נקט ליה הכח ומכחיש גירסת רבינו מגמל דגרם לה מקמי "נפל הבית עליו ועל לחמו" דהח על מגמת "נפל עליו ועל לבני הוקבעה בגמרח דמינה מייתי לה ריחה להך מילתה: **ומתמה גמלא לוה מאי מעיס**. וכי בשביל שלוה ממון מהיי יוצין מיד הלקוחות מה שמכר להן לבני לו הוח: **אלא אי אימר כפי אימר כן שמכר בנכסי אביו כו'**. כגון רחובן שמכר חלקו הרחוי(ח) ליהם בנכסי יעקב לבני ומת רחובן בחיי יעקב לבני ומת"ל מת יעקב בח מנוך בן רחובן ומולין הנכסים שמכר רחובן לבני מוכסין יעקב מיד הלקוחות מפני שהן רחוי ולח בחו ליד רחובן משולם שיזכו בהן לקוחות מכחו וכשם שהרחוי ליט מבחעבד כך ליט נמכר כדהנן בבכורות בפרק יש בכור (דף נב:) ולח החמה בכחובתה ולח הבנות במזונותם ולח היכם כולם ליו טוטלין בשבח ולח ברחוי בכמותן: וכן הלכה ולח חיישינן להאי, דדחי במקלת, ומוקי למתני' ביולבי לחוזה ההיח קלין וההיח פירוקין ליט לנח להקשות על מה שמכר וזו היח שקשה בדיני ממונות והתלמוד מפרק לנח הסייעה ממתניתין ולעולם קשה בדיני ממונות ומכל מקום לע"פ שקשה בדיני ממונות כן הלכה כדשלמו מחם קשה היח וכן הלכה כחמוחה לחפה דין קשה הוח בנח טעם כדמפרש וחוי: **ולימכו**

נבמ' בחזקת מי. הכנסים דקתמרי בית הלל נכסים בחזקתן בחזקת מי קתמרי בית הלל. הוא דקתמרי לה דהית הנעלת לה מבית לבוה: **בחזקת יורשי האם**. שהם פיתחו לו בחתריות [אלא] בתחריות הוו לו יחזרו על התחין לי כלקוחות אלא בתחריות הוו לו [לו] יחזרו על התחין ולכך טוטלין ולא הוחירו הוחירו לו ויכול היה למוכרן הלכך לא דמי לנכסי מלוג: **יחלוקו**. כדמפרש לקמן הוחיל והללו בתין לירש הכל והללו בתין לירש הכל יחלוקו שהרי לאביהם יש בטובת חזקה כדפרישית בית והוא מחוך שקיבל תחריות עליו מכיח לאבוה והכי הן בממונו והלי לתלמידי בית הלל נכסים בחזקתן היינו בחזקת שיהיו ויחלוקו: **מתני' נפל הבית עליו ועל אמו**. כגון שנפל הבית על רחל ושם יעקב בתלמתה ועל יוסף בנה שיעקב ולא היה לה עוד בן מיעקב ולא מתים אחר שנכנסו בטוטלין שוות לורשי האם כגון האחיה מהביה(ד) דומרים הכן מת רחמן והיה מהה מחרונה ונעלמו כל נכסיה ויורשי הבן כגון רחמן בן יעקב מלחה טוטן כל הנכסים ואומר רחל מתה מחלה וירם יוסף תם כל נכסיה ותח"כ מת מתה ירושה לתם כל נכסיה: **אלו ואלו מודים שיחלוקו**. דשניהם בתין מכח טענת ירושה נכסים שהחזקה בהן החזקה לבדה בחייה בתלמותה בלח בעל, **ולא דמי לנפל הבית עליו ועל לבני** דלעיל להחה זה בת מכח ירושה וזה בת בטוענת שכר חוב וגם **נפל הבית עליו ועל לחמו** כל הנכסים שמוחזק בהן בעלה (ה) שם שהם בחזקת בעלה וכחזקת בעלה וקנאתן לאחר מות בעלה וחבד כח בעלה וחזקתו מהן וכיון שבשניהן בתין בחזקת ירושה ומוכח כל אחד כל הנכסים הוו ספק וספק ומולקין הלכך לא מיתוקמת הלח כגון בלח שמח לנחל קום זרע לחבל קום ים לה עוד בן כגון שים לה שני בניס לרחל יוסף מיעקב ובימיהן בנה מהים לחבר שהות לחי יוסף חני נכסיה ולחה לחבי לחבי ואחר כך מת יוסף מת מחה חני וירשתי חלקן כל נכסי' על זחת שנחלתי מרבותי שבלוחי"ר ותקבוחיי להם כתוב הפרק נרפוסת וכחוטות ואומר חני שחין לרחובן כחן כלוס משום דהוי בניחון יורם ולחי במקלת ולכובן ספק וחין ספק מוציח מידי ולחי שכל מקום שבניס כחים יכחה ויודעין לטוען (ה) מכח מי הן בחין לירם וכל לחד מוכח כל הנכסים יחלוקו דהוי ספק וספק ומולקין כגון במתני' שנפל הבית עליו ועל לחמו יחין לרחל עוד בן לחד חלה זה המח בלבד וכל היכח שהחזקה מוכח לח הכל והחזקה מוכח החי הוה זה שהוכח הכל קרוי ולחי והוי במקלת ולחידך ספק וחין ספק מוציח מידי ולחי והכי מביח רליה מן הממוטות הפכוקוח בפרק החולן (יבמות דף לה:) דחמן ספק בן חשבה לרחשון ספק בן שבעה לחחרון יוליח כשר מיחכן עליו חשם חלוי ולחמרינן בגמרח (שם דף לח.) ספק ויכם שבחו לחלוק בנכסי שבח שהות לחבין על יבם ספק לחמר חנח כר מיחכן חנח ופלגא דידי ויכם לחמר ליה לח בכח דידי לח ולים לך ולח מידי הוי יבם ולחי וספק הוי ספק וחין ספק מוציח מידי ולחי מינה שמעינן דכ"מ שבחזקת יורם במקלת והכי חמרי' יחלוקו לח מחוקמת הלח כגון שחין לרחל בת המה שבכנסיו טוענות שוות שיורשי האם מוכענין כל הנכסים ויורשי הבן מוכענין כל הנכסים, הוו להו ספק וספק, ומולקין, דומיח דסבח ויכם בנכסי ספק לו שבח וספק בנכסי יבם שמולקין כדחמרינן בהמולק לכל לח ים לה בן קיים, יוכה בכל הנכסים, דהוי היכן ודלי במקלת ויורשי הבן ספק וחין ספק מוציח מידי ולחי: **תמר ר"ע מודה מני בזו כו'**. משום דנקט חנח קמח ניבמח דמודים] תמור חיכו נמי מודה לחי "לעולם" ולפי מורה ומולק עליך לעבדי כ"ה נמי לחיבין הכח וכגמרח מפרש בחזקת מי וטעמח נמי מפרש: **תמר ליה בן עזאי על מלולין [וכו']**. דבים שמלי [וביח] הלל לטעול לחו מלטערין על שלח הוטוו לדעת לחח ולחה בחזקה לחלוק ולומר מולקין היו בים שמלי וביח הלל בשה בחבירין לומרים שהן שוין: **גמ' בחזקת מי**. לחר' עקיבה קלי: **בחזקת יורשי האם**. (ו) כדמפרש לקמיה הוחיל והוחזקה נחלה לאותו השבט שכל ימי חיי האשה לאחר שמת בעלה היה כל ממונה בחזקתה ובכרי היה לה ממונה ומוספחה שבחת בית עליו ועל לבני נקט ליה הכח ומכחיש גירסת רבינו מגמל דגרם לה מקמי "נפל הבית עליו ועל לחמו" דהח על מגמת "נפל עליו ועל לבני הוקבעה בגמרח דמינה מייתי לה ריחה להך מילתה: **ומתמה גמלא לוה מאי מעיס**. וכי בשביל שלוה ממון מהיי יוצין מיד הלקוחות מה שמכר להן לבני לו הוח: **אלא אי אימר כפי אימר כן שמכר בנכסי אביו כו'**. כגון רחובן שמכר חלקו הרחוי(ח) ליהם בנכסי יעקב לבני ומת רחובן בחיי יעקב לבני ומת"ל מת יעקב בח מנוך בן רחובן ומולין הנכסים שמכר רחובן לבני מוכסין יעקב מיד הלקוחות מפני שהן רחוי ולח בחו ליד רחובן משולם שיזכו בהן לקוחות מכחו וכשם שהרחוי ליט מבחעבד כך ליט נמכר כדהנן בבכורות בפרק יש בכור (דף נב:) ולח החמה בכחובתה ולח הבנות במזונותם ולח היכם כולם ליו טוטלין בשבח ולח ברחוי בכמותן: וכן הלכה ולח חיישינן להאי, דדחי במקלת, ומוקי למתני' ביולבי לחוזה ההיח קלין וההיח פירוקין ליט לנח להקשות על מה שמכר וזו היח שקשה בדיני ממונות והתלמוד מפרק לנח הסייעה ממתניתין ולעולם קשה בדיני ממונות ומכל מקום לע"פ שקשה בדיני ממונות כן הלכה כדשלמו מחם קשה היח וכן הלכה כחמוחה לחפה דין קשה הוח בנח טעם כדמפרש וחוי: **ולימכו**

[עי' תוס' לקמן מגיד ד"ה גלה לי בקיאת]

ב"מ דף לו: ע"ש [לקמן קנט:]

קסא א מיי' פ"ה מהלי נחלות הל"ו סמג עשין לו טוש"ע חה"ע סי' ל סעיף ו:

קסב ב ג מיי' שם וסמג שם טוש"ע מ"מ סי' לה סעיף י:

נוסחא נפל בירת זירא על אחיו וזא יזיר אי אחת ראשון

רבינו גרשום

ב"ז קלי מי. אשרי ב"ה דהייט צאן ברזל מה שהכניסה לו בכתובה דקבל עליו הבעל אחריות: ג) אמר' אילא בחזקת יורשי הבעל היאיל דבאחריות הבעל קיימי: ור' זירא אמר בחזקת יורשי האשה. דהואיל והיא הכניסתן לו: אמר ר' זירא אוירא דארעא דישראל מחכים. כלומר מאחר שעליתי לארץ ישראל הבנתי בדעתי שכן הוא עיקר כדאמר ר' אילא בחזקת יורשי הבעל: ומעשבא מאי אמר אביי דהואיל והוחזקה נחלה באותו שבט. של בעל כלומר מאחר שהיא הכניסתן לו והוא קבל עליו אחריותן דאיגא (ב"ב דף כמה) שלו הן הנכסים שאם נאבדו עליו לפורעה הרי הן חשובין כמו משכנו אביו היו שעליו אחריותן: נפל הבית עליו ועל אמו. יורשי הבן כגון אחין מן האב אומרים האם מתה ראשונה ואחר כך הבן ונפלו הנכסים ביד הבן האם אומרים הבן מת ראשון ולא באו נכסים לידו והרי אנו יורשין של אם: אלו ואלו. ב"ש וב"ה: מודים שיחלוקו. דהואיל דהללו באין בכח ירושה והללו באין בכח ירושה. אבל החם הללו באין לירש והללו בעל חוב וכתובת אשה באין בתורת חוב פליגי בה דנכסים בחזקת: אמר ר' עקיבא פורדה אני בזה שהנכסים בחזקתן שאין באן אלא ממון אחד בלבד ולא בעלי חוב: בחזקת מי. ר' אלעזר אומר בחזקת יורשי האם. שברשות האם היו החלה: ר' יוחנן אמר בחזקת יורשי הבן. משום דמה מצינו בכל מקום הבן קודם לאשר יורש אף כאן יורש הבן קודם והרי הן בחזקתן: אמר לו בן עזאי על החלוקים. בטקס שחלקן ב"ש וב"ה: אנו מצטערין. דאיכא מחלוקת דלא מצינן למיקם אליבא דהלכתא מפני מהלוקתם אלא שבאת לחלוק עלינו את השוין ולא סבירא לך כוותייהו דיחלוקו: אמר ר' שמלאי פרקאמר ליה בן עזאי כך לר' עקיבא בלשון הפרת ולא אמר ליה בלשון כבוד שים דבן עזאי תלמיד חבר היה של ר' עקיבא משום הכי לא חלק לו כבוד כל כך שהלכו שניהן ללמוד תורה לפני ר' אליעזר הגדול ולפי שהיה בן עזאי כחור לא היה יכול לסבור סבירא כר' עקיבא בהלמוד ובר נפרא והדר הלך בן עזאי לפני ר' עקיבא לחבציר סברא: שלוה מהם בן שלוה בנכסי אביו. כלומר על נכסי אביו בחיי אביו ומת הבן בחיי אביו ואחר כך מת האב: בנו של בן. מוציא מיד הלקוחות. ומקשי' בן שלוה בנו ממאן מפיק. מי היה כאן לוקח. אלא הכי שלוה מהם בן

הגהות הב"ח

(ה) גמ' בחזקת מי ר' לעולם לחמר בחזקת יורשי האשה דכי יחמן לחמר בחזקת יורשי הבעל ורבי שמעון: (ב) שם בחזקת בעל בחלוקין: (ג) גמ' בשיטתיה דרבי אילא לחמר דכי אילא בי"ר [ותיובתא קם] דבה בשיטתיה דרבי זירא ממתק: (ד) רשב"ם ד"ה נפל וכו' כגון לחתר מלחיה נבן ומוכרים הבן: (ה) ד"ה ולא מלו וכו' מכח מי בן בחין. ר"ב כלומר לחמוך ספק ובני יבם דס' כחולן ס"ש: (ו) ד"ה בחזקת יורשי האם כדפרים לחני סוחין: (ז) ד"ה ועטמא מאי סדר: (ח) ד"ה לחבי לחבי לחבי

ולימרן ליה. לקומות לחוך זכין ואת לחמי מפקת שתה יורם ממנו והלא אין אדם יורש מה שמכר לחבין: **דלמא** . דתמר להו חנוך בן רחובן מכח יעקב דהוה לחוכא דחכא קא חתיכת דכבי כנים הרי הן כנים וכי היכי דרחובן לחבי היה יכול לירם אח יעקב לחבין חילו [היה] מי לחמרי מוח לחבין כך לחי יורם לח יעקב מנזירת הכחוב ולא מכח רחובן לחבי לחי יורם ואין בנכסים הללו כוח זכות לרחובן ומכירתו לאו כלום היח: **מדע** . דחנוך בן רחובן יורם לח יעקב וקנו שלא מכח[ה] רחובן דכחיב "חתח חבותיך יהיו בניך" דרחובן קאמר "חתח חבותיך" דהייט יעקב "יהיו בניך" דהייט חנוך מדלת כחיב "מחחיך יהיו בניך": **אלא מי קנית פה קנית** . לי לימא למימר דשלחו מכח זו היח שקנה בדיני ממונות לאו כי האי גוונא שלחו כדלעיל דהא לאו קנה הוא אלא כי שלחו מכח שכר שכיר חלק בכורתו בחיי בכוריו דחנוך בן רחובן חלק בכורה לחבין ואת לא חבין בכורתו ומח הכבור כנון דרחובן שמכר חלק בכורתו לחבין ומח רחובן לחבין להגיעו בנכסי חבין ומח רחובן ואחר כך מח יעקב בא חבין ואחר כך מח חבין ואחר כך מח אביו ואחר כך מח אביו ואחר כך מח אביו

אמר ליה רב חמא בר מניומי מת׳ שמע מפל הבית עליו ועל חמו כו׳. תימה רב חמא חמיה דמר מי הוה ליה למתני׳ ולמה פעמים הוא ושוד דתיהו חמר לעגיל בפרק יש נוחלין (דף קיד:) התמה תם בנה הא קמ"ל לתמה תם בנה דומיא דתמה תם בעלה מה תמה תם בעלה כו׳ לף תמה תם בנה תין הכן יורם תם חמו בקבר להגמיל לחמין מן החב ותומר רבי דמסוס דהך בריימה מסבסמת היא הבימה והיה רוצה לתרלה. מ"ר:

אשה תם בעלה תין הבעל יורם תם חמתו בקבר. לעיל בפ׳ יש נוחלין (דף קיד: ד"ה מה תמה) פי׳ להך מילתא מנין לבעל חיט יורם תם חמתו בקבר: **ההוא** דמ"ל לתכריה נכסי דבר סימן כו׳. מסוס דתייבי בכל בנכסים בחזקת מי סס תייבי היא עובדא דמייבי בה נמי לתוקומה נכסי בחזקת לוקח וכחזקת מוכר מיהו תימה היא שמביאו הגמרא שני פעמים בפסכת תחם כאן ובחזקת הבתים (נעיל דף ג.):

הדרן עלך מי שמת

אבל לענין דינא לא (ה)התניא (ג)נפל הבית עליו ועל אביו, עליו ועל מוריישו, והיתה עליו כתובת אשה ובעל, חוב יורשי האב אומרים הבן מת ראשון ואח"כ מת האב ובעל חוב אומר האב מת ראשון ואחר כך מת הבן מאי לאו "יורשי האב" בני "מורישו" אחי, ואי סלקא דעתך לא מצי אמר "מכח אבות דאבא קאתינא" דכי כתיב "תחת אבותיך יהיו בניך" בברכה כתיב, כי מת הבן ואח"כ מת האב מאי הוי, נימא להו בעי ירושת אבות קא שכיחנא, לא "יורשי האב" אחי "מורישו" אחי דאבוה/בעו מיניה מרב ששת בן מהו שיירש את אמו בקבר להנחיל לאחין מן האב? אמר להו רב ששת תניתוה האב שנשבה ומת בבבל ומת בנו בבבל שנשבה ומת אבי אמו במדינה, ובן שנשבה ומת אבי אמו במדינה ויורשי האב ויורשי הבן יחלוקו היכי דמי אילימא כדקתני בי נינהו יורשי האב ובני נינהו יורשי הבן אלא לאו הכי קאמר האב שנשבה ומת אבי אמו במדינה ובן בתו במדינה (ו)(בתו) שנשבה ומת אבי אמו במדינה, ולא ידיעינן הי מינייהו מת בריישא, יורשי האב ויורשי הבן יחלוקו ואם איתא נהי נמי דבן מת בריישא לירתיה לאבוה דאמיה בקבריה ולירתינהו לאחתה מן אבוה אלא לאו שמע מינה 'אין הבן יורש את אמו בקבר להנחיל לאחין מאב' אמר ליה רב אחא בר מניומי לאביי אף אנן נמי תנינא (נפל הבית עליו ועל אמו אלו ואלו מודים שיחלוקו) ואם איתא, נהי נמי דבן מת בריישא לאמיה בקבריה ולירתו אינהו לאחי מאבוה אלא לאו שמע מינה *'אין הבן יורש את אמו בקבר להנחיל לאחין מן האב' שמע מינה, ומשמע מאי אביי נאמרה סיבה 'בבן ונאמרה סיבה 'בבעל מה סיבה 'האמורה בבעל *'אין הבעל יורש את אשתו' בקבר אף סיבה האמורה בבן אין הבן יורש את אמו בקבר להנחיל לאחין מן האב' דאמר ליה לחבריה 'נכסי דבר סימן מזבנינא לך' הואי חדא ארעא דהוה מיקריא 'דבי בר סימן' אמ' ליה הא לאו 'דבי בר סימן' היא, איקרויי הוא דמיקריא דבי בר סימן, אתא לקמיה דרב נחמן אוקמה בידא, דלוקח, אמר ליה רבא לרב נחמן דיינא הכי המוציא מחבירו עליו הראיה, ורמי דרבא אדרבא ודרב נחמן אדרב נחמן דאמר להנא דא"ל לחבריה "מאי בעית בהאי ביתא? אמר ליה 'מינך ובינתה ואכלית שני חזקה אמר ליה 'אנא בשבוני נויאי הוא" אתא לקמיה דרב נחמן אמר ליה 'זיל ברוך אכילתך" אמר ליה רבא להב נחמן דינא הכי המוציא מחבירו עליו הראיה? רבא אדרבא ודרב נחמן אדרב נחמן? רבא אדרבא לא קשיא רבא מכר בנכסיה לחם לוקח קאי בנכסיה, רב נחמן אדרב נחמן לא קשיא רבא (ו) פיון דאמר ליה 'דבי בר סימן' ומיקריא 'דבי בר סימן' עליה דידיה. רמיא לגלויי דלאו 'דבי בר סימן' היא (נ) (הכא) לא יהא אלא דנקיט שטרא מי לא אמרינן ליה קיים שטרך וקום בנכסי":

הדרן עלך מי שמת

דכן יורם תם חמו בקבר: **נפי נמי דבן מיים בריישא**. לחמי יחלוקו יורשי החב ויורשי הבן לירתו יורשי הבן תם הכל שהרי יורם תם חבי חמו מחת חמו לף על פי שהוא בקבר ולירתינהו לחמיו מן החב שהן יורשי הבן ולחמי יחלוקו עמהן יורשי החב: **לירתיה לחמיה בקבר**. דכמי שמת לחרון דמי: **אמר מבי נחמר מיכם כנעל כו׳**. המקרלום מפורשין בים טחלין (נעיל דף קיד:): **אין סנעל יורם תם חמתו**. כשהיה (ז)(מתה) בקבר: **אין סבן יורם תם חמו כשהוא בקבר כו׳**? הפי בקבר לף דמי להוהו קבר כנעל: **פשוט דאמר ליה לחבריה כו׳**. הכל פירשנו בחזקת הבתים ברחטו ותנב גרסת דמייתי מחמיתן בנכסים בחזקתן נקט ליה הכא

הדרן עלך מי שמת

(ה) גמ׳ ובן שנשבה ומת מהי חמו כו"ע ותיבת כתו נמחק: (ו) שם בגויי דלחו דבי בר סימן היא כתם. לף יבא חלף: (ז) רשב"ם ד"ה ומשני לף וכו׳ בנכסיו עמו עמכם וחעול חלף דכתחה וכו׳ ועגעין דינא: (ל) ד"ה אין סנעל וכו׳ כשהיה בקבר כו"ע ותיבת מתה נמחק:

ג) ע"ש ולא כתי נכסים ליה ותמו יורשים נכנסי חמיו.

ה) מאי ניחא ליה לתנא דידן למיתני נפל הבית עליו ועל אמו ולא תני נפל הבית עליו ועל אביו ועל מוריישו והיה עליו כתובה ובעל וחב יורשי האב וכו׳. שאי לאו יורשי האב בני בניו של אח בנין שנפל הבית על אליעז ועל עשו אביו והיו פוענים יורשי האב בני אליעז על אליעז נפל תחלה ולא באו הנכסים לידו ואנו מכח אבות דאבא אתינן בנכסים ולא מכח אליעז אבינו ואין אלינו למרוע מחבו כלום אלמא לבני דינא אמרינן תחת אבותיך יהיו בניך דאמרי׳ מכח אבות דאבא אתינן: שהיו ראובן ושמעון אחים ולא חי׳ לשמעון בנים אלא ראובן היה יורש שלו ולא היו לראובן נכסים כלל והיה על ראובן כתובת אשה ובעל חיב לשמעון חי׳ נכסים ונפל הבית על ראובן ועל שמעון ושמעון יורשי מורישו דחייבו בן ראובן ואמר ראובן מת תחלה ולא ארז נכסי ליד ראובן ואנו באין מכח ראובן אתינן אלא מכח שמעון אחי דאבא אלמא דלבני דינא אמרינן תחת אבותיך יהיו בניך. ומשני לעולם (לא) אימא לך דלא אמרי׳ תחת אבותיך יהיו בניך לבני דינא. ומתני׳ לא שמעי׳ לה כדפרישית שהיו יורשי אלא הבי אי מירשא יורשי האב הן אחי בנין שנפל על אליעז ועשו ולא אליעז נפל תחלה ולא בא נכסי מכח אבינו ליד אליעז ואנו באין מכח אבות אתינן. ובעלי חיב אמרו על עשו נפל חלק בנכסי אביו וחייבין אתם למרוע שאתם יורשי אליעז כפי חלקו הנזכיו בירושת אביו. ה"נ מפרשי מורישו אחי דאבא כגון שנפל על ראובן ועל עשו ולא היה לעשו בנים ויעקב היה לו בנים ועשו היה לו שוד אחים בעלי חיב אומרים עשו מת תחלה וראובן יורש בחלקים ויעקב בנכסי עשו והיו לו נכסים לראובן ירושת דודו עשו יורשי מורישתן אחי עשו אומרים לא כי אלא ראובן מת תחלה ולא ירש כלום מעשו ואני יורשין של עשו ולא של ראובן ואין לכם עליהם כלום: בן מהו שיורש את אמו בקבר. מאחר שהוא מת מחמל בקבר (או) אם נפלה ירושה לאמו-אחר שמת-אם מתה שוב אמו מהו-שיורש בניו לחנחיל לאחין מן האב. דלא דמי לחאי בן של קבר שום יורש אלא אחיו מאביו: **אב שנשבה**. בחקים בדוש ומת שם ומת בנו במדינה בארץ מולדתו (ולאחריו) אין ידוע איזה מת תחלה אי האב אי הבן יורשי האב ויורשי הבן יחלוקו. ולא יהלא יורשי האב והי ניהו יורשי הבן. והכא ביורשי האב דמי דאי מת תחלה אי האב אי הבן יורשי האב ויורשי הבן יחלוקו. ומקשי׳ הי ניהו יורשי האב והי ניהו יורשי הבן. **בן שנשבה**. כגון שנשבה אחרת הן הן יורשי הבן שהן אחין מאביו ולאב שנשבה יש לו אחין וחן יורשי האב. ויורשי אב קאמרי בן בתו תחלה (ח) ובאו נכסים ליד בני ואנו יורשים בני אחיהו: בן שנשבה ומת אבי אמו במדינה היינו נמי בן בתו ומחבה איבא למשמע אם יורש אמו בקבר אי לא. ניחי נמי דבן מיית בריישא ושוב מת האב אם איתא דיורש ונכסים לירא דבן נפלו ליורשי האב וכן יורשי הבן יחלוקו אע"ג דמית הבן ואמאי יחלוקו אלא לאו ש"מ בן: נפל הבית עליו רפל אמו יורשי הבן אומרים האם מתה תחלה והשיבה בבעל ונאמר הפיבה בבן. כדאיתמינהו לקראי בפרק יש נוחלין: ואין הבעל יורש את אשתו בקבר. לאחר שהוא מת אינו [יורש] למעוד נכסים דנפלו לאשתו לאחר כן אע"ג דמתה היא. אף הבן נמי אין הבן יורש את אמו בקבר: **נפי נמי דבן מיים בריישא**. נאמר בקבר: **נכסי דבי בר סימן**. אמר לו מוכר לך חזה ליה חזה ארעא דסקריא דבי בר סימן ולא קנאה מבר סימן אלא כך היו קורין לה. והיה רוצה הלוקח לפרופה כשביל שמכר לו כל נכסיו דבי בר סימן. אמר לו מוכר לא לאו דבי בר סימן היא ולא מבתחי אוחה: אוקמה רב נחמן לנכסי בירא דלוקח. דסבירא ליה דיבון ניהליה לההיא קרקע דסחקרי דבי בר סימן: אמר ליה רבא. וכי דינא הכי בירא דלוקח הוה ליה לאוקמה הוה ליה דבירא דמוכר הוה ליה לאוקמה והוה לוקח המוציא מחבירו והכא סבירא ליה בירא דלוקח המוציא מחבירו עליו הראיה. התם קסבר רבא מוכר קאי בנכסי לחכי קאמר דלוקח הוה צריך להביא ראיה. אבל היכא דאכלה שני חזקה הלוקח מוחזק הוא בקרקע ומוכר דמוחזק הוא והוה ליה ראיה ואידי חד שפשא הוא: התם משום הכי אוקמיה רב נחמן בירא דלוקח דכיון דטלא קרקע רבי בר סימן והוא מכר לו כל נכסי דבי בר סימן ואפר להכי קאמר המוכר הוה צריך להביא דידיה דמוכר רמיא עלויי ולמיתני ראיה ולא דבי בר סימן היא כדאמר הוא והיכא דלא סייתי ראיה אידי הוא דאמסיר אנפשיה משום הכי אוקמה בירא דלוקח אבל הכא דינא הוא דאיהו סייתי ראיה דאיהו אכלה שני חזקה. ותא מכר אמר אנא בשבוני נואי והאי לא יהא דיניה פורה מהניא דנקים שפרא בירייה ונפיק עליה, פרור מי לא אמרינן ללוקח דקיים שפרך וקים בנכסך ולא קשיין אהדדי. לא אירצפרש לן אמאי סייתי הכא מעשה דבי בר סימן: הדרן עלך מי שמת

(ח) בתי נוסחא: "תחת אבותיך יהיו בניך" נאמר בבבא בתרא ובו יש לשאול מאחר שאין זה לשון יורשי האב:

מהרש"א

קשיא

תוספות

נוסחא

מהרש"ל

הגהות הב"ח

גט פשוט פרק עשירי בבא בתרא קס

גט פשוט. שטר פשוט כעין שלנו שחיבו חכמים ומקוים כדלקמן וכל שטרות קרויין גט כדלמ"ד בעלמא (ב"ק דף נה.) "וגט זה בתריות" וכין בגיטין וכין בשאר שטרות מיירי כדלמ"ד בגמ' "כדי שלא תתלוק בין גיטין לשטרות": **עדיו מאחוריו.** בסוף השטר כמו שלנו מהגיון לתהום תורה אור בתוכו: **מקושר עדיו מאחוריו.** כותב שיטה ומניח חלק כשיעור שיטה הכתובה וכופלה על החלק ותופר ותח"כ כותב שיטה ומניח שיטה חלק וכופלה על החלק ותופר וכן הרבה כדי מקום תורף השטר והעדים תמוחין מבחוץ כעין שפירשו תמולאי בגמרא וכלבך שלא יהיו קשרין מרוכין מעדיו כדאיתן בגמ' (דף פח:) דהוה ליה קרח ועופס של שטר כתוב כולו כעין פשוט והוא הנקרא לפניו הפשוט שכמקושר ולאו הכפילות כל כפל נ וכפל בפני עלמו וגלילה מבחוץ בין כפל לכפל כעין קסת הספר כזה* וכן מוכח בגמרא שהעדים התחומין על כל קשר וקשר נקרלין ונכרלין מבחוץ: **שניהן פסולין.** שט"ח הוא שיהו גובה בו מן הלקוחות שלא **נעשו** כתיקון מכמיס ת"ש וגט דשה היה מתנרשם: **שיכול.** לפשוט ולעשותו פשוט שיקרע התפירות ויפתח השטר (ג) ויהיה פשוט: **הכל כמנכ המדינה.** בגמ' מפרש,וטעמת דמקושר מפרש בגמרא: **גט פשוט עדיו שנים.** מי שרולה לעשות שטר פשוט שיו לריך להחתים בו שלא שני עדים והרולה לעשות מקושר לריך להחתים בו שלשה שכך תקנו חכמים: **פשוט שכתוב בו עד אחד וכו'.** בגמרא פריך פשיטא: **גמ' מנה"מ.** שים שני מיני שטרות תלוקין זה מזה בעדים ובקיאור זה

*גט פשוט עדיו מתוכו ומקושר עדיו מאחוריו
פשוט שכתבו עדיו מאחוריו, מקושר
שכתבו עדיו מתוכו שניהם פסולין רבי
תנינא בן גמליאל אומר מקושר שכתבו עדיו
מתוכו כשר מפני שיכול לעשותו פשוט
רבן שמעון בן גמליאל אומר הכל כמנהג
המדינה. גט פשוט עדיו = בשנים ומקושר =
בשלשה פשוט שכתב בו עד אחד ומקושר
שכתב בו שני עדים שניהם פסולין: גמ'
מנהני מילי? אמר חנינא דאמר קרא
ירמיה לב "שדות בכסף יקנו וכתוב בספר ואתתם והעד עדים": "שדות בכסף יקנו וכתוב בספר"
זה

גט פשוט. עדיו מתוכו ומקושר עדיו מאחוריו. כל שטר חוב קרוי גט כדלמר גט חוב שלין בו מחבירים פ' הגוזל קמח (ב"ק דף קה.) ובפ"ק דגיטין (דף י.) כל גט שים עליו עד כותי פסול חון מגיטי גוים ומחכורי עבדים והלי מילחא שייך למיתני (כהלי פירקין ולא במסכת גיטין והכא שייך למיתני) פרק הניזקין ולא [בסדר] מיקין להכלי לגב דהגך פרק מי שמת בכותב שטר שכתב כל נכסיו בכריתות ובסביב מרע תנן הכלי גט פשוט דלחיירי בשטרות ולגב דלחיירי בפרק הגולה בחיקון הטולם תנן בהניח פרק הניזקין לחיירי בהכי: **מקושר** עדיו מאחוריו. תימה לרב יהודה בר יכחק דלמר בגמרא מלמטה למעלה חתמו ומאחוריו שכתב כנגד שכתב ליחוס למלת פסולין? ומה דלמר בגמרא כי מוחיב ליה לרב הונא דלמר בין קשר לקשר מהכרלי ניחוס דלמת זייף (ג) ליה וכתב מלי דבעי בפנים בסוף השטר ושהדי של חאוריו (ג) מסהדי לכל השטר והשתא חמלי לי מצני דניין לקלף היחר על השטר ומהרן ריב"ם דלא מלי גייין ליה שמיחו בשביל החשרחת ורולה לעשות בסוף לבל מן הלדדין מלי גייין ליה לכך ליכא למיחס למידי ת"ל דחימסויינו ליה לגד שחור החלק שהוא על העדים שלא יוכל לזייף חותו בכותו ותע"ג דלמר (לקמן דף קכא.) עדים חעויונות חחמי ת"מ היכא שהשטר והעדים לגד אחד וליכא טיונות בין העדים לשטר לבל הכא דשהדי שטרא הוו עדים וכתב מלי דבעי כיון דכשר מצי לאשהוי חחימי וח"ת ביחוס בכתב השטר למ"ד מלמטה למעלה ויהא השטר הכא הוא ועדיו בסיטה אחת להא לא מלי גייין ליה שמיחו בשביל החשרחת וי"ל דמצויין ליה לבל שלא טיונות מלי זייף כדפרי' ואפי' חחימי כהדי זה מחת זה להשמת ליכא בחומה סיטה של שטר שיזייף כי סם עד אחד מ"מ יכול לכחוב על חותו עד אחד שחייב לו מאה מנה והוה ליה כחב ידו ולכך לריך לפרש דמטויין ליה והכי נמי לרב הונא דלמר בין קשר לקשר ליכא למיחס דלמת יחמוך כל השטר מבפנים ויכחוב למעלה מן העדים (ה) בנליון חו מן הלד כנגד העדים ויהיה כחב ידו בסיטה אחת עם השטר חי לא גייין חו ליחיים ת"ל דמטויין ליה מבחון כנגד העדים ודוחק גדול הוח דלמסמע שכשר בלא טיונות מדלח מיבעיחו גמרא לפרש הכי ור' פירש דים לדחות ההיח דכחובות (שם) דבלאחו הכי מלי (ו) לפרש למימר לריבח מרישא דמגילחא דלקמן (דף קכא.) חלח להכי נקט חסמא דבקלף הוה טעי לכחוב במקום טוב וגם לריך עיון חם מקושר החוס בכחב ידו מנד שי מהני דח"ל חי הוה מחוי לסחור למח עכיד ליה מקושר בכחב ידו חבל בקלפין שלנו שיכול להזדייף מנד שחור חין רחיה לקלפין שבימיהם: **פשוט** שכתבו עדיו מאחוריו פסול. טעמח משום שמח יעשנו מקושר ויהיה השטר מוקדם ומפי' לח מחימי כי סם שי עדים נזרי שים חטו שלשה וח"ת והלח במקושר יש חלק בין סיטה לסיטה וח"ל פשוט שחין בו חלק היחר יעשנו מקושר (ה) שלח היה בו חלק ו"ל שהיה כחוב כסדר פשוט והכי מוכח מר' חניגח בן גמליחל שחומר מקושר שכחבו עדיו מחוכו כשר מפני שיכול לעשותו פשוט ולח יהח יכול לעשות פשוט הלח שיהיה מקושר חלח ולחי לח היה בו חלק וחימה למ"ד בגמרח בין קשר לקשר (ה) שלמך דעמך מנוחי וחם לחין בו חלק היחר יחמחו ו"ל דמ"מ בין סיטה לסיטה דמיכן להו טלמח ת"ל טעמח דפסול כדפי' בקונטרס משום שלח נעשה כחיקון חכמים שנעשה פשוט ולח נחסם מחוכו לכפליהן בהמגרש (ניסין דף פו.) בכמה טעיטים לפי' (י) מלד הכחב כיון שלחין נקרלין העדים עם הגט ולחין לומר להחם היינו טעמח משום שלחו חוחסים שמח חוסיף על הגט מה שחמלה לפי שלחין עדים חחחיו ולכך פוסלין חוחו הא ליכא למימר שהרי לח מטיון חלח לחפי' כחוב בו שריר וקיים חו שלא נשחר חלק מלמטה חו שחחם לחד מעדיו למטה והשני למעלה חו מן הלד פסול והכי נמי הכח: **מקושר** שכחבו עדיו מחוכו כשר מפני שיכול לעשותו פשוט. תימה ת"ל כל השטרות פשוטים שחחומים בהם שלשה עדים יהו פסולים? שטעמה מקושרים ויהיו מוקדמין וחם נחמר "כלן שנדון כפשוט מלי לקל פריך (כ) בגמ'" לדברי ר' חניגח ב"ג חיבו דומה ומזה על זה ושמח בהחי מקושר חיבו דין בשחר מקושרים ולומר ר"י דבחמני מיפלינהו היכח דיחוח גבו שהוח עומה ההלוחה שנה לחת קודם הזמן הכחוב בה כדין מקושר דהשתח ליכח למימר דילמח פרש ליה והשתח פריך שפיר רבי לר' חניגח ב"ג היו דומה ומזה על זה ושמח בהחי מקושר חיבו דין בשחר מקושרים ויהיו מוקדמין וחם נחמר "כלן שנדון כפשוט (ג) שלח יחמה שלח מזמן הכחוב וזימנין דזייף ביה וכשילבה לפרוש ויחמר חירכם לי שטרח ויכחוב שובר פלוני פרעתי לו מנה וחח"כ יעשה לחיכך שטר פשוט ויהיו שכוחין שעשה שטר פשוט ומשני קשבר ר' חניגח חין כוחבין כפשוט שובר ומ"מ קלח קשה חם דיו כפשוט שכן לפניהו מלי קלמר וכי מנח זמניה משני ליה שטר פשוט בעלמ הכי נדון כפשוט כדפריטים (ה) בשטר מקושר שנעדיו מחוכו מנכי: כו כדין פשוט ותומר ר"י דחי לח משני ליה פשוט שלח כמו שהוח הולין שבשובר כחוב שפרע שהשטר והוח מקושר רגלים לדבר שפרעו ולח מנכיו ביה לבל כי מנכיו ליה פשוט לח יוכלו להרגים שהוח רמחום וח"ת לחמי לח הוה קשה לר' על מלני' דשטרי חוב המוקדמין פסולין והמחוחרין כשרים לחיכח למימר דקלמר הכח ולחמי כשרים וי"ל דשכיחי ליה כמלן דלמר" דמחוחרין נמי פסולין חי נמי כשיעשה שובר יכחוב בו פרעתי הלוחה שכחוב בו זמן פלוני דהשתח ליכח למיחס למידי חי נמי (ג) שובר בלח זמן ולבך מחוחרין כשרים לבל הכח בשחר מקושר שנעדיו מחוכו הוי "(המיוחד) ולח מסיק חדעתיה לכחוב בלגד שובר בלח זמן חו זמן שכחוב בשטר [שכיון] שהיה מקושר לח מסיק חדעתיה שלין מוחן הכחוב בלח זמן לפי שהזמן לבל מחוחרין שבשטח כחיבח שהשובר יהוי שהיה מחוחר ומסיק חדעתיה לכחוב שובר בלח יכח לידי זיוף (ה) וגרלה לי שחם יעשה שובר מקושר חו לח מחי לידי חשטח בלל ולח היה לריך למימר דלח כחבי שובר: **שדות** בכסף יקנו. עלה טובה ק"ל וכי קלמר וכחוב זה (ע) חוסם וחחוח זה חוכף מובר ולוקח זמן ושדה לחוכף ליקרי חמימה כדלמרינן בגיטין (דף נא:) (פ) חלבו וחחמו ונחנו לחוכף כו' (לחוכף) והעד עדים כשמעמו והכי נמי לידך קרא ולקח חת ספר המקנה טופס ואת החתום תורף ואת הגלוי זהו העדים שהוח גלוין של שטר מלוח וחסוקים בפנים דכריס שלריך ליזהר בלח יחמחו לח מלמטה ולח מן הלד לחיי מחחחיו ובלח ירחיקו העדים יותר משיעור בחמי וכיון דמלי למימר לחלי לפנים ולפרעו כמו שפירש ליח לן למימר לחלי לדרשא.

תקנו

כתוב שטרא מה שכתוב בשטר וכתוב שכתוב בשטר מ"ם בשטר שכתוב שטרא מקושר לגלח על כתב שובר לגלח על כל השטרות במקושרין הוחיל וכתוב שכתוב במקושר הלח מתוחר: (ע) ר"ח שכתוב וכו' וכתוב זה טופס ומחתם זה תורף שם מוכר וכו'; (פ) בא"ד כדלמר' גיטין כתבו במוכר תלבו וחתמו ונחנו לה בשר והעד עדים:

הגהות הב"ח

(ה) רשב"ם ד"ה שיכול כו' ויהיה פשוט. ל"ב עיין כתוס' דקדושין דף מט ע"ל דהקשו דל"ל יכול תוי כיון דשיכול וקיל"ל גם קרא פשוט ע"כ: (ב) תוס' ד"ה מקושר עדיו וכו' דלמת זייף וכתב ביל"ע ותיבת גיי ליה נמחק: (ג) בא"ד וכסדי על מחזיו קל מסכדי: (ד) בא"ד ולחיכת טיונות לפניהם וכו' ולחי' מחימי מכדי זה מחת זה. ל"ב פי' מלינת דמר עוקת דל"ל דחחמי זה מחת זה: (ה) בא"ד למעלה מן כעדים לו יכתוב בגליון וכו' וכ"ל ליכת:(ו) בא"ד דכשר מצי לדדיי ולריך לומר דמטויין לי':(ז)בא"ד דבלאו הכי מצי למימר דליכת לריבח מרישת ל"ל ותיבת לפרש נמחק: (ח) ר"ח פשוט וכו' כיון שלא פיטוכו, ובכי מוכח מדלמר ר' חניגח בן גמליאל מקושר: (ט) בא"ד בין קשר לקשר קל שלקל דעמך מנוחי: (י) בא"ד כלמה טיונים מפני שחחמו העדים מנד שכחב: (כ) ר"ח מקושר דבי גמ': ר' חניגח בן גמליאל היו דומה וכו' כהלי מקושר לין דין בשחר מקושרים: (ל)בא"ד כשחר הוח ולח יחמה שלח יחמו בחמה ויהיו שכוחין שעשה פרעתי לו מנה וכו' שנדון מקושר כדי שלא יכתוב שובר כלל כשחר ולח מסיק וכו' שכחוב בשובר לבין מקושר לח מסיק לדעתיה שלין בהלוחה בזמן הכחוב בו שלא שנה: (ם) בא"ד ויל"ע הוח מוזר נחתן מקשה קשה דלמלי קלמר וכי מסת יעשנו מקושר חו לח מסיק לדעתיה כשבוח ושל זה מחבין שלא יעשנו פשוט שובר פשוט ולמר שלא יעשנו פשוט זה לח יעשנו מקושר חו לח מחי לידי חשטח בלל ולח היה לריך למימר דלח כחבי שובר: שדות בכסף יקנו. עלה טובה ק"ל וכי קלמר וכחוב זה (ע) חוסם וחחוח זה חוכף מובר ולוקח זמן ושדה לחוכף ליקרי חמימה כדלמרינן בגיטין (דף נא:) (פ) חלבו וחחמו ונחנו לחוכף כו' (לחוכף) והעד עדים כשמעמו והכי נמי לידך קרא ולקח חת ספר המקנה טופס ואת החתום תורף ואת הגלוי זהו העדים שהוח גלוין של שטר מלוח וחסוקים בפנים דכריס שלריך ליזהר שלא יחמחו לח מלמטה ולח מן הלד לחיי מחחחיו ובלח ירחיקו העדים יותר משיעור בחמי וכיון דמלי למימר לחלי לפנים ולפרעו כמו שפירש ליח לן למימר לחלי לדרשא.

רבינו גרשום

גט פשוט. שטר פשוט. כגון שטרות שלנו והאי גט אפילו בשאר שטרות פיירי דכל שטרות איקרו גט כדאמרינן [במכות גה] וגם תוב שאין בו אחריות: עדיו מאחוריו. בסוף השטר כתיבה תחת הכתיבה: מקושר. הוא עשוי כקישורין תפורות וכך היו רגילין לעשותו תחילת הקלף היו כותבין שיפה אחת וכרוך עדות שהיתה בפנינו ואחר כך היו מניחין חלק כשיעור שיפה אחת והיו קפלין שיפה ראשונה הכתובה על שיפה שניה שאינה כתובה והיו תופרין אותה שיפה הכתובה על שיפה שאינה כתובה ואח"כ כותבין בשיפה השלישית בירה פלוני בכך וכך יום פלוני ביום פלוני ומניחין שיפה רביעית חלק ותורין ומקפלין שיפה הכתובה על החלק ותופרין אותו ביחד ושוב כותבין בשיפה החישית בשנת כך וכך לבריאת עולם ומניחין שיפה ששית חלקו ומקפלין ותופרין הכתוב על החלק וכך היו רגילין לעשות מן ר' שיטין עד שיכתוב הנותן שאצרט באחרון ענין שאומרט והיו תופרין אותו ושאר כתיבה השפר כותבין כשאר השטרות שמשון ווה פשוט שבמקשרין ומפרש בגמ' שמעמא מאי הוו עבדי מקושר והייט ג) של גט מקושר שהיו עדיו מתוכן מאחר הכתיבה כדמפרש בגמ'. ומפני שיכול לעשותו פשוט שיקרע התיריו'ויהי משפש על הכתיבה: מנא הני מילי. דקתני מחני' דאיכא גם מקושר וצריך עדים היכן רמז מן התורה: וכתוב בספר.

ג) ל"ל והייט דתנן גט מקושר שכן עדיו מתוכן מאחר הכתיבה כשר וכדמפרש בגמרא וכו' ויתפשט על ידו שכתיבה:

נוסחא

הבלוט בין קו לקו (דף ק"ו) נלקח מקדושין

ר"ש מן

נוסחאות וביאורים

[לקמן קכד.]

ני' רש"ל מלומר

תקנו רבנן מקומר כו'. מסקינן לן בזמן הזה כשכהן מגרש ותקנתו תם לריך לעקום מקומר כי מתוך התקנה משמע שהן נגרש כי תם במקומר לך לפי שהן בקיאין בו בעוד כהן יוכר לעקומו פשוט שהוא קל יותר לי נמי לא תקיט רבנן כי תם בתוכו מקום ור"י היה אומר (ה) דמקיט רבנן מקומר לא שיהא מוכה לעקומו כן תלא כדי שלא יפסידו מקומיהן המקיט לעקומו כן :

שלא תחלוק בין ניטין לשטרות שמא תפסלנה בשטרות שיטין (ו) לעקומו גם בניטין תלא מתוך שהרגילו לעקומו מקומר יעקו בניטין ולפירוש קמא אין להקשות משטרות שאט פוסלין בעד כותי וניטין מכשירין ולא נזריכו ניטין לעקומו משום דהתם היינו טעמא דאין להן שטרות אלא ב"ד הא' והעד שנים הן העולה שלשה. דמרקאמר והעד שנים מכלל דעדים שבשטרות בקשריו כדקאמר' נתרבה נמי בעדים דלידתו משונה מן השטות: ורפרם אמר מהבא . דשטות ומקשר מן התורה דכתיב ואקח את ספר המקנה וגו' ספר זה שטות כמו ספר : התרום זה מקשר. שקשור בחתום וחתוך ביניו ועדיין: גלוי זה משום שבמקשר שאר כתיבת כל השבר היו משום וגלוי מדקאמר מצוה מכלל דאיכא בהאי דלידתא בהאי : רמי בר יחוקאל אמר מהכא. איכא למשמע דאיכא שני מיני נמ: ע"מ שנים עדים או שלשה עדים עין לקמן , וצריך למקשר ג' עדים ולמשום ב' . ומקשינן לר' חנינא ולרמרם ולרבי בר יחוקאל וכי כל הני קראי דרמקמת לגם משום ולמקשר לחני הוא דאתא : עצה מובה קס"ל. ירמיה הוא דאותר לתו לישראל בשתקנו שדות צריך ולהתחתם עדים ויהא שטר בידכם לפי כשתלטו בגלות שמא יהרגו העדים או יולילכום בשם למקום רחוק ולא יכלו עדים למנך צוה להם לכתוב שפרות ולשטרון שלא יכפרו בהם הסוכרין . והא נמי דאמר רמרם ואקח את ספר המקנה לאו משום דלחהני אתא אלא מעשה שהיה כך היה ולאו משום דילפינן מיניה כלום . כך אמר . המורה ששמע מרבו שכך מצא כתוב שמו ב) בן דכתיב המצות והעקים מיכן ומיכן סמכו חכמים לתיקון כל השפרות מן התורה . והאי דרמי בר יחוקאל דעל פי שנים עדים וגו' לאו להכי הוא דאתא אלא להקיש ג' עדים בפלוגתא דר' עקיבא ורבנן בכל מעשיהן ובכל מקומות שיהיו שוין בכל מעשיהן

זה פשוט = זה מקושר **והתרום** = והעד = שנים, **עדים** = שלשה, **הא כיצד** = שנים = לפשוט , שלשה = למקושר, **ואיפוך אנא** = מתוך שנתרבה בקשריו **נתרבה בעדיו** = דרפרם **אמר מהבא** ° ואקח את ספר המקנה את התרום והתקים זה פשוט את התרום זה מקושר ואת הגלוי זה פשוט שבמקושר המצוה והתקים אלו דברים שבין פשוט למקושר הא כיצד זה עדיו שנים וזה עדין שלשה זה עדיו מתוכו וזה עדיו מאחוריו **ואיפוך אנא** = מתוך שנתרבה בקשריו נתרבה בעדיו **ורמי בר יחקאל** אמר מהבא °על פי שנים עדים או על פי שלשה עדים יקום דבר אם תתקיים עדותן בשנים למה פרט לך בשלשה? לומר לך שנים = לפשוט , שלשה = למקושר **ואיפוך אנא** = מתוך שנתרבה בקשריו נתרבה בעדיו **והני** להכי הוא דאתו כל חד וחד למילתיה הוא דאתא לכדרניא °שלוח בכסף יקנו וכתוב בספר וחתום א) עצה טובה קא משמע לן **ואקח** את ספר המקנה הבי הוה מעשה, °על פי שנים עדים או על פי שלשה עדים ג) להקיש שלשה לשנים בפלוגתא דרבי עקיבא **ורבנן** **ואלא** מקושר = מדרבנן וקראי אסמכתא בעלמא, **ומעמא מאי** = תקינו רבנן מקושר? אתרא דכהני הוו, והוו קפדי טובא ומנרשי נשייהו **ועבדי** רבנן תקנתא = אדהכי והכי מיתבא דעיירתא, התינח ניטין, שטרות מאי איכא למימר? בדי שלא תתלק בין ניטין לשטרות/היכן עדים חותמין? **רב הונא** אמר בין קשר לקשר **ורב ירמיה בר אבא** אמר אחורי הכתב **וכנגד הכתב** מבחוץ, אמר ליה **רמי בר חמא** לרב חסדא: **לרב הונא** דאמר "בין קשר לקשר" קא סלקא דעתין בין קשר לקשר **מנואי** והא ג) ההוא מקושר דקאתא לקמיה דרבי ואמר רבי אין זמן בזה" אמר ליה רבי שמעון ברבי לרבי **שמא** בין קשריו מובלע" פלייה וחזייה **ואם** = אימא אין זמן בזה ואין עדים בזה, "מובלע" ליה? **ואמר** ליה המי סברת בין קשר לקשר מגואי, לא, **בין קשר לקשר מבראי**, **ונחתש** דלמא זיף וכתב מאי דבעי, **ורחימי** סהדי? דכתיב ביה "שריר וקיים" **ונחתש** דלמא כתב מאי דבעי והדר כתב "שריר וקיים" אתרינא? "חד "שריר וקיים" בחבינן, תרי שריר וקיים לא כחבינן **ולחתש** דלמא מחיק ליה לשריר וקיים, וכתב מאי דבעי והדר כתב "שריר וקיים" ה"א אמר ר' יוחנן **נתלויה** מקוייכת כשרה,

מחק

תורה אור שנים: **ממוך שנתרבה בקשריו.** שהתמיד בו בכתוב והעריך לעשות קישורין התמיד נמי בריבוי עדים: **זה פשוט שבמקומר.**(ה) המופס שכתוב בעין שלו: **מלוי וחוקים.** משמע שיש (ג) (מלוי) חלוקי דיוין ביניהן: **עלה עונה קמ"ל.** כלמפרש ברים חזקת הבתים (לעיל דף כח.) כלכתיב ונתתם בכלי חרס למען יעמדו(ויק' ו): **כפלוגתא דר"מ ורבנן.** במס' מכות להקיש שלשה לשנים כו' : **גלוי מקומר מדרבנן הוא.** כלמפרש טעמא לקמן: **ומגרש נשייהו.** מתוך כעס שהגט פשוט' נכתב מהרה וכשמיים מרגוז לויכס יוליס להחזיר גרושתיהן כלכתיב ותלה גרושה מלויה לה יקחנו(ויקרא כא): **היכן עדים.** דמקומר חותמין: **רב הונא אמר בין קשר לקשר.** וקא (נ) סלקא (דעתך) הבתים מבפנים : **לחתוי הכתב.** כנגד כל הכתב מבחון הכי ס"ל לרבי ירמיה בר לכא כדמוכח לקמן דלריך "שריר וקיים" שמקום מחתים העדים מקיים כל הכתב כנגדו מבפנים : **ומר רבי אין זמן בזה.** בחמיה : **ואם תימא.** דבין קשר לקשר מחתי עדים מגואי והכי הוי קשריו כמו הזמן לחתי לה קפיד חלה לחזון, לעדים נמי הוה ליה למיבעי "לחתי אין עדים: **בין קשר לקשר מבראי.** וגלרון העדים בין חריצי הקשרין כדפריסית במתני' : **וניחוש דלמא זייף וכתב מלי דבעי.** בכוף הגט שבמקומר שהרי חתימי שהרי ברוחם הגט בין הקשרים בכוף הגט ומשו ונתן העדים בכוף הבתים: **ומשני דכתב כו'.** בכוף הגט שריר וקיים להיינו הוכחה על סוף הגט ואין יכול עוד להוסיף לחתי : **וניחוש דלמא זייף וכתב.** לחר שהוא "שריר וקיים" מלי דבעי וכתב "שריר וקיים" לחריגא בכוף מה שהוסיף: **תרי שריר וקיים לא כחבינן.** והרוחה יודע שהוא זיוף : **ושריך דלמא זייף ומחיק.** ומשני לחתר ר' יוחנן תלויה מקויימה כשרה. טעמה הסופר והניח ותלה חיבה לן שמים בין שיטה לשיטה ולחר כן קיימוה בכוף הגט כמו שלו כותבין תיבה פלונית דכיני לחני שריר וקיים :

הגהות הב"ח

(ה) רשב"ם ד"ה זה פשוט שבמקומר הטופס.(ב) ר"ח מלוי וכו' שיש בו מלוקי דיוין : (ג) ר"ה כך הוא וכו' סלקא דעתיה בהתם : (ד) ר"ח לחתוי כהכתב וכו' כנגד כל הכתב מל סוף הגט ולדידיה ליכו לריך:(ה) תוס' ד"ה תקנו וכו' וכ"י היה אומר דמלי דמקיט רבנן מקומר לא שיהא מוכה : (ו) ר"ח גלוי וכו' שיטין מלשונות מקומר גם בניטין אבל מתוך שהרגילו לעשות מקומר ישמו גם בניטין וכו' כעד כותי וכניטין : (ז) ה"ה בכ"מ וכו' ה"ל אפי' בין קשר לקשר.ל"ג ומיבעי לרבי הוא דלריך לחתי בין קשר לקשר אבל אין לריך לחתי כל ענין : (ח) ר"ה ורב הונא וכו' לפי שהעד לריך לחתי בכל הגט שאין מכיר בכתב ידו ומיבעי ליה בין קשר לקשר. ל"ג ומיבעי לרבי הוא דלריך לחתי בין קשר לקשר דוקא הגט שאין מכיר בכתב ידו אבל בשאר כתובות אין לריך לחתי בין קשר לקשר : (ט) ר"ה ורב ירמיה בר לכא כדמוכח לקמן דלריך "שריר וקיים" שמקום מחתים העדים מקיים כל הכתב כנגדו מכפנים : **ומר רבי אין זמן בזה.** בחמיה : **ואם תימא.** דבין קשר לקשר מחתי עדים מגואי והכי הוי קשריו כמו הזמן לחתי לה קפיד חלה לחזון, לעדים נמי הוה ליה למיבעי "לחתי אין עדים: **בין קשר לקשר מבראי.** וגלרון העדים בין חריצי הקשרין כדפריסית במתני' : **וניחוש דלמא זייף וכתב מלי דבעי.** בכוף הגט שבמקומר שהרי חתימי שהרי ברוחם הגט בין הקשרים בכוף הגט ומשו ונתן העדים בכוף הבתים: **ומשני דכתב כו'.** בכוף הגט שריר וקיים להיינו הוכחה על סוף הגט ואין יכול עוד להוסיף לחתי : **וניחוש דלמא זייף וכתב.** לחר שהוא "שריר וקיים" מלי דבעי וכתב "שריר וקיים" לחריגא בכוף מה שהוסיף: **תרי שריר וקיים לא כחבינן.** והרוחה יודע שהוא זיוף : **ושריך דלמא זייף ומחיק.** ומשני לחתר ר' יוחנן תלויה מקויימה כשרה. טעמה הסופר והניח ותלה חיבה לן שמים בין שיטה לשיטה ולחר כן קיימוה בכוף הגט כמו שלו כותבין תיבה פלונית דכיני לחני שריר וקיים :

א) [עי' לכת: פ"ש ד"ה ופ"ע]: ב) מכות כ: שהדלין ע. : ג) [נקמן קכה:] :

ו) תוכי ד"ה ופסול וקכור ניט ופדיו כ"ל וכ"כ לקמן נד"ה תחום . ז) הלכות לריך הקון נכלון קלם ופ"ע

מחק פסול. לקמן מה שהגיה עליו הע"פ שמקיים וכדמפרש ואזיל שלותו המחק בפוסף הספר במקום (נ) שהיה כתוב כן שריר וקיים כתוב שריר וקיים כתוב במגילת דכסר למיקניא ביה ומחקו והגיה מה שריר ותחר כך כתב שריר וקיים לכל בתמצא הכתב אין לתת שהרי הדבר ניכר שקודם שנכתב שריר וקיים נזה הספר נמחק וכשיעור שריר וקיים. וכל שכן יותר שיעור הממחק יותר מזה: **ולר' ירמיה בר אבא דאמר אמורי הכתב כל שכתב מבחוץ.** תוספתן העדים וממלאים מקום מחיקת העדים עד סוף הספר ולא נרין שריר וקיים: **ליחוש למחק.** זיף וכתיב מאי דכתיב בגיווזאי בסוף הספר **ואעפ"ש שאין** עוד עדים בגבולו מבחוץ ויתמה לה הגמתי זה החלק מבחוץ לחורי זו הסיטה תלת להכרות עדים גם זו הסיטה כנגדה מחוריה ולא נזדמן לי כן פירש רבינו חננאל **ובספרים** שלנו כתוב ומפיש בעדים מבחרתי כלומר נגד לוחה הסיטה שיוסיף **מבפנים** יחסוף עליה עדים כנגדה **מבחוץ** כדי למלאות כל הספר עדים לקיים כל הכתוב בתוכו מכל מקום כגבולו ויתמה כדי לרכות עדים הוא עדים לני מכוונתי לפרסם הדבר והרביתי עדים הרבה ולהיות רמקן (ניסין דף פח:) נט קרא הכל מצלימין עליו טו' לחזהו נט קרא כל שקריו מרובים מעדיו לכל לם עדיו מרובים מקרקיו שפיר דמי: **ה"ל.** רב חסדא לרמי בר חמא: **מי סברת.** לגיכל דר' ירמיה בר אבא: **עדים כסדרן** (נ) **לפניכן.** מלחורי הכתב שלם הספר כתוב שמי שגם העדים חתומין שמי ולם הכתב כתוב ערב שגם העדים חתומין ערב והחתילו לחתום בתחלת הספר כעגד זכרון עדות שהיסה בפניו כו' וכולן זה תחת זה מ"ס ודלי יכול להוסיף ולהחתים כדקתמרת: **אלא מלמטה למעלה תהיני** מחתילין לחתום מלחורי הסיטה כדפסוק זה (ל) תחת זה והולכין ותומתין לגרכו של ספר ולם הספר כתוב ערב כן תומתין שמי וכן מפורש בגמרא לרן יהודה נט פסוק עדיו לרחבו ומקומר עדיו לגרכו וכיון שמחתילין לחתום כנגד סיטה לחרונה לין יכול להוסיף עוד ולזיף עוד מלד שלין הספר מחקיים **אלא מלמעלה** החתימות ולמעלה: **ריעותא בסיטה לחרונה.** (ה) סיף כתוב שם הגלי לו פרשון המזיק לבעל הספר וגיין לה להניח סיטה לחרונה ולפך על גב דגיין ליה "לרחובן" והכי הכתוב מעקיר ביה"כן יעקב עד "ולחן דכסר כלך: **כן לית פלוני עד כסר.** מלחר שמכירין זה כתב ידו של לוחו בו פלוני: **ומשני דכתב ביה רחובן כן כחד דרא.** *כשורה לחת ולו' גיין ליה לרחובן גיין ליה נמי לבן בהדיה ולא נסתר בלתי יעקב לבדו: **ועד מסכתר ביעקב עד.** דלמרינן יעקב עלמו חתם לת שמו לתו

וכשיעור שריר וקיים. וכל שכן יותר שיחתוך שני סיטין לו נ' כדי להטעיים וכתב מלי דבעי והדר כתב שריר וקיים לכך פשוט כל מקום שנוכל לומר בכלן היה יכול לכתוב כתוב שריר וקיים לבל בפחות משריר וקיים ליכא למיחק מידי:

וליחוש דלמח כתב מלי דבעי ומחתים סהדי מלבר לי.

לבל לי לת מחתים להו היה פשוט סיטה העדים יש לו להיות כנגד סיטה הספר וליכא למימר דמייתו ליה מלד לחר דממח יעבה לם התלרכה: **אנא** לרבות עדים קא עבדי. ויקיים בשלשה שלמעלה דמכל תלתת מקיימים כדלמרי' בפרק הזורק (ניסין פח:) והכל לת מלי לשטיי כדלקמן לין מקיימים ללת מעדים של מטה דפריך לקמן ויימנו דלמח כתב הוח ועדיו בסיטה לחת ולמר כדי להרבות בעדים הוח דעבדי ולמר כל כי הלי נוחל לין מקיימים ללת מעדים של מטה (ו) ה"ל ליסי כלן לין מקיימין ללת מעדים של מטה וי"ל דלמר כדי להרבות בעדים ולמר כל כי הלי נוחל לין מקיימים ללת מעדים של מטה (ו) ה"ל ליסי כלן לין מקיימין ללת מעדים של מטה וי"ל דלמר כדי להרבות בעדים ולמר כל כי הלי נוחל לין מקיימים

ה א מיי' סכ"ז מהל' מלוה ולוה הל' ח סמג עשין לד טוש"ע ח"מ סי' מד סעיף ה: ו ב מיי' שם הל' ג טוש"ע שם סעיף ח:

ויש לומר להכי פריך ולימוק למאי נייז לרחובן בן ומחכשר ביעקב עד ויהיה הלוה סבור עלת זייפו ויהא עדיו (ג) כמו שכתבו ו וכל כמה עלת ילריכנו הלוה לקיימו לת נקיימו לי לת טוענין ליתמי (ג) ללקוחות ומלוה טוענת זיוף לתי ספיר שבלת שום שכתה יולית מהם לאו דיעקב הוא, אדלמא בשמיה דאבוה רחים? לא שביק אינש שמיה דידיה ורחים בשמיה דאבוה, אדלמא סימנא בעלמא הוא דשויה ליה רב צייר א)כדורא ר' חנינא צייר דרומא רב חסדא סמ"ך רב הושעיא ע"ן ב) רבא בר הונא מכותא? לא חציף אינש לשוויה לשמיה דאבוה סימנא, מר זוטרא אמר למה לך כולי האי, כל מקושר שאין עדין כלין בשיטה אחת פסול/ א"ר יצחק בר יוסף אמר ר' יוחנן "כל המחקין ג יוצריך שיכתוב "ודין קיומיהון" כולן צריך שיחזור מעניני של שטר בשיטה אחרונה, מאי טעמא? אמר

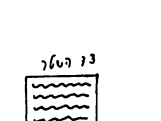

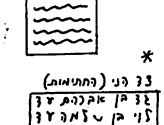

• קושי מחקין
• כלין שיחזור מעניני של שטר
• בשיטה אחרונה

לאו דיעקב הוא אדלמא בשמיה דאבוה רחים? לא שביק אינש שמיה דידיה ורחים בשמיה דאבוה, אדלמא סימנא בעלמא הוא דשויה ליה רב צייר א)כדורא ר' חנינא צייר דרומא רב חסדא סמ"ך רב הושעיא ע"ן ב) רבא בר הונא מכותא? לא חציף אינש לשוויה לשמיה דאבוה סימנא, מר זוטרא אמר למה לך כולי האי, כל מקושר שאין עדין כלין בשיטה אחת פסול/ א"ר יצחק בר יוסף אמר ר' יוחנן "כל המחקין ג יוצריך שיכתוב "ודין קיומיהון" כולן צריך שיחזור מעניני של שטר בשיטה אחרונה, מאי טעמא? אמר

לחזורי הכתב לחרטו מרחטו לסופו ג) בין מלמעלה למטה ג) בין מלמעלה למעלה ואין עדיו כלין בשיטה אחת פסול שלריך שיתחילו לחתום בשורה זה תחת זה ולסיים בשורה הלכך ג) בין שמתחילין לחתום שלשתן בשורה אחת כגון זה תחת זה ולסיים בשורה הלכך ג) בין שמתחילין לחתום בשורה אחת כגון זה תחת זה ולסיים בשורה הלכך ג) בין שמתחילין לחתום

אמר רב עמרם לפי שאין למדין משיטה אחרונה, אמר ליה רב נחמן לרב עמרם מנא לך האי אמר ליה דתניא והרחיק את העדים שני שיטין מן הכתב פסול שיטה אחת כשר מאי שנא שני שיטין דלמא מזייף וכתב שיטה אחת נמי מזייף וכתב, אלא לאו שמע מינה אין למדין משיטה אחרונה שמע מינה, איבעיא

אמר רב עמרם לפי שאין למדין משיטה אחרונה. מפני שאין המעדים יכולין לקרב תחיתתן כ"כ בסמוך בסוף השטר ומניחין ריוח בין השטר לתחיתתן ויכול לחדש בזייף ולהוסיף בינתים שיטה לחתם והלכך תקון רבנן לחזור מעניו של שטר בשיטה אחרונה לבלתי שיכתב בה דבר להריך (ה) שהרי אם זייפו והוסיפו לאחר זמן אין לחוש מפסידין כלום אם לא נלמד הימנה שהרי כבר כתוב כל זה למעלה ונם אם זייפו ויוסיפו בשיטה החלק שלאחר מעניו של שטר בשיטה אחרונה בין השטר לעדים לא מעלה ולא מוריד שהרי אין למדין משיטה לחברתה וכשאין כתוב בשטר שריר וקיים אפי' יש עדים שלא נוסף בו דבר זיוף מכל מקום הרי שטרות מסופק בעלמא הוא שלא נעשה כתקון חכמים וכמלוה על פה דמיא: שלא נלמד מ"ם אין למדין משיטה אחרונה. הלכך הרחיק שני שיטין פסול שיכול לזייף שני שטין ונלמוד מן הרחקה שלא

מכשירין ואמר רבי יוחנן אפילו מכאן עד עשרה ימים מכשיר ר' אליעזר דאי אפשר שלא יהא בו שיטה אחת שהיא מדבר שריר וקיים אפי' יוחנן (ד) אומר אף אני מודה בדבר זה שכשר ואם כן מאי קפריך הא ליכא חזקת השטר אלמא מ"ם אין יכול לזייף פסול כי ליכא חזקה ואע"ג דר' (אליעזר) פליג על ר' יוחנן ופוסל בר מלאלחר מ"מ הלכה כר' יוחנן דבו ועוד עשרה ימים דמדכר דיבורי הלכה דר' אליעזר אפילו בדיעבד לא כשיר ר"ח אלא לאלחר אבל מכאן ועד עשרה ימים לא וה"ג פריך שפיר והא בעינן חזקת השטר וליכא וליכא לזייף ולא בעינן חזקת השטר אלא לענין שיכול לזייף ולא לענין שיכול מדכר דיבורי לר' יוחנן [מיהו מצינו למימר דלחך לר"י פריך] *)ולא הכשיר ר' יוחנן לחפי' מכאן ועד ו' ימים אלא בניעין לליכא רוב תנאים דפסול בזירה אפילו ליכא חזקת השטר אלא בשאר עניני תנאים הם בשטר ולא דרוב עניני תנאים הם בשטר ולא דיבורי לזמן מרובה מיהו מסתבר הלכך מדכר דיבורי (ז) אבל בשאר שטרות מכאן ועד ו' ימים לא דרוב עניני תנאים הם בשטר ולא דיבורי לזמן מרובה מיהו מסתבר דפסול בזירה אפילו ליכא חזקת השטר אלא בשאר עניני תנאים הם בשטר ולא דיבורי לזמן מרובה מיהו מסתבר לפי כלל זה דכל שהוא מרובה כמו ו' ימים אלא בניעין לליכא רוב תנאים הלכך מדכר דיבורי (ז) אבל בשאר שטרות מכאן ועד ו' ימים לא דרוב עניני תנאים הם בשטר ולא דיבורי לזמן מרובה מיהו מסתבר דפסול בזירה אפילו ליכא חזקת השטר אלא בשאר

איבעיא להו שיטה ומחצה מהו. לא נמי היכא דמסיים (נ) הסיטה בחמשע הסיטה והכימו העדים לאחו חני סיטה הנשתרת נם סיטה אחרת מהו דפסיקא דפסול לכתב מאי דנמי בחומו חני ויחזור בסיטה אחרונה לכל יש לפרש היכא דמיים הסטר בסוף הסיטה והכימו הסיטה עליהם(ל) וכתבו בחמשע סיטה מהו מי אמרינן שפסול לפי שיוצא בסיטה עליונה ובחליה יכתוב חזרת הסטר ואין למדין מן החליה שהיא סיטה אחרונה לכל מן העליונה למדין לו ללמוד שכשר אנם מן הסיטה עליונה אין למדין שהיא אחרונה מן הסטר מיהו (ס) פשיטא דכשר דאין למדין מסיטה אחרונה היינו משום שעדים לא דייקי ומרחיקין סיטה אחת אם כן כשמרחיקין סיטה ומוחמים בחמשע סיטה כיון דליכא כי אם רוחב סיטה אחת אין העדים לסטר אין למדין ממנה ולכך לא יוכל לזייף וכשר ועוד דומיא דהרחיק שני סיטין והכימן סיטה אחת דמיירי בשויו (ו) כזה [בני] מהו מי אמרינן לא יוכל לזייף כלום בסיטה ומחצה לו ללמוד בדוחק יכתוב שני סיטין ופסול: **אלא** מהא ליכא למשמע מיכה. ולו ריצה דוקא סיפא לאו דוקא: ושיטה ומחצה בסיטה אחת (ז) דקאמר כשר דמי ולו ריצה דוקא: **דאמר** חזקיה מלאהו בקרובים כשר. להרחיק שני סיטין קאי וכן מוכח בהמנרש (ניסין דף סו: ושם) דקאמר ולו משום(ס) שני סיטין פסול לאחר מזקיה מלאהו בקרובים כשר לפירוש רבינו שנגהל שנוהם בבריימא (פ) נשמע מן הרחוקים קרוב לו פסול מסייע ליה לפיר לחזקיה דמכשיר עדים לרחוקים ר"ת היכי מסייע ליה לנירסת ספרים דלא נרסי רחוקים ר"ת היכי מסייע ליה למאי דבריימא לא מכשרת אלא כשנמלאו (י) בסוף עדים כשרים אבל מלאו במקום שאויר פסול לאחר הקרוב נמי פסול וי"ל מדלא קבע ליה מקום וקאמר סתמא (כ) נשמע מרחוקים או ממקום קרובים לו פסולים כשר שמע מינה בכל דוכתא מכשר להו כגון הא דאמרי בשילהי הזורק (שם דף מב.) ס"מ מי חיים בחמלה קרוב לו בחמשע אין בסוף כשר ממתי מדלא קבע מקום ור"ת היכי מסייע ליה הא בבריימא מכשיר בין קרוב בין פסול וחזקיה לא מכשיר אלא בקרוב פסול ומ"ש דחזקיה וי"ל דחזקיה סבר לה כר' עקיבא דאמר בהזורק (שם פה:) נע קרח הכל מעלימין עיניו מפני קרוב אבל פסול לא אבל בריימא סבר' כבן נמס דאמר בהזורק כחזקיה בחדא בקרוב ורחוק לר"מ ואין הלכה כחזקיה דסבר כר' עקיבא לאו דוקא פסול בלבד אלא אפילו כשר ולא בעינן קרוב ורחוק אלא לר"מ דגרס ברחמונה נקט ליה לר"מ הוא דאמר ליה אבל לרבנן לא בעינן קרוב ורחוק ולא קשי

הן ואוירן. שיעור כיתכת השיטין ואויר חלק ביניהם נפסל לכל פחות מיכן ליט נפסל: פ"ג דתי פלקא דעתר הן ולא לוירן למתי מוין. והלא ניכר היזוף לפי שקריך לכתוב לוחיות דקות יותר מקאר לוחיות הספר לדי לתת חלק בין שיטה לשיטה ואם יכתוב כתיבה גסה גם עתה ניכר כאין חלק בינהם כאחר שיטות שכאחר: שני שיטין שאמרו. כשיעור כתב ידי עדים: מאי טעמא לא דמוייף לאו לגבי סופר לויל. לולי לא יתכה לו ולא יסמא לעין לאורועי בפניה חלה עושה בשיעת כאוך ביטו ואיט יודע לכוין יפו בכתיבה דקה כמו הסופר: כגון לך לך זה על גב זה. לשון לא תתח לאיפלגי על חלוקות חלה ודאי בכתב ידי עדים. מפעריו בתיבת שני שיטין חלק ודומין לריך לויר בין שיטה לשיטה מלבד עובי הכתיבה כדי שלא יהו שני "לך" בשני השיטין זה בעליונה וזה בתחתונה לריך חלה יגע מבך נוכה הלמ"ד של לך בהתחתון להגיע לך", של לך העליון ולא יזמנין (נ) למיכהדלי כהדי הדדי ד' דסיקה עליונה ולמ"ד בשיטה התחתונה: אלמא קסבר שני שיטין ד' לויל. ר"ה ד"ה כתב ואין נלחם ב"ד ב"ב ד"ה כתוב. ר"י עיטו"ם מסס קרוב. ר"י עיטו"ם פתוכ"ל בניעין ו"ל ומוסר ר"ת דאיכא מאן דאמר דסגיל בכל לא סגיל חלה בחתלה כו' ולאחר שחוב ר"ת ברין (שבת נמי דאמי מאן דמכשיר אחם לא חלה בחתלה אבל כאוך חלה בכתב ידי עדים ולא בכתב ידי עדים ולא בכתב ידי עדים ולא

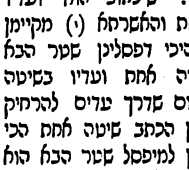

*) [ואולי ר"ל ר"ח בן יעקב מבעלי התוספות].

רבינו גרשום

הניחא לרב כהנא דסתרי להא משמיה דשמואל. שטר הבא הוא ועדיו על המחק כשר: שטיר. דהשתא לא קשיא דרב אדרב דאמר לעיל לא שנו אלא בין ערים לאשרא אבל בין ערים לשטר הוא דפסול אבל בין ערים לאשרא אפי' מובא נמי כשר משום דכתיבים ליה ולא חיישינן דלמא נייז ליה לעולאי ומחיק ליה ומשום כי שמואל דאמר שטר הבא הוא ועדיו על המחק כשר אלא פסול ומשום הכי לא מחיק ליה מלתא ואשטר בתקנת דכתיבים ליה ומיתוקמא מלתא דרב מביומי דסתרי לה משמיה דרב שטר הבא על המחק הוא ועדיו כשר השתא קשיא דרב אדרב הוא"ל דאמר בין ערים לאשרא אפילו מובא כשר אמאי הא אע"ג דכתיבים ליה אי"ב למיחש דלמא נייז ליה. ומשני אפי' לרב מביומי מיתוקמא מלתא דרב משטר

ואם תאמר מוחק ותוזר ומוחק, אינו דומה נמחק פעם ארת לנמחק שתי פעמים שלישא דלמא שתי דיותא אמקום עדים מעיקרא ומחיק ליה, דכי הדר מחיק ליה להאי הוה ליה אידי ואידי נמחק שתי פעמים? אפי' אביי קסבר (ב) אין העדים חותמין על המחק אלא אם כן נמחק בפניהם אחתא והוא על הנייר ועדיו על המחק כשר] ונידוש דלמא מחיק ליה וכתיב מאי דבעי והוי ליה הוא ועדין על המחק? דתנן הכי "אנתנא חתמנא על מחקא שטרא על גיורא בחמצא היכא: אי מלהתם, גיורי ליה, אי עילאי מחיק ליה? דתנן בין שהדא להדרה אי הכי אימא סיפא והוא על המחק ועדיו על הנייר פסלו! אמאי פסול הכא נמי נכתבו הכי "אנתנא חתמנא על גיורא שטרא על מחקא [השתא נמי] מאי אמרת מחק חזר ומחקן, הא אמרת אינו דומה נמחק פעם אחת לנמחק שתי פעמים? אלא מאי היכא דחתימי סהדי אמחקא היכא דלא חתימי סהדי אמחקא אלא אגיורא לא ידיע, אלימא מגילתא אחריתי ולמחוק ולידמי לאמחקא דהא מגילתא למחקא דהא מגילתא לקבלה לחתימות ידא דסהדי בבי דינא ולמחוק ולידמי אמחקא רב הושעיא ראינו דומה נמחק בן יומו לנמחק בן שני ימים, ולשלישי אמר רבי ירמיה א) חיישינן לד"ח טוען: רבי חנינא בן גמליאל אומר מכשיר וכו': השיב רבי לדברי ר' חנינא בן גמליאל והלא

כמחק בין עד לעד במקום שיכתבו מהנמחק סהדי אבל לי נדברי רבי חנינא בן גמליאל. שתמר מקומר יכול לעשותו פסולו: והלא

סהדי חתימי על המחקא ומקרעת לנייר כדמפרש בסמוך ואין לחוש שמא לו שטר פסול (ע"כ) וח"ת שמא מחק אחמת סהדי ולכל הפחות שמעלה בר מן העדים וכהב מהי דבעי ו"ל דלא מכשירינן הוא ועדיו על המחק אלא כשאין ריוח בין עד לעד כדי לכתוב אחמת סהדי וריב"ם פירש דאין לחוש שמא יחמוק אחמת סהדי כיון דמעיקרא הוה כתב על המחק ואם ימחקנו ה"ל נמחק ב' פעמים והשטר שכתוב על הנייר שנמחק ה"ל נמחק פעם אחת ויהיה ניכר זיוף דלחינו דומה נמחק פעם אחת לנמחק שתי פעמים ונראה לי דהיינו כשכותב על המחק לו ניכר חיזה נמחק פעם אחת ואיזה נמחק שתי פעמים אבל הנייר מחוק גרידא שאין כתוב עליו כלום לומר שתינו ניכר וכן מוכח בסמוך דפריך וניחוש דלמא שדי ליה דיותא אמקום עדים ומחיק ליה והלך מחיק ליה והוה ליה לידי ואידי נמחק שתי פעמים כשימחוק אחרי כן השטר ומחי פריך הלא בשעה שילכו לאחתום ילחו (ג) מחוק פעם אחת ומקום שהמלוה מחתימה מחוק שתי פעמים ולא מלאו ודאי לומר שניכר עד שיהא כתוב ויהא יבש מיהו הא לאו לחיה היא דמעי למימר לעדים שניכר דלא בייקי לכל שטר הבא לפני ב"ד. ניכר דב"ד בייקי ולכך לי מחיק אחמת סהדי ועדיו על המחק ואחמתי כשר וכ"ת הוא על הנייר ועדיו על המחק לא הוי כשר וכתב מאי דבעי: והוה ליה אידי ואידי. מקום השטר ומקום העדים נמחק ב' פעמים ומוזיף הכי ולוכחא היכרא ואשאר כשר: אשר אביו. מש"ה כשר דקסבר רב אין העדים חותמין על השטר אלא אם כן נמחק בפניהם שיראוהו קודם שיכתוב על גבי השטר וראוהו היאך נמחק דאי הדר חו וסחק במקום שהעדים חותמין הן שראוהו תחלה נמחק מכירין בין נמחק פעם אחת לנמחק ב' פעמים: מיתיבי. הוא. כתיבת השטר: על הנייר. שאינו מחוק: ועדיו על המחק כשר. ואמאי לרב דאמר שטר הוא ועדיו על המחק כשר לימא דלמא מחיק לנייר שכתוב בו השטר והדר וכתב מאי דבעי והוה אידי ואידי נמחק פעם אחת. ושפיר משום הכי בשר דכתבי עדים הכי אנתנא סהדי כו'. אי לחתאי מוחתימתהעדים נייר ליה ומחיק ליה לנוף של שטר או לעיל מן העדים מחיק ליה ולוכא היכרא למלחא. ושפיר דכתבו בין סהדי לסהדי דאי נייר ליה נייר לסהדי ואי ליכא עדים פסול. ואי מחיק ליה הא נמחק תרי זימני ואינו רוסה

נמחק פעם אחת לנמחק ב' פעמים. הוא על המחק ועדיו על הנייר פסול משום דאיכא למיפר דחזיק ליה למוזיף ליה. והאמרת אינו דומה נמחק כו'. והאי נמחק ב' פעמים וניכר ואמאי פסול: הני מילי היכא דכתבי סהדי אמותיקתא ושטר אחמת איכא בין מחיקת מקום העדים שהוא פעם אחת ובין מחיקת מקום השטר שהוא ב' פעמים. ואכתי אמאי פסול וליתו סנהלא אחריתי ולמחוק חדא זימנא ולידמי אי דמיא

ג) למחיקת הא סנהלא דהאי שטר. ומשני לא דמי מחקא דהא מגלתא למחקא דהא מגלתא לפי דקלישא מפי או דעבי מפי. ואכתי אמאי פסול ליקבליה לחתימת יודיה דסהדא דחתימי בהאי שטרא דמחיק ליבואו עדים ויעידו לפני בית דין יודעים אנו שזו היא כתיבת העדים החתומין ובחר דקבלו לסהדותייהו למחוק מקום חתימותייהו ולידמי אי דמי למחיקת העדים שנמחק פעם אחת למחיקת מקום השטר. וכי האי גוונא אפשר בתקנה ואמאי פסול. בן שני ימים דמחיק מחיקתו וליכא למיקם עלה דמלתא. ולשהייה לשטר ג' ימים או מפי לאחר מחיקת העדים וניחוי דהשתא אידי ואידי מכמה ימים הוא ואכתי אמאי פסול והא אפשר למבדקיה הכי. אמר ר' יוסיה להכי קא פסיק דפסול דחיישינן לבית דין מוקין דכתבו עדים הכי ושפרא על מחקא סמכי עדים לא כתבו עדים. הלכך נזרי דפסול אע"ג דאפשר בבדיקה משום בית דין מוקין דלא בדקי אלא נבו לאלתר: רבי חנינא בן גמליאל אומר מכשיר שכתבו עדיו מתוכו כשר מפני שיכול לעשותו פשוט. יפתה קשוריו והוי פשוט אע"פ שיש בו אויר ג' שיפות למעלה אין בכך כלום והרי

ד) לכאורה ל"ל ומאי דיותא מכולא שטרא ודבר כתב כשטר על תותו שטר וכו'. ב) נראה דל"ל אי דמיא מחיקת הא מגילתא למחיקת דהאי שטר.

(א) רש"ם ד"ה עדיו וכו' כתב יש גורסין מחקום אחר: (ב) ר"ה לית סברים וכו' שלא ידעו לדקדק כל כך לשמותו ויכולו להכשיר וכו' ומכאן שמיכן כי הוסיפו כך מירן ר' ירמיה בן: (ג) תוס' ד"ה (בדף הקודם) גופא וכו' שילכו לאחתום יראו השטר מחוק פעם אחת: (ד) בא"ד ומתקנו וגם מחוק השטר שכתוב על הנייר וכו' שלא כשנמחק בין עד לעד מקום שכתבו אחמת סהדי וכו' דלהדרה זה: (ה) בא"ד ומאחר שהוא חייב לו ראוי לפסול יותר: (ו) בא"ד שם כן ריוח ניכרים. ר"ב היינו שכתבים מחותמים זה אחת זה ואם אחת זה אחת זה שלא כתבם כשיטה וזה כשיטה כו' כשם שמחק אחמת סהדי לשם שטר אחר שכתבו עליו כך יכול למחוק אחמת סהדי שכתבו עליו שטר אחר ולא יועיל שטר שכתב הוא יועיל שטר שכתב הוא ושטר שכתב הוא לא יועיל שטר אחר שכתב עליו: (ז) בא"ד ואם תמצי לומר שמחק אחמת סהדי ועדיו על המחק כשר: (ח) בא"ד ואם תאמר מוחק ותוזר ומוחק אינו דומה נמחק פעם אחת לנמחק שתי פעמים ואלישא דלמא שתי דיותא אמקום עדים מעיקרא ומחיק ליה דכי הדר מחיק ליה להאי הוה ליה אידי ואידי נמחק שתי פעמים אפי' אביי קסבר אין העדים חותמין על המחק אלא אם כן נמחק בפניהם אחתא והוא על הנייר ועדיו על המחק כשר ונידוש דלמא מחיק ליה וכתיב מאי דבעי והוי ליה הוא ועדין על המחק דתנן הכי אנתנא חתמנא על מחקא שטרא על גיורא בחמצא היכא אי מלהתם גיורי ליה אי עילאי מחיק ליה דתנן בין שהדא להדרה אי הכי אימא סיפא והוא על המחק ועדיו על הנייר פסלו אמאי פסול הכא נמי נכתבו הכי אנתנא חתמנא על גיורא שטרא על מחקא השתא נמי מאי אמרת מחק חזר ומחקן הא אמרת אינו דומה נמחק פעם אחת לנמחק שתי פעמים אלא מאי היכא דחתימי סהדי אמחקא היכא דלא חתימי סהדי אמחקא אלא אגיורא לא ידיע אלימא מגילתא אחריתי ולמחוק ולידמי לאמחקא דהא מגילתא למחקא דהא מגילתא לקבלה לחתימות ידא דסהדי בבי דינא ולמחוק ולידמי אמחקא רב הושעיא ראינו דומה נמחק בן יומו לנמחק בן שני ימים ולשלישי אמר רבי ירמיה א) חיישינן לד"ח טוען רבי חנינא בן גמליאל אומר מכשיר והשיב רבי לדברי ר' חנינא בן גמליאל והלא כתב מחיקת סהדי ועדיו על המחק לא הוי כשר וכתב מאי דבעי והוה ליה אידי ואידי נמחק ב' פעמים ולפי שהשטר הוא כבר כתוב לא יכלו להבחין אם נמחק פעם אחת לנמחק ב' פעמים בשנתחק הסדים בשנתחק ב' פעמים חזר ונתחק כתיבת השטר וחדר וכתב מאי דבעי: והוה ליה אידי ואידי. מקום השטר ומקום העדים נמחק ב' פעמים ומוזיף הכי ולוכחא היכרא ואשאר כשר: אשר אביו. מש"ה כשר דקסבר רב אין העדים חותמין על השטר אלא אם כן נמחק בפניהם שירואהו קודם שיכתוב על גבי השטר וראוהו היאך נמחק דאי הדר חו וסחק במקום שהעדים חותמין הן שראוהו תחלה נמחק מכירין בין נמחק פעם אחת לנמחק ב' פעמים: מיתיבי. הוא. כתיבת השטר: על הנייר. שאינו מחוק: ועדיו על המחק כשר. ואמאי לרב דאמר שטר הוא ועדיו על המחק כשר לימא דלמא מחיק לנייר שכתוב בו השטר והדר וכתב מאי דבעי והוה אידי ואידי נמחק פעם אחת. ושפיר משום הכי בשר דכתבי עדים הכי אנתנא סהדי כו'. אי לחתאי מוחתימתהעדים נייר ליה ומחיק ליה לנוף של שטר או לעיל מן העדים מחיק ליה ולוכא היכרא למלחא. ושפיר דכתבו בין סהדי לסהדי דאי נייר ליה נייר לסהדי ואי ליכא עדים פסול. ואי מחיק ליה הא נמחק תרי זימני ואינו רוסה

נמחק פעם אחת לנמחק ב' פעמים. הוא על המחק ועדיו על הנייר פסול משום דאיכא למיפר דחזיק ליה למוזיף ליה. והאמרת אינו דומה נמחק כו'. והאי נמחק ב' פעמים וניכר ואמאי פסול: הני מילי היכא דכתבי סהדי אמותיקתא ושטר אחמת איכא בין מחיקת מקום העדים שהוא פעם אחת ובין מחיקת מקום השטר שהוא ב' פעמים. ואכתי אמאי פסול וליתו סנהלא אחריתי ולמחוק חדא זימנא ולידמי אי דמיא

ג) למחיקת הא סנהלא דהאי שטר. ומשני לא דמי מחקא דהא מגלתא למחקא דהא מגלתא לפי דקלישא מפי או דעבי מפי. ואכתי אמאי פסול ליקבליה לחתימת יודיה דסהדא דחתימי בהאי שטרא דמחיק ליבואו עדים ויעידו לפני בית דין יודעים אנו שזו היא כתיבת העדים החתומין ובחר דקבלו לסהדותייהו למחוק מקום חתימותייהו ולידמי אי דמי למחיקת העדים שנמחק פעם אחת למחיקת מקום השטר. וכי האי גוונא אפשר בתקנה ואמאי פסול. בן שני ימים דמחיק מחיקתו וליכא למיקם עלה דמלתא. ולשהייה לשטר ג' ימים או מפי לאחר מחיקת העדים וניחוי דהשתא אידי ואידי מכמה ימים הוא ואכתי אמאי פסול והא אפשר למבדקיה הכי. אמר ר' יוסיה להכי קא פסיק דפסול דחיישינן לבית דין מוקין דכתבו עדים הכי ושפרא על מחקא סמכי עדים לא כתבו עדים. הלכך נזרי דפסול אע"ג דאפשר בבדיקה משום בית דין מוקין דלא בדקי אלא נבו לאלתר: רבי חנינא בן גמליאל אומר מכשיר שכתבו עדיו מתוכו כשר מפני שיכול לעשותו פשוט. יפתה קשוריו והוי פשוט אע"פ שיש בו אויר ג' שיפות למעלה אין בכך כלום והרי

ד) לכאורה ל"ל ומאי דיותא מכולא שטרא ודבר כתב כשטר על תותו שטר וכו'. ב) נראה דל"ל אי דמיא מחיקת הא מגילתא למחיקת דהאי שטר.

מהנך

סמנך

ל"ג (ג"ל)

מחוקין

רבינו גרשום

ואם תאמר. אמאי כשר הא מצי סליה לחוור ולמיתב כתיבת השפר וחוזר וכותב מאי דבעי הוה ליה לעדים נמי למיתב על מחק. הא לא מצי למיעבד דניכר הוא דאין דומה מקום עדים שאינו נמחק אלא פעם אחת למקום השפר שנמחק ב' פעמים. לפי שנגזר הקלף ביניהר ויש היכר. ואכתי אמאי כשר ליחוש דלמא שרי סליה בתחלת נמי [קודם] דנכתב השפרא על נבי כתב מחוק זה שרי דיוחא אמקום עדים להיכא דמשער דחתימי עדים ועבר הכי מעיקרא קמי דנכתב השפר ונפ"ל אותו קלף ואשדריה דיוחא דנכתבים עדים והדר כתיב השפר על אותו שפר שלא נמחק אלא פעם אחת ואתחתו העדים במקום שהיה הדיו דנמחק ב' פעמים ולפי שהשפר הוא כבר כתוב לא יכלו להבחין אם נמחק פעם אחת לנמחק ב' פעמים בשנתחק העדים בשנמחק ב' פעמים חזר ונתחק כתיבת השפר והדר וכתב מאי דבעי: והוה ליה אידי ואידי. מקום השפר ומקום העדים נמחק ב' פעמים ומוזיף הכי ולוכחא היכרא ואפאי כשר: אשר אביו. מש"ה כשר דקסבר רב אין העדים חותמין על השפר אלא אם כן נמחק בפניהם שירואהו קודם שיכתוב על גבי השפר וראוהו היאך נמחק דאי הדר חו וסחק במקום שהעדים חותמין הן שראוהו תחלה נמחק מכירין בין נמחק פעם אחת לנמחק ב' פעמים: מיתיבי. הוא. כתיבת השפר: על הנייר. שאינו מחוק: ועדיו על המחק כשר. ואמאי לרב דאמר שפר הוא ועדיו על המחק כשר לימא דלמא מחיק לנייר שכתוב בו השפר והדר וכתב מאי דבעי והוה אידי ואידי נמחק פעם אחת. ושפיר משום הכי בשר דכתבי עדים הכי אנתנא סהדי כו'. אי לחתאי מוחתימתהעדים נייר ליה ומחיק ליה לנוף של שפר או לעיל מן העדים מחיק ליה ולוכא היכרא למלחא. ושפיר דכתבו בין סהדי לסהדי דאי נייר ליה נייר לסהדי ואי ליכא עדים פסול. ואי מחיק ליה הא נמחק תרי זימני ואינו רוסה

סהדי חתימי על המחקא ומקרעת לנייר כדמפרש בסמוך ואין לחוש שמא לו שטר פסול (ע"כ) וח"ת שמא מחק אחמת סהדי ולכל הפחות שמעלה בר מן העדים וכהב מהי דבעי ו"ל דלא מכשירינן הוא ועדיו על המחק אלא כשאין ריוח בין עד לעד כדי לכתוב אחמת סהדי וריב"ם פירש דאין לחוש שמא יחמוק אחמת סהדי כיון דמעיקרא הוה כתב על המחק ואם ימחקנו ה"ל נמחק ב' פעמים והשטר שכתוב על הנייר שנמחק ה"ל נמחק פעם אחת ויהיה ניכר זיוף דלחינו דומה נמחק פעם אחת לנמחק שתי פעמים ונראה לי דהיינו כשכותב על המחק לו ניכר חיזה נמחק פעם אחת ואיזה נמחק שתי פעמים כשימחוק אחרי כן השטר ומחי פריך הלא בשעה שילכו לאחתום ילחו (ג) מחוק פעם אחת ומקום שהמלוה מחתימה מחוק שתי פעמים ולא מלאו ודאי לומר שניכר עד שיהא כתוב ויהא יבש מיהו הא לאו לחיה היא דמעי למימר לעדים שניכר דלא בייקי לכל שטר הבא לפני ב"ד. ניכר דב"ד בייקי ולכך לי מחיק אחמת סהדי ועדיו על המחק ואחמתי כשר וכ"ת הוא על הנייר ועדיו על המחק לא הוי כשר וכתב מאי דבעי: והוה ליה אידי ואידי

השתא הוא דלמזפת מינאי. פירוש ומפסדי הלקוחות שלא כדין לכל משום פסידת דלוה לא ליכפת ליה דלמפסיד לנפשיה כשלוה בהאי סמרא דכפריסים לעיל גבי עדים דלית להו למיפסל למפרע משום שיוכל לזייף על העדים עלמים כתב יד דלוה דלמפסיד לנפשייהו לאי נמי י"ל דלאן להן הפסד בלקוחות כגון דכתב זה הסמר בלא מחריות ופ"ה מיירי דלפסידא דלוה שלאן זה הפסד שיכא הלוה יודע ליזהר כל כך ולא מסיק מדעתיה שיכא לידי זיוף:

בשנת פלוני. גרסה ר"י דהאי מרכן לאו הייט מלך אלא ממונה שממיירים אותו מטרפיו לאחר שנה ואין ממונה מולמים והייט דפריך למה עכרוהו ומלכוהו ותע"ש דקרי ליה מלך כן דרך לקרות שרים שופטים מלכה כדאמר מלך רבי יוחנן (תענית דף כג.). מלך רבה (נרטת דף סה.) אבל אי מרכן הייט מלך ליט דרך שיעבידוהו ממלטו: **דינא** לחתי. לשון יווני הוא כדאמר (ד) (שבת דף נה:) בלשון יווני קוין לחתי היינו וקשה דמלי קמ"ל דלא אמר כריבי מיר שמי מיזוחא דהוא שמי מיזוח הא פשיטא מה לי לשון עברי ומה לי לשון יווני מה לי לשון לעז וי"ל דלא ליט יודע מהו לשון דינון מרינון ואמר כריבי מיר דינון מריגון וליט (הינא) ו) משמע בלשון הקדש כמו דינון (ה) שמים כו' דהאי הוי בלשון חכמים ויויב לם אמר דינון שמי מיזוח וכי האי גוונא אמרינן [בגדליס] (דף י.) כריבי מיר מיזוח כמי שהוא בלשון חכמים שכתבו הכי ות"ל דה

באתרא דנהיגי כפשוט וש"ל זיל עביד לי פשוט ועבד ליה מקוצר. מתמה מאוד דש"ל עביד לי פשוט לכל לי ש"מ מתמה זיל עביד לי ניעוח ועביד ליה מקוצר כשר תע"ג דבתרתי דנהיגי כפשוט ובקלוסקין לחד תני כי תם עביד לי ניעוח דהכי ליתא בגירסת הספרים בתרתי דנהיגי בפשוט ועבד ליה מקוצר:

אמר לחבי לית לה נגרסא הלח כעד אחד כו'. הכא מתמה דוקא לחד כתבה ולחד בעל פה הא סיום בכתב כל לחד בפני עלמו מלטרפין ולגיכא דרבי יהושע בן קרחה וכמאן דאמר (סנהדרין דף ג:) הלותה לחבר הלותה מלטרפין ש"מ למאן דאמר לית מלטרפין (ד) שני שטרות על עד אחד כגון הלותה לחבר הלותה אחר הלותה שמפרש בכל לחד ולחד מה לחודי לן דהאי שטרא לחודי נמי קמי פלניא מלטרפין דאי לית מלטרפין נמי בכי האי גוונא ליעקוט הא וכל אחד מהם בכתב ולחד בעל פה ומיהו יש לדחות דעד לחד בכתב ועד לחד בעל פה לא מיירי בכה"ג דהוה שייך למיעקט בי' סיומים בכתב (ה) וכגון שסיום מעידים שהלוו לו שמעון שהודה לכי האי גוונא הוי שייך למיעקט שניהם [בכתב] אין מלטרפין אם תימו מלערוך אם הלוה לו שמעון שהודה שהלותה מעיד על ההלוואה שהלותה לחבר ובטל פה מעיד שהלה שמסר (ו) השטר הזה לו שהעד חתום בו דבכי האי גוונא לית הוה מלי למיעקט שניהם בכתב ולהכי י) קשה נמי להמיימר שהרי יש במסירת שטר זה שני עדי מסירה שהעד (ז) חתום הוא כעד מסירה דמוכח שמסרו לו מלוה שהוא לית היה חותם אלא בלווי של לוה והעד שבעל פה מעיד שמסרו לוה למלוה שהלכך כשר לחף על פי שלא חתם עליו אלא עד אחד שהרי על מסירתו יש שני עדים וקי"ל כר"ת לחבל שניהם בכתב יחידין פסולין לכ"ע שאין על כל שטר ושטר אלא עד אחד וכשרה הוא דלא תפכחן בשום מקום שטר בעד אחד לגבי שיועיל והכי משמע נמי מדתניא עד אחד בכתב ועד אחד בעל פה זה אחר זה ולא הוי כשניהם מעידין על רחיים המלוה לו על שמיעת הלותה אמתי קרי להו זה אחר זה והלא יכולין להיות כאחד כגון שכתב בשטר בפני פלוני ופלוני לוה בפני פלוני ופלוני מפלוני מנה ובשבע"פ מעיד בפני פלוני ובפני פלוני החתום לוה פלוני מפלוני ולפי מה שפירש' דעד אחד שבעל פה היינו שמעיד על מסירת שטר שהחתום בו העד אחד אחתי שפיר הא דתנן שמתח בעד אחד בכתב ועד אחד בעל פה לי מלטרפי דמשמע שהמתח בלח פי עלמו לחודיה שפיר דמי ולא בעינן שיהא בכתב ולחד בעל פה שיכול למיזל

מה התם פסולת דאוריימא. למאן דאמר בפרק המגרש (גיטין פו.) נבי יש בו זמן ואין בו תלת עד דאית ביה תלת דוקא לכתב כופר ועד פסול לגמרי אפילו בכל ל"ח כתם כתב כופר ועד כשר הולד ואפילו בכופרא דלא מטכחן קשה למאי קרי ליה הכא פסול דאוריימא וי"ל דהכא כלאכי להכא סגירתא ליה אי נמי הכא מיירי שהכופר בעצמו חתם לו כשכתבו קרוב לו פסול: **הבא** נמי פסולת דאוריימא. ולאו דאוריימא ממש דגט מקושר מדרבנן הוי כדאמר לעיל תלת מה שהולד ממזר מדרבנן כי היכי דהוי ממזר בפסולת פסולו קרי ליה דאוריימא ולאו דוקא ובכל"ש פירש פסול דאוריימא דלא גבי מכני מרי ואין גרשתיך לרבי דאפי' (פ) כי הוי פסולת דרבנן לא היה נבי מבני מרי: **אימא** נסכא. תימה לרבי מאי קושיא דפסח מועט דפסח דקרא (דף קי:) אמרי כתוב בו כגבל מגבהו ממעות שנכבל כתוב בו כסף סתם כל מה שילקה לזה מגבהו פירוש מטבע פתוחה של כסף ופריך ואימא נסכא ותימה (ו) וכי נסכא פתוחה מליסר סלעין הוא (ב) [מוכה] פרוטות ומאי שנא נסכא ממיני פרוטות דהא מה שילקה קתני התם היינו מטבע פתוח של כסף מדפריך עלה ואימא פריעי ומכני פריעי דכספא לא עבדי דעבדי חיטי טפין ו והכא נמי בשמעתין משמע הכי דגריעו מליסר סלעין דמקשה לימא נסכא דלי לא גריע טפי מליסר גרעיה הוי ליה לתקוויי ואימא פריעי

רבינו גרשום

למיפרך [מלקיחה]. אלא קשיא מתני'. לאשמיר א"כ מאי קפ"ל מתני' פשוט שכתב בו עד אחד פסול פשיטא. ומשני הא קפ"ל דשני עדים הוזהרטמן על השטר מקושר כעד אחד בשטרות בשום דמיזמה דהתם בשום אי ליכא אלא עד אחד תהום איכא פסולא דאוריימא. דאמר' תפיס מלוה מחמת הדוה שפרא מפקי' מיניה. אף הכא בשקושר דחתימו ביה תרי מהני בלבר הני פסולא דאוריימא ואי חפיס מפקינן מיניה דלא סגיא בלא ג' מהיזמרש. ודאי דעד אחד בכתב ועד אחד על פה מצטרפין לעדות אחת וכשרין דשלח ליה חבריא לר' ירמיה: אליבא דת"ק לא חיבעי לך. דאמר' שנים בכתב ושנים על פה שלא ראו זאת העדות ביחד אלא זה ראה מהלין זה שלוה פלוני מנה והבי נמי אירך ולא היו מבררין זה את זה ודאי כשרה לא מצטרפי דאיכא לאו ראו עדותן יחד: כי תיבעי לך אליבא דר' יהושע בן קרחה. דאמר' דאיכא דעל פה אחד זה מצטרפי עם שנים דמהדרי עדות אחת. דאמר' דעל פה אע"ג דאוריי'ת דמי לעדות אחת אחדרי לא מצטרפי דהוי לי' דאחד כבתב ואחד על פה. אר' לממא לא שנא ומצטרפי: שיצטרפו: אל"ל לעולם לא מצטרפי. ה"ק אי פי' מלה זויס נרוטים וחסיריס שלוין לי' כ' סלעים דאמר' דלא מצטרפי לא הכי קא מבעיא ליה כלל. כלומר [לא] מש"ה שלוה ליה דאגן והיה בעיא הכי מתניגן לה. שנים שהעידו עדות אחת ובעיר עד אחר ואחר העיר בב"ד אחר והלכו למדינת הים. מהו שיבא בית דין אצל בית דין ויצטרפו דכעדים דמי: אליבא דת"ק דר' נתן לא תיבעי לך דאמר' בחד ב' דינא לא מצטרפי. אם מסהיד זה שלא בפני חבירו הוה שלא בפני חבירו אפילו בב"ד אחד כ"ש בשני בתי דינין לא מצטרפי: כי תיבעי לך אליבא דר' נתן. דאמר שומעין דבריו של זה היום ולכשיבוא חבירו למחר שומעין לו. לא תיבעי לך דזוזי מצטרפי. דייני דבקיאי ומומחים להכי דאמר שנים מהן ושנים אחרים בב"ד אחד והלכו להם שנים ונשתייר אחד מהן מכל בית דין ובית דין מהו שיבוא אותו אחד שנשתייר מכל בית דין ובית דין ויצטרפו לקיים השטר בעדותן. אליבא דר' פלונתא דת"ק ור' יהושע בפ' דיני ממונות אי נמי כר' יהושע בן קרחה. דאמר' דעל פה אחד מצטרפי עם שנים. והא בבי מדרשא. לכל אחד וחד כדאית ליה משום דשפיר פשה [דהא] דאפקתו (לעיל נט: לימנו) משום דאיכא ליה הלל אחת של ניפול בתוך המשים והלל אחת תוך לחמשים מהו: כיתוב בו. בשטר זוזין מאה מייב פלוני לפלוני: ומנחתך אותו מכוח פלוני ואינו ניכר. ודאי אין נחזי דאינן פחות משנים: דרבונות. של זהב שלוענין מוקפני: ת"ר כתוב בשטר כספ. פתם לוה פלוני מפלוני בדאיי אין פחות מדינר כסף שוהא חייב לו. ואי כתב לו כסף דינרים או דינרים כסף לוה פלוני מפלוני אין פחות משני דינרין של כסף. דינרין אין פחות משנים, אבל אם כתב כסף בדינרי חייב פלוני לפלוני משמע כסף חייב: כל שהוא. אין פחות מב' דינרי של זהב מכסף חייב לו: ואימא נסכא. דתחיבה של כסף קפנה חייב לו: ואימא פריעי. קפנים של זהב: דלא סגיא פחבצי: ומשבע שלהם אין פחותה מדינר ופשוט הכי היכא דכתב כסף סתם משמע דינר: ת"ר אי כתב בשטר והב סתם לוה פלוני מפלוני על כסף. לאו משמע דינר או דינרי זהב: ואימא פריעי דכספא. דלא עבדי אלא מטבעות פתוחות של כסף: דלא סגיא בפחות מב' דינרי זהב. דכתיב (ויקרא כה) ונמכר מספר מקנתו אחרי אשר נמכר לו ואי בפחות מב' דינרי זהב לא סגיא דהא אמר רבי אלעזר (ב"מ קיא.) הלוה לחבירו מנה בשוה מנה ונתייקרו או שהוזלו פורע בשוה מנה: **מתני'** כתוב בו מנה סלעים הרי הן (כגלל) כ"ה סלעים הרי הן למנה (מנה) כ' ו) זוזים דיד בעל השטר על המחתונה והמשולש מחציין עליו הרלוה ונמחל כך סלעים ומלוה זוזים ונרוטים וחסיריס שלוין לי' כ' סלעים: מין זו מלה מנה. מלה זוזים שים לפרש כך" זוזים מלה דליתין סלעים שלוין מין מלה כ"ה סלעים דיד בעל השטר על המחתונה, המשולש=כ"ה סלעים: **ומחק.** המנין שכתוב בו תחר' דליתין: **דרבונות.** בלע"ז קיונט"ש והם דרכמונות שכספר עזרא (ב): **ומלמעה מחתים.** כשכפל דבריו בשטר: **כל שהוך תחר המחתון.** מלה שלוה יהא כתוב בשטר מחרונה: **נמה כותבין לה סעלין.** הואיל וכתוב השטר בזמן זה כך וכך מכלי עלי ועל ירכי כו': **גמ'** ת"ר כסף מין פחות מדינר כסף. כסף לוה פלוני מפלוני: **כסף דינרין** או דינרין כסף מין פחות משני דינרין כסף. לוה דהכי משמע כסף שני דינרין לוה פלוני מפלוני: **כסף בדינרין מין פחות משני דינרין וזהב כספ.** לכסף בדינרין משמע כסף לוה פלוני מפלוני שני דינרין של זהב וכלומרפרש לקמן שכתוב "כסף בדינרין" משמע בדינרי זהב אבל "בדינרין" סתם משמע כסף לוה פלוני מפלוני שני דינרין מין פחות משוה שני דינרין של כסף: וכסף בדינרין מין פחות מדינר כספ. תימה לוה פלוני מפלוני אין פחות מדינר וזהב הי' פשיטים למשקל ברזל. ואי כתב זהב דינרין או דינרי זהב אין פחות משני דינרים של זהב, ואי כתב זהב בדינרין אין פחות מבשני דינרין כסף דזהב כלומר

ומשני הא קמ"ל. מתני' דקתני פשוט שכתוב בו עד לאחר פסול שילמד מקושר ממנו (ג) ולהכי מניה לעד לאחר ממרת מה עד לאחר פסול דאוריימא כדכתיב (דברים יט) לפי יקום עד לאחר כתיב כו' **חתם** שנמקושר הטילו עליו חכמים פסולת דאוריימא ואם נט,היה מנורשת,ואם שטר מלוה הוא,ליט מוכף ממשעבדי,שכל תפי יש שם עד לאחר כעל פה עם עד לאחר החתום בשטר לתי יהיה השטר כשר לגמרי דמעלטרפין: **תדע דשמעת** לה כו'. ושלח להו ממצרים דשמעתן לי' חכמים לר' ירמיה שנבחר לתפקידו מבי מדרשא כדלמר בפרק לא תסור (נשיעי דף כג:) תפקוה לר' ירמיה מבי מדרשא,ועל דא מיילוהו כלומרין ממקומך: **מהו שיצטרפו.** דמימא כמקומן דחתימי מרוייהו בשטרא דמי: **אליבא דת"ק דר'יהושע בן קרחה** דמי: **פה לא מצטרפי אבל עד אחד בכתב, ואחד על פה לא מצטרפי אלא כי חיבעי לך אליבא דר' יהושע בן קרחה** דשנים בכתב ושנים על פה הוא דמצטרפי אבל עד אחד בכתב, ואחד על פה לא מצטרפי אר' אליבא דר' יהושע בן קרחה: **ת"ש** דתניא (ב) תנן פרק קמא דגיטין) אליבא דתנא קמא דר' נתן לא תיבעי לך דאפילו בחד בית דינא נמי לא מצטרפי אלא כי תיבעי לך אליבא דר' נתן בחד בי דינא הוא דמצטרפי אבל בתרי בי דינא לא מצטרפי אר' דלמא לא שנא **ושלח** להו "אני איני כדיי שאתם שלחתם לי, אלא כך דעת תלמידכם נוטה ישיצטרפו "מר בר חייא אמר הכי **ושלחו** ליה שנים שהעידו בב"ד בזה וחזרו והעידו בב"ד זה מהו שיבוא אחד מכל ב"ד ויצטרפו אליבא דר' נתן לא תיבעי לך דאפילו בחד בית דינא נמי לא מצטרפי אלא כי תיבעי לך אליבא דר' נתן **ושלח** להו "אני איני כדיי שאתם שלחתם לי, אלא כך דעת תלמידכם נוטה ישיצטרפו **רבינא אמר הכי ושלחו** ליה שלשה שישבו לקיים את השטר ומת אחד מהן **צריכי** למכתב "במחב חלתא חוינא וחד ליתוהי"-או-לא? **שלח** להו "אני איני כדיי שאתם שלחתם לי אלא כך דעת תלמידכם נוטה "שצריכין למכתב "במחב חלתא חוינא וחד ליתוהי, ועל דא עיילוהו לרבי ירמיה בבי מדרשא: **מתני'** "כתוב בו "מנין מאה דאינון סלעין עשרין אין לו אלא עשרין "מנין מאה דאינון תלתין סלעין "אין לו אלא מנה כספ "מנין דאינון "ונמחק "אין פחות משתים כספ "סלעין דאינון" ונמחק אין פחות משתים "דלטונות דאינון" ונמחק אין פחות משתים כתוב בו מלמעלה "מנה" ומלמטה "מאתים" "מלמעלה "מאתים" ומלמטה "מנה" "הכל הולך "אחר "התחתון א"כ למה כותבין את העליון? שאם [תמרה אות אחת מן התחתון ילמד מן העליון: **גמ'** תנו רבנן (ה) (אמר) כספ "אין פחות מדינר כסף "כספ דינרין "דינרין כסף "אין פחות משני דינרין כסף "כספ בדינרין "אין פחות מבשני דינרין כסף דהב בספ אמר מר בספ אין פחות מדינר כסף "ואימא נסכא? אמר רבי אלעזר "דכתוב ביה "מטבע "ואימא פריש? אמר רב פפא "באחרא דלא סגי פריעי דכספא **תנו רבנן** "דהב "אין פחות מדינר דהב "דהב דינרין "דינרין דהב "אין פחות משני דינרין דהב בדינרין "אין פחות מבשני דינרין בכסף דהב אמר מר דהב אין פחות מדינר דהב "ואימא נסכא? אמר רבי אלעזר "דכתב "מטבע" ואימא

מנה = 25 סלע = 100 דינר (גוב)
סלע = 4 דינר (4 גוב)

* סוגיית אלו ובאיזה אחריות יש ב-II ואי אחרי"ת לשם ב-III. ויש"ל (א) או דוחא (ב) בלשון ראשון ואחרי"ת ואחרי"ת אחר ב' ב' ב'

פריטי דדהבא לא עבדי אינשי. בשום תמרת: **ודלמא כתבי דינרי דהבא פריכא קאמר ליה.** כלומר זהב בדינרין תדוייהו בזהב מיירי אלא שזה מטבע ואידך הוי דהבא פריכא והכי קאמר דהבא פריכא בשוק שני דינרין זהב לוה פלוני מפלוני: **מי הכי ריש"י נמי.** לאידך בריימ"ה קמיימ"ה דקאמר "לכף דינרין" אין פחות מבשני דינרין דזהב כסף **נימא** מי"ר **מתני'** דהך מתניתא דקתני "זהב דינרין, ודינרין זהב אין פחות מבשני דינרין זהב

ועמדו קינין. שני תורים לו שני בני יונה קרניין קן: **כרכשתים**. כרכשתים דיבר שני תורין כרוכב דיבר להיינו מ"ח פרוטות דקל"ב פרוטות יש בדינר בפ"ק דקדושין (דף יב.) והכי מפרש בד' ממוסרי ספרה (כריתות י:) ולכוותה לקמן במסכת מעשר שני (פ"ב מ"ב ע"ש) ב"ש מוסרים לו שני בני יונה כרכשתים כסף וברכשתים מעות להיינו ריבעתא דכסף. **ת"ר** ילמד תחתון מן העליון כאות אחת. שמסר מן התחתון כגון חנן מחכני ענן מחכני: **אבל לא בשתי**. כגון חנן מחכני: **שהוא ליה רובע דשמא**. דכולי האי ודאי לא יליפנן מעליון שמתי אותיות לא חיסר הסופר וינחן הממון למי שמגו כך כמו שכתוב בתחתון: **ספל מלמעלה**. ספל תדיריס (סופסים ס) הפקיד פלוני לפלוני: **הפל מלמטה**. עליות שרוויין לקפל ויש פוסקין גימטריא הוא ספל וקפל והכל הוא, והוה הדין לכל הכלים העלמת אלא (ה) הכי נקט משום דבעי עלה במסקנא "קפל" מלמעלה "וספל" מלמטה: מי חיישינן לזובב שחיסר רגלה של קו"ף וכתיב אני לא אזרוק ההוא דהוה כתב ביה "שית מאה" ווזוא שלחה רב שרביא קמיה דאביי: שית מאה פריטי ווזוא בלמא ישית מאה פריטי ווזוא: אבר ליה לפלוני פליטי דלא כתבי בשטרא דאסלוקי מסכן לדין ומשלו

רבינו גרשום

דלישני רביעי אלא הצי קרי ריבעתן דחשתא נחלולו בפרות פסח שאבר ולהכי נשבע ותיקן כך שלא יתאחרו שם הילודות ושלא יתבטלו פטריה ורביה: **פיס**' היה כתוב בשטר מאתים מלמעלה ומלמטה סנה או סנה מלמעלה ומאתים מלמטה הכל הולך אחר התחתון. ובלבד שלא יהא בשיטה אחרונה דאחרין דהאי דחזר וכתבו למטה משום דלמעלה לא דק והשתא מלמטה דק. וכיון דהכל הולך אחר התחתון א"כ למה כותבין את העליון כו'. הא מיבא ע"כ מיירי בהיכא דמסתין שוה בין מלמעלה בין מלמטה: שאם תתקע את אחת מן התחתון. מפרש בגמ' באמי מיירי: **ת"ר** האי דקתני **מתני'** למדי התחתון מן העליון. באות אחת אם תמחק מן התחתון שלמד מן העליון אבל נמחקו שתי אותיות בתחתון אין למדין מן העליון. ותיכי דמי ילמד התחתון מן העליון באות אחת כגון דכתב מליעל חנני לוה כך. וכך ולמטה כתב חנן דהשתא נמחק אות אחת מלמטה וילמד מלמעלה דהאי חנן הייט חנני של מעלה. והכי נמי ענן מענני אבל אי כתב למעלה חנני ולמטה רן או למעלה ענני ולמטה ן דהשתא נמחק ב' אותיות אין למדין מן העליון להתחתון דלא הדר מילתא דאיאמאי שנא ב' אותיות. אם נמחקו מן התחתון דאין למדין מן העליון משום דלמא מיתרמי למעלה שם בנך' אותיות כגון נתור והאי נתכתב בתחתון דנמחק הוה ליה פלגא דשמא ואין למדין מן העליון: דלמא איתרמי שם בן ב' אותיות. דלוה. כגון רן נח שם וכי נמחק מהן את השתא צריך למילף חצי השם מן העליון: אלא להיכא דנמחק ב' אותיות מן התחתון היינו פעמא דאין למדין מן העליון דלמא מיתרמי שם בן נ' אותיות כגון משה או דוד ולהיכא דנמחקו ב' אותיות מן התחתון היינו פעמא דאין למדין מן העליון משום דנמחק ריבא דשמא ונוריז ב' אותיות דהן פלגא דאין למדין אפו ב' אותיות דהאי ריבא אבל היכא דנמחק אות אחת למדין מן העליון דוודאי אות אחת אי נמחקת ליתא ריבא דשמא: **אמר רב ספא** הא פשיטא לי. אי כתב מלמעלה ספל שהייב פלוני לפלוני ולמטה בשטר כתב קפל לומר דבר הקופל וכפול כמו מקפורן שהוא מכופה מן בגד מבוקע או שאר בגד כפול ודאי הכל הולך אחר התחתון ונבי נמי בעל השטר קפל. **אבל הא קא מיבעיא לי** קפל מלמעלה וספל מלמטה מהו. פי חיישינן ליזובב ואיכא למימר נמי קפל הוה אלא ובב דיבק האות דרגל של ק' ועשאו פ' ונטבה קפל דילמר מעליון או לא: **הדוה** שפרא דהוה כתב ביה שית מאה מתם ווזוא. חייב פלוני לפלוני: אפתירי הייט פלג: ווזוא. הייט דינר: פריטי לא מצית אמרת דאסוכי מסכי

נוסח אין ן טו"ע מ"ה: **"ת מאה פריטי ווזוא"**

נוסח בפלפלא טו"ע **אפנך** **טו"ע** **מ"ה** **נוסח אין ן טו"ע**

מה ב מיי' פכ"ו מהל' מלוה ולוה הלכה יד סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סי' מב סעיף ו:

מו ג מיי' שם הלכה טו טוש"ע שם ס"ו:

מח ד מיי' שם טוש"ע שם סעיף טו:

רבינו גרשום

רבעתים. כדפירש בקונטרס והכי מוכח בפרק ארבעה מחוסרי כפרה (כריתות דף י: ושם) דקאמר עשיריים החיפה בפרוטה מגלן דת"ר המוחר הרי עלי (ה) טעם יהיו ככם שתין לך דבר שקרב בטעם חלת ככם ומנן עמהו קיניס בו ביום ברבעתים ומדחם רחמנא עליה דלא להוי חד משיחסר בטעם כו' ומדרבעתים חד משיחסר בטעם שמע מינה דהייט רובע דיבר וכרחה דגרס רבעתים ולא רבעתיים מחבר שהוא רובע דיבר כדפרישים דתי נרסי' רבעתיים ת"ש דגריך לפרש דהייט שני רבעי חלי דיבר דהייט נמי רובע דיבר וזה לא היה שום חסרון ועוד דלמרינן לעיל (ו) בהוחת פירקא (דף ח.) [גר] בזמן הזה גריך שיפרום רובע לקיט תע"ג שמביא קן טעם שני פרידין כדאמר התם תלמיד כל הקן ברובע הוא ובפרק קמא דכריתות (דף ח.) מפרש רש"י (ז) שני קינין ברבעתים ולפי זה יוכל להיות רבעתיים חבל חיט מיובב דת"ר למה נקט שני קינין בשני רבעיים היה יכול לומר שלשה א) (ולו שני) קינין בשלש רבעים חלת נרחה דגרסינן ג) ברבעתי ופירוש קן ברובע ובדיבריו יהב נמי קן בדיבר ואהב לכל בתורת כהנים מלת רבי יהודה אומר לא תאמר עוד זבח ומנחה ומנחת נסכים בשני יוחן וקשה לרבי מהא דלמרינן בפ' הוליחו לו (יומא דף נה: ושם ד"ה ובגבור) במתני' ר' יהודה אומר לא היה שם חלת כן אחד מל' זבח בלבד ומני רבי יהודה אומר לא היו שופרות לקיני חובה מפני התערובות ופריך ומיקשל מרבע זוזי ומנדי בשים והבך ליפטרו משמע דדמי שני פרידין הייט ג) שמונה זוזי והשם משמע מד משיחסר בטעם ואומר רבי דהייט מרבע זוזי פשיטא דהייט ליפטרינהו מלע מדינה דהוית פלגא דזוזא ד) תע"ג דלכתי הוה ליה למימר תרי זוזי דהייט ריבעא דזוזא לא דק (מ) ה) ומקיט לה שמת לפי שיוקר שהיה בימיהם ולכתי קשה לר"י דהשם קאמר ככם חטאת דקדש בטעם והא אמרי' בפרק בתרא דכריתות (דף כז.) מצי מה לא נתנה תורה שיעור לממוסרי כספרה שמא יזלו הטלאים ואין להם תקנה לאכול בקדשים ופריך והא חטאת מלא דלא נתנה תורה שיעור משמע (ס) השם דלא בעי טעם ויש לומר דמלוה מן המוכחר להביא בטעם דבעינן מכחר נדריך מיוחד שבעדרו ולכתי הוי דבר הגון להביא טעם בחטאת אע"פ שבכר בפסוח דלתמרי' בפרק ו) בתרא דכריתות (שם) מדאמר רחמנא חיל (י) בככף בן שנה בטעם ועוד קשה לר"י דבפרק ליזהו מקומן (זבחים דף מה. ושם) אמר חטאת בת דנקה והייט מעה שהוא דיבר והוא חד מכ"ד בטעם ומשמע דדנקה זוקא כגון הרחיה שהי כסף ומגיעה מעה כסף דבתגיעה פ"ק (דף ו. ושם) ובפ"ק דבכורות (דף ח. ושם) אמרינן פטרוה דם דנקה על מה שלא פדיון פטר חמור והייט מעה ושמת דנקה (כ) נלו זוקא לי נמי לכל הפחות דנקה דהכי אמור רבנן עין יפה בטעם ולישל לאתויי הא דקאמר בחטאת בת דנקה והכא טעם שהנסכים מצטיינים לטעם שהרי עשיריית החיפה ביניה למנחת הנסכים דלמרינן בגמ' כגון חנן דלקמן החם והיינו יפלים מן הנסכים בטעמה וטעמים חלקים על טעם ועוד לומר רבי לשיטתו הוא דחטאת חיכה טעונה נסכים כדאמר בטעמא (ממנות דף ט:) חלת הכי חיכא לפטויי כדפרישים: **אם** כן למה כתוב (נ). פירש ר"י דבטעמא שם גריך שיכתבו בשני מקומות קודם שיטה התחרונה שתין ללמוד מן הסמוך עד שיכתבו שתי פעמים חתי שקיבל מה שכותבין פעמים מענין הרחשון על שטר הייט הלוחה ובענין הני שמדבר בחדיות לבל מחמר שלמדין מן התחתון לבדו למה כותבין העליון בחחד מהן דיו: (ו) **אם** כן למה כתוב העליון שלם חמחוק כו'. הלי טעמא לא שייך בהא דאמר בפרק הכל הולך אחר התחתון (מ) (כדאמר) ואין למדין מן העליון כלום ואם כתב למטה מנה אין למדין מן העליון מתחים שם כמחק קלח מן התחתון ועוד דלחם לא שייכא כלל להני גווני חלת מילחא בחפי נפשיה היא ולקי להא דאמר כותבין (נ) שטר סכום המלוה פעמים ולקמר מה שרגילים לכתוב בשטר כגון שמות החכמים דלמרינן בגמ' כגון חנן מחני שלם חמחוק לוה לחם מן התחתון ילמוד מן העליון שלומדין חנן מחני ואיינו כחוב שלם בשני מקומות ולקמר ח"כ למה כותבין לחם (ס) התחתונה לפי שהתחתונה עיקר וכן פירש רבי חלת הולרך ליתן טעם למה כותבין התחתונה שהרי בכל טעות שיטעה בעליון יתקן ע"י, התחתון חפי' בדבר שאין בעליון וכך כותבין התחתון שלם יטעה יתקן מהתחתון כי בעיניהם לא יהלוו טיטעה: **אבל** לא מצחי לוחיות. פירש רשב"ם חלת יהן למי שמתו כך שהיו מחברי החכם המופר ומשמע חלת היה מעמידו בגמחק החות וחחת ושפיר לספרים דגרסי במחני' שלם לא כחב לוח לחת כו' אבל לספרים דגרסי במחניתין שלם חמחק חין לפרש כן דהא משמע דקחי חמחניתין דקחני שלם חמחק לוח לחת כו' ולות לחת חמחניתין נמי לין לפרש חלת כפי בריימא זו ולומר רבי דבריכתא זו גריך לפרש דבגמחקו שני לוחיות מיירי דכולי האי לא גמרינן מעליון ולא יבנה כלל ותע"ג דאי נלו לחדר לדיבוריה לא הוה פסלינן ליה במאי דלא כחב חלת חדא זימנא מכל מקום (ע) נמחק וכחב גרע מהיכא דלא כחב כלל דבשני לוחיות אבעליון לין ניכרות בו שמא לא החזיר דבריו חלת לשנות הסם מאחר דחזינן ביה ריבוחא בשני לוחיות: (הגה"ה. כחוספחה חניא לעולם התחתון ילמוד מן העליון) במקומר בלות לחה ולא בשני לוחיות ומקשה לר"י דבחזרת ומקינא מיהא מייתי דמחלקינן במקומר ומריך עיון. **דלמא** מיחרמי שם בן שלש לוחיות. תימה היכא דלא הוי רובא מיהא לא ילמוד (פ) ומחקאמר דלמא מיחרמי כו' משמע דמשום הכי חשמא פסולין בכולהו ותימה הוא ליגזור בחחריני ולהפסידו משום הך משמא: **ספל** וקפל. פירש רבינו שם ספל ס' פעני כמו שלשים חפלין לשעיל במי שמת (דף קנה.) חלתי בלעיט קפל ק' פלגי ורבינו חנגלל מפרש שהי לשעות ספל ספל ממש כדפירש הקונטרס קפל כלי אחד שלמו כן ושוה לשון אחר פירש ספל בחה ופלגת קפל קב ופלגת: **אבני** מסכי. לשון מנין כמו סך מקרי דרדקי (לעיל דף כא.) סך קיני פלכחר (ע"ז דף יח:): ומשני

א) [בחי"י לו: ב' קינין בני כרכשים ולמה כיה ג' ניקח שיעמכר ביחד ב' קינים בני' רבעים (לעיל דף כא:) ב) רש"י ד"ה ברבעתים: ג) רש"י ד': ד) ונקט שיעור דכל קן דהייט כי מכיזות חף שלא נגיע לחלת ברבעתים חמת דהייט בעד פרידה חמת דהייט חטאת ומשום חטאת שמתו בעליה ותע"ג רש"י: ה) כמו עוד ר"י ד': [ג"י נסרף קיל דף י"ד:]: ו) שייך (מהרי' דלעיל קסה:

מסורת השס"

*) [נ"ל מוסף ל' אחרונה] דה"ה הב"ח (ה) רשב"ם ד"ה קפל וכו' חלת נקט הכי משום: (ב) ד"ה דחסוכי קל מסכי לחו סוכמין חוחן: (ג) חוס' ד"ה (נ"ל) ד"ה נכנם וכו' כלכל הספרים היה כחוב ואין ניו ככריחות: (ד) בא"ר נוקי טעמא דר"ע דסבר: (ה) ד"ה רבעתים ובכו': (ו) ד"ה בחומר בחי מלוה ולוה (לעיל דף כא.) ד"ה ברבעתים חלת ככם וכו' ומדחם רחמנא עליה דלוח לחהוי חד מחיסר בטעם שמע מינה דרובע הוא ומדרבעתים: (ז) בא"ר לעיל מינה בהכוחת פירקא נר ננמן כוה גריך שיפרים רובע נקיט: (ח) בא"ר ובפרק קמא דכריחות מפרש רש"י קינין נדיניי וכה שני קינין נבני יכוחים קן לדיבר וכה קינין כריבעתים שני קינין כבני רביעי דיבר כלף ונפי זה יוכל להיות וכו' היה יכול לומר שלשה נג' רבעים חו חלת נרחה דגרסינן קן ברבעתים ופירוש קן: (ט) בא"ר לח דק ושמת נקיט לה כני לפי פיוקר: (י) בא"ר מפשע דמנחת לח נעי פלע ויש לומר: (כ) בא"ר ושמת דנקה דהחחח לח דוקה: (ל) ד"ה ח"כ למה כחוב העליון פי' ר"י וכו' שכוחבין שמחיים נמנין כרחבון של שטר: (מ) ד"ה ח"כ וכו' למר החחחון דהא אין למדין וכו' מן העליון מחחים חפי' חם מחקה(נ) בא"ר כוחבין בשטר סכום המלוה פעמיים: (ס)בא"ר כוחבין חת החחחון לפי שהחחחון פיקר וכו' החחחון שהרי כלל: (ע) ד"ה חבל וכו' מ"מ נכחב ונמחק גרע מהיכא: (פ) ד"ה דלמח וכו' דמדקחמר דלמח וכו' ותימה הוח דלינגור:

ומשוי להו זוזי, מאי אמרת, שית מאה איסתירי זוזא,(ב) שית מאה זוזי וחד זוזא) ד"ה בעל השטר על התחתונה אמר אביי) ה"ה מאן דבעי למהוי חתימות ידיה בבי דינא לא לחתי בסוף מגילתא דקמא משבח לה אחר כתב ידו שהוא חייב לו, גובה מנכסים בני חורין, ההוא בזבינא דאתא לקמיה דאביי אמר ליה ניחזי לי מר חתימות ידיה דכי אתו רבנן מחון לי, מעברנא להו בלא מקמא אחוי ליה בריש מגילתא הוה קא נגיד ביה, א"ל כבר קדמוך רבנן אמר אביי מתלת ועד עשרה לא לכתוב בסוף שיטה דלמא מזייף וכתב, ואי אורתמי ליה, ניהדריה לדבוריה תרין תלתא זימני אי אפשר דלא מיתרמי ליה באמצע שיטה, דהוה כתיב ביה "תילתא בפרדיסא" אול מחקיה ולגניה דבי"ת וכרעיה ושויה בפרדיסא אתא לקמיה דאביי אמ"ל ליה מאי טעמא רויח ליה עלמא להאי וי"ו, בכפתיה ואודי, דהוה כתב ביה "מנת דאובן ושמעון אחי" הוה ליה אחא דשמעה אחאי אול כתב ביה וי"ו ושויה ואחי אתא לקמיה דהוה אמר ליה "מאי טעמא דחיק ליה עלמא להאי וי"ו בבולי האי, בכפתיה ואודי, שטרא דהוה חתים עליה רבא ורב אחא בר אדא, אתא לקמיה דרבא אמר ליה "דין תימות ידא דידי, היא מידו קמיה דרב אחא בר אדא לא רחימי לי מעולם, בכפתיה ואודי, א"ל בשלמא דידי זייפת אלא דרב אחא בר אדא דרתית ידיה היכי עבדת? אמר אנחי ידאי אמצרא ואמרי לה קם אודנוקא וכתב: מרתני "כותבין גט לאיש אע"פ שאין אשתו עמו, והשובר לאשה אע"פ שאין בעלה עמה ובלבד שיהא מכירין כותבין

(ב) ליה זוזי. תימה זוזי כמי משוי ליסתירי דמסכי להו ביסתירי ת"ק ליה לן למימר מהתי טעמא אית מאה זוזי חלת אית מאה ליסתירי גדולים יותר וי"ל דזוזי רגילים לכתוב בשטרות חע"פ אית מעטא גדול ממטו(ו) כדרתכתב בזוזי טורי דקתמר בכ"מ תרבע זוזי ולא תסכינן להם בסלעים ופירוט רביט מנגלי בפירקא דליסתירי יהבינן ליה וכן פחותין מזוזי כדתמר ליסתירי פלגא דזוזא לא ניהדרי דמהי דמתמר תימה תיט מתקיים בשום מקום פלגא נרתה לרבי כרבי"ם מחוך הלשון דקתמר מהי קתמרם דמשמע דהא ליכא למימר כמו מהי תמרם לסטים מזויין כו' (קדושין דף יח.) ולספרים דגרסי פלגא מהי ליכא למימר לי אית מאה ליסתירי וזוזא לי אית מאה זוזי וזוזא יד בעל השטר על התחתונה לפי לותן ספרים יכול בעוד לפרש ליסתירי בציר מזוזא והוו הכי זוזי זוזא טורי מיהו רביט מנגלי גרים מהי תמרם אית מאה ליסתירי וזוזא יד בעל השטר על התחתונה ול"ת היה גרים בסוכה (דף כב: ושם ד"ה כזוזא) זוזא מלעיל ליסתירי מלתחת ומפרש זו שעומד ברחם ההר שהוא גדול דומה ליסתירי

שהוא קטן לעומד למטה:

לא לכתוב בסוף שיטה. פירוש לי כתב לטון נקבה, דלכתב תלת ולת כתב תלתא: **אם** על פי שאין לחתו עמו. וה"ק ואימוש שמא כתב ליתן בניסן ולא נתן עד תשרי וטרפה (ז) מלקוחות שלקחו הפירות מן הבעל עד תשרי למחן דחתר דחף לחתר שנתן עיניו לגבותה לוכל פירות עד שעת נתינה (ח) שלא כדין דהכי פרכינן סוף פ"ק דבבא מליעא (דף יט.) על מלא ניסו כניסן דקתמר בזמן שהבעל מוחה יחזיר לחתה ומטי הכא דתמרינן לה לחייבי רחיטי מחתם מעט נתנו לידך וה"מ בנפל לחיתרע הוא דמלריך הכי אבל אי כתב הכא שלא חמחי לו חייבין לחכי ואוכי"ו ללא מקדים חיובם פורעטחה לנפשיה הלכך היכא דליחיליד ליעותא דוקא חייבין והכי חמרינן ח"בפ"ק דניסן (דף יח.) דלא מקדים חיובם פורעטחה לנפשיה מיכתוב לה נט קודם שילכה לגבותה ונימן הכתוב ממדינת הים קלא ליה להו:

וישובר לאשה אע"פ שאין בעלה עמה. וה"ה ונימוש שמא כתבה ליתן בניסן ולא נתן עד תשרי ומזכנה לכתובתה בעוכת הבאה ואוזל בעל וטרף לקוחות שלא כדין הא פריך הכי בפ"ק דב"מ (דף כ.) על מלא שובר ומבני ב"מ ליתא לדשמועה דאמר המוכר את"ה לחבירו ואזל ומחלו מחול שלא מוחלת לבעל אם היתה רוצה ואכיי מבני עדיו בחיזומין זכין לו והא דתניא בהקונה מבני ופריך תברייתא מסוס דמחני מני לאוקמי (י) בשטר לחים ביה הקנאה לבעל אם היה קנני אין לחשה מוכה כו' דמשמע שלאומרה שלא נתנחו לבעל עדיין ומה בכך אם בהקנאה מיירי אע"ג דמני לפרש לאומר מוויף הוא משמע דמיירי בכל ענין אין לחשה מוכה כין שלאמרה מוויף בין שלאומרה לא נתחיו עדיין לבעל:

כותבין

(ז) הגט טעמא מפרש בגמ', ולבל השובר זכותו הוא דלא מהדר ומגבה כתובתה זינונא לחניחא: כותבין

(ח) שלא כדין. מחמת שחיה זקן היו יורי יורחתת היכי הים ועל אותו נסר הנתנה כיד של זקן ווייפתי זרנוקא. שקיריני ציקיניא שרולין בבור דרתת ועליה הנתני ידי: **כתני'** כותבין גם לאיש אע"פ שאין אשתו עמו. מפני שהאשה מתנרשת בעל כרחה: והשובר לאשה. אם באת אשה לב"ד ואמרה כתבו לי שובר מכתובתי שאחן לבעלי שנרשני כשיפרע לי כתובתי כותבין לה אע"פ שאין בעלה עמה: **ובלבד שיהא.** הסופר וכית דין מכירין האשה והאיש שלצורך עצמן הן מבקשין: והבעל נותן שכר. (ל) הגט טעמא מפרש בגמ', ולבל השובר זכותו הוא דלא מהדר ומגבה כתובתה זינונא לחניחא:

כותבין

שיטה ואי מוייף בסוף נלמוד מהתוא דאמצע שיטה: תוא שטרא דכתב ביה תלתא בפרדיסא. זבן פלוני לפלוני: אול. הלוקח בעל השטר ומחק ב' סלעלה ומלמטה רשויה ר' ופרדיסא דמשטע תלתא שבורה זבן ליה בשורה זבן ליה ובולית פרדיסא כלומר תלתא ופרדיסא: הויה ליה עלמא להאי ר' דיוסי דאמר בית סנה ראובן ושמעון[אחי].כלומר שראובן ושמעון שהן אחין חלקן שוה אחיהן מאביהן: אול וכתב ר' ושויה ואחי. ראובן ושמעון ואחי וביגן לי מנת שלהם: האי מאן דמהני אחתימות ידיה בבי דינא. כדי שיכירו ב"ד אם יבוא להם היום ומחר חתימה דומה לזה שידעו שזוא חתמו ואם אינו דומה לו שידעו שזייף הוא: לא ליהני בסוף מגילתא. בגליון מלמטה אלא מלמעלה דאי כתב למטה דלמא משכחת לה אינש ומזייף וכתב על גבי החתימה דמסיק ביה זוזי כך וכך וזוא תתום למטה ותגן כו': תהוא בוביונא. בעל מכס: אחוי ליה אבי חתימתו ברישׁ מגילתא. ותניה רוצה לזייף על גבי חתימתו שיהא חייב לו. אין חתימות ידי הוא. שהיה דומה לחתיבתו: בשלמא חתימת ידי מצית לזייופי שפיר. משום דבחור אנא וכוונת כתיבתי: דרתית ידיה. מחמת שחיה זקן היו ידיו רועדות ויכיל מצית לכוונו: א"ל אנחי ידא אמצרא. בעבר הנהר היה נסר קטן קצר כמו נשר ומזה בשפת הנהר קבוע יתד ובעבר האחר יתד האחר וקשור חבל מזה לזה וסמכין שם ידיהן כשעוברין על גבי אותו נסר צר ומידחת מכח הים ועל אותו נסר הנתנה ידי והיתה מרחת כיד של זקן ווייפתי זרנוקא. בכעבר יתד האחר וקשור חבל מזה לזה וסמכין שם ידיהן כשעוברין על גבי אותו נסר צר ומידחת מכח הים ועל אותו נסר הנתנה ידי והיתה מרחת כיד של זקן ווייפתי זרנוקא. שקיריני ציקיניא שרולין בבור דרתת ועליה הנתני ידי: **כתני'** כותבין גם לאיש אע"פ שאין אשתו עמו. מפני שהאשה מתנרשת בעל כרחה: והשובר לאשה. אם באת אשה לב"ד ואמרה כתבו לי שובר מכתובתי שאחן לבעלי שנרשני כשיפרע לי כתובתי כותבין לה אע"פ שאין בעלה עמה: **ובלבד שיהא.** הסופר וכית דין מכירין האשה והאיש שלצורך עצמן הן מבקשין: והבעל נותן שכר. (ל) הגט טעמא מפרש בגמ', ולבל השובר זכותו הוא דלא מהדר ומגבה כתובתה זינונא לחניחא:

כותבין

מט א מיי' פכ"ו מהל' מלוה ולוה הל' מ ועיי' בהגהות ובמ"מ סמג עשין נד טוש"ע חו"מ סי' סה סעיף ג :

נא ג מיי' פ"ו מהלכות מלוה ולוה הלכה ג סמג עשין נד לא תעשה סה טוש"ע חו"מ סי' סעיף ה ועיי' לקמן :

נב ד ה מיי' שם פכ"ו הלכה יג סמג שם טוש"ע חו"מ סי' מב סעיף ד :

נג ו ז ח מיי' שם הלכה יב טוש"ע שם סעי' ג :

נד ט מיי' פ"ב מהלכות גירושין הל' ג ופכ"ד הל' ג סמג עשין נה נו ונוסחו נד טוש"ע אה"ע סי' קכ סעיף ג :

נה י מיי' פכ"ד מהל' מלוה ולוה הלכה ה סמג עשין נד טוש"ע חו"מ סי' ק סעיף ה :

נו כ ל מיי' שם הל' כ ועיי' במ"מ ופ"ב מהל' גירושין הל' ג סמג שם טוש"ע שם וסימן קד סעיף ג :

רבינו גרשום

להן לפרופות בסכום חשכון היו מצטרפין אותן ושטורי לתו זוזי בשטרא ולא כתב פרטי: יד בעל השטר על התחתונה. ולא סבבי שית מאה זוזי וזוזא : פתלת ועד עשר לא ליכתוב אינש בסוף שיטה. של שום שטר דאי כתב בסוף שיטה תלת מצי ויופי השלוה וכתב תלתין וחכי נפי מארבע מצי למכתב ארבעין וכן כל החשבון עד עשר מצי לוייף אבל אי כתב אחר עשר בסוף שיטה לא מצי לויופי ולמכתב אחד ועשרים משום דצריך למכתב ו' בין אחד ועשרים ואי מוייף להאי ו' איכא היכרא ודחיק משאר אותיות . ומשום הכי נקט פתלתא דקודם תלתא לא כתבי בשטר השבון אלא לוה סלע כותב פלוני לוה סלע וכן לשנים כותב סלעין ולא שנים ומשום סלעים שנים. ואי קשיא לך היכא דכתב סלע בסוף שיטה יבול לכתוב סלעין הא לא קשיא דכיון דסלעין פתם לא חוי אלא שנים משום ההוא פורתא לא מוייף אלא פתלת ולעיל דוייף גדול הוא מוייף : ואי מתרמי ליה. בסוף שיטה ת"ר מבל השבון זה פתלת ועד עשר : ניהדריה לדיבוריה. בתחוא שטר תרי תלת ויפני כך וקיבל עליו פלוני אחריות של כך וכך סלעין ואי אפשר בחד פתלת דלא מתרמי השבון באמצע

(א) גמ' מיתה מתה ליסתירי וזוזא (שיש מתה זוזי ומה זוזא) תל"מ וע"ב ר"ח לא גרם ליה: (ב) רשב"ם ד"ה אמר אביי וכו' דתמרינן התם : (ג) ר"ה ממלרת וכו' והעובדים על גמר : (ד) ד"ה והעבל ונתן שכר שכר הגט : (ה) תוס' ד"ה ומשוי להו עזי תימה זוזי נמי מבזי להו ליסתירי : (ו) בא"ר בדתמתן מזוזי וכו' ולא תמצינן להו בסלעים (ז) ר"ה מע"ם אתין וכו' ולא נתן עד תשרי ופרפס שלא כדין מלקוחות : (ח) בא"ר עד שעת נתינה דהכי פרכינן בב"מ ומיכוח שלא כדין ממתן : (ט) ר"ה וכותב וכו' ולא מנתן עד תשרי ואולא מזכנה לכתובתה : (י) בא"ר מני לאוקמי כשוכר דתים ביה הקנאה:

כותבין שטר לוה . כהא נמי פריך (נ) התם וימחוק שמא כתב לעולם כו' , ומוקי לה בשטרי תקניתא ולחבי למר עדיו במיתומיו זכין לו : **ולירחוש** למלוה כתבינן לחתמה דלמא דילים ומגרע לה . פירש רשב"ם ומתכוין להחזיר להגמל שלא כדין וימחה לי והא בפני עדים יתגנו לה והם יקרלוה לחם הגמל כדלמרינן בגיטין (דף יט:) דמיבעי לתקרויי גיטך וילרלו העדים (ל) שלין זה שם ו) האיש ועוד בלאו הכי ליחוש למלוה כתבינן לחתמה דלמא דילים כיון שלין מכירין החתם ויכתוב הגמל לאיש אחר שלמו (ה) כשמו ויחן הגמ לאיש אחר שמו כשמו מבטלה כתובתה וכן כ"ל דמקדה ול"ג ומגרע לה : **שם** אינו בגט ורב"ה לשם החתם . תימה לחמלי נקט שם שלין בגט ושם החתם בכותב ווי"ל דלא חש לפרש כולהו חלא נקט שם לומר דמכתיב בכתב לעלייהו קלני במלני והוא שיהי מכירן שהרי הזכירן ולהכי נקט להו רב ומלניתין נופה לכך דבלו בלאו הכי שכבר הוללרכו להזכירם ה"ה ולחי שם לחחר מקום חשמח לחרת :

ולירחוש לבני יוסף בן שמעון הלרים בעיר לחת . ולימה לי בהומזקו ולניבא דמלי לי לר"ח דלמר דעדי חתימה כרלי ליבא למיחם למילי שהגמל לא יהיה גט מלמר שלין מוכיח מתוכו שהוא(ו)שלא כדלמר בכל הגט (גיטין דף כז:) כלב לגרש לת הגדולה לא יגרש לת הקטנה ולייך בגמרא הא גדולה מלי לגרש ומוקי לה משום הכי כר"ח דלמר עדי מסירה כרלי ולא רבי מלור ומלי קלמר נמי מגרשין בשוחלין זה בפני זה לפילו הכי לא מגרש לם לא יכתבו דורות ולחי לניבא דר' חלעזר פריך לרישה נמי לאו גיטא הוא שהרי לריכה להביא עדי מסירה שבאתו לה בעלה כיון שעדי חתימה חינם מוכיחין שבעלה נתנו ולריכה היא עדי מסירה להביאם לפיטו שבעלה מסר לה ולחי בדלא חמלא ולמלי ניחוש לה ולחי בדלא חזקה שהחזקה מלי לחזוקי לייבי דהשתא כרלי שפיר עדי חתימה שלין יודעים בעיר חלא בעלה (ז) ומלי מלני זלא חומרת בני יוסף בן שמעון הדרים בעיר לחת לין מגרשין בשוחלין חלא זה בפני זה מה חיקון הלא לין יודעו שים שנים בעיר ולעולם יגרשנה זה בשם בעלה חלא החזקו ואו"ש דבהחזקו מייבי ולניבא דר"ח דקו"ל כווחיה פריך ולם על גב דעדי מסירה כרלי ולריכה להביא עדי מסירה לו גט בלא חשמו לו לא יעשו הגיטין בפניהם דלמר כחב גיטך כו' ולו חשמו בשם שכתוב בשטר ולא יכתבו

כיון שהגיד. נפקא לן במסכת שבועות (דף לב.) מהם לא יגיד: ערוכה מכאן. כגון רב ירמיה בר אבא לעולא דרכיה למידק ולהכיר בכשיפ כל כך והגדה קמיפלגי שהמר דלמה תיהוי לא לעזה היא אלא מיקרי חזר ומגיד במה שהמר לבקרוך לת היא לגלא שמשמה קולך דכיון דלמר בהמה דקדקתי יפה תורה אור

א) כיון שהגיד שוב אינו חזר ומגיד צוה"ב מרבנן לאו אורחיה למידק והוא חברא דהוה רחים עליה רב ירמיה בר אבא אמרה ליה לאו אנא הוי, אמר לה: ב) איברא אנח הות אמר אביי אע"ג דצורבא מרבנן לאו אורחיה למידק בין דרך דק אמר אביי, האי צורבא מרבנן דאזיל לקדושי איתתא נידבר עם הארץ בהדיה דלמא מחלפו לה מיניה: והבעל נותן שכר

ג) ובין שהגיד שוב אינו חזר ומגיד צוה"ב מרבנן לאו אורחיה למידק והוא חברא דהוה רחים עליה רב ירמיה בר אבא אמרה ליה לאו אנא הוי, אמר לה: ב) איברא אנח הות אמר אביי אע"ג דצורבא מרבנן לאו אורחיה למידק בין דרך דק אמר אביי, האי צורבא מרבנן דאזיל לקדושי איתתא נידבר עם הארץ בהדיה דלמא מחלפו לה מיניה: והבעל נותן שכר

ובו': מאי טעמא: דאמר קרא "וכתב ונתן" והאידנא דלא עבדיין הכי "ושריוהו רבנן אאשה כי היכי דלא לשהייה: כותבין שטר ללוה אף על פי שאין מלוה עמו זכו': בשלמא לא צריכא בעיסקא: כותבין שטר למוכר אף על פי שאין לוקוח וכו': בשלמא? לא צריכא "במוכר שדהו מפני רעלתה": אין כותבין שטרי אירוסין וכו': בשלמא לא צריכא דאפילו צורבא מרבנן דניחא ליה להמוה לחרוביה: אין כותבין שטר אריסות וקבלנות וכו': פשיטא? לא צריכא בבודה: אין כותבין שטרי בירורין אלא מדעת שניהם וכו': מאי שטרי בירורין? רבא תרגימו שטרי מיענתא רב ירמיה בר אבא אמר "זה בורר לו אחד וזה בורר לו אחד: ר"ש בן גמליאל אומר לשנים כותבין שנים לזה בעצמו ולזה בעצמו: לימא בכופין על מדת סדום דקא מיפלגי רבי מאיר וחכמים אין כופין! לא, דכולי עלמא כופין והכא היינו טעמא דר"ש בן גמליאל דאמר ליה "לא ניחא לי דתהוי זכותך גבי זכותי: מתני' ימי שפרע מקצת חובו והשלישי את ששטרו ואמר לו אם לא נתתי לך מכאן ועד יום פלוני חן לי שטרך הגיע זמן ולא נתן רבי יוסי אומר יתן רבי יהודה אומר לא יתן: גמ' במאי קמיפלגי ר' יוסי סבר אסמכתא קניא ורבי יהודה סבר אסמכתא לא קניא: אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אמר רב הלכה כרבי יוסי כי אתו לקמיה דרבי אמי אמר לדן וכי מאחר שרבי יוחנן מלמדנו פעם ראשונה ושניה הלכה כרבי יוסי אני מה אעשה; ואין הלכה כרבי יוסי: מתני' כימי שנמלך שטר חובו בעמיד עליו עדים ובא לפני בית דין ועושין לו קיום: איש פלוני בן פלוני נמחק ביום פלוני ופלוני

ב) ר"ש בן גמליאל אומר לשנים כותבין שנים לזה בעצמו ולזה בעצמו: לימא בכופין על מדת סדום דקא מיפלגי רבי מאיר וחכמים אין כופין! לא, דכולי עלמא כופין והכא היינו טעמא דר"ש בן גמליאל דאמר ליה "לא ניחא לי דתהוי זכותך גבי זכותי: מתני' ימי שפרע מקצת חובו והשלישי את ששטרו ואמר לו אם לא נתתי לך מכאן ועד יום פלוני חן לי שטרך הגיע זמן ולא נתן רבי יוסי אומר יתן רבי יהודה אומר לא יתן: גמ' במאי קמיפלגי ר' יוסי סבר אסמכתא קניא ורבי יהודה סבר אסמכתא לא קניא: אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אמר רב הלכה כרבי יוסי כי אתו לקמיה דרבי אמי אמר לדן וכי מאחר שרבי יוחנן מלמדנו פעם ראשונה ושניה הלכה כרבי יוסי אני מה אעשה; ואין הלכה כרבי יוסי: מתני' כימי שנמלך שטר חובו בעמיד עליו עדים ובא לפני בית דין ועושין לו קיום: איש פלוני בן פלוני נמחק ביום פלוני ופלוני

ובו': מאי טעמא: דאמר קרא "וכתב ונתן" והאידנא דלא עבדיין הכי "ושריוהו רבנן אאשה כי היכי דלא לשהייה: כותבין שטר ללוה אף על פי שאין מלוה עמו זכו': בשלמא לא צריכא בעיסקא: כותבין שטר למוכר אף על פי שאין לוקוח וכו': בשלמא? לא צריכא "במוכר שדהו מפני רעלתה": אין כותבין שטרי אירוסין וכו': בשלמא לא צריכא דאפילו צורבא מרבנן דניחא ליה להמוה לחרוביה: אין כותבין שטר אריסות וקבלנות וכו': פשיטא? לא צריכא בבודה: אין כותבין שטרי בירורין אלא מדעת שניהם וכו': מאי שטרי בירורין? רבא תרגימו שטרי מיענתא רב ירמיה בר אבא אמר "זה בורר לו אחד וזה בורר לו אחד: ר"ש בן גמליאל אומר לשנים כותבין שנים לזה בעצמו ולזה בעצמו: לימא בכופין על מדת סדום דקא מיפלגי רבי מאיר וחכמים אין כופין! לא, דכולי עלמא כופין והכא היינו טעמא דר"ש בן גמליאל דאמר ליה "לא ניחא לי דתהוי זכותך גבי זכותי: מתני' ימי שפרע מקצת חובו והשלישי את ששטרו ואמר לו אם לא נתתי לך מכאן ועד יום פלוני חן לי שטרך הגיע זמן ולא נתן רבי יוסי אומר יתן רבי יהודה אומר לא יתן: גמ' במאי קמיפלגי ר' יוסי סבר אסמכתא קניא ורבי יהודה סבר אסמכתא לא קניא: אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אמר רב הלכה כרבי יוסי כי אתו לקמיה דרבי אמי אמר לדן וכי מאחר שרבי יוחנן מלמדנו פעם ראשונה ושניה הלכה כרבי יוסי אני מה אעשה; ואין הלכה כרבי יוסי: מתני' כימי שנמלך שטר חובו בעמיד עליו עדים ובא לפני בית דין ועושין לו קיום: איש פלוני בן פלוני נמחק ביום פלוני ופלוני

דמלוה נוטל חצי הריוח יתן שכר לסופר קס"ל דלא אלא חלוה יתן השביעות האול ונחנה ממנון שלוה: אע"פ שאין הלוקח עמו. דוכות הוא לו שקנתה: עד שיהא המוכר עמו. דתוב הוא לו: והלוקח נותן את השכר. בשביל שהוא שוקנה: פשיטא. דלוקח נותן שכר שהוא ווכה: לא צריכא במוכר שדהו מפני רעתה. שמכ שלה גדול מהו דתימא זכות הוא לו שיכול לומר לא רציתי ליקח אלא בשכר שיתן לי אחר, קמ"ל דהליקח נותן את השכר. דאין כותבין אלא מדעת שניהן עד שיחרצו שניהן: לא צריכא דאפילו צורבא מרבנן. ס"א אפילו צורבא מרבנן הוא תתרצה בהדיה קרושיע כשיניע לידה קס"ל דאפי' הכי אין כותבין אלא מדעת שניהן, והתם נותן שכר: אין כותבין שטרי אירוסין. כגון שנתן פלוני לפלוני את שדהו למחצה לשלוש ולרבוע. או שפר קבלנות שיקבל שדהו בכך וכך בטורין לשנה אלא מדעת שניהן והמקבל נותן את השכר לבוחב השפר כשום דאיתו משתכר: פשיטא. דמקבל נותן שכר דנתנה לא צריכא בבודה. בשדה שהיחה בורה מובן גדול מהו דתימא ריוח דעולם הוא שמחק שדהו ליהלך לומר לו קח שדה: והכא. בבבל: תרגימו שטרי מיענתא. שוה בורר אחד ונאמן שמקבל מעניותיו וכותבן וזה בורר לו אחד ונאמן שמקבל מעניותיהן וכותבן לכל אחד מעניותיו ואיתן של חבירו ונתנין לכל אחד מעניותיו ואיתן של חבירו ונתנין לכל אחד: רב ירמיה בר אבא אמר. חייבו בירורין שמוכרין זה לזה בורר לו דיין פלוני וזה בורר לו דיין פלוני ודיין פלוני בורר לשניהם בשני עצמו. מעניותי ולא מעניותיו של חבירו. ודבי נמי לאידך שלא יחלפו מעניותיהם: דמר סבר. ת"ק: כותבין על מדת סדום. שאם אמר האחד אני רוצה ליתן אלא מחצית שכירות המוכר לפי שיכולין כל מעניותיו להיכתב בשטר אחד ויתן בעל דיני חצי השכר ובירור יאמר אני רוצה שיכתבו מעניותיו אלא יכתבו לו מעניותיו לבד בשטר אחר ויתן הוא כל שכירות לבדו ואני אתן כל שכירות כתיבת שטרי ואני אתן כל שכירות כתיבת שטר מעניותי אין שוכיעין לו דזה מדת סדום שלי שלי ושלך שלך אלא יכתבו לשניהן כל מעניותיהם בשטר אחד או שטר בירור ב"ד ויתנו שניהן שכירות של שטר אחד בלבד: ורשב"ג אומר אין כותבין. אלא לחבי לשניהם כותבין לזה מעניותיו לעצמו ולזה לעצמו. כל אחד יתן שכר שטרו: לא דב"ש והכא היינו משנה דרשב"ג דא"ל לא ניחא לי שיהו מעניותיך עם זכויות מעניותי. בשטר אחד שאיני יודעה להשתתף עמך: דרסיה על כאריא ארבא. כארי אורב: פ"ה והשלישי את שטרו. שאמר לסלוה תנהו ביד נאמן אם לא אעשים לך הפרעון עד יום פלוני תן לו שטרו ועבה כדמעיקרא כל תוכו ויולך לאיטור מה שכבר נתת לו: ואם לא נתתי אשמכתא הוא שמסר בידעתו שיהא ל

ופלוני ופלוני עדיו . החמומים בסטר כך פירש רש"י ורבינו לר"י (נ) [ה] מסכיר ב) (הוא הדין) נמי העדים שהעידו שרטו לותו הסטר שהם יכלה הלוה היום לו לממר לפסלן ציוכל לפסלן ומימה מה לריך, לכתבן (נ) אחין הגמרא מזכיר ולריך עיון בתיקון סטרות: **אבל** בסטרי מקח וממכר כותבין מון מחבירות שכו . וכותבין מזמן דלמן דלי מזמנת להחזיקה שמת מזר ומכרתא למוכר ויוליא לח"כ סטר עליה ויולמר החיזנה הוא (ד) דזביגה מיכך והלר טריף שלא כדין ורבי"ג אומר לון כותבין לפי בסטרי מקח וממכר פי' דשמת לחר שקנלה מחזיר סטרו למוכר וחזר המכר והשתא לי לא עבדינן ליה סטרא להאי מסימן מוכר לומר הוא החזיר לי הסטר וחזר המכר שהרי אין זה סטר אבל אם יוליא זה סטר שלו הלא הלוקח תופס הסטר שהוא שלו ויולמר למוכר סטר שבידך לא החזרתיו לך שלא כשמכרת לי הקרקע כתבת לי כמה סטרות דכותבין סטר לשוכר (ס) והלחד בידך עדיין וחכמים תומיס מתכתו קיימים וח"כ גבי מקח וממכר ליכא למיחש למידי חפי' לון סטר זה הלוקח שלא נכתב שום שביך לא יוכל המוכר ליטול קרקע שחפילו החזיר לו סטרו לון שלו להא לו חזרה מקרה מתכתו ולחפילו ים לו לריכה לומר שנכתב לו סטר מיקה לוחה ולותיות נקנות בסמיכה ובסטר לכולי עלמא לון ים לו סטר מכירה שמכרה לו בשתא נמי ליכא למיחש למידי שלא כן לא יכול"ה להזיקן כלום ולחפילו ים לו סטר שנכתב לו מחדש שכרי כתוב מלותו הזמן ותימה קלת שם לא כתב לו סטר מכירה שלא קנה לך חיכו וכל שעבודיה למה לון לחוש שמא יפסידנו הלוקח על ידי סטר (ו)שכתב לו מזמן רלמון שלא"ם שסי הסטרות יהיה כתוב בהן יום לחד מ"מ לא יהיה מוחזק כה למוכר יותר מיום שנמכר לו ולמחר ימלא הלוקח מלחר שיהיה החזיקו למוכר לומר לא החזרתי לך סטר וזמת הוא החזיקו לותו יום עלמו שהקלה לו הסטר מכר שלו לון ג) (כותבין זמן ולומר בתוכו יום עלמו ולומר ר"י דכולי האי לא מיסיקו וגם לא יהא לו פנים לומר שבו ביום החזיר לו הסטר וכו ביום מזר . ומכרה לו ותימה לרבי"ג למלן דלמון(דף קנא.)לריך להביא רליה שהוא דנקנה בסמיכה מ"מ לריך המוכר להביא רליה שהוחזר לו הסטר לפילו הוא בידו ולור"י דהכא לון לריך לכולי עלמא דלנפילה לא מיסיקו ולפקדון נמי לא מיסיקו הכא שירת הוא להפקיד סטרו למוכר למלת ככך ליה ויביא עדים שהבדה היתה שלו עד עתה תימה לר"י שכל מוכר שדה יכול להזיק ללוקח דכיון שכותבין סטר למוכר לטע"ם שלון לוקח עמו דזימנין דכתב שני סטרות ונוסן אחת מהן סטרו ללוקח ולמחר שלא כדין ויביאנו לב"ד ויגבה מלא רלוה למלן דלמר לון לריך להביא רליה ולותו לא יוכל לומר לו מחמלה כתבה שכתבה לו הרבה סטרות מאחר שהוא לון לו סטר ולון יכול להוכיח שלא החזירו לו ים לומר לחיכא למימר: שכיון שהחזיק במקום הסטר ויכול לומר כל מה שיכול לטעון חם היה הסטר בידו כי יתמר מה לון לי סטרי לא בשביל שהחזיקתיו לך חלא שלא מהכרתי לשמרו לאחר שלא כשנים ד) ותימה לרבן שמעון כן נמלינהו שמכל מקום יכול המוכר לטעון שני סטרות כגון רלוכן דכתב ג' סטרות שמכר שדה לשמעון ולחד ללוי ויעבה קטנית בינו ובין לוי ויוליא לוי לותו הסטר לאחר ג' שנים שהפסיד שמעון סטרו ויטעון כי שמעון מסרו לו ונתן לו הבדה ולא יטרוך הוא להביא רלוה ממ"ד לון לריך להביא רלוה וכ"ג תמריכן לקמן (דף קנא.) דלחיון הוחיל לחם סטרי מקח וממכר לון כותבין כדמפרש לקמן שלא לחזור שמת שמא לא יכתב סטר שני ללוקח ויולית המוכר הקרקע מיד הלוקח על ידי הסטר שהחזיר לו לבל חם נכתוב לו סטר שני ללוקח לפילו יוליא המוכר שהחזיר לו לת יוליל כלום שיאמר הלוקח שני סטרות היו לי ולא החזרתי לו חלת לחד וכיון שהלחד עדיין בידו לת חזר המוכר ז) והשתא לון להקשות לחפי' כשים סטר ביד המוכר מה יש לו להועיל והלא הלוקח יכול לומר לו קודם שמכרת לי הבדה כתבת שלשה סטרות וכתבו לך כתב חפלת כי כותבין סטר למוכר לטע"ם שלון לוקח עמו ומה שלון סטר בידי לפי שלתבד ממני הת לת קבה מידי דודלי לון מועיל למוכר חלת חם כן יש עדים שהסטר שבידו הוא לוחו שנתנו לוקח ונעשה חזר לידו או שמי יבדכו לו הלוקח חת הסטר

נבו' פוליא. סטר מחוק לפניט שהיה כתוב ביום פלוני : ופלוני ופלוני. היו עדים שחתומים בו : ומפרש נמרא חם כתוב בו ופלוני . סטר שחתומים בו : ומפרש נמרא חם כתוב בו שוקקנו בו'. שנמלו לון בית דין המקיימין וחקרו עדים החתומים בו להעיד על חתימתן ולמעלה דלכריסה מצוינן : גובה . מזמן רלמון הכתוב בסטר ולון לריך רלוה לחתרם ונם לון לריך להביא רלוה לחתרם על הזמן ועל סכום המעות ועל כל מה שהיה כתוב בסטר : נקרע. על ידי חדם : מעלמו : ערבאי . שמעמלים :וקנאני לארבעה דלינהו ומחוך שהיו בעלי זרוע כופין בעליהן לחם נם הסטרות שלח יוכלו לטערער : **ליתוי מר שטרא** . מה כתוב בו קודם שילאנסו ממנו וכתוב לו לחר מחתיו שלח יוכת לחד שלחר לבו שני ; ולומן מרובה חם תהיה יודיט תקיפה טערער על שמוטיט וקמחם מיד הלוקחים לוחם מיד הערבריט : **דלמר רב ספרא**. לקמן בסמעתין : **דלמא עריף ודלר עריף** דה הלוקח שקנה שדה בחתריות זמנין דטריף ליה מיניה . כעל תוב דמוכר ולחי ליהו ועריף מלקוחות ומנחזר להם לחד מן הסטרות כדי לנבות בו מן המוכר , **ולהלל** קסבר לריף מלקוחות מחריט על ידי הסטר הסני ולומר "עמה טרפו ממני ולחזור ולטרוף מלקוחות והרי סטר מכירתי עדיין הוא בידי": **קא עדדי ליה** . מפליגין בו : **לחמר ליה לספריה וזל כתוב לבו**. סטר ומחוק לוחו ולחר כך כתוב על המחק והעדים יחתמו על הגייר ולחו לת יחנו לב שהוא פסול ולופסדי מסס : **לחמר ליה רב לחחי בר מניומי לאביי בו'** (ס) (ל) נרלה דלרב חחת בר מניומי הוה סלקא דעתיה דהכי לחמר לאביי לספריה דלמחוב לקן , סטרת מעלית והלל ונכתביה על המחק, ומחתמו סהדי על הגייר והכי קסיר ליה **ולמחי לי מחקא** ליה סמיך משום דבעי מבעי לחמר ליה רוחם עליה והיו רוחם עליה ולהלל נ

רבן שמעון בן גמליאל אומר אף שטרי מקח וממכר אין כותבין ובן היה רבן שמעון בן גמליאל אומר הנותן מתנה לחברו והחזיר לו את השטר חזרה מתנתו מתנתו ומעכב אין מחזירין אמר מר אין מחזירין מאי טעמא? א"ר ספרא לפי שאין כותבין שני שטרות על שדה אחת דלמא אזיל בעל חוב טריף ליה להאי ואזיל האי ומפיק מחד ומטריף לקמאי ואמר ליה לבעל חוב "שוף לי דאיקום בה והדר תא טרפן ומפיק מארבעה והדר אזיל טריף לכותאי אחריני וכיון דקרעניה לשטרא דמקמה במאי הדר טריף לה, ובי תימא דלא קרעניה והא אמר רב נחמן "קרעניה לשטרא דמלוה" לאו מירפא הוא כתיב ביה "קרעניה לשטרא דמלוה" לאו מירפא הוא דלא כתיב ביה "קרעניה לטירפא" לאו אדרבתא הוא כתיב ביה "קרעניה לאדרבתא" לאו שבוא היא דלא צריכא דקאתי מכח אבהתיה; אמר ליה רב אחא מדפתי לרבינא ולמה ליה למימר ליה לבעל חוב "שוף לי בהאי ארעא ואיקום בה" תיפוק ליה דכיון דנקיט תרי שטרי טריף והדר טריף? אם כן נפישי עלויה בעלי דינין, ולבתוב "כל שטרי דיפקין על ארעא דא פסולין לבר מן דיפוק בזמנא דא"? אמרות רבנן קמיה דרב פפא ואמרי לה קמיה דרב אשי ואת"ד אומרת יש אין כותבין שובר אמר

השטר כדי שיחזור המכר וכרבן דפליגי עליה דרבן שמעון בן גמליאל סבירא להו לין לותיה נקוט (ה) כדמפרש לקמן ונריך לכתוב קני לך הלי שטרא וכל שעבודיה וכיון שכותבין ממקנה לו מה שכתוב בשטר לין לתוך מס השטר הנני ביד הלוקח שתפיטו יש בידו לתף שטרי מכר קנה המוכר בחזרת השטר כיון שכתב לו הלוקח מחזר ומקנה לו (הגה"ה. וקשה לפי פי' ["ענין בתרת זה] למאי לית ליה נעשה לו שטר שני שכתב לו פלוני בן פלוני אמר לו שכך שטרי מכר לפלוני אחר ומכר כתוב אחר לריהיה שלא

בעלמא כותבין שובר כו'. וה"מ כיון דמסיק דכשטרי הלוואה אמר נמי. רב משלם חיימא לך נכי מלוה שכתב שטרו שנכתבו לו חימוך פיסקה בעל "הבית בזוזי וילכו הלקוחות מנכ"ם שטרא מלוה מקלח מקנין שובר דלכותבין שובר לזוזי ויפרע מזה למלוה המוכר ת"ל מני למידק מהכא דאין כותבין שובר לזוזי אם כן ובכתי נכי מקח וממכר היינו טעמא דאין כותבין שובר למוכר כדי למתלי ו) [אין כותבין שני] שטרי הלוואה ולכתוב שובר לחידך כדפרישית ליכתוב שטרא מעליא לנוקמ מנוס דזימנין דחזיל בעי"מ דמוכך [שהוא רש"י לנוקמ לחשבון שנתכך שטרו] ומוכרך הקרקע מיניה לנוקמ [שני] ומכרת חיזו ביד הלוקח שנתכך שטרו ומכרת ובמוך כך שילך אל המוכר וילקח לו הכא כן יפסיד כל הלוואותיו שיעשה מכאן ואילך שלא יהא זכור מן השובר ותיכף נעשלח לא בפני עין לגבי בשטרי מקח וממכר אם יפסיד יפסיד ואין לנו להפסיד זה משום תשמת שמא יפסיד ו)[מתחר לומר זמן] ומימה [דסוף סוף] למ"ד כותבין שובר [מאי שנא הלוואה] ליכתוב כל מומצא דא ונהלן ושמא אנו נוזרין: **דמאן** דמסיק אלעא בזוזי לא מפיים. ומימה לר"י אם יכול המוכר לדמותו בזוזי למה יניחו קרקעה אפילו הן יודעין שלא פרע לו שיכול לו קרקע או מעות ואם תאמר לו אימתי יחזור עליהם וקרע רפיא אם יכול לדמותו בזוזי אם לאו ונרחה דמלי לסלוקי בזוזי: **בחזקה** ולא בשטר חיימת לקח בחזקה. פי' בקונט' דלא גרסינן ליה ומיהו היינו יכולין לקיימו והוי מליכא (ה) דמסקינן לקמן דמוקי לקמן פלוגתייהו בגרוך לבדר ולפני לא נרסי הכא לא היה לריך למתני כשכדרין (דף כג: ושם) דקאמר והיינו בחזקה ולא בשטר חיימת לקח בחזקה(ב) וקי"ל דבגרוך לבדר קא מיפלגי דלפני ליתיה הכא מניין למימר התם הוינן בה כלתמכתן בד' לחין (יבמות דף נה.) דקאמר גמרא על ספק קרוב כו' ואמרי' למלי הלכתא דלי כהן למסירה ליה ולי עדוה היא נרחה בפיא מלוה ולקח על גב דליתיה בהזוק (ניסין דף ס:) על ה"ה מקנה ה): **ורבן** שמעון בן גמליאל סבר לה כר"מ דאמר עדי חתימה כרתי. יש מקשים דבפ"ק דגיטין (דף יא, ושם) תניא ת"ר אלעזר בר' יוסי לית נחלקו על שטרות הטעוים בערכאות של עובדי כוכבים דלמ"ד דמומחיתם עובדי כוכבים כשרים לא נחלקו אלא כו' דרבב"ג אומר חתם לקח הן כשרין למאי מ"ל עדי מסירה כרמי ואו"ש דס"ל כר' אלעזר בגיטין ולא בשטרות כי הכא אמורלי להמגרש בגיטין(דף פו: ושם) י) (ודוחק הוא להא לקח מלו לקחמר דמשמע דבשטר שטרות נמי ס"ל הכי) ולריך לומר דלחיבא דרבנן דפליגי עליה קאמר להו דלקח חותם היה להם להכשיר כיון דסכרי עדי מסירה כרתי: **כתב כיס אחריות.** וכן נחמן לא קמתרן שפיר: **ניל ובניס.** מן המוכר שלא בחאריות וכתוב בשטר בשמך וחת"ל מכור לח בקרקע לאחם בחאריות: **מ"ט.** חזרה מחנחו: **אמר רב אחי.** קסבר רבן שמעון בן גמליאל נעשה כאומר כו': **נגנב או אבד נמי.** ניחת דאבד שהרי מעות הלוה בידו הוא: **דתיקו מרעא בידיה.** שלא יוכל המוכר לטעון לו מכרתי לך מעולם: **אמר רפרם ואת אומרת.** ממילתיה דרב נחמן שמוקיק לפרם בשטר שלחן בו בחאריות: **בחאריות.** שלא בשטר שלא נכתב בשטר ונכתב בשטר אחר ובמי שבחבו בו טעות ובגנב שנכתב בשטר זה ובמי שבחבו בו טעות חוזרין (ב"מ דף יז.) ובכי מסקינן התם (שם:) דטעות סופר הוא בין בשטרי מקח בין בשטרי הלוחה: **דלמ כתב כיס אחריות.** מן המוכר שלא בחאריות וכתוב בשטר בשמך וחת"ל מכור לח בקרקע לאחם בחאריות: **מ"ט.** חזרה מחנחו: **אמר רב אחי.** קסבר רבן שמעון בן גמליאל נעשה כאומר כו': **נגנב או אבד נמי.** ניחת דאבד שהרי מעות הלוה בידו הוא: **דתיקו מרעא בידיה.** שלא יוכל המוכר לטעון לו מכרתי לך מעולם: **אמר רפרם ואת אומרת.** ממילתיה דרב נחמן שמוקיק לפרם בשטר שלחן בו בחאריות: **בחאריות.** שלא בשטר שלא נכתב בשטר ונכתב בשטר אחר ובמי שבחבו בו טעות חוזרין (ב"מ דף יז.) ובכי מסקינן התם (שם:) דטעות סופר הוא בין בשטרי מקח בין בשטרי הלוחה; **דלמ** כתב כיס אחריות.

רבן שמעון בן גמליאל סבר אין אותיות נקנות במסירה. והלכך לעולם אימא לך דמ"ל מחזיק ברבים עדיף, דקרקע נקנים בכסף ומתנה לו בחזקה והכי קאמר רבי"ב דרבן בחזקה וגם בשטר: מ"ל אביי. לרב דימי: רבן שמעון בן גמליאל סבר אין אותיות נקנות במסירה. ורבי"ב סבר אותיות נקנות במסירה. אמר ליה אביי א"ב פלוגתא לדמר: אמר ליה (ה) ותפלוג, (ו) אמר ליה הכי קאמינא לך מתניתא לא מיתרצא אלא כדמתרצא מר. אם כן קשיא דרבן שמעון בן גמליאל אדרשב"ג? אלא אמר אביי הכא במאי עסקינן כגון שנמצא אחד מהן קרוב או פסול ובפלוגתא דר' מאיר ור' אלעזר קא מיפלגי רבי סבר לה כרבי אלעזר דאמר א) "עדי מסירה כרתי ורבן שמעון בן גמליאל סבר לה ב) כרבי מאיר דאמר עדי חתימה כרתי, (והא ג) אמר רבי אבא "מודה היה רבי אלעזר במזוייף מהו שהוא פסול? אלא אמר רבי אביאה הכל מודים שאם כתוב בו "הוזקקנו לעדותן של עדים ונמצאת עדותן מזוייפת" שהוא פסול כדרבי אבא לא נחלקו אלא בשטר שאין עליו עדים כלל דרבי סבר לה כר' אלעזר דאמר עדי מסירה כרתי ואבעיא להו ד) דאמר עדי חתימה כרתי ואמאי "במדה בשטר שכתבו צריך לקיימו מיפלגי רבי סבר ז) "מודה בשטר שכתבו * אין צריך לקיימו ורבן שמעון בן גמליאל סבר צריך לקיימו, והא איפכא שמעינן להו דתניא ח)

שנים אדוקין בשטר: מלוה אומר "שלי הוא ונפל ממני ומצאתו" ולוה אומר "שלי הוא ופרעתיו לך" ניתקיים השטר בחותמיו דברי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר יחלוקו והוינן בה ולית ליה לרבי"ה דתנן) שנים אוחזין בטלית זה אומר "אני מצאתיה" וזה אומר "אני מצאתיה" זה ישבע שאין לו בה פחות מחציה וזה ישבע שאין לו בה פחות מחציה ויחלוקו ואמר רבא אמר רב נחמן במקליים דכולי עלמא לא פליגי דיחלוקו. בי פליגי בשאינו מקויים. רבי סבר מודה בשטר * שכתבו צריך לקיימו: "ואי מקיים ליה נבי פלגא ואי לא, חספא בעלמא הוא, ורבן שמעון בן גמליאל סבר מודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו ויחלוקו. אפוך אלא בלברר. מתקיף לה רבי יצחק בר יוסף הוה מסיק ביה זוזי לרבי אבא אתא לקמיה דרבי יצחק נפחא אמר "פרעתיך בפני פלוני ופלוני" אמר ליה רבי יצחק "בואו פלוני ופלוני ויעידו, אמר ליה אי לא אתו לא מהימנינא ליה. והא קיימא לן ט) "המלוה את חבירו בעדים אינו צריך לפרעו בעדים" אמר ליה אנא בההיא דשמעתא דמר סבירא לי דאמר רבי אבא אמר רב אדא בר אהבה אמר רב "האומר לחבירו "פרעתיך בפני פלוני ופלוני" צריך שיבואו פלוני ופלוני ויעידו. (ואי"ל והא אמר רב גיהל אמר רב י) הלכה כדברי רבן שמעון בן גמליאל ואף רבי אמר

לא מסרתיו לו: והא מיפכא שמעינן להו. בפרק שנים אוחזין דתניא שנים אוחזים בטלית: יחלוקים בשטר כותמיו דברי רבי. ונובה ליה מלוה כוליה וכדמפרשינן טעמא לקמן: ושוינן בה. הכי קאמרינן בפ' שנים אוחזין אמר מר יחלוקים בשטר כותמיהן דברי רבי ונובה לו מלוה כוליה בתמיה ולית ליה לרבי ט' יחלוקו והא"נ יגבה חצי חוב הכתוב בשטר ולא יותר: מ"ר נחמן במקויים. בהנפקת כולי עלמא לא פליגי דפלוגתייהו בין שנמסרו לחתימה: מי מקיים ליה פליג. כלומר מן יש ממנו בדבריו ונובה (ג) מהם חצי חוב שבשטר ואידך פלגא יפסיד בשביל שפיסת הלוה שחדוק עמו בשטר: פלגא נפח נלברר קא מיפלגי. לרב שמעון למעלה "מי מיני חזקות יש לי, תלתא: שיש בידי עדיין שטר מכירה שעמדים לי על זה הסדה ועוד שיש לי עדי חזקה שלא שיחו ולקמן רבי נתן בשטר שלריך לברר ולחמת את דבריו ולהביא את השטר כמו שטען, ועדי חזקה פלג שטר לא יועיל לו כאן מחמר זה עומד ומערער לא מסרתי לך שטר מעולם ולא מכרתי לך ולא כדין החזקה והלה טוען שטר יש עדיין בידי ולילו לא טענו כך, היינו דלי לו בעדי חזקה כדאמר בהזקה הכתיב (לעיל כח.) דעד תלת שנין מזדהר חיניס בשטריה טפי לא מזדהר ורבן שמעון סבר נתן לחם בחזקה נבדה כלומר ריבוי טעמים שמעינן שאין לריכים לו וכי היכי דלילו טענן מעיקרא מכח שטרי ויש לי חזקה שלא שיחו לי לו בכך, כי טענן נמי יש לי שטר עם החזקה די לו בחזקה פלג שטר: מכעיס לדינא. *ר' חייא לרבי חנא: טעו לא מיבעיא. לומר פרעתיך לפי פלג שטר: ופ"ק ד"ל. בפרק שבועת הדיינין: כשמעתך. דלמרת מעמיה דרב לריך ביזעולו פלוגי ופלוגי ויועידו ומיהו לי לתן הכי סהדי ולמרי לא היו דברים מעולם הא לאמר רבא בפ' שבועת הדיינין (שבועות דף מז:): כל מילתא דלא רמיא עליה דלישבע ובוי והלכתא כרבא ונפלגו הלוה שפרעו ופטור: מ"ל. ר' חנא: ופלגמר רב גידל לאמר רב פלגא כרבנ"ג. לאמר נתן לף בחזקה לבדה דכיון דלא היה לריך לטעון "שטר יש בידי" מאחר שחלקה שני חזקה לין לריך לברר לף דברי' אהרבה לטעון מה שלין לריך ולמה נמי כיון דבלא טעיס מהימנינא ליני לריך לברר ולהביא טעיס שלמרתי: ופלג רבי לא לאמר פלגא נברר. כלומר מן הדין הלכה כרבן שמעון בן גמליאל שלף רבי לא נחלק אלא משום דסבירא ליה דלריך לברר לף דבריו לחרי שטרן יש לי שטר ורבי מודה שלף לא טענן לף היה לריך אלא חזקה לבדה וכיון דלא הוה פלוגתייהו אלא כדי לברר גרלין דברי רבן שמעון בן גמליאל שלף לו להפסיד בשביל שפיס יחד

צב א מיי' פ"ל מהלכ' נירושין הלי טו ופ"ד הלי ו סמג עשין לד וכו' ג טוש"ע מ"מ כי' סה סעיף טו: צה ד מיי' פ"ט מהלכ' סוטן ונעטן הלי ט סמג עשין זה טוש"ע מ"מ סי' קלה סעיף ה: צו ה מיי' פ"ל מהלכ' מלוה ולוה הלי יד סמג עשין לד טוש"ע מ"מ כי' סה סעיף טו: צז ו מיי' פ"ט מהלכ' מלוה ולוה הלי ה סמג שם טוש"ע מ"מ ס' סעיף ה: צח ז מיי' פ"ו מהלכ' נטען ונעטן הלי ה ועיין בהכנות ומגיד משנה שם עשין לה טוש"ע מ"מ כי' ע סעיף כ:

רבינו גרשום

להראות השטר ואם לא הראה השטר אלא עדי חזקה היישינן דשטרא החזיר לו השטר והורה סכירתו: אימא אקנהבוקה. כלומר דשטר הני עיקר ואם אין לו שטר אלא חזקה מועיל לו: רבי סבר אותיות נקנות במסירה. דכיון שנשטר לו הלה את השטר קנה להכי אטר נידון בכסף דהיינו עיקר קניה ז ורשב"ג סבר אין אותיות נקנות במסירה. אא"ב החזיק נמי הקרקע להכי אטר אף בחזקה: ואמר לי' אביי. לרב דימי את מוקם פלוגתייהו איפוך באיזקי רבה. לדבה קרי אביי סר. א"ב פליג אדמר: אטר ליה ותפלוג. וסה בכך אנא אמינא מעטא דידי והוא אטר מעטא דידיה: אטר ליה אביי אם כן קשיא דרשב"ג אדרשב"ג. דהכא אטר איפכא כדאטר לעיל למעטא דרב דימי: אלא אטר אביי. לא קשיא הכא אמאי אטר רשב"ג אין אותיות נקנות במסירה כגון שנמצא אחד מן העדים שבשטר קרוב או פסול. רבי דאטר נידון בשטר סבר לה כר' אלעזר דאטר עדי מסירה כרתי. כלומר אותן שמוטר לה הנם בפניהם היינו עיקר כריתות וה"נ קא סבר דאע"ג דעדי השטר אחד מהן קרוב או פסול נידון בשטר בעדי מסירה שאם יש לו עדים בשטר לו את השטר שכתב לו סכירה בפניהם מועיל לו השטר: ורשב"ג סבר כר' מאיר דאטר עדי חתימה כרתי. היינו עיקר כריתת הלכך קסבר כיון דעדי חתימה דהאי שטר פסול נידון בחזקה ולא בשטר: ר"ח ור"ש ז"ל

נישין מורה ר' אלעזר בנם מוזייף מתוכו. שאחר מן העדים קרוב או פסול הנם ולא מועיל עדי מסירה. ועל מה נחלקו כגון על אותן ג' ניסין כגון כתב הנם ואין עליו עדים יש עליו עדים ואין בו זמן יש זמן ואין בו אלא עד אחד לא תינשא ואם נשאת הולד כשר דהתירא לאו מוזייף מתוכו וכי האי גוונא נמי בשטרי פקח במוזייף מתוכו בקרוב או פסול לא פליגי. אלא בדר' אבינא פליגי דאטר ר' אבינא הכל מודים. ר' ורשב"ג שאם אטרו בית דין או כתבו הוזקקנו לעדות של עדות ונמצאת עדותן מוזייפת ונמצא אחד קרוב או פסול היימנו בא לירון באותו שטר אין מועיל לו כלום עדי מסירה ועל עדים כלל דהתנא לא ידע מזוייף מתוכו רשב"ג סבר עדי החתימה כרתי וכיון דאין עליו עדים ידון כחזקה בלבד: ואיבעית אימא במודה בשטר כו' רבי סבר. כיון שמודה זה התובע בשטר שהוא כתבו לו אין צריכין לקיומו לא ידי מזוייף מתוכו ולא להביא עדי חזקה. ורשב"ג סבר אע"פ שמודה שכתבו לו צריך לזה לקיומו להביא עדי חזקה ואם לא יכול לומר לו זה שמודה בשטר שטר אטנה הוא או שטר פסול. הלכך קאטר רבן שמעון בן גמליאל נידון בחזקה ולא בשטר: ולזה אטר שלך היה שכתבתי לך ופרעתי לך והחזרת לי וגעל סמני: יתקיים השטר בחותמיו דברי רבי. כלומר יביא עדים שמכירין חתימת ידי עדים וכשר ונובה הכל להכי צריך לקיומו לדברי רבי לפי שהוא סובר כחו שנפל: רבן שמעון בן גמליאל אומר יחלוקו. הואיל דשניהן בו ואי סמכן המוסל בספק ויחלוקו יפרע לו הלוה החצי בלבד: והיינן בה לרבי אטאי לא יהא דין השטר זה כדין שנים שאדוקן בטלית שלדברי הכל יחלוקו: אלא בטקויים השטר כולי עלמא לא פליגי דנובה הטלוה פלגא דהיינו כ"א ישבע שאין לו פחות מחציו ויחלוקו: רבי סבר אע"פ שטוכה הלוה בשטר שכתבו צריך למלוה לקיומו ואי מקיים ליה נבי פלגא כדון חטפא בעלמא הוא דהואיל ואינו יוצא כולו מתחת ידו. ורשב"ג סבר דהואיל דאדוק בחצי יחלוקו. אלמא דאיכא שטעון להו ולא מצית מוקמת רבהכי פליגי: אלא הכא בלברר קטיפלגי. ר"ת השתא דהתרוייהו סברי דחזקה עיקר והאי דקאטר נידון בשטר לא משום דלריך אלא קסבר דהאיל ומטן לפני בית דין דיש לו שני כתות חזקה ושטר לריך לברר שפנתו שיש לו שטר להכי קאטר נידון בשטר עם החזקה. ורשב"ג סבר אין לריך לברר אלא בחזקה בלבד: מאי לברר. כי חא דרב יצחק בריה דרב יוסף הוה מסיק זוזי ט' לאבא ל' יצחק נפחא: והא אטר רב נידל אטר רב הלכה

אלא לברר . פירש רבינו מה לברר למיתם הדברים ולהטעמיד על האמת ומה ימלט ויאמרו לו ליתו מעולם מיתיים לכלם אם לו לא ימלט לו תבר בכך שתין סברת שהיה מחייבו לכלם על זה אם לו יוכל למלטן כי מה דין הוא זה שיפסיד בחנם אם לו יוכל למלט ועוד דהכי משמע להו שתין לריך לטעון ולברר קמיטע ולא לחייב שתם היה מחייבו (נ) לברר מה שטוכה היא זו שתין נמי לברר מכל מקום היה מחייבו ומדרכה הוא שמוכיר לברר ליתו כי אם קונטיא על טעמו כמו שפירש רשב"ם ומה רבי לו שתין לברר הלכך לו משתבר טעמא למיבו משום הכי וכשטועת פרק שטועת הניירים (דף מג:) דקאמר שתו פלוני ופלוני ואמרו לו היו לברים משולש ואמר רבא כל מילתא דלו רמיא עליה דיתיב אמר ולו תדשתיה היתה דאמר הכא לריך שיטולו פלוני ופלוני ויעידו ויל"ל דלכך כרשב"ג ס"ל וכפסיק רב (פסחים) ס"ל כחכמים דס"ל [לרבי] וכדפי' ר"ח דמפרש הכא שם לו לריך לו הפסיד דיש לו לברר כל מה שיוכל ומ"מ לי לו משכח להו שו לומרים להד"מ י"ל דלא מפסיד לבל היתה ברשב"ם שביאה על זה לריך שיטולו פלוני ופלוני ויעידו משמע שרולה להטמידה כרבי יפלו לפי שט (ד) ושמח היה רולה לומר דגרע היכא דלא שביאה מיכא דאיימינהו ואמרו להד"מ ולא הכנסי כלל ויש מיטבים דבריו לגיכא דרבן שמעון בן גמליאל ושוכר שהלכה כווחים ולפי' למ"ד התם הוחזק כשרן לפי שפיר כרבן שמעון בן גמליאל דיש"ל דלא אמר ר"ש בן גמליאל אלא דלא"ל להכיח : אין הלכה לא כר' יהודה ט' . פירש רשב"ם דאמר עדים מקיימים לא השמר דבסי משמע יחלוף לפיט בעדים וכן הוא לפי המסקנא דשמיע ליה בבריימא ולא הדר לחיוהו מכשר בעדים וחיוהו מגריך ב"ד לבל רב נחמן לו היה סובר מילתיה דרב כיה ממה שהיה אומר אין הלכה כר' יהודה מי לימא ממתני' דמשמע נמי בעדים ואפ"ה פליג עליה ות"ק במשנה לא תני עדים בהדיא מ"מ היכו ס"ל דעדים קתמר ופליג עליה דחנא הוא ופליג ורמיה עליה לר"י דרב נחמן שבר לה למילתיה דרב שכי אין הלכה כרבי יהודה דאמר יחלוף וכותבין ליה מזמן שני דס"ל דרבי יהודה מזמן שני קאמר מדלא פירש במשנה וכותבין ו שטר אחר מזמן רלשון וממתי דהדר ליה ר' יוסי וכן יפה ו ולא יגרע כתו של זה ממשע (ה) דר' יהודה מזמן שני קאמר דאי מזמן רלשון מה הועיל בשטר אחר כיון דלא אמר לו שטר אחר מזמן רלשון הוה הדר ממתי המעות שחייב ו עדיין ורב חנא ופליג : אי אמיא ליה לרב חנא דפליג . לקמן בשמעתין במילתיה דר' יהודה בפורט אחי מוכו שמקרעין עדים ט' (ב) : פוסק כדר' יוסי . רב והיה מודה שהלכה כר' יהודה להא דר נמי ס"ק דמה לי ב"ד מה לי עדים : שמעה ולא הדר ביה . דבריימא אני עדיים מקרעין ותיהו אמר ב"ד דוקא ולא עדים כלמא

אמר "אלא לברר א"ל אנא נמי לברר קאמינא : מתני' א)מי שפרע מקלת חובו בי יהודה אומר יחליף בבי יוסי אומר ב)יכתוב שובר, אמר רבי יהודה נמצא זה צריך להיות שומר שוברו של חבירו" אמר לו רבי יוסי כך יפה לו ולא ירע כחו של זה : גמ' אמר רב הונא אמר רב אין הלכה: לא כרבי יהודה: ולא כרבי יוסי אלא ב"ד מקרעין השטר וכותבין לו שטר אחר מזמן ראשון, אמר ליה רב נחמן לרב הונא ואמרי לה רב ירמיה בר אבא לרב הונא אי שמיעא ליה לרב הא [ברייתא] דתניא עדיים מקרעין את השטר וכותבין לו שטר אחר מזמן ראשון דוה הדך ביה: אמר ליה ולא הדר ביה:

בשלמא

כיון דין כדמפרש ותיול דלא תלינן עדים לקרוע שטר ולהחליף ונגבות מזמן רלשון : ולא כר' יוסי . דלמר כותבין שובר ולריך לשטר שוברו מן העכברים : וכותבין לו שטר אחר . לפי שכוס המעות שחייב ו מדיין ורב חנא ופליג : אי אמיא ליה לרב חנא דפליג . לקמן בשמעתין במילתיה דר' יהודה בפורט אחי מוכו שמקרעין עדים ט' (ב) : פוסק כדר' יוסי . רב והיה מודה שהלכה כר' יהודה להא דר נמי ס"ק דמה לי ב"ד מה לי עדים : שמעה ולא הדר ביה . דבריימא אני עדיים מקרעין ותיהו אמר ב"ד דוקא ולא עדים ולא

אלא עדים שעשו שליחותן ט'. תימה קשה על הלשון דמשמע (ו) שעשו שליחותן ככר גורש שלח יעשו כי היכי דהתקבל (ניסין דף סג:) דכתבי תפיחתא ושמה היה נפותחת וקתמר עשו עדים שליחותן ולא יכתבו עוד הטם ניחא לחבל הכא חין לייסב כלל ד"ש חס לח עשו שליחותן מעולם דהויח לה מלוה על פה שחין יכולין לכתוב מזמן רחשון דח"כ ה"ל מוקדם נמור ועוד דהטם בניסין מה שחין יכולין לעשות שליחותן זהו משום שכליח חן פסקה משנה שעשו חת הרחשון ואם יעשו חחר חין זה שליחותו של הבעל שלח זוה לכתבו חבל חם מלוה לכתוב שני יכולין לעשות והכח חע"פ שלוה מלוה לסס לכתוב לעשות שטר רחשון לח יעשו דחל"כ מי דומקיה דמלוה לקרוע שטר הרחשון סס חין הלוה טופחו לך וחס כן רולה הלוה בכך דחין לומר כי הלוה חינו רולה חלח מזמן שני כי מה טעמה היה לו דזה וע"כ לריך כחן לפרש כן וכי עדים חע"פ שעשו שליחותן וכבר חלה שטרוד על יד יכולין לעשות בשביל כך שטר חחר כיוון דרחשון מוקדם ואפי' חס מלוה להס שזומה למוקדם ואפי' חס מלוה להס הלוה חין זו סברת שחס כן יחמרו כל שטר מוקדם חבל ומי ליתחזי בשטר מוקדם חבל מה טיקחבו לו ב"ד מזמן רחשון לח יכ"ל לחתום בשטר מוקדם כי ידעו שהוח פסול וזה יהלו הכשרו ש"ד חלימי לחפקועי ממונח והלשון מגומגם ביותר:

כותבין לפיכו עסרה שטרות. וחס תחמר למח דס"ד דבחחריות מייכי מקמי הח דחמר לעיל (דף קסה:) חבל בשטרי מקח וממכר כותבין חון מחחריות שבו וי"ל דלעיל הכי פירושו דהוח חמר חבל שטר חוכי ומייתיק דלמח טריף והדר טריף חבל הכח מיירי בשידוע לנו שנחבד לו לריוחו שנכתב: **מזמן** רחשון. כ'יהודה לח פירש לר'יוסי מזמן רחשון חבל בריייתח היח שטייה! דמילתיה דרבי יהודה לפי המחמ: **שאם** הוזקקו (ז) לעדותו של שטר. הח ליתנח מסמע שלין כתוב להדיח כך חלח ב) ג' בניסן ג) והוח חל ביום חמישי ועתה נמלחת ג' בניסן מכוונת בשבת וכן ביום שני בשבת ניים של שטרי ד) והוח חל בשבת נמלחת טוענו ביום הכפורים ומיתה ניימת לטעה. בקביעת דירתח ויהיה כשר לרבי יוסי ומחמי פסול ולר' יהודה נמי ניימ טפי למימר הכי ממה שנחמר שנכתב ה) (לוכוח) בעלמח בשלמח ליום הכפורים לח קניח מידי כיון שמזכיר בחיזה יום לשבוע שלוחו יום היה יודע שהיה יום הכפורים שבזה לח היה טוענו חלח משבח קמה וחומר ר"י דמיירי חמר רוטו של חדם כדחמר בהיו בודקין (סנהדרין דף מה:) דחי חפשר לחת שמע:

מתקיף

בשלמא בי דינא אלימי לאפקועי ממונא "אלא עדים ששעשו שלידותן חוזרין ועושין שלידותן? ולא, והא אמר רב יהודה אמר עדים כותבין אפיקו עשרה שטרות על שדה אחת? רב יוסף אמר בשטר שאין בו אחריות, מאי בריירתא דהוי שדיה נושין בו אלף זוז וספרו מהן חמש מאות זוז, עדים מקרעין את השטר וכותבין לו שטר אחר מזמן ראשון דברי רבי יהודה רבי יוסי אומר שטר זה יהא מונח במקומו ויכתבו שובר ומפני שני דברים אמרן כותבין שובר אחת כדי שיכוף לפורעו ואחת כדי שיגבה מזמן שני, והא רבי יהודה נמי מזמן ראשון קאמר? הכי קאמר ליה ר' יוסי לרבי יהודה: אני מזמן ראשון קאמרת, פליגנא עלך בחדא אני מזמן שני קאמרת פליגנא עלך בתרתי, חנן רבנן "שטר שומטו כתוב בשבת או בעשרה בחשרי שטר מאורד הוא וכשר דברי ר' יהודה, רבי יוסי פוסל, אמר לו רבי יהודה והלא מעשה בא לפניך בצפורי והכשרת? אמר לו כשהכשרתי בזה הכשרתי והא רבי יהודה נמי 'בזה' קאמר! אמר רבי פדת הלל מעידים שאם הוזקקנו לעונתו של שטר ונמצאת עונתו מכוונת בשבת או בעשרה בחשרי ששטר מאורד הוא וכשר לא

בשלמא בי דינא. מקרעין ומחליפין אחר וכותבין לוחו מזמן רחשון לעכוכו חלח כדין מזמן דמן הדין לח חליט שטרית למיטרף חלח מיום שנכתב וחילך חלח ב"ד חלימי ומפקעי ממונח דהפקר כיס דין הפקר כדנפקח לן מהלכות (ניסין דף לו.): **חלא עדים שעשו שלימותן**. לכתוב ולהעיד בשטר הרחשון היכך מוזכין ושוטין שלימות אחרת (ו)ומי נמן להס כח זה: **ולא** - בחמיה וכי חין עדים מוזכין ושוטין: **והאמר רב יהודה אמר רב**. מי חלבך שטרו ואחר לעדים "כתבו לי אחר" מוזכין וכותבין לפני עשרה שטרות הס חלבך זה אחר זה: **אפילו כ' יוסף אמר**. לעולם חין כח בידם של עדים לחזור ולכתוב שטר אחר לגבוחם מלקוחתו, וכי קחמר רב יהודה אחר ב' ו"ם בשטר שלין בו אחריות (ג)וכיון דהכל יודעין שטתן לו הסדה למה לח יכתבו לו שטר אחר שיכוף לפורעו: **ורבה אמר**. חפי' בשטר שיכוף קחמר רב יהודה דכותבין עשרה וכנון דלית ביה אחריות וכדאחמרן לעיל (דף קסה:) חון מאחריות שבו וכדאחמר רב נחמן לעיל (דף קסה:) דשטרא דן דכתבוהו לו למיגבי ביה כו': **כדי שיכוף לפורעו**. המלוה יכוף ללוה לפורעו שהוח בח יפסיד שובדו וזה יוליך שטרו ושובדו על מנת: **ופרכינן** (ג)**וכ' יהודה נמי מזמן רחשון קחמר**. כך יוסי ומה שכוכה היח זו שחמר רבי יוסי "כדי שיגבה מזמן רחשון": **מכי קחמר ליה רבי יוסי כו'**. דרבי יהודה לח פירש דבריו כל כך חלח "יחליף" שחמת קחמר ליה לר' יוסי כדחמן בחמיניתו: **כחדא פליגנא עלך**. (ד)(כי)ולוחבין שובר ונובין מזמן רחשון: **ת"ר שטר שכתב בו ובמו בשטרא בתראי**. כגון שמקומות שמוניו לחדשי החמה וכתב בשטר בט"ו לירח פלוני וכשחו נזקקין לכוין מתי לירח יום ט"ו של לוחו חדש נמלח עוחבו ביום שכתב לו ביום עשיריי לחדשי דהיינו יום"כ והכל יודעין שלח נכתב לח בשבת ולח ביום"כ ונמלח שלח נכתב בחוחו יום המוכיח בשטר חלח חלמ"ל מוקדם הוח ופסול על מחוחר וכשר: **שטר מחוחר טוח וכשר דברי ר' יהודה**. דס"ל לרבי יהודה כל שטר מחוחר כשר וחפילו לוחו שלין להוכיח 'מחוכו של שטר' שס מחוחר הוח וחס לחו ס"ס זה שזמנו ביום השבת וביום הכפורים שהזמן מוכיח שהוח מחוחר וחפי' רבי יוסי מודה ביה דלח קפיק מיניה מורכח מהחי כדמפרש וחזיל **ועתה נימא** (ה)**שמא מוקדם הוא ופסול** כמו שפירש רבינו חננחל הלח חרחה דרמיון עלה דמתניתין (סנהדרין דף לג.) דחנן לחד דיני ממונות וחחד דיני נפשות בדרישה וחקירה שנחמר (ויקרח כד) "משפט חחד יהיה לכס" הח דחניח בתוספתח בחחלת מסכת מכות שכתוב בו זמן בחחד בניסן בשמיטה ובחו חמרו הילך חחס מעידין על שטר זה שנמסרה לכס עדות זו במקום הזה והלח בחוחו היום עמהו היימס במקום פלוני שטר ועדיו כשרין שמת ליחקוחו ושקלו וטרו ר' חנינח וכשיטח לחוקמי מרוייהו מהכי' ומחניתח ולח דמו חדח מנייהו וקי"ל דלח מוכחי' חיוכחח חלח ממנה ולו בשייטח שהיח כשרה חלח מדחוייטח, לח בעיין, דקי"ל כרים לקים דחמר (כחוכות דף יח:) עדים החחומים על השטר עשמה כמי שנחקרה עדוחן בבית דין וכשכן הוח דחלמ"ל קיום ס"ח שטל הבח לפסול חת השטר עליו הרחיה הלכך מעמידין שטר זה בחזקה מחוחר והטוען כי מוקדם הוח כדי לפסטל עליו הרחיה: **ור' יוסי פוסל**. שטר מחוחר דעלמח שלין בחוכו הוכחה כלל כדמפרש לקמיה: **ומעשה בא לפניך בצפורי**. בשטר מחוחר והכשרתם: **ה"ל כשהכשרתי, בזה**. שכחוב בשטר ומו בשבת וביום"כ שהרי חין יכולין לכחוב בשבת וביום הכפורים והכל יביו שהוח מחוחר ולח נפיק מיניה חורכח כדלקמן **חבל** במחוחר בעלמח שזמנו כחוב ביום רחוי לכתיבה ולח יוודע לס שמחוחר הוח לס לחו, בהוחו פלוגתח טלך ופסולה וטעמח לקמן: **חמר ר' פדת הכל מודיס**. ר' יהודה ור' יוסי כל שטרות מחוחרין בעניו זה שכשלחו נזקקין למטות למי מניע טוענו של שטר ומעלמח טוענו הזמן הכחוב בו מכוון שבשבת חו בעשרה בחשרי שטר מחוחר הוח זה וכשר לדברי הכל דחמי כמי שכחוב בחוכו 'שטרח דן דכתבוהו לו בזמיכה כחבוטה' חלח חין סהדי חיכ'טו וכחבוטה שהרי הכל יודעים שלח נכתב בשבת וביום הכפורים ויכיכו שהוח מחוחר ולח חמי ליתי חורכח כדמפרש לקמן:(ה)ת"ק ר' פדת הכל מודים בהוחו שטר דקחמר ליה ר' יוסי 'זה הכשרתי' ור' יוסי פוסל. דמחזי כשיקרא: והלא מעשה בא לפניך. בשטר שכתב בו והכשרה אמר לו כשהכשרתי בזה הכשרתי. שנכתב זמנו בשבת ור' יוסי הוה פוסלו: הכל מודים. בין ר' יהודה בין ר' יוסי שאם כתב שכתבו הערים הזוקקנו לידע עונתו של שטר ונמצא ט' דירדע ששטר מאוחר הוא וכשר. לפי שהראוי שבכוונה דקדקו הערים וכתבו כן בירדע כדי ללמדנו ששטר מאוחר הוא ובהוחא אמר בזה הכשרתי:

הגהות הב"ח

(א) רשב"ם ד"ה אלא וכו' ומי נמן: (ב) ר"ח ומפני וכו' דכיון דכתב: (ג) ר"ח ופרכינן וכו' ר"ח בהכי פריגנא עלך דכותבין כו' ע"ש ותימה כי נמקח: (ד) ר"ה אמר רבי פדת וכו' כדמפרש לקמן ס"ד ותמ"ל ממתני' הנ"מ וכו' קאמר: (ה) תוס' ד"ה אלא וכו' דמשמע לפי שעשו וכו' כלא יעשו שוב כי כתיב: (ו) ר"ה שאם הוזקקנו לעונתו של שטר וכו' לחזק. ר"ב ולפי זה ל"ל ניסן כתוב בשטר ר' ניסן:

קב א מיי' פכ"ג מהלי מלוה ולוה הל' יב סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סי' נד סעיף ג:

קג ב טוש"ע ח"מ סי' לנו סעיף ה בהג"ה:

קד ג מיי' פכ"ג מהלי מלוה ולוה הלכה ד סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סי' מג סעיף יד:

רבינו גרשום

(נטע) ביזוי כחלעשות כן: אלא עדים ששעשו שליחותן. בפעם ראשונה שהחתנו כשהיה כל הזמן שלם ישלקבל לחזור ולעשות שליחות אחרת לקרוע ולכתוב שטר שני ולחתום בו שיסרוף מזמנו של ראשון והא קמ"ל דאפי' אחריגא הוא: ומקשי' ולא. ואין כח לעדים לחזור ולעשות שליחות אחרת: והאמר רב יהודה כותבין העדים אם רצו אפי' עשרה שטרות על שדה אחת. היינו כמה שליחות: ומשני רב יוסף אמר בשטר מתנה, יכול לעשות אפי' עשר שטרות לפי שבשטר מתנה אם ייציא בע"ח ממנו המתנה (אינו) כטילוקיעזי לכתוב אפי' י' יפרוט שלא באחריות דכיון שאין בהם אחריות לא מצי פריך בוא לקוחה. אבל בשטרי הלואה שיוכל לפרוע בהן אין כח לעדים לחזור ולעשות שליחות אחרת לקרוע ולכתוב אלא בית דין בריירתא. דאמר רב נחמן ואי שמיעא ליה לרב. וז היא עיקר הבריירתא דתניא תרי שהיו נושין בו, ומפני ר' יהודה אמרו כותבין שובר. שניהן תקנת הפלוה אחד כדי שיכוף ללוה לפרוע שנמצאו עדים שפרו ונוכ' הוו משלם. ואחר ששטרו קיימיטיל לפרוע הלקוחות מזמן ראשון אע"פ שיסרוף לו מקצת הוכו: ומקשי' והא ר' יהודה נמי מזמן ראשון אמר. אם כן במאי קא פליג ר' יוסי עליה: הכי קאמר ליה ר' יוסי לר' יהודה אי מזמן ראשון קאמרת. כדאמינא אנא: פליגנא עלך בחדא. דאמינא דכותבין שובר ואת אמרת דליחלף: ואי מזמן שני קאמרת. כדאיקימנא למעמא בפתני': פליגנא עלך בתרתי. דסבירא לי דנובה מזמן ראשון וכותבין שובר: שומטו כתוב בשבת או בי' בחשרי. שהוא יום הכפורים לוה פלוני מסלוני ותיא תריך בתי בשאר ארעות בירוך הדאי שהלוואה לא להיכי דאתרא היום אלא שומן השטר מאוחר הוא וכשר: ור' יוסי פוסל. דמחזי כשיקרא: והלא מעשה בא לפניך. בשטר שכתב בו והכשרה אמר לו כשהכשרתי בזה הכשרתי. שנכתב זמנו בשבת ור' יוסי הוה פוסלו: הכל מודים. בין ר' יהודה בין ר' יוסי שאם כתב שכתבו הערים הזוקקנו לידע עונתו של שטר ונמצא ט' דירדע ששטר מאוחר הוא וכשר. לפי שהראוי שבכוונה דקדקו הערים וכתבו כן בירדע כדי ללמדנו ששטר מאוחר הוא ובהוחא אמר בזה הכשרתי:

לא נחלקו אלא בשטר מאוחר בעלמא. שמניע עונתו ביום מול ולא יוודע שם מאוחר שם נלמד: ונפיק מיניה מורכת. תלוכת דר' יוסי כדמפרש ואזיל לא נחלקו אלא בשטר מאוחר בעלמא ול"ק פדם הכל מודים שאם הוזקקו לו' שכך כתוב בשטר ומנאתה כו' וכל זה בכתב בשטר לגמרי כן נכתב בו וכיון שאין שכך כתוב בשטר מאוחר לא נחלקו אלא בשטר מאוחר בעלמא שכתוב בו זמנו בשטר בעצרה בשטרי ולא מזר ונכתב בו הוזקקו לעונתו של שטר ס"ל וְכָל זֶה הַבֶּל וְרַעְיוֹן רוּחַ חברת דהכי הוה ליה למימר אמר ר' פדם הכל מודים שאם כתב בו הוזקקו לו' ועוד סנהדרין נב. ל"ה ב. ת. שביעית פ"י מ"ה ע"ש קנו: ו) רש"ל דלא גרסינן הכי ופ"ה:

מתקיף לה מבי. (ס) גרלוה נר"ו דקבלה מרכת וכן הא דלמרי' בסוטה (דף ז: ושם ד"ה אמר) גל מנה שובת בתוכחה ויולאת ס"מ כותבין שובר ונפיק מיניה חורבא ואמר רב הונא בריה דרב יהושע אפילו למ"ד כותבין שובר הני מילי אפלגא אבל אבוליה לא, ולא היא, (ס) גאפי' אבוליה כתבינן כי' הא דרב יצחק בר יוסף הוה מסיק ביה זוזי ברבי אבא, אתא לקמיה דרבי חנינא בר פפי אמר ליה הב לי זוזי אמר ליה הב לי שטראי ושקול ווך אמר ליה הא רב ושמואל דאמרי תרוייהו אין כותבין שובר, אמאן יהיב לן מעפריה דרב ושמואל רמינן בעיינין הא רבי יוחנן והא ריש לקיש דאמרי תרוייהו כותבין שובר וכן כי אתא רבין אמר ר' אילעא כותבין שובר מסתברא דכותבין שובר דאי סלקא דעתא אין כותבין שובר, אבד שטרו של זה יאכל הלה והדר מתחיל ליה אביי ואלא מאי כותבין שובר, אבד שוברו של זה יאכל הלה וחדא זמנא רבא (ג) אין עבד לוה לאיש מלוה, תנן דתם שטרי חוב המקדימין פסולין והמאוחרין כשרין אר' המנונא לא שנו אלא שטרי הלואה אבל שטרי מקח וממכר אפילו מאוחרין נכרי פסולין מ"ט זימנין דמזבין ליה ארעא בניסן וכתיב ליה (ב) בתשרי ומתרמי ליה זוזי ביני ביני וזבין ליה מיניה, וכי ממי תשרי מפיק ליה ואמר ליה הדר זבנתה מינך, אי הכי שטרי הלואה נמי זימנין דזיקף בניסן וכתיב ליה שטראי בתשרי ומתרמי ליה זוזי ביני ביני ופרע ליה ואמר ליה הב לי שטראי וא"ל אירכם לי וכתיב ליה חברא וכי ממי זמניה מפיק ליה וא"ל (נ) (הני) השתא הוא דזיפת מינאי דקסבר אין כותבין שובר אמר ליה רב ייסר לרב כהנא ואמרי לה רב ירמיה מדיפתי לרב כהנא (ד) ואידנא (ו) דכתבינן שטרי מאורדי וכתבינן תברא? (אמאי קעבדינן הכי א"ל) בתר דאמר להו ר' אבא לספריה כי כתיבתו שטר מאורדי, כתבו הכי "שטרא דנן לא בזמניה כתבינה אלא אורגלוה וכתבנוהו" א"ל רב אשי לרב בהנא (ה) ואידנא דלא קא עבדינן הכי, בתר דאמר ליה רב ספריה לספריה כי כתיבתו הני חברי אי ידעיתו, ימנא דשטרא כתבו אר' לא, כתבו סתמא דכל אימת דנפיק לרעיה, אמר ליה רבינא לרב אשי ואמרי לה רב אשי לרב כהנא והא

מבי. (מזקה) כותבין שובר. לוה מחזיר השטר עצמו ללוה בשעת פרעון: ורבי יוסי לטעמיה דאמר כותבין שובר. ולא מחזיר השטר עצמו הלכך הוי שטר מאוחר פסול הוא משום דנפיק חורבה דערב ליה זוזי ביני ביני בסבתהוני מילי אפלגא. פלגא מחצית המעות כותבין שובר ומניחין השטר שלם ביד הלוה מאי שמעה כדאמרינן לעיל מפני שני דברים (אחרונים) אמרו כותבין שובר אחד כדי כו': אבל אבוליה. אי פרע ליה כל השטר לא כתיב שובר אלא מחזיר השטר עצמו: ואותא לקמיה דר' חנינא בר ר' אבא שהיה לוה: אמר ליה. רב ושמואל דאמרי תרוייהו אין כותבין שובר, ואם לא תחזיר לי שטר עצמו לא אתן לו הערעון: אמר ליה ר' חנינא בר אבי לר' אבא הא דמייתית ראיה מרב ושמואל כל כך היה חבינן עלינו דמאן יהיב לן מעפריה ומליין עיינין מיניירו מזבד חבינות. ברם הא ר' יוחנן וריש לקיש דאמרי כותבין ומצינו למיפשך עליה ופרש ליה. דאי ס"ד אין כותבין שובר, אלא אם אינו מחזיר לו את השטר לא יפרע (אלא) אם כן אבד שטרו של זה שאינו יכול לתחזירו לו. ויאבד הלה, הלוה מטונו של מלוה וחדי: מתקיף לה אביי, ואם כותבין שובר ואבד שוברו ויציא הלה את שטרו ויחזיר וינבה מטונו לפי שנאבד שוברו ויאבל מטונו [של] לוה מעם שניה וחדי: א"ל רבא אין. ודאי כותבין שובר שאם נאבד השטר שיפרע שאע"ג דאינא למיחש דלא נאבד (ומשירין) אם"ה כותבין משום דעבד לוה לאיש מלוה דבין כך ובין כך צריך לפרוע לו: ומתרמי לי' זוזי ביני ביני. בחטה וובין ליה מיניה. כלומר פריק לארעיה מיניה, לענין הלואה קסבר אין כותבין שובר אלא צריך להחזיר לו השטר עצמו ושוב שהחזירו אין יכול להוציאו אבל בשטרי מקח וממכר אין נוהג שובר דלא מצי למיטר ליה אי לא כתבת לי שובר לא מרקנא לארעאי דלוקח מה איכפת לי אם לא יפרנה: והא האידנא. נבי שטר הלואה כתבינן באותרין וכתבינן תברא ולא חיישינן דלמא מפיק לשטר והדר פריק: אמר ליה. חיינו בתר דתיקן ר' אבא הא תקנתא דאמר לספרא כי כתיבתו שטרא מאוחר כתבי הכי וכו' דכיון דכתיב ביה דלא כותבינן שובר ואפילו הכי כתבינן ליה שובר מאוחר כתבי הכי בתברא שטר פלוגי ומנו בך ובך נפרע ואי לא ידעיתו זכן השטר כתבו לתברא בלא זמן פתם דכל אימת דמפיק הא שטרא בתר הכי ותאי בו זמן ל"ל אחר זמן של שטר זה פרע לך: ותא

א) [שכח עם.]: ב) [ע"ש ע: תולין שם:] ושני ג) [כתוכות שם: וש"נ]: ד) [עי' תוס' כתוכות שם: ד"ה כותבין]: ה) ב"מ יג. עכ. ו) [ע"ש ע: ערכין ערך עפר ה': ז) [עי' תוס' ד"ה כותבין]: ח) ב"מ יג. עכ. ט

(ב) ופירוש"ל עבדינן הכי. תלת כתבינן שטר מחומר דלא ידעיתו יומת דתקניתו דוקא בכתב "ליתרטו וכתבוהו" וכתבינן מברת עלייהו בשעת פרעון וכתבינן זמן בסוכר ולא כתבינן ליה סהמת, ולמורכת דרבי יוסי לית מיתיבין: **להנך דכתבי תקניתא.** כותבי שטר מתנה שלין כתוב בהן תחריות ולא תחי למיטרף מנכסים לי נמי שטר מכירה שכתב בהן תחריות שדיבו לטרוף לקוחות משעת מכירה, דעדיים מפקי ליה לקלא בלא שטר כדתמרינן בחזקת הבתים (גיטין דף מח:) תמר רב המנוכר שדהו בעדי' גובה מנכסים משועבדים וכדמפרש התם טעמא מלוה חוזבי קא רמית כו' הלכך לי ידעיתן ההוא יומא דתקניתן ביה מן הטוען מתנה לו מוכר מכירה כתבו עכשיו לוחו היום שנתנה המתנה והמכירה דחיכא למיתב שמא תחבי כן נתנה לאחר שלא כדין (פסק) ודוקא שטרי תקנייתא **לחבל שטרי הלוואה** שים בו תחריות לי יכתוב שלא יוס שעומד בו עכשיו דת"ב הוה ליה מוקדם ופסול דתתי למיטרף לקוחות מזמן הכתוב בשטר שלא כדין **דלעולם** תין לקוחות משועבדים לשום שדם כל זמן שלא נכתב שטר עד שיקחו מן הלוה קרקעות תחר שנכתב השטר המשעבד נכסיו הלכך לי כהבי יומא שנעשים ההלואה בשטר זה פסול הוא דתתי למיטרף לקוחות שלקחו בין ההלואה לכתיבת השטר וחם לו שנשתעבדו עד לאחר כתיבת השטר דעדיים החתומים על השטר תיכוו מפקי ליה לקלא כדתמרי' לעניו הלוחה בחזקת הבתים ולקוחות שלקחו תחרי כן תיכוו הוא דתפסידו תפסייהו לחבל. מקמי כתיבת השטר שפיר זכון ותפילו שכתב ביום ונחתם בלילה תשכיבו ליה מוקדם ופסול דהא לו תשתעבד לקוחות שלא מיום תחימה ואילך ותיכוו תחי למיטרף מיום כתיבתו שלא כדין והכי תנן בהמביא גט (גיטין דף יז.) שכתב ביום ונחתם בלילה פסול ורבי שמעון מכשיר שהיה ר' שמעון לומר כל הגיטין שנכתבו ביום ונחתמו בלילה פסולין חוץ מגיטי נשים והתם מפרש טעמא לעניו גיטי נשים מיהו לעניו שאר שטרות לכ"ע פסולין (נ) : **פסק.** תפס רבינו חננאל פירש להא דרבה בר שילא שמעינן מינה דשטרא דכתיב בההוא יומא דקנו כמה יומי לתכחידו עליה הכהו שהרי דמי מדקתמר מי ידעיתו יומא דלקניתו כתבו ההוא יומא ותף על גב דחתמי עליה החידנא שפיר דמי דלא תשכחן דבעו תמיתם ההוא יומא שלא נתו תשה בלבד דתקן בנגע בכתב ביום ונחתם בלילה פסול וכן הלכה הוא כך פר"ח תך לא יתכן שלא שפיכתבי וכדפי' מתניתין דגיטין : **כי יכתבו בשילי.** ותתם כותבין שם תותה הטיר בשטרי מכירה לו שטרי הלוחה לו שכרן עדות שכתבו בתוך השטר מקום שתתם יוכיחו שם בשעת לתיבה כלומר במקום פלוני בתבנו כך מה שראיני במקום פלוני : **בשילי.** מקום : **שלי מלן דנקיט.** מלוה דנקיט שטר מלוה בר מתה זוזי ואתר להם לכתוב לו הרי בני חמשים שכשיפרע לי הלוה חמשים זוזי שלקרע שטרא של חמשים ולא יהיה לריך לכתוב שובר, לא כתבינן שלא תודעת שטרי מכירות שהיה דתיתא ליה כו' : **בי מיני לניכוף ולמרעיף.** כשיפרעו לוה למלוה תני תוכו יכופו מלוה לפרוע לו השטר כי יתלת הלוה פן יפטיד שוברו ויכתבנו מלוה כל תוכו : **כי מיני לניפוק שטרו.** כשיפרע חמשים זו הרי נתלת שטר שביד מלוה ונתן (כתובות דף פז.) הפונתם כתובתה **לא תפרע** תלת בשטרה וה"ה לכל השטרות כדתתרי' בתכתת שטרות וכי תפ' שטרו של חמשים שי' **כי מיני** לניפוק שטרו. לך כשיפרעתו חמשים זו יחזיר לו שטר של חמשים ושאר בידו שטר של חמשים שי' **אמר רב ששת מאי קרא** דנקט שטר. מלוה בר מתה זוזי ואתר להו לפקדי' **הוא** דכתיב **ואת** שטר פקדון הוא זה שכתב לו שובר לעולם ולא

מינך לפי' מרים גלותה. לטון שלילה הוא וכן הכיא לתמר רב הונא חייטין לבני שוירי בכל הגט (ניסין דף כו.) ובבציס לוחזן (ב"מ דף יח:ובס) (ה"פ) לפי' מרים גלותה שתין רגיל להלוות נלמד לפילו בלותה לבני לי כפים ביה ה) לבל רשב"ם תין תופס בו עיקר ותין נרלה לר"י מה שממרים לפילו מרים גלותה שלא תוסגין שמא לדם לתר הלוהו ונפל ממנו ומלאו (ג) וזה מה לי להלות בריס גלותה לתוה לדם לתר ולינגא נמי לה משמע כלל הכי ומה שהקשה למה שפי' דהוה ליה למימר ההוא [גברא] דנפק מתותי ידיה משמע נרלה דלא קשה כלל דלרב הונא הוה מספקא ליה ודרך שלוה היה לומר סם נתחייב לותו כלל דמשמע לפילו מרים גלותה לף על פי שתין רגיל להלוות (נ) ו כלל תלה ס"מ מיכך לה חשיב משמעות והכל הוה ומשום לדם לה יגבוה ו) [ולו לה]:

עדי מסירה כרבי. והא ו) דכתוב זמן תלה שלא שתה מתנה בעל פה שום תנאי לס יתום מתולי זה לו כשיתום שתהא לו מגורשת מעכשיו וכדפסיק לעיל (דף קלו.) כרבי יוסי דתתר זמנו של טטר מוכיח עליו והוי כלומר מהיום לבל היכא דלא מלה שום דבר לה לריך כלל מהיום והא דפירש רשב"ם דבעי למיכתב מהיום מהום מטום דבעי לבא שלוח ידים מוכיחות תין נרלה לר"י דהא תקנו תלה לו מטום לת תתום ו' זמן לה תקנו תלה לו מטום לת תתום ו' (כלל)[דס"ל עדי מסירה כרבי כמו שכותב רשב"ם לעלמו וגם זהו תימה להוסיף טעם חדש לבבא שלוח דבעי היום מטום שכאתו יום נירשה ובכור. הבי נמי מתר לשמע מהרונה נברא דנפיק שטרא מתתי ידיה כשמע דנאמן אמי' משכור מלכא: אמר ליה אביי לרבה (יבמות דף קכ.) לדמא אבא שאול. דאמר רבשר תנא משום הזהיר מעשה קאתר דגירשתיה היום מתם בשר ואע"ג דלא ירעי' באיזה יום נכתב הגט אלא שידע באיזה יום מפרו לה בשרדם"ל בר' אלעזר דאמר עדי מסירה בורחין אבל הבא. דבתר ממך ניתרש לנפילה דיכול לומר לו אין אתה המלוה שמא מן המלוה אתרנפל השטר ומצאה אתו: אמר ליה רבה לשלם ראיה שלי[ראיה] ורקא סרב'לירושלנפילי. לנפילה לא חי שינן:מנא ת'מרא דלא ייחשינן לנפילה דתנן. בפתיחתן שנים שהיו בעיר אתת [ששטרותיהן שוות] שניהן אין יכולין להוציא שטר חוב זה על זה שזה יכול לומר לזה אתה חייב לי ומסני נפל השטר ואתה מצאתו או יכול לומר לו פרעת לי והתורתי לך השטר:ולא אתר יכול להוציא שטר חוב על אתר מהן.שיכול כל אתד לומר לו איני חייב לך אלא הבירי. נמצא למלוה שטר אתד בין שטרותיו ששטרו של יוסף בן שמעון פרוע אע"ג שיש לו שטר אתר על יוסף בן שמעון שאינו פרוע שטרוה שניהן פרועין שבל אתד יכול לומר לו שטר שלי פרוע: [רוצה לומר] מהבירו: ישלשו. יכתוב בל אתד שטרו ושם אביו ושם זקנו שמא..שמות וקנים אינם שוין ובבן יתבר הדבר: ואם היו משולשין יכתוב לו סימן המשתהה.ואם היה סיבוב שוה יכתוב מלוני כהן.ואם יש באתד מהן סימן אתר או ארוך או נרע או שתור יכתוב אותו סימן. קתני כיצד מהני? ולא אתר יכול להוציא שטר חוב על אתר מהן הא אתד מהן על אתרים יכול להוציא ואבאי ליתש לנפילה. ולימא ליה לה לא מסר:ליתי אלא מהבירך ונפל מסתו ומצאת אותו וכן נכסיו לאירך אלא ש"ם מהבן על אתרים יכולין להוציא ולא כצי ליה למיסר מהבירך נפל ש"ם דלנפילה לא חשיבנן: ואביי משיב לנפילה דתתר. כגון סלוה אתד ששטרו יוסף בן שמעון לא חשיבנן. דמוהיר והיר ביה והבא ליכא.ספיקא אלא דתד נברא בלבר של הבירו ששטרו כשטרו. אבל לנפילה דדברים היכא דהבר לויתי מסך איכא לספוקי דדברים דלבל תד בעלמא משטע מסך הלבך חייש לנפילה: בבמא

קטן א מוי' פ"ח מהל' גירושין הלכה כו סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קכו סעיף ו:

קיז ב מוי' פ"ד מהל' מלוה ולוה הל' ו סמג עשין לד טוש"ע ח"מ סי' נ וסי' סח סעיף י:

קיח ג מוי' שם וסמג שם טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף ו:

מרגניתא
(מרקב)
לדפוס - יבול לאוות בו רש"ל
אחר מקום אלו:

רבינו גרשום

אמר רב הונא. אין אדם יכול לגבות בזה השטר כלום שכשמתיאנו זה המלוה אע"פ שהוא כתב ידו של לוה אמר הלוה מה אתה מבקש ממני והלא בתבי פסני" פתם פשטע אפי' פריש נלוחא או פשאר בל אדם ראיה אתה יבול לגבות ממני: פוק עיין ביה. שתאתר לי ראיה שזוכה למעשה זה: ואין בו זמן כו' אבא שאול אומר אם כתוב בו. אפי' זמן בזה שנירשתיה היום אע"ג דאין יודע איזה יום קאמר בשר הגט אלמא באיזה יום שיבוא הגט לבית דין יש לומר היום משמע הדא יומא דקא נפיק ביה משמע שבאותו יום נירשה ובכור. הבי נמי מתר לשמע מהרונה נברא דנפיק שטרא מתתי ידיה בשמע דנאמן אפי' משכור מלכא: אמר ליה אביי לרבה לדמא אבא שאול. דאמר רבשר תנא משום הזהיר מעשה קאתר דגירשתיה היום מתם בשר ואע"ג דלא ירעי' באיזה יום נכתב הגט אלא שידע באיזה יום מפרו לה בשרדם"ל בר' אלעזר דאמר עדי מסירה בורחין אבל הבא. דבתר ממך ניתרש לנפילה דיכול לומר לו אין אתה המלוה שמא מן המלוה אתרנפל השטר ומצאה אתו: אמר ליה רבה לשלם ראיה שלי[ראיה] ורקא סרב'לירושלנפילי. לנפילה לא חי שינן:מנא ת'מרא דלא ייחשינן לנפילה דתנן. בפתיחתן שנים שהיו בעיר אתת [ששטרותיהן שוות] שניהן אין יכולין להוציא שטר חוב זה על זה שזה יכול לומר לזה אתה חייב לי ומסני נפל השטר ואתה מצאתו או יכול לומר לו פרעת לי והתורתי לך השטר:ולא אתר יכול להוציא שטר חוב על אתר מהן.שיכול כל אתד לומר לו איני חייב לך אלא הבירי. נמצא למלוה שטר אתד בין שטרותיו ששטרו של יוסף בן שמעון פרוע אע"ג שיש לו שטר אתר על יוסף בן שמעון שאינו פרוע שטרוה שניהן פרועין שבל אתד יכול לומר לו שטר שלי פרוע: [רוצה לומר] מהבירו: ישלשו. יכתוב בל אתד שטרו ושם אביו ושם זקנו שמא..שמות וקנים אינם שוין ובבן יתבר הדבר: ואם היו משולשין יכתוב לו סימן המשתהה.ואם היה סיבוב שוה יכתוב מלוני כהן.ואם יש באתד מהן סימן אתר או ארוך או נרע או שתור יכתוב אותו סימן. קתני כיצד מהני? ולא אתר יכול להוציא שטר חוב על אתר מהן הא אתד מהן על אתרים יכול להוציא ואבאי ליתש לנפילה. ולימא ליה לה לא מסר:ליתי אלא מהבירך ונפל מסתו ומצאת אותו וכן נכסיו לאירך אלא ש"ם מהבן על אתרים יכולין להוציא ולא כצי ליה למיסר מהבירך נפל ש"ם דלנפילה לא חשיבנן: ואביי משיב לנפילה דתתר. כגון סלוה אתד ששטרו יוסף בן שמעון לא חשיבנן. דמוהיר והיר ביה והבא ליכא.ספיקא אלא דתד נברא בלבר של הבירו ששטרו כשטרו. אבל לנפילה דדברים היכא דהבר לויתי מסך איכא לספוקי דדברים דלבל תד בעלמא משטע מסך הלבך חייש לנפילה: בבמא

אמר רב הונא "ממך" אפילו מריש גלותא ואפילו משבור מלכא? א)אמר ליה רב חסדא לרבה פוק עיין בה דלאורתא בעי לה רב הונא מינך בפלג דק ואשכח דתניא נתן שיש עליו עדים ואין בו זמן אבא שאול אומר "אם בתוב בו "גרשתיה היום" בשר אלמא "היום"-ההוא יומא דנפיק ביה משמע ב)הבא נמי "ממך" מההוא גברא דנפיק מתותי ידיה משמע, אפי' ליה אביי ודלמא אבא שאול כרבי ג)דאליעזר סבירא ליה ד)דאמר יעקב מסויה ברתי' אבל הבא לירתש לנפילה? אמר ליה לנפילה לא חיישינן וכמנא תימרא דלא חיישינן לנפילה? דתנן שנים שהיו בעיר אחת שם אחד יוסף בן שמעון וישם אחר יוסף בן שמעון אינן יכולין להוציא שטר חוב זה על זה אלא אחר יבול להוציא עליהן שטר חוב זה הם על אחרים יכולין טעמא כתבו בשני שטרות שלי פרוע שלך פרוע ואמאי ליחוש לנפילה אלא לאו שמע מינה לנפילה לא חיישינן, אמר לנפילה דחר לא חיישינן, לנפילה דרבים חיישינן; ואלא

טעמא דעדי מסירה סבירא ליה ה"ג מסבירא ליה בלא זמן משום דהי טעמא נופיה כדקתני ים עליו עדים ואין בו זמן בהאי משום דשלשה גיטין פסולין ועלה קאי ר' אלעזר ואמר אפי' אין עליו עדים בהאי שטר אין בו זמן כשר שתין העדים תומתין על הגט מפני תיקון העולם וה"ג לין כותבין בו זמן מלא מפני תיקון העולם דלא תתוקי ופירוש כדמפרש בפ' [כל הגט] (המביא תניינא) (שם דף יח.) וכיון שכתבו לה בפני עדים הם יטילו על הזמן ועל הגט,והאי דתניא תבא שתול לכתוב בו"תיי היום גירשתיך" לאו משום זמן דהא אין בו זמן ולזמן לא חייש בר' אלעזר אלא משום דבעי שתול ידים מוכיחות דמשמע שקבלה הגט בתנגסא מיד שתם לו בכתב "היום" בגט זה שתין בו זמן מכן לו שיהיה גט שמא תין בדעתו לגרשה מיד בגט זה עד סוף שנה או שנמויים לתתר קבלתה הלבך בעי לבא שתול שיכתבו "היום" תתרי שתין זמן בתוב בו שיהיה עליו בר' יוסי דתתר (ניעל דף קלו) זמנו של טטר מוכיח עליו,והאי דתתר לבא שתול הייט דבתבינן בגט "מן יומא דכן ולעלם": **אבל שכח ליתום לנפילה**. וכדרב הונא דתתר ממך לפילו מרים גלותא ומשמ שתתר בפל ומלאו זה: **פא מן על תמרים מוניתין**. תתר מהן שים ע שטר על תתר שיגבה ממנו ועל יכול זה לעטתן מתבירך בפל ומלאו, ומניגו למדין שמי שמוחזק בשטר יכול לגבות מלוה מהים תתר שבתוב בתוכו ותע"פ שבשטר תין מוכיח מי המלוה וה"ה לויתי ממך: **ותבי לנפילה דתד לא חייש**. בגון שטר שביד יוסף בן שמעון שים ע על תתר מן השוק דהייט נפילה דתד ומילתה דתד היכי לימרמי מילתא דמוסף בן שמעון בפל ויוסף בן שמעון מלוי הלבך לא חייש לבל נבי לויתי ממך מבה"תהייט נפילה לרבים שים לתום מהים תתר בעולם בפל ותים תתר בטילם מלתו בגון זה שמוחזק בו, בתם ודלמי חייש ועל יעבה בו (הגה"ה. מיי' לגפילה דיחוש ומשבתו בבים. ע"ש): **עיקר פלגון בן טוח לנפילה דרבים חייש**. בלומר שמלתו שום תדם בטולם,תבל לשמלתו יחיד יוסף בן שמעון לת חייש,ורבינו תננלא פירש ותבי לנפילה דתד ותבתיה תתי דשמיה בשמיה דהתי ת חייש מלוי מן התת' בפל היה טוען ומבקש וכיון שלא נשב נתברר כי זה שמלתו הוא תבל לנפילה. דרבים שלא ידעינן מי הוא חייש: **ואלא** הת דשמיע לו. לנפילה דתד חייש ומתני' בבתן בהתתה ובבייתא בשלוים זה שלא והבא

שמר רב פונא. "ממך" משמע אפילו מרים גלותא בלומר שתת לו תדם תתר הלוהו ונפל ממנו ומלאתו **ותין לפרש** שבתב רב הונא לתר שיגבה ממנו,זה המוחזק,דמשמע בל מי שמוחזק בשטר ואפילו רים גלותא מוחזק בו שתין רגיל להלוות יגבה לן בו'

ד"ה "ממך-ההוא [גברא] דנפיק מתותי ידיה משמע: **ותין בו זמן**. והוא תתר מתלגה ניתין פסולין ותם ניתם הולך בשר בפ' המנרס (ניתין דף פו.): **תני סיום גירשתיך בשר**. קס"ד השתת בין דעדיס בל תזו ליה בידיה וכתוב בו היום תרי בתב בו זמן: **סתום יומא דניפוק**. בב"ד להתנרס התלה משמע ותבתיב ליה בזמן נמור: **ס"נ משמע ממך בו'**. דהל תזו ליה ב"ד בידו וכמי שבתב שם המלוה בשטר דמי: **דלמא אבא שאול**. לת תיים לשום זמן בניתין בדיעבד וכדר' אלעזר ס"ל דתתן בפ' המנרס.(שם) אלמה ניתין פסולין ותם ניתם הולך בשר לתב בבתב ידו ותין עליו עדיס,ם עליו עדיס ותין בו זמן,יש בו זמן ותין בו תלה עד דאתי הרי תלו אלמה ניתין פסולין ותם ניתם הולך בשר ר"ת תומר תע"פ שתין עליו עדים תלה שבתב לה בפני עדים בשר וגובה מבבסים מטועבדים שתין העדים תומתין על הגט תלה מפני תיקון העולם **בי' היבי דבבי תלמוד מבשיר ליה בלה עדים מפום** שהיו בשר וגובה מבבסים מטועבדים שתין העדים תומתין על הגט מפני תיקון העולם **דהא** הם על אחרים יבולין ואמאי ליחוש לנפילה אלא לאו שמע מינה לנפילה לא חיישינן, **אמר** לנפילה דחר לא חיישינן,לנפילה דרבים חיישינן; ואלא

הגהות הב"ח

(ה) רשב"ם ד"ה תמר בב סוגיא וכו' בלקמיה ממך: (ב) הוס' ד"ה מינך וכו' ועכל ממנו ומלאו זה לשמה ו לו לתנות בריס גלותא: (ג)ר"ה לשלוח בלי בפ"ג וחינא ל שמתך (ד) ר"ה ת' תני וכו' נבי תמתך מבשיר מבשיל גברא: (ה) בא"ד שיבתוב בשטר תני מייב: (ו) בא"ד לא משמע תלה שהרי בל שבתב בשטר שלי פרוע ל: (ז) בא"ד דלא משמע מבשיל: (ח) ר"ה לשלוח דתד פירוש בשתין לשלוח שגעל תלה מ"מ בעבד שין לתנות בשפלבה בי סיבי ותם"ב מ"ם בשלוח: (ט) ר"ה ת' תמר בב בשר ותם"ב מ"ם בשלוח: (י) בא"ד ולא משמע תלה שהרי בל שבתב בשטר שלי פרוע ובשלי שבתב בשטר שלך פרוע ל"ל בשלוח

א) [ועיין תוס. ושם]: ב) [עי' תוס' יבמות קמז. ד"ה תחתי]: ג) [ועיין תוס' ב"ק קיא: ד"ה אי]: ד) לפי גי' הסב"ם ס"ל לרב אשי: ה) בכורות דף מא.:

ואלא הא דתניא בשם שאין מוציאין שטר חוב זה על זה אין מוציאין על אחרים במאי קמיפלגי? יראותיות נקנות במסירה קמיפלגי חנא דידן חנא סבר אותיות נקנות במסירה וחנא ברא סבר אין אותיות נקנות במסירה ואי בעית אימא דכולי עלמא אותיות נקנות במסירה והכא בצריך להביא ראיה הא מיפלגי חנא דידן סבר אין צריך להביא ראיה וחנא ברא סבר צריך להביא ראיה אי הכי אברא אברא אמר אינו צריך להביא ראיה אמר אבי מנא אמינא להו דתניא אחד מן האחין שהשטר חוב יוצא מתחת ידו עליו להביא ראיה מאי לאו הוא הדין לאחריני וברא אמר שאני אחין דשמטו מהדדי אבא ראמרי אמר רבא מנא אמינא להו דתניא אחד מן האחין שהשטר חוב יוצא מתחת ידו עליו להביא ראיה אחין הוא דשמטו מהדדי אבל אחריני לא ואבי אחין איצטריכא ליה סלקא דעתך אמינא כיון דשמטו מהדדי אימא מיידחי זהירי ולא צריכי להביא ראיה קמ"ל ואלא הא דתניא בשם שמוציאין זה שטר חוב על אחרים בב' מאי קמיפלגי: בכותבין שטר ללוה ואע"פ שאין מלוה עמו קמיפלגי תנא דידן סבר בכותבין שטר ללוה ואף על פי שאין מלוה עמו-דזמנין דאזיל לגבי ספרא וסהדי ואמר להו כתבו לי שטרא דבעינן למיזף מיוסף בן שמעון חברי" ובתר דכתבי וחתמי ליה נקטיה ליה ואמר ליה "הב לי מאה דיזפת מיניה" תנא ברא סבר אין כותבין שטר ללוה עד שיהא מלוה עמו: נמצא באחד בין שטרותיו "שטרו של יוסף בן שמעון פרוע" שטרות שניהם פרועין וכו': טעמא דנמצא, הא לא נמצא מצי מפיק, והאנן דאזיל ולא אתר יבול להוציא עליהם שטר חוב תנן? אמר רבי ירמיה במשולשין, ונחזי חברא בשמא דמאן דכתיב? אמר רב הושעיא במשולשין ואין משולשין בשובר אבי אמר הכי קאמר (ה) "נמצא גלוח בין שטרותיו "שטרו של יוסף בן שמעון עליו פרוע "שטרות שניהם פרועין: כיצד יעשו ישלשו כו': תנא יצאם היו שניהם כהנים יכתבו להם: מתני' האומר לבנו "שטר בין שטרותי פרוע ואיני יודע אי זהו" שטרות כולן פרועין, נמצא לאחר שם שנים הגדול פרוע והקטן אינו פרוע: גמ' אמר רבא "שטר לך בידי פרוע" הגדול פרוע והקטן אינו פרוע "חוב לך בידי פרוע "שטרות כולן פרועין, אמר ליה רבינא (ו)לרבא אלא מעתה "שדי מבורה לך שדה גדולה מבורה לו "שדה שיש לי מכורה לך כל שדותיו מכורין לו? קמ"ל שדה אין מעשה בידים: מתני' (יוסה ד) המלוה את חבירו על ידי ערב לא יפרע מן הערב ואם

ואלא הא דתניא בשם שאין מוציאין שטר חוב זה על זה אין מוציאין על אחרים בב' מאי קמיפלגי: יראותיות נקנות במסירה קמיפלגי חנא דידן סבר אותיות נקנות במסירה וחנא ברא סבר אין אותיות נקנות במסירה ואי בעית אימא דכולי עלמא אותיות נקנות במסירה והכא בצריך להביא ראיה הא מיפלגי חנא דידן סבר אין צריך להביא ראיה וחנא ברא סבר צריך להביא ראיה אי הכי אברא אברא אמר אינו צריך להביא ראיה אמר אבי מנא אמינא להו דתניא אחד מן האחין שהשטר חוב יוצא מתחת ידו עליו להביא ראיה מאי לאו הוא הדין לאחריני וברא אמר שאני אחין דשמטו מהדדי אבא ראמרי אמר רבא מנא אמינא להו דתניא אחד מן האחין שהשטר חוב יוצא מתחת ידו עליו להביא ראיה אחין הוא דשמטו מהדדי אבל אחריני לא ואבי אחין איצטריכא ליה סלקא דעתך אמינא כיון דשמטו מהדדי אימא מיידחי זהירי ולא צריכי להביא ראיה קמ"ל ואלא הא דתניא בשם שמוציאין זה שטר חוב על אחרים בב' מאי קמיפלגי: בכותבין שטר ללוה ואע"פ שאין מלוה עמו קמיפלגי תנא דידן סבר בכותבין שטר ללוה ואף על פי שאין מלוה עמו-דזמנין דאזיל לגבי ספרא וסהדי ואמר להו כתבו לי שטרא דבעינן למיזף מיוסף בן שמעון חברי" ובתר דכתבי וחתמי ליה נקטיה ליה ואמר ליה "הב לי מאה דיזפת מיניה" תנא ברא סבר אין כותבין שטר ללוה עד שיהא מלוה עמו: נמצא באחד בין שטרותיו "שטרו של יוסף בן שמעון פרוע" שטרות שניהם פרועין וכו': טעמא דנמצא, הא לא נמצא מצי מפיק, והאנן דאזיל ולא אתר יבול להוציא עליהם שטר חוב תנן? אמר רבי ירמיה במשולשין, ונחזי חברא בשמא דמאן דכתיב? אמר רב הושעיא במשולשין ואין משולשין בשובר אבי אמר הכי קאמר (ה) "נמצא גלוח בין שטרותיו "שטרו של יוסף בן שמעון עליו פרוע "שטרות שניהם פרועין: כיצד יעשו ישלשו כו': תנא יצאם היו שניהם כהנים יכתבו להם: מתני' האומר לבנו "שטר בין שטרותי פרוע ואיני יודע אי זהו" שטרות כולן פרועין, נמצא לאחר שם שנים הגדול פרוע והקטן אינו פרוע: גמ' אמר רבא "שטר לך בידי פרוע" הגדול פרוע והקטן אינו פרוע "חוב לך בידי פרוע "שטרות כולן פרועין, אמר ליה רבינא (ו)לרבא אלא מעתה "שדי מבורה לך שדה גדולה מבורה לו "שדה שיש לי מכורה לך כל שדותיו מכורין לו? קמ"ל שדה אין מעשה בידים: מתני' (יוסה ד) המלוה את חבירו על ידי ערב לא יפרע מן הערב ואם

מסורה: בכותבין שטר ללוה ואע"פ שאין מלוה עמו. ר"ח גורס בברייתא: באותיות נקנות במסירה פלינו אבל לא בשטרות. ומפרש דהא דתניא "דדייקינן מהכא" הא הן על אחרים יכולין להוציא משום דבקבל אותיות נקנות במסירה שאם פרעו הלוה אינו חייב לך אלא לחבירך יכול לומר לו נהי כראשונה לחבירך אתה חייב לי ולא לי הרי השטר בידי ונקניתיו ממנו וחבירי נתנו לי במסירה ואותיות נקנות במסירה נמצא נמחל: מסתבר לא מצית אמרת דהא אמרן לעיל יכולין להוציא משום לנפילה דחד לא חיישינן הלכך יכולין להוציא על "נמצא (יוסף)" "נחתך מקצתותיו" ו) נמצא שאוב אב- נמצא נזיר כ) נזיר אינו נזיר* ג) נזיר- אינו נזיר (נזיר יב:): ד) נזירין אין נזירה- אינו נזיר*

ר"ח: אותיות נקנות במסירה. פי' בקונט' (ב"ק קיא:) דאותיות נקנות במסירה ואפילו לרבנן דאמרי בעי קנין סודר ושטר ומודו בשטר שאינו חתום דנקנה במסירה ואפילו לרבנן דאמרי בעי קנין סודר ושטר ומודו בשטר שאינו חתום דנקנה במסירה ואפילו לרבנן דאמרי בעי קנין סודר ושטר ומודו בשטר שאינו חתום דנקנה במסירה

תת נמוא אותיות נקנות במסירה (ב"ק קיא:) נמוא נמוא

מ"א: "נמוא מאיפוך" אף ביסוד על האותיות בין האותיות

קמיפלגי.

*ר"ת מסוגיית חזקת הבתים

מתנה

ב) נמוא נמוא אותיות נקנות במסירה מנא אמינא להו דתניא מנא אמינא ליה ב' מקרי נזירין ג' נזירי נזיר נזיר טוב

ב) נמוא נמוא אותיות נקנות במסירה (ב"ק קיא:) נמוא נמוא

מ"א: "נמוא מאיפוך" אף ביסוד על האותיות בין האותיות

קמיפלגי.

*ר"ת מסוגיית חזקת הבתים

מתנה

ב) נמוא נמוא אותיות נקנות במסירה מנא אמינא להו דתניא מנא אמינא ליה ב' מקרי נזירין ג' נזירי נזיר נזיר טוב

רבינו גרשום

במאי פליגי. פתני' ובבריית': באותיות נקנות במסירה פליגי סר סבר. אנא דמתני' דדייקינן מהכא: הא הן על אחרים יכולין להוציא משום דקסבר אותיות נקנות במסירה שאם פרעו הלוה אינו חייב לך אלא לחבירך יכול לומר לו נהי כראשונה לחבירי אתה חייב לי ולא לי הרי השטר בידי ונקניתיו ממנו וחבירי נתנו לי במסירה ואותיות נקנות במסירה נמצא נמחל: מסתבר לא מצית אמרת דהא אמרן לעיל יכולין להוציא משום לנפילה דחד לא חיישינן הלכך יכולין להוציא על "נמצא (יוסף)" "נחתך מקצתותיו" ו) נמצא שאוב אב- נמצא נזיר כ) נזיר אינו נזיר* ג) נזיר- אינו נזיר (נזיר יב:): ד) נזירין אין נזירה- אינו נזיר*

*ר"ת מסוגיית חזקת הבתים

מתנה

ב) נמוא נמוא אותיות נקנות במסירה מנא אמינא להו דתניא מנא אמינא ליה ב' מקרי נזירין ג' נזירי נזיר נזיר טוב

ב) נמוא נמוא אותיות נקנות במסירה (ב"ק קיא:) נמוא נמוא

מ"א: "נמוא מאיפוך" אף ביסוד על האותיות בין האותיות

קמיפלגי.

חסורי מחכרת והכי קתני . פירש ר"ת בכתב ידו חסורי מחכרת והכי קתני המלוה לה תביכו על ידי ערב לא יפרע מן הערב הכי פירושו והכי הלכתא לא יחכב מן הערב תחלה לע"פ שאין לו נכסים (ה) ללוה דהייט קרקעות דלא יחכב מן הלוה תחלה ואם הוא רחוק ימתין לו עד שיבא לחכבו ולכופו דלא מחתינן לנכסי הערב (ו) דלמא לו מיתיה הכא ללוה הוה יהיב ליה מטלטלי למלוה ואם תמר על מנת שלפרע ממי שתרצה מחלה כו' ולא יטרח להמתין ולחזור תחר הלוה דמשום דלמא פרע ליה מטלטלין לא מטרחינן ליה למלוה כיון דתחני וכגון שאין נכסים ללוה דהייט קרקעות כדמסיק ותיזל בד"ח כו' אבל יש נכסים ללוה דהייט קרקעות יחכב הלוה תחלה ויכופו ולא נמריח לת הערב כיון דתיגלי מילתא מיכול להפרע מהלוה אבל כשאין נכסים ללוה ותחני ממי שתרצה לפרע מספיקא לן מטרחינן לחזור ולהמתין ללוה אלא יפרע מן הערב כדפרישית וקבלן לא על פי שיש נכסים כו' ותמה מדוע בערבות ל' המלוה על ידי ערב ולא תחני ממי שתרצה לפרע תובע הלוה תחלה בב"ד בין שיש לו וכין שאין לו נכסים ללוה ואם לא יוכל לכופו ללוה ולא ליים דיעל נכסים לביתו של ערב ד' אם תחנה ממי שתרצה לפרע ואין לו נכסים ללוה דהייט קרקעות נפרע מן הערב תחלה פי' אם ירצה נדון עם הערב תחלה ואם ירצה יחכב מן הלוה תחלה כדאמרינן אם אמר ממי שתרצה לפרע יפרע מן הערב ש"מ דברעון המלוה תליא מילתא ג' ואם יש לו נכסים ללוה לפיכך אלא נפרע מן הלוה תחלה ד' וקבלן דהייט הן לו ואי נימא נוטל כח בין יש לו נכסים ללוה בין אין לו נפרע מן הערב תחלה ה' נוטל ונותן ביד יפרע מן הערב ולא מן הלוה אלא למלוה על הלוה כלום ואם לא מצא פוסק (ז) להפרע מן הערב תוכל על הלוה מדר' נתן דקיימא לן כותיה לפיכך בבעל חוב דעלמא וכולהו מרבין בעי קנין בר מקבלן וערב בשעת מתן מעות

רבן שמעון בן גמליאל אומר אם יש נכסים ללוה אחד זה ואחד זה לא יפרע מהן א) אמר רבה בר חנה אמר ר' יוחנן כל מקום ששנה רשב"ג במשנתנו הלכה כמותו חוץ מערב וצידון וראיה ארמונה אמר רב הונא הלוהו ואני ערב הלוהו ואני פורע הלוהו ואני חייב הלוהו ואני (נותן) בולן לשון ערבות הן תן לו ואני קבלן תן לו ואני פורע תן לו ואני חייב תן לו ואני (נותן) בולן לשון קבלנות הן איבעיא להו הלוהו ואני קבלן תן לו ואני ערב מאי? אמר ר' יצחק לשון ערבות=ערבות לשון קבלנות=קבלנות רב חסדא אמר כולן לשון קבלנות הן רב מתיא הלוהו ואני ערב רבא אמר כולן לשון ערבות הן רב מתנה לו ואני נותן, א"ל מר בר אמימר לרב אשי הכי אמר אבא תן לו ואני נותן אין למלוה על הלוה כלום אלא היא לא מיפטר לוה מיניה דמלוה עד שישא ויתן ביד. ההוא דיינא דאתרתיה למלוה לנכסי [דלוה] מקמי דלתבעיה ללוה, סלקיה רב חנין בריה דרב ייבא אמר רבא מאן חכים למעבד כי האי מילתא אלא לאו רב חנין בריה דרב ייבא קסבר גנבסיה דבר איניש אינון מערבין יתיה וחנן דהמלוה את חבירו ע"י ערב לא יפרע מן הערב וקי"ל לא יתבע ערב תחלה ההוא ערבא דיתמי בפריעה למלוה מקמי דלורעינהו ליתמי אר' פפא ה) פריעת בע"ח מצוה ליתמי לאו בני מיעבד מצוה נינהו ורב הונא בריה דרב יהושע אמר ראימר צדרי אתפסיה מאי

מקמי דלודעיהו ליתמי כו'. מיהר לפרוע ולא הודיעם שם ירלו לפרוע לו כלום שמא היה מודיעם שמא היו פורעין מיהו לא היו רוצים לפרוע נפרע מן הערב דהייט ון לו נכסים ללוה ללוה דלודעי לא ליתן לו נכסים ו) (שלין) יכול הערב לדמותו עד לאחר שיביר עצמו ויקנה נכסים מה לי שם יודעה לוחו עד שיגדלו היתומים מה לי שם יודעה לוחו עד שיביר עצמו: **ואם** כתב בו המקבלתי. שכתב בעל חוב כן גובה בשלמא לרב הונא משכחת לה בשכתב מודה לישלם למיתם לנרני אלא לרב פפא היכי משכחת לה ות"ח מי כתב מודה לפני לא כתב המקבלתי ויש לדמות לו ואני כתב המקבלתי להכי לא נבי מיתומים דמיבעי' שמא לא נבה המלוה ממנו ומצני שלוי החם להכי כתב ליה המקבלתי דליהוי כחיב לישלם קבלנות=קבלנות רב חסדא אמר כולן לשון ערבות הן רב מתיא הלוהו ואני ערב רבא אמר כולן לשון ערבות הן רב מתנה לו ואני נותן, א"ל מר בר אמימר לרב אשי הכי אמר אבא תן לו ואני נותן אין למלוה על הלוה כלום אלא היא לא מיפטר לוה מיניה דמלוה עד שישא ויתן ביד. ההוא דיינא דאתרתיה למלוה לנכסי [דלוה] מקמי דלתבעיה ללוה, סלקיה רב חנין בריה דרב ייבא אמר רבא מאן חכים למעבד כי האי מילתא אלא לאו רב חנין בריה דרב ייבא קסבר גנבסיה דבר איניש אינון מערבין יתיה וחנן דהמלוה את חבירו ע"י ערב לא יפרע מן הערב וקי"ל לא יתבע ערב תחלה ההוא ערבא דיתמי בפריעה למלוה מקמי דלורעינהו ליתמי אר' פפא ה) פריעת בע"ח מצוה ליתמי לאו בני מיעבד מצוה נינהו ורב הונא בריה דרב יהושע אמר ראימר צדרי אתפסיה מאי

בו המקבלתי גובה טיהו שם כתב בשטר המקבלתי מן הערב שכך כתב הלוה גם לערב כמוך השטר ליפות כחו לדוחקו ולפטרו לשלם חובו למלוה אף אם לא יתבענו המלוה עדיין גובה בשלמא לרב הונא בריה דרב יהושע ניחא דליהוי חיים לנרני והכא ליכא למיתם לנרני דכיון שכתב גם לערב המקבלתי ושמעו למלוה לתבעו מעלמו אין רגיל להתפים נרני למלוה אבל בריעא חיט גובה משום דחיים לנרני דלמא לחפסיה למלוה ותע"פ שים ערב וזה אין לחוש שכתב לו המקבלתי דלמא לחפסיה נרני לערב שאין רגילות להתפים ליה נרני כדאמרינן לקמן דבעובד כוכבים ליכא למיתם לנרני אלמא אין מתפים לערב דאם כן ניחוש שמא התפים לערב ואפילו למאן דפריך מדרבה כו' (ו) מ"מ ליכא להתפים נרני לערב לא הוה מקבל לערב כדפי' בקונטרס הכא מיהא לא מתפים לא למלוה ולא לערב אלא נרני פפא קשיא הא ליכא בני מיעבד מלוה ניהו שאני התם דלמכי כתב לו המקבלתי שיהא לו כח לגבות מן היתומים

ובעבד

כרב הונא בריה דרב יהושע דאמר חייבין למימר יתמי ליכא בני מיעבד מלוה ניהו יודעין שלא פרעו לכתחילה בחייו מ"מ יודעין שלא שמעו תביעה בכל חוב שלהו יודעין שלא שמעו תביעה בכל חוב שלהו דקיי"ל לקמן בפירקין מלוה על פה גובה מן היורשין הכי מילי כגון דשמיה מודה ופסקינן לקמן הלכתא כרב הונא בריה דרב יהושע דאמר יתמי ליכא בני מיעבד מלוה ניהו יודעין שלא פרעו לכתחילה בחייו מ"מ יודעין שלא שמעו תביעה בכל חוב שלהו יודעין שלא שמעו תביעה בכל חוב שלהו יודעין שלא שמעו תביעה בכל חוב שלהו

מאי בינייהו? איכא בינייהו כשחייב מודה אי נמי דשמתוהו ומת בשמתיה, אשלחו מתם שמתוהו ומת בשמתיה הלכתא כרב הונא ברי' דרב יהושע, מיתיבי ערב שהיה שטר חוב יוצא מתחת יד איש גובה ממנו בחוב בר' החקבלתי ממך גובה בשלמא לרב הונא ברי' דרב יהושע משכחת לה כשחייב מודה אלא לרב פפא קשיא שאני התם (ו)דלהכי מתח ליה התקבלתי ההוא עובדא דעובד כוכבים דפריעה לעובד כוכבים מקמי דלתבעינהו ליתמי א"ל רב מרדכי לרב אשי הכי אמר אבימי מהגרוניא משמיה דרבא אפילו למ"ד חיישינן לצרורי ה"מ ישראל אבל עובד כוכבים כיון דבתר ערבא אזיל לא חיישינן לצרורי הני מילי למ"ד לא חיישינן לצרורי אבל עובדי כוכבים כיון דרייניתו בתר ערבא אזלי אי לאו דאתפסה צרורי מעיקרא לא הוה מקבל ליה: וכן היה רשב"ג אומר הערב לאשה בכתובתה דכלתיה הוה, רב הונא-בריה-צוברא מדרבנן הוה ודחיקא ליה מילתא, אמר אביי ליכא דניזיל דנסביה עצה לרב הונא דנגרשה לדביתהו ותיזיל ותגבי כתובה מאבוה והדר נהדרה? א"ל רבא והא "וידרנה הנאה" תנן? א"ל אביי אטו כל דמגרש, בבי דינא מגרש? לסוף אינלאי מילתא דכהן הוא, אמר אביי היינו דאמרי אינשי "בחר עניא אולא עניותא" דאמר אביי הכי והא דאמר אביי "איזהו רשע ערום זה המשייא עצה למכור בנכסי" כרשב"ג: לימא שאני וצוברא מדרבנן שאני רבא ערב-הוא [וקיימא לן] ערב דכתובה לא משתעבד? קבלן הוה אלא למ"ד קבלן דכתובה אע"ג דליה ליה נכסי לבעל משתעבד שפיר אלא למאן דאמר אי אית ליה משתעבד אי ליה לא משתעבד, מאי איכא למימר? אלימא איכא מידעי "ואיזהו רשע ערום זה המשייא עצה למכור בנכסי" אבל איכא מידי אחרינא, אבא אבי בריה שעבודי משעבד נפשיה דאיתמר: ערב דכתובה דברי הכל לא משתעבד קבלן דכתובה דברי הכל משתעבד קבלן בכתובה ערב בעל חוב פליגי: מר סבר אי אית ליה נכסי ללוה משתעבד ומר סבר בין אית ליה ובין ליתי ליה משתעבד, והלכתא (ז)לערב בין אית ליה ובין ליתי ליה משתעבד בר' מערב דכתובה. דאע"ג דאית ליה לבעל לא משתעבד מאי טעמא מצוה הוא דעבד ולאו מידי חסרה? אמר רב הונא שמדיב מרא שהקדיש כל נכסיו, ואמר "מנה לפלוני בידי" נאמן חוקה אין אדם עושה קונסיא על הקדש, מתקיף לה רב נחמן וכי אדם עושה קונסיא על בניו דרב ושמואל דאמרי תרוייהו "שביב מרא שאמר "מנה לפלוני בידי" אמר תנן נותנין, לא אמר "תנו אין נותנין אלמא אדם עשוי שלא להשביע את בניו אמר

הכא

ע"ש ערטעס זו מתרגין ולא מידי חסרה לחה טב למימר חמאי טב דמיטב טן דו ולטובתה נתכוין. **מתקיף לה רב נחמן וכי אדם עושה קונסיא על בניו.** להמחיל לחמשים? ולהפסיד חם נכסיו ואפילו חמרי רב ושמואל חם לא חמר "תנו" חין נותנין לחותו פלוני חנינא "להודה שים לו מנה מקל פלוני בידו" לגלא מאי חיא לך למימר חמאי חין נותנין לו ולחדם עשוי שלא להשביע כי הוא בניו: **מתקיף לה רב נחמן וכי אדם עושה קונסיא** ומעבד נכסיו לזה ויש לו כח לזה מיהו קשה לר"י מן המוסקפתא דקתני ותם כתב בס"ת ולקמן בו משמע כפירוש ר"ח ויש לפרש קלת לפירוש ר"י כי הלוה מכל מקום כתב לו כך מכל הטעמים לכתוב לו כדי שיהא הערב נקבן גמור והא דתמר מלוה על היסומין לפרוע מוכח לחיכן פירש ר"י להיטיב במלוה על פה ושכמוהו שלא כשלחו קרקעות מחניהן כי אם מטלטלין ולא כייפינן ליתמי עבור כן אפי' היו גדולים כדמוכח פרק מי שהיה נקוי (כתובות דף נא:) גבי קטינה (ו) דלחניי דמדקטריך בכל חוב לחמת גדולים היו והא דפסקינן לקמן מלוה על פה גובה מן היוכסים היינו כשקדקני דומית לחיט גובה מן הלקוחות: **אמין** כל דמגרש כו'. שמח יפרע בלח כ"ד ובלא הדדה: **בר** מערב דכתובה. לחלק על גב דחיים ליה לח משתעבד ומילתה דרבא"ג מייני בחבת לגבי ברא דמשתעבד בפניה (הג"ה. ותימה ר"י למורי חמחי לח פריך מחמניתין): **שכיב** מרע שחמר מנה לפלוני בידי כו'. קשה לר"י הח דבעי פ' מי שחמת (נעל דף קמח:) שכיב מרע שהקדיש כל נכסיו מהו שפסוקו מהכח לחם עמד חיט חוזר דמי חוזר חוזר (כמו) [כמו] כשהכחו ול"ב פסיקח דלחמן ומחי קטינה שייך והלח היה יכול לחזור בו מיד וגרסה לר"י דמיירי בשכיב מרע שהקדיש כשהיה בריח לח נכסיו ולחמר כחמה כמו מנה לפלוני בידי נחמן ולחי דקחני כשכיב מרע מקום דדוקח כשהמח מיחמן כדלחמרינן בפרק שום היסומים (ערכין דף כ.) וכפ' שבועת הדיינים (שבועות דף מכ:) דחין לחדם חוטח ולח לו לחבל בבריח ודחי חייקין:

אדם עשוי שלח להשביע לח כנגו. והייט בשלח חבעוהו ולחמר מעלמו לחבל חבעוהו והודה חייב כלחמר לקמן כשחמעתין דבעמח להשביע לח בנו לח שייך לחסח ומקמה לחי כך כמי לח קטינה (ו) לקח על גב דבריי לי לח קטין קטינה ליה לליף לחדם מקמה בקמה מיהה כדלחמרינן בסמוך ולחדם עשוי ט' לחמר רבי דמקמע לחפי' לח קטין קטינה ליה לחמר כיה טורב (מהדרין דף כח: ושם) ההוח דקחי ליה קב רבן חמר מלן מסוק בי חלח פלוני ופלוני חבעוהו לדינה קמיה דרב נחמן לחמר לדם עשוי ט' חמחע דרב נחמן הוה קטין ליה בכי:

ורב

רבינו גרשום

ונראה ולא היה חייב כלום לפלוח: מאי בינייהו. בין רב פפא ורב הונא מכרי בין למר ובין למר לא פריני יחמי לעיל: איכא בינייהו כשחייב מודה. שאביחן הודה בשעת שעדיין לא פרע מיחתו שעדיין לא פרע למלוה כלום למאן דאמר אימור צדדי אחפסה הכא לא אחפסי' ופרעי יחמי לעיל מאי דפרע למלוה ולמאן דאמר יחמי לא פרע מצוה נינהו ולא מיעבד מצוה נינהו ולא פריני ליה לעיל: אי נמי דשמתוהו. בשעת מיחת ידיעה למלוה (למאן דאמר) לא ישראל לחערב ליחמי לאו בני מיעבד מצוה נינהו ולא פריני ליה לעיל: אי נמי דשמתוהו. ביה דין ושמתוהו דליפרע ליה ואת בשמתיה ולא פרע ליה למאן דאמר צדדי אחפסה הכא כיון דשמת בשמחא לאו מידי אחפסה ומחייבי יחמי למלוה לעיל: מה שפרע למלוה ולמאן דאמר פרעיה בעל חוב מצוה יחמי לאו בני מיעבד מצוה נינהו ולא פריני ליה מידי: שלחו מתם שמתוהו דליפרע ליה ואת בשמתיה, אע"ג דלא מלי מפרע ליה דמשמתוהו ליה ואת בשמתיה, אשלחו מתם שמתוהו דליפרע ליה ואת בשמתיה הלכ' כרב הונא בריה דרב יהושע דחיישינן דלמא צדדי אחפסה ולא חספיק לחבוע לחבר שמתוהו אפ"ג שמתוהו הוה [אבל] אי וראי בריר לן דלא אחפסי צדדי מחייבי יחמי לשלמי לעיל אע"ג דמלוה על פה היה: מיתיבי ערב שהיה שטר חוב של מלוה יוצא מתחת ידו ואמר שפרע למלוה ולחבור לו השטר- אי נאמן לומר שפרע למלוה מה שפרע אינו נוטה מהן כלום דחיישינן שמא לא פרע למלוה אלא נפל השטר מן המלוה ומצא הערב ואע"ג דראי חוב בשטר הוא חוראי זוה שטר על שם המלוה נכתב ולא על שם חערב לחכי אינו נוטה הערב ללבוע פרע מלוה על פה הוא דאין לו שטר על היתומין שחייבין לו: ואם כתב בו. בשטר כתיבת המלוה שכתב לערב החקבלתי ממך חביי. נוטה מן היתומים דהשתא ליכא למיחש לגניבה וכיון דכתב ביה החקבלתי דמי כמאן דאית ליה שטרא משמיה דלחרא דרב הונא ברי' דרב יהושע. דחיישינן לצדדי וכל היכא דאיכא אחפסה צדדי מיחייבי יחמי לשלמי הכא נמי כיון דהכא מלוה בשטר הוא איכא למימר לא הוה מחפים ליה צדדי אלא אם כן מחדד ליה שפרע ואכין לא אחדד ליה שפרע ומשום הכי טובה ערב בשכתב לו החקבלתי דדמי כמאן דאית ליה שפרע על יחמי: אלא לרב פפא. דאמר יחמי לאו בני מיעבד מצוה נינהו בכלוה על פה פוף פוף אע"ג דמלוה הוה ליה שפרע מעליא הא החקבלתי דאית ליה לערב עלי יחמי לאו שטר נמור הוא והוה ליה לעיון ערב כלוה על פה ואמאי גבי מיחמי: אמר לך רב פפא. להכי פרה וכחב ליה החקבלתי דליפטר ליה האי החקבלתי כמאן דאית ליה לערב שטר נמור על יחמי ומ"ה נוטה מפרעון לערב לעובר כוכבים שהיה ערב לעובר כוכבים בחר דידיה אויל ולא בחר לוה לא הוה מקבל למחני ליה ערב אי לאו דאחפסה צדדי לערב הלכך לא נבי אביי אמר כל דכברש בבי דינא רבא מנרש. צדדי דכיון דידע דאי ערב דעובר כוכבים בחר דידיה אויל ולא בחר לוה לא הוה מקבל למחני ליה ערב אי לאו דאחפסה צדדי לערב הלכך לא נבי אביי אמר כל דכברש בבי דינא רבא מנרש. אפי' לפני בית דין הדיוט יכול לגרש ולא ידעי (במערכה) לידור הנאה ולא אדרי ליה: אינלאי מילתא דכהן הוה. רב הונא ולית ליה הקנה לגרשה דאי מגרש לה לא מצי לאהדורה: והיכי הוה אביי משייא עצה. למיעבד קנוניא והוא אמר אביי כו': שאני הכא. דבנו היה רב הונא וליכא העברת ירושה דראמ' (נעיל דף קל) אם אמר על פי שראוי ליורשו דבריו קיימים, ועוד משום צוואה מרבנן דתקא ליה מלחא שאני מאיגש דעלמא: ואכתי מאי עצה הואי. והא ערב דכתובה לא משתעבד למיפרע דראמר דיוונן (בבא) [ולאו מירי] חסרה: קבלן הוה. דכשתעבד: אלא לטאן דאמר אי אית ליה לא משתעבד מאי איכא למימר: רב סבר. איכא למאן דאמר אי אית ליה נכסי כו': מצוה עבר. כלומר דלא נמיר ושעבד נפשיה אלא האי דנעשה כן ערב משום מצוה נתכוון כדי שיזדוזבו שניהם ולא מידי חסרה שלא נתנה לו כלום מפני חיבת הבן: אי נמי. ונתנין מנה לפלוני: לא אמר תנו אין נותנין. אע"ג דאיכא למימר אין אדם עושה קנוניא על בנו דניחא ליה לבנו יותר מבאחר ואי לאו דהוה חייב לאחד מנה לא הוה אמר ואפי' [הכי] אם לא אמר תנו אין נותנין. ודאיכא למימר כי לא אמר תנו האי דאמר הכא מנה לאחר בידי לחבי

קאמר

(ה) גמ' דלכבי מרע: (ב) שם וכלכתה כלומו משמעמד כך משמע דכתובה כל"ל והיכוח מכל כין חים ליה ובין ליח ליה חים ליה בחמת: (ג) רשב"ם ד"ה ליחכו כלח פרוס כ"ב כמחעמד: (ד) ד"ה וקיימא לן כל"ל ומיכוח וכלח נמחק: (ה) ד"ה מיכוחא לימח מיכוח חוא כלב חוח: (ו) ד"ה מלוה עובד כוכבים כלח ליכח חיח לפרוע למלוה כחכי אלח כי חוח כלח כחכי: (ז) ד"ה מיכוחא לימח מיכוח חוא כלב חוח: (ח) ד"ה מלוה עובד כוכבים כלח ליכח חיח לפרוע למלוה כחכי אלח כי חוח כלח כחכי: (ט) ד"ה מיכוחא לימח מיכוח חוא כלב חוח: (י) ד"ה מלוה עובד כוכבים כלח ליכח חיח לפרוע למלוה כחכי אלח כי חוח כלח כחכי: (כ) שם וכלכתה כלומו משמעמד כך משמע דכתובה כל"ל והיכוח מכל כין חים ליה ובין ליח ליה חים ליה בחמת: (ל) רשב"ם ד"ה ליחכו כלח פרוס כ"ב כמחעמד: (מ) ד"ה וקיימא לן כל"ל ומיכוח וכלח נמחק: (נ) ד"ה מיכוחא לימח מיכוח חוא כלב חוח: (ס) ד"ה מלוה עובד כוכבים כלח ליכח חיח לפרוע למלוה כחכי אלח כי חוח כלח כחכי: (ע) ד"ה מיכוחא לימח מיכוח חוא כלב חוח: (פ) ד"ה מלוה עובד כוכבים כלח ליכח חיח לפרוע למלוה כחכי אלח כי חוח כלח כחכי: (צ) ד"ה מיכוחא לימח מיכוח חוא כלב חוח: (ק) ד"ה מלוה עובד כוכבים כלח ליכח חיח לפרוע למלוה כחכי אלח כי חוח כלח כחכי: (ר) ד"ה מיכוחא לימח מיכוח חוא כלב חוח: (ש) ד"ה מלוה עובד כוכבים כלח ליכח חיח לפרוע למלוה כחכי אלח כי חוח כלח כחכי: (ת) ד"ה מיכוחא לימח מיכוח חוא כלב חוח: (א) [מרכין כב. ובפירש"י ע"ש]: (ב) שם כג.: (ג) שם כ"ק נב. [חוץ קט:]: (ד) נעיל קל. כחוכות נמ: פוסק כה: מרכין כב.: ה) ניסין מח:[מרכין נב.]: (ו) רש"ל והלכה אבולהי משחעבד בר': (ז) שבועות מב: [מרכין כב.]: (ח) [מנחדרין כמ:]

נוסחא זרע זאנוך טרפא דבוא ואת בלוך ובאדה טילם את בוחן טרפא טיפן קב: קטנה (ליום הדה) ובן לאחות. אחותו הקטנה אין מהי לנכר בין האחין טיזון רחטיון לנכרי.

נוסחא זרע דכתוב הואת מטתאדך

מהנה (מרדכי) קוטיות של התנ"ה טל אבי: • חייב הוא לכבד את טל הנשא יצחק את אשתו, כדי שיהא זרע טל טרח זרעות • בשם זרע בן בליעל מורד.

תשובות

נוסחא/מהנה זרע/קבלן [בתרא/נאמן חוב היום מטתאדים]

מהנה טכיב מרא (שאול) יחמי לשלמי לערב אע"ג דמלוה על פה היה: מיתיבי ערב שהיה שטר חוב של מלוה יוצא מתחת ידו ואמר שפרע למלוה ולחבור לו השטר- אי נאמן לומר שפרע למלוה מה שפרע אינו נוטה מהן כלום דחיישינן שמא לא פרע למלוה אלא נפל השטר מן המלוה ומצא הערב ואע"ג דראי חוב בשטר הוא חוראי זוה

נוסחא טאחת אחות קטנה לאחיה הגדול: קטנה (ליום הדה) ובן לאחות. אחותו הקטנה אין מהי לנכר בין האחין טיזון רחטיון לנכרי.

מהנה (מרדכי) קוטיות של התנ"ה טל אבי: • חייב הוא לכבד את טל הנשא יצחק את אשתו, כדי שיהא זרע טל טרח זרעות • בשם זרע בן בליעל מורד.

תשובות

נוסחא/מהנה זרע/קבלן [בתרא/נאמן חוב היום מטתאדים]

מהנה טכיב מרא (שאול) יחמי לשלמי לערב אע"ג דמלוה על פה היה: מיתיבי ערב שהיה שטר חוב של מלוה יוצא מתחת ידו ואמר שפרע למלוה ולחבור לו השטר- אי נאמן לומר שפרע למלוה מה שפרע אינו נוטה מהן כלום דחיישינן שמא לא פרע למלוה אלא נפל השטר מן המלוה ומצא הערב ואע"ג דראי חוב בשטר הוא חוראי זוה

נוסחא טאחת אחות קטנה לאחיה הגדול: קטנה (ליום הדה) ובן לאחות. אחותו הקטנה אין מהי לנכר בין האחין טיזון רחטיון לנכרי.

מהנה (מרדכי) קוטיות של התנ"ה טל אבי: • חייב הוא לכבד את טל הנשא יצחק את אשתו, כדי שיהא זרע טל טרח זרעות • בשם זרע בן בליעל מורד.

תשובות

נוסחא/מהנה זרע/קבלן [בתרא/נאמן חוב היום מטתאדים]

מהנה טכיב מרא (שאול) יחמי לשלמי לערב אע"ג דמלוה על פה היה: מיתיבי ערב שהיה שטר חוב של מלוה יוצא מתחת ידו ואמר שפרע למלוה ולחבור לו השטר- אי נאמן לומר שפרע למלוה מה שפרע אינו נוטה מהן כלום דחיישינן שמא לא פרע למלוה אלא נפל השטר מן המלוה ומצא הערב ואע"ג דראי חוב בשטר הוא חוראי זוה

נוסחא טאחת אחות קטנה לאחיה הגדול: קטנה (ליום הדה) ובן לאחות. אחותו הקטנה אין מהי לנכר בין האחין טיזון רחטיון לנכרי.

שפר על שם המלוה נכתב ולא על שם חערב לחכי אינו נוטה הערב ללבוע פרע מלוה על פה הוא דאין לו שפר על היתומין שחייבין לו: ואם כתב בו. בשפר כתיבת המלוה שכתב לערב החקבלתי ממך חביי. נוטה מן היתומים דהשתא ליכא למיחש לגניבה וכיון דכתב ביה החקבלתי דמי כמאן דאית ליה שטרא משמיה דלחרא דרב הונא ברי' דרב יהושע. דחיישינן לצדדי וכל היכא דאיכא אחפסה צדדי מיחייבי יחמי לשלמי הכא נמי כיון דהכא מלוה בשפר הוא איכא למימר לא הוה מחפים ליה צדדי אלא אם כן מחדד ליה שפרע ואכין לא אחדד ליה שפרע ומשום הכי טובה ערב בשכתב לו החקבלתי דדמי כמאן דאית ליה שטרא על יחמי: אלא לרב פפא. דאמר יחמי לאו בני מיעבד מצוה נינהו בכלוה על פה פוף פוף אע"ג דמלוה הוה ליה שפרע מעליא הא החקבלתי דאית ליה לערב עלי יחמי לאו שפר נמור הוא והוה ליה לעיון ערב כלוה על פה ואמאי גבי מיחמי: אמר לך רב פפא. להכי פרה וכחב ליה החקבלתי דליפטר ליה האי החקבלתי כמאן דאית ליה לערב שפר נמור על יחמי ומ"ה נוטה מפרעון לערב לעובר כוכבים שהיה ערב לעובר כוכבים בחר דידיה אויל ולא בחר לוה לא הוה מקבל למחני ליה ערב אי לאו דאחפסה צדדי לערב הלכך לא נבי אביי אמר כל דכברש בבי דינא רבא מנרש. צדדי דכיון דידע דאי ערב דעובר כוכבים בחר דידיה אויל ולא בחר לוה לא הוה מקבל למחני ליה ערב אי לאו דאחפסה צדדי לערב הלכך לא נבי אביי אמר כל דכברש בבי דינא רבא מנרש. אפי' לפני בית הדיוט יכול לגרש ולא ידעי (במערכה) לידור הנאה ולא אדרי ליה: אינלאי מילתא דכהן הוה. רב הונא ולית ליה הקנה לגרשה דאי מגרש לה לא מצי לאהדורה: והיכי הוה אביי משייא עצה. למיעבד קנוניא והוא אמר אביי כו': שאני הכא. דבנו היה רב הונא וליכא העברת ירושה דראמ' (נעיל דף קל) אם אמר על פי שראוי ליורשו דבריו קיימים, ועוד משום צוואה מרבנן דתקא ליה מלחא שאני מאיגש דעלמא: ואכתי מאי עצה הואי. והא ערב דכתובה לא משתעבד למיפרע דראמר דיוונן (בבא) [ולאו מירי] חסרה: קבלן הוה. דכשתעבד: אלא לטאן דאמר אי אית ליה לא משתעבד מאי איכא למימר: רב סבר. איכא למאן דאמר אי אית ליה נכסי כו': מצוה עבר. כלומר דלא נמיר ושעבד נפשיה אלא האי דנעשה כן ערב משום מצוה נתכוון כדי שיזדוזבו שניהם ולא מידי חסרה שלא נתנה לו כלום מפני חיבת הבן: אי נמי. ונתנין מנה לפלוני: לא אמר תנו אין נותנין. אע"ג דאיכא למימר אין אדם עושה קנוניא על בנו דניחא ליה לבנו יותר מבאחר ואי לאו דהוה חייב לאחד מנה לא הוה אמר ואפי' [הכי] אם לא אמר תנו אין נותנין. ודאיכא למימר כי לא אמר תנו האי דאמר הכא מנה לאחר בידי לחבי

קאמר

כבא נמי. נבי קדקד היכא דכתבין ולמאי קאמר לך נכתבין ולמאי קאמר רב הונא נתנן ונותנין לו המנה: **כי קאמר רב הונא דנקיט שטרא.** דהוה מלוה וזה הודה לו: **ודאכלין** מכלל דרב ושמואל מיירי בדלא נקיט. והלכך אין נותנין לו כי לא אמר "תנו", לי הכי כי אמר "תנו" אמתי נותנין, מלוה על פה היא כו'(לקמן י)(לעיל)משום טעמא דמלוה לקויים דברי המת' לא היה להם ליתן בסבור דברי חביבים עד לאחר מותו: **אלא אמר רב נחמן.** בין שאמר שכ"מ מנה ולא קניא לי פה. ליפרע מן ההקדש ובין שאמר מנה ולא קניא לי שטר מכבין, כולהו, שטרי נקיטי דמסקי ביה בהאי שביב מרע מנה ולא קניא: **פה.** דהקדש-במקויים דחיכא הפקר: **אמר תנו קיימי לשטריה.** ולא צריך מלוה לקיומיה: **אלא אמר תנו.** חיישינן דלמא משום שלא להפסיד את המקבל אמר לו תנו לי עד דמקיימי לשטריה: **דיהיב דפסקא אכוותן.** שנמר דבריו ועוזו לפרוע: **מ"ט.** (ה)(ג)[דלא]דלמא לחידוכי מילתא והלכך לא רצה לומר עדיין תנו: **שביב מרע שמודה.** בעל מוכו טוען לו "מנה לי בידך" ואתה לו "הן" דכה"ג אמרינן בכתובות בפ' זה בורר (ד' כט:)דלעיל שיאמר לאחר עדי' ואי לא מלי א"ל "משטה אתה עמדי": **צריך שיאמר בתחלה.** בתחזק הבאים(לעיל מ.) הולחה בפני שנים צריך שיאמר בתחלה: **ודבורי שכ"מ בכתובין וכמסורין.** לעיל לומר בכתובו: **מתני' שמלוה עם מכרו כשטר.** תפי' לין בכתוב בו תחריות הא פסקינן הלכתא בשנים לוחזין(ב"מ מו:) דתחריות טעות סופר הוא וכמי שכתוב בו תחריות דמי: **מעובדים.** מכוונין:

משטה בשעת מיתה. בתר דעיא הדר פשטה ד) יאין אדם משטה בשעת מיתה ה) ודברי שב"מ בכתובין וכמסורין דמו: **מתני'** ו) "המלוה את חבירו: בשטר גובה מנכסים משועבדים על ידי עדים (ב) גובה(ן) מנכסים בני חורין הוציא

הבא נמי אדם עשוי שלא להשביע את עצמו. רב קאמר רב הונא רחם דנקיט שטרא, מכלל דרב ושמואל בלא נקיט שטרא. אמר "תנו" נותנין, מלוה על פה הוא ורב ושמואל דאמרי תרוייהו מלוה על פה אינו גובה לא מן היורשין ולא מן הלקוחות. **אלא** אמר רב נחמן אדי ואידי דנקיט שטרא ולא קשיא **הא** דמקויים **הא** דלא מקויים: אמר "תנו" קיימי לשטריה, לא אמר "תנו", לא קיימי לשטריה. אמר **רבה** שביב מרע שאמר "מנה לפלוני בידי" ואמרו "פרענו" נאמנין "תנו מנה לפלוני" ואמרו יתומין "פרענו" אין נאמנין, בלפי לייא איפכא מסתברא אמר "תנו מנה" כיון דפסקה אבוהון למילתא איכא למימר דפרעיה "מנה לפלוני בידי" כיון דלא פסק אבוהון למילתא ג) איכא למימר דלא פרעיה, אלא אי איתמר הכי איתמר "שביב מרע שאמר "מנה לפלוני בידי" ואמרו יתומין "חזר ואמר לנו אבא פרעתי" נאמנין, מ"ט, אדכורי מדכר "תנו מנה לפלוני" ואמרו יתומין "חזר ואמר אבא פרעתי" אין נאמנין, דאם איתא דפרעיה, לא הוה אמר "תנו"; בעי רבא שביב מרע שהודה מהו: צריך לומר "אתם עדי, או אין צריך לומר "אתם עדי"(ו) (ג)צריך "שיאמר "כתובו או אין צריך לומר בחתובו]אדם משטה בשעת מיתה או אין אדם משטה בשעת מיתה ה) ודברי שב"מ בכתובין וכמסורין דמו: **מתני'** ו) "המלוה את חבירו: בשטר גובה מנכסים משועבדים ז) על ידי עדים (ב) גובה(ן) מנכסים בני חורין

רב ושמואל דאמרי תרוייהו מלוה וכו'. וא"ת והא דברי שכיב מרע ככתובין וכמסורין דמו (ל) מאחר דאם כתבו וכתבו היו נותנים אפילו אמת אמתי אין נותנים כמאן כל נכסיו וי"ל לא דמי דהיכא דנתן מקצת מנה בודאי תקנו שיהיו ככתובין וכמסורין אפילו אמת אמתי דעתו עליו אבל מלוה להן ליתן מכח מלוה ולא מטעם אחר אין לו ללוות מכח מלוה כתבו כאמר בתחלה והלכך אין נותנין: **הא** דמקויים. וא"ת (ה) הא דנקט שטרא מקויים לריכין למימר דנחתון ועוזו מה לט לריכין לנחתות ממילא גבי ע"א שטר שכיבו ועוזו למה לי הקדם ועוזו מאי איריא שכ"מ דאין אדם משטה בשעת מיתה ולא לו כדמפרש בפ' שום היתומים (ערכין דף כג. ושם)לפי'בריית כמי וי"ל דכולהו מילתי לריכי דלא שכיח לאשטויי לגבות שבועה דאי לא הוה אלא שטרא הוה גבי שבועה כדאמר הכא שביב מרע שאמר "מנה לפלוני בידי" ואמרו "פרענו" נאמנין "תנו מנה לפלוני" ואמרו יתומין "פרענו" אין נאמנין, בלפי לייא איפכא מסתברא אמר "תנו מנה" כיון דפסקה אבוהון למילתא איכא למימר דפרעיה "מנה לפלוני בידי" כיון דלא פסק אבוהון למילתא ג) איכא למימר דלא פרעיה, אלא אי איתמר הכי איתמר "שביב מרע שאמר "מנה לפלוני בידי" ואמרו יתומין "חזר ואמר לנו אבא פרעתי" נאמנין, מ"ט, אדכורי מדכר "תנו מנה לפלוני" ואמרו יתומין "חזר ואמר אבא פרעתי" אין נאמנין, דאם איתא דפרעיה, לא הוה אמר "תנו"; בעי רבא שביב מרע שהודה מהו: צריך לומר "אתם עדי, או אין צריך לומר "אתם עדי"(ו) (ג)צריך "שיאמר "כתובו או אין צריך לומר בחתובו]אדם משטה בשעת מיתה או אין אדם משטה בשעת מיתה ה) ודברי שב"מ בכתובין וכמסורין דמו: **מתני'** ו) "המלוה את חבירו: בשטר גובה מנכסים משועבדים ז) על ידי עדים (ב) גובה(ן) מנכסים בני חורין הוציא

כבא"ע בבי שבועה: **הא** דלא מקויים. וא"ת כי היכי דלא מקויים ט) [למרינן] שהוא מזויף והאב אמר שלא להשביע את בניו ופרוע הוא ומדברי האב אין רחים ואין לומר דא"כ היו נותנים על ידי שבועה אם היה מקויים שא"צ שלא ליפרע וזה יכול הוא לעשות ולא צריך לומר אין נותנים אפילו בבי קיום י)[קודם שיפרע] צריך לומר אין נותנים להם גבי הקדש אמרו נאמן במקויים ולא בטעינן ליה פרוע וילטרך שבועה שלא נאמן בלא שבועה כדמוכח בהיה השבועות (דף מג:) שהבאתי לעיל שלא נרחה לרבי היכא דנקט מלוה שטרא (ח) ומקיים אין הלוה רגיל לעולם לומר שלא להשביע שחייב לו מנה כמו שכתב בשטר היכא דפרעיה שלא יהא שטוריס העולם שלא פרעו: **אלא** לי שכ"מ. לא בעי למימר שלא מיפקי מיניה דידע גמרא שאמר על מנה לפלוני בידי דנאמנים: **חזר** ואמר כו'. לא בעי מדכר. הייט פרעתי קודם לכן י) [כדקאמר למ"ל] מדכתי מדכר [הייט] בכותבה שעה כדמוכח בסמוך [דקאמר] לי ליתא דפרעיה כו' והכא נאמנים משום שהוא (ט) היה נאמן לומר פרעתי קודם לכן מנו דנאמן לומר פרעתי אחרי כן כדאמן מנה לי בידך מ"ל הן למחר מ"ל תאמנו לי נתחייו לך פטור אלא דמשביעין חומו שבועה היסת מדרבנן ואף הם יכולים לומר פרעתי אחרי כן והא דאמר אין נאמנים כיון דלא פסקה למילתיה הייט דטפי מסתבר לומר שם אין נאמנין מחמת שלומר רבי הא דאמר סוף פ"ק דנדרים (דף יד.) הכהו גבעי דעבוד מוסבות בהדי הדדי כו' לסוף לא פס גביה ולא מידי ומסיק דהאי דאקני למיבי אחרינא אלא שהוא חוזר ומפרש ר"ת וכיון שנגמל שהיו הן מודים שטעו מחלה בחשבון שאם לא כן לא היה נאמן שא"כ אין לך קנין מועיל (י) לעולם שיאמר פרעתי וגם יאמר היאך טעה הא דודאי הוא יכול להיות נאמן בכמה מקומות מנו דהוה מלי למימר פרעתי אחרי כן דלשכחת הכא אלא נראה דלא מיבעיא שנאמן לומר שנגמל אלא אפילו אמר פרעתי אחרי כן ומ"מ יכול הוא להאמין דהשתא נזכר מנו דמלי למימר פרעתי אחרי כן ומ"מ יכול הוא להיות דהשתא נזכר שיהו מודים שטעה אחרי כן משום דקנין משום כתנו דהכא דאי פרעיה לא הוה אמר מנו ומה לי לשקר במקום עדים הוא ה"נ השתא מי לא חיישי דטעה ולא פס גביה מידי לא הוה מקני ו"מ דדוקא בשכ"מ שייך למימר אחרי דטעה מיושבת עליו אבל בריא לא:

ודברי שכ"מ ככתובין וכמסורין דמו כו'. האי ככתובין לא הוי ככתובין דלעיל פ' מי שמת (דף קנח.) דהתם קאמר שהם ככתובים וכמסורין כבר דלא בעי קנין אבל הכא לא בעי למימר דדוקא ככתובין וכמסורין אלא אליבא דכל הכותבים הלכך הוי כאילו אמר כתבו והרבה יפוי כח עשו חכמים בשביב מרע בלא ההוא דלעיל דלא בעי קנין כי היכי דאמר בפרק קמא דגיטין (דף יב:) דקולך כזכי בשביב מרע לפילו לא הוי בבריא כזכי:

המלוה את חבירו בשטר כו' [על ידי] עדים גובה מנכסים בני חורין. הכא תנן בהדיא המלוה על פה לא גבי ממשועבדים ל) [מדכתן] והא דפרק"י פרק הניזקין (גיטין דף מ"ג. ושם) דמזון האשה והבנות גובין מנכסים בני חורין לפי שאין קלובים אבל היו קלובים היו גובין אע"פ שאין כתובים משום דהוה כמלוה ע"פ ליתא ואנב דייבמה לא עיין בה הלא טעמא דאלילת פירות למזון האשה והבנות דגבי אם היו קלובים אפילו אין כתובים משום דקלא אית להו ה) והקשה ה"ר יעקב מקורבי"ל אם כן היאך נכתבין במודה מקצת הטענה והא אין נכתבין על כפירת שעבוד קרקעות ותירוץ רבי כגון שמחל שעבודו ל"א בדליכא עדים דהא דשעבודא דאורייתא הייט על פי עדים אבל על פי עצמו לא ובפרק קמא דבבא מליעא (דף ד: ושם) התרכתי יותר מבלאן:

א) לעיל מב. וש"נ: ב) רש"י ל"ה למימר דפרעיה: ג) רש"י מתוך שנ' כתמלה לחם מצה וכו' ותמ"ל ככעיף דש"מ כתוכו: ד) [ועיין תוס' מכתריכן כח: ד"ה כך]: ה) [לעיל קנח. וש"נ]: ו) לעיל מב. קנ.: ז) רש"י מ"ו: ח) רש"י: ט) רש"י: י) רש"י: כ) רש"י. וגי' רש"ת לכן דלמא לחדוכי מדכתי כתוכו: ל) רש"י: מ) ר"ח מוכ' ס"ד ואמ"ל תחלה ומ"ס ככעיף דש"מ כתוכו: נ) רש"י ל"ה למימר: ס) רש"י: ע) [ועיין תוס' מכתריכן כח: ד"ה כך]: פ) [לעיל קנח. וש"נ]: צ) לעיל מב. קנ.: ק) רש"י מ"ו: ר) רש"י: ש) רש"י: ת) רש"י. וגי' רש"ת לכן דלמא לחדוכי מדכתי כתוכו: א) רש"י: ב) רש"י ל"ה למימר דפרעיה: ג) רש"י: ד) [לעיל קנח. וש"נ

קג א מיי׳ פי״ח מהל׳ מלוה ולוה הלכה ג וסי״ח הלי״ח סמג עשין לד טוש״ע ח״מ סימן סה סעיף ו ונעטור סי׳ לט :

קנא ב מיי׳ שם הלי״ז מהל׳ מלוה ולוה הלי׳ ו ופי״ז סמג שם טוש״ע ח״מ סימן קכו סעיף ד :

קנב ג מיי׳ שם הלי״ח מהל׳ מלוה ולוה הלי׳ ו סמג שם טוש״ע ח״מ שם סעיף ו :

קנג ד ה מיי׳ שם הלכה ד סמג שם :

קנד ו מיי׳ שם פי״ט הלי׳ ו סמג שם : קנה ז ח מיי׳ שם ופי״ב מהל׳ מקי ממון הלי׳ כג סמג עשין סו טוש״ע ח״מ סי׳ מי סעיף לח :

נחלת מתני ערך אחרון ואחרונה החוב

נוסח אחר (עד ראש קדון).

רבינו גרשום

שטעבודא . שמשועבדין לו נכסים שלוה למלוה מראוריימא ואא דכתיב עבר לוה לאשם פלוה:אי הכי מלוה בשפר נמי . לא נפרוף מפשעברי משום פסידא דלקוחות: התם אינהי . לקוחות אפסדי אנפשייהו דכיון דידעי דחייב פשון למלוה בשטר דשפר קלא אית ליה לא חשה ליי למיזבן מיניי: שעבודא דאורייתא . וקרא אסמכתא בעלמא הוא : ליח ליה קלא למלוה על פה ולא ידעי לקוחות דלוה מיניה ולא נבי מיניידו: ומי אמר רבה הכי . דשעבודא לאו דאורייתא: והאמר רבה. בפרק יש נוחלין גבו יתומים מבעל חוב קרקע בחובת אביהן יש לבכור מי שנים בה דכיון דמשעברי לאבותן דמי כמסון שלו ונפל בה בכור פי שנים.מדקאמר שקיל בכור פי שנים בה אלמא שעבוד׳דאורייתא: וכי תימא איפוך. והאמר איפוך עולא רבר תורה בע״ח בזיבורית אלמא דקסבר עולא דשעבוד׳דאורייתא ולא מצית אפכית ליה : אלא לעולם קסבר רבה דשעבודא לאו דאורייתא׳ והא דקאמר רבה גבו קרקע יש לו לשעמא דבני מערבא קאמר . דשלחו מתם בכור נופל עי שנים בעלות ומקאמר רבה שפתבר שעבודא לאו דאורייתא : ונפל עליו שור. בתוך הבור הוראתו. לתורה: פטור. בעל השור לפי שהוא עצמו נרם לו הקלה שהצר ברה״ה: ולא עוד אלא שאם מת השור , והתיפר יורשי בעל הבור חייבין לשלם דמי שור לבעלים והא הכא האי ורב דיורשי בעל בור משלמים אינו בשפר אלא בעל פה אלמא דפלוה על פה גבה מן היורשין ומקשיא לרב ושמואל. ופתרץ ר׳ אלעא בשעמד בדין ונתחייב התיפר קודם שמת ולכ׳ פסק דין מב״ד דמי כפלוה בשפר להבי יורשי בעל הבור משלמין דפלוה בשפר גבה מן היורשין : והא הרגו . השור קתני אלמא דלא עמד בדין ואא״ת משלמין יורשין אע״ג דהוה פלוה על פה:ותפרץ רב אדא לא תרגו לאחר אלא עשאו פריפה. דאינו יכול לחיות וחייבוהו בית דין קודם שמת והוי כפלוה בשפר : והא תני חנא והרגו ומת בבור וקברוהו ואפ״ה יורשין חייבין לשלם אע״ג דלא עמד בדין. ומתרץ לעולם חייבוהו ב״ד קודם שמת והיה כפלוה בשפר

גבו קרקע יש לו גבו מעות אין לו . תע״ג דמיניה (ד) מייתי מ״מ מעות אין לו דלמא הכי מעות שכך תכוהן תע״ג דהייט מיניה קרקע למאי יש לו וי״ל ולאי עיקר שעבוד הוא על קרקע למאי שעבוד קרקע לקוחות דלוריימא : **דבר** תורה כ״מ דיש בזכוהין. תימה היכי מוכח מהכא דשעבודא דלוריימא דלמא הייבו מיניה דמיניה דגבי בין קרקע וכין סוכין ומאי עולא למימרא על הא דפ׳ הניזקין (ניסין דף מח:) דאין נפרעין מנכסים משועבדי׳ במקום שיש בני חורין ואפי׳ הן זיבורים דמשום פסידא דלקוחות לוקמוה דלאוריימא ומדקאמר לוקמוה דלאוריימא משמע להתם דמי דלאוריימא הוא מיהו לא מצכחן דקאמר התם דהיינו היכי לאכל הגמרא קאמר התם בהזיקין(שם ב.) כדעולא דאמר עולא כו׳ ואפשוט דפסידא דלקוחות כו׳ ואפי׳ (ה) תומר בהדיא היכי לא הוה דוקא דפיר משמע לוקמוה דלאוריימא דכמיניה הוא ורלה שמא מדקאמר בזוזים משמע קרקע זזוזים מדלא הזכיר סוכין ואין כלאה לפרש להאי מ״ד לאו דלאוריימא היינו אפי׳ מיניה דהא פזיעה אחייב (שם ומ״ש אין לו מעות פזיעה דיינו פשוט כך דלא יתן לו סוכין או קרקע (או) יתכר ויתן לו מעות אלא כשעבוד לקוחות מייתי שמשועבדים תע״ב לכתב ליה בתריים בהדיא לאו דלאוריימא הוי אלא דלאוריימא הוי קנין דמדאוריים לא יוכל לשעבד כחובו לתם נכסיו מן הלקוחות תע״ב ציכול למכרן ומה שפי׳ רש״י גבי שעבוד דלוריימ׳ הוי התי קנין דכתיב יוליא לאיש מיכ את העבוט וגבי לאו דלוריימא פי׳ והא דכתיב יוליא לאיש העבוט כמשכנו שלא כשעת הלוותו כב״מ (דף קיד:) (לא) משמע דכשעבוד דכמיניה פלינו ולא ידע רבי מאי קאמר וגם לא הבנתי מה שתומר ל״ל לאו לאוריימא דקרא כמשכנו (ו) בשלא כשעת הלוותו כ״ש דהוי לאוריימא דבשלא כשעת הלוותו הוא נמיה תימה דלאוריימא הוי קנין לכתוב בשטר ואח״כ יוליא לאיש העבוט כמשכנו שלא כשעת הלוותו אבל לאו לאוריימא הוי קנין לכתוב בשטר ואח״כ יוליא לאיש העבוט כמשכנו כשעת הלוותו כב״מ (דף קיד:) (לא) משמע דכשעבוד דכמיניה פלינו ולא ידע רבי מאי קאמר וגם לא הבנתי מה שתומר ל״ל לאו לאוריימא דקרא אסמכתא בעלמא הוא : ליח ליה קלא למלוה על פה ולא ידעי לקוחות דלוה מיניה ולא נבי מיניידו: ומי אמר רבה הכי . דשעבודא לאו דאוריימא: והאמר רבה. בפרק יש נוחלין גבו יתומים מבעל חוב קרקע בחובת אביהן יש לבכור מי שנים בה דכיון דמשעברי לאבותן דמי כמסון שלו ונפל בה בכור פי שנים.מדקאמר שקיל בכור פי שנים בה אלמא שעבוד׳דאורייתא: וכי תימא איפוך. והאמר עולא רבר תורה בע״ח בזיבורית אלמא דקסבר עולא דשעבוד׳דאורייתא ולא מצית אפכית ליה : אלא לעולם קסבר רבה דשעבודא לאו דאורייתא׳ והא דקאמר רבה גבו קרקע יש לו לשעמא דבני מערבא קאמר . דשלחו מתם בכור נופל עי שנים בעלות ומקאמר רבה שפתבר שעבודא לאו דאורייתא : ונפל עליו שור. בתוך הבור הוראתו. לתורה: פטור. בעל השור לפי שהוא עצמו נרם לו הקלה שהצר ברה״ה: ולא עוד אלא שאם מת השור , והתיפר יורשי בעל הבור חייבין לשלם דמי שור לבעלים והא הכא האי ורב דיורשי בעל בור משלמים אינו בשפר אלא בעל פה אלמא דפלוה על פה גבה מן היורשין ומקשיא לרב ושמואל. ופתרץ ר׳ אלעא בשעמד בדין ונתחייב התיפר קודם שמת ולכ׳ פסק דין מב״ד דמי כפלוה בשפר להבי יורשי בעל הבור חייבין לשלם דפלוה בשפר גבה מן היורשין : והא הרגו . השור קתני אלמא דלא עמד בדין ואא״ת משלמין יורשין אע״ג דהוה פלוה על פה ותפרץ רב אדא לא תרגו לאחר אלא

סוניא עניו . מלוה : **כתב ידו**. של לוה שהוא חייב לו ממון ואין כאן עדות אחרת : **גובה ממשעבדים בני חורין**. דלא גובה ממשעבדים אלא מלוה שכתוב בשטר ועדים חתמו בו עדים דכיון דאיכא תרתי שטר ועדים מפקי ליה מקרקעי דבני מערבא ואינהו הוו דאפסידו ליה לקלא ולקוחות הוו דאפסידו ליה בדבר שבני חורין כתוב בשטר ועדים חתמו בו ולא מקרקעי דבני מערבא דלא

א) קדושין יג: נכורות מח: ב) ניטין כ: סו. : ב) סס פו. [תוספתא ניטין פ"ו] : ד) [וע"ש תוס' ממחות מח: ד"ה ואיכא דאמר]: ה) [וע"ש תוס' קדושין יג: ד"ה אמר כ"פ]: ו) [וע"ש תוס' ניטין ב: ד"ה וגובה] :

א)אמר רב פפא "הלכתא מלוה על פה גובה מן היורשין "ואינו גובה מן הלקוחות: גובה מן היורשין כדי שלא תנעול דלת בפני לוין ואינו גובה מן הלקוחות דליח ליה קלא: הוציא עליו כתב ידו שהוא חייב לו גובה מנכסים בני חורין וכו': בעא מיניה רבה בר נתן מר' יוחנן החזק כתב ידו בבית דין, מאי? אמר ליה יאף על פי שהוחזק כתב ידו בבית דין אינו גובה עבות אלא מנכסים בני חורין מתיב רמי בר חמא שלשה גיטין פסולין ואם נישאת הולד כשר ואלו הן כתב בתחתי ידו ואין עליו עדים יש עליו עדים ואין בו זמן יש בו זמן ואין בו אלא עד אחד הרי אלו שלשה גיטין פסולין ואם נישאת הולד כשר רבי אלעזר אומר 'אף על פי שאין עליו עדים אלא שנתנו לה בפני עדים מנכסים משועבדים שאני התם (ו) דכתיבה הוא דשעבד נפשיה: ערב היוצא לאחר חיתום שטרות וכו': אמר רב קודם חיתום שטרות גובה מנכסים משועבדים לאחר חיתום שטרות גובה מנכסים בני חורין, ומנין אמר רב- אפילו קודם חיתום שטרות אינו גובה אלא מנכסים בני חורין, קשיא דרב אדרב: לא קשיא "הא דכתב ביה "פלוני ערב" הא דלא כתב ביה "ופלוני ערב" יוחנן אמר אחד זה ואחד זה אינו גובה אלא מנכסים בני חורין ואף על גב דכתב ביה "ופלוני ערב", מתיב רבא ג)עדים החתומין על שאילת שלום בגט פסול חיישינן שמא על שאילת שלום החמו ואמר רבי אבהו לדידי מיפרשא ליה מינה דרבי יוחנן "שאילו "פסול "נשאילו "כשר: הא נמי דכתב "פלוני ערב" אי הכי היינו דרב: אימא ובן אמר רבי יוחנן: מעשה ובא לפני רבי ישמעאל וכו': אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן אף על פי שקיבל רבי ישמעאל בן נגוס הלכה כמותו, איבעיא להו בחנוק מה לי אמר רבי ישמעאל אחא שמע דאמר ר' יעקב אמר רבי יוחנן חלוק היה רבי ישמעאל אף בחנוק, הלכה כמותו או אין הלכה כמותו? תא שמע דכי אתא רבין אמר רבי יוחנן חלוק היה רבי ישמעאל אף בחנוק אף בחנוק, אמר רב יהודה אמר שמואל חנוק וקנו מידו משתעבד מכלל דערב בעלמא לא בעי קנין ופליגא דרב נחמן, דאמר רב נחמן ערב

גובה מן היורשים כדי שלא תנעול דלת בפני לוין. הכא מוקי לה בשלא תניחו דכולי עלמא כין למאן דאמר דלוורייתא כין למאן דאמר לאו דלוורייתא וכפרק קמא דקדושין (דף יג: ושם) דאמרינן גובה מן היורשים שעבודא דלוורייתא ואינו גובה [מן הלקוחות כו'] ויש לפרש דרב פפא לית ליה דאמר שלא מלוה על פה גובה מן היורשים ואינו גובה מן הלקוחות וגמרא מפרש לה הכא למאן דאמר שעבודא דלוורייתא והתם למאן דאמר שעבודא דלוורייתא והוי כמו חיכא דאמרי מילתא דהכא והתם וכעין זה מצינו בהמקבל (ב"מ דף קיב. ושם) דבעו מיניה מרב ששת שטר קבלן עובד בכל נכסיו ומכר מקצתן ונמלך ונתן לו מעות מהו שיחזור בו? תנן לו לית לן תומן קונה כשעת כלי לו (ד) ובהגוזל קמא (ב"ק דף קמ.) ממשמע שלא שלחו ממנו שם תומן קונה כשעת כלי לו ולא ס"ד לומר שלא יוכל לחזור בו ס"ל דלא תנן תומן קונה כשעת כלי אלא לענין שיכול לחזור בו ולא יכנס לתוך ביתו של חבירו ויטול לו בעל כרחו אבל לענין שיהא הפקר ביד אחרים ליכא למימר דלא תנן תומן קונה כשעת כלי דהכא ודאי לא מסתבר לומר כן דאם כן מאי קא משמע לן דלא חזר בו הא ודאי לא חזר בו דהא לא מצי חזר בו דהא לא מצי למיהב לאחרים ולא מצי למיהב לו דהא כבר נתחייב לו אלא ודאי לענין שיהא הפקר ביד אחרים קמשמע לן דלא תנן תומן קונה כשעת כלי אלא לענין שלא יכנס לתוך ביתו של חבירו ויטול לו בעל כרחו אבל לענין שיהא הפקר ביד אחרים לא תנן תומן קונה כשעת כלי ולפי זה אין ראיה מזה לענין שלא יוכל לחזור בו מן המתנה ולא מן המכר ולא מן הקרקע שמכר לו ומן המעות שנתן לו אלא לענין שיהא הפקר ביד אחרים ולא יכנס לתוך ביתו של חבירו ויטול לו בעל כרחו אבל לענין שלא יוכל לחזור בו מן המתנה ומן המכר ומן הקרקע שמכר לו ומן המעות שנתן לו לא תנן תומן קונה כשעת כלי ולפי זה אין ראיה מזה לענין שלא יוכל לחזור בו מן המתנה ומן המכר ומן הקרקע שמכר לו ומן המעות שנתן לו אלא לענין שיהא הפקר ביד אחרים

קסה א מיי׳ פכ״ט מהל׳ מלוה ולוה ה״ל סמג עשין נד טוש״ע חו״מ סי׳ קכט סעיף ג: קסו ב מיי׳ שם סעיף ג: קסז ג מיי׳ שם סעיף ה: קסח ד מיי׳ שם סעיף ו:

ערב דבית דין הוא הלא בעי קנין הא בעלמא בעי קנין והלכתא: ערב "בשעת מתן מעות לא בעי קנין אחר מתן מעות בעי קנין, ערב דבית דין לא בעי קנין דבהדיא הנאה דמהימן ליה נמר ומשעבד ליה:

ערב דבית דין הוא הלא בעי קנין הא בעלמא בעי קנין. דבהדיא הנאה דקא מהימני ליה כ״ך מחמת שהוא ערב בשעת מתן מעות לא בעי קנין. ומשתעבד דמצי אמר ליה אי לאו את לא נפיק מיד מתחת ידיה דלאחר מתן מעות. כגון הנך בני קיץ. ועיין רב״ד למעי בית דין דהיינו נמי לאחר מתן מעות לא בעי קנין. ועיין תוס׳ ב״מ דף ע״ה ע״ב ד״ה אלא ומיהו ה״מ ערב אלא הכי דקאמר ערב דבית דין הוא הלא בעי קנין ומסק דלא בעי קנין ומסק דלא בעי קנין ומסק ד